Ordsamling for

egnssprogene i

Han Herred

2005 – 20??

Forfattet af foreningen

Han Herred Mål

Indholdsfortegnelse

Forord 5
Herredsopdeling efter sprog 6
Rækkefølge i opsætningen i ordsamlingen 7
Kodesystem for udgaver af Han Herred Mål 7
En enkel HHM lydskrift 7
Forkortelser 8
Grammatik 8
Sprogets sjæl 8
A 10
B 24
C 48
D 49
E 60
F 66
G 105
H 123
I 150
J 159
K 161
L 190
M 213
N 235
O 245
P 263
Q 281
R 281
S 299
T 376
U 402
V 426
W 444
X 444
Y 444
Z 445
Æ 445
Ø 447
Å 450
Særlige opstillinger 452
Stedord 452
Talord 452
Ordenstal 453
Ugedage 453
Måneder 453
Farver 454
Eder og forbandelser 454
Mål og vægt 455
Mængde 456

Spisning 457
Verdenshjørner 457
Stednavne i Han Herred 458

Forord

Dette er en ordsamling over egnsmålene i Han Herred, som tidligere var delt i Vester og Øster Han Herred. Grænserne for det sproglige, der behandles i denne bog er de gamle herredsgrænser. Det er i nutidens Danmark landet, der nord for Limfjorden strækker sig fra og med Hannæs i vest til midt i Ulvedybet og nordud langs Fannegrøft og Arentsminde kanal i øst.

Egnsmål indeholder, som sprog i det hele taget, langt mere end blot de nøgne ord. Sprog er næsten som et levende væsen, der søger at kunne udtrykke alt, hvad tilværelsen indeholder, og det sker i en stadig foranderlig verden. Forfatterne har ønsket at fange sprogets sjæl, vel vidende at det kun lader sig gøre i beskedent omfang. Det er gjort ved at tilføje eksempler på hvorledes de enkelte ord er brugt i dagligdagen. Vi har - i dyb beundring for sprogforskeren Arne Espegaard - brugt hans kæmpeværk "Vendsysselsk ordbog" som inspiration til vor sprogstudie. Vi er ham stor tak skyldig.

Sprogforskere ved Peter Skautrup Centret, Aarhus Universitet har i 2005 efter studier tegnet et kort over herredet med en række sproggrænser fra vest til øst i mere eller mindre nord- sydgående retning. Kortet er en bearbejdning af Niels Åge Niel sens kort i ”De jyske dialekter” 1959 s 109. Hver grænse skiller med nogle forskelle i målet. Det kan være ord, vendinger og grammatik. Forskellene mellem målene i Hannæs og Øster Han Herred er betydelig.

Vi har med udgang i kortet opstillet et kodesystem for sprogområder (se nedenfor) til angivelse af tilhørsforhold for ord mv. i ordbogen. Med hensyn til lydudtryk henholder vi os til en enkel lydskrift, som ses nedenfor.

Kort over Hanherrederne

med sogne (1-23), dialektgrænser (*a-a* til *h-h*) og varianter af hanherredssproget (fladesignatur)

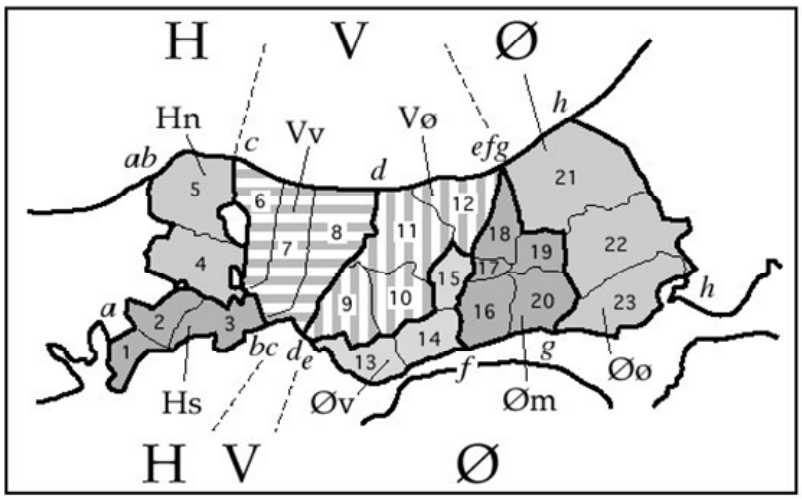

Som vist falder Hanherrederne sprogligt set i 3 hovedddele : Hannæs (H), Vest-Han (V) og Øst-Han (Ø). Inden for Hannæs skelner vi yderligere mellem en nordlig og en sydlig del (henholdsvis Hn og Hs). Vest-Han er det praktisk at underinddele i en vestlig og en østlig del (henholdsvis Vv og Vø). Øst-Han falder i hele tre underdele: en vestlig, en midter- og en østlig del (henholdsvis Øv, Øm og Øø). Hannæs og Øst-Han er markeret med fladefarvning, Vest-Han med skravering på kortet ovenfor.

Sognenavne : 1 = Arup. 2 = Vesløs. 3 = Øsløs. 4 = Tømmerby. 5 = Lild. 6 = Vust. 7 = Vester Torup; her i ordbogen blot kaldt: Torup. 8 = Klim. 9 = Gøttrup. 10 = Kettrup. 11 = Kollerup. 12 = Hjortdal. 13 = Aggersborg. 14 = Bejstrup. 15 = Skræm (vestlige del); her kaldt Skræm-v. 16 = Haverslev. 17 = Skræm (østlige del), her kaldt Skræm-ø. 18 = Lerup. 19 = Øster Svenstrup; her i ordbogen blot kaldt Svenstrup. 20 = Torslev. 21 = Tranum. 22 = Brovst. 23 = Øland.

Herredsopdeling efter sprog

Kirkesogne og sproggrænser ses på kortet udfærdiget 2005 på Peter Skautrup Centret ved Aarhus Universitet. Han Herred ligger mellem grænserne a-a og h-h og har i alt 7 sprogområder.

Her følger forklaringer til grænserne på kortet ovenfor:
Hele Øster Han Herred og det meste af Vester Han Herred regnes for en østjysk dialekt. Betegnelserne a-a, b-b, c-c, osv. Nedenfor henviser til sproglige grænselinier på kortet. Der gives eksempler på udtaleforskelle. Ordformen vest for grænsen står først fulgt af skråstreg igen fulgt af ordformen øst for grænsen. Egnsmålsudtryk står *i kursiv.*

a-a Grænse mellem Thy (med thybodialekt) og Hanherrederne. F. eks. Thy/Han: *æ / a* = jeg; *bre' / wrej'* = vred; *danj-njs / dånjs* = danse; *nå-êgên / na-êgên* = nøgen; endvidere (men her høres blandet udtale i Arup og Vesløs sogne) *tå-êb / ta-êb* = tabe, *bå-êg / ba-êg* = bage.

b-b Grænse mellem foransat og efterstillet kendeord, f. eks. Thy/Han: *æ man / mannen* = manden. Dette regnes af mange for at være hovedskellet mellem vest- og østjysk. I Hs (sognene 1-3) findes en særlig stødlignenede udtale inde i visse ord. F. eks. *æ'tër* = efter. Den gør sig især gældende i to-stavelsesord, der på rigsmål indeholder kk, pp, tt.

c-c (1) Mod vest er navneord, der betegner tællelige ting, altid fælleskøn; mod øst bruges ligesom på rigssproget både fælleskøn og intetkøn: f. eks.: *(H/V)* en *bowr / et bowr* = et bord. Ved sammenligning med b-b ses det, at Lild og Tømmerby sogne ikke har efterhængt kendeord, men altid i fælleskøn, altså f. eks. *bowwër*n = bordet (modsat *æ bu'ër* i Thy og *bowwër-r* fra *(V)* og østover). De samme to sogne er hovedområdet for en ejendommelig mangel på kendeord i eks. som *de æ ble'k o haw'* det er blik(stille) på havet. **(*se nedenfor)** – (2) Østgrænse for vestjysk stød: f. eks. *lå'p / låp* = loppe, *dre'k / drek* = drikke.

d-d (1) Mod vest har man <u>ikke</u> stød i tillægsmåder som *tænkt, Glæmt* = tænkt, glemt; det har man i reglen mod øst: *tæn'kt, Glæm't* – (2) Mod vest siger man *hæ-êr, Dæ-ær* = hér, dér, mod øst *hæ'r, Dæ'r*.

é-ê Grænse mellem Vester Han og Øster Han herred. *(V/Ø)*

f-f (1) Mod vest hedder det f. eks. *na'r, Da-êr* = nord, døre; mod øst siger man *nö'r, Dö:r.* – (2) Mod vest siger man *fræ Han, hæ-ær-* el. *hæ'rfræ'* = fra Han, hérfra; mod øst hedder det *fråh Han, hæ'rfrå'.*

g-g Vestgrænse for særlig udtale af k og g foran vokalerne i,e,æ,y,ø,ö , sådan som det også kendes fra Vendsyssel. F. eks. *Gjy-yr / djy-yr* = gøre, *kjy-yb / tjy-yb* = købe.

h-h Grænse mellem Hanherrederne og Vendsyssel (med vendsysseldialekt). F. eks. *hanj / haj* han; *mad / ma* mad; *hæjst / hæst* hest. I den forbindelse kan nævnes, at *n* og *nd* som slutbogstav(er) i sætning og ord bliver til *j* i Ø, til *nj* i V og er uforandret *n* i H. I samme rækkefølge får vi så (han = *haj/hanj/han*) og (hund = *huj'/hunj'/hun'*)

*) En ejendommelig gammeldags karakter har målet i de 2 sogne Lild og Tømmerby på Hannæs. Mellem dem og Vust gik der helt op til vor tid en skarp naturlig grænse, fordi Limfjorden da gik op til Lund fjord; tidligere var der endda udløb nordud. I Valdemars Jordebog fra 1231 omtales Vust som en ø. Særligt ejendommeligt er det, at den gamle artikelløse tilstand kan høres i et stort antal tilfælle i disse sogne og videre, dog i mindre udstrækning, i Øsløs, Vesløs og Arup, og de tilstødende sogne i Thy, Østerild, Hunstrup, Hjardemål og sogne på Hanstholm. Også disse sogne har tidligere været øer, hvad der kan forklare, at egnsmålenes har bevaret gamle sprogtræk.
For Ordsamlingen er det overvejet, hvorledes bøjning af navneord for Hn skal udtrykkes:

- Grundlæggende er alle navneord i fælleskøn. Men der er dog kommet en del intetkønsord ind i daglig dialekt.
- Et vist antal ord bruges i den omtalte artikkelløse tilstand. Det er dog overordentlig svært i 2020 at opliste hvilke ord, der er omfattet.
- En gennemlæsning af teksterne fra Hn i bogen "Ja, hwans æ dialegt" (udgivet af Han Herred Mål i 2010) viser, at forfatterne er yderst tilbageholdene med at bruge navneord i andet end grundformen, altså ubestemt ental.
- Hos de nulevende, der taler Hn mål, er der langt fra konsekvens. Samme person kan både sige *æn huws* = et hus og *huwsê* = huset.

Vi har som følge af disse omstændigheder valgt, at navneord i Hn-mål kun angives i grundformen, altså uden bøjninger.

Rækkefølge i opsætningen i ordsamlingen

1. Opslagsordet på rigsdansk. Det kan være fulgt af nr. ved flere betydninger af samme ord. Hvor der ikke findes brugbare rigsdanske ord, benyttes helt enkelt egnssprogsordet som opslagsord
2. Ordklassebetegnelse (f. eks. navneord)
3. Udtale med bøjningsformer
4. Områdebetegnelse
5. Eventuelt eksempel eller forklaring
6. Evt. henvisninger til synonymer, alternativer etc.

Kodesystem for udgaver af Han Herred Mål

Landområde i Han Herred	Kodenavn på sprogområde
Hannæs (syd) med sognene Arup, Vesløs, Øsløs	Hs
Hannæs (nord) med sognene Tømmerby og Lild	Hn
Sognene Vust, Vester Torup, Klim	Vv
Sognene Gøttrup, Kettrup, Kollerup, Hjortdal	Vø
Sognene Aggersborg, Bejstrup, Skræm Vest	Øv
Sognene Haverslev, Skræm Øst, Lerup, Ø. Svenstrup, Torslev	Øm
Sognene Tranum, Brovst, Øland	Øø
Ord med samme udtale i hele herredet angives uden kode	

En enkel HHM lydskrift

I ordsamlingen anvendes en meget forenklet lydskrift, som er udviklet under arbejdet med ordsamlingen: I almindelighed bruges bogstaver og tegn til at angive udtale ganske som det gøres på rigsdansk. Nedenfor er anført det, som er særegent for udtaleangivelse i denne ordsamling:

_ understregning angiver tryk på stavelsen f. eks. *awtênskaffê* (aftenskaffe).

To efterfølgende konsonanter gør en foranstående vokal kort: eks.: *fyrr* (= fyr) (fyrretræ)

To vokaler med bindestreg betyder, at vokalen er lang f. eks. *a-êg* (= age)

e bruges ligeledes til at forlænge vokaler med, f. eks. *tøej* (= tønde) (Ø)

To konsonanter med + betyder 2 ens, men adskilte konsonantlyde, som i slutningen af visse navneord i bestemt form. F. eks. *n+n (wilân+n)* (=vildanden)

To konsonanter med bindestreg betyder lang konsonant. f. eks. *n-n forswin-n (*= forsvinde)*) l-l køl-l (*= kølle) eller *j-j spæj-j (*= spænde)

Nasallyde bruges som på rigsmål i forbindelsen *ng*. f. eks. i *ring'*

I V bruges en nasallyd, der repræsenterer overgang fra H over V til Ø mellem udtale af n-lyd, der danner lydafslutning i stavelser. Eksempler (rigsmål: han, den, hund, mand, tand, land) er på egnsmål i (H,V,Ø): *(han, hanj, haj) (den', dænj', dæj') (hun', hunj', huj') (man', manj', maj') (tan', tanj', taj') (lan', lanj', laj')* m. fl.

To nasallyde med bindestreg betyder lang nasallyd. Eks.: *ng-ng, twing-ng* (= tvinge) og i *ring-ng* (= ringe)

Dobbelt konsonant betyder kort foranstående vokallyd samtidig med at konsonantlyden bliver kort, ganske som i rigsmålet, *besættels* (= besættelse)

’ betyder stød: *sij’* (se), *ål’lër* (alder). De anførte ord har tilsvarende stød i rigssproget (se’) og (al’der)

D i et egnsmålsord ord udtales som det såkaldte ”hårde” d som i (*Daw* = dag)

d i et egnsmålsord udtales som det såkaldte ”bløde” d som i (*baed* = bade)

ã angiver den dybe a-lyd som i (*bãwhywl*= baghjul)

é angiver en ren e-lyd som det første e i rigsdansk ene

ê angiver den svage e-agtige endelseslyd som i rigsdansk f. eks. ved udtale af "hente" (hæntê)

ër angiver endelseslyden -er i navneord i ubestemt flertal, f. eks. *præjstër.* Endelseslyden er som på rigsdansk i "præster"

G i et egnsmålsord udtales som såkaldt "hårdt" g som i (*Gywt* = gift)

g i et egnsmålsord udtales som såkaldt "blødt" g som (*baeg* = bage)

ø angiver ø-lyden som (*føêl* = føle)

ö angiver den åbne ø-lyd f. eks. *(löwn* = løgn*),* som også udtales på rigsdansk

Forkortelser

bno = bindeord, bio = biord, fo = forholdsord, keo=kendeord, n=stednavn, no=navneord, ot=ordenstal, so=stedord, tao=talord, to = tillægsord, uo = udsagnsord, uro = udråbsord.

Grammatik

Ordene bringes i tre udgaver: Hannæs (H), Vester Han (V) og Øster Han (Ø). I enkelte tilfælde optræder underdeling (Øm, Øø mm)
I Hannæs Syd bruges foranstillet artikel, derimod ikke i Hannæs Nord, hvor der - som i det øvrige herred - anvendes efter-hængt artikel. Eks. hesten = *æ hæjst; (Hs) og hæjstên; (V,Ø).*
I Hannæs Syd såvel som i Nord anvendes kun fælleskøn, aldrig intetkøn. Eks. et stort hus = *æn stuër huws;*

Bøjninger: I bogen bøjes som følger:
Navneord: ubestemt og bestemt i ental og flertal.
Udsagnsord: navnemåde, nu- og datid, førnutid.
Tillægsord: gradbøjes. Det vil i langt de fleste tilfæ lde ske ved grundformen, mens anden og tredie grad udtrykkes ved mere og mest. Eks. fed, federe, fedest = *fie, mier fie, mjest fie; (H,V,Ø).* Når der gradbøjes på denne måde tilføjes til to: norm gb.

Sammensatte ord bøjes ikke, hvis det sidste ord i sammensætningen er bøjet, hvor det står alfabetisk. Der henvises til dette ved det sammensatte ord.

En del sammensatte udsagnsord erstattes i Han Herred af omskrivninger. Man siger ikke "tiltvinge sig noget", men "tvinge sig til noget" *(twing sæ té nøej).* Man siger ikke "de nedsled deres værktøj", men "de sled deres værktøj ned" (*de slæd' djær værktöw nier)*

Sprogets sjæl

Der er god grund til at tro, at mennesker indeholder de samme egenskaber, uanset hvor de fødes og lever på jorden. Alle, uanset etnicitet, har formentlig ansatser til alle menneskelige egenskaber overhovedet, men i de enkelte individer kommer de til udtryk i meget forskellig grad. Det gælder naturligvis også i Han Herred. Måden at udtrykke sig indholdsmæssigt på ytrer sig dog forskelligt fra egn til egn, hvilket giver sig udtryk i egnsmålenes forskellighed. De lokale udtryksmåder fremmes af den begrænsede forbindelse til folk i andre landsdele og andre lande. Ud over at støtte trangen til at finde lokale udtryk og ord-sammensætninger, dannes der lokale forestillinger, om hvad man kan eller ikke kan udtrykke, hvad der er godt eller dårligt, harmløst eller det modsatte, tilladeligt eller utilladeligt. I den enkelte egn, men mere sandsynligt i større områder, kan man udvikle regelsæt for, hvad man må sige eller ej og hvordan man siger det. Det er især ved det lidt pinlige, dette udvikles: man laver billeder, man laver omskrivninger, man underdriver, man antyder. Det er i dette alt det indforståede blomstrer. Man må gøre sig klart, at forskelle i udtryksform fra egn til egn alene skyldes lokal sproglig-kulturel udvikling, derimod ikke forskelle i folks karakter. Forskelle i væremåder i forskellige landsdele har således rod i opvækstens og lokalkulturens indskoling af det enkelte menneske.

Han Herred er, som i almindelighed på den jyske halvø, karakteriseret ved stor tilbageholdenhed i udtryk. Man underdriver og man nedtoner og en del ord med kraftigt indhold, som er almindelige på rigsdansk, bruges ikke i herredet. For stærke ord

omskrives til mere afdæmpede ord eller vendinger. Dette gør, at en samtale mellem lokale folk kan have stor følelsesmæssig tyngde, selv om den for et fremmed øre kan lyde næsten temperamentsløs. Her i bogen har vi bestræbt os på at bringe den lokale udtryksmåde for ord, man ikke kan tage i munden, men godt kan udtrykke på anden vis. I visse tilfælde møder man dog ord, som kendes fra rigsmål, men ikke kan bruges på egnsmål. De er enten for stærke i udtrykket, eller støder an mod egnens tilladelige udtryksmåde. Folk kender naturligvis indholdet i de ikke-tilladte ord, og kan sagtens se indholdet for sig. Man må bare ikke sige det! Hvis man endelig skal, kan man gribe til rigsmålsudtrykkene. Herved skaber man en passende afstand til de utilladelige udtryk.

I bogen forekommer "omskr. t." rigtig mange gange. Ud over de just omtalte grunde, er det antagelig sådan, at interessen i at betegne ting, egenskaber, tanker, følelser, osv. osv. øges jo oftere disse begreber er fremme i lyset. Deri ligger en vigtig sprog motivation, Det er praktisk at begynde med det mest nødvendige, siden at fortsætte med det sjældnere. Til at begynde med må man derfor, når de "sjældnere" begreber dukker op, ty til at beskrive begrebet med andre ord, eller alternativt at bruge rigsdanske ord.

Vi oplever helt den samme udvikling i rigsdansk, man griber hurtigt til at bruge et amerikansk udtryk, hvis der ikke lige findes et indarbejdet dansk udtryk. Tit gør man det desuagtet, men det skyldes andre bevæggrunde.

I rigsdansk kendes mange begreber, som både udtrykkes med udsagns- og med navneord. Det skal bemærkes, at man i Han Herred i mange tilfælde kun har udsagnsordet, men ikke navneordet. Eksempler er: *reggêlmæssi* = regelmæssig. Derimod har man ikke ordet for "regelmæssighed". Eller *urætfærDi* = uretfærdig. Ordet "uretfærdighed" findes ikke. Eller *spræng-ng* = sprænge, men "sprængning" findes ikke.

Sprog udvikles efter, hvad det skal bruges til. Målene i Han Herred bærer derfor helt naturligt præg af, hvad dagen og vejen og tankegangene her har behov for. Skal man udtrykke noget, der ikke findes særlige ord for, gør man det helt naturlige at forklare sig ud af det. Man kan også omskrive til andre ord, hvis det kan lade sig gøre. Endelig vil man i stor udstrækning bruge rigsdanske ord, for det, der ikke findes i egnsmålet.

Ved arbejdet med Ordsamlingen her er det et lille antal personer, som har leveret det efterhånden ret omfattende materiale. Det har været et mangeårigt arbejde og alle medvirkende skyldes stor tak. Der ville have været bedre dækning med en bredere personkreds at trække på, men det er ikke trods mange forsøg lykkedes at skaffe flere sprogkyndige.

A

abe no *abê, æ a., abër, æ a.; (Hs) a-ab, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

aborre n *abårrê; (H,V,Ø)*

abrikos no *abrikoes, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) abrikoes; (Hn) abrikoes, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

absolut to *absolut; (H) abselut; (V,Ø) (a ær abselut engên téhængër oh bönnër åh salmsang'* = jeg er absolut ingen tilhænger af bønner og salmesang) *(V,Ø)*

ad fo *oh; (H,V,Ø) (hanj løeb hæn oh wéjjên åll Deh, hanj kuh* = han løb hen ad vejen alt det, han kunne) *(V)*

adamsæble no *aDamsæbêl; (H,V,Ø)* (se æble) *(haj hae æ stue flåt aDamsæbêl, åh når haj snakkê, Gék æ op åh niër* = han havde et stort flot adamsæble, og når han snakkede, gik det op og ned) *(Ø)*

adfærd no (omskr. t.: *måed/måe å wæër poh* = måde at være på*) (H/V,Ø) (hanj/haj håër æn mærkli måed/måe å wæër poh* = han har en mærkelig måde at være på) *(V/Ø)*

adgang no *adGang; (Hs) adGång'; (V,Ø)* (se gang) *(Dær war adGång' té hawwên oh æn stij' baw-åm huwsê* = der var adgang til haven ad en sti bagom huset) *(V,Ø)*

adlyde uo (omskr. t.: *lyej* = lyde) *(H,V,Ø)* (se lyde)

adoptere *uo aDoptiër, aDoptiër-r, aDoptiër-r, h. aDoptiër-r; (H,V,Ø) (Dær war mannê baër fræh Korea, som blöw aDoptiër sist i æ néttênhunnërtal* = der var mange børn fra Korea, som blev adopteret sidst i nittenhundredetallet) *(Hs)*

adskille uo (omskr. t.: *skél oh; (H) ské-el oh; (V,Ø)* = skille ad*)*

adskillige bio (omskr. t.: *fli-iê* el. *mannê* = flere el. mange*) (H,V,Ø)*

advare uo *adwåê, -r, -r, h. -r; (H,V,Øm) awåê, -r, -r, h. -r; (Øø)* (se vare) (*a håër adwåër ham* = jeg har advaret ham) *(V,Øm)*

advarsel no *adwårsêl; (H,V) awårsêl; (Ø)* (se varsel)

advent no *adwænt; (H,V,Ø)*

adventskrans no *adwenskrans; (H) adwenskrånjs; (V) adwenskra'js; (Ø)*

ae uo *a-ê, aër, aê, h. aê; (H,V,Ø)* (stryge, kæle for) *(båê hujjên åh kattên ka Gott li, åh blyew ae* = både hunden og katten kan godt lide at blive aet) *(Ø)*

af fo *oh; (H,V,Ø) (haj tow oh bowwër-r, uddên haj hae fåt béskie poh' æ* = han tog af bordet, uden at han havde fået besked på det) *(Ø)*

afbarke uo *awbark, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

afbenytte uo (omskr. t.: f. eks.: *bénøt sæ oh* = benytte sig af*) (H,V,Ø)* (se nytte)

afbestille uo *awbéstel; (H) awbésté-êl; (V,Ø)* (se stille)

afbetale uo (omskr. t.: *bétaêl/bétåêl oh* = betale af; *(H/V,Ø)* (se betale)

afbetaling no *awbétåling; (H,V,Ø)* (se betaling) *(Deh ka Gott wæër næm åh kyeb nøej poh awbétåling, mæn Deh ær træls åh sku bétåel oh poh æ oër uw åh oër éj'* = det kan godt være nemt at købe noget på afbetaling, men det er træls at skulle betale af på det og år ud og ind) *(Ø)*

afblæse uo *awblæes; (H,V,Ø)* (se blæse) *(Di fan' Dæm, som war blöwwên æ'tërsøgt, åh så ku Di awblæes æ alarm* = de fandt dem, som var blevet eftersøgt, og så kunne de afblæse alarmen) *(Hs)*

afblanke uo (omskr. t.: *blank/blånk oh* = blanke af) *(H/V,Ø) blank oh, blankër oh, blankê oh, h. blankê oh; (H) blånk oh, blånkër oh, blånkê oh, h. blånkê oh; (V,Ø)*

afblege uo *awbléeg; (H) (For (V,Ø)* se blege)

afblomstre uo *ohblomstër; (H) awblomstër; (V,Ø)* (se blomstre) (omskrives også til: *blomstër oh* = blomstre af) *(H,V,Ø) (nær fålk blywwër Gammêl, ka Di Gott tink, at Di ær blomstër oh* = når folk bliver gamle, kan de godt tænke, at de er blomstret af (afblomstret)) *(H)*

afbøde uo *awbøed* el. *awwærg; (H) awwærg; (V) awwærw; (Ø)*

afbræk no *awbræk, æ a., awbræk, æ a.; (Hs) awbræk; (Hn) awbræk, -kê, awbræk, -kên; (V,Ø)*

afbrænde uo *bræn oh; (H) awbraenj, brænj oh; (V) awbraej* el. *bræej oh; (Ø)* (se brænde)

afbryde uo *awbryed; (H,V,Øm) awbryj; (Ø)* (se bryde) *(Deh ær ék så sjow åh awbryj fårbéjjêlsên mæh nuên Gammêl wænnër* = det er ikke så sjowt at afbryde forbindelsen med nogen gamle venner) *(Øø)*

afbud no *awbud; (H,V,Ø)* (se bud) *(wi blywwër Deswæër nøj té åh mæl-l awbud té jær fæjst* = vi bliver desværre nødt til, at melde afbud til jeres fest) *(V,Ø)*

afdække uo (omskr. t.: *Dæk oh* = dække af) *(H,V,Ø)* (se dække)

afdækning no *awDækning; (H,V,Ø)* (se dækning) *(nær Dær ska målês, ær-æn nøj té åh ha nøej awDækning* = når der skal males, er man nødt til at have noget afdækning) *(H,V,Ø)*

afdanket to *awDankê; (H,V,Ø) (hanj war nøej awDankê* = han var noget afdanket) *(V)*

afdansningsbal no *awDansningsbal; (H) awDånjsningsbal; (V) awDåjsningsbal; (Ø)* (se bal) *(wor baê sku slut æ Danstijmër oh mæh æn GewalDi awDansningsbal* = vore børn skulle slutte dansetimerne af med et gevaldigt afdansningsbal) *(Hs)*

afdeling no *awDieling; (H,V,Ø)* (se deling)

afdød to *awDø'; (H,V,Ø)*

afdrag no *awDraeg; (H) awDraeg* el. *awDraew; (V,Ø)* (se drag) *(hwær månenê sku han bétåêl æn stue awDraeg poh sijn Gjæl'* = hver måned skulle han betale et stort afdrag på sin gæld) *(H)*

affældig to *awfælDi; (H,V,Ø) (haj ær blöwwên awfælDi åh sij' poh, Dæj Gammêl* = han er blevet affældig at se på, den Gamle) *(Ø)*

affald no *awfal'; (H,V,Ø)* (se fald) *(Deh ær ék té åh fårstå', så möj' awfal' Dær kommër ættër wos* = det er ikke til at forstå så meget affald, der kommer efter os) *(V,Ø)*

affarve uo *awfarrê; (H) awfarw; (V,Ø)* (se farve) *(Deh sijjër tåssê uw', töws a, når piwwërn awfarwër Djær hoër* = det ser tosset ud, synes jeg, når pigerne affarver deres hår) *(Ø)*

affarvning no *awfarwning; (H,V,Ø)* (se farvning)

affedte uo (omskr. t.: *fjæt oh* = fedte af) *(H,V,Ø)* (se fedte)

affeje uo (omskr. t.: *fæj oh) (H,V,Ø)* (se feje) *(a hae såên æ Gott fårslaw, som a fårtael åm té Généralforsamlingên, mæn sij åm ék Deh blöw fæjê oh bowwër-r* = jeg havde sådan et godt forslag, som jeg fortalte om til generalforsamlingen, men se om ikke det blev afvist) *(V,Ø)*

affinde uo *ohfin-n; (H) awfénj-j; (V) awfé-ej; (Ø)* (se finde) *(nuen téng moh wi awfénj-j wos mæh, siel åm wi ék ær möj' får-æ* = nogle ting må vi affinde os med, selv om vi ikke er meget for det) *(V)*

affjedre uo *awfjædër, awfjædrër, awfjædrê, h. awfjædrê; (H,V,Ø)* (*bijlërn i Daw ær réjti Gott awfjædrê* = bilerne i dag er rigtig godt affjedrede) *(V,Ø)*

affolke uo *awfålk, -ër, -ê, ær awfålkê; (H,V,Ø) (lanjê uddênfår byjjërn blywër awfålkê lét ættër lét* = landet udenfor byerne bliver affolket lidt efter lidt) *(V)*

affyre uo *awfyër, awfyër, awfyër-r, h. awfyër-r; (H,V,Ø)* (*Di awfyjër-r Di Gammêl kanonër té æër får Dronningên* = de affyrede de gamle kanoner til ære for dronningen) *(V,Ø)*

afgang no *awGang; (H) awGång; (V,Ø)* (se gang) *(så ær Dær awGang, wi ær sellê poh æn* = så er der afgang, vi er sent på den) *(Hs)*

afgift no *awGywt, æ a., -ër, æ a.; (Hs) awGywt; (Hn) awGywt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hæê wé wos sijjê wi awslappê poh nuên oh awGywtërn, momsn té æksæmpêl* = her ved os ser vi afslappet på nogen af afgifterne, momsen til eksempel) *(V,Ø)*

afgive uo *awGi'; (H,V,Ø)* (se give) *(fålk hår möj' swær wé åh awGi' fårDiêl, som Di hår wæt wæn' té* = folk har meget svært ved at afgive fordele, som de har været vant til) *(H,V,Ø)*

afgjort bio *awGjow; (H,V,Ø) (Dæn sãeg ær awGjow, Do får ét low té æ* = den sag er afgjort, du får ikke lov til det) *(H)*

afgnave uo *ohGnaew; (H) awGnaew; (V,Ø)* (se gnave)

afgøre uo *awGjør, awGjøër, awGjow, h. awGjow; (H) awGør, awGør, awGjow, h. awGjow'; (V,Ø) (Deh ær ét åltijjër Di bæjst arGumæntër, som awGjør æ sãgër* = det er ikke altid de bedste argumenter, som afgør sagerne) *(H)*

afgrænse uo *awGræns-s, -ër, h. awGrænst; (H,V,Ø)* (se grænse) *(wé wos, tinkër wi möj' poh, hwa Dær ær Din åh min, så wi ka awGræns-s wor æjênDom* = ved os tænker vi meget på, hvad der er dit og mit, så vi kan afgrænse vor ejendom) *(H)*

afgrænsning no *awGrænsning, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awGrænsning; (Hn) awGrænsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

afgræsse uo *ohGræs, -sër, -sê, h. -sê; (H,V,Ø)* (se græsse) *(Deh ær Gott får æ wibër, hwes æ kreatuwër-r ohGræssër æ æeng* = det er godt for viberne, hvis kreaturerne afgræsser engene) *(Hs)*

afgrøde no *awGrøê, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awGrøê; (Hn) awGrøê, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

afgrund no *awGron'; (H) awGronj'; (V) awGroj'; (Ø)* (se grund) *(Dær hår ål-l Daew wæt fålk, som såe, at wi war poh wæj moh awGrojjên, mæn i woër Daew passër æ* = der har alle dage været folk, som sagde, at vi var på vej mod afgrunden, men i vore dage passer det) *(Ø)*

afhente uo *awhent, -ër, awhent, h. awhent; (H) awhint, -ër, awhint, h. awhint; (V,Ø) (a hår awhintër-æ* = jeg har afhentet det) *(H,V,Ø)* (se hente)

afhjælpe uo *awhjælp, awhjælpër, awhjalp, h. awhjolpên; (H,V,Ø)* (se hjælpe) *(Deh ær wor fårhåebning, at Dowtorn ka awhjælp skawånkërn* = det er vor forhåbning, at doktoren kan afhjælpe skavankerne) *(V,Ø)*

afholde uo *awhål* el. *awhåel, awhållër, awhålt, h. awhålt; (H,V,Ø)* (se holde) *(Deh ska Do Da ét awhål-l Dæ fræ å Gjør* = det skal du da ikke afholde dig fra at gøre) *(H)*

afholdende bio *awhåln; (H.V,Ø) (fanjên blöw awhåln poh hans Gammêl Daew* = fanden blev afholdende på sine gamle dage) *(V)*

afholdsforening no *awhålsfåening; (H,V,Ø)* (se forening) *(bloh kårs ær æn awhålsfåening* = blå kors er en afholdsforening) *(V,Ø)*

afholdsmand no *awhålsman'; (H) awhålsmanj'; (V) awhålsmaj'; (Ø)* (se mand)

afholdt to *awhålt; (H,V,Ø) (æ præjst ær möj' awhålt,* = præsten er meget afholdt) *(Hs)*

afhorne uo *awhu-ên, awhu-ên, awhu-ênt, h. awhu-ênt; (H,V,Ø)* (*hanj ær wé å awhu-ên kreatuër* = han er ved at afhorne kreaturer) *(V)*

afhugge uo (omskr. t.: *how oh* = hugge af*) (H,V,Ø)* (se hugge) *(i Gur howwê Di æ huê oh æ höên* = i går hugge-de de hovedet af hønen) *(Hs)*

afhænde uo *awhæn, -nër, awhæn', h. awhæn'; (H) awhæn, -nër, awhænnê, h. awhænnê; (V Ø) (han awhæn' sijn Gammêl biel får Gue pæeng* = han afhændede sin gamle bil for gode penge) *(H)*

afhænge uo *awhæng* el. *awhæeng, -ër, awhang, h. awhungên; (H,V,Ø)* (se hænge) *(höstn awhængër åltijjê oh wé-ër* = høsten afhænger altid af vejret) *(V,Ø)*

afhøre uo *awhøê, awhøër, awhöt', h. awhöt'; (H) awhöër, awhöër, awhöt', h. awhøt'; (V,Ø)* (se høre) (*poltiê hår awhöt' tyewwên* = politiet har afhørt tyvene) *(V,Ø)*

afkald no *awkal'; (H,V,Ø)* (se kald) *(a Giër Gja-ërn awkal' poh Dæn søllê fårtjænst* = jeg giver gerne afkald på den sølle fortjeneste) *(H)*

afkast no *awkast; (H,V,Ø)* (se kast) *(Dæn fårrætning Gah æn Gue awkast* = den forretning gav et godt afkast) *(Hs)*

afklapsning no *awklapsning, æ a,. -ër, æ -ër; (Hs) awklapsning; (Hn) awklapsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dæn knæjt trængër té æn orli awklapsning* = den knægt trænger til en ordentlig afklapsning) *(Hs)*

afklæde uo (omskr. t.: *åh træk oh si klæjjër* el. *åh træk oh si töw* = at trække af sine klæder el. af tøjet*) (Hs) (å træk oh si klæjjër hællê oh töwwê* = at trække af sine klæder eller af tøjet) *(V,Ø)*

afklare uo *awklåê, awklåê, awklåê, h. awklåê; (H,V,Ø)* (se klare) *(hanj ær Gue té åh awklåê problémërn* = han er god til at afklare problemerne) *(V)*

afklaring no *awklåing, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awklåing; (Hn) awklåing, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

afkog no *awkoeg, æ a.; (Hs) awkoeg; (Hn) awkoew, -ê; (V,Ø)*

afkøle uo *awkøel* el. *køel oh; (H,V,Ø)* (se køle)

afkom no *awkom', æ a; (Hs) awkom'; (Hn) awkom', -ê; (V,Ø) (haj war möj' stålt oh si awkom* = han var meget stolt af sit afkom) *(Ø)*

afkorte uo (omskr. t.: *kårt oh* = korte af) *(H,V,Ø)* (se korte) *(towwê sku kårtês oh* = tovet skulle kortes af) *(V,Ø)*

afkræftet to *awkræftê; (H,V,Ø) (haj sijjër nøej awkræftê uw'* = han ser noget afkræftet ud) *(Ø)*

afkræve uo (omskr. t.: *kræew* = kræve*) (H,V,Ø)* (se kræve) *(a kræewër pængên té Dænj føest* = jeg kræver pængene til den første) *(V)*

afkrog no *awkrow, æ a., awkroew, æ a.; (Hs) awkrow; (Hn) awkrow, -ên, awkroew, -ên; (V) awkrog, -ên, awkroew, -ên; (Øm) awkro-êw, -ên, awkroew, -ên; (Øø) (haj bowwër i æn awkro-êw oh lajjê* = han bor i en afkrog af landet) *(Øø)*

aflægge uo *awlé-eg, awlé-egër, awlåe, h. awlå; (H,Øm) awlé-ew, awléwwër, awlå, h. awlå; (V,Ø)* (se lægge) *(Do ska awlé-ew æn pröew får åh kom éj'* = du skal aflægge en prøve for at komme ind) *(Ø)*

aflægger no *awlewwër; awlewwërn, awlewwëre, awlewwërn; (H,V,Ø)* (mejemaskine og aflægger af plante)

aflægs to *awléws; (H,V,Øø) awlégs; (Øm) (haj war blöwwên Gammêl å awléws* = han var blevet gammel og aflægs) (svag)) *(Ø)*

aflæse uo *awløes* eller *løes oh; (H,V,Ø)* (se læse)

aflæsse uo *læs oh; (H,V,Ø)* (se læsse)

aflang; aflange to *awlong'; awloeng; (H,V,Ø)*

aflaste uo *awlast, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (se laste) *(Deh ær Gott åh få awlastê sijn Gammêl bien* = det er godt at få aflastet sine gamle ben) *(H,V,Ø)*

aflastning no *awlastning, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awlastning; (Hn) awlastning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

aflejre uo *awlæjjër, awlæjjër, awlæjjër, h. awlæjjër; (H,V,Ø) (ålt Deh, wi oplöwwër, awlæjjër sæ jæn ællër najn steh i æ hue poh wos, mæn Deh ku wæër skjön åh wé-êd hwoê* = alt det, vi oplever, aflejrer sig et eller andet sted i hovedet på os, men det kunne være skøn at vide hvor) *(H)*

aflejring no *awlæj(r)ing, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awlæj(r)ing; (Hn) awlæj(r)ing, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

aflevere uo *awleviër; awleviër, awleviër, h. awleviër (H,V,Ø) (*se levere) *(i Gammêl Daew kam' æ post åh awleviër bröew åh awisër åh ålténg, hvær Daw, untaên åm æ sönDa, jah, Deh war skjön tijjër* = i gamle dage kom posten og afleverede breve og aviser og alting, hver dag undtagen om søndagen) *(Hs)*

aflevering no *awleviring*; *(H,V,Ø)* (se levering)

aflive uo *awlyew, awlywwër, awlywwê, h. awlywwê; (H,V,Ø)* (se live) *(i Gammêl Daew blöw hönsên awlywwê mæ ywsên* = i gamle dage blev hønsene aflivet med øksen) *(V,Ø)*

afløb no *awløeb'; (H,V,Ø)* (se **l**øb)
**ast 1

afløse uo *awløes; (H,V,Ø)* (se løse) *(i wor tij så ær æ muli åh blyew awløest, siel som huwsmoër* = i vor tid er det muligt at blive afløst, selv som husmor) *(H,V,Ø)*

aflure uo *luê oh, luê(r) oh, luê(r) oh, h. luê(r) oh; (H) luew oh, -ër oh, luewê oh, h. luewê oh; (V,Ø)* (se lure) *(Deh æ ék pæen å luêw fålk oh* = det er ikke pænt at aflure folk) *(V,Ø)*

aflyse uo *awlyes, awlysër, awly-yst, h. awlyst (H,V,Ø)* (se lyse) *(æ møed blöw awlyst* = mødet blev aflyst) *(Hs)*

aflysning no *awlysning, æ a.; -ê, æ -ër; Hs awlysning; (Hn) awlysning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (se lysning)

afmægtig to *awmægti; (H,Øm) awmæwti; (V,Øø) (hwes føst natuwërn spellër mæh musklërn, så ær wi awmæwti* = hvis først naturen spiller med musklerne, så er vi afmægtige) *(V,Ø)*

afmærke uo (omskr. t.: *mærk oh; (H,V,Ø)* (se mærke) *(sæjlraejên i fywwërn ær mærkê Gott oh* = sejlrenden i fjorden er mærket godt af) *(V,Ø)*

afmagre uo (omskr. t.: *åh taeb sæ* = at tabe sig*) (H,V,Ø) (Deh ær ék Gott åh taeb Dæ får möj', Dær ska ronjingër té får åh sij Gott uw'* = det er ikke godt at tabe dig for meget, der skal runding til, for at se godt ud) *(V)*

afmagt no *awmagt; (H,Øm) awmawt; (V,Øø)* (se magt)

afmåle uo (omskr. t.: *moel oh* = måle af*) (H,V,Ø)* (se måle)

afmålt to *awmoelt; (H,V,Ø) (tijjên war möj' awmoelt, so Di sku skøej sæ* = tiden var meget afmålt, så de skulle skynde sig) *(V,Ø)*

afpasse uo *awpas-s; (H,V,Ø)* (se passe) *(jæn ska awpas-s wånjmængDên nøew, når jæn ska blæenj sémænt* = man skal afpasse vandmængden nøje, når man blander cement) *(V)*

afpille uo *awpil* el. *pil oh; (H,V,Ø)* (se pille)

afpillet to *awpillê* el. *pillê oh; (H,V,Ø) (hon sijjër mæh nøej awpillê uw'* = hun ser mig noget afpillet ud) *(H,V,Ø)*

afpresning no *awpresning; (H,V,Ø)*

afpresse uo *awpres-s; (H,V,Ø)* (se presse)

afprøve uo *awpröew* el. *pröew oh; (H,V,Ø)* (se prøve)

afprøvning no *awpröwning; (H,V,Ø) (Deh ær kloew mæh æn awpröwning oh reprasjonër, ijn+n Di blywwër awleviër té konnërn* = det er klogt med en afprøvning af reparationer, før de bliver afleveret til kunderne) *(V,Ø)*

afrakket to *awrakkê; (H,V,Ø) (lywwê hår wæt hoër wé ham, haj ær kommên té åh sij awrakkê uw* = livet har været hårdt ved ham, han er kommet til at se afrakket ud) *(Ø)*

afregne uo *awræên*; *(H,V,Ø)* (se regne) *(Dær ær mannê påstër, Dær ska awræenês hwær månenê* = der er mange poster, der skal afregnes hver måned) *(H,V,Ø)*

afrejse no *awré-es; (H,V,Ø)* (se rejse) *(æ awré-es ska skij nöjagti, nær æ klok æ tøl* = afrejse skal ske nøjagtig når klokken er tolv) *(H)*

afrejse uo *awré-ês; (H,V,Ø)* (se rejse)

afrette uo *awræt'; (H,V,Ø)* (se rette) *(hunjên ær blöwwên Gott awrættê* = hunden er blevet godt afrettet) *(V)*

afrime uo *awriem, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (*køêlskabê trængër té åh blyew awriemt* = køleskabet trænger til at blive afrimet) *(V,Ø)*

afrive uo *awryew; (H,V,Ø)* (se rive) *(a Glæmmër snår hwæër Gång åh awryew kalænnërn* = jeg glemmer snart hver gang at afrive kalenderen) *(V,Ø)*

afrunde uo *awron-n, awronnê, awronnê, h. awronnê; (H) awronjê, -r, -ê, h. -ê; (V) awroej, awrojjër, awrojjê, h. awrojjê; (Ø) (wi ska ha awronnê æ béløb* = vi skal have af-

rundet beløbet) *(Hs)*

afsætning no *awsætning, æ a., -ër, æ -ër; (Hs)* (omskrives i *V,Ø* til f. eks.: *åh kom oh mæ* = at komme af med) *(V,Ø)* (se komme)

afsætte uo *ohsæt'; (H) awsæt; (V,Ø) (wi ska ohsæt' pæeng té åh kyeb æn nyj bijl* = vi skal afsætte pænge til at købe en ny bil) *(H)*

afsats no *awsats, æ a., awsats, æ a.; (Hs) awsats; (Hn) awsats, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

afsavn no *awsawn, æ a.; (Hs) awsawn; (Hn) awsawn, -ê; (V,Ø) (Deh ær æn stue awsawn, hwes a ét ka fåh mi meidasluwr* = det er et stort afsavn, hvis jeg ikke kan få min middagslur) *(H)*

afse uo *o-osij; (H) o-osij; awsij'; (V,Ø)* (se se) (bruges kun i navnemåde: (*han ka et osij' tij té..* = han kan ikke afse tid til..) *(H) (hanj ka ék awsij/oh-osij pæeng té ...* = han kan ikke afse penge til . .) *(V)*

afsejle uo (omskr. t.: *sæjlër* el. *sæjlër oh stéh* = sejler af sted) *(H,V,Ø)* (se sejle)

afsende uo *awsænnër; (H) awsænjër; (V)* (omskr. t.: *sæjjër* = sender*) (Ø)* (se sende)

afsked no *awsked, æ a.; (Hs) awské', awske'-ên; (V,Ø) (æ awsked war swær* = afskeden var svær) *(Hs)*

afskrabe uo (se skrabe)

afskrabning no *awskrabning; (H,V,Ø)* (se skrabning) *(han fal åh fék sæ æn hudawskrabning* = han faldt og fik sig en hudafskrabning) *(H)*

afskrække uo *awskræk'; (H)* (omskr. t.: f. eks.: *kyws* = kyse) *(V,Ø) (a læ mæ ék såên kyws* = jeg lader mig ikke sådan kyse) *(Ø)*

afskrift no *awskröwt ; (H,V,Ø)* (se skrift) *(faër Deh ku læ sæ Gjøër åh kopi-ër, war Deh æn stue arbê åh laew awskröwtër* = før det kunne lade sig gøre at kopiere, var det et stort arbejde, at lave afskrifter) *(Hs)*

afskrive uo *ohskryew; (H,V,Ø)* (se skrive) *(Do ka li så Gott ohskryew/awskryew Di pæeng* = du kan lige så godt afskrive de pænge) *(H,Ø/V)*

afsky no (der anvendes mere afdæmpede udtryk: f. eks. *ét/ék åh töws åm'* = ikke at kunne lide) *(H/V,Ø)*

afslå uo *awslo'; (H,V,Ø)* (se slå) *(han kam' mæh æn fårslag té æn awtaêl, Dæm imæêl, mæn hon awslow uddén åh tøew* = han kom med et forslag til aftale, dem imellem, men hun afslog uden at tøve) *(Hs)*

afslag no *awslag'; (H) awslah; (V,Ø)* (se slag) *(hanj/haj fék awslah poh sijn ansöwning* = han fik afslag på sin ansøgning) *(V/Ø)*

afslapning no *awslapning, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awslapning; (Hn) awslapning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (a töws no åssê Deh kan blyew får möj' mæh ål Dænj slappên oh, fålk snakkër åm* = jeg synes nu også, det kan blive for meget med al den afslapning, folk snakker om) *(V)*

afslappet to *awslappê; (H,V,Ø) (han tow' möj' awslappê poh-æ* = han tog meget afslappet på det) *(H)*

afsløre uo *awsløër; (H,V,Ø)* (se sløre) *(Deh blöew awsløër, at hon war ful' oh löwn* = det blev afsløret, at hun var fuld af løgn) *(H,V,Ø)*

afsløring no *awsløring; (H,V,Ø)* (se sløring)

afslutning no *awslutning; (H,V,Ø)* (se slutning) *(hanj blöw fyjjër fråh sit arbê ættër mannê oër, åh Deh war æn hoër awslutning får ham* = han blev fyret fra sit arbejde efter mange år, og det var en hård afslutning for ham) *(V)*

afslutte uo *awslut, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (se slutte)

afsmag no *awsmag; (H) awsmaw* el. *ættërsmaew; (V,Ø)* (se smag)

afsmelte uo *awsmælt; (H,V,Ø)* (se smelte)

afsmitning no *awsmitning, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awsmitning; (Hn) awsmitning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (i poltik ær Dær tit awsmitning fråh Deh jæn partij té Deh ånjt, såên blöw sosialistërn énGång hiel höwwëroriêntiër* = i politik er der tit afsmitning fra det ene parti til det andet, sådan blev socialisterne en gang helt højreorienteret) *(V)*

afsmitte uo (omskr. t.: *smét oh* = smitte af) *(H,V,Ø)* (se smitte)
**asl 1

afsnit no *awsnit; (H,V,Ø)* (se snit) *(lywwê hår æn rækkê awsnit, mæn Deh ær føst bawættër, at jæn ka sij Dæm* = livet har en række afsnit, men det er først bagefter, at man kan se dem) *(V,Ø)*

afsøge uo *awsøeg; (H) awsøew; (V,Ø)* (se søge) *(hujjên awsøwt markên poh fæm minuttër* = hunden afsøgte marken på 5 minutter) *(Ø)*

afsøgning no *awsøegning; (H) awsøewning; (V,Ø)* (se søgning) *(rørhøwwên lawwër poh Deh nærmêst æn systématisk awsøewning oh rørskowwên ættër æ byt* = rørhøgen laver på det nærmeste en systematisk afsøgning af rørskove efter et bytte) *(V,Ø)*

afsone uo *awsoen; (H,V,Ø)* (se sone) *(han sku awsoen sijn straf wé hjælp oh æn elektronisk fuedlénk* = han skulle afsone sin straf ved hjælp af en elektronisk fodlænke)

(H)

afsoning no *awsoning; (H,V,Ø)* (se soning) *(haj saed té awsoning i fængslê* = han sad til afsoning i fængslet) *(Ø)*

afspadsere uo *awspasiër, awspasiër, awspasiër, h. awspasiër; (H,V,Ø)*

afspænding no *awspænning; (H) awspænjing; (V) awspæjjing; (Ø)* (se spænding)

afspærre uo (omskr. t.: *spæër oh* = spærre af*) (H,V,Ø)* (se spærre)

afspærring no *awspærring; (H,V,Ø)* (se spærring) *(Gadërn i Fjærslê ær spæër oh i mannê oër, fårDeh Di ska Graew nyj kloakkër niër* = gaderne i Fjerritslev er spærret af i mange år, fordi der skal graves nye kloakker ned) *(V,Ø)*

afspejle uo *awspæjl; (H,V,Ø)* (bøjes ej)

afspejling no *awspæjling; (H,V,Ø)* (bøjes ej)

afspore uo *awspoër; (H,V,Ø)* (se spore) *(han war Gue té åh awspoër Diskusjonër* = han var god til at afspore diskussioner) *(H)*

afstå uo *awstå, awståër, awstow, h. awståën/awståê; (H/V,Ø)*

afstamme uo (omskr. t.: *stam fræ* = stamme fra*; (H) stam fråh) (V,Ø)* (se stamme) *(wi stammër ål fræh Gorm Dæn Gammêl* = vi stammer alle fra Gorm den Gamle) *(H)*

afstamning no *awstamning, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awstamning; (Hn) awstamning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

afstand no *awstan', æ a., awstan-n æ a.; (Hs) awstan'; (Hn) awstanj', awstanjên, awstanj-nj, awstanjên; (V) awstaj', awstaj'jen, awsta-êj, awstajn; (Ø) (ål awstajn-jên ær awsåt poh kårtê* = alle afstande er afsat på kortet*) (V)*

afsted bio *ohstéh; (H,V,Ø) (wi ska snåër ohstéh* = vi skal af sted snart) *(H,V,Ø)*

afstemme *uo awstæm-m, awstæmmër, awstæmt, h. awstæmt; (H)* (kan også omskr. t.: *stæm-m oh* = stemme af*) (H,V,Ø)* (se stemme) *(wi ska ha ræenskabê stæmt oh* = vi skal have regnskabet stemt af) *(V,Ø)*

afstemning no *awstæmning, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awstæmning; (Hn) awstæmning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

afstikke uo *awstik, awstikkër, awstak, h. awstukkên; (H,V,Ø)* (se stikke)

afstikker no *awstikkër; æ a., -r, æ -r; (Hs) awstikkër; (Hn) awstikkër, -n, awstikkër-r, awstikkërn; (V,Ø) (hanj tow sæ ën béttê awstikkër* = han tog sig en lille afstikker) *(V)*

afstive uo (omskr. t.: *styew oh; (H,V,Ø)* (se stive) (*Dær kommê stårm, så wi ska ha rækwærkê stywwê oh* = der kommer storm, så vi skal have rækværket stivet af) *(V,Ø)*

afstiver no *awstywwër, æ a., -r, æ -r; (Hs) awstywwër; (Hn) awstywwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

afstøbe uo *awstøeb, -ër, awstöbt, h. awstöbt; (H,V,Ø)* (se støbe)

afstøbning no *awstøbning; (H,V,Ø)* (se støbning) *(a ka hoew, at nuên i min bånDom lawwê awstöebningër i Gips oh Dyjjêspoër* = jeg kan huske, at nogen i min barndom lavede afstøbniinger i gips af dyrespor) *(V,Ø)*

afstraffe uo *awstraf; (H,V,Ø)* (se straffe) *(nuên Gammêl ka Gott hoew, hwa Deh bétøej åh blyew awstraffê får åh ha lawwê nøej Gal i skuelên* = nogle gamle kan godt huske, hvad det betød at blive afstraffet for at have lavet noget galt i skolen) *(V,Ø)*

afstraffelse no *awstraffêls, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awstraffêls; (Hn) awstraffêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

afstribe uo *awstrieb, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

afstumpet to *awstompê; (H,V,Ø)*

afsvale uo *awswåêl; (H) swåel oh; (H,V,Ø)* (se svale) *(nåër jæn hår Dånjst/Dåejst möj', så trængê-æn té åh blyw swålt oh* = når man har danset meget, så trænger man til at blive svalet af) *(V/Ø)*

aftægt no *awtægt, æ a., awtægtër, æ a.; (Hs) awtægt; (Hn) awtæwt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (nær fålk i Gammêl Daew sku Go poh awtægt fræh æn Goër, sku Di lawwê æn awtåel mæh Dæn nyej æjjër åm æ bétengêlsër får åh ku blyew boen poh æ Goër hællër i æn awtægtshuws* = når folk i gamle dage på en gård skulle gå på aftægt, lavede de en aftale med den nye ejer om betingelserne for at kunne blive boende på gården eller i et aftægtshus) *(Hs)*

aftage uo *awta; (H,V,Ø)* (se tage)

aftale no *awtåêl; (H,V,Ø)* (se tale) *(så ær Deh æn awtåel, ska wi Drék lijkyêb poh æ?* = så er det en aftale, skal vi drikke lidkøb på det?) *(H,V,Ø)*

aftale uo *awtåel; (H,V,Ø)* (se tale)

aftapning no *awtapning; (H,V,Ø) (fijn fålk Drekkër kon slotsawtapningër* = fine folk drikker kun slotsaftapninger) *(H,V,Ø)*

aftappe uo (omskr. t.: *tap oh* = tappe af*) (H,V,Ø)* (se tappe)

aftegn no awtæjn; *(H,V,Ø)* (bruges om mønstret på et broget kreaturs pletter)

aftegne uo (omskr. t.: *tæjn oh* = tegne af*) (H,V,Ø)* (se tegne) *(a töws no, at böhnên möj' hællër ska tæjn poh frij' hånj, æn tæjn oh* = jeg synes nu, at børnene meget hellere skal tegne på fri hånd, end tegne af) *(V)*

aftegning no *awtæjning; (H,V,Ø)* (se tegning)

aften no *awtn, æ a., awtnër, æ a.; (Hs) awtn; (Hn) awtn, awtn+n, awtnër, -n; (V,Ø) (a kommër té awtn* = jeg kommer til aften) *(H,V,Ø)*

aftensæde no *awtênsæed; (H)* (*awtênsæed war Dæn tij æ'tër æ mælmah hwo Di løest æ awis, höt raDio åh såên nøej* = aftensæde var den tid efter aftensmaden, hvor de læste avis, hørte radio og sådan noget) *(H)* (udtrykket kendes ikke i *V* og *Ø*)

aftenskaffe no awtnskaffê; *(H,V,Ø)* (se kaffe)

aftenskole no *awtênskuêl; (H,V,Ø)* (*awtênskuêl, blöew æ kalt farhæn, Deh war frijtijsonnërwiesning i skuelfaeg som slöj, syning, hånarbê, sprow, huwshålning mv.* = aftenskole, blev det kaldt førhen, det var fritidsundervisning i skolefag som sløjd, syning, håndarbejde, sprog, husholdning m.v.) *(H)*

aftensmad no *mælmah, æ m.; (Hs) mælmah; (V,Ø)* (se mad) *(Deh, wi fek té mælmah, Deh war Gott* = det, vi fik til aftensmad, det var godt) *(H,V,Ø)*

aftensmadstid no *melmastij; melmalaws; (H,V,Ø)* (egentlig mellemmadstid = aftensmadstid; førhen spiste man brødskiver til aften) (anvendes i udviddet betydning: når, ved den tid) (*Deh war hæn wé melmalaws, Deh war wé Deh law . . .*= det var hen ved den tid . . .) *(Ø)*

aftjene uo *awtjæen; (H,V,Ø)* (se tjene) *(han hår awtjænt si wærnêplégt* = han har aftjent sin værnepligt) *(H)*

aftræk no *awtræk, æ a.; (Hs) awtræk; (Hn) awtræk, -kê; (V,Ø)*

aftrækker no *awtrækkër, æ a., -r, æ -r; (Hs) awtrækkër; (Hn) awtrækkër, -n, -r, -n; (V,Ø) (æn awtrækkër ka wæër fliër téng, Deh føest, jæn tinkër poh, ær nåk Dæn poh æ Gewæër* = en aftrækker kan være flere ting, det første man tænker på, er nok den på geværet) *(Hs)*

aftrapning no *awtra'pning; (H,V,Ø)* (murerudtryk, men også andet)

aftrappe uo *awtrap', awtrappër, awtrappê, h. awtrappê;* eller *trap ni-ie, trappër ni-iê, trappê ni-iê, h. trappê ni-iê; (H,V,Ø) (trap' ni-iê* = nedtrappe) *(H,V,Ø) (nuên wel hælst trap niër mæ Djær arbê, nær Di blywwër Gammêl* = nogen vil helst trappe ned med deres arbejde, når de bliver gamle) *(V,Ø)*

aftryk no awtrøk, æ a., awtrøk, æ awtrøk; *(Hs) awtrøk; (Hn)* awtrøk, awtrøkkê, awtrøk, awtrøkkên; *(V,Ø)*

aftvinge uo *ohtwéêng: (H) awtwéêng; (V,Ø)* (se tvinge)

afvande uo *awwån-n; (H) awwåejn; (V) awwåej;* (Ø) (se vande)

afvanding no *awwånning; (H) awwånjing; (V) awwåjjing; (Ø)* (se vanding) *(i Di sompê æeng omkréng Ølaj' hår Di lawwê möj' åmfattên awwåjjingër* = i de sumpede enge omkring Øland har de lavet meget omfattende afvandinger) *(V,Ø)*

afvaske uo (omskr. t.: *wask oh* = vaske af*) (H,V,Ø)* (se vaske)

afvaskning no *awwaskning; (H,V,Ø) (haj æ moewbéskit, haj trængê té æn awwaskning* = han er møjbeskit, han trænger til en afvaskning) *(Ø)*

afvej no *awwej; (Hs) awwej; (V,Ø)* (se vej) (afvej, i overført betydning) *(fæjl hællê Gal wej'* = fejl eller gal vej) *(H,V,Ø)*

afveje uo (omskr. t.: *wei oh; (H,V,Ø)* (se veje) *(æ feskman' weiê æn pun oel oh té æ kuen* = fiskemanden vejer et pund ål af til konen) *(Hs)*

afveksling no *awwæksling; (H,V,Ø)* el. (omskr. t.: f. eks.: *fårajring/ fåranjring/ fårajring* = forandring) *(H,V,Ø)*

afvende uo *awwæn-n; (H) awwæenj; (V) awwæej; (Ø)* (mest om mennesker) *fråwæn-n; (H) fråwæenj; (V) fråwæej; (Ø)* (mest om dyr) (se vende)

afvente uo (omskr. t.: *åh wint/wénjt/wéjt* = at vente) *(H,V,Ø)*

afvige uo *awwieg; (H,V,Ø)* (se vige) *(hwes æn flåk mænjêskër ær möj' rættrowên, åh jæn oh Dæm kommê i twiwl, så ska Dær ék möj' té føn+n Di töws, åt hanj awwiegër* = hvis en flok mennesker er meget rettroende, og en af dem kommer i tvivl, så skal der ikke meget til, før de synes, at han afviger) *(V)*

afvikle uo *awwekkêl; (H,V,Ø)* (se vikle) *(Dæj Gammêl browtbijlhajlër hår no awwékkêlt sin fårrætning* = den gamle brugtbilhandler har nu afviklet sin forretning) *(Ø)*

afvikling no *awwékling, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awwékling; (Hn) awwékling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

afvise uo *awwies; (H,V,Ø)* (omskr. også t.: *wies oh* = vise af) *(H,V,Ø)* (se vise) *(hanj pröwwê mannê Gång-g, åh mæh mannê fårskjælli kwéjfålk, mæn Di wiest ham oh,*

åssê hwæër jænnest Gång; Deh war æn möj' trist histårjê = han prøvede mange gange, og med mange forskellige kvinder, men de afviste ham også hver eneste gang; det var en meget trist historie) *(V)*

afvæbne uo *awwæbn; (H,V,Ø)* (se væbne) *(hon war Gue, té åh awwæbn fålk, nær Di war åphissê öwwër nøej* = hun var god til at afvæbne folk, når de var ophidset over noget) *(H)*

afvæbning no *awwæebning; (H,V,Ø)* (se væbning)

afvænne uo (omskr. t.: : *wæn oh* = vænne af) *(H,V,Ø)* (se vænne) *(Deh ær ék næm åh wæn sæ oh mæh åh baenj* = det er ikke nemt at vænne sig af med at bande) *(V)*

afvænning no *awwænning; (H) awwænjing; (V) awwæjjing; (Ø) (haj hår wæt poh awwæjjing, mæn Deh hår Deswæër ék hjålpn* = han har været på afvending, men det har desværre ikke hjulpet) *(Ø)*

afværge uo *awwæërg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (se værge) *(han ku ha fåt nuên poh æ tåsk, mæn han war stærk nok té åh awwæërg æ* = han kunne have fået nogen på torsken, men han var stærk nok til at afværge det) *(Hs)*

age uo *a-ag, -ër; (H,V,Ø)* (køre) *(haj kom agêns sammêl mæ nuên ajjër* = han kom kørende sammen med nogle andre) *(Øland)* (*hanj/haj kom siel agêns* = han kom selv agende) *(H/Ø)*

ager no *agër, æ a., -r, æ -r; (Hs) agër; (Hn) agër, -n, -r, -n; (V) agr, agrn, agrê, agrên; (Øv)* (mark)
**ast 2

agerbrug no *agërbrow; (H) awërbrow; (V,Ø)* (se brug) *(Deh sijjês miër åh miër, at lajmæj' æntn hår höwddër ællêr Griês ællêr awërbrow, mæn ék fliër oh téngên* = det ses mere og mere, at landmænd enten har kreaturer eller grise eller agerbrug, men ikke flere af tingene) *(Ø)*

agerhøne no *agrhö-ên; (H) awwërhöên; (V,Ø)* (se høne) *(Deh ær ét mannê agrhöns, jæn sijjër no om Daew* = det er ikke mange agerhøns, man ser nu om dage) *(H)*

agestol no *a-agstuel; (H) a-awstuel; V,Ø)* (se stol) *(æn a-a-wstuelstuel ær té kuskên åh té fålk, som ska kyër i hæjestwown* = en agestol er til kusken og til folk, som skal køre i hestevogn) *(Ø)*

agn no *awn* el. *agn, æ a.; (Hs) agn; (Hn) agn, -ên; (V) awn, -ên; (Ø)*

agt no *agt (H) awt; (V,Ø)* (bruges alene i ubestemt ental: *(Deh ær mijn awt, åh laew Gymmêstek hwæe Daw fråh no oh* = det er min agt, at lave gymnastik hver dag fra nu af) *(V,Ø)* (*Do ska fåwåër Dæ, ska Do* = du skal tage dig i agt, skal du) *(H,V,Ø)*

agte uo *awt, -ër, -ê,, h. -ê;* el. *agt, agtër, agtê, h. agtê; (Ø)* (anvendes sjældent i *V,Ø*, slet ikke i *H*)

agter to *agtër; (H) awtër; (H,V,Ø) (a sakkër miër å miër awtër uw* = jeg sakker mere og mere agterud) *(V,Ø)*

agterdæk no *agtërDæk; (H) awtërDæk; (V,Ø)* (se dæk)

agterspejl no *agtërspæjl; (H) awtërspæjl; (V,Ø)* (se spejl)

agterstavn no *agtërstawn; (H) awtërstawn; (V,Ø) (hon swömmêd ront åm æ skieb, åh krãwlêd oph oh æ stiej i æ agtërstawn* = hun svømmede rundt om skibet og kravlede op ad stigen i agterstavnen) *(Hs)*

agurk no *aGork, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) aGork; (Hn) aGork, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

agurkesalat no *aGorksalat; (H,V,Ø)* (se salat)

ahorn *n ahorn; (H,V,Ø)*

ajle no *ajl, æ a.; (Hs) ajl; (Hn) ajl, ajln; (V,Ø)*

ajlebeholder no *ajlbéhållër; (H,V,Ø)* (se beholder)

ajletønde no *ajltön-n; (H) ajltönj; (V) ajltöej; (Ø)* (se tønde)

akavet to *akawwê; (H,V,Ø)* (kejtet)

akkord no *akkorD, æ a.; (Hs) akkorD; (Hn) akkorD, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (at blive enige om en pris)

akkurat bio, to *akkurråt; (H,V,Ø) (Deh Gek akkurråt, såm a ku ønsk mæ* = det gik akkurat, som jeg kunne ønske mig) *(H,V,Ø)*

aks no *ags, æ a., ags, æ a.; (Hs) ags; (Hn) aws, -ê, aws, -ên; (V,Ø)*

aksel no *awsêl, æ a., awslër, æ a.; (Hs) awsêl; (Hn) awsêl, awsln, awslër, awslërn; (V,Ø)*

akselsadel no *åwselsadl; (H,V,Ø)* kun ental (drengen som rider på den voksnes skulder, sidder på akselsaddel)

aktietyr no *aksjety-yr; (H,V,Ø)* (se tyr) *(æn aksjety-yr ær æjjê oh aksjionæërn, åh ka browwês oh Dæm té Djær kyër* = en aktietyr er ejet af aktionærerne og kan bruges af dem til deres køer) *(V,Ø)*

al, alle so *åll', åll; (V,Ø) (ék åll' Dæj snak, no ska Dær béstéllês nøej* = ikke al den snak, nu skal der bestilles noget) *(V,Ø)* (*hyp, åll mien hæejst* = hyp alle mine heste) *(H,V,Ø)*

albue no *albu, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) albu; (Hn) albu, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø)*

aldeles to *alDielês; (H,V,Ø) (Deh ær hiel å alDielês uelukkê* = det er helt og aldeles udelukket) *(V,Ø)*

alder no *ållër, æ å; (Hs) ållër; (Hn) ållër, -n; (V,Ø) (wé nuên béGønjër ållërn åh trøk, når Di ær sist i tywwërn* = ved nogen begynder alderen at trykke, når de er sidst i tyverne) *(V)*

alderdom no *ållërDom', æ å.; (Hs) ållërDom; (Hn) ållërDom', -mên; (V,Ø)*

aldersforskel no *ållërsfåskæl, æ å.; (Hs) ållërsfåskæl; (Hn) ållërfåskæl, -lên; (V,Ø)* (se forskel)

aldrig bio *ållër; (H,V,Ø) alDri; (H,V,Ø)*

alen no *a-al; (H,V,Ø)* (længemål)

alene bio *jænnê; (H,V,Ø) (hwes kuenên ær æ arri kwéjméjjêsk, så ær æ bæjjër åh wæër jænnê* = hvis konen er et arrigt kvindemenneske, så er det bedre, at være alene) *(Ø)*

alfar to *alfar; (H,V,Ø) (i réjti Gammêl Daew war Deh ék énhwær wæj, som war alfar wæj, nuen war té kongên åh Grevërn åh nuên tê Di ajjër* = i rigtig gamle dage var det ikke enhver vej, som var alfar vej, nogen var til kongen og greverne og nogen til de andre) *(V,Ø)*

alke uo *a-alk,alkër, alkê, h. alkê; (Ø)* (betyder vade, bevæge sig besværligt, rokke afsted ol.)

alle so *ål-l; (H,V,Ø)*

allerede bio *ållëré-ê* el. *ållré-ê; (H,V,Ø)*

allerflest to *ållërflest; (H,V,Ø)*

allerhelst bio *ållërhælst; (H,V,Ø)*

allerhøjest to *ållërhöwwêst; (H,V,Ø) (Deh mo ét wæër sjow, åh wæër Dæn ållërhöwwêst man' i wærDên* = det må ikke være sjovt at være den allerhøjeste mand i verden) *(H)*

allesammen so *ållsammêl* el. *ållsammên; (H,V,Ø)*

allevegne so *ållwænn; (H) ållwæjn; (V,Ø)*

alligevel bio *ilywallër, ilywwêl; (H,V,Ø) illijGott; (H,V,Ø) (De-ær illijGott Deh wæst a hår høtt* = det er alligevel det værste, jeg har hørt) *(H,V,Ø)*

allike no *allék, æ a., -kër, æ -ër; (Hs) allék; (Hn) allék, -kên, -kër, kërn; (V,Ø)* (også: *så træt såm æn allék* = så træt som en allike) *(H,V,Ø)*

almindelig bio *alménli; (H) alménli* el. *alméjle; (V,Ø) (skowsporwên ær no blöwwên æn hiel alméjle fowwêl* = skovspurve er nu blevet en helt almindelige fugle) *(V,Ø)*

alsang no *alsang'; (H,V,Ø)* (se sang)

alt bio *åll* el. *ålt; (H,V,Ø)*

altædende to *ålt-idên; (H,V,Ø) (nuen mænnêskër hår æn strusmaew, Di ær ålt-idên* = nogle mennesker har en strudsemave, de er altædende) *(H)*

alter no *altër, æ a., altër, æ a.; (Hs) altër; (Hn) altër, altërê, altrê, -n; (V,Ø) (Dær ær mannê flot altrê i kærkërn i Haj Herrê* = der er mange flotte altre i kirkerne i Han Herred) *(V,Ø)*

altid bio *ålti* el. *ålltijjê; (H,V,Ø)*

alting no *ålténg; (H,V,Ø)* (flertalsord)

altså bio *alsåh* el. *ålsåh; (H,V,Ø) (no ska Do alsåh/ålsåh hål oph* = nu skal du altså holde op) *(H/V,Ø)*

alverden no *alwérDên; (H) alwérdên; (V,Ø)* (se verden) *(kæjsër AuGustus læt alwérdên skryew i majtal* = kejser Augustus lod alverden skrive i mandtal) *(Ø)*

alvor no *allê, æ allê; (Hs) allê; (Hn) allê, -n; (V,Ø)* (*haj sku Gør allê oh æ* = han skulle gøre alvor af det) *(Ø)* (det er i betydningen: han var omhyggelig med sine sager)

alvorlig to *alwårli; (H,V,Ø) (jæn ska wæër alwårli, mæn mæh måe* = man skal være alvorlig, men med måde) *(Ø)*

ambolt no *ambålt, æ a., ambålt, æ a.; (Hs) ambålt; (Hn) ambålt, -ên, ambålt, -ên; (V,Ø) (førhæn/føn+n, når jæn kom fårbij sméên, ku jæn høër ham slåh mæh hans stue hammër poh hans ambålt* = førhen, når man kom forbi smeden, kunne man høre ham slå med sin store hammer på sin ambolt) *(V/Ø)*

amen *amên (H,V,Ø)* (udråb)

Amerika n *Amærka; (H,V,Ø) (får hunjê oër sijjên war Dær mannê som sæjlt té Amærka, får åh slåh sæ niër åh blyew Dær* = for hundrede år siden var der mange, som sejlede til Amerika for at slå sig ned og blive der) *(V)*

amme uo *am-m, ammër, ammê, h. ammê; (H,V,Ø) aem; (Ø) (hon ær wé åh aem båhnê* = hun er ved at amme barnet) *(Ø)*

ammestuehistorie no *ammêstowhistår'rê, æ a., -r, æ a.; (Hs) ammêstowhistår'rê; (Hn) ammêstowhistår'rê, -n, -r, -rn; (V,Ø)* (se stue)

ammunition no *ammunisjon, æ a.; (Hs) ammunisjon; (Hn) amnisjon* el. *ammunisjon, -ên; (V,Ø) (krut ællër patronër* = krudt eller patroner) *(H,V,Ø)*

amning no (omskr. t.: *å Gi brøst* = at give bryst) *(H,V,Ø)*

amok bio *amok*; *(H,V,Ø) (åh Go amok* = at gå amok) *(H,V,Ø)*

amulet no *amulæt; (H,V,Ø)*

anbefale uo *anbéfåel* el. *anbéfael, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (no wil a anbéfaêl Dæ å hoel op mæ Deh spetakkêl* = nu vil jeg anbefale dig at holde op med det spektakel) *(H,V,Ø)*

anbefaling no *anbéfaling, æ a., anbéfalingër, æ -ër; (Hs) anbéfaling; (Hn) anbéfåeleng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh hår wæt hiel alménlê åh sku broew æn anbéfåeleng, hwes jæn sku søew nyj arbê* = det har været helt almindeligt, at skulle bruge en anbefaling, hvis man skulle søge nyt arbejde) *(V,Ø)*

anbringe uo *anbré-eng, -ër, anbragt, h. anbragt; (H) anbré-eng, -ër; anbrawt, h. anbrawt* el. *h. anbrungen; (V,Ø)*

anbringelse no *anbréngêls, æ a., -ër, æ a.; (Hs) anbréngêls; (Hn) anbréngêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

and no *åên, æ å., ænnër, æ æ.; (Hs) åên; (Hn) åen, ånnên, ænjër, ænjërn; (V) åen', ånnên, æjjër, æjjërn; (Ø)* **asl 2

andægtig to *anDægti; (H,Øm) anDæwti; (V,Øø) (Di lyttê anDæwti té præjstêns pr<u>é-e</u>kên* = de lyttede andægtigt til præstens prædiken) *(V,Ø)*

andagt no *anDagt, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anDagt; (Hn) <u>an</u>Dawt;, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (også i betydningen: at samle sig) *(i Di missjonsk hjæm war Deh almenlê åh hol-l <u>an</u>Dawt hwær Daw ættër Dåwwër* = i de missionske hjem var det almindeligt at holde andagt hver dag efter morgenmad) *(V,Ø)*

andedam no *åënDam; (H) ånjDam'; (V) å-ênDam'; (Ø)* (se dam)

andel 1 no *annêl, æ a.; (Hs) annêl; (Hn) annel, -ên; (V,Ø)* (vedrørende andelsbevægelsen)

andel 2 no *anDi-iel, æ a.; (Hs) anDi-iel; (Hn) anDi-iel, -n; (V,Ø)*

andelsbevægelse no *annêlsbéwægêls; (H) anjêlsbéwægêls; (V) ajjêlsbéwæwêls; (V,Ø)* (se bevægelse) *(æ annêlsbéwægêls ær nøej oh Deh, som hår hat støst bétydning får Dansk lanbrow* = andelsbevægelsen er noget af det, som har haft størst betydning for dansk landbrug) *(Hs)*

andelsbolig no *annêlsbolig; (H,V,Ø)* (se bolig)

andelshaver no *annêlshawwër; (H,V) anjêlshawwër; (V) ajjêlshawwër; (Ø)*

andelsmejeri no *annêlsmejërij; (H) annêlsmejërij; (V) ajjêlsmejërij; (Ø)* (se mejeri) *(tink ænGång, hwo mannê annêlsmejërijër Dær war, Da Dær war flést* = tænk engang hvor mange andelsmejerier der var, da der var flest) *(Hs)*

andelsselskab no *annêlssælskab; (H) anjêlssælskab; (V) ajjêlssælskab; (Ø)* (se skab)

andelsslagteri no *annêlsslawtërij; (H) anjêlsslawtërij; (V) ajjêlsslawtërij; (Ø)* (se slagteri)

andemad no *annêmad; (H) annêmah; (V,Ø)* (se mad)

anden so *najjên; (H,V,Ø)* (f. eks. *æn najjên teng'* = en anden ting) *(H,V,Ø)*

andenhånds to *annênshåns; (H) anjênhånjs; (V) ajjænhåns; (Ø) (hans bérætning war andenshåns, dws. han hae fåt-æn fræh æn najjên mennêsk* = hans beretning var andenhånds, dvs. han havde fået den fra et andet menneske) *(H)*

andenkarl no *<u>ajjên</u>kåel; (H,Ø) <u>anjên</u>kåel; (V)*

andenklasses to *ajjênklassês; (H,Ø) anjênklassês; (V) ajjênklassês; (Ø) (æblërn war i fårskælli störrels, så Di blöw sortiër té oh wæër anjênklassês* = æblerne var i forskellig størrelse, så de blev sorteret til at være andenklasses) *(V)*

andenlærer no *ajjênlærër; (H,V,Ø)* (se lærer)

andenrangs to *ajjênrangs; (H,V,Ø) (han føllër sæ som æn ajjênrangs persoên* = han føler sig som en andenrangs person) *(H)*

anderledes bio *<u>aj</u>lêns; (H,V,Ø) (fålk töws, at téfløttërn war <u>aj</u>lêns, åh Deh war ék åltijjër æn Gue téng* = folk syntes, at tilflytterne var anderledes, og det var ikke altid en god ting) *(V,Ø)*

Anders n *A-ajs; (H,V,Ø)*

andespil no *annêspel; (H) åênspel; (V,Ø)*

andet so *ånt; (H,Øv,Øm) åjnt*; *(V,Øø)* (noget andet)

andre so *ajjër;* (*H,Ø) anjër; (V) (anjër lanj-j, anjër skék* = andre lande, andre skikke) *(V)*

andrik no *an'Drek, æ a., -kër, æ -kër; (Hs) an'Drek; (Hn) anjDrek, -kên, -kër; -ërn; (V) an'Drek, -kên, -kër; -ërn; (Ø)*

anduve uo *anDuew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (skiebê kam i hawn åh anDuewê kajjên* = skibet kom i havn og anduvede kajjen) *(V,Ø)* (skibet nærmer sig kajen)

anduvning no *anDuwneng, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anDuwneng; (Hn) anDuwneng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ane no *aen, æ a., -ër, æ -ër; (H,V,Ø)* (forfader) *(hanj hår æn wæeg mæh målêrijër oh hans aenër* = han har en væg med malerier af hans aner) *(V)*

ane uo *aen, aenër, aent, h. aênt; (H,V,Ø) (a aênt'-æ nåk, Deh will Go Gal'* = jeg anede det nok, det ville gå galt) *(H,V,Ø)*

anelse no *aenêls, æ a., aenêlsër, æ a.; (Hs) aenêls, -n, -ê(r), -ërn; (V,Ø) (a håër min båeng aenêlsër* = jeg har mine bange anelser) *(V,Ø)*

anerkende uo (omskr. t.: *Go in' får* = gå ind for) *(H) (Go énj/éj' får) (V/Ø)*

anerkendelse no (omskr. t.: *fåtjænnêr ro-ês* = fortjener ros) *(H,V,Ø)*

anfægte uo *anfægt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Øm) anfæwt, -ër, -ê, h. -ê; (Øø)*

anfægtelse no *anfægtels, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anfægtels; (Hn) anfægtels, -ên, -ër, -ërn; (V,Øm) anfæwtêls, -ên, -ër, -ërn; (Øø) (hon fék stue anfæwtêlsër mæh hwa hon hae Gjow* = hun fik store anfægtelser med, hvad hun havde gjort) *(Øø)*

anfald no *anfal', æ a., anfal', æ a.; (Hs) anfal'; (Hn) anfal', anfallê, anfal', anfallên; (V,Ø) (hon fék æn anfal' oh ræenlihéd* = hun fik et anfald af renlighed) *(Hs)*

anfører no *anførër, æ a., -r, æ -r; (Hs) anførër; (Hn) anførër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

angå uo *anGo', anGor, anGik; (H) anGo', anGor, anGik; (V,Ø)* (kan omskr. t.: *kom-m (mæ) weh* = komme (mig) ved) *(H,V,Ø)*

ange to *a-ang; (Øø)* (*en hæjst ka kyrês i a-ang* = en hest kan køres i ange (dvs. så hårdt, at den får åndenød) *(Øø)*

angive uo *anGi'; (H,V,Ø)* (se give) *(Deh ær nøej twiwlsom, hwes skuêlbaër anGi'ër hwærajjër té Djær læër* = det er noget tvivlsomt, hvis skolebørn angiver hinanden til deres lærer) *(H)*

angle uo *angêl, anglër, angêlt, h. angêlt; (H,V,Ø) (hon angêlt ættër ro-ês får sijn koewkonst, mæn Deh war nøej ræelê nøej, hon lawwê* = hun anglede efter ros for sin kogekunst, men det var noget ræddeligt noget, hun lavede) *(Ø)* (Egentlig at fiske. Bruges ofte i overført betydning eks. at stræbe efter noget, at ville opnå noget, at fiske efter smiger)

angre uo *angër, angrër, angrê, h. angrê; (H,V,Ø)* (fortryde) *(Di hælli töws, Dær ær så möj', jæn ska angrê, mæn jæn ka jo ha sijn twiwl åm, hwans/hwa Deh no ær, Di tinkër poh* = de hellige synes, der er så meget, man skal angre, men man kan jo have sin tvivl om, hvad det nu er, de tænker på) *(H/V,Ø)*

angreb no *anGréb; (H,V,Ø)* (se greb) *(Deh bæjst fårswår ær æn Gue anGréb* = det bedste forsvar er et godt angreb) *(Hs)*

angribe uo *anGrieb, -ër, anGréb, ær anGrébbên; (H,V,Ø) (hon ær anGrébbên oh æn slem syewdom* = hun er angrebet af en slem sygdom) *(Ø)*

angriber no *anGriebër, æ a., -r, æ -r; (Hs) anGriebër; (Hn) anGriebër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

angst no (omskr. t.: *å wæër ræj'* = at være ræd) *(H,V,Ø) (hwes jæn ær ræj' får nøej, så ska jæn baër tink poh Deh wærst, Dær ka ski wé æ* = hvis man er ræd for noget, så skal man bare tænke på det værste, der kan ske ved det) *(H,V,Ø)*

anhænger no (omskr. t.: *pohhængsuwn'; (H) pohhængsun'; (V) pohængswugn; (Øm) pohængswåwn; (Øø)*) = påhængsvogn

anholde uo *anhol-l, -lër, anholt, h. anholt; (H,V,Ø)*

anholdelse no *anhållêls, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anhållêls; (Hn) anhållêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ankel no *ankêl, æ a., anklër, æ anklër; (Hs) ankêl; (Hn) ankêl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

anker no *ankër, æ a., ankër-r, æ a.; (H) ankër; (Hn) ankër, ankër-ê, ankër-r, ankërn; (V,Ø) (Deh ær træls åh taeb si ankër, nær jæn ær uew åh sæjl* = det er træls at tabe sit anker, når man er ude at sejle) *(H)*

anklage uo *anklaeg, -ër, -ê, h. -ê; (H) anklaew, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)* (se klage)

anklager no *anklagër; (H) anklawwër; (V,Ø)* (se klager)

ankomme uo *ankom-m; (H,V,Ø)* (se komme)

ankomst no *ankomst, æ a.; (Hs) ankomst; (Hn) ankomst, -ên; (V,Ø) (Deh ær æn Gue téng åh anmæl-l jæns ankomst, føn+n jæn kommër té sté'-ê* = det er en god ting, at anmelde ens ankomst før man kommer til stedet) *(V,Ø)*

ankre uo *ankër, ankër, ankër, h. ankër; (H,V,Ø) (hwés jæn hår æn béttê boed, så ær æ skön åh ku ankër oph wé strånjên, åh wåed i lanj'* = hvis man har en lille båd, så er det skønt at kunne ankre op ved stranden og vade i land) *(V)*

anlæg no *anlég, æ a., anlég, æ a.; (Hs) anlég; (Hn) an-*

læw, -wê, anlæw, -wên; (V) anlég, -gê, anlég, -ên; (Øm) anléw, anléwwê, anléw, -wên; (Øø) (hon haed anlég får åh spel harmonika = hun havde anlæg for at spille harmonika) *(Hs)*

anlægge uo *anlé-eg, anlé-egr; anlå', h. anlå', (H,V,Ø) anlé-ew; (Øø)* (eks. anlægge en bane)

anlægsgartner no *anlægsGartnër;* (*H) anlæwsGartnër; (V,Ø)* (se gartner)

anledning no *anledneng, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anledneng; (Hn) anledneng, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (i anlednéng oh höwti'ên Goër wi i kerk* = i anledning af højtiden går vi i kirke) *(V,Ø)*

anløbe uo *anløeb; (H,V,Ø)* (se løbe)

anløben to *anløbên; (H,V,Øm) anlöwwên; (Øø) (søltöw ka wæër anlöwwên, mæn Deh ka fålk ossê* = sølvtøj kan være anløbent, men det kan folk også (dvs. være slidte, medtagne mv. eller bare småfulde)) *(V,Ø)*

anløbsbro no *anløbsbro; (H,V,Ø)* (se bro)

anmærkning no *anmærkning; (H,V,Ø)* (se mærkning) *(han fék æn anmærkning i æ kara(k)tërboeg* = han fik en anmærkning i karakterbogen) *(Hs)*

anmelde uo *anmæl-l, anmællër, anmælt, h. anmælt; (H,V,Ø)* (se melde)

anmeldelse no *anmællêls, æ a. -ër, æ -ër; (Hs) anmællêls; (Hn) anmællêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hwes jæn wil Goh i Fjærslê Kino, så ær æ skøn ah sij æn anmællêls oh filmên føst* = hvis man vil gå i Fjerritslev Kino, så er det skønt at se en anmeldelse af filmen først) *(V,Ø)*

anmode uo (omskr. t.: *åh bé åm* = at bede om) *(H,V,Ø)*

anordning no (omskr. t. f. eks.: *inrætning/énjrætning/ éjrætning* = indretning) *(H/V/Ø)*

anstalt no *anstalt, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anstalt; (Hn) anstalt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ansætte uo *ansæt, -ër, ansåt, h. ansåt; (H,V,Ø) (kommunên hår ansåt nuen fliër skuellæër-r* = kommunen har ansat nogle flere skolelærere) *(V,Ø)*

ansættelse no *ansættêls, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) ansættêls; (Hn) ansættels, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

anse uo *ansij, -jr, anso, h. ansit; (H,V,Ø) (Dæn tånk blöw ansit får nøej tåssêrij* = den tanke blev anset for noget tosseri) *(H)*

anseelse no *ansi-êls, æ a.; (Hs) ansi-êls; (Hn) ansi-êls, -n; (V,Ø) (Deh ær ék åltijjër Di bæjst, som fåër Dæ höwwêst ansi-êls* = det er ikke altid de bedste, som får den højeste anseelse) *(V,Ø)*

anselig to *ansijlê; (H,V,Ø) (problémërn i wor tij' ær ættërhånjên kommê op i æn ansijlê størrêls* = problemerne i vor tid er efterhånden kommet op i en anseelig størrelse) *(V)*

anset to *ansit; (H,V,Ø) (min bæjstêfåër war æn ansit man'* = min bedstefar var en anset mand) *(H)*

ansigt no *anségt, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anségt; (Hn) anségt, -ê, -ër, -ërn; (Øm) ansévt, -ê, -ër, -ërn; (V,Øø)*

anskaffe uo *anskaf, -fër, -fê, h. -fê; (H,V,Ø) (a ska snår té åh anskaf mæh æn nyj bijl* = jeg skal snart til at anskaffe mig en ny bil) *(H,V,Ø)*

anskaffelse no *anskaffêls, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anskaffêls; (Hn) anskaffêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

anstigende bio *anstigen ; (V,Ø)* (*Di kam anstigên uddên åh ha mælt' sæ føst* = de kom anstigende uden at have meldt sig først) *(H,V,Ø)*

anstrenge (sig) uo *anstræng sæ, -ër, anstrængt sæ, h. anstrængt sæ; (H,V,Ø) (hon anstrængt sæ alwårli får åh Gøër æ så Gott hon ku* = hun anstrengte sig alvorligt for at gøre det så godt, hun kunne) *(H,V,Ø)*

anstrengelse no *anstrængêls, æ. a., -ër; (Hs) anstrængêls; (Hn) anstrængêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

anstrengende to *anstrængên; (H,V,Ø) (Deh ær anstrængên å ha bøhên* = det er anstrengende at have børn) *(V,Ø)*

anstændig to *anstænDi; (H) anstænjDi; V) anstæjDi; (Ø) (Di war anstænjDi klæj' poh* = de var anstændigt klædt på) *(V)*

anstød no *anstød, æ a., anstød, æ a.; (Hs) anstød; (Hn) anstøh, -ê, anstøh, -ên; (V,Ø) (hon war möj' ömfintli, åh tow anstød oh Di ménst bémærkningër* = hun var meget ømfindtlig, og tog anstød af de mindste bemærkninger) *(H)*

anstødelig to *anstødêli; (H,V,Ø)*

ansvar no *answår, æ a.; (Hs) answår; (Hn) answår, -ê; (V,Ø)*

ansvarlig to *answårli; (H) answårlê; (V,Ø) (politikërn pohstår åltijjër, at Di ær answårlê* = politikerne påstår altid, at de er ansvarlige) *(V,Ø)*

ansvarlighed no (omskr. t.: *åh wæër answårli/answårlê* = at være ansvarlig) *(H/V,Ø)*

ansvarsbevidst to *answårsbéwést; (H,V,Ø)*

ansvarsfuld to *answårsful'; (H) anjswårsful'; (V) answårsful'; (Ø)*

ansvarsløs to *answarsløes; (H) answårsløes; (V,Ø) (Di Gammêl pohstår, at Di oeng-g ær answarsløes, mæn Deh hænnër Da åssê, at Di Gammêl ær æ* = de gamle påstår, at de unge er ansvarsløse, men det hænner da også, at de gamle er det) *(H)*

ansøge uo (omskr. t.: *søeg/søew åm* = søge om) *(H/V,Ø)* (se søge) *(a wel søeg åm åh fårnyj mi kyërkårt* = jeg vil søge om at forny mit kørekort) *(H)*

ansøgning no *ansøegning; (H) ansøewning; (V,Ø)* (se søgning)

antage uo *antah, antåër, antow, h. antåên; (H,V,Ø)*

antal no *antal, æ a.; (Hs) antal, -lê; (V,Ø)* (se tal)

antræk no *antræk, æ a.; (Hs) antræk; (Hn) antræk, -kê; (V,Ø) (Deh ær æn waer antræk, han kommër anstiegên i* = det er et værre antræk, han kommer anstigende i*) (Hs)*

antyde uo *antyej, antyjje, antyjje, h. antyjje; (H) ajtyej, ajtyjje, ajtyjje, h. ajtyjje; (V,Ø) (hwes fålk wel sladdër, så ær æ tit nøej mæh åh antyej* = hvis folk vil sladre, så er det tit noget med at antyde) *(H,V,Ø)*

antænde uo (omskr. t.: *tæn-n/tænj/tæej* = tænde*) (H/V/Ø)* (se tænde)

antændelse no *antænnêls, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) antænnêls; (Hn) antænjêls, -ên, -ër, -ërn; (V) antæjjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

anvende uo *anwæn-n, anwænnër, anwænnê, åh anwæn; (H) ajwæenj, ajwænjër, ajwænj'. h. ajwænj'; (V) ajwæej, ajwæjjër, ajwæej, h. ajwæej'; (Ø)* (omskrives også til: *åh broew* = at bruge) *(H,V,Ø)*

anvise uo *anwijs, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (se vise) *(hwær månê ska Dær anwijsês pæeng té Dæm, wi skyllër nøej* = hver måned skal der anvises penge til dem, vi skylder noget) *(V,Ø)*

anvisning no *anwiesning; (H,V,Ø)* (se visning)

aparte to (omskrives til: *nøej ær pussi/sæër* = noget er pudsigt/sært) *(H,V,Ø)*

apostel no *apostêl, æ a., apostêl, æ a.; (Hs) apostêl; (Hn) apostêl, apostêln, apostêl, -n; (V,Ø)*

apotek no *apotek, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) apotek; (Hn) apotek, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

apoteker no *apotékër, æ a.; (Hs) apotékër; (Hn) apotékër, -n; (V,Ø)*

appelsin no *appêlsijn, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) appêlsijn; (Hn) appêlsijn, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ar no *år, æ å, år, æ å.; (Hs) år; (Hn) år, årê, år, årên; (V,Ø) (som oërn Goër, fåër wi fliër åh fliër år poh wos* = som årene går, får vi flere og flere ar på os) *(H,V,Ø)*

arbejde no *arbê, æ a.; (Hs) arbê; (Hn) arbê, arbéddê; (V,Ø)* (anvendes sjældent i flertal) *(arbéddê ær kij' oh ham!* = arbejdet er ked af ham!) *(V,Ø)*

arbejde uo *arbê, arbër, arbé, h. arbê; (H,V,Ø)*

arbejdsanvisning no *arbédsanwisning; (H); arbésanwisning (V,Ø)* (*kommunên ær möj' intërsié-êr i arbésanwisning* = kommunen er meget interesseret i arbejdsanvisning) *(V,Ø)* (se visning)

arbejdsdag no *arbêsDaw'; (H,V,Ø)* (se dag) *(Dæn tij oh æn Daw, fålk arbër, ær möj', möj' længër æn æn arbêsDaw'* = den tid af en dag, folk arbejder, er meget, meget længere end en arbejdsdag) *(H)*

arbejdsevne no (omskr. t.: *æwn té åh arbê* = evne til at arbejde) *(H,V,Ø) (no åm Daew ska fålks æwn té åh arbê, åjjërsøgês oh kommunên, hwes fålk ék ka arbê* = nu om dage skal folks evne til at arbejde, undersøges af kommunen, hvis folk ikke kan arbejde) *(Ø)*

arbejdsgiver no *arbêsGiwwër; (H,V,Ø)* (se giver) *(röwtê såe, at hon war æn hoër arbêsGiwwër* = rygtet sagde, at hun var en hård arbejdsgiver) *(V,Ø)*

arbejdskraft no *arbêskraft; (H,V,Ø)* (se kraft)

arbejdsledig to *arbêsleddê; (H) arbésleddi; (V,Ø) (nuen sæjjër, at Di arbêsleddê båër ær Down-n* = nogen siger, at de arbejdsledige bare er dovne) *(H)*

arbejdsløs to *arbêsløs; (H,V,Ø) (Deh ær træls åh wæër arbêsløs, hwes jæn Gjaen wel arbê* = det er træls at være arbejdsløs, hvis man gerne vil arbejde) *(Ø)*

arbejdsløshed no *arbésløshéd', æ a.; (Hs) arbésløshed'; (Hn) arbésløshe', -ên; (V,Ø)*

arbejdsmand no *arbésman', æ a., arbésmæn', æ a.; (Hs) arbésman'; (Hn) arbésmanj', arbésmanjên, arbésmænj', arbésmænjên; (V) arbésmaj', arbésmajjên, arbésmæj', arbésmæjjên; (Ø)*

arbejdsnarkoman no *arbésnarkmaên; (H,V,Ø)* (se narkoman) *arbêskuwl; (Ø)* (halvt medlidende halvt nedsættende om folk eller heste, der træller)

arbejdsplads no *arbésplas-s; (H,V,Ø)* (se plads)

arbejdsro no *arbésrow; (H,V,Ø)* (se ro) *(hål så op mæh Dæj Doem snak, åh læ wos få arbêsrow* = hold så op med den dumme snak, og lad os få arbejdsro) *(Ø)*

arg to *arg; (H,V,Ø) (Deh ær Deh argêstê skit, jæn ka tink sæ* = det er det argeste skidt, man kan tænke sig) *(H,V,Ø)*

Arild no *Aril; (H,V,Ø) (uwtrøkkê "i Arils tij'" béskryewwër nøej, som skéj i Gammêl Daew; jæn sku trow, Deh war fråh DæjGång, Da Aril löwwê, mæn "areld" ær ålnorDisk åh bétyjjër nøej möj' Gammêl* = udtrykket "i Arilds tid" beskriver noget som skete i gamle dage; man skulle tro, det var fra dengang Arild levede, men "areld" er oldnordisk og betyder noget meget gammelt) *(Ø)*

ark no *ark, æ a., ark, æ -ër; (Hs) ark; (Hn) ark, -ê, ark, -ên; (V,Ø)* (stykke papir)

ark no *ark; (H,V,Ø)* (ark: en gammel betegnelse for kiste. Nu mest kendt fra bibelen: *pagtêns ark åh Noahs ark* = pagtens ark og Noahs ark) *(H,V,Ø)*

arkiv no *arkiw, æ a., -wër, æ a.; (H) arkiw; (Hn) arkiw, -wê, -wër, -wên; (V,Ø)*

arm no *arm', æ a., aerm, æ å.; (Hs) arm'; (Hn) arm', -ên, aerm, -ên; (V,Ø)*

armbånd no *armboen; (H) armbånj'; (V) armbuên; (Øm) armbuej'; (Øø)* (se bånd)

armbåndsur no *armboensuwr; (H) armbånsuwr; (V) armbuensuwr; (Ø)* (se ur)

armbind no *armbin'; (H) armbénj; (V) armbéj'; (Ø)* (se bind)

armfuld no *affêl; (V,Ø)* (anvendes kun i denne form) (det betyder den mængde (hø), som kan bæres uden besvær)

armgang no *armGang; (Hs) armGång; (V,Ø)* (se gang) *(hanj war stærk åh ku Go armGång öwwër åên* = han var stærk og kunne gå armgang over åen) *(V)*

arrest no *arræjst, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) arræjst; (Hn) arræjst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ tyw blöw såt i æ arræjst* = tyven blev sat i arresten) *(Hs)*

arrestere uo *arrestiër, arrestiër, arrestiër, h. arrestiër-r; (H,V,Ø) (tywwên blöw arrestiër-r, åh Deh hae hanj fåtjænt* = tyven blev arresteret, og det havde han fortjent) *(V)*

arrestforvarer no *arræjstfårwåër, æ a.; (Hs) arræjstfårwåër; (Hn) arræjstfårwåër, -n; (V,Ø)*

arret to (omskr. t.: *ful' oh år* = fuld af ar) *(H,V,Ø)*

arrig to *arri; (H,V,Ø) (hujjên ær arri* = hunden er arrig) *(V,Ø)*

art no *årt, æ å., årtër, æ -ër; (Hs) årt; (Hn) art, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

arte uo (omskr. t. f. eks.: *ka I no wær nuê Gjæew baër* = kan I nu være nogle gæve børn) *(H)* el. (*ka I no åpføër jær årnli* = kan I nu opføre jer ordentligt*) (H)*

artig to (omskr. t.: *Gjæew* = gæv; *(H,V,Ø))* el. *årnli/årli* = ordentlig*) (H/V,Ø)*

arv no *ar, æ a.; (Hs) ar; (Hn) arw, -ên.; (V,Ø)*

arve uo *a-arê, a-arê, arê, h. arê; (H,V,Ø) (Di arê æn massê pæêng ættër æn rieg onkêl* = de arvede en masse penge efter en rig onkel) *(V,Ø)*

arveafgift no *arvêawGywt; (H) a-arêawGywt; (V,Ø)* (se afgift)

arvelig to *arwêli; (H,V,Ø) (Dæj' sygdom ka wæër arwêlê* = den sygdom kan være arvelig*) (Ø)*

arving no *arwing, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) arwing; (Hn) arwing, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ase uo *a-as, asër, a-ast, h. a-ast; (H,V,Ø)* (*såm haj Da a-ast* = som han da asede) *(Ø)*

asen no *asên, æ a., asnër, æ asnër; (Hs) asên; (Hn) asên, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ask n *ask; (H,V,Ø)*

aske no *åesk, æ å.; (Hs) åesk; (Hn) åesk, åskên; (V,Ø) (han kam fræh æ åesk té æ il'* = han kom fra asken og til ilden) *(Hs)*

askebæger no *askêbægër; (H,V,Ø) åesktrow, æ å., åesktrow, æ å.; (Hs) åesktrow; (Hn) åesktrow, -wê, åesktrow, - n; (V,Ø)*

askegrå to *åeskGro; (H,V,Ø) (hon war åeskGro i ansévté* = hun var askegrå i ansigtet) *(V,Ø)*

askeskuffe no *åeskskof , æ å., -fër, æ -fër; (Hs) åeskskof; (Hn) åeskskof, -fên, -fër, -fërn; (V,Ø)*

asketræ no *askêtré-e; (H) askêtræ'; (V,Ø)* (se træ)

asp n *asp; (H,V,Ø)*

asparges n *aspars; (H,V,Ø)*

at bno *at; (H,V,Ø) (hanj såe, at hanj ék ku ko-êm* = han sagde, at han ikke kunne komme) *(V)*

at ("at" i forb. m. udsagnordets navneform) *åh; (H,V,Ø)*

(Do ska skø-êj Dæ åh ko-êm = du skal skynde dig at komme*) (V,Ø)*

atter bio (omskr. t.: *ijæn/iGæn* = igen) *(H,V/Ø)*

attrå no (for stærkt udtryk, anvendes ej i Han Herred)

auktion no *ausjon, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) ausjon; (Hn) ausjon, -+n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ave 1 uo *ã-êw, ãwër, ãwwê, h. ãwwê; (H,V,Ø)* ("ave" (at slå) kan være et hårdhændet opdragelsesmiddel)

ave 2 no *ã-ãw; (V,Ø)* (tugt, opdragelse)

avet to *ãwwê;* (*å wæër awwê føej'* = at være født bagvendt dvs. at være forkert, et klummerhoved, at være underlig, (*strék ret åh ãwwê* = at strikke ret og vrang*) (Dåenjs/Dåejs ãwwe om* = danse avet om) *(V/Ø)*

avis no *awis, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) awis; (Hn) awis, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (wi Gammêl töws, Deh ær skøn åh løes æn awis oh papije* = vi gamle synes, det er skønt at læse en avis af papir) *(V,Ø)*

avl no *awl', æ a.; (Hs) awl'; (Hn) awl', -ên; (V,Ø)*

avle uo *awl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

avlsdyr no *awlsDyjjê; (H,V,Ø)* (se dyr)

avlsgård no *awlsGoër; (H,V,Ø)* (se gård)

avlskarl no *awls'kåel; (H,V,Ø)* (se karl) (karl med forvalterstatus på mindre gård)

avnbøg n *awnbøeg; (H,V,Ø) (mannê hår hæk oh awnbøeg åm Djær parsælhuwsGronj* = mange har en hæk af avnbøg om deres parcelhusgrund) *(V)*

avne no *awn-n, æ a., awnër, æ awnër; (Hs) awn-n; (Hn) awn-n, awnên, awnër, awnërn; (V,Ø)*

B

bad no *bad, æ bad, baed, æ baed; (Hs) bad,; (Hn) bad, ba'dê, baed, baedên; (V,Ø)*

bade uo *baed, badër, badê, h. badê; (H,V,Ø)*

badekar no *badêkåër; (H,V,Ø)* (se kar)

badeværelse no *badêwærls; (H,V;Ø)* (se værelse)

badning no *badning, æ b.; (Hs) badning; (Hn) badning, -ên; (V,Ø)*

badstue no *badstow; (H,V,Ø)* (se stue)

bag bio *bag; (H,Øm) baew'; (V,Øø)* (bagved)

bagben no *bagbiên; (H,Øm) bawbien; (V,Øø)* (se ben)

bagbord no *bawbor'; (H,V,Ø)*

bagdel no *bawDi'el; (H,V,Ø)* (se del)

bagdør no *bagDar; (H,Øv,Øm) bawDør; (V,Øø)* (se dør)

bage uo *baeg, -ër, bagt, h. bagt; (Hs) baeg; (Hn) baeg, -ër, baGt, h. baGt; (Øm) baew, -ër, bawt, h. bawt; (V,Ø)*

bagefter bio *bagæ'tër; (Hs) bagættê; (Hn,Øm) bawættër; (V,Øø)*

bageovn no *bag(e)own'; (H) baegown'; (Øm) baewown'; (V,Øø)* (se ovn)

bager no *bagër, æ b., bagër-r, æ b.; (Hs) bagër; (Hn) bagër, -n, bagër-r, bagërn; (Øm) ba-awër, -wërn, -wër, -wërn; (V,Øø)*

bageri no *bagêrij, æ b., -ër, ø b.; (Hs) bagërij; (Hn) bagërij, -ê, -ër, -ërn; (Øm) bawwêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Øland)*

bagest, bageste bio *bawêst; (H,V,Ø)* el. *bagêst; (Øm) (Dæj bawêst hæjst ær lam' i bienên* = den bageste hest er lam i benene) *(Ø)*

bagfjerding no *bawfjærring, æ b., -ër, æ b.; (Hs) bawfjærring; (Hn) bawfjærring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

baggrund no *bagGron'; (Hs) bagGron'; (Hn) bagGronj* el. *bawGronj; (V) bagGroj'; (Øm) bawGroj'; (Øø)* (se grund)

baggård no *bawGoêr; (H) bawGor; (V,Øm) bawGår; (Øø)* (se gård)

baghjul no *bawhywl; (H,Ø) bawhjuwl; (V)* (se hjul)

baghold no *bawhål'; (H,V,Ø)* (se hold)

bagklog to *bawkloeg; (H,Øm) bawkloew; (V,Øø) (Deh ær åltijjër næm åh wæër bawkloew* = det er altid nemt at være bagklog) *(V,Ø)*

baglomme no *bawlo-êm; (H,V,Ø)* (se lomme)

baglæns bio *bawlns; (H,V,Ø) (haj slow æn bawlns kåll-bøt'* = han slog en baglæns kolbøtte) *(Ø)*

baglås no *bawloes; (H,V,Ø)* (ubøjeligt) (se lås)

bagom bio *baegåm; (H) baw-om; (V,Ø) (jæn ska wæër warsom mæh åh Go baw-om röwwên poh fålk* = man skal være varsom med at gå bagom ryggen på folk) *(V,Ø)*

bagside no *bawsiej; (H,V,Ø)* (se side)

bagsmæk no *bawsmæk, æ b., bawsmæk, æ b.; (Hs) bawsmæk; (Hn) bawsmæk, -kên, bawsmæk, -kên; (V,Ø)*

bagtale uo *bawtåêl; (H,V,Ø)* (se tale)

bagtanke no *bawtank; (H) bawtånk'; (V,Ø)* (se tanke)

bagtil bio *bag-té; (H,Øm) baw-té; (V,Øø)*

bagud bio *baguw; (H,Øm) bawuw; (V,Øland) (hanj ær bawuw mæ bétåelingên* = han er bagud med betalingen) *(V)*

bagvaske uo (omskr. t.: *bagtåel/bawtåel* = bagtale*) (H/V,Ø)*

bagved bio *baeg wé; (H,Øm) baw wé; (V,Øø)*

bagvej no *bawwæj'; (H,V,Ø)* (se vej)

bagvendt to *bawwæn';* (om person) *(H) bawwæj'; (V,Ø) awwê* (om ting eller begreber) *(H) awwê* (om personer, ting eller begreber) *(V,Ø)* (*haj ær awwê* = han er kejtet eller skruet forkert sammen*) (Ø)*

bagvind no *bagwin';(H) bawwéj', (V,Ø)* (se vind) (anvendes om vind, der kommer bag ind i de gamle møller, der skulle drejes op i vinden)

bagvinge no *krøj'wé-êng;* (vinge) *(H,V,Ø)* (krøjevinger, små vinger bag på vindmøller, der v. hj. a. snekketræk holdt møllen i vinden, ellers går den i bagvind)

bagværk no *baw-wærk; (H,V,Ø)* (se værk)

bajer no *bajjër, æ b., -r, æ -ê; (Hs) bajjër; (Hn) bajjër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

bak bio *bak; (H,V,Ø) (skøj' Dæ å slå bak* = skynd dig at slå bak) *(V,Ø)* (i overført betydning: Du er kommet for langt, så du må hellere stoppe)

bakke 1 no *ba-êk', æ -b, bakkër, æ bakkër; (Hs) bak'; (Hn) bak', bakkên, bakkër, -rn; (V,Ø) (Deh æ håt å kyr op oh bak'* = det er hårdt at køre op ad bakke) *(V,Ø)*

bakke 2 no *baek, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) baek; (Hn) bak,-kên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (til at bære ting på)

bakke uo *bak', bakër, bakkê, h. bakkê; (H) bak, bakkër, bakkê, h. bakkê; (V,Ø)*

bakket to *bakkê; (H,V,Ø) (æ bakkê støk jowr* = et bakket stykke jord) *(V,Ø)*

bakse uo (omskr. t.: makke = *ma'k', ma'kër, ma'kê, h. ma'kê; (H) mak', makkër, makkê, h. makkê; (V,Ø) (hwa ær æ Do Gor åh makkër mæ* = hvad er det du går og bakser med) *(H,V,Ø)*

bakspejl no *bakspæjl; (H,V,Ø)* (se spejl)

bal no *bal', æ b., bal'. æ bal'; (Hs) bal'; (Hn) bal', ballê, bal', ballên; (V,Ø)*

balde no *baêl, æ b., -r, æ -r; (Hs) baêl; (Hn) bal-l, ballên, ballër, -n; (V,Ø)*

balje no *baljê, æ b., -r, æ -r; (Hs) baljê; (Hn) ballê, -n, -ër, -'ërn; (V,Ø) (waskballê* = vaskebalje) *(V,Ø) (æn ballêful* = en kop fyldt til randen) *(V,Ø)*

ballade no *balladê, æ b.; (Hs) balladê; (Hn) balladê, -n; (V,Ø)*

ballast no *ballast, æ b.; (Hs) ballast; (Hn) ballast, -ên; (V,Ø)*

balle (hø) no *ballê (hyj), æ b., -r, æ -r; (Hs) ballê; (Hn) ballê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (balle hø)

balstyrig to *balstyrisk; (H,V,Ø)*

bamse no *bamsê, æ b.; (Hs) bamsê; (Hn) bamsê, -n; (V,Ø)*

banan n *banan; (H,V,Ø)*

bande no *banDê; æ.b., -r, æ -r; (Hs) banDê; (Hn) banDê, -n, -r, -rn; (V,Ø)* (drengebande)

bande uo *ban-n, bannër, bannê, h. bannê; (H) bajn, -ër, -ê, h. -ê; (V) baej, bajjër, bajjê, h. bajjê; (Ø) (når jæn ær op åh kyër, så ka æ Gott hjælp åh banj* = når man er oppe og køre, så kan det godt hjælpe at bande) *(V)*

bandeord no *ban-uër; (H) banj-oër; (V) baj-oër; (Ø)* (se ord) (*i Gammêl Daew, Da war sGu æ bajoër, Deh ær-æ ék miër* = i gamle dage, da var sgu et bandeord, det er det ikke mere) *(Ø)*

bandit no *banDit; (H,V,Ø)*

bane no *baen, æ b., banër, æ b.; (Hs) baen; (Hn) baen, ban+n, banër, -n; (V,Ø)*

bane uo *baen, banër, banê, h. banê; (H,V,Ø) (han baen sæ wæj iGjæmmêl æ krat* = han banede sig vej igennem krattet) *(Hs)*

banegård no *banêgor; (H) baenGoër; (V,Ø)* (se gård)

bang uro *bang; (H,V,Ø)*

bange to *ræj'; (H) bå-êng; (V,Ø)* (at frygte noget) *ræj'; (V,Ø)* (at tvivle på noget) *(han ær et ræj' oh sæ* = han er ikke bange af sig) *(H) (hanj ær ék bå-êng oh sæ* = han er ikke bange af sig) *(V)*

bank 1 no *bank, æ b., bank, æ b.; (Hs) bank; (Hn) bånk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (pengeinstitut)

bank 2 no *bank, æ b., bank, æ b.; (Hs) bank; (Hn) bånk, -ên, bånk, -ên; (V,Ø)* (prygl)

banke no *bank, æ b., -ër, æ b.; (Hs) bånk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (forhøjning i landskabet)

banke på uo *bank poh, -ër, -ê, h. ê; (H,V,Ø) pék poh, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (a pekkër poh wéjjër-r* = jeg banker på vinduet) *(V,Ø)*

banke uo *bank, bankër, bankê, h. bankê; (H) bånk , -ê, -ê, h. -ê; (V,Ø)* (prygle)

bankerot no *bankëråt, æ b.; (Hs) bankëråt; (Hn) bånkëråt, -tên; (V,Ø)*

bar no *bar, æ b. -ër, æ -ër; (Hs) bar; (Hn) bar, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bar to *båe; (H,V,Ø)* (*han Gik mæ båe röw'* = han gik med bar røv) *(H)*

barbenet to *bårbienê; (H,V,Ø)*

barber no *barbiër, æ b., b., æ b.; (Hs) barbiër; (Hn) barbiër, -ên, -r, -rn; (V,Ø) (barbiër-r, Dæm féjjër Do ék mannê oh miër* = barberere, dem finder du ikke mange af mere) *(Ø)* (evt.: *balbiër)*

barberblad no *barbiërblåh; (H V,Ø)* (se blad)

barbere uo *barbiër, barbiër, barbiër, h. barbiër;* eller *balbiër, balbiër, balbiër, h. balbiër;* eller *balbiërês, ska balbiërês, sku b., h. sku b.; (H,V,Ø)*

barberkniv no *barbiërknyw; (H,V,Ø)* (se kniv)

barbermaskine no *barbiërmaskijn; (H,V,Ø)* (se maskine)

bardus bio *baDuws; (H) baDu's; (V,Ø)* (hovedkulds)

barduse no *ba'Du-ês; -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (stor, svær kvinde) *(*ej *H)*

bare bio *kon, kons*, *baër; (H,V,Ø)* el. *båër; (V,Ø) (Dær ær baër tow minuttê iGæn* = der er bare to minutter igen) *(H,V,Øm)*

barfodet to *båefuddê; (H) båefæddê; (H,V,Ø)*

barfrost no ej i *(H) båefröst; (V,Ø)* (se frost) *(båërfrost skå-ër awln* = barfrost skader avlen) *(V,Ø)*

bark no *bark, æ b.; (Hs) bark; (Hn) bark, -ên; (V,Ø)*

barke (af) uo *bark oh, barkê oh, barkê oh, h. barkê oh; (H,V,Ø)*

barkede to *barkê; (H,V,Ø) (han/hanj/haj had nuên barkê næwwër* = han havde nogle barkede næver*) (H/V/Ø)*

barm no (omskr. t.: *brøst, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) brøst; (Hn) brøst, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (bröstër, Deh war nøej, fålk ék snakkê så möj' åm* = bryster, det var noget, folk ikke snakkede så meget om) *(V,Ø)*

barmhjertig to (omskr. t.: *Guêhjaetê* = godhjertet) *(H,V,Ø)*

barn *no båê, æ b., baê, æ b.; (Hs) båê; (Hn) båên, bå'nê, böhên, böhnên; (V,Ø)*

barnagtig to (omskr. t.: *bånli* = barnlig*; (H) bånlê; (V,Ø) (hanj ær nøej bånlê* = han er noget barnlig) *(V) båênwon-n; (V,Ø)*

barndom no *barnDom, æ b.; (Hs) barnDom; (Hn) båên-Dom, -mên; (V,Ø)*

barnepige no *båërpij; (H) båênpiê; (V,Ø)* (se pige)

barnevogn no *barnêuwn; (H) båhnun'; (V) båhnwuwn; (Ø)* (se vogn)

barnlig to *barnli; (H) båhnlê; (V,Ø) (han åpføër sæ barnli* = han opfører sig barnligt) *(Hs)*

barnløs to (omskrives f. eks. til: *Di håër éngen baê Yböhên* = de har ingen børn) *(H/V,Ø)*

barsel *no baesêl, æ b. baslër, æ b.; (Hs) baesêl; (Hn) bassêl, baslên, baslër, baslërn; (V,Ø)*

barselsfeber no *baesêlfébër; (H) bassêlsfewwër; (V,Ø)* (se feber)

barselsgave no *baesêlGaew; (H) bassêlGaew; (V,Ø) (*se gave)

barselskone no *bassêlkuên, æ b., bassêlskwonnër, æ b.; (Hs) bassêlkuên; (Hn) bassêlkuên, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (*koner, som hjalp med det praktiske i huset ved fødsler, ordnede ting, lavede mad, kaffe osv.)

barselspotte no *bassêlspot*; *(H,V,Ø)* (se potte)

barsk to *barsk; (H,V,Ø) (haj war æn barsk kåel* = han var en barsk fyr) *(Ø)*

barsle *uo bassêl, baslër, basselt, h. basselt; (H,V,Ø)*

baryl *no baryl; (H,V,Ø) (hanj æ æn wærrê baryl* = han er en værre baryl) *(V)* (baryl = varyl)

bas no *bas, æ b.; (Hs) bas; (Hn) bas, -sên; (V,Ø)* (stemmeleje)

baske uo *bask, -ër, baskê, h. baskê; (H,V,Ø)*

basse no *bassê, æ b., -r, æ -r; (Hs) bassê; (Hn) bassê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

bassewak no *bassêwak; (kun i Ø)* (om et barn er det et positivt kælenavn, om en voksen en skidt karakter)

bast no *bast, æ b.; (Hs) bast; (Hn) bast, -ên; (V,Ø)*

baste uo *bast, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj ær bådê bastê åh bojjên* = han er både bastet og bundet) *(V)*

basun no *basuwn, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) basuwn; (Hn) basuwn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bautasten no *bautastien; (H,V,Ø)* (se sten)

bavl no *bawl, æ b.; (Hs) bawl; (Hn) bawl, -ê; (V,Ø)*

bebo uo *bébo'* el. *béboew, bébowwër, bébowwê, h. bébowwê; (H,V,Ø)*

beboelse no *bébowwêls, æ b, -ër, æ b; (Hs) bébowwêls; (Hn) bébowwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

beboer no *bébowwër, æ b., -r, æ -r; (Hs) bébowwër; (Hn) bébowwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

bebrejde uo *bébrejdê, -ër, -ê, h. -ê; (H) bébrejjê, bébrejjër, bébrejjê, h. bébrejjê; (H,V,Ø)*

bebrejdelse no *bébrejdêls, æ b, bébrejdêlse, æ b.; (Hs) bébrejdêls; (Hn) bébrejjêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bebygge uo *bébøeg, -ër, -ê, h. -ê; (H) bébøeg, -ër, -ê, h. -ê; (V) bébøew, béböwwër, béböwwê, h. béböwwê;,(Ø)*

bebyggelse no *bébøggêls, æ b., -ër, æ b.; (Hs) bébøggêls; (Hn) bébøggêls, -ên, -ër, -ërn; (V) béböwwêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

bed 1 no *biër, biër; (Ø)* (kan betyde arbejdsperiode, kan også betyde hvile eller spiseperiode)

bed 2 no *béd, æ b., béd, æ b.; (Hs) béd; (Hn) béd, -dê, béd, -dên; (V,Ø)* (blomsterbed)

bedaget to *béDawwê;* (anvendes sjældent, og kun i Ø)

bede 1 no *bédê, æ b. bédê, æ b.; (Hs) bédê; (Hn) bé-êd,* eller *bé-ê, -dên, -dër, -dërn;* (kastreret vædder*) (V,Ø)*

bede 2 no *bédê, æ b. bédê, æ b.; (Hs) bédê; (Hn) bédê, -n, -r, -rn; (V) bédê* el. *bé-ê, -n, -r, -rn; (Ø)* (rodfrugt)

bede 1 uo *bé', bé-ër, bad, h. béj; (H),V,Ø) bé', bé-ër, bad, h. béê* (bede til Gud) *(a hår béê æn bön* = jeg har bedt en bøn) *(V,Ø)*

bede 2 uo *bé-ê, bjædr, bjæt, h. bjæt; (V,Ø)* (hvile sig)

bededag no *bédêdaw; (H,V,Ø)* (se dag)

bedemand no *bédêman'; (H) bédêmanj'; (V) bédêmaj'; (Ø)* (se mand)

bedeslag no *bédêslãg; (H) bédêslã'; (V,Ø)* (med kirkeklokke) (se slag)

bedested no *biesteh; (H,V,Ø)* (se sted) (sted til hvil og forfriskning f. heste og folk)

bedrag no *béDrag, æ b., béDrag, æ b; (Hs,Øm) béDraeg; (Hn) béDraew, béDrawê, béDraw, -ên; (V) béDraew, -ê, béDraw, -ên; (Ø)*

bedrage uo *béDraeg; (H,Øm) béDraew; (V,Ø)* (se drage)

bedrager no *béDragër, æ b., béDragër-r, æ b.; (Hs,Øm) béDragër; (Hn) béDrawwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

bedrageri no *béDragërij, æ b., -ër, æ b; (Hs,Øm) béDragërij; (Hn) béDrawwërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Øø)*

bedre to *bæjjê; (H,V.Ø)* (se god)

bedrift no *béDröwt, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béDröwt; (Hn) béDröwt, -n, -ër, -ërn*; *(V,Ø)* (virksomhed, heltegerning)

bedring no *bæjring*, *æ b.; (Hs) bæjring; (Hn) bæjring, -ên; (V,Ø) (flæskprijsërn ær blöwwên höwwër, så no ær Dær bæjring wé lanjbrowwê* = flæskepriserne er blevet højere, så nu er der bedring ved landbruget) *(V) (hon Goër té æ löewsij, Dær ær bejring i æ hælbréd* = hun går til levesiden, der er bedring i helbredet) *(Hs)*

bedrive uo *béDry-yw; (H,V,Ø)* (se drive)

bedrøvelig to *béDröwlê; (H,V,Ø) (hon så béDröwlê uw* = hun så bedrøvelig ud) *(H,V,Ø)*

bedst to *bæjst; (H,V,Ø)*

bedstefar no *bæjstêfåër; (H,V,Ø)* (se far) (høfligt hedder det *bæstêfar) (H,V,Ø)*

bedstemor no *bæjstêmuër; (H.V.Ø)* (se mor) (høfligt

hedder det *bæstêmor) (H,V,Ø)*

bedugget to *béduGGê; (H,V,Ø) (Di tow knæjt war Gott béDuGGê, Da Di kam hjæm âm mån+n* = de to knægte var godt beduggede, da de kom hjem om morgenen) *(V,Ø)*

bedække uo *béDæk', béDækkër, béDækkê, h. béDækkê; (H,V,Ø)*

bedømme uo *béDöm-m, béDömmër, béDömt, h. bé-Dömt; (H,V) béDöem, béDömmër, béDömt, h. béDömt; (Ø)*

bedømmelse no *béDömmêls, æ b. -ër, æ b.; (Hs) bé-Dömmêls; (Hn) béDømmêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bedøve uo *béDöew, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø)*

bedøvelse no *béDöwwêls, æ b.; (H) béDöwwêls; (Hn) béDöwwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

befale uo *béfael, béfa'lër, béfaelt, h. béfaelt; (H,V,Ø)*

befaling no *béfaling, æ b., -ër, æ b.; (Hs) béfaling; (Hn) béfaling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (anvendes sjældent)

befalingsmand no *béfalengsman'; (H) béfalengsmanj'; (V) béfalengsmaj'; (Ø)* (se mand)

befinde uo *béfin-n, béfinnër, béfan', béföjjên; (H) béfé-enj, béfénjër, béfaj, h. béfonjên; (V) béfé-ej, béféjjër, bé-faj, h. béfojjên; (Ø) (a hår béfojjên mæ Gott* = jeg har befunden mig godt) *(Ø)*

befolke uo *béfålk, -ër, -ê, h. -ê.; (H,V,Ø)*

befolkning no (omskr. t.: *fålk* = folk*) (H,V,Ø)*

befordring no *béfårDring, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béfår-Dring; (Hn) béfårDring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (i Daw ær bijlërn Dænj mæjst bekwæem béfårDring får Di flést poh wor æjn* = i dag er bilerne den bekvemmeste befordring for de fleste på vor egn) *(V)* (i *H* anvendtes befordring om vogn plus forspand)

befri uo *béfrij', béfrijjër, béfrijjê, h. béfrijjê; (H,V,Ø)*

befrielse no *béfrijj'êls, æ b.; (H) béfrijj'êls; (Hn) béfrijjêls, -n; (V,Ø) (nær fålk tinkër poh æ béfrijj'êls, så ær æ får Deh mjést Dæn i 1945* = når folk tænker på befrielse, så er det for det meste den i 1945) *(H)*

befrugte uo *béfrowt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) Dræ'k, -kër, -kê, h. -kê; (H) Dræk, -kër, -kê, h. -kê; (V,Ø)* (det sidste *Dræk* specielt om høns, ænder, kalkuner, gæs, når hannerne befrugter hunnerne)

befrugtning no *béfrowtning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bé-frowtning; (Hn) béfrowtning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

befængt to *béfængt; (H,V,Ø) (béfængt mæ luws* = befængt med lus) *(H,V,Ø)*

beføjelse no (ordet bruges ikke; i stedet bruges *<u>an</u>swår* = ansvar) *(H,V,Ø)*

beg no *bé-eg, æ b.; (Hs) bé-eg; (Hn) bég, -ên; (V,Øm) béw, -wên; (Øø)*

begavelse no *béGawwêls, æ b.; -ër; æ b.; (Hs) béGa-wwêls; (Hn) béGawwêls, -n; -ër, -ërn; (V,Ø)*

begavet to *béGawwê; (H,V,Ø) (hon war æn béGawwê kuên* = hun var en begavet kone) *(H,V,Ø)*

begejstre uo *béGeistër, béGeistër-r, béGeistër, h. bé-Geistër; (H,V,Ø) (a trowwër, wi Got ka laew nøej, som béGeistër-r* = jeg tror, vi godt kan lave noget, som begej-strer) *(H,V,Ø)*

begejstring no *béGeistring, æ b.; (Hs) béGeistring; (Hn) béGeistring, -ên; (V,Ø) (béGeistringêns blus brajjër* = begejstringens blus brænder) *(Ø)*

begge so *bæew; (H), bæegê; (Øm) bæwwê (V,Øø); (Øø))*

begive (sig) uo *béGi, -r, béGa, h. béGiên; (H) béGi, -r, béGa, h. béGæj* el. *béGi-ê; (H,V,Ø) (Di hår béGæj sæ oh steh* = de har begivet sig af sted) *(H,V,Ø)* (se give)

begivenhed no *béGiwwênhéd, æ b, -ër, æ -ër; (Hs) bé-Giwwênhéd; (Hn) béGiwwênhé, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hwés jæn tinkër ættër, så ær Dær rejti mannê bé-Giwwênhéêr poh æn Daw fråh jæn står oph, tè jæn Gor i sæng'* = hvis man tænker efter, så er der rigtig mange begivenheder på en dag fra fra man står op til man går i seng) *(V,Ø)*

begrave uo *béGraw, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø)*

begravelse no *béGrawwêls, æ b., -sër, æ b.; (Hs) bé-Grawwêls; (Hn) béGrawwêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (siel om béGrawwêlsër ær sørglê, ka Grawkaffên Gott blyew montër* = selv om begravelser er sørgelige, kan gravkaf-fen godt blive munter) *(V,Ø)*

begreb no *béGréb, æ b., béGréb, æ -ër; (Hs) béGréb; (Hn) béGréb, -ê, béGréb, -ërn; (V,Ø) (haj stow i béGréb mæ åh béslut sæ* = han stod i begreb med at beslutte sig) *(Ø)*

begribe uo *béGrijb, -ër, béGreb, h. béGrewwên; (H,V,Ø) (a ka et beGrijb, at Do ka tink såênt* = jeg kan ikke begri-be, at du kan tænke sådan) *(H)*

begribelig to *béGrijbli; (H,Øm) béGriwlê; (V,Øø) (a ku et Gjör ham beGrijbli, at Deh war bæjst åh hol-l kjæft* = jeg

kunne ikke gøre ham begribeligt, at det var bedst at holde kæft) *(H)*

begro uo *béGrow, -wër; -wê, æ béGrowwê (H,V,Ø)* (se gro)

begrunde uo *béGrun-n, béGrunnër, béGrunnê, h. bé-Grunnê; (H) béGroenj, béGronër, béGronjê, h. béGronjê; (V) béGroej, béGrojjër, béGrojjê, h. béGrojjê; (Ø)*

begrundelse no *béGrunnêls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bé-Grunnêls; (Hn) béGronjêls, -ên, -ër, -ërn; (V) béGrojjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

begræde uo (omskr. t.: *wæër té åh Græê öwwër* = være til at græde over) *(H,V,Ø)*

begrænse uo *béGræns, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

begrænsning no *béGrænsning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béGrænsning; (Hn) béGrænsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

begsort to (omskr. t.: *swåt som bé-eg* = sort som beg; *(H,V,Ø)*

begynde uo *béGøn-n, béGønnër, béGøn', h. béGøn'; (H) béGøêng, -ër, béGøng', h. béGøng'; (V) béGø-êj, bé-Gøjjër, béGøj', h. béGøj', (Ø)*

begyndelse no *béGønnêls;, -ên, -ër, æ -ër (Hs) bé-Gønnêls; (Hn) béGøngêls, -ên, -ër, -ërn; (V) béGøjjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

begynder no *béGønnër, æ b.; -r, æ -r; (Hs) béGønnër; (Hn) béGøngër, -n, -r, -n; (V) béGøjjër, -n, -r, -n; (Ø)*

begærlig to *béGærli; (H) béGirli; (V,Ø)*

behagelig to *bé<u>hag</u>li; (H,Øm) bé<u>ha</u>wlê; (V,Øø) (haj æ æn möj' bé<u>ha</u>wlê maj'* = han er en meget behagelig mand) *(Ø)*

behagelighed no *bé<u>hag</u>lêhéd, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bé-<u>hag</u>lêhéd; (Hn) bé<u>hag</u>lêhéd, -ên, -ër, -ërn; (V,Øm) bé-<u>haw</u>lêhé, -ên, -ër, -ërn; (Øø)*

behandle uo *béhajl, -ër, -t, h. -t; (H) béhanjl, -ër, -t, h. -t; (V) béhajl, -ër, -t, h. -t; (Ø) (béhanj'/béhajl anjër/ajjër såm Do siel wil béhanjlês/béhajlês* = behandl andre som du selv vil behandles) *(V/Ø)*

behandling no *bé<u>haj</u>leng, æ b., -ër, æ b.; (Hs) bé<u>han-</u>leng; (Hn) béhanjleng, -ên, -ër, -ërn; (V) béhajleng, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

beherske uo *béhærsk; (H,V,Ø)* (se herske) *(nær jæn blywwër Gal', så Gjællër æ åm åh béhærsk sæ* = når man bliver gal, så gælder det om at beherske sig) *(H)*

behjælpelig, behjælpelige to *béhjælpli; (H) béjælplê; (V,Ø)*

behold no *béhål'; (H,V,Ø)* (se hold) *(Dær war Da lét i béhål, siel åm han haed méstê mannê pæêng, Da æ bånk krakkê* = der blev da lidt i behold, selv om han havde mistet mange penge, da banken krakkede) *(H)* (*béhål'* bøjes ikke)

beholde uo *béhål-l, -lër, -t, h. -t; (H) béhå-êl, béhållër, béhålt, h. béhålt; (V,Ø)*

beholdning no *béhålning, æ b.; (Hs) béhålning; (Hn) béhålning, -ên; (V,Ø) (æ béhålningên oh sosæed war får bé'tê* = beholdningen af såsæd var for lille) *(Hs)*

behov no *béhow, æ b. béhow, æ b. (Hs) béhow; (Hn) béhow, -wê, béhow, -wên; (V,Ø)*

behæfte uo *béhæft, -ër, -ê, æ -ê; (H,V,Ø) (Gån+n ær béhæftê mæ æn stuê Gæl'* = gården er behæftet med en stor gæld) *(V,Ø)*

behøve uo *béhöew, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø) (a ska nåk klåër mæ, Deh béhöwwër Do et åh ta Dæ oh* = jeg skal nok klare det, det behøver du ikke at tage dig af) *(H)*

bejle uo *bélj, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon béjlt té Kaj for 50 oër sien* = hun bejlede til Kaj for 50 år siden) *(H,V,Ø)*

bejler no (omskr. t.: *friër, æ f.*; *(Hs) friër; (Hn) friër, -n* = frier) *(V,Ø)* (*mæn hwés Dær ær tow oh Dæm, sæjjër fålk tow bæilër-r* = men hvis der er to af dem, siger folk to bejlere) *(H,V,Ø)*

bekende uo *béken-n, -ër, béken, h. béken'; (H) béké-nj, békénjër, béké-ênj, h. békénj'; (V) béké-êj, békéjjër, béke-êj, h. békéj'; (Ø)* (se kende)

bekendelse no *békennêls, æ b., -ër, -ërn; (Hs) bé-kennêls; (Hn) békenjêls, -n, -ër, -ërn; (V) békejjêls, -n, -ër, -ërn; Ø) (Do ka li så Gåt Go té békejjêls mæ Deh saem* = du kan lige så godt gå til bekendelse med det samme) *(Ø)*

bekendt, bekendte to *békjæn'; békjæn-n; (H) békænj', békæenj; (V) békæj', békæej; (Ø)*

bekendtgøre uo *békjæntGjøër; (H) békænjGøër; (V) békæjGøër; (Ø)* (se gøre) (omskrives ofte til f. eks. til: *sæt i æ awis/awisên* = sætte i avisen*) (Hs/ V,Ø)*

bekendtgørelse no *békjenGjøërls; (H) békænjGøërls; (V) békæjGøërls; (Ø)*

bekendtskab no *békjænskab, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bé-kjænskab; (Hn) békænjskab, -ê, -ër, -ërn; (V) békæjskab, -ê, -ër, -ërn; (Ø) (Deh ær æ Gott békæjskab* = det er et godt bekendtskab) *(Ø)*

bekkasin no *bækkasijn; (H,V,Ø)*

beklage uo *béklaew* el. *béklaw', béklawwër, béklawwê, h. beklawwê; (H,V,Ø)*

beklagelse no *béklawwêls, æ b., -ër, æ. -ër; (Hs) béklawwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

beklæde uo *béklé-ê, béklé-ër, béklæj', h. béklæj'; (H,V,Ø)* omskrives også til f. eks.: *ha æn plas i sownêråddê* = have en plads i sognerådet/beklæde en post) *(V,Ø)*

beklædning no (omskr. t.: *klæjjër; (H) klæër; (V,Ø) töw; (H,V,Ø)* (se klædning og tøj)

bekneb no *békné-êb, æ b, békné-êb, æ b.; (Hs) békné-êb; (Hn) békné-êb, -ê, békné-êb, -ên; (V,Ø) (hanj ær åltijjër i béknéb får pæêng* = han er altid i bekneb for pænge) *(V)*

bekomme uo *békom-m; (H,V,Ø)* (se komme) *(moh Deh békom-m Dæ wal* = må det bekomme dig vel) *(H,V,Ø)*

bekoste uo *békåst; (H,V,Ø)* (se koste) *(Deh ær nøej, a békåstê* = det er noget, jeg bekoster) *(H,V,Ø)*

bekostelig to (omskr. t.: *Deh ær får Dyjjê* = det er for dyrt) *(H,V,Ø)*

bekostning no *békåstning æ b., -ër, æ -ër; (Hs) békåstning; (Hn) békåstning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dænj åmGång ær poh mijn békåstning* = den omgang er på min bekostning) *(V)*

bekræfte uo *békræft, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

bekræftelse no *békræftêls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs), békræftêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bekvem to *békwæm; (H,V,Ø) (æ jowwër ær békwæm té å soh i* = jorden er bekvem til at så i) *(H)*

bekymre (sig) uo *békömmër sæ, békömmër sæ, békömmër sæ, h. békömmër sæ; (H,V,Ø)*

bekymring no *békömring, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) békömring; (Hn) békömring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon had åltijjër så mannê békömringër* = hun havde altid så mange bekymringer) *(V,Ø)*

bekæmpe uo *békæmp, -ër, -ê, -h, -ê; (H,V,Ø) (Deh æ æn plégt åh békæmp bjørneklow* = det er en pligt at bekæmpe bjørneklo) *(H)*

bekæmpelse no *békæmpêls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) békæmpêls; (Hn) békæmpêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ békæmpêls oh Dræbërsnæjl får ét hjolpên möj'* = bekæmpelsen af dræbersnejle har ikke hjulpet meget) *(Hs)*

belaste uo *bélast, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (se laste)

belastning no *bélastning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bélastning; (Hn) bélastning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

belave (sæ) uo *bélaw*; *(H,V,Ø)* (se lave) *(a håër bélawwê mæ poh Deh wæst* = jeg har belavet mig på det værste) *(H,V,Ø)*

beliggende to (omskr. t. f. eks.: *æ huws légër Dærhæên, (Hs) (huwsê légër Dærhæn-n* = huset ligger der henne*; (V,Øm) (huwsê léwwër Dærhæn-n*) *(Øø)*

beliggenhed no *bélégênhéd, æ b.; (Hs) bélégênhéd; (Hn) bélégênhé, -ën; (V,Øm) béléwwênhé, -ën; (Øø)*

belyse uo *bélyjs; (H,V,Ø)* (se lyse)

belysning no *bélyjsning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bélyjsning; (Hn) bélyjsning, -ên , -ër, -ërn; (V,Ø)*

belægge uo *bélé-eg; (H) bélé-ew; (V,Ø)* (se lægge)

belære uo *bélæër; (H,V,Ø)* (se lære)

belæsse uo *bélæssê; (H,V,Ø)* (se læsse)

belæst to *béløest; (H,V,Ø) (han war æn möj' béløest man'* = han var en meget belæst mand) *(H)*

beløb no *béløeb; (H,V,Ø)* (se løb)

beløbe uo *béløeb; (H,V,Ø)* (se løbe) *(ræningên béløeb sæ té fæm tusin kronër* = regningen beløb sig til fem tusind kroner) *(V,Ø)*

belønne uo *béløn-n; (H,V,Ø)* (se lønne) *(hanj blöw bélønnê for hans flid* = han blev belønnet for sin flid) *(V)*

belønning no *bélønning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bélønning; (Hn) bélønning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

belåne uo *bélåên; (H,V,Ø)* (se låne) *(Deh ka wæër fårli åh bélåên huwsê får höwt* = det kan være farligt at belåne huset for højt) *(V,Ø)*

belåning no *bélåenig, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bélåening, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (bélåeningên war rimlê* = belåningen var rimelig) *(V,Ø)*

bemande uo *béman-n, bémannër, bémannê, h. bémannê; (H) bémaenj, bémanjër, bémanjê, h. bémanjê; (V) bémaej, bémajjër, bémajjê, h. bémajjê; (Ø) (æ branwæsn war Gott bémannê* = brandvæsnet var godt bemandet) *(Hs)*

bemanding no *bémanning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bémanning, -ên, -ër, -ërn; (Hn) bémanjing, -ên, -ër, -ërn; (V) bémajjing, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (Dær war æn stuê béman-*

ning poh æ skib = der var en stor bemanning på skibet) *(Hs)*

bemidlet to *bémidlê; (H,V,Ø) (Di two, såm blöw Gywt, war Gott bémidlê* = to, som blev gift, var godt bemidlet) *(H,V,Ø)*

bemyndige uo *bémynDi, bémynDiër, bémynDi , h. bémynDi; (H,V,Ø) (a bémynDiër Dæ té åh møê i rættên for mæ* = jeg bemyndiger dig til at møde i retten for mig) *(V,Ø)*

bemægtige (sig) uo (omskr. t. f. eks.: *bjæër* el. *krat té sæ* = bjerge el. skrabe til sig) *(H,V,Ø) (Di æ Guê té å krat té sæ* = de er gode til at bjerge til sig) *(H,V,Ø)*

bemærke uo *bémæ'rk; (H) bémærk; (V,Ø)* (se mærke) (kan i *V* og Ø omskr. t. f. eks.: *åh lé-êw mærk té* = at lægge mærke til) *(V,Ø)*

bemærkelsesværdig to (omskr. t.: *jæn, jæn legër mærk té*; *(H) jæn, jæn léwër mærk té* = en, man lægger mærke til) *(V,Ø)*

bemærkning no *bémærkning; (H,V,Ø)* (se mærkning)

ben no *bien, æ b., bien, æ b.; (Hs) bien; (Hn) bien, -ê, bien, +n; (V,Ø) (hon hår bien i niesn* = hun har ben i næsen) *(V,Ø)*

benbrud no (omskr. t.: *æ bræ'ke/brækkê bien* = et brækket ben) *(H/V,Ø)*

bene uo *bien-n, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (knæjtên bienê oh stéh* = knægtene benede af sted) *(V,Ø)*

benet to *bienê; (H,V,Ø) (fasanstiew'ên war nøej bienê* = fasanstegen var noget benet) *(V,Ø)*

bengel no *bængêl, æ b., bænglër, æ b.; (Hs) bængêl; (Hn) bængel, -ln, -lër, -lërn; (V,Ø)* (uopdragen, lidt uærlig person, bruges i Ø også om halvvoksen dreng) *(Di knæjtê war nuên waer bæng'lër* = de knægte var nogen værre bengler) *(Hs)*

benmel no *bienmiel; (H,V,Ø)* (se mel)

benovelse no *bénowwêlls, æ b.; (Hs) bénowwêlls; (Hn) bénowwêls, -ên; (V,Ø)*

benovet to *bénowwê; (H,V,Ø)*

benrad no *bienrad; (H,V,Ø)* (omskrives også til: *skin åh bien* = skind og ben*; (H) skéj å bien*; *(V,Ø)*

bentøj no *bientöw, æ b, -wê, æ b.; (Hs) bientöw; (Hn) bientöw, -wê; (V,Ø)*

benytte uo *bénøt; (H,V,Ø)* (se nytte)

benyttelse no *bénø'têls, æ b.; (Hs) bénø'têls; (Hn) bénøttêls, -ên; (V,Ø)*

benægte uo *bénæjt; (H) bénæwt; (V,Ø)* (se nægte) *(han bénæjtê ålt, han war hiel uskylDi, såe han* = han benægtede alt, han var helt uskyldig, sagde han) *(H)*

benævne uo *bénæwn; (H,V,Ø)* (se nævne)

benåde uo *bénåêd, bénådër, bénådê, h. bénådê; (H) bénåê, bénåê, h. bénåê; (V,Ø) (I Gammêl tij ku kongërn féj poh åh bénåé småfårbryjjër-r poh sijn føssëlsDaew* = i gammel tid kunne kongerne finde på at benåde småforbrydere poh sine fødselsdage) *(Ø)*

beordre uo *béorDër, béorDër; (H,V,Ø)* (omskrives hellere t.: *Gi béskié poh* = give besked på) *(H,V,Ø)*

beplante uo *béplånt* el. *plånt; (H,Ø) béplåjnt; (V)* (se plante)

beplantning no *béplåntning; (H,Ø) béplåjntning; (V)* (se plantning)

beretning no *bérætning; (H,V,Ø)* (se retning) *(æ solDatër awlåê bérætning, Da Di kam hjæm æ'tër æ öwwêls* = soldaterne aflagde beretning, da de kom hjem fra øvelsen) *(Hs)*

berette uo *bér'æt, -tër, -tê. h. -tê; (H) béræt, -tër, -tê, h. -tê; (V,Ø)*

berettigelse no *bérættigêls, -ên, -ër, -ërn;* (kun i Øm) *(Guê ståjjër hår Djær bérættigêls* = gode stunder har deres berettigelse) *(Øm)*

berige uo *bérieg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh war ét rimlê, at han ku bérieg sæ så möj'* = det var ikke rimeligt, at han kunne berige sig så meget) *(H)*

berolige uo *béroli, béroliër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

beruse (sæ) uo (omskr. t. f. eks.:*Drék sæ ful'* = drikke sig fuld) *(H,V,Ø)*

berygtet to *bérögtê; (H) béröwté; (V,Ø) (æ brøër war möj' bérøgtê, Di ku ållër få nåk oh kwæjfålk* = brødrene var meget berygtede, de kunne aldrig få nok af kvinder) *(H,V,Ø)*

berømt to *bérømt; (H,V,Ø) (Hans Nielsên ær möj' bérømt som speedway kyër fråh Browst* = Hans Nielsen er meget berømt som speedwaykører fra Brovst) *(V,Ø)*

berøre uo (omskr. t.: *røër; røër, rørt, h. rørt (H) røê, røê, røê, h. røt; (V,Ø) (Deh må Do ék røê wé* = det må du ikke røre ved) *(V,Ø)*

besat to *bésåt; (H,V,Ø) (åjjër krien war wi bésåt oh tyskërn* = under krigen var vi besat af tyskerne) *(V,Ø)*

bese uo (omskr. t.: *åh siêj poh æ* = at se på det el. *åh kik poh æ* = at kigge på det) *(H,V,Ø)*

besigtige uo (omskr. t. *åh kik poh* = at se på) *(H,V,Ø)*

besinde sig *uo bésin sæ, -nër sæ, bésinnê sæ, h. bésinnê sæ; (H) bésénj sæ, -ër, -ê. h. -ê sæ; (V) bésé-ej sæ, béséjjër sæ, béséjjê sæ, h. béséjjê sæ; (Ø)*

besk to *bésk; (H,V,Ø) (Deh war æn bésk/bjæsk bémærkning* = det var en besk bemærkning) *(H/V,Ø)*

beskadigelse no (omskr. t. f. eks.: *åh ta skåê oh* = at tage skade af) *(H,V,Ø)*

beskatning no *béskatning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béskatning; (Hn) béskatning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

beskatte uo *béskat, béskattër, béskattê, h. béskattê; (H,V,Ø)*

besked no *béskie, æ b., béskiër, æ b.; (Hs) béskie; (Hn) béski(e), -n, -r, -rn; (V,Ø) (a hår Gijjên ham béskie* = jeg har givet ham besked) *(H)*

beskeden to *béskien; (H,V,Ø) (han ær æn möj' béskiên Dræng'* = han er en meget beskeden dreng) *(H)*

beskedenhed no *béskédênhéd, æ b., -ër, æ b.; (Hs) béskédênhéd; (Hn) béskiênhéh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

beskidt to *béskit; (H,V,Ø) (æ solDatër blöw Gott béskit oh åh krãewl ront i æ mues* = soldaterne blev godt beskidte af at kravle rundt i mosen) *(Hs)*

beskrive uo *béskryew, béskrywwër, béskröw, æ béskröwwên; (H,V,Ø)*

beskrivelse no *béskrywwêls; (H,V,Ø)* (se skrivelse)

beskub no bé*skob; (H,V,Ø) (hue hæj,Deh Gek poh bæjst béskob* = hu hej, det gik på bedste beskub) *(H,V,Ø)*

beskytte uo *béskø't, béskø'tër, béskø'tê, h b.; (H) béskøt', béskøttë(r), béskøtte, h. b.; (V,Ø)*

beskyttelse no *béskø'tels, æ b.; (Hs) béskø'tels; (Hn) béskøttêls, -ên; (V,Ø)*

beskæftige uo (omskr. t. f. eks.: *sæt i arbé* = sætte i arbejde) *(H,V,Ø)*

beskære uo *béski-iê, -r, béskor, h. béskoên; (H,V,Ø)* (se skære) *(a håër béskoên all æ frugttre-ër* = jeg har beskåret alle frugttræerne) *(H)*

beslag no *béslåh, æ b., béslåh, æ béslåh; (Hs) béslåh; (Hn) béslãg, -ê, béslãg, béslãgên; (Øm) béslãw, béslãwwê, béslãw, béslãwwên; (V,Øø)*

beslutning no *béslu'tning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béslu't-ning; (Hn) béslutning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

beslutte uo *béslut, béslutter, béslutte, h. béslutte; (H,V,Ø)*

besnakke uo (se snakke) *(han lod sæ snak for* = han lod sig besnakke) *(H) (hanj/haj lo sæ besnak té åh méên noe-åjnt* = han lod sig besnakke til at mene noget andet) *(V,Ø)*

besparelse no *béspårêls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béspårêls; (Hn) béspåêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (no åm Daew ær Dær mannê pæêng i Di offêntlij kassër, illywallër blywwër Deh kon té béspåêlsër i plånërn* = nu om dage er der mange penge i de offentlige kasser, alligevel bliver det kun til besparelser i planerne) *(V,Ø)*

bestand no *béstan', æ b., béstan-n, æ -n; (Hs) béstan'; (Hn) béstanj', -ên, béstanj-nj, béstanjên; (V) béstaj', béstajjên, béstaj-j, béstajjên; (Ø)*

bestemme uo *béstæm, béstæmmër, béstæmt, h. b.; (H) béstæem* el. *béstæm, béstæmmë(r), béstæmt, h. béstæmt; (V,Ø) (Do ska ossê béstæem, såe æ kuên té æ man'; Do ska béstæem jæn Daw i æ oew, mæn Do for ét åh wé-ed, hwa for jæn'* = du skal også bestemme, sagde konen til manden; du skal bestemme een dag i ugen, men du får ikke at vide, hvad for én) *(Hs)*

bestemmelse no *bestæmmêls, æ b, -ër, æ b.; (H) bestæmmêls; (Hn) béstæmmêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh Gek æ'tër bestæmmêls fræh Di hywwër-r mawtër* = det gik efter bestemmelse fra de højere magter) *(H)*

bestemt to *béstæmt; (H,V) béstæmt'; (Ø)*

bestige uo *béstig, béstigër, béstég', h. béstégên; (H) béstij, béstijër, béstéw', h. béstéwwên; (H,V,Ø) (a håër béstewwên Bulbjær* = jeg har bestegen Bulbjerg) (*V,Ø)*
**FE

bestikke uo *béste'k, -kër, béstak, h. béstu'kkên; (H) béstek, -kër, béstak, h. béstukkên; (V,Ø)*

bestikkelse no *bésti'kêls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béstikkêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (i wor tij ær æ et så alménlê mæ béstékkêls hæër hjæm-m* = i vor tid, er det ikke så almindeligt med bestikkelse her hjemme) *(H)*

bestille uo *bésté-êl, béstéllër, béstélt, h. béstélt; (H,V,Ø) (haj Giddër ék åh bésté-êl nøej* = han gider ikke at bestille noget) *(Ø)* (kan betyde både at arbejde og f. eks. bestille varer)

bestilling no *béstélléng, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béstélléng,*

-ên, -ër, -ërn; (V,Ø)

bestride uo *béstri-ij, béstrijjër, béstræj', h. béstræjn; (H,V,Ø) (hanj håër béstræjn sijn plas té uG* = han har bestridt sin plads til ug) *(V)*

bestræbe (sig) uo *béstræb sæ, béstræbër sæ, béstræbt sæ, h. béstræbt sæ; (H,V,Ø)*

bestræbelse no (omskr. t. f. eks.: *Gjør sæ umaeg mæ; (H) Gør sæ umaeg mæ; (Øm) Gør sæ umaêw mæ* = gøre sig umage med*; (Øø)*

bestyre uo *béstyjjê, béstyjjê, béstyjjê, h. béstyjjê; (H,V,Ø) (a hår béstyjjê Gon+n i tradvê or* = jeg har bestyret gården i tredive år) *(V,Ø)*

bestyrelse no *béstyrls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béstyls; (Hn) béstyls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (se styrelse) *(béstylsn béstår oh syw mælemmër åh tow suppléantër* = bestyrelsen består af syv medlemmer og to suppleanter) *(V,Ø)*

bestyrer no *béstyjjër, æ b., béstyjjërê, æ b.; (Hs) béstyjjër; (Hn) béstyjjër, -n, béstyjjër-r, -n; (V,Ø)*

bestyrerinde no *béstyërin-n, æ b. béstyrërinnër, æ b.; (Hs) béstyrërin-n; (Hn) béstyjjê-énj, béstyjjê-énjên, béstyrër-énjër, -n; (V) béstyjjê-éj, béstyjjê-éjjên, béstyrê-éjjër, -n; (Ø)*

bestyrke uo *béstyrk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

bestøve uo *béstöw-w, béstöwwê, béstöwwê, h. béstöwwê; (H,V) béstöew, béstöwwê, béstöwwê, h. béstöwwê; (Ø)* (se støve) *(hælDiwies håër wi biërn té åh béstöew blomstërn* = heldigvis har vi bierne til at bestøve blomsterne) *(V,Ø)*

bestøvning no *béstöwning, æ b.; (Hs) béstöwning; (Hn) béstöwning, -ên; (V,Ø)*

bestå uo *béstå', béstår, béstow', h. béståen; (H) béstå', béstor, béståw', h. béståe; (V,Ø)* (se stå) *(han håër béståê æ kyërprøew* = han har bestået køreprøven) *(Hs)*

besvær/døje no *béswæër, æ b.; (Hs) béswæër; (Hn) béswæër, -æ; (V,Ø)* kan også hedde *Döew, Döwwên; (V,Ø) (Dær ær så-ên æn Döew wé ålténg i Daw* = der er sådan et besvær ved al ting i dag) *(H,V,Ø)*

besvære uo (omskr. t.: *åh Döew mæ* = at døje med*) (H,V,Ø)*

besværlig to *béswærli; (H,V,Ø) (ål-I kéjjër nuên, Dær ær béswærli åh ha mæ åh Göër* = alle kender nogle, der er besværlige at have med at gøre) *(Ø)*

besætte uo *bésæ'et, bésæ'tër, bésåt, h. bésåt; (H) bésæt, -tër, bésåt, h. bésåt; (V,Ø) (Gon+n wa Gott bésåt* = gården var godt besat) *(V,Ø)* (Dvs. gården var godt udstyret med dyr og maskiner)

besættelse no *bésæ'têls, æ b., -ër, æ b.; (Hs) bésæ'têls,; (Hn) bésættêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

besøg no *bésøeg, æ b., bésøeg, æ b.; (H) bésøeg; (Hn) bésøg'* el. *bésøw', -wê, bésøw', bésøwwên; (V,Ø)*

besøge uo *bésøeg, bésø-êgër, bésø-êgt, h. bésøgt; (H) bésøg,* el. *bésøew, -ê, bésøwt, h. bésøwt; (V,Ø)* (se søge)

betage uo *béta; (H,V,Ø)* (se tage) *(Dæn fårskrækkêls bétow mæ løstn té åh Goh længër oh Dænj/Dæj wæj* = den fårskrækkelse betog mig lysten til at gå længere ad den vej) *(V/Ø)*

betaget to *bétåën; (H) bétåê; (V,Ø) (a war möj' bétåën oh hænnê* = jeg var meget betaget af hende) *(H)*

betakke uo *bétak; (H,V,Ø) (a sku et nyej nøej, så a bétakkê mæ* = jeg skulle ikke nyde noget, så jeg betakkede mig) *(H)*

betale uo *bétael, bétalër, bétalt, h. bétalt; (H) bétå-el, bétålër, bétåel* el. *bétå-elt, h. bétåel* el. *h. bétålt; (V,Ø)*

betaling no *bétaleng* el. *bétåeleng, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bétaleng; (Hn) bétållén, -n, -gër, -ërn; (V,Ø)*

betegne uo *bétæjn; (H,V,Ø) (Deh wil a bétæjn, som nøej lort* = det vil jeg betegne som noget lort) *(H,V,Ø)*

betegnelse no *bëtægnêls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bétægnêls; (Hn) bëtæjnêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn Guê bëtæjnêls* = en god betegnelse) *(H,V,Ø)*

betids to *bétis; (H,V,Ø) (hon kom bétis nok té åh sij', hwa Dær Gek for sæ* = hun kom betids nok til at se, hvad der gik for sig) *(H,V,Ø)*

betinge uo *béténg, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hanj béténgt sæ, at hon sku føllê mæ ham* = han betingede sig, at hun skulle følge med ham) *(V)*

betingelse no *béténgêls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béténgêls; (Hn) béténgêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

betjening no *bétjænning, æ b.; (Hs) bétjænning; (Hn) bétjænning, -ên; (V,Ø) (Deh war æn Gue bétjænning, wi fék* = det var en god betjening) *(H,V,Ø)*

betjent no *bétjænt, æ b., bétjænt, æ b.; (Hs) bétjænt; (Hn) bétjænt, -ên, bétjænt, bétjæntn; (V,Ø) (han ku løêb fræ åll æ bétjænt* = han kunne løbe fra alle betjentene) *(Hs)*

betle uo *bættêl, bætlër, bættêlt, h. bættëlt; (H,V,Ø) (no åm Daew ær Dær ek mannê, som bætlër miër* = nu om

dage er der ikke mange, som betler mere) *(V,Ø)*

betragte uo *bétragt; (H,Øm) bétrawt; (V,Ø)* (se tragte) *(hon war Glåh wé åh bétragt ham* = hun var glad ved at betragte ham) *(H,Øm)*

betro uo *bétrow; (H,V,Ø)* (se tro) *(hon war Guê åh bétrow sæ té* = hun var god at betro sig til) *(H,V.Ø)*

betryk no *bétrøk; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(Di war boêdê i nøh åh bétrøk* = de var både i nød og betryk) *(H,V,Ø)*

betræk no *bétræk, æ b., bétræk, æ bétræk; (Hs) bétræk; (Hn) bétræk, -kê, bétræk, -kên; (V,Ø)*

betuttet to *bétuttê; (H,V,Ø) (han fék æn ré-êng karaktér, så han soh nøêj bétuttê uw* = han fik en dårlig karakter, så han så noget betuttet ud) *(H)*

betvivle uo *bétwiwl; (H,V,Ø)* (se tvivle) *(hwés Deh ær fakta, så wil a bétwiwl fakta* = hvis det er fakta, så vil jeg betvivle fakta) *(H,V,Ø)*

betyde uo *bétyej, bétyjjër, bétöj', h. bétöj'; (H,V,Ø) (Deh bétyjje éngénténg* = det betyder ingenting) (se tyde)

betydelig to *bétydlê; (H) bétyjlê; (V,Ø) (Deh war æn bétyjlê som pæêng, hanj arrê* = det var en betydelig sum pænge, han arvede) *(V)*

betydning no *bétydning, æ - bétydning, -ër, æ -ër; (Hs) bétyjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

betændelse no *bétænnêls, æ b., -ër, æ -ër; (H) bétænnêls; (Hn) bétænjêls. -n, -ër, -ërn; (V) betæjjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

betændt to *bétæn'; (H) bétænj'; (V) bétæj'; (Ø)*

betænke uo *bété́nk; (H,V) bétink* el. *bétenk; (Ø)* (se tænke)

betænkelig to *bétinklê; (H,V,Ø) (hanj siër nøêj bétinklê uw* = han ser noget betænkelig ud) *(V)*

betænkning no *bété́nkning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bété́nkning; (Hn) bëté́nkning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon spuër ham, mæn hanj swåër føst ættër long bété́nkning* = hun spurgte ham, men han svarede først efter lang betænkning) *(V)*

betænkningstid no *bété́nkningstij'; (H,V,Ø)* (se tid)

betænksom to *bété́nksåm; (H,V,Ø)*

beundre uo *béonnër, béonnër, béonnër-r, h. béonnër; (H) béonjër, béonjër, béonjër-r, h. béonjër; (V) béojjër* el. *béujjër, béujjër, béujër-r, h. béojjërê; (Ø) (a béujjër héjjês uhållênhé* = jeg beundrer hendes udholdenhed) *(Ø)*

beundringsværdig to *béonDréngswærDi; (H) béojréngswærDi; (V,Ø)*

bevare uo *béwåër; (H,V,Ø)* (se vare) *(béwår mæ wæl får æn réélihé* = bevar mig vel for en redelighed) *(V,Ø)*

bevaringsværdig to *béwåréngwærDi; (H,V,Ø)*

bevendt to *béwænt; (H) béwæjn'; (V) béwæj'; (Ø) (haj æ ék möj' béwæj'* = han er ikke meget bevendt*) (Ø)*

bevidsthed no *bëwisthéd, æ b.; (Hs) bëwisthéd; (Hn) bëwisthéh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj méstê bëwisthéhên* = han mistede bevidstheden) *(V)*

bevidst to *béwést; (H,V,Ø) (haj war ék béwést åm, at haj hae snöt, såë haj* = han var ikke bevidst om, at han havde snydt, sagde han) *(Ø)*

bevidstløs to *béwistløês; (H,V,Ø) (han haêd Drokkën så möj', at han war béwistløês* = han havde drukket så meget, at han var bevidstløs) *(H)*

bevilge uo *béwillig, -ër, -ê, h. -ê; (H) béwilli, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)*

bevilling no *béwilling, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béwilling; (Hn) béwilling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (krowwên fek spiritus béwilling i 1960ërn* = kroen fik spiritusbevilling i 1960'erne) *(V,Ø)*

bevirke uo *béwirk; (H,V,Ø)* (se virke) *(åh rør wé Dæn knap béwirkër, at æ maskijnê Gor i ståh* = at røre ved den knap bevirker, at maskinen går i srå) *(Hs)*

bevis no *béwijs, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béwijs; (Hn) béwijs, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bevise uo *bévijs, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (se vise) *(haj hår béwijst, haj ær pængên waër, fobålspellërn* = han har bevist, han er pengene værd, fodboldspilleren) *(Ø)*

beviselig to *béwieslê; (H,V,Ø)*

bevisthed no *béwisthéd, æ b.; (Hs) béwisthéd; (Hn) béwisthéh, -ên; (V,Ø) (hanj war wé ful' béwisthé, mæns hanj blöw opêriër* = han var ved fuld bevisthed, mens han blev opereret) *(V)*

bevogte uo *béwogt; (H,Øm) béwowt; (V,Ø)* (se vogte)

bevogtning no *béwogtning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) béwogtning; (Hn) béwowtning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bevokse uo (omskr. t. f. eks.: *Growwê té* = groet til) *(H,V,Ø)* (se vokse)

bevoksning no *béwowsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø).* (Bru-

ges ej i H.)

bevæbne uo *béwæbên, béwæbnër, béwæbênt, war bewæbênt; (H,V,Ø) (solDatërn poh öwwêls war bé-wæbênt mæ riflër mæ posat bajonæt* = soldaterne på øvelse var bevæbnet med rifler med påsat bajonet) *(V,Ø)*

bevæbning no *béwæbning, æ b.; (Hs) béwæbning; (Hn) béwæbning, -ên; (V,Ø) (béwæbningên oh Skippër Cléments hær war mjest fårk åh yews* = bevæbningen af Skipper Cléments hær vae fork og økse) *(V,Ø)*

bevæge uo *béwæeg, béwægër, béwægê, h. béwægê; (H,V,Øm) béwæw, béwæwër, béwæwwê, h. béwæwwê; (Øø) (haj béwæwwê sæ i Dæj fæjl rætning* = han bevægede sig i den forkerte retning) *(Øø)*

bevægelig to *béwægêli; (H) béwægêlê; (V,Ø)*

bevægelse no *béwægels, æ -, -ër, æ -; (H) béwægels* el. *béwæwels, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

beværte uo *béwært, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di fræmmê blöw béwærtê mæ sil åh brænwin* = de fremmede blev beværtet med sild og brændevin) *(H,V,Ø)*

beværtning no *béwærtning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bé-wærtning; (Hn) béwærtning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bi *bio bij; (H,V,Ø)* (stå en bi, hjælpe)

bi no *bij, æ b., -jër, æ -jër; (Hs) bij, -jên, -jër, -jërn; (V,Ø)*

bi uo *bij; (H,V,Ø)* (anvendes kun i den form) *(bij let å tøw æn kæn-n* = bi lidt og tøv en kende) (vent lidt) *(Ø) (bij let tøw æn kun-n = bi lidt og tøv en kende) (H)*

bibeholde uo (se beholde)

bibel no *bibl, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) biwwel* el. *bibl, biwln, biwlër, -n; (V,Ø)*

bibelhistorie no *biblhistår'rê; (H) biwwelhistår'rê; (V,Ø)* (se historie) *(Da a Gek i skuêl hjæm poh æ lan', spéllê biblhistår'rê æn stuê rål i æ onnërwijsning* = da jeg gik i skolehjemme på landet, spillede bibelhistorie en stor rolle i undervisningen) *(Hs)*

bibelsk to *bibêlsk; (H,V,Ø) (hanj opføër sæ hiel bibêlsk* = han opførte sig helt bibelsk) *(V)*

bid no *bæj, æ b., bæj, æ b.; (Hs) bæj; (Hn) bæj, -jên, bæj, -jên; (V,Ø) (hanj tow sæ æn ornlê bæj oh æblê* = han tog sig en ordentlig bid af æblet) *(V)*

bide uo *bé-éj, béjjër, bæd, h. bætt; (H,V,Ø) (Dæn be'tê hun' pröwwë åh bé-éj ham i æ bien* = den lille hund prøvede at bide ham i benet) *(Hs)*

bidevind no *bé-éjwin'; (H) bé-éjwénj'; bé-éjwéj'; (Ø)* (se vind)

bidrag no *biDrag, æ b., biDrag, æ b.; (Hs) biDrag; (Hn) biDrag; (Hn) biDrag, -ê, biDrag, -ên; (V,Ø) (Do ska åssê Gi æ biDrag té fæjstn* = du skal også give et bidrag til festen) *(V,Ø)*

bidrage uo *biDraeg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Øm) biDraew, -ër, -ê, h. -ê; (Øø)* (se drage)

bidronning no *biDronning; (H,V,Ø)* (se dronning)

bidsel no *miel, æ miel, mielër, æ mielër; (Hs) miel; (Hn) milê, -n, -ër, -ërn; (Øm) bissêl, bislê, bislër, -rn; (V,Øø) (æn löbsk hæjst sku styjërs mæ æn stångmiel* = en løbsk hest skal styres med et stangbidsel*) (H)*

bidsk to *bisk; (H,V,Ø) (æn bisk huj'* = en bidsk hund) *(V,Ø)*

bie uo *bij, bijër; (H,V,Ø) (bij lij lit, a ær snåê færjê* = bi lige lidt, jeg er snart færdig) *(H,V,Ø)*

bifald no *bifal', æ b.; (Hs) bifal'; (Hn) bifal', -ê; (V,Ø) (Dær war stuê bifal' ættër fåërstellingn* = der var stort bifald efter forestillingen) *(V,Ø)*

bifalde uo *bifael, bifallër, bifalt', h. bifalt; (H,V,Ø) (Deh ka a Got bifael* = det kan jeg godt bifalde) *(H,V,Ø)* (kan omskr. t.: *Deh ka a Got Go éj' får* = det kan jeg godt gå ind for) *(V,Ø)*

bihule no *bihuel; (H,V,Ø)* (se hule)

bihulebetændelse no *bihulêbetænnêls; (H) bihuelbe-tænjêls; (V) bihuelbetæjjêls; (Ø) (a Döwwê möj' mæ bi-huelbetæjjêls* = jeg døjede meget med bihulebetændelse) *(Ø)*

biks no *béks; (H,V,Ø) (Deh ær nøej wæër béks* = det er noget værre biks) *(H,V,Ø)*

bikse uo *beks, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hwa ær æ Do står åh beksër mæ* = hvad er det du står og bikser med) *(H,V,Ø)*

bikube no *bikueb, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bikueb; (Hn) bikueb, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bil no *bijl, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bijl, bijlên, bijlër, -n; (V,Ø) (Dæ ær mannê bijlër poh wæjjên, siël poh Di béttê* = der er mange biler på vejene, selv på de små) *(V,Ø)*

bilag no *bilag, æ b., b, æ b.; (Hs) bilag, -ên, b., -ên; (Hn) bilag, -ê, b., -ên; (V,Øm) bilaew, -ê, b., bilawwên; (Øø) (all bilawwên ær we-lå bröwwê* = alle bilagene er vedlagt brevet) *(V,Ø)*

bilde 1 uo *billê, -r, bilt, h. bilt; (H) bé-êl, béllê, bélt, h. bélt; (V,Ø)* (uddybe furer i møllesten) *(a håër bilt æn kwaestiên* = jeg har billet en kværnsten) *(H)*

bilde 2 uo *bil-l, billê, bilt, h. bilt; (H) bé-el, béllê, bélt, h. bélt; (V,Ø)* (at bilde folk noget ind)

bildæk no *bijlDæk'; (H,V,Ø)* (se dæk)

bilende (lang tillægsform) *bi-ilen; (H,V,Ø) (haj kom bi-ijlên té fæjstën* = han kom bilende til festen) *(Ø)*

bille no *billê, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) billê; (Hn) biel, biln, billër, -n; (V,Ø) (biln æ løbbên éj åjjër stienên* = billen er løbet ind under stenen) *(V,Ø)*

billede no *billêd, æ b, billêdër, æ b; (Hs) billêd; (Hn) béllê, béllê+ê, béllër, béllërn; (V,Ø) (Deh ær æ Gott béllê oh-Dæ* = det er et godt billede af dig) *(V,Ø)*

billet no *billæt, æ b., -tër, æ -tër; (Hs) billæt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

billig, billigt, billigere, billigst to *billi, billiër, billiër; (H,V,Ø) (Deh war all får billi* = det var alt for billigt) *(H,V,Ø)*

billige uo (omskr. t.: *Gi low té* = give lov til) *(H,V,Ø)*

bilægge uo *bilé-êg, bilégër, bilå, h. bilå; (H) bilé-êw, bi-léwwër, bilå, h. bilå; (V,Ø) (no håër Di bilå Djær strij'* = nu har de bilaget deres strid) *(H,V,Ø)*

bilæggerovn no *bilégërka'kêl; (H) bilewwërown; (V,Ø)* (en ovn i stuen, men hvor fyråbningen sidder i naborummet)

bimle uo *bimmêl, bimlër, bimmêlt. h. bimmêlt; (H,V,Ø) (såm Di Da bimmêlt, mæ Dæn kjærkklo'k* = som de da bimlede med den kirkeklokke*) (H)*

bims to *bims; (H,V,Ø) (wi æ bims åll sammel* = vi er bimse allesammen) *(H,V,Ø)*

bind no *bin', æ b., bin', æ b.; (Hs) bin'; (Hn) bénj', -ê, bénj', -jên; (V) béj', béjjê, béj', béjjên; (Ø)*

binde uo *bén-n, binnër, ban', h. bojjên; (H) bénj-nj, bé-njër, banj, h. bonjên; (V) bé-êj, béjjër, baj', h. bojjen; (Ø)*

bindegal to *binnêGal'; (H,V,Ø) (hanj mo Da wæër binnêGal'* = han må da være bindegal) *(V)*

bindegarn no *bin-nGår'; (H) bénjêGårn; (V) béjjêGårn; (Ø)* (se garn) (strik til at binde om kornneg)

binder no *binnër, æ b., -r, æ -r; (Hs) binnër; (Hn) binjër, -n, -r, -n; (V) bijjër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

bindestreg no *binnêstré-êg; (H) binjêstré-êg; (V) bé-ijjêstré-êg; (Ø)* (se streg)

bindevæv no *binwæw; (H) bénjwæw; (V) béjwæw; (Ø)*

binding no *binning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) binning; (Hn) bénjing, -n, -ër, -ërn; (V) béjjing, -n, -ër, -ërn; (,Ø) (skijbéjjingn* = skibindingen*) (Ø)*

bindingsværk no *binningswærk, æ b.; (Hs) binningswærk; (Hn) bénjingswærk, -ê; (V) béjjingswærk, -ê; (Ø)*

bindingsværkshus no *binningswærkshuws; (H) bénjingswærkshuws; (V) béjjingswærkshuws; (Ø)* (se hus)

bindsel no *binsêl, æ b., binslër, æ b.; (Hs) binsêl; (Hn) bénjsêl, bénjslê, bénjslër, bénjslërn; (V) béjsêl, béjslê, béjslër, béjslërn; (Ø)* (bindsel = fastsiddende anordning til at tøjre køerne i stalden)

biograf no *bioGraf, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bioGraf; (Hn) bioGraf, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (i Gammêl Daew, Dær Gék wi möj' i bioGrafên* = i gamle dage, der gik vi meget i biografen) *(V,Ø)*

biord no *bioër; (H,V,Ø)* (se ord)

birk n *birk, æ b., -ê, æ -ê; (Hs) birk; (Hn) birk, -ên, -ê, birkn; (V,Ø)*

birketræ no *birkêtré-ê; (H) birkêtræ'; (V,Ø)* (se træ)

bisidder no *bisiddër, æ b., -r, æ -r; (Hs) bisiddër; (Hn) bisiddër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

biskop no *biskop, æ b., -për, æ -për; (Hs) biskop; (Hn) biskop, -ên, -për, -përn; (V,Ø)*

bismag no *bismaew; (H,V,Ø)* (se smag)

bismer no *bismër, æ b., -r, æ -r; (Hs) bismër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (æn bismër ær æn GammëlDaews hånwæwt* = en bismer er en gammeldags håndvægt) *(V,Ø)*

bisse no *bissê, æ bisse, -r, æ -r; (Hs) bissê; (Hn) bissê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Do æ Da nøêj oh æn bissê* = du er da noget af en bisse) *(H,V,Ø)*

bisse uo *bé-ês, bé-êsê, bé-esê, h. bé-esê; (H) bæjs, -ër, béjst, h. béjst; (V,Ø)* (kreaturer bliver bissegale, ved bid fra oksebremser) (i overført betydning: *å bæjs ronjt* = at rende rundt til alt muligt) *(V)*

bissegal, bissegale to *bé-êsGal';(H) bæjsGal, bæjsGael; (V,Ø) (kyërn æ bæjsGael* = køerne er bissegale) *(V,Ø)*

bissekræmmer no *bæjskræmmër; (V,Ø)* (omvandrende handelsmand, kan også være en landstryger) (se kræmmer)

bistade no *bistadê, æ b., bistadër, æ -ër; (Hs) bistadê; (Hn) bistaêd, bistadê, bistadër, bistadërn; (V,Ø)*

bistand no *bistan', æ b.; (Hs) bistan'; (Hn) bistanj, -ên; (V) bistaj', -ên; (Ø)*

bister to *bistër; (H,V,Ø) (hujjên æ bistër* = hunden er bister) *(V,Ø)*

bistik no *bijsték, æ b., bijsték, æ b.; (H bijsték; (Hn) bijsték, -kê, bijsték, -kên; (V,Ø)*

bistå uo (omskr. t.: *ståh bij* = stå bi*) (H,V,Ø)*

bisætning no *bisætning; (H,V,Ø)* (se sætning)

bisætte uo *bisæet, bisættër, bisåt. h. bisåt; (H) bisæt', bisættër, bisåt, h. bisåt; (V,Ø)*

bisættelse no *bisættêls, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bisættêls; (Hn) bisættêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (bisættêlsên skéj fråh kapællê* = bisættelsen skete fra kapellet) *(V,Ø)*

bitte to *bé'tê; (H) béttê; (V,Ø) (hon æ æn bé'tê søed piej* = hun er en lille sød pige) *(Hs) (hon ær no får béttê té åh kom i skuêl* = hun er nu for lille til at komme i skole) *(V,Ø)*

bitter no *bittër, æ b.; (H,V,Ø)* (brændevin)

bitter to bittër; (*H,V,Ø) (haj æ blöwn nøej bittër po sijn Gammêl Daew* = han er blevet noget bitter på sine gamle dage) *(Ø)*

bivej no *biwæj; (H,V,Ø)* (se vej)

bjerg no *bjær, æ -b., bjæërg, æ -b.; (Hs) bjær; (Hn) bjær, bjær-ê, bjæër* el. *bjærgê, bjærrên; (V,Ø)*

bjergbestiger no *bjærgbéstigër; (H) bjærbéstigër; (V,Ø)* (se bestiger)

bjergbestigning no *bjærgbéstigning; (H) bjærbéstigning; (V,Ø)* (se bestigning)

bjergning no (ej i *H*) *bjærring, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bjergtop no *bjærtåp; (H,V,Ø)* (se top) *(hwés jæn poh wæj op trowwër, haj ær næër wé bjærtåppên, ka haj Gott blyew skoffê, får Dær ær tit ænajjën åh höwwër bjærtåp ættër Dæj føêst* = hvis én på vej op tror, han er nær ved bjergtoppen, kan han godt blive skuffet, for der er tit en anden og højere bjergtop efter den første) *(Ø)*

bjælde no *bjæl-l, æ b., bjællër, æ b.; (Hs) bjæl-l, bjællên, bjællër, -lërn; (V,Ø)*

bjælke no *bjælk, æ b, -ê, æ b.; (H) bjælk; (Hn) bjælk, -ên, -ê, -ërn; (V,Ø)*

bjærge uo *bjæ-ær, bjæ-ær, bjæ-ær, h. bjæ-ær; (H,V,Ø) (no hår wi fåt æ hyj bjæ-ær* = nu har vi fået høet bjerget) *(Hs)*

bjærgning no *bjærring, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bjærring; (Hn) bjærring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (bjærring fråh stranjê skieb, ær wånsklê arbê* = bjergning fra strandede skibe er vanskeligt arbejde) *(V)*

bjærgsom to *bjærsåm; (H,V,Ø) (Grojjên té, at Di ær wælstoên i Daw ær, at Di hår wæt bjærsåm* = grunden til, at de er velstående i dag er, at de har været bjærgsom-me; *(Ø)*

bjæsk no *bjæsk; (H,V,Ø) (æn bjæsk ær æn Guê Dram, som ka wæër lawwê poh åll muli Guê sågër* = en bjæsk er en god dram) *(H)*

bjørn no *bjørn', æ b., bjøên, æ b.;(H) bjørn'; (Hn) bjørn', +n, bjøên, +n; (V,Ø)*

blad no *blåh, æ b., blåê, æ b.; (Hs) blåh; (Hn) blåh, blå'ê, blå-ê, blåên; (V,Ø)* (en avis eller et blad på træ) *(wi hår læng-ng hat fårnöwwëls oh Hajbo-blåê, mæn no ær æ blöwwën lå sammël mæ Fjærslê Awijs* = vi har længe haft fornøjjelse af Hanbo-Bladet, men nu er det blevet lagt sammen med Fjerritslev Avis) *(V,Ø)*

bladder no *bladdër, æ b.; (Hs) bladdër; (Hn) bladdër, -r; (V,Ø) (æ'tër at Deh had rænt så möj', war æ fudbålbahn blöwwên té Deh ræên bladdër* = efter at det havde regnet så meget, var fodboldbanen blevet til det rene bladder) *(Hs)*

blade uo *blåê, -ër, blåê, h. blåê; (H,V,Ø) (a hår læng såt å blåe i æ awis, mæn Dær war et möj' åh fin-n* = jeg har længe siddet og bladet i avisen, men der var ikke meget at finde) *(Hs)*

bladlus no *bladluws; (H,V,Ø)* (se lus)

blafre uo *blaffër, blaffër, blaffër, h. blaffër; (H,V,Ø) (waskêtöwwê blaffër i wéjjên* = vasketøjet blafrer i vinden) *(Ø)*

blakket to *blakkê; (H,V,Ø) (hæjstn war blakkê* = hesten var blakket) *(V,Ø)*

blande uo *blænn, -ër, blæn, h. blæn'; (H) blæenj, -ër, -ê, h. -ê; (V) blæej, blæjje, blæej, h. blæj'; (Ø) (blant ånt* el. *åjjênt* = blandt andet) *(Ø)*

blanding no *blanning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) blanning; (Hn) blænjjing, -ên, -ër, -ërn; (V) blæjjing, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

blandsæd no *blansæd, æ b.; (H) blænjingsku'ên; (V) blæjjingskuen; (Ø)* (blanding af byg og havre. Brugtes mest til svinefoder)

blandt fo *blæn; (H) blånjt; (V,Ø) (blæn fålk war Dær stue løst té åh Go i æ byj'* = blandt folk var der stor lyst til at gå i byen) *(Hs)* (i stedet bruges ofte: *imæel; (H,V,Ø) (hanj Gék ronjt imæel Di anjër* = han gik rundt blandt de andre) *(V)*

blank to *blånk; (H,V,Ø) (bowsërn war slet blånk poh bawsmækkên* = bukserne var slidt blanke på bagsmækken) *(V,Ø)*

blanke uo *blånk, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (a mo ha kakln blånkê, éjjên Di fræmmê kommê* = jeg må have kakkelovnen pudset, inden de fremmede kommer) *(Ø)* (*a æ hiel blånke oh ættër Deh kwåtspél* = jeg er helt blanket af efter det kortspil) *(V,Ø)*

blankpudset to *blånkpossê; (H,V,Ø)*

blankslidt to *blånkslæt; (H,V,Ø)*

blanksværte no *blånkswart; (H) blånkswa-ërt; (V,Ø) (se sværte)*

blankål n *blankoel; (H) blånkoel; (V,Ø)*

blatworn to (bruges ej i *H*) *blatworn; (Ø)* (at være tilbøjlig til at tabe ting)

ble no *blé, æ b., bléër, æ b.; (Hs) blé; (Hn) blé(w), bléên, bléër, -ërn; (V,Ø)*

bleg to *blé-êg; (H,Øm) blé-êw; (V,Øø) (Do siër mæ nøêj blé-ê uw, béttê stomp* = du ser mig noget bleg ud, lille stump) *(V,Ø)*

blege uo *blé-êg, -ër, -ê, h. -ê; (H) blé-êw, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (töwwë sku blé-êwês, når Deh sku waskês* = tøjet skulle bleges, når det skulle vaskes) *(V,Ø)*

blegfed to *blégfiêd; (H) bléwfie; (V,Ø)*

blegne uo (omskr. t.: *blyw blég* el. *bléw* = blive bleg) *(H,V,Ø)*

blegnæbbet to *bléwnebbê; (V,Øm) blégnæbbê; (Øø)*

blegvand no *blé-êgwån'; (H) blé-êgwånj'; (V) blé-êgwåj'; (Ø)*

blid uo *blij'; (H,V,Ø) (hon æ blij' oh sæ* = hun er blid af sig) *(H,V,Ø)*

blik 1 no *blék, æ b., blék, æ blék; (Hs) blék; (Hn) blék, -kê, blék, blékkn; (V,Ø)* (blik fra øjet)

blik 2 no *blék, æ b.; (Hs) blék; (Hn) blék, -kê; (V,Ø)* (metalblik)

blikfang no *blekfång, æ b., blekfång, æ b.; (Hs) blekfång; (Hn) blekfång, -ê, blekfång, -ên; (V,Ø)* (se fang) *(han ku lij' åh kyër ront i sijn Férrari, Dæn war æ Gott blékfång* = han kunne lide at køre rundt i sin Ferrari, den var et godt blikfang) *(H)*

blikkenslager no *ble'knslagër, æ b., -ê, æ b.; (Hs) ble'knslagër; (Hn) ble'knslagër, -ên, -ê, -ërn; (Øm) bleknslawwër, -ên, -ê, -ërn; (V,Øø)*

blikstille to *blèk'stéêl; (H,V,Ø)* (*fywwërn ær blek'stéêl* = fjorden er blikstille*) (H,V,Ø)*

blind, blinde to *blin', blin-n; (H) blénj', blénj; (V,Øm) bléj, blé-ej; (Øø)*

blindebuk no *blénbok; (H) blénjbok; (V) bléjbok; (Ø)* (En leg. Blindebukken med bind for øjnene skal fange en af de andre deltagere og føle, hvem det er) (se buk)

blindgyde no *blin' wæj'; (H) blénj wæj; (V) bléj' wæj'; (Ø)* (se gyde)

blindhed no *blinhèd; (H) blénjhé; (V) bléjhé; (Ø) (bléjhé ka wæër mæföj'* = blinhed kan være medfødt) *(Ø)*

blindtarm no *blin-ntærm; (H) blénjtarm; (V) bléjtarm; (Ø) (se tarm) (haj hår fåt bléjtarmên fjærnt, wé æ uhæl'* = han har fået blindtarmen fjernet ved et uheld) *(Ø)*

blink no *blénk, æ b., blénk, æ b.; (Hs) blénk; (Hn) blénk, -ê, blénk, -ên; (V,Ø)*

blinke uo *blénk, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di såd å blénkê té hwærajjër, så kontaktên war établiër* = de sad og blinkede til hinanden, så kontakten var etableret) *(Øø)*

blinklys no *blénklyjs; (H,V,Ø)* (se lys)

blis no *blis, æ b., blis, æ b.; (Hs) blis; (Hn) blæs, -sên, blæs, -sërn; (V,Ø) (hæjstên hae æn blæs i pajjên* = hesten havde en blis i panden) *(Ø)*

blishøne n *blishöên; (H,V,Ø)* (se høne) *(jæn ka spekuliër poh, hwa Gronjên ær té, at jæn ek ka snak åm blishanër?* = man kan spekulere på, hvad grunden er til, at man ikke kan snakke om blishaner?) *(V,Ø)*

blive uo *blyew, blywwër, blöw, ær blöwwn; (H,V,Ø)*

blod no *blø', æ b.; (Hs) blø'; (Hn) blø', blø'-ê; (V,Ø)*

bloddråbe no *bløDroêb; (H,V,Ø)* (se dråbe) *(båër Deh åh sij æn bløDroêb war nåk té, at hanj béswiemt* = bare det at se en bloddråbe var nok til, at han besvimede) *(V)*

blodforgiftning no *bløfårGiftning; (H,V,Ø)* (se forgiftning)

blodhund n *blødhun'; (H) bløhunj'; (V) blødhuj'; (Ø)* (se

hund) *(mannê kénjër Dænj uhyewli histårjê åm bløhunjên Baskërvilles hunj oh Arthur Conan Doyle* = mange kender den uhyggelige historie om blodhunden Baskervilles hund af Arthur Conan Doyle) *(V)*

blodig to *bloDi; (H,V,Ø)*

blodomløb no *blø-åmløb; (H) blø-åmløw; (V,Ø)* (se løb)

blodprop no *bløh-præp; (H,V,Ø)* (se prop) *(bløh-præppër, ær åltijjër fårli* = blodpropper er altid farlige) *(V,Ø)*

blodprøve no *bløhpröew; (H,V,Ø)* (se prøve)

blodpølse no *bløhpöls; (H) blohpöls; (V,Ø)* (se pølse) *(blohpöls, Deh ær nøej, som hør sæ té åm ywln* = blodpølse, det er noget, der hører sig til om julen) *(V,Ø)*

blodrød to *blodrøe; (H) blorø'; (V,Ø)* (ellers *kåkrø'; (V,Ø))*

blodåre no *blodåër; (H,V,Ø)* (se åre)

blok no *blok, æ b., -kê, æ -kê; (Hs) blok: (Hn) blok, -ên, blokkê, -ên; (V,Ø)*

blokke uo *blok, blokkê, blokkê h. blokkê; (H,V,Ø) (a ska ha mijn skow blokkê uw'* = jeg ska I have mine sko blokket ud) *(H,V,Ø) (hanj blöw blokkê oh i kwåtspil* = han blev blokket af i kortspil) *(V)*

blokvogn no *blokuwn; (H) blokun'; (V) blokwuwn; (Ø)* (se vogn)

blomkål no *blom'koel; (V,Ø)* (se kål) *(blom'koel ka browwês té möj fåskælli slåws mah* = blomkål kan bruges til meget forskellig slags mad) *(H,V,Ø)*

blomme no *blom-m, æ b., blommër, æ b.; (Hs) blom-m; (Hn) bloem, blomn, blommër, -n;* el. *ploem; (V,Ø)*

blomst no *blomst, æ b. -ër, æ b.; (H) blomst; (Hn) blomst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

blomsterhandler no *blomstërhanlër; (H) blomstërhanjlër; (V) blomstërhajlër; (Ø)*

blomstre uo *blomstër, blomstër, blomstërê, h. blomstër; (H,V,Ø) (hon blomstër op, Da hon so si kjærêst* = hun blomstrede op, da hun så sin kæreste) *(H)*

blomstret to *blomstërê; (H,V,Ø) (kjowlên war syjjê oh stuêblomstërê stof* = kjolen var syet af storblomstret stof) *(V,Ø)*

blomstring no *blomstring, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) blomstring; (Hn) blomstring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

blot bio (bruges ej, i stedet bruges *baër* = bare*) (H,V,Ø) (Deh æ baër nøej Do sé-êr, Deh passër ék* = det er bare noget, du siger, det passer ikke) *(V,Ø)*

blotte (sig) *uo blo't sæ, blott'ër sæ, blott'ê sæ, h. blott'ê sæ; (H) blot sæ, blottër sæ, blottê sæ, h. blottê sæ; (V,Ø)*

bluf no *bluf; (H,V,Ø) (Deh ær Deh båër bluf* = det er det bare bluf) *(H,V,Ø)*

bluffe uo *bluf, -fër, -fê, h. -fê; (H,V,Ø) (han ær Guê té åh laew sjow åh bluf* = han er god til at lave sjov og bluffe) *(H)*

blufærdig to *blufærDi; (H,V,Ø) (hon æ möj' blufærDi, så hon hår Gømt Deh hielê wæk* = hun er meget blufærdig, så hun har gemt det hele væk) *(H,V,Ø)*

blund no *blon'; (Hs) blonj; (V) bloj'; (Ø) (haj tow sæ æ béttê bloj' té fjærnsyjnê* = han tog sig et lille blund til fjernsynet) *(Ø)*

blunde uo *blon-n, blonnër, blonnê, h. blonnê; (H,V,Ø)*

blus no *blus, æ b., blus, æ b.; (Hs) blus; (Hn) bluws, -ê, bluws, -ên; (V,Ø)*

bluse no *blues, æ b, bluesër, æ b.; (Hs) blues; (Hn) blues, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær Gott mæ æn blues, når Deh ær kålt* = det er godt med en bluse, når det er koldt) *(V,Ø)*

blusse uo *bluwes, bluwsër, bluwst, ær bluwst. (H,V,Ø)* (flame op, rødme)

blusse uo *bluss, -ër, blust, h. blust; (H,V,Ø) (a soh, Di war uw å bluss oel* = jeg så, at de var ude at blusse ål) *(V,Ø)*

bly no *bly', æ b.; (Hs) bly'; (Hn) blyh, blyê; (V,Ø)* (metal)

blyant no *blyjnt, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) blyjnt, -ên, -ër, -ërn; (Hn) blyant, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

blæk no *blæk', æ b.; (Hs) blæk'; (Hn) blæk, -kê; (V,Ø)*

blækhus no *blækhuws; (H,V,Ø)* (se hus) *(Dær ær mannê skuêlmenjër knyttê té pæn åh blæk, blækhuwes osv.* = der er mange skoleminder knyttet til pen og blæk, blækhuse osv.) *(V)*

blækklat no *blækklat; (H,V,Ø)* (se klat)

blænde uo *blæn-n, blænnër, blænnê, h. blænnê; (H) blæenj, -ër, -ê, h. -ê; (V) blæ-ej, blæjjër, blæjjê, h. blæjjê; (Ø) (a blöw blæjjê oh sulên* = jeg blev blændet af solen) *(Ø)*

blære (sig) uo *blæër sæ, blæër sæ, blæër, h. blæër sæ; (H,V,Ø)*

blære no *blæër, æ b., blæër, æ b.; (Hs) blæër; (Hn) blæër, blæërn, blæër, blæërn; (V,Ø) (han haêd it howwê si sælskabsblæër* = han havde ikke husket sin selskabsblære) *(Hs)*

blæret to *blæër; (H,V,Ø) (hanj æ så blæër, at hanj ék ær té å hål uw'* = han er så blæret, at han ikke er til at holde ud) *(V)*

blæse uo *blæes, blæ'sër, blæest, h. blæest; (H,V,Ø) (jæn ka ék båed blæes åh ha miel i mojjên* = man kan ikke både blæse og have mel i munden) *(V,Ø)*

blæsebælg no *blæêsbæl', æ b.; (Hs) blæêsbæl'; (Hn) blæêsbæl, -ên; (V,Ø)* (se bælg)

blæser no *blæsër, æ b., -ê, æ -ê; (Hs) blæsër, -ên, +rê, blæsërn; (V,Ø) (Dær war tow blæsërê som spéllê té æ sølbøjl* = der var to blæsere til sølvbrylluppet) *(Hs)*

blæsevejr no *blæeswæjlê; (H) blæeswé-ër; (V,Ø)* (se vejr)

blæst no *blæst, æ blæst; (H) blæst; (Hn) blæst, -n; (V,Ø) (åh blæstn Gek öwwër Lijmfywwërns wåenj* = og blæsten gik over Limfjordens vande) *(V)*

blød to *bløêd; (H) blöd; (V,Ø) (haj må wæ blöd owwêni, såên som haj snakkê* = han må være blød oveni, sådan som han snakker) *(Ø)*

bløde uo *bløê, bløër, bløêj, h. bløj'; (H,V,Ø) (i Guër Da bløêj soër miër, æn Deh Gør no* = i går, da blødte såret mere, end det gør nu) *(V,Ø)*

bløder no *blødër, æ b., -r, æ -r; (Hs) blødër; (Hn) bløër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (regnskyl)

blødgøre uo *blødGjør; (H) bløhGør; (V,Ø)* (se gøre)

blødsøden to (omskr. t.: *blød/bløh oh sæ* = blød af sig) *(H/V,Ø)*

blåbær no *blåbær; (H,V,Ø)* (se bær)

blåfrossen to *blåfrö'sên; (H) blåfråssên; (V,Ø) (hans hænnê, Di war hiel blåfrö'sên* = hans hænder, de var helt blåfrosne) *(Hs)*

blåler no *blåliêr, (H,V,Ø* (se ler)

blålig to *blåli; (H,V,Ø) (Dær war æ nøêj blåli skær öwwër hans niês* = der var et noget blåligt skær over hans næse) *(V,Ø)*

blåmunk n *blo'monk; (H,V,Ø)* (plante med blå blomster)

blånelse no *bloêls; (H) bloêls; (V,Ø) (how no å kom nøej bloêls i wåjjê, så lawnërn ka blyw hiel hwie* = husk nu at komme blånelse i vandet, så lagnerne kan blive helt hvide) *(Ø)*

blår no *blor, æ b.; (Hs) blor; (Hn) blor, -ên; (V,Ø) (no ska Do ék sték ham blår i ywnên, baër får at Do ka foh Din willê* = nu skal du ikke sikke ham blår i øjnene, bare for at du kan få din vilje) *(V,Ø)*

blåsten no *blåstiên; (H,V,Ø)* (ældre sprøjtemiddel mod f. eks. svampe)

blåsur to *blåsuwr; (H,V,Ø)* (om sur mælk)

blåøjet to *blo-ywwê; (H,V,Ø) (haj ær så blo-ywwê, at wi ka bél-l ham ålting éj'* = han er så blåøjet, at vi kan bilde ham alting ind) *(Ø)*

bo no *bow, æ b., bo-êsté-ër, æ b.; (Hs) bow; (Hn) bow, bowwê, bo-sté-ër, -n; (V,Ø) (Di tow oeng snakkê om å stift bow næjêst oër* = de to unge snakker om at stifte bo næste år) *(V,Ø)*

bo uo *boew, bowwê(r), bowwê, h. bowwê; (H,V,Ø) (a hår bowwê mannë stéhêr i Danmark* = jeg har boet mange steder i Danmark) *(H,V,Ø)*

boble no *bowwêl, æ b., bowlër, æ b.; (Hs) bowwêl; (Hn) bowwêl, bowlên, bowlër, bowlërn; (V,Ø) (Deh ræent så stærk, at Dær kom bowlër poh wåjpyttërn* = det regnede så stærkt, at der kom bobler på vandpytterne) *(Ø)*

boble uo *bowl, -ër, bowlt, h. bowlt; (H,V,Ø)*

bod 1 no (lille hytte) *bod, æ b.; (Hs) bod; (Hn) bod, -ên , -ër, -ërn; (V,Ø*

bod 2 no (en bøde) *bod, æ b.; (Hs) bod; (Hn) bod, -ên; (V,Ø)*

boffelworn to *boffêlworn; (H,Ø)* (at være sjusket påklædt) *(han siër nøêj boffêlworn uw i æ klæjjër* = han ser noget sjusket ud i tøjet) *(Hs)*

bog no *boeg, æ b., bøwwër, æ b.; (Hs) boeg; (Hn) boeg, bogên, bøwwër, -n; (V,Øm) boew, boewên, bøwwër, -n; (Øø)* (bog til at læse)

bogbind no *boegbin'; (H) boegbéj'; (V,Øm) boewbéj'; (Øø) (*se bind)

bogbinder no *boegbinnër; (H) boegbénjër; (V) boegbéjjër; (Øm) boew-béjjër; (Øø)* (se binder) *(åh wæër boegbéjjër, Deh sku Dær æn Guê håjwærkër té* = at være bogbinder, det skulle der en god håndværker til) *(Øm)*

bogstav no *boegstaw, æ b., -wër, æ -wër; (Hs) boegstaw; (H) boewstaw, -wê, -wër, -wërn; (V,Ø) (hanj war så swémmêl, at boewstawwërn byttê plas, nær hanj kikkê poh Dæm* = han var så svimmel, at bogstaverne byttede

plads, når han kikkede på dem) *(V)*

bogtryk no *boegtrøk'; (H,Øm) boewtrøk; (V,Øø)* (se tryk)

bogtrykker no *boegtrøkkër; (H,Øm) boewtrøkkër; (V,Øø)* (se trykker)

bokse uo *båks, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

boksning no *båksning, æ b.; (Hs) båksning; (Hn) båksning, -ên; (V,Ø)*

bold no *båll, æ b., båel, æ b.; (Hs) båll; (Hn) bål', bållen, båel, -n; (V,Ø) (haj æ Gue té å spel fuedbål'* = han er god til at spille fodbold) *(Ø)*

bolig no (omskr. t.: *huws* = hus (se dette)) *(H,V,Ø)*

bolk no (ej i H) *bolk, -ên, -ê, -ërn; (Ø)* (smal vold, til at holde vandet væk, så tørvegraveren kunne arbejde tørskoet)

bolster no *bålstër, æ b., bålstër, æ b.; (Hs) bålstër; (Hn) bålstër, bålstëre, bålstrê, -n; (V,Ø)* (Det stof som dun og fjer til dyner indesluttes i)

bomuld no *bomul, æ b.; (Hs) bomul; (Hn) bomul, -ên; (V,Ø) (bomulsbowsër* = bomuldsbukser) *(H,V,Ø)*

bonde no *buên, æ -b, bøn'nê, æ - b; (Hs) buên; (Hn) boenj, -ên, bønjër, -n; (V) buej, -ên, bøjjër, -n; (Ø)* (anses for nedsættende og bruges derfor stort set ikke. I stedet bruges ordet *lanman'/lanjmanj'/lajmaj'* = landmand) *(H/V/Ø)*

bondegård no omskr. t.: *Goër, æ G, Goër, æ G.;* el. *lanbrow, æ l., lanbruw, æ l.; (Hs) Goër* el. *lanbrow; (Hn) Goër, -ên, -ê, -ên;* el. *lanjbrow, -ê, lanjbrow, -ên ; (V) Goër, -ên, -ê, -ên,* el. *lajbrow', lajbrowwê, lajbrow', lajbrowwên; (Ø)* (bondegård anvendes mest i bysprog)

boplads no *boplas, æ b., boplassër, æ b.; (Hs) boplas; (Hn) boplas, -sên, -sër, boplasërn; (V,Ø)*

bor no *buwwër, æ b., buwwër, æ b.; (Hs) buwwër; (Hn) buwwër, -ê, -ê, -n; (V,Ø)*

bord no *bowr, æ bowr, -r, æ -r; (Hs) bowr, -n, bowr-r, bowërn; (Hn) bowr, -ê, bowër-r, bowërn; (V,Ø)* (et møbel) (til nærtstående gæster kan man sige: *sæt jær no té skywwn* = værsgo at gå til bords) *(V,Ø)*

bordkant no *bowrkant, (H) bowrkåjnt; (V) bowërkånt; (Ø)* (se kant)

bordplade no *bowrplåêd; (H) bowwërplåe; (V,Ø)*

bore uo *boër, boër, boër-r, h. boër-r; (H) buwër, buwër, buwër-r, h. buwër-r; (V,Ø) (a håër boër æn stur hwol* = jeg har boret et stort hul) *(H)*

borg no *bårg, æ b., båërg, æ b.; (Hs) bårg, -ên, båërg, bå-ër(g)ên; (V,Ø)*

borge uo (omskr. t.: *stå in-n/ènj/éj får* = stå inde for *(H/V/Ø)* (borge for kvaliteten)

borger no (omskr. t.: *inbøwwër; (H) énjbøwwër; (V) éjbøwwër* = indbygger; *(Ø))*

bornholmer *no bårnhålmër, æ b., -ê, æ -ê; (Hs) bårnhålmër; (Hn) bårn'hålmër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (standur) *(a hår æn bårnhålmër, Dær ka slå fijër Gång i timmên* = jeg har en bornholmer, der kan slå fire gange i timen) *(V,Ø)*

bort bio (omskr. t.: *Gor wæk* = går væk) *(H,V,Ø)*

bort no *bort, æ b., fliër bort, æ b.; (Hs) burt, -ên, burtër, -n; (V,Ø)* (kant)

borte bio (omskr. t.: *wæk'* = væk) *(H,V,Ø)* ("borte" bruges ej i Han Herred)

bortfalde uo (omskr. t.: *fal-l wæk* = falde væk) *(H,V,Ø)* (se falde) (*krâwwê ær fallën wæk* = kravet er bortfaldet) *(V,Ø)*

bortforklare uo *bortfårklåê, bortfårklåër, bortfårklåê, h. b; (H,V,Ø)* (kan omskr. t.: *snak uddênom* = snakke udenom; *(H,V,Ø)* (se klare) *(Do pröwwê baër poh å snak uddênom* = du prøver bare på at snakke udenom) *(H,V,Ø)*

bosted no (ej i Hannæs) *bosteh; (V,Ø)* (se sted)

bov no *båw', æ b., båew, æ b.; (Hs) båw'; (Hn) båw', båw'ên, båew, båwwên; (V,Ø)* (slagterudtryk samt en skibsstævn)

bovlam to *båwlam'; (H,V,Ø) (kowwên war båwlam* = koen var bovlam) *(V,Ø) (i hwessê hænsé-ênnër ær wor kommuên hiel båwlam', åh Deh ær ek énGång løwn* = i visse henseender er vor kommune helt bovlam, og det er ikke engang løgn) *(H,V,Ø)*

bovspryd no *båwsprøj', æ b., båwsprøj', æ b.; (Hs) båwsprøj'; (Hn) båwsprøj', -ê, båwsprøj', -jên; (V,Ø) (Di Gammêl sæjlskieb hae båwsprøj', som Gjow, at fårsæjlê, fåkkên ku blyew möj' støër* = de gamle sejlskibe havde bovspryd, som gjorde, at forsejlet, fokken kunne blive meget større) *(V,Ø)*

brag no *skatonnel, (*ej i *H) Ø* (bestemt form anvendes ej), *-ër, -ërn ; (Ø)* (stort skrald f. eks. tordenskrald) (*rørbombên Ga æ ornli skatonnel* = rørbomben gav et ordentligt brag) *(Ø)*

brage uo *braêg, -ër, braêgê, h. b.; (H,V,Ø) (han braêgê iGjæmmêl æ ijs* = han bragede gennem isen) *(Hs)*

braget to *braegê; (H,V,Ø) (æ sykêlDæk æ braegê* = cykeldækket er mørnet) *(Hs)*

brak to *brak; (H,V,Ø) (Deh ær skön får æ natuwër, hwés æ jowr ka léêg brak* = det er skønt for naturen, hvis jorden kan ligge brak) *(Hs)*

brakjord no *brakjowr; (H,V,Ø)*

brakvand no *brakwån'; (H) brakwånj; (V) brakwåj; (Ø)*

braldre uo *brallër, brallër, brallër, h. brallër; (H,V,Ø) (hanj brallër ålltijjê oph* = han braldrer altid op) *(V)*

brand no *bråen', æ b., brån-n, æ brån-n; (Hs) bråen'; (Hn) branj, -jên, -nj, -jên; (V) braj', brajjên, braej, brajjên; (Ø) (Dær Goër sjællên røêw oh æn braj', uddên at Dær ær il'* = der går sjældent røg af en brand uden, at der er ild) *(Ø)*

branddam no *bråênDam'; (H) branjDam'; (V) brajDam'; (Ø)* (se dam)

brandfoged no *bråenfowwê; (H) branjfo-ë; (V) brajfoê; (Ø)* (se foged)

brandforsikring no *bråenfårsékring; (H) branjfåsékréng; (V) brajfåsékréng; (Ø)* (se forsikring)

brandhage no *brånhaêg; (H) branjhaeg; (V) brajhaeg; (Ø)* (se hage) (redskab til at rive f. eks. taget af det brændende hus)

brandkasse no *bråenkas-s; (H) branjkas-s; (V) brajkas-s; (Ø)* (se kasse) *(ættër æn braj' fék Di støt frå brajkassn* = efter en brand fik de støtte fra brandkassen (forsikringen)) *(Ø)*

brandmand no *branman'; (H) branjmanj'; (V) brajmaj'; (Ø)* (brandmand samt goplen i havet) (se mand)

brandpenge no *bran pæ-æng; (H) branj pæên; (V) braj pæ-æng; (Ø)* (se penge) (brandpenge er det samme som forsikringspræmie)

brandslange no *branslang; (H) brånjsla-êng; (V) bråjsla-êng; (Ø)* (se slange)

bred no *bræd, æ b.; (Hs) bræd; (Hn) bræh, -ên; (V,Ø) (Di Gik åh fiskê långs mæ bræhên oh åên* = de gik og fiskede langs med bredden af åen) *(V,Ø)*

bred to *bré-ej; (H,V,Ø) (han æ ék bré-ejjër öwwër æ skollër, æn a ær imæl æ öwn* = han er ikke bredere over skulderen, end jeg er mellem øjnene) *(Hs)*

bredde no *bréddê, æ b.; (Hs) bréddê, -n; (V,Ø)*

bredtærsker *no bretæskër, -n, -ê, -ërn; (V,Ø)* (tærskemaskine, som tager rygnegene sidelæns. Stråene kunne siden bruges til stråtag. Man brugte kun rug til at lave stråtag af)

bremse 1 no *bræms, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bræms; (Hn) bræms, -ên, -ër, -ërn* ; *(V,Ø)* (insekt) *(kowwên ær blöwwên stokkên oh æn bræms* = koen er blevet stukket af en bræmse) *(V,Ø)*

bremse 2 no *bræmsë, æ b., bræmsër, æ b.; (Hs) bræmsë; (Hn) bræmsë, -n, bræmsër, -n; (V,Ø)* (bremse til køretøj. Kan også være en pind, der sammen med løkke bruges til at berolige heste, der er urolige) *(æ bræms duwwër ét* = bremsen duer ikke) *(Hs)*

bremse uo *brems, -ër, bræmst, h. bræmst; (H,V,Ø) (hanj nåej lie å få bræmst, in-n Dær ské-êj æn uløk* = han nåede lige at få bremset, inden der skete en ulykke) *(V)*

bremseklods no *bremsklos; (H,V,Ø)* (se klods)

brev no *bröw', æ b., bröêw, æ b.; (Hs) bröw'; (Hn) bröw', bröwwê, bröêw, bröwwên; (V, Ø)*

briller no *(par) brællër, æ b.; (Hs) brællër; (Hn) brællër, -n; (V,Ø)*

bringe no *bré-êng, æ b., bréngê, æ b.; (Hs) bré-êng, bréngên, bréngër, -n; (V,Ø)* (bringe = brystet på en hest)

bringe uo *bré-êng, bréngër, bragt, h. bragt; (H) brè-êng, bréngër, bragt, h. bragt; (V) bré-êng, bréngër, braugt, h. h. bragt; (Øm) bré-ëng, bréngër, braugt, h. bragt; (Øø)*

bringesele no *bréngDræt, æ b., -ê, æ b.; (Hs) bréng-Dræt; bréngsé-êl; (Hn) bréngsé-êl, bréngséêln, bréng-séêlër, -n; (V,Ø)* (seletøj med bringestykke til store heste)

brist no *brest, æ b., brest, æ b.; (Hs) brest; (Hn) brest, -ên, brest, -n; (V,Ø) (a hår ålt får mannê brest* = jeg har alt for mange brister) *(V,Ø)*

briste uo (omskr. t. f. eks.: *Goh i støkkër* = gå i stykker) (*koppên Gék i støkkër, Da haj tabt-n poh Gwollê* = koppen gik i stykker, da han tabte den på gulvet) *(Ø)*

bro *no brow, æ b., browwêr, æ b.; (Hs) brow; (Hn) brow, -wên, browwêr, -n; (V,Ø)* (bro betyder både bro over vandløb og brolægning op mod hussokler)

brod no *brøj' æ b., brøej, æ b; (Hs) brøj'; (Hn) bröj, -jên, brö-öj, -ërn; (V,Ø)* (biens brod) *(æ hwæps hår æn brøj', Dær ét ær té å få uw* = hvepsen har en brod, der ikke er til at få ud) *(Hs)*

broddesøm no *brøêjsæm'; (H,V) brøêjsæêm; (Ø)* (særlige søm til hestesko, ved iset vej, også dorn (smedeværktøj)

broder no *browr, æ b., brøjjër, æ brøjjër; (Hs) browr; (Hn) bror, brorn, brøêr-r, brøêrn; (V,Ø)*

brodere uo *broDiër, broDiër, broDiër, h. broDiër; (H,V,Ø)*

broderi no *broddërij', æ b., -jër, æ -jër; (Hs) broddærij'; (Hn) broddærij', -jê, -jër, - jërn; (V,Ø)*

broget to *bro-êgê; (H,V,Ø) (Deh siër nøêj bro-êgê uw* = det ser noget broget ud) *(H,V,Ø)*

brok 1 n *bråk; (H,V,Ø)* (grævling)

brok 2 no *brok, æ b.; (Hs) brok; (Hn) brok, -kê; (V,Ø) (han fek brok, Da han sku flø't té æn nyj huws* = han fik brok, da han skulle flytte til et nyt hus) *(Hs)*

brok 3 no *brok; (H,V,Ø) (Deh ær nøej brok, Deh wil sæej nøej réng arbê, Do hår lawwë* = det er noget brok, dvs noget ringe arbejde, du har lavet) *(H,V,Ø)*

brokbind no *brokbin'; (H) brokbénj; (V) brokbéj; (Ø)*

brokkasse no *brokkas-s; (H,V,Ø) (Deh røeg åltsammël i brokkassên* = det røg altsammen i brokkassen) *(V,Ø)*

brokke uo *brok, -kër; -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (hanj ær blöwwën Gammêl, åh ska brok sæ öwwër snåê sãwt ålténg* = han er blevet gammel, og skal brokke sig over snart sagt alting) *(V)*

brokværk no *brokwærk; (H,V,Ø) (sékkên Da nøej brokwærk, Di fek lawwê* = sikken da noget brokværk, de fik lavet) *(H,V,Ø)*

brolagt to *brolagt; (H,Øm) brolawt; (V,Øø) (wæjjên té Hælwêdê ær brolawt mæ Guê ujskyllingër* = vejen til Helvede er brolagt med gode undskyldninger) *(V,Øø)*

brolægger no *broléggër, æ b.; (Hs) broléggër; (Hn) broléwwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

brombær n *brombær; (H,V,Ø)*

bronkitis no *bronkitis; (H,V,Ø)*

bronze no *bronsê; (H,V,Ø)*

bronzealder no *bronsêållêr; (H,V,Ø)*

Brovst n *Browst; (H,V,Ø) (nawnê kommër, sæjjês Deh, oh æn sammëntrækning oh Bro-wæjst* = navnet kommer siges det, af en sammentrækning af Bro-vest) *(V,Ø)*

brovte uo *bråwt, bråwtê, browtê, h. browtê; (H,V,Ø)*
brovtende (lang tillægsmåde) *browtên; (han ær nøej browtên* = han er noget brovtende*) pråelworn; (H)*

brud 1 no *bruêd, æ b., brudê, æ -ê; (Hs) bruêd; (Hn) bruj', brujjên, bruêj, brujjên; (V,Ø)* (kvinde, der skal giftes)

brud 2 no *brud, æ b., brod, æ b.; (Hs) brud; (Hn) brod, -dê, brod, broddên; (V,Ø)* (et brud på noget) (ældre udgave: *brøj, æ b., brøj, æ b.; (Hs) brøj; (Hn) brøj, brøj'ê, brøj, brøj'ên; (V,Ø)*

brudekiste no *bruddêki-ist; (H) brujjêki-ist; (V,Ø* (se kiste)

brudepar no *bruêdpar; (H) bruêjpar; (V.Ø)* (se par)

brudeseng no *bruddësæng; (H) brujjêsæng; (V,Ø)* (se seng)

brudesvend no *brudêswæn'; (H,V,Ø) (poh Ølaj' sku brudêswæn-n riej fræm åh tébaêw imæl kerk åh bruedføllê tré Gång-ng poh wæj té kerkên* = på Øland skulle brudesvende ride frem og tilbage mellem kirke og brudefølge tre gange på vej til kirken) *(Ø)*

brudgom no *brudGom, æ b., -m, æ -m; (Hs) brudGom, -mên, -m, -mên; (V,Ø)*

brug no *brow', æ b.; (Hs) brow'; (Hn) brow', -wên; (V,Ø) (Deh, a köbt i Guê, hår a ålré-ê tåê i brow'* = det, jeg købte i går, har jeg allerede taget i brug) *(V,Ø)*

bruge uo *bro-êw, browwër, browt, h. browt; (H,V,Ø) (a håër browt ål mijn pæeng* = jeg har brugt alle mine penge) *(V,Ø)*

bruger no *browwër, æ b., -ê, æ -ê; (Hs) browwër; (Hn) browwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

brugsen no *brogsn; (H) brogsn* el. *bruwsn; (V,Ø)* (brugsforeningsbutikken)

brugsforening no *brogsfårening; (H,V,Ø)*

brunst to (der er ikke i Han Herred nogen fællesbetegnelse for begrebet, som på rigsmål. Der er særbetegnelser afhængig af den biologiske art)

brunstig to *åusên; (H) ywsên; (V,Ø) (a håër ænGång i Tunésiên fåt æn tuwr poh æn kamél, Dær war ywsên, Deh war æn stue åplöwwêls* = jeg har en gang i Tunesien fået en tur på en kamel, der var brunstig, det var en stor oplevelse) *(V,Ø)*

bruse uo *bruws, bruw'sër, bruwst, h. bruwst; (H,V,Ø)*

bruser no *bruwsër, æ b., -r, æ -r; (Hs) bruwsër; (Hn) bruwsër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hon ku Gott li åh stå ånjër Dænj warm bruwsër i tijmwijs* = hun kunne godt lide at stå under den varme bruser i timevis) *(V)*

brushane n *bruwshaen; (H,V,Ø)*

brusk no *brosk, æ b.; (Hs) brosk; (Hn) brosk, -ên; (V,Ø)*

bryde uo *bryej, bryjjër, bröj', h. bröj'; (H) bryej, bryjjër, bröj', h. bröt'; (V,Ø) (Deh wil a ék bryej mi hue mæ* = det vil jeg ikke bryde mit hoved med) *(V,Ø) (a bryjjër mæ ék åm wåjGröj'* = jeg bryder mig ikke om vandgrød) *(Ø)*

bryder no *brydër, æ b., -r, æ -r; (Hs) brydër; (Hn) brydër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

bryderi no *brydêrij', æ b., -jër, æ -jër; (Hs) brydêrij'; (Hn) brydêrij', -jê, -jër, -ërn; (V,Ø)* (svarer til *böwl*) *(Dær opstår brydêriër, hwær Gång hanj ær té sté-ê* = der opstår bryderier, hver gang, han er til stede) *(V)*

brydning no *bryjning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bryjning; (Hn) bryjning, -ên, -ër -ërn; (V,Ø)*

bryg no *brøg, æ b.; (Hs) brøg; (Hn) brøêg, -ê; (V,Ø) (Deh war æn Guê brøg, Di hae lawwê* = det var et godt bryg, de havde lavet) *(Hs)*

brygge uo *brøeg, bröggër, bröggê, h. bröggê; (H,V,Ø) (nuên bröggër ossê öl Dærhjæêm* = nogen brygger også øl derhjemme*) (V,Ø)*

bryggers 1 no *bröggërs, æ b., brögsër, æ brögsër; (Hs) bröggërs'; (Hn) bröggërs', brögsê, brögsër, -n; (V,Ø)* (ordet stammer fra dengang, man bryggede øl hjemme)

bryggers 2 no *frammês, -t, -ër, -ërn; (V,Ø) (*grovkøkken og bryggers)

bryggersgulv no *bröwwêsGwol; (H,V,Ø) bröwwêsGål; (Øland)*

brygning no *bröwnêng, æ b., -ër, -ërn; (Hs) bröwnêng; (Hn) bröwnêng, -ên, -ër, -ërn;* el. *brøgnêng (V,Ø)*

bryllup no *bröllop, æ b., -për, æ -për; (Hs) bröllop; (Hn) bröllop, -pê, -për, -përn; (V,Ø) (Dær ær snår lisså mannê skélsmissër, såm Dær ær brölloppër, åh så ær-æ åll Dæm såm bowwër sammên uwên åh Gywt sæ* = der er snart lige så mange skilsmisser, som der er bryllupper, og så er der alle dem som bor sammen uden at gifte sig) *(V,Ø)*

brysk to (omskr. t.: *brøsi* = brøsig) *(V,Ø) (haj ær nøêj brøsi i mælê* = han er noget brysk i stemmen) *(Ø)*

bryst no *brøst, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) brøst; (Hn) bröst, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær sujjêst får båhnê å få bröst li-ij frå føssêln oh* = det er er sundest for barnet at få bryst lige fra fødslen af) *(V,Ø)*

bryste sig uo *bröst sæ; (V,Ø) (hanj bröstê sæ oh nøej, hanj ék hår fårtjænt* = han bryster sig af noget, han ikke har fortjent) *(V)*

brystholder no *brösthållër; (V,Ø)* (se holder)

bryststykke no *brøststøk'; (H,V,Ø)* (en løs, stivet krave til festtøj til mænd)

brænde no *bræn-n, æ b.; (Hs) bræn-n; (Hn) branj-nj, branjê; (V) braej, brajjê; (Ø)*

brænde uo *bræn-n, brænnër, bræn', war bræn'; (H) bræenj, brænjër, brænj', war brænj'; (V) braej, brajjê, braj', war braj'; (Ø)*

brænder no *brænnër, æ b., -r, æ -r; (Hs) brænnër; (Hn) brænjër, -n, -r, -n; (V) brajjër, -n, -r, brajjërn; (Ø)*

brænderi no *brænnêrij, æ b., -jër, æ -jër; (Hs) brænnêrij; (Hn) brænjêrij, -jê, -jër, -jërn; (V) brajjërij, brajjêrijjê, -jêr, -jërn; (V,Ø)*

brændevin no *brænwijn; (Hs) brænwijn; (Hn) branjwijn; (V) brajwijn; (Ø)* (se vin) *(haj Drak æn pot brajwijn om Dawwên* = han drak en pot brændevin om dagen) *(Ø)*

brændevinsbrænder no *brænwijnsbrænnër; (H) brajwijnsbrænjër; (V) brajwijnsbræjjër; (Ø)* (se brænder)

brænding no *brænning, æ b., -ër, æ b.; (Hs) brænning; (Hn) brænjing, -n, -ër, -ërn; (V) brajjing, -n, -ër, -ërn; (Ø) (Dær ær snåê åltijjê æn hoër brænjing wé Jammêbowtstrånjên* = der er snart altid en hård brænding ved Jammerbugten) *(V)*

brændovn no *brænown; (H) braejown; (V,Ø)* (se ovn)

brændsel no *brænsêl, æ b.; (Hs) brænsêl; (Hn) brænjsêl, brænjslê; (V) brajsêl, brajslê* el. *illing, illingn; (Ø)*

brændstof no *brænstof; (H) brænjstof; (V) brajstof; (Ø)* (se stof)

brændvarm to *brænwarm; (H) brænjwarm; (V) brajwarm; (Ø) (om sommërn ka så'nê wæër brajwarm* = om sommeren kan sandet være brændvarmt) *(Ø)*

bræt no *bræt, -tê, bræddê, bræddërn*; *(V,Ø) fi-il, filn, fi-il, filn; (V,Ø) (hanj æ så Dom som æ uhöwlê bræt* = har er så dum som et uhøvlet bræt) *(V)*

brætting no *brætting; (V,Ø)* (en overdrevent selvbevidst person)

brød no *brøh, æ brøh, brøh, æ brøh; (Hs) brøh; (Hn) brøh, brø-ê* el. *brø-dê, brø, -ên; (V,Ø)*

brødebetynget to *brøêdbétyngê; (H) brøêbétyngê; (V,Ø) (hanj følt sæ nøêj brøebétyngê, ættër hanj had Dummê sæ* = han følte sig noget brødebetynget, efter han havde dummet sig) *(V)*

brødflov to *brøhflow; (H,V,Ø)* (sulten)

brødskorpe no *ré-êng, -n, ré-êng, -n; (V,Ø)*

brøl no *bröel, bröelê, bröel, -ên; (V,Ø) (Dær ær æ Gott bröel i ham* = der er et godt brøl i ham) *(V,Ø)*

brøle uo *bröel, brö-ölër, bröêlt. h. bröêlt; (H,V,Ø) (kallên bröelt hielê Dawwên* = kalven brølede hele dagen) *(V,Ø)*

brølegang (særligt udtryk: *Deh Goër æn bröelGång* = det går helt ad helvede til) *(V,Ø)*

brølstærk to *bröelstærk; (V,Ø)* (dvs bomstærk)

brønd 1 *no brön', æ b., brön-n, æ b.; (Hs) brön'; (Hn) brönj', -ên, brøenj, -jên; (V) brøj', -ên, brøêj-j, brøjjên; (Ø)* (en lidt større vandpyt på marken og heden)

brønd 2 no *kjåel, æ k., kjålër, æ k.; (Hs) kjåel; (Hn) kjåel, kjålln, kjålër, -n; (V,Ø) (kjåeln Dærhjæm-m war Grawwê uw i bröwwërsê, så wi ku ståh éjjênDörs åh pomp wåj op té wor muër* = brønde derhjemme var gravet ud i brøggerset, så vi kunne stå indendørs og pumpe vand op til vor mor) *(Ø)*

brønd 3 no *kjæl-l, æ k., kjællër, æ kjællër; (Hs) (min fåër han kalt æn kjåel får æn kjæl-l* = min far, han kaldte en *"kjåel"* for æn *"kjæl-l"*) *(Hs)* (*kjæl-l* bruges kun i *Hs*)

brøsig to *brösi; (H,V,Ø) (min bæjstêfåër war æn brösi maj', åh a war lét ræj får ham* = min bedstefar var en brøsig mand, og jeg var lidt bange for ham) *(Ø)*

bud no *bud, æ b., bud, æ b.; (Hs) bud; (Hn) bu, bu'ê, bu, bu'ên; (V,Ø)* (budbringer og meldingen) (*wi ska ha bu mæ té kømajjên ættër miel å sukkër* = vi skal have bud med til købmanden efter mel og sukker) *(V,Ø)*

budbringer no *budbringër, æ b., -r, æ -r; (Hs) budbringër; (Hn) bubringër, -ên, -ê, -n; (V,Ø)*

budding no *budding; (H,V,Ø)*

bue no *boew, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) boew, bowwên, bowwër, bowwërn; (V,Ø) (ål bowwërn war lawwê oh hassêl* = alle buerne var lavet af hassel) *(V,Ø) (Deh ær sjow åh skyej mæ båew åh piel* = det er sjovt at skyde med bue og pil) *(H,V,Ø)*

buet to *boewê; (H,V,Ø) (tréê ær boewê, åh Deh ku æjn sæ té skibstömmër* = træet er buet, og det kunne egne sig til skibstømmer) *(V,Ø)*

buffer no *boffër; (H,V,Ø)* (jernbanevognes stødbuffer)

bufle uo *boffêl, boflër, boflê, h. boflê; (H,V,Ø)* (puffe til noget)

bugløb no *bu-êløêb; (V,Ø)* (tyndskid hos kreaturer) (se løb)

bugt no *bowt, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bowt; (Hn) bowt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bugte uo *bowt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh bowtër sæ i bakkê-Dael, Deh hjæddër Gamlê Danmark* = det bugter sig i bakke-dal, det hedder gamle Danmark) *(V,Ø)* (fra fodboldsangen ved landskampe)

bugthøvl no *bowthöwl; (H,V,Ø)* (se høvl) (*æn bowthöwl ær æn bæ'tê sãeg mæ tow håjtaw, som trækkês öwwër tréê moh Dæj*= en bugthøvl er en lille sag med to håndtag, som trækkes over træet mod den, som høvler) *(Ø)*

buk no *bok', æ b., bok', æ b.; (Hs) bok'; (Hn) bok', bokn, bok', bokn; (V,Ø)* (eks. rådyrebuk, kuskesæde, gymnastikredskab)

buk no *bok, æ b., bok, æ b.; (Hs) bok; (Hn) bok, -kê, bok, -kên; (V,Ø) (Dær ka åssê blyew får möj' bokkên åh skrabên* = der kan også blive for meget bukken og skraben) *(V,Ø)*

bukke uo *bok, bokkër, bokkê, h. bokkê; (H,V,Ø) (hwes Do wil i wærdên fræm, så bok* = hvis du vil i verden frem, så buk) *(V,Ø)*

bukkel no *bokkêl, boklër; (H,V,Ø) (Dær ær boklër poh æ Dow, så Do ska pas poh, at æ Glas et wæltër* = der er bukler på dugen, så du skal passe på, at glassene ikke vælter) *(Hs)*

bukser no *bowsër, æ b.; (Hs) bowsër, -n; (V,Ø) (stakkên* el. *stakkê bowsër* = korte bukser; *pluddêbowsër* = pluddderbukser)

buksetrold no *bowstrål'; (H,V,Ø)*

bul no *bol, æ b.; (Hs) bol; (Hn) bol, -lên; (V,Ø)* (træstamme)

bulbider no *bålbiddër, æ b.; (Hs) bålbiddër; (Hn) bålbijjër, -n; (V,Ø)*

Bulbjerg n *Bolbjær; (H,V,Ø)*

bulder no *bullër; (H,V,Ø) (Dær war nåk oh bullër åh braeg, mæn knap så möj' hanling* = der var nok af bulder og brag, men knap så meget handling) *(H)*

buldermørkt to *bullërmørk; (H,V,Ø) (nættên war bullërmørk* = natten var buldermørk) *(V,Ø)*

bulet to *buwlê ; (H,V,Ø) (Dæn Gammêls bijl ær blöwwën nøej buwlê* = den gamles bil er blevet noget bulet) *(H)*

buldog n *bulDoG; (H,V,Ø)*

bullen to *bållên; (H,V,Ø) (féngërn ær bållên* = fingeren er bullen) *(V,Ø)*

bullenskab no *bållênskaeb, æ b.; (Hs) bållênskaeb; (Hn) bållnskaeb, -ên; (V,Ø)* (betændelse)

bulværk no *bållwærk; (H,V,Ø)* (plankeværk eller stensætning omkring en brønd)

bumle uo *bommêl, bomlër, bomlê, h. bomlê; (H,V,Ø)*

bump no *bomp, æ b., bomp, æ bomp; (Hs) bomp, -ê, bomp, -ên; (V,Ø)*

bumpe uo *bump, -ër, -ê, h. -ê; H,V,Ø) (Di bompë oh stéh poh Dæj Gammël Gruwswæj* = de bumpede af sted på den gamle grusvej) *(V,Ø)*

bund no *bo'ên, æ b., bon-n, æ b.; (Hs) bo'ên; (Hn) bunj', -ên, buenj, buenjên; (V) buj', bujjên, buej, bujjên; (Ø) (no ær æ bo'ên noed* = nu er bunden nået) *(Hs)*

bunde uo *bun-n, bunnê, bunnê, h. bunnê; (H) buenj, bunjër, bunjê, h. bunjê; (V) buej, bujjër, bujjê, h. bujjê; (Ø)* (*a ka ék buej hær, Dær-ær får Dywt* = jeg kan ikke bunde her, der er for dybt) *(Ø)*

bundt 1 no *will, æ w., will, æ will; (Hs) will; (Hn)* (anvendes om en armfuld/favnfuld hø og halm)

bundt 2 no *affêl; (V,Ø)* (anvendes om en armfuld/favnfuld hø og halm) *(V,Ø)*

bundt 3 no *bont, æ b,. bont, æ bont; (Hs) bont; (Hn) bonjt, -ê, -ër, -ërn; (V) bojt, -ê, -ër, -ërn; (Ø)* (anvendes om blomster, persille, korn mv.)

bur no *buër', æ b., -r, æ -r; (Hs) buër'; (Hn) buwr, buwër-r, buewër-r, buewërn; (V,Ø) (åll æ buwwër war lawwê té hanjs kaninër* = alle burene var lavet til hans kaniner) *(Hs)*

burde uo *burê, börr, burê; (H) burdê, bör, burdê; (V,Ø)* (kort tillægsform bruges ej)

buse uo *bues, -êr, -t, h. -t; (H) buws, buwsê, buwst, h. buwst; (V,Ø) (hwoddên ær-æ Do kommê buwsên?* = hvordan er det, du kommer busende?*) (V,Ø)*

busk no *bosk, æ b., bosk, æ bosk; (Hs) bosk, -ên, -ê, -ërn; (V,Ø)*

butik no *butik, æ b., -kê, æ -kê; (H) butik; (Hn) botik, -kên, -kêr, -kërn; (V,Ø)*

by no *byj, æ b., byjjër, æ b.; (Hs) byj; (Hn) byj, byjjên, byjjër, byjërn; (V,Ø)* (eks. *lansbyj/lanjsbyj/lajsbyj* = landsby) *(H/V/Ø)*

byde uo *byej, byjr, bøj, h. bøjjen; (H,V,Ø)*

byg no *byw', æ b.; (Hs) byw'; (Hn) byw', bywwên; (V,Ø) (bywwên ståër Gott i or* = byggen står godt i år) *(V,Ø)*

byge no *bøej, æ b., bøjjër, æ b.; (Hs) bøej; (Hn) æel, æ æ., æ-æl, æ æ.; (Hs) æel; (Hn) byej, byjjên, byjjër, byjjërn,* el. *byeg; (V,Ø)* (regnbyge) *(Dær ska tow æ-æl té æn bøej* = der skal to æ-æle til en byge) *(Hs)*

bygge uo *bøG, -Gër, -Gê, h. -Gê; (Hs) bøG; (Hn) bøeg; (Øm) böew, böwwr, böwwê, h. böwwê; (V,Øø)*

byggemateriale no *bøGGêmatrialê; (H) bøgêmatrialê; (Øm) bøwwêmatrialê; (V,Ø)* (se materiale)

byggeri no *bøGGërij* el. *böwwërij, æ -b., -ê, -ërn; (Hs) böwwërij; (Hn) bøggërij; (Øm) böwwërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Øø)*

bygkorn no *kjøn-n; (H) bywkuen; (V,Ø)* (se korn) (betændelse på øjenlåget) (*kjøn-n i æ yew* = bygkorn i øjet) *(Hs)*

bygning no *bøgnéng, æ b., -ër, æ b.; (Hs) bøgnéng; (Hn) bøgnéng, -ên; -ër, -ërn; (Øm) böwnéng, -ên; -ër, -ërn; (V,Øø)*

byhøne no *byhö-ön; (V,Ø)* (en kvinde, der render meget i byen) (se høne)

byld no *bøl', æ b., -lër, æ -lër; (Hs) bøl'; (Hn) bøl', bølln, bøllër, bøllërn; (V,Ø)*

bylt no *bølt, æ b., -tër, æ -tër.; (Hs) bølt; (Hn) bølt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bylte uo *bølt, bøltër, bøltê, h. bøltê; (H,V,Ø) (Di bøltê töwwê éj' i skabê* = de byltede tøjet ind i skabet) *(Ø)*

byrde no (omskr. t. f. eks.: *nøej tong åh bæër poh* = noget tungt at bære på) *(H,V,Ø)*

bytning no *bytning, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bytning; (Hn) bytning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bytte 1 no *byt', byttê; (V,Ø)* (noget der byttes) (*a ska ha nøêj i byt'* = jeg skal have noget i bytte) *(V,Ø)*

bytte 2 no (f. eks. jagt-bytte) (bruges ej i egnsmålet; omskr. t.: f. eks. *hanj fék ék nøêj mæ hjæm frå jagtn* = han fik ikke noget med hjem fra jagten) *(V)*

bytte uo *byt', -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (Dær féjjês æ Gammêl spél, såm kallês åh byt' Goër* = der findes et gammelt spil, som kaldes at bytte gårde) *(Ø)*

byttehandel no *byt'hannêl/byt'hanjêl/byt'hajjêl, (H/V/Ø)* (kendes også som *tuskhannêl/tuskhanjêl/tuskhajjêl) (H/V/Ø)* (se handel)

byttepenge no *bytpæ-æng; (H,V,Ø)* (betyder også småpenge)

bæk no *bæk, æ b., -kê, æ -kê; (Hs) bæk; (Hn) bæk, -kên, -kê, -kên; (V,Ø) (mannê bækkê smo Gjør æn stuê å'* = mange bække små, gør en stor å) *(H)*

bælg no *bæl', æ b., bæ-æl, æ b.; (Hs) bæl'; (Hn) bæl', bælln, bæ-æl, bælln; (V,Ø)* (blæsebælg, orgelbælg, mave, bred bug i både, skind af dyr, ærtebælg*)*

bælge uo *bæel, bællër, bællê, h. bællê; (V,Ø) (å bæel ærtër* = at bælge ærter) *(V,Ø)*

bælgmørk to *bælmørk; (V,Ø)*

bælgtyk to *bælletyk; (V,Ø)* (mavesvær eller oppustet person) *(hanj war blöwwën bælletyk siên a så ham sist* = han var blevet bælgtyk siden jeg så ham sidst) *(V)*

bælgvante no *bælwånt; (H,V,Ø)* (luffe) (se vante)

bæller 1 no *bællër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (skidt knægt eller led mand)

bæller 2 no *bællër, æ b., -r, æ -r; (Hs) bællër; (Hn) bæl-lër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (mave) *(hår Do unt i Din bællër?* = har du ondt i din mave?) *(H,V,Ø)*

bælte no *bælt, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bælt; (Hn) bælt, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bændel no *bænnêl, æ b., bænlër, æ b.; (Hs) bænnêl; (Hn)) bænjêl, bænjlê, bænjlër, bænjlërn; (V) béjjêl, béjlê, béjlër, béjlërn; (Ø)* (flad tøjstrimmel)

bændelorm no *bænnêlworm; (H) bénjjêlworm; (V) béjjêl-worm; (Ø)* (se orm)

bænk no *benk, æ b., benk, æ b.; (Hs) benk; (Hn) benk, -ên, benk, benkën (V,Ø)*

bær no *bær, æ b., bær, æ b.: (Hs) bær; (Hn) bær, bærrê, bær, -rên; (V,Ø) (wi hår manne bær poh boskên i oër* = vi har mange bær på buskene i år) *(V,Ø)*

bærbar to *bærbar; (H,V,Ø) (no åm Daêw tinkër fålk poh mobijltéléfonër åh kompjutër-r, nær Di høër åm nøej, som ær bærbar* = nu om dage tænker folk på mobiltelefoner og komputere, når de hører om noget, som er bærbart) *(Hs,V,Ø)*

bærbusk no *bærbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

bære uo *bæër, bæër, boër, h. boërn; (V,Ø) (hanj hår boërn mannê killo i Daw* = han har båret mange kilo i dag) *(V)*

bærfrugt no *bærfrowt; (V,Ø)* (se frugt)

bærme no *bærm, æ b.; (Hs) bærm; (Hn) bærm, -ên; (V,Ø) (bærmên ær Deh som blywwër tébaew ættër øl-brönnêngên* = bærmen er det, der bliver tilbage efter ølbrygningen) *(V,Ø)*

bæst no *bæêst, æ b. -ër, æ -ër; (Hs) bæêst; (Hn) bæêst, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bævre uo *bæêwr, bæwr, bæwr, h. bæwr; (H,V,Ø) (hær står a mæ bæwrên hjaet åh sittërn knæ* = her står jeg med bævende hjerte og sitrende knæ) *(V,Ø)*

bæver n *bæwwër; (H,V,Ø)*

bøde 1 uo *bøed, -dër; (H) bøê, bøër; (V,Ø) (Deh bøês Dær får i mannê oër, som kons war æn stakkê Glæê* = det bødes der for i mange år, som kuns var en stakket glæde) *(V,Ø)*

bøde 2 uo (bøde fiskegarn) *bøêd, bø-ër, böt', h. böt'; (H,Øm) bøê, bø-êr, böt', h. böt; (V,Øø)*

bøde no *bøêd, æ b., -ër, æ b.; (Hs) bøêd; (Hn) bø-ê, -n, bø-ër, -n; (V,Ø) (hanj fæk æn bøê, fåDeh hanj kyê får stærk, åh Deh hår wi anjër åssê fån* = han fik en bøde, fordi han kørte for stærkt, og det har vi andre også fået) *(V)*

bødker no *bøhkër, æ b.; (Hs) bøhkër; (Hn) bøhkër, -n; (V,Ø)* (håndker, der lavede tønder)

bøf no *bøf, æ b., -fër, æ -fër; (Hs) bøf; (Hn) bøf, -fên, -fër, -fërn; (V,Ø)*

bøffel n *bøffêl; (H,V,Ø)*

bøg no *bø-ég', æ b,. bø-êg, æ b.; (Hs) bø-êg'; (Hn) bø-êg', bøgên, bøeg, -ên; (V,Ø)*

bøgetræ n *bøêgtréh; (H) bøegtræh; (V,Ø) (*se træ)

bømand no *böhman'; (H) böhmanj'; (V) böhmaj'; (Ø)*

bøje uo *bø-êw, bøwwê, bøwwê, h. bøwwê* el. *bøje; (H,V,Ø)*

bøjl no *bøjl, æ b., bøjlê, æ b.; (Hs) bøjl; (Hn) (Kræn Kjar sku ha bøjl; hans jænnêst Dæ'tër sku Gywtês* = Kristian Kjær skulle holde gilde, hans eneste datter skulle giftes) *(Hs)* (*böjl* er udtryk i Hs for et gilde, en stor fest)

bøjle no *bøjl, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bøjl; (Hn) böwl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bølge no *bølg, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bølg; (Hn) bølg, -ên, -ër, -ërn, (V,Ø) (åh bølgërn rullë, åh Di rullë, åh Di rullë* = og bølgerne rullede, og de rullede, og de rullede) *(V,Ø)*

bølge uo *bølg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (skæjjërijërn bølgê fræm åh tébaew* = skænderierne bølgede frem og tilbage) *(Ø)*

bølgebryder no *bølgêbrydër, æ b., bølgêbrydër-r, æ b.; (Hs) bølgêbrydër; (Hn) bølgêbrydër, -n, bølgêbrydër-r, bølgêbrydërn; (V,Ø)*

bølgeslag no *bølgêslaw; (H,V,Ø)* (se slag) *(Bolbjær blywwër lét ættër lét onnërminiër oh Deh fårsåt bølgêslaw* = Bulbjerg bliver lidt efter lidt undermineret af det fortsatte bølgeslag) *(H)*

bølle no *bøl-l, æ, b., bøllër, æ b.; (Hs) bøl-l; (Hn) bøllê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bøn no *bøn', æ b., bønnër, æ b.; (Hs) bøn'; (Hn) bøn', bønnên, bønnër, -n; (V,Ø) (hæër hjalp engên bønnër* = her hjalp ingen bønner) *(H,V,Ø)*

bønne no *böen, æ b., bönnër, æ b.; (Hs) böen, +n, bönnër, -n; (V,Ø)* (plante)

børnebørn no *barsbar; (H)* (I *V* og *Ø* fandtes ingen udtryk for børnebørn)

børneflok no (omskr. t.: *flok oh baër/böhên* = flok af børn) *(H/V,Ø)*

børnehave no *børnêhaêw; (H,V,Ø)* (se have)

børnehjem no *barshjæm'; (H) böenhjæm'; (V,Ø)* (se hjem)

børs no *børs; (H,V,Ø)*

børste 1 no *bo-êst, æ b., -ër, æ -ër; (Hs) bo-êst; (Hn) bo-êst, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

børste 2 no *bøst, æ b., bøstër, æ b.; (Hs) bøst; (Hn) bøst, bøstn, bøstër, bøstên; (V,Ø)* (bisse, f. eks. en jernbanebisse. Er et personudsagn om en grov, men dog beundringsværdig mand)

børste uo *bøst, -ê, bøstê, h. bøstê; (H,V,Ø)*

børstenbinder no *bøstênbénnër; (H) bøstênbénjër; (V) bøstênbéjjër; (Ø)* (se binder)

bøs to *bø'es; (H,V,Ø) (haj ær bø'es i stæmmên* = han er bøs i stemmen; *(Ø)*

bøsning no *bøsning, æ b., -ër, æ b.; (Hs) bøsning; (Hn) bøsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

bøsse no *bøs-s, æ b., bøssër, æ bøssër; (Hs) bøs-s; (Hn) bøs-s, bøssên, bøssër, bøssërn; (V,Ø) (han haed köbt sæ æn nyj jagtbøs-s* = han havde købt sig en ny jagtbøsse) *(Hs)*

bøssekolbe no *bøs-skolb; (H,V,Ø)* (se kolbe)

bøsseløb no *bøsløêb; (H,V,Ø)* (se løb)

bøssemager no *bøs-smagër, æ b., bøs-smagër-r, æ b.; (Hs) bøs-smagër; (Hn) bøs-smagër* el. *bøs-smawwër, -n, bøs-smawër-r, bøs-smawwërn; (V,Ø) (æn bøs-smawwër ska wæër æn Guê hånjwærkër* = en bøssemager skal være en god håndværker) *(V)*

bøtte no *bøt, æ b., bøttër, æ b.; (Hs) bøt; (Hn) bøt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

bøvl no *böwl, æ b.; (Hs) böwl; (Hn) böwl, -ê; (V,Ø)* (umage el. besvær)

bøvle uo *böwwêl, böwlër, böwwêlt. h. böwwêlt; (H,V,Ø) (hwans/hwa böwlêr Do mæh* = hvad bøvler du med) *(H/V,Ø)*

båd no *bo-êd, æ b., boed, æ b.; (Hs) bo'-êd; (Hn) bod', bod'n, boed, boedn; (V,Øm) bo-ê, bo-ên, boê, boên; (Øø) (Deh ær skön åh sæjl poh Fywwërn mæ sijn motorboê* = det er skønt at sejle på Fjorden med sin motorbåd) *(V,Ø)*

både (og) bio *båêd (åh) (H,V,Ø) (båêd Deh jæn åh Deh ånt* = både det ene og det andet) *(H,V,Ø)*

bål no *båel, æ b., båel, æ b.; (Hs) båel; (Hn) båel, båhlê, båêl, båhlên; (V,Ø)*

bånd no *boên, æ b., boên, æ b.; (Hs) boên; (Hn) bånj', bånjê, bånj', bånj+n; (V) buên, buênê, buên, buên+n; (Øm) buej', buejê, buej, buejên; (Øø)*

båre no *båër, æ b., båër-r; æ b.; (Hs) båër; (Hn) båër, -n, båër-r, båërn; (V,Ø) (haj blöw borên uw po æn båër* = han blev båren ud på en båre) *(Ø)*

bås no *boes', æ b., boes, æ b; (Hs) boes'; (Hn) boes', boêsn, boês, boêsn; (V,Ø)*

C

celle no *sæel, æ s., sællër, æ s.; (Hs) sæel; (Hn) sæl-l, sællên, sællër, -n; (V,Ø)* (celle i bistade eller fængselscelle)

cement no *sémênt, æ s.; (Hs) sémênt; (Hn) sémênt, sémêntn; (V,Ø)*

centrifuge no *sentrifuew:, æ s., sentrifuwwër, æ s.; (Hs) sentrifuew; (Hn) sentrifuew, sentrifuwwên, -wër, -wërn; (V,Ø)*

centrifugere uo *sentrifuGiër, sentrifuGiër, sentrifuGiër, h. sentrifuGiër; (H,V,Ø)*

chokolade no *sokkoladê, æ s.; (Hs) sokkoladê; (Hn) sokkeladê, -n; (V,Ø) (Di fék sokkoladê té føssêlsDaw* = de fik chokolade til fødselsdag) *(H,V,Ø)*

cigar no *siGar', æ s., siGar-r, æ s.; (Hs) siGar'; (Hn) siGar', siGarên, siGarër, siGarên; (V,Ø) (hanj såt sæ i sofaên åh röw siGarên* = han satte sig i sofaen og røg cigaren) *(V)*

cirka bio *sirka (H,Øm) særka; (V,Øø)*

cirkus no *sjærkus, æ s., sjærkus, æ s.; (Hs) sjærkus; (Hn) sirkus, -sê, -sër, -sërn; (V,Ø)*

citron no *sitron, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sitron; (Hn) sitron, -+n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

cykel no *sykkêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sykkêl; (Hn) sykkêl, sykln, syklër, syklërn; (V,Ø)*

cykle uo *sykkêl, syklër, sykkêlt, h. sykkêlt; (H,V,Ø) (føn+n sykkêlt böhnên té skuel, åssê nær Deh war lånt. Deh Gør Di ek miër* = førhen cyklede børnene til skole, også når der var langt. Det gør de ikke mere) *(V,Ø)*

cylinder no *sylinnër, æ s., sylinnër-r, æ -r; (Hs) sylinnër; (Hn) sylénjër, -n, -r -n; (V) sylejjër, sylejjërn, sylejjër-r, sylejjërn (V,Ø)*

D

da bno *Da; (H,V,Ø)*

dag no *Daw', æ D., Daew, æ D.; (Hs) Daw'; (Hn) Daw', Dawn, Daew, Dawn* el. *Dawwên; (V,Ø)*

dagblad no *Dawblåê, æ D., Dawblåê, æ D.; (Hs) Dawblåh; (Hn) Dawblåh, -ê, Dawblåêh, Dawblåên; (V,Ø)* (se blad)

dagbog no *Dawboeg; (H) Dawboew; (V,Ø)* (se bog)

dagdriver no *DawDrywwër; (H,V,Ø)* (se driver)

dagflod no *Dawfløe; (Ø)* (sne, der i overfladen smelter i solen, mens det stadig er frostvejr. Kan også være morgendryp fra tagskæg efter nattefrost)

dagleje no *Dawlæej, æ D.; (Hs) Dawlæej; (Hn) Dawlæej, -ên; (V,Ø) (hanj Goër poh Dawlæej* = han går på dagleje) *(V)* (dvs. han arbejder som daglejer på landet)

daglejer no *Dawlæjjër, æ D., -r, æ -r; (Hs) Dawlæjjër; (Hn) Dawlæjjër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (en løsarbejder f. eks. til høsten)

daglig to *Dawlê; (H,V,Ø)*

dagløn no *Dawløn'; (H,V,Ø)* (se løn) *(i 1948 fék han 12 kr. om æ Daw* = i 1948 fik han 12 kr. om dagen!) *(Hs)*

dagpenge no *Dawpæeng; (H,V,Ø)* (se penge)

dagslys no *Dawslyjs; (H,V,Ø)* (lys) *(Deh ær skjön mæ Deh long Dawslyjs åm æ sommër* = det er skønt med det lange dagslys om sommeren) *(Hs)*

dagsværk no *Dawswærk; (H,V,Ø)* (se værk)

dal no *Dåel', æ D., Dåel, æ D.; (Hs) Dåel'; (Hn) Dåel', Dål'n, Dåel, Dåeln; (V,Ø)*

dale uo *Dåel, Dåelër, Dålt, æ. Dålt; (H,V,Øm) Dåel, Då'-lër, Dålt, ær Dålt; (Øø)*

daler no *Dåelër, æ D., Dåelër-r, æ D.; (Hs) Dåelër; (Hn) Dåelër, -n, -r, Dålërn; (V,Ø) (han spåër poh æ skélling åh lar æ Dåelër spréêng* = han sparer på skellingen og lader daleren springe) *(Hn)*

dam no *Dam', æ D., Dam-m, æ D.; (Hs) Dam'; (Hn) Dam', Dammên, Damm, Dammên; (V,Ø)* (vandpyt eller spil)

damask no *Dammask, æ D.; (Hs) Dammask; (Hn) Dammask, -ên; (V,Ø)*

dambrug no *Dambrow; (H,V,Ø)* (se brug)

dame no *Daêm, æ D., -ër, æ D.; (Hs) Daêm; (Hn) Daêm, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Damërn føst* = damerne først) *(V,Ø)*

damp no *Damp, æ D.; (Hs) Damp; (Hn) Damp, -n; (V,Ø) (nær jæn hår Gang i nøej, så Gjællër æ åm åh hål æ Damp op* = når man har gang i noget, så gæller det om at holde dampen oppe) *(Hs)*

dampbad no *Dampbad; (H,V,Ø)* (se bad) *(Da a war bæ'-té, fek wi Dampbad, når wi war blöwwën fåkø-êlê* = da jeg var lille, fik vi dampbad, når vi var blevet forkølede) *(V,Ø)*

dampe uo *Damp, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

damper no *Dampër; (H,V,Ø) (æn Dampër ær Deh saem som æn Dampskieb* = en damper er det samme som et dampskib) *(Hs)*

dampkedel no *Dampkiel; (H,V,Ø)* (se kedel)

dampmaskine no *Dampmaskijn; (H,V,Ø)* (se maskine) *(Dær war æn Dampmaskijn i Di Gammêl lokomotywwër, åh Deh war skön åh stå åh sij poh æ, nær Di stow åh wintê poh stasionên, mæns fålk sku uw åh èj* = der var en dampmaskine i de gamle lokomotiver, og det var skønt at

stå og se på, mens de ventede på stationen, mens folk skulle ud og ind) *(V,Ø)*

dampskib *Dampskieb; (H,V,Ø)* (se skib)

danne uo *Daen, Dannër, Dannê, h. Dannê; (H) Danj, Danjër, Danjê, h. Danjê; (V) Daej, Dajjër, Dajjê, h. Dajjê; (Ø) (i Gammêl Daew war Deh Dannê, hwes jæn ku hol-l æ albowwër in té æ siej, nær jæn spijst wé æ bowwër* = i gamle dage var det dannet, hvis man kunne holde albuerne ind til siden, når man spiste ved bordet) *(Hs)*

dannebrog no *Dannêbrow* el. *Dannêbrog; (H,V,Ø)*

dannelse no *Dannêls, æ D., Dannêlsër, æ D,; (Hs) Dannêls; (Hn) Dannêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (nuên sæjjër, at Dannêls ær Deh som blywwër tébaew, når jæn hår Glømt hwa jæn hår læër* = nogen siger, at dannelse er det, som bliver tilbage, når man har glemt, hvad man har lært) *(V,Ø)*

dans no *Dans', æ D., Dans, æ D.; (Hs) Dans'; (Hn) Dånjs', -n, Dånjs, -n; (V) Dåjs', -ên, Då-åjs, Då-åjsn; (Ø)*

danse uo *Dans, -ër, -t, h. -t; (H) Dånjs, -ër, -t, h. -t; (V) Då-åjs, Dåjsê, Dåjst, h. Dåjst; (Ø) (Deh ær möj' swær læër åh Dånjs, hwés jæn ær høwër-wænstër komfuws* = det er meget svært at lære at danse, hvis man er højre-venstre konfus) *(V)*

dansegulv no *DansGol; (H) DånjsGul;* (*V) DåjsGol; (Ø)* el. *DåjsGul (V)* el. *DåjsGwol; (Øm)* (se gulv)

danser no *Dansër, æ D. -ê, æ -ê; (Hs) Dansër; (Hn) Dånjsër, -n, -ê, -n; (V) Dåjsër, -n, -ê, -n; (Ø) (han/hanj/haj æ æn Guê Dånsër/Dånjsër/Dåjsër* = han er god danser*) (H/V/Ø)*

danseskole no *Dansskuêl; (H) Dånjsskuêl (V) Dåjsskuel; (Ø)* (se skole)

dansk to *Dansk; (H,V,Ø)*

dansker no *Danskër; (H,V,Ø) (æn Danskër, Deh ær, öh-öh-öh, ja hwans ær æ no lie, Deh ær?* = en dansker, det er øh-øh.øh., ja hvad er det nu lige, det er?) *(Hn)*

dansksindet to *Dansksènnê; (H) Dansksénjê; (V) Danksséjjê; (Ø) (åh wæër Danksséjjê hår mjést méning i Slésvig åh Söjjërjyllaj', hwæj fålk ka wæër dansk- hællê tysksséjjê* = at være dansksindet har mest mening i Slesvig og Sønderjylland, hvor folk kan være dansk- eller tysksindet) *(Ø)*

dappe uo *Da'p, -për, -pê, h. -pê; (H) Dap, Dappër, Dappê, h. Dappê; (V,Ø) (hanj Dappê ronjt poh Deh nywaskê Gwol mæh jowr ånjër sålërn* = han dappede rundt på det nyvaskede gulv med jord under sålerne) *(V)*

dase uo *Daes, Da'sër, Dast, h. Dast; (H,V,Ø) (haj Da'sër Dawwên lång', åh Deh béhöwwër éngên åh ha unt oh* = han daser dagen lang, og det behøver ingen at have ondt af) *(Ø)*

dask no *Dask, æ D., Dask, æ D.; (Hs) Dask; (Hn) Dask, -ê, Dask, -ên; (V,Ø)*

daske uo *Dask, -ër, Daskê, h, Daskê; (V,Ø) (haj Daskër oh stéh* = han slentrer af sted) *(Ø)* (*i Gammêl Daew, Dær Daskê Di ongërn i skuelên* = i gamle dage, der daskede man ungerne i skolen) *(V,Ø)*

datid no *Dati'; (V,Ø)* (se tid)

datter no *Dættër, æ D., Dættër, æ Dættër; (Hs) Dættër; (Hn) Dættër, Dættërn, Dættër, Dættërn; (V,Ø)*

daværende to (omskrives efter emnet eks.: hans daværende kone (*hennê/héjjê, han/hanj/haj war Gywt mæ DænGang/DænGång/DænjGång/DæjGång* = hende, han var gift med dengang) *(Hs/Hn/V/Ø)*

davre no *Dowwê, -n; (V,Ø)* (morgenmad, se dette) (*a ska ha min Dowwê* = jeg skal have min morgenmad) *(V,Ø)*

degn no *Dæjn, æ D., Dæjên, æ D.; (Hs) Dæjn; (Hn) Dejn* el. *Dæjn, Dæjn+n, Dæjên, Dæjn+n; (V,Ø)*

dej no *Dæj', æ D.; (Hs) Dæj', -jên, Dæ-æj, -n; (Hn,V) Dej', Dej'n, Dé-êj, -n; (V,Ø) (ål Dé-êjn hæwër fijnt* = alle dejene hæver fint) *(Ø)*

dejlig to *Dæjli; (H) Dæjlê; (V,Ø) (Deh war Da æ Dæjlê wéër, Deh ær blöwwên* = det er da et dejligt vejr, det er blevet) *(V,Ø)*

dejtrug no *Dejtrog; (H,Øm) Dæjtrow; (V,Øø)*

dekorere uo *Dekoriër, Dekoriër, Dekoriër, h. Dekoriër; (H,V,Ø)*

del no *Diêl', æ D., Diêl, æ D.; (Hs) Diêl'; (Hn) Diel, Dieln, Diel, Dieln; (V,Ø)*

delagtig to (omskr. t.: *wæër mæ i-æ* = være med i det) *(H,V,Ø)*

dele uo *Diel, Dielër, Dielt, h. Dielt; (H,V,Ø) (som brøjjër wi Dielê, a tåër Deh hielê* = som brødre vi dele, jeg tager det hele) *(H,V,Ø)*

delelig to (omskr. t.: *nøej, Dær ka Dieles* = noget, der kan deles) *(H,V,Ø)*

deling no *Dieling, æ D., -ër, æ -ër; (Hs) Dieling; (Hn) Dieling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

dels bio *Diels, (H,V,Ø) (jæn ka tink Diels Deh jæn, Diels Deh ånt* = man kan tænke, dels det ene, dels det andet)

(H,V,Øm)

deltage uo *Délta, Déltåër, Déltow, h. Déltåe; (H,V,Ø) (han/hanj/haj Déltow i fæjstên, siel åm haj wa utépas-s* = han deltog i festen, selv om han var utilpas) *(H/V/Ø)*

deltagelse no (der omskrives på forskellig vis, f. eks.: *wæër mæ i* = være med i) *(H,V,Ø)*

delvis to *Dielwies; (H,V,Ø)* (kan også omskr. t. f. eks.: *té Diels* = til dels*) (H,V,Ø) (Do hår té Diels ræt = Do hår Dielwies ræt* = du har delvis ret) *(H,V,Ø)*

dengang bio *Dæn'Gang'; (Hs) Dæn'Gang'; (Hn) Dænj'Gång'; (V) Dæj'Gång; (Ø) (Deh war Dæj'Gång'* = det var dengang) (*Ø)*

deraf bio *Dæroh; (H,V,Ø)*

derefter bio *Dæræ'tër; (Hs) Dærættër; (V,Ø)*

deres so *Djær* el. *Djæs; (H,V,Ø)* (*Djær huj* = deres hund, *hujjên ær Djæs* = hunden er deres) *(Ø)* (se stedord)

derfor bio *Dæërfor; (H,V,Ø) (wi sku lie Deh jæn åh Deh ånt, Dæërfor kommër wi føest no* = derfor kommer vi først nu) *(H,Øm)*

derfra bio *Dæërfræ; (H) Dæërfrå; (V,Ø)*

derhen bio *Dæërhæn'; (H,V,Ø) (wi ska Dæërhæn' ættër fyjjêawtên* = vi skal derhen efter fyraften) *(V,Ø)*

derhenne bio *Dæërhæên; (H,V,Ø) (Di bowër Dæërhæên* = de bor derhenne) *(H,V,Ø)*

derhjemme bio *Dæërhjæm-m; (H,V,Øm) Dæërhjæem; (Øø)*

deri bio *Dæëri; (H,V,Ø)*

derigennem bio *DæëriGjæmmêl; (H,Øm) Dæërijænnêm; (V) DæëriGæmmêl; (Øø)*

derimellem bio *Dæërimæêl; (H,V,Ø)*

derimod bio *Dæërimod; (H,V,Øm) Dæërimoh; (Øø)*

derind bio *Dæërin'; (H) Dæërénj'; (V) Dæëréj'; (Ø)*

derinde bio *Dæërin-n; (H) Dæërénj-nj; (V) Dæëréj-j; (Ø)*

dermed bio *Dæërmæh; (H,V,Ø)*

derned bio *Dæërniê; (H,V,Ø) (wi ska Dæërniê i Daw* = vi skal derned i dag) *(H,V,Ø)*

dernæst bio *Dæërnæjst; (H,V,Ø)*

deromkring bio *Dæëråmkring; (H,V,Ø)*

deromme bio *Dæërom-m; (H,V,Ø) (Dæërom-m baw-wè* = deromme bagved) *(V,Ø)*

derop, deroppe bio *Dæëråp, Dæëråep; (H,V,Ø) (a wil ék Dæëråp, så blywwër a swèmmêl* = jeg vil ikke derop, så bliver jeg svimmel) *(H,V,Ø)*

derover bio *Dæëröwwê; (H,V,Ø)*

derpå bio *Dæërpo; (H,V,Ø)*

dersom bio (omskr. t.: *hwés* = hvis*) (H,V,Ø)*

dertil bio *Dæërtè; (H,V,Ø)*

derud bio *Dæëruw'; (H,V,Ø)* (*a Goër ék Dæëruw miër* = jeg går ikke derud mere) *(H,V,Ø)*

derude bio *Dæëruew; (H,V,Ø) (Di bowër Dæëruew poh æ hie* = de bor derude på heden) *(Hs)*

derudover bio *Dæëruwöwwër; (H,V,Ø) (Dæëruwöwwër hår a ék mie åh sæej* = derudover har jeg ikke mere at sige) *(V,Ø)*

derunder bio *Dæëronnê; (H) Dæërånjër; (V) Dæëråjjê; (Ø)*

derved bio *Dæërwé; (H) (*omskr. t.: ved det = *wé Deh) (V,Ø) (la æ no blyew wé Deh* = lad det nu blive ved det) *(V,Ø)*

des bio *Dés; (H,V,Ø) (Dés mie, Dés bæjjê* = des mere, des bedre) *(H,V,Ø)*

desto bio *Désto; (H,V,Ø)*

desuden bio *Désuddên; (H) Désuên; (V,Ø)*

desværre bio *Dés'wa-êr; (H) Déswæ-êr; (V,Ø)*

die uo *Diej, -ër, Dijjê, h. Dijjê; (H,V,Ø)* (omskrives ofte til: *åh pa't/pat* = at patte) *(Hs/Hn,V,Ø)*

dige no *Dieg, æ D., -ër, æ -ër; (Hs) Dieg* el. *Diej; (Hn) Dieg* el. *Diej, Dijjê, -r, -rn; (V,Ø)*

diger to *Digër; (H,V,Ø)* (bruges om bøger, *æ Digër wærk* = et digert værk*) (Hs)* (ved personer: *åh wæër Gott i stan'/stanj'/staj'* = at være godt i stand) *(H,V,Ø)*

digesvale no *Diegeswåêl* el. *Bakkêswåêl; (H,V,Ø)*

digt no *Dé-égt, æ D., Dé-égt, æ D.; (Hs) Dé-égt; (Hn) Déwt, -ê, Déwt, -ên; (V,Ø)*

digte uo *Dé-égt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Øm) Déwt, -ër, -ê, h. -ê; (Øø) (haj Déwtër mannê fæjstsaeng* = han digter mange festsange) *(Ø) (hanj war ful' oh löwn, mæn hanj ku Déwt æn Guê histårjê* = han var fuld af løgn, men han kunne digte en god historie) *(V)*

digtekunst no *Dé-égtêkonst; (H) Déwtêkonst; (V,Ø)*

digter no *Dé-égtër, æ D; (Hs) Déwtër; (Hn) Déwtër, -n; (V,Ø)*

diktat no *Diktat, æ D'.; (Hs) Diktat; (Hn) Diktat, -ên; (V,Ø)*

dild n *Dil'* el. *Del'; (H,V,Ø)*

dilettant no *Dilletant; (H,V,Ø) (han håër spilt Dilletant i føër oër, så han ær blöwwën Dillêtantvétéran* = han har spillet dilletant i fyrre år, så han er blevet dilletantveteran) *(H)*

dille no *Diel, æ D., Dillër, æ D.; (Hs) Diel; (Hn) Dil-l, Dillên, Dillër, -n; (V,Ø) (æn Daw fek hon ræenGjøringsDiel* = en dag fik hun rengøringsdille) *(H,V,Ø)*

dims no *Dims, æ D., -ër, æ -ër; (Hs) Dims; (Hn) Dims, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

dingle uo *Dingêl, Dinglër, Dingêlt, h. Dingêlt; (H,V,Ø) (æ plakat Dingêlt i æ wæj'* = plakaten dinglede i vinden) *(Hs)*

direkte to *Direktê; (V,Ø)*

dirigere uo *DiriGiër, DiriGiër, DiriGiër, h. DiriGiër; (H,V,Ø)*

dirk no *Dærk, æ D., Dærkê, æ D.; (Hs) Dærk; (Hn) Dærk, Dærkên, Dærk, -ên; (V,Ø)*

dirke uo *Dæërk, Dærkër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han håër Dærkê æ Dar op* = han har dirket døren op) *(Hs)*

dirkefri to *Dæërkfrij; (H,V,Ø) (loesên ær Diërkfrij* = låsen er dirkefri) *(V,Ø)*

dirre uo *Diër, Diërër, Diërër, h. Diërër; (H,V,Ø) (haj Dirër oh spæjjing wéh hwæër foërstælling* = han dirrer af spænding ved hver forestilling) *(Ø)*

dis no *Dijs, æ D.; (Hs) Dijs; (Hn) Dijs, -ên; (V,Ø)*

diset to *Dijsê; (H,V,Ø)*

disk no *Desk, æ D., Deskê, æ D.; (Hs) Desk; (Hn) Desk, -ên, Deskê, -n; (V,Ø)*

disse so (anvendes ikke. I stedet bruges ordet *"Di")*

dit og dat no *Dit åh Dat; (H,V,Ø)*

divan no *Divan, æ D., Divanër, æ D.; (Hs) Divan; (Hn) Divan, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

dividere uo *DiviDiër, DiviDiër, DiviDiër, h. DiviDiër; (H,V,Ø)*

djævel no *Dæwl', æ D., Dæwl-l, æ D.; (Hs) Dæwl'; (Hn) Dæwl', -n, Dæwl-l, Dæwln; (V,Ø) (aw får Dæwln* = av for den onde) *(V,Ø)*

djævelsk to *Dæwlsk; (H,V,Ø)*

djævelskab no *Dæwlskab; (H,V,Ø)* (se skab) *(Deh war Deh ræên Dæwlskab, Di haed fonnê poh* = det var det rene djævelskab, de hevde fundet på) *(H)*

dobbelbundet to *Dowwêlbonnê; (H) Dowwêlbunjê; (V) Dowwêlbujjê; (Ø) (nær han sæjjër nøej, ska jæn høër Gott æ'tër, får Deh ka wæér Dowwêlbonnê* = når han siger noget, skal man høre godt efter, for det kan være dobbelbundet) *(Hs)*

dobbelt to *Dowwêlt; (H,V,Ø) (haj ær Dowwêlt så stue såm héjjê* = han er dobbelt så stor som hende) *(Ø)*

dobbeltbekkasin n *Dowwêlbækkasijn; (H,V,Ø)* (se bekkasin)

dobbelthage no *Dowwêlthaeg; (H,V,Ø)* (se hage)

dobbeltløbet to *Dowwêltløbbê; (H,V,Øm) Dowwêltløebê; (Øø)*

dobbeltseng no *Dowwêltsæng; (H,V,Øø) Dobbêltsæng; (Øm)* (se seng)

dobbeltsidet to *Dowwêltsijjê; (H,V,Ø) (hon fék sæ æn Dowwêltsijjê longbétæjjêls* = hun fik sig en dobbeltsidig lungebetændelse) *(Ø)*

doble (op) uo *Dowwêl (op), Dowlër (op), Dowlt op, h. Dowlt (op) (H,V,Ø) (Di hår Dowlt hans løn op, får åh ku béhåel ham* = de har doblet hans løn op, for at kunne beholde ham) *(V,Ø)*

dog bio *Dog; (H,V,Ø)*

dok no *Då'k, æ D., Då'k, æ Då'k; (Hs) Då'k; (Hn) Dåk, -kên, -kê, -kên; (V,Ø)*

doktor no *Dogtër,* el. *Dowtër, æ D.; (Hs) Dogtër,* el. *Dowtër; (Hn) Dogtër* el. *Dowtër, -ên; (V,Ø) (i Gammêl Daew kam Dowtërn té fålk, no ska fålk kom-m té Dowtërn* = i gamle dage kom lægen til folk, nu skal folk komme til doktoren) *(V,Ø)*

doktorstol no *Dowtërstuêl; (H,V,Ø)* (stol, som læger havde med sig, når de skulle køre i stive uaffjedrede arbejdsvogne. Doktorstolen blev hængt op i vognen)

dolk no *Dålk, æ D., Dålk, æ D.; (Hs) Dålk; (Hn) Dålk, -ên, Dålk, -ên; (V,Ø)*

dom no *Dåm', æ D., Dåm-m, æ Dåm-m; (Hs) Dåm'; (Hn) Dåm', -mên, Dåm-m, Dåmmên; (V,Ø) (Dåmmên ær hoër, mæn rætfærjê* = dommen er hård, men retfærdig) *(V,Ø)*

domfælde uo (omskr. t. f. eks.: *å Døm-m* = at dømme) *(H,V,Ø)*

domhus no *Dåmhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

dominere uo *Dominër, Dominër, Dominër, h. Dominër; (H,V,Ø)*

domkirke no *Dåmkjerk; (H) Dåmkærk; (V,Ø)* (se kirke) *(BuDolfi kæerk ær Aalbårs Dåmkærk* = Budolfi kirke er Aalborgs Domkirke) *(V,Ø)*

dommedag no *DåmmêDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

dommer no *Dåmmër, æ D.; -ê, æ -ê; (Hs) Dåmmër; (Hn) Dåmmër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

dompap n *Dompap; (H,V,Ø)*

domprovst no *Domprowst; (H) Domproewst; (V,Ø)* (se provst)

domstol no *Dåmstuêl; (H,V,Ø)* (se stol)

donkraft no *Don'kraft; (H) Donkraft; (V,Ø)* (se kraft)

dont no *Dont; (H,V,Ø) (Do ska blyew åh pass Dijn Dont* = *du skal blive og passe din dont) (H,V,Ø)*

dorn no *Dorn, æ D., Doërn, æ D.; (Hs) Dorn; (Hn) Dorn, -ên, Doërn, -n; (V,Ø)*

dorsk to *Dåsk; (H,V,Ø) (Deh ær utrowli så Dåsk, jæn ka blyew oh åh laew éngêntëng* = det er utroligt så dorsk, man kan blive af at lave ingenting) *(H,V,Ø)*

dosmerseddel no *Dåsmesæddel; (H,V,Ø)*

doven to *Dåwwên; (H,V,Ø) (bé'te å wowwên, ær bæjjêr æn stue å Dåwwên* = lille og vågen er bedre end stor og doven) *(Hs)*

dovenlars no *Dåwwênlars, Dra'llê, Drallêbows, Drallêøër, Drallêröw, Drallêhuwê, Drywwërt; (H,V,Ø)*

dovenskab no *Dåwwênskab; (H) Dåwwênskab* el. *Dåwwênskaw; (V,Ø)*

dovne uo *Dåwn-n, -ër, Dåwnt, h. Dåwnt; (H,V,Ø) (*dovne omskrives også til f. eks. åh *Dryêw* = at drive) *(H,V,Ø) (Dryew æn oh* = drive den af) *(H,V,Ø)*

drab no (omskr. t. f. eks.: *slåh ihjæl* = slå ihjæl) *(H,V,Ø)*

drabelig to *Drabli; (H,V,Ø) (han war æn Drabli kåêl* = han var en drabelig karl) *(H)*

drabsmand no (omskr. t.: *morDër* = morder) *(H,V,Ø)* (se morder)

drag no (slag) *Drag, æ D., Drag, æ D.; (Hs) Drag; (Hn) Drag, -ê, Drag, -ên; (V,Øø) Draêw; (Øm)*

drage 1 uo (trække) *Draeg, -ër, Drog, ær Draegêd; (H) Draew, Drawwêr, Drow, ær Drawêd; (V,Ø) (ættër åh ha ornê sågên, Drow Di oh stéh* = efter at have ordnet sagen, drog de af sted) *(V,Ø)*

drage 2 uo (trække og drage af sted) (omskr. t.: *ta oh stéh* = tage af sted*) (H,V,Ø)*

drage no *Draeg, æ D.; (Hs) Draeg; (Hn) Draew, -ên; (V,Ø) (Drængën ku Gott li åh laew Dragër* = drengene kunne godt lide at lave drager) *(V,Ø)*

dragkiste no *Dragkiest; (H,Øm) Drawkiest; (V,Øø)* (se kiste)

dragt no *Drawt, æ D, Drawtê(r), æ D.; (Hs) Drawt, Drawtên, Drawtê(r), Drawtërn; (V,Ø)*

dragon no *DraGoên; (H,V,Ø)*

dram no *Dram', æ D., Dram-m, æ D.; (Hs) Dram'; (Hn) Dram', Drammen, Dram-m, Drammen; (V,Ø) (jæn Dram ær éngên skam'* = een dram er ingen skam) *(H,V,Ø)*

dranker no *Drankër, æ D., Drankê, æ D.; (Hs) Drankër; (Hn) Drånkër, -n, Drånkërê, Drånkërn; (V,Ø) (I Gammêl Daew, war Dær Drånkërê i ænhwæër lajsbyj, Deh Dær nok åssê i Daw* = i gamle dage var der drankere i i enhver landsby, det er der nok også i dag) *(V,Ø)*

drantle uo *Dråntêl, Dråntlër, Dråntêlt, h. Dråntêlt; (H)* (at drive den af) (ej i Ø)

drastisk to *Drastisk; (H,V,Ø)*

dratte uo *Dra't, Drattê, Drattê, h. Drattê; (H,V,Ø) (jæn ka Drat niër, nær æn klattê i tre-ër* = man kan dratte ned, når man klatrer i træer*) (H)*

dratworn to (bruges ej i *H*) *Dratworn; (V,Ø)* (at være tilbøjlig til at tabe ting)

dreje uo *Dræêj, Dræjjër, Dræjjê, h. Dræjjê; (H,V,Ø)*

drejer no *Dræjjër, æ D., Dræjjër-r, æ D.; (Hs) Dræjjër; (Hn) Dræjjër, -n, -r, Dræjjërn; (V,Ø) (Dræjjërn ku laew stuêlbiên åh anjër flot sågër poh sijn Dræejbænk* = dreje-

ren kunne lave stoleben og andre flotte sager på sin drejebænk) *(V)*

drejeskive no *Dræjskyew; (H,V,Ø)* (se skive)

drejebænk no *Dræejbænk; (H,V,Ø)* (se bænk)

drejl no *Dræjl, æ Dræjl; (Hs) Dræjl, -ê; (V,Ø)*

drejlstøj no *Dræjlstöw, æ D.; (Hs) Dræjlstöw; (Hn) Dræjlstöw, Dræjltöwwê; (V,Ø) (solDatërn hår fåt Djær Dræjlsltöw waskê* = soldaterne har fået deres drejlstøj vasket) *(V,Ø)*

dreng no *Dræng', æ. D. Dræeng-ng, æ. D.; (Hs) Dræng', -n, Dræeng-ng, -ên; (V,Ø)*

drengestreg no *Drængêstré-eg; (H,V,Øm) Drængêstré-êw; (Øø)* (se streg)

drenget to *Drængê; (H,V,Ø) (så Gammêl hanj war, så war hanj ïllywwêl nøêj Drængê i sijn måê å wæër poh* = så gammel han var, så var han alligevel noget drenget i sin måde at være på) *(V)*

dressere uo *Dræssiër, Dræssiërê, Dræssiërê, h. Dræssiërê; (H,V,Ø) (i Daw fårsøwwër Di å fårbyej å Dræssiër wiel-l Dyjjër* = i dag forsøger man at forbyde at dræssere vilde dyr) *(Øø)*

drev no *Dréw, æ D, Dréw, æ D.; (Hs) Dréw; (Hn), Dréw, -wê, Drew, -wên; (V,Ø) (æn karDangagsêl hår æn Drew i æ bawæn-n* = en kardanaksel har et drev i bagenden) *(Hs)*

dreven, drevet to *Dröwwên; (H,V,Ø) (han war æn Dröwwên kwotspellër* = han var en dreven kortspiller) *(H)*

drift no *Dröwt, æ D; (Hs) Dröwt; (Hn) Dröwt, -ên; (V,Ø) (han kom' Gjænnên mæ æn hiel Dröwt kyër* = han kom gennende med en hel drift køer*) (Hs) (Goërn ær i Gue Dröwt* = gården er i god drift) *(V,Ø)*

driftig to *Drifti; (H,V,Ø) (han ær æn Drifti lanman'* = han er en driftig landmand) *(H)*

driftsikker to *Dröwtsikkër; (H,V,Ø) (Deh ær rår når boed fålk åh maskijnër ær Dröwtsikkër* = det er rart, når både folk og maskiner er driftsikre) *(V,Ø)*

drik no *Dræk', æ D.; (Hs) Dræk'; (Hn) Dræk', Dræk̂kên; (V,Ø)*

drikke uo *Dræ'k, Dræ'kër, Drak', h. Dro'kn; (H) Dræk', Dræk̂kër, Drak', h. Drokkên; (V,Ø) (haj Dræk̂kër såm æn swåmp* = han drikker som en svamp) *(Ø)*

drikkepenge no *Dræk'pæeng; (H,V,Ø)* (se penge)

drikkeri no *Dræk̂kêrij, æ D.; (Hs) Dræk̂kërij; (Hn) Dræk̂kërij, -jê; (V,Ø)*

drikkeskilling no *Dræk̂skélléng; (H,V,Ø)* (se skilling)

drille uo *Dré-êl, Drellër, Dré-êlt, h. Drelt; (H,V,Ø) (hanj blöw Drelt hwær Daw, Da hanj Gik i skuêl* = han blev drillet hver dag, da han gik i skole) *(V)*

drillepind no *Dré-êlpén'; (H) Dré-êlpéj'; (V,Ø)* (se pind)

drilleri no *Dréllêrij, æ D., -jër, æ D; (Hs) Dréllërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

drillevorn to *Dréllwårn; (H,V,Ø) (han war möj' Dréllwårn, mæn han ku ét siel toel å blyw Dréllê* = han var meget drillevorn, men han kunne ikke selv tåle at blive drillet) *(H)*

drilsk to *Drelsk; (H,V,Ø)*

driste uo *Drest, Drestër, Drestê, h. Drestê; (H,V,Ø) (haj Drestër sæ té å spréng i wåjjê, siel åm Deh ær ieskål'* = han drister sig til at springe i vandet, selv om det er iskoldt) *(Ø)*

dristig to *Dré-êsti; (H) Drestê; (V,Ø)*

drittel no *Drittêl, æ D., Dritlër, æ D.; (Hs) Drittêl; (Hn) Drittêl, -n, Dritlêr, Dritlërn; (V,Ø) (fön+n ku fålk kyëb æ pun smör frå smörDrittêln poh mæjjêrijê* = førhen kunne folk købe et pund smør fra smørdritlen på mejeriet) *(Ø)*

drive no *Dryew, æ D., Drywwê, æ D.; (Hs) Dryew; (Hn) Dryew, Drywwên, Drywwê, -n; (V,Ø) (no ær Dær snår ek sné længër, som Dær war fön+n, hwej Dær ku blyew stuër snéDrywwër* = nu er der snart ikke sne længere, som der var førhen, hvor der kunne blive store snedriver) *(Ø)*

drive uo *Dry-yw, Drywwër, Dröw', h. Dröwwên; (H,V,Ø) (skibê Drøw' får wé-êr åh wénj* = skibet drev for vejr og vind) *(V)*

driver no *Drywwër, æ D., drywwër-r; æ D.; (Hs) Drywwër, -n, Drywwê-r, Drywwërn; (V,Ø)*

driveri no *Drywwêrij, æ D.; (Hs) Drywwêrij; (Hn) Drywwêrij, -ê; (V,Ø)*

driverliv no *Drywwërlyw; (H,V,Ø)* (se liv) *(æ kat löwwë Gott mæ si Drywwërlyw* = katten levede godt med sit driverliv) *(Hs)*

drivert no *Drywwërt; (H,V,Ø) Dro-êms; (H), Dro-êms, snallërbåw:s; (V), Dro-êmshuê, snallërbåw:s; (V,Ø)*

drivhjul no *Drywhjuwl; (H,V,Ø)* (se hjul)

drivhus no *Drywhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

drivkraft no *Drywkraft; (H,V,Ø)* (se kraft)

drivrem no *Drywræm'; (H,V,Ø)* (se rem) *(Drywræm' blöw browt té kraftöwwërføring frå motor té maskijn, mæn Deh war nøej fårli stas, får Deh ku Grieb fat i töwwë åh ryew fålk mæh sæ* = drivremme blev brugt til kraftoverføring fra motor til maskine, men det var noget farligt stas, for det kunne gribe fat i tøjet og rive folk med sig) *(V,Ø)*

drivvåd to *Dryw-wud; (H,V,Ø)*

drog no *Drog, æ D., Drog, æ D.; (Hs) Drog; (Hn) Drog, -gê, Drog, -gên; (Øm) Drow, -wê, Drow, -wên; (V,Ø) (hon war Gywt mæ æn Drog; han war ét té å Dryw té nuên téng* = hon war gift med et drog. Han var ikke til at drive til nogenting) *(Hs)*

dromedar no *DromêDar; (H,V,Ø) (hanj ær æn DromêDar* = han er en dromedar) *(V)*

drone no *Droên, æ D., Dronër, æ D.; (Hs) Droên; (Hn) Droên, +n, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn Droên ær æn han bij, mæn i wor tij ær-æ åssê æn ubèmannê flywwër* = en drone er en hanbi, men i vor tid er det også en ubemandet flyver) *(H)*

dronning no *Drånning, æ D., -ër, æ -ër; (Hs) Drånning; (Hn) Drånning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

drossel n *Drossl, æ D., -ër, æ -ër; (Hs) Drossl; (Hn) Drossl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

drue no *Druw, æ D., Druwwër, æ D.; (Hs) Druw; (Hn) Druw, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø) (wijnDruew* = vindrue) *(H,V,Ø)*

druk no *Drok; (H,V,Ø) (hanj Gek poh Drok æn Gång i kwartalê* = han gik på druk en gang i kvartalet) *(V)*

drukken to *Dro'kên; (H) Drokkên* el. *swiërn; (V,Ø) (hanj ær swiërn næjstên hwæër Daw* = han er svirende næsten hver dag) *(V)*

drukkenbolt no *Drokkenbålt; (H,V,Ø)*

drukne uo *Druwn, Druwnër, Druent* el. *Druwnt, ær Druênt* el. *Druwnt (H,V,Ø) (Di Druwnt i Guër* = de druknede i går) *(V,Ø)*

drums uo *Droms, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (dvaske, dovne, drive den af) *(hwoddên ær-ed Do Goër åh Dromsër* = hvordan er det du går og driver den af) *(H,V,Ø)*

dryp no *Dröp, æ D., Dröp, æ D.; (Hs) Dröp; (Hn) Drep, -pê, Drep, -pên; (V,Ø)*

drypnæse no *Dröpniês; (H) Drepniês; (V)* (se næse)

dryppe uo *Drö'p, -për, -pê, h. -pê; (H) Drep, Dreppê, Dreppê, h. Dreppê; (V,Ø) (æ ræenDrobër Drö'për i mi hoër* = regndråberne drypper i mit hår) *(Hs)*

drypperi no *Dröppêrij, æ D.; (Hs) Dröppêrij; (Hn) Drep-pêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh rænër et ræjti, Deh ær baër nøej Dröppêrij* = det regner ikke rigtigt, det er bare noget drypperi) *(Hs)*

drypsten no *Drö'pstien; (H) Drepstien; (V,Ø)* (se sten)

dryptørre uo *Dröhptöër; (H) Dreptöër; (V,Ø) (æ skjowtër blöw hængt té åh Drøhptöër; (Hs)* (se tørre)

drys no *Drös; (H) Drys; (V,Ø) (han ær æn warrê Drös, han kommê åltijjê Drössên æ'tër Di ajjër* = han er et værre drys, han kommer altid dryssende efter de andre) *(Hs)*

drysse uo *Drös, -sër, Drössê, h. Drössê; (H) Dråes, Dråsër, Drå-êst, h. Drå-êst; (V,Ø),* (*Deh Drå-êst niër i huede poh mæ* = det dryssede ned i hovedet på mig) *(V,Ø)*

dræ uo *Dræê, -r, Dræê, h. Dræê; (H) Dræj, Dræjjër, Dræjjê, h. Dræjjê; (V,Ø)* (*rowwên Dræjjër* = rugen dræer) *(V,Ø)*

dræbe uo (omskr. t.: *slåh ihjæl* = slå ihjel) *(H,V,Ø)*

dræber no (bruges ej i Han Herred; omskr. t.: *morDër* = morder) *(H,V,Ø)*

drægtig to (omskr. t. f. eks.: *æ kow/kowwên ær mæ kal'* = koen er med kalv) *(Hs/ V,Ø)*

dræn no *Dræên, æ D., Dræn, æ D.; (Hs) Dræn'; (Hn) Dræn', Drænê, Dræn', -ên; (V,Ø)*

dræne uo *Dræên, Drænër, Dræent, h. Dræent; (H) Dræjn-n, Dræjnër, Dræjnt, h. Dræjnt; (V,Ø) (lanjbrowwë håër Dræjnt ålt Deh, Dær ku Dræjnês* = landbruget har drænet alt det, der kunne drænes) *(V,Ø)*

drænspade no *Drænspåê; (H) Dræjnspåê; (V,Ø)* (se spade)

dræt 1 no *Dræt, æ D.; (Hs) Dræt; (Hn) Dræt, -têr; (V,Ø)* (seletøj)

dræt 2 no *Dræt, æ D.; (Hs) Dræt; (Hn) Dræt, -têr; (V,Ø)* (fiskedræt)

drøfte uo (omskr. t.: *åh snak åm æ* = at snakke om) *(H,V,Ø)* (dog: *Deh håër wi Dröwtê* = det har vi drøftet) *(Øø)*

drøftelse no *Dröwtêls; (H,V,Ø) (*ellers omskr. t.: *æn sn'ak/ snak åm æ* = en snak om det) *(H,V,Ø)*

drøj, drøje to *Dröw', Dröew; (H,V,Ø) (Deh war æn Dröw' tuwr* = det var en drøj tur) *(H,V,Ø)*

drøje uo *Drøew, -wër, Drøwwê, h. Drøwwê; (H,V,Ø) (wi ka Drøew poh fløên mæ æn sjat mjælk* = vi kan drøje på fløden med en sjat mælk*) (V,Ø)*

drøm no *Drem', æ D., Drem-m, æ D.; (Hs) Drem'; (Hn) Drem', Dremmên, Drö-öm, Drömn; (V,Ø)*

drømme uo *Dré-êm, Dremmër, Dremt, h. Dremt; (H,V,Ø) (a Dremmër ållër åm nøej skjön', Deh ær åltijjër åm nøej, som ær böwlê* = jeg drømmer aldrig om noget skønt, det er altid om noget, som er bøvlet) *(V,Ø)*

drømmeri no *Dremmërij, æ D.; (Hs) Dremmërij; (Hn) Dremmërij, -ê; (V,Ø) (Deh ær Da hwes nøêj waër Dremmêrij* = det er da vist noget værre drømmeri) *(H)*

drøn no *Drön, æ D.; (Hs) Drön; (Hn) Drön, -ê; (V,Ø)*

drøne uo *Dröên, -ër, -t, ær -t; (H,V,Ø) (han kam Drönên poh sij motorsykkêl* = han kom drønende på sin motorcykel) *(Hs)*

drøv bio *Dröw; (H,V,Ø) (*tygge drøv*)*

drøvtygger no *Dröwtöwwër; (H,V,Ø)*

dråbe no *Dro-êb, æ Dro-êb, Dro-êbër, æ Drobër; (Hs) Dro-êb (Hn) Dro-êb, Dro-êbên, Dro-êbër, Drobërn; (V,Ø)* el. *Dreb. æ D., Dreb, æ D; (Hs) Dreb; (Hn) Dreb, Drebbên, Drebbê, Drebbërn; (V,Ø) (hål, hål, hål, hål - baër fæmtên Drobër, a ka ék såew, næê a fåër ål Deh kaffê* = hold, hold, hold, hold - bare femten dråber, jeg kan ikke sove, når jeg får alt det kaffe) *(Hs)*

dråbeformet to *Droêbfårmê; (H,V,Ø)*

du so *Do; (H,V,Ø)*

du uo *Duw', Duwwër, Duwwê, h, Duwwê; (H,V,Ø) (Deh Duwwër ek, Deh Do håër lawwê, åm iGæn!)* = det duer ikke, det du har lavet, om igen!) *(V,Ø)*

due no *Duw, æ D., Duwwër, æ D.; (Hs) Duw; (Hn) Duw, -ên, -ê* el. *-ër, -ërn; (V,Ø) (fålk hår ék så manne Duwër miër* = folk har ikke så mange duer mere) *(V,Ø)*

duehøg n *Duwêhøeg; (H,V,Øm) Duwhøêw; (Øø)* (se høg)

duelig to (omskr. t.: *åh duw té nøêj* = at du til noget) *(H,V,Ø)*

dueslag no *Duwslag; (H) Duwsla; (V,Ø) (Dær hår wæt æn mo-êr é-éj i Duwsla-ê* = der har været en mår inde i dueslaget) *(V,Ø)*

dueurt n *Duêort; (H,V,Ø)* (se urt)

duft no *Doft, æ D.; (Hs) Doft, -ên; (Hn)* (ej i *V,Ø*, her bruges hellere *lyjt* = lugt) *(V,Ø)*

dufte uo *Doft, -ër, -ê;* (resten *h. løt* = har lugtet) *(H)* (anvendes ej i Ø)

duftløs to (omskr. t.: *lø-êtfrij; (H)* og til *lyjtër ék* = dufter/lugter ikke) *(V,Ø)*

dug 1 no *Dog', æ D., Doeg, æ D.; (Hs) Dog'; (Hn) Dog, -ên, Doeg, Doegên; (V,Øm) Dow', Dowwên, Doewê, Down; (Ø)* (dugen på bordet)

dug 2 no *DoG, æ D.; (Hs) DoG; (Hn) DoG, DoGGên;* (Øm) *Do-êw, Dowwên; (V,Øø)* (duggen falder)

dugge uo *Dogê, Dogër, Dogê, h. Dogê; (H) Doew, -ër, -wê, h. Dowê; (V,Ø) (æ brellê Doegê, nær Di kommër in' i æ warm* = brillerne dugger, når de kommer ind i varmen*) (Hs)*

dugget to *Doggê; (H,V,Ø) (æ wéjjër æ Doggê* = vinduerne er duggede) *(Hs)*

dukke 1 no *Doek', æ. D. Doek', æ. D; (Hs) Doek'; (Hn) Dåk, -kên, Dåkkër, -n; (V,Ø)* (et (lille) bundt garn til broderi)

dukke 2 no *Doek', æ. D., Dokkër, æ. D; (Hs) Dåk, Dåkkên, Dåkkër, Dåkkërn; (V,Ø)* (en legetøjsdukke)

dukke uo *Do'k, Do'kkêr, Do'kkê, h. Do'kkê; (H) Dok', Dokkê, Dokkê, h. Dokkê; (V,Ø) (å blyew Dokke* = at blive dukket; a *Dokke mæ* = jeg dukkede mig) *(V,Ø)* (*nøej Dokkër åp* = noget dukkede op) *(V,Ø)*

dukkehus no *Då'khuws; (H) Dåkkêhuws; (V,Ø)*

dukkert no *Dok'kërt, æ D., -ër, æ -ër; (Hs) Dok'kërt; (Hn) Dokkërt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø*)

dukkestue no *Då'kstoêw; (H) Dåkkêstoew; (V,Ø)* (se stue)

duknakket to *Doknakkê; (H,V,Ø) (rank kom haj éj', mæn Doknakkê uw'* = han kom rank ind, men duknakket ud) *(Ø)*

dulme uo *Dullm, Dulmê, Dulmt, h. Dulmt; (H,V,Ø)*

dum to *Dom', Dommê-ê, Dommêst; (H,V,Ø)*

dumdristig to (omskr. t.: *fårwowwên* = forvoven) *(H,V,Ø) (hanj kommê tit Gal oh steh', får hanj æ ålstejjê så fårwowwên* = han kommer tit galt af sted, for han er altid så forvoven) *(V)*

dumhed no *Domhéd, æ D., -ër, æ -ër; (Hs) Domhéd;*

(Hn) Domhéh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)

dumme (sig) uo *Dom-m (sæ), Dommër (sæ), Dommê (sæ), h. Dommê (sæ) (H,V,Ø)*

dump no *Domp, æ D., Domp, æ D.; (Hs) Domp; (Hn) Domp, -ê, Domp, -ên; (V,Ø) (hwær Gang a tråt poh Deh Dartrin, Ga æ æn Domp* = hver gang jeg trådte på det dørtrin, gav det et dump) *(Hs)*

dump to *Domp; (H,V,Ø) (æn Domp lyj'* = en dump lyd) *(H,V,Ø)*

dumpe uo *Domp, Dompê, Dompê, h. Dompê; (H,V,Ø) (a ær Dompê té Deh ålt sammêl* = jeg er dumpet til det alt sammen) *(H,V,Ø)*

dumrian no *Dommêhue; (H,V,Ø)*

dun no *Duwn, æ D., Duwn, æ D.; (Hs) Duwn; (Hn) Duwn, Duwnê, Duwn, Duwn+n; (V,Ø)*

dunder no *Donnër; (H,V,Ø) (åh snak Donnër té fålk* = at snakke dunder til folk) *(H,V,Ø)*

dundre uo *Donnër, Donnër, Donnër, h. Donnër; (H,V,Ø)* (*å Donnër poh æ Dar* = at dundre på døren) *(Hs)*

dundyne no *DuwnDyjn; (H,V,Ø)* (se dyne) *(Deh luwnër mæ æn DuwnDyjn* = det luner med en dundyne) *(H,V,Ø)*

dunet to *Duwnê; (H,V,Ø) (hans haew war nøêj Duwnê føn+n haj fék ské-ew* = hans hage var noget dunet, før han fik skæg) *(Ø)*

dunk 1 no *Donk, æ D. Donk, æ D.; (Hs) Donk; (Hn) Donk, -ên, Donk* el. *Donkê, -ên; (V,Ø)* (vanddunk)

dunk 2 no *Donk, æ D., Donk, æ D.; (Hs) Donk; (Hn) Donk, Donkê, Donk, Donkên; (V,Ø)* (dunk i nødden ol.) *(a Ga ham æn wænskabli Donk i æ röw* = jeg gav ham et venskabeligt dunk i ryggen) *(Hs)*

dunke uo *Donk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ feskërboêd Donkê åm æ måe uew poh æ fywwër, mæn et no miër* = fiskerbådene dunkede om morgenen ude på fjorden, men ikke nu mere) *(Hs)*

dunkel to *Donkêl; (H,V,Ø) (Dær ær æn Donkêl bélyjsning i Deh hær rom'* = der er en dunkel belysning i det her rum) *(H,V,Ø)*

dunst no *Donst, æ D., Donstër, æ D.; (Hs) Donst; (Hn) Donst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Donstërn frå Gyllêtankên ær no ek oh Di hiel Gue* = dunsterne fra gylletanken er nu ikke af de helt gode) *(V,Ø)*

dunste uo *Donst, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Dær Donstër oh Grijs* = der dunster af gris) *(H,V,Ø)*

dup no *Dop, æ D., Dop, æ D.; (Hs) Dop; (Hn) Dop, -pên, Doppër, Doppërn; (V,Ø) (åll Doppërn såd Gott fast poh stueln* = dupperne sad godt fast på stolene) *(V,Ø)*

duppe (sig) uo *Do'p (sæ), -për, -pê. h. -pê; (H) Dop, -për, -pê. h. -pê; (V,Ø) (hon Doppê sæ mæ puddërkwastên, fön+n hon Gik éj' té fæjstn* = hun duppede sig med pud-derkvasten, før hun gik ind til festen) *(Ø)*

durkdreven to *DurkDröwwên; (H,V,Ø) (hwes Do wil law fårrætningër mæ ham, så ska Do pass poh, får han ær DurkDröwwên* = hvis du vil lave forretninger med ham, så skal du passe på, han er durkdreven) *(H)*

dus no *Duws; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(Di löwwër i suws åh Duws* = de lever i sus og dus) *(H,V,Ø)*

dusin no *Dusijn, æ D.; (Hs) Dusijn; (Hn) Dusijn, -ê (V,Ø)*

dusk no *Dosk, æ D. Dosk, æ D.; (Hs) Dosk, -ên, -ê, -ên; (V,Ø) (Gi li-ie æ kal-l æn Dosk hyj* = giv lige kalvene en dusk hø) *(Hs)*

dutte uo (se pådutte)

dvale no *Dwael, æ D.; (Hs) Dwael; (Hn) Dwåel, -n; (V,Ø) (i Gammêl Daew lå péjswinê i Dwå-êl om wintërn* = i gam-le dage lå pindsvinet i dvale om vinteren) *(V,Ø)*

dvask to *Dwask; (H,V,Ø) (Do siër nøej Dwask uw'* = du ser noget dvask ud) *(H,V,Ø)*

dværg no *Dwær, æ D., Dwære, æ D.; (Hs) Dwær; (Hn) Dwærg, -ên, Dwæërg, -n; (V,Ø)*

dy (sig) uo *Dyj'; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(ka Do Dyj' Dæ* = kan du dy dig) *(H,V,Ø)*

dyb no *Dyjb, æ D.,Dyjb, æ D.; (Hs) Dyjb; (Hn) Dyjb, -ê, Dyjb, -ên; (V) Dyb* el. *Dyw, -wê, Dyw, -wên; (V,Ø)*

dyb, dybere, dybest to *Dyjb, Dyjbër, Dyjbêst; (H,V,Ø)*

dybfryse uo *Dybfryjs; (H,V,Ø)* (se fryse)

dybgående to *DyjbGoên; (H,V,Ø) (skiebê war sø DyjbGoên, at Deh Gek poh Gronj'* = skibet var så dybgå-ende, at det gik på grund) *(V)*

dybsindig to *DyjbsinDi; (H,V,Ø)*

dyd no *Dyj', æ D.; (Hs) Dyj'; (Hn) Dyj', Dyjjên; (V,Ø) (Dyjjên, hon hår Gømt sæ no åm Daew* = dyden, hun har gemt sig nu om dage) *(V,Ø)*

dydig to *DyjDi; (H,V,Ø)*

dydsmønster no *Dyjsmønstër; (H,V,Ø)* (se mønster)

dygtig, dygtigere, dygtigst to *Dögti, -ër, êst; (H) Döwtê, Döwtiër, Döwtist; (H,V,Ø)*

dyk no *Døk, æ D., Døk, æ D.; (Hs) Døk; (Hn) Døk, -kê, Døk, -kên; (V,Ø)*

dykand no *Døkåên; (H) Døkån'; (V) Døkåj'; (Ø)* (se and)

dykke uo *Dø´k, Dø'kër, Dø'kê, h. Dø'kê; (H) Døk', -kër, -kê. h. -kê; (V,Ø) (han Dø'kê nie poh æ bo'en oh æ fywwê* = han dykkede ned på bunden af fjorden) *(Hs)*

dykker no *Dø'kër, æ D., Dø'kërê, æ D.; (Hs) Dø'kër; (Hn) Døkkër, -n, Døkkërê, -n; (V,Ø)*

dynamit no *Dynamit, æ D.; (Hs) Dynamit; (Hn) Dynamit, -tê; (V,Ø)*

dynamo no *Dynamoh, æ D., Dynamoër, æ D.; (Hs) Dynamoh; (Hn) Dynamoh, Dynamoên, Dynamoër, -n; (V,Ø)*

dynd no (omskr. t.: *muddër* = mudder) *(H,V,Ø)*

dyndet to (omskr. t.: *muddrê* = mudret) *(H,V,Ø)*

dyne no *Dyjn, æ D., Dyjnër, æ D.; (Hs) Dyjn; (Hn) Dyjn, Dyjn+n, Dyjnër, -n,* el. *Dynnër, -n; (V,Ø)*

dynebetræk no *Dyjnbétræk; (H,V,Ø)* (se betræk)

dynevår no *Dyjnwår, æ D., Dyjnwår, æ D.; (Hs) Dyjnwår; (Hn) Dyjnwår, -ê, Dyjnwår, -n; (V,Ø)*

dynge no *Døêng, æ D., Døngër, æ D.; (Hs) Døêng; (Hn) Døeng, Døngn, Døngër, Døngërn; (V,Ø) (haj hår smit æn Døêng awfal poh parkiréngplassên* = han har smidt en dynge affald på parkeringspladsen) *(Ø)*

dynge uo *Døeng, Døngê, Døngt, h. Døngt; (H,V,Ø)*

dyngvåd to *Døngwud'; (H,V,Ø) (hanj blöw Døngwud, Da hanj blöw öwwërraskê oh æn tårênbyj* = han blev dyngvåd, da han blev overrasket af en tordenbyge*) (V)*

dypkoger no *Døpkowër æ D., Døpkowër, æ D.; (Hs) Døpkowër; (Hn) Døpkowër, -n, Døpkowër-r, Døpkowërn; (V,Ø)*

dyppe uo *De'p, De'për, De'për, h. De'pê; (H) Dep, Deppër, Deppê, h. Deppê, (V,Ø) (i Gammêl Daew browt Di möj' å Dep æn sokkêknal' i kaffên, får åh foh æn knaltoër* = i gamle dage brugte man meget at dyppe en sukkerknald i kaffen for at få en knaldtår) *(V,Ø)*

dyppelse no *Dèppêls, æ D.; (Hs) Dèppêls; (Hn) Dèppêls, -ên; (V,Ø)* (en dagligdags sovs)

dyr no *Dyjjê, æ D, Dyjjê, æ D.; (Hs) Dyjjê; (Hn) Dyjjê, Dyjjër-r, Dyjjër, -n; (V,Ø)*

dyr, dyrt to *Dyjjê; (H,V,Ø) (ålteng ær åltijjê åll får Dyjjê* = alting er altid alt for dyrt) *(H,V,Ø)*

dyrebar to (omskr. t.: *Deh bétyjjê möj' får mæ* = det betyder meget for mig) *(H,V,Ø)*

dyrebeskyttelse no *Dyjjêbéskø'têls; (H) Dyjjebéskøttêls; (V,Ø)* (se beskyttelse)

dyrekøbt to *Dyjjêköbt; (H) Dyjjêkjöwt; (V,Ø) (Deh war æn Dyjjêkjöbt sæjr* = det var en dyrekøbt sejr) *(H)*

dyreliv no *Dyjjêlyw; (H,V,Ø)* (se liv)

dyreven no *Dyjjêvæn; (H,V,Ø)* (se ven)

dyrevenlig to (omskr. t.: *åh wæër wænli/wænjlê/wæjlê moh æ Dyjjê/Dyjërn* = at være venlig mod dyrene) *(H/V/Ø)*

dyrisk to *Dyjrisk; (H,V,Ø)* (brugtes nedsættende om mennesker, der opførte sig upassende)

dyrke uo *Dyrk, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (a Dyrkër båed Gullêröddër åh katöflër* = jeg dyrker både gulerødder og kartofler) *(H,V,Ø)*

dyrlæge no *Dyjjêlæegê; (H,V,Ø)* (se læge)

dyrplager no *Dyjjêplagër; (H,V,Øm) Dyjjêplaewër; (Øø)*

dyrplageri no *Dyjjêplagërrij; (H,V,Øm) Dyjjêplawerrij; (Øø)*

dyrskue no *Dyjjêskuw, æ D., Dyjjêskuwër, æ D.; (Hs) Dyjjêskuw; (Hn) Dyjjêskuw, -wê, -wër, -wërn; (V,Ø)*

dyse no *Dyjs, æ D., Dyjsër, æ D.; (Hs) Dyjs; (Hn) Dyjs, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) Dys, -sên, sër, -ërn; (Øø)*

dysse no *Dys-s, æ D., Dyssër, æ D.; (Hs) Dys-s, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (stendysse) *(Dær ær mannê stienDyssër i Haj Hærrê* = der er mange stendysser i Han Herred) *(Ø)*

dysse uo *Dyss, -ër, Dyst, h. Dyst; (H,V,Ø)* (dysse ned) *(Dæj faDæsê blöw horti Dyst niër, Dæj måt ék kom fræm'* = den fadæse blev hurtigt dysset ned, den måtte ikke komme frem) *(V,Ø)*

dyst no *Dyst; (H,V,Ø) (Deh war æn hoër Dyst* = det var en hård dyst) *(H,V,Ø)*

dyster to *Dystër; (H,V,Ø) (haj siër nøej Dystër uw* = han ser noget dyster ud) *(Ø)*

dyvelsdræk no *DywwêlsDræk; (kun i Ø)* (et gammelt lægemiddel til syge husdyr)

dæggelam no *Dé-êgêlam, æ D., Dé-êgêlam, æ D.; (Hs) Dé-egêlam; (Hn) Dé-êgêlam, -mê, Dé-êgêlam, -mên; (V,Ø)* (lam opflasket med mælk)

dæk no *Dæk, æ D., Dæk, æ D.; (Hs) Dæk; (Hn) Dæk, -kê, Dæk, -kên; (V,Ø) (*bildæk, skibsdæk)

dække no (kan bruges i forbindelsen *onnër Dæk oh/ånjër/åjjër Dæk oh* = under dække af; *(H/V/Ø) (åjjër Dæk oh familjêns Guê ryj', lawwê haj nøej Dær ék war så Gott* = under dække af familiens gode ry, lavede han noget, der ikke var så godt) *(Ø)*

dække uo *Dæk, Dækkër, Dækkê, h. Dække; (H,V,Ø) (å Dæk bowr* = at dække bord*) (H,V,Ø)*

dækken no *Dækkên, æ D., Dæknër, æ D.; (Hs) Dækkên; (Hn) Dækkên, Dæknê, Dæknër, -n; (V,Ø) (hæjstDækkên* = hestedækken) *(H,V,Ø)*

dækkeserviet no *Dæksérviæt; (H,V,Ø)* (se serviet)

dækketøj no *Dæktöw* el. *Dækkêtöw; (H,V,Ø)* (se tøj)

dæknavn no *Dæknawn; (H,V,Ø)* (se navn)

dækning no *Dæknéng, æ D; (Hs) Dæknéng; (Hn) Dæknéng, -ên; (V,Ø) (hanj kröw i Dæknéng, Da Deh rænt* = han krøb i dækning, da det regnede) *(V)*

dækningsløs to *Dæknéngsløês; (H,V,Ø) (æn Gång imæel lawwê han æn Dæknéngsløes sjæk* = en gang i mellem lavede han en dækningsløs check) *(H,V,Ø)*

dæksel no *Dæksêl, æ D., Dækslër, æ D.; (Hs) Dæksêl; (Hn) Dæksêl, Dækslê, Dækslër, -n; (V,Ø)*

dækslast no *Dækslast; (H,V,Ø)* (se last)

dæksplads no *Dæksplas; (H,V,Ø)* (se plads)

dæmme (op) uo *Dæm (op) Dæmmër, Dæmmê, h. Dæmmê; (H,V,Ø)*

dæmning no *Dæmning, æ D., -ê, æ -ê; (Hs) Dæmning; (Hn) Dæmning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dæmningërn imæel Attrop åh Ølaj åh imæel Ølaj åh Gjøl blöw böwwë åm-kreng 1920* = dæmningerne mellem Attrup og Øland og mellem Øland og Gjøl blev bygget omkring 1920) *(V,Ø)*

dæmpe uo *Dæmp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

dæmper no *Dæmpër; (H,V,Ø) (han låe æn Dæmpër poh hielê sælskabê* = han lagde en dæmper på hele selska-bet*) (H)*

dænge uo *Dæng, -ê, -t, h. -t; (H) Dæ-æng, Dængër, Dængt, h. Dængt; (V,Ø) (æ bruêdpar blöw Dængt té mæ rijs åh blåmstër* = brudeparret blev dænget til med ris og blomster) *(H)*

dø uo *Dø', Døër, Døê, ær Dø'; (H,V,Ø) (jæn téng ær sékkër, wi ska åll Dø' æn Daw* = en ting er sikkert, vi skal alle dø en dag) *(H,V,Ø)*

døbe uo *Døeb, Døebê, Döbt, h. Döbt; (H,V,Ø)*

døbefont no *Døêbfånt, æ D.; (Hs) Døêbfånt; (Hn) Døebfånt, -n; (V,Ø)*

døbenavn no *Døebnawn; (H,V,Ø)* (se navn)

død no *Dø', æ D.; (Hs) Dø'; (Hn) Dø', -ên; (V,Ø) (Di flést oh wos ær ek hiel trøG wé ham, mæn uên Dø'ên wil Deh no slæt ek Go* = de fleste af os er ikke helt trygge ved ham, men uden døden ville det nu slet ikke gå) *(V,Ø)*

dødbider no *Dødbejjër; (H) Døbejjër; (V,Ø) (Dær ær ék möj' sjow wé ham, haj ær æn ræen Døbejjër* = der er ikke meget sjov ved ham, han er en ren dødbidder*) (Ø)*

dødbleg to (omskr. t. f. eks.: *ligblé-eg; (H,Øm) liwblé-ew) (Øø)*

døddrukken to *DødDro'kên; (H) DøDrokkên; (V,Ø) (haj låê sæ DøDrokkên åjjër boweërê* = han lagde sig død-drukken under bordet) *(Ø)*

døde to *Døed; (H) Døê; (V,Ø) (Di Døed poetërs klub* = de døde poeters klub) *(H,V,Ø)* (titel på film)

dødelig to *Dødli; (H) Døhlê; (V,Ø) (Di flést oh wos ær Døhlê* = de fleste af os er dødelige) *(H,V,Ø)*

dødfødt to *Døføj'; (H,V,Ø)*

dødning no *Dødning, æ D., -ër, æ .ër; (Hs) Dødning; (Hn) Døhning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hwés Do wil sij Døh-ningër, så ska Do Go i kærkër mæh Gammêl kalk-målêrijjër* = hvis du vil se dødninger, så skal du gå i kirker med gamle kalkmalerier) *(V,Ø)*

dødningehoved no *Dødningêhuê; (H) Døhningêhuê; V,Ø)* (se hoved)

dødsfald no *Dødsfal'; (H) Døhsfal'; (V,Ø)* (se fald) *(Dær hår wæt Døhsfal' i familjên* = der har været dødsfald i familjen) *(V,Ø)*

dødssynd no *Dødssøn'; (H) Døhssønj'; (V) Døhssøj'; (Ø)*

dødtræt to *Dødtræt; (H) Døtræt; (V,Ø) (a æ Dødtræt oh Deh hielê, a Giddër ék mié-ê* = jeg er dødtræt af det hele, jeg gidder ikke mere) *(H)*

døgn no *Döwn, æ D., Döwn, æ D.; (Hs) Döwn; (Hn) Döwn, Döw'nê, Döwn, -ên; (V,Ø) (a spijsê tre Gaeng i æ*

Döwn, plus Deh løes = jeg spiser tre gange i døgnet, plus det løse) *(Hs)*

døgndrift no *DøjnDrewt; (H) DöwnDröwt; (V,Ø) (se drift) (han arbé i DøjnDrewt hielê sommê, får åh fo æ pæêng té å slo té* = han arbejder i døgndrift hele sommeren for at få pængene til at slå til) *(Hs)*

døje 1 uo *Döew, Döwwê, Döwwê, h. Döwwê; (H,V,Ø) (a Döwwër möj' mæ å løes i Deh hær reng lyjs* = jeg døjer meget med at læse i det her ringe lys) *(V,Ø)*

døje 2 uo *tu-êw, tuwwër, tu-êwê, h. tuwwê; (kun i Ø) (haj stow å tuwwê mæ åh få æ té å pas-s* = han stod og bøvlede med at få det til at passe) *(Ø)*

døjt no *Døjt, æ D.; (Hs) Døjt'* el. *Døjt; (Øm) Döwt; (V,Øø) (a trowwër ét æn Døjt poh æ* = jeg tror ikke en døjt på det) *(Hs)*

dølgsmål no *Dølsmoel; (H,V,Ø)* (se mål) *(Di blöw Gywt i Dølsmoel* = de blev gift i dølgsmål) *(H,V,Ø)*

dømme uo *Döm-m, Dömmër, Dömt, h. Dömt; (H,V) Döem, Dömmër, Dömt, h. Dömt; (Ø)*

dønning no *Dønning, æ D., -ër, æ -ër; (Hs) Dønning; (Hn) Dønning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær tit nuên stuê Dønningër i Jammêbowtn* = der er tit nogen store dønninger i Jammerbugten) *(V,Ø)*

dør no *Dar', æ D., Daër, æ D.; (Hs) Dar'; (Hn) Dar', -n, Daër, -n; (Øm) Dør', -n, Døër, -n; (V,Øø) (lop æ Dar'* = åbn døren) *(Hs)* (*lok æ Daër* = lok døren) *(Hs) (lok Dørn op* = luk døren op/åbn døren) *(lok Dør'n* = luk døren) *(V,Ø)*

dørgreb no *Daërhånta; (H) Dørhånta* el. *Dørwriër; (V,Ø)* (se greb)

dørk no *Dørk, æ D.; (Hs) Dørk; (Hn) Dørk, -ên; (V,Ø)*

dørkarm no *Daêkarm; (H) Dørkarm; (V,Ø)* (ser karm)

dørslag no *Dørsla, -ê, Døesla, -ên (V,Ø)* (en si/sigte eller et redskab til at slå huller i metal)

dørsprække no *Daërspræk; (H) Dørspræk; (V,Ø)* (se sprække) (*a soh nøej iGjæm'mel æ Daërspræk* = jeg så noget gennem dørsprækken) *(Hs)*

dørtrin no *Dartrin; (Hs) Dørtræ'* el. *Dørtrin; (V,Ø)* (se trin)

dørtærskel no *Daërtærskêl; (H) Dørtærskêl; (V,Ø)*(se tærskel) *(a trowwër ham ét öwwër æn Daërtærskel* = jeg tror ham ikke over en dørtærskel) *(Hs)*

døse uo *Døes, Døesër, Døest, h. Døest; (H,V,Ø)*

døsig to *Døesi; (H,V,Ø) (a såt åh sow fjérnsyjn, å så blöw a Døesi* = jeg sad og så fjernsyn, og så blev jeg døsig) *(Ø)*

døv to *Döw'; (H,V,Ø) (æ knyw æ blöwwên Döw/slöw* = kniven er blevet døv/sløv) *(Hs) (knywwên æ blöwwên Döw'* = kniven er blevet døv) *(Ø)*

då no *Då, æ D.; (Hs) Då; (Hn) Då, -ên; (V,Ø)* (rådyrehun)

dåb no *Dåb, æ D. (Hs) Dåb; (Hn) Dåb, -n; (V,Ø)*

dåbsfad no *Dåbsfad; (H,V,Ø)* (se fad)

dåbskjole no *Dåbskjowl, æ D.; (Hs) Døêbêkjowl* el. *Dåbskjowl; (V,Ø)* (se kjole)

dåne uo *Dåên, -ër, Då-ênt, h. Då-ênt; (H,V,Ø) (hon war wé å Dåên, Da hon höt prijsn* = hun var ved at dåne, da hun hørte prisen) *(V,Ø)*

dåreanstalt no *Doëranstalt; (H,V,Ø)* (se anstalt) (ældre betegnelse for sindsygehospital)

dårekiste no *Doërkiest; (H,V,Ø)* (se kiste) (ældre betegnelse for sindsygehospital)

dårlig 1 to (omskr. t. f. eks.: *skit té pas* = skidt til pas eller svag) *(H,V,Ø)* el. *waêg; (Øm) waew; (Øø)*

dårlig 2 to omskr. t.: *ring-ng, fårDærwê, får Gammêl mm.* = for ringe, fordærvet, for gammel mm.) *(H,V,Ø)*

dåse no *Does, æ D., Doesër, æ D.; (Hs) Does, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

dåseåbner no *Doesobnër; (H,V,Ø)* (se åbner)

E

ebbe (ud) uo *æb (uw), æbbê (uw), æbbê (uw), h. æbbê (uw) (H,V,Ø)* (i andre sammenhænge bruges i stedet: forsvinde, se dette)

ebbe no *æb, æ e.; (Hs) æb; (Hn) æb, -bên; (V,Ø)*

ed no *èd, æ e., édër, æ e.; (Hs) éd; (Hn) éd, édên, édër, édërn; (V,Ø)* (forbandelser)

edderfugl n *æddërfåwl; (H,V,Ø)* (se fugl)

edderkop no *æddërkop, æ æ., -për, æ -për; (Hs) æddërkop; (Hn) æddërkop, -pên, -për, -përn; (V,Ø) (Dær ær mannê, siel stuër stærk kwéjfålk, Dær ær båeng får æddërkoppër* = der er mange, selv store stærke kvindfolk, der er bange for edderkopper) *(V,Ø)*

edderkoppespind no (i stedet bruges: *spinnêlswæw, æ s.; (Hs) spinnelswæw; (Hn) spénjêlswæw, -wê; (V) spéjjêlswæw, -wê; (Ø)*

eddike no *æddek, æ æ.; (Hs) æddek; (Hn) æddek, -ên; (V,Ø) ææk (Øø)* (*Dær ær få möj' æddêk i røbédërn* = der er for meget eddike i rødbederne) *(V,Ø)*

eddikesur to (forstærkede udtryk anvendes meget begrænset; her vil man nøjes med *suwr* = sur (se dette)) *(H,V,Ø)*

eddikesyre no *æddeksyër; (H,V,Ø)* (se syre)

eenspænder no *jænspænnër; æ j., -ê, æ -ê; (Hs) jænspænnër; (Hn) jænspænjër, -ên, -ê, -ërn; (V) jænspæjjër, -ên, -ê, -ërn; (Ø)*

effektiv to *æffæktiw; (H,V,Ø) (no åm Daew ska åll wæër æffæktiew; wi ska laew Gott arbê horti; mæn hwa så hwes Deh Gue arbê ek ka lawwês horti?* = nu om dage skal alle være effektive; vi skal lave godt arbejde hurtigt; men hvad nu, hvis det gode arbejde ikke kan laves hurtigt?) *(V,Ø)*

effen to *æffæn; (H,V,Ø)* (betyder lige antal i modsætning til ulige (ueffen)) (bruges også om juleleg med pebbernødder) (*han æ ét så uæffæn* = han er ikke så ueffen = han er ganske dygtig) *(H)*

efter fo *æ'tër; (Hs) ættër; (V,Ø)*

efterabe uo *æ'tëraêb; (Hs) ættëraêb, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)* (omskr. også t.: *aeb æ'tër/ættër* = abe efter) *(Hs/Hn,V,Ø)*

efterbehandle uo *æ'tërbéhanl; (Hs) ættërbéhanl; (Hn) ættërbéhanjl; (V) ættërbéhajl; (Ø)* (se handle)

efterbyrd no (efterbyrd fra ko) *skåê, æ s.; (Hs) skåê; (Hn) skåe* el. *skåên, skå'nê* el. *skån-n; (V,Ø)*
(e. fra so) *læêj, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) læêj; (Hn) læêj, læjjê; (V,Ø)*
(e. fra hoppe) *hammên, æ h.; (Hs) hammên; (Hn) hammên, -ên; (V,Ø)*

efterforske uo *æ'tërfårsk; (Hs) ættërfåesk; (V,Ø)* (se forske)

efterfølge uo *æ'tërføl-l; (Hs) ættërføl-l,* el. *ættërføel; (V,Ø)* (se følge)

efterfølger no *æ'tërføllër; (Hs) ættërføllër; (V,Ø)* (se følger) *(Deh ær et sjow åh wæër æ'tërføllër får æn stue man* = det er ikke sjovt at være efterfølger for en stor mand) *(Hs)*

eftergive uo *æ'tërGij'; (Hs) ættêGi'; (V,Ø)* (se give)

eftergivende to *æ'tërGiên; (Hs) ættërGiên; (V,Ø)* (eller omskrivningen: *wæê té å kom åm weh* = være til at komme om ved) *(H,V,Ø)*

efterhånden bio *ættërhån+n; (H,V,Ø)*

efterkomme uo *æ'ttërkom-m; (H) ættërkom-m; (V,Ø)* (se komme)

efterkrav no *æ'tërkrãw; (Hs) ættërkrãew; (V,Ø)* (se krav) *(han köbt ålt muli poh æ'tërkrãw* = han købte alt muligt på efterkrav) *(Hs)*

efterlade uo *æ'tërlaêd; (Hs) ættërlaêd; (V,Ø)* (se lade)

efterleve uo *æ'tërlöêw; (Hs) ættërlöêw; (V,Ø)* (se leve) *(wi ska ættërlöêw woër forællërs Guê égênskabbër, mæn hælst ek Di réng-ng* = vi efterlever vore forældres gode egenskaber, men helst ikke de ringe/dårlige) *(V,Ø)*

efterligne uo *æt'ërlign; (Hs) ættërlign; (Hn,Øm) ættërliwn; (V,Ø)* (se ligne) *(Deh ær sjow åh sij, når Di bêttê ættërliwnër Di wowsên* = det er sjovt at se, når de små efterligner de voksne) *(V,Ø)*

efterlyse uo *æ'tërlyes; (Hs) ættërlyes; (V,Ø)* (se lyse)

efterlysning no *æ'tërlyesning; (Hs) ættërlyesning; (V,Ø)* (se lysning)

efterløn no *æ'tërløn; (Hs) ættërløn'; (V,Ø)* (se løn)

eftermiddag no *æ'tërmæjda; (Hs) ættërmæjda; (Hn) ættëmæjjê; (V,Ø)* (se middag)

eftermiddagskaffe no *æ'tërmæjdaskaffê; (Hs) ættêmæjdaskaffê; (Hn) ættërmæjjêskaffê; (V,Ø)* (se kaffe)

eftermæle no *æ'tërmæel, æ æ.; (Hs) ættërmæel; (Hn) ættërmæel, -ê; (V,Ø)*

efternavn no *æ'tërnawn; (Hs) ættërnawn; (V,Ø)* (se navn)

efternøler no *æ'tërnøelër; (Hs) ættërnnøelër* eller *skrabkaeg* eller *klat i bag; (V,Ø) (Dær kam æn æ'tërnøelër syw øër æ'tër* = der kom en efternøler syv år efter) *(Hs)*

efterret no (se ret) *æ'tërræt; (Hs) ættërræt; (V,Ø) (ættërrættên bestow får Deh mjest oh saftsop* = efterretten bestod for det meste af saftsuppe) *(V,Ø)*

efterretning no (omskr. t.: *mædDiêls/mæDiêls* = meddelelse) *(H/V,Ø) (Dæn mædDiêls wil a skryêw mæ baw øër* = den efterretning vil jeg skrive mig bag øret) *(Hs)*

efterse uo *æ'tërsij; (Hs) ættërsij; (V,Ø)* (se se)

eftersidning no (omskr. t.: *sé-éj æ'tër/ættê åh æ'tërsé-éjning/ættërsé-éjning* = at sidde efter og eftersidning) *(Hs/Hn,V,Ø)* (straf som førhen brugtes i skolerne)

efterskole no *æ'tërskuêl; (Hs) ættërskuel; (V,Ø)* (se skole)

efterslæt no *æ'tërslæt; (Hs) ættërslæt; (V,Ø)* (tillægsafgrøde (græs) som blev sået sammen med kornet, men først høstet efter kornhøsten)

eftersmæk no *æ'tërsmæk/ættërsmæk; (Hs/Hn,V,Ø)* (se smæk) *(æn æ'tërsmæk ær æn obéhawwêli æ'tërwirkning oh nøej jæn hår Gjow: hwes Do rænnër ront uên ræt möj' töw poh i kål wéërlê, så ka Dær kom-m æn æ'tërsmæk: Do ka blyew fårkullê* = et eftersmæk er en ubehagelig eftervirkning af noget, man har gjort: hvis du render rundt uden ret meget tøj på i koldt vejr, så kan der komme et eftersmæk: du kan blive forkølet) *(Hs)*

eftersnak no *æ'tërsnak; (Hs) ættërsnak; (V,Ø) (Deh Dær ær baër ættërsnak* = det der er bare eftersnak) *(V,Ø)*

eftersom uo i konjunktiv *æ'tërsom; (Hs) ættërsom; (V,Ø) (ættërsom hanj war blöwwên Gammêl, ku hanj ék miër høër så Gott* = eftersom han var blevet gammel, kunne han ikke mere høre så godt) *(V)*

eftersommer no (i stedet bruges *sé-ênsommër* = sensommer) *(H,V,Ø) (*se sommer)

efterspil no *æ'tërspel/ættërspil; (Hs/Hn,V,Ø)* (se spil)

efterspore uo (omskr. t.: *lie æ'tër/ættër* = lede efter) *(Hs/Hn,V,Ø)*

efterspørge uo *æ'tërspøër/ættërspøër; (Hs/Hn,V,Ø)* (*Dæj wåër ær möj' ættërspuê* = den vare er meget efterspurgt) *(V,Ø)* (se spørge)

efterspørgsel no *æ'tërspørsêl, æ æ. æ'tërspørslër, æ æ.; (Hs) ættërspørsêl; (Hn) ættërspørsêl, ættërspørslên, ættërspørslër, ættërspørslërn; (V,Ø) (Dær ær ék möj' ættërspørsêl ættër bøwwër i Haj Hærrê, moh jæn éjrøm-m* = der er ikke meget efterspørgsel efter bøger i Han Herred, må man indrømme) *(V,Ø)*

efterstræbe uo *æ'tërstræêb/ættërstræeb; (Hs/Hn,V,Ø)* (se stræbe)

eftersyn no *æ'tërsyjn/ættërsyjn; (Hs/Hn,V,Ø)* (se syn)

eftersøge uo *ættërsøêg; (V,Ø)* (kan også omskr. t.: *lie ættër* = lede efter*) (V,Ø)* (se søge)

eftersøgning no *æ'tërsøgning/ættërsøgning; (Hs/Hn,V,Ø)* (se søgning)

eftertid no *æ'tërtij'/ættërtij'; (Hs/Hn,V,Ø)* (se tid) *(Deh blywwër æ æ'tërtij', som wil Döm-m wos* = det bliver eftertiden, som vil dømme os) *(Hs)*

eftertragte uo *æ'tërtragt; (Hs) ættërtragt; (Hn,Øm) ættërtrawt; (V,Øø)* (se tragte) (*haj æ möj' ættërtrawtê som fåërDrawshållër* = han er meget eftertragtet som foredragsholder) *(Ø)*

eftertryk no (omskr. t. f. eks.: *lé-êg wægt/lé-êw wæwt poh* = lægge vægt på) *(H,Øm/V,Øø)* (se tryk)

eftertrykkelig to *æ'tërtrøkli; (H) ættërtrøklê; (V,Ø) (haj fék ættërtrøklê åh wiêd, hwa haj sku mien åm Dæj téng* = han fik eftertrykkelig besked på, hvad han skulle mene om den ting) *(Ø)*

eftertænksom to (omskr. t.: *tink öwwër æ ting'/tingên)* = tænke over tingene) *(Hs/Hn,V,Ø)*

efteruddannelse no *æ'tëruDannêls/ættëruDannêls; (Hs/Hn,V,Ø)* (se dannelse)

efterve no *æt'ërwéh/ættërwéh; (Hs/Hn,V,Ø)* (se ve)

efterår no *æ'tëroër; (Hs) ættêoër; (V,Ø)* (se år)

efterårspløjning no *æ'tëroërsplöwning; (Hs) ættëroërsplöwning; (V,Ø)* (se pløjning)

eg no *ég, æ ég, éêg, æ éêg; (Hs) ég; (Hn) ég, -ên, éêg, égên; (Øm) iej', -ên, iej, iejên; (V,Øø)* (egetræ)

egen, eget so *ijên; (H) ijên, ijê; (V,Ø) (Deh æ Din ijên skyl'* = det er din egen skyld) *(H,V,Ø) (Deh æ mijn ijên træskow* = det er mine egne træsko) *(H,V,Ø) (Deh ær mi ijjê huws* = det er mit eget hus) *(V,Ø)*

egenkærlig to (omskr. t.: *sælGlåh* = selvglad) *(H,V,Ø) (Deh klêj' ham ek åh wæër så sælGlåh* = det klædte ham ikke at være så selvglad) *(V,Ø)*

egennyttig to *éjênøtti; (H,V,Ø) (hon war nøej éjênøtti i sijn måe åh tink poh* = hun var noget egennyttig i sin måde at tænke på) *(H,V,Ø)*

egenrådig to *éjênråDig; (H) ijnråDi; (V,Ø) (hon æ möj' ijnråDi, töws a* = hun er meget egenrådig, synes jeg) *(V,Ø)*

egensindig to *éjênsinDi; (H,Øm) ewensénjê; (V) éjenséjjê; (Øø) (Do æ Dæj mjest éjênsinDi person, a hår møtt* = du er den mest egensindige person, jeg har mødt) *(H,Øm)*

egenskab no *éjênskaeb; (H,Øm) éwênskaeb; (V,Øø)* (se skab) *(Deh ær æn Gue ewênskaeb åh wæër hjælpsom* = det er en god egenskab at være hjælpsom) *(V,Øø)*

egentlig bio og to *égênli; (Øm) éwênli; (V,Øø) (Do hår éwênli* (bio) *ræt, Da Dæj éwênliê* (to) *Groj' téh åh awlyes höwmæssên war, at Dær war får foh té sté-ê* = du har egentlig ret, da den egentlige grund til at aflyse højmes-

sen var, at der var for få til stede) *(Øø)*

egenvægt no *éjênwægt; (H) éjênwæwt; (Øm) in-nwæwt; (V,Øø)* (se vægt) (*bilns in-nwæwt ær wæwtn uên last* = bilens egenvægt er vægten uden last) *(V,Øø)*

egern n *égern; (H,V,Ø)*

egetræ no *éêgtré-e; (H,Øm) éêwtræ'* el. *ijêtræ'; (V,Øø)* (se træ)

egn no *æjn, æ æ., æ-æjn, æ æ.; (Hs) æjn; (Hn) æjn, +n, æ-æjn, -n; (V,Ø) (hon kénjër Di flést fålk poh æjn+n* = hun kender de fleste folk på egnen) *(V)*

egne uo *æjn, æjnër, æjnt, h. æjnt; (H,V,Ø) (Deh æjnt a mæ ét/ék té* = det egnede jeg mig ikke til) *(H/V,Ø)*

egnsmål no *æjnsmoel; (H,V,Ø)* (dialekt)

eje no *æéj, æ æ.; (Hs) æéj; (Hn) æéj, -ê; (V,Ø) (Deh hår wæt i wot æéj i mannê oër* = det har været i vort éje i mange år) *(V,Ø)*

eje uo *æéj, æjjê, æjjê, h. æjjê* el. *h. æjjê; (H,V,Ø)*

ejegod to *æjjêGue; (H,V,Ø) (hon war æn æjjêGue kuên* = hun var en ejegod kone*) (H,V,Ø)*

ejendel no *æjênDiel; (H,V,Ø)* (se del) *(Deh ær Dijn æjênDiel* = det er din ejendel) *(V,Ø)*

ejendom no *æjnDom, æ æ., -m, æ -m; (Hs) æjnDom; (Hn) æjnDom, -n, -m, æjnDomn; (V,Ø)* (bruges mest om landbrugsejendomme)

ejendommelig to (omskrives f. eks. til *mærkli/mærklê) (H/V,Ø) (Deh war Da nøej mærklê nøej* = det var da noget éjendommeligt noget) *(V,Ø)*

ejendomshandler no *æjênDomshandlër; (H) æjên-Domshanjlër; (V) æjênDomshajlër; (Ø)*

ejendomsmægler no *æjênDomsmæjlër; (H,V,Ø)* (se mægler)

ejer no *æjjër, æ æ., -ê, æ -ê; (Hs) æjjër; (Hn) æjjër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

ejerinde no (omskr. t.: *æn kuên, som æjjër æn æjnDom* = en kone, som ejer en ejendom) *(H,V,Ø)*

ejermand no *æjjërman'; (H) æjjërmanj'; (V) æjjërmaj'; (Ø)* (se mand) *(ær Dær æn æjjërmaj' té Deh hæër uwwê?* = er der en ejermand til det her ur?) *(Ø)*

elendig to *élænDi; (H,V,Ø) (huwsê så élænDi uw, Deh liwnt æn oløk* = huset så elendigt ud, det lignede en ulykke) *(V,Ø)*

elendighed no *élænDihéd; (H) élænDihé; (V,Ø) (Deh war Dæn ræên élænDihéd* = det var den rene elendighed) *(H)*

elev no *éléw, æ e., -wër, æ -wê; (Hs) éléw; (Hn) éléw, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø)*

eller bio *hællê; (H,V,Ø) (æntn tijjê Do stiel, hællê åsse kommê Do uw'* = enten tier du stille eller også kommer du ud) *(H,V,Ø)*

ellers bio *hælsêns; (H,V,Ø) (Deh ær Glatt, kyr fårséwtê, hælsêns æjjër Do i Grobên* = det er glat, kør forsigtigt, ellers ender du i grøften) *(Ø)*

ellevild to *ællêwil'; (H,V,Ø) (Di ær hiel ællêwiel, Di hår fåt æn Dræng'* = de er helt ellevilde, de har fået en dreng) *(H,V,Ø)*

elm n *ælm; (H,V,Ø)* (træ)

elske uo (et for kraftigt udtryk, som sjældent bruges; omskr. t. f. eks.: *wæër Glå' wé* = være glad ved) *(H,V,Ø)*

elsker no (omskr. t. f. eks.: *Deh ær jæn', såm Gor i sæng mæ æn piew hællê kuen, han/hanj/haj ét/ék ær Gywt mæh* = det er én, der går i seng med en pige eller kone, han ikke er gift med) *(H/V/Ø)*

elskerinde no (omskr. t.: *kjærrêst, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kjærrêst; (Hn) kærrêst, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) ælskërénj-j; (V) ælskëréj-j; (Ø)*

elskværdig to (omskr. t.: *rår* el. *swåe* el. *wænli; (H) rår* el. *vænli* = rar el. venlig*; (V,Ø) (hun æ æn swåe pieg* = hun er en sød/rar pige) *(H)*

em no *æm', æ æm'* el. *Damp; (Hs) æm'; (Hn) æm', æm-mên* el. *Damp, -ên; (V,Ø)*

emme uo *æem, æmmër, æmmêd, h. æmmêd; (H) Damp, -ër, Dampê, h. Dampê; (V,Ø)*

emsig to *æmsi; (H,V,Ø) (han ær får æmsi* = han er for emsig) *(H)*

en keo *æn; (H,V,Ø) (Dær ståe æn kow å wintê poh å blyw malkê* = Der står en ko og venter på at blive malket) *(H,V,Ø)*

enarmet to *jænarmê; (H,V,Ø) (æn jænarmê tyewknæjt åh æn jænbienê sørøwwër* = en enarmet tyveknægt og en enbenet sørøver) *(H,V,Ø)*

end bio *æn; (H,V,Ø) (han/hanj/haj ær stöër æn mæh* = han er større end mig) *(H/V/Ø)*

endda *bio ænDa; (H,V,Ø) (Deh var ænDa skjön, at I kam* = det var endda skønt, at I kom) *(H,V,Ø)*

ende no *æn-n, æ æ., ænnër, æ æ.; (Hs) æn-n; (Hn) æenj, -ên, -ër, -ërn; (V) æéj, -jên, -jër, -jërn; (Ø) (Di Gléj' poh æéjjên* = de gled på enden; *haj fék en æéjful* = han fik en endefuld) *(Ø)*

ende uo *æn-n, ænnër, ænt, h. æn'; (H) slut, sluttër, sluttê, h. sluttê; (V,Ø) (Deh ænt mæh, at Di blöw Gywt* = det endte med, at Di blev gift) *(H,V,Ø)*

endefuld no *ænful', æ æ.; (H) ænful'; (Hn) æenjful, -lên; (V) æéjful', -lên; (Ø) (hon Ga knæjtn æn æenjful* = hun gav knægten en endefuld) *(V)*

endelig bio *ænli; (H,V) ænlê* el. *æéjle; (Ø) (æéjle kom Di* = endelig kom de) *(Ø)*

endelse no *ænnêls, æ æ., -ër, æ æ.; (H) ænnêls; (Hn) ænjêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) æjjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

endeløs to *æn-nløs; (H) æn-nløs* el. *æéjløs; (V,Ø)*

endeskive no *ænskyew; (H) (æenjskalk/æéjskalk* el. *skalk* el. *æéjskyew; (V/Ø)* (se skive)

endevende uo *ænvæn; (H) æenjwæenj; (V) æéjwæéj; (Ø) (haj æéjwæéj Deh hiele får åh fé-é uw oh, hwa Dær war åp åh niër i Dæj saew* = han endevendte det hele for at finde ud af, hvad der var op oh ned i den sag) *(Ø)*

endnu bio *ænno; (H,V,Ø)*

ene to *jæn-n* el. *jæen; (H,V,Ø) (Deh jæn bien ær længê æn Deh ånt* = det ene ben er længere end det andet) *(Øm)*

ene, eneste so *jæn', jænnest; (H,V,Ø) (hanj ær Dæj jænnêst, Dær ær té sté-ê fråh Dæj famillê* = han er den eneste, der er til stede af den familje*) (V)*

enebær no *énêbær; (H) jænbær; (V,Ø)* (se bær)

enegænger no (se ener)

enekarl no *jænnêkåel; (H,V,Ø)* (se karl)

enepige no *jænnêpiéj; (H,V) jænnêpiéw; (Ø)* (se pige)

ener no *jænnër, æ j., jænnërê, æ j.; (Hs) jænnër; (Hn) jænnër, -n, -ê, -n; (V,Ø) (haj ær æn jæn'nër, åltijê mosat Di ajjër* = han er en ener, altid modsat de andre) *(Ø)*

eneret no *jænnëræt; (H,V,Ø)* (se ret)

enerådende to *jænnëråen; (H,V,Ø) jænråen; (Ø)*

enerådig to *jænnëråDi; (H) jænråDi; (V,Ø)*

enes uo *enes; (H) jænnês; (V,Ø)*

eneste to *jænnêst; (H,V,Ø) (hanj fek sæ Dænj jænnêst jæen* = han fik sig den eneste ene) *(V)*

enestående to *enêståên; (H,V,Ø) (a hår höt æn swot spél poh trommër på SkowsGoër Hotêl, åh Deh war hiel enêståên* = jeg har hørt en sort spille på trommer på Skovsgaard Hotel, og det var helt enestående) *(V,Ø)*

enfoldig to *enfålDi; (H,V,Ø) (hanj ka ék Gjør weh, té hanj ær enfålDi* = han kan ikke gøre for, at han er enfoldig) *(V)*

eng no *kjar, æ k., k, æ k.; (Hs) kjar; (Hn) æng, -n, æeng, ængn; (V,Ø)*

engang (tidsbetegnelse) *ænGang'; (Hs) ænGång'; (V,Ø)*

engblomme n *ængblom; (H,V) ængbloem; (Ø)*

engel no *ængêl, æ æ., ænglê, æ ænglê; (Hs) ængêl; (Hn) ængel, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

engelsk to *æng'ælsk; (H,V,Ø) (Deh ær snår læng sijjën, Deh war smart oh wæër æng'ælsk* = det er snart længe siden, det var smart at være engelsk) *(H,V,Ø)*

engleagtig to *ængêlagti; (H,V,Øm) ængêlawti; (Øø) (haj åpfør sæ nøej ængêlawti, mæn haj war-æ no ék* = han opførte sig noget engleagtigt, men han var det nu ikke) *(Øø)*

englehår no (omskr. t.: *féhoe* = fehår) *(V,Ø)* (se hår)

englevinge no *ænglêwing-ng; (H,V,Ø)* (se vinge) *(hon ku mærk ænglêwingërn béGøéj åh klø poh skållërn* = hun kunne mærke englevingerne begynde at klø på skuldrene) *(Ø)*

englænder no *ænglænnër; (H) ænglajjër; (Øm) ænglæjjër; (V,Øø)*

enhver, ethvert so *ænhwæër; (V,Ø) (ænhwæër æ sæ siel nærmest* = enhver er sig selv nærmest) *(H,V,Ø)*

enig to *é-êni; (H,V,Ø) (Di war ålltijjê é-êni, Di tow* = de war altid enige, de to) *(H,V,Ø)*

enke no *ænk, æ æ., -ër, æ æ.; (Hs) ænk; (Hn) ænk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (a ka hoew biwwëlhistarjên åm ænkêns sön fråh Nain* = jeg kan huske bibelhistorien om enkens søn fra Nain) *(V,Ø)*

enkekone no *ænk, æ ænk, ænkër, æ ænkër; (Hs) ænkekuen; (V,Ø)* (se kone)

enkel to *ænkêl; (H,V,Ø) (ska wi så laew æn ænkêl får-søêg' mi-ie?* = skal vi så lave et enkelt forsøg mere?) *(H)*

enkelhed no *ænkêlhéd; (H) ænkêlhé; (V,Ø) (i åll sin*

ænkêlhé tåër-æ sæ Gott uw = i al sin enkelthed tager det sig godt ud) *(V,Ø)*

enkeltstensmur no *ænkeltstiensmuwwër; (H,V,Ø)*

enkeltvis bio *ænkel(t)wies; (H,V,Ø) (Di kom ænkelwies éj i sãln* = de kom enkeltvis ind i salen) *(V,Ø)*

enkemand no *ænkêman'; (H) ænkemanj'; (V) ænkêmaj'; (V,Ø)* (se mand)

enkønnet to *jænkønnê; (H,V,Ø)*

enlig to *jænlê; (H,V,Ø) (jænlê fålk ær Dær mannë oh, mæn mannë oh Dæm hår illywwallër æn kjærêst* = enlige folk er der mange af, men mange af dem har alligevel en kæreste) *(V,Ø)*

ens to *jæns; (H,V,Ø) (Di ær jæns som tow Dro-êpër wåj'* = de er ens som to dråber vand) *(V,Ø)*

ensarted to *jænsartê; (H,V,Ø)*

ensbetydende to *jænsbétyjjên; (H,V,Ø) (a mienër, at åh wæër suwr ær jænsbétyjjên mæ åh wæër Gnawwên* = jeg mener, at at være sur er ensbetydende med at være gnaven) *(H,V,Ø)*

ensformig to *jænsfårmi; (H,V,Ø) (Deh ær nøej jænsfårmi snak åh hø-êê poh* = det er noget ensformig snak at høre på) *(H,V,Ø)*

ensidig to *jænsiDi; (H,V,Ø) (Deh ær åltijjër bæjst et åh wæër jænsiDi* = det er altid bedst ikke at være ensidig) *(H)*

ensilage no *ensilasjê; (H,V,Ø)*

ensilere uo *ensiliër, ensiliëre, ensiliëre, h. ensiliëre; (H,V,Ø) (hanj ensiliër ruwtoppên* = han ensilerer roetoppene*) (V)*

ensom to *jænsom; (H,V,Ø)*

ensomhed no *jænsomhêd, æ j.; (Hs) jænsomhêd; (Hn) jænsomhéh, -ên; (V,Ø)*

ensporet to *jænsporrê; (H,V,Ø) (hwés Dær kon war let trafik poh æ jaênbahnêr, så lawwë Di æn kon jænsporrê* = hvis der kun var lidt trafik på jernbanerne, så lavede de dem kun ensporede) *(Hs)*

enspænder no *jænspænnër, æ j., jænspænnërê, æ j.; (Hs) jænspænnër; (Hn) jænspænjër, -n, -r -n; (V) jænspæjjër, -n, -r -n; (Ø)*

enspændertømme no *jænspænnërtæm; (H) jænspænjërtæem; (V) jænspæjjërtæem; (Ø)* (se tømme)

ensrette uo *jænsræt; (H,V,Ø)* (se rette) *(nær jæn høër om åh jænsræt, så kommër jæn té åh tink æntên poh elektrisk ström hællër poltek* = når man hører om at ensrette, så kommer man til at tænke enten på elektrisk strøm eller politik) *(H)*

ensretter no *énsrættër, æ é., -r, æ -r; (Hs) énsrættër; (Hn) énsrættër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

enstemmig to *jænstæmmi; (H,V,Ø) (fårslawwê blöw jænstæmmi wétawwên* = forslaget blev enstemmigt vedtaget) *(V,Ø)*

enstrenget to *jænstrængê; (H,V,Ø)*

ental no *jæntal, æ j.; (Hs) jæntal, -lê; (V,Ø)*

enten bio *æntn; (H,V,Ø) (æntn Do Gør Deh jæn hællê Deh ånt, Do will fåtryj bæwwê Diel* = enten du gør det ene eller det andet, du vil fortyde begge dele) *(V,Ø)* (Søren Kirkegaard)

entydig to *jæntyDi; (H,V,Ø)*

enægget, enæggede to *jænæGGê; (H) jænèwwê V,Ø)*

enøjet to *jænywwê; (H,V,Ø) (mannê béskrywwêlsër wiesër ODin som æn jænywwë Gamling poh sijn oêtbienë hæjst Slæjpnër* = mange beskrivelser viser Odin som en enøjet Gamling på sin 8-benede hest Sleipner) *(V,Ø)*

erfare uo kan (omskr. t.: *hå Do høt faër té?* = har du erfaret?*) (H,V,Ø)*

erfaren to *æfarên; (H,V,Ø) (æfarên man'/manj/maj' ær Gue åh Gæjst; (H/V/Ø)*

erfaring no*, æ æ., æfaringër, æ æ.; (Hs) ærfaring; (Hn) æfaring, -ên, -ër, -ërn (V,Ø)*

erhverv no *ærhwærw, æ æ., ærhwærw, æ æ.; (Hs) ærhwærw; (Hn) ærhwærw, -ê, ærhwærw, -ên; (V,Ø)*

erhverve uo (omskr. t.: *anskaf, -fër, -fê, h. -fê; (H,V,Ø)*

erhvervelse no (omskr. t.: *anskaffêls, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) anskaffêls; (Hn) anskaffêls, -ên, -ër, -ërn* = anskaffelse) *(Ø)*

Erik n *Jærrik; (H,V,Ø)*

erindre uo (omskr. t.: *hoew, howwê, howwê, h. howwê;* = huske; *(H,V,Ø)*

erindring no (omskr. t. f. eks.: *oplöwwêls* = oplevelse*, æ o., oplöwwêlsër, æ o.; (Hs) oplöwwêls; (Hn) oplöwwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

erkende uo *erkên-n; (H) erkê-enj; (V) erkê-éj; (Ø)* (se

kende)

erklære uo *ærklæër, ærklæër, ærklæër, h. ærklæër; (H,V,Ø)* (*a ærklæër hærmæh møedê får obên* = jeg erklærer hermed mødet for åbnet) *(V,Ø)*

erklæring no *ærklæring, æ æ., -ër, æ -ër; (Hs) ærklæring; (Hn) ærklæring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ernære uo *ærnæër, ærnæër, ærnæër, h. ærnæër; (H,V,Ø) (hanj hår ærnæër sæ wé krybskøttêrij* = han har ernæret sig ved krybskytteri) *(V)*

ernæring no *ærnæring, æ æ.; (Hs) ærnæring; (Hn) ærnæring, -ên; (V,Ø)*

erobre uo *érobër, érobër, érobër, h. érobër; (H,V,Ø) (hon war ét næm åh érobër* = hun var ikke nem at erobre) *(H)*

erstatning no *ærstatning, æ æ., -ër, -ër; (Hs) ærstatning; (Hn) ærstatning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (som ærstatning ka Do Gi mæ æn nyj i sté+ê får Dænj, Do øelå* = som erstatning kan du give mig en ny i stedet for den, du ødelagde) *(V)*

erstatte uo *ærstat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)*

es no *æs-s, æ æ., æssër, æ æssër; (Hs) æs-s; (Hn) æs-s, æssê, -r, -rn; (V,Ø) (haj war i hans æss* = han var i sit es*) (Ø)*

esp n *æsp; (H,V,Ø)* (træ)

espeløv no *æspêlöw; (H,V,Ø)* (se løv)

esse no *æssê, æ æ., -r, æ -r; (Hs) æssê, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

et keo *it; (V,Ø)* (i *(H)* kun fælleskøn)

etbenet to *jænbienê; (H,V,Ø)*

etårig to *jænorring; (H,V,Ø) (Dæj jænorring war får bétte té å blyw spæj' får æn wown* = den etårige var for lille til at blive spændt for en vogn) *(Ø)*

eventyr no *æwêntyjr, æ æ., -r, æ -r; (Hs) æwêntyjr; (Hn) æwêntyjr, æwêntyjr, æwêntyjr, -n; (V,Ø)*

eventyrer no *æwêntytyër, æ æ., -r, æ -r; (Hs) æwêntytyër; (Hn) æwêntyjër, -n, æwentyjër-r, -n; (,V,Ø)*

eventyrlig to *æwentyjrli; (H,V,Ø)*

evig to *é-ewi; (H,V,Ø) (hwes-n wéh wæër é-ewi, så mohæn føst oph åh snak mæ sangt Pietër åm-æ* = hvis man vil være evig, så måes man først op og snakke med Skt. Peter om det) *(H,V,Ø)*

evighed no *é-êwihéd, æ e., -dër, æ -dër; (Hs) é-êwihéd; (Hn) é-êwihé', é-êwihéên, éwihéër, -n; (V,Ø) (Deh æ æn é-êwihé' sien, wi hår sit hweajjër* = det er en evighed siden, vi har set hinanden) *(V,Ø)*

evighedsblomst n *éwihédsblomst; (H) éwihésblomst; (V,Ø)* (se blomst)

evighedsmaskine no *éwihédsmaskijên; (H) éwihésmaskijên V,Ø)* (se maskine)

evindelig to *éwinli; (H) éwénlê; (V,Ø) (jæn ku Gott blyew træt oh Dænj éwénlê snak om, at Deh sku ku bétåel sæ åh arbê* = man kunne godt blive træt af den evindelige snak om, at det skulle kunne betale sig at arbejde) *(V)*

evne no *æwn, æ æ., -ër, æ -ër; (Hs) æwn; (Hn) æwn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær utroli så mannê æwnër fålk ka ha* = det er utroligt så mange evner, folk kan have) *(H,V,Ø)*

evne uo *æwn, -ër, æwnt, h. æwnt; (H,V,Ø) (Deh Dær, Deh æwnër a ét/ék* = det der, det evner jeg ikke) *(H/V,Ø)*

evnesvag to *æwnêswaeg; (H,V,Ø)*

F

fabel no *fabêl, æ f., fablër, æ f.; (Hs) fabêl; (Hn) fabêl, fablên, fablër, -n; (V,Ø) (haj ær ful' oh löwn åh fablër* = han er fuld af løgn og fabler) *(Ø)*

fable uo *fa-abêl, fablër, fa-abêlt, h. fabêlt; (H,V,Ø) (hwa ær æ Do fablër åm?* = hvad er det, du fabler om) *(H,V,Ø)*

fabrik no *fabrek', æ f., fabrekkër, æ f.; (Hs) fabrek'; (Hn) fabrek', fabrekkên, fabrekkër, fabrekkërn; (V,Ø)*

fad no *fad, æ f., faed, æ f.; (Hs) fad; (Hn) fad, faddê, faêd, fadên* el. *faddên; (V,Ø)*

fadder no *faddër, æ f., -ê, æ f.; (Hs) faddër; (Hn) faddër, -ên, -ê, -n; (V,Ø)*

fadderskab no *faddërskab; (H) fajjërskab; (V,Ø)* (se skab) *(hanj pohtow sæ fajjërskabê, siel åm hanj ék war trowwên* = han påtog sig fadderskabet, selv om han ikke var troende) *(V)*

fader no (se far)

faderløs to (omskr. t.: *xx hår éngên fåër* = xx har ingen far*) (H,V,Ø)*

fadervor no *fadërwor; (H,V,Ø)*

fadæse no *fadæês, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fadæês; (Hn)*

fadæês, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)

fag no *faêg, æ f., fawêg, æ f.; (Hs) faêg; (Hn) faw* el. *faeg, -ê, faw el. faêg, fawwên* el. *fagên; (V,Ø)*

fager to (er for kraftigt og poetisk til at kunne bruges i Han Herred)

fagfolk no *fagfålk; (H,Øm) fawfålk; (V,Ø)* (se folk)

fagforening no *fawfårening; (H,V,Ø)* (se forening)

faglig, faglige to *fawli,* el. *fagli; (H,V,Ø)*

fagter no *fagtër, æ f.; (Hs) fagtër; (Hn) fagtër, -n: (Øm) fawtër, -n; (V,Øø) (fawtër åh GebærDër* = fagter og gebærder) *(V,Øø)*

fakkel no *fakl, æ f., faklër, æ faklër; (Hs) fakl; (Hn) fakl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

faktisk to *faktisk; (H,V,Ø) (Deh æ faktisk ræjti, hwa a séêr* = det er faktisk rigtigt, hvad jeg siger) *(V,Ø)*

fald 1 no *fal' (jowr) (V,Ø)* (brugtes som betegnelse for et stykke jord)

fald 2 no *fal', æ f., fal', æ fal'; (Hs) fal'; (Hn) fal', -ê, fal', fallên; (V,Ø)*

faldbyde uo (i stedet bruges: *sæt té sal'* = sætte til salg) *(H,V,Ø)*

falde (hen) 1 *blat, blattër, blattê, æ blattê; (H,V,Ø)* (falde utilsigtet i søvn)

falde 2 uo *faêl* el. *fal, fallër, falt, ær falt; (H,V,Ø)*

faldefærdig to *falfærDi; (H,V,Ø)*

faldskærm no *falskærm; (H,V,Ø)* (se skærm)

falk no *falk, æ f., falk, æ f.; (Hs) falk; (Hn) falk, -ên, falk, -ên; (V,Ø)*

falme uo *falm, -ër, falmt, ær falmt; (H,V,Ø) (skjowtërn ær falmt i sulên, så Do ka fåd-dêm billi* = skjorterne er falmet i solen, så du kan få dem billigt) *(V,Ø)*

fals no *fals, æ,f., fals, æ f.; (Hs) fals; (Hn) fals, -ên, fals, -ên; (V,Ø) (Da-êrfals* = dørfals) *(H,V,Ø) (æ Da-êr ska pass i æ fals* = døren skal passe i falsen) *(Hs)*

falsk to *falsk; (H,V,Ø) (hanj søngê så falsk, at fålk hållër sæ får øërn* = han synger så falsk, at folk holder sig for ørerne) *(V)*

falskmøntner no (omskr. t.: *jæn, som lawwër falsk pæêng* = en som laver falske penge) *(H,V,Ø)*

falskneri no *falskërij, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) falskërij; (Hn) falskërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

familie no *famillê, æ f., familjër, æ famijër; (Hs) famillê; (Hn) famillê, -n, familjër, -n; (V,Ø)*

familiær to *familjær; (H,V,Ø) (haj blywwër så familjær, nær haj æ ful'* = han bliver så familjær, når han er fuld) *(Ø)*

famle uo *fammêl, famlër, famlê, h. famlê; (H,V,Ø) (han famlê sæ fræm i Deh mörk huws* = han famlede sig frem i det mørke hus) *(H)*

fanden no *fan+n; (H) fanjên; (V) fajjên; (V,Ø) (fajjên, haj Goër åssê i kærk* = fanden, han går også i kirke) *(Ø)*

fane no *fåên, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåên; (Hn) faên, fan+n, fanër, fanërn; (V,Ø) (Di hållê fan+n höwt* = de holder fanen højt) *(V,Ø)*

fangarm no *fångarm; (H,V,Ø)* (se arm) *(æn blæksprut hår flie fångarm-m* = en blæksprutte har flere fangarme) *(H,V,Ø)*

fange no *fåeng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåeng; (Hn) fåeng, fångên, fångër, -n; (V,Ø) (fångên pröwwê å bryj uw oh fængslê* = fangen prøvede at bryde ud af fængslet) *(V,Ø)*

fange uo *få-êng, fångê, fångê, h. fångê; (H,V,Ø)*

fangenskab no *fångênskab; (H,V,Ø) (fångenskabbê wåër oet måneddër* = fangenskabet varer otte måneder) *(V,Ø)*

fanger no *fångër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fångër; (Hn) fångër, -n, -r, -n; (V,Ø) (poh Grönlan' löwwë fålk som fångër-r* = på Grønland levede folk som fangere) *(H)*

fangevogter no *fångwowtër; (H,Øm) fångwogtër; (V,Øø)* (se vogter)

fangst no *fångst, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fångst; (Hn) fångst, -ên, -ër, -ërn; (V.Ø) (Deh war æn Gue fångst* = det var en god fangst) *(V,Ø)*

fantasere uo *fantasiër; (H,V,Ø) (bøen, Di ska fantasiër, hælsên ær Dær nøej Gal* = børn, de skal fantasere, ellers er der noget galt) *(V,Ø)*

fantasi no *fantasij, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fantasij; (Hn) fantasij, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj hår æn lywlê fantasij* = han har en livlig fantasi) *(Ø)*

fantus no *fantus; (V,Ø)* (en løjerlig mand)

far no ældre sprog: *fåër, æ f., fæddër, æ fæddër; (Hs) fåër, fårên, fædrê, fædrërn; (V,Ø) (fædrërn war åssê mæ té fæjstên* = fædrene var også med til festen) *(V,Ø)*

nyere sprog: *fae, æ f., fæddër, æ f.; (Hs) fae; (Hn) far, farên, fæddër, -n; (V,Ø) (fåër* kan i visse steder forstås negativt. I så fald bruges *far) (H,V,Ø)*

farbar to (omskr. t.: *fremkomli* = fremkommelig*) (V,Ø) (no ær wæjjn fremkomli* = nu er vejene fremkommelige*) (V,Ø)*

farbroder no *farbror; (V,Ø)* (se broder)

fare 1 (af sted) uo *fåe, fåër, fo-ër, ær fåren; (H,V,Ø) (haj fo-ër oh stéh* = han fór af sted*) (Ø) (han ær ill fårên* = han er ilde faren) *(H)*

fare 2 uo (føde smågrise) *fåër; (H,V,Ø) (sow'ên ska fåër* = soen skal fare (føde)) *(V)*

fare no *fåe, fåen, fåër, -n; (V,Ø) (fåen æ Dröwwên öwwër* = faren er drevet over) *(V,Ø)*

farefuld to (omskr. t.: *fårli/få-êlê* = farlig) *(H/V,Ø)*

faretruende to *fåërtruên; (H,V,Ø) (wé-ër sijjê nøej fåër-truên uw'* = vejret ser noget faretruende ud) *(V,Ø)*

farfar no *fårfår; (H,V,Ø)* (se far) (tidligere brugtes mest *bæjstêfåër* = bedstefar) *(H,V,Ø)*

farlig, farlige, farligt, farligere, farligst to *få-êlê, få-êlê, fårli, fårli-ërê* el. *miër fårli/fårlê, få-êlist* el. *mjest fårli/fårlê; (H/V,Ø)*

farmor no *farmuër; (V,Ø)* (se mor) (tidligere brugtes mest *bæjstêmuër* = bedstemor) *(H,V,Ø)*

fars no *far's, -ên; (V,Ø)* (*hon røër ronj i farsên* = hun rører rundt i farsen) *(V)*

fart no *fårt, æ f.; (Hs) fårt; (Hn) fårt, -ên; (V,Ø) (Deh ær Da æn wælDi fårt, haj kyër mæ* = det er da en vældig fart, han kører med) *(Ø)*

fartøj no *fartöw, æ f., fartöwwër, æ f.; (Hs) fartöw; (Hn) fartöw, -wê, -wër, -n; (V,Ø)*

farvand no *farwån'; (H) fårwånj; (V) fårwåj'; (Ø)* (se vand) *(Fywwërn ær nuen stéhër æ wånskli fårwåj' åh bésæjl* = Limfjorden er nogen steder et vanskeligt farvand at besejle) *(Ø)*

farve no *farw, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) farw; (Hn) faërw, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

farve uo *farw, -ër, farwê, h. farwê; (H,V,Ø)*

farveblind to *farwblin'; (H) farwblénj'; (V) farwbléj'; (Ø)*

farveglad to (omskr. t.: *Glå' får farwër* = glad for farver) *(H,V,Ø)*

farvel no *fåwal; (H,V,Ø)*

farveløs to *farwløes; (H,V,Ø) (Di fålk ær nøej farwløes* = de folk er noget farveløse) *(H,V,Ø)*

farver no *farwër, æ f., farwër-r, æ farwër-r; (Hs) farwër; (Hn) farwër, -n, farwër-r, -n; (V,Ø)* (person, som farver stof)

farveri no *farwërij, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) farwërij; (Hn) farwërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (farhæn' war Dær mannê farwërijër, mæn a hår høt, at Dær no i Daw kon ær jæn tébaêg* = førhen var der mange farverier, men jeg har hørt, at der nu i dag kun er et tilbage) *(Hs)*

farvet to *farwê; (H,V,Ø)* (*histår'jên æ nøej farvê* = historien er noget farvet) *(H,V,Ø)*

farvning no *farwning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) farwning; (Hn) farwning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (i Gammêl Daew browt Di plåntër té farwning, no ær æ ræen kemi* = i gamle dage brugte man planter til farvning, nu er det ren kemi) *(V,Ø)*

fasan n *fasaên; (H,V,Ø)*

fast to *fåst; (H,V,Ø) (Deh war Gott åh wæër fåst lønnê wé kommun-n* = det var godt at være fast lønnet ved kommunen) *(V,Ø)*

faste uo *fåest, fåstër, fåstê, h. fåstê; (V,Ø) (muslimërn Di fåstër i RamaDan+n* = muslimerne, de faster i Ramadanen) *(V,Ø)*

fastelavn no *fastêlawn; (H,V,Ø) (fastêlawn ær mit nawn . . .* = fastelavn er mit navn) *(H,V,Ø)*

faster no *fastër; (H,V,Ø)*

fastfryse uo *fåstfryejs; (H,V,Ø)* (se fryse)

fastgøre uo (omskr. t.: å *bin-n/bénj/béij fåst* = binde fast) *(H/V/Ø)* (se gøre) *(towwê ska béjjês Gott fåst i bijln, når Dæj ska trækkês op oh Groebn* = tovet skal bindes godt fast i bilen, når den skal trækkes op af grøften) *(Ø)*

fastholde uo (omskr. t.: *hål fåst* = holde fast; *(H,V,Ø)* (se holde) *(Do ska hål fåst i Dæ siel* = du skal holde fast i dig selv) *(H,V,Ø)*

fastlægge uo (omskr. t.: *lé-êg/léw fåst* = lægge fast) *(H,Øm/V,Øø)* (*Deh æ kloewt å léw æ fåst bysjæt* = det er klogt at lægge et fast budget) *(V,Ø)* (se lægge)

fastslå uo (omskr. t.: *slå fåst* = slå fast) *(H,V,Ø) (wi ka hærwé slå fåst, at wétæwtërn ær wetåê* = vi kan herved slå fast, at vedtægterne er vedtaget) *(V,Ø)* (se slå)

fastsætte uo *fastsæt; (H,V,Ø)* (se sætte) *(Di haed poh forhåen fastsåt æn béstæmt prijs* = de havde på forhånd

fastsat en bestemt pris) *(V,Ø)*

fat bio *fat; (H,V,Ø) (haj tow Gott fat i héjjê* = han tog godt fat i hende) *(Ø)*

fatning no *fatning, æ f., -ër, æ -ër; (H) fatning; (Hn) fatning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fatte uo *fat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (hanj had slæt ék fattê, hwa a såe té ham* = han havde slet ikke fattet, hvad jeg sagde til ham) *(V)*

fatteevne no *fatæwn; (H,V,Ø)* (se evne)

fattenem to *fatnæm'; (V,Ø) (fatnæm' æ Deh mohsat oh tångnæm'* = fattenem er det modsatte af tungnem) *(V,Ø)*

fattet to *fattê; (H,V,Ø) (hon war bléêw, mæn fattê* = hun var bleg, men fattet) *(V,Ø)*

fattig to *fattê; (H,V,Ø) (Deh ær æn fattê familjê, Dær ær fløt éj' hæër wé sijn oh* = det er en fattig familje, der er flyttet ind her ved siden af) *(Ø)*

fattigdom no (omskr. t.: *Deh åh wæër fattê* = det at være fattig) *(H,V,Ø)*

fattigfin to *fattêfin; (H,V,Ø)* (person, som gerne vil optræde finere end økonomien tillader)

fattigfolk no *fattêfålk; (H,V,Ø)* (se folk)

fattighus no *fattêhuws; (V,Ø)* (man brugte også betegnelsen *hospitåelshuws* for fattighus i ældre tider) *(V,Ø)*

fattiglem no f*attêlæm',* el. *hospitålslæm'*; *(H,V,Ø)* (person, der bor i fattighus)

favn no *fawn, æ f., fawn, æ f.; (Hs) fawn; (Hn) fawn, +n, fawn, +n; (V,Ø) (kom i min fawn* = kom i min favn) *(V,Ø)*

favne uo *fawn, fawnër, fawnê, h. fawnê; (H,V,Ø)*

favnfuld no *fawnful* el. *affêl; (V,Ø) (æn affêl hø'* = en favn hø) *(V,Ø)*

feber no *fébër, æ. f.; (Hs) fébër; (Hn) féwwër, -n; (V,Ø) (féwwërn ær stéwwên, så wi moh ha fat i Dowtërn* = feberen er steget, så vi må have fat i dokteren) *(V,Ø)*

feberfri to *fébërfrij; (H) féwwërfrij'; (V,Ø) (hwes Do ær féwwërfrij i måên, mo Do Gott kom i skuêl, næj, så ska Do i skuêl* = hvis du er feberfri i morgen, må du godt komme i skole, nej, så skal du i skole) *(V,Ø)*

fed, fedt to *fie; (H,V,Ø)*

fede uo *fi-e, fiër, fiê, æ fiê; (H,V,Ø)*

fedekalv no *fiêkal'; (H,V,Ø)* (se kalv)

fedesvin no *fiêswijn; (H,V,Ø)* (se svin)

fedladen to (omskrives i *H til lét fied* = lidt fed) *(H) fiêladdên; (V,Ø) (Deh töws mæ, hanj ær blöwwên nøej fieladdên* = det synes mig, at han er blevet noget fedladen) *(V,Ø) (han ær kaskie sæ wé åh blyew lét fied* = han er kanske ved at blive lidt fed) *(H)*

fedt no *fjæt, æ f.; (Hs) fjæt; (Hn) fjæt, -ê; (V,Ø)*

fedte uo *fjæt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø*

fedtefad no *fjætfad; (H,V,Ø)* (se fad) *(a hår ék løst té åh kom i fjætfaddê* = jeg har ikke lyst til at komme i fedtefadet) *(V,Ø)*

fedtegrever no *fjætGræwwër; (H,V,Ø)* (se grever)

fedtemad no *fjætmah; (H,V,Ø)* (ser mad)

fedteri no *fjættërij, æ f.; (Hs) fjættërij; (Hn) fjættërij, -ê; (V,Ø)*

fedtet to *fjættê; (H,V,Ø)) (Deh ær ék rår åh ha fjættê fengër* = det er ikke rart at have fedtede fingre) *(V,Ø)*

fedthas no *fjæthas, æ f., fjæthaes, æ f.; (Hs) fjæthas; (Hn) fjæthas, fjæthasn, fjæthaes, -n; (V,Ø) (han war sgu æn fjæthas* = han var sgu en fedthas) *(H)*

fedtkugle no *fjætkuwl* el. *fjætkuel; (H,V,Ø)* (se kugle)

fedtlag no *fjætlaw, æ f., fjætlaw, æ fjætlaw; (Hs) fjætlaw; (Hn) fjætlaw, fjætlawwê, fjætlaw, -wên; (V,Ø) (Deh ær Gott mæ æ fjætlaw té åh isoliër* = det er godt med et fedtlag til at isolere) *(H,V,Ø)*

fedtlæderstøvle no *fjætléstöwwêl; (H,V,Ø)* (se støvle)

fedtmås no *fjætmåês; (H,V,Ø)* (en, der holder på pengene) *(hon ær æn fjætmåês* = hun er en fedtmås) *(H,V,Ø)*

fedtpik no *fjætpiw, æ f., fjætpiew, æ p.; (Hs) fjætpiw, -wên, fjætpiew, fjætpiwwn; (V,Ø)* (samme betydning som fedtsyl)

fedtsyl no *fjætsyjl, æ f., fjætsyel, æ f.; (Hs) fjætsyjl, fjætsyln, fjætsyel, -n; (V,Ø) (hanj ær æn wæër fjætsyjl, hanj ær ék té åh lok æn kroên uw oh* = han er en værre fedtsyl, han er ikke til at lokke en krone ud af) *(V)*

fej, feje to *fæj', fæêj; (H,V,Ø) (Di fæêj ær Dæm, Dær rajjër, nær Dær ær fåër po fæër* = de feje er dem, der render, når der er fare på færde) *(Ø)*

feje uo *fæéj, fæjjër, fæjjê, h. fæjjê; (V,Ø) (how' no å fæêj får Din inj-n Døër, ijn-n Do fæjjër får ajjërs* = husk nu at

féje for din egen dør, inden du fejer for andres) *(Ø)*

fejl no *fæjl', æ f., fæjl', æ f.; (Hs) fæjl'; (Hn) fæjl', -ên, fæjl', -ên; (V,Ø)*

fejle uo *fæéjl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

fejlgreb no *fæjlGré-eb; (H) fæjlGréb; (V,Ø)* (se greb)

fejlslagen to (omskr. t.: *slåê fæjl'* = slået fejl*) (H,V,Ø)*

fejltagelse no *fæjltagêls, æ f.; -ër, æ f.; (Hs) fæjltagêls; (Hn) fæjltagêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Øm) fæjltawwêls, -ên, -ër, -ërn; (Øø)*

fejre uo *fæjjê, fæjjër, fæjjër, h. fæjjër; (H,V,Ø) (a fæjjër min føssêlsDaw i Daw* = jeg fejrer min fødselsdag i dag) *(V,Ø)*

felt no *fælt, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fælt; (Hn) fælt, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)* (f. eks. magnet felt)

felten no *fæltn; (H,V,Ø)* (militært udtryk) *(solDatërn ska snåër i fæltn* = soldatern skal snart i felten) *(V,Ø)*

feltmæssig to *fæltmæssi; (H,V,Ø) (full fæltmæssi urostning* = fuldt feltmæssig udrustning) *(H,V,Ø)*

femøre no *fæm'øër; (H,V,Ø)* (se øre) *(no fåër Do ék mi-ie får Dæj fæm'øër* = nu får du ikke mere for den femøre) *(V,Ø)*

ferie no *ferjê, æ f., -r, æ -r; (Hs) ferjê; (Hn) ferjê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

ferierejse no *ferjëréês; (H,V,Ø)* (se rejse)

ferm to *færm; (H,V,Ø) (hon ær færm té si arbê* = hun er ferm til sit arbejde) *(H,V,Ø)*

fernis no *færnis, æ f.; (Hs) færnis; (Hn) færnis, -ên; (V,Ø)*

fernisere uo *færnisiër, færnisirê, færnisirê, h. færnisirê; (H,V,Ø) (hon færnisirê Golln hwær oër op té ywl* = hun ferniserer gulvene hvert år til jul) *(V,Ø)*

fernisering no *færnisirêng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) færnisirêng; (Hn) færnisirêng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fersk to *færsk; (H) færsk* el. *fæsk* el. *Dwål; (V,Ø) (Deh smawê nøj fæsk, Deh manglê sålt* = det smager noget færsk, det mangler salt) *(H,V,Ø)*

ferskvand no *færskwån'; (H) færskwånj'; (V) færskwåj'; (Ø)* (se vand)

fest no *fæjst, æ f., fæjstër, æ f.; (Hs) fæjst; (Hn) fæjst, -n, ê, -ërn; (V,Ø)*

feste uo *fæjst, -ër, -ê, h. fæjstê; (H,V,Ø) (Di ong Di hållê möj' oh åh fæjst, mæn Deh Gjør Di Gammêl såmæn åssê* = de unge de holder meget af at feste, men det gør de gamle såmænd også) *(H)*

festlig to *fæjstli; (H,V,Ø) (haj war æn fæjstli fyjr* = han var en festlig fyr) *(Ø)*

festligholde uo (omskr. t. f. eks.: *hållê fæjst* = holder fest) *(H,V,Ø)* (se holde) *(wi hållê fæjst fårDi wi hår wæt Gywt i 25 oër* = vi festligholder, at vi har været gift i 25 år) *(H,V,Ø)*

festmiddag no *fæjstmæjda; (H) fæjstmæjja; (V,Ø) (*se middag) (*fæjstmæjjaên béstow oh sop, stieg åh ijs* = festmiddagen bestod af suppe steg og is) *(V,Ø)*

fidel to *slég; (V,Ø) (*omskr. t.: *æn slég méjjêsk* = et påtrængende, indsmigrende menneske, en person man har mistillid til) *(V,Ø)*

fidus no *fiDuws, æ f., fiDuwsër, æ f.; (Hs) fiDuws; (Hn) fiDuws, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj ær ful' oh fup å fiDuwsër, ham ka wi ék ha téllij té* = han er fuld af fup og fiduser, ham kan vi ikke have tillid til) *(Ø)*

fif no *fif, æ f., fif, æ f.; (Hs) fif; (Hn) fif, -fê, fif, -fên; (V,Ø)*

fiffig to *fiffi; (H,V,Ø) (Di tow ær nuên möj' fiffi kåel* = de to er nogle meget fiffige karle) *(H,V,Ø)*

figen no *fiwên, æ f., fiwnër, æ f.; (Hs) fiwên; (Hn) fiwên, fiwwên, fiwnër fiwnërn; (V,Ø) (åll fiwnërn blöw lå i sherry åh nøt mæ fløeskom'* = alle fignerne blev lagt i sherry og nydt med flødeskum) *(V,Ø)*

figur no *fiGuwwê, æ f., fiGuwwër-r, æ f.; (Hs) fiGuwwê; (Hn) fiGuwwê, -rn, -r-r; fuGuwwërn; (V,Ø) (hanj Gjow ék nuên Gue fiGuwwê i Deh sælskab* = han gjorde ikke nogen god figur i det selskab) *(V,Ø)*

fiks to *feks; (H,V,Ø) (hon war Got nåk æn béttê feks piê* = hun var godt nok en lille fiks pige) *(V)*

fil no *fiel', æ f., fiêl, æ f.; (Hs) fiel'; (Hn) fiel', fieln, fiêl, -n; (V,Ø) (no ska Do, fiêln fløjtmæ, sij å kom i nøêj miër klæër* = nu skal du se at komme i nogen flere klæder) *(V,Ø)*

file uo *fijêl, fijlër, fiêlt, h. fijlt; (H,V,Ø) (han såt å fijlt næjln, æ'tër at han haêd kle'pê Dæm* = han sad og filede neglene, efter at han havde klippet dem) *(Hs)*

film no *film, æ f., film, æ f.; (Hs) film; (Hn) film, -ên, film, filmên; (V,Ø) (i Gammêl Daew kyër wi poh sykkêl té bioGrafn får åh sij film* = i gamle dage kørte vi på cykel til biografen for at se film) *(V,Ø)*

filmstjerne no *filmstjarn; (H,V,Ø)* (se stjerne) *(jæn oh Di Gammêl filmstjarnër war Towê Maës* = en af de gamle

filmstjerner var Tove Maes) *(H,V,Ø)*

filt no *felt, æ f.; (Hs) felt; (Hn) felt, -ê; (V,Ø)* (*felthat* = filthat) *(H,V,Ø)*

filter no *feltër, æ f., feltër, æ -ër; (Hs) feltër; (Hn) feltër, -ê, feltër, -n; (V,Ø)*

filtrere uo *filtriër, filtriër, filtriër, h. filtriër; (H,V,Ø)*

fimrehår no *fimmërhoër; (H,V,Ø)* (se hår)

fin to *fijn; (H,V,Ø) (Do ær så möj' fijn i jawtên* = du er vel nok fin i aften) *(H,V,Ø)*

finbrød no *fijnbrøh; (H,V,Ø)* (se brød) (finbrød i modsætning til grovbrød. Kan være franskbrød og sigtebrød)

finde uo *fin-n, finne', fan', h. fonnên; (H) fé-enj, fénjër, fanj, h. fonjên; (V) fé-éj, féjjër, faj', h. fojjên; (V,Ø) (ænjle fanj' hanj poh råê* = endelig fandt han på råd) *(V)*

findeløn no *fénlön'; (H) fénjlön; (V) féjlön'; (V,Ø)* (se løn)

finér no *finér, æ f.; (Hs) finér; (Hn) finér, -ên; (V,Ø)*

finére uo *fini-ër, fini-ër, fini-ër, h. fini-ër; (H,V,Ø)*

finfølende to *fijnfølên; (H,V,Ø) (hon ær möj' finfølên, åh Deh Goër uw öwwër héjjê maj'* = hun er meget finfølende, og det går ud over hendes mand) *(Ø)*

finger no *féngër, æ f., féngër-r, æ f.; (Hs) féngër; (Hn) féngër, -n, féngër-r, -n; (V,Ø) (tommeltåt, slekkepot, långemaj', Gullêbraj', bétte Petër Spéllêmaj') (V,Ø)*

fingeraftryk no *féngërawtrøk; (H,V,Ø)* (se tryk)

fingerbøl no *féngërböl, æ f., féngërbøl, æ f.; (Hs) féngërböl; (Hn) féngërböl, -lê, féngërböl, -lên; (V,Ø) (hon ær féngërfærDi mæh æ féngërböl* = hun er fingerfærdig med et fingerbøl) *(V,Ø)*

fingerfærdig to *fengërfærDi; (H,V,Ø) (hon æ möj' fengërfærDi té å broDiër* = hun er meget fingerfærdig til at brodere) *(H)*

fingerfærdighed no *féngërfærDihéd féngërfærDihéd; (H) féngërfærDihé; (V,Ø)*

fingernem to *féngërnæm'; (H,V,Ø)*

fingerspids no *féngërspis-s; (H,V,Ø)* (se spids) *(hon hår skoërn sæ i féngërspissên* = hun har skåret sig i fingerspidsen) *(V,Ø)*

fingertut no *féngërtut, æ f., féngërtuttër, æ f.* el. *timling, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) féngërtut* el. *timling; (Hn) féngërtut, -tên, -tër, -tërn* el. *timling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (hylster af skind eller lærred til en dårlig finger)

fingervante no *féngërwånt, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) féngërwånt; (Hn) féngewånt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (næër Deh war kol', så sku jæn ha loffër poh åh ét féngërwåntër* = når det war koldt, så skulle man have luffer på og ikke fingervanter) *(Hs)*

finkage no *fijnkaeg; (*kun i *H)* (hjemmebagt franskbrød)

finke n *fénk; (H,V,Ø)* (fuglefamilie)

finkæmme uo *fijnkæm-m; (H) fijnkæem; (V,Ø)* (se kæmme) *(når Dær war luws i skuêln, så sku åll ongërn fijnkæmmês* = når der var lus i skolen, så skulle alle ungerne finkæmmes) *(V,Ø)*

finne no *finnê, æ f., -r, æ -r; (Hs) finnê; (Hn) finnê, -n, finnër, -n; (V,Ø) (æn flywfesk hår finnër så stur som fåwlwéngër* = en flyvefisk har finner så store som fuglevinger) *(V,Ø)*

finregn no *fijnræên; (H,V,Ø) rams, -ê (Øø)* (se regn) *(Deh fijnrænër åh blæsër, Deh ær togê å råkol'* = det støvregner og blæser, det er tåget og råkoldt) *(V,Ø)*

finsk to *finsk; (H,V,Ø)*

finte no *fint, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fint; (Hn) fint, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

finte uo *fint, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æn Gue spéllër, ska wæër Gue té åh fint* = en god spiller, skal være god til at finte) *(H,V,Ø)*

fintfølende to *fijnfølên; (H,V,Ø) (hon ær möj' fijnfølên åh nærtåên* = hun er meget fintfølende og nærtagende) *(H,V,Ø)*

fiol no *fjåêl, æ f.; (Hs) fjåêl; (Hn) fjåêl, -n; (V,Ø) (hanj war Gue té åh spél fjåêl, når Dær sku Dånjsês fålkêDånjs* = han var god til at spille fiol, når der skulle danses folkedans) *(V)*

fipskæg no *fépskjæw; (H,V,Øm) fepské-êw; (Øø) (æ fépskjæw ær blöwwên barbiërê oh, å Deh ær æ kuên Glåê wé* = fipskæget er blevet barberet af, og det er konen glad ved) *(Hs)*

firben n *fijjêbien; (H,V,Ø)*

firbenet to *fijjêbienê; (H,V,Ø) (taburæt'ên ær fijjêbienê, åh Dæn står åltijjër åh wé´për* = taburetten er firbenet, og den står altid og vipper) *(Hs)*

firdobbelt to *fijjêDowwêlt; (H,V,Ø)*

fire (ned) uo *fijjê (niê), fijjê, fijjê, h. fijjê; (H,V,Ø)* (fire (ned))

firhændig to *fijjêhænDi; (H,V,Ø) (åh så spillê Di fijjêhænDi poh klaviër* = og så spillede de firhændigt på klaveret) *(V,Ø)*

firkant no *fijjêkant; (H) fijjêkåjnt; (V) fijjêkånt; (Ø)* (se kant)

firkantet to *fijjêkantê; (H) fijjêkånjtê; (V) fijjêkåntê; (Ø) (nuên ær trekåntê, anjër/ajjër ær fijjêkåntê, mæn li Gal' ær-æ* = nogen er trekantede, andre er firkantede, men lige galt er det) *(V/Ø)*

firkløver no *fijjêklöwwër; (H,V,Ø)* (se kløver)

firlænget to *fijjêlængê; (H,V,Ø) (Gon+n war fijjêlængê* = gården war firlænget) *(V,Ø)*

firma no *firma, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) firma; (Hn) firma, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

firskåren to *fijjërskoên; (H,V,Ø) (hon war hiêl fijjêskoên, så hon war næm å syj kjowlër té* = hun war helt firskåren, så hun var næm at sy kjoler til) *(V,Ø)*

firspand no *fijjêspæn'; (H) fijjêspænj'; (V) fijjêspæj'; (Ø)* (se spand) (hesteforspand med fire heste, f. eks. til kareter) *(karétn blöw trokkên oh æ fijjspæj' hæjêst* = kareten blev trukket af et firspand heste) *(Ø)*

firspring no *fijjêspring; (H,V,Ø)* (se spring) anvendes kun i forbindelsen: *i ful' fijjêspring* = i fuld firspring) *(H,V,Ø)*

fis no *fijs, æ f., fies, æ f.; (Hs) fijs; (Hn) fijs, -ên, fies, fisn; (V,Ø) (Dæj, som føst blöw fijsên wår, Deh ær fijsêns får* = den, som først blev fisen var, det er fisens far) *(Ø)*

fise uo *fies, -ër, fés, h. fésn; (H,V,Ø) (han såt å fés poh æ hammêl* = han sad og fes på hamlen, dvs. han sad og drev den af) *(Hs)*

fisefornem to *fiesfårnæm; (H,V,Ø)*

fisk no *fesk, æ f., fesk, æ f.; (Hs) fesk; (Hn) fesk, -n, fesk, -n; (V,Ø) (åm sommërn ka fålk kyeb frésk fésk i Torop Stråen* = om sommeren kan folk købe frisk fisk i Thorup Strand) *(V,Ø)*

fiske uo *fesk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

fiskeben no *féskêbiên; (H,V,Ø)* (se ben) (*hanj fék æ féskêbiên té å sé-éj fast i halsn* = han fik et fiskeben til at sidde fast i halsen) *(V)*

fiskegarn no *féskêGåê; (H) féskêGåên; (V,Ø)* (se garn)

fiskekrog no *féskêkrog; (H,Øm) féskekroêw; (V,Øø)* (se krog)

fiskekutter no *féskêkuttër; (H,V,Ø)* (se kutter) (*strå-ejféskërn trak Djær féskêkuttër-r poh laj', åh Deh Gjow Di wé Trannum Stråej, Slættêstråej, Torop Stråej åh Lel Stråej* = strandfiskerne trak deres fiskekuttere på land, og det gjorde de ved Tranum strand, Slettestrand, Thorup Strand og Lild Strand) *(Øø)*

fiskenet no *féskênæt; (H,V,Ø)* (se net)

fisker no *fé-êskër, æ f., féskërê, æ féskër-r; (Hs) fé-êskër; (Hn) féskër, -n, féskër-r, féskërn; (V,Ø) (féskërns Frets fångê fijjê fresk fésk frå Fladstrand* = fiskerens Frits fangede fire, friske fisk fra Fladstrand) *(V,Ø)*

fiskerbåd no *féskërbo'êd; (H,V,Ø)* (se båd) *(faërhæn' war Dær mannê féskêboêd wé Lel Stråên, no ær Dær kon æn par stø'kër* = førhen var der mange fiskerbåde ved Lild strand, nu er der kun et par stykker) *(Hs)*

fiskeri no *féskërij, æ f.; (Hs) féskërij; (Hn) féskêrij, -jê; (V,Ø) (féskërijjê fråh Torop Stråenj ær kon mæ ménjër kuttër-r, åh Dær féskês kon mæh skånsom-m fångstræskabër* = fiskeriet fra Thorup Strand er kun med mindre kuttere, og der fiskes kun med skånsomme fangstredskaber) *(V)*

fiskeskipper no *féskêskippër; (H,V,Ø)* (se skipper)

fiskesnøre no *féskêsnoê; (H) féskêsnöër; (V,Ø)* (se snøre)

fiskestang no *féskêstång'; (H,V,Ø)* (se stang)

fjante uo *fjant, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hwoddên ær æ Do fjantër ront, Dræng'?* = hvordan er det du fjanter rundt, dreng?) *(H)*

fjantet to *fjantê; (H,V,Ø) (no blywwër Do alså får fjantê* = nu bliver do altså for fjantet) *(H,V,Ø)*

fjas no *fjaes, æ f.; (Hs) fjaes; (Hn) fjaes, -ê; (V,Ø)*

fjase uo *fjaes, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

fjeder no *fjæddër, æ f., -ê, æ f.; (Hs) fjæddër; (Hn) fjæddër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

fjedervogn no *fjæddëruwn; (H) fjæddërun'; (V) fjæddërwuen* el. *-woun; (Ø)* (let hestevogn med fjedre til hjulophæng, til folk og lettere last)

fjedre uo (kan omskr. t.: *Gi æ'tër; (H) Gi ættër; (V,Ø)* = give efter*) (nær Do spréngër niër oh æn wuên, så ska Do Gi ættër i knæërn* = når du springer ned af en vogn, så skal du fjedre i knæene) *(V,Ø)*

fjeld no *fjæl', æ f.; (Hs) fjæl'; (Hn) fjæl', fjæl-l; (V,Ø) (kom té Norgê mi fåër, så ska Do sij fjæl-l* = kom til Norge min far, så skal du se fjelde) *(V,Ø)*

fjende no (omskr. t. f. eks.: *ham ka a ét/ek li'* = ham kan jeg ikke lide) *(H/V,Ø)*

fjendsk to *fjénsk; (H,V,Ø) (hon ær nøej fjénsk oh sæ* = hun er noget fjensk af sig) *(H,V,Ø)*

fjendskab no (omskr. t. noget andet, f. eks.: *Di ka ét/ék samn* = de kan ikke sammen) *(H/V,Ø)*

fjendtlig to *fjæntli; (H) fjæntlê; (V,Ø) (Di had æn fjæntlê hålning öwwërfår hwærajjër* = de havde en fjendtlig holdning overfor hinanden) *(Ø)*

fjer no *fjær, æ f., fjær, æ f.; (Hs) fjær; (Hn) fjær, -n, fjær, -n; (V,Ø) (jæn fjær ka næm blyw té fæm höns* = en fjer kan nemt blive til fem høns) *(H,V,Ø)*

fjerbold no *fjærbol'; (H,V,Ø)* (se bold)

fjerkræ no *fjærkræ'; (H,V,Ø)* (se kræ)

fjermer no *fjærmër; (H,V,Ø) (æ hæjst té höwwër i æn spæn' hæêjst* = hesten til højre i et spand heste) *(Hs)*

fjern to *fjærn; (H,V,Ø) (æn fjærn slægtning* = en fjern slægtning) *(H,V,Ø)*

fjerne (sig) uo *fjærn (sæ), fjærnër, fjærnt, h. fjærnt; (H,V,Ø) (ka han/hanj/haj fjærn sæ!* = kan han fjerne sig!) *(H,V,Ø)*

fjernsyn no *fjærnsyjn, æ f., fjærnsyjn, æ f.; (Hs) fjærnsyjn; (Hn) fjærnsyjn, -ê, fjærnsyjn, -ên; (V,Ø)*

fjog no *fjog, æ f., fjog, æ f.; (Hs) fjog; (Hn) fjog, -ê, fjog, fjogên; (V,Ø) (Deh ær utroli så mannê fjog, Dær ka seij i æn réGéring* = det er utroligt så mange fjog, der kan sidde i een regering) *(H,V,Ø)*

fjoget to *fjogê; (H,V,Ø) (Do sijjê nøêj fjogê uw* = du ser noget fjoget ud) *(H,V,Ø)*

fjollet to *fjållê; (H,V,Ø)*

fjolleri no *fjållêrij, -ê; (Hs) fjållêrij; (Hn) fjållêrij, -jê; (V,Ø)*

fjols no *fjåls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fjåls; (Hn) fjåls, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fjor no *(i) fywwër; (H,V,Ø) (i fywwër war ållting bæjjër* = i fjor var alting bedre) *(H,V,Ø)*

fjord no *fywwër, æ f. fywwër-r, æ f.; (Hs) fywwër; (Hn) fjuwwër, -n, fjuwwër-r, fjuwwërn; (V) fywwër, fywwërn, fywwër-r, fywwërn; (Ø)* (der tænkes almindeligvis på *æ Lijmfywwër/Lijmfywwërn/ Lijmfjuwrên/Limfywwërn* = Limfjorden) *(Hs/Hn/V/Ø)*

fjordeng no *stråênæng', æ s., stråênæng-ng, æ stråênæng-ng; (Hs) stråênæng'; (Hn) fywwërskywt, -ê, -ër, -ërn;* el. *fywwëræng; (V,Ø)*

fjordfisk no *fywwërfesk; (H,V,Ø)* (se fisk) *(fywwërfesk ær möj' béjjër æn Dæm fræ æ haw'* = fjordfisk er meget bedre end dem fra havet) *(Hs)*

fjumre uo *fjummër, fjummër, -r, h. -r; (H,V,Ø) (a fjummër-r så möj', så Deh ék Duwwê* = jeg fjumrede så meget, så det ikke duede) *(V,Ø)*

fjumrehoved no *fjummërhue; (H,Ø) fjummërhued; (V)* (se hoved)

fjæle uo *fiêl, -ër, fiêlt, h. fiêlt; (H,V,Ø)* (gemme) *(Deh lewt fiêlféjjê, åh Drængn fiêlt sæ baêw wé sofaên* = de legede gemme, og drengen gemte sig bag ved sofaen) *(Øø)*

fjælleslynge no *fiêlsløng-ng; (H) fjælslø-êng; (V,Ø)* (se slynge) (gynge hvor sædet er sidestykke fra arbejdsvogn, ophængt i begge sider)

fjærmer no *fjærmër; (H,V,Ø)* (den højre hest i et forspand)

fjæs no *fjæes', æ f., fjæes', æ f.; (Hs) fjæes'; (Hn) fjæes', -ê, fjæes', -ên; (V,Ø) (hans stuê niês séjjër møt i hans Gré-êm fjæês* = hans store næse sidder midt i hans grimme fjæs) *(H,V,Ø)*

fjæsing n *fjæsing; (H,V,Ø)* (fisk) *(æ fjæsing ka sték mæ æn Gifti pig* = fjæsingen kan stikke med en giftige pig) *(Hs)*

flab no *flaeb, æ f.; (Hs) flaeb; (Hn) flaeb, -ên; (V,Ø) (han(hanj/haj war æn stuê flaêb* = han var en stor flab) *(H/V/Ø)*

flabet to *flabê; (H,V,Ø) (no ska Do ét/ék wær flabê* = nu skal du ikke være flabet) *(H/V,Ø)* (stor i kæften)

flad, fladt, fladere, fladest to *flåd, mie flåd, mjæst flåd; (H) flå', mie flå', mjæst flå'; (V,Ø)*

fladbundet to *flådbonnê; (H) flåbunjê; (V) flåbujjê; (Ø) (æn flådbonnê pram* = en fladbundet pram) *(H)*

flade no *flåêd, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) flåêd; (Hn) flåê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

fladfisk no *flådfésk; (H) flåfésk; (V,Ø)* (se fisk)

fladnæset to *flåniesê; (H,V,Ø)*

fladpandet to *flåpannë; (H) flåpanjê; (V) flåpajjê; (Ø) (Deh ær æn nøej flåpanjê tånkêGång, töws a* = det er en noget fladpandet tankegang, synes jeg) *(V)*

fladsyning no *flasyjning; (H,V,Ø)* (se syning)

flag no *flag, æ f., flag æ f.; (Hs) flag; (Hn) flaw, flawwê, flaw, flawwên; (V,Ø) (wi ska ha flawwê oph i Daw, Deh ær GrojlowsDaw* = vi skal have flaget op i dag, det er Grundlovsdag) *(Ø)*

flage no *flaeg, æ f., flagër, æ f.; (Hs) flaeg, -ên, -ër, -ërn; (Øm) flaew, -ên, -ër, -ërn) (V,Øø)* (skive) *(ijsflawên ær Dröwwên wæk no* = isflagen er drevet væk nu) *(V,Øø)*

flage uo *flägrê, flägrê, flägrê, h. flägrê; (H,V,Øm) flawrê, flawrê, h. flawrê; (Øø) (wi flägrê får wor naeboh i Daw, han hår føssêlsDaw* = vi flager for vor nabo i dag, han har fødselsdag) *(H)*

flagermus no *flaGGërmus; (H,V,Øm) flawwêmuws; (Øø)* (se mus)

flagre uo *flägrê, flägrê, flägrê, h. flägrê; (H,V,Øm) flawrê, flawrê, h. flawrê; (Øø) (hwa flawrê Do rojt ættër* = hvad flagrer du rundt efter) *(Øø)*

flagsnor no *flagsnoër; (H,V,Ø)* (se snor)

flagspætte n *flagspæt'; (H,V,Øm) flawspæt'; (Øø)*

flagstang no *flägstang'; (H) flägstång'; (V,Øm) fläwstång; (Øø)* (se stang)

flakke uo *fla'k, fla'kër, fla'kê, h. fla'kê; (H) flak', flakkër, flakkê, h. flakkê; (V,Ø) (hanj hår flakkê ronjt hiêl si lyw'* = han har flakket rundt hele sit liv) *(V)*

flakse uo *flaks, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (fåwln flaksër* = fuglen flaksër) *(V,Ø)*

flamme no *flam-m, æ f., flammër, æ f.; (Hs) flam-m; (Hn) fla-êm, flamn, flammër, flammërn; (V,Ø)*

flanke no *flånk, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) flånk; (Hn) flånk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hæjstns flånkër* = hestens flanker) *(V,Ø)* (hestens sider)

flap no *flap, æ f., flappër, æ f.; (Hs) flap; (Hn) flap, -pên, -për, -përn; (V,Ø) (flywwër slow flappërn poh wingërn uw, Da Dæj lanjê* = flyveren slog flapperne på vingerne ud, da den landede) *(V)*

flaske (sig) uo *flask (sæ), flaskër (sæ), flaskæ (sæ), h. flaskæ (sæ) (H,V,Ø) (Deh hiele hår flaskæ sæ, såm Deh sku* = Det hele har flasket sig, som det skulle) *(H,V,Ø)*

flaske no *flask, æ f., -ê, æ f.; (Hs) flask; (Hn) flask, -ên, -ër -ërn; (V,Ø)*

flaskegrøn to *flaskGrøn'; (H,V,Ø)*

flaskehals no *flaskhals; (H,V,Ø)* (se hals)

fler, flere, flest to *flir, fli-ie, flést; (H,V,Ø)*

flertal no *fli-ietal; (H,V,Ø)*

flertydig to (omskr. t. f. eks.: *Deh ka fårståês po fli-ie måër* = det kan forståes på flere måder) *(H,V,Ø)*

fletning no *flætning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) flætning; (Hn) flætning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (a ka Gott li piwwër mæ flætningër, åh hon håër æn skön jæn* = jeg kan godt lide piger med fletninger, og hun har en køn een) *(H,V,Ø)*

flette uo *flæ't, flæ'tër, flæ'tê, h. flæ'tê; (H) flæt, -tër, -tê, h. -tê; (V,Ø) (Di såt å flættê fingër* = de sad og flettede fingre) *(H,V,Ø)*

fletværk no *flæ'twærk; (H) flætwærk; (V,Ø)* (se værk) (*flæ'twærk ka æn broeg té manne téng, æn flættê halmwisk i æ trésko, æn flæ'ttê pijlêkår åssêwidrê* = fletværk kan man bruge til mange ting, en flettet halmvisk i træskoene, en flettet pilekurv osv.) *(Hs)*

flid no *fliê, æ f.; (Hs) fliê; (Hn) fliê, fliên; (V,Ø) (haj Goër té åpGawwên mæ fliê åh åmhu* = han går til opgaven med flid og omhu) *(Ø)*

flig no *flij', æ f., fli-i, æ f.; (Hs) flij'; (Hn) flij', -ên , fli-i, fliên; (V,Ø) (han så æn bê'tê flij' oh hennê kjowl* = han så en lille flig af hendes kjole) *(Hs)*

flikke uo *flæ'k, flækkê, flækkê, h. flækkê; (H) flek', flekkê, flekkê, h. f.; (V,Ø) (haj flekkê æn træsko sammên* = han flikkede en træsko sammen) *(Ø)*

flimmer no *flemmër, æ f.; (Hs) flemmër; (Hn) flemmër, -r; (H,V,Ø) (hwa ær Deh får nøej flemmër?* = hvad er det for noget flimmer) *(H,V,Ø)*

flimre uo *flemmër, flemmër, flemmër, h. flemmër; (H,V,Ø) (a ær ek mæ siel, Deh flemmër får mi yewn* = jeg er ikke mig selv, det flimrer for mine øjne) *(H,V,Ø)*

flims no *flems, æ f.; (Hs) flems; (Hn) flems, -n; (V,Ø)* (f. eks. skind på kogt mælk)

flimsgrød no *flemsGrød; (Ø)*

flink to *flenk; (H,V,Ø) (hanj war åltjjër flenk åh flitti i skueln* = han var altid flink og flittig i skolen) *(V)*

flint no *flent, æ f.; (Hs) flent; (Hn) flint, -ên; (V,Ø) (hon, æn bêttê kuên, war hoër som flent* = hun, en lille kone, var hård som flint) *(H,V,Ø)*

flintesten no *flentstien; (H,V,Ø)* (se sten)

flintrende to *flentrên; (H,V,Ø) (nuen ka blyew så flentrên Gal öwwër nøej, som anjër wil ta mæ roh* = nogen kan blive så flintrende Gal over noget, som andre ville tege

med ro) *(V)*

flintøkse no *flentyws; (H) flentyws; (V,Ø)* (se økse)

flip no *flip, æ f., flippër, æ f.; (Hs) flip; (Hn) flip, -pên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn muwërskjowt ær uddên flip* = en murer-skjorte er uden flip) *(H,V,Ø)*

flippe (ud) uo *flip uw', flippê uw', flippê uw', h. flippê uw'; (H,V,Ø) (han hår ållër flippê uw'* = han har aldrig flippet ud) *(H)*

flis no *flijs, æ f.; (Hs) flijs; (Hn) flijs, -ên; (V,Ø)*

flise no *flies, æ f., fliesër, æ f.; (Hs) flies; (Hn) flies, flisn, fliesër, fliesërn; (V,Ø)*

flisegulv no *fliesGul; (H) fliesGåll* el. *fliesGwol; (V,Ø)* (se gulv)

flit no *flittê; (H,V,Ø)* (møl)

flitsbue no *fletsboew; (H,V,Ø)* (se bue)

flittig to *flitti; (H,V,Ø) (å wæër flitti ær æn Gue téng, mæn Deh må ék blyew får möj'* = at være flittig er en god ting, men det må ikke blive for meget) *(V,Ø)*

flod no *floed, æ f. -ër, æ -ër; (Hs) floed; (Hn) flow', -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

flodhest no *flohæjst, (H,V,Ø)* (se hest)

flok no *flå'k, æ f., flå'k, æ f.; (Hs) flåk; (Hn) flåk, -kên, flåk, -kên; (V,Ø) (Dær kam tow flåk Gæs* = der kom to flokke gæs) *(V,Ø)*

flokkes uo *flå'kês; (Hs) flåkkês; (V,Ø) (wibërn flåkkês i höst* = viberne flokkes i høst) *(V,Ø)*

flomme no *flo-êm, æ f.; (Hs) flo-êm; (Hn) flo-êm, flom-mên; (V,Ø)* (fedt i svinebughulen)

flor no *flor, æ f.; (Hs) flor; (Hn) flor, -ê; (V,Ø) (blåmstërn står i ful flor* = blomsterne står i fuldt flor) *(V,Ø)*

flormel no *flo-ërmiel; (H,V,Ø)* (se mel)

flormelis no *flo-ërmelis; (H,V,Ø)* (se melis)

flosset to *flåssê; (H,V,Ø) (æ töw war flåssê i æ kantër* = tøjrt var flosset i kanterne) *(Hs)*

flot to *flåt; (H,V,Ø) (som ong war hon æ flåt støk' kwéjfålk* = som ung var hun et flot stykke kvindfolk) *(V,Ø) (skibê Gek poh Gronj, mæn kom flåt oh sæ siel* = skibet gik på grund, men kom flot af sig selv) *(V)*

flotte sig uo *flåt sæ, flåttër sæ, flåttê sæ, h. flåttê sæ; (H,V,Ø) (haj flåttê sæ åh béstelt champagne té hiêlê sælskabbê* = han flottede sig og bestilte champagne til hele selskabet) *(Ø)*

flov to *flåw; (H,V,Ø) (hanj blöw så flow, så hanj blöw hiel rø' i huêdê* = han blev så flov, så han blev helt rød i hove-det) *(V)*

flue no *fly-yw, æ f., flywwër, æ f,; (Hs) fly-yw; (Hn) fly-yw, flywwên, flywwër, -ërn; (V,Ø)*

flueben no *flyêwbien; (H,V,Ø)* (se ben)

fluefanger no *flywfangër; (H,V,Ø)* (se fanger)

flueskab no *flywskaeb; (H,V,Ø)* (se skab) (skab med fluenet til madvarer, som man brugte før køleskabet kom frem)

fluesmækker no *flywsmækkër, æ f., -ê, æ -ê; (Hs) flywsmækkër; (Hn) flywsmækkër, -ên, -ê, -ërn (V,Ø)*

fluesnapper no *flu-êsnappër; (H,V,Ø)* (fugl)

fluesvamp no *fluêswamp; (H,V,Ø)* (se svamp)

flugt no *flogt', æ f.; (Hs) flogt'; (Hn) flowt', -n; (V,Ø)*

flugte uo *flogt, flogtër, flogtê, h. flugtê; (H) flowt, flowtër, flowtê, h. fluwtê; V,Ø) (Deh jæn-n flogtër mæ Deh ånt* = det ene flugter med det andet) *(H)*

flunkende to *flunkêns; (H,V,Ø) (hans bijl war flunkêns nyj'* = hans bil var flunkende ny) *(H,V,Ø)*

fly uo *fli; (H,V,Ø) (fli mæ lij brö-ê* = fly mig lige brødet) *(V,Ø)*

flyde uo *flydê, -r, flöd, h. flöt; (H) flyj, flyjjër, flö'. h. flöt; (V,Ø) (i Guër flöd æ öwwër hielê æ huws* = i går flød det over hele huset) *(Hs)* (*fløên flyjjê ålltijjër owwên poh* = fløden flyder altid ovenpå) *(V,Ø)*

flydende to *flyên; (H,V,Ø) (smørrê æ blöwwên hiel flyên* = smørret er blevet helt flydende) *(V,Ø)*

flygte uo *fløgt, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) fløwt, -ër, -ê, h. -ê; (V,Øø) (Di fløwtê öwwër ståk å stiên* = de flygtede over stok og sten) *(V,Ø)*

flygtning no *fløgtning', æ f.; -ng, æ -ng; (Hs) fløgtning'; (Hn) fløgtning', -ên, fløgtning-ng, fløgtningên; (Øm) flöwt-ning', -ên, flöwtning-ng, flöwtningên; (V,Ø) (frå 1992 té 2019 war Dær æn læjr får flöwtning-ng i Trannum* = fra 1992 til 2019 var der en lejr for flygtninge i Tranum) *(V,Ø)*

flynder n *flönnër; (H) flöjjër; (V,Ø)*

flytning no *fløtning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fløtning; (Hn)*

fløtning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)

flytte sig 1 uo *flø't, -ër, -ê, h. -ê sæ; (H) fløt sæ, -tër, -tê, h. -tê; (V,Ø)* (flytte sig)

flytte sig 2 uo *fåwåër sæ; (H,V;Ø)* (skrubbe af) *(ka Do lie fåwåër Dæ, så a ka kom té* = kan du lige flytte dig (skrubbe af), så jeg kan komme til) *(H,V,Ø)*

flytte uo *fløt', flø'tê, flø'tê, h. fløt'; (H) fløt, fløttër, fløttê, h. fløttê; (V,Ø) (han flø'tê té æn ny huws* = han flyttede til et nyt hus) *(Hs)*

flyttebil no *flø'tbijl; (H) fløttêbijl; (V,Ø)* (se bil)

flyve uo *fly-yw, flywwër, flöw', h. flöwwen; (H,V,Ø)*

flyvefærdig to *flywfæër; (H) flywfærDi; (Øm) flywfæër; V,Ø) (Dænajjên hål' swåêlongër ær no flywfæër* = det andet hold svaleunger er nu flyvefærdige) *(V,Ø)*

flyvehavre no *flyewhawwër; (H,V,Ø)* (se havre)

flyvemaskine no *fly-ywmaskijn; (H,V,Ø)* (se maskine)

flyver no *flywwër, æ f., flywwër-r, æ f.; (Hs) flywwër; (Hn) flywwër, -n, flywwër-r, flywwërn; (V,Ø)*

flyvesand no *flywsan'; (H) flyewsåên; (V) flywsåéj; (Ø)* (se sand)

flyvetur no *flywtuwr'; (H,V,Ø) (*se tur)

flyvning no *flywning, æ f., flywningër, æ f.; (Hs) flywning; (Hn) flywning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

flyvsk to *flywsk; (H,V,Ø) (Deh Goër flywsk té* = det går flyvsk til = det går livligt til) *(H,V,Ø)*

flyvsmælket to *flywsmælkêt; (V,Ø)* (at fråse) *(Do ska ék wæër så flywsmælkkê mæ åh øes op poh Di tallërkên* = du skal ikke fråse ved at øse så meget op på din tallerken) *(V,Ø)*

flæbe uo *flæêb, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hwa står Do Dær åh flæêbër får* = hvad står du der og flæber for) *(H)*

flæberi no *flæbêrij, æ f.; (Hs) flæbêrij; (Hn) flæbêrij, -ê; (V,Ø)*

flæbevorn to *flæêbworn; (H,V,Ø)* (have let til at græde)

flække no *flæk, æ f., -kër, æ -kër; (Hs) flæk; (Hn) flæk, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)*

flække uo *flæ'k, flæ'kkër, flæ'kê, h. flæ'kê; (H) flæk', flækkër, flækkê, h. flækkê; (V,Ø) (æn flækkê træsko* = en flækket træsko) *(H,V,Ø)*

flæng no *(i) flæng; (H,V,Ø)* (tilfældigt)

flænge no *flæng-g, æ f., -ër, æ -ër; (H) flæ-æng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

flænge uo *flæ-êng, flængër, flængt, h. flængt; (H,V,Ø)*

flænse uo *flæns, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

flæsk no *flæsk, æ f.; (Hs) flæsk; (Hn) flæsk, -ê; (V,Ø) (stjæwt flæsk mæ pésillêsows* = stegt flæsk med persillesovs) *(V,Ø)*

flæskeside no *flæsksiéj; (H,V,Ø)* (se side) (en flæskeside er en halv gris)

flæskesteg no *flæskêstieg; (H,Øm) flæskêstiew; (V,Ø)* (se steg)

flæskesvær no *flæskêswar, æ f.; (Hs) flæskêswar; (Hn) flæskêswar, -ê; (V,Ø)*

fløde no *fløê, æ f.; (Hs) fløê; (Hn) fløê, -n; (V,Ø) (weh Do ha fli-ie fløe (*el. *mër fløe) i kaffên?* = vil du have mere fløde i kaffen?) *(V,Ø)*

flødefarvet to *fløêfarwê; (H,V,Ø)*

flødeis no *fløêijs; (H,V,Ø)* (se is)

flødeskum no *fløêskom'; (H,V,Ø)* (se skum)

fløj no *fløj, æ f.; (Hs) fløj; (Hn) fløj, -jên, fløéj, -ên; (V,Ø)* (bygningsfløj, vindfløj)

fløjl no *fløjjêl, æ f.; (Hs) fløjjêl; (Hn) fløjjêl, -ê; (V,Ø)*

fløjlsand n *fløjjêlsåên; (H,V,Ø)* (se and)

fløjlsblomst no *fløjjêlsblumst; (H,V,Ø)* (se blomst)

fløjlsgrød no *fløjjêlsGröd; (H) flimsGröd* el. *fløjjêlsGröd (V,Ø)* (se grød)

fløjlskjole no *fløjjêlskjowl; (H,V,Ø)* (se kjole)

fløjt no *fløjt, æ fløjt, -ër, æ -ër; (Hs) fløjt; (Hn) fløjt, -ên, fløjtër, -n; (V,Ø)*

fløjte no *fløjt, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fløjt; (Hn) flø-éjt, fløjtn, fløjtër, fløjtërn; (V,Ø) (fløjtërn war lawwê oh pijêlGré-ên* = fløjterne var lavet af pilegrene) *(V,Ø)*

fløjte uo *flöéjt, flöjtër, flöjtê, h. flöjtê; (H,V,Ø) (hon Gik åh flöjtê, mæns hon Gjow ræ-ên* = hun gik og fløjtede, mens hun gjorde rent) *(H)*

fløjtekedel no *flöjtki'êl; (H,V,Ø)* (se kedel)

fløjtende bio *flöjtnê; (H,V,Ø) (haj war flöjtênê Gal'* = han var fløjtende gal) *(Ø)*

flå uo *flåh, flåhr, flåê, h. flåê; (H,V,Ø) (jægërn flåhr skéjjê oh Dyjër* = jægeren flår skindet af dyret) *(Ø)*

flåde no *flåê, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) flåê; (Hn) flåê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (wi ska ha lawwê æn tömmêflåê* = vi skal have lavet en tømmerflåde)*(V,Ø)*

fnat no *fnat, æ f.; (Hs) fnat; (Hn) fnat, -n; (V,Ø) (ånjër krigên war Dær mannê Dær fék fnat* = under krigen var der mange, der fik fnat) *(V)*

fnis no *fnijs, æ f.; (Hs) fnijs'; (Hn) fnijs', -ê; (V,Ø)*

fnise uo *fni-ijs, fnij'sër, fnijst, h. fnijst; (H,V,Ø) (piwwërn fnijst baw weh hans røew* = pigerne fniste bag ved hans ryg) *(V,Ø)*

fnug no *fnoG, æ f., fnoG, æ f.; (Hs) fnoG; (Hn) fnoG, fnoGGê, fnoG, fnoGGên; (V,Ø) (hon war læt som æ fnoG, når hon swæwê hæn öwwër DåjsGollê* = hun var let som et fnug, når hun svævede hen over dansegulvet) *(Ø)*

fnugget to f*noGGê; (H,V,Ø) (töwwê war möj' fnoGGê* = tøjet var meget fnugget) *(V,Ø)*

fnys no *fnyjs, æ f., fnyjs, æ f.; (Hs) fnyjs, -ên, fnyjs, -ên; (Hn) fnyjs, -ê, fnyjs, -ên; (V,Ø) (han Gék uw oh stowwên mæh æn fnyjs* = han gik ud af stuen med et fnys) *(Hn)*

fnyse uo *fny-yjs, fnyj'sër, fnyjst, h. fnyjst; (H,V,Ø) (haj fnyjst oh arriskab* = han fnyste af arrigskab) *(Ø)*

fod no *fued, æ f., fæddër, æ f.; (Hs) fued; (Hn) fu', fu-ên,* el. *fudên, fæddër, -n; (V,Ø)*

fodbold no *fudbålD', æ f; (Hs) fudbålD'; (Hn) fobål', -ên; (V,Ø)* (se bold) *(Di spelt fobål' hwær åh hwær jænnest sönDa* = de spillede fodbold hver og hver eneste søndag) *(V,Ø)*

fodboldspil no *fudbålspél; (H) fobålspél; (V,Ø)* (se spil)

fodboldspiller no *fudbålspéllër; (H) fobålspéllër; (V,Ø)* (se spiller)

fodbremse no *fudbræms/fobræms; (H/V,Ø)* (se bremse)

fodende no *fæddê-æên; (H) fæddêæênj; (V) fæddëræêj* el. *fueæêj; (Ø)* (se ende) *(wi séjjër hæër nie i æ fæddër-æên* = vi sidder her nede i fodenden) *(H)* (bruges om bordende)

foder no *fuwwër, æ f.; (Hs) fuwwër; (Hn) fuwwër, fuwwër-r; (V,Ø) (té kjørmês sku wi Gjan ha Deh hal fuwwër i bé-hål'* = til kjørmes (kyndelmisse) skulle vi gerne have halvdelen af foderet i behold) *(H,V,Ø)*

fodermester no *fuwwêmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester)

fodermængde no *Gjæwt, æ G.; (Hs) Gjæwt; (Hn) Gjæwt, -n, -ër, -ërn; (V,Øv) Gæwt, -n, -ër, -ërn; (Øø)* (se mængde)

foderstand no *fuwwêstan'; (H) fuwwêstanj'; (V) fuwwêstaj'; (Ø)* (se stand) *(Dyjjërn war i Guê fuwwêstaj'* = dyrene var i god foderstand) *(Ø)* (se stand)

fodfolk no *fudfålk; (H) fufålk; (V,Ø)* (se folk) (infanteri)

fodfæste no *fudfæjst, æ f.; (Hs) fudfæjst; (Hn) fuêfæjst, -ê; (V,Ø) (Deh ær ék té åh foh fuêfæjst poh Dæj hæër bak* = det er ikke til at få fodfæste på denne her bakke) *(Ø)*

fodgænger no *fudGængër, æ f., fudGængër-r, æ f.; (Hs) fudGængër; (Hn) fuGængër, -ên, -r, fuGængërn; (V,Ø)*

fodgængerovergang no *fudGængëröwwërGang; (H) fuGængëröwwêGång; (V,Ø)* (se gang)

fodkold to *fudkål'; (H) fukål'; (V,Ø) (ær-n fudkål', ær-æ Gott mæ warm huêsër* = er man fodkold, er det godt med varme hoser) *(H)*

fodpose no *fudpues; (H) fuepues; (V,Ø)* (se pose) (foret pose, ofte I lånddent fåreskind. Gik fra fødder og op til livet. Brugtes I koldt vejr på hestekøretøjer)

fodre uo *fuwwër, fuwwër, -r, h. -r; (H,V,Ø) (hæjstn blöw fuwwër oh, føn+n fålkên Gik i sæng'* = hestene blev fodret af før folkene gik i seng) *(Ø)*

fodspor no *fudspor; (H) fuspor; (V,Ø)* (se spor) *(Dær war fuspor i sné-ên* = der var fodspor i sneen) *(V,Ø)*

fodsved no *fudswed; (H) fu-swed* el. *fu-swéj'; (V,Ø)* (se sved)

fodtrin no *fudtrin; (H) futrin; (V,Ø)* (se trin)

fodtøj no *fudtöw; (H) fu-töw* el. *fuê-töw; (V,Ø)* (se tøj)

foged no *fowwêd, æ f., -r, æ -r; (Hs) fowwêd; (Hn) fowwê, fowwêdên, fowwêdër, fowwêdërn; (V) foê, foên, foër, foërn; (Ø)*

fok no *fåk', æ f.; (Hs) fåk'; (Hn) fåk', -kên; (V,Ø)* (trekantet sejl foran forreste mast på sejlskib)

fokkemast no *fåkmast; (H,V,Ø)* (se mast)

fold 1 no (anvendes kun om kaninfold) *fål', æ f., fåel, æ f.; (Hs) fål'; (Hn) fål', fållen, fåel, fållên; (V,Ø)*

fold 2 no *fål', æ f., fållër, æ f.; (Hs) fål'; (Hn) fål', -lên,*

fållër, fållërn; (V,Ø) (fold på skjorteærmet)

folde uo *fål-l, fållër, fållê, h. fållê; (H) fåel, fållër, fålt, h. fålt; (V,Ø) (hanj fålt sit töw pæent sammên, Da hanj sku i sæng'. Deh sijjër-æn sjallên* = han foldede sit tøj pænt sammen, da han skulle i seng. Det ser man sjældent) *(V)*

folder no *fållër, æ f., fållër-r, æ f.; (Hs) fållër; (Hn) fållër, -n, fållër-r, -rn; (V,Ø)*

fole uo *foel, folër, foêlt, h. foêlt; (H,V,Ø) (wor øeg hår lij foêlt i næt* = vort øg har lige folet i nat*) (H)*

folk 1 no *fålk, æ f., fålk, æ f.; (Hs) fålk; (Hn) fålk, -ên, fålk, -ên; (V,Ø) (fålkên poh Gå-rn had Djær ijn fålkståew* = folkene på gården havde deres egen folkestue) *(Øø)*

folk 2 no *fålk, æ f., fålk, æ f.; (Hs) fålk; (Hn) fålk, -ê, fålk, fålkên; (V,Ø)* (et lands folk)

folkeafstemning no *fålk(ê)awstæmning; (H,V,Ø)* (se afstemning)

folkedans no *fålkêDans; (H) fålkêDånjs; (V) fålkeDåjs; (Ø)* (se dans)

folkedragt no *fålkêDragt; (H,Øm) fålkêDrawt; (V,Ø)* (se dragt)

folkekirke no *fålkkjærk; (H) fålkêkærk* el. *fålkêkierk; (V,Ø)* (se kirke)

folkelig to *fålkêli; (H) fålkli; (V,Ø)*

folkens no *fålkêns; (H,V,Ø) (kom så fræmoh, fålkêns* = kom så fremad, folkens) *(H,V,Ø)*

folkeslag no *fålkêslag; (H) fålkêslaw; (V,Ø)*

folkestue no *fålkêståw; (H) fålkêståew; (V,Ø)* (se stue)

folkestyre no *fålkstyjê; (H,V,Ø)* (se styre) *(fålkstyjê ær snår Deh saem som Demokratij* = folkestyre er snart det samme som demokrati) *(H,V,Ø)*

folketing no *fålkêting'; (H,V,Ø)* (se ting)

folkevise no *fålkêwies; (H,V,Ø)* (se vise)

for fo *får; (H,V,Ø)*

for no *fo-êr, æ f.; (Hs) fo-êr; (Hn) fo-êr, -ê; (V,Ø)* (for i frakke) *(Dær war æ flot fo-êr i hans frak* = der var et flot for i hans frakke) *(V,Ø)*

foragt no *fåagt, æ f.; (Hs) fåagt; (Hn) fåawt, -ên; (V,Ø)*

foragte uo *fåagt, -ër, -ê, h. -ê; (H) fåawt, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)*

foran bio *fåran'; (H,V,Ø) (haj Goër ålltijjê fåran'* = han går altid foran) *(Ø)*

forandre uo *fåran nër, fåran nër, -r, h. -r; (H) fåranjër, fåranjër, fåranjër, h. fåranjër; (V) fåra jjër, fåra jjër, -r, h. fåra jjër-r; (Ø) (hon hår wærkli fåra jjër sæ* = hun har virkelig forandret sig) *(V,Ø)*

forandring no *fåranDring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåranDring; (Hn) fåranjring, -ên, -ër, -ërn; (V) fåra jring, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (fåra jringërn war kommên får åh blyew* = forandringerne var kommet for at blive) *(Ø)*

forankre uo *fåran kër; (H,V,Ø)* (se ankre) *(boedên war Dröwwên wæk, fårDeh Dænj ek war blöwwên ornli fåran kër* = båden var drevet væk, fordi den ikke var blevet ordentlig forankret) *(V)*

forarbejde no *fårarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde) *(haj hår Gjow sit fårarbê Gott* = han har gjort sit forarbejde godt) *(Ø)*

forarbejde uo (omskr. t. f. eks.: *Gjør/Gøêr nøêj uw oh* = gøre noget ud af) *(H/V,Ø)*

forarge uo *fåra rrê, -r, fåra rrê, h. fåra rrê; (H,V,Ø)*

forargelse no *fåra rgêls, æ f.; (Hs) fåra rgêls; (Hn) fåra rgêls, -n; (V,Ø)*

forarmet to *fåra rmê; (H,V,Ø)*

forbandelse no *fårbannêls, æ f.; (Hs) fårbannêls; (Hn) fårbanjêls, -n; (V) fårbajjêls, -n; (Ø)*

forbandet, forbandede to (f. eks. *Dæj'/Dænj'/Dæj' fårbannê/fårbanjê/fårbajjê knæjt* = den forbandede knægt) *(H/V/Ø) (Deh ær Da nøej fårbannê luet* = det er da noget forbandet lort) *(H)*

forbandt no *fårbant; (H,V,Ø)* (den måde, det mønster mursten sættes op i muren med)

forbarme (sig) uo *fårbarm (sæ), fårbarmër, fårbarmt, h. fårbarmt (sæ) (H,V,Ø) (hon fårbarmt sæ öwwër ham, siel åm hanj ék fårtjænt-æ* = hun forbarmede sig over ham, selv om han ikke fortjente det) *(V)*

forbavse uo *fårbaws, -r, fårbawst, h. fårbawst; (H,V,Ø) (Do fårbawst mæ Gott nok i jaes, mæ Deh Do såê* = du forbavsede mig godt nok i aftes, med det, du sagde) *(H,V,Ø)*

forbavselse no *fårbawsêls, æ f.; (Hs) fårbawsêls; (Hn) fårbawsêls, -n; (V,Ø)* (kan også omskr. t.: f. eks. *öwwër-raskêls* = overraskelse) *(H,V,Ø)* eller *(Deh kom baw poh mæ* = det kom bag på mig) *(H,V,Ø)*

forbedre uo *fårbæjjê, fårbæjjër, fårbæjjër, h. fårbæjjër;*

(H,V,Ø) (han fårbæddër sæ = han forbedrer sig) *(H)*

forbedring no *fårbæjring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårbæjring; (Hn) fårbæjring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (se bedring)

forbehold no *fårbéhål', æ f., fårbéhål', æ f,; (Hs) fårbéhål'; (Hn) fårbéhål', fårbéhållê, fårbéhål', fårbéhållên; (V,Ø) (han såê ja, mæh æ hwés fårbéhål'* = han sagde ja, med et vist forbehold) *(H)*

forbeholden to (omskrives f. eks til *skeptisk* = skeptisk) *(H,V,Ø)*

forben no *fårbiên; (H,V,Ø)* (se ben)

forbenet to *fåbient; (H,V,Ø) (hanj war Gammêl, fåbient, åh fårståkkê* = han var gammel, forbenet og forstokket) *(H,V,Ø)*

forberede uo *fårbéred, fårbéredër, fårbéréj', h. fårbéréj'; (H) fårbéré-éj, fårbéréër, fårbéréê, h. fårbéréj'; (V,Ø) (haj fårbéréër sæ hwær Daw* = han forbereder sig hver dag) *(Ø)*

forberedelse no *fårbéréddêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårbéréddêls; (Hn) fårbéréêls, -n, -ër, -ërn; V,Ø) (Dijn fårbéréêls ku Gott ha wæt bæjjër* = din forberedelse kunne godt have været bedre) *(V,Ø)*

forbi fo og bio *fårbij'; (H) fåbij; (V,Ø) (Deh hielê ær fåbij no, så I ka Gott ta hjæm* = det hele er forbi nu, så I kan godt tage hjem) *(V,Ø)*

forbier no *fårbijjër, æ f., fårbijjër, æ -r; (Hs) fårbijjër; (Hn) fåbijjê, -rn, fåbijjër-r, fåbijjërn; (V,Ø)*

forbifart no *fårbifårt, æ f.; (Hs) fårbifårt; (Hn) fåbifårt, -n; (V,Ø)* (se fart) *(Deh war nøéj, haj såê i fåbifårtn* = det var noget, han sagde i forbifarten) *(Ø)*

forbigå uo *fårbi'Goh; (H,V,Ø)* (se gå)

forbigående to *fårbi'Gohên; (H,V,Ø) (æ ræênwæjlê ær fårbi'Gohên* = regnvejret er forbigående) *(Hs)*

forbillede no *fårbillêd; (H) fårbéllê; (V,Ø)* (se billede) *(hanj ær æ Gott fårbéllê får Di anjër* = han er et godt forbillede for de andre) *(V)*

forbinde uo *fårbén-n, fårbinnër, fårban', h. fårbunnên; (H) fårbénj, fårbénjër, fårban', h. fårbunjên; (V) fårbé-éj, fårbéjjër, fårbaj', hår fårbojjên; (Ø)* (se binde)

forbindelse no *fårbinnêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårbinnêls; (Hn) fårbénjêls, -n, -ër, -ërn; (V) fårbéjjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø) (Dær ær ré-êng fårbéjjêls imæl Thistéh å Struër* = der er ringe forbindelse mellem Thisted og Struër) *(Ø)*

forbinding no *fårbénning; (H) fårbénjing; (V) fårbéjjing; (Ø)* (se binding)

forbistret to *fårbistër-r; (H,V,Ø) (hon war Da æn fårbistër-r oêng* = hun var da en forbistret unge) *(V,Ø)*

forbitre uo (omskr. t. f. eks.: *Gjør/Gøêr suwr* = gøre sur) *(H/V,Ø) (Di Gjow æ lyw suwr får hwærannër* = de gjorde livet surt for hinanden) *(Hs)*

forbitret to *fårbitrê; (H,V,Ø) (han war fårbitrê öwwër, at han war blöwwên fyjjër* = han var forbitret over, at han var blevet fyret) *(H)*

forblinde uo *fårblin-n, fårblinnër, fårblinnê, h. fårblinnê; (H) fårblénj, -ër, -ê, h. -ê; (V) fårblé-éj, fårbléjjër, fårbléjjê, h. fårbléjjê; (Ø) (hon fårblinnê ham Da hiel, Dæn tåsk* = hun forblindede ham da helt, den torsk) *(Hs)*

forblive uo *fåblyew; (H,V,Ø)* (se blive)

forbløde uo *fårbløêd; (H) fårbløê; (V,Ø)* (se bløde)

forbløffe uo *fårbløf, -fër, -fê, h. -fê; (H,V,Ø)* (omskr. også t. f. eks.: *öwwërrask* = overraske) *(H,V,Ø)*

forbrug no *fårbrow; (H,V,Ø)* (se brug) *(Di håër æn stur fårbrow* = de har et stort forbrug*) (H)*

forbruge uo *fårbro-êw; (H,V,Ø)* (se bruge)

forbruger no *fårbrowwër; (H,V,Ø*) (se bruger)

forbryde sig uo *fårbryéj, -ër, fårbrøj, h. fårbrot sæ; (H,V,Ø)*

forbrydelse no *fårbryjdêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårbryjdêls; (Hn) fårbryjdêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forbryder no *fårbryjdër; æ f., -r, æ -r; (Hs) fårbryjdër; (Hn) fårbryjdër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (Deh ær ék åll fårbryjdër-r, Dær blywwër straffê ættër fårtjænst* = det er ikke alle forbrydere, der bliver straffet efter fortjeneste) *(V,Ø)*

forbrænde uo *fårbræn-n, fårbrænnê, fårbrænt, ær fårbrænt; (H) fårbrænj, -ër, fårbrænj', ær fårbrænj'; (V) fårbraéj, fårbræjjê, fårbræj', ær fårbræj'; (Ø)*

forbrænding no *forbrænning; (H) forbrænjing; (Hn) forbræj'jing; (Ø)* (se brænding) (*hanj haê æn Guê forbrænjing, så hanj blöw ék fi-ër, siel om hanj spiêst möj'* = han havde en god forbrænning, så han blev ikke federe, selv om han spiste meget) *(V)*

forbud no *fårbud; (H) fårbuh; (V,Ø)* (se bud)

forbudt to *fåbut'; (H,V,Ø) (Deh ær fåbut' åh slåh böhn* = det er forbudt at slå børn) *(V,Ø)*

forbund no *fårbun', æ f., fårbun', æ f.; (Hs) fårbun'; (Hn)*

fårbunj', fårbunjê, fårbunj', fårbunjên; (V) fårbuj', fårbujjê, fårbunj', fårbujjên; (Ø)

forbunden to *fårbunnên, fårbunjên; (V) fårbojjên; (Ø) (Di ær stærk fårbujjên, Di tow* = de er stærkt forbundne, de to) *(Ø)*

forbyde uo *fårbyéj; (H) fåbyj'; (V,Ø)* (se byde) *(Do ka ék fåbyj' mæ å Goh hær* = du kan ikke forbyde mig at gå her) *(V,Ø)*

forbygge uo *fårbøeg; (H,Øm) fårbøêw; (V,Øø)* (se bygge) *(Di hae fårböewwê sæ, så Di hae ék råh té å sé-éj i huwsê* = de havde forbygget sig, så de havde ikke råd til at sidde i huset) *(Ø)*

forbytte uo *fårby't; (H) fårbyt'; (V,Ø)* (se bytte) *(æ bar blöw fårby't, Da Di blöw føj'* = børnene blev forbyttet, da de blev født) *(H)*

forbøn no *fårbøn'; (H,V,Ø)* (se bøn) *(hon Gék i fårbøn' får ham* = hun gik i forbøn for ham) *(H,V,Ø)*

fordampe uo *fårDamp; (H,V,Ø)* (se dampe)

fordel no *fårDiêl; (H,V,Ø)* (se del) *(Deh ær somtijjê æn fårDiêl å béGøéj føst* = det er sommetider en fordel at begynde først) *(V,Ø)*

fordelagtig to *fårDelawti; (H,V,Ø) (haj hajlêt kon, når Deh war fårDelawti får ham siêl* = han handlede kun, når det var fordelagtigt for ham selv) *(Ø)*

fordele uo *fårDiêl; (H,V,Ø)* (se dele)

fordeling no *fårDieling, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårDieling; (Hn) fårDieling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fordi bno *fårDéh; (H,V,Ø) (a kommër, fårDéh a ær blöwwên bøjjên* = jeg kommer, fordi jeg er blevet indbudt) *(V,Ø)*

fordrage uo *fårDraêg; (H,V,Ø) (bøjes ikke) (Deh ka a ét fårDraêg* = det kan jeg ikke fordrage) *(H)*

fordragelig to *fårDragêli; (H)* (omskr. t. f. eks.: *å wæër læt å ha mæ åh Gøhr* = at være let at have med at gøre) *(V,Ø)*

fordragelighed no *fårDragêlihed; (H,Øm) fårDrawêliheh; (Øø) (Di blöw skélt i fårDragêlihed* = de blev skilt i fordragelighed) *(H)*

fordre uo *fårDêr, fårDêr, fårDêr, h. fårDêr; (H,V,Ø) (a fårDër oh jær, at I tér jær årli* = jeg fordrer af jer, at I ter jer ordentligt) *(V,Ø)*

fordreje uo *fårDræéj, fårDræjjër, fårDræjjê, h. fårDræjjê; (H,V,Ø) (Di hår fårDræjjê sanjhé-ên så möj', at Dænj ær blöwwên té æn löwn* = de har fordrejet sandheden så meget, at den er blevet til en løgn) *(V)*

fordring no *fårDring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårDring; (Hn)* (i *(V,Ø)* foretrækkes *krãew* = krav)

fordringsfuld to *fårDringsful'; (H,V,Ø) (Do ær Da nøêj fårDringsful' oh Dæ* = du er da noget fordringsfuld af dig) *(H,V,Ø)*

fordringsløs to (omskr. t. f. eks.: *ét/ék åh stèl krãw* = ikke at stille krav) *(H/V,Ø)*

fordrive uo *fårDryêw, fårDrywwër, fårDröw, h. fårDröwwên; (H,V,Ø) (hwa fårDrywwër Do tijn-n mæ?* = hvad fordriver du tiden med?) *(V,Ø)*

fordrukken to *fåDrokken; (H,V,Ø)*

fordufte uo *fårDoft, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon fårDoftê lie ættër sølbrölluppê* = hun forduftede lige efter sølvbrylluppet) *(V,Ø)*

fordybe uo *fårDyêb, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

fordybning no *fårDyjbning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårDyjbning; (Hn) fårDyjbning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fordyre uo *fårDyjjër, fårDyjjër, fårDyjjër, h. fårDyjjër; (H,V,Ø)*

fordæk no *fårDæk; (H,V,Ø)* (se dæk)

fordærv no *fårDærw; (H,V,Ø)*

fordærvet to *fårDær; (H,V,Ø) (Di hår frossên fårDær* = de har frosset fordærvet (frosset rigtig meget)) *(H,V,Ø)* (kan også bruges i gængs betydning: (*köddê æ fårDær* = kødet er fordærvet) *(V,Ø)*

fordøje uo *fårDöew, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø) (Deh ær maewên åh tarmên, Dær fårDöwwër føên* = det er mavesystemet og tarmene, der fordøjer føden) *(V,Ø)*

fordøjelse no *fårDöwwêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårDöwwêls; (Hn) fårDöwwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forebygge uo *få-ërbøeg, få-ërbögër, få-ërbögê, h. få-ërbögê; (H,Øm) få-ërbøew, få-ërböwwër, få-ërböwwê, h. få-ërböwwê; (V,Øø) (Di hår få-ërböwwê influænza wé åh blyw vawsiniër-r* = de har forebygget influenza ved at blive vaccineret) *(Ø)*

forebyggelse no *få-ërbögêls, æ f.; (Hs) få-ërbögêls; (Hn) få-ërböwwels, -ên; (V,Ø)(få-ërböwwels ær bæjjër æn hælbræjjêls* = forebyggelse er bedre end helbredelse) *(V,Ø)*

foredrag no *få-ërDraeg, æ f., få-ërDraeg, æ få-ërDraeg;*

(Hs) få-ërDraeg; (Hn) få-ërDraeg, -ê, få-ërDraeg, -ên; (V,Ø)

forefaldende uo (lang tillægsform) *få-ërfallên; (H,V,Ø) (Di sku Delta i ål få-ërfallên arbê* = de skulle deltage i alt forefaldende arbejde) *(H,V,Ø)*

forefinde uo *få-ërfén-n; (H) få-ërfénj; (V) få-ërfé-éj; (Ø)* (se finde)

foregangsmand no *få-ërGangsman'; (Hs) få-ërGångsmanj'; (V) få-ërGångsmaj'; (Ø)* (se mand) *(han war æn få-ërGangsman' poh æ æjn* = han var en forgangsmand på egnen) *(Hs)*

foregive uo *få-ërGi'; (H,V,Ø)* (se give) *(hanj få-ërGah å wæër miê, æn hanj war* = han foregav at være mere, end han var) *(V)* (omskrives også til f. eks. *Gi sæ uw får* = give sig ud for) *(H,V,Ø)*

foregå uo *få-ërGoh; (H,V,Ø)* (se gå) *(hwans/hwa få-ërGoër hær?* = hvad foregår her?) *(Lildstr/H,V,Ø)*

forehavende no (omskr. t.: *Deh, jæn ær i Gang/Gång mæ* = det, man er i gang med) *(Hs/Hn,V,Ø)*

forekomme uo *få-ërkom-m; (H,V,Ø)* (se komme)

foreligge uo *få-ërlegër; (H,V) få-ërléwwër; (Ø)* (se ligge) *(Dær få-ërléwwër tow fårslaw té béhajling* = der foreligger to forslag til behandling) *(Ø)*

forelske uo *får-ælsk; (H,V,Ø)* (se elske) (bruges oftere omskrivninger som: *åh hål oh* el. *ku li' nuên*= at holde af /kunne lide nogen) *(H,V,Ø)*

forelskelse no (dette begreb kan ikke udtrykkes direkte i herredet. Der omskr. t.: afdæmpede udtryk som: *Deh åh wæër Glåh wé* = det at være glad ved) *(H,V,Ø)*

forelægge uo (omskr. t. f. eks.: *åh kom fræm mæ nøêj* = at komme frem med noget) *(H,V,Ø)* (se lægge)

forelæse uo *få-ërløes; (H,V,Ø)* (se læse)

forelæsning no *få-ërløsning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) få-ërløsning; (Hn) få-ërløsning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (få-ërløsningër ær måên Di ånjërwiesër stuDæntërn poh wé Di höwër-r læëranstaltër* = forelæsninger er måden, de underviser studenterne på, ved de højere læreranstalter) *(V)*

foreløbig to *få-ërløbi; (H,V,Ø) (få-ërløbi ær-æ ék skéj' nøêj* = foreløbig er der ikke sket noget*) (V,Ø)*

forende no *foræn-n; (H) foræênj; (V) foræêj; (Ø)* (se ende)

forene uo (omskr. t. f. eks.: *sammêl* = samle) *(H,V,Ø)*

forenelig to (omskr. t.: *pass sammêl* = passe sammen) *(H,V,Ø)*

forening no *foréning, æ f., -ër, æ f.; (Hs) foréning; (Hn) foréning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forenkle uo *forænkêl, -ër, forænkêlt, h. forænkêlt; (H,V,Ø)*

forenkling no *forænkling, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) forænkling; (Hn) forårænkling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

foreslå uo *foërslå, -r, foërslow, h. foërslåên; (H) foërslå, -r, foërslow, h. foërslåê; (V,Ø) (han foërslow, at Di sku Go hwær té sit* = han foreslog, at de skulle gå hver til sit) *(H)*

forespørge uo *foërspøê; (H,V,Ø)* (se spørge)

forestille uo *fåërsté-êl* (se stille) *(H,V,Ø) (hanj fåërstellër sæ æn hiel massê, mæn Dær ær ållër nøêj, Dær blywwër, som hanj Gjaen wil ha-æ* = han forestiller sig en hel masse, men der er aldrig noget, der bliver, som han gerne vil have det) *(V)*

forestilling no *foërstélling; (H,V,Ø)* (se stilling)

forestå uo *foërstå; (H,V,Ø)* (se stå) *(hon foërstow madlawningên té fæjstn* = hun forestod madlavningen til festen) *(V,Ø)*

foresvæve uo *foërswæêw; (H,V,Ø)* (se svæve) *(Deh foërswæewër mæ, at Do tår fæjl* = det foresvæver mig, at du tager fejl) *(H)*

foretage uo *foërtah, foërtår, foërtow', h. foërtåên; (H,V,Ø)* (*haj foërtow sæ éngênténg* = han foretog sig ingenting) *(Ø)*

foretrække uo *foërtræk'; (H,V,Ø)* (se trække) (*a foërtrækkër frékaDællër fræm for Grönkoêl* = jeg foretrækker frikadeller frem for grønkål) *(V,Ø)*

forevise uo (omskr. t.: *wies fræm'* = vise frem) *(H,V,Ø)*

forfald no *forfal'; (H,V,Ø)* (se fald) *(æ huws ær i forfal'.* = huset er i forfald) *(Hs)*

forfalde uo *forfael; (H,V,Ø)* (se falde) *(wi forfallër åll sammêl lit ættër lit* = vi forfalder alle sammen lidt efter lidt) *(H,V,Ø)*

forfalden to *fårfall'n; (H,V,Ø) (hon ær hiêl fårfall'n té ijs* = hun er helt forfalden til is) *(H,V,Ø)*

forfaldsdag no *forfal'sDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

forfalske uo *forfalsk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (bånkên opDawwê, at pængên war forfalskê* = banken opdagede, at pengene var forfalskede) *(V,Ø)*

forfalskning no *forfalskning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) forfalskning; (Hn) forfalskning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh målêrij ær æn forfalskning* = det maleri er en forfalskning) *(H,V,Ø)*

forfatning no *fårfatning; (H,V,Ø)* (se fatning) *(hanj war i æn slæm' fårfatning* = han var i en slem forfatning) *(V)*

forfatte uo (omskr. t.: *skryew* = skrive) *(H,V,Ø) (a ær i Gång mæ åh skryew æn hæjwæjjêls té kommunên* = jeg er i gang med at forfatte en henvendelses til kommunen) *(Ø)*

forfatter no *fårfattër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fårfattër; (Hn) fårfattër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

forfatterinde no *fårfattërin-n, æ f., fårfattërinnër, æ f; (Hs) fårfattërin-n; (Hn) fårfattërénj-nj, fårfattërénjên, fårfattërénjër, -n; (V) fårfattëréj-j, fårfattëréjjên, fårfattëréjjër, fårfattëréjjërn; (Ø)*

forfatterskab no *fårfattërskaeb; (H,V,Ø)* (se skab) *(Johan Skjoldborg haed æn stur fårfattërskab bag sæ* = Johan Skjoldborg havde et stort forfatterskab bag sig) *(Hs)*

forfejle uo *fårfæjl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (se fejle)

forfine uo *fårfijn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Deh potræt liwnër héjjê slæt ek, Deh ær får möj' fårfijnt* = det portræt ligner hende slet ikke, det er for meget forfinet) *(V,Ø)*

forfjamskelse no *fårfjamskêls; (H,V,Ø)*

forfjamsket 1 to *fårfjamskê; (H,V,Ø) (hon wist ek, hwans/hwa hon sku swåër, hon blöw hiel fårfjamskê* = hun vidste ikke hvad hun skulle svare, hun blev helt forfjamsket) *(Lild Strand/H,V,Ø)*

forfjamsket 2 to *pellërwilt'; (V,Ø) (hanj blöw hiel pellërwilt* = han blev helt forfjamsket) *(V)*

forfjerding no *fårfjærring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårfjærring; (Hn) fårfjærring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj waj' æn fårfjærring i banko* = han vandt en forfjerding i banko) *(Ø)* (forfjerding= forreste fjerdedel af en slagtet gris uden hovedet) *(V,Ø)*

forfjor no (omskrives i *H* til *får tow or sijên* = for to år siden) *(H) fårfywwër; (V,Ø) (Deh skéj i fårfywwër* = det skete i forfjor) *(V,Ø)*

forflytning no *fårfløtneng, æ f., -ër, æ -ër ; (Hs) fårfløtneng; (Hn) fårfløtneng, -ên, -ër, -ërn (V,Ø)*

forflytte uo *fårflø't, ær* el. *blywwër fårfløt* el. *fårfløttê; (H,V,Ø)* (se flytte) (*æ majowër blywwër fårflø't* = majoren bliver forflyttet) *(Hs)*

forfløjen to *flywsk* el. *fåflöwwên; (H,V,Ø)*

forfordele uo *fårfårDiêl; (H,V,Ø)* (se dele)

forfra bio *fårfræ'; (H) fårfrå; (V,Ø) (Deh Goër ek, Deh hær, wi mo ta-æ fårfrå ijæn* = det går ikke, det her, vi må tage det forfra igen) *(V,Ø)*

forfremme uo *fårfræm; (H) fårfræem; (V,Ø)* (se fremme) *(haj blöw føst fårfræmmê ættër femtn oër* = han blev først forfremmet efter femten år) *(Ø)*

forfremmelse no *fårfræmmêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårfræmmêls; (Hn) fårfræmmêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forfriske sæ uo *fårfresk sæ, -ër sæ, -ê sæ, h. -ê sæ; (H,V,Ø)*

forfriskning no *fårfrésknéng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårfrésknéng; (Hn) fårfrésknéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forfrossen to *fårfrøesn; (H) fårfrössên; (Øm) fårfråsn; (V,Øø)*

forfrysning no *fårfryjsning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårfryjsning; (Hn) fårfryjsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj hae fårfryjsnengër i Dænj béttê tå* = han havde forfrysninger i den lille tå) *(V)*

forfængelig to *fårfænglê; (H,V,Ø) (hanj war så fårfænglê, så hanj sku sij sæ i spæjlê fön+n hanj Gik énj'* = han var så forfængelig, at han skulle se sig i spejlet, før han gik ind) *(V)*

forfærdelig to *fårfærlê; (H,V,Ø) (Deh ær Da æn fårfærlê spétakkêl* = det er da et forfærdeligt spektakkel) *(H)*

forføje uo *fårføêj, fårføjjër, fårføjjê, h. fårføjjê; (H,V,Ø)* (se føje) *(no ær-æ wes æ tij, hwo wi ska fårføêj wos hjæm* = nu er det vist tiden, hvor vi skal forføje os hjem) *(Hs)*

forfølge uo *fårføl, fårføllër, fårful', h. fårful'; (H) fårføel, fårføllër, fårfult, h. fårfult; (V,Ø) (I Goër, Da fårfult klas-s kamratërn ham lij té Döërn* = i går, da forfulgte klassekammeraterne ham lige til døren) *(V,Ø)*

forfølgelse no (omskr. t. f. eks.: *å blyêw fårful* = at blive forfulgt) *(H,V,Ø)*

forføre uo *fårføër, fårføër-r, fårføër-r, h. fårfør; (H,V,Ø) (hon hår fårfør ham* = hun har forført ham) *(H,V,Ø)*

forførerisk to (omskr. t.: noget, hvoraf meningen fremgår, f. eks.: *åh wæër Gue té åh lok* = at være god til at lokke) *(H,V,Ø)*

forgaffel no *fårGaffêl; (H,V,Ø)* (se gaffel)

forgift no *fåGift (H,V,Ø) (Deh ær Deh ræên éddër åh*

fåGift = det er det rene edder og forgift) *(H,V,Ø)*

forgifte uo *fåGift, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han ær blöwwên fåGiftê* = han er blevet forgiftet) *(H)*

forgiftning no *fåGiftnéng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåGiftnéng; (Hn) fåGiftnéng, -ên, -ër, -ërn (V,Ø)*

forgive uo *fåGi'; (H,V,Ø)* (se give)

forgjort to *fåGjow; (H,V,Ø) (hon had fårGjow ham* = hun havde forgjort ham) *(H,V,Ø)*

forglemmelse no *fåGlæmmêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåGlæmmêls; (Hn) fåGlæmmêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh war ét så Gott, mæn Deh war æn fåGlæmmêls* = det var ikke så godt, men det var en forglemmelse) *(H)*

forglemmigéj n *fårGlæmmææj; (H,V,Ø)* (blomsterplante)

forgrene uo *fåGré-ên, fåGrénër, fåGré-ênt, h. fåGé-ênt; (H,V,Ø) (træê hår fåGré-ênt sæ möj, i løbê oh sommërn* = træet har forgrenet sig meget i løbet af sommeren) *(V,Ø)*

forgrening no *fåGré-ening, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåGré-ening; (Hn) fåGré-ening, -n, -ër, -ërn (V,Ø)*

forgribe uo *fårGriêb; (H,V,Ø)* (se gribe)

forgrint to *fåGrint; (H,V,Ø) (han war så fåGrint, Da han kam hjæm* = han var så forgrint, da han kom hjem) *(H)*

forgrund no *fårGrun'; (H) fårGronj (V) fårGroj'; (Ø)* (se grund)

forgrædt to *fårGræt; (H,V,Ø)*

forgude uo *fårGued, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh war hiel urémlê som hon blöw fårGuedê* = det var helt urimeligt, som hun blev forgudet) *(V,Ø)*

forgylde uo *fårGyl-l, fårGyllër, fårGylt, h. fårGylt; (H,V,Ø)*

forgyldning no *fårGylnéng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårGylnéng; (Hn) fårGylnéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forgældet to *fårGjællê; (H,V,Ø) (Deh ær hått åh wær fårGjællê, haj had Gjæl' té op öwwër skåstin-n* = det er hårdt at være forgældet, han havde gæld til op over skorstenen) *(V,Ø)*

forgænger no *fårGængër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fårGængër; (Hn) fårGængër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

forgæves bio *fårGæwês; (H,V,Ø)* (ellers omskr. t. f. eks.: *Dær kommê ét/ék nøêj uw oh æ* = der kommer ikke noget ud af det /det er forgæves) *(H/V,Ø)*

forgøre uo *fårGjør; (H)* (se gøre) *(hon fårGjow ham* = hun forheksede ham, el. hun forkælede ham) *(H)* (anvendes ej i Ø)

forgå uo *fårGoh; (H,V,Ø)* (se gå) *(Deh mjest fårGor mæ tijjên* = det meste forgår med tiden) *(V,Ø)*

forgård no *fårGoër; (H,V,Ø)* (se gård)

forgårs no *antéGuër; (H) anDaGuër; (V,Ø) (Deh skéj i antêGuër jaes* = det skete i forgårs aftes*) (H)*

forhadt to *fårhat'; (H,V,Ø)*

forhal no *fårhal'; (H,V,Ø)* (se hal)

forhale uo *fårhåel, fårhålër, fårhålt, h. fårhålt; (H,V,Ø) (Di fårsöwt å fårhåel tijn, så åll ku kom mæ* = de forsøgte at forhale tiden, så alle kunne komme med) *(Ø)*

forhammer no *fårhammër; (H,V,Ø)* (se hammer)

forhandle uo *fårhannêl/fårhanjêl/fåhajjêl; (H,V,Ø)* (se handle)

forhandling no (se handling) *fårhanling/fårhanjling/ fåhajling; (H,V,Ø)*

forhandlingsvenlig to *fårhanlingswænli/ fårhanjlingswænli/ fårhajlingswænlê; (H/V,Ø)*

forhaste uo *fårhaêst sæ, (H) fårhast sæ, -ër, -ê, h. fårhastê sæ; (H,V,Ø) (no ska Do ét fårhaêst Dæ, ta æ no tollê* = nu skal du ikke forhaste dig, tag det nu roligt) *(H)*

forhastet to *fårhastê; (H,V,Ø) (Deh blöw æ möj' fårhastê møê* = det blev et meget forhastet møde) *(V,Ø)*

forhekse uo *fårhæks; (H,V,Ø)* (se hekse)

forhen bio *farhæn'; (H) fön+n; (V,Ø) (såên Gjow wi åltijjê farhæn'* = sådan gjorde vi altid forhen) *(H)*

forhenværende to *fårhænwærên; (H,V,Ø)*

forherlige uo (bruges ikke i Han Herred, man udtrykker sig hellere modsat: *Deh ær ét/ék så ré-êng* = det er ikke så ringe) *(H/V,Ø)*

forhindre uo *fårhinnër, fårhinnër, fårhinnër, h. fårhinnër; (H) fårhénjër, fårhénjër, fårhénjër, h. fårhénjër; (V) fårhéjjër, fårhéjjër, fårhéjjër, h. fårhéjjër; (Ø) (a fårhéjjër ænGång' æ uhæl'* = jeg forhindrede engang et uheld) *(Ø)*

forhindring no *fårhinring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårhinring; (Hn) fårhénjring, -ên, -ër, -ërn; (V) fårhéj'ring, fårhéjringên, fårhéjringër, -n; (Ø)*

forhold no *fårhål, æ f., fårhål, æ f.; (Hs) fårhål; (Hn) fårhål, -lê, fårhål, -lê; (V,Ø) (Dær war ék/ét Guê fårhål* = der

var ikke gode forhold) *(H/V,Ø)*

forholde (sig til) uo *fårhåel (sæ té), fårhållër, fårhålt, h. fårhålt (sæ te) (H,V,Ø)*

forholdsmæssig bio *fårhålsmæssi; (H,V,Ø) (Deh ær fårhålmæssi får Dyjjê* = det er forholdsmæssigt for dyrt) *(H,V,Ø)*

forholdsregel no *fårhålsregl; (H,Øm) fårhålsrewl; (Øø)* (se regel)

forholdsvis bio *fårhålswiês; (H,V,Ø)*

forhutlet to *fårhutlê; (H,V,Ø) (Do siër nøêj fårhutlê uw* = du ser noget forhutlet ud) *(H,V,Ø)*

forhyre uo *fårhyjër; (H,V,Ø)* (se hyre) *(han blöw fårhyjjër poh æ skieb* = han blev forhyret på skibet) (Hs)

forhæng no *fårhæng', æ f., fårhæng', æ fårhæng'; (Hs) fårhæng'; (Hn) fårhæng', fårhængê, fårhæng', fårhængên; (V,Ø)*

forhærde uo *fårhærDê; (H,V,Ø)* (se hærde) *(æn får-hærDê tywknæjt* = en forhærdet tyveknægt) *(H,V,Ø)*

forhøje uo *fårhyêw, fårhywwër, fårhywwê, h. fårhywwê; (H) fårhøêw, fårhöwwër, fårhöwwê, h. fårhöwwê; (V,Ø) (æ porto ær no ijæn fårhywwê* = portoen er nu igen forhøjet) *(Hs)*

forhøjning no *fårhywnéng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) får-hywnéng; (Hn) fårhöwneng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forhør no *fåhør, æ f., fåhør, æ fåhør; (Hs) fåhør; (Hn) fåhør, -ê, fåhør, -ên; (V,Ø)*

forhøre uo *fåhøër sæ, fåhøër-r, fåhøër-r, h. fåhøt; (H,V,Ø)*

forhåbentlig bio *fårhobêntli; (H) (omskrives i (Ø) til f. eks. a hobër* = jeg håber) *(a hobër, Deh ær saenj'/saéj', Deh Do sé-ër* = jeg håber, det er sandt, det du siger) *(V/Ø)*

forhåbning no *fårhobneng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårhobn-eng; (Hn) fårhobneng, -ên, -ër, ërn; (V,Ø)*

forhåbningsfuld to (bruges ej, er for højtideligt)

forhånd no *fårhåên, æ fårhåên; (Hs) fårhåên; (Hn) får-håên, -n; (V,Ø) (kwotspél åh tænnis* = kortspil og tennis) *(H,V,Ø)*

forhåndenværende to *fårhån+nwærên; (H,V,Ø) (Di får-hån+nwærên söms/sæems prinsip* = de forhåndenvæ-rende søms princip) *(H,V,Ø)*

forinden bio *faër; (H) fårénjên; (V) fåréjjên; (Ø)*

forjage uo *fåjaw, fåjawwër, fåjawwê, h. fåjawwê; (H,V,Ø)*

fork no *fårk, æ f., fårk, æ f.*; *(Hs) fårk; (Hn) fårk, -n, fårk, -n) (V,Ø)*

forkalket to *fårkalkê; (H,V,Ø) (haj ær blöwwên fårkalkê* = han er blevet forkalket*) (V)*

forkalkning no *fårkalkning, æ f.; (Hs) fårkalkning; (Hn) fårkalkning, -n; (V,Ø)*

forkammer no *fårkammër; (H,V,Ø)* (se kammer)

forkarl no *fårkåel', æ f., fåkåel, æ f.; (Hs) fårkåel'; (Hn) fårkåel', -n, fårkåel, fårkå-eln; (V,Ø) (fåkåel'n blöw ossê kalt bæjstkåel'n* = forkarlen blev også kaldt bedstekarlen) *(V,Ø)*

forkaste uo *fårkast; (H,V,Ø)* (se kaste)

forke uo *fåërk, -ër, -ê. h. -ê; (H,V,Ø) (han stow å fåërkê néé-êg té æ tæskmaskijn* = han stod og forkede neg til tærskemaskinen) *(Hs)*

forkert to *forkjirt; (H,V,Ø) (han war åltijj hiel forkjirt poh æn* = han var altid helt forkert på den) *(H)*

forklare uo *fåklåër, (H,V,Ø)* (se klare) *(haj fåklåër, åh fåklåër, åh fåklåër, åh lie kloew blöw wi* = han forklarede, og forklarede, og forklarede, og lige kloge blev vi) *(Ø)*

forklaring no *fårklåring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårklåring; (Hn) fårklåring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forklarlig to (omskr. t.: *åh wæër té åh forklåër* = at være til at forklare) *(H,V,Ø)*

forkludre uo *fåkludër, fåkludrër, fåkludrër, h. fåkludrër; (H,V,Ø) (la wæër mæ å spöê ham, hanj fåkludrër baër hielê sågên* = lad være med at spørge ham, han forklud-rer bare hele sagen) *(V)*

forklæde no *fårklæej, æ f., fårklæjjër, æ f; (Hs) fårklæej; (Hn) fårklæj, fårklæjjê, fårklæjjër, fårklæjjërn; (V,Ø)*

forklædning no *fåklæjning; (H,V,Ø)* (se klædning) *(hans fåklæjning war så Guê, så wi snår ék ku kænj/kæej ham* = hans forklædning var så god, at vi snart ikke kunne kende ham) *(V/Ø)*

forknyt to *fåknøt; (H,V,Ø) (a töws Do sijër nøêj fåknøt uw i Daw* = jeg synes du ser noget forknyt ud i dag) *(H,V,Ø)*

forkommen to *fåkomn; (H,V,Ø) (hanj war så fåkomn, så hanj snår åller ku fåh warmên ijæn* = han var så forkom-men, så han snart aldrig kunne få varmen) *(V)*

forkorte uo *fåkåërt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

forkortning no *fåkårtning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåkårtning; (Hn) fåkårtning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forkrampet to *fåkrampê; (H,V,Ø)*

forkrøblet to *fåkrøbêlt; (H) fåkröwêlt; (V,Ø) (træê war hiêl fåkröwêlt* = træet war helt forkrøblet) *(V,Ø)*

forkullet to *fåkullê; (H,V,Ø)*

forkvakle uo *fåkwakkêl, fåkwaklër, fåkwakkêlt, h. fåkwakkêlt; (H,V,Ø) (haj hår fåkwakkêlt lywwê får hielê famillên* = han har forkvaklet livet for hele familien) *(Ø)*

forkynde uo *fokøn-n, fåkønnër, fåkøn, h. fåkøn; (H) fåkønj, fåkønjër, fåkønj, h. fåkønj'; (V) fåkø-êj, fåkøjjër, fåkøj', h. fåkøj'; (Ø)*

forkyndelse no *fåkønnêls, æ f.; (Hs) fåkønnêls; (Hn) fåkønjêls, -n; (V) fåkøjjêls, -n; (V,Ø) (Dær æ nøêj Gal mæ fåkøjjêlsn fråh Dæj præjst* = der er noget galt med forkyndelsen fra den præst) *(Ø)*

forkæle uo *fåkjællê, -r, fåkjællê, h. fåkjællê; (H) fåkæel, fåkællër, fåkællê, h. fåkællê; (V,Ø) (no åm Daew snakkër fålk ét så möj' åm Di fåkjællê ongër. Deh Gjow Di, Da a war bé'tê* = nu om dage snakker folk ikke så meget om de forkælede unger. Det gjorde de, da jeg var lille) *(Hs)*

forkøbe (sig) uo *fåkjyêb sæ; (H) fåkyêb sæ; (V,Ø)* (se købe)

forkøbsret no *fårkøbsræt; (H) fårkybsræt; (V,Ø)* (se ret)

forkølelse 1 no *fåkø-êlêls, æ f.; (Hs) fåkø-êlêls; (Hn) fåkølels, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forkølelse 2 no *kul', æ k. (H) kul'; (Hn) kul', -ên; (V,Ø) (a hå fåt så møêj æn kul'* = jeg er blevet meget forkølet) *(V,Ø)*

forkølet to *fåkullê; (H) fåkø-êlê; (V,Ø)*

forkølet uo *blyêw fåkullê; (H) blyêw fåkøêlt; (V,Ø) (a hår fåt nøêj kul', Deh wil sæéj, a ær blöwwên fåkullê* = jeg har fået noget kulde, dvs. jeg er blevet forkølet) *(H)*

forlade 1 uo *fålaêd, fåladër, minus datid, h. fålat; (H)* (omskrives i *V,Ø* til *ré-ês fråh* el. *ta oh stéh* = réjse fra el. tage af sted) *(V,Ø)*

forlade 2 uo *fårlaê, -r,; (H,V;Ø)* (tilgive)

forladelse no *fårladdêls, æ f.; (Hs) fårladdêls; (Hn) fårlaêls, -n; (V,Ø)*

forlag no *fårlag, æ f., fårlag, æ f.; (Hs) fårlag; (Hn) fårlag, -ê, fårlag, -ên; (V,Ø)*

forlange uo *fålang-ng, fålangër, fålangt, h. fålangt; (H) fålång-ng, fålängër, fålångt, h. fålångt; (V,Ø)*

forlangende no *fålangên; (H) (Deh ær min fålangên* = det er mit forlangende) *(Hs)* (omskrives i *(V,Ø)* til f. eks. *krãew'* = krav) *(V,Ø)*

forlede uo (omskr. f. eks. t.: *naër nuên té nøej* = narre nogen til noget) *(H,V,Ø)*

forleden to (omskr. t. f. eks.: *Dæ-najjên Daw* = den anden dag) *(H,V,Ø)*

forlegen to *fårlæjjên; (H,V,Ø) (han war fårlæjjên wé å sku sjøng får åll Di mænskër* = han var forlegen ved at skulle synge for alle de mennesker) *(H)*

forlegenhed no *fålæjjênhéd, æ f.; (Hs; Øm) fålæjjênhéd, -ên; (Hn,V) fålæjjênhé, -ên; (Øø)*

forlig no *fårlig, æ f.; (Hs) fårlig; (Hn) fårlig, -ê; (Øm) fåliw, -ê; (V,Øø)* (eller omskr. t.: *å blyw é-éni* = at blive enige) *(H,V,Ø)*

forlige (sig med) uo eksempel: *Di ku ék fåliges/fåliwwês* = de kunne ikke forliges) *(H,Øm/V,Øø)*

forligsmand no *fårligsman'; (H) fårliwsmanj'; (V) fårliwsmaj; (Ø)* (se mand)

forlis no *fålijs, æ f. fålijs, æ f.; (Hs) fålijs; (Hn) fålijs, -ê, fålijs, -ên; (V,Ø)*

forlise uo *fåli-ijs, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (min skieb ær fåli-ijst* = mit skib er forlist) *(H)*

forlods bio *fårlos; (H,V,Ø) (hwes Do kybër æn réês, ska Do bétåêl Depositum fårlos* = hvis du køber en rejse, skal du betale depositum forlods) *(H,V,Ø)*

forloren to *fålorên; (H,V,Ø) (Øø* desuden *fålurên) (haj hår fålurên tæjjër* = han har forlorne tænder) *(Øø)*

forlove (sig) uo *fålow sæ, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø)*

forlovelse no *fårlowwêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårlowwêls; (Hn) fårlowwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forlyde uo (omskr. t. f. eks.: *a hår høt* = jeg har hørt) *(H,V,Ø)*

forlyste (sig) uo *fårløst (sæ), -ër, -ê, h. -ê (sæ); (H,V,Ø)*

forlyste uo (omskr. t. f. eks.: *åh moër sæ, åh ha æ sjow* = at more sig, at have det sjovt)

forlystelse no *fåløstêls, æ f. -ër, æ -ër; (Hs) fåløstêls; (Hn) fåløstêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (i Tivoli ær Dær mannê*

fåløstêlsër = i Tivoli er der mange forlystelser) *(H,V,Ø)*

forlystelsessyg to (omskr. t.: *syeg/syew æ'tër/ættër åh fårløst sæ* = syg efter at forlyste sig) *(H/V,Ø)*

forlænge uo *fålæ-æng, fålængër, fålængê, h. fålængê; (H,Øø) fålæng-ng, fålængër, fålængê, h. fålængê; (V,Øm)*

forlængelse no *fålængêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fålængêls; (Hn) fålængêls, -n, fålængêlsër, fålængêlsërn; (V,Ø)*

forlæns bio *fål(æ)ns; (H,V,Øm) fåns; (Øø) (Do ska kyê fåns* = du skal køre forlæns) *(Øø)*

forlæst to *fåløst; (H,V,Ø) (Deh æ hiêl Gal mæ ham, haj hår fåløst sæ* = det er helt galt med ham, han har forlæst sig) *(V,Ø)*

forløb no *fåløêb, æ f., fåløêb, æ f.; (Hs) fåløêb; (Hn) fåløêb, -ê, fåløêb, -ên; (V,Ø)*

forløbe (sig) uo *fåløêb sæ, -ër sæ, fåløêbê sæ, h. fåløêbê sæ; (H,V,Ø) (hanj blöw Gal', åh så fårløêb hanj sæ* = han blev gal, og så forløb han sig) *(V)*

forløfte (sig) uo *fårlöwt sæ; (H,V,Ø)* (se løfte)

forløjet to (omskr. t. f. eks.: *Deh passër ét/ék* = det passer ikke; *(H/V,Ø) ful oh löwn* = fuld af løgn) *(H,V,Ø)*

form no *fårm', æ f., få-orm, æ få-orm; (Hs) fårm'; (Hn) fårm', -ên, få-orm, fårmên; (V,Ø)*

formakke to (bruges éj i H) *fåmakkê; (V,Ø)* (overanstrengt) *(hanj ær så fårmakkê* = han er så overanstrengt) *(V)*

formand no *fårman'; (H) fårmanj'; (V) fårmaj'; (Ø)* (se mand) *(fårmajjên tow oër-r, åh haj slap æ ek, føn+n Di sku ha kaffê* = formanden tog ordet, og han slap det ikke, før de skulle have kaffê) *(Ø)*

formane uo *fåmaên, -ër, fåmaênt, h. fåmaênt; (H,V,Ø)*

forme uo *få-orm, fårmër, fårmt, h. fårmt; (H,V,Ø)*

formene uo (omskr. t.: *fårbyéj* = forbyde) *(H,V,Ø) (han blöw fårbøjjên åh kom in té æ møed* = han blev forbudt adgang til mødet (forment adgang til mødet)) *(Hs)*

formening no *fårméning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårméning; (Hn) fårméning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (*hanj war oh Dænj fårméning, at hanj åltijjê had ræt* = han var af den formening, at han altid havde ret) *(V)*

formentlig to (omskr. t. f. eks.: *Deh sie-ër/sijjê uw té* = det ser ud til) *(H/V,Ø)*

former no, *fårmër, æ f., fårmër-r, æ fårmër-r; (Hs) fårmër; (Hn) fårmër, -n, fårmër-r, fårmërn; (V,Ø)* (håndværker)

formgive uo *fårmGi'; (H,V,Ø)* (se give)

formiddag no *fårméjda; (H) fårmæjjê; (V,Ø)* (*hwes wi ska nåh åh ha' æn fårméjdas bajjër, så ska æ wæër noh* = hvis vi skal nå at have en formiddagsbajer, så skal det være nu) *(H,V,Ø)*

formilde uo *fårmél, fårméllër, fåmélt, h. fårmelt; (H) fårmiel, fårmillër, fårmilt, h. fårmilt; (V,Ø)* (*haj fårsöwt åh fårmiel héjjê, så hon war té åh wæe i huws mæ* = han forsøgte at formilde hende, så hun var til at være i hus med) *(Ø)*

formindske uo (omskr. t.: *Gjør minnër/Gør ménjër/Gør méjjër* = gøre mindre) *(H/V/Ø)*

formode uo (omskr. t. f. eks.: *ræên mæ* = regne med) *(H,V,Ø)*

formodentlig to (omskr. t. f. eks.: *muliwies* = muligvis) *(H,V,Ø)*

formodning no (omskr. t. f. eks.: *anêls* = anelse) *(H,V,Ø)*

formsag no *fårmsãeg; (H,V,Ø)* (se sag)

formue no *fårmuw, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårmuw; (Hn) fårmuêw, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

formuende to (omskr. t. f. eks.: *åh ha mannê pæêng* = at have mange penge) *(H,V,Ø)*

formynder no *fårmønnër, æ f., -ê, æ -ê; (Hs) fårmønnër; (Hn) fårmønjër, -n, -r, -n; (V) fårmøjjër, -n, -r, -n; (Ø)*

formæwret to bruges ej i *H; fårmæwrê; (V,Ø)* (forkommen, rystet, ude af sig selv) (*mijn onkêl blöw hiêl fårmæwrê, Da haj så mæ kyê uw fåran æn bijl* = min onkel blev helt rystet, da han så mig køre ud foran en bil) *(V,Ø)*

formøble uo *fårmøbêl, fårmøblër, fårmøbêlt, h. fårmøbêlt; (H) fårmøwl, -ër, fårmøwlt, h. fårmøwlt; (V,Ø) (hanj hår fårmøwlt Deh hielê, såt ålt öwwër styjr* = han har formøblet det hele, sat alt overstyr) *(V)*

formørke uo *fårmørk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon war så fårmørkê, så Deh war snår ék té å kom sæ öwwër* = hun var så formørket, så det var snart ikke til at komme sig over) *(V,Ø)*

formørkelse no *fårmørkêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårmørkêls; (Hn) fårmørkêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

formå uo *fårmå, -r, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj ku ék fårmå hejjê té åh Gøër ræn i huwsê* = han kunne ikke formå

hende til at gøre rent i huset) *(V,Ø)*

formål no *fårmoel, æ f., fårmoel, æ f.; (Hs) fårmoel; (Hn) fårmoel, -ê, fårmoel, -ên; (V,Ø)* (se mål) *(pængên Goër té æ Gott fårmoel* = pengene går til et godt formål) *(V,Ø)*

formålsløs to (omskr. t. f. eks.: *Deh nøttër ét/ék nøej* = det nytter ikke noget) *(H/V,Ø)*

fornavn no *fårnawn; (H,V,Ø)* (se navn)

forneden bio *fårnéjjên; (H,V,Ø) (fårnéjjên poh sijjên ka Do sij, hwa oërê bétyjjër* = forneden på siden kan du se, hvad ordet betyder) *(V,Ø)*

fornem to *fornæm'; (H,V,Ø) (hon war æn fornæm' Daêm* = hun var en fornem dame) *(H,V,Ø)*

fornemme uo *fornæm, fornæmmër, fornam, h. fornummên; (H,V,Ø)*

fornemmelse no *fornæmmêls, æ f., -ër. æ -ër; (Hs) fornæmmêls; (Hn) fornæmmêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh hår a éngên fornæmmêls for* = det har jeg ingen fornemmelse for) *(H,V,Ø)*

fornuft no *fårnoft, æ f.; (Hs) fårnoft; (Hn) fårnoft, -n; (V,Ø) (Deh støest slaw i loftên ær slawwê om fånoftên* = det største slag i luften er slaget om fornuften) *(V,Ø)*

fornuftig to *fårnofti; (H) fårnoftê; (V,Ø)*

forny uo *fårnyj'; (H,V,Ø) (hanj hår swær wé åh fårnyj sæ, Dænj Gammêl* = han har svært ved at forny sig, den gamle) *(V)*

fornyelse no *fårnyjjêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårnyjjêls; (Hn) fårnyjjêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fornægte uo (man bruger i stedet *næjt'/nægt/næwt* = nægte *(H/V,Øm/Øø)* (se nægte)

fornæret to *fårnæër; (H) (han war så fårnæër, så æn sku trow Deh war löwn* = han var så fornæret, så man skulle tro, det var løgn) *(Hs)*

fornærme uo *fårnærm, -ër, fårnærmt, h. fårnærmt; (H,V,Ø) (a håër fårnærmt ham uddên a wést-æ* = jeg har fornærmet ham, uden at jeg vidste det) *(H,V,Ø)*

fornærmelse no *fårnærmels, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårnærmels; (Hn) fårnærmels, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (hajs fårnærmêlsër stow i køh får åh kom té* = hans fornærmelser stod i kø for at komme til*) (Ø)*

fornærmet to (omskr. t.: *han/hanj/haj muelër* el. *ær suwr* = han muler el. er sur*) (H/V/Ø) (hwans/hwa ær æ for æn muêl, Do séjjër mæ* = hvad er det for en mule, du sidder med) *(Lild Strand/H,V,Ø)*

fornøje uo *fånyew, fåenywwër, fåenywwê, h. fåenywwê; (H) fånøew, fånöwwër, fånöwwê, h. fånöwwê; (V,Ø)*

fornøjelig to *fånywlê; (H) fånöwlê; (V,Ø)*

fornøjelse no *fånywwêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fånywwêls; (Hn) fånöwwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær mannê fånöwwelsër fåbonjen mæ æ* = der er mange fornøjelser forbundet med det) *(V)*

forord no *fåror; (H,V,Ø)* (se ord)

forordning no *fårorning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårorning, (Hn) fårorning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (se ordning) *(ministërn usænt æn fårorning* = ministeren udsendte en forordning) *(V,Ø)*

foroven bio *fårowwên; (H,V,Ø)*

forover bio *fåröwwër; (H,V,Ø) (haj böwwê sæ fåröwwër får åh sammêl skårên op* = han bøjede sig forover for at samle skårene op) *(Ø)*

forpagte uo *fårpagt, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) fårpawt, -ër, -ê, h. -ê; (Øø)*

forpagter no *fårpagtër, æ f., -ê, æ -ê; (Hs) fårpagtër; (Hn) fårpagtër, -n, -ê, -n; (V,Øm) fårpawtër, -n, -ê, -n; (Øø)*

forpagtning no *fårpagtning, æ f., -ër; (Hs) fårpagtning; (Hn) fårpagtning, -ên, -ër, -ërn; (V,Øm) fårpawtning, -ên, -ër, -ërn; (,Ø)*

forpasse uo *fårpas-s, fårpassër, fårpast, h. fårpast; (H,V,Ø)*

forpeste uo *fåpæst, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon hår fåpæstê Djær lyw* = hun har forpestet deres liv) *(H,V,Ø)*

forpint to *fåpijnt; (H,V,Ø)*

forpjusket to *fårpjuskê; (H,V,Ø) (Di war hiel fårpjuske, Da Deh stow oph, tillê åm mån+n* = de var helt forpjuskede, da de stod op, tidligt om morgenen) *(V,Ø)*

forplante uo *fårplant sæ, -ër, -ê, h. -ê; (H) fårplåjnt, -ër, -ê, h. fårplåjntê; (V,Ø) (lyên fårplåntê sæ uw i Deh fjærn* = lyden forplanter sig ud i det fjerne) *(V,Ø)*

forplantning no *fårplantning, æ f.; (Hs) fårplantning; (Hn) fårplåntning, -ên; (V,Ø)*

forplejning no *fårplæjning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårplæjning; (Hn) fårplæjning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forpligte sig uo *fåplewt sæ, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (haj war ék möj' får åh fårplewt sæ* = han var ikke meget for at forpligte sig) *(V,Ø)*

forpligtelse no *fåplégtêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåplégtêls; (Hn) fåpléwtêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forplumre uo *fårplommër-r, fårpolmmër, fårplommër-r, h. fårplommër-r; (H,V,Ø) (haj fårplommër sawên* = han forplumrer sagen) *(Øø)*

forpost no *fårpost; (H,V,Ø)* (se post)

forprang no *fårprang (H) fårprång; (V,Ø) (Di war té fårprång éjjên ausjon+n* = de var til forprang inden auktionen) (V,Ø)

forpuppe uo *fårpup, fårpuppër, fårpuppê, h. fårpuppê; (H,V,Ø) (larwn hår fårpuppê sæ* = larven har forpuppet sig) *(H,V,Ø)*

forpurre uo *fårpuër, fårpuër-r, fårpuër-r, h. fårpuër-r; (H,V,Ø) (hanj fårpuër-r tywwëriê* = han forpurrede tyveriet) *(V)*

forpustet to *fårpust; (H,V,Ø) (han blöw fårpust* = han blev forpustet) *(H,V,Ø) (Di blöw fårpust, får Di had löbbên hiele wæjjên* = de blev forpustede, for de havde løbet hele vejen) *(V,Ø)*

forputte uo *fårput, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (Deh ær sjow, såm téng Goër åh fårputtê sæ* = det er sjovt, som ting går og forputter sig) *(H,V,Ø)*

forregne uo *fårræen sæ; (H,V,Ø)* (se regne) (*Di haêd fårrænt sæ* = de havde forregnet sig) *(H)*

forrente uo *fårrænt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

forrest to *fårrest; (H,V,Ø) (Deh ær bæjst å kom fårrest i æ kø* = det er bedst at komme forrest i køen) *(Hs)*

forretning no *fårretning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårretning; (Hn) fårretning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forretningsmand no *fårretningsman'; (H) fårretningsmanj'; (V) fårretningsmaj'; (Ø)* (se mand)

forrette uo *fårræet, fårrættër, fårrættê, h. fårrættê; (H) fårræt, fårrættër, fårrættê, h. fårrættê; (V,Ø)*

forreven to *fårröwwên; (H,V,Ø) (kattên war Gott fårröwwên, ættër åh ha wæt i slawsmål* = katten var godt forreven, efter at have været i slagsmål) *(V,Ø)*

forrige to (omskr. t.: *sist = sidste) (H,V,Ø)*

forringe uo *fårréng, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh fårréngër wærDiên oh huwsê, hwes Dær ær ræwnër i muwwêwærkê* = det forringer husets værdi, hvis der er revner i murværket) *(V,Ø)*

forrykke uo *fårrø'k, fårrøkkër, fårrøkkê, h. fårrøkkê; (H) fårrøk, fårrøkkër, fårrøkkê, h. fårrøkkê; (V,Ø)*

forrykt to (bruges éj i *(H) fårrøkt; (V,Ø) (Deh war hiêl fårrøkt* = det var helt forrykt) *(V,Ø)*

forræder no *fåræddër, æ f., -ê, æ -ê; (Hs) fåræddër; (Hn) fåræddër, -ên, -ê, -ërn; (V,Ø)*

forræderi no *fårræddërij, æ f.; (Hs) fårræddërij; (Hn) fårræddërij, -jê; (V,Ø)*

forråd no *fåråd, æ f.; (Hs) fåråd; (Hn) fåråd, -dê; (V,Øm) få-rå, få-råê; (Øø)*

forråde uo *fåråed, -ër; fåråej, h. fåråej; (H,V,Ø)*

forrådne uo *(får)råddên, råddên, råddênt, ær råddênt; (H,V,Ø)*

forrådnelse no *fårrådnêls, æ f.; (Hs) fårrådnêls; (Hn) fårrådnêls, -n; (V,Ø)*

forrådskammer no (omskr. t.: *spijskammê* = spisekammer) *(H,V,Ø)*

forsage uo *fårsaeg, -ër; (H,V,Ø)*

forsager no *fårsagër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fårsagër; (Hn) fårsagër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (æn fårsagër ær æn bomp, som sku wæër æksploDiër, mæn som ék Gjowr æ* = en forsager er en bombe, der skulle være eksploderet, men som ikke gjorde det) *(Hs,V,Ø)*

forsagt to *fårsagt; (H,V,Øm) fårsawt; (Øø)*

forsamle uo (omskr. t.: *sammêl* = samle) *(H,V,Ø)*

forsamling no *fårsam'ling, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårsam'ling; (Hn) fårsam'ling, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsamlingshus no *fårsamlingshuws; (H,V,Ø)* (se hus)

forse uo *fårsij, fårsijjër, fårsit, h. fårsit; (H,V,Ø) (han hår fårsit sæ poh æ nabos dæ'ttër* = han har forset sig på naboens datter) *(Hs)*

forseelse no *fårsijjêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårsijjêls; (Hn) fårsijjêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsegle uo *fårsæjl, -ër, fårsæjlt, h. fårsæjlt; (H,V,Ø)*

forsegling no *fårsæjling, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårsæjling; (Hn) fårsæjling, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsende uo (omskr. t.: *sæn-n; (H) sæenj; (V) sæéj-éj* = sende; *(Ø)* (se sende)

forsendelse no *fårsænnêls, æ f., -ër, æ -ër (Hs) fårsæn-*

nêls; (Hn) fårsæjjêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)

forsigtig to *fåségti; (H,Øm) fåsewti; (V,Øø)*

forsigtighed no *fårségtihéd, æ f.; (Hs,Øm) fåséwtihé, -ên; (V,Øø) (hanj nærmt sæ mæ æn wis fåséwtihé* = han nærmede sig med en vis forsigtighed) *(Øø)*

forsikre uo *fårsekkër, fårsekkër-r, fårsekkër-r, h. fårsekkër-r; (H,V,Ø) (Deh ær Gott åh fårsekkër sæ* = det er godt at forsikre sig) *(H,V,Ø)*

forsikring no *fåsékréng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåsékréng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsinke uo *fårsink, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (a blöw fårsinkê poh Gronj' oh Glatt føër* = jeg blev forsinket på grund af glat føre) *(V)*

forsinkelse no *fårsinkêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårsinkêls; (Hn) fårsinkêls, -n, -ër, -ër; (V,Ø)*

forskalle uo *fårskal, -lër, -lê, h. -lê; (H,V,Ø)*

forskalning no *fårskalleng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårskalleng; (Hn) fårskalleng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forskalningsbræt no *fårskallingsbræt; (H,V,Ø)* (se bræt)

forskanse uo *fårskans, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (haj fårskanst sæ baw skrywbowwër-r* = han forskansede sig bag skrivebordet) *(Ø)*

forskansning no *fårskansning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårskansning; (Hn) fårskansning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di had oprættê æn fårskansning nie wé Grænsn* = de havde oprettet en forskansning nede ved grænsen) *(V,Ø)*

forske uo *fårsk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

forskel no *fåskel, æ f., fåskel , æ f.; (Hs) fåskel; (Hn) fåskl, fåskeln, fåskl, fåskeln; (V,Ø)*

forskellig *to fåskjælli; (H) fåskelli; (V,Ø) (wi snakkê fåskelli, ålt ættër hwéj wi kommê fråh* = vi snakker forskelligt alt efter hvor vi kommer fra) *(V,Ø)*

forsker no *fårskër, æ f., fårskër+r, æ f.; (Hs) fårskër; (Hn) fårskër, -n, fårskër+r, fårskërn ; (V,Ø)*

forskertrang no (omskr. t.: *løst hællê trång té åh fårsk* = lyst eller trang til at forske) *(H,V,Ø)* (se trang)

forskning no *fåskning, æ f.; (Hs) fåskning; (Hn) fåskning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forskole no *fåskuêl; (H,V,Ø)* (se skole)

forskrift no *fåskröwt; (H,V,Ø)* (se skrift)

forskrive uo *fåskryew; (H,V,Ø)* (se skrive) *(i Gammêl tij såe Di, at hæwsên fåskröw sæ té fanjên* = i gammel tid sagde de, at heksene forskrev sig til fanden) *(V)*

forskrække uo *fåskræ'k, fåskrækkër, fåskrækkê, h. fåskrækkê; (H) fåskræk, fåskrækkër, fåskrækkê, h. fåskrækkê; (V,Ø)*

forskrækkeligt to *fåskræklê; (H,V,Ø)*

forskrækkelse no *fårskræ'kêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårskræ'kêls; (Hn) fårskrækkêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (han Ga hennê æn årnli fårskræ'kêls* = han gav hende en ordentlig forskrækkelse) *(Hs)*

forskræmt to *fårskræmt* el. *skræmt; (H,V,Ø)*

forskubbe uo *fåskub; (H,V,Ø)* (se skubbe) *(æ læs hår fårskubbê sæ, så æ uwn wælt* = læsset har forskubbet sig, så vognen væltede) *(Hs)*

forskud no *fåskud, æ f., fåskud, æ f.; (Hs) fåskud; (Hn) fåskåd, -dê, fåskåd, fåskåddên; (V,Ø)*

forskudsbetaling no (omskr. t.: *bétalling/bétåling poh fåskud/fåskåd* = betaling på forskud *(H/V,Ø)*

forskærerkniv no *fåskæërknyw; (H,V,Ø)* (se kniv)

forskønne uo *fåskjön-n, fåskjönnër, fåskjönnê, h. fåskjönnê; (H) fåsköên, fåskönnër, fåskönnê, h. fåskönnê; (V,Ø) (hon blöw möj' fåskjönnê poh æ billê* = hun blev meget forskønnet på billedet) *(Hs)*

forskønnelse no *fåskjönnêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåskjönnêls; (Hn) fåskjönnêls; (Hn) fåskönnêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forskåne uo *fåskåên, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

forslag 1 no *fåslag, æ f., fåslag, æ f.; (Hs) fåslag; (Hn) fåsla, -ê, fåsla, -ên; (V,Ø)* (forslag til et eller andet)

forslag 2 no *fårslå'; (H) fårslag; (Øm) fårslaw; (Øø) (Dær ær engên fårslå' i æ tij* = der er ingen forslag i tiden) *(Hs)* (bøjes ej) (varighed af eller drøjhed af noget)

forslidt to *fåslæt; (H,V,Ø) (hon war Gammêl åh fåslæt* = hun var gammel og forslidt) *(H,V,Ø)*

forsluge uo *fåslug sæ, fåslugër sæ, fåslugt sæ, h. fåslugt sæ; (H) fåsluw sæ, fåsluwwër sæ, fåsluwt sæ, h. fåsluwt sæ; (V,Ø)* (*hanj fåsluwt sæ, åh hanj Døê oh æ* = han forslugte sig, og han døde af det) *(V,Ø)*

forslugen to *fåslugên; (H,Øm) fåsluwwên; (V,Ø) (mijn hun' war fåslugên, åh Dæn ku ållër få nåk* = min hund var forslugen, og den kunne aldrig få nok) *(Hs)*

forslæbe uo *fårslæêb, fårslæbê, fårslæbt, h. fårslæbt; (H,V,Ø)*

forslå uo *fårslo', fårslår, fårslow, h. fårslåên; (H)* (omskr. t.: *slå té* = slå til) *(V,Ø) (pængên, Di slår ék té længër* = pengene, de slår ikke til længere) *(V,Ø)*

forslået to *fårslåên; (H) fårslåê; (V,Ø) (han war möj' fårslåê, æt'ër at han wæltê poh æ sykkêl* = han var meget fortslået, efter at han væltede på cyklen) *(Hs)*

forsmag no *fårsmag, æ f.; (Hs) fårsmag; (Hn) fårsmaeg -ên; (Øm) fårsmaêw, -ên; (V,Øø) (Deh war kon æn fårsmaêw poh, hwa Dær war i wint* = det var kun en forsmag på, hvad der var i vente) *(V,Øø)*

forsmå uo *fårsmå, -r, fårsmåê, h. fårsmåê; (H,V,Ø) (han blöw fårsmåê oh héjjê* = han blev forsmået af hende) *(H)*

forsnævring no *fårsnæwréng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårsnæwréng; (Hn) fårsnæwréng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsommer no *fårsommër; (H,V,Ø)* (se sommer)

forsone uo *fårsoên, blöw fårsohnt; (H,V,Ø) (Di blöw fårsohnt, ættër åh ha wæt uwænnër i mannê oër* = de blev forsonede, efter at have været uvenner i mange år) *(V,Ø)*

forsoning no (omskr. t. f. eks.: *kom-m öwwëréns* = komme overens) *(H,V,Ø)*

forsorg no *fårsorg, æ f.; (Hs) fårsorg, -ên; (V,Ø)*

forsovet uo *fårsowwê; (H,V,Ø) (hanj siër nøêj fårsowwê uw* = han ser noget forsovet ud) *(V)*

forspand no (omskr. t.: *spæn' hæêjst* = spand heste) *(H) (spænj hæjëst* = spand heste*) (V) (spæj' hæêjst* = spand heste) *(Ø)*

forspil no *fårspil, æ f., fårspil, -lên; (Hs) fårspil; (Hn) fårspil, -lê; (V,Ø)*

forspilde uo *fårspél-l, fårspéllër, fårspélt, h. fårspéltt; (H,V,Ø) (han hår fårspélt hans sjangsê* = han har forspildt hans chance) *(H)*

forspise uo *fårspijs sæ; (H,V,Ø)* (se spise)

forspring no *fårspring, æ f.; (Hs) fårspring; (Hn) fårspring, -ê; (V,Ø)*

forspændt to *fårspæn'/fårspænj/fårspæj'; (H/V/Ø) (fårspæn'/fårspænj'/fårspæj' bétång* = forspændt beton) *(H/V/Ø)* (forspændte betonelementer bruges til byggeri.)

forstad no *fårstad; (H,V,Ø)* (se stad)

forstand no *fårstan', æ f.; (Hs) fårstan'; (Hn) fårstanj, -jên; (V) fåstaj, -jên; (Ø)*

forstander no *fårstannër; (H) fårstanjër; (V) fårstajjër; (Ø) (Dær ær fliër slags fårstannër-r, Deh ka f. eks. wæër æn stasjownsfårstannër* = der er flere slags forstandere, det kan f. eks. være en stationsforstander) *(H)*

forstandig to (omskr. t. f. eks.: *klo-êg* = klog) *(H,V,Øm) (klo-êw* = klog) *(Øø)*

forstandighed no (omskr. t.: *klo-êgskab, æ k.; (Hs) klo-êgskab; (Hn) klo-êgskab, -ê; (V,Ø)* (klogskab)

forstavelse no *fårstawwêls; (H,V,Ø)* (se stavelse)

forstavn no *fårstawn; (H,V,Ø)* (se stavn) *(han så flåt uw, som haj stow' Dær i fårstawn+n* = han så flot ud, som han stod der i forstavnen) *(V,Ø)*

forstemmende to (omskr. t. f. eks.: *tryGGên stæmning* = trykkende stemning) *(H,V,Ø)*

forstenet to *fårstiênt; (H,V,Ø) (Di faj' æ fårstiênt pæjswiên* = de fandt et forstenet pindsvin) *(V,Ø)*

forstening no *fårstiêning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårstiêning; (Hn) fårstiêning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forstille (sig) uo *fårstél sæ, -lër, -t, h. -t (sæ); (H,V,Ø)* (se stille)

forstokket to *fåsto'kke; (H) fåstokkê; (V,Ø) (hanj ær så fåstokkê i sijn öwwërbéwisning, så hanj ær ék té åh råk oh stéê* = han er så forstokket, så han er ikke til at rokke af stedet) *(V)*

forstoppet to *fåsto'pê; (H) fåstoppê; (V,Ø) (æ awløeb ær fåsto'pê* = afløbet er forstoppet) *(Hs)*

forstrække uo *fåstræk; (H,V,Ø)* (se strække) *(Do ska pas-s poh ét åh fåstræk æ skållër* = du skal passe på ikke at forstrække skulderen) *(Hs)*

forstue no *fårstoew; (H,V,Ø)* (se stue)

forstumme uo *fårstum-m, fårstummër, fårstummê, ær fårstummê; (H,V,Ø) (ål æ snak fårstummê, Da wor muër kom in'* = al snak forstummede, da vor mor kom ind) *(Hs)*

forstuve uo *fårstuw, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø) (haj hår fårstuwwê albuwwên* = han har forstuvet albuen) *(Ø)*

forstuvning no *fårstuwning; (H,V,Ø)* (se stuvning)

forstyrre uo *fårstyër, fårstyër, fårstyër-r, h. fårstyër-r; (H,V,Ø) (hanj hår fårstyër-r hielê fåsamlingn* = han har forstyrret hele forsamlingen) *(Ø)*

forstyrrelse no *fårstyrrêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårstyrrêls; (Hn) fårstyrrêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (a kommê wal ék té fårstyrrêls?* = jeg kommer vel ikke til forstyrrelse/ jeg forstyrrer vel ikke?) *(V,Ø)*

forstærke uo *fårstæërk, fårstærkër, fårstærkê, h. fårstærkê; (H,V,Ø) (hon fårstærkê knæê i bowsërn mæ æn lab* = hun forstærkede knæet i bukserne med en lap) *(V,Ø)*

forstærker no *fårstærkër, æ f., +r, æ +r; (Hs) fårstærkër; (Hn) fårstærkër, -n, +r, -n; (V,Ø)*

forstærkning no *fårstærkning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårstærkning; (Hn) fårstærkning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forstørre uo *fårstøër, fårstøër, fårstøër, h. fårstøër; (H,V,Ø)*

forstørrelse no *fåstørrêls; (H,V,Ø)* (se størrelse)

forstørrelsesglas no *fåstørrêlsêsGlas; (H,V,Ø)* (se glas)

forstøve uo *fåstöêw; (H,V,Ø)* (se støve) *(strolên ka éjstillês té åh fåstöêw* = strålen kan indstilles til at forstøve) *(V,Ø)*

forstøvning no *fåstøwning, æ f., -ër,-ërn; (Hs) fåstøwning; (Hn) fåstøwning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forstå uo *fårstå'; (H,V,Ø)* (se stå) *(fårstår Do hwans a sæjjër?* = forstår du, hvad jeg siger?) *(Lild Strand)*

forståelig to *fårståêli; (H,V,Ø) (han snakkër æ fårståêli sprog* = han taler et forståeligt sprog) *(H)*

forståelse no *fårståêls, æ f.; (Hs) fårståêls; (Hn) fårståêls, -n; (V,Ø)*

forsulten to *fårsult; (H,V,Ø) (han ær så fårsult, han hår ét fåt nøej sijjên i Daw tillê* = han er så forsulten, han har ikke fået noget siden i morges) *(H)*

forsvar no *fåswår, æ f; (Hs) fåswår; (Hn) fåswår, -ê; (V,Ø)*

forsvare uo *fåswåe, fåswåe, fåswåe, h. fåswåe; (H,V,Ø)*

forsvarer no *fårswårër, æ f.; (Hs) fårswårër; (Hn) fårswårër, -n; (V,Ø) (hwes jæn ær kommên i rættên, ær æ Gott mæ æn Gue fårswårër* = hvis man er kommet i retten, er det godt med en god forsvarer) *(V,Ø)*

forsvarlig to *fåswårli; (H,V,Ø) (ær Deh no åssê fåswårli, Deh Do Gjör Dæër* = er det nu også forsvarligt, det du gør der) *(H)*

forsvinde uo *fåswin-n, fåswinnër, fåswan', ær fåswonnên; (H) fåswénj, -ër, fåswanj, ær fåswonjên; (V) fåswé-êj, fåswéjjër, fåswaj', ær fåswojjen; (Ø) (Di fåswaj' uw i Deh blo'* = de forsvandt ud i det blå) *(Ø)*

forsvindingsnummer no *fåswinningsnommër; (H) fåswénjingsnommër; (V) fåswéjjingsnommër; (Ø)* (se nummer)

forsviret to (omskr. t.: *fårDrokkên* = fordrukken) *(H,V,Ø)*

forsværge uo *fårswærg, -ër, -ê, h. -ê; (H) fårsvæër, fårsværër, fårsværër, h. fårswærër; (V,Ø) (a fårswærgër, åh ha såe nøej åm-æ* = jeg forsværger, at have sagt noget om det) *(H)*

forsynde (sig) uo *fåsyn-n (sæ), fåsynnër, fåsynnê, h. fåsynnê; (H) fåsønj, -ër, -ê, h. -ê; (V) fåsøj, -jër, -jê, h. -jê; (Ø) (a hår fårsøjjê mæ wé å ta nøêj, Dær ék war mit* = jeg har forsyndet mig ved at tage noget, der ikke var mit) *(Ø)*

forsyndelse no *fåsønnêls, æ f., -ër, æ -ër; (H) fåsønnêls; (Hn) fåsønjêls, -n, -ër, -ërn; (V) fåsøjjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

forsyne uo *fårsjön-n, fårsjönnër, fårsjönnê, h. fårsjönnê; (H) fårsyjn, fårsyjnër, fårsyjnt, h. fårsyjnt; (V,Ø) (a hår fårsjönnê mæ mæh kjømnswåër té æn hiel oew* = jeg har forsynet mig med købmandsvarer til en hel uge) *(H)*

forsyning no *fårsöjning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårsöjning; (Hn) fårsyjning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsæde no *fårsæêd; (H) fårsæê; (V,Ø)* (se sæde)

forsænke uo *fåsænk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

forsænkning no *fårsænkning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårsænkning; (Hn) fårsænkning. -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsæt no *forsæt, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) forsæt; (Hn) forsæt, -tê, forsæt, -ên; (V,Ø)*

forsøde uo *fårsøêd, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Øm) fårsøê, -r, fårsøê, h. fårsøê; (Øø) (åh fårsøê téwæërlsn* = at forsødede tilværelsen) *(Øø)*

forsøg no *fårsøêg', æ f., fårsøêg', æ f.; (Hs) fårsøêg'; (Hn) fårsøêg', -ê, fårsøêg', -ên; (V,Øm) fårsøêw', -ê, fårsøêw', -ên; (Øø)*

forsøge uo *fårsøêg, -ê, fårsögt, h. fårsögt; (H,V,Øm) fårsøêw, -ër, fårsöwt, h. fårsöwt; (Øø) (a hår fårsöwt manne Gåeng, mæn Deh hjalp ék* = jeg har forsøgt mange gange, men det hjalp ikke) *(Øø)*

forsøgsdyr no *fårsøêgsDyjjê; (H,V,Øm) fårsøêwsDyjjê; (Øø)* (se dyr)

forsøgskanin no *fårsøêgskanijn; (H,V,Øm) fårsøêwskanijn; (Øø)* (se kanin)

forsømme uo *fårsöm-m, fårsömmër, -t, h. -t; (H,V,Øm) fårsöêm, fårsömmê, fårsömt, h. fårsömt; (Øø) (a hår fårsömt å kom i hawwên, så Dænj sijjê uw Dæ-ættër* = jeg har forsømt at komme i haven, så den ser ud derefter) *(V)*

forsømmelig to (omskr. t. f. eks.: *et/ék åh wæër Guê té åh pas-s poh æ téng/téngên* = ikke at være god til at passe på tingene) *(Hs/V,Ø)*

forsømmelse no *fårsöm'êls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårsöm'êls; (Hn) fårsømmêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsørge uo *forsöër, forsöër, forsöër, h. forsöër; (H,V,Ø) (han forsöër familên mæh kuên å fjowtên bar'* = han forsørger familien med kone og fjorten børn) *(Hs)*

forsørgelse no *fårsørgêls, æ f,; (Hs) fårsørgêls; (Hn) fårsørgêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forsørger no *forsørgër, æ f., -r, æ -r; (Hs) forsørgër; (Hn) forsørgër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

forsåle uo *forsål, forsållër, forsållê, h. forsållê; (H) forsåel, forsållê, forsållê* el. *forsålt, h. forsålt ; (V,Ø) (hon hår fåt skowwên forsålt mannê Gåeng* = hun har fået skoen forsålet mange gange) *(V,Ø)*

forsåling no *forsålling, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) forsålling; (Hn) forsålling, -n, -ër, -ërn (V,Ø)*

fortabelse no *fortabêls, æ f.; (Hs) fortabêls; (Hn) fortabêls, -n; (V,Ø) (fortabêls, Deh ær åh kom niër té Dæj un-n énGång åh blyew Dær* = fortabelse, det at komme ned til den onde en gang og blive der) *(H)*

fortabt to *fårtabt; (H) fårtawt; (V,Ø) (Do ka ek Git æ, Gijjê Do fårtawt?* = giver du fortabt) *(V,Ø)*

fortage (sig) uo *fåtå' (sæ), fårtår' sæ, fårtow' sæ, h. fåtå'-ên sæ; (H,V,Ø) (a hobër at hållê i röwwên will fårtå' sæ* = jeg håber at holdet i ryggen vil fortage sig) *(V,Ø)*

fortale (sig) uo (omskr. t.: *å snak/tåêl öwwër sæ* = at tale over sig) *(H,V,Ø)*

fortand no *fårtæn'; (H) fårtænj'; (V) fårtæj'; (Øm) fårtaj'; (Øø)* (se tand)

fortegn no *fårtæjn; (H,V,Ø)* (se tegn) (anvendes i regning)

fortegne uo *fårtæjn, -ër, fårtæjnt, h. fårtæjnt; (H,V,Ø)* (fordreje noget)

fortegning no *fårtæjning; (H,V,Ø)* (se tegning) (en tegning, der efterfølgende skal færdiggøres)

fortid no *fårtij', æ f.; (Hs) fårtij', -ên; (V,Ø)* (se tid)

fortidig to *fårtiDi; (H,V,Ø) (Deh Giddër a ek, Deh hær, Deh ær fårtiDi* = det gider jeg ikke dette her, det er fortidigt) *(Øø)*

fortidslevn no *fårtijslæwn; (H,V,Ø)* (se levn)

fortie uo (omskr. t. f. eks.: *la wæër åh snak åm* = lade være at tale om) *(H,V,Ø)*

fortil bio *fårtéh; (H,V,Ø) (fårtéh liwnër Dæj nyj bijl Dæj Gammêl moDæl', mæn bawteh ær-n lawwê åm'* = fortil ligner den nye bil den gamle model, men bagtil er den lavet om) *(V,Ø)*

fortilfælde no *fårtéfællê; (H,V,Ø)* (se tilfælde)

fortjene uo *fårtjæn-n, fårtjænnër, fårtjænt, h. fårtjænt; (H,V,Øm) fårtjæen, fårtjænnër, fårtjænt, h. fårtjænt; (Øø) (Deh hår haj ék fårtjænt* = det har han ikke fortjent) *(Øø)*

fortjeneste no *få(r)tjænnêst, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) få(r)tjænnêst; (Hn) få(r)tjænnêst, -n, -ër, -ërn (V,Ø) (Deh war Dær ék möj' få(r)tjænnêst wéh* = det var der ikke meget fortjeneste ved) *(V,Ø)*

fortolde uo *fårtål-l, fårtållê, fårtålt, h. fårtålt; (H,Øm)*

fortolke uo *fåtålk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han fårtålkër æn Dewt, såm han løsër op* = han fortolker et digt, som han læser op) *(Hs)*

fortolkning no *fårtålkning; (H,V,Ø)* (se tolkning) *(a ka ék Go éj får Dæj' fårtålkning, Do Ga oh Dewtê* = jeg kan ikke gå ind for den fortolkning, du gav af digtet) *(Ø)*

fortone uo *fårtoên sæ, fårtonê sæ, fårtoent sæ, h. fårtoênt sæ; (H,V,Ø) (æ lyj' fårtoênt sæ uw i Deh fjærn* = lyden fortonede sig ud i det fjerne) *(Hs)*

fortov no *fårtow, æ f., fårtow, æ f.; (Hs) fårtow; (Hn) fårtow, -wê, fårtow, -wên; (V,Ø)*

fortravlet to *fårtrawelt; (H,V,Øm) fårtrawlê; (Øø) (hwes-æn sku snak mæ ham, så sku-æn løêb wé sijn oh ham, så fårtrawlê war haj* = hvis man skulle snakke med ham, så skulle man løbe ved siden af ham, så fortravlet var han) *(Øm)*

fortrin no *fårtrijn; (H,V,Øm) fårtrin; (Øø) (se trin) (hon trowwê hon haêd æ fårtrin, fårDeh hon war så kjøn, mæn Deh hjalp hennê ét* = hun troede hun havde et fortrin, fordi hun var så køn, men det hjalp hende ikke) *(Hs)*

fortrinsvis bio (omskr. t. f. eks.: *får Deh mjæst* = for det meste) *(H,V,Ø)*

fortrolig to *fårtroli; (H,V,Ø)*

fortrolighed no (omskr. t. f. eks.: *té-lij* = tillid) *(H,V,Ø)*

fortryde uo *fårtryj, fårtryjjër, fårtröj', h. fårtrött; (H,V,Ø) (Do ka Gott fårtryj, mæn a hår ék fårtrött* = du kan godt fortryde, men jeg har ikke fortrudt) *(V,Ø)*

fortrydelse no *fårtrydêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårtrydêls; (Hn) fårtrydêls, -n, -ër, -ërn (V,Øm) fårtryjjêls, -n; -ër, -ërn) (Øø) (té min stuër fårtryjjêls, mot a laew Deh hielê åm* = til min store fortrydelse, måtte jeg lave det hele om) *(Øø)*

fortrylle uo *fårtryl-l; (H,V,Øm) fårtryêl; (Øø)* (se trylle)

fortryllende to (omskr. t. f. eks.: *pæên* = pæn) *(H,V,Ø) (hon ær pæên* = hun er fortryllende) *(H,V,Ø)*

fortræffelig to (omskr. t. f. eks.: *Goh, Gott* = god, godt) *(H,V,Ø)*

fortrække uo *fårtræ'k; (Hs) fårtræk; (V,Ø)* (se trække) *(hanj fårtrækkër ék æn mijn* = han fortrækker ikke en mine) *(V)*

fortrænge uo *fårtræng-ng; (H,V,Øm) fårtræêng; (Øø)* (se trænge) *(Dær ær nuen tånkër, såm ær swær åh fårtræêng* = der er nogle tanker, som er svære at fortrænge) *(Øø)*

fortsat to *fårsåt; (H,V,Ø)*

fortsætte uo *fårsæ't, fårsæ'ttër, fårså't, h. fårså't; (Hs) fårsæt, fårsættër, fårsåt, h. fårsåt; (Øm) fårsæt, fårsættër, fårsat, h. fårsåt; (V,Øø) (a hår fårsåt, mæ mi ar'bê* = jeg er fortsat med mit arbejde) *(Hs)*

fortsættelse no *fårsæ'têls, æ f., -ër. æ -ër; (Hs) fårsæ'-têls; (Hn) fårsættêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fortumlet to *fårtommêlt; (H,V,Ø) fårtumlê; (Øø)*

fortvivle uo *fårtwiwl; (H,V,Ø) (a ka ék løes Dæj hær åpGaew, Deh ær a hiel fårtwiwwêlt öwwër* = jeg kan ikke løse den her opgave, det er jeg helt fortvivlet over) *(Ø)* (se tvivle)

fortvivlende to (omskr. t. f. eks.: *Deh ær ét/ék té åh hål uw* = det er ikke til at holde ud) *(H/V,Ø)*

fortynde uo *fårtön-n, fårtönnê, fårtönt, h. fårtönt; (H) fårtöenj, -ër, -t, h. -t; (V) fårtöéj, fårtöjjër, fårtöjt, h. fårtöjt; (Ø)*

fortynder no *fårtönnër, æ f.; (Hs) fårtönnër; (Hn) fårtönjër, -n; (V) fårtöjjër, -n; (Ø) (séllolosêfårtönnër ær æn skrap såg* = celulosefortynder er en skrap sager) *(H)*

fortælle uo *fortæel, fortællër, fortaêl, h. fortal'; (H,V,Ø)*

fortæller no *fårtællër, æ f., -r, -æ -r; (Hs) fårtællër; (Hn) fårtællër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

fortælling no *fårtælling, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårtælling, -n, -ër, -ërn; (Hn) fåtælling; (V,Ø)*

fortænke uo *fåténk; (H,V,Øm), fåtænk; (Øø)* (se tænke) (*Deh wil a ék fåtænk ham i* = det vil jeg ikke fortænke ham i) *(Ø)*

fortære uo *fårtæër, fårtæër, fårtæër, h. fårtæër; (H,V,Ø) (Dær ær buj i fattêfålk, så Dær ær Grænsër får, hwa Di ka fårtæër* = der er bund i fattigfolk, så der er grænser for, hvad de kan fortære) *(Ø)*

fortæring no *fårtæring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårtæring; (Hn) fåtæing, -n, -ër, -ërn (V,Ø)*

fortærsket to *fåtæskê; (H,V,Ø) (Deh war Da æn fåtæskê histår'jê* = det var da en fortærsket historie) *(H,V,Ø)*

fortøje uo *fåtöj, fåtöjjër, fåtöjjê, h. fåtöjjê; (H,V,Ø)*

fortøjning no *fåtöjning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåtöjning; (Hn) fåtöjning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (*æ fåtöjning poh æ skiw ku ét hål* = fortøjningen på skibet kunne ikke holde*) (Hs)*

fortørnet to *fåtørnt; (H,V,Ø) (Deh blöw han Da möj' fåtørnt öwwër* = det blev han da meget fortørnet over) *(H)*

forud bio *fåruw'; (H,V,Ø) (han war fåruw' får si tij'* = han var forud for sin tid) *(H)*

forudane uo (omskr. t. f. eks.: *(a had æn anêls åm, at Deh wil skie* = jeg havde en anelse om, at det ville ske) *(H) (a tint nåk, at Deh wil kom-m* = jeg tænkte nok, at det ville komme) *(H)*

forudanelse no (omskr. t.: *anêls* = anelse) *(H,V,Ø)*

forudbestemt to *fåruwbéstæmt; (H,V,Ø) (hon war fåruwbéstæmt té åh wær Drånning* = hun var forudbestemt til at være dronning) *(H,V,Ø)*

forude bio *fåruew; (H,V,Ø) (fåruew ka wi sij Lywø'* = forude ka vi se Livø) *(H,V,Ø)*

foruden fo *få-uddên; (H) få-uen; (V,Ø) (Deh ku wi Gott ha wæt få-uddên* = det kunne vi godt have været foruden) *(H)*

forudfattet to *fårufattê; (H,V,Ø) (hon had fårufattê ménningër åm ålt, hon war strij, war hon* = hun havde forudfattede meninger om alt, hun war strid, var hun) *(V,Ø)*

forudse uo *fårusij', fårusijjër, fåruså, h. fårusit; (H,V,Ø) (a had fårusit Deh, Dær will skie i Daw* = jeg havde forudset det, der ville ske i dag) *(H)*

forudseende to *fårusiên; (H,V,Ø) (a ær möj' fårusiên* =

jeg er meget forudseende) *(H,V,Ø)*

forudsige uo *fårusæéj, fårusæjjër, fårusåê, h. fårusåê; (H,V,Øm) fåruséêr, fårusåê, h. fåruså'; (Øø) (a hår fåruså', hwans/hwa Dær wil skie* = jeg har forudsagt, hvad der ville ske) *(Lild Strand/H,V,Ø)*

forudsætning no *fårusæ'tning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårusæ'tning; (Hn) fårusætning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forudsætte uo *fårusæt; (H,V,Ø)* (se sætte)

forulykke uo (omskr. t.: *åh kom Gal oh stéh* = at komme galt af sted) *(H,V,Ø) (han kom Gal oh stéh mæ si sko-otër* = han kom galt afste med sin scooter) *(H)*

forunderlig to (bruges ej i Han Herred, er et for blomstrende udtryk)

forundre uo *fårunnër, fårunnër, fårunnër, ær fårunnër; (H) fårånjër, fårånjër, fårånër, ær fårånër; (V) fåråjjër, fåråjjër, fåråjjër, ær fåråjjër; (Ø) (Deh blöw a möj' fårånjër öwwër* = det blev jeg meget forundret over) *(Ø)*

forundring no *for-åjring, æ for-åjring, for-åjringër, æ for-åjringër; (Hs) for-åjring; (Hn) for-åjring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forurene uo *fåruræên, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

forurening no *fåruræning, æ f.; (Hs) fåruræning; (Hn) fåruræning, -n; (V,Ø)*

forureningsbekæmpelse no *fåruræningsbékæmpêls, æ f.; (Hs) fåruræningsbékæmpêls; (Hn) fåruræningsbékæmpêls, -n; (V,Ø) (Deh æ føst i Di sjænnêst tyew tradwê oër, at fålk hår snakkê åm fåureningsbékæmpêls* = det er først i de seneste tyve tredive år, at man har talt om forureningsbekæmpelse) *(H,V,Ø)*

forurettet to *fåruræ'tê; (H) fårurættê; (V,Ø) (haj følt sæ ål stéër möj' fårurættê, åh Deh war træls* = han følte sig altid meget forurettet, og det war træls) *(V,Ø)*

forvalte uo *fåwalt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh, såm war bétrowwê ham, fåwaltê han Gott* = det, såm var betroet ham, forvaltede han godt) *(H)*

forvalter no *fåwaltër, æ f., -ê, æ -ê: (Hs) fåwaltër; (Hn) fåwaltër, -n, -ê, -n; (V,Ø) (Gosfåwaltër* = godsforvalter) *(H,V,Ø)*

forvaltning no *fårwaltning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårwaltning; (Hn) fårwaltning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (*socialfårwaltning* = socialforvaltning) *(H,V,Ø)*

forvandle uo (omskr. t. f. eks.: *laêw om'* = lave om) *(H,V,Ø)*

forvandling no (omskr. i *H* t. f. eks.: *åmfåraring* = omforandring) *(H) fåwanjling, -n, -ër, -ërn; (V) fåwajling, -n, -ër, -ërn; (Ø) (Dær ær skéj' æn wælDi fåwanjling mæ ham* = der er sket en vældig forvandling med ham) *(V)*

forvanske uo *forwansk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon hår forwanskê hajs ojjërskröwt* = hun har forvansket hans underskrift) *(Øø)*

forvare uo *forwåër, forwåër, forwåër, h. forwåër; (H,V,Ø) (ka Do no forwåër Dæ, knæjt* = kan du nu forvare dig, knægt) *(H,V,Ø)* (betydning: kan du nu gå til side, så du ikke går i vejen)

forvaring no *fåwåring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåwåring; (Hn) fåwåring, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forvarsel no (se varsel)

forveksle uo *fårwægsêl; (H,V,Øm) fårwæwsêl; (Øø)* (se veksle)

forveksling no *fårwægsling; (H,V,Øm) fårwæwsling; (Øø)* (se veksling) (*I Gammêl Dillêtant hae teatërstøkkërn mannê fårwæwslingër* = I gammelt dilletant havde teaterstykkerne mange forvekslinger*) (Øø)*

forvente uo *fåwænt; (H,V,Øm) fåwint; (Øø)* (se vente) (*Deh ska Do ék fåwint* = det skal du ikke forvente) *(Øø)*

forventning no *fåwentning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåwentning; (Hn) fåwentning, -ên, -ër, -ërn; (Øm) fåwintning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forventningsfuld to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër spæn'/ spænj/spæj' poh* = spændt*) (H/V/Ø)*

forviklet to *fåwiklê; (H,V,Ø)*

forvikling no *fåwikling; æ f., -ër, æ -f; (Hs) fåwikling; (Hn) fåwikling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war massër oh fåwiklingër i Deh teatërstøk* = det var masse af forviklinger i det teaterstykke*) (V,Ø)*

forvilde sig to *fårwil (sæ), -lër, -lê, h. -lê (sæ); (H,V,Ø) (han haed fårwiilê sæ in' i æ piekammê* = han havde forvildet sig ind i pigekammeret) *(Hs)*

forvirre uo *forwiër, forwiër, forwiê, h. forwiê; (H,V,Ø)* (at være rundt på gulvet eller svimmel = *åh wæër tullërworn) (H,V,Ø)*

forvirring no *forwirréng, æ f.; (Hs) forwirréng; (Hn) forwirréng, -ên; (V,Ø)*

forvisse uo *fåwés-s, fåwéssër, fåwéssê, h. fåwessê; (H,V,Ø) (a håër fårwéssê mæ åm, at a håer ræt* = jeg har forvisset mig om, at jeg har ret) *(V,Ø)*

forvokset to *forGrowwê; (H,V,Ø) (haj liwnt æn forGrowwê skuêlDræng'* = han lignede en forvokset skoledreng) *(V,Ø)*

forvolde uo (omskr. t.: *åh wær skyl' i* = at være skyld i) (H,V,Ø)

forvoven to *fåwåwwên; (H,V,Ø) (haj hår ålltijjê wæt så fåwåwwên* = han har altid været så forvoven) *(Ø)*

forvreden to *fåwréjjên; (H,V,Ø) (a håër fåwréjjên mi knæ* = jeg har forvreden mit knæ) *(H)*

forvridning no *fåwréjning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåwréjning; (Hn) fåwréjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forvrænge uo *fåwræng-ng, fåwrængër, fåwrængê, h. fåwrængê; (H,V,Øm) fåwræêng, fåwrængër, fåwrængê, h. fåwrængê; (Øø)*

forvrængning no *fåwrængnéng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåwrængnéng; (Hn) fåwrængnéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær skéj æn fåwrængnéng oh æ lyj'* = der skete en forvrængning af lyden) *(Hs)*

forvænne uo *fåwæn-n, fårwænnër, fårwæn', ær fårwæn'; (H) fåwæên, fårwænnër, fårwænt, ær fårwænt; (V,Ø) (æ bar ær så fårwæn, no om Daêw, töws a* = børnene er så forvendte, nu om dage, synes jeg) *(Hs)*

forværre uo (anvendes sjældent. Man foretrækker at omskrive til *åh blyêw wæër* = at blive værre) *(H,V,Ø)*

forværring no *fåwærring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåwærring; (Hn) fåwærring, -n, -ër, -ërn (V,Ø) (Dær ær skéj' æn fåwærring mæ hujjên* = der er sket en forværring med hunden) *(V,Ø)*

forynge uo *fårøng, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ku wæër skön, hwés jæn ku fårøng sæ* = det kunne være skønt, hvis man kunne forskønne sig) *(V,Ø)*

foryngelse no *fåyngêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåyngêls; (Hn) fåyngêls, -n, -ër, -ërn (V,Ø)*

forædle uo (omskr. t.: å *Gjør/Gør bæjjër* = at gøre bedre) *(H/V,Ø)*

forædling no *fårædling, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårædling; (Hn) fårædling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forældelse no *fårællêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårællêls; (Hn) fårællêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forældet to *fåællê; (H,V,Ø) (Dæj måê å Gør téngên poh, ær blöwwên fåællê* = den måde at gøre tingene på, er blevet forældet) *(Ø)*

forældre no *fårællër; (H,V,Ø)*

forældreløs to *fårællërløes; (H,V,Ø)*

forære uo *fåæër, fåæër, fåæê, h. fåæê; (H,V,Ø)*

foræring no *fåæring, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fåæring; (Hn) foæring, -n, -ër-ërn; (V,Ø) (Deh war Da æn ræn fåæring* = det var da en ren foræring) *(H,V,Ø)*

forøde uo (man bruger i stedet: *åh øê nøej wæk* = at øde noget væk) *(H,V,Ø) (han hår øej' åll æ pæêng wæk* = han har ødet alle pengene væk) *(Hs)*

forøge uo *fårøêg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han håër fårøêgê si Gjæl' té æ skattêwæsên* = han har forøget sin gæld til skattevæsnet) *(Hs)*

forøgelse no *fårøgêls, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fårøgêls; (Hn) fårøgêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

forår no *fåror; (H,V,Ø)* (se år)

forårsjævndøgn no *fårorsjæwnDöwn; (H,V,Ø)* (se døgn)

fosse uo *foss, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (pængên, Di fossê uw oh statskassên* = pengene, de fossede ud af statskassen) *(V,Ø)*

foster no *fåstër, æ f., fåstër, æ f.; (Hs) fåstër; (Hn) fåstër, -ê, fåstër, -n; (V,Ø)*

fra bio, fo *fræh; (H) fråh; (V,Ø) (hwæi kommê Do fråh?* = hvor kommer du fra?*) (V,Ø) (a kommê fræh Weisløs oh* = jeg kommer fra Vesløs) *(H)*

frabede uo *fræh'bé', fræh'bér; (*datid og førnutid omskrives f. eks. til *bé-ê sæ frij, håe bé-êt sæ frij) (H) fråhbé', fråhbér, fråhbæj', h. fråhbæj'; (V,Ø) (åll åpmærksåmhé fråhbé-ês i fåbéjjêls mæ min føssêlsDaw* = al opmærksomhed frabedes i forbindelse med min fødselsdag) *(V,Ø)*

fradrag no *fræh'Drag, æ f., fræh'Drag, æ f.; (Hs) fræh'Drag; (Hn) fræhDrag; (Hn) fråhDrag, -ê, fråhDrag, -ên; (Øm) fråhDraew, -wê, fråhDraew -wên; (V,Øø) (nuên ær möj' Guê teh åh hoew ål-l fråhDragên i skattên* = nogen er gode til at huske alle fradragen i skatten) *(Øm)*

fradømme uo *fræh'Döm-m; (H) fråhDöem (V,Ø)* (se dømme)

frafald no *fræh'fal'; (H) fråhfal'; (V,Ø)* (se fald)

frafalde uo *fræh'fael; (H) fråhfael; (V,Ø)* (se falde)

fraflytning no *fræhflø'tning; (H) fråhfløtning; (V,Ø)* (omskrives også til *åh flø't fræh/fløt fråh* = at flytte fra) *(H/V,Ø)* (se flytning)

fraflytte uo *fræh'flø't; (H) fråhfløt; (V,Ø)* (omskrives også

til *fløt fræh/fråh* = flytte fra) *(H/V,Ø)* (se flytte)

fragt no *fragt, æ f.; (Hs) fragt; (Hn) fraGt, -ên; (Øm) frawt, -ên; (V,Ø)*

fragtbrev no *fragtbröw'; (H) fragtbröw'; (Øm) frawtbröw'; (Øø)* (se brev) *(nær han kam' mæ æn pak, så haêd æ fragtman' åltijjër æn fragtbröw' mæ* = når han kom med pakken, så havde fragtmanden altid et fragtbrev med) *(Hs)*

fragte uo *fragt, -ër, -ê, h. -ê; (H) fraGtê, -r, fraGtê, h. fraGtê; (Øm) frawt, -ër, -ê, h. -ê; (V,Øø)*

fragtgods no *frawtGos; (H) fragtGås; (Øm) frawtGås; (Øø) (se gods)*

fragtmand no *fragtman'; (H) fraGtmanj; (V) fraGtmaj; (Øm) frawtmaj'; (Øø)* (se mand)

fragå uo (omskr. t.: *Go fræh/fråh* = gå fra) *(H/V,Ø)*

frakende uo *fræh-kæn-n; (H) fråhkæênj; (V) fråhkæéj; (Ø)* (se kende)

frakke no *frak, æ f., -kër (Hs) frak; (Hn) frak, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø) (öwwêfrak* = overfrakke, brugtes kun af mænd)

frakkekrave no *frakkrãew; (H,V,Ø)* (se krave)

frakkeskåner no *frakskånër, æ f., -ê, æ -ê; (Hs) frakskånër; (Hn) frakskånër, -n, -ê, -ërn; (V,Ø) (han fék sât frakskånër poh æ sykkêl* = han fik sat frakkeskåner på cyklen) *(Hs)*

fralandsvind no *fralanswin'; (H) frålanjswénj'; (V) frålajswéj'; (Ø)* (se vind)

fralægge (sig) uo *frælé-êg (sæ) (H) frålé-êg (sæ) (Øm) frålé-êw (sæ); (Øø)* (se lægge) *(a wil frælé-êg mæ åll æ answår* = jeg vil fralægge mig alt ansvaret) *(Hs)*

frammes no *frammês, -t, -ër, -ërn; (V,Ø)* (ældre betegnelse: bryggers, grovkøkken)

frammesbord no *frammêsbowwër; (V,Ø)* (se bord) (brygggers/køkkenbord)

frammesdør no *frammêsDør; (V,Ø)* (se dør) (bryggersdør ud til det fri)

franarre uo *fræhnaër; (H) fråhnaër; (V,Ø)* (omskrives også til *naër fræh/naër fråh) (H/V,Ø)* (se narre) (*hanj hår naër åll pæêngên fråh hans Gammêl muër* = han har narret alle pengene fra sin gamle mor) *(V,Ø)*

franskbrød no *finbrøh; (H) fransbrøh; (V,Ø)* (se brød)

fraregne uo (omskr. t.: *ræen fræh/fråh* = regne fra) *(H/V,Ø)*

fraråde uo *frærråê; (H) fråråê; (V,Ø)* (omskrives også til *råê fræh/råê fråh* = råde fra) *(H/V,Ø)* (se råde)

frasige uo *fræsæj; (H) fråsæêj; (V,Ø)* (se sige) *(han fræsæjjër sæ ar åh Gjæl'* = han frasiger sig arv og gæld) *(H)*

fraskilt to *fræhskil'; (H) fråhskélt; (V,Ø)*

fraskrive uo *fræhskryêw; (H) fråhskryêw; (V,Ø)* (se skrive)

frastødende uo *fræ'støden; (H) fråstøên; (V,Ø) (hanj virkër nøej fråstøên* = han virker noget frastødende) *(V)*

fratage uo (omskr. t.: *tåh fræh/fråh = tage fra) (H/V,Ø)*

fratræde uo *fræhtræed; (H) fråhtræê; (V,Ø) (hanj fråhtråt si arbê* = han fratrådte sit arbejde) *(V)*

fratrække uo (omskr. t.: *træk fræh/fråh* = trække fra) *(H/Ø)* (se trække)

fravær no *frawæhr, æ f.; (Hs) frawæhr; (Hn) fråwæhr, -ê; (V,Ø) (Dær war möj' fråwæhr i skuelên poh Groj' oh snéstårm i Gammêl Daew* = der var meget fravær i skolen på grund af snevejr i gamle dage) *(V,Ø)*

fraværende to *frawæërn; (H) fråwæërn; (V,Ø) (han war möj' frawæërn i æ skuêltiemër, fåDeh han tént på ålt muli ånt* = han var meget fraværende i skoletimerne, fordi han tænkte på alt muligt andet) *(Hs)*

fred no *fréd, æ f.; (Hs) fréd; (Hn) fréh, fréhên; (V,Ø)*

frede uo *fré-êd, frédër, frédê h. frédê; (H) fréê, -r, fréê, h. fréê; (V,Ø) (Di håër snår fréê hielê Deh hæër kjaër* = de har snart fredet hele det her kær) *(V,Ø)*

fredelig to *frédlê; (H) fré-êlê; (V,Ø)*

fredløs to *frédløes; (H) fréløes; (V,Ø)*

fredning no *frédnéng, æ f. -ër. æ -ër; (Hs) frédnéng; (Hn) frédnéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fredsaftale no *frédsawtåel; (H) frésawtåel*; *(V,Ø)* (aftale)

fredsforstyrrer no *frédsfårstyër, æ f., -r, æ -r; (Hs) frédsfårstyër; (Hn) frésfårstyër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Dær kam nuen ong-ng frésfårstyër-r, åh kyër roj' mæh Djær knallërtër* = der kom nogen unge fredsforstyrere og kørte rundt med deres knallerter) *(V,Ø)*

fredskov no *frédskow; (H,V,Ø)* (se skov)

fredsommelig to *frédsomli; (H) fréhsomlê; (V,Ø) (han ær*

möj' frédsomli = han er meget fredsommelig) *(H)*

fregne no *fréjjên, æ f., fréjnër, æ fréjnër; (Hs) fréjjên; (Hn) fréjjên, fréjn-n, fréjnër, -n; (V,Ø)*

frejdig to *fréjDi; (H,V,Ø)*

frelse no *fræls, æ f.; (Hs) fræls; (Hn) fræls, -ên; (V,Ø)*

frelse uo *fræls, -ër, -t, h. frælst; (H,V,Ø) (han blöw frælst fræh æ Drokkênskabs swøeb* = han blev frelst fra drukkenskabens svøbe) *(Hs)*

frelser no *frælsër, æ f., -ê, æ -ê; (Hs) frælsër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

frem bio *fræm'; (H,V,Ø) (fræm' får ålt töws a, at wi ska ha æn nyj réGiering* = frem for alt synes jeg, at vi skal have en ny regering) *(V,Ø)*

fremad bio *fræmoh; (H,V,Ø)*

fremadrettet to *fræmohrættê; (H,V,Ø) (fræmohrættê töws a, at wi ska tink wos bæjjër åm* = fremadrettet synes jeg, at vi skal tænke os bedre om) *(H,V,Ø)*

fremadstræbende to *fræmohstræbên; (H,V,Ø)*

frembringe uo *fræmbré-êng; (H,V,Ø)* (se bringe)

frembringelse no *fræmbréngels, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fræmbréngels; (Hn) fræmbréngels, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fremdrage uo (omskr. t. f. eks.: *Draeg fræm'* = drage frem) *(H,V,Ø)*

fremdrift no (omskr. t.: *Dröwt, æ D.; (Hs) Dröwt; (Hn) Dröwt, -ên; (V,Ø)*

fremefter bio *fræmæ'tër/fræmættër* el. *fræmöwwër; (H/V,Ø) (hæl' åh lø'k fræmöwwër* = held og lykke fremover; *(H,V,Ø)*

fremfor fo *fræmfår; (H,V,Ø) (a töws åhm stue kwénfålk/kwénjfålk/kwéjfålk fræmfår Di tøn-n/tøenj/tøéj* = jeg synes om store kvinder fremfor de tynde) *(H/V/Ø)*

fremfusende to (omskr. t. f. eks.: *han wil jæërn wies sæ* = han vil gerne vise sig) *(V)*

fremgang no *fræmGang, æ f, fræmGang, æ fræmGang (Hs) fræmGang; (Hn) fræmGång, -n, fræmGåeng, -n; (V,Ø)*

fremgangsmåde no *fræmGangsmåed; (H) fræmGångsmåe; (V,Ø)* (se måde)

fremgå uo *fræmGo'; (H,V,Ø)* (se gå) *(Deh fræmGoër oh skrywwêlsên at . .* = det fremgår af skrivelsen at. .) *(V,Ø)*

fremhæve uo *fræmhæew; (H,V,Ø)* (se hæve)

fremkalde uo *fræmkael; (H,V,Ø)* (se kalde)

fremkomme uo *fremkom-m; (H,V,Ø)* (se komme)

fremkomst no *fræmkomst, æ f.; (Hs) fræmkomst; (Hn) fræmkomst, -n; (V,Ø)*

fremlægge uo *fræmléêg; (H, Øm) fræmléêw; (V,Øø)* (se lægge)

fremme uo *fræm-m, fræmmër, fræmmê, h. fræmmê; (H) fræêm, fræmmër, fræmmê, h. fræmmê; (V,Ø) (öwwêDrywwêls fræmmër fåståêlsn* = overdrivelse fremmer forståelsen) *(V,Ø)*

fremmed, fremmede to *fræmmê, fræmmê; (H,V,Ø) (wi ska ha fræmmê i jawten* = vi skal have fremmede i aften) *(V,Ø)*

fremmedord no *fræmmêuër; (H) fræmmêoër; (V,Ø)* (se ord)

fremmelig to *fræmli; (H) fræmlê; (V,Ø) (hon war möj' fræmlê oh sin ållër* = hun var meget fremmelig af sin alder) *(V,Ø)*

fremover bio *fræmöwwër; (H,V,Ø) (fræmöwwër ska wi ha miê styjjër poh æ, mæn hwoddên fåër wi-æ?* = fremover skal vi have mere styr på det, men hvordan får vi det?) *(H,V,Ø)*

fremragende to (omskr. t. f. eks.: *wælDi Gott* = vældig godt) *(H,V,Ø)*

fremrykket to *fræmrøtt; (H) fræmrøkkê; (V,Ø) (kompaniê lå fræmrøkkê poh slawmarkên* = kompagniet lå fremrykket på slagmarken) *(V,Ø)*

fremrykning no *fræmrøkning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fræmrøkning; (Hn) fræmrøkning, -n, -ër, -ërn (V,Ø)*

fremsende uo (se sende)

fremsige uo *fræmsæéj; (H,V,Ø)* (se sige)

fremskaffe uo *fræmskaf; (H,V,Ø)* (se skaffe)

fremskreden to *fræmskræddên; (H) fræmskræjjên; (V,Ø) (Deh skæéj i æn fræmskræjjên ållër* = det skete i en fremskreden alder) *(V,Ø)*

fremskridt no *fræmskrit, æ f. f, æ f.; (Hs) fræmskrit; (Hn) fræmskrit, -tê, fræmskrit, -tên; (V,Ø)*

fremskudt to *fræmskåt; (H,V,Ø)*

fremskynde uo *fræmskøn-n; (H) fræmskøenj; (V) fræmskøêj; (Ø)* (se skynde)

fremspring no *fræmspréng'; (H,V,Ø)* (se spring)

fremstille uo *fræmstil; (H) fræmsté-êl; (V,Ø)* (se stille)

fremstilling no *fræmstélling; (H,V,Ø)* (se stilling)

fremstød no *fræmstød; (H) fræmstø'; (V,Ø)* (se stød) *(firmaê lawwê æ stuê salsfræmstø', får Djær nyj opféjjêls* = firmaet lavede et stort salgsfremstød for deres nye opfindelse) *(Ø)*

fremstå uo *fræmstå'; (H,V,Ø)* (se stå)

fremsynet to *fræmsynê; (H,V,Ø)*

fremsætte uo *fræms'æt; (Hs) fræmsæt'; (V,Ø)* (se sætte)

fremtid no *fræmtij'; (H,V,Ø)* (se tid) *(Deh Dær, ær Dër éngên fræmtij i* = det der, er der ingen fremtid i) *(H)*

fremtidig to *fræmtiDi; (H,V,Ø)*

fremture uo (omskr. t. f. eks.: *blyew wé mæ* = blive ved med) *(H,V,Ø)*

fremtvinge uo *fræmtwéng-ng; (H) fræmtwé-êng (V,Ø)* (se tvinge) *(politijjê forsöwt åh fræmtwé-êng æ swår* = politiet forsøgte at fremtvinge et svar) *(V,Ø)*

fremvise uo *fræmwies; (H,V,Ø)* (se vise)

fri to frij; *(H,V,Ø) (frij såm æn fåwl* = fri som en fugl) *(H)*

fri uo *frij', frijjër, frijjê, h. frijjê; (H,V,Ø)* (*haj frijjê, mæn fék æn kår* = han friede, men fik en kurv) *(V,Ø)*

fri uo *frijjê; (H,* men éj i *Ø)* (ord, der beskriver følelsen af kulde) (*ka Do frij-æ?* = kan du holde kulden ud?) *(H)*

fridag no *friDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

frier no *frijjër, æ f., -ê, æ -ê; (Hs) frijjër; (Hn) frijjër, -n, -ê, -n; (V,Ø) (hon såê ja, té åll hennê frijjërê* = hun sagde ja, til alle hendes friere) *(H,V,Ø)*

frierfod no *frijjërfud; (H) frijjërfu'; (V,Ø)* (se fod)

frieri no *frijjêrij, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) frijjêrij; (Hn) frijjêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

frifinde uo *frifén-n; (H) frifénj-nj; (V) frifé-êj; (Ø)* (se finde) *(banDlédërn blöw frifonjên* = bandelederen blev frifundet) *(V)*

frifindelse no *frifinnêls, æ f., frifinnêlsër, æ f.; (Hs) frifinnêls; (Hn) frifénjêls, -n, -ër, -ërn; (V) friféjjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø) (Dær ka ék blyw tåel åm friféjjêls* = der kan ikke blive tale om frifindelse) *(Ø)*

frigive uo *friGi'; (H,V,Ø)* (se give)

frigivelse no *frijGiwwêls, æ f., -sër æ -sër; (H,V,Ø) (Dær ka føst blyw snak åm frijGiwwêls oh æ arr, nær Do blywwër attên* = der kan først blive tale om frigivelse af arven, når du bliver atten) *(Hs)*

frigøre uo (omskr. t. f. eks.: *slæp løes* = slippe løs) *(H,V,Ø)*

frigørelse no *frijGjöërls æ f., -ër, æ -ër; (Hs) frijGöërls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

frihandel no *frijhajjêl; (H) frijhanjêl; (V) frijhajjêl; (Ø)* (se handel) *(frijhajjêl ær Dær mannê, såm töws ær æn Guê teng'* = frihandel er der mange, der synes er en god ting) *(Ø)*

frihed no *frijhéd, æ f.; (Hs) frijhéd; (Hn) frijhéd, -ên; (Øm) frijhé, -ên; (V,Øø) (ættër tradwê oër, fék hanj sin frijhê* = efter tredive år, fik han sin frihed) *(V)*

frihedskæmper no *frijhédskæmpër, æ f., -r, æ -r; (Hs) frijhedskæmpër; (Hn) frijhéskæmpër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

frihjul no *frijhywl; (H,V,Ø)* (se hjul) *(han kyê po frijhywl nie oh æ ba'k* = han kører på frihjul ned af bakken) *(Hs)*

frikadelle no *frékaDæl-l, æ f., -lër, æ -lër; (Hs) frékaDæl-l; frékaDæl-l, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (han fék kon tow frékaDællër té awtên, han mot spijs katøflër for åh blyw mæt* = han fik kun to frikadeller til aften, han måtte spise kartofler for at blive mæt) *(Hs)*

frikende uo *frijkén-n; (H) frijké-énj; (V) frijké-éj; (Ø)* (se kende)

frikvarter no *frijkutiër; (H,V,Ø)* (se kvarter)

friland no *frijlan'; (H) frijlanj; (V) frijlaj'; (Ø)* (se land) *(no åm Daêw sijjê wi mannê Griéjs po frijlan'* = nu om dage ser vi mange grise på friland) *(H)*

frimenighed no *frijmé-énihed; (H) frijmé-énihéh; (V,Ø)* (se menighed)

frimodig to *frijmoDi; (H,V,Ø) (haj war möj' frijmoDi i sijn snak* = han var meget frimodig i sin snak) *(Ø)*

frimærke no *frij'mærk; (H) frijmæërk; (V,Ø)* (se mærke)

frimærkesamler no *frij'mærksamlër; (H) frijmæërksamlër; (H,V,Ø)* (se samler)

frimærkesamling no *frij'mærksamléng; (H) frijmæërk-*

samléng; (V,Ø) (se samling)

friplads no *frijplas, æ f., -sër, æ -sër; (Hs) frijplas; (Hn) frijplas, -sên, -sër, -sërn (V,Ø)*

frisag no *frisãeg; (H,V,Ø)* (se sag)

frisind no *frijsin'; (H) frijsénj'; (V) frijséj'; (V,Ø)* (se sind)

frisindet to *frijsinnê; (H,V,Ø) (hon war möj' frijsinnê* = hun var meget frisindet) *(H,V,Ø)*

frisk, friskere, friskes to *frésk, fréskër-r, fréskést* el. *miër frésk, mjæst frésk; (H,V,Ø)*

friske (op) uo *frésk (op), -ër, fréskê, h. fréskê; (H,V,Ø) (hon hår fréskê si huws oph mæ nøêj måling åh tapét* = hun har frisket sit hus op med noget maling og tapet) *(V,Ø)*

friskole no *frijskuêl; (H,V,Ø)* (se skole)

frispark no *frispark; (H,V,Ø)* (se spark)

frist no *frést, æ f.; (Hs) frést; (Hn) frést, -ên; (V,Ø) (Do hår frést té poh fréjda* = du har frist til på fredag) *(H)*

friste uo *frést, fréstê, fréstê, h. frést; (H) frést, fréstê, fréstê, h. fréstê; (V,Ø) (a hår frést hennê, mæn hon såe næj* = jeg har fristet hende, men hun sagde nej) *(H)*

fristelse no *fréstêls, æ f., -ër æ -ër; (Hs) fréstêls; (Hn) frestêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

frister no *fréstër, æ f., -ê, æ fréstër-r; (Hs) fréstër; (Hn) fréstër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

fristil no *frijstijl; (H,V,Ø)* (se stil)

fritage uo *frij-ta; (H,V,Ø)* (se tage)

fritid no *fritij'; (H,V,Ø)* (se tid)

fritliggende to *fritlégên; (H,Øm) friléwwên; (V,Ø)*

fritstående to *frijståhên; (H,V,Ø) (Dær war manne frijståhên tréër* = der var mange fritstående træër) *(H)*

fritænker no *frijtænkër; (H,V,Ø)*

frivillig to *friwilli; (H,V,Ø)*

frodig to *froDi; (H,V,Ø) (hon war æ froDi kwénjménjsk/ kwéjmé-éjsk* = hun var et frodigt kvindemenneske) *(V/Ø)*

frodighed no *froDihéd, æ f.; (Hs) froDihéd; (Hn) froDihé, -ên; (V,Ø)*

frokost no *frokost, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) frokost; (Hn) frokost, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

from to *from'; (H,V,Ø) (from' såm æ lam'* = from som et lam) *(H,V,Ø)*

fromme to *froem; (H,V,Ø) (Di war möj' froem, Di Gek ék té Dåjs* = de var meget fromme, de gik ikke til dans) *(Ø)*

frossen to *frø'sn; (H) fråssên; (H,V,Ø) (æ kywling war frø'sn* = kyllingen var frossen) *(Hs)*

frost no *fråst, æ f.; (Hs) fråst; (Hn) fråst, -n; (V,Ø) (æ fråst béjjër i æ nies* = frosten bider i næsen) *(Hs)*

frostfri to *frostfrij; (H,V,Ø)*

frostklar to *frostklår; (H,V,Ø) (loftn war frostklår* = luften var frostklar) *(V,Ø)*

frostvejr no *fråstwéjlê, æ f.; (Hs) fråstwéjlê; (Hn) fråstwéër, -r; (V,Ø)*

frue no *frow, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) frow; (Hn) frow, -ên, -ër, frowwërn; (V,Ø)(* bruges kun i forbindelser som: *æ præjstfrow/ præjstfrowwên, æ Dowtërfrow/Dowtërfrowên* = præstefruen, doktorfruen ol.) *(Hs/Hn,V,Ø)*

fruentimmer no (bruges éj, I stedet bruges): *kwinfålk; (H) kwénjfålk/kwéjfålk; (V/Ø)*

fruenykker no *fruênø'kê; (H) fruênøkkër; (V,Ø)*

frugt no *frowt, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) frowt; (Hn) frowt, -ên, -ër, -ërn; (V) frogt, -ên, -ër, -ërn; (Øm) frowt, -ên, -ër, -ërn; (Øø)*

frugtbar to *frowtbar; (H,V,Ø)*

frugtbusk no *frowtbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

frugtsommelig to (omskr. t.: *hon ska ha æn be'tê/bettê* = hun skal have en lille) *(H/V,Ø)*

frugttræ no *frowttré-e; (H) frowttræ'; (V,Ø)* (se træ)

fryd no *fryj'; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(hon ær æn fryj' får ywwê* = hun er en fryd for øjet) *(V,Ø)*

fryde (sig) uo (omskr. t. f. eks.: *Glé-ê/Glæê sæ wé* = glæde sig ved) *(H/V,Ø)*

frygt no bruges éj i *H*; *fröwt, -ên; (V,Ø) (fröwtên stow måelt i héjjê ywwên* = frygten stod malet i hendes øjne) *(V,Ø)*

frygte uo (omskr. t.: *ræj' for/ båeng for* = ræd for/ bange for) *(H/V,Ø)*

frygtelig to (omskr. t.: *forfærli/forfærlê* = forfærdelig) *(H/V,Ø) (Deh war æn forfærli histår'jê* = det var en forfærdelig historie) *(H,V,Ø)*

frygtløs to (*han ær ét ræj' oh sæ; (H) hanj/haj ær ék båeng oh sæ* = han er ikke ræd af sig/bange af sig) *(V/Ø)*

frygtsom to (omskr. t.: *ræj' oh sæ/ båeng oh sæ*) *(H/V,Ø)*

frynse no *frøns, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) frøns; (Hn) frøns, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær hængê æn frøns néjjên té poh Dijn kjowl* = der hænger en frynse neden for din kjole) *(H,V,Ø)*

frynsegode no *frønsGuê, æ f., frønsGuër, æ f.; (Hs) frønsGuê; (Hn) frønsGuê, frønsGue-ê, frønsGuër, frønsGue-ërn; (V,Ø) (Deh frønsGuê ær waër åh ta mæ* = det frynsegode er værd at tage med) *(H,V,Ø)*

fryse uo *fryjs, -ër, frøs, h. frø-êsên; (Hs) fryjs, -ër, frøs, h. frøssên/frossên; (V,Ø) (Deh ær ék rår åh fryjs åm féngërn* = det er ikke rart at fryse om fingrene) *(V,Ø)*

frysehus no *fryjshuws; (H,V,Ø)* (se hus)

frysepunkt no *fryjsponkt; (H,V,Ø)* (se punkt)

fryseskab no *fryjsskab; (H,V,Ø)* (se skab)

fræk to *fræk'; (H,V,Ø) (jæn sGu ék trow, at nuên ku wæër så fræk* = man skulle ikke tro, at nogen kunne vær så fræk*) (V,Ø)*

frækhed no *frækhéd, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) frækhéd; (Hn) frækhé, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (sikkê æn frækhéd åh koem så sillê* = sikke en frækhed at komme så silde) *(H)*

fræmavle uo *fræmawl; (H,V,Ø)* (se avle)

fræse uo *fræes, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (såm Di Dog fræêst oh stéh* = som de dog fræsede af sted) *(H,V,Ø)*

fræser no *fræsër, æ f., -ê, æ -ê; (Hs) fræsër; (Hn) fræsër, -n, -ê, -n; (V,Ø)* (værktøj)

frø 1 no *fréh, æ f.; (Hs) fréh; (Hn) frøh, -ê;* el. *fré(h), -ê;* el. *fræ', -ê; (V,Ø)* (frø, som sås)

frø 2 no *fræ', æ fræ', -ër, æ -ër; (Hs) fræ'; (Hn) frø', -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (padde)

frøken no *frökên; (H,V,Ø)*

frøkorn no *frøkuên (H,V,Ø)* (se korn)

frømand no *frøman'; (H) frømanj'; (V) frømaj'; (Ø)* (se mand)

fråde no *fråêd, æ f.; (Hs) fråêd; (Hn) fråêd, -n; (V,Ø) (fråedn stow' åm mojjên poh hæjstn* = fråden stod om munden på hesten) *(V,Ø)*

fråse uo *fråês, frå'sër, fråest, h. fråest; (H,V,Ø) (hon frå'sër nøej mæ-æ, hon ær nøej øssel* = hun fråser noget med det, hun er noget ødsel) *(H,V,Ø)*

fråsende uo (lang tillægsmåde) *fråesên; (H,V,Ø)*

fråseri no *fråsêrij, æ f.; (Hs) fråsêrij; (Hn) fråsêrij, -ê; (V,Ø) (a töws, Deh ær nøej fråsêrij* = jeg synes, det er noget fråseri) *(H,V,Ø)*

fråsworn to *fråesworn; (H,V,Ø)* (en person, der fråser, er *fråesworn)*

fuge no *fuêg, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fuêg; (Hn) fuêg, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (murfuge)

fuge uo *fueg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (muërn fuegê skorsti-en+n* = mureren fugede skårstenen) *(V,Ø)*

fugl no *fowl', æ f'., fowl, æ fowl; (Hs) fowl'; (Hn) fowl, -n, foewl, -n; (V,Ø)*

fugleflugt no *fowlflowt; (H,V,Ø)* (se flugt)

fuglekonge n *fowlkong; (H,V,Ø)* (fugl)

fuglerede no *fowlré-ê; (H,V,Ø)* (se rede)

fugleskræmsel no *fowlskræmsl; æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fowlskræmsl; (Hn) fowlskræmsl, -ê, -ër, -ërn (V,Ø)*

fugleunge no *fowlong; (H) fowlo-êng; (V,Ø)* (se unge)

fugt no *fowt, æ f; (Hs) fowt, -n; (V,Ø)*

fugte uo *fowt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh fowtër let, så Deh ær klowt åh ta ræenfrakkên poh* = det fugter lidt, så det er klogt, at tage regnfrakken på) *(V,Ø)*

fugtig to *fowti; (H,V,Ø)*

fukssvans no *fukswans, æ f.; (Hs) fukswans; (Hn) fukswans, -ên; (V,Ø)*

fuld to *ful'; (H,V,Ø) (ful i Guër, ful i Daw, ful i fjowtên Daew* = fuld i går, fuld i dag, fuld i fjorten dage) *(H,V,Ø)*

fuldbefaren to *fulbéfårên; (H,V,Ø) (Deh ær hanj/haj fulbéfårên i* = det er han fuldbefaren i) *(V/Ø)*

fuldblods to *fulblods; (H,V,Ø)*

fuldblodshest no *fulblodshæjst; (H,V,Ø)* (se hest)

fuldbyrde uo *fulbyrD, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh war æn fulbyrDê forbryjjêls* = det var en fuldbyrdet forbrydelse) *(V,Ø)*

fuldende uo bruges ej (dog kan man sige: *Gott bé-Gyn'/béGønj/béGøj' ær hal' fulæn'/fulænj'/fulæj'* = godt begyndt er halvt fuldendt) *(H/V/Ø)*

fuldfed *to fulfied; (H) fulfiê; (V,Ø) (ustên war fulfiê* = osten var fuldfed) *(V,Ø)*

fuldføre uo (omskr. t. f. eks.: *åh Gjör færDi; (H,Øm) åh Gör fæër* = gøre færdig *(V,Øø)*

fuldkommen to *fulkommên; (H,V,Ø) (Do ær fulkommên tåeblê i Di huê* = du er fuldkommen tåbelig i dit hoved) *(H)*

fuldkorn no *fulkuê; (H) fulkuên; (V,Ø)* (se korn)

fuldkornsbrød no *fulkuênsbrøh; (H,V,Ø)* (se brød)

fuldmagt no *fulmawt æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fulmawt; (Hn) fulmawt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fuldmægtig no *fulmæwti, æ f; (Hs) fulmæwti; (Hn) ful-mægti, -ên; (Øm) fulmæwti, -ên; (V,Øø)*

fuldmåne no *fulmåên; (H,V,Ø)* (se måne)

fuldskab no *fulskaeb; (H,V,Ø)* (se skab)

fuldskæg no *fulskæeg; (H,Øm) fulskéêw; (Øø)* (se skæg)

fuldstændig to *fulstænDi; (H,V,Ø)*

fuldtallig to *fultalli; (H,V,Ø)*

fuldtræffer no *fultræffër; (H,V,Ø)* (se træffer)

fuldvoksen to *fulwowsn; (H,V,Ø) (hon war æn fulwowsn kwinménnêsk* = hun var et fuldvoksent kvindemenneske) *(H)*

fumle (med noget) *fommêl, fomlër, fommêlt, h. fommêlt; (H,V,Ø) mak', makkê, makkê, h. makkê; (H,V,Ø) (*begge udtryk kan anvendes både positivt og negativt)

fumlegænger no *fommêlGængër; (H,V,Ø)*

fummelfingret to *fommêlféngërê; (H,V,Ø)*

fund no *fon', æ f., fon', æ f.; (Hs) fon'; (Hn) fon', fonnê, fon', fonnên; (V) foj', fojjê, foj', fojjên; (V,Ø) (Gulréngên fråh Ølaj ær æ stuê foj'* = guldringen fra Øland er et stort fund) *(V,Ø)*

fundere uo *fonDiër, fonDiër, fonDiër, h. fonDiër; (H,V,Ø)*

funkle uo *funkêl, funklër, funkêlt, h. funkêlt; (H,V,Ø)*

fup no *fop, æ f.; (Hs) fop; (Hn) fop, -pê; (V,Ø) (Deh ær baër fop åh fiDusër* = det er bare fup og fiduser) *(H,V,Ø)*

fure no *fuër, æ f., -r, æ -ê; (Hs) fuër; (Hn) fuër, -n, fuêr-r, fuërn; (V,Øm) fuwër, -n, -r, -n; (Øø) (Deh ær mæ åh hål fuërn lieg, når wi plöwwër* = det er er med at holde furerne lige, når vi pløjer) *(Øm)*

furet to *fuwwër-r; (H,V,Ø) (hans anségt war fuwwër-r oh wéhr åh wéj'* = hans ansigt var furet af vejr og vind) *(H)*

fuse uo *fuws, -ër, -t, h, -t; (H,V,Ø) (æ loft fuwst uw oh æ sykêlhywl* = luften fusede ud af cykelhjulet) *(Hs)*

fuser no *fuwsër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fuwsër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Gå allër tébaeg té æn fuwsër* = gå aldrig tilbage til en fuser) *(H,Øm)*

fusk no *fosk, æ f.; (Hs) fosk; (Hn) fusk, -ê; (V,Ø)*

fuske uo *fosk, -ër, -ê, h. -ê; (H) fusk. -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (Dær blywwër foskê möj' no åm Daêw* = der bliver fusket meget nu om dage) *(H)*

fusker no *foskër; (Hs) foskër; (Hn) fuskër, -n, -ê, -n; (V,Ø) (Dær blöw fuskê mæ rænskabbê* = der blev fusket med regnskabet) *(V,Ø)*

fuskeri no *foskêrij, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) foskêrij; (Hn) fuskêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (hwa ær æ Do Goër åh fuskër mæ, Dær ær wel ék nøêj fuskêrij mæ i æ?* = hvad er det, du går og fusker med, der er vel ikke noget fuskeri med i det) *(Øm)*

futte uo *fut, -tër, -ê, ær -ê; (H,V,Ø) (haj futê oh ste* = han futtede af sted) *(V,Ø)*

fy uro *fyh; (H,V,Ø) (fyh, skam Dæ* = fy skam dig) *(H,V,Ø)*

fyge uo *fyêg, -ër, føêg* el. *føêw, h. føêwên; (H,Øm) fyêj, fyjjër, føêw, h. föwwên; (V,Øø)*

fygning no *fygning, æ f; (Hs) fygning; (Hn) fygning, -ên; (V,Ø)*

fyld no *føl', æ f.; (Hs) føl'; (Hn) føl', -lê; (V,Ø) (wi ska ha nøêj føl' i hwollërn i wæjjên* = vi skal have noget fyld i hullerne i vejen) *(V,Ø)*

fylde uo *føel, føllê, følt, h. følt; (H,V,Ø)* (fylde noget i kop-pen, fylde for meget)

fyldebøtte no *følbøt; (H,V,Ø)* (se bøtte)

fyldepen no *fyllêpæn'; (H,V,Ø)* (se pen)

fyldig to *fylDi; (H,V,Ø) (hon war blöwwên nøej fylDi* = hun

var blevet noget fyldig) *(H,V,Ø)*

fyldning no *følnéng, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) følnéng; (Hn) følnéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fynbo no *fynboh, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fynboh; (Hn) fynboh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fynd no *føn'; (H,V,Ø) (Di kam oh stéh mæ føn' åh klæm'* = de kom af sted med fynd og klem) *(H,V,Ø)*

fyndig to *fønDi; (H,V,Ø) (æn fønDi røst loh sæ høër i fårsamlingên* = en fyndig røst lod sig høre i forsamlingen) *(V,Ø)*

fynsk to *fynsk; (H,V,Ø) (Deh ær sjow åh høê fynsk Dialegt* = det er sjovt, at høre fynsk dialekt) *(H,V,Ø)*

fyr 1 no *fyrr; (H,V,Ø) furr; (V,Ø)* (fyrretræ) *(bowwërê ær lawwê oh furr* = bordet er lavet af fyr) *(V,Ø)*

fyr 2 no *fyjjê, æ f., fyjjër, æ f.; (Hs) fyjjê; (Hn) fyjjê, fyjjër-r, fyjjër, fyjjërn; (V,Ø)* (fyr i fyrtårn)

fyr 3 no *fyjjê, æ f., fyjjê, æ f.; (Hs) fyjjê; (Hn) fyjjê, fyjjër-r, fyjjê, -rn; (V,Ø)* (ildsted)

fyraften no *fyjjêawtên; (H,V,Ø)* (se aften)

fyrbøder no *fyrbødër, æ f., fyrbødërê, æ f.; (Hs) fyrbødër; (Hn) fyjjêbøër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

fyre 1 uo *fyjjê, fyjjër, fyjjër, h. fyjjër; (H,V,Ø) (hanj/haj hår lie fyjjër jagtGéwærê oh, mæn hanj/haj ramt ék nøej* = han har lige fyret jagtgeværet af, men han ramte ikke noget) *(V,Ø)* (også i betydning at fyre i kakkelovnen og at afskedige)

fyrig to *fyri; (H,V,Ø) (æn fyri hingst* = en fyrig hingst) *(H,V,Ø)*

fyrmester no *fyjjêmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester)

fyrpasser no *fyjjêpassër, æ f., fyjjêpassër-r, æ f. (H) fyjjêpassër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

fyrrekogle no *fyrkowl: (H,V,Ø)* (se kogle)

fyrrenål no *fyrnoel; (H,V,Ø)* (se nål)

fyrreskov no *fyrskow; (H,V,Ø)* (se skov)

fyrretræ no *fyërtré-e; (H) fyërtræ'; (V,Ø)* (se træ)

fyrskib no *fyjjêskieb; (H,V,Ø)* (se skib)

fyrsvamp no *fyjjêswamp; (H,V,Ø)* (se svamp)

fyrtårn no *fyjjêtårn; (H) fyjjêtårn; (V,Ø)* (se tårn)

fyrværkeri no *fyjjêwærkêrij; (H) fyjjêwærkêrij; (V,Ø)*

fysik no *fysik; (H,V,Ø)*

fysisk to *fyjsisk: (H,V,Ø)*

fæ no *fæ, æ f., fæ, æ f; (Hs) fæ; (Hn) fæ, -ê, fæ, -ên; (V,Ø) (fålk åh fæ* = folk og fæ) *(H,V,Ø)*

fædreland no *fæddërlan'; (H) fæddërlanj; (V) fæddërlaj'; (Ø)* (se land)

fægte uo *fæwt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han/hanj/haj fæwtër mæ båêd a-arm åh bien* = han fægter med både arme og ben) *(H,V,Ø)*

fægter no *fæwtër, æ -ër, fæwtër+r, æ fæwtër+r; (Hs) fæwtër; (Hn) fæwtër, -n, +r, -n; (V,Ø)*

fægtning no *fæwtning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fæwtning; (Hn) fæwtning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fæl to *fæel; (H,V,Ø) (Deh wa æn fæel histår'jê* = det var en fæl historie) *(H,V,Ø)*

fælde no *fæl-l, æ f., fællê, æ f.; (Hs) fæl-l; (Hn) fæl-l, fællên, fællër, fællërn; (V,Øm) fæ-æl; (Øland)* (f. eks. fælde til mus)

fælde uo *fæl-l, fællër, fælt, h. fælt; (H,V,Øm) fæ-æl; (Øland) (fæll æn træ'* = fælde et træ) *(H)*

fælg no *fæl', æ f., fæel, æ f.; (Hs) fæl'; (Hn) fæl', fællên, fæl-l, fællên; (V,Ø)*

fælled no *fællê, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fællê; (Hn) fællê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

fælles to *fællês; (H,V,Ø) (Di haêd fællês answar får Djær uGjærning* = de havde fælles ansvar for deres ugerninger) *(H)*

fællesnævner no *fællêsnævnër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fællêsnævnër; (Hn) fællêsnævnër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

fællesskab no *fællêsskab; (H,V,Ø)* (se skab)

fændrik no *fænrik, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fænrik; (Hn) fænrik, -ken, -kër, -kërn; (V,Ø)*

fænge uo *fæng, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh war æn fårslaw, Dær fængê* = det var et forslag, der fængede) *(H)*

fænghætte no *fænghæ't; (H) fænghæt'; (V,Ø)* (se hætte) *(mi bæjstêfåër, han såt siel fænghættër i æ patronër* = min bedstefar, han satte selv fænghætter i patronerne) *(Hs)*

fængsel no *fængsêl, æ f., fængslër, æ f.; (Hs) fængsêl; (Hn) fængsêl, fængslê, -r, -rn; (V,Ø)*

fængselsstraf no *fængsêlsstraf; (H,V,Ø)* (se straf)

fængsle uo *fængsêl, fængslër, fængsêlt, h. fængsêlt; (H,V,Ø)*

færde no *faër; (H,V,Ø) (Do ær tillê poh faër* = du er tidligt på færde) *(H,V,Ø)*

færdes uo *færdês; (H,V,Ø)*

færdig to *færDi; (H) faër; (V,Ø)* også *rinkê; (H,Ø)* (at have gjort noget klart, at have afsluttet forberedelser til noget) *(sie no åh blyw rinkê, wi kye åm 5 minuttër* = se nu og bliv færdig, vi kører om 5 minutter) *(H,V,Ø)*

færdiggøre uo *fæDiGjøër', færDiGjør, færDiGjow, h. færDiGjow; (H)* (omskrive i *(V,Ø)* til *åh Gør færDi* = gøre færdig; *(Øm)* og *åh Gør fæër* = gøre færdig) *(Øø)*

færdsel no *færsêl, æ f.; (Hs) færsêl; (Hn) færsêl, -n; (V,Ø)*

færge no *færrê, æ f., -r, æ f.; (Hs) færrê; (Hn) færrê, -n, -r, -rn; (V,Ø) (Di nåêj færrên* = de nåede færgen) *(V,Ø)* (historie af Johs. V. Jensen)

færge uo *færw, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di færwê sæ öwwër åên i æn kabêlfærw* = de færgede sig over åen i en kabelfærge) *(V,Ø)*

færgefart no *færrêfårt; (H,V,Ø)* (se fart)

færgehavn no *færrêhawn; (H,V,Ø)* (se havn)

færgeri no *færrêrij, æ f. -jër, æ -jër; (Hs) færrêrij; (Hn) færrêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

fært no *fært, æ f.; (Hs) fært, -ên; (V,Ø)*

fæste uo *fæjst, fæjstër, fæjst, h. fæjst; (H,V,Ø)* (at gøre fast, også at fæste en karl/pige)

fæster no *fæstër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fæstër; (Hn) fæstër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Dær war mannê fæstër-r poh Oxholm fön+n* = der var mange fæstere på Oxholm førhen) *(Ø)*

fæstne uo *fæstën, fæstnër, fæstênt, h. fæstênt; (H) fæest, -ër, -êt, h. -êt; (V,Ø) (a hår fæstênt æ stranni* = jeg har fæstnet snoren) *(Hs)*

fæstning no *fæstning, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fæstning; (Hn) fæstning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

fætter no *fættër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fættër; (Hn) fættër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

føde no *føe, æ f.; (Hs) føe; (Hn) føe, -ê; (V,Ø) (wi ska ha nøej té føên = vi skal have noget til føden (at spise)) (V,Ø)*

føde uo *føêd, -ër, føj, h. føj'; (H) føê, -r, føéj, h. føj'; (V,Ø)*

fødeby no *føêbyj; (H,V,Ø)* (se by)

fødehjem no *føêhjæm'; (H,V,Ø)* (se hjem)

fødested no *føêstéh'; (H,V,Ø)* (se sted)

fødevare no *føêwåër; (H,V,Ø)* (se vare)

fødsel no *føssêl, æ f., føslër, æ f; (Hs) føssêl; (Hn) føssêl, -n, føslër, -n; (V,Ø)*

fødselar no *føssêlar, æ f.; (H) føssêlar; (Hn) føssêlar, -ên; (V,Ø)*

fødselsdag no *føssêlsDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

fødselsdagsbarn no *føssêlDasbåê'; (H) føssêlsDasbåên; (V,Ø)* (se barn)

fødselsve no *føssêlswéh; (H,V,Ø)* (se ve)

føj uro *føj'; (H,V,Ø) (føj' får Dæn/Dænj/Dæj liê* = føj for den lede) *(H/V/Ø)*

føje no *föej; (H,V,Ø)* (*hon mo sij åh faêl té föej* = hun må se at falde til føje) *(H,V,Ø)*

føje uo *föej, föjër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon föjër spot té skåê* = hun føjer spot til skade) *(H,V,Ø)*

føjelig to (omskrives mest f. eks. til *mæGjörli/mæGörli* = medgørlig) *(H/V,Ø)*

føjte uo *føéjt, føjtër, føjtê, h. føjtê; (H,V,Ø)*

føl no *føl, æ f., føl, æ føl; (Hs) føl; (Hn) føl, -lê, føl, føllên; (V,Ø)*

føle uo *føel, fø'lër, føelt, h. føelt; (H,V,Ø)*

følehorn no *føelhuên; (H,V,Ø)* (se horn) *(hanj/haj trak føelhunên té sæ* = han trak følehornene til sig) *(V/Ø)*

følelse no *følêls, æ f., -ër, æ f.; (Hs) følêls; (Hn) følêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

følelseskold to (omskr. t. f. eks.: *han ær kål' i æ röw'/röwwên* = han er kold i røven) *(Hs/Hn,V,Ø)*

følelsesløs to *føêlsêsløes; (H,V,Ø) (Dær ær mannê, Dær hår føêlsêsløes tæër, nær Deh ær kålt'* = der er mange, der har følelsesløse tær, når det er koldt) *(H)*

føler no *følër, æ f.; (Hs) følër; (Hn) følër, -n; (V,Ø)*

følesans no *føêlsans, æ f.; (Hs) føêlsans; (Hn) føêlsånjs, -n; (V) føêlsåjs, -n; (Ø) (Dær ær Di fæm såjsër, syjn, høërls, lyjt, smaw åh føêlêls* = der er de fem sanser, syn, hørelse, lugt, smag og følelse*) (Ø)*

følfod no *følfud; (H) følfu'; (V,Ø)* (plante)

følge 1 no *føllê, æ f.; (Hs) føllê; (Hn) føllê, -t; (V,Ø) (bé-Grawwêlsêsføllê* = begravelsesfølge) *(H,V,Ø)*

følge 2 no *føllê, æ f.; (Hs) føllê; (Hn) føllê, -n; (V,Ø)* (følgen af noget) (*som æn føllê oh, hwa Do hår Gjow, foêr Do stowarræst i æn oew* = som en følge af din opførsel får du stuearrest i en uge) *(V,Ø)*

følge uo *føllê, føllê, fult* el. *fullê, h. fult; (H,V,Ø) (ska wi føllês oh té skuel i morn* = skal vi følges ad til skole i morgen) *(H,V,Ø)*

følgeseddel no *føllêsæddêl; (H,V,Ø)* (se seddel)

følgeskab no *føllêskab; (H,V,Ø)* (se skab)

følgeskrivelse no *føllêskrywwêls; (H,V,Ø)* (se skrivelse)

følhoppe no *følhop, æ f., -për, æ -për; (Hs) følhop; (Hn) følhop, -pên, -për, -përn; (V,Ø)*

føling no *føling, æ f.; (Hs) føling; (Hn) føling, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

følsom to *føelsom; (H,V,Ø) (Deh ær mænjskli/mæjskli åh wær føelsom* = det er menneskeligt at være følsom) *(V/Ø)*

før fo eller bno *faër; (H) før; (V) føn+n; (Ø) (hanj/haj kam, føn+n wi Gék* = han kom, før vi gik) *(V/Ø)*

før to *før; (H,V,Ø)* (en før person: en person, der er kraftig, men veludviklet. Kan også være én, der optræder med autoritet) *(æn før maj', Deh ær jæn', Do wil léw mærk té* = en før mand, det er én, du vil lægge mærke til) *(V,Ø)*

føre no *føër, æ f.; (Hs) føër; (Hn) føër; føërê; (V,Ø)* (kørevejrets beskaffenhed) (*Deh ær æ forfærlê føër* = det er et forfærdeligt føre) *(H,V,Ø)*

føre uo *føër, føër, før, h. før; (H,V,Ø) (Deh hæër føër ék té nøej fårnofti* = det her fører ikke til noget fornuftigt) *(V,Ø)*

fører no *fø-ër, æ f., -r, æ -r; (Hs) fø-ër; (Hn) fø-ër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (hanj/haj war fø-ër for partijjê* = han var fører for partiet) *(V,Ø)*

førerbevis no *fø-ërbéwijs; (H,V,Ø)* (se bevis)

førergreb no *føërGré-êb; (H,V,Ø)* (se greb) (*poltijjê tow ham i føërGré-êb* = politiet tog ham i førergreb) *(V,Ø)*

førerhus no *føërhuws; (H,V,Ø)* (se hus) (*Deh ær Gott mæ æn føërhuws poh æ trawtër* = det er godt med et førerhus på traktoren) *(Hs)*

førerløs to *føërløes; (H,V,Ø) (no åm Daêw ka åjjërGron-jstoew Gott kye såm føërløes* = nu om dage kan undergrundstog godt køre som førerløse) *(V)*

førhen bio *farhæn'; (H) føn+n; (V,Ø) (farhæn', Dah brogt wi hæjêst, hjæm wé wos* = førhen, da brugte vi heste, hjemme hos os) *(H)*

føring no *fø(r)ing, æ f.; (Hs) fø(r)ing; (Hn) fø(r)ing, -ên; (V,Ø) (Tarok hår tåê æ fø(r)ing* = Tarok har taget føringen) *(Hs)* (Tarok var en berømt travhest i Danmark i 1970'erne)

førlighed no *førlihéd, æ f.; (Hs) førlihéd; (Hn) førlihéh, -ên; (V,Ø) (han hår hans full førlihéd* = han har sin fulde førlighed) *(Hs)*

først bio og to *føst; (H,V,Ø)*

førstefødt to *føstföj'; (H,V,Ø)*

førstehjælp no *føsthjælp; (H,V,Ø)* (se hjælp)

førsteplads no *føstplas; (H,V,Ø)* (se plads) *(Di fek æn føstplas i turniëringn* = de fik en førsteplads i turneringen) *(V,Ø)*

førsteret no *føstræt; (H,V,Ø)* (se ret) (*føstrættên war tåsk å ræjjër* = førsteretten var torsk og rejer) *(V,Ø)*

førstkommende to *føêstkommên; (H,V,Ø)*

førstning no *føstning, æ f.; (Hs) føstning; (Hn) føstning, -ên; (V,Ø)*

få uo *fåh, fåër, fek, h. fåt; (H,V,Ø) (a håër ållër, ållër, ållër, ållër, ållër fåt nøej* = jeg har aldrig, aldrig, aldrig, aldrig, aldrig fået noget) *(V,Ø)* (jfr. sang med Ib Schønberg)

få, færre, færrest to *fåh, fæ-ër, fæërst; (H,V,Ø) (hanj/haj hår kon fåh pæ-æng i pongên* = han har kun få penge i pungen) *(V,Ø)*

fåmælt to (omskr. t. f. eks.: *han/hanj/haj sæjjër/sé-êr ét/ék ræt möj'* = han siger ikke ret meget) *(H/V/Ø)*

får no *fåër, æ f., fåër, æ f.; (Hs) fåër; (Hn) fåër, får-ê, fåër, fåërn, (V,Ø) (får-ê sé-êr bæ-æ-æ ræt höwt* = fåret siger bæ-æ-æ ret højt) *(V,Ø)*

fårehold no *fåërhål'; (H,V,Ø)* (se hold)

fårekylling no *fåërkywling; (H,V,Ø)* (se kylling) *(Deh ær træls, åh ha æn fåërkywling i æ huws* = det er træls, at have en fårekylling i huset) *(Hs)*

fårerullepølse no *fåër-rålpöls; (H,V,Ø)* (se pølse)

fåresyge no *fåërsyeg, æ f.; (Hs) fåërsyeg; (Hn) fåërsyew, -n; (V,Ø) (nær fålk hår fån fåërsyeg, så blywwër Di tyk i æ huê* = når folk har fåresyge, så bliver de tykke i hovedet*) (Hs)*

fåtal no (omskr. t. f. eks.: *ét/ék mannê* = ikke mange) *(H/V,Ø)*

fåtallig to (omskr. t. f. eks.: *ét/ék ræt mannê* = ikke ret mange) *(H/V,Ø)*

G

gab no *Gab, æ G., Gab, æ G.; (Hs) Gab; (Hn) Gab, -ê, Gab, Gabên; (V,Ø)*

gabe uo *Gaeb, -ër, Gabt, h. Gabt; (H) Gaew, -ër, Gabt, h. Gabt; (V,Ø)*

gabestok no *Gaebstok; (H,V,Ø)* (se stok)

gade no *Gaêd, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gaêd; (Hn) Gåed, Gådên, Gådër, Gåërn; (V,Ø)*

gadekær no *Gaêdkær; (H,V,Ø)* (se kær)

gaffel no *Gaffêl, æ G., Gaflër, æ Gaflër; (Hs) Gaffêl; (Hn) Gaffêl, Gaffëln, Gaflër, -n; (V,Ø)*

gafle uo *Gaffêl, Gaflër, Gaffêlt, h. Gaffêlt; (H,V,Ø) (han/hanj/haj Gaflër Gott nåk té sæ* = han gafler godt nok til sig) *(H/V/Ø)*

gal no (bruges éj alene) (man kan godt bruge "hanegal")

gal to *Gal'; (H,V,Ø)* (at være vred eller gal) (*hanj/haj håër æn Gal' taj'* = han har ondt i tanden) *(V/Ø)*

galde no *Gal-l, æ G.; (Hs) Gal-l; (Hn) Gal-l, Gallên; (V,Ø) (hanj/haj ska lij åh mæ sijn Gal-l* = han skal lige af med sin galde) *(V/Ø)*

gale uo *Gå-êl, Gå'lër, Gålt, h. Gålt; (H,V,Ø)* (*hanên Gå-êlër* = hanen galer) *(V,Ø)*

galge no *Galjê, æ G., -ër, -ërn; (Hs) Galjê; (Hn) Galjê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

galgenhumor no *Galgênhumor; (H,V,Ø)* (se humor)

galmandsværk no *Galmansværk; (H) Galmanjsværk; (V) Galmajsværk; (Ø)* (se værk) (*Deh ær Deh ræên Galmansværk* = det er det rene galmandsværk) *(H)*

galpe uo *Galp, -ër, Galpê, h. Galpê; (H,V,Ø) (haj Galpër oph, så snår haj får æn mulihé for-æ* = han galper op, så snart han har en mulighed for det) *(Ø)*

galskab no *Galskab; (H,V,Ø)* (se skab) *(haj ka ék skjuel sin Galskab* = han kan ikke skjule sin galskab) *(H,V,Ø)*

galt no *Gålt, æ G., Gålt, æ G.; (Hs) Gålt; (Hn) Gålt, -ên, Gålt, -ên; (V,Ø)* (gris) *(haj ær æn tyk Gålt* = han er en tyk galt) *(V,Ø)* (nedsættende om en tyk mand)

gammel, ældre, ældst to *Gammêl, ællër, ælst; (H,V,Ø) (hanj/haj ær ællër æn mæ* = han er ældre end mig) *(V/Ø)*

gammeldags to *GammêlDaws; (H,V,Ø)*

gammeljomfru no *Gammêljomfru; (H,V,Ø)* (se jomfru)

gammelkendt to *Gammêlkæn'; (H) Gammêlkænj'; (V) Gammêlkæéj; (Ø)*

gammelklog, gammelkloge to *Gammelklow', -kloew; (H,V,Ø)*

gammelmand no *Gammêlman'; (H) Gammêlmanj'; (V) Gammêlmaj'; (Ø)* (en halmfigur, som blev sat på det sidste læs korn, der blev kørt i hus)

gammen no *Gammên;* (bøjes ikke) *(Di løwwê i fryj åh-Gammên* = de levede i fryd og gammen) *(V,Ø)*

gane no *Gaên, æ G., Ganër, æ G.; (Hs) Gaên; (Hn) Gaên, -+n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ganesejl no *Gaênsæjl; (H,V,Ø)* (se sejl)

ganespalte no *Gaênspalt; (H,V,Ø)* (se spalte)

gang no *Gang', æ G., Gang-g, æ G.; (Hs) Gång'; (Hn) Gång', -ên, Gåeng-g, Gångên; (V,Ø)* (betydning af "gang": det "at gå", stedet "en gang" og "at gå i gang med") *(a kommê æn najjên Gång* = jeg kommer en anden gang) *(V,Ø)*

gangart no *Gangart; (Hs) Gångart; (V,Ø) (hæjstn hår fliër Gångartër: skritGång, passGång, traw, Gallop* = hesten har flere gangarter, f. eks.: skridtgang og pasgang) *(V,Ø)* (se art)

gange uo *Gangê, -r, Gangê, h. Gangê; (Hs,) Gåeng, Gångê, Gångê, h. Gångê; (V,Ø)*

ganger no *Gångër, æ G., Gængër-r, æ -r; (Hs) Gångër; (Hn) Gångër, -n, Gængër-r, -n; (V,Ø) (mæ åh mi wæn ær Guê Gængër-r, wi ka snil Goh æn træê, fö-êr kilométër poh æn Daw* = mig og min ven er gode gængere, vi kan

snildt gå en 30 - 40 km på en dag) *(H,V,Ø)*

gangpige no *Gangpie, (Hs) Gångpie; (V,Ø)* (se pige)

gangsti no *Gangsti; (Hs) Gångsti; (V,Ø)* (se sti) (man bruger ofte gang og sti hver for sig, altså *Gang/Gång; (H,V,Ø) åh stij; (H,V,Ø)*

gangtøj no *Gangtöw; (Hs) Gångtöw; (V,Ø)* (se tøj) (betyder overtøj, tøjet der hænger i gangen)

gantes uo *Gåntês; (H,V,Ø) (Deh ær sjow, nær Di Gåntês. Di tow* = det er sjovt, når de gantes, de to) *(H,V,Ø)*

garder no *GarDër, æ G., GarDërê, æ GarDërê; (Hs) GarDër; (Hn) GarDër, -n, GarDërê, GarDërn; (V,Ø)*

garderhøjde no (omskr. t.: *høwDê som æn GarDër;* = højde som en garder) *(H,V,Ø)* (se højde)

gardin no *Gadijnër, æ G.; (Hs) Gadijnër; (Hn) Gadijnër, -n; (V,Ø)*

gardinstang no *Gadijnstang; (H) Gadijnstång; (V,Ø)* (se stang)

garn no *Gåe, æ G.; (Hs) Gåe; (Hn) Gåen, Gå'ne; (V,Ø)*

garnnøgle no *nögêl Gåe, æ nögêl Gåe; (Hs) nögêl Gåe; (Hn) Gårnnöwwêl* el. *nøwwêl Gåen; (V,Ø)*

gartner no *Gartnër, æ G., Gartnër-r; æ G.; (Hs) Gartnër; (Hn) Gartnër, -n, Gartnër-r, Gartnërn; (V,Ø)*

gartneri no *Gartnërij, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gartnërij; (Hn) Gartnërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

garve uo *Gaërw, Garwër, Garwê, h, Garwê; (H,V,Ø)*

garver no *Garwër, æ Gawër, Garwër-r, æ G.; (Hs) Garwër; (Hn) Garwër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

garveri no *Garwêrij, æ G., -ër, æ Garwêrijër; (Hs) Garwêrij; (Hn) Garwêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

garvesyre no *Garwsyër; (H,V,Ø)* (se syre)

gas no *Gas, æ G.; (Hs) Gas; (Hn) Gas, -n; (V,Ø)*

gasblus no *Gasblus; (H,V,Ø)* (se blus)

gase no *Gaes, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gaes; (Hn) Gaes, -n, -ër, -ërn (V,Ø)*

gaskomfur no *Gaskomfyr; (H,V,Ø)* (se komfur)

gasse (sig) uo *Gas-s sæ, Gassër sæ, Gassê sæ, h. Gassê sæ; (H,V,Ø) (hanj/haj léwwër réjti åh Gassër sæ* = han ligger rigtig og gasser sig) *(V,Øø)*

gast no *Gast, æ G., Gastër, æ Gastër; (Hs) Gast; (Hn) Gast, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

gat no *Gat, æ G., Gat, æ G.; (Hs) Gat; (Hn) Gat, Gattê, Gat, Gattn; (V,Ø) (hanj/haj sprættê feskên op té Gattê* = han sprættede fisken op til gattet) *(V/Ø)*

gave no *Gãew, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gãew; (Hn) Gãew, Gãwwn, Gãwwër, -n; (V,Ø)*

gavebrev no *Gãewbröw'; (H,V,Ø)* (se brev)

gavekort no *Gãwkårt; (H,V,Ø)* (se kort)

gavl no *Gawl, æ G., Gawwêl, æ G.; (Hs) Gawl; (Hn) Gawl, -n, Gaw- wêl, Gawln; (V,Ø) (Gawl, oh Gawl, oh ø-êstërGawl* = gavl, oh gavl, oh østergavl) (fra en sang af Niels Hausgaard) *(H)*

gavmild to *Gawmel'; (H) Gawmil'; (V,Ø)*

gavn no *Gawn; (H,V,Ø)* (ubøjeligt) *(Deh hår a ék möj' Gawn oh* = det har jeg ikke meget gavn af) *(V,Ø)*

gavne uo *Gawn, -ër, Gawnt, h. Gawnt; (H,V,Ø)*

gavnlig to *Gawnli; (H) Gawnlê; (V,Ø) (Deh æ Gawnli i mannê téfæl-l åh hål si mun'* = det er gavnligt i mange tilfælde at holde sin mund) *(H)*

gavntømmer no *Gawntemmër; (H,V,Ø)* (se tømmer)

gavstrik no *Gawstrék; (H,V,Ø)* (se strik)

gavtyv no *Gawtyw; (H,V,Ø)* (se tyv)

gebis no *Gébis, æ G., -sër, æ -sër; (Hs) Gébis; (Hn) Gébis, -sê, -sër, -sërn (V,Ø)*

gebommerlig to Gé*bom*mërli; *(H)* Gé*bom*mërlë; *(V,Ø)* (noget stort eller voldsomt) (*æn Gebommërlê Giel* = et gebommeligt gilde) *(H)*

gebrokken to *Gebrokkên; (H,V,Ø) (han snakkê Gébrokkên Dansk* = han snakkede gebrokkent dansk) *(H)*

gebærde (sig) uo *GebærD sæ, GebærDër sæ, GebærDê sæ, h. GebærDê sæ; (H,V,Ø) (hanj/haj GebærDër sæ tit poh æn uhælDi måe* = han opfører sig tit på en uheldig måde) *(V/Ø)*

ged no *Gid', æ G., Gied, æ G.; (Hs) Gid'; (Hn) Ged', -ên, Gedër, -n; (V,Ø) (ål Gedërn ær löbbê uw* = alle gederne er løbet ud) *(V,Ø) (æ præjstês Gid' Goër ront i æ Dæjns æng'* = præstens ged går rundt i degnens eng) *(Hs)*

gedde no *Ge-éj, æ G. Géjjër, æ G:; (Hs) Ge-éj, Géjjên,*

Géjjër, Géjjërn; (Øm) Geddê, -n, -r, -rn; (Øø)

gedebuk no *Giedbok; (H) Gé-êdbok; (V,Ø)* (se buk)

gedehams no *Géddêhams; (H,V,Ø)*

gedekid no *Géêdkid; (H,V,Ø)* (se kid)

gedekølle no *Géêdkøel; (H,V,Ø)* (se kølle)

gedeost no *Géêdwust* el.*Géêdost ; (H,V,Ø)* (se ost)

gederams n *Géêdrams; (H,V,Ø)* (plante)

gedeskind no *Géêdskin'; (H) Geêdskéj'; (Ø)* (se skind)

gedeskæg no *Geêdskjæg; (H) Géêdskjæg; (Øm) Gé-êdské-êw'; (Øland)* (se skæg)

gehæng no *Géhæng, æ G.; (Hs) Géhæng; (Hn) Gé-hæng, -ê; (V,Ø) (Dær war Géhæng for hyllërn åjjër køkkênbowwërê* = der var gehæng for hylderne under køkkenbordet) *(Ø)*

gehør no *Géhør, æ G.; (Hs) Géhør; (Hn) Géhør, -ê; (V,Ø) (Deh ær skøn', nær ungërn ka spel ættê Géhør* = det er skønt, når ungerne kan spille efter gehør) *(V,Ø)*

gejl to *Gæjl; (H,V,Ø)*

gejst no *Gæjst, æ G.; (Hs) Gæjst; (Hn) Gæjst, -n; (V,Ø) (han hår mist æ Gæjst* = han har mistet géjsten) *(Hs)*

gejstlig to *Gæjstli; (H,V,Ø)*

gelassen to *Gélassên; (H,V,Ø) (han/hanj/haj ær möj' Gélassên oh sæ* = han er meget gelassen af sig) *(H/V/Ø)*

geled no *Géléd, æ G., Géléd, æ G.; (Hs) Géléd; (Hn) Géléh, Gélé-ê, Géléh, -ên; (V,Ø) (solDatërGéléh* = soldatergeled) *(V,Ø)*

gelinde bio *GélinDê; (H,V,Ø) (oh, Deh Gor ålt sammêl nøej så GélinDê* = det går alt sammen noget så gelinde) *(H,V,Ø)*

gelænder no *Gélænnër, æ G., -ê, æ -ê; (Hs) Gélænnër; (Hn) Gélænnër, -ê, -ê, -ërn; (V,Ø)*

gemen 1 to *Gémén; (H,V,Ø) (a hår fåt mæ æn Gémén fåkølêls* = jeg har fået mig en gemen forkølelse) *(V,Ø) (Deh war æn Gémén fårbryddêls* = det var en gemen (slem) forbrydelse) *(H,V,Ø)*

gemme (sig) uo *fi-il (sæ), fi-ilër; fi-ilt; h. fi-ilt; (H,V,Ø) (a fi-ilër mæ, så ska Do fin-n/fénj/fé-éj mæ* = jeg gemmer mig, så skal du finde mig) *(H/V/Ø)*

gemme no (omskr. t. f. eks.: *Gjæmsteh; (H) Gæmsteh; (V,Ø)*

gemme uo *Gjæm-m, Gjæmmër, Gjæmt, h. Gjæmt; (H) Gæ-æm, Gæmmër; Gæmt; h. Gæmt; (V,Ø)* (at gemme noget**)**

gemmeleg no *fi-ilfin-n; (H) fi-ilfé-énj; (V) fi-ilfé-éj; (Ø)* (gemmeleg, hvor en person gemmer sig) (*ska wi liew fi-ilfé-êj?* = skal vi lege gemmeleg?) *(Øø)*

gemyt no *Gémyt, æ G, -tër, æ -ër; (Hs) Gémyt; (Hn) Gémyt, -tê, -tër, -tërn; (V,Ø) (Di blöw skilt poh Gronj'/Groj oh Gémyttërns uöwwërensstæmmêlsër* = de blev skilt på grund af gemytternes uoverensstemmelser) *(V,Ø)*

gemytlig to *Gémytli; (H) Gémytlê; (V,Ø)*

genbo no *Gjænbo, æ G., -ër, æ -ër; (H) Gjænbo; (Hn) Gænjbo, -ên, -ër, -ërn; (V) Gæjbo, -ên, -ër, -ërn; (Ø)* (anvendes kun i byer og landsbyer, på landet er alle naboer)

gendøbe uo *Gjændøêb; (H) GænjDøêb; (V) GæjDøêb; (Ø)* (se døbe)

genere uo *s(j)eniër, s(j)enir, s(j)enir-r, h. s(j)enir; (H,V,Ø) (han s(j)enir-r Dæm Grum möj'* = han generer dem grumme meget) *(H)*

genert to *sjeniërt; (H,V,Ø) (a war åll for sjeniërt té åh byj æn pie op té Dåjs* = jeg var alt for genert til at byde en pige op til dans) *(Ø)*

genforene uo (omskr. t.: *sammêl ijæn/iGæn* = samle igen) *(H,V,Øm/Øø)*

genforening no *Gjænfåréning; (H) Gænjfåréning; (V) Gæjfåréning; (Ø)* (se forening) *(oër-r Gæjfåréning blöw browt möj' i forbéjjêls mæh, at Söjjërjylaj' kam tébaew té Danmark i 1920* = genforening blev brugt meget i forbindelse med at Sønderjylland kom tilbage til Danmark i 1920) *(Ø)*

genforsikre uo *Gjænforsikkër; (H) Gænjforsikkër; (V) Gæjforsikkër; (Ø)* (se sikre)

genforsikring no *Gjænfårsikring; (H) Gænjfårsikring; (V) Gæjfårsikring; (Ø)*

genfortælle uo *Gjænfortæel; (H) Gænjfortæel; (V) Gæjfortæel; (Ø)* (se fortælle)

genfortælling no *Gjænfortælling; (H) Gænjfortælling; (V) Gæjfortælling; (Ø)* (se tælling) (*Gjænfortælling blöw browt réjti möj' i æ skuêl i wor bårDom* = genfortælling blev brugt rigtig meget i skolen i vor barndom) *(Hs)*

genfærd no *Gjænfær, æ G., Gjænfær, æ G.; (Hs) Gjænfær; (Hn) Gænfær, -ê, Gænfær, -ên; (V,Ø) (hwes jæn ska sij æ Gænfær, så ska æ wæër fulmåën, åh jæn*

ska Gøm sæ poh kerkGoërn klok töl åm nættên = hvis man skal se et genfærd, så skal det være fuldmåne og man skal gemme sig på kirkegården kl, 12 om natten) *(V,Ø)*

genfødsel no *Gjænføssêl; (H) Gænjføssêl; (V) Gæjføssêl; (Ø)* (se fødsel) *(fålk trowwër poh mannê téng, åh nuên trowwër poh Gjænføssêl* = folk tror på mange ting, og nogen tror på genfødsel) *(H)*

genfødt to *Gjænføj'; (H) Gænjføj'; (V) Gæjføj'; (Ø)* (*hon føel sæ som æn Gænjføj/Gæjføj'* = hun følte sig som en genfødt) *(V/Ø)* (se føde)

genganger no *GjænGangër, æ G., -ê, æ -ê; (Hs) Gjæn-Gangër; (Hn) GænjGångër, -n, -ê, -n; (V) GæjGångër; (Ø)* (*nuên trowwër poh GænjGångër-r/GæjGångër-r, an-jër/ajjër töws Deh ær nøej tossêrij* = nogen tror på gen-gangere, andre synes, det er noget tosseri) *(V/Ø)*

gengive uo *GjænGi'; (H) GænjGi; (V) GæjGi; (Ø)* (se give)

gengivelse no *GjænGywwêls, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) GjænGywwêls; (Hn) GænjGywwêls; (V) GæjGywwêls; (Ø)*

gengæld no *GjænGjæl'; (H) GænjGæl'; (V) GæjGæl'; (Ø)* (se gæld)

gengælde uo *GjænGjæel, GjænGjællër, GjænGjæl', h. GjænGjæl'; (H) GænjGæl', GænjGællër, GænjGæl', h. GænjGæl'; (Ø) GæjGæl', GæjGællër, GæjGæl', h. GæjGæl'; (Ø)*

genindtræde uo (omskr. t. f. eks.: *blöw walt in'/énj'/éj iGjæn/ijæn'* = blev genvalgt*) (H/V/Ø)* (se træde)

genkende uo *Gjænkæn-n; (H) Gænjké-énj; (V) Gæjké-éj; (Ø)*

genkendelse no *Gjænkænnêls; (H) Gænjkænjêls; (V) Gæjkæjjêls; (Ø)* (se kendelse)

genklang no *Gjænklang'; (H) Gænjklang; (V) Gæjklang; (Ø)* (se klang)

genlyd no *Gænlyj'; (H) Gænjlyj'; (V) Gæjlyj'; (Ø)* (se lyd) *(Di oër Ga Gæjlyj' poh æjn+n* = de ord gav genlyd på egnen) *(Ø)*

genmæle no *Gjænmæêl; (H) Gænjmæêl; (V) Gæjmæêl; (Ø)* (se mæle) *(Deh wil hanj ek ha sé-éjên poh sæ, så hanj tow krafti té Gænjmæêl* = det ville han ikke have siddende på sig, så han tog kraftigt til genmæle) *(V)*

genne uo *Gjæn, -nër, -t, h. -t; (H) Gæen, Gænnër, Gænt, h. Gænt; (V,Ø) (a hår Gjænt æ Grijes uw oh æ böwl* = jeg har gennet grisene ud af (grise)stien) *(Hs)*

gennem fo *Gjæmmêl; (H,V,Ø) jæmmêl; (V,Ø)*

gennemblødt to *Gjæmmêlblöt: (H)* el. *jænnêmbløt; (V,Ø)* Kan også hedde*: å wæër sølkê té* = at være mere end gennemblødt) *(V,Ø)*

gennembore uo *Gjæmmêlboër; (H) jæmmêlbuwër; (V,Ø)* (se bore) (*æ muwwër Gjæmmêlboër-r æ uddërmuwwër mæ æn muwwërboër* = mureren gennemborede ydermu-ren med et murbord) *(Hs)*

gennembrud no *Gjæmmêlbrud; (H) jæmmêlbru; (V,Ø)* (se brud)

gennemføre uo *Gjæmmêlfø-ër; (H) jæmmêlfø-ër; (V,Ø)* (se føre) *(haj jæmmêlfø-ër åltijjê, hwa haj hår såt sæ for* = han gennemfører altid, hvad han har sat sig for) *(Ø)*

gennemførelse no *Gjæmmêlførêls, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gjæmmêlførêls; (Hn) jæmmêlførêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

gennemførlig to (omskr. t.: *ka la sæ Gjør/Gøhr* = kan lade sig gøre) *(H/V,Ø)*

gennemgang no *GjæmmêlGang'; (H) jæmmêlGång; (V,Ø)* (se gang) *(Deh war æn lång åh træls Gjæmmêl-Gang oh æ rænskab* = det var en lang og træls gennem-gang af regnskabet) *(Hs)*

gennemgå uo *GjæmmêlGoh; (H) jæmmêlGoh; (V,Ø)* (se gå) (*Do blyywwër nøej té, åh jæmmêlGoh papiërn æn Gång' miër* = du bliver nødt til at gennemgå papirerne en gang mere) *(V,Ø)*

gennemhegle uo (omskr. t.: *hegl i Gjæmmêl/jæmmêl* = hegle igennem) *(H/V,Ø)* (se hegle)

gennemkørsel no *Gjæmmêlkyërn; (H) jæmmêlkyërn; (V,Ø)* (se kørsel) (*Gjæmmêlkyërn fåbutt* = gennemkørsel forbudt) *(H)*

gennemlyse uo *Gjæmmêllyjs; (H) jæmmêllyjs; (V.Ø)* (se lyse)

gennemlæse uo *Gjæmmêlløes; (H) jæmmêlløes; (V,Ø)* (omskr. t.: *løes i Gjæmmêl/jæmmêl* = læse i gennem) *(H/V,Ø)* (se læse)

gennemlæsning no *Gjæmmêlløesning; (H) jæmmêlløs-ning; (V,Ø)* (se læsning)

gennempløje uo (omskr. t.: *plöew i Gjæmmêl/jæmmêl* = pløje i gennem) *(H/V,Ø)* (se pløje)

gennemse uo (omskr. t.: *sij' i Gjæmmêl/jænmmêl* = se i gennem) *(H/V,Ø)* (se se)

gennemsigtig to *Gjæmmêlségti; (H) Gæmmêlséwti; (V,Ø) (æ kjowl war næjstn Gjæmmêlségti* = kjolen var

næsten gennemsigtig) *(Hs)*

gennemskue uo *Gjæmmêlskuew; (H) jæmmêlskuw; (V,Ø)* (se skue)

gennemskuelig to *Gjæmmêlskuewli; (H) Gjæmmêlskuewlê; (V,Ø)*

gennemslag no *Gjæmmêlslaeg; (H) jæmmêlslaw; (V,Ø)* (se slag) *(han lawwê tré Gjæmmêlslaeg poh sijn Gammêl Remington skryewmaskijn* = han lavede 3 gennemslag på sin gamle Remington skrivemaskine) *(H)*

gennemsnit no *Gjæmmêlsnit; (H) jæmmêlsnit; (V,Ø)* (se snit) *(han haêd æn Glæmmêlsnit poh töl'* = han havde et gennemsnit på tolv) *(H)*

gennemsnitlig to *Gjæmmêlsnitli; (H) Gæmmêlsnitlê; (V,Ø)*

gennemtræk no *Gjæmmêltræk; (H) Gæmmêltræk; (V,Ø)* (se træk) (*Di lokkê winDuê åp, så Dær blöw Gæmmêltræk* = de lukkede vinduet op, så der blev gennemtræk) *(V,Ø)*

gennemtrænge uo (omskr. t.: *træng i Gjæmmêl/i jæmmêl/* = trænge i gennem) (*H/V,Ø)*

gennemtænke uo *Gjæmmêlténk/jæmmêltink) (H/V,Ø)* (se tænke) (kan også omskr. t.: *tink i Gæmmêl/jæmmêl* = tænke i gennem) *(H/V,Ø)*

gennemvåd 1 to *Gjæmmêlwud'; (H) jæmmêlwud; (V,Ø) sløddêwud'; (Øland)*

gennemvåd 2 to *sølkwud; (Øm) (Da haj kam hjæm, war haj sølkwud, så wåjjê Dröw oh ham* = da han kom hjem var han gennemvåd, så vandet drev af ham) *(Øm)*

gennemvåd 3 to *søkkênwud (V)*

genoplive uo *Gjænoplyw; (H) jænoplyew; (V,Ø)* (se live) *(ska wi fårsøew åh Gænjoplyw ham? Jæn wé ållër, åm Deh ka swåër sæ* = skal vi forsøge at genoplive ham? Man ved aldrig, om det kan svare sig) *(V)*

genopstå uo *Gjænopståh; (H) jænjopståh; (V,) Gæjopstå;(Ø)* (se stå) *(Dæm, som ska niër té Dæn slæm-m, wé nåk hælst wæër frij får åh Gjænopståh* = dem, som skal ned til den slemme, vil nok hælst være fri for at genopstå) *(H)*

genpart no *Gjænpårt; (H) Gænjpårt; (V) Gæjpårt; (Ø)* (se part) *(ska-æ wæër æn orGinal hællê æn Gjænpårt* = skal det være en original eller en genpart) *(H)*

gensidig to *GjænsiDi; (H) GænjsiDi; (V) GæjsiDi; (Ø) (Deh ær æn Gammêl tånk, at fårsékringsælskabër ska wæër GjænsiDi* = det er en gammle tanke, at forsikrings-selskaber skal være gensidige*) (H)*

genskin no *Gjænskin'; (H) Gænjskénj'; (V) Gæjskéj'; (Ø)* (se skin)

genstand no *Gjænstan', æ G, Gjænstan-n, æ Gjænstan-n; (Hs) Gjænstan', Gjænstan+n, Gjænstan-n, Gjænstan+n; (Hn) Gænjstanj', Gænjstanjên, Gænjstaenj-nj, Gænjstaenjên; (V) Gæjstaj', Gæjstajjên, Gæjstaj-j, Gæjstajjên; (Ø)* (se stand) *(han hår fåt æn Gjænstan' får möj'* = han har fået en genstand for meget) *(H)*

genstridig to *GænstriDi; (H) GænjstriDi; (V) GæjstriDi; (Ø) (a wil ék ha skyl får åh wær Gæjstridi, a will baër ha min willê* = jeg vil ikke have skyld for at være genstridig, jeg vil bare have min vilje) *(Ø)*

gensyn no *Gjænsyjn; (H)* (se syn) (*fåwal åh poh Gjænsyjn* = farvel og på gensyn) *(H)* (bruges éj i V og Ø)

gentage uo *Gjænta; (H) Gænjta; (V) Gæjta; (Ø)* (se tage)

gentagelse no (omskrives efter omstændighederne)

genudsende uo *Gjænuwsæn-n; (H) Gænjuwsæenj; (V) Gæjusæéj-j; (Ø)* (se sende) *(Di Gæjusæjjër lij lowli möj' i fjærnsyjnê* = de genudsender lige lovlig meget i fjernsynet) *(Ø)*

genudsendelse no *Gjænuwsænnêls; (Hs) Gjænuwsænnêls; (Hn) Gænjuwsænjêls; (V) Gæjusæjjêls; (V,Ø)* (se sendelse)

genvalg no *Gjænwal'; (H) Gænwal'; (V,Ø)* (se valg) (*Gjænwal' ær Deh mjest alminli wé Généralforsamlingër, for Deh ær swær åh få fålk té åh stél op* = genvalg er det mest almindelige ved generalforsamlinger, for det er svært at få folk til at stille op) *(H)*

genvej no *Gjænwæj'; (H) Gænjwæj; (V) Gæjwæj; (Ø)* (se vej) *(hanj/haj tår Gærn æn Gænjwæj/Gæjwæj, hwes Deh ær muelê* = han tager gerne en genvej, hvis det er muligt) *(V/Ø)*

genvordighed no *GjænworDihéd, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) GjænworDihéd'; (Hn) GænjworDihé, -ên, -ër, -ërn; (V) GæjworDihé, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (Dær war utrowli mæ GjænworDihéddër i Dæn famillê* = der var utroligt med genvordigheder i den familie) *(H)*

genvælge uo *Gjænwæl; (H) jænwæl; (V,Ø)* (se vælge)

gerne bio *Gja-ërn* el. *jar; (H) Gjærn* el. *jæërn; (V,Øm) Gjarn* el. *Gjaen (Øø) (Di wil Gjærn ha stiegên stjegt té sönDa* = de ville gerne have stegen stegt til søndag) *(Øm) (we Do mæ uw? Ja, Deh wil a Da jæërn* = vil du med ud? Ja, det vil jeg da gerne) *(V,Øm)*

gerning no *Gjærning, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gjærning; (Hn) Gærning, -ên, -ër, -ërn; (V) Gjanning, -ên, -ër, -ërn;*

(Ø)

gerrig to *Gærri; (H,V,Ø) (hanj/haj ær møéj' Gærri, hanj/haj wænjër/wæjjër hwær kroên, hanj/haj ska Gi uw'* = han er meget gerrig, han vender hver krone, han skal give ud) *(V/Ø)*

gesvindt to *Géswint; (H,V,Ø) (hon ær Guê té Gymstek, hon ær æn béttê Géswint jæn* = hun er god til gymnastik, hun er en lille gesvindt én) *(V,Ø) (la æ no Go litt Géswint* = lad det nu gå lidt gesvindt (hurtigt)) *(V,Ø)*

gevaldig to *GéwalDi; (H,V,Ø) (Deh ær Da æ GéwalDi spetakkêl, Di lawwër, Di böhên* = det er da et gevaldigt spektakkel, de laver, de børn) *(V,Ø)*

gevind no *Géwin', æ G., Géwin', æ G.; (Hs) Géwin'; (Hn) Géwénj', Géwénjê, Géwénj', Géwénjên; (V) Géwéj', Géwéjjê, Géwéj', Géwéjjên; (Ø) (Géwéjjê war skruwwê öwwër* = gevindet war skruet over) *(Ø)*

gevinst no *Géwinst, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Géwinst; (Hn) Géwinjst, -n, -ër, -ërn; (V) Géwéjst, -n, -ër, -ërn; (Ø) (Dæj stöst Géwéjst, a hår fåt, war tow tuwsên kronër, såm a waj' i lajbrowslottêrijjê* = den største gevinst, jeg har vundet, war to tusind kroner, som jeg vandt i landbrugslotteriet) *(Ø)*

gevir no *Géwijjër, æ G., Géwijjër-r, æ G.; (Hs) Géwijjër; (Hn) Géwijjër, Géwijjër, Géwijjër-r, Géwijjërn; (V,Ø)*

gevækst no *Géwægst, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Géwægst; (Hn) Géwægst, -n, -ër, -ërn; (Øm) Géwæwst, -n. -ër, -ërn; (V,Øø) (hanj/haj hae æn pussi Géwæwst i panjên/pajjên* = han havde en pudsig gevækst i panden) *(V,Øø)*

gevær no *Géwær, æ G., Géwær, æ G.; (Hs) Géwær; (Hn) Géwær, Géwær-ê, Géwær-r, Géwæ-ërn; (V,Ø) (no åm Daêw ska Géwæ-ërn loessês éj-j i æ wåbênskaeb* = nu om dage skal geværerne låses inde i et våbenskab) *(V,Ø)*

geværløb no *Géwærløeb; (H,V,Ø)* (se løb)

geværpibe no *Géwærpiêb; (H,V,Ø)* (se pibe)

gib no *Gib, æ G., Gib, æ G.; (Hs) Gib; (Hn) Gib, -bê, Gib, Gibbên; (V,Ø)*

gibbe uo *Gib, Gibbër, Gibbê, h. Gibbê; (H,V,Ø) (han blöw så fåskrækkê, at Deh Gibbê i ham* = han blev så forskrækket, at det gibbede i ham) *(H)*

gide uo *Giêd, Giddër, Gad, h. Giddê; (H,V,Ø) (Giddër Do åh Goh mæ hunjên/hujjên* = gider du at gå med hunden) *(V/Ø)* (i ældre tid var vendingen "gider ikke" knap tilladt i herredet)

gidsel no *Gissêl, æ G., Gislër, æ G; (Hs) Gissêl; (Hn) Gissêl, Gislê, -r, -rn; (V,Ø)*

gift no *Gift, æ G; (Hs) Gift; (Hn) Gift, -ên; (V,Ø) (råtGift* = rottegift) *(H,V,Ø)*

gifte (sig) uo *Gywt (sæ)* el. *Gjywt (sæ), Gjywtê (sæ), Gjywt (sæ), h. Gjywt (sæ) (H,V,Ø) (hanj/haj Gjywtê sæ té pæeng* = han giftede sig til pænge) *(V/Ø)*

giftefoged no *Gywtfowwêd; (H) Gywtfoê; (V,Ø)* (se foged)

giftefærdig to *GywtfærDi; (H,Øm) Gywtfërri; (V) Gywtfæër; (Øø) (hon hae wæt GywtfærDi læeng, mæn haj war-æ ék* = hun havde været giftefærdig længe, men han var det ikke) *(Øm)*

giftermål no *Gywtërmoel; (H,V,Ø)* (se mål)

giftig to *Gifti; (H,V,Ø) (hanj/haj æ æn Gifti fyjr* = han er en giftig fyr, dvs. kan sige giftige bemærkninger) *(V/Ø)*

gig no *GiG, æ G.; (Hs) GiG; (Hn) GiG, -Gên; (V,Ø)* (tohjulet hestevogn med et par sæder)

gigt no *Gjæwt, æ G.; (Hs) Gjæwt; (Hn) jæwt, -n; (V,Øm) Giwt, -n; (Øø) (bæjstêmuër ku mæërk sijn jæwt i bienê, når Deh blöw unt wéër* = bedstemor kunne mærke sin gigt i benet, når det blev ondt vejr) *(V,Øm)*

gigtfeber no *Gjæwtféwwër; (H) jæwtféwwër; (V,Øm) Giwtféwwër; (Øø)* (se feber)

gilde 1 no *böjêl, æ böjêl, böjlër, æ böjlër; (Hs) böjêl; (Hn) (Deh sku wæër æn böjel, Dæ såe spårtow té åel Di böjlër, jæn hælsêns hår wæt böjjen té* = det skulle være et gilde, der sagde sparto til alle de gilder, man ellers har været indbudt til) *(H)*

gilde 2 no *Giel, æ G., Gillër, æ G; (Hs) Giel; (Hn) Giel, Gillê, Gillër, Gillërn; (V,Ø) (iêGiel* = ædegilde, overdådig fest*) (H,V,Ø)*

gilde 3 no *Gebus, æ G; (Hs), Gebus; (Hn)* (et gevaldigt gilde, oprindelig tysk fra Geburtstag)

gilde 4 no *Gil-l, æ G., Gillër, æ G.; (Hs) Gil-l; (Hn) Giel, Gillê, Gillër, Gillërn; (V,Ø)* (laugsgilde)

gildestue no *Gil-lstow; (H,V,Ø)* (se stue)

gimmerlam no *Gimmërlam'; (H,V,Ø)* (se lam) (gimmerlam er et hunkønslam)

gimpe no *Gimp, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gimp; (Hn) Gimp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (en strid kvinde)

gips no *Gips, æ G.; (Hs) Gips; (Hn) Gips, -ên; (V,Ø) (Dæn/Dænj/Dæj brækkê arm blöw lå' i Gips* = den bræk-

kede arm blev lagt I Gips) *(H/V/Ø)*

gisne uo *Gissên, Gisnër, Gissênt, h. Gissênt; (H,V,Ø) (a wil ék Gissên âm, hwa Dær ska ski i måe* = jeg vil ikke gisne om, hvad der skal ske i morgen) *(Ø)*

gisning no *Gisning, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gisning; (Hn) Gisning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

gisp no *Gisp, æ G., Gisp, æ G.; (Hs) Gisp; (Hn) Gisp, -ê, Gisp, -ên, (V,Ø)*

gispe uo *Gisp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han Gispër for åh foh loft* = han gispede for at få luft) *(H)*

gisten to *Gistên; (H,V,Ø)* (indskrumpede trægenstande grundet udtørring, f. eks. træhjul og smørdritler) *(æ hywl poh Dæn styw uwn, ær Gistên* = hjulet på den stive vogn er gisten) *(Hs)*

gitter no *Gittër, æ G., Gittër, æ G.; (Hs) Gittër; (Hn) Gittër, -ê, Gittër-r, Gittërn; (V,Ø)*

gitterlåge no *Gittërlo-êêg; (H,V,Ø)* (se låge)

gitterværk no *Gittërwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

give uo *Gi', Gir', Ga', h. Gijjên; (H) Gi', Gir', Ga', h. Gijjê; (V,Øv+m) Gi', Gër, Ga', h. Gæj'; (Øø)*

giver no (omskr. t.: *jæn som Gir'* = en som giver) *(H,V,Ø)*

givetvis bio (bruges éj, i stedet bruges *nåk) (Det æ nåk san'/sanj'/saéj', hwans/hwa han/hanj/haj seër* = det er givetvis sandt, hvad han siger) *(H/V/Ø) (hwans; Lild Strand)*

givtig to (bruges éj, i stedet bruges *Guê) (haj hå æn Guê forrætning* = han har en god forretning) *(H,V,Ø)*

gjalde uo *Gjal-l, Gjallê, Gjallê, h. Gjallê; (H,V,Øm) Gjael, Gjallê, Gjallê, h. G.; (Øø) (hwans/hwa står Do Dær åh Gjallër for* = hvad står du der og gjalder for) *(H/V,Ø)*

gjorde no *Gjorê, æ G., Gjorër, æ G; (Hs) Gjorê; (Hn) jorê, -n, jorër, -n; (V,Ø)* (rem)

gjævt no *Gjæwt,* el. *Gæwt/ Gjawt; (H,V/Ø)* (en favnfuld f. eks. hø)

glad to *Glåh; (H,V,Ø) (han war möj' Glåh wé/for hennê* = han var meget glad ved/for hende) *(H)*

gladelig bio *Glåêlê; (H)* (bruges næppe i *V* og Ø) (i stedet kan bruges *Gjaen) (wi komme Gjaen, hwes wi blywwër böjjên* = vi kommer gerne, hvis vi bliver indbudt) *(V,Ø)*

glamme uo *Glam-m, -mër, -mê, h. -mê; (H) Glaem, Glammër, Glammê, h. Glammê; (V,Ø) (hunjên/hujjên Glammër* = hunden glammer) *(V,Ø)*

glane uo *Glaen, -ër, Glaent, h. Glaent; (H,V,Ø) (hon stow å Glant hiele æ forméjda, uddên å laew nøej som hælst* = hun stod og glanede hele formiddagen, uden at lave noget som helst) *(H)*

glans no *Glans, æ G.; (H) Glans; (Hn) Glanjs', -ên (V,Øm) Glajs', -ên; (Øø) (I ål sijn Glans no strå'lër æ suêl* = i al sin glans nu stråler solen) *(Hs)*

glansbillede no *Glansbillêd; (H) Glanjsbillêd; (V) Glajsbéllê; (Ø)* (se billede) *(æ tøesër sammêlt poh Glansbillêdër* = tøserne samlede på glansbilleder) *(Hs)*

glansløs to *Glansløes; (H,V,Ø) (hujjên war syew, ywnên poh héjjê war Glajsløes* = hunden var syg, øjnene på hende war glansløse) *(Ø)*

glansnummer no *Glansnommër; (H) Glanjsnommër; (V) Glajsnommër; (Ø)* (se nummer) *(haj sluttê sjöwwê mæ æ fanastisk Glajsnommër* = han sluttede showet med et fantastisk glansnummer) *(Ø)*

glanspapir no *Glanspapijër; (H) Glanjspapijër; (V) Glajspapijër; (Ø)* (se papir)

glansrolle no *Glansråel; (H) Glanjsråel; (V) Glajsråel; (Ø)* (se rolle) *(han spellê si Glansråel i Dillêtant sist wintër* = han spillede sin glansrolle i dilletant sidste vinter) *(H)*

glar no *Glar, æ G.; (Hs) Glar; (Hn) Glar; -ê; (V,Ø)* (gammelt ord for glas)

glarmester no *Glarmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester)

glas no *Glas, æ G., Glas, æ G.; (Hs) Glas; (Hn) Glas, -sê, Glas, -sên; (V,Ø) (æ Glarmæjstër skywtër æ Glas i æ wéjjër-r* = glarmesteren skifter glassene i vinduerne) *(Hs)*

glasblæser no *Glasblæsër; (H,V,Ø)* (se blæser)

glaspuster no *Glaspustër, æ G., -r, æ -r; (Hs) Glaspustër; (Hn) Glaspustër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

glasskål no *Glasskoêl; (H,V,Ø)* (se skål)

glasskår no *Glasskoër; (H,V,Ø)* (se skår)

glassliber no *Glasslibër, æ G., -r, æ -r; (H) Glasslibër; (Hn) Glasslibër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

glasuld no *Glasul'; (H,V,Ø)* (se uld)

glasværk no *Glaswærk; (H,V,Ø)* (se værk)

glasøje no *Glasyew; (H,V,Ø)* (se øje) (*hanj/haj tow Glasywwê uw åh kikkê poh ham mæ-ê* = han tog glasøjet ud og kiggede på ham med det) *(V,Ø)*

glasål n *Glasoêl; (H,V,Ø)* (se ål)

glat to *Glat; (H,V,Ø) (Glat såm æn oêl* = glat som en ål) *(H,V,Ø)*

glatbarberet to *Galtbarbiërê; (H,V,Ø)*

glatføre no *Glatføër; (H,V,Ø)* (se føre)

glatis no *Glatijs; (H,V,Ø)* (se is) *(hanj/haj ær Gott nåk kommên poh Galtijs mæ Dænj kuên* = han er godt nok kommet på glatis med den kone) *(V/Ø)*

glatraget to *Glatragê; (H) Glatrawê; (V,Ø) (Dæj jænnêst tijsponkt hanj/haj war Glatrawê, Deh war da hanj/haj sku Gywtês* = det eneste tidspunkt, han var glatraget, det var da han skulle giftes) *(V/Ø)*

glatte uo *Glat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)*

gled no *Gléd'; (H,V,Øm) Glé'; (Øø) (ka Do sij å foh mojjêm poh Glé'* = kan du se at få munden på gled) *(Øø)*

glemme uo *Glæm, Glæmmê, Glæmt, h. Glæmt; (H,Øm) Glæêm, Glæmmër, Glæmt, h. Glæmt'; (Øø) (haj ær blöwwên slæm té åh Glæêm* = han er blevet slem til at glemme) *(Øø)*

glemmebog no *Glæmboêg; (H) Glæmboêw; (V,Ø)* (se bog) *(Deh ær hwes Gåê i Glæmboêwên* = det er vist gået i glemmebogen) *(V,Ø)*

glemsom to *Glæmsåm; (H,V,Ø)*

glente n *Glænt; (H,V,Ø)* (rovfugl) *(Glæntërn hår wot uryjjê i Danmark, mæn no ær Dær iGæn kommên nuên té lajjê* = glenterne har været næsten udryddet i Danmark, men nu er der igen kommet nogen til landet) *(Øø)*

glide uo *Glij, Glijjê, Gléj', ær. Gléjjên; (H,V,Ø) (pass no poh ek åh Glij i kåll'* = pas nu på ikke at glide omkuld) *(V,Ø)*

glidebane no *Glijbaen; (H,V,Ø)* (se bane)

glideflugt no *Glijflowt; (H,V,Ø)* (se flugt)

glimmer no *Glimmër, æ G.; (Hs) Glimmër; (Hn) Glimmër, -ê; (V,Ø)*

glimre uo *Glimmër, Glimrër; (H,V,Ø) (han Glimrër wé si fråwæër* = han glimrer ved sit fravær) *(V,Ø)*

glimt no *Glimt, æ G., Glimt, æ G.; (Hs) Glimt; (Hn) Glimt, -ê, Glimt, Glimtn; (V,Ø) (åll Glimtn war forswojjên* = alle glimtene var forsvundet) *(V,Ø)*

glimte uo *Glimt, Glimtê, Glimtê, h. Glimtê; (H,V,Ø) (haj stow åh Glimtê mæ sijn lomlöwt* = han stod og glimtede med sin lommelygte) *(Ø)*

glimtvis to *Glimtwijs; (H,V,Ø) (lyjsê kom Glimtwijs* = lyset kom glimtvis) *(V,Ø)*

glinse uo *Glins, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

glippe uo *Glip', Gli'për, Gli'pê, h. Gli'pê; (Hs) Glip', Glippër, Glippê, h. Glippê; (V,Ø)(i Guër, Da Gli'pê Deh åssê* = i går, da glippede det også) *(Hs)*

glitre uo *Glittër, Glitrër, Glitrër, h. Glitrër; (H,V,Ø)*

glitte uo *Glit, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)* (glatte noget) *(æ Guel blöw Glittê mæ æ Glit(tê)bræt'* = gulvet blev glittet med et glittebræt) *(Hs)*

glo uo *Glow', Glow'wër, Glowwë, h. Glowwë; (H,V,Ø) (hwans/hwa Glow'wër Do poh?* = hvad glor du på?) *(Lild Strand/H,V,Ø)*

gloende to *Glowwên; (H,V,Ø) (Dænj/Dæj ær hiêl Glowwên* = den er helt gloende) *(V,Ø)*

glohed to *Gluwhied; (H) Glowwênhéê; (Øm) Glohiê; (V,Øø) (i Daw ær Dær éngên, Dær blywwër Gluwhied i æ kennër længër* = i dag er der ingen, der bliver glohed i kinderne længere) *(Hs)*

glorie no *Glorjê, æ G., -r, æ -r; (Hs) Glorjê; (Hn) Glorjê, -n, -r, -rn; (V,Ø) (ska Do ha possê Din Glorje I Daw?* = skal du have pudset din glorie i dag?) *(H,V,Ø)*

glose no *Gloes, æ G., -ër; æ -ër; (Hs) Gloes; (Hn) Gloes, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær mannê Gloesër i Haj Herrê Mohlê* = der er mange gloser i Han Herred Målet) *(V,Ø)*

glubsk to *Glubsk; (H,V,Ø) (Glubsk ul-l* = glubske ulve*) (H,V,Ø)*

glug no *GluG, æ G., -Gër, æ -Gër; (Hs) GluG; (Hn) GluG, -Gên, -Gër, -Gërn (V,Ø)* (åbning f. eks. i et skib) *(sij så åh få åwnt Dijn GluGGër* = se så at få åbnet dine glugger) *(H)* (kan også være et nedsættende udtryk for øjne)

glæde no *Gléê, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gléê; (Hn) Glæê* el. *Gléê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

glæde uo *Glé-ê, Glé-ër, Glæj', h. Glæj'; (H) Glæe , Glæe,* el. *Glé-ê, Glé-ê , h. Glæj'; (V,Ø) (a hår såên Glæj' mæ té ywl* = jeg har sådan glædet mig til jul) *(H,V,Ø)*

glædelig to *Glædli; (H) Glædlê; (V,Ø) (æ par wæntër sæ æn Glædli béGywwênhéd* = parret venter sig en glædelig begivenhed) *(Hs)*

glædesløs to (omskr. t. f. eks.: *æt/ék möj' sjow wé* = ikke meget sjov ved) *(H,V,Ø)*

glædestrålende to (omskr. t. f. eks.: *möj' Glåh* = meget glad) *(H,V,Ø) (Deh war så möj' æ Glåh par, Dær kom uw oh kerkên* = det var så meget et gladt par, der kom ud af kirken) *(V,Ø)*

glød no *Glød, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Glød; (Hn) Glød', -ên, -ër, -ërn; (V,Øm) Glø', -ên, -ër, -ërn; (Øø) (Dær ær ék flie Gløër tébaew I båhlê* = der er ikke flere gløder tilbage I bålet) *(Øø)*

gløde uo *Gløê, -r, Gløe-ê, h. Gløê; (H,V,Ø)*

glødelampe no *Gløêlamp; (H) Glødêlåmp; (Øm) Gløêlåmp; (V,Øø)* (se lampe)

glødende to *Glowwên; (H,V,Ø) (stryéjaenê war Glowwên* = strygejernet var gloende) *(V,Ø)*

gnalling no *Gnalling, æ G., -ër, æ -ër; (Hs,) Gnalling; (Hn) Gnalling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war kon æn bé'tê Gnalling tébaeg poh æ tallërkên* = der var kun en lille gnalling tilbage på tallerknen) *(Hs)*

gnaske *uo Gnask, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han Gnaskê æn æbêl i sæ* = han gnaskede et æble i sig) *(Hs)*

gnav no *Gnaw; (H,V,Ø (Dær war lisom æn kæéj Gnaw i stowwên* = der var ligesom en smule gnav(eri) i stuen) *(Ø)*

gnave 1 uo *Gnaêw/Gna-êw, Gnawwër, Gnawwê, h. Gnawwê; (H/V,Ø)*

gnave 2 uo (genere) *skaew, -we, -we, h. -we; (H,V,Ø) (mi nyéj skow skawwër i æ hæel* = mine nye sko gnaver i hælen) *(Hs)*

gnaven to *Gnawwên; (H,V,Ø) (når haj war Gnawwên, så war-æ bæjst åh håel sæ poh awstaj'* = når han var gnaven, så var det bedst at holde sig på afstand) *(Ø)*

gnaver no *Gnawër, æ G., -r, æ -r; (Hs) Gnawër; (Hn) Gnawër, -n, -r, -n; (V,Ø) (muwsên ær æn béttê Gnawër* = musen er en lille gnaver) *(V,Ø)*

gnaveri no *Gnawwêrij, æ G.; (Hs) Gnawwêrij, -ê; (V,Ø) (Dær war nøêj Gnawwërij poh lowtê, Deh sku wal åller wæër æn muws* = der var noget gnaveri på loftet, det skulle vel aldrig være en mus) *(V,Ø)*

gnavpotte no *Gnawpåt'; (H,V,Ø)* (se potte) *(han ær æn Gammêl Gnawpåt', han ær åltij poh twat* = han er en gammel gnavpotte, han er altid på tværs) *(H)*

gnide uo *Gniéj, Gnijjër, Gnæj', h. Gnæjjên; (H,V,Ø) (hanj/haj Gnijjër sæ i hænjërn/hæjjërn* = han gnider sig i hænderne) *(V/Ø)*

gnidningsfri to *Gnidningsfrij; (H) Gnijningsfrij; (V,Ø) (kuwllæjjërn ær næjstên Gnijningsfrij* = kuglelejerne er næsten gnidningsfri) *(V,Ø)*

gnidningsløs to; *Gnidningsløes; (H) Gnijningsløes; (V,Ø) (fårslawwê Gik Gnijningsløes iGæmmêl* = forslaget gik gnidningsløst igennem) *(V,Ø)*

gnidningsmodstand no *Gnidningsmodstan'; (H) Gnidningsmodstaj'; (Øm) Gnijningsmostanj'; (V) Gnijningsmostaj'; (Øø)* (se modstand)

gnidret to *Gnidër-r; (H,V,Ø) (han hår æn Gnidër-r skröwt* = han har en gnidret skrift) *(H)*

gnier no *Gnijjër, æ G., Gnijjër, æ. G.; (H) Gnijjër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

gnieragtig to *Gnijjêawti; (H,V,Ø) (haj wil ét Gja-ërn Gi pæeng uw, haj ær nøej Gnijjêawti* = han vil ikke gerne give penge ud, han er noget gnieragtig) *(Ø)*

gnist no *Gnist, æ G., -ër, æ -ër (Hs) Gnist; (Hn) Gnist, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

gnistre uo *Gnistër, Gnistër, Gnistër, h. Gnistër; (H,V,Ø) (Deh Gnistër fræh æ sliebstien* = det gnistrer fra slibestenen) *(Hs)*

gnom no *Gnom, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gnom; (Hn) Gnom, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj ska åltijjê wies'sæ, Dæj béttê Gnom* = han skal altid vise sig, den lille gnom) *(V,Ø)*

gnuppe uo *Gnop, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (hæjstên stow åh Gnoppê hwæajjër i mankn* = hestene stod og gnuppede hinanden i manken) *(V,Ø)*

gny no *Gnyj , æ G.; (Hs) Gnyj; (Hn) Gnyj, -ê; (V,Ø)* (lyd, f. eks. våbengny = lyd af våben)

god, gode, bedre, bedst to *God, Goêd, bæjjër, bæjst; (H) Gu', Guê, bæjjër, bæjst; (V,Ø)*

godartet to *Godartê; (H) Gueartê; (V,Ø) (Deh war æn Gueartê sywdom* = det var en godartet sygdom) *(V,Ø)*

gode no *Goedê, æ G., (H) Guê, Guê; (V,Ø) (æn Goedê ska jæn ét foragt* = et gode skal man ikke foragte) *(Hs)*

godgørende to *GodGjørrên; (H) GuGørrên; (V,Ø) (éjsamlingên Goër té æ GuGørrên formoel* = indsamlingen går til et godgørende formål) *(V,Ø)*

godgørenhed no *GodGjørrênhéd; (H) GuGørrênhé: (V,Ø)*

godhed no *Guehéd, æ G.; (Hs) Guehéd; (Hn) Guhéh, -ên; (V,Ø) (Guehed ka jæn ét få får möj' oh* = godhed kan man ikke få for meget af) *(H)*

godkende uo *Godkjen-n, (H) Guké-énj; (V) Guké-éj, (Ø) (a hâër Godkjen'-æ* = jeg har godkendt det) *(H)*

godkendelse no *Godkennêls, æ G. -ê, æ G.; (Hs) Godkennêls; (Hn) Gukénjels, -n, -ër, -ërn; (V) Gukéjjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø) (Dær ska æn Gukéjjêls té, fön+n Deh ka wétaes* = der skal en godkendelse til før at det kan vedtages) *(Ø)*

godmodig to *GodmoDi; (H) GumoDi; (V,Ø) (hanj/haj war æn GumoDi sjæel* = han var en godmodig sjæl) *(V,Ø)*

gods no *Gås-s, æ G.; (Hs) Gås-s; (Hn) Gås-s, -ê; (V,Ø)*

godsejer no *Gåssæjjër; (H,V,Ø)* (se ejer)

godsforvalter no *Gåssforwaltër; (H,V,Ø)* (se forvalter)

godskrive uo *Godskryw; (H) Guskryw; (V,Ø)* (se skrive) (betydning: at kreditere) (*han blöw Godskröwwên Deh, såm Di had tåhên får möj' té æn béGønnêls* = han blev godskrevet det, som de havde taget for meget til en begyndelse) *(H)*

godskrivning no *Godskrywning; (H) Guskrywning; (V,Ø)* (se skrivning)

godstog no *Gåsståw; (H,V,Ø)* (se tog) *(Dær ka wæër réjti mannê uwn i æn Gåsståw* = der kan være rigtig mange vogne i et godstog) *(H)*

godsvogn no *Gåssuwn; (H) Gåssunn; (V) Gåsswuwn; (Ø)* (se vogn)

godt to *Gåt'; (H,V,Ø)*

godtage uo *Godtah; (H) Gutah; (V,Ø)* (se tage)

godte (sig) uo *Gåt (sæ), Gåttê (sæ), Gåttê, h. Gåttê; (H,V,Ø) (Di Grient åh Gåttê sæ öwwër, at haj fék bånk i skuêlGoërn* = de grinede og godtede sig over, at han fik bank i skolegården) *(Ø)*

godtepose no *Gåttêpuês; (H,V,Ø)* (se pose) *(æ bar fék æn Gåttêpuês té ywltræ-e i æ forsamlingshuws* = børnene fik en godtepose til juletræet i forsamlingshuset) *(Hs)*

godtfolk no *Gåtfålk; (H,V,Ø)* (se folk) *(hwéj Gåtfålk ær, kommê Gåtfålk téh* = hvor godtfolk er, kommer godtfolk til) *(V,Ø)*

godtgøre uo *GåtGjør; (H) GåtGør; (V,Ø)* (se gøre) *(hon fék GåtGjow' sin Gæl', åh Deh sku hon wæër Glåh wé* = han fik godtgjort sin gæld, og det skulle hun være glad ved) *(H,V,Ø)*

godtkøbsvare to *Gåtkybswåër; (H,V,Ø)* (billigt stads) (se vare)

godtroende to *Godtrowwên; (H) Guêtrowwên; (H,V,Ø) (han ær nøej Godtrowwên, wi kan bél-l ham ålting in'* = han er noget godtroende, vi kan bilde ham alting ind) *(H)*

godvillig to *Godwilli; (H) Guêwilli; (H,V,Ø) (Deh Goër a ék mæ té Guewilli* = det går jeg ikke med til godvilligt) *(V,Ø)*

gold to *Gål'; (H,V,Ø) (kowwên ær Gål', så Dænj/Dæj ka wi rollê, sæt uw* = koen er gold, så den kan vi roligt sætte ud (skille os af med) *(V/Ø)*

Golfstrømmen n *Golfströmmên; (H,V,Ø)* (se strøm) *(Golfströmmên Gjør, at æ klijma i Danmark ær möj' warmër, æn hwés Dæn ét war Dær* = Golfstrømmen gør, at klimaet i Danmark er meget varmere, end hvis den ikke var der) *(Hs)*

grabbe no *Grab, æ G., Grabbër, æ G.; (Hs) Grab; (Hn) Grab, Grabbên, Grabbër, Grabbërn; (V,Ø) (sméhên hae nuên stue Grabbër* = smeden havde nogle store grabber (hænder)) *(V,Ø)*

grad no *Graêd, æ G., Gradër, æ G.; (Hs) Graêd; (Hn) Graêd, Gradên, Gradër, -n; (V,Ø) (i måër will Deh fryjês æn Grad miër* = i morgen vil det fryse en grad mere) *(V,Ø)*

gradbøje uo (se bøje)

gradvis bio (omskr. t.: *lét æ'tër/ættër lét* = lidt efter lidt) *(H/V,Ø)*

gram no *Gram; (H,V,Ø)* (vægtenhed; bøjes ej)

gram to *Gram; (H,V,Ø) (han/hanj/haj war Gram i hu* = gram i hu (han var vred)) *(H/V/Ø)*

gramse uo *Grams, -ër, Gramst, h. Gramst; (H,V,Ø) (han Gramst lie lowli möj' poh hennê* = han gramsede lige lovlig meget på hende) *(H)*

gran 2 no *Gran, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gran; (Hn) Gran, -nên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (grantræ)

gran no *Grå'ên; (H) Gran; (V,Ø)* (en lille smule) *(æn bé'tê Grå'ên salt til æ katøflër* = et lille gran salt til kartoflerne) *(Hs) (Deh ska taês mæ æn béttê Gran sålt* = det skal tages med et (lille) gran salt) (det skal tages med lidt skepsis) *(V,Ø)*

granat no *Granat, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Granat; (Hn) Granat, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

grangivelig to *GranGiwlê; (H,V,Ø) (Deh soh GranGiwlê uw, såm åm Di wil slå mæ niër* = det så grangivelig ud, som om de ville slå mig ned) *(H,V,Ø)*

granit no *Granit, æ G.; (Hs) Granit; (Hn) Granit, -tên;*

(V,Ø)

granitsten no *Granitstiên; (H,V,Ø)* (se sten)

grankogle no *Grankowwêl; (H,V,Ø)* (se kogle)

grantræ no *Grantré-e; (H) Grantræ´; (V,Ø)* (se træ)

granvoksen to *Granwowsên; (H,V,Ø) (Deh war æn Granwowsên kuên, Dæn be'tê man' haed fån sæ* = det var en granvoksen kone, den lille mand havde fået sig) *(H)*

gratis to *Gratis; (H,V,Ø)*

grav no *Graw', æ G., Graêw, æ G.; (Hs) Graw'; (Hn) Graw, -ên, Graew, -ên; (V,Ø) (Dænj/Dæj', Dær Grawwër æn Graw for anjër/ajjër, hanj/haj fallër siel i æn* = den, der graver en grav for andre, han falder selv i den) *(V/Ø)*

gravalvorlig to *Grawalworli; (H,V,Ø) (hanj/haj ku sij' Grawalworli uw, siel åm hanj/haj lawwê sjow* = han kunne se gravalvorlig ud, selv om han lavede sjov) *(V,Ø)*

gravand n *Grawåên; (H,V,Ø)*

grave uo *Gra-êw, Grawwê, Grawwê, h. Grawwê; (H,V,Ø)*

gravemaskine no *Grawmaskijnê; (H) Grawmaskijn; (V,Ø)* (se maskine)

graver no *Grawwër, æ G., Grawwëre, æ G.; (Hs) Grawwër; (Hn) Grawwër, Grawwërn, Grawwëre, Grawwërn; (V,Ø) (æ Grawwër Grawwër Graêw poh æ Grawstéhër* = graveren graver grave på gravstederne) *(Hs)*

gravhund no *Grawhun'; (H) Grawhunj'; (V) Grawhuj'; (Ø)* (se hund)

gravhøj no *Grawhyw'; (H) Grawhöw'; (V,Ø)* (se høj)

gravko no *Grawkow; (H,V,Ø)* (se ko) *(æn Grawkow ær ét æn kow, Dær Grawwër* = en gravko er ikke en ko, der graver) *(H)*

gravmæle no (i stedet anvendes *Grawstien* = gravsten) *(H,V,Ø)*

gravrust no *Grawrøst; (H,V,Ø)* (se rust) *(Dær war kommên Grawrøst i kanonlø'bê* = der var kommet gravrust i kanonløbet) *(V,Ø)*

gravsted no *Grawstéh; (H,V,Ø)* (se sted)

gravsten no *Grawstien; (H,V,Ø)* (se sten)

gravøl no *Grawöl; (H,V,Ø)* (se øl) *(æ'tër æ béGrawls war Dær æn Guê Grawöl* = efter begravelsen var der et godt gravøl) *(Hs)*

greb 1 no *Gré-éb, æ G., Gré-éb, æ G; (Hs) Gré-éb, -ê, Gré-éb, -ên; (V,Ø)* (et greb) (*Dær war æ Gât Gré-éb i Gré-ébên* = der var et godt greb i greben) *(V,Ø)*

greb 2 no *Gré-éb, æ G., Gré-éb, æ G.; (Hs) Gré-éb; (Hn) Gré-éb, -n, Gré-éb, -n; (V,Ø)* (en greb) *(haewGré-éb, måwGré-éb, ruwGré-éb* = havegreb, møjgreb, roegreb) *(H,V,Ø)*

grebning, no *Gré-ébning, æ G.; (Hs) Gré-ébning; (Hn) Græwning, -ên; (V,Øm), Gré-ébing, -ên (Øø), Grømning, -ên; (Øland)* (renden bag køerne i stalde, hvor køerne er tøjret på linie)

grej no *Gréj', æ G; (Hs) Gréj'; (Hn) Gréj', -ê; (V,Ø)*

greje uo (éj i *H*) *Græéj; (V,Ø)* (Bruges kun i navnemåden) *(a ka ék Græéj, hwa Do sé-êr* = jeg kan ikke gréje, hvad du siger) *(V,Ø)*

grel to *Græl; (H,V,Ø) (Deh ær Gåt nåk æn Græl eksempêl, Do kommër mæh* = det er godt nok et grelt eksempel, du kommer med) *(Hs)*

gren no *Græn', æ G., Græ-ên, æ Græ-ên; (Hs) Græn; (Hn) Græn, +n, Græ-êrn, Græn+n; (V,Ø)*

grene uo *Græ-en, Grænër, Grænt, h. Grænt; (H) Gré-ên, Grénër, Grént, h. Grént; (Øø) (boskên Grént sæ uw té åll sijër* = busken grenede sig ud til alle sider) *(V,Ø)*

greve no *Grøêw, æ G., -r, æ -r; (Hs) Grøêw; (Hn) Grøêw, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

grevinde no *Grøwin-n; (H) Grøwénj-j; (V) Grøwé-êj; (Ø)*

gribe uo *Grieb, Gri'bër,* el. *Gribër, Greb', h. Grewwên/ Græbbn; (H,Ø)*

griffel no *Griffêl, æ G., Griflër, æ -ër; (Hs) Griffêl; (Hn) Griffêl, -n, Griflër, -n; (V,Ø) (i Gammêl Daew skröw böhn+n mæ Griffêl poh æn skiffërtawwêl* = i gamle dage skrev børnene med griffel på en skifertavle) *(V,Ø)*

grifle uo *Griffêl, Griflër, Griffêlt, h. Griffêlt; (H,V,Ø) (hon Griffêlt løes poh tawlên, ålt Deh hon ku* = hun griflede løs på tavlen, alt det hun kunne) *(V,Ø)*

grille uo *Gril-l, Grillër, Grilt, h. Grilt; (H,V,Ø)*

grim to *Grem'; (H,V,Ø) (Deh ær æn Grem' histår'rê* = det er en grim historie) *(H,V,Ø)*

grime no *Grijm, æ G.; (Hs) Grijm; (Hn) Grijm, -ên, -ër, -ërn; V,Ø) (Deh ær somtijjê swær åh foh Grijm poh hæjst* = det er sommetider svært, at få grime på en hest) *(Hn)*

grimet to *Grijmê; (H,V,Ø) (hon war hiêl Grijmê i ansêwtê oh åh Græê* = hun var helt grimet i ansigtet af at græde) *(V,Ø)*

grin no *Grijn', æ G.; (Hs) Grijn'; (Hn) Grijn', -ê; (V,Ø) (Deh æ Grijn' å wær té sjow', mæn Deh æ ét/ék sjow', åh wær té Grijn'* = det er grin at være til sjov, men det er ikke sjovt at være til grin) *(H/V,Øm)*

grinagtig to *Grinagti; (H,Øm) Grinawti; (V,Øø)*

grine uo *Grijn-n, Grijnër, Grijnt, h. Grijnt; (H,V,Ø) (hwa Grijnër Do oh?* = hvad griner du af) *(V,Øø)*

grinebider no *Grijnbéjjër; (H,V,Ø)*

gris no *Grijs'; æ G., Gries, æ G.; (Hs) Grijs'; (Hn) Grijs', -n, Grijes, -n; (V,Ø)*

grise uo *Grijês, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (ongërn Grisër sæ té* = ungerne grisede sig til) *(V,Ø)*

griseri no *Grisêrij', æ G.; (Hs) Grisêrij'; (Hn) Grisêrij, -ê; (V,Ø)*

grisesylte no (omskr. t.: *søltê-flæsk* = sylte-flæsk/grisesylte) *(H,V,Ø) (mannê spijsër søltê-flæsk té ywl* = mange spiser sylteflæsk/ grisesylte til jul) *(H,V,Ø)*

grisk to *Grisk; (H,V,Ø) (han war Grisk ættër jowr, siel åm han haed tæmlê möj', ku han ållër fåh nåk* = han var grisk efter jord, selv pm han havde meget, kunne han aldrig få nok) *(H)*

gro uo *Grow, Grow'wër, Growwê, h. Growwê; (H,V,Ø)*

grobund no *Grow'bo'ên; (H) Grow'bunj', (V) Grow'buj'; (V,Ø) (hippimiljøê war Grow'buj' for mannê unodër* = hippimiljøet var grobund for mange unoder) *(Ø)* (se bund)

grotte no *Grot', G., -tër, æ -tër; (Hs) Grot'; (Hn) Grot', Grottên, Grottër, -n; (V,Ø)*

grov, grove to *Gråw', Gråew; (H,V,Ø) (Deh war æn Gråew' måê, Deh blöw klåër poh* = det var en grov måde, det blev klaret på) *(V,Ø)*

grovbrød no *Gråwbrøh* el. *Growkaeg; (H,V,Ø)* (se brød og kage)

grovfil no *Growfiêl; (H,V,Ø)* (se fil) *(han fék oh æ Growfiêl* = han fik af grovfilen) *(Hs)*

grovhed no *Growhéd, æ G.; -ër, æ -ër; (Hs) Growhéd; (Hn) Growhé, -ên, +ër, +ërn; (V,Ø) (hanj/haj såe mannê Growhéër* = han sagde mange grovheder) *(V/Ø)*

grovkornet to *Growkuent; (H,V,Ø) (æ hwæsstiên war Growkuent* = hvæssestenen var grovkornet) *(Hs)*

grovsmed no (bruges éj; i stedet bruges *smeh* = smed; *(H,V,Ø)* (se smed)

grovæder no *Growiedër, æ G., Growiedër-ê, æ Growiedër-ê; (Hs) Growiedër; (Hn) Growiedër, -n, Growiedër-ê, Growiedërn; (V,Ø) (Deh ær mjest mæn/mænj'/mæj', såm ær Growiedër-ê* = det er mest mænd, som er grovædere) *(V,Ø)*

gru no (omskr. t. f. eks.: *nøêj ær uhywli* = noget er uhyggligt) *(H,V,Ø) (Deh war uhywli åh høê poh* = det var en gru at høre på) *(H,V,Ø)*

grube no *Grueb, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Grueb; (Hn) Grueb, Grubên, Grubër, -n; (H,V,Ø) (æn Grubër ka f. eks. wæër æn saltmijn/såltmijn* = en grube kan f. eks. være en saltminer) *(H/V,Ø)*

gruble uo *Grobbêl, Groblër, Grobbêlt, h. G.; (H,V,Ø) (hwa séjjër Do åh Groblër öwwër* = hvad sidder du og grubler over) *(H,V,Ø)*

grue uo *Gruw, Gruwwër, Gruwwê, h. Gruwwê; (H,V,Ø) (a Gruwwër for åh sku op té kyêprøew* = jeg gruer for at skulle op til køreprøven) *(H,V,Ø)*

gruekedel no *Gruwkiêl; (H,V,Ø)* (se kedel) *(æ Gruwkiêl blöw browt té åh koêg wasktöw, mæn åssê té så möj' ånt* = gruekedlen blev brugt til at koge vasketøj, men også til så meget andet) *(Hs)*

gruelig to *Gruw'li; (H,V,Ø) (Deh ka Goh Gruw'li Gal', hwes Do ét/ék passër poh* = det kan gå gruelig galt, hvis du ikke passer på) *(H/V,Ø)*

grufuld to *Gruwful'; (H,V,Ø) (Deh war Gruwful' åh sij' poh* = det var grufuldt at se på) *(H,V,Ø)*

grum to *Grom'; (H,V,Ø) (Deh war æn Grom' teng'* = det var en grum ting) *(H,V,Ø)*

grumme bio *Grommê; (H,V,Ø) (Deh ær nøej Grommê nøej* = det er noget grumme noget) *(H,V,Ø)*

grumset to *Gromsê; (H,V,Ø) (æ wån/wånjê/wåjjê war nøej Gromsê* = vandet var noget grumset) *(Hs/V/Ø)*

grund no *Gron', æ G., Gron-n, æ Gron-n; (Hs) Gron'; (Hn) Gronj, -ên, Groéjn, Groéjên; (V) Groj', Grojjên, Groéj-j, Grojjên) (Ø)* (byggegrund, årsag) *(Dær war Gu Gron' té åh trow' poh tånkên* = der var gode grunde til at tro på tanken) *(Hn)*

grunde uo *Gron-n, Gronnër, Gronnê, h. Gronnê; (H,Øm) Groéjn, Groenjër, Groenjê, h. Groenjê; (V) Groéj, Grojjër, Grojjê, h. Grojjê; (Øø) (målërn Grojjër føst, éjjên haj målër Dækmålning* = maleren grunder først, inden han maler dækmalingen) *(Øø)* (f. eks. male grundfarve el. fundere)

grundejer no (omskr. t.: *æjjër oh æn Gron'/Gronj'/Groj'*; = ejer af en grund) *(H/V/Ø)* (se ejer)

grundet to (omskr. t.: *poh Gron'/Gronj'/Groj' oh* = på grund af) *(H/V/Ø)*

grundig to *GronDi; (H,V,Ø) (wi Goër GronDi té wærks, nær/når wi lawwër orboew* = vi går grundigt til værks, når vi laver ordbog) *(H/V,Ø)*

grundlag no *Gronlaw; (H) Gronjlaw; (V) Grojlaw; (Ø)* (se lag) *(poh Deh Grojlaw ka wi Goh mæ té-æ* = på det grundlag kan vi gå med til det) *(Ø)*

grundled no *Gronléh, æ G.; (Hs) Gronléh, -ê; (Hn) Gronjléh, -ê; (V) Grojléh, -ê; (Ø)* (se led) *(Grojléh åh usawnsléh kan jæn brow té åh sæt kommaërn réjti* = grundled og udsagnsled kan man bruge til at sætte kommaerne rigtigt) *(Ø)*

grundlov no *Gronlow; (H) Gronjlow; (V) Grojlow; (Ø)* (se lov) *(Gronjlowwên ær Dænj wewtist low i lanjê* = Grundloven er den vigtigste lov i landet) *(V)*

grundlovsforhør no *Gronlowsfåhøër; (H) Gronjlowsfåhøër; (V) Grojlowsfåhøër; (Ø)* (se forhør) *(åll, såm ær arresti'ër, ska i Gronjlowsfåhøër énjên 24 tijmër* = alle, som er arresteret, skal i grundlovsforhør inden 24 timer) *(V)*

grundlovsstridig to *GronlowstriDi/GronjlowstriDi/ GrojlowstriDi; (H/V/Ø)*

grundlægge uo *Gronlé-êg, Gronlégër, Gronlå', h. Gronlå'; (H) Gronjlé-êw/Grojlé-êg; (V) Grojlê-êw (Ø)* (se lægge)

grundlægger no *GronlæG-Gër; (H) Gronjléwwër; (V) Grojlé-ewër; (Ø)* (se lægger) (person, som har stiftet f. eks en bevægelse et samfundsgode)

grundløn no *Gronlön'; (H) Gronjlön'; (V) Grojlön'; (Ø)* (se løn) *(lønsystiemër ær böwwê op såm æn Grojløn' åh nuên tillæêg owwêni* = lønsystemer er bygget op som en grundløn og så nogle tillæg oven i) *(Ø)*

grundmur no *Gronmuwr; (H) Gronjmuwr; (V) Grojmuwr; (Ø)* (se mur)

grundmuret to *Gronmuwër-r; (H) Gronjmuwër-r; (V) Grojmuwër-r; (Ø) (æ huws ær Gronmuwër-r* = huset er grundmuret) *(Hs)* (grundmurede huse blev mere almindelige i Danmark op i 1800-tallet. I middelalderen var kun klostre, kirker og borge grundmurede. Det almindeligste var at bygge huse på syldsten)

grundrids no *Gronris; (H) Gronjris; (V) Grojris; (Ø)* (se rids) (*haj lawwê føst æ Grojris oh huwsê* = han lavede først et grundrids af huset) *(Ø)*

grundskole no *Gronskuêl; (H) Gronjskuêl; (V) Grojskuêl; (Ø)* (se skole)

grundskud no *Gronskåd'; (H) Gronjskåd; (V) Gronskåd; (Ø)* (se skud) *(æ krigsskieb fék æ Gronskåd'* = krigsskibet fik et grundskud) *(Hs)* (et skud, der ramte lige under vandlinien under søkrig i træskibenes tid)

grundskyld no *Gronskyl'; (H) Gronjskyl'; (V) Grojskyl'; (Ø)* (se skyld) *(Grojskyl' war æn iDé såm patiê Rætsfårbujjê töws Gåt åm'* = grundskyld var en idé, som partiet Retsforbundet syntes godt om) *(Ø)*

grundsten 1. no *Gronstiên; (H) Gronjstiên; (V) Grojstiên;* (Ø) (se sten) (grundstenen er den første sten til at bygge huset på; lægges ofte af en kendt person, borgmesteren f. eks.)

grundsten 2. no *söelstiên; (H,V,Ø)* (syldsten) (se sten) (de fundamentsten/kampesten, som man byggede huse på i ældre tid)

grundstof no *Gronståf; (H) Gronjståf; (V) Grojståf; (Ø)* (se stof) (*Dær ær fojjên hujjê-åh-attên Grojståffër* = der er fundet 118 grundstoffer) *(Ø)*

grundstøde uo *Gronstöêd; (H) Grönjstøêd; (V) Gröjstøêd; (Ø)* (se støde) (*skibê Grojstöt* = skibet grundstødte) *(Ø)*

grundtal no *Grontal; (H) Grönjtal; (V) Gröjtal; (Ø)* (se tal)

grundtvegianer no *Grontvianër, æ G., -ê, æ -ê; (Hs) Grontvianër; (Hn) Grontvianër, -n, -ê, -n; (V,Ø)* (*Grontvianërn såe ålltijjê, at Di war Di mjest frijsinnê, mæn Deh passê no et/ek ålstéêr* = grundtvegianerne sagde altid, at de var de mest frisindede, men det passede nu ikke allesteder) *(V,Ø)*

grundvand no *Gronwån'; (H) Gronjwånj'; (V) Grojwåj'; (Ø)* (se vand) (*æn ska pas-s poh æ Gronwån'* = *man skal passe på grundvandet) (Hs)*

grundvold no *Gronwål'; (H) Gronjwål'; (V) Grojwål'; (Ø)* (se vold) *(a ær røstê i mijn Gronjwål'* = jeg er rystet i min grundvold) *(V)*

grunker no *Gronkër; (H) Gronjkër; (V) Grojkër; (Ø)*

gruopvækkende to (omskr. t. f. eks.: *uhygli/uhywli* = uhyggelig) *(H/V,Ø) (Deh war æn uhywli film* = det var en uhyggelig film) *(V,Ø)*

gruppe no *Gru'p', æ G., Gruppër, æ Gruppër; (Hs) Gru'p'; (Hn) Grup', Gruppên, Gruppër, -n; (V,Ø)*

gruppearbejde no *Grupa<u>r</u>bê; (H) Grup'arbê; (V,Ø)* (se arbejde) *(Deh ær Gott Grup'arbê åh law orsamling* = det

er godt arbejde, at lave ordsamling) *(V,Ø)*

grus no *Gruws, æ G.; (Hs) Gruws; (Hn) Grus-s, Grussê; (V,Ø) (Dær kam Gruws i æ maskijnër* = der kom grus i maskinerne) *(Hs)*

gruse uo *Gruews, -ër, -t, h. -t; (H) Grus-s, Grussër, Grust, h. Grust; (V,Ø) (wi Grust wæjjên, Da Dænj war Glat* = vi grusede vejen, da den var glat) *(V)*

grusgrav no *GruwsGraw'; (H) GrusGraw'; (V,Ø)* (se grav)

grusom to *Gruesom; (H,V,Ø) (Deh war æn Gruesom u'løêk* = det var en grusom ulykke) *(H)*

grutning no *Grø'tning, æ G.; (Hs) Grø'tning; (Hn) Grøtning, -ên; (V,Ø) (Grijsên blöw fuwwër-r mæ Grøtning åh syrnê mælk* = grisene blev fodrede med grutning og syrnet mælk) *(Øø)*

grutte uo *Grø't, Grø'tër, Grø'tê, h. Grøtê; (H) (han Grø'tê nøj byegkjaër i æ kwar* = han gruttede nogle bygkærner i kværnen) *(Hs)*

gryde no *Gryéj, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gryéj; (Hn) Gry-yj* el. *Gry-y, Gryên* el. *Grydên, Gryjjê, -rn; (V,Ø)*

grydefuld to *Gryjful; (H,V,Ø)*

grydeklar to *Gryjklår; (H,V,Ø) (wi hår kjöwt æn Gryjklår kywling hæn i Bruwsn* = vi har købt en grydeklar kylling henne i Brugsen) *(V)*

grydelap no *Gryjlap; (H,V,Ø)* (se lap)

grydelåg no *Gryjlåg; (H,Øm) Gryjlåw; (V,Øø)* (se låg)

gryderet no *Gryjræt; (H,V,Ø)*

grydeske no *Gryjski-e; (H,V,Ø)* (se ske) *(a røj' ront mæ æn Gryjski-e* = jeg rørte rundt med en grydeske) *(V,Ø)*

gryn no *Gryjn, æ G., Gryjn, æ G.; (Hs) Gryjn; (Hn) Gryjn, -ê, Gryjn,-ên; (V,Ø)*

grynet to *Gryjnê; (H,V,Ø) (kjanmælkswælling ka wæër Gryjnê* = kærnemælksvælling kan være grynet) *(H,V,Ø)*

grynt no *Grönt, æ G., Grönt, æ G.; (Hs) Grönt; (Hn) Grönt, -ê, Grönt, -ên; (V,Ø)*

grynte uo *Grönt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (*Grönt villê Grijsên, åm Galtêns låd Di wist* = grynte ville grisene, om galtens lod de vidste) *(V,Ø)* (sagt af Regnar Lodbrog)

græde uo *Græed, Grædër, Græed, h. Græt; (H) Græê, Græër, Græ', h. Græt; (V,Ø)*

grædefærdig to *GræêdfærDi; (H,Øm) Græêfærjê; (V,Øø) (Da min lawkaew röw på Gwollê, så war a Gott nåk Græêfærjê* = da min lagkage røg på gulvet, så var jeg godt nok grædefærdig) *(V,Øø)*

grædekone no *Græêdkuên; (H) Græêkuên; (V,Ø)* (se kone)

græmme (sig) uo *Græm (sæ), -mër, -t, h. -t (sæ); (H) Græem (sæ), Græmmër, Græmt, h. Græmt (sæ); V,Ø) (a kyê for stærk i Browst åh fek æn bø-ê, a Græmmër mæ öwwër bø-ên* = jeg kørte for stærkt i Brovst og fik en bøde, jeg græmmer mig over bøden) *(V,Ø)*

grænse (op til) uo *Græns (op té), -ër, -ê, h. -ê; (H) Grænjs, -ër, -ê, h. -ê; (V) Græjs, -ër, -ê, h. -ê; (Ø)*

grænse no *Græns, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Græns; (Hn) Grænjs, -ên, -ër, -ërn; (V) Græjs, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (hon blöw wé mæ åh træê öwwër mijn Grænjsër* = hun blev ved med at overtræde mine grænser) *(V)*

grænseløs to *Grænsløes; (H) Græjnsløes; (V) Græjsløes; (Ø)* (*hon haed æn Grænsløes kjærlihéd té ham* = hun havde en grænseløs kærlighed til ham) *(H)*

grænsevagt no *Grænswagt; (H,Øm) Grænjswawt; (V) Græjswawt; (Øø)* (se vagt)

græs no *Græjs, æ G.; (Hs) Græjs; (Hn) Græjs, -ê; (V,Ø)*

græsart no *Græjsart; (H,V,Ø)* (se art)

græsenke no *Græjs-ænk; (H,V,Ø)* (se enke)

græsenkemand no *Græjs-ænkêman'; (H) Græjs-ænkêmanj'; (H) Græjs-ænkêmaj'; (H)* (se mand)

græsgang no *Gré-esning, æ G., -ër, æ -ër; (H) GræjsGång; (V,Ø)*

græshoppe *no Græjsho'p, æ G., Græjshop'për, æ Græjshop'për; (Hs) Græjsho'p; (Hn) Græjshop, -pên, -për, -përn; (V,Ø)*

græskar no *Græjskar; (H,V,Ø)* (se kar)

græsmark no *bårrê, æ b.; (Hs) bårrê; (Hn) boorër, -n; (V,Ø)* (nysået græsmark = *nylan'; (H) nyling; (V,Ø)*

græsning no *Gré-esning, æ G., -ër, æ -ër: (Hs) Grésning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

græsplæne no *Græjsplæên; (H,V,Ø)* (se plæne)

græsse uo *Gré-ês, -ër, Gré-êst, h. Gré-êst; (H) Græs-s, Græssër, Græst, h. Græst; (V,Ø)*

græsstrå no *Græjsstroh; (H,V,Ø)* (se strå)

græstørv no *Græjstöër; (H,V,Ø)* (se tørv)

grævling n *Græwling, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Græwling, Græwlingn, Græwlingër, Grævlingërn; (V,Ø) bråk,* el. *swen'bråk; (Ø)* (forleddet af ordet svin)

grød no *Gröd, æ G.; (Hs) Gröd; (Hn) Gröd, -dên; (V,Ø) (ska Do ha fliër Gröd?* = skal du have mere grød?) *(V,Ø)*

grøddum to *GrødDum'; (V,Ø) (når haj sé-êr så-ên, så ær haj Da åssê GrødDum* = når han siger sådan, så er han da også grøddum) *(V,Ø)*

grøde to *Grøê; (H,V,Ø) (Dær ær Grøê i æ loft* = der er grøde i luften*) (Hs)*

grøderegn no *Grøêræên; (H,V,Ø)* (se regn) *(Deh ær Grøêræên i Daw* = det er grøderegn i dag) *(H,V,Ø)*

grødevejr no *Grøewæjlê, (H) Grøewé-êr; (V,Ø)*

grødis no *Grödijs; (H) Gröijs; (V,Ø)* (se is)

grøft no *Groeb, æ G., Gro-êb, æ G.; (Hs) Groeb; (Hn) wånjløeb; (V)* (se løb)*, Groeb, -ên; Groebër, -n; (V,Ø),*

grøfte (op) uo *Groeb (op) Groebër, Groebê, h. Groebê; (H) Gröwt, Gröwt, Gröwtê, h. Gröwtê; (V,Ø)* (rense grøft) (*a ska uw å Gröwt Groebên* = jeg skal ud og grøfte (rense) grøften*) (V,Ø)*

grøftegraver no *GroebGrawwër; (H,V,Ø)* (se graver)

grøftekant no *Groebkant; (H) Groebkåjnt; (V) Groebkånt; (Ø)* (se kant)

grøfteopgravningsmateriale no (ej i *H*) *følling; (V,Ø)*

grøfteside no *Groebbrénk; (H,V,Ø)* (se brenk)

grønirisk n *Grönirisk; (H,V,Ø)* (fugl)

grønkål no *Grönkoêl; (H,V,Ø)* (se kål)

Grønland n *Grönlan'; (H) Grönlanj'; (V) Grönlaj'; (Ø)*

grønlangkål no *Grönlangkoêl; (H) Grönlångkoêl; (V,Ø)* (se kål) (retten bruges éj i *H*)

grønlig to *Grönli; (H,V,Ø)*

grønlænder no *Grönlænnër; (H) Grönlænjër; (V) Grönlæjjër; (Ø)*

grønnes uo *Grönnês; (H,V,Ø) (Deh béGønnër åh Grönnês hær i æ foror* = det begynder at grønnes her i foråret) *(Hs)*

grønning no *Grönning, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Grönning; (Hn) Grönning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

grønsag no *Grönsaeg; (H) Grönsaew; (V,Ø) (jæn' ka Gott spies Grönsãegër sammêl mæ frékaDællër* = man kan godt spise grøntsager sammen med frikadeller) *(H)* (se sag)

grønsalte uo *Grönsalt; (H) Grönsålt; (V,Ø)* (se salte)

grønskolling no *Grönskålling, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Grönskålling; (Hn) Grönskålling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (han trowwër han ær nøej, mæn han ær kon æn bé´'te Grönskålling* = han tror han er noget, men han er kun en lille grønskolling) *(Hs)*

grønsvær no *Grönswar', æ G.; (Hs) Grönswar'; (Hn) Grönswar', Grönswarên; (V,Ø)*

grøntfoder no *Grönfuwwër; (H,V,Ø)* (se foder)

grønthandler no *Grönthanlër, æ G.; (Hs) Grönthanlër; (Hn) Grönthanjlër, -n, -r, -rn; (V) Grönthajlër, -n, -r, -rn; Ø)*

grønthøster no *Grönthöstër, æ G., -r, æ -r; (Hs) Grönthöstër; (Hn) Grönthøstër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

gråd no (omskrives *Grædên; (H) wrælên; (V,Ø)* (*a ær ék möj' får Dijn wrælên* = jeg er ikke meget for din gråd) *(V,Ø)*

grådig to *GråDi; (H,V,Ø) (åh wæër GråDi war åh béGoh jæn oh Di syw Døsönnër* = at være grådig, war at begå en af de syv dødssynder) *(H)*

grålig to *Gråli; (H,V,Ø) (æ hemmêl ær Gråli* = himlen er grålig) *(Hs)*

gråne uo *Gråên; (H,V,Ø) (æ hoër Gråenër, faër Deh blywwër hwit* = håret gråner før det bliver hvidt) *(Hs)*

gråpil n *Gråpiel; (H,V,Ø)* (se pil)

gråskæg no *Gråskjæg; (H) Gråskéw; (V,Ø)* (se skæg) *(han war æn kloeg Gammêl Gråskjæg* = han var en klog gammel gråskæg) *(H)*

gråsprængt to *Gråspræng; (H,V,Ø)*

gråspurv n *Gråspåhr; (H) Gråsporh; (V,Ø)* (se spurv)

gråvejr no *Gråwéjlê; (H) Gråwé-êr; (V,Ø)* (se vejr) *(wi fåër Gråwé-êr i måe* = vi får gråvejr i morgen) *(Ø)*

gud no *Gud; (H) Guh; (V,Ø) (Gud wæër mæd-dæ* = Gud være med dig) *(H) (I Guhs nawn* = i Guds navn) *(V,Ø)*

gudbarn no *Gudbåê; (H) Gubåên; (V,Ø)* (barn som hol-

des over dåben af en anden end moderen er vedkommendes gudbarn) (udtrykket er sjældent anvendt i herredet)

guddommelig to *GudDomli; (H) GuDomlê; (V,Ø)*

gudelig to *Gudêli; (H) Gudêlê; (V,Ø) (Gudêlê fårsamlingër* = gudelige forsamlinger) *(V,Ø)* (omskr. også t.: *helli* = hellig) *(H,V,Ø) (Dær war mannê såm war helli faër/føn+n i tijjên* = der var mange, som var hellige før i tiden) *(H/V,Ø)*

gudfader no *Gudfåër* el. *Gudfar; (H) Gufåër* el. *Gufar; (V,Ø)* (se fader)

gudfrygtig to *GudfrøGti; (H) GufrøGti; (V,Ø)* (*i HH snakkër fålk ek så möj' åm åh wæër GufrøGti fön+n, mæn ål wist, hwæem som war æ* = i HH snakkede folk ikke så meget om at være gudfrygtig førhen, men alle vidste, hvem som var det) *(V,Ø)*

gudhengiven to *GudhænGiwên; (H) GuhænGiwên; (V,Ø)*

gudinde no *Gudin-n; (H) Gudénj; (V) Gudé-éj; (V,Ø) (hon war skön såm æn Gudé-éj* = hun var skøn som en gudinde) *(V,Ø)*

gudløs to *Gudløes; (H) Guløes; (V,Ø)*

gudsbarn no *Gudsbåe; (H) Gusbåen; (V,Ø) (båhnê blöw Døbt, åh så war Deh æ Gusbåên* = barnet blev døbt, og så var det et gudsbarn) *(V,Ø)*

gudsfrygt no *Gudsfrøgt; (H,Øm) Gusfrøwt; (V,Øø)* (se frygt)

gudsjammerlig to *Gudsjammërli; (H) Gusjammërlê; (V,Ø) (Deh ær Gusjammërli så möj' Deh hår ræent i oër* = det er gudsjammerligt så meget, det har regnet i år) *(V,Ø)*

gudskelov no *Guskélow; (H,V,Ø)* (*Guskélow åh tak for, at a ek fal' åh brækkê bienê, Da Deh war isslaw wé mi huws* = gudskelow og tak for at jeg ikke faldt og brækkede benet, da det var isslag ved mit hus) *(V,Ø)*

gudstjeneste *no Gudstjænnêst; (H) Gustjænnêst; (V,Ø)* (se tjeneste)

guld no *Gul', æ G.; (Hs) Gul'; (Hn) Gul, Gullê; (V,Ø) (Gul' åh Grøen skoew* = guld og grønne skove) *(H)*

guldalder no *Gulållër; (H,V,Ø) (Di snakkê åm målërijjês Gulållër* = de snakker om maleriets guldalder) *(V,Ø)* (se alder)

guldbryllup no *Gulbrøllop; (H,V,Ø)* (se bryllup)

guldfisk no *Gulfésk; (H,V,Ø)* (se fisk) *(Dær war ful' oh Gulfésk i æ Dam', té Di blöw æt oh æn hæjër* = der var fuldt af guldfisk i dammen, til de blev ædt af en hejre) *(H)*

guldkorn no *Gulkuên; (H,V,Ø)* (se korn) *(Gulkuên, Deh ær nøej æn spijsër té Dawwër* = gulkorn, det er noget man spiser til davre (morgenmad)) *(H)*

guldmedalje no *GulmæDaljê (H,V,Ø)* (se medalje)

guldsmed n *Gulsmeh; (H,V,Ø)* (se smed) *(æn Gulsmeh ær æn rowinsékt* = en guldsmed er et rovinsekt) *(H)*

guldstol no *Gulstuêl; (H,V,Ø)* (se stol)

guldtryk no *Gultrøk; (H,V,Ø)* (se tryk) *(Di Gammêl boewbéj' hae Gultrøk, når Deh sku wæër fijn* = de gamle bogbind havde guldtryk, når det skulle være fint) *(Ø)*

guldvægt no *Gulwægt; (H) Gulwæwt; (V,Ø)* (se vægt) *(Deh ær kloeg, når Deh Gællër, åh wæéj sijn oër poh æn Gulwæwt* = det er klogt, når det gælder, at veje sine ord på en guldvægt) *(V,Ø)*

gullerod no *Gullërud; (H) Gullëruê; (V,Ø)*

gullig to *Gulli; (H,V,Ø) (hon hår röwwën möj' åh héjjês tæjjër ær möj' Gulli* = hendes tænder er meget gullige) *(Ø)*

gulne uo *Gullên, Gulnër, Gulnê, h. Gulnê; (H,V,Ø) (hans Dåbsattéjst war blöwwên Gulnê mæ æ oër* = hans dåbsattest war blevet gulnet med årene) *(Hs)*

gulsot n *Gulsoêt; (H,V,Ø) (Gulsoêt ka wæër æn alworli syewdom* = gulsot kan være en alvorlig sygdom) *(Ø)*

gulspurv n *Gulsporh; (H) Gulspåhr; (V,Ø)* (se spurv)

gulv no *Gul, æ G., Guêl-l, æ G.; (Hs) Gul; (Hn) Gwol* el. *Gåll, -lê, Gål-l, Gållên; (V,Ø)* (stuegulv eller et afsnit mellem lodrette stolper f. eks. i laden til kornneg, hø o.l.)

gulvbræt no *Guêlbræt'; (H) Gålbræt/Gwolbræt; (V,Ø)* (se bræt)

gulvmåtte no *Guêlmåt'; (H) Gålmåt'/Gwolmåt'; (V,Ø)* (se måtte)

gulvskrubbe no *Guêl'skrop; (H) Gwolskrop*; *(V,Ø)* (se skrubbe)

gulvtæppe no *Guêl'tæp'; (H) Gwoltæp'; (V,Ø)* (se tæppe)

gumle uo *Gummêl, Gumlër, Gummêlt, h. Gummêlt; (H,V,Ø) (Di Gummêlt sæ Gjæmmêl æn kåër' æblër* = de gumlede sig gennem en kurv æbler) *(H,V,Ø)*

gumme no *Gum-m, æ G., -ër, æ -ër.; (Hs) Gum-m; (Hn) Guem, Gumn, Gummër, -n; (V,Ø) (Gumn war tajløes* = Gummen var tandløs) *(Ø)*

gummi no *Gommi, æ G.; (Hs) Gommi; (Hn) Gommi, -ê; (V,Ø)*

gummibold no *Gommibål'; (H,V,Ø)* (se bold)

gummibåd no *Gommiboed; (H,V,Ø)* (se båd) (*Gommiboed browwês åssê té redningsboed* = gummibåde bruges også til redningsbåde) *(H,V,Ø)*

gummibånd no *Gommiboên; (H) Gommibånj'; (V) Gommibuên; (Ø)* (se bånd)

gump no *Gomp, æ G., Gomp, æ G.; (Hs) Gomp; (Hn) Gomp, -ên, -ër (V,Ø) (hennê mun' ær såm æn hønsGomp* = hendes mund er som en hønse-gump) *(H)*

gumpetung to *Gompêtång; (H,V,Ø) (hon war blöwwên Gompêtång mæ æ ållër* = hun var blevet gumpetung med alderen) *(Hs)*

gungre uo *Gungrër, Gungrër, Gungrër, h. Gungrër; (H,V,Ø) (ih, hwor wi Gungrër, såe muwsên té elefantn, Da Deh Gék öwwër browwên* = ih, hvor vi gungrer, sagde musen til elefanten, da de gik over broen) *(V,Ø)*

gunst no *Gonst, æ G.; (Hs) Gonst; (Hn) Gonst, -ên; (V,Ø) (hoj wiest sijn Gonst wé åh la ham fåh æn Dåjs* = hun viste sin gunst ved at lade ham få en dans) *(V,Ø)*

gunstig to *Gonsti; (H,V,Ø) (stjarnërn stoër Gonsti for spåhkunên* = stjernerne står gunstigt for spåkonen) *(V,Ø)*

gurgle uo *Gorl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (a hår Gorlt æ hals* = jeg har gurglet halsen) *(Hs)*

gurglevand no *Gorlwån'; (H) Gorlwånj'; (V) Gorlwåj'; (Ø)* (se vand)

gus no *Guws, æ G.; (Hs) Guws; (Hn) Guws, -ên; (V,Ø)* (tåge, f. eks. havgus)

gusten to *Gustn; (H,V,Ø) (Do siër nøej Gustn uw i ansegte* = du ser noget gusten ud i ansigtet) *(Øm)*

guttermand no *Guttërman'; (H) Guttërmanj'; (V) Guttërmaj'; (Ø)* (se mand)

gyde no *Gyéj, æ G., Gyjër, æ Gyjër (Hs) Gyéj; (Hn) Gydê, -n, -ër, -ërn; (Øm) Gyej, Gyjjên, Gyjjêr, Gyjjërn; (Øø) (béttê Gyej* = lille gade) *(Ø)*

gyde uo *Gyéj, Gyjjër, Gyjjê, h. Gyjjê; (H,V,Ø) (feskên Gyjjër* = fiskene gyder) *(H,V,Ø)*

gylden to *Gyllên; (H,V,Ø) (æn/æ Gyllên håntrøk/hånjtrøk/håjtrøk* = et gyldent håndtryk) *(Hs/V/Ø)*

gyldenlak n *Gyllênlak; (H,V,Ø)* (plante)

gyldenris n *Gyllênrijs; (H,V,Ø)* (plante)

gyldig to *GylDi; (H,V,Ø) (kyërkårtê ær GylDi ænno* = kørerkortet er gyldigt endnu) *(V,Ø)*

gylp no *Golp, æ G.; (Hs) Golp; (Hn) Golp, -ê; (V,Ø)* (opkast)

gylpe uo *Golp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (mannê fåwl Golpër føên op té Djær ongër* = mange fugle gylper føden op til deres unger) *(H,V,Ø)*

gylt no *Gylt, -ên, -ër, -ërn; (*blot i *Øm)* (ung so*)*

gymnast no *Gymnast, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gymnast; (Hn) Gymnast, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

gymnastik no *Gynastik, æ G.; (Hs) Gynastik; (Hn) Gymnastek, -kên; (V,Ø)*

gynge no *Gøeng, æ G., Gøngër, æ G.; (Hs) Gøeng; (Hn) Gøeng Gøngên, Gøngër, -n; (V,Ø)*

gynge uo *Gøeng, Gøngër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ bar, Di Gøngër* = børnene gynger) *(Hs)*

gyngestol no *Gøngstuel; (H,V,Ø)* (se stol)

gys no *Gyjs', æ G., Gyjs', æ G.; (Hs) Gyjs'; (Hn) Gus-s, Gussê, Gus-s, Gussên; (V,Ø) (Deh kåel Gus-s* = det kolde gys) *(H)*

gyse uo *Gyéjs, Gyj'sër, Gøes, h. Gyjst; (H) Gus-s, Gussër, Gussê, h. Gussê) (V,Ø)*

gyselig to *Gyesli, (H,V,Ø) (Deh war æn Gyesli histår'rê* = det var en gyselig historie) *(H,V,Ø)*

gyser no *Gyjsër, æ G., +r, æ +r; (Hs) Gyjsër; (Hn) Gyjsër, -n, +r, -n; (V,Ø) (Dær war mannê, såm blöw slåên ihjæl i Dæj Gyjsër* = der var mange, som blev slået ihjæl i den gyser) *(V,Ø)*

gyvel n *Gywwêl; (H,V,Ø) (Deh sijjê flåt uw mæ Di Guêl Gywwêl poh klethiërn* = det ser flot ud med de gule gyvel på klithederne) *(V,Ø)*

gæk no *Gæk, æ G.; (Hs); Gæk; (Hn) Gæk, -kên; (V,Ø) (Di Dröw Gæk mæ ham* = de drev gæk med ham) *(H,V,Ø)*

gække uo *Gjæk, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø)*

gækkebrev no *Gækkêbröw; (H,V,Ø)* (se brev)

gæld no *Gjæl', æ G., G, æ G.; (Hs) Gjæl'; (Hn) Gæl', -lên, Gæl', Gællên; (V,Ø) (han håe bétael si Gjæl'* = han har betalt sin gæld) *(H)*

gælde uo *Gjæel, Gjællër, Gjælt, h. Gjælt; (H) Gæel, Gæl-*

lër, Gælt, h. Gælt; (V,Ø) (Dæj rewwêl Gællër ék miër, Dænj/Dæj hår hælsêns Gælt i hujjërwies oh oër = den regel gælder ikke længere, den har ellers gjaldt i hundredevis af år) *(V/Ø)*

gældfri to *Gjælfrij'; (H) Gælfrij; (V,Ø) (Deh moh wæër skjøn, åh wæër Gjælfrij* = det må være skønt at være gældfri) *(H)*

gældsbevis no *Gjælsbéwies; (H) Gælsbéwies; (V,Ø)* (se bevis)

gældsfængsel no *Gjælsfængsêl; (H) Gælsfængsêl; (V,Ø)* (se fængsel)

gæller no *Gjællër, æ G.; (Hs) Gjællër; (Hn) Gællër, -n; (V,Ø) (fesk ånnër mæ Gællër* = fisk ånder med gæller) *(V,Ø)*

gælleåbning no *Gjælobning; (H) Gælobning; (V,Ø)* (se åbning)

gænge no *Gængê, æ G.; (Hs) Gængê; (Hn) Gæeng, -ên; (V,Ø) (hæër Goër lywwê sijn Gæeng, såm Deh åltijjër hå Gjow'* = her går livet (i) sin gænge, som det altid har gjort) *(Øø)*

gængs to *Gængs; (H,V,Ø) (Deh ær Gængs mannê stéêr, åh Gør såên* = Det er gængst mange steder, at gøre sådan) *(V,Ø)*

gær no *Gjar, æ G.; (Hs) Gjar; (Hn) Gjar, -rên; (V,Ø) (Gjarrên war mollên* = gæren var muggen) *(V,Ø)*

gærde no (anvendes næsten ikke)

gærdesanger n *Gæërsangër; (H,V,Ø)*

gærdesmutte n *Gæërsmut; (H) GærDêsmut; (V,Ø)*

gære uo *Gæër, Gæër, Gæër, h. Gæër; (H) jaër, j., j., h. j.; (V,Ø)*

gæring no *Gæring, æ G.; (Hs) Gæring; (Hn) jaring, -ên; (V,Ø)*

gæringssav no *Gæringssaw; (H,V,Ø)* (sav til skrå afskæring af brædder)

gæsling no *Gæjsléng, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gæjsléng; (Hn) Gæsleng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

gæst no *Gæjst, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) Gæjst; (Hn) Gæjst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (i stedet for gæst/gæster bruges mest: *fræmmê* = fremmede) *(wi ska ha fræmmê i jawtên* = vi skal have gæster i aften) *(V,Ø)*

gæste uo (omskr. t.: *bésøeg/bésøêw* = besøg; (se dette)) *(H,Øm/V,Øø)*

gæstebog no *Gjæstêboeg; (H) Gæstêboew; (V,Ø)*

gæstgiver no *GjæstGiwwër; (H) GæstGiwwër; (V,Ø)* (se giver)

gæstgivergård no *GjæstGiwwërGor; (H) Gæst-GiwwërGor; (V,Ø)* (se gård)

gætte uo *Gi'et, Gi'tër, Gi'tê, h. Gi'tê; (H) Git', Gittër, Gittê, h. Gittê; (V,Ø) (a håër Gittê Gåedên* = jeg har gættet gåden) *(V,Ø)*

gætteleg no *Gi'etli-êg; (H) Gittêlé-êg; (V,Ø)* (se leg)

gætteri no *Gittërij', æ G., Gittërijjër, æ G.; (Hs) Gittërij; (Hn) Gittërij', Gittërijjê, -r, -rn (V,Ø)*

gætteværk no *Gitwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

gæv to **1**. *Gjæw'; (H,V,Ø)* **2.** *swår; (H) (han ær æn bé'tê svår Dræng'* = han er en lille gæv dreng) *(H)*

gø uo *Gyj, Gyjjër, Gyjjê, h. Gyjjê; (H,V,Ø) (hujjên Gyjjê hielê nættên* = hunden gøede hele natten) *(V,Ø)*

gøde uo *Gyéj, Gyjjër, Gyjjê. h. Gyjjê; (H,V,Ø)* (man bruger hellere: *soh Gyéj/Gyjning; (H/V,Ø) (Dær trængër té åh blyw soh Gyéj wé æ katøflër* = der trænger til at blive gødet ved kartoflerne) *(Hs)*

gødning no *Gyéjnéng, æ G.; (Hs) Gyjning, -ên; (V,Ø) (Di war uew åh soh Gyjning, fön+n Dær kom ræen* = de var ude at sprede gødning, før der kom regn) *(Ø)*

gødskning no *Gøskning, -n; (Øm) (markên war i æn Gue Gøskning, Dæj war fijn åh Grøn'* = marken var i en god gødskning, den var fin og grøn) *(Øm)* (ellers kun lidt anvendt i herredet)

gøg n *Gøeg; (H,Øm) Gøew; (V,Øø)*

gøgeunge n *Gøegong; (H,V,Øm) Gøewgo-êng; (Øø)* (se unge)

gøgeurt no *Gøêgurt; (H,V,Øm) Gøêwgurt; (Øø)*

gøgl no *jögl, æ G.; (Hs) jögl; (Hn) jögl, -ê; (V,Ø)*

gøgle uo *jögêl, jöglër, jöglt, h. jöglt; (H,V,Ø) (hwa ær-æ Do Goër åh jöglër mæh* = hvad er det, du går og gøgler med (fumler med)) *(H,V,Ø)*

gøgler no *jöglër, æ G., jöjlër+r. æ G,.; (Hs) jöglër; (Hn) jöglër; -n, +r, jöglërn (V,Ø) (hanj/haj ær jöglër i æ sirkus* = han er gøgler i et cirkus) *(V/Ø)*

gøgleri no *jøglërij, æ G., -ër, æ -ër; (Hs) jøglërij; (Hn) jøglërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

gøre uo *Gjøër; (H) Gøër* el. *Gør, Gjow', h. Gjow'; (V,Ø) (Deh war Gott, at haj Gjow-æ* = det var godt, at han gjorde det) *(Ø)*

gøremål no *(*omskr. t.: f. eks *nøej åh ta sæ té* = noget at tage sig til*); (H,V,Ø)* (se mål)

gørlig to (omskr. t. f. eks.: *ka la sæ Gjør/Gøhr* = kan lade sig gøre) *(H/V,Ø)*

gørtler no *Gørtlër, æ G., -r, æ -r; (Hs) Gørtlër; (Hn) Gørtlër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (metalbearbejder, der arbejder i messing og bronce)

gå uo *Goh, Goër, Gik, ær Goên/ær Goê; (H/V,Ø)*

gåben no *Goh-bien; (H,V,Ø)* (se ben) *(han/hanj/haj hår Guê Goh-bien* = han har gode gå-bén) *(H/V/Ø)*

gåde no *Gåêd, æ G., Gåêdër, æ G.; (Hs) Gåêd; (Hn) Gåêd, -ên, -ër, -ërn; (V,Øm) Gåê, -n, -r, -rn; (Øø) (wi sku ållsammêl Git æn Gåêd* = vi skulle allesammen gætte en gåde) *(H,V,Øm)*

gående lang tilægsform *Gohên; (H,V,Ø) (Di kom Gohên* = de kom gående) *(H,V,Ø)*

gård no *Goê, æ G., Go-ër, æ G.; (Hs) Goê; (Hn) Goër, -n, Goër-r, Goërn; (V,Øm) Går, Gån+n, Går-r, Gån+n; (Øland)*

gårdejer no *Goëræjjër; (H,V,Ø)* (se ejer)

gårdmand no *Goërman'; (H) Goërmanj'; (V) Goërmaj' (Ø)* (se mand)

gårdskarl no (omskr. t.: *kåel* = karl; *(H,V,Ø)* (se karl)

gårdsplads no *Gårsplas; (H,V,Ø)* (se plads) *(Gårsplassên hae pikstien* = gårdspladsen havde piksten) *(V,Ø)*

gås no *Goes, æ G., Gjæs, æ G.; (Hs) Goes; (Hn) Goes, -ên, Gæs, -sên; (V,Ø)*

gåsefod no *Goesfud; (H) Goesfu'; (V,Ø)* (se fod)

gåsegang no *GoesGang'; (H) GoesGång'; (V,Ø)* (se gang)

gåsehud no *Goeshud; (H,V,Ø)* (se hud) *(Di blöw så fårskrækkê, at Di fék Goeshud öwwër Deh hielê* = de blev så forskrækkede, at de fik gåsehud over det hele) *(H,V,Ø)*

gåseurt n *Goesort; (H,V,Ø)* (plante)

gåseøjne no *Goesöwn; (H) Goesywn; (V,Ø)*

gåtur no *Goh'tuwwër* el. *Goh'tuër; (H,V,Ø)* (se tur)

H

habengut no *habenGut; (H,V,Ø) (wi ska ha ål wor habênGut mæ wos* = vi skal have alt vort habengut med os) *(H,V,Ø)*

had no (stærke udtryk som had bruges næsten ikke i Han herred; omskr. t. f. eks.: *ét/ék forDraeg/forDraew - ét/ék brøh sæ åm* = ikke fordrage - ikke bryde sig om) *(H/V,Ø)*

hade uo (der bruges kun afdæmpede udtryk for begrebet at hade) (*ham ka a ék li'/ ham bröër a mæ ék om (V,Ø)*

hadefuld to (bruges ej, anses for umoralsk eller uetisk)

hage (sig) uo *haêg (sæ), -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

hage no *haêg, æ h., hagër, æ h.; (Hs) haeg; (Hn) ha-êg, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

hagerem no *kjægl, æ k. kjæglê, æ k.; (Hs) kjægl; (Hn) kæwl* el. *kægl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (hagerem til hovedtøj til heste)

hageskæg no *haêgskjæg; (H,V,Ø)* (se skæg)

hagesmæk no *haêgsmæk; (H,V,Ø)* (se smæk)

hagl no *hawl', æ h., hawl', æ hawl'; (Hs) hawl'; (Hn) hawl', -ê, -n; (V,Ø)*

haglbyge no *hawlbøéj* eller *hawlæêl; (H) hawlbyéj; (V) hawlbyéj* el. *hawl'kuwl; (Ø)* (se byge) *(Dæ ska tow hawlæêl té æn hawlbøéj* = der skal to *æel'ër* til en haglbyge) *(H)*

haglbøsse no *hawlbøs-s; (H,V,Ø)* (se bøsse)

hagle uo *hawl, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh hawlër no* = det hagler nu) *(H,V,Ø)*

haj no *haj', æ h., hajjër, æ h,: (Hs) haj'; (Hn) haj, -jên, -jër, -jërn; (V,Ø)*

hakke no *hak', æ h., hakkër, æ h.; (Hs) hak'; (Hn) hak', hakkên, hakkër, hakkërn; (V,Ø)*

hakke uo *hak, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (i Gammêl Daew, Da hakkê Di ruwwër mæh hånjkraft* = i gamle dage, da hakkede de roer med håndkraft) *(V)*

hakkebræt no *hakkêbræt; (H,V,Ø)* (se bræt)

hakkebøf no *bøf; (H,V,Ø)* (med bøf menes hakkebøf)

hakkelse no *hakkêls, æ h.; (Hs) hakkêls; (Hn) hakkêls, hakkêlsn; (V,Ø)* (hakkelse er snittet byg- og havrehalm. Snitningen sker i en hakkelsesmaskine)

hakkelsesmaskine no *hakkêlsmaskijn; (H,V,Ø)* (se maskine)

hakken to *hakken; (V,Ø)* (sprukken hud) *(mien hænjër blöw så hakkên, i frostwé-êrê* = mine hænder blev så sprukne i frostvejret) *(V)*

hal no *hal, æ h., -lër, æ -lër; (Hs) hal; (Hn) hal, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø)*

hale no *hå-êl, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) håêl; (Hn) håêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (*hyjjê blöw röwn i hå-êlër, føn+n Deh blöw stakkê* = høet blev revet i haler, før det blev stakket) *(V,Ø)*

hale uo *hå-êl, hå-êlër, håelt, h. håelt*; *(H,V,Ø)* (at hale ind på noget)

halehår no *hå-êlhor; (H,V,Ø)* (se hår)

halepenge no *håêlpæ-æng, håêlpængn; (H,V,Ø)* (betaling for bedækning af heste og køer. Hvis det gav resultat, forfaldt yderligere et beløb)

haletudse no *håêltoes; (H,V,Ø)* (se tudse)

halm no *halm, æ h.; (Hs) halm; (Hn) halm, -ê; (V,Ø)*

halmstrå no *halmstro; (H,V,Ø)* (se strå) *(han kløngër sæ té Deh sist halmsto* = han klynger sig til det sidste halmstrå) *(H)*

halmvisk no *halmwésk; (H,V,Ø)* (se visk)

hals no *hals, æ h., hals, æ h.; (Hs) hals; (Hn) hals, -ên, hals, -ên; (V,Ø)*

halsbrand no *halsbråen; (H) halsbranj'; (V) halsbraj'; (Ø)* (se brand)

halsbrækkende to *halsbrækkên; (H,V,Ø) (Deh siër nøej halsbrækkên uw'* = det ser noget halsbrækkende ud) *(H,V,Ø)*

halse uo *hals, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Di halsër oh stéh mæ tångên uw oh halsên* = de halser af sted med tungen ud af halsen) *(V,Ø)*

halshugge uo *halshoew; (H,V,Ø)* (se hugge) *(i Gammêl Daew ku-æn blyew halshowwê, for åh ha slåe nuên ihjal* = i gamle dage kunne man blive halshugget for at have slået nogen ihjel) *(H,V,Ø)*

halshul no *halshwol; (H,V,Ø)* (se hul)

halsklud no *halskluw'; (H,V,Ø)* (se klud) (et finere halsklæde)

halsklæde no *halsklé-ê ; (H,V,Ø)* (se klæde)

halsløs to *halsløs; (H,V,Ø)*

halstørklæde no bruges éj. I stedet bruges *halsklé-ê; (H,V,Ø)* (se halsklæde)

halt to *halt; (H,V,Ø) (hæjstên ær halt* = hesten er halt) *(V,Ø)*

halte *uo halt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj/haj hår haltê poh Deh jæên bien i mannê oër* = han har haltet på det ene ben i mange år) *(V/Ø)*

halv to *hal'; (H,V,Ø) (ka wi fåh æn hal' Gris té ywl?* = kan vi få en halv gris til jul?) *(H,V,Ø)*

halvanden tao *halajjên; (H) halanjên; (V) halajjên;Ø) (halanjên/halajjên tøéj laj'* = halvanden tønde land) *(V/Ø)*

halvblods to *halblods; (H,V,Ø) (hæjstên war halblods* = hæsten var halvblods) *(H,V,Ø)* (heste inddeles i varmblodsheste og koldblodsheste. Varmblodsheste bruges til ridning, koldblodsheste til arbejdsbrug)

halvbroder no *halbror; (V,Ø)* (se broder)

halvdags to *halDaws* el. *halDas; (H,V,Ø)*

halvdagsplads no *halDasplas; (H,V,Ø)* (se plads) *(a håër æn halDasplas i böhnhawwên té mi båen* = jeg har en halvdagsplads i børnehaven til mit barn) *(V,Ø)*

halvdel no *halDiêl; (H,V,Ø)* (se del)

halvdør no *halDaër; (H) halDör; (V,Ø) (Deh æ Gott mæ æn halDör i huwsê* = det er godt med en halvdør i huset) *(V,Ø)* (se dør)

halvere uo *halviër, halviër-r, halviër-r, h. halviër-r; (H,V,Ø) (i Guër, Da halviër-r wi ål æblërn. Di sku føllês mæ rönbærsjelé såm tébéhøër té stiegên* = i går, da halverede vi alle æblerne. De skulle fyldes med rønnebærgelé som tilbehør til stegen) *(V,Ø)*

halvfed to *halfie; (H,V,Ø) (Grisên ær kon hal-fie ænno, så wi wintër mæ å slawt'n* = grisen er kun halvfed endnu, så vi venter med at slagte den) *(V,Ø)*

halvflaske no *halflask; (H,V,Ø)* (se flaske)

halvfætter no *halfættër; (H,V,Ø)* (se fætter)

halvgammel to *halGammêl; (H,V,Ø) (hanj/haj wirkër halGammêl, mæn hanj/haj æ kon förre* = han virker halvgammel, men han er kun fyrre) *(V/Ø)*

halvgjort to *halGjow'; (H,V,Ø) (Deh siër nøej halGjow' uw'* = det ser noget halvgjort ud) *(H,V,Ø)*

halvgud no *halGud; (H) halGu; (V,Ø)* (se gud)

halvgående to *halGoen; (H,V,Ø) (kowwên æ halGoên* = koen er halvgående) (dvs. koen er halvvejs i drægtighedsperioden) *(V,Ø)*

halvhellig to *halhællê; (H,V,Ø) (Deh ær såên lit halhællê, lissom treddê; ywlDaw* = det er sådan lidt halvhelligt, ligesom tredie juledag) *(V,Ø)*

halvhjertet to *halhjatê; (H,V,Ø) (hanj/haj Goër kon halhjatê énj/éj' for sãgên* = han går kun halvhjertet ind for sagen) *(V,Ø)*

halvhundrede tao *hal'hunnër; (H) hal'hunjër; (V) hal'hujjër (Ø)*

halvkugle no *halkuwl; (H,V,Ø)* (se kugle)

halvkusine no *halkusien; (H,V,Ø)* (se kusine)

halvkvædet to *halkwæddê; (H,V,Ø) (Deh war æn halkwæddê wies, hon kam mæh, Dæn/Dænj/Dæj slaërkjælling* = det var en halvkvædet vise, hun kom med, den sladderkælling) (det var kun halvdelen af historien, resten må man selv gætte) *(H/V/Ø)*

halvkæreste no *halkjærrêst; (H) halkærrêst; (V,Ø)* (se kæreste) *(hon haed jæn hielkjærrêst åh så æn tow-trij halkjærrêstër) (H)*

halvleg no *hal-lieg'; (Hs); hal-liew'; (V,Ø)* (se leg)

halvmørke to *halmøërk; (H,V,Ø) (Dær war halmøërk, Da wi gik hjæm'* = der var halvmørkt, da vi gik hjem) *(H,V,Ø)*

halvmåne no *halmåen; (H,V,Ø)* (se måne)

halvpart no *halpårt; (H,V,Ø)* (se part) *(Do ska åssê ha Dijn halpårt* = du skal også have din halvpart) *(H,V,Ø)*

halvsøskende no *halsøskên; (H,V,Ø)* (se søskende) *(Da hanj/haj blöw Gammêl, åpDawwê haj, at haj hae tow halsøskên* = da ham blev gammel, opdagede han, at han havde to halvsøskende) *(V/Ø)*

halvtag no *haltaeg; (H,Øm) haltaêw; (V,Ø)* (se tag)

halvvejs bio *halwéjs; (H,V,Ø) (Di hoêbê, at Di war nåêj halwéjs mæ oêrboewên* = de håbede, at de var nået halvvejs med ordbogen) *(V,Ø)*

halvvoksen to *halwwowsên; (H,V,Ø) (Di halwwowsên knæjt war é/ék té åh styjjê* = de halvvoksne knægte var ikke til at styre) *(H/V,Ø)*

halvø no *hal-ø'; (H,V,Ø)* (se ø)

halvår no *hal-oër; (H,V,Ø)* (se år)

ham 1 no *ham', æ h., ham-m, æ h.; (Hs) ham'; (Hn) ham', hammên, ham-m, hammên; (V,Ø) (éj' imæêl ka-æn fé-êj æn ham' fråh æn how-worm* = ind imellem kan man finde en ham fra en hugorm) *(V,Ø)* (hammen er det yderste forhornede lag på padder og krybdyr. Ham kan også bruges i overført betydning)

ham 2 no *ham', æ h., ham', æ h.; (Hs) ham'; (Hn) ham', hammên, ham-m, hammên; (V,Ø)* (efterbyrd ved en hoppe)

hammel no *haml, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) haml; (Hn) haml, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (træanordning til hesteforspand, består af hammelstok, som er en tværstang med to svingler, hvortil hestene kobles) (i overført betydning: *åh træk poh saem haml* = at trække på samme hammel) *(H,V,Ø)*

hamle (op) uo *hammêl (åp), hamlër, hammêlt, h. hammêlt; (H,V,Ø) (Di war ét/ék té åh hammêl åp mæ* = de var ikke til at hamle op med) *(H/V,Ø)*

hammelstok no *hammêlståk; (H,V,Ø)* (se stok)

hammer no *hammër, æ h., hammër-r-e, æ h.; (Hs) hammër, -n, hammër-r, hammërn; (V,Ø)*

hammerhoved no *hammërhued; (H) hammërhue; (V,Ø)* (se hoved)

hammerkast no *hammërkast; (H,V,Ø)* (se kast) (sport)

hammerslag no *hammërslaw; (H,V,Ø)* (se slag) (*Dær blöw hammërslaw wé 500 kronër* = der blev hammerslag ved 500 kroner) *(H,V,Ø)*

hamp no *hamp, æ h.; (Hs) hamp; (Hn) hamp, -ên; (V,Ø) (føn+n browt Di hamp té åh laêw ré-êb åh, no browwër Di åssê hamp té nøej ånt* = førhen brugte de hamp til at lave reb af, nu bruger de også hamp til noget andet) *(Ø)*

hamper to *hambër; (H,V,Ø) (Deh war æn hambër lyjt* = det var en hamper lugt) *(V,Ø)*

hampereb no *hampré-êb; (H,V,Ø)* (se reb)

hamre uo *hammër, hammër, hammër, h. hammër; (H) hammër, hamrër, hamrër, h. hamrër; (V,Ø) (han hammër for Deh mjest poh sin tommêlfengër, siel åm Deh war æ söm han segtê æ'tër* = han hamrer for det meste på sin tommelfinger, selv om det var sømmet, han sigtede efter) *(Hs)*

hamskifte no *hamskywt; (H,V,Ø)* (se skifte) (*jæn ka éj' imæêl fée-êj æn ham' fråh æ hamskywt oh æn how-worm* = man kan ind imelllem finde en ham fra et hamskifte af

en hugorm) *(V,Ø)*

hamster n *hamstër; (H,V,Ø)* (en lille gnaver, ofte brugt som kæledyr)

hamstre uo *hamstër, hamstrër, hamstrê, h. hamstrê; (H,V,Ø) (ånjër/åjjër coronakrisên 2020 hamstrê fålk WC rollër, åh så möj' ånt konsti* = under coronakrisen hamstrede folk WC ruller og så meget andet kunstig) *(V,Ø)*

Han Herred n *Han Her'ê; (H) Haj Her'ê; (V,Ø)*

hanbo no *hanbow', æ h., hanbowwër, æ h.; (Hs) hanbow'; (Hn) hajbow', hajbowwên, hajbowwër, -n; (V,Ø) (æ hanbowwër ær hwærkên thybowwër hællër wænnêlbowwër* = hanboer er hverken tyboere eller vendelboere) *(Hs)*

handel no *hannêl, æ h., hanlër, æ hanlër; (Hs) hannêl; (Hn) hanjêl, -n, hanjlër, -n; (V) hajjêl, -n, hajlër, -n; (Ø) (han wil Gja-ërn slåh æn hannêl oh mæ mæ* = han ville gerne så en handel af med mig) *(H)*

handelsgartner no *hannêlsGartnër; (H) hanjêlsGartnër; (V) hajjêlsGartnër; (Ø)* (se gartner)

handelsmand no *hannêlsman'; (H)* (se mand) *kræjlër æ k., kræjlër-r, æ k.; (Hs) kræjlër; (Hn) kræjlër, -n, -ê, -ërn; (V) hanjêlsmanj; (V) hajjêlsmaj'; (Ø) prångër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (handelsmand: mand, der handler med husdyr) (pranger: mand, der der handler med forskellige varer)

handelsplads no *hannêlsplas; (H) hanjêlsplas; (V) hajjêlsplas; (H,V,Ø)* (se plads)

handelsrejsende to *hannêlsré-êsên; (H) hanjêlsré-êsên; (V) hajjêlsré-êsên; (Ø)*

handelsskole no *hannêlsskuêl; (H) hanjêlsskuêl; (V) hajjêlsskuêl; (Ø)* (se skole)

handle uo *hannêl, hanlër, hannêt, h. hannêlt; (H) hanjêl, hanjlër, hanjêlt, h. hanjêlt; (V) hajêl, -ër, -t, h. -t; (Ø) (Di blöw eni åm prijsên, åh Dærmæ war Dær hajlt* = de blev enige om prisen, og dermed var der handlet) *(Ø)*

handlende to *hanlên; (H) hanjlên; (V) hajlên; (Ø) (Deh ær æn hanlên/hanjlên/hajlên, Dær Goe ront/ronjt/rojt åh sællë wé Dörrên* = det er en handlende, der går rundt og sælger ved dørene) *(H/V/Ø)*

handling no *hanling, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hanling; (Hn) hanjling, -ên, -ër, -ërn; (V) hajling, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (Dær ska åltijjër wær hanling bag wé æ uwër* = der skal altid være handling bag ved ordene) *(Hs)*

handlingsmættet to *hanlingsmættê; (H) hanjlingsmættê; (V) hajlingsmættê; (Ø) (filmên war hanjlingsmættê/hajlingsmættê* = filmen war handlingsmættet) *(V/Ø)*

handske no *hanjsk, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hanjsk; (Hn) hanjsk, -ên, -ër, -ërn; (V) hansk* el.*hajsk, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (Deh ær kålt, så Do ska hoew hajskërn* = det er koldt, så du skal huske handskerne) *(Øø)*

hane 1 no *kåk, æ k., kåêk, æ k.; (Hs) kåk; (Hn) kåk, -kên, -kê, -kërn; (V,Ø) (kåkkên Gåelër hwær måên, åh Deh ær så skjøn åh høër poh* = hanen galer hver morgen, og det er skønt at høre på) *(Øø)*

hane 2 no *ha-ên, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) ha-ên; (Hn) ha-ên, han+n, haër, hanërn; (V,Ø) (wånha-ên* = vandhane) *(Hn) (wånjha-ên = vandhane); (V) (wåjha-ên* = vandhane*); (Ø)*

hanebjælke no *haênbjælk'; (H) haêjbjælk'; (V,Ø)* (se bånd og bjælke)

hanebånd no *hanbån'; (H) haenbånj'; (V) haéjbuj'; (Ø)*

hanekam no (omskr. t.: *kam poh æ kåk* = kam på hanen) *(Hs) (kammên poh kåkkên* = kammen på hanen) *(V,Ø)* (se kam) *(kammên poh kåkkên ær rø'* = kammen på hanen er rød) *(V,Ø)*

hanekylling no *kåkkywléng; (H,V,Ø)* (se kylling) *(haj brøstê sæ åp såm æn kåkkylléng* = han brystede sig op som en hanekylling) *(V,Ø)*

hang no *hang; (H,V,Ø) (hon hår hang té söêd sägër* = hun har hang til søde ting) *(H,V)*

hanhund no *hanhun', æ h., hanhun-n, æ hanhun-n; (Hs) hanhun'; (Hn) hanjhunj', -ên, hanjhunj-j, hanjhunjên; (V) hajhuj', hajhujjên, hajhuj-j, hajhujjên; Ø)* (se hund)

hank no *hank, æ h., haenk, æ h.; (Hs) hank; (Hn) hånk, -en, håenk, hånkën; (V,Ø) (Dær ær tow haenk poh æn Gryed* = der er to hanke på en gryde) *(Hs)*

hankeløs to *hanklös; (H) hånkløs; (V,Ø) (æn hånkløs Gryéj ka browwês såm wåjtrow té hönsên* = en hankeløs gryde kan bruges som vandtrug til hønsene) *(Ø)*

hankøn no *hankjøn'; (H) hanjkøn'; (V) hajkøn'; (Ø) (honåh hankjøn browwës båêd i Grammatik åh åm löwwen wæsnër* = hun- og hankøn bruges både i grammatik og om levende væsner) *(H)*

hare no *håër, æ h., håër-r, æ h.; (Hs) håër; (Hn) håër, -n, -r, håërn; (V,Ø)*

harejagt no *håërjagt; (H) hå-ërjagt; (Øm) hå-ërjagt; (V,Øø) (hå-ërjagtn Goër éj' føêst oktowwër* = harejagten går først ind i oktober) *(V,Øø)*

harekilling no *håërkilling; (H,V,Ø)* (se killing)

hareskår no *håërskor; (H,V,Ø)* (se skår) *(håërskor ka no*

blyew opêriër tillê poh böhnên = hareskår kan nu blive opereret tidligt på børnene) *(V,Ø)*

harke uo *haërk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (ættër åh ha haërkê, spøttê haj långspøt* = efter at have harket, spøttede han langspyt = efter at have harket, spyttede han langspyt) *(Ø)*

harm to (omskr. t.: *Gal'* = gal) *(H,V,Ø)*

harmdirrende to (omskr. t.: *möj' Gal'* = gal) *(H,V,Ø)*

harme no (som andre stærke udtryk: bruges dette éj i Han Herred)

harmfuld to (anvendes ej i Herredet)

harmløs to *harmløes; (H,V.Ø) (han/hanj/haj war fulstæDi harmløes, åssê nær/når haj war ful'* = han var fuldstændig harmløs, også når han var fuld) *(H/V/Ø)*

harpe no *haërp, æ h., harpër, æ h.; (Hs) haërp; (Hn) haërp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon slow haërpêns stræeng mæ æ følsåm anslaw* = hun slog harpens strenge med et følsomt anslag) *(Øø)*

harpe uo *haërp, harpër, harpê, h. harpê; (H,V,Ø) (æn Gruwsharpër sortiër Gruwsê ættër störrêls* = en grusharper sorterer gruset efter størrelse) *(V,Ø) (Gruws* = mindre sten i denne sammenhæng)

harpespiller no *haërpspéllër; (H,V,Ø)* (se spiller)

harpestreng no *haërpstræng'; (H,V,Ø)* (se streng)

harpiks no *harpeks, æ h.; (Hs) harpeks; (Hn) harpeks, -ê; (V,Ø)*

harpun no *harpuwn, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) harpuwn; (Hn) harpuwn, +n, -ër, -ërn; (V,Ø) (harpuwnër blywwër browt té jagt poh sælër i Grönlaj'* = harpuner blev brugt til jagt på sæler i Grønland) *(Ø)*

harsk to *harsk; (H,V,Ø) (smørrê ku læt blyew harsk åm sommërn i wor båhnDom* = smørret kunne let blive harskt om sommeren i vor barndom) *(V,Ø)*

harskne uo (omskr. t.: *blyew harsk* = blive harsk) *(H,V,Ø)*

hartkorn no *hårtkuër; (H) hartkuen; (V,Ø)* (se korn) (gl. mål for ydeevne af en gård; brugtes bl. a. til at opkræve skatter til staten og tiende til kirken efter. NB. Kun bønderne skulle betale, herremænd var skattefritaget)

harve no *ha-êr, æ h., ha-êr, æ h.; (Hs) ha-êr; (Hn) ha-êr, -n, -ër, ha-êrn; (V,Ø)*

harve uo *ha-êr, ha-êr, ha-êr-r, h. ha-êr-r; (H,V,Ø)*

has (på) no *haes poh; (H,V,Ø)* (anvendes kun i forbindelse med: *åh fåh haes poh nøej* = at få has på noget)

hase no *haês, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) haês; (Hn) haes, hasên, hasër, -n; (V,Ø) (hunjên/hujjên bæd ham i haesërn* = den bed ham i haserne) *(V/Ø)* (hylstret om f. eks. hasselnødder og bagsiden af knæled)

haspe no *hasp, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hasp; (Hn) hasp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (wéjjeshaspên war röstê* = vindushaspen var rustet) *(V,Ø)*

hassel n *hassêl; (H,V,Ø)*

hasselbusk no *hassêlbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

hasselnød no *hassêlnöd; (H,V,Ø)* (se nød) *(wi ska uw åh plok hassêlnöddër* = vi skal ud og plukke hasselnødder) *(H,V,Ø)*

hast no *hast; (H,V,Ø) (hanj/haj tow oh stéh i ål hast* = han tog af sted i al hast) *(V/Ø)*

haste uo *hast, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (wi ær ét möj' for åh hast oh stéh, Deh ær bæjjër åh ta æn mæ roh* = vi er ikke meget for at haste af sted, det er bedre at tage den med ro) *(H)*

hastig to *ha-estê; (H) hastê; (V,Ø) (Deh war æn möj' ha-estê béslutning* = det var en meget hastigt beslutning) *(H)*

hastighed no *hastihæd, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hastihæd; (Hn) hastihéd, -dên, -dër, -dërn; (V,Øm) hastihéh, -ên, -ër, -ërn; (Øø)*

hastværk/lastværk no *hastwærk, æ h.; (Hs) hjawswærk, -ê; (V,Ø) (wi ka tyêlê sij, Deh ær nøej hjawswærk* = vi kan tydeligt se, det er noget lastværk) *(V,Ø)*

hastværksarbejde no *hastværksarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

hat no *hat, æ h., hat, æ h.; (Hs) hat; (Hn) hat, -tên, hat, hattên; (V,Ø)*

hattemager no *hatmaggër, æ h., -r, æ -r; (Hs) hatmaggër; (Hn) hattêmagër, -n, -r, -n; (V,Øm) hatmawwër, -n, -r, -n; (Øø)*

hattenål no *hatnoêl; (H,V,Ø)* (se nål)

hatteæske no *hatæsk; (H,V,Ø)* (se æske) *(æn hyw hat ka-æn sloh sammêl, så Dæn ka wæër i æn flåd hatæsk* = en høj hat kan man slå sammen, så den kan være i en flad hatteæske) *(Hs)*

hav no *haw', æ h., haew, æ h.; (Hs) haw; (Hn)* (i *Hn* bruges ordet *haw* næsten kun i ubestemt form) *haw', haw'wê, haew, haw'wên; (V,Ø) (kon æn tå-êb ær ét ræj' for haw* =

kun en tåbe er ikke ræd for (bange for) havet) *(Hn)*

havarere uo *hawariër, hawariër, hawareër, ær hawareër; (H,V,Ø)*

havari no *hawarij', æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hawarij'; (Hn) hawarij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

havblik no *hawblek; (H,V,Ø)* (se blik) *(æ fywwër ær åltijjër skjøn, åssê nær Deh ær hawblék* = Limfjorden er altid skøn, også når det er havblik) *(Hs)*

have no *haew, æ h., hawwër, æ h.; (Hs) ha-êw, hawwên, hawwër, -rn; (V,Ø)*

have uo *ha, hår, haed, h. hat; (H) ha, hår, hae, h. hat; (V,Ø)* (*Deh ær wewti, å ha Gue tij'* = det er vigtigt, at have god tid) *(V,Ø)*

havehus no *hawhuws; (H) ha-êwhuws; (V,Ø)* (se hus)

havesanger no *hawsangër; (H,V,Ø)* (fugl)

havestue no *hawstoew; (H,V,Ø)* (se stue)

havfrue no *hawfroew; (H,V,Ø)* (se frue) *(føn+n soh öwwërtroisk sømæj hawfroewwër som möj' tétrækkên, mæn åsse få-rlê wæsnër* = førhen så overtroiske sømænd havfruer som tiltrækkende, men også farlige væsner) *(Ø)*

havgasse no *hawGassê; (H) hawGas; (V,Ø)* (et arrigt kvindfolk, en rappenskralde)

havgus no *hawGuws, æ h.; (Hs) hawGuws; (Hn) hawGuws, -ê(n) (V,Ø) (no kommër hawGuwsê(n)*= nu kommer havgusen*) (V,Ø)*

havgående to *hawGoên; (H,V,Ø)*

havkat n *hawkat; (H,V,Ø)*

havlit no *hawlit; (H,V,Ø)* (fugl)

havn no *hawn, æ h., hawn-n, æ hawn-n; (Hs) hawn; (Hn) hawn, hawn+n, hawn-n, hawn+n; (V,Ø)*

havne uo *hawn, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh war så Gott, at hon hawnê hæër i æ huws/huwsê* = det var så godt, at hun havnede her i huset) *(H/V,Ø)*

havnefoged no *hawnfowwê; (H) hawnfoê; (V,Ø)* (se foged)

havnekaj no *hawnkaj'; (H,V,Ø)* (se kaj)

havre no *hawwër, æ h.; (Hs) hawwër; (Hn) hawwër, hawwërn; (V,Ø) (a ær hawwërn, a hår bjællër poh* = jeg er havren, jeg har bjælder på) *(V,Ø)*

havregryn no *hawwërGryjn; (H,V,Ø)* (se gryn)

havregrød no *hawwërGröd; (H,V,Ø)* (se grød) (*hawwêGröddên war så styw, så jæn ék ku spies æn* = havregrøden var så stiv, at man ikke kunne spise den) *(V,Ø)*

havresuppe no *hawwërsop'; (H,V,Ø)* (se suppe)

havsnød no *hawsnød, æ h.; (Hs) hawsnød; (Hn) hawsnøh, -ên; (V,Ø)*

havstok no *hawståk, æ h.; (Hs) hawståk; (Hn) hawståk, -kên; (V,Ø)* (se stok) (brændingen ved strandbredden) (*skibê kæntër-r i hawstokkên* = skibet kæntrede i havstokken) *(V,Ø)*

havtorn n *hawtuên; (H,V,Ø)* (busk)

havørn n *hawørn; (H,V,Ø)* (se ørn)

hed to *hied; (H) hiê; (V,Ø)* (varm) *(hon blöw hiêd i æ huê, Da han Drélt hennê* = hun blev hed i hovedet, da han drillede hende) *(Hs)*

hedde uo *hij', -jër, hijj'e, h. hijjê; (H) hjæed, hjæddër, hjæt', h. hjæt'; (V,Ø) (hans muër hjæt' Kathrinê* = hans mor hed Kathrine) *(V,Ø)*

hede 1 no *hied, æ h.; (Hs) hied; (Hn) hiê, -n; (V,Ø) (sikkên hiê, Deh ær i Daw* = sikken hede, det er i dag) *(V,Ø)* (varmetilstand)

hede 2 no *hie, æ h., hiër æ h.; (Hs) hiê, -n, hiër, -n; (V,Ø)* (landskab) *(lånt Deh mjest oh Dæj Gammêl hiê i Danmark, Dæj ær opDyrkê i Daw* = langt det meste af den gamle hede i Danmark, det er opdyrket i dag) *(V,Ø)*

hedebølge no (omskr. t. f. eks.: *Deh hår wæt warm i lång tij* = det har været varmt i lang tid) *(H,V,Ø)*

hedensk to *hédênsk; (H,V,Ø) (han war hédênsk i sijn måed åh tink poh* = han var hedensk i sin måde at tænke på) *(H)*

hedenskab no *hédênskab; (H,V) hédênskåb; (Øø)* (se skab) (nedsættende betegnelse for andre religioner end den kristne)

hedeslag no *hieslåe; (H) héêslah; (V,Øm) hiêslaw; (Øø)* (se slag) *(i 2018 war Dær mannê, Dær fék hiêslaw* = i 2018 war der mange, der fik hedeslag) *(Øø)*

hedning no *hédning, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hédning; (Hn) hédning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (føn+n ré-êst missionæërn uw té hédningërn for åh omwæéj Dæm, jah, siel i Daw, ka æ hæéj sæ* = førhen rejste missionærerne ud til hedningerne for at omvende dem, ja, selv i dag kan det hænde

sig) *(Ø)*

hegle 1 uo *hægl, -ër, hæglt, h. h.; (H) (no står hun ijæn å hæglër* = nu står hun igen og ævler) *(H)* (ej i Ø)

hegle 2 uo *hagl, -ër, haglt, h. h.; (H) hæjl, -ër, -t, h. hæjlt; (V,Ø) (slawwên hæjlt nie öwwër héjjê* = slagene haglede ned over hende) *(V,Ø)*

hegn no *hæ-ên, æ h., hæ-æn, æ h.; (Hs) hæ-ên; (Hn) hæ-ên, hæ'nê, hæ-ên, -n; (V,Øm) hæjn, hæj'ne, hæjn, -n; (Øland)*

hegne (ind) uo *hæ-ên in', hæ-ênër in', hæ-ênt in', h. hæ-ênt in'; (H) hæ-ên énj'/éj', hæ-ênër énj'/éj', hæ-ênt énj'/éj', h, hæ-ênt énj'/éj'; (V/Øm) hæjn éj', -ê éj', -t éj', h -t éj'; (Øland)*

hegnspæl no *hæênspæel; (H,V,Øm) hæjnspæêl; (Øø)* (se pæl)

hegnssyn no *hæênssyjn; (H,Øm) hæjnssyjn; (Øø)* (se syn)

hegnstråd no *hæênstrowwê;(H) hæênstroh; (V,Ø)* (se tråd)

hejre n *hæjjër; (H,V,Ø)* (bruges også nedsættende om kvinder)

hejse uo *hæéjs, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (han hår hæéjst æ flag* = han har hejst flaget) *(Hs)*

hejseværk no *hæejswærk; (H,V,Ø)* (se værk)

heks no *hæws, æ h., hæws, æ h.; (Hs) hæws; (Hn) hæws, -ên, hæews, -ên; (V,Ø) (hon war æn skjön hæws* = hun var en skøn heks) *(H,V,Ø)*

hekse uo *hæws, -ër, hæwst, h. hæwst; (H,V,Ø)*

heksekunster no *hæwskonstër; (H,V,Ø) (hon lawwê hæwskonstër* = hun lavede heksekunster) *(H,V,Ø)*

hekseri no *hæwsêrij; (H,V,Ø) (Deh liwnt Deh ræên hæwsêrij, Dæj Drek' hon stow åh lawwê* = det lignede det rene hekseri, den drik hun stod og lavede) *(Øø)*

heksering no *hæwsréng'; (H,V,Ø)* (se ring) (svampevækst på f. eks. græsmarker)

heksesalve no *hæwssallê; (H,V,Ø)* (se salve)

hekseskud no *hæwsskod; (H,V,Ø)* (se skud)

heksesting no (se sting)

hektar no *hæktar; (H,V,Ø) (Gon+n war poh hujjër hæktar* = gården var på hundrede hektar) *(Øø)*

hel no *hæl'; (H,V,Ø) (hæl' war Dær, hwéj Di un-n kam hæn, når Di Døê* = hel var der, hvor de onde kom hen, når de døde) *(V,Ø)* (dødsriget i nordisk mytologi)

hel, hele *to hiel, hielê; (H,V,Ø)*

helbefaren to *hielbéfårên; (H,V,Ø) (Di war hielbéfårên té Djæ hånwærk* = de var helbefarne til deres håndværk) *(H)*

helbred no *hælbréd, æ h.; (Hs) hælbréd; (Hn) hælbréh, -ê; (V,Ø)* (se også helsen)

helbrede uo *hælbré-êd, hælbrédër, hælbrétê, h. hælbrét; (H) hælbréjjê, hælbréjjër, hælbræéj', h. hælbræj'; (V,Ø) (Deh war swær åh hælbréjjê fålk for mannê sywdom-m i Gammêl Daew* = det var svært at helbrede folk for mange sygdomme i gamle dage) *(V,Ø)*

helbredelig to (omskr. t.: *åh wæër té åh hælbré-êd/hælbréjjê* = at være til at helbrede) *(H/V,Ø) (sywdom-mên ær té åh hælbréjjê* = sygdommen er er til at helbrede) *(Ø)*

held no *hæl', æ h.; (Hs) hæl'; (Hn) hæl', hællê; (V,Ø) (a håër far hat hæl' té å win i kwot'* = jeg har før haft held til at vinde i kort) *(H,V,Ø)*

heldagsregn no *hielDasræên; (H,V,Ø) Dawswåéj; (Ø)*

heldig, heldigere, heldigst to *hælDi, mije hælDi, mjest hælDi; (H,V,Ø) (haj war æn hælDi katöffêl* = han var en heldig kartoffel) *(H,V,Ø)*

hele to *hielê; (H,V,Ø) (Deh æ té Dæ, Deh hiele* = det er til dig, det hele) *(H,V,Ø)*

hele uo *hiêl, -ër, hiêlt, h. hiêlt; (H,V,Ø) (æ soër hielër poh få Daew* = såret heler på få dage) *(Hs)*

helflaske no *hielflask; (H,V,Ø)* (se flaske) *(Di Dielt æn hielflask snaps té Djær nættër* = de delte en helflaske snaps til deres natmad) *(H,V,Ø)*

helgen no *hælgên, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hælgên; (Hn) hælgên, -+n, -ër, -ërn; (V,Ø) (mannê blywwër hælgenër som Døê* = mange bliver helgener som døde) *(V,Ø)*

helhed no *hielhæd; æ h,. -ër, æ -ër; (Hs) hielhæd; (Hn) hielhæ, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (stue mæj' tinkër i hielhæër, nuên oh Di bétte Gør æ åssê* = store mænd tænker i helheder, nogen af de små gør det også) *(Øø)*

helhest no *hælhæjst; (H,V,Ø)* (nordisk mytologi, trebenet hest, der varsler død og ulykke) (se hest)

helhjertet to *hiêlhjatê; (H,V,Ø) (haj Gék hiêlhjatê éj' får lajbrowwê* = han gik helhjertet ind for landbruget) *(V,Ø)*

helle no *hællê, æ h. -r, æ -r; (Hs) hællê; (Hn) hællê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (sted, hvor man ikke må fanges)

hellefisk n *hælfésk; (H,V,Ø)*

helleflynder n *hællêflønnër; (H,V,Ø)*

hellefyr no *hællêfyjr; (H,V,Ø)* (se fyr)

heller bio *hællër; (H,V,Ø) (Deh Dær Duwër ét, åh Deh Dær Gjør æ hællër ét* = det dér duer ikke, og det dér gør det heller ikke) *(H)*

hellere bio *hællê; (H,V,Ø) (a wil hællê ha Dæn ijs* = jeg vil hellere have den is) *(H)*

helleristning no *hællëristning; (H,V,Ø)* (se ristning)

hellig to *hælli; (H,V,Ø) (Dær war mannê helli i Dæj famillê* = der var mange hellige i den familie) *(H,V,Ø)*

helligdag no *hællêdaw'; (H,V,Ø)* (se dag)

helliggøre uo omskr. t.: *åh Gøër nøej hælli = at gøre noget helligt) (H,V,Ø)*

helligholde uo (omskr. t.: *åh hål-l nøej hælli* = at holde noget helligt) *(H,V,Ø)*

helligtrekonger no *hællitrekongër; (H,V,Ø)*

helligånd no *helliån'; (H,V,Ø)* (se ånd)

helme uo *hælm; (H,V,Ø)* ((helme anvendes næsten kun i udtrykket: *ét/ék åh hælm faër/fön+n nøej ær åpföl* = ikke at helme før noget er opfyldt) *(H/V,Ø)*

helse no *hælsê, æ h.; (Hs) hæls, -ên; (V,Ø) (Di hår æn Gue hæls i Dæn/Dænj/Dæj famillê* = de har et godt helbred i den familje) *(H/V/Ø)*

helskindet bio *hielskinnê; (H) hielskénjê; (V) hielskéjjê; (Ø) (hanj/haj slap hielskenjê/hielskéjjê fråh æ* = han slap helskindet fra det) *(V/Ø)*

helst bio *hælst; (H,V,Ø) (a wél hælst wær frij, hwes a moh* = jeg vil helst være fri, hvis jeg må) *(H,V,Ø)*

helstøbt to *hielstöbt; (H,V,Øm) hielstöwt; (Øø) (haj war æn hielstöwt hånwærkër* = han var en helstøbt håndværker) *(Øø)*

helsøskende no *hielsøskên; (H,V,Ø)*

helt n *hælt; (H,V,Ø)* (ferskvandsfisk, som fandtes i Limfjorden indtil den blev salt ved havets gennembrud ved Thyborøn i 1825)

helt no *hælt, æ h., hælt, æ h.; (Hs) hælt; (Hn) hælt, -n, hælt, -n; (V,Ø) (uddên mah åh Drék' Duwwër hæltn ék* = uden mad og drikke, duer helten ikke) *(V,Ø)*

heltegerning no *hæltêGjærning; (H) hæltêGærning; (V,Ø)* (se gerning) *(mijn béskiênhéh fårbyjjër mæ, åh snak åm Dænj téng', som æn hæltêGærning* = beskedenhed forbyder, at snakke om den ting, som en heltegerning) *(V)*

heltinde no *hæltin-n, æ h., hæltinnër, æ h.; (Hs) hæltin-n; (Hn) hælténj, -jên, -jër, -jërn; (V) hæltéj, hæltéjjên, hæltéjjër, -n; (V,Ø) (hon war åeltijjër æ hæltin-n wé Dilltantfåërstéllingër* = hun var altid heltinden ved dilletantforestillinger) *(H)*

helulden to *hielullên; (H,V,Ø) (bluwsên ær hielullên* = blusen er helulden) *(V,Ø)*

helvede no *hælwéd, æ h.; (Hs) hælwéd; (Hn) hælwéd, hælwédê; (V,Ø) (Deh Goër oh hælwed té, såe Dæj jæn; jah, mæn så Goër æ Da hjæm oh, såe Dænajjên* = det går af helvede til, sagde den ene; ja, men går det da hjemad, sagde den anden) *(Ø)*

helvedesild no *hælwedsil'; (H,V,Ø)* (se ild) *(Deh Gjør möj' unt, åh ha hælwedsil'* = det gør meget ondt at have helvedesild) *(H)*

helvedessten no *hælwédsstien; (H,V,Ø)* (se sten) (brugtes til at smøre på vorter, for at fjerne dem)

helårsbeboelse no *hieloërsbébowwêls; (H,V,Ø)* (se beboelse)

hemmelig to *hæmli; (H) hæmlê; (V,Ø) (Di war hæmli/hæmlê forlowwê i mannê oër faër/føn+n Di blöw Gywt* = de var hemmeligt forlovede i mange år før de blev gift) (*H/V,Ø)*

hemmelighed no *hæmlihéd, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hæmlihéd; (Hn) hæmlihéh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

hemmelighedsfuld to *hæmlihédsful'; (H) hæmlihésful'; (V,Ø)*

hemmeligholde uo (omskr. t.: *åh håêl hæmli/hæmlê* = at holde hemmelig) (se holde) (*H/V,Ø)*

hen bio *hæn; (H,V,Ø) (hæn té æ kommoêd åh tebaeg ijæn* = hen til kommoden og tilbage igen) *(Hs)*

henad fo *hæn'oh; (H,V,Ø) (han sykkêlt hæn' oh æ sykkêlstij* = han cyklede henad cyklestien) *(Hs)*

henblik no (omskr. t. f. eks.: *åh wæër åpmærksom poh* = at være opmærksom på) *(H,V,Ø)*

henfalde uo (omskr. t.: *fael hæn* = falde hen) *(H,V,Ø)* (se falde)

henfarne to *hænfårn; (H,V,Ø) (hænfårn slægtër* = henfarne slægter) *(H/V,Ø)*

henføre uo (omskr. t.: *føër hæn* = fører hen) (se føre) *(H,V,Ø)*

hengive uo *henGi'; (H,V,Ø)* (se give)

hengiven to (ordet "hengiven" støder an mod traditionen for at være tilbageholdende med at udtrykke sig)

hengå uo (anvendes om tid. Der omskr. t.: *Dær Gik fliër oër, fön+n sägên kom får rættên* = der hengik flere år før sagen kom får retten) *(V,Ø)*

henhold no *hænhål';* (kun som: *i hænhål' té* = i henhold til) *(H,V,Ø)*

henholde uo (omskr. t. f. eks.: *stø't/støt sæ té* = støtte sig til) *(Hs/V,Ø)*

henholdende to (omskr. t. *åh hål iGjæn/ijæn* = at holde igen) *(H/V,Ø)*

henholdsvis bio *hænhålswijs; (H,V,Ø)*

henhøre uo *hænhøër; (H,V,Ø)* (se høre) *(Deh hæër hænhøër té æ fantasijjër* = det her henhører til fantasierne) *(Hs)*

henimod få *hænimåd; (H,V,Ø) (no ær-æ hæ-nimåd/hænimoh kaffêtij'* = nu er det henimod kaffetid) *(H,V,Ø)*

henkoge uo *hænkoeg; (H,Øm) hænkoew; (V,Øø)* (se koge)

henkogning no *hænkoegning; (H,Øm) hænkoewning; (V,Øø)* (se kogning)

henlede uo (omskr. t. f. eks: *péêg poh* = pege på) *(H,V,Ø) (hon pégê poh Di stuê følgër, béslutningên ku fåh* = hun henledte opmærksomheden på de store følger beslutningen kunne få) *(V,Ø)*

henligge uo (omskr. t.: *lég/lew hæn = ligge hen) (H/V,Ø) (han had stue stø'kër oh jowr, som lå uDyrkê hæn* = han havde store stykker jord, som lå udyrket hen) *(Hs)*

henlægge uo (omskr. t.: *lé-êg hæn* = lægge hen; *(H,Øm)*) *lé-êw hæn (V,Øø)* (se lægge) *(wi lé-êgër hæn té bæjjër tijjër* = vi lægger hen til bedre tider) *(H,Øm)*

henregne uo *hænræ-ên; (H,V,Ø)* (se regne) *(han blöw hænræênt té Di kloeg* = han blev henregnet til de kloge) *(H)*

henrette uo *hænræ't; (H) hænræt'; (V,Ø)* (se rette) *(nuen blöw hænrættê for lanjsfåræddêrij ættër krijên* = nogen blev henrettet for landsforræderi efter krigen) *(V)*

henrive uo ("henrive, henrivende ol." støder an mod traditionen for at udtrykke sig behersket i Han Herred)

henrykt to *hænrøkt; (H,V,Ø) (hans tant i Kjøwwênhawn war hænrøkt, som Di ka wæër æ Dæröwwër, öwwër åh fåh bésøew oh ham* = hans tante i København var henrykt, som de kan være det derovre, over at få besøg af ham) *(H,V,Ø)* (ordet "henrykt" stemmer ikke overens med udtryksmåden i Han Herred)

henseende uo *hænsijn; (H) hænséhên; (V,Ø) (i Dæn hænséhên war æ tånk fårnofti* = i den henseende var tanken fornuftig) *(Hs)*

hensigt no *hænségt, æ h., -ër, -ër; (Hs) hænségt; (Hn) hænségt, -ên, -ër. -ërn; (V,Øm) hænséwt, -n, -ër, -ërn; (Øø)*

hensigtsmæssig to *hænségtsmæssi; (H,V,Øm) hænséwtsmæssi; (Øø) (Deh ær æn Guê åh hænségtsmæssi anorning* = det er en god og hensigtsmæssig anordning) *(H)*

hensove uo (omskr. t.: *soew hæn* = sove hen) *(H,V,Ø)* (se sove) *(han soew hæn i stélhéd* = han hensov i stilhed) *(H)*

henstand no *hænstan', æ h.; (Hs) hænstan'; (Hn) hænstanj', -ên; (V) hænstaj', hænstajjên (Ø)* (se stand) *(han fék kon hænstan' té Dæn føest* = han fik kun henstand til den første) *(H)*

henstille uo *hænstil-l; (H,V,Ø) (Deh blöw hænstillê té publikum, at Di sku fael té roh* = det blev henstillet til publikum, at de skulle falde til ro) *(H,V,Ø)* (se stille)

henstilling no (omskr. t. f. eks.: *Gi béskijê åm* = give besked om) *(H,V,Ø)* (se stilling)

henstå uo (omskr. t.: *stå hæn = stå hen) (H,V,Ø)*

hensyn no *hænsyjn, æ h., hænsyjn, æ h.; (Hs) hænsyjn; (Hn) hænsyjn, -ê, hænsyjn, -ên; (V,Ø)*

hensynløs to *hæsyjnsløes; (H,V,Ø) (han war æn hæsyjnsløes bissê* = han var en hensynsløs bisse) *(H)*

hensynsfuld to (omskr. t.: *flink té åh ta hænsyjn* = flink til at tage hensyn) *(H,V,Ø)*

hensætte uo (omskr. t. f. eks.: *sæt in'/énj'/éj') (H/V/Ø)* (se sætte) *(æ pæng blöw såt in' té skit tijjër* = pengene blev sat ind til dårlige tider) *(Hs)*

hente uo *hint, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

hentyde uo *hæntyj, -jër, -jë, h. -jë; (H,V,Ø) (Do ska ét/ék*

hæntyj té nøej = du skal ikke hentyde til noget) *(H/V,Ø)*

hentydning no *hæntyjning, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hæntyjning; (Hn) hæntyjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (se tydning)

henved fo *hænwéh; (H,V,Ø) (Dær war hænweh hujjê méjskër té stéh-ê* = Der var henved hundrede mennesker til stede) *(Ø)*

henvendelse no *hænwændêls, æ h., -ê, æ h; (Hs) hænwændêls; (Hn) hænjwænjêls, -n, -ër, -ërn; (V) hæjwæjjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø) (Do moh laew æn hæjwæjjêls té poltijjê åm Deh hæër* = du må lave en henvendelse til politiet om det her) *(Ø)*

henvise uo *hænwies, hænwisê, hænwiest, h. hænwist; (H,V,Ø)*

henvisning no *hænwiesning; (H,V,Ø) (fråh Dæn almênli Dowtër ka jæn få æn hænwiesning* té *æn hudDowtër* = fra den almindelige læge, kan man få en henvisning til en hudlæge) *(Hs)* (se visning)

her bio *hæê; (H) hær; (V) hæê; (Ø)* (*hanj/haj bowwër hæê, åh Deh hår haj åltijjê Gjow'* = han bor her, og det har han altid gjort) *(V/Ø)*

herberg no *hærbær, æ h. hærbær, æ -h.; (Hs) hærbær; (Hn) hærbær, -rê, hærbær, -ërn; (V,Ø) (haj war hjæmløes åh Gek té hærbærrê for åh foh warmên* = han var hjemløs og gik til herberget for at få varmen) *(Ø)*

herefter bio *hæêæ'tër/hæêættê; (Hs/Hn,V,Ø) (hæeæ'tër ær Dær ét miër åh Gjør wé-æ* = herefter er der ikke mere at gøre ved det) *(H)*

herfra bio *hæërfræh; (H,V) hæefråh; (V,Ø)*

herhen bio *hærhæn; (H,V,Ø) (hærhæn åh tebaew ijæn, Deh ær lih lånt* = herhen og tilbage igen, det er lige langt) *(V,Ø)*

herhjemme bio *hæehjæm-m; (H) hærhjæem; (V,Ø) (nær æ baër ær hæehjæm-m, så ær Di åltijê wakkër, mæn hæn i æ skuêl, Dær ær Di nue banDittër* = når børnene er herhjemme, så er de altid vakre, men henne i skolen, der er de nogle banditter) *(Hs)*

herimod bio *hærimåd; (H) hæimoh; (V,Ø)*

herind bio *hæe-in'; (H) hæe-énj; (V) hæe-éj'; (Ø) (kom no hæe-énj' åh foh nøej kaffê* = kom herind og få noget kaffe) *(V)*

herkomst no *hærkohmst, æ h.; (Hs) hærkohmst; (Hn) hærkohmst, -n; (V,Ø) (hanj/haj war oh twiwlsåm hærkohmst* = han var af tvivlsom herkomst) *(V/Ø)*

herlig to *hærli; (H,V,Ø) (Deh war æn hærli awtên, Guê åjjërhålning, åh nøej Gott føê* = det var en herlig aften, god underholdning, og noget godt at spise) *(Ø)*

hermed bio *hæmæh; (H,V,Ø) (hæmæh ær Dæn fæjst slut* = hermed er den fest slut) *(H)*

herned bio *hærniê; (H,V,Ø)*

herom bio *hæeom; (H,V,Ø) (hæeom ska Dær ét snakkês miër* = herom skal der ikke snakkes mere) *(H)*

heromkring bio *hæeomkréng; (H,V,Ø) (hæeomkréng snakkê Gammêl fålk Han Hérrêd Moêl/Haj Herrê Moêl* = heromkring snakker gamle folk Han Herred Mål) *(H/V,Ø)*

herop, heroppe bio *hæeoph, hæe-oep; (H,V,Ø) (skøj' Dæ åh kom hæeoph* = skynd dig at komme herop) *(Ø) (hæe-oep i tåppên oh træê ær-æ æn fåwlré-ê* = heroppe i toppen af træet er der en fuglerede) *(V,Ø)*

herover bio *hæeöwwê(r); (H,V,Ø) (Dær kommê mannê Gjæs flywwên hæeöwwê wor æjn* = der kommer mange gæs flyvende herover vor egn) *(H,V,Ø)*

herovre bio *hæeöwwër; (H,V,Ø) (Di böwwër wéjmøllër hæeöwwër poh Dæj hær siéj oh fywwërn* = de bygger vindmøller herovre på den her side af fjorden) *(V,Ø)*

herpå *hæepoh; (H,V,Ø)*

herre no *herrê, æ h., (H) herrê; (Hn) herrê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

herred no *hærrêd, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hærrêd, -ê, -ër, -ërn; (Hn) hærrê, hærrê-ê, hærrê-ër, hærrê-ërn; (V,Ø)*

herredømme no *hæërDöm-m; (H) hæërDöêm (V,Ø)*

herregård no *hæërGoër; (H,V,Ø)* (se gård)

herreløs to *hæërløes; (H,V,Ø) (hujjên war hæërløes* = hunden var herreløs) *(Ø)*

herremand no *hæërman'; (H) hæërmanj; (V) hæërmaj'; (Ø)* (se mand)

herse uo *hærs, -ër, hærst, h. hærst; (H,V,Ø) (hon Goër åh hærsër mæ ham åltijjê* = hun går og herser med ham altid) *(H,V,Ø)*

herskab no *hærskab; (H,V,Ø)* (se skab)

herskabelig to *hærskabli; (H) hærskablê; (V,Ø) (Di bowwër i æn hærskablê willa* = de bor i en herskabelig villa) *(V,Ø)*

herske uo *hærsk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

hersker no *hærskër, æ h., -r, æ -r; (Hs) hærskër; (Hn)*

hærskër, -n, -r, -n; (V,Ø)

herskerinde no *hærskêin-n, (H) hærskërénj; (V) hærskëréj; (Ø)*

herskesyg to (omskr. t.: *magtsyeg/mawtsyew* = magtsyg) *(H,Øm/V,Øø)*

hertil bio *hæërté; (H,V,Ø) (hæërté åh ék længër* = hertil og ikke længere) *(H)*

hertug no *hærtuh, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hærtuh; (Hn) hærtuh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj ka Got li' åh spé-êl hærtuh* = han kan godt lide, at spille hertug) *(Ø)*

hertugdømme no *hærtuDöm-m, æ h., hærtuDömmër, æ hærtuDömmër; (Hs) hærtuDöm-m; (Hn) hærtuDöêm, hærtuDömmê, hærtuDömmër, hærtuDömmërn; (V,Ø)*

hertuginde no *hærtuin-n; (H) hærtuénj; (V) hærtuéj; (Ø)*

herud bio *hæruw'; (H,V,Ø)*

herudover bio *hæëruwöwwër; (H,V,Ø) (hæëruwöwwër håër a ét miër åh sæéj* = herudover har jeg ikke mere at sige*) (H)*

herunder bio *hæëronnër; (H) hæërånjër; (V) hæëråjjër; (Ø)*

herved bio *hæërweh; (H,V,Ø) (hæërweh blywwër-æ* = herved bliver det) *(H,V,Ø)*

hest no *hæéjst; æ h., hæ-æjst, æ h; (Hs) hæéjst; (Hn) hæéjst, hæjstên, hæ-éjst, -n; (V,Ø)*

hestearbejde no *hæjstarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

hestebid no *hæéjstbéj'; (H,V,Ø)* (se bid) *(Deh Gjow unt åh foh æn hæéjstbéj'* = det gjorde ondt at få et hestebid) *(H)*

hestehale no *hæéjsthåêl; (H,V;Ø)* (se hale)

hestehov no *hæéjsthow; (H,V,Ø)* (se hov) *(jæn ska ék ønsk sæ åh blyew sparkê oh æn hæéjsthow* = man skal ikke ønske sig at blive sparket af en hestehov) *(H)*

hestekastanje no *hæéjstkastanjê; (H,V,Ø)* (se kastanje)

hestekraft no *hæéjstkraft; (H,V,Ø)* (se kraft)

hestekur no *hæjêstkuwr; (H,V,Ø)* (se kur)

hestepære no *hæj'estpæër; (H,V,Ø)* (se pære)

hestesko no *hæjstskow; (H,V,Ø)* (se sko)

hesteskomagnet no *hæjstskowmagné-êt; (H,Øm) hæjst-skowmawné-êt; (V,Øø)* (se magnet)

hestevogn no *hæjstuwn; (H) hæjstun'; (V) hæjstwuwn; (Ø)* (se vogn)

hi no *hij, æ h., hi, æ h.; (Hs) hij; (Hn) hij, -jê, hij, -jërn; (V,Ø)*

hid bio *hit; (H,V,Ø) (hit mæ pængên* = hit med pengene) *(V,Ø)*

hidkalde uo (omskr. t.: *kal-l hæn* = kalde hen) *(H,V,Ø)*

hidse uo *his-s, hissër, hist, h. hist; (H,V,Ø) (Dær sku éngênténg té, far hon hist sæ oph* = der skulle ingenting til, før hun hidsede sig op) *(H)*

hidsig to *hissi; (H,V,Ø) (han war æn hissi kåel* = han var en hidsig karl) *(H)*

hidtil bio (omskr. t. f. eks.: *inté/énjté/éj'té no* = indtil nu) *(H/V/Ø)*

hige uo *hiéj, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær ék nøej åh hiéj ættër* = det er ikke noget at hige efter) *(V,Ø)*

hik no *hék, æ h., hék, æ h.; (Hs) hék; (Hn) hék, -kê, hék, -kên; (V,Ø)*

hikke uo *hék, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø)*

hikkesyge no *héksyeg; (H,Øm) héksyew; (V,Øø)* (se syge)

hillemænd uro *hillêmæn'; (H) hillêmænj'; (V) hillêmæj'; (Ø) (hillêmæj', hwa skiër Dær* = hillemænd, hvad sker der) *(Ø)*

hilse uo *hæls, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

hilsen no *hælsn, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hælsn; (Hn) hælsn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

himler uo *hémmêl, hémlër, hémmêlt, h. hémmêlt; (H,V,Ø) (hwa ær-æ, Do ståër åh hémlër op åm* = hvad er det, du står og himler op om) *(H,V,Ø)*

himmel no *hémmêl, æ h.; (Hs) hémmêl; (Hn) hémmêl, hémlên; (V,Ø)*

himmelblå to *hémmêlblo'; (H,V,Ø)*

himmelfalden to *hémmêlfallên; (H,V,Ø)*

himmelfart no *hémmêlfårt; (H,V,Ø)* (se fart)

himmelfartsdag no *hémmêlfartsDaw; (H,V,Ø) (Kristi HémmêlfartsDaw* = Kristi Himmelfartsdag) *(H,V,Ø)*

himmelhund no *hémmêlhun'; (H) hémmêlhunj'; (V) hémmêlhuj'; (Ø)* (se hund)

himmelhvælving no *hémmêlhwælwing; (H,V,Ø)* (se hvælving)

himmelhøj to *hémmêlhyw; (H) hemmêlhöw; (V,Ø)*

himmelråbende to *hémmêlrobên; (H,V,Ø) (Deh war hémmêlrobên urætfærDi* = det er himmelråbende uret-færdigt) *(H,V,Ø)*

himmelseng no *hémmêlsæng; (H,V,Ø)* (se seng)

himmelsk to *hémmêlsk; (H,V,Ø) (Deh smagër/smawwër hemmêlsk* = det smager himmelsk) *(H,Øm/V,Øø)*

himmelvendt to *hémmêlwæj' (H,V,Ø) (hon ståw mæ hémmêlwæj' öwwên* = hun stod med himmelvendte øjne) *(V,Ø)*

himmerige no *hémmërrieg; (H,V,Ø)* (se rige)

himmerigsmundfuld no *hémmêriegsmunful'; (H) hémmêriegsmonjful'; (V) hémmêriegsmojful'; (Ø)* (se mundfuld)

hinanden so *hwæajjër; (H) hwæranjër; (V) hwæajjër; (Ø)*

hind no *hin', æ hin', hinnër, æ h.; (Hs) hin', hin+n, hinnër, -n; (Hn) héj', héjjên, héjjër, héjjërn; (V,Ø)* (hun af hjorte)

hindbær n *hinbær; (H,V,Ø)* (se bær)

hindbærbusk no *hinbærbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

hinde no *héên, æ h., hénnër, æ h; (Hs) héên; (Hn) hénj-nj, hénjên, hénjër, hénjërn; (V) hé-êj, -ên, -ër; -ërn; (Ø) (køddê hår mannê héjjër* = kødet har mange hinder) *(Ø)*

hinder no *hénnër; (H) hénjër; (V) héjjër; (Ø)* (ubøjeligt) *(Deh ær Dær ék nøej té héjjër for* = det er der ikke noget til hinder for) *(Ø)*

hindre uo *hénnër, hénnër, hénnër, h. hénnër; (H) hénnër; (Hn) hénjër, hénjër, hénjër, h. hénjër; (V) héjjër, héjjër, héjjër, h. héjjër; (V,Ø) (haj hénjër ham i åh kom-m énj' i huwsê* = han hindrer ham i at komme ind i huset) *(V)*

hindring no *hinréng, æ h. -ër, æ h.; (Hs) hinréng; (Hn) hénjring, -ên, -ër, -ërn; (V) héjring, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

hine fo *hien (tijjër)* = hine tider; *(H,V,Ø)*

hingst no *héngst'; (H,V,Ø)*

hingsteføl no *héngstføl; (H,V,Ø)* (se føl)

hinke uo *hink, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

hinkesten no *hinkstiên; (H,V,Ø)* (se sten)

hinten to *hinten; (Ø)* (*åh wæër hintên ættër mah, pæêng mv.* = at være begærlig efter penge, mad mv.) *(Ø) (æn buêj ka wæër hintên ættër, at hans fålk slijjër i æ* = en bonde kan være begærlig efter at hans fålk slider i det) *(Ø)*

hisset bio *(hær å) hissê; (H,V,Ø)*

hist bio *hist (åh hæër) (H,V,Ø)*

historie no *histårjê* el. *histår'rê, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) histårjê* el. *histår'rê; (Hn) histårjê* el. *histår'rê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

historiker no *histårikër, æ h., -r, æ -r:(Hs) histårikër; (Hn) histårikër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

historisk to *histårisk: (H,V,Ø)*

hitte uo *hæt, hættër, hættê, h. hættê; (H,V,Ø) (knæjtërn hættê poh skårnsstregër i Guër* = knægtene hittede på skarnsstreger i går) *(Øm)*

hittebarn no *hittêbåër; (H) hittêbåhn; (V,Ø)* (se barn)

hittegods no *hittêGås: (H,V,Ø)* (se gods)

hive uo *hiew, -ër, hew, h. hewwên; (H,V,Ø)*

hjald no *hjall, æ h., hjall, æ h.; (Hs) hjall; (Hn) hjall, -ê, hjall, -ên; (V,Ø) (hönsên séjjër poh hjall té nættên* = hønsene sidder på hjald til natten) *(V,Ø)*

hjejle n *hjæil; (H,V,Ø)* (fugl)

hjelm no *hjælm, æ h., hjælm-m, æ h.; (Hs) hjælm; (Hn) hjælm, -n, hjæelm, -n; (V,Ø)*

hjem no *hjæm', æ h., hjæm', æ hjæm'; (Hs) hjæm'; (Hn) hjæm', hjæmmê, hjæm', hjæmmên; (V,Ø)* (*Di wil Gjaen ha Djæ ingn hjæmmên* = de vil gerne have deres egne hjem) *(V,Ø)* (*hjæmtuwr* = en karls tur til at passe bedriften på en fridag) *(H,V,Ø)*

hjemad bio *hjæm-oh; (H,V,Ø)*

hjemby no *hjæmbyj; (H,V,Ø)* (se by)

hjemefter to *hjæm-æ'tê; (H) hjæm-ættër; (V,Ø)*

hjemegn no *hjæm-æjn; (H,V,Ø)* (se egn)

hjemkalde uo *hjæmkal-l; (H) hjæmkael; (V,Ø)* (se kalde)

hjemkomst no *hjæmkomst, æ h.; (Hs) hjæmkomst; (Hn) hjæmkomst, -ên; (V,Ø) (hans hjæmkomst blöw fæjër-r* = hans hjemkomst blev fejret) *(H,V,Ø)*

hjemlig to *hjæmlê; (H,V,Ø) (Deh følês så hjæemlê* = det føles så hjemligt) *(H,V,Ø)*

hjemløs to *hjæmløes; (H.V,Ø) (Dæ blywwër Gjow möj' får Di hjæmløes* = der bliver gjort meget for de hjemløse) *(H,V,Ø)*

hjemme to *hjæem; (H,V,Ø) (Dær ær éngên hjæem* = der er ingen hjemme) *(H,V,Ø)*

hjemmearbejde no *hjæmarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

hjemmebagt to *hjæmbagt; (H,Øm) hjæmbawt; (V,Øø)*

hjemmebane no *hjæmbaên; (H,V,Ø)* (se bane)

hjemmebrænding no *hjæmbrænning; (H) hjæmbrænjing; (V) hjæmbrajjing; (Ø)* (se brænding)

hjemmedåb no *hjæemDåeb; (H,V,Ø)* (se dåb)

hjemmefra bio *hjæemfræh; (H,V) hjæemfråh; (Ø) (a tow hjæemfråh i Gu tij, så a ka ék forståh, at a kom for sjænt* = jeg tog hjemmefra i god tid, så jeg kan ikke forstå, at jeg kom for sent) *(V,Ø)*

hjemmefødning no *hjæmfødding; (H,V,Ø) (æn hjæmfød-ding, Deh ær jæn, såm altijjër blywwër poh sijn hjæmæjn* = en hjemmefødding, der er én, der altid bliver på sin hjemegn) *(H,V,Ø)*

hjemmel no *hjæmmêl; (H,V,Ø)* (retssprog) *(hanj/haj bétålt ék sijn skat, åh Deh Ga hjæmmêl té åh pant uw i hans æjnDom* = han betalte ikke sin skat, og det gav hjæmmel til at pante ud i hans éjendom) *(V/Ø)*

hjemmelsmand no *hjæmmêlsmaj'; (H,V,Ø)* (se mand) *(a håër æ fråh æn trowærDi hjæmmêlsmaj'* = jeg har det fra en troværdig hjemmelsmand) *(V,Ø)*

hjemmemarked no *hjæmmarkê; (H,V,Ø)* (se marked) (*æ lanbrow proDusiër möj' té æ hjæmmarkê, mæn Deh mjest ær no té eksport* = landbruget producerer meget til hjem-memarkedet, men det meste er nu til eksport) *(Hs)*

hjemmemenneske no *hjæm-mænnêsk; (H) hjæm-mén-jêsk; (V) hjæm-mé-éjsk; (Ø)* (se menneske) (*haj trywwês bæjst hjæem, haj ær æ réjti hjæm-mé-éjsk* = han trives bedst hjemme, han er et rigtigt hjemmemenneske) *(Ø)*

hjemmesko no *klueskow, futskow, töwskow; (H,V,Ø)* (se sko)

hjemmestrikket to *hjæmstrékkê; (H,V,Ø) (haj Goe ålltijjê i hjæmstrékkê huesër* = han går altid i hjemmestrikkede strømper) *(V,Ø) (Di hae mannê hjæmstekkê pohit i Dænj/Dæj famillê* = de havde mange hjemmestrikkede påhit i den familie) *(V/Ø)*

hjemmevant to *hjæmwant/hjæmwænt; (H,V,Ø) (hanj/haj Goër hjæmwænt ront i huwsê* = han går hjemmevandt rundt i huset) *(V/Ø)*

hjemmeværende to *hjæmwæërn; (H,V,Ø) (Di haed tow hjæmwæërn bar* = de havde to hjæmmeværende børn) *(Hs)*

hjemmeværn no *hjæmwærn; (H,V,Ø)* (se værn) (*hjæmwærnê blöw oprættê æ'tër æ krieg 1940-45* = hjemmeværnet blev oprettet efter krigen 1940-45) *(Hs)*

hjemmeværnsmand no *hjæmwærnsman'; (H) hjæmwærnsmanj'; (V) hjæmwærnsmaj'; (Ø)* (se mand)

hjemover bio *hjæmöwwër; (H,V,Ø)*

hjemstavn no *hjæmstawn, æ h.; (Hs) hjæmstawn; (Hn) hjæmstawn, -ên; (V,Ø)*

hjemsted *no hjæmsteh; (H,V,Ø)* (se sted)

hjemsøge uo *hjæmsøêg; (H,Øm) hjæmsøêw; (V,Øø)* (se søge) *(Di blöw tit hjæmsöwt oh syewdom-m* = de blev tit hjæmsøgt af sygdomme) *(V,Øø)*

hjemtage uo *hjæmtah; (H,V,Ø)* (se tage)

hjemve no *hjæmwé, æ h.; (Hs) hjæmwé; (Hn) hjæmwé, -ên; (V,Ø) (böhnên hae möj' hjæmwé* = børnene havde meget hjemve) *(V,Ø)*

hjerne no *hjaên, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hjaên; (Hn) hjaên, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

hjernekiste no *hjaênkijst; (H,V,Ø)* (se kiste) *(no ka Dær ék wæër miër i mijn hjaênkijst* = nu kan der ikke være mere i min hjernekiste) *(H,V,Ø)*

hjernerystelse no *hjaênrøstêls; (H,V,Ø)* (se rystelse)

hjernespind no *hjaênspin; (H) hjaenspéj'; (V,Ø)* (se spind) *(Di histår'rër, såm blöw fortal', war Deh ræ-ên hjaenspéj'* = de historier, som blev fortalt, var det rene hjernespind) *(V,Ø)*

hjernesvulst no *hjaênswulst; (H,V,Ø)* (se svulst)

hjernevask no *hjaênwask; (H,V,Ø)* (se vask)

hjernevinding no *hjaênwinning; (H) hjaênwénjing; (V) hjaênwéjjing; (Ø)* (se vinding)

hjerte no *hja-et, æ h., hjatër, æ h.; (Hs) hja-et; (Hn) hja-et, hjatê, hjatër, hjatërn; (V,Ø)*

hjertebanken no *hjaêtbankên; (H) hjaêtbånkên; (V,Ø)*

hjertebarn no *hjaêtbåê; (H) hjaêtbåen; (V,Ø)* (se barn)

hjerteblod no *hjaetbløh, æ h.; (Hs) hjaetbløh; (Hn) hjaet-bløh, hjaetbløh-ê; (V,Ø)* (se blod) (*hjaetbløeh* = også de sidste dråber kaffe i kaffekanden) *(V,Ø)*

hjertegræs n *hjaêtGræs; (H,V,Ø)* (se græs)

hjertekammer no *hja-êtkammër; (H,V,Ø)* (se kammer)

hjerteknuser no *hjaêtknuwsër; (H,V,Ø) (hon war æn rækjti hjaêtknuwsër* = hun var en rigtig hjerteknuser) *(H,V,Ø)*

hjertekule no æ *hjaêtkuêl; (H,V,Ø)* (se kule) (*Deh ramt ham lie i hjatkuêln* = det ramte ham lige i hjertekulen) *(V,Ø)*

hjertelig to *hjaêtli; (H) hjaêtlê; (V,Ø) (Di fék æn hjaêtlê motâwwêls* = de fik en hjertelig modtagelse) *(V,Ø)*

hjertensgerne bio *hjaêtênsGja-ërn; (H) hjaêtênsjarn; (V,Øm) hjåêtênsGjarn; (Øø)*

hjertensgod to *hjaêtênsGue; (H,V,Ø) (hon war så hjaêtênsGue oh sæ* = hun var så hjertensgod af sig) *(H,V,Ø)*

hjerterdame no *hjatërDaêm; (H,V,Ø)* (se dame)

hjerterknægt no *hjatêknæjt; (H,V,Ø)* (se knægt)

hjerterkonge no *hjatêkong-ng; (H,V,Ø)* (se konge)

hjerterum no *hjaêtrom'; (H,V,Ø)* (se rum) *(hwéj Dær ær hjaêtrom', ær Dær huwsrom'* = hvor der er hjerterum er der husrum) *(H,V,Ø)*

hjertesag no *hjåêtsãeg; (H,Øm) hjåêtsãew; (V,Øø)* (sag) *(Deh war æn hjaêtsãeg for ham* = det var en hjertesag for ham) *(H,Øm)*

hjerteskærende to *hjaêtskærên; (H,V,Ø) (Deh war æn hjaêtskærên bérætning* = det var en hjærteskærende beretning) *(H,V,Ø)*

hjerteslag no *hjaêtslah; (H,V,Ø)* (se slag) *(han Døêd oh æn hjaêtslah* = han døde af et hjerteslag) *(Hs)*

hjertestyrkning no *hjaêtstyrkning; (H,V,Ø) (æn Dram ær æn Gue hjaêtstyrkning* = en dram ær en god hjertestyrk-ning) *(H,V,Ø)*

hjort no *hjort, -n, hjorêt, -n; (V,Ø) (hjorêt ær blöwwên jawwê té åll tijjër* = hjorte er blevet jaget til alle tider*) (V,Ø)*

hjortekalv no *hjoret-kal'; (V,Ø)* (se kalv)

hjortetak no *hjoret-tak; (H,V,Ø)* (se tak)

hjortetakssalt no *hjorettak-sålt; (H,V,Ø)* (se salt)

hjul no *hywl, æ h., hywl, æ h.; (Hs) hywl; (Hn) hywl, -ê, hywl, -ên; (V,Ø)*

hjulbenet to *hywlbienê; (H,V,Ø) (hanj/haj ær så hywlbienê, at hanj/haj ék ka fåeng Grijes* = han er så hjulbenet, at han ikke kan fange grise) *(V/Ø)*

hjulbør no *hywlboër; (H,V,Ø)* (se bør)

hjule uo *hyewl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Di hyewlt oh stéh poh Djær syklër* = de hjulede af sted på deres cykler) *(H,V,Ø)*

hjulmager no *hywlmagër; (H,Øm) hywlmawwër; (V,Øø)*

hjælp no *hjælp, æ h.; (Hs) hjælp; (Hn) hjælp, -n; (V,Ø) (når nøên ær stöst ær hjælpn næërst* = når nøden er størst er hjælpen nærmest) *(V,Ø)*

hjælpe uo *hjælp, hjælpër, hjalp, h. hjolpn; (V,Ø)*

hjælpeløs to *hjælpløes; (H,V,Ø)*

hjælper no *hjælpër, æ h., hjælpër-r, æ h.; (Hs) hjælpër; (Hn) hjælpër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

hjælpsom to *hjalpsom; (H,V,Ø)*

hjørne no *hjöên, æ h., hjönnër, æ h.; (Hs) hjöên; (Hn) hjöên, -nê, -nër, -nërn; (V,Ø)*

hjørnekulde no *hjöenkul'; (H,V,Ø)* (se kulde) *(hjöenkul' åh purt-træk ska jæn wåër sæ for* = hjørnekulde og port-træk skal man vare sig for) *(H,V,Ø)*

hjørneskab no *hjönskab; (H,V,Ø)* (se skab)

hjørnespark no *hjönspark; (H,V,Ø)* (se spark)

hjørnesten no *hjönstiên; (H,V,Ø)* (se sten)

hjørnetand no *hjöntan'; (H) hjöntanj'; (V) hjöntaj'; (Ø)* (se tand*) (rowDyjjê hår stuër hjöntæjjër* = rovdyr har store hjørnetænder) *(Ø)*

hob no *hob', æ h., hoêb, æ hoêb; (Hs) hob'; (Hn) hob', -ên, hoebê, -n; (V,Ø)*

hobe uo *hoeb, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (papiërn hoebër sæ op poh mi skryewbowwër, Deh ær snåër ék té åh klåër længër* = papirerne hober sig op på mit skrivebord. Det er snart ikke til at klare længere) *(V,Ø)*

hoben no *hoebên; (H,V,Ø) (Dær war samlê æn stuër hoebên fålk* = der war samlet en stor hoben folk) *(H,V,Ø)*

hobetal no *hoebtal; (H,V,Ø)* (se tal) *(fålk kam i hoebtal té markké-ê* = folk kom i hobetal til markedet) *(V,Ø)*

hof no *hof, æ h., hof, æ h.; (Hs) hof; (Hn) hof, -fê, hof, -fên; (V,Ø)*

hofdame no *hofDaêm; (H,V,Ø)* (se dame)

hofte no *howt, æ h., howtër, æ h.; (Hs) howt; (Hn) howt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (a håër hat unt i mi howtër* = jeg har haft ondt i mine hofter) *(V,Ø)*

hofteholder no *howthållër; (H,V,Ø)* (se holder) *(for hunjër oër sijjên hae Di fijn Damër howthållër-r té åh hål-l poh formërn* = for hundrede år siden havde de fine koner hofteholdere på til at holde på formerne) *(V)*

hofteskål no *howtsko'el; (H,V,Ø)* (se skål)

hold no *hål', æ h., hål', æ h.; (Hs) hål'; (Hn) hål', hållër, hål', hållên; (V,Ø) (Det war æn Guê hånbålhål'* = det var et godt håndboldhold) *(Hs)*

holdarbejde no *hålarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

holdbar to *hålbar; (H,V,Ø) (Deh Dær ær ék så hålbahr, Deh ska i køêlskabê for åh ku håêl sæ* = det dér er ikke så holdbart, det skal i køleskabet for at kunne holde sig) *(V,Ø)*

holde uo *hål-l* el. *håel, hållër, hålt, h. hålt; (H,V,Ø) (jæn ska hål-l oph, mæns liegen æ Guê* = man skal holde op, mens legen er god) *(Øm)*

holden to *hållên; (H,V,Ø) (Deh war æn hållên maj'/manj', hanj/haj haê pæeng poh kiestbunjên/kiestbujjên* = det var en holden mand, han havde pænge på kistebunden) *(V/Ø)*

holdeplads no *hålpals; (H,V,Ø)* (se plads) *(Dær war æn stue hålpals té æ bussër* = der var en stor holdeplads til busserne) *(Hs)*

holdepunkt no *hålpongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

holder no *hållër, æ h., -r, æ -r; (Hs) hållër; (Hn) hållër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

holdning no *hålning, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hålning; (Hn) hålning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

holdningsløs to *hålningløes; (H,V,Ø) (han war hålningløes* = han var holdningsløs) *(H)*

holdt uro *hålt; (H,V,Ø) (solDatërn Gjow hålt poh kommanDo* = soldaterne gjorde holdt på kommando) *(V,Ø)*

hollænder no *hållænnër; (H) hållænjër; (V) hållæjjër; (Ø) (nuên hållænjër-r hår établiër sæ mæ Goër i Haj Herrê* = nogen hollændere har etableret sig med gård i Han Herred) *(V)*

holm no *holm, æ h., holm-m, æ holm-m; (Hs) holm; (Hn) holm, -ên, -m, -ên; (V,Ø)*

honning no *honning, æ h.; (Hs) honning; (Hn) honning, -ên; (V,Ø)*

honningbi no *honningbij; (H,V,Ø)* (se bi)

honningkage no *honningkaeg; (H,Øm) honningkaew; (V,Øø)* (se kage)

hop no *hop, æ h., hop, æ h.; (Hs) hop; (Hn) hop, -pê, hop, -pên; (V,Ø) (føst té Dæn jæn siéj, så té Dænajjên, så æn bæ'te hop åh tebaeg ijæn* = først til den ene side, så til den anden, så et lille hop og tilbage igen) *(Hs)*

hoppe no *ho'p, æ h., ho'për, æ ho'për; (Hs) ho'p; (Hn) øew, æ øew, øeg, æ øeg; (Hs) øew; (Hn) hop, -pên, -për, -përn; (V,Ø) muërhæjst* el. *øewên* el. *øeg, -ê, øeg, -ên; (V,Ø) (haj såe "ryj", åh så sku øewê Go bawlns* = han sagde *ryj*, og så skulle hesten gå baglæns) *(Ø)*

hoppe uo *hop, ho'për, ho'pê, h. ho'pê; (H) hop, hoppër, hoppê, h. hoppê; (V,Ø)*

hor no *hoër; (H,V,Ø) (Do moh ék béDryew hoër* = du må ikke bedrive hor) *(V,Ø)* (det 6te bud)

hore uo *hoër, hoër, hoër, h. hoër; (H,V,Ø)*

horebuk no *hoërbok; (H,V,Ø)* (se buk)

horn no *huên, æ h., huên, æ h.; (Hs) hu-ên, hu-ênê, hu-ên, hu-ên+n; (V,Ø)*

hornfisk n *huênfésk; (H,V,Ø)* (se fisk)

hornhinde no *huênhin-n; (H) huênhénj-nj; (V) huenhé-éj; (V,Ø)* (se hinde)

hornske no *huenski'; (H,V,Ø)* (se ske)

hornugle n *hornuwêl; (H,V,Ø)* (se ugle) *(Dæj stue hornuwêl, Deh ær æn stue kåel* = den store hornugle, det er en stor karl) *(V,Ø)*

horsgum-m n *horsGum-m; (Øm)* (dobbeltbækasin)

horst no *hårst, æ h., håërst, æ håërst; (Hs) hårst; (Hn) hårst, -ên, hårest, håërstn; (V,Ø)*

hos fo (omskr. t.: *wéh* = ved) *(H,V,Ø) (a töws Gott åm åh wæ'er hjæm-m wéh faër åh moër* = jeg synes godt om at

være hjemme ved far og mor) *(H)*
hose no *hues, æ h., huesër, æ h.; (Hs) hues; (Hn) hues -n, huesër, -n; (V,Ø) (hwes ék æ fuêd wél kom té æ hues, så moh æ hues kom té æ fuêd* = hvis ikke foden vil komme til hosen, så må hosen komme til foden) *(Hs)*
hosesok no *huessok; (H,V,Ø)* (se sok)
hoslagt to (omskr. t.: *wèhlåe* = vedlagt) *(H,V,Ø) (a wéhlåe 200 krownër té bröwwê* = jeg vedlagde 200 kr. til brevet) *(V,Ø)*
host no *hoest, æ h.; (Hs) hoest; (Hn) hoest, -ê; (V,Ø)* (kun ental)
hoste uo *hoest, -ër, hoest, h. hoest; (H,V,Ø) (hanj/haj håër hoest i æn hiel månenê* = han har hostet i en hel måned) *(V,Ø)*
hostesaft no *hostsaft; (H,V,Ø)* (se saft)
hov no *how', æ h., hoew, æ how-w; (Hs) how'; (Hn) how', howwên, how-w, howwên; (V,Ø)* (hestehov)
hov uro *how; (H,V,Ø) (how, how no må Do styjjê-Dæ* = hov, hov, nu må du styre dig) *(H,V,Ø)*
hovdyr no *howDyjjê; (H,V,Ø)* (se dyr)
hoved no *huê, æ h., huedër, æ h.: (Hs) huê; (Hn) huê, huêdê, huêdër* el. *hwåddër, -n; (V,Ø)*
hovedager no *huêdêagër; (H) huêawwër; (V,Ø)* (forager, hvor ploven vender)
hovedbog no *huêboeg; (H) huêbow* el. *huêbog; (V,Ø)* (se bog)
hovedbrud no *huêbrud; (H) huêbruh; (V,Ø)* (se brud)
hovedbund no *huêbun'; (H) huêbunj'; (V) huêbuj'; (Ø)* (se bund)
hovedbygning no *huêbøgnéng; (H,Øm)) huêböwnéng; (V,Øø)* (se bygning)
hovedende no *huêæn-n; (H) hueæ-énj; (V) hueæ-éj; (Ø)* (se ende)
hovedgærde no *huêGæër; (H,V,Ø)* (se gærde). I stedet kan anvendes hovedende, se dette)
hovedgård no *hueGoër; (H,V,Ø)* (se gård)
hovedkontor no *huekontor; (H,V,Ø)* (se kontor)
hovedkulds bio *wærsløss; (H,V,Ø) (Di kom nøej wærsløss oh stéh* = de kom noget hovedkuls af sted) *(H,V,Ø)*

hovedløs to *huêløs-s; (H,V,Ø)*
hovedmand no *huêman'; (H) huêmanj'; (V) huêmanj'; (Ø)* (se mand) (*politiê fan' æ huêman' i æ béDrawêrij* = politiet fandt hovedmanden i bedrageriet) *(Hs)*
hovednøgle no *huenöwl; (H,V,Ø)* (se nøgle)
hovedpandekarl no *huepankåêl; (H) huêpajkåel (Øm)* (se karl) (anfører til arbejde eller skarnsstreger)
hovedpine no *huêpijn; (H,V,Ø)* (se pine)
hovedregning no *huëræning; (H,V,Ø)* (se regning)
hovedrig to *huërij; (H,V,Ø) (Dæj Direktør war æn huërij maj'* = den direktør var en hovedrig mand) *(Ø)*
hovedrolle no *huëråêl; (H,V,Ø)* (se rolle) (*hon hae huëråêln i Dillêtantfåerstillingên i forsamlinghuwsê* = hun havde hovedrollen i dilletantforestillingen i forsamlingshuset) *(V,Ø)*
hovedsag no *huesaeg; (H,Øm) huesãew; (V,Øø)* (se sag)
hovedsagelig bio (bruges éj. I stedet anvendes *får Deh mjæst* = for det meste) *(H,V,Ø)*
hovedsalat no *huesalat; (H,V,Ø)* (se salat)
hovedskal no *huêskal; (H,V,Ø)* (se skal) *(hwes jæn tænkër poh huêskallër, så ær-æ wæl mjest i forbéjjêls mæ skéllættër* = hvis man tænker på hovedskaller, så er det vel mest i forbindelse med skeletter) *(Ø)*
hovedstad no *huêsta; (H,V,Ø)* (se stad) *(huestaên i Norge, Deh ær Oslo* = hovedstaden i Norge, det er Oslo) *(V,Ø)*
hovedstol no *huêstuel; (H,V,Ø)* (se stol) (*æ huêstuel, Deh ær Dæn Gjæl', såm æn låên béGynnër mæh* = hovedstolen, det er den gæld, som et lån begynder med) *(Hs)*
hovedsæde no *huesæêd; (H,V,Øm) huesæê; (Øø)* (se sæde) (*æ huesæêd får æn firma, Deh ær Dær, hwoê æ firma håër si hjæmstéh* = hovedsædet for et firma, det er dér, hvor firmaet har sit hjemsted) *(Hs)*
hovedsætning no *huesætning; (H,V,Ø)* (se sætning)
hovedtrappe no *huêtrap'; (H,V,Ø)* (se trappe)
hovedtræk no *huetræk; (H,V,Ø)* (se træk) (*sãegên war i huetræk, såên åh såên;* = sagen var i hovedtræk sådan og sådan) *(Øø)*
hovedtøj no *huêlaw, æ h.; (Hs) huêlaw; (Hn) huêlaw, -*

wê; (V,Ø) (hovedtøj til heste)

hovedvej no *huewæj; (H,V,Ø)* (se vej)

hovedvægt no *huewæwt; (H,V,Ø)* (se vægt) (*æ huewæwt i æ oërsbérætningên blöw lå' poh æ ræenskab* = hovedvægten i årsberetningen blev lagt på regnskabet) *(Hs)*

hoven uo *håwwên; (H,V,Ø) (håwwên ær hanj/haj, wil ék snak mæ hwæm såm hælst* = hoven er han, vil ikke snakke med hvem som helst) *(V/Ø)*

hovere uo *hoviër, hoviër, -r, h. -r; (H,V,Ø) (siel åm hanj/haj fék ræt, såh klæj Deh ham ek åh hoviër* = selv om han fik ret, så klædte det ham ikke, at hovere) *(V,Ø)*

hoveri no *howwërij, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) howwërij; (Hn) howwërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø) (howwërijjê i Danmark béGøj åh blyew ophæwwê åmkring 1790, mæn Deh tow snåër hunjër oër, føn+n Di sjænnêst Goër blöw frij for-æ* = hoveriet i Danmark begyndte at blive ophævet omkring 1790, men det tog snart 100 år førend de seneste gårde blev fri for det) *(V)*

hovmester no *howmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester)

hovmod no *howmod; (H,V) howmoh; (Ø)* (se mod) *(howmod stor får fal'* = hovmod står for fald) *(H,V)*

hovmodig to (omskr. t.: *åh wæër håwwên* = at være hoven) *(H/V/Ø)*

hovne (op) uo (omskr. t.: f. eks. *åh buwwêl uw'* = at bule ud) *(H,V,Ø)*

hovtang no *howtang, æ h., howtængër, æ h.; (Hs) howtang; (Hn) howtång, -ên, howtængër, -gërn; (V,Ø)* (smedens tang til at nappe nelliker af hestehoven med)

hu no *huw; (H,V,Ø) (hon war Gram' i huw, åh Deh ku mærkês, ska a sæéj* = hun var gram i hu, og det kunne mærkes, skal jeg sige) *(H,V,Ø)*

hud no *hud, æ hud, -ër, æ -ër; (Hs) huj åh skén'; (Hs) skénj'; (V) skéj'; (Ø) (haj hae rønkê skéj'* = han havde rynket skind/hud) *(Ø)*

hudafskrabning no *hudawskrabning* el. *skrabning* el. *skram-m*; *(H,V,Ø)* (se skrabning)

hudløs to *hudløes/hujløes; (H,V,Ø)* (han war *hudløes ærli* = han var hudløst ærlig) *(H)*

hudorm no *hudworm; (H,V,Ø)* (se orm)

hudsygdom no *hudsyegdom; (H,V) hudsyewdom; (Ø)* (se sygdom)

hue no *luew, æ l., luewê, æ l.; (Hs) luew; (Hn) luew, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø)*

hue uo *huwê, huwër, huwê, h. huwê; (H,V,Ø) (Deh huwër mæ ek, a ær ræj' får, at Dær ær skéj' nøej alwårli* = det huer mig ikke, jeg er ræd for, at der er sket noget alvorligt) *(V,Ø)*

hug 1 no *how', æ h., how', æ h.; (Hs) how', howwê, how, howwên; (V,Ø) (æ how mæ æn yews* = et hug med en økse) *(H,V,Ø)* (øksehug)

hug 2 no *how'; (H,V,Ø)* (bøjes éj) (sidde på hug) *(Di såd poh how' ronjt åm båelê* = de sad på hug rundt om bålet) *(V)*

hugge 1 uo *hoew, howwër, howwê, h. howwê; (H,V,Ø)* (hugge brænde f. eks.)

hugge 2 uo *hok, hokkër, hokkê, h. hokkê; (H,V,Ø)* (stjæle)

huggeblok no *howblok; (H,V,Ø)* (se blok)

hugorm no *how-worm; (V,Ø)* (se orm) *(æn how-worm ær Dæj jænnest Giftslaeng i Danmark* = en hugorm er den eneste giftslange i Danmark) *(V,Ø)*

hugormebid no (omskr. t.: *howwormsbéj'* eller *bæj oh æn howworm* = bid af en hugorm) *(H,V,Ø)* (se bid)

hugtand no *howtan'; (H) howtanj'; (V) howtaj'; (Ø)* (se tand)

huj no *huj; (H,V,Ø)* (huj og hast) *(han kam oh stéh i huj åh hast* = han kom af sted i huj og hast) *(H)*

huje uo *huéj, hujjër, hujjêt, h. hujjêt; (H,V,Ø) hwöwt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (give tegn ved at svinge med armene og huje)

huk no *hok; (H,V,Ø)* (kystfremspring)

hukommelse no *hukommêls, æ h.; (Hs) hukommêls; (Hn) hukommêls, -n; (V,Ø) (Deh blywwër wæër åh wæër mæ hukommêlsn, jo ællër jæn blywwër* = det bliver værre og værre med hukommelsen jo ældre man bliver) *(V,Ø)*

hukommelsestab no *hukommêlstaeb; (H,V,Ø) (Hs)* (se tab)

hul no *hwål, æ h., -lër, æ -lër; (Hs) hwål; (Hn) hwål, -lê, -lër, -lërn; (V,Ø) (*stort hul = *Grawål) (H)*

hul to *huwl'; (H,V,Ø) (Dæn Gammêl tré' war huwl'* = det gamle træ var hult) *(H)*

huld no *hul'; (H,V,Ø) (hon håër æ Gott hul'* = hun har et godt huld) *(H,V,Ø)* (bøjes éj)

hule no *huewl, æ h., huwlër, æ huwlër; (Hs) huewl; (Hn) huewl, -n, huwlër, -n; (V,Ø)*

huleboer no *huwlboër (H,V,Ø)*

hulhed no *huwlhéd, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) huwlhéd; (Hn) huwlhéh, huwlhe-ên, huwlh-ër, huwlhé-ërn; (V,Ø)*

hulke uo (omskr. t.: *åh Græed/Græê* = at græde) *(H/V,Ø)*

hulkindet to *huwlkinnê; (H) huwlkénjê; (V) huwlkéjjê; (Ø) (hanj såh Gammêl åh huwkénjê uw* = han så gammel og hulkindet ud) *(V)*

hulkort no *hwolkwot; (H,V,Ø)* (se kort)

hullet to *hwollê; (H,V,Ø) (töwwê war nøej hwollê* = tøjet var noget hullet) *(V,Ø)*

hulning no *huwlning, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) huwlning; (Hn) huwling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær mannê huwlningër i lajskabê* = der er mange hulninger i landskabet) *(Ø)*

hulrum no *huwlrom'; (H,V,Ø)* (se rum)

hulske no *hwolskie; (H,V,Ø)* (se ske)

hulslibe uo *huwlslieb; (H,V,Ø)* (se slibe) *(sköjtërn ska huwlsliebês, hwes jæn ska løeb poh Dæm uddên åh skriéj uw* = skøjterne skal hulslibes, hvis man skal løbe på dem uden at skride ud) *(V,Ø)*

hulspejl no *huwlspæjl; (H,V,Ø)* (se spéjl)

hulsøm no *hwolsöm'; (H,V,Ø)* (se søm)

hulter bio *hultër (H,V,Ø) (Deh ær Deh ræ-ên hultër té bultër* = det er det rene hulter til bulter) *(H,V,Ø)*

hulvej no *huwlwæj; (H,V,Ø)* (se vej)

humbug no *hombok (H) hombuew; (V,Ø) (Deh ær baër hombuew Deh hielê* = det er bare humbug det hele) *(V,Ø)*

humle no *hummêl, æ h.; (Hs) hummêl; (Hn) hummêl, -n: (V,Ø)*

humlebi no *hummêlbij; (H,V,Ø)* (se bi) *(æn hummêlbij ka et' flyew, mæn Deh wéd-æn baër ét siel* = en humlebi kan ikke flyve, men det ved den bare ikke selv) *(Hs)*

humme (sig) uo (*åh) hom sæ, hommër sæ, hommê sæ, h. hommê sæ; (H,V,Ø)* (at fjerne sig, trække sig tilbage) Særudtryk: når en hest skal gå baglæns, beordrer man *hom'* el. *hum'; (H,V,Ø) (*også *ryéj,* men alene i Ø)

hummer no *hummër, æ h., -r, æ -r; (Hs) hummër; (Hn) hummër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

hummerklo no *hummërklow; (H,V,Ø)* (se klo)

humor no *humor, æ h.; (Hs) humor; (Hn) humor, -ên; (V,Ø)*

humorist no *hummorist, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hummorist; (Hn) hummorist, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

humoristisk to (omskr. t. *åh wæër sjow* = at være sjov) *(H,V,Ø)*

humpe uo *hump, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han humpê ront mæ æ krøk æ'tër åh ha brækkê æ bien* = han humpede rundt med krykken efter at have brækket benet) *(Hs)*

humpel no *hompêl æ h., (Hs) hompêl; (Hn) hompling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (humpel brød)

humør no *humør, æ h.; (Hs) humør; (Hn) humør, -ê; (V,Ø)*

hun no *hon; (H) hon, hoj; (V,Ø)* (hunkønsvæsen)

hun so *hon; (H,V,Ø) hon, hoj, (V,Ø)*

hund no *hun', æ h., huên-n, æ h.; (Hs) hun'; (Hn) hunj', hunjên, huenj-j, hunjên; (V) huj', hujjên, huej-j, hujjên; (V,Ø)*

hundeangst to *hunnëræj'; (H) hunjëræj'; (V) hujjëræj'; (Ø) (hon war hujjëræéj får lærëréjjên* = hun var hundeangst for lærerinden) *(Ø)*

hundedage no *hunDaew; (H) hunjDaêw; (V) huejDaew; (Ø)*

hundegalskab no *hunGaelskab; (H) hunjGalskab; (V) hujGalskab; (Ø)* (se galskab)

hundehul no *hunnêhwol; (H) huenjhwol; (V) huejhwol; (Ø)* (se hul) (*æn hunnêhwol ær æn möj' stræng' fængsêl, såm blöw browt lont tebaew i æ tij'* = et hundehul er et meget strængt fængsel, som blev brugt langt tilbage i tiden) *(Hs)*

hundekold to *hunnêkål'; (H,V,Ø) (uf, Deh ær hunnêkål' i Daw* = uf, det er hundekoldt i dag) *(H,V,Ø)*

hundekulde no *hunnêkul'; (H) hunjêkul'; (V) hujjêkul'; (Ø)* (se kulde)

hundekunster no *hunnêkonstër; (H) huenjkonstër; (V) huejkonstër; (Ø)* (se kunster)

hundeliv no *hunnêlyw; (H) hunjêlyw; (V) huéjêlyw; (Ø)* (se liv)

hundestejle n *hunstæjl; (H) huenjstæjl; (V) huejstæjl; (Ø)*

hundesulten to *hun-nsultên; (H) huenjsultên; (V) huéjsultên; (Ø)*

hundesvømning no *hunswömning; (H) huenjswömning; (V) huejswömning; (Ø)* (se svømning)

hundevagt no *hunwagt; (H) huenjwagt; (V) huejwawt; (Ø)* (se vagt)

hundevejr no *hunwéjlê; (H) hunnêwé-ër; (Øm) huenjwé-ër; (V) huejwé-ër; (Øø)* (se vejr) (omskr. også t.: *Deh ær ék wé-ër té åh jaew æn huj' uw i* = det er ikke vejr til at jage en hund ud i) *(Ø)*

hundeæde no *hunied; (H) huenjiê; (V) huejiê; (Ø)* (se æde)

hundse uo *huns, -ër, -ê, h. -ê; (H) huejs, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (hoj huejsër rojt mæ ham* = hun hundser rundt med ham) *(Øø)*

hundyr no *honDyjjê; (H) hojDyjjê; (V,Ø)* (se dyr)

hunger no *hongër, æ h.; (Hs) hongër, -m; (V,Ø)*

hungersnød no *hongërsnød; (H) hongërsnøe; (V,Ø)* (se nød)

hungre uo (omskr. t.: *åh sult* = at sulte) *(H,V,Ø)*

hunhund no *honhun'; (H) hojhunj'* el. *honhunj'; (V) hojhuj'* el. *honhuj'; (Ø)* (se hund)

hurtig, hurtige/ hurtigere /hurtigst to *horti / hortiër/ hortist* (omskr. t.: *løeb* el. *kyër stærk, stærkër, stærkêst) (H,V,Ø)*

hurtigbus no *hortibus; (H,V,Ø)* (se bus)

hurtigløber no *hortiløebër; (H.V.Ø)* (se løber)

hurtigtog no *hortitow; (H,V,Ø)* (se tog)

hus no *huws', æ h., huews, æ huews; (Hs) huws'; (Hn) huws, huwsê, huews, huwsn; (V,Ø)*

husar no *husar; (H,V,Ø)*

husbehov no *huwsbéhow; (H,V,Ø)* (se behov)

husbestyrerinde no *huwsbéstyjjërénj-j; (V) huwsbé-styjjëré-êj; (Ø)* (se bestyrerinde) (ej i *H*)

husblas no *huwsblas; (H,V,Ø)*

husbond no (omskr. t.: *man' i æ huws / manj'/maj' i huwsê* = mand i huset) *(H/V/Ø)*

husbuk n *huwsbok; (H,V,Ø)* (se buk)

husdyr no *huwsDyjjè; (H,V,Ø)* (se dyr)

huse uo *huews, huwsër, huwst, h. huwst; (H,V,Ø) (Di hår åltijjër huwst æn masse fræmmê* = de har altid huset altid en masse gæster) *(H,V,Ø)*

husere uo *husiër, husiër, husiër, h. husiër; (H,V,Ø) (Deh ær Da onnêlê som Di oeng mænskër husiër* = det er da underligt, som de unge mennesker huserer) *(H)*

husflid no *huwsflij'; (H,V,Ø)* (se flid)

husfred no *huwsfred; (H,V,Ø)* (se fred) (*hanj/haj Gjow-æ kon får huwsfredêns skyl'* = han gjorde det kun for husfre-dens skyld) *(V/Ø)*

husførelse no *huwsførêls; (H,V,Ø)* (se førelse)

husgerning no *huwsGjærning; (H) huwsGærning; (V) huwsGjarning; (Ø)* (se gerning)

hushjælp no *huwshjælp; (H,V,Ø)* (se hjælp)

husholder no *huwshållër; (H,V,Ø) (æn huwshållër, Deh ær æn kuên, såm hållër huws for æn manj/maj'* = en husholder, det er én, som holder hus for en mand) *(V/Ø)*

husholderske no *huwshållërsk; (H,V,Ø)*

husholdning no *huwshålning; (H,V,Ø)* (se holdning)

huske uo *hoew, howwër, howwê, h. howwê; (H), hå-êw, håwwër, håwwê, h. håwwê; (V,Ø)*

huskekage no (se øretæve)

huskeseddel no (omskr. t.: *Dåsmërsæddêl* = dosmer-seddel) *(H,V,Ø)* (se seddel)

huskors no *huwskårs; (H,V,Ø)* (se kors) *(hon ær æ huwskårs, mæn Di ka ét kom oh mæ hennê* = hun er et huskors, men de kan ikke komme af med hende) *(H)*

huslig to *huwsli; (H,V,Ø) (han ær huwsli, mæn han ær hællër ét oh Dæn Gammêl skuêl* = han ær huslig, han er ikke af den gamle skole) *(H)*

husly no *huwslyj; (H,V,Ø)* (se ly)

huslæge no *huwsDowtër; (H,V,Ø)* (se læge) *(Deh war æn skön téng mæ æn huwsDowtër, mæn Dæn/Dænj/Dæj tij ær læng-ng forbij* = det var en skøn ting med en huslæ-ge, men den tid er for længst forbi) *(H/V/Ø)*

husløg no *huwsløêg; (H) huwsløew; (V,Ø)* (se løg)

husmand no *huwsman'; (H) huwsmanj'; (V) huwsmaj'; (Ø)* (se mand)

husmandssted no *huwsmansstéh; (H) huwsmanjsstéh; (V) huwsmajsstéh; (Ø)* (se sted)

husmoder no *huwsmor; (H,V,Ø)* (se moder)

husmus no *huwsmuws; (H,V,Ø)* (se mus)

husrum no *huwsrom' (H,V,Ø) (hwæj Dær ær hjaetrom' ær Dær huwsrom'* = hvor der er hjerterum er der husrum) *(H,V,Ø)* (se rum)

husråd no *huwsråe; (H,V,Ø)* (se råd*) (Deh ær æ Gott huwsråê åh lott for Dænj uênDørs wåenjhaên åm wintërn* = det er et godt husråd, at lukke for den udendørs vandhane om vinteren) *(V)*

husstand no *huwsstan'; (H) huwsstanj'; (V) huwsdstaj'; (Ø)* (se stand)

hustru no (omskr. t.: *kuên* = kone) *(H,V,Ø)*

hustyran no *huwstyran'; (H,V,Ø) (Deh sku ék wæër tillæt mæ huwstyrannër* = det skulle ikke være tilladt med hustyranner) *(V,Ø)* (se tyran)

husven no *huwswæn; (H,V,Ø)* (kan også omskr. t.: *wæn oh æ huws/huwsê* = ven af huset) *(Hs/V,Ø)* (se ven)

husvild to *huwswil'; (H,V,Ø) (Di huwswil-l hår éngên fast stéh åh bow', Deh moh wæër möj svær åh löew mæ* = de husvilde har intet fast sted at bo, det må være meget svært at leve med) *(H,V,Ø)*

husvogn no *huwsuwn; (H) huwsun'; (V) huwswuwn; (Ø)* (se vogn)

husvært no *huwswært; (H,V,Ø)* (se vært)

hutle uo *huttêl, hutlër, huttêlt, h. hutêlt) (H,V,Ø) (han hutlër sæ fræm, så Gott han ka* = han hutler sig frem, så godt han kan) *(H)*

hvad so *hwans* og *hwams; (Lild Strand) hwa; (Hs,V,Ø)*

hvadsomhelst bio *hwasåmhælst; (H,V,Ø) (han wil Gi hwasåmhælst for åh slép for Dæn forplégtêls* = han vil give hvadsomhelst for at slippe for den forpligtelse) *(H)*

hval no *hwael, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hwael; (Hn) hwael, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh skiër, at æn hwael Goër poh Groj åh Døër oh æ, miestênDiels wéh Deh, at Dæj ær syew* = det sker, at en hval går på grund og dør af det, mestendels ved det, at den er syg) *(Ø)*

hvalfanger no *hwaelfangër; (H) hwaelfångër; (V,Ø)* (se fanger)

hvalfangst no *hwaelfangst; (H) hwaelfångst; (V,Ø)* (se fangst) *(Dær ær ék mannê laenj, såm Drywwër hwaelfångst miër* = der er ikke så mange lande, som driver hvalfangst mere) *(V)*

hvalknogle no *hwaêlknowwêl; (V,Ø)* (se knogle)

hvalkød no *hwaelkød; (H,V,Ø)* (se kød)

hvas to *hwas; (H,V,Ø)* (ru materiale og det at være strid) (*Deh ær æn hwas tong poh Dæn kat* = det er en hvas tunge på den kat) *(H) (hon ær åltijjê Gue for æn hwas bémærkning* = hun er altid god for en hvas bemærkning) *(H,V,Ø)*

hvede no *hwé-êd; æ h. (H) hwé-ê, -n; (Ø) (hwé-ên ståër Gott i or* = hveden står godt i år) *(V,Ø)*

hvedebrød no *hwéêdbrøh; (H) hwé-êbrøh; (V,Ø)* (se brød) (i *H* anvendes *finjbrøh* og *fijnkaeg* om hvedebrød. Endvidere bruges *hweêdbrøh* om hjemmebagte kager til kaffe)

hvedemel no *hwéêdmiel; (H,Øm) hwé-êmiel; (V,Øø)* (se mel)

hvem fo *hwæm; (H,V,Ø)*

hvemsomhelst fo *hwæmsåmhælst; (H,V,Ø) (sywdom ka raem hwæmsåmhælst* = sygdom kan ramme hvemsomhelst) *(V,Ø)*

hveps no *hwæps, æ hwæps, hwæps, æ hwæps; (H) hwæps; (Hn) hwæps* el. *hwæws, -n, hwæps* el. *hwæws, -n; (V,Ø)*

hvepserede no *hwæpsré-ê; (H) hwæpsré-ê* el. *hwæwsré-ê V,Ø)* (se rede)

hvepsetalje no *hwæpstalj; (H,V,Ø)* (se talje) *(nuên oh Di finj Daêmër i ollêmu-ërs tij fék lawwê hwæpstaljër poh sæ* = nogen af de fine damer på oldemors tid fik lavet hvepsetajler på sig) *(H,V,Ø)*

hvepsevåge n *hwæpswåeg; (H,V,Ø)* (fugl)

hver so *hwær; (H,V,Ø)*

hveranden so *hwærajjên; (H,V,Ø)*

hverandre so *hwæajjër/hwæanjër/hvæajjër; (H/V/Ø)*

hverdag no *hwæërDaw'; (H,V,Ø)* (se dag)

hverken bio *hwærkên; (H,V,Ø) (hwærkên Dæn jæn hællê Dænajjên løsning ku browwês* = hverken den ene eller den anden løsning kunne bruges) *(H)*

hverv no *hwærw, æ h., hwærw, æ h.; (Hs) hwærw; (Hn) hwærw, -ê, hwærw, -ên; (V,Ø)*

hverve uo *hwæërw, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (åh hwæërw fålk té arbê* = at hverve folk til arbejde) *(H,V,Ø)*

hvide no *hwiéj, (H,V,Ø)* (æggehvide)

hvidglødende to *hwiGløj' (H) hwiGløên; (V,Ø) (æ jaen war warmê oph té Deh war hwiGløj'* = jernet var varmet op til det var hvidglødende) *(Hs)*

hvidkål no *hwikoêl, æ h.; (Hs) hwikoêl; (Hn) hwikoêl, -n; (V,Ø)*

hvidkålshoved no *hwikoelshue; (H,V,Ø)* (se hoved)

hvidløg no *hwidløeg; (H) hwiløew; (V,Ø)* (se løg)

hvidskuret to *hwi-skuër; (H,V,Ø) (Gwollên war hwi-skuër öwwër Deh hielê* = gulvene var hvidskurede over det hele) *(V,Ø)*

hvidte uo *hwit, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (æ kjærk blöw hwittê æn Gang hwæj fæmt oër* = kirken blev hvidtet en gang hver femte år) *(Hs)*

hvidtøl no *hwitøl; (H,V,Ø)* (se øl)

hvidvin no *hwi-wiên, æ h.; (Hs) hwi-wiên; (Hn) hwiwiên, +n; (V,Ø)* (se vin)

hvile no *hwiêl, æ h.; (Hs) hwiêl, -n; (V,Ø) (haj ær Goê té Dæj ewi hwiel* = han er gået til den evige hvile) *(Ø)*

hvile 1 uo *hwiel, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Deh ær Gott åh hwiel sæ, nær jæn ær træt* = det er godt at hvile sig, når man er træt) *(H)*

hvile 2 uo *bie, biejër, bæj, h. bjæt; (V,Ø)* (holde hvil og æde (om heste) (*håër hæjstên bjæt læ-êng nåk?* = har hesten hvilet længe nok?) *(V,Ø)*

hviledag no *hwiêlDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

hvilehjem no *hwiêlhjæm; (H,V,Ø)* (se hjem)

hvilke so (bruges ej, i stedet anvendes *hwafor) (H,V,Ø) hwafor méjjêskër kommër i jawtên?* = hvilke mennesker kommer i aften?) *(V,Ø) (hwåfå nuên mennêskër kommê i jawtên* = hvike mennesker kommer i aften?) *(Hs)*

hvilken so *hwikkên; (H,V,Ø) (hwikkên oh Dæm mennër Do*? = hvilken af dem mener du?) *(H,V,Ø)*

hvilket so *hwas; (H) (Dær war mannê, Dær sku mæ rutêbijl, hwas Di flést åssê kam, mæn et mæ, for a war Dæn sist* = der var mange, der skulle med rutebilen, hvilket de fleste også kom, men ikke mig, for jeg var den sidste) *(H)*

hvin no *hwiên, æ h., hwiên, æ h.; (Hs) hwiên; (Hn) hwiên, -ê.; (V,Ø)*

hvine uo *hwien, -ê, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon hwient oh løk'* = hun hvinede af lykke) *(H,V,Ø)*

hvirvel no *hwærl, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hwærl; (Hn) hwærl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

hvirveldyr no *hwærlDyjr; (H,V,Ø)* (se dyr)

hvirvelsøjle no (se rygsøjle)

hvirvelvind no *hwærlwin'; (H) hwærlwênj'; (V) hwærlwêj'; (Ø)* (se vind)

hvirvle uo *hwærl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

hvis so *hwés; (H,V,Ø) (hwés ær æ?* = hvis er det?) *(H,V,Ø)*

hviske uo *hwésk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V.Ø) (Dæn, Dær hwéskër lywwër* = den, der hvisker lyver) *(H)*

hvisle uo *hwisl, -ër, hwissêlt, h. hwissêlt; (H,V,Ø)*

hvor bio *hwoê; (H) hwæj; (V,Ø)*

hvoraf bio *hwoê-oh; (H) hwæj-oh; (V,Ø)*

hvordan bio *hwant; (Hn) hwoddên; (H,V,Ø) (Deh ka wæër wånskli åh forklåër, hwant Deh hielê så uwd farhæn* = det kan være vanskeligt at forklare, hvordan det hele så ud førhen) *(H) (hwoddên ska jæn no bæër sæ oh?* = hvordan skal man bære sig ad?) *(H,V,Ø)*

hvorefter bio *hwoæ'tër/hwojættër; (Hs/Hn,V,Ø)*

hvorfor bio *hwofor; (H,V,Ø) (hwofor kam Do så sellê?* = hvorfor kom du så sent) *(H,V,Ø)*

hvorfra bio *hwofræh; (H) hwæjfråh; (V,Ø)*

hvorhen bio *hwohæn; (H)* (i *V,Ø* anvendes ”hvorhen” ikke; i stedet omskr. t.: f. eks. *hwéj ska Do hæn?* = hvor skal du hen?) *(V,Ø)*

hvorimod bio *hworimåd; (H,Øm) hworimoh; (V,Øø)*

hvorledes bio (omskr. t.: hvordan, se dette)

hvormed bio *hwormæh; (H,V,Ø)*

hvornår bio *hwittê; (H) hwittê* el. *hwati; (V) hwittê (Ø)*

hvortil bio *hworté; (H) hwéjté; (V,Ø) (hwéjté ær Do kom-*

mên i boewên? = hvortil er du kommet i bogen?) *(V,Ø)*

hvorunder bio *hworåjjër; (H,V,Ø)*

hvorvidt bio *hworwit; (H.V.Ø) (hworwit Do hår ræt, wé-êd a ét/ék* = hvorvidt du har ret, ved jeg ikke) *(H/V,Ø)*

hvælv no *hwælw. æ h., hwælw, æ h.; (Hs) hwælw; (Hn) hwælw, -ê, hwælw, -ên; (V,Ø)*

hvælve uo *hwæl-l, hwællër, hwælt, h. hwælt; (H,V,Ø) (æ himmêl hwællër sæ öwwër æ haw* = himlen hvælver sig over havet) *(Hs)*

hvælving no *hwælling, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hwælling; (Hn) hwælling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

hvæse uo *hwæes, -ër, hwæst, h. hwæst; (H,V,Ø) (æ kat hwæst, Da æ hun' Dokkê oph* = katten hvæsede, da hunden dukkede op) *(Hs)*

hvæsse uo *hwæs-s, hwæssër, hwæst, h. hwæst; (H,V,Ø) (a hwæst æ hylli poh æ hwæërstien* = jeg hvæssede høleen på slibestenen) *(Hs)*

hwöwt no *hwöwt, -ê, hwöwt, -ên; (Ø)* (vink) *(haj Ga mæ æ hwöwt* = han gav mig et vink) *(Ø)*

hwöwt uo *hwöwt, -ër, -ê, h. -ê; (Ø) (a hwöwtê té Dæm, at Di sku kom-m* = jeg vinkeder til dem, at de skulle komme) *(Ø)*

hvæssesten no *hwæërstien; (H) sliebstiên; (V,Ø)* (se sten)

hyben n *hybên; (H,V,Ø)*

hybenkradser no *hyjbênkrassër; (H,V,Ø)*

hygge no *hyeg, æ h.; (Hs) hyeg; (Hn) hyew, -wên; (V,Ø)*

hygge uo *hyeg, -ër, -ê, h. -ê; (H) hyew, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (Di hyewër sæ hjæem i huwsê* = de hyggër sig hjemmei huset) *(V,Ø)*

hyggelig to *hyegli; (H) hyêwlê; (V,Ø)*

hykle uo *hykkêl, hyklër, hykkêlt; h. hykkêlt; (H,V,Ø)*

hykler no *hyklër, æ h., -r, æ -r; (Hs) hyklër; (Hn) hyklër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

hykleri no *hyklêrij, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hyklêrij; (Hn) hyklêrij, -ê, -ër, -ërn; (H,V,Ø)*

hyklerisk to *hyklêrisk; (H,V,Ø)*

hyl no *hyel, æ h., hyel, æ h.; (Hs) hyel; (Hn) hyel, -ê, hyel, -ên; (V,Ø) (hyêlê war höw åh uhyêwlê* = hylet var højt og uhyggeligt) *(V,Øø)*

hyld n *hyl'; (H,V,Ø)*

hylde uo *hyl, -ër, -ê, h. -ê; (H) hyel, hyllër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (Droningn blöw hyllê poh héjjê føssêlsDaw* = dronningen blev hyldet på hendes fødselsdag) *(V,Ø)*

hylde no *høel, æ h. høllër, æ høllër; (H) høel, -n, høllër, høllërn; (V,Ø) (æ høel ær følt mæh bøegër* = hylden er fyldt med bøger) *(Hs)*

hyldebær n *hølbær; (H,V,Ø)* (se bær)

hyldebærblomst n *hølbærblomst; (H,V,Ø)* (se blomst)

hyle uo *hyel, hy'lër, hyelt, h. hyelt; (H,V,Ø) (hunjên hyelt, Da Dænj blöw slåe* = hunden hylede, da den blev slået) *(V)*

hylekor no *hyjêlkor; (H,V,Ø)* (se kor) *(Di stélt sæ an i skuêlGoërn åh lawwê hyjêlkor* = de stillede sig an i skolegården og lavede hylekor) *(V,Ø)*

hylle uo *hyl-l, hyllër, hylt, h. hylt; (H,V,Ø)* (indhylle sig) *(hon hylt sæ éj' i æ warm tæp'* = hun hyllede sig ind i et varmt tæppe) *(Ø)*

hylster no *hølstër , æ h., hølstër, æ h.; (Hs) hølstër; (Hn) hølstër, hølstrê, hølstër-r, -n; (V,Ø)*

hynde no *høn-n, æ h., hønnër, æ h.; (Hs) høn-n; (Hn) høenj, -jên, -jër, -jërn; (V) høéj, -jên, -jër, -jërn; (Ø) (sofaên war følt mæh højjër* = sofaen var fyldt med hynder) *(Ø)*

hyppe uo *hyp* eller *måel, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (i Øø også målt, h. målt) (folkên sku uw åh måel katöflër* = folkene skulle ud og hyppe kartofler*) (V,Ø)*

hyppig to (omskr. t.: *tit* = tit) *(H,V,Ø)*

hyr no *hyjjër; (H,V,Ø) (Di hår Djær hyjjër mæh Dæn hwalp* = de har deres hyr med den hvalp (uartige dreng)) *(H)*

hyrde no *hyrDê; (H) höwwër; (V,Ø)*

hyrdedreng no *hyrDêDræng'; (H) höwwërDræng'; (V,Ø)*

hyrdehund n *hyrDêhun'; (H) hyërDêhunj'; (V) hyërDêhuj'; (Ø)* (der menes hundearten hyrdehund)

hyre no *hyjër (H,V,Ø) (hanj fék hyjër poh æn féskêkuttër* = han fik hyre på en fiskekutter) *(V)*

hyre uo *hyjjër, hyjjër, -r, h. -r; (H,V,Ø) (wi ska hyjjër folk té Deh arbê* = vi skal hyre folk til det arbejde) *(H,V,Ø)*

hys to *hys (H,V,Ø) (hoj blöw hiêl hys oh forskrækkêls* = hun blev helt hys af forskrækkelse) *(V,Ø)*

hysterisk to *hystérisk; (H,V,Ø)*

hytte no *hyt, æ h., -tër, æ -tër; (Hs) hyt; (Hn) hyt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

hyttefad no *hytfad (H) hytfah; (V,Ø)* (se fad)

hæder no *hæddër, æ h.; (Hs) hæddër; (Hn) hæddër, -n; (V,Ø)*

hæderlig to *hæddërli; (H,) hæddërlê, (V,Ø)*

hædersbevisning no *hædërsbéwijsning; (H,V,Ø)*

hædersmand no *hædërsman´; (H) hædërsmanj'; (V) hædërsmaj'; (Ø)* (se mand)

hædersplads no *hæddërsplas; (H,V,Ø)* (se plads) *(hon fék hæddërsplassên weh sijjên oh formanj'ên* = hun fik hædersplads ved siden af formanden) *(V)*

hædre uo *hæddër, hæddër, hæddër-r, h. hæddër; (H,V,Ø) (haj blöw hæddër får sijn éjsats* = han blev hædret for sin indsats) *(Ø)*

hæffêl uo *hæffêl, hæflër, hæffêlt, h. hæffêlt; (H,V,Ø)* (der er uorden i tøjet, at gå rundt i tøj, som er i uorden) *(hon hæflër runt i hennër majs töwsko* = hun tøffer rundt i hendes mands tøjsko) *(V,Ø)*

hæfle uo *hæffêl, hæflê, hæffêlt. h. hæffêlt; (V,Ø)* (at hive op i noget uhåndterligt, f. eks. i løsthængende tøj)

hæfte 1 no *hæft, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hæft; (Hn) hæft, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)* (skrivehæfte)

hæfte 2 no *hæft; (H,V,Ø)* (*swærhæft* = sværhæfte) *(H,V,Ø)*

hæfte 3 no *hæftê; (H,V,Ø)* (juridisk) *(hanj fék fæm Daêws hæftê* = han fik fem dages hæfte) *(V)*

hæfte uo *hæft, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

hæftelse no *hæftêls, æ h., hæftêlsër, æ h.; (Hs) hæftêls; (Hn) hæftêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (f. eks. gældsforpligtelse på fast ejendom)

hæg n *hæeg; (H,V,Ø)* (træ)

hæge sig (se under nette sig)

hæge uo *hæêg, -ër, hægê. h. h.; (H,V,Ø) (Dyjjërn hægër åm Djæ awkom'* = dyrene hæger om deres afkom) *(V,Ø)*

hægte no *hæjt, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hæjt; (Hn) hæjt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

hægte uo *hæjt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj/haj blöw hæjtê oh i Deh long løêb* = han blev hægtet af i det lange løb) *(V/Ø)*

hæk no *hæk, æ h., hæk, æ h.; (Hs) hæk; (Hn) hæk, -kên, -kê, -kên; (V,Ø)*

hækkeløb no *hækløêb; (H,V,Ø)* (se løb)

hækle uo *hækkêl, hæklër, hæklê, h. kæklê; (H,V,Ø)*

hæklenål no *hækkêlnoêl; (H,V,Ø)* (se nål)

hæl no *hæêl, æ h., hæêl, æ h.; (Hs) hæêl; (HN) hæêl, -n, hæêl, -n; (V,Ø) (honj hae høew hæêl i skowwên* = hun havde høje hæle i skoene) *(V)*

hæld no *hæl'; (H,V,Ø) (æ Daw Gék poh hæl'* = dagen gik på hæl) *(Hs)* (på hæld)

hælde uo *hæl-l, hællër, hælt, h. hælt; (H,V,Ø)*

hældning no *hælning, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hælning; (Hn) hælning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

hæler no *hælër, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hælër; (Hn) hælër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

hæleri no *hælêrij', æ h., -jër, æ -jër; (Hs) hælêrij'; (Hn) hælêrij', -jê, -jër, -jërn; (H,V,Ø)*

hæmme uo *hæêm, -mër, -mê, h. -mê; (H,V,Ø) (Deh hæmmër ham i hans utåêl, at han/hanj/haj stammër* = det hæmmer ham i hans udtale, at han stammer) *(H/V/Ø)*

hæmning no *hæmning, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hæmning; (Hn) hæmning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (han/hanj/haj hår engên hæmningër* = han har ingen hæmninger) *(H,V,Ø)*

hæmningsløs to *hæmningsløes; (H,V,Ø)*

hæmsko no *hæmskow; (H,V,Ø)* (se sko) *(Deh sku ék wæër æn hæmskow for ham, at hanj/haj snakkê Dialewt* = det skulle ikke være en hæmsko for ham, at han snakkede dialekt) *(V/Ø)*

hænde uo *hæn-n; hænnër, hæn-n, h. hæn'; (H) hæenj, -ër, -ê, h. hænj'; (V) hæéj, hæjjër, hæjjê, h. hæj'; (Ø)*

hændelig to *hænli; (H) hænlê; (V,Ø) (Deh war æ hænlê uhæl'* = det var et hændeligt uheld) *(V,Ø)*

hændelse no *hænnêls, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hænnêls; (Hn) hænjêls, -n, -ër, -ërn; (V) hæjjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

hænge uo *hæng-ng, hæng'ër, hængt, h. hængt; (H) hæng-ng, hængër, hang', h. hungên; (V) hé-êng, hingër,*

hang', h. hungên; (Ø) (*hanj/haj håër åltijjê hungên sæ i småténg* = han har altid hængt sig i småting*) (V/Ø)*

hængebirk n *hængbirk; (H,V,Ø)* (se birk)

hængehoved no *hænghu'ed; (H) hænghue; (V,Ø)* (se hoved)

hængekøje no *hæêngköéj (H,V,Ø)* (se køje)

hængelampe no *hænglamp; (H) hænglåmp (V,Ø)* (se lampe)

hængeskab no *hængskaeb; (H,V,Ø)* (se skab)

hængning no *hængning, æ h., -ër, æ h.; (H) hængning; (Hn) hængning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

hængsel no *hængsl, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hængsl; (Hn) héngsl, héngslê, héngslër, -n; (V,Ø)*

hængsle uo *hængsl, hængslër, -ê, h. -ê; (H) héngsl, héngslër, héngslê, h. h.; (V,Ø) (æ Daër war höwwër-hængslê* = døren var højrehængslet) *(Hs)*

hær no *hæër', æ h., hæër-r, æ hæër -r; (Hs) hæër'; (Hn) hæër', -n, hæër-r, hæërn; (V,Ø)*

hærde uo *hærDé, hærDër, hærDê, h. hærDê; (H,V,Ø) (Di hærDër sæ, wéh åh spréng i Deh kål-l wån'/wånj'/våj'* = de hærdede sig ved at springe i det kolde vand) *(H/V/Ø)*

hærfører no *hærföër; (H,V,Ø)* (se fører)

hærge uo *hæërg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

hærværk no *hærwærk (H,V,Ø)* (se værk)

hæs to *hæes; (H,V,Ø) (han war hæês, som æn rawn* = han var hæs, som en ravn) *(H)*

hæsblæsende to *hæesblæsên; (H,V,Ø)*

hæslig to *hæsli; (H,V,Ø)*

hætte no *hæ't, æ h., hættër, æ hættër; (Hs) hæ't; (Hn) hæt', hættên, hættër, hættërn; (V,Ø)*

hættemåge n *hætmoêg; (H) hætmoew; (V,Ø)* (se måge)

hævd no *hæwD; (H,V,Ø) (jæn ka foh hæwD poh æn wæj weh åh brow æn i mannê oër* = man kan få hævd på en vej, ved at bruge den i mange år) *(H,V,Ø)*

hævde (sig) uo *hæwD sæ, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

hævdvunden uo *hæwDwonnên/ hæwDwonjên/ hæwD-wojjên; (H,V,Ø)*

hæve uo *hæew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (ål æ pæng blöw hæewê Dæn føst i æ måned* = alle pengene blev hævet den første i måneden) *(Hs)*

hævelse no *hæewêls, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hæewêls; (Hn) hæewêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (hans fuê fék æn hæewêls, Da Dæn/Dænj/Dæj blöw forstuwwê* = hans fod fik en hævelse, da den blev forstuvet) *(H/V/Ø)*

hævert no *hæwërt, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hæwërt; (Hn) hæwërt, -n, -ër, -ërn (V,Ø)*

hævn no *hæwn', æ h.; (Hs) hæwn'; (Hn) hæwn', -n.; (V,Ø)*

hævne uo *hæewn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

hævngerrig to *hæwnGjærri; (H) hæwnGærri; (V,Ø)*

hævning no *hæwning, æ h.; (Hs) hæwning; (Hn) hæw-ning, -ên; (V,Ø)*

hø no *hy', æ hy'; (Hs) hy'; (Hn) hø', høê; (V,Ø) (Deh war nøej wæër hø', hanj/haj lawwê* = det var noget værre hø, han lavede) *(V/Ø)*

høbjergning no (éj i *(H)) høbjærring; (V,Ø)* (se bjergning)

høes no *høês; (Ø)* (tykke kinder, der hænger. Flæsket på grisens hals, *høêsflæsk) (Ø)*

høfde no *høft, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) høft; (Hn) høft, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

høfeber no *hyfebër; (H) høfewwër; (V,Ø)* (se feber)

høflig to *höfli (H,V,Ø)*

høflighed no *höflihéd, æ höflihéd; (Hs) höflihed; (Hn) höflihéh, -ên;* (*V,Ø)*

høg n *høeg; (H,V,Ø)*

høgenæse no *høêgnies; (H,V,Ø)* (se næse)

høj no *hyw', æ h., hyêw, æ h.; (Hs) hyw'; (Hn) höw', höwwên, höew, höew'ên; (V,Ø)*

høj, højere, højest, højt to *hyw', hywwër, hywwêst, hywt; (H) höw', höwwêr, höwwêst, höwt; (V,Ø)*

højde no *höwD, æ h. -ër, æ -ër; (Hs) höwD; (Hn) höwD -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

højdepunkt no *höwDpongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

højdeskræk no *höwDskræk; (H,V,Ø)* (se skræk) *(honj*

blöw swimmêl åh fék höwDskræk = hun blev svimmel og fik højdeskræk) *(V)*

højhalset to *hywhalsê; (H) höwhalsê; (V,Ø)*

højhælet to *hywhæelê; (H,V,Ø)*

højkirkelig to *hywkjærli; (H) höwkærkli; (V,Ø)*

højlys to *höwlyjs; (H,V,Ø) (æ tyêwknæjt bröj' in' i hans huws wé höwlyjs Daw* = tyveknægten brød ind i hans hus ved højlys dag) *(Hs)*

højmesse no *hywmæs-s; (H) höwmæs-s; (V,Ø)* (se messe) (*Dær ær for Deh mjest höwmæs-s i kerkërn hwær sönDaw* = der er for det meste højmesse i kirkerne hvær søndag) *(V,Ø)*

højmose no *hywmuês; (H) höwmuês; (V,Ø) (Dænj Stuër Wilmues war føn+n Dænj størst höwmuês i lanjê* = den Store Vildmose var førhen den største højmose i landet) *(V)* (se mose)

højne uo *höwn; (H,V,Ø) (nuên stéhër ku kwalitétn Gott blyew höwnê* = nogen steder kunne kvaliteten godt blive højnet) *(V,Ø)*

højre to *hywwër; (H) höwwër; (V,Ø) (sij té hywwër, sij té wænstër* = se til højre, se til venstre) *(H)*

højrekørsel no *hywwërkyrên; (H) höwwërkørsêl; (V,Ø)* (se kørsel)

højresving no *hywwërswing; (H) höwwërswing; (V,Ø)* (se sving)

højrød to (omskr. t.: *ilrøê i æ huêdê/huê* = ildrød i hovedet) *(Hs/V,Ø)*

højrøstet to *hywrøstê; (H) höwrøstê; (V,Ø)*

højskole no *höjskuêl; (H,Øm) höwskuêl; (V,Ø)* (se skole)

højspænding no *höjspænning; (H,Øm) höwspænjing; (V) höwspæjjing; (Øø)* (se spænding)

højstemt to *hywstæmt; (H) höwstæmt; (V,Ø) (Dæj tåêl war no lie lowli höwstæmt* = den tale var nu lige lovlig højstemt) *(V,Ø)*

højtid no *höwtij'; (H,V,Ø)* (se tid)

højtryk no *höwtrøk; (H,V,Ø)* (se tryk)

højtryksrenser no *højtröksrensër; (H,V,Ø)*

højttaler no *hywtalër; (H) höwtålër; (V,Ø) (Deh ær nuên stuê höwtålër-r, Di browwër no åm Daêw* = det er nogen store højtalere, de bruger nu om dage) *(V,Ø)* (se taler)

højvande no *hywwån-n, æ h.; (Hs) höwwåenj-nj; (V) höwwåéj-j; (Ø)*

høk no *høk; (Ø)* (flytte sig et lille nøk eller høk)

høkasse no *hykas-s; (H) høkas-s; (V,Ø)* (se kasse) (*jæn ka broew høkasn té åh hål risnGröd warm i* = man kan bruge høkassen til at holde risengrød varm) *(V,Ø)*

høker no *høekër, æ h., -r, æ -r; (Hs) høekër; (Hn) høekër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (lille købmand)

høkke uo *høk, høkkër, høkkê, h. høkkê; (Ø)* (*hoj spuê ham åm haj wil høk sæ lit* = hun spurgte ham om han ville rykke sig lidt) *(Ø)*

hø-le no *hylli, æ h., -ër, æ h.; (Hs) hylli; (Hn) hyl-l, hyllên, hyllër, -n; (V) hyllê, hyllên, hyllër, -n; (Ø)* (le til at slå hø med) *(Do ska ha slewên hyllên* = du skal have slebet hø leen) *(V,Ø)*

høloft no *hylowt* el. *hyråên; (H) hølowt* el. *høråên; (V,Ø)*

høne no *höên, æ h., höns, æ h.; (Hs) höên; (Hn) höên, hön+n, höns, -ên; (V,Ø)*

hønsefugl no *hönsfåwl; (H,V,Ø)* (se fugl)

hønsegård no *hönsGor; (H,V,Ø)* (se gård)

hønsehund no *hönshun'; (H) hönshunj; (V) hönshuj'; (Ø)* (se hund)

hønsekød no *hönsköd; (H,V,Ø)* (se kød)

hønseri no *hönsërij; (H,V,Ø) (hönsërijjërn ær blöwwên stuê no åm Daew* = hønserierne er blevet store nu om dage) *(V,Ø)*

hønserøv no *hönsröw; (H,V,Ø)* (se røv) *(hennê mon' lignt æn hönsröw* = hendes mund lignede en hønserøv) *(H)*

hønsetarm n *hönstarm; (H,V,Ø)* (plante)

hør no *hør, æ h.; (Hs) hør; (Hn) hør, -rê; (V,Ø)*

hørbar to (omskr. t. f. eks.: *Deh ær té åh høër* = det er til at høre) *(H,V,Ø)*

høre uo *høër, høër, höt', h. höt'; (H,V,Ø) (hår Do høt Deh sijst nyej?* = har du hørt det sidste nye?) *(H,V,Ø)*

hørebrille no *høërbril-l; (H,V,Ø)* (se brille)

hørelse no *høërls, æ h.; (Hs) høërls; (Hn) høërls, -n; (V,Ø)*

hørerør no *høërrør; (H,V,Ø)* (se rør)

høreskade no *høërskåe; (H,V,Ø)* (se skade) *(jæn ku trow, at Dær blywwër mannê høërskåër åm nuên oër, mæ Dæn/Dænj/Dæj höew musék, Dær blywwër spéllê no* = man kunne tro, de bliver mange høreskader om nogen år, med den høje musik, der bliver spillet nu) *(H/V/Ø)*

høreskadet to *høërskåê; (H,V,Ø)*

hørevidde no *høërwiddê; (H,V,Ø)* (se vidde)

hørfrø n *hørfrö; (H,V,Ø)* (se frø)

hørgarn no *hørGå; (H) hørGåen; (V,Ø)* (se garn)

hørgul to *hørGuêl; (H,V,Ø)*

hørlig to *høërli; (H,V,Ø)* (omskrives også til f. eks.: *Deh såm ær té åh høër* = det, som er til at høre) *(H,V,Ø)*

hørm no *hørm, æ h.; (Hs) hørm; (Hn) hørm, -ên; (V,Ø)*

hørme uo *hørm, -ër. -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (nær fésk blywwër æn tanj for Gammêl, så hørmër æn* = når fisk bliver en tand for gammel, så hørmer den) *(V)*

høslet no *hyslæt; (H) høslæt; (V,Ø) (hyslæt, Deh ær hy, såm lij ær blöwwên slåên* = høslet, det er hø, som lige er blevet slået) *(H)*

høst no *høst, æ h.; (Hs) høst; (Hn) høst, -n; (V,Ø)*

høstak no *hystak; (H) høstak; (V,Ø)* (se stak)

høste uo *hø-êst, -ër, -ê, h. -ê; (H) höst, höstër, höstê, h. höstê; (V,Ø)*

høstgilde no *höstGiel; (H,V,Ø)* (se gilde)

høstgudstjeneste no *höstGustjænnêst; (H,V,Ø)* (se tjeneste)

høtyv no *høtyw; (H,V,Ø)* (se tyv)

høved no *höwwêd, æ h., -ër, æ h.; (Hs) höwwêd; (Hn) höwwê, -dê, höwwêdër, -n; (V,Ø) (a jawwër æ höwwêdër poh Græs* = jeg jager høvederne på græs) *(Hs)*

høvl no *höwl, æ h., höêwl, æ h.; (Hs) höwl; (Hn) höwl, -n, höewl, -n; (V,Ø)*

høvle uo *höwl, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Dær ska håenjlaw té, for åh ku höewl* = der skal håndelag til, for at kunne høvle) *(V)*

høvlebænk no *höwlbænk; (H,V,Ø)* (se bænk)

høvlspån no *höwlspån; (H,V,Ø)* (se spån)

håb no *hoeb', æ h.; (Hs) hoeb'; (Hn) hoeb', -ê; (V,Ø) (Deh Gröên ær hoêbês farw* = det grønne er håbets farve) *(V,Ø)*

håbe uo *hoeb, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (jæn ka hoeb Deh bæjst åh wæër ræj får Deh wæst* = man kan håbe det bedste og frygte det værste) *(V,Ø)*

håbefuld to *hoêbful'; (H,V,Ø)*

håbløs to *hoebløes; (H,V,Ø)*

hån no *håên, æ h; (H) håên; (Hn) håên, +n; (V,Ø) (honj hae kon håên i si blék* = hun havde kun hån i sit blik) *(V)*

hånd no *hån', æ h., hen'nër, æ h.; (Hs) hån'; (Hn) hånj', -ên, hænj'ër, -n; (V) håéj, håejn, hæjj'ër, -n; (Ø)*

håndarbejde no *hånarbê; (H) hånjarbê; (V) håjarbê; (Ø)* (se arbejde)

håndbog no *hånboeg; (H) hånjboew; (V) håjboew; (Ø)* (se bog)

håndbold no *hånbål', (H) hånjbål'; (V) håjbål'; (Ø) (no ær båed piwwërn åh Drængên blöwwên wærdênsmæjstër-r i håjbål'* = nu er både pigerne og drengene blevet verdensmestre i håndbold) *(Ø)* (se bold)

hånde no *håên; (H,V,Ø)* (*Go té håên* = gå til hånde) *(H,V,Ø)*

håndelag no *hånnêlaw; (H) håenjlaw; (V) håéjlaw; (Ø) (hanj håër æ Gott håenjlaw* = han har et godt håndelag) *(V)*

håndet to *hånnê; (H) hånjê; (V) håjje; (Ø)* (egentlig at være godt håndet, at være dygtig, snild, have et godt håndelag)

håndevending no *hånwænning; (H) hånjwænjing; (V) håjwæjjing; (Ø)* (se vending) *(Deh ær nøêj, honj ka klåër i æn hånjwænjing* = det er noget, hun kan klare i en håndevending) *(V)*

håndfast to *hånfast; (H) hånjfast; (V) håjfast; (Ø)*

håndfuld to *hånful'; (H) hånjful'; (V) håjful'; (Ø)*

håndgemæng no *hånGémæng; (H) hånjGémæng; (V) håjGémæng; (Ø)*

håndgerning no *hånGærning; (H) hånjGærning; (V) håjGærning; (Ø) (føn+n hae piwwërn håjGærning i skuêln* = førhen havde pigerne håndgerning i skolen) *(Ø)*

håndgjort to *hånGjow; (H) hånjGjow; (V) håjGjow; (Ø)*

håndgribelig to *hånGriebli; (H) hånjGriebli; (V) håjGreiebli; (Ø)* (omskrives også til f. eks. *Deh ær nøej, Dær ær té åh føël poh* = det er noget, der er til at føle på) *(H,V,Ø)*

håndhæve uo *hånhæêw; (H) hånjhæêw; (V) håjhæêw; (Ø)* (se hæve) *(Deh ær politijjê, såm ska hånjhæêw low åh orDên* = det er politiet, som skal håndhæve lov og orden) *(V)*

håndjern no *hånjaên; (H) hånj-jaên; (V) håj-jaên; (Ø)* (se jern)

håndklæde no *hånkle-ê; (H) hånjkle-ê; (V) håjkle-ê, (Ø)* (se klæde)

håndkraft no *hånkraft; (H) hånjkraft; (V) håjkraft; (Ø)* (se kraft)

håndkøb no *hånkyêb; (H) hånjkøêb; (V) håjkøêb; (Ø)* (se køb) *(jæn ka kyêb apotekërwåër i hånkyêb i Bruwsên* = man kan købe apotekervarer i håndkøb i Brugsen) *(H)*

håndlanger no *hånlangër; (H) hånjlangër; (V) håjlangër; (Ø) (hånjlangërn hjælpër muwërn wé åh slæêb muwërstiên åh mørtêl oph té ham* = en håndlanger hjælper mureren ved at slæbe mursten og mørtel op til ham) *(V)*

håndled no *hånléh; (H) hånjléh; (V) håjléh; (Ø) (haj hae si uwwër om håéjlé-ê* = han havde sit ur om håndleddet) *(Ø)*

håndpenge no *hånpæeng; (H) hånjpæeng; (V) håjpæeng; (Ø)* (se penge)

håndplukke uo *hånplok; (H) hånjplok; (V) håjplok; (Ø)* (se plukke) *(Dær war kon hånplokkê fræmmê mæ té æ Giêl* = der var kun håndplukkede gæster med til gildet) *(H)*

håndsbredde no *håênsbreddê; (H) hånjsbreddê; (V) håjsbreddê; (Ø)* (omskrives også t. *breddê oh æn hån'/hånj/håj'¨* = bredde af en hånd) *(H,V,Ø)*

håndskrevet to *hånskröwwên; (H) hånjskröwwên; (V) håjskröwwên; (Ø) (Dær kom æ håjskröwwên bröw, som i Di Gue Gammêl Daew* = der kom et håndskrevet brev, som i de gode gamle dage) *(Ø)*

håndskrift no *hånskröwt; (H) hånjskröwt; (V) håjskröwt; (Ø)* (se skrift)

håndskrive uo *hånskryew; (H) hånjskryew; (V) håjskryew; (Ø)* (se skrive)

håndslag no *hånslaw; (H) hånjslaw; (V) håjslaw; (Ø)* (se slag) *(æ'tër æ sal', Ga Di hværajjër hånslaw poh æ* = efter salget gav de hinanden håndslag på det) *(Hs)*

håndsrækning no *hånsrækning; (H) hånjsrækning; (V) håjrækning; (Ø)*

håndsving no *hånswing; (H) hånjswing; (V) håjswing; (Ø)* (se sving)

håndtag no *håntaw; (H) hånjtaw; (V) håjtaw; (Ø)* (se tag)

håndtere uo *håntiër, håntiër, håntiër, h. håntiër; (H) hånjtiër, hånjtiër, hånjtiër, h. hånjtiër; (V) håjtiër, håjtiër, håjtiër, h. håjtiër; (Ø) (han ær Guê té åh håntiër æ sägër* = han er god til at håndtere sagerne) *(Hs)*

håndtering *no håntéring, æ h.; (Hs) håntéring; (Hn) hånjtéring, -ên; (V) håjtéring, -ên; (Ø)*

håndtryk no *håntrøk; (H) hånjtrøk; (V) håjtrøk; (Ø)* (se tryk)

håndvarm to *hånwarm; (H) hånjwarm; (V) håjwarm; (Ø)*

håndvask no *hånwask; (H) hånjwask; (V) håjwask; (Ø)* (se vask)

håndværk no *hånwærk; (H) hånjwærk; (V) håjwærk; (Ø)* (se værk)

håndværker no *hånwærkër; (H) hånjwærkër; (V) håjwærkër; (Ø)*

håne uo *hå-ên, hånër, hånt, h. hånt; (H,V,Ø)*

hånlatter no (omskr. t: *Di Grijnt hånlê* = de grinede hånligt) *(H,V,Ø)*

hånlig to *hånli; (H) hånlê; (V,Ø) (honj sænt ham æ hånli siêblék* = hun sendte ham et hånligt sideblik) *(V)*

hår no *hoe, æ h. hoe, æ h.; (Hs) hoe; (Hn) hoër, hoër-r, hoër, hoërn; (V,Ø) (hanj/haj håër mest hoër-r* = han har mistet håret) *(V/Ø)*

hård, hårde, hårdere, hårdest to *hoër, hoër-r; mie hoër, mjest hoër (H,V,Ø) (tow hoër sti-ên molër ét/ék Gott sammêl* = to hårde sten maler ikke godt sammen) *(H/V,Ø)*

hårdfør to *hårføër; (H) hoërfør; (V,Ø)*

hårdhed no *hoërhéd, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hoërhéd; (Hn) hoërhé', hoërhé-ên, hoërhé-ër, -n; (V,Ø) (sliebstien håër fåskelli hoérhé-ër* = slibesten har forskellige hårdheder) *(V,Ø)*

hårdhudet to *horhuddê; (H,V,Ø)*

hårdhændet to *hårhænnê; (H) hoërhænjê; (V) hoërhéjjê; (Ø)*

hårdknude no *hårknuew; (H) hoërknuw; (V,Ø)* (se knude)

hårdkogt to *hårkogt; (H) hoërkowt; (V,Ø)*

hårdnakket to *hårnakkê; (H) hoërnakkê; (V,Ø)*

hårdt to *håt; (H,V,Ø) (lywwê ær håt, Deh ka Di flest blyew eni åm* = livet er hårdt, det kan de fleste blive enige om) *(V,Ø)*

hårdtsåret to *hotsoër; (H,V,Ø)* (omskrives også til *soër alwårli/alworlê* = såret alvorligt) *(H/V,Ø)*

håret to *hoër; (H,V,Ø) (haj war hoër båêd poh röwwên åh poh bröstê* = han var håret både på ryggen og på brystet) *(V,Ø)*

hårfin to *hårfijn; (H) hoërfijn; (V,Ø)*

hårnål no *hoërnoêl; (H,V,Ø)* (se nål) *(hon tabt æn hoërnoêl hjæm-m wé ham* = hun tabte en hårnål hjemme ved ham) *(H,V,Ø)*

hårnålesving no *hoërnoêlswing'; (H,V,Ø)* (se sving)

hårrejsende to *hårresên; (H) hoërrésên; (V,Ø) (Deh ær æn hoërresên histår'rê Do fortællër, ka-æn no wæër trowærDi?* = det er en hårréjsende historie, du fortællër, kan den nu være troværdig?) *(V,Ø)*

I

I so *i; (H,V,Ø) (I ska høër ættër, hwa a sé-ër* = I skal høre efter, hvad jeg siger) *(V,Ø)*

i aften (tidsbestemmelse) *i jawtên; (H,V,Ø)*

i aftes (tidsbestemmelse) *i jaes; (H,V,Ø) (for tow jaesër sijn* = for to aftner siden; for to aftner siden) *(H)*

i fjor (tidsbestemmelse) *sist oër; (H,V,Ø) i fywwër; (H)*

i fo *i; (H,V,Ø)*

i forfjord (tidsbestemmelse) *(for tow or sijjên*= for to år siden) *(H,V,Ø)*

i forgårs (tidsbestemmelse) *i antiGuër; (H) i anDaGuër; (V) i anDeGur; (Ø)*

i går (tidsbestemmelse) *i Guër; (H,V,Ø)*

i morgen (tidsbestemmelse) *i mårrê; (H) i måen; (V,Ø)*

i morges (tidsbestemmelse) *hæe té mårrê; (H) Dawtillê; (H,V,Ø) i mårres; (H,V,Ø) i månnês (Øø)*

i overmorgen (tidsbestemmelse) *i öwwërmåên; (H,V,Ø)*

I stand bio *istan'; (H) istanj'; (V) istaj'; (V,Ø) (a håër Gjow bijln istanj/istaj'* = jeg har gjort bilen i stand) *(V/Ø)*

i stand til (forholdsordsforbindelse) *i stan' té; (H) i stanj' té; (V) i staj' té; (Ø) (Deh æ a ék i staj' té* = det er jeg ikke i stand til) *(Ø)*

iagttagelse no (omskr. t.: *å lég mærk té* = at lægge mærke til) *(H,Øm) (å lew mærk té* = at lægge mærke til) *(V,Øø)*

iblande uo (omskr. t.: *blæn i* = blande i; *(H) blænj i; (V) blæj i; (Ø)* (se blande)

idé no *iDé, æ iDé, iDéër, æ iDéër; (Hs) iDé; (Hn) iDé, iDéên, iDéër, iDéërn; (V,Ø)*

idet bin, bno *iDeh; (H,V,Ø) (haj Gik uw oh Döërn, iDeh a kom* = han gik ud af døren, idet jeg kom) *(V,Ø)*

idiot no *iDiot, æ I., -ër; æ i.; (Hs) iDiot; (Hn) iDiot, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

idræt no *iDræt, æ i.; (Hs) iDræt; (Hn) iDræt, -têns; (V,Ø)*

idyl no *iDyjl, æ i; (Hs) iDyjl; (Hn) iDyjl, -ên; (V,Ø)*

idyllisk to *iDyllisk; (H,V,Ø)*

idømme uo *iDöm-m; (H,V) iDöem ; (H,V,Ø)* (se dømme)

ifald bin (omskr. t.: *hwés* = hvis) *(H,V,Ø)*

ifolet uo *ohhæjstê* el. *hæjstê oh; (H,V,Ø)* (en hoppe, der er med føl er *ohhæjstê)*

iføre (sig) uo (omskr. t.: *ta nøej töw poh* = tage noget tøj på) *(H,V,Ø)*

igangsætte uo (omskr. t.: *sæ't i Gang* = sætte i gang) *(H) (sæt' i Gång) (V,Ø)*

igen bio *ijæn; (H,V,Øm) iGæn; (Øø)*

igennem fo og bio *ijæmmêl; (H) ijæmmêl* el. *iGæmmêl; (V,Ø)*

igle no *igêl, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) igêl; (Hn) iêl; (V) ijêl, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

ihjel bio *ihjæl; (H,V,Ø)*

ihvissommenstid bin *ihwissommênstij; (Øm)* (hvis, gammelt udtryk)

ihærdig to *ihærDi; (H,V,Ø)*

ikende uo *ihkén-n; (H) ihké-ênj; (V) ihké-êj; (Ø)* (se kende)

ikke bio ét*; (H) ijt; (V) ék,* el. *itj, ét; (Ø)* (*ék möj' bévæj'* = ikke meget bevendt*) (Ø) (Deh hår wi såe så tit, ijt ossê* = det har vi sagt så tit, ikke også) *(V)*

ilanddreven to (omskr. t.: *Dröwwên i lan'/Dröwwên i lanj'/Dröwwên i laj'; (H/V/Ø) (for tijjên ær Dær æn massê timmër, Dæ ær Dröwwên i lan'/lanj'/laj'* = for tiden er der en masse tømmer, der er ilanddrevet) *(H/V/Ø)*

ild no *il', illên; (V,Ø) (illên ær æn Gue tjænër, mæn æn stréng hér+r* = ilden er en god tjener, men en streng herre) *(V,Ø)*

ilddåb no *ilDoeb; (H,V,Ø)* (se dåb) *(Deh war DæjGång, haj fék sijn ilDåb* = det var dengang han fik sin ilddåb) *(Ø)*

ilde to *iel; (V,Ø) (Deh war æn iel lyjt* = det var en ilde lugt) *(V,Ø) (sanjhéên ær iel höt* = sandheden er ilde hørt) *(V)*

ildebefindende no (omskr. t. f. eks.: *åh wæër skit tépas* = at være skidt tilpas) *(H,V,Ø) (plusli følt haj sæ skit tépas* = pludselig fik han et ildebefindende) *(V,Ø)*

ildebrand no *illêbrâên; (H) illêbranj'; (V) illêbraj'; (Ø) (*se brand)

ildelidt to (omskr. t. f. eks.: *éngên bröhr sæ åm ham* el. *ingen töws åm ham* = ingen bryder sig/synes om ham*) (V,Ø)*

ildelugtende to (omskr. t.: *Deh lyjtër Grim'* = det lugter grimt*) (V,Ø)*

ilder n *illër; (H,V,Ø)*

ilderskind no *illërskin'; (H) illërskénj'; (V) illërskéj'; (Ø)* (se skind)

ildeset to (se ildelidt)

ildesindet to (omskr. t.: *unsinnê* = ondsindet; *(H) unjsinnê; (V) ujséjjê;) (Ø) (haj æ æ ujséjjê spetakkêl* = han er et ildesindet (ondsindet) spektakkel) *(Ø)*

ildfast to *ilfast; (H,V,Ø) (stien+n i own+n ær ilfast* = stenene i ovnen er ildfaste) *(V,Ø)*

ildfugl no *ilfowl; (H,V,Ø)* (se fugl)

ildgods no *ilGås-s; (V,Ø)* (se gods) *(Deh blywwër sæj' såm ilGås-s* = det bliver sendt som ilgods) *(V,Ø)*

ildhu no *ilhuw'; (H,V,Ø)* (se hu) *(hon Gik té sit arbê mæ ilhuw'* = hun gik til sit arbejde med ildhu) *(V,Ø)*

ildløs no *illøes; (H,V,Ø)*

ildne uo *illn, ilnê, illnt, h. illnt; (H,V,Ø) (Di war ét/ék næmm åh illn op* = de var ikke nemme at ildne op) *(H/V,Ø)*

ildpakke no *ilpak; (H,V,Ø)* (se pakke)

ildprøve no *ilprøew; (H,V,Ø)* (se prøve) *(haj hår béståê sijn ilprøew* = han har bestået sin ildprøve (manddomsprøve)) *(V,Ø)*

ildrager no *ilragër, æ i., -r, æ -r; (Hs) ilragër; (Hn) ilragër, -n, -r, -n; (Øm) ilrawër, -n, -r, -n; (V,Ø) (ilragërn war hiel swåt* = ildrageren vae hel sort) *(Øm)*

ildrød to *ilrø'; (H,V,Ø) (hon blöw ilrø' i æ hued* = hun blev ildrød i hovedet) *(Hs)*

ildsted no *ilstéh; (H,V,Ø)* (se sted)

ildtang no *iltang'; (H) iltång'; (V,Ø)* (se tang)

ile uo (omskr. t. f. eks.: *skøn-n sæ/skøénj sæ/skøéj sæ* = skynde sig*) (H/V/Ø)*

ilsindet to (omskr. t.: *Galsinnê/Galsénjê/Galséjjê* = galsindet) *(H/V/Ø) (hon ær nøej Galséjjê oh sæ* = hun er noget galsindet af sig) *(Ø)*

ilt no *ilt; (H,V,Ø)*

ilte uo *ilt, iltër, iltê, h. iltê; (H,V,Ø) (bløê blywwër iltê, nær wi trækkê wé-ër* = blodet bliver iltet, når vi trækker vejret) *(V,Ø)*

ilter to *iltër; (H,V,Ø) (haj war nøej iltër oh sæ* = han var noget ilter af sig) *(V,Ø)*

iltog no *iltow; (H,V,Ø)* (se tog)

imellem bio *imæel; (H,V,Ø) (éj' imæêl ær-æ Gott nåk* = ind imellem er det godt nok) *(V,Ø)*

imens bio *mæns; (H,V,Ø) (a ka li-j orn Deh, mæns Do wintër* = jeg kan lige ordne det, mens du venter) *(H,V,Ø)*

imidlertid to og konjunktiv (omskrives til betydningerne: alligevel og i mellemtiden: *ilywwêl* = alligevel; *(H,V,Ø) i æ mæltij; (Hs) i mællêmtijjên* = mellemtiden; *(Hn) i mæltijjên; (V,Ø)* En anden omskrivning er: *(poh Dæn/Dænj/ Dæj ajjên si-ed/siéj* = på den anden side) *(H/V/Ø)*

immer bio *immër; (H,V,Ø) (Deh ær immër Deh saem* = det er immer (altid) det samme) *(H,V,Ø)*

immervæk bio *émmërwæk; (H,V,Ø)*

imod bio *imod; (H) imåd; (Øm) imåh; (V,Øø) (hwa hår Do imåh Deh, a sé-êr* = hvad har du imod det, jeg siger)

(Øland)

imødegå uo (omskr. t.: *åh Go imod/imåd/imåh* = at gå imod) *(H/Øm/V,Øø)* ("at gå imod" er i betydningen "at være modstander af")

imødekommende to *imøekommên; (H,V,Ø) (hanj/haj war möj' imøekommên* = han var meget imødekommende) *(V/Ø)*

ind bio *in'; (H) énj'; (V) éj'; (Ø) (haj Goër éj' i huwsê* = han går ind i huset) *(Ø)*

indad bio *in'oh; (H) énj'oh; (V) éj'oh; (Ø) (hon Gik åltijjê mæ tæërn éj'oh*= hun gik altid med tæerne indad) *(Ø)*

indadvendt bio *inohwæn'; (H) énjohwænj'; (V) éj'ohwæj'; (Ø) (hon ær möj' éj'ohwæj', hon ær ék té å slåh æ oër oh* = hun er meget inadvendt, hon er ikke til at slå et ord af) *(Ø)*

indarbejde uo (omskr. t.: *inøêw/énjøêw/éjøew* = indøve) *(H/V/Ø)*

indavl no *inawl, æ i.; (Hs) inawl; (Hn) énjawl, -ên; (V) éjawl, -ên; (Ø)* (se avl)

indbagt to *inbagt; (H) énjbawt; (V) éjbagt; (Øm) éjbawt; (Øø) (*se bage)

indbefatte uo (omskr. t.: *åh ta mæ* = at tage med) *(H,V,Ø)*

indberette uo *inbéræ't, inbéræ'tër, inbéræ'tê, h. inbéræ'-tê; (H); énjbéræt, -tër, -tê, h. -tê; (V) éjbéræt', -tër, -tê, h. -tê; (Ø) (rækruttërn ku blyew énjbérættê for snår såê éngênteng'* = rekrutterne kunne blive indberettet for snart sagt ingenting) *(V)*

indbetale uo *inbétaêl; (H) énjbétåêl; (V) éjbétå-êl; (Ø)* (se betale)

indbetaling no *inbétaling; (H) énjbétåling; (V) éjbétållêng; (Ø)* (se betaling)

indbilde uo *inbil-l; (H) énjbil-l; (V) éjbé-êl (sæ)* el. *bé-êl (sæ) éj' ; (Ø)* (se bilde) *(hwa mon haj Goër å bellër sæ éj'* = hvad mon han går og bilder sig ind) *(Ø)*

indbildning no *inbilling, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) inbilling; (Hn) énjbelling, -ên, -ër; -ërn; (V) éjbélling, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

indbilsk to *inbilsk; (H) énjbilsk; (V) éjbilsk; (Ø)*

indbindingstid no *inbinningstij'; (H) énjbinningstij'; (V) éjbéjjingtij'; (Ø)* (se tid) (tiden om efteråret når det blev koldt, og kreaturerne blev sat på stalden og bundet for vinteren)

indblik no *inblek; (H) énjblek; (V) éjblek; (Ø) (haj hår éjblék i sågërn* = han har indblik i sagerne) *(Ø)* (se blik)

indbo no *inbow', æ i.; (Hs) inbow'; (Hn) énjbow', -wê; (V) éjbow, -wê; (Ø) (éjbowwê ær forsékrê* = indboet er forsik-ret) *(Ø)*

indbringe uo *inbré-êng; (H) énjbré-êng; (V) éjbré-êng; (Ø)* (se bringe) (*han Dröw æn inbringên forrætning* = han drev en indbringende forretning) *(H)*

indbrud no *inbrud; (H) énjbru; (V) éjbru; (Ø) (Di hår hat éjbru* = de har haft indbrud) *(Ø)* (se brud)

indbrudstyv no *inbrustyw; (H) énjbrustyw; (V) tyw* el. *éjbrustyw; (Ø)* (se tyv)

indbyde uo *inbyj, inbyjjër, inböj', ær inböjjen; (H) énjbyj, énjbyjjër, énjböj', ær énjböjjên; (V) éjbyj, éjbyjjër, éjböj', ær (éj)böjjên; (Ø)*

indbydelse no *indbyddêls, æ indbyddêls, -ër, æ ind-byddêlsër; (Hs) inbyddêls; (Hn) énjbyjjêls, -n, -ër, -ërn; (V) éjbyjjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

indbygger no *inböwwër, æ i., -r, æ -r; (Hs) inböwwër; (Hn) énjböwwër, -n, -r, -n; (V) éjböwwër, -n, -r, -n; (Ø)*

indbyrdes to *inbyrDês; (H) énjbyrDês; (V) éjbyrDes; (Ø) (éjbyrDes kommê Di no Gott uw oh-æ mæ hwærajjër* = indbyrdes kommer de nu godt ud af det med hinanden) *(Ø)*

inddele uo *inDiel; (H) énjDiel; (V) éjDiel; (Ø)* (dele)

inddrage uo (omskr. t.: *åh ta mæ* = at tage med) *(H,V,Ø)*

inddrive uo *inDryew; (H) énjDryew; (V) éjDryew; (Ø) (hwes Do ék bétållër, hwa Do skyllër, sæjjër a æn sågføër for åh éjDryew pængên* = hvis du ikke betaler, hvad du skylder, sender jeg en sagfører for at inddrive pengene; *(Ø)* (se drive)

inddæmme uo *inDæêm; (H) énjDæêm; (V) éjDæem; (Ø)* (se dæmme) *(åmkréng Ølaj' håër Di éjDæmmê stuuê wudåmråedër* = omkring Øland har de inddæmmet store vådområder) *(Ø)*

inde bio *in-n; (H) é-ênj; (V) é-êj; (Ø) (haj ær é-êj i huwsê* = han er inde i huset) *(Ø)*

indebrænde uo (omskr. t.: *bræn-n in-n/braenj é-ênj, /braéj é-êj* = brænde inde) *(H/V/Ø)* (se brænde) (*Dær war tow hæéjst, Dær braéj é-êj* = der var to heste, der brænd-te inde) *(Ø)*

indebære uo (omskr. t.: *Deh bétyjjër at . . .* = det betyder at . . .) *(H,V,Ø)*

indefra bio *i-injfræh; (H) é-ênjfråh; (V) é-êjfråh; (Ø) (Dær ær æn fijn usévt hæër é-êjfråh stowwên* = der er en fin udsigt her indefra stuen) *(Ø)*

indefryse uo (omskr. t.: *fryes in-n/é-ênj/e-êj* = fryse inde) *(H/V/Ø)* (se fryse)

indefrysning no (omskr. t.: *åh fryjs in-n/énj-nj/éj-j = at fryse inde*) *(H/V/Ø)*

indefter bio *inæ'tër; (H)) énjættër; (V) éjættër; (Ø)* (*a trowwër, wi ska éjættër moh laj', éjjên Dær kommê stårm* = jeg tror, vi skal indefter mod land, inden der kommer storm) *(Ø)*

indehaver no (kan omskr. t.: *æjjër* = ejer) *(H,V,Ø)*

indeholde uo *i-inhåêl; (H) é-ênjhåêl; (V) é-êjhåel; (Ø)* (se holde)

indelukke no *in-nlo'k; (H) é-ênjluk; (V) é-êjluk; (Ø)* (se lukke) *(wi ska lie ha hæjstên éj' i é-êjlukkê* = vi skal lige have hesten ind i indelukket) *(Ø)*

indelukket to *in-nlukkê; (H) énj-njlukkê; (V) éjlukkê; (Ø) (haj wirkër nøej éjlukkê, Deh ku wæër skön, åm haj war nøej mi-ie uw-oh-wæj'* = han virker noget indelukket, det kunne være skønt, om han var noget mere udadvendt) *(Ø)*

inden fo og bio *innên; (H) énjên; (V) éjjên; (Ø)* (før)

indenad bio *innên-oh, (H) énjên-oh; (V) éjjên-oh; (Ø)*

indenbords bio *innênbors; (H) énjênbors; (V) éjjênbors; (Ø) (Deh ær skjön åh wæër énjênbors ættër æn tuwr i wånjê* = det er skønt at være indenbords efter en tur i vandet) *(V)*

indenbys to *innênbyjs; (H) énjênbyjs; (V) éjjênbyjs; (Ø)*

indendørs bio *innênDars;(H) énjênDørs; (V) éjjênDørs; (Ø)*

indenfor bio *innênfor; (H) énjênfor; (V) éjjênfor; (Ø)*

indeni bio *innên-i'; (H) énjên-i'; (V) éjjên-i'; (Ø) (Dæ ær éngênténg innên i'* = der er ingenting indeni) *(H)*

indenlandsk to *innênlansk; (H) énjênlanjsk;* (V) *éjjên-lajsk; (Ø)*

indenom bio *innên-om'; (H) énjên-om'; (V) éjjên-om'; (Ø)*

indenrigs to *innênrigs; (H) énjênrigs; (V) éjjênrigs; (Ø)*

indensogns bio *innênsowns; (H) énjênsowns; (V) éjjênsowns; (Ø)*

inderlig to *innërli; (H)* (bruges ikke i *V,Ø,* ordet er for stærkt)

inderlomme no *innërloem; (H) énjërloem; (V) éjjërloem; (Ø)* (se lomme) *(hæéjsthajlërn hae åltijjê æn tyk tæjnbo-ew i éjjërlommên* = hæstehandleren havde altid en tyk tegnebog i inderlommen) *(Ø)*

inderlår no *innërloër; (H) énjërloër; (V) éjjêloër; (Ø)* (se lår)

inderside no *innërsiéj; (H) énjërsiéj; (V) éjjërsiéj; (Ø)* (se side)

inderst to og bio *innërst; (H) énjërst; (V) éjjërst; (Ø)*

indesluttet to *inslu'ttê; (H) énjsluttê; (V) éjsluttê; (Ø)* (se slutte) *(haj wirkër nøej éjsluttê* = han virker noget indeslut-tet) *(Ø)*

indesne uo (omskr. t.: *å sne in-n/é-énj/e-éj* = at sne inde) *(H,V,Ø)* (*Di ær snéj é-êj* = de er sneet inde) *(Ø)*

indespærre uo (omskr. t.: *spæër in-n/énj-j/éj-j* = spærre inde) *(H/V/Ø)* (se spærre)

indestå uo *innêstå; (H) énjstå; (V) éjstå; (Ø)* (kan også omskr. t.: *stå in/énj/éj for* = stå inde for) *(H/V/Ø)*

indestående to (ved bankbeholdning, kan der omskr. t.: *Dær ståër nøej poh æ boeg/boegên/boewên* = der står noget på bogen) *(Hs/Hn/V,Ø)*

indeværende to (omskr. t.: *i Deh hæe tijsrom* = i det her tidsrum) *(H,V,Ø)*

indfald no *infal', æ i., infal', æ i.; (Hs) infal'; (Hn) énjfal', énjfallê, énjfal' énjfallên; (V) éjfal', éjfallê, éjfal', éjfallên; (Ø)* (omskrives ofte til: *idé* el. *práss* = idé el. práss*) (H,V,Ø) (Dær Gék æn práss op for ham, haj fék æn Gu idé* = der gik en práss op for ham, han fik en god idé) *(V,Ø)*

indfalden to *infallên; (H) énjfallên; (V) éjfallên; (Ø) (haj sijjê nøej éjfallên uw* = han ser noget indfalden ud) *(Ø)*

indfaldsvinkel no *infalswinkêl; (H) énjfalswinkêl; (V) éjfalswinkêl; (Ø)* (kan omskr. t. f. eks.: *Deh war Da æn sæër måe åh Grieb æ an poh* = det er da en sær måde at gribe det an på (det er en sær indfaldsvinkel)) *(H,V,Ø)* (se vinkel)

indfange uo *infåeng; (H) énjfåêng; (V) éjfåêng* el. *fåêng éj'; (Ø)* (se fange) (man bruger oftest blot *fåêng*)

indfatning no *infatning; (H) énjfatning; (V) éjfatning; (Ø)* (se fatning) *(Dær ær æn éjfatning té diamantn i féngëringên* = der er en indfatning til diamanten i finger-ringen) *(Ø)*

indfinde uo *infin-n; (H) énjfe-éj; (V) éjfe-êj; (Ø) (se finde) (hwittê mon Di éjféjjër sæ?* = hvornår mon de indfinder sig?) *(Ø)*

indflette uo *inflæt; (H) énjflæt; (V) éjflæt; (Ø)* (se flette) *(Da haj war wé å flæt rijskåren, så éjflættê haj æn stoeltroh* = da han var ved at flette riskurven, så indflettede han en ståltråd) *(Ø)*

indflydelse no (omskrives på forskellig vis: f. eks. *wæër Dielagti/Dielawti ij* = være delagtig i; *(H/V,Ø)*)

indflytning no *inflø'tning, æ i.; (Hs)* (omskr. t.: *å fløt in'/énj'/éj'* = at flytte ind) *(H/V/Ø)*

indflytter no (omskr. t.: *jæn som flø'tër/fløttër in'/énj'/éj'* = en som flytter ind) *(H/V,Ø)* (Hvis en person flytter til Han Herred taler man om *æn téfløttër* = en tilflytter) *(H,V,Ø)*

indforstået to *inforståe; (H) énjforståê; (V) éjforståe; (Ø) (haj war éjforståe mæ rewlërn* = han var indforstået med reglerne) *(Ø)*

indfri uo *infrij; (H) énjfrij; (V) éjfrij; (Ø) (a blywwër nøj' té snåe åh infrij mi Gjæl',* = jeg bliver nødt til snart at indfri min gæld) *(H)*

indfødsret no *infødsræt; (H) enjføræt; (V) éjføsræt; (Ø) (æn statsborgër hår infødsræt i æn lan'*= en statsborger har indfødsret i et land) *(H,V,Ø)*

indfødt to *inføéj'; (H) énjføéj; (V) éjføéj'; (Ø)*

indføje uo (omskr. t. f. eks.: *lé-êg té/lég té/léw té* = lægge til) *(H/Øm/V,Øø) (mo a ha low té åh lé-êg æn bémærkning té?* = må jeg have lov til at lægge en bemærkning til?) *(H,V,Øm)*

indføling no (indføling i betydningen empati er først kommet frem i nutiden. Derfor intet dialektord)

indfølingsevne no (i givet fald omskrives det til f. eks.: *fornæmmêls for* = fornemmelse for) *(H,V,Ø)*

indføre uo *inføër, inførër, inførër, h. inføër; (H) énjføër, énjføër, énjføër, h. énjføër; (V) éjføër, éjførër, éjførër, h. éjføër; (Ø)* (se føre)

indførelse no *inførêls, æ i.; (Hs) inførêls; (Hn) énjførêls, -n; (V) éjførêls, -n; (Ø)* (se førelse) *(jæn ka jo tink poh inførêls oh alménlê wærnêplégt* = man kan jo tænke indførelse af almindelig værnepligt) *(H)*

indførsel no *inførsêl, æ i., inførslër æ i; (Hs) inførsêl; (Hn) énjførsêl, énjførsln, énjførslër, -n; (V) éjførsêl, éjførsln, éjførslër, -n; (Ø) (inførsêl åh uførsêl bétyjjër hannêl mær ajjër lan-n* = indførsel og udførsel betyder handel med andre lande) *(H)*

indgang no *inGang; (H) énjGång; (V) éjGång; (Ø)* (se gang)

indgangsbøn no *inGangsbøn'; (H) énjGångsbøn'; (V) éjGångsbøn'; (Ø)* (kirkelig foreteelse, se bøn)

indgift to *inGywt; (H) énjGywt; (V) éjGywt; (Ø) (poh Di béttê sté-êr ka Deh Gott hæn-n sæ, at Di blywwër nøej énjGywt/éjGywt* = på de små steder kan det godt hænde sig, at de bliver noget indgifte) *(V/Ø)*

indgive uo *inGi'; (H) énjGi'; (V) éjGi'; (Ø)* (se give)

indgravere uo *inGrawër, inGrawër, inGrawër, h. i; (Hs) inGrawër, inGrawër, inGrawër, h. i; (Hn) énjGrawër; (V) e-éjGrawër, éjGrawër, éjGrawër, h. éjGrawër; (Ø) (inGrawër æn ring* = indgravere en ring) *(H)*

indgreb no *inGré-êb; (H) énjGré-êb; (V) éjGré-êb; (Ø)* (se greb)

indgroet to *inGrowwê; (H) énjGrowwê; (V) éjGrowwê; (V,Ø)*

indgyde uo *inGyed; (H) énjGyêd; (V) éjGyéj; (Ø) (*se gyde) *(han inGyedër stue respewt* = han indgyder stor respekt) *(H)*

indgå uo *inGo', inGoër, inGik, h. inGoê; (H) énjGo', énjGoër, énjGik, h. énjGoê; (V) éjGo', -ër, éjGik, h. éjGoe; (Ø)*

indgående to *inGoen; (H) énjGoên; (V) éjGoên; (Ø) (skiebê ær for énjGoên* = skibet er for indgående) *(V)*

indhandle uo *hannêl in'; (H) hanjêl éjn'; (V) hajêl éj'; (Ø) (Di hanjlê énj hwær tiesDa i Bruwsn* = de handlede ind hver tirsdag i Brugsen) *(V)* (se handle)

indhegne uo (omskr. t.: *sæt' hæên; (H,Øm) hæjn éj'; (V,Øø)*

indhegning no *hæ-ên, æ h., hæ-ênn, æ h.; (Hs) hæ-ên; (Hn) énjhæ'ning, -ên, -ër, -ërn; (V) éjhæjning, -ên, -ër, -ërn; (Ø) éjkåst, -ê, -ër, -ërn; (Ø) (hæjstn stow i éjkåstê* = hesten stod i indhegningen) *(Ø)*

indhente uo *inhænt; (H) énjhænt; (V) éjhent; (Øm) éjhint; (Ø)* (se hente)

indhold no *inhål'; (H) énjhål'; (V) éjhål; (Ø)* (se hold)

indholdsfortegnelse no *inhålsfotæjnêls; (H) énjhålsfotæjnêls; (V) éjhålsfotæjnêls; (Ø)* (se fortegnelse)

indholdsløs to *inhålsløes; (H) énjhålsløes; (V) éjhålsløes; (Ø)*

indholdsrig to *inhålsrij'; (H) énjhålsrij'; (V) éjhålsrij'; (Ø) (Deh war æn énjhålsrij' tåêl, hanj hålt* = det var en indhåldsrig tale, han holdt) *(V)*

indhug no *inhoew; (H) énjhoew; (V) éjhoew; (Ø) (hon Gjow æ Got éjhoew i lawkaegên* = hun gjorde et godt indhug i lagkagen) *(Øm)* (se hug)

indhugge uo (omskr. t.: *hoew in/énj/éj* = hugge ind) *(H,V,Ø)* (se hugge)

indhylde uo (omskr. t.: *omGi oh* = omgive af) *(H,V,Ø)* (*haj war omGæj' oh tobaksrøew* = han var omgivet af tobaksrøg) *(V,Ø)* (se give)

indhøste uo *inhöst; (H) énjhøst; (V) éjhøst (Ø)* (anvendes mest i denne form og udtrykker at høsten er afsluttet) (se høste) (*Di håër éjhöst* = de har indhøstet) *(Ø)*

indjage uo (omskr. t.: *jaew = jage) (H,V,Ø) (haj jawwê æn skræk i lywwê poh ongërn* = han jagede en skræk i livet på ungerne) *(Ø)*

indkalde uo *inkaêl; (H) énjkaêl; (V) éjkaêl; Ø)* (se kalde)

indkaldelse no *inkallels, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) inkallels; (Hn) énjkallêls, -n, -ër, -ërn; (V) éjkallêls, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

indkapsle uo *inkapsêl; (H) énjkapsling; (V) éjkapsêl; (Ø)* (*muslengër ær Got énjkapslê* = muslinger er godt indkapslede) *(V)* (se kapsle)

indkapsling no *inkapsling; (H) énjkapsling; (V) éjkapsling; (Ø)*

indkassere uo *inkassiër; (H) énjkassiër; (V) éjkassiër; (Ø) (Di énjkassiër æn Guê fotjænst wé Dæj forrætning* = de indkasserede en god fortjeneste ved den forretning) *(V)* (se kassere)

indkast no *inkast; (H) énjkast; (V) éjkast; (Ø)* (se kast) (*éjkastê kom hiêl hæn foran fobål'moelê* = indkastet kom helt ind foran fodboldmålet) *(Ø)*

indklage uo (se klage) *(Deh betyjjër åh anlæg/anléêw såg moh jæn wê æ ræt/rættên* = det betyder, at anlægge sag mod en (person) ved retten) *(Hs/Hn/V,Ø)*

indkoble uo (omskr. t.: *åh kåbbêl in'/énj/éj* = at koble ind) *(H/V/Ø)*

indkomst no *inkomst; (H) énjkomst; (V) éjkomst; (Ø)*

indkomstskat no *inkomstskat; (H) énjkomstskat; (V) éjkomstskat; (Ø)* (se skat) *(mannê töws, at énjkomstskattên ær for höw'* = mange synes, at indkomstskatten er for høj) *(V)*

indkredse uo *inkré-ês; (H) énjkré-ês; (V) éjkré-ês; (Ø)* (se kredse)

indkræve uo (omskr. t.: *kræew in'/kræew énj'/kræew éj'; (H/V/Ø)* (se kræve) *(Do hår kræewê for mannê pæeng éj'* = du har krævet for mange penge ind) *(Ø)*

indkøb no *inkyêb; (H) énjkyeb; (V) éjkyeb; (Ø)* (se køb)

indkøbspris no *inkyebsprijs; (H) énjkyebsprijs; (V) éjkyebsprijs; (Ø)* (se pris)

indkøre uo (omskr. t.: *kyër in'/kyër énj'/kyër éj'* = køre ind) *(H/V/Ø)* (se køre) *(føn+n sku æn nyj biêl kyërs éj', éjjên jæn måt kyër stærk i-æn* = førhen skulle en ny bil køres ind, inden man måtte køre stærkt i den) *(Ø)*

indkørsel no *inkørsêl; (H) énjkørsêl; (V) éjkørsêl (Ø)* (se kørsel)

indlade uo (omskr. t.: *Gå i Gang/Gång mæh* = gå i gang med; *(H/V,Ø) (Deh ska Do ét/ék Gå i Gang/Gång mæ* = det skal du ikke gå i gang med (indlade dig på)) *(H/V,Ø)*

indladende to (omskr. t. f. eks.: *åh Gja-ërn/ Gjærn/Gjarn wil i law mæ* = at gerne ville i lag med) *(H/V/Ø)*

indland no *inlan'; (H) énjlanj'; (V) éjlaj'; (Ø)* (se land)

indlandsis no *inlansijs; (H) énjlanjsijs; (V) éjlajsijs; (Ø)* (se is) *(no Goër æ tébaew mæ énjlanjsijsên* = nu går det tilbage med indlandsisen) *(V)*

indlede uo (omskr. t.: *béGøn-n/béGønj poh/béGøêj poh* = begynde på) *(H/V,Ø)* (se lede)

indledning no *inledning; (H) énjledning; (V) éjliêning; (Ø)* (se ledning) *(Deh blöw énjledning té æn Guê tij for Dæm* = det blev indledning til en god tid for dem) *(V)*

indlemme uo *inlæm-m, inlæmmër, inlæmmê, h. inlæmmê; (H) énjlæêm, énjlæmmër, énjlæmmê, h. énjlæmmê; (V) éjlæêm, éjlæmmër, éjlæmmê, h. éjlæmmê; (Ø)*

indlevere uo *inléviër; (H) énjléviër; (V) éjléviër; (Ø)* (se levere)

indlevering no *inléviering; (H) éjnléviering; (V) éjléviering; (Ø)* (se levëring)

indlysende to (omskr. t. f. eks.: *Deh ær læt åh forståh* = det er let at forstå) *(H,V,Ø)*

indlæg no *inlæeg; (H,Øm) éjnléw; (V) éjléw; (Ø)* (se læg)

indlægge uo (omskr. t.: *lé-êg in'/ lé-êw énj/lé-êw éj'; (H,Øm/V/Øø)* (se lægge)

indlæring no *inlæring; (H) éjnlæring; (V) éjlæring; (Ø)* (se læring)

indløb no *inløêb; (H) énjløêb; (V) éjløeb; (Ø)* (se løb)

indløse uo *inløes; (H) énjløes; (V) éjløes; (Ø)* (se løse) (*Di éjløest Djær Gewinst i Banko* = de indløste deres gevinst i Banko) *(Ø)*

indlån no *inlån; (H) énjlån; (V) éjlån; (Ø)* (se lån)

indlåner no *inlånër, énjlånër; (V) éjlånër; (Ø)* (se låner)

indlånsrente no *inlånsrænt; (H) énjlånsrænt; (V) éjlånsrænt; (Ø)* (se rente)

indmad no *inmad; (H) énjmah; (V) éjmah; (Ø)* (se mad)

indmelde uo (omskr. t.: *mæl sæ in'/ mæel sæ énj'/ mæel sæ éj'* = melde sig ind) *(H/V/Ø)*

indmeldelse no *inmællêls; (H) énjmællêls; (V) éjmællêls; (Ø)*

indmure uo (omskr. t.: *muër in'/muër énj'/muër éj'; (H/V/Ø)* (se mure)

indordne uo *inorn; (H) énjorn; (V) éjorn; (Ø)* (se ordne) (*Deh ær ék rår åh sku énjorn sæ ånjër nøej, jæn ék bryr sæ åm* = det er ikke rart, at skulle indordne sig under noget, man ikke bryde sig om) *(V)*

indpakning no *inpa'kning; (H) énjpakning; (V) éjpakning; (Ø)* (se pakning)

indpakningspapir no *inpa'kningspapijjê; (H) énjpakningspapijjê; (V) éjpakningspapijjê; (Ø)* (se papir)

indprente uo *inprænt; (H) énjprænt; (V) éjprænt/prænt éj'; (Ø) (haj ær swæër åh éjprænt nøej* = han er svær at indprente noget) *(Ø)* (se prente)

indramme uo (omskr. t.: *ram-m in'/ram-m énj'/ram-m éj'* = ramme ind*; (H/V/Ø)* (se ramme)

indramning no *inramning; (H) énjramning; (V) éjramning; (Ø)* (*træmanjên war Guê té åh laew énjramningër* = træmanden var god til at lave indramninger) *(V)*

indre to *innër; (H) énjër; (V) éjjër; (Ø)* (*Deh éjjër oh huwsê war nyjrenowiërê* = det indre af huset var nyrenoveret) *(Ø)*

indremission no *innërmisjon; (H) énjërmission; (V) éjjërmission; (Ø) (énjërmission hår hat mannê téhængër-r i Hanj Herrê* = indremission har haft mange tilhængere i Han Herred) *(V)*

indremissionsk to *innërmisjonsk; (H) énjërmissionsk; (V) éjjërmissionsk; (Ø)*

indremissionær no *innërmissionær; (H) énjërmissionær; (V) éjjërmissionær; (Ø)*

indretning no *inræ'tning; (H) énjrætning; (V) éjrætning; (Ø)* (se retning) (*æ inrætning oh æ huws war ét så tåssê* = indretningen af huset var ikke så tosset) *(Hs)*

indrette uo *inræ't; (H) énjræt; (V) éjræt; (Ø)* (se rette)

indrømme uo *inröm-m, inrömmër, -ê, h. -ê; (H) énjröm-m, énjrömmër, -ê, h. -ê; (V) éjröm-m, éjrömmër, -ê, h. -ê; (Ø) (haj éjrömmër-æ ållër, når haj hår Gjow nøej Gal* = han indrømmer det aldrig, når han har gjort galt) *(Ø)*

indrømmelse no *inrömmêls, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) inrömmêls; (Hn) énjrömmêls, -ên, -ër, -ërn; (V) éjrömmêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

indsamle uo (omskr. t.: *sammêl in'; (H) sammêl énj'; (V) sammêl éj'; (Ø)* (se samle)

indsamling no *insamling; (H) énjsamling; (V) éjsamling; (Ø)* (se samling) (*énjsamling oh plåjntër war åssê wewti i stienållërên* = indsamling af planter var vigtig i stenaldeen) *(V)*

indsats no *insats; (H) énjsats; (V) éjsats; (Ø)*

indse uo *insih; (H) énjsih; (V) éjsih; (Ø)* (se se) *(a wil-l Gja-ërn insih mijn fæjl, mæn Deh ær ét næm* = jeg ville gerne indse mine fejl, men det er ikke nemt) *(H)*

indsejling no *insæjling; (H) énjsæjling; (V) éjsæjling; (Ø)*

indsende uo (omskr. t.: *åh sæn in'/sænj énj/sæéj éj'* = sende ind) *(H/V/Ø)* (se sende)

indsigelse no *insigêls; (H,Øm) énjsiels; (V) éjsiêls; (Ø)*

indsigt no *insegt; (H) énjsewt; (V) éjsegt; (Øm) éjsewt; (Øø)*

indsigtsfuld to (omskrives f. eks. til: *åh wé-êd/wiêd nøêj åm* = at vide noget om) *(H/V,Ø)*

indskibe uo *inskieb; (H) énjskiêb; (V) éjskieb; (Ø) (folk énjskiêbê sæ, ættër at Di kam ombohr* = folk indskibede sig, efter at de kom ombord) *(V)*

indskrive uo (omskr. t.: *skryew in'; (H) skryew énj; (V) skryew éj'* = skrive ind; *(Ø)*) (se skrive)

indskrivning no *inskrywning; (H) énjskrywning; (V) éjskrywning; (Ø)*

indskrumpet to *inskrumpê; (H) énjskrumpê; (éjskrumpê; (Ø) (æblërn war blöwwên Gammêl åh énjskrumpê, næjstn såm Gammêl folk* = æblerne var blevet gamle og indskrumpne, næsten som gamle folk) *(V)*

indskrænke uo (omskr. t.: *skrænk in'/énj'/éj'* = skrænke ind) *(H,V,Ø)* (se skrænke)

indskud no *inskod, æ i., inskod, æ i.; (Hs) inskod; (Hn) inskod, -dê, inskod; -dên; (Hn) énjskod, -dê, énjskod, -dên; (V) éjskod, éjskoddê, éjskod, -dên; (Ø)*

indskyde uo *inskyed; (H) énjskyêd; (V) éjskyêd; (Ø)* (se skyde)

indskydelse no *inskyddêls, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) inskyddels; (Hn) énjskyddêls, -n, -ër, -ërn; (V) éjskyddêls, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

indskæring no *inskæring; (H) énjskæring; (V) éjskæring; (Ø)*

indskærpe uo *inskjærp; (H) énjskærp; (V) éjskærp; (Ø)* (se skærpe) *(æ politij inskjærpër æ reglër for wæjhastihéd Gang æ'tër Gang, åh lij lit hjælpër-æ* = politiet indskærper reglerne for vejhastighed gang efter gang, og lige lidt hjælper det) *(Hs)*

indslag no *inslaeg; (H,Øm) énjslah; (V) éjslah; (Øø)* (se slag)

indsmugle uo *insmuêl; (H) énjsmuêl; (V) éjsmuêl; (Ø)* (omskri. også t.: *smuêl in'/énj'/éj'* = smugle ind) *(H/V/Ø)* (se smugle) *(i Gammêl Daêw war Dær mannê, såm smuêlt siGarettër åh spiritus énj', når Di kam hjæm fråh férjê* = i gamle dage var der mange, som smuglede cigaretter og spiritus ind, når de kom hjem fra ferie) *(V)*

indsnit no *insnit; (H) énjsnit; (V) éjsnit; (Ø)* (se snit)

indsnuse uo (omskries til *snuês in'; (H) snuês énj'; (V) snuês éj'; (Ø)* (se snuse)

indsnævre uo (omskr. t.: *snæwwër in/énj/éj* = snævre ind) *(H,V,Ø)*

indspilning no *inspélning, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) inspélning; (Hn) énjspélning, -ên, -ër, -ërn; (V) éjspélning, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

indspist to (omskr. t. f, eks.: *åh wæër rottê sammêl mæ* = at være rottet sammen med) *(H,V,Ø)*

indsprøjtning no *insprøjtning; (H) énjsprøjtning; (V) éjsprøjtning; (Ø)*

indstifte uo *instéft/énjstéft/éjstéft; (H/V/Ø)* (se stifte) *(jæn ku snak åm, åh instéft/énjstéft/éjstéft æn prijs té bélönning oh nøej* = man kunne snakke om at indstifte en pris til belønning af noget) *(H/V/Ø)*

indstilling no *instilling; (H) énjstilling; (V) éjstilling; (Ø)* (se stilling)

indsynge uo (omskr. t.: *søng in'/énj'/éj'* = synge ind) (se synge) *(H,V,Ø)*

indsætte uo (omskr. t.: *sæt in'/énj'/éj'* = sætte ind) *(H,V,Ø)* (se sætte)

indsættelse no *insæ'têls; (H) énjsættëls; (V) éjsættêls; (Ø)*

indtage uo *éntah, -ër, éntow, h. -wên; (H) énjtah, énjtår, énjtoh* el. *énjtow, h. énjtåe; (V) éjtah, éjtår, éjtow, h. éjtowwên; (Ø) (soldatërn énjtow byjjên* = soldaterne indtog byen) *(V)*

indtale uo (omskr. t.: *tåêl in'/énj'/éj'* = tale ind) *(H,V,Ø)* (se tale)

indtaste uo (omskr. t.: *tast in'/énj'/éj'* = taste ind) *(H,V,Ø)* (se taste)

indtil fo *in-té; (H) énj-té; (V) éj-té; (Ø) (Di wæntê énj-té klokkên war øllê* = de ventede indtil klokken var elve) *(V)*

indtjening no *intjænning, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) intjænning; (Hn) énjtjænning, -ên, -ër, -ërn; (V) éjtjænning, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

indtryk no *intrøk; (H) éjntrøk; (V) éjtrøk; (Ø)* (se tryk)

indtræde uo (omskr. t.: *træêd in'/træêj énj/træêj éj'; (H/V/Ø)* (se træde)

indtræffe uo *intræf; (H) énjtræf; (V) éjtræf; (Ø)* (se træffe)

indtægt no *intægt, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) intægt; (Hn) énjtæwt, -n, -ër, -ërn; (V) éjtæwt, -n, -ër, -ërn; (Ø) (énjtæwtërn slow ijt té té uGywtërn* = indtægterne slog ikke til til udgifterne) *(V)*

indtørret to *intørrê; (H) énjtørrê; (V) éjtørrê; (Ø) (honj så nøej énjtørrê uw, Deh Gammêl lyw* = hun så noget indtørret ud, det gamle liv) *(V)*

indvandring no *inwanDring; (H) énjwanDring; (V) éjwanDring; (Ø)* (se vandring)

indvende uo *inwæn-n; (H) énjwæénj; (V) éjwæéj; (Ø)* (se vende) *(Deh håër a nøêj åh inwæn-n imod* = det har jeg noget at indvende imod) *(H)*

indvendig to *inwænDi; (H) énjwænDi; (V) éjwænDi; (Ø)*

indvending no *inwænning; (H) énjwænjing; (V) éjwæjjing; (Ø)*

indvi uo *inwi', -ër, -ê, h. -ê; (H) énjwi, -ër, -ê, -ê; (V) éjwi', -ër, -ê, h. -ê; (Ø)*

indvielse no *énwiêls, æ i., -ër, æ -ër; (Hs) enwiêls; (Hn)*

énjwiêls, -ên, -ër, -ërn; (V) éjwiêls, -n, -ër, -ërn; (Ø)

indviklet to *invi'kêlt; (H) énjviklê; (V) éjviklê; (V,Ø) (Deh war æ énjviklê ræênstøk* = det var et indviklet regnestykke) *(V)*

indvillige uo (omskr. t. f. eks.: *Goh in/énj/éj poh* = gå ind på) *(H/Ø)*

indvinde uo *inwin-n; (H) énjwénj; (V) éjwé-êj; (Ø)* (se vinde) *(i 1900 tallê blöw Dær énjwonjê stuër støkkër wudåmråed té markDröwt* = i 1900-tallet blev der indvundet store stykker vådområde til markdrift) *(V)*

indvirke uo *inwerk; (H) énjwerk; (V) éjwerk; (Ø)* (se virke)

indvirkning no *inwerkning; (H) énjwerkning; (V) éjwerkning; (Ø) (honj hae stuër énjwerkning poh ham* = hun havde stor indvirkning på ham) *(V)*

indvolde no *inwol-l, æ i.; (Hs) inwol-l; (Hn) énjwol-l, énjwollên; (V) éjwol-l, éjwollên; (Ø)*

indvoldsorm *no inwålsworm; (H) énjwolsworm; (V) éjwålsworm; (Ø)* (se orm)

indvortes to *inwortês; (H) énjwortês; (V) éjwortês; (Ø) (méDisin+n ær té énjwortês brow* = medicinen er til indvortes brug) *(V)*

indvælge uo (bruges éj, i stedet bruges: vælge, se dette)

indvæve uo (omskr. t.: *wæew in'/énj'/éj') H/Ø* (se væve) *(honj wæwê troe oh forskelli farw énj' i tæppê* = hun vævede tråde af forskellig farve ind i tæppet) *(V)*

indædt to *in-æt; (H) énj-æt; (V) éj-æt; (Ø) (åh wæër énjæt, Deh ær åh wæër forbanjê öwwërbéwijst åm nøej* = at være indæt, det er at være forbandet overbevist om noget) *(V)*

indøve uo *inøêw; (H) énjøêw; (V) éjøêw; (Ø)* (se øve)

indånde uo *inåen; (H) énjåen; (V) éjåên; (Ø)* (se ånde) *(Deh ær skjön åh énjåen nøej frésk loft* = det er skønt at indånde noget frisk luft) *(V)*

indånding no *in-ånning, æ i, -ër, æ -ër; (Hs) in-ånning; (Hn) énj-ånjing, -ên, -ër, -ërn; (V) éj-åjjing, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

ingefær n *ingêfær; (H.V.Ø)*

ingen so *éngên; (H,V,Ø)*

ingenmandsland no *éngênmanslan'; (H) éngênmanjslanj; (V) éngênmajslan'; (Ø)* (se land)

ingensteds bio (omskr. t. f. eks.: *éngên stéhër hæn* = ingen steder hen) *(H,V,Ø)*

ingenting so *éngênténg'; (H,V,Ø)*

interessant to *intrêsant; (H,V,Ø)*

intet so *ingêntêng; (H,V,Ø)*

intetkøn no *intêtkøn; (H,V,Ø)* (Grammatisk udtryk)

intetsigende to (omskr. t.: *nøej, som ét/ék sæjjër nøej* = noget, som ikke siger noget) *(H/V,Ø)*

intetsteds bio (omskr. t.: *éngên stéhër* = ingen steder) *(H,V,Ø)*

intetsteds bio *éngên stéhër; (H,V,Ø)*

invalid no *invalij; (H) énjvalij; (V) éjvalij; (Ø)*

ir no *iër; (H,V,Ø) (kowwërtaew blywwër Grøn-n oh iër ættër æn hwis tij* = kobbertage bliver grønne af ir efter en vis tid) *(V,Ø)*

irettesætte uo *iræ'tsæt; (H) irætsæt; (V,Ø)* (se sætte) *(Deh ær ét sjow åh blyew iræ'tsåt* = det er ikke sjovt at blive irettesat) *(Hs)*

irgrøn to *irGrøn'; (H,V;Ø)*

irre uo *iër, iër, iër, h. iër (H,V,Ø) (kowwërtöwwê war iër* = kobbertøjet var irret) *(V,Ø)*

irritere uo *iërté-ër, iërté-ër, iërté-ër, h. iërté-ër; (H,V,Ø) (knæjtên iërté-ër mæ* = knægten irriterer mig) *(V,Ø)*

is no *ijs, æ i.; (Hs) ijs; (Hn) ijs, -ên; (V,Ø)*

isafkøle uo *ijsawkøêl; (H,V,Ø)* (se køle)

isbjerg no *ijsbjær; (H,V,Ø)* (se bjerg)

isblomst no *ijsblomst; (H,V,Ø)* (se blomst) *(Dæj'Gang' Dær war enkêlGlaswinDuër, Da kom Dær ijsblomstër poh æ ruër, nær Deh frøjs* = dengang der var enkeltglasvinduer, da kom der isblomster på ruderne, når det frøs) *(Hs)*

isbryder no *ijsbryjër, æ i., -ê, æ -ê; (Hs) ijsbryjër; (Hn) ijsbryjër, -ên, -ê, -n; (V,Ø)*

isbræ no *ijsbræ'; (H,V,Ø)* (se bræ)

isbåd no *ijsboêd; (H,V,Ø) (se båd) (poh æn Guê stuê téfrossên sø', Dær ku-æn kyê stærk mæ æn ijsboêd, nær Deh blæest* = på en god stor sø, der kunne man køre stærkt med en isbåd, når det blæste) *(H)*

ise uo *ijs, -ër, -t, ær -t; (H,V,Ø) (æ wån' ijsër té* = vandet

iser til) *(H)*

isflage no *ijsflaêg; (H,Øm) ijsflaw; (V,Ø)* (se flage)

isfugl n *ijsfowl; (H,V,Ø)*

iskage no *ijskaêg; (H,Øm) ijskaew; (V,Øø)* (se kage) *(æn ijskaêw ær æn Guê Dessért* = en iskage er en god dessert) *(V,Ø)*

iskold to *ijskål'; (H,V,Ø) (siel hær i mars ær-æ ijskål'* = selv her i marts er det iskoldt) *(H,V,Ø)*

iskælder no *ijskjællër; (H) ijskællër; (V,Ø)* (se kælder)

islagkage no *ijslawkaêg; (H,Øm) ijslawkaêw; (V,Øø)* (se kage)

islænder no *ijslænnër; (H) ijslænjër; (V) ijslæjjër; (Ø)* (hesterace)

islæt no *islæt; (H,V,Ø)* (væveudtryk)

isne uo *issên, isnër, issênt, h. issênt; (H,V,Ø) (hon hae æ isnên blék, nær hon soh poh ham* = hun havde et isnende blik, når hun så på ham) *(H)*

ispind no *ijspin'; (H) ijspénj'; (V) ijspéj'; (Ø)* (se pind)

isse no *issê, æ i., -r, æ -r; (Hs) issê; (Hn) is-s, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war mannê skallê issër i sælskabê* = der var mange skallede isser i selskabet) *(V,Ø)*

isskab no *ijsskaeb; (H,V,Ø)* (se skab)

isskruning no *ijsskruwning; (H,V,Ø) (nær Deh ær réjti kål', ka Dær blyw nuê hyew ijsskruwningër, særli nær Deh ær østênwin'* = når det er rigtig koldt, kan der blive nogen høje isskruninger, særligt når det er østenvind) *(H)*

isslag no *ijsslaw; (H,V,Ø) (hwær Gång, Deh ær ijsslaw, så ær Dær mannê bilër, såm kyër éj' i hwærajjër* = hver gang, det er isslag, så er der mange biler, som kører ind i hinanden) *(Ø)*

istandsætte uo (omskr. t.: *sæt istan'/sæt istanj/sæt istaj'* = sætte istand) *(H/V,Ø)*

istap no *ijstap'; (H,V,Ø)* (se tap)

istemme uo (omskr. t.: *stæm i* el. *syng mæ* = stemme i eller synge med) *(H,V,Ø) (I ska stæmmê i wé tréddê linjê i Dæj næjst ka-ênon* = I skal stemme i ved tredje linje i den næste kanon) *(V,Ø)*

istid no *ijstij'; (H,V,Ø)* (se tid) *(Dæj sist ijstij' sluttê for 20.000 or sijjên* = den sidste istid sluttede for 20.000 år siden) *(Ø)*

isvaffel no *ijswaffêl; (H,V,Ø)* (se vaffel)

isvand no *ijswån'; (H) ijswånj'; (V) ijswåj'; (Ø)* (se vand) *(hon kom mæ æn kaéj mæ ijswåj'* = hun kom med en kande med isvand) *(Ø)*

især bio (bruges éj i Han Herred)

isætte uo (omskr. t.: *sæt i* = sætte i) *(H,V,Ø) (Glarmæjstërn såt wéjjërn i huwsê* = glarmesteren satte vinduerne i huset) *(V,Ø)*

itu bio (omskr. t.: *Go istø'kër/istøkkër* = gå i stykker) *(H/V,Ø)*

itureven to (omskr. t.: *röwwên istø'kër/istøkkër* = revet i stykker) *(H/V,Ø)*

ituslået to (omskr. t.: *slåê istø'kër/istøkkër* = i stykker) *(H/V,Ø)*

iver no *ywwër, æ i.; (Hs) ywwër; (Hn) ywwër, ywwërn (V,Ø) (haj Gik té opGawwên mæ stue ywwër* = han gik til opgaven med stor iver) *(Ø)*

ivrig to *iwri; (H,V,Ø)* (omskr. også t.: f. eks.*Go möj' op i* = gå meget op i) *(H,V,Ø)* (Ordet "*ivrig"* bruges kun lidt i Han Herred)

iværksætte uo (*sæt i wærk* = *(H,V,Ø)* (se sætte) *(hanj/haj sat æ intresant prosjæwt i wærk* = han satte et interresant projekt i værk) *(V/Ø)*

iøjnefaldende to *iöwwênfallên; (H,V,Ø) (hon haed æn iöwwênfallên trøéj poh* = hun havde en iøjnefaldende trøje på) *(H)*

iørefaldende to *iøërfallên; (H,V,Ø) (Deh war æn møéj iøërfallên meloDi* = det var en meget iørefaldende melodi) *(H,V,Ø)*

J

ja uro *jah; (H,V,Ø) (jah, Deh wil a Da jar/jærn/Gjaên* = ja, det vil jeg da gerne) *(H/V/Ø)*

jag no *jaw', æ j; (Hs) jaw; (Hn) jaw', jawwê; (V,Ø)*

jage uo *jaew, -wër, jawwê, h. jawwê; (H,V,Ø) (åh jaew kyërn énj'* = at jage køerne ind) *(V)* (*a jawwê té åh Gjow æ, éjjên a sku oh stéh* = jeg skyndte mig at gøre det, inden jeg skulle af sted) *(Ø)*

jagt no *jagt, æ j., -ër, æ -ër; (Hs) jagt; (Hn) jagt, -ên, -ër, -ërn; (Øm) jagt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

jagtbøsse, jagtgevær no *jagtbøes; (H) jagtbøs-s; (V,Øm)*

jagtbøes; (Øland) (se bøsse)

jagthund no *jagthun'; (H) jagthuj'; (Øm) jagthuj'; (V,Øø)* (se hund)

jagttegn no *jagttæjn (H,Øm) jagttæjn; (V,Øø)* (se tegn)

jakke no *jak', æ j., jakkër, æ j.; (Hs) jak'; (Hn) jak', jakkn, jakkê, jakërn; (V,Ø)*

jammer no *jammër, æ j.; (Hs) jammër; (Hn) jammër, -ên; (V,Ø)*

jammerlig to *jammërli; (H) jammërlë; (V,Ø) (Deh ær Da nøej jammërli nøej* = det er da noget jammerligt noget) *(H)*

jamre uo *jammërê, jammërê, jammërê, h. jammërê; (H,V,Ø) (Do håër ék nøej åh jammër Dæ öwwër* = du har ikke noget at jamre dig over) *(H,V,Ø)*

jante no *jant, æ j., -ër, æ -ër; (Hs) jant; (Hn) jant, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (han æjjër ék æn jant* = han ejer ikke en jante) *(H)*

jantelov no *jantlow; (H,V,Ø)* (se lov)

jappe uo *jap', jappër, jappê, h. jappê; (H,V,Ø) (wi jappër alDri* = vi japper aldrig) *(H,V,Ø)*

jern no *jern, æ j.; (Hs) jern; (Hn) jaen, -ê; (V,Ø)*

jernalder no *jernallër; (H) jaenållër; (V,Ø)* (se aller)

jernbane no *jernbaên; (H) jaenbaen; (V,Ø)* (se bane)

jernbanespor no (se skinner) *(H,V,Ø)*

jernbryllup no *jernbröllop; (H) jaenbröllop (V,Ø)* (se bryllup)

jernhelbred no *jernhælbréd; (H) jaenhælbréh; (H,V,Ø)* (se helbred)

jernhård to (omskr. t.: *hoër som jern/jaen* = hård som jern*) (H/V,Ø)*

jernspurv n *jernspor; (H) jaênspor; (V,Ø)*

jernstøberi no *jernstøbêrij; (H) jaênstøbêrij; (H,V,Ø)* (se støberi)

jo bio *jow; (H,V,Ø)*

jod no *jod, æ j.; (Hs) jod; (Hn) jod, -ê; (V,Ø)*

jolle no *jol-l, æ j., jollër, æ j; (Hs) jol-l; (Hn) joêl, jolln, jollër, -n; (V,Ø)*

jomfru no *jomfru, æ j., -ër, æ -ër; (Hs) jomfru; (Hn) jomfru, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

jomfruhummer n *jomfruhommër; (H,V,Ø)*

jord no *jor, æ j.; (Hs) jor; (Hn) joër* el. *jowr, jowërn; (V,Ø) (jowërn ær ronj'* = jorden er rund) *(V) (jowërn ska plöwwês* = jorden skal pløjes) *(Ø)*

jordbund no *jorbun'; (H) jorbunj'; (V) jorbuj'; (Ø)* (se bund)

jordbunden to *jorbon+n; (H) jorbunjên; (V) jorbujjên; (Ø) (Dæn jæn ær jorbon+n, Dæn ajjên ær flywsk* = den ene er jordbunden, den anden er flyvsk) *(H)*

jordbær no *jorbæh; (H,V,Ø)* (se bær)

jordet to *jowwërê; (H,V,Ø) (han blöw jowwërê* = han blev jordet/begravet) *(H,V,Ø)*

jordefærd no (omskr. t.: *béGrawwêls* = begravelse) *(H,V,Ø)*

jordfaldshul no *jorfalshwol; (H,V,Ø)* (se hul)

jordfast to *jorfåst; (H,V,Ø)*

jordforbindelse no *jorforbinnêls; (H) jorforbéjjêls; (V,Ø)* (se forbindelse) *(hanj/haj hår hiel méstê jorforbéjjêlsn* = han har helt mistet jordforbindelsen) *(V/Ø)*

jordisk to *jorDisk; (H,V,Ø)*

jordklode no *jorkloed; (H,V,Ø)* (se klode)

jordlov no *jorlow; (H,V,Ø)* (se lov)

jordmoder no *jormoër; (H) jormor; (V) maDaem,* el. *jormor, -ên; (Ø)*

jordmoderkaffe no *jormorkaffê; (H,V,Ø)* (se kaffe) *(jormorkaffê ær æn möj' stærk kaffê* = meget stærk kaffe) *(H,V,Ø)*

jordmodermand no *jormorman'; (H) jormormanj'; (V) jormormaj'; (Ø) (æn jormormanj', Deh war så-ên jæn, såm lawwê Deh arbê, såm kwéfolkên i huwsê lawwê förhæn* = en jordmodermand, det var sådan én, som lavede det arbejde, som kvinderne i huset lavede førhen) *(V)*

jordmortaske no *jormortask; (H,V,Ø)* (se taske)

jordpåkastelse no *jorpohkastêls; (H,V,Ø)*

jordrystelse no *jor-röstêls; (H,V,Ø)* (se rystelse)

jordskælv no *jorskæl'; (H,V,Ø)* (se skælv) *(wi hår ét*

mannê jorskæl i Han Herrê = vi har ikke mange jordskælv i Han Herred) *(H)*

jordslået to *jorslåê; (H,V,Ø) (tæltê war blöwwên jorslåê* = teltet var blevet jordslået) *(V,Ø)*

jovial to *jowijal; (H,V,Ø)*

jubel no *jubêl, æ j.; (Hs) jubêl; (Hn) jubêl, -n; (V,Ø)*

jubilar no *jubilar, æ j.; (Hs) jubilar; (Hn) jubilar, -ên; (V,Ø)*

juble uo *jubbêl, jublër, jublê, h. jublê; (H,V,Ø)*

juks no *joks; (H,V,Ø) (Deh æ nøej joks, Deh Dær* = det er noget juks, det der) *(H,V,Ø)*

jul no *ywl, æ ywl; (Hs) ywl; (Hn) ywl* el. *juwl, -n; (V,Ø)*

juleaften no *ywlawtên; (H,V,Ø)* (se aften)

julebuk no *ywlbok; (H,V,Ø)* (se buk)

juledag no *ywlDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

julefremmede no *ywlfræmmê; (H,V,Ø) (i ywln kom Dær åltijjê ywlfræmmê* = i julen kom der altid julefremmede) *(V,Ø)* (fremmede omfattede alle besøgende, også familjen) *(fræmmê* = gæster) *(H,V,Ø)*

julegave no *ywlGa-êw; (H,V,Ø)* (se gave)

julegrisen no *ywlGrijsên; (H) ywlGrijsên; (V,Ø) (uw poh lajjê slawtê fålk Djær ijn ywlGrijs i Gammêl Daew* = ude på landet slagtede folk deres egen julegris i gamle dage) *(Øø)*

julekort no *ywlkort; (H,V,Ø)* (se kort) *(no åm Daew (2013) skrywwër fålk ywlkort elektronisk* = nu om dage skriver folk julekort elektronisk) *(V,Ø)*

julemand no *ywlmaj'; (H) ywlmanj'; (V) ywlmaj' (Ø)* (se mand)

juleneg no *ywlné-êg; (H,V,Ø)* (se neg)

julenisse no *ywlnissê; (H) V,Ø)* (se nisse)

julepynt no *ywlpønt; (H) juwlpønt; (V,Ø)* (se pynt)

julerose no *ywlroes; (H,V,Ø)* (se rose)

julestads, no *ywlstas; (H,V,Ø)* (se stads) *(wi ska ha ywlstasê fojjên fræm'* = vi skal have julestadset fundet frem) *(Ø)*

julestjerne no *ywlstjaen; (H,V,Ø)* (se stjerne)

julestue no *ywlståew; (H,V,Ø)* (se stue) *(Dær blöw hål ywlståew ajjên ywl Daw for Di oeng* = der blev holdt julestue anden juledag for de unge) *(V,Ø)*

juletræ no *ywltré-e; (H) ywltræ'; (V,Ø)* (se træ)

jumbe no *jump, æ j., -ër, æ j.; (Hs) jump; (Hn) jump, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

junge no (omskr. t.: *span'; (H) spanj'; (V) spaj'; (Ø)* = spand*)*

jyde no *jyed, æ j., jydër, æ j.; (Hs) jyed; (Hn) jyej, jyjên, jyjër, jyjërn; (V,Ø)*

jydepotte no *jyedpot; (H) jyejpot; (V,Ø)* (se potte)

jysk to *jysk; (H,V,Ø) (Di håër jysk hæ-êjst* = de har jyske heste) *(H,V,Ø)*

jæger no *jægër, æ j., jægërê, æ j.; (Hs) jægër; (Hn) jægër, øên, -ërê, -ërn; (V,Ø)*

jættestue no *jættêståew; (H,V,Ø)* (se stue)

jævn, jævnere, jævnest to *jawn, miër jawn, mjæst jawn; (H,V,Ø)*

jævnaldrende to *jawnållêrn; (H,V,Ø)*

jævnbyrdig to *jawnbyrDi; (H,V,Ø)*

jævndøgn no *jawnDöwn; (V,Ø)* (se døgn)

jævne uo *jawn, jawnër, jawnt, h. jawnt; (H,V,Ø) (a håër jawnt hwollê uw mæ æn Døng Grus-s* = jeg har jævnet hullet ud med en dynge grus) *(V)*

jævning no *jawning; (H,V,Ø)*

jævnlig bio *jawnli; (H) jawnlê; (V,Ø) (haj Goër jawnlê té banko* = han gåe jævnligt til bankospil) *(Ø)*

jøde no *jøêd, æ j., -ër, æ -ër; (Hs) jøêd; (Hn) jøêd, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

jødedom no *jøêdDom; (H,V,Ø)*

jødekage no *jødêkaeg; (H,Øm) jødêkaew; (V,Øø)* (se kage)

jødisk to *jøDisk; (H,V,Ø) (Dær ær mannê jøDisk skékkê* = der er mange jødiske skikke) *(H,V,Ø)*

K

kaffe no *kaffê, æ k.; (Hs) kaffê; (Hn) kaffê, -n; (V,Ø) (a ku Gott ha mæ æn kop kaffe miër* = jeg kunne godt have mig en kop kaffe mere) *(H,V,Ø)*

kaffebord no *kaffêbowwër; (H,V,Ø)* (se bord)

kaffebønne no *kaffêbön-n; (Hs) kaffêbön-n; (Hn) kaffêbön-n, (V,Øm) kaffêböen; (Øland)* (se bønne)

kaffegilde no *kaffêGi-l; (H,V,Øm) kaffêGiel; (Øø)* (se gilde) *(Di wa böjjên té kaffeGiel* = de var budt til kaffegilde) (Øø)

kaffegrums no *kaffêGrums; (H,V,Ø)* (se grums)

kaffekande no *kaffêkan-n; (H) kaffêkaenj; (V) kaffêkaéj; (Ø)* (se kande)

kaffetår no *kaffêtoër; (H,V,Ø)* (se tår) *(wi ska éj' åh ha æn toër kaffê* = vi skal ind og have en tår kaffe) *(Ø)*

kage no *kaeg, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kaeg; (Hn) kaeg, -ên, -ër, -ërn; (Øm) kaew, -ên, -ër, -ërn; (V,Øø)* (eks. *ywlkaeg* = julekage, *(H,Øm) såjkaeg* = sandkage; *(Øm) søstërkaew* = søsterkage; *(V,Øø)*

kagerulle no *kaegråel*; *(H,Øm) kaewråel; (V,Øø)* (se rulle)

kagle uo *ka-êwl, kawlër, kawlt, h. kawlt; (H,V,Ø) (æ høns Di kawlër* = hønsene kagler) *(Hs)*

kahyt no *kahyt, æ k., kahyttër, æ kahyttër; (Hs) kahyt; (Hn) kahyt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

kaj no *kaj', æ k., kaj'jër, æ kaj'jër; (Hs) kaj'; (Hn) kaj', kaj'jên, kaj'jër, kaj'jërn; (V,Ø)*

kaje no (bruges éj i H) *kaéj, -ên; (V,Ø) (hol' din kaéj* = hold din mund) *(V,Ø)* (*hon browwër æn wæër kaéj* = hun bruger en værre kaje (snakker meget)) *(H,V,Ø)*

kakkel no *kakl, æ k.; -ër, æ -ër; (Hs) kakl; (Hn) kakl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (bruges både om flisen og om ovnen)

kakkelovn no *kakl, æ k., -ër, æ k.; (Hs) kakl; (Hn) kakl, kakln, kaklër, kaklërn; (V,Ø) (kaklown* kan også bruges)

kald no *kal', æ k., kal', h. kal'; (Hs) kal'; (Hn) kal', kallê, kal', kallên; (V,Ø)*

kalde uo *kallê, kallër, kalt, h. kalt; (H,V,Ø) (Go' lie uw åh kal' poh ham* = gå lige ud og kald på ham) *(H,V,Ø)*

kalfatre uo *kalfattër,* (uden bøjning) (tømrer- og skibstømrerudtryk: tætning af træværk i bygninger og på skibe med værk som sisal og tjæret rebmateriale) *(H,V,Ø)*

kalk no *kalk, æ k.; (Hs) kalk; (Hn) kalk, -ên; (V,Ø) krij, -jê; (H,V,Ø)* (kalk (eller kridt), som også tilføres til jordforbedring)

kalkbrænderi no *kalkbrænnêrij; (H) kalkbrænjêrij; (V, kalkbrajjêrij; (Ø)* (se brænderi)

kalkbrænding no *kalkbrænning; (H) kalkbrænjing; (V) kalkbrajjing; (Ø)* (se brænding)

kalke uo *kalk, -ër, kalkê, h. kalkê; (H,V,Ø)*

kalkovn no *kalkown; (H,V,Ø)* (se ovn)

kalkpuds no *kalkpus; (H,V,Ø)* (se puds)

kalkun no *kalkuen, æ k., -ër, æ -ër (Hs) kalkuen; (Hn) kalkuen, kalkuen+n, kalkuenër, kalkuenërn; (V,Ø)*

kalv no *kal', æ k., kal-l, æ k.; (Hs) kal'; (Hn) kal', kallên, kael, kaeln; (V,Ø)*

kalvebås no *kallboes; (H,V,Ø)* (se bås)

kalvekastning no *(kal)kås-stnéng, æ k.; (Hs) (kal)kås-stnéng, -ên; (V,Ø)* (en nu i Danmark udryddet kvægsygdom; den var før almindelig)

kalvekastningsfeber no *(kal)kås-stnéngsfébër; (H) (kal)kås-stnéngsféwwër; (V,Ø)* (se feber)

kalveknæet to *kalknæê; (H,V,Ø)*

kalvekød no *kalkød; (H) kalköd; (V,Ø)* (se kød)

kam no *kam'; æ k., kam-m, æ kam-m; (Hs) kam'; (Hn) kåm', kåmn, kåem, kåm-mn; (V,Ø)*

kamfer no *kamfër, æ k.; (Hs) kamfër; (Hn) kamfër, -ên; (V,Ø)*

kamferdråbe no *kamfërDrobër; (H,V,Ø)* (se dråbe)

kamgarn no *kamGarn; (H) kamGårn; (V,Ø)* (se garn)

kammer no *kammër, æ k., kammër-r, æ k.; (Hs) kammër; (Hn) kammër, -rê, -r, -ên; (V,Ø)*

kammerat no *kammerat, æ k., -ër, -ër; (Hs) kammerat; (Hn) kammerat kammeratên, kammeratër, kammeratërn; (V,Ø)*

kammeratlig to *kammeraetli; (H) kammeraetlê; (V,Ø) (Di war möj' kammeraetlê öwwër for hvæeajjër* = de var meget kammeratlige over for hinanden) *(V,Ø)*

kammeratskab no *kammeratskab; (H,V,Ø)* (se skab)

kammusling n *kammusling; (H,V,Ø)* (se musling)

kamp no *kamp, æ k., kamp, æ k.; (Hs) kamp; (Hn) kamp', -ên, kamp, -ên; (V,Ø)*

kampberedt to *kampbéréj'; (H,V,Ø)*

kampesten no *kampstien; (H,V,Ø)* (se sten)

kamphane no *kamphaên; (H,V,Ø)* (se hane)

kampplads no *kampplas; (H,V,Ø)* (se plads)

kampvalg no *kampwal'; (H,V,Ø)* (se valg)

kanaster no *kanastër; (H,V,Ø) (kanastër ær æn slãws kwårtspél* = kanaster er en slags kortspil) *(H,V,Ø)*

kande no *kan-n, æ k., kannër, æ k.; (Hs) kan-n; (Hn) kaenj, -ên, -ër, -ërn; (V) kaéj, -jên, -jër, -jërn; (Ø)*

kane no *kåen, æ k., -ër, æ k. (H) kåen; (Hn) kåen, kåen+n, -ër, -ërn; (V) kåej, kåejên, kåjër, kåjërn; (Ø)*

kanebjælde no *kåenbjæl-l; (H,V) kåejbjæl-l; (Ø)* (se bjælde)

kaneføre no *kåenføër; (H,V) kåejføër; (Ø)* (se føre)

kanel no *kanél; (H,V,Ø)*

kanin n *kanijn; (H,V,Ø)*

kanon no *kanon, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kanon; (Hn) kanon, -ên, -ër. -ërn; (V,Ø)*

kanonfuld to *kanonful; (H,V,Ø) (hanj/haj war kanonful, Da hanj/haj kam hjæm* = han var kanonfuld, da han kom hjem) *(V/Ø)*

kanonføde no *kanonføed; (H,V,Ø)* (se føde) *(solDatërn følt sæ såm kanonføed* = soldaterne følte sig som kanonføde) *(V,Ø)*

kanonkugle no *kanonkuwl; (H,V,Ø)* (se kugle)

kanonslag no *kanonslaw; (H,V,Ø)* (se slag)

kanske bio *kaski'; (H,V,Ø) (kaski' Dær ær nøej om snakkén* = kanske der er noget om snakken) *(V,Ø)*

kant no *kant, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kant; (Hn) kåjnt, -ên, -ër, -ërn; (V) kånt, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (haj war nøej trekåntê* = han var noget trekantet) *(Ø)*

kante uo *kant, -ër, -ê, h. -ê; (H) kånjt, -ër, -ê, h. -ê; (V) kånt, kåntër, kåntê, h. kåntê; (Ø) (Dowwên ska kåntês for ék åh træwl oph* = dugen skal kantes for ikke at trævle op) *(Ø)*

kantebånd no *kantboên; (H) kånjtbånj'; (V) kåntbuej'; (Ø)* (se bånd) *(kåntbuej' ær nøej jæn kåntër töwwê mæ* = kantebånd er noget, man kanter tøjet med) *(Ø)*

kappe no *kap, æ k., -për, æ -për; (Hs) kap; (Hn) kap', kappên, kappër, kappërn; (V,Ø)*

kappe uo *kap, kappër, kappê, h. kappê; (H,V,Ø) (hanj/haj kappê huedê oh hön+n, mæn hanj/haj war ék Glå wé-æ* = han kappede hovedet af hønen, men han var ikke glad ved det) *(V/Ø)*

kappes uo *ka'pês ; (H) kappês ; (V,Ø) (ska wi ka'pês åm, hwem Dær kommër føst?* = skal vi kappes om, hvem der kommer først?) *(H)*

kapsejlads no (beskr. som: *Deh åh sæjl om kap* = det at sejle om kap) *(H,V,Ø)*

kapsel no *kapsl, æ kapsl, -ër, æ -ër; (Hs) kapsl; (Hn) kapsl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kapsle uo *kapsl, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (øllërn blywwër kapslê* = øllerne bliver kapslet) *(Ø)*

kapsøm no *kapsöm', æ k., kapsöm', æ k., (Hs) kapsöm'; (Hn) kapsöm', kapsömmê, kapsöm', kapsömmên; (V,Ø)* (se søm)

kaput bio *kaput; (H,V,Ø) (hanj/haj ær hiel kaput* = han er helt kaput) *(V/Ø)*

kar no *ko-êr, æ k., ko-êr, æ k.; (Hs) ko-êr; (Hn) kår, kårrê, kår, -rên; (V,Ø) (kårrê wa Gistên* = karret var utæt) *(V,Ø)*

karakter no *karaktir, æ k., -r, æ -r.; (Hs) karaktir; (Hn) karaktir, -n, -r, -n; (V,Ø) (hanj hår æn waeg karaktir* = han har en svag karakter) *(V)*

karbad no (beskr. som: *Deh åh Go i badêkåër* = det at gå i badekar) *(H,V,Ø)*

kardus no *kaDuws, æ k.; (Hs) kaDuws; (Hn) kaDuws, -ên; (V,Ø)* (tobak, som er beregnet til skrå. Tobakken er i strimler, som, før det bruges, dyppes i tobaksaske)

karduspapir no *kaDuwspapijjê; (H,V,Ø)* (groft papir, som bruges til indpakning i almindelighed)

karet no *karét, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) karét; (Hn) karét, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

karetmager no *karétmagër; (H,Øm) karétmawwër; (V,Øø)*

karl 1 no *(stuër) Dræng; (H) bælsDræng; (V,Ø)* (se dreng) (den yngste blandt karlene) (*bælsDræng* bruges kun i Øø)

karl 2 no *kåel, æ k., kå-êl, æ k,; (Hs) kåel; (Hn) kåel', kåeln, kå-êl, kåeln; (V,Ø)* (tjenestekarl på en gård)

karlekammer no *kåêlkammër; (H,V,Ø)* (se kammer)

karm no *karm, æ k., karm-m, æ k.; (Hs) karm; (Hn) karm, -ên, karm-m, karmn; (V,Ø) (ål-l æ Darkarm-m, ska wæër hwie =* alle dørkarmene skal være hvide) *(Hs)*

karpe n *ka-arp; (H,V,Ø)* (ferskvandsfisk)

karrig to *karri; (H,V,Ø) (hon war karri mæ føên té tjæn-nestfålkên* = hun var karrig med føden til tjenestefolkene) *(Ø,V)*

karsk to *karsk; (H,V,Ø)* (sund, rask)

karte uo *kåerê* el. *ka-ênt, kartër, kartê, h. kartê; (H,V,Ø) (åh kåerê, Deh ær åh forbéréj ul' hællê nøej ånt té åh spéj troe oh* = at karte er at forberede uld eller noget andet til at spinde tråd af) *(Ø)*

kartoffel no *katöffêl, æ k., katöflër, æ katøflër; (Hs) katöffêl; (Hn) katöffêl, katöffêln, katöflër, katöflërn; (V,Ø)*

kartoffelkrat no *katöffelkrat; (V,Ø)* (et håndredskab med kløer til optagning af kartofler)

kartoffelkule no *katöffêlkuel; (H,V,Ø)* (se kule)

kartoffelmel no *katöffêlmiel, (H,V,Ø)* (se mel)

kartoffelmos no *katöffêlmoes; (H,V,Ø)* (se mos)

kartoffelrække no *katöffêlræk'; (H,V,Ø)* (se række)

kartoffelskræld no *katöffêlskrælling, -n, (H,V,Ø)*

kartoffelsuppe no *katöffelso'p; (H,V,Ø)* (se suppe)

kartoffeltysker no *katöffêltyskër; (H,V,Ø)* (se tysker)

kaserne no *kasern, æ k., kasernër, æ k.;(Hs) kasern; (Hn) kasern, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kasket no *kaskjæt, æ k., kaskjættër, æ k.;* el. *luew', æ l., luewër, æ l.; (Hs) kaskjæt* el. *luew'; (Hn) kaskjæt, -tên, -tër, -tërn;* el. *luew', luewên, luewër, -ërn; (V,Ø)*

kasse no *kas, æ k., kassër, æ k.; (Hs) kas, kassên, kassër, kassërn; (V,Ø)*

kassebog no *kassêboeg; (H) kassêboew; (V,Ø)* (se bog)

kassere uo *kassiër, kassiër-r, kassiër-r, h. kassiër-r; (H,V,Ø) (a blöw kassiër-r té sæssjonên* = jeg blev kasseret til sessionen) *(V,Ø)*

kasserer no *kassiër, æ k., kassiër-r, æ k.; (Hs) kassiër; (Hn) kassiër, kassiërn, kassiër-r, kassiërn; (V,Ø) (kassiërn blöw wal for fiër oër* = kassereren blev valgt for fire år) *(V,Ø)*

kasserolle no *kasserål, æ k., kasserållër, æ k.; (Hs) kasserål; (Hn) kasserål, kasserållên, kasserållër, -n; (V,Ø) (æn kasserål ær æn béttê Gryéj mæ skawt* = en kasserolle er en lille gryde med skaft) *(V,Ø)*

kast no *kåest, æ k., kåst, æ k.; (Hs) kåest; (Hn) kåest* el. *kast, kastê, kast, kastên; (V,Ø)*

kaste 1 uo *smied, smiedër, smit, h. smit; (H,V,Ø) (a smit æn stien uw i wåjjê* = jeg smed en sten ud i vandet) *(Ø)*

kaste 2 uo *hyt, -tê, hyt, h. hyt; (V,Ø) (hon håër hytt' æn wæk* = hun har kastet/smidt den væk) *(V,Ø)*

kaste 3 uo *kåest, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (kåest, Deh wil sæj å syj for at stoffê ék må træwl op* = kaste, dvs. at sy for at stoffet ikke må trævle op) *(V,Ø) (kåst åp* = kaste op*) (V,Ø) (han/hanj/haj war uw åh kåst sné* = han var ude at kaste sne) *(H/V/Ø)*

kaste ud 4 uo *kast (uw), -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (a kastê mörtêl uw poh æ muwr, som sku possês* = jeg kastede mørtel ud på muren, som skulle pudses) *(Hs)*

kastesting no *kåeststing; (H,V,Ø)* (se sting) (en type sting, der bruges, til brodering)

kastevind no *kåestwin'; (H) kåestwénj'; (V) kåestwéj'; (Ø)* (se vind)

kastrere uo *kastriër, kastriër, kastriër-r, h. kastriër; (H,V,Ø)*

kat no *kat, æ k., kat, æ k.; (Hs) kat; (Hn) kat, -tên, kat, kattërn; (V,Ø)*

katekismus no *katékismus; (H,V,Ø)*

katost n *katost; (H,V,Ø)* (plante)

kattekilling no *katkilling; (H,V,Ø)* (se killing)

kattepine no *katpijn; (H,V,Ø)* (se pine)

kattevask no (se vask)

katteøje no *katyew; (H,V,Ø)* (se øje)

ked (af det) to *kij' (oh æ); (H,V,Ø)*

kede (**sig)** uo *kjé-êd sæ; (H) kied (sæ); (V,Ø)*

kedel no *ki-il, æ k. kiel, æ k.; (Hs) ki-il; (Hn) ki-il, -ên, kiel, -ërn; (V,Ø)*

kedelig to *kédli; (H,V,Ø)*

kedelsten no *ki-ilstien; (H,V,Ø)* (se sten)

kedsom to *kiejsom; (H,V,Ø) (Deh wa Da æn kiejsom téwærls* = de var da en kedsom tilværelse) *(H,V,Ø)*

kedsomhed no *kiejsomhéd; (H) kiejsomhéh; (V,Ø)*

kegle no *kæjl, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kæjl; (Hn) kæjl, -ên , -ër, -ërn; (V,Ø)*

kejser no *kæjsër, æ k.; (Hs) kæjsër; (Hn) kæjsër, -n; (V,Ø)*

kejserinde no *kæjsërin-n, æ k.; (Hs) kæjsërin-n; (Hn) kæjsërénj, -ên; (V) kæjsëré-êj, -ên; (Ø)*

kejsersnit no *kæjsërsnet; (H,V,Ø)* (se snit)

kejtet to *kawwê; (H,V,Ø) (haj ær kaw i æ* = han er kejtet i det*) (V,Ø)*

kejthåndet to *kawwêhånnê; (H) kawhånjê; (V) kawhåjjê; (Ø)* (om person, der bruger venstre hånd: *haj ær kéjthåjjê* el. *awwæ hå-êjjê) (Ø) (*se også under bagvendt*)*

kende no *kæn-n; (H) kæenj; (V) kæej; (Ø)* (*fløt sæ æn kæej* = flytte sig en kende) *(Ø)*

kende uo *kin-n, kinnër, kjæ-æn, h. kjæn'; (H) kæenj, kænjër, kæenj, h. kæenj'; (V) ke-éj, kéj'jër, kæéj, h. kæj'; (Ø)*

kendelig to *kinlê; (H) kénjlê; (V) kéjlê; (Ø)*

kendelse no *kænnêls, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kænnêls; (Hn) kænjêls, -ên, -ër, -ërn; (V) kæjjêls, -ên , -ër, -ërn; (Ø)* (retsudtryk)

kendemærke no *kænmæ'rk; (H) kænjmærk; (V) kæéjmærk; (Ø)* (se mærke)

kender no (omskr. t. f. eks.: *han/haj/haj hår möj' fostan'/fostanj'/fostaj' poh æ* = han har meget forstand på det) *(H/V/Ø)*

kendetegn no *kæ-êntæjn; (H) kénjtæjn; (V) ké-éjtæjn; (Øm)* (omskr. t.: *tæjn poh nøej* = tegn på noget) *(Øø)* (se tegn)

kendskab no *kénskab; (H) kénjskab; (V) kéjskab, -ê; (Ø)* (se skab)

kendt to *ken'; (H) kænj'; (V) kæj'; (Ø) (han ær möj' ken' po Hannæs* = han er meget kendt på Hannæs) *(H)*

kerne no *kjaen, æ k., kjannê, æ k.; (Hs) kjaen; (Hn) kja-en, +n, kjannër, -n; (V,Ø) (Deh ær nue béttê kjannër, Dær hår wæt poh kuenê i oër* = det er nogen små kerner, der har været på kornet i år) *(V,Ø)*

kernebider n *kjaenbéjjër; (H,V,Ø)* (fugl)

kernehus no *kjaenhuws; (H,V,Ø) (se hus) (æ kjaenhuws blöw awtomatisk fjærnt oh æ æbêlskrælmaskijn* = kærne-huset blev automatisk fjernet af æbleskrællemaskinen) *(Hs)*

kid no *kid, æ k, kid, æ kid; (Hs) kid; (Hs) kid, -dê, kid, -dên; (V,Ø)*

kig no *kik, æ k, kik, æ kik; (Hs) kik; (Hn) kik, -kê, kik, -kên; (V,Ø)*

kigge uo *kik, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (han såt i smug åh kikkê poh hénne* = han sad i smug og kiggede på hende) *(H)*

kighoste no *Goêlhoest; (H) kiwhoest; (V,Ø)* (se hoste) *(no om Daew ær Dær ék så mannê, Dær foër kiwhoest* = nu om dage er der ikke så mange, der får kighoste) *(V,Ø)*

kighul no *kikhuêl; (H) kikhwol; (V,Ø) (se hul) (Dær ær æn kikhuêl i æ plånkwærk* = der er et kighul i plankeværket) *(Hs)*

kikkert no *kikkërt, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kikkërt; (Hn) kikkërt, -ên, -ër, -ërn) (V,Ø)*

kiks no *kiws, æ kiws, kiws, æ k.; (Hs) kiws; (Hn) kiws, -ên, kiws, kiwsên; (V,Ø)*

kilde no *kil-l, æ k.; killër, æ k.; (Hs) kil-l; (Hn) ki-il, -n, killër, -n; (V,Ø)*

kildekalk no (se kalk) *(kildêkalk ær Dæn kalk, som sættër sæ åmkréng æn uspréng' oh æn kil-l, åh som farhæn blöw browt té bøGGêmatrialê* = kildekalk er den kalk, der sætter sig omkring et udspring af en kilde, og som førhen blev brugt til byggematriale) *(Hs)*

kildevand no *kil-lwån'; (H) ki-ilwånj'; (V) ki-ilwåj'; (Ø)* (se vand)

kildevæld no (i stedet bruges *wæl'* = væld) *(H,V,Ø)* (se væld)

kildre (nogen) uo *killër-r, killër-r, killër-r, h. killër-r; (H,V,Ø) (haj killër-r héjjê té hon hwient* = han kilrede hende til hun hvinede) *(Ø) (hon töws té Deh ær skjøn åh blyew killër-r* = hun synes, der er skønt at blive kildret) *(H)*

kile no *kiel, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kiel; (Hn) kiel, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kilerem no *kielræm'; (H,V,Ø)* (se rem)

killing no *killing, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) killing; (Hn) killing, -*

ên, -ër, -ërn; (V,Ø)

kim no *kijm, æ k.; (Hs) kijm, -ên; (V,Ø) (kijmên té åh spél musik blöw låê wé böhnêböhnên* = kimen til at spille musik blev lagt hos børnebørnene) *(V,Ø)*

kimblad no *kijmblåh; (H,V,Ø)* (se blad)

kime uo *kiem, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ klokkër, hår kiemê i mannê tijmër* = klokkerne har kimet i mange timer) *(Hs)*

kimse uo *kims, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær ék nøêj åh kims åh* = det er ikke noget at kimse af) *(V,Ø)*

kind no *kénh, æ k., kénnër, æ k.; (Hs) kénh; (Hn) kénj', -jên, kénjër, kénjërn; (V) kéj', kéj'jên, kéjjër, -n; (Ø)*

kindhest no (omskr. t.: *jæn poh æ huê/jæn poh huêdê* = een på hovedet) *(Hs/V,Ø)* (se hest)

kindskæg no *kinskjæew; (H) kénjskæw; (V) kéjskæw; (Øm) kéjské-êw; (Øø)* (se skæg) (*hans kéjské-êw Gik næjjên té øërn* = hans kindskæg gik nedenfor ørerne) *(Øø)*

kindtand no *kintan'; (H) kénjtanj'; (V) kéjtaj'; (V,Ø)* (se tand)

kippe uo *kip, -për, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

kirke no *kjærk, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kjærk; (Hn) kjærk* el. *kærk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kirkebøsse no *kjærkbøs-s; (H,V,Ø)* (se bøsse)

kirkedige no *kjærkDieg; (H) kærkDieg; (V,Ø)* (se dige)

kirkegænger no *kjærkGængër, æ k., -r, æ -r; (Hs) kjærkGængër; (Hn) kjærkGængër, -n, -r, -n; (V,Ø) (for Deh mjest ær Dær kon få kjærkGængër-r té æ Gudstjænnêstër* = for det meste er der kun få kirkegængere til gudstjenesterne) *(Hs)*

kirkegård no *kjærGoër; (H) kærGoër; (V,Ø)* (se gård)

kirkeklokke no *kjærkklok; (H) kærk-klok'; (V,Ø)* (se klokke)

kirkelig to *kjærkli; (H) kærklê; (V,Ø) (bröllop ka wæër æn kjærklê hajling, mæn Deh ka åssê wæër nøej for bårmæstërn* = bryllup kan være en kirkelig handling, men det kan også være noget for borgmesteren) *(H)*

kirkerotte no *kjærkrot; (H) kærkrot; (V,Ø)* (se rotte) *(a ær fatti som æn kjærkrot* = jeg er fattig som en kirkerotte) *(Hs)*

kirkesanger no *kjærksangër; (H) kærksangër; (V,Ø)* (se sanger)

kirkestol no *kjærkstuel; (H) kærkstuel; (V,Ø)* (se stol)

kirketjener no *kjærtjænnër; (H) kærktjænnër; (V,Ø)* (se tjener)

kirketårn no *kjærktårn; (H) kærktårn; (V,Ø)* (se tårn)

kirsebær no *kirsbær, æ k. kirsbær, æ k. (Hs) kirsbær; (Hn) kirsbær, -rê, kirsbær, -rên; (V) késbær, -rê, késbær, -rên; (V,Ø) (nuen oh fowlên ær möj' Glåê for késbær* = nogle af fuglene er meget glade for kirsebær) *(V,Ø)*

kirtel no *kirtêl, æ k., kirtlër, æ k.; (Hs) kirtêl; (Hn) kittêl, kitlên, kitlër, kitlërn; (V,Ø)*

kissejag no (bruges ej i *H*), *kissêjaw, -ê; (V,Ø) (Dær ær ék möj' wé-æ, når Dær ska wæër så-ên æ kissêjaw* = der er ikke meget ved det, når der skal være sådan et kissejag) *(V,Ø)*

kiste no *kiest, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kiest; (Hn) kiest, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war ful' oh sængtöw i Dæn/Dænj/Dæj Gammêl kiest* = der var fuldt af sengetøj i den gamle kiste) *(H/V/Ø)*

kistebund no *kiestbon'; (H) kiestbunj'; (V) kiestbuj'; (Ø)* (se bund)

kit no *kit, æ k.; (Hs) kit; (Hn) kit, -tê; (V,Ø)*

kitte uo *kiet, kittër, kittê, h. kittê; (H,V,Ø) (æ Glarmæjstër kittê åll æ winDuër i æ huws poh onnër fijjê timmër* = glarmesteren kittede alle vinduerne i huset på under fire timer) *(Hs)*

kittel no *kittêl, æ k., kitlër, æ k.; (Hs) kittêl; (H) kittêl, -n, kitlër, -n; (V,Ø)*

kiv no *kyw, æ k.; (Hs) kyw; (Hn) kyw, -wê; (V,Ø) (han/hanj/haj/ war Guê té åh yp kyw* = han var god til at yppe kiv) *(H/V/Ø)*

kives uo *kywwês; (H,V,Ø) (nær æ bar ær træt, så ska Dær et möj' té, faër Di béGønnër åh kywwês* = når børnene er trætte, så skal der ikke meget til, før de begynder at kives) *(Hs)*

kjole no *kjowl, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kjowl; (Hn) kjowl, kjowln, kjowlër, kjowlërn; (V,Ø) (Dæj kjowl' klæër Dæ Gott* = den kjole klær dig godt) *(V,Ø)*

kjoleliv no *kjowllyw; (H,V,Ø)* (se liv) (del af kvindekjole)

kladde no *kladdê, æ k., kladdêr, æ k.; (Hs) kladdê; (Hn) kladdê, -n, kladdër, -n; (V,Ø) (Deh ær kloew åh laew nuên kladdër, fön+n jæn lawwër Deh réjti* = det er klogt at lave nogle kladder, før man laver det rigtigt) *(V,Ø)*

kladdehæfte no *kladdêhæft; (H,V,Ø)* (se hæfte)

klage no *klaeg, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) klaeg; (Hn) klaew, -wên, -wër, -ërn; (V,Ø)*

klage uo *klaeg, klagër, klagê, h. klagê; (H,Øm) klaew, klawwër, klawwê, h. klawwê; (V,Ø) (Do ka klaêw så möj' Do wil, Deh blywwër ék ajlêns* = du kan klage så meget du vil, det bliver ikke anderledes) *(V,Ø)*

klager no *klagër, æ k., -r, æ -r; (Hs) klagër; (Hn) klãwwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

klagesang no *klaegsang'; (H) klaewsang'; (V,Ø)* (se sang) *(Deh ær Dæj saem klaewsang' wi høër hwær Gång* = det er den samme klagesang, vi hører hver gang) *(Ø)*

klam to *klam; (H,V,Ø) (Dær war fowti åh klam' i stowwên* = der var fugtigt og klamt i stuen) *(V,Ø)*

klammeri no *klammërij, æ k., -jër, æ -jër; (Hs) klammërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø) (Deh ænt mæh, at Di kom i klammërij mæ hwærajjër* = det endte med, at de kom i klammeri med hinanden) *(V,Ø)*

klamphugger no *klåmphuGGër, æ k., -r, æ -r; (Hs) klåmphuGGër; (Hn) klåmphowwër, -n, -r, -r; (V,Ø))*

klamphuggeri no *klåmpwærk, brokwærk; (H,V,Ø)*

klamre uo *klammër, klammër, klammër, h. klammër; (H,V,Ø) (klammër sæ té nøej* = klamre sig til noget) *(H,V,Ø)*

klandre uo *klannër, klannër, klannër-r, h. kannër; (H,V,Ø) (hon klannër ham for hans Drikkêrij* = hun klandrede ham for hans drikkeri) *(H,V,Ø)*

klang no *klang, æ k., klang-ng, æ k.; (Hs) klang; (Hn) klang, -ên, klang-ng, klangên; (H,V,Ø)*

klangbund no *klangbun'; (H) klangbunj'; (V) klangbuj'; (Ø)* (se bund)

klangfuld to *klangful'; (H,V,Ø) (hon haed æn klangful' röst* = hun havde en klangfuld røst) *(H,V,Ø)*

klap 1 no *klap, æ k., klap, æ k.; (Hs) klap; (Hn) klap, -pen, klappê, -ërn; (V,Ø)* (f. eks.: *æn klap poh æ spijsbowwër* = en klap på et spisebord) *(Hs)*

klap no *klap, æ k., klap, æ k.; (Hs) klap; (Hn) klap, -pên, -për, -ërn; (V,Ø) (hon fék æ klap poh æ kén'* = hun fik et klap på kinden) *(Hs)*

klapbord no *klapbowr; (H,V,Ø)* (se bord)

klapjagt no *klapjagt; (H,Øm) klapjagt; (V,Øø)* (se jagt)

klappe uo *klap, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø)*

klapre uo *klap', klappër, klappê. h. klappê; (V,Ø)*

klaps no *klaps, æ k., klaps, æ k.; (Hs) klaps; (Hn) klaps, klapsê, klaps, -ên; (V,Ø)*

klapse uo *klaps, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj/haj klapsê ham jæn poh sijjên oh huedê* = han klapsede ham en på siden af hovedet) *(V,Ø)*

klapstol *no klapstuêl; (H,V,Ø)* (se stol) *(klapstuêl ær praktisk, Di ka browwês , hwis jæn ska ha* fræmmê = klapstoler er praktiske, de kan bruges, hvis man skal have gæster) *(H,V,Ø)*

klaptorsk no *klaptåsk; (H,V,Ø)* (se torsk)

klaptræer no *klaptræër; (H,V,Ø)* (form for grime til heste og køer, det er to stykker træ anbragt et på hver side af hovedet)

klar to *klåër; (H,V,Ø) (Dær ær klåër baên* = der er klar bane) *(H,V,Ø)*

klare uo *klåër, klåër, klåër, h. klåër; (H,V,Ø) (Di fik klåër möj' poh engên tij'* = de fik klaret meget på ingen tid) *(H,V,Ø)*

klargøre uo (omskr. t.: *Gøër klår* = gøre klar) *(H,V,Ø)*

klarhed no *klårhéd, æ k.; (Hs) klårhéd; (Hn) klåehé, -ên, -ër, -ërn; (V,Øm) klårhéh; (Øø) (Dær blöw skabt klårhéh öwwër sãgërn* = der blev skabt klarhed over sagerne) *(Øø)*

klarhjernet to *klårhjærnê; (H,V,Ø)*

klarhovedet to (omskr. t.: *klåër i æ huê/huedê* = klar i hovedet) *(H/V,Ø)*

klaring no *klåring, æ k.; (Hs) klåring, -ên; (V,Ø) (Dær kom æn klåring imæl skyjjërn* = der kom en klaring imellem skyerne) *(V,Ø)*

klarlægge uo *klåërlé-êg, -ër, klåërlåê, h. klåërlåê; (H,Øm) klåërlé-êw, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)* (se lægge) (omskrives også til f. eks. *Gjør/Gør klåër* = gøre klar) *(H/V,Ø)*

klarsynet to *klåërsyjnê; (H,V,Ø) (Dær ær ék nøêj åh ta fæjl oh, haj virkër utroli klåërsynjê* = der er ikke noget at tage fejl af, han virker utrolig klarsynet) *(V,Ø)*

klarøjet to *klåërywwê; (H,V,Ø) (Dæn/Dænj/Dæj klåërywwê Mættê sku Gywtês* = den klarøjede Mette skulle giftes) *(H/V/Ø)*

klase no *klaes, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) klaes; (Hn) klaes, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

klask no *klask æ k., klask, æ k.; (Hs) klask; (Hn) klask, -ê, klask, -ên; (V,Ø)*

klaske uo *klask, -ër, -ê, h. klaskê; (H,V,Ø)*

klasse no *klas-s, æ k., -sër, æ -sër; (Hs) klas-s; (Hn) klassê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

klassekammerat no (omskr. t.: *jæn åh Go i klas-s/klassê sammêl mæh* = en at gå i klasse sammen med) *(H/V,Ø)* (se kammerat)

klat no *klat, æ k., klat, æ klat; (Hs) klat; (Hn) klat, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

klatgæld no *klatGjæl'; (H) klatGæl'; (V,Ø)* (se gæld)

klatkage no *klatkãeg; (H,V,Ø)* (se kage)

klatmaler no *klatmålër; (H,V,Ø)* (se maler) *(æn klatmålër, Deh ær jæn såm hjawsër mæh si arbê* = en klatmaler, det er en som sjusker med sit arbejde) *(H,V,Ø)*

klatre uo *klattër, klatrê, klatrê, h. klatrê; (H,V,Ø) (åh klattër i træër* = at klatre i træer) *(H,V,Ø)*

klatskilling no *klatskælling; (H,V,Ø)* (se skilling) *(Deh ær èt/ék liefræm æn klatskælling, hon stak oh mæ* = det er ikke ligefrem, hun stak af med) *(H,V,Ø)*

klatte uo *klat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (Di ong, Di Goër tit åh klattër mæ æ pæeng* = de unge, de går tit og klatter med pengene) *(Hs)*

klatvask no *klatwask; (H,V,Ø)* (se vask)

klatøjet to *klatywwê; (H,V,Ø) (Deh war nuen klatywwê mænskër æ'tër Dæn fæjst i Guër* = det var nogle klatøjede mennesker efter den fest i går) *(H)*

klejn to *klæjn; (H,V,Ø) (han war æn klæjn be'tê fyjjê* = han var en klejn lille fyr) *(Hs)*

klejne no *klæjn, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) klæjn; (Hn) klæjn, +n, -ër, -ërn; (V,Ø) (klæjn+n smawt Gott* = klejnen smagte godt) *(V,Ø)*

klejnsmed no *klæjnsméh; (H,V,Ø)* (se smed)

klem no *klæm', æ k., klæm', æ k.; (Hs) klæm'; (Hn) klæm', klæmmêt, klæm', klæmmên; (V,Ø)*

klemme 1 no *klæem; (H,V,Ø) pinået; (H) katpijn; (H,V,Ø)* (komme i klemme, i forlegenhed)

klemme 2 no *klæm-m, æ k., klæmmër, æ k.; (Hs) klæm-m; (Hn) klæm-m, klæmmên, klæmmër, klæmmërn; (V,Ø)*

klemme uo *klæm-m, klæmmër, klæmt, h. klæmt; (H) klæem, klæmmër, klæmt, h. klæmt; (V,Ø) (hanj/haj klæmt sæ Gjæmmêl hwollê, siel åm hanj/haj war æn tanj/taj for tyk té æ* = han klemte sig gennem hullet, selv om han var for tyk til det) *(V/Ø)*

klemt no *klæmt, æ k., k., æ k.; (Hs) klæmt; (Hn) klæmt, -ê, klæmt, -n; (V,Ø)* (klokkeklemt)

klemte uo *klæmt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (lyde) *(han klæmtê mæ æ kjærkklok, siel åm han hae fåt åh wiej, at han et måt* = han klemtede med kirkeklokken, selv om han havde fået at vide, at han ikke måtte) *(Hs)*

klid no *klij', æ k.; (Hs) klij'; (Hn) klij', klijjê; (V,Ø)*

klik *no klik, æ k., klik, æ k.; (Hs) klik; (Hn) klik, -kê, klik, -kên; (H,V,Ø)*

klikke uo *klik, -kër, -kê, h. -ê; (H,V,Ø) (bøssên klikkê, Da hanj/haj sku trøk oh* = bøssen klikkede, da han skulle trykke af) *(V/Ø)*

klimpre uo *klimpër, klimpër, klimpër, h. klimpër; (H,V,Ø) (han såt åh klimpër poh klaviër* = han sad og klimprede på klaveret) *(V,Ø)*

kline uo *klijn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (han klijnt sæ op oh hennê* = han klinede sig op ad hende) *(H)* (egentlig betydning: klæbe)

klinge no *kling-ng, æ k., klingê, æ klingê; (Hs) kling-ng; (Hn) kling-ng, klingên, klingër, klingërn; (V,Ø) (klingên ær slöw'* = klingen er sløv) *(V,Ø)* (f. eks. savklinge)

klinge uo *kling, -ër, -ê, h -ê; (H) klé-êng, klingër, klingê, h. -ê; (V,Ø) (Deh klingër så skjön, næe æ kjekklok ringër* = det klinger så skønt, når kirkeklokken ringer) *(Hs)*

klink no *klink, æ k.; (Hs) klink; (Hn) klink, -ên; (V,Ø) (a æjjër ét æn klink* = jeg ejer ikke en klink) *(H)* (klink er et øgenavn for penge

klinkbygget to *klinkböwwê; (H,V,Ø) (æn klinkböwwê rowboed* = en klinkbygget robåd) *(H,V,Ø)*

klinke uo *klink, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (I Gammêl Daêw klinkê Di æ tallërknër, næe Di war Goên ituw* = i gamle dage klinkede de tallerknerne, når de var gået itu) *(Hs)*

klint no *klént, æ k. -ër, æ -ër; (Hs) klént; (Hn) klint, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

klip no *klip, æ k., klip, æ k.; (Hs) klip; (Hn) klip, -pê, klip, -pên; (V,Ø) (hajn/haj fék æ klip i kyërkårtê, forDij haj haed kyr for stærk* = han fik et klip i kørerkortet, fordi han havde kørt for stærkt) *(V/Ø)*

klipfisk no *klipfésk; (H,V,Ø)* (se fisk)

klippe no *kle'p, æ k., kle'ppër, æ k.; (Hs) klep', -pên, -për, -përn; (Hn) klip, -pên, -për, -përn; (V,Ø)*

klippe uo *klehp, -ër, -ê; h. -ê; (H) klip, -për, -pê, h. -pê; (V,Ø) (Deh ær ék næm åh klip hoër-r oh æn skallê* = det er ikke nævnt at klippe håret af en skaldet) *(V,Ø)*

klippeblok no *klépblok; (H,V,Ø)* (se blok)

klippefast to *klépfåst; (H) klipfast; (V,Ø) (han war klépfåst i æ trow* = han var klippefast i troen) *(Hs)*

klipper no *kléppër, æ k., kléppër-r, æ -r; (Hs) kléppër; (Hn) klippër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

klips no *klips, æ k., klips, æ k.; (Hs) klips; (Hn) klips, -ên, klips, -ên; (V,Ø) (hanj/haj fék spléntên pirkê uw mæ æn böwwê klips* = han fik splinten pirket ud med en bøjet klips) *(V,Ø)*

klirre uo *kliër, kliër-r, kliër-r, h. kliër-r; (H,V,Ø) (Glassên kliër-r, når Di stoër for tæt sammêl ojjër transport* = glassene klirrer, når de står for tæt sammen under transport) *(V,Ø)*

klister no *klistër, æ k.; (Hs) klistër; (Hn) klistër, -ê; (V,Ø)*

klisterbånd no *klistërboên; (H) klistërbuên; (V) klistër-buêj; (Ø)* (se bånd)

klistermærke no *klistërmæërk; (H,V,Ø)* (se mærke)

klistre uo *klistër, klistër, klistër, h. klistër; (H,V,Ø)*

klit no *klet, æ k., -tër, æ k.; (Hs) klet; (Hn) klet, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

klitfoged no *kletfowwê; (H) klitfoê; (V,Ø)* (se foged)

klitplante no *kletplant; (H) kletplåjnt; (V) kletplånt; (Ø)* (se plante)

klitrække no *kletræ'k; (Hs) kletræk; (V,Ø)* (se række)

klo no *klow, æ k., kløër, æ k.; (Hs) klow; (Hn) klow, -wên, kløër, kløërn; (V,Ø) (han slow æn klow i ham* = han slog en klo i ham) *(H)*

klode no *kloêd, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kloêd; (Hn) kloêd, kloedên, kloedër, kloedërn; (V,Ø)*

klods no *klos, æ k., -sër, -sërn; (Hs) klos; (Hn) klos, -sên, -sër, -sërn; (V,Ø)*

klodset mand 1 no *wråmpêl, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wråmpêl; (Hn) wråmpl, -n, -lër, -lërn; (V,Ø) (hanj/haj æ æn stuër, Grim' wråmpl* = han er en stor, grim klodset fyr) *(V,Ø)*

klodset mand 2 *klont, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (klodset eller kejtet mand eller dreng)

klodsmajor no *klosmajor (H,V,Ø)* (se major)

klog, klogere, klogest to *kloeg, -ër, -êst; (H) kloew, klowwër, klåwest; (V,Ø) (hanj/haj æ ék for kloew, siel åm hanj/haj åltijje siel töws, hanj/haj ær Dænj/Dæj klåwêst* = han er ikke for klog, selv om han altid selv synes, at han er den klogeste) *(V/Ø)*

klogelig bio (omskr. t. f. eks.: *han/hanj/haj war kloew/kloew/kloew nåk té åh ti-iê sté-êl* = han var klog nok til at tie stille) *(H/V/Ø)*

klogskab no *kloegskab, æ k.; (Hs) kloegskab; (Hn) kloewskab, -n, (V,Ø)*

klokke no *klok', æ k., klokkër, æ k.; (Hs) klok'; (Hn) klok', -kên, -kër, -kërn; (V,Ø) (æ klok' ringër æ suêl niër* = klokken ringer solen ned) *(Hs)*

klokkeblomst n *klokblohmst; (H,V,Ø)* (se blomst)

klokkefår no *klokfoër; (H,V,Ø)* (se får) *(æ klokfoër ka wæër æ foër mæ æn klok, mæn Deh ka åssê wæër jæn, som ek ær for kloeg i huedê* = et klokkefår kan være et med en klokke, men det kan også være en, som ikke er for klog i hovedet) *(V,Ø)*

klokkelyng n *klokløng; (H,V,Ø)* (se lyng)

klokker no *klokkër, æ k., -r, æ -r; (Hs) klokkër; (Hn) klokkër, -ên, -r, -n; (V,Ø)*

klokkeslag no *klokslåe; (H) klokslaw; (V,Ø)* (se slag)

klokkeslæt no *klokslæt, æ k.; (Hs) klokslæt; (Hn) klokslæt, -tê; (V,Ø)*

klokkespil no *klokspél; (H,V,Ø)* (se spil)

klokkestreng no *klokstræng; (H,V,Ø)* (se streng)

klokkestøber no *klokstøebër; (H,V,Ø)* (se støber)

klokketårn no *kloktårn; (H,V,Ø)* (se tårn)

kloster no *klåstër, æ k., -r, æ -r; (Hs) klåstër; (Hn) klåstër, klåstrê, klåstrê, klåstrên; (V,Ø) (fön+n réformasjion+n war Oxholm poh Øläj' æ klåstër* = før reformationen var Oxholm på Øland et kloster) *(V,Ø)*

klov no *klow', æ k., kloew, æ k.; (Hs) klow'; (Hn) klow', klowwên, kloew, klowwên; (V,Ø) (Dær ær ossê ajjër Dyjr æn kyër, Dær hår kloew* = der er også andre dyr end køer, som har klove) *(V,Ø)*

klovbeskærer no *klowbéskéër, æ k, klowbéskérër, æ k; (Hs) klowbéskéër, -n, -r, -n; (Hn) klowbéskærër, -n, klowbéskærër, -n; (V,Ø)*

klovn no *klown', æ k., kloewn, æ k.; (Hs) klown'; (Hn) klown', klown'+n, kloewn, klown+n; (V,Ø) (han tøt åm åh spél klown', næ-e han kam' i Gott sælskaeb* = han syntes om at spille klovn, når han kom i godt selskab) *(H)*

klovne uo *klåwn, -ër, -t. h. -t; (H,V,Ø)* (*han ka Gott li' åh klåwn, nær Dær ær folk té åh sie poh æ* = han kan godt lide at klovne, når der er folk til at se på det) *(H)*

klovsyge no *klowsyeg, æ k.; (Hs) klowsyeg; (Hn) klowsyew, -ên; (V,Ø)*

klud no *kluw'*, el. *klu', æ k., kluêw, æ k; (Hs) kluw'; (Hn) klu'* el. *kluw', kluwwên, kluêw, kluwwên; (V,Ø) (Gammêl kluêw kybês* = gamle klude købes) *(V,Ø)*

kludder no *kluddër, æ k.; (Hs) kluddër; (Hn) kluddër, -ê; (V,Ø)* (sjusket arbejde eller den, der udfører det sjuskede arbejde) (*nøej ka Go i kluddër* = noget kan gå i kludder) *(H,V,Ø)*

kluddermikkel no *kluddërmékkêl; (H,V,Ø)*

kludedukke no *kluedå'k; (Hs) kluedkåk'; (Hn) kluwdåk; (V,Ø)* (se dukke)

kludekræmmer no (se uldkræmmer)

kludesko no *klueskow; (H) kluwskow; (V,Ø)* (se sko)

kludre uo *kluddër-r, kluddër-r, kluddër-r, h. kluddër-r; (H,V,Ø)*

kluk no (omskrives f. eks. vedr. høns: *æ høns sæjjër Gåk* = høns siger gok) *(Hs) (flaskên såe kluk, Da hanj/haj hælt öllê op i Glassê* = flasken sagde kluk, da han hældte øllet op i glasset) *(V/Ø)*

klukflaske no *klukflask; (H,V,Ø)* (se flaske)

klukke uo *kluk, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (æ wån' klukkê i æ bæk* = vandet klukkede i bækken) *(Hs)*

klump no *klomp, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) klomp; (Hn) klomp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

klumpe uo *klomp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di klompê sæ sammêl* = de klumpede sig sammen) *(H)*

klumpet to *klumpê; (V,Ø) (haj ær nøej klumpê i sinj Gång* = han er noget klumpet i sin gang) *(Ø)*

kluns no *kluns, æ k.; (Hs) kluns; (Hn) kluns, -ê; (V,Ø) (hans töw, Deh war kluns ålt sammêl* = hans tøj, det var kluns alt sammen) *(H,V,Ø)*

klunse uo *kluns, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (spille om noget eller samle ting) *(Di klunst åm, hwæm Dær sku hint Di næjst öllër* = de klunsede om, hvem der skulle hente de næste øller) *(H,V,Ø)*

kluntet to *kluntê; (H,V,Ø) (han Gjowr æ kluntê intrøk* = han gjorde et kluntet indtryk) *(H,V,Ø)*

klyde n *klydê; (H,V,Ø)* (fugl) *(æn skomagërfowl* = en skomagerfugl*) (H,V,Ø)*

klyne uo *klyên, -ër, -t, ær -t; (H,V,Ø) (hanj/haj blöw klynt op oh wægên åh jæmmêlbånkê* = han blev klynet op ad væggen og gennembanket) *(V/Ø)*

klynge no *kløng, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kløng; (Hn) kløêng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (kyërn står i æn kløêng foran stal'Døërn, in-n Di ska éj åh malkês* = køerne står i en klynge foran stalddøren, inden de skal ind og malkes) *(V,Ø)*

klynge uo *kløng/kløeng, kløngër, kløngt, h. kløngt; (H/V,Ø)*

klynk no *klønk, æ k.; (Hs) klønk; (Hn) klønk, -ê; (V,Ø) (Deh ær ræen klønk, så Deh ska Do ét/ék taD-æ oh* = det er ren klønk, så det skal du ikke tage dig af) *(H/V,Ø)*

klynke uo *klønk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

klynkeri no *klønkërij, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) klønkërij; (Hn) klønkërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

klyver no *klywër, æ k.; (Hs) klywër; (Hn) klywër, -n; (V,Ø)* (sejl på sejlskibe)

klyverbom no *klywwërbom; (H,V,Ø)* (se bom)

klæbe uo *klæêb, klæ'bër, klæbê, h. klæbê; (H,V,Ø) (hon klæ'bër sæ té ham, så snåe hon sijjê ham* = hun klæber sig til ham, så snart hun ser ham) *(H,V,Ø)*

klæbestrimmel no *klæêbstrémmêl; (H,V,Ø)* (se strimmel)

klæde no *klæjjê, æ k, klæjjër, æ klæjjër; (Hs) klæjjê; (Hn) klæ-ê, klæ-ê, klæ-ër, -n; (V,Ø) (klæ-ër séjjër Gott poh-Dæh* = klæder sidder godt på dig) *(V,Ø)*

klæde (**sæ**) uo *klé-ê sæ, klé-ër sæ, klêj' sæ, h. klêj' sæ; (H,V,Ø) (Deh klé-ër Dæ Gott* = det klæder dig godt) *(H,V,Ø)*

klædesbørste no *klæjjêbøst; (H) klæebo-êst; (V,Ø)* (se børste)

klædeskab no *klæjjêskab; (H) klé-êskab; (V,Ø)* (se skab) *(héjjês klé-ê skaeb war så fyl', at töwwê fal' uw, nær jæn läbbê Dæm op* = hendes klædeskabe var så fyldte, at

tøjet faldt ud, når man lukkede dem op) *(Øø)*

klædning no *klænning, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) klænning; (Hn) klænning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

klæg n *klæg; (H,V,Ø)* (insekt)

klæg to *klæg; (H) klé-êw; (V,Ø) (æn klé-êw kaew* = en klæg kage) *(V,Ø)*

klække uo *klæk', klækkër, klækkê, ær klækkê; (H,V,Ø) é-éwên ær klækkê* = æggene er klækket) *(V,Ø)*

klækkelig to *klækkêli; (H) klækkêlê; (V,Ø) (Di fék æn klækkêli ærstatning* = de fik en klækkelig erstatning) *(H)*

klø no (bank) (i stedet bruges *tæsk, æ t.; (Hs) tæsk; (Hn) tæsk, tæskên; (V,Ø))*

klø uo *klø, kløër, klöéj', h. klöj'; (H,V,Ø) (a klöéj' mæ i æ nak, så ku a bæjjër tink* = jeg kløede mig i nakken, så kunne jeg bedre tænke) *(Hs)*

kløft no *kløft, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kløft; (Hn) klöwt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (*klöwtên skor sæ Gjæm'mêl lajskabê* = kløften skar sig gennem landskabet) *(V,Ø)*

kløftet to *kløftê; (H) klöwtê; (V,Ø) (Glæntên håër æn klöwtê håêl* = glenten har en kløftet hale) *(V,Ø)*

kløgt no *kløgt æ k.; (Hs) kløgt; (Hn) klöwt, -ên; (V,Ø) (hanj/haj hår båê klöwt åh fåstaj'* = han har både kløgt og forstand) *(V,Ø)*

kløgtig to *kløgti; (H) klöwti; (V,Ø) (Deh war klöwti såê, töws a* = det var kløgtigt sagt, synes jeg) *(V,Ø)*

klöjfas no (bruges éj i *H*) *klöjfas; (Ø)* (en mistænkelig mand el. et kæleudtryk for en dreng) *(Ø) (kom åp poh mijn knæ, Din bétte klöjfas* = kom op på mit knæ, din lille klöjfas) *(Ø)*

kløpulver no *kløpolwër; (H,V,Ø)* (se pulver)

klør no *kløe; (H) klør; (V,Ø)* (kortudtryk)

klørdame no *klørDaem; (H,V,Ø)* (se dame)

klørknægt no *klørknæjt; (H,V,Ø)* (se knægt)

klørkonge no *klørkong-ng: (H,V,Ø)* (se konge)

kløve uo *kløew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær skjön åh kløew braej* = det er skønt at kløve brænde) *(Ø)*

kløver n *klöwwër; (H,V,Ø)* (plante)

klöwning no (bruges éj i *H*) *klöwnêng, -ên; (V,Ø)* (skældsord om person, fortrinsvis af hankøn, der ikke er god til bestemte ting, det kan være pløjning, skriving, håndværk. Kan også bruges om heste) (*hanj/haj ær æn klöwnêng, hanj/haj ær ék for klöw'* = han er en klöwning, han er ikke for kvik) *(V,Ø)*

knag no *knaeg'; (H) knaew'; (V,Ø)* (bøjes ej) *(han ær æn knaeg' té si arbê* = han er en knag til sit arbejde) *(H)*

knage no *knaeg, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) knaeg; (Hn) knaeg, -n, -ër, -ërn; (Øm) knaew, -n, -ër, -ërn; (V,Øø)*

knage uo *knaeg, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) knaew, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (ijsên knawër, når wi løbër hæn öwwër-n* = isen knager, når vi løber hen over den) *(V,Ø)*

knagerække no *knaêgræ'k; (H) knaêgræk; (Øm) knaêwræk; (V,Ø)* (se række)

knald no *knal', æ k. knal', æ k.; (Hs) knal'; (Hn) knal, -lê, knal', knalln; (V,Ø) (Deh ær æntn knal' hellê fal'* = det er enten knald eller fald) *(H,V,Ø)*

knalde uo (anvendes éj i *H*) *knal-l, knallër, knallê, h. knallê; (V,Ø) (rekruttên blöw knallê wé lurdasparadên, haj haed ék pussê si stöwlër Gott nåk* = rekrutten blev knaldet ved lørdagsparaden, han havde ikke pudset sine støvler godt nok) *(Ø)*

knallert no *knallërt, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) knallërt; (Hn) knallërt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war føn+n mannê knæjt, såm uwborër-r Djær knallërtër, så Di ku kyër stærk* = der var førhen mange knægte, der udborede deres knallerter, så de kunne køre stærkt) *(V,Ø)*

knap no *knap', æ k. knappër, æ k.; (Hs) knap'; (Hn) knap', knappên, knappër, knappërn; (V,Ø)*

knap to *knap'; (H,V,Ø) (æ klok war knap' ti* = klokken var knap ti) *(Hs)*

knaphed no *knaphæd, æ k.; (Hs) knaphæd; (Hn) knaphé, -ên; (Øm) knaphé; (V,Øø) (åjjër krigên war Dær knaphé poh næjstên ålt* = under krigen var der knaphed på næsten alt) *(V,Ø)*

knaphul no *knaphwol; (H,V,Ø)* (se hul)

knappe uo *kna'p, kna'për, kna'pê, h. kna'pê; (H) knap, -për, -ê, h. -ê; (V,Ø) (han haed Glæmt åh kna'p si bowsër* = han havde glemt at knappe sine bukser) *(Hs)*

knappenål no *knapnoêl; (H,V,Øm) knappênoêl; (Øø)* (se nål)

knark no *knark, æ k. -ër, æ -ër; (Hs) knark; (Hn) knark, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj war ættërhåjjên blöwwên æn Gammêl knark* = han var efterhånden blevet en gammel knark) *(V)*

knas no *knaes, æ k; (Hs) knaes; (Hn) knaes, -ê; (V,Ø) (Dær war kommên knaes i æ maskijnêrij* = der var kommen knas i maskineriet) *(Hs)*

knase uo *knaes, -ër, -t, h. -t; (H) knåes, knå'sër, knåest, h. knåest; (V,Ø) (Di knåest twébakkërn åh puttê Dæm i kålskoêln* = de knaste tvebakkerne og puttede dem i koldskålen) *(V,Ø)*

knast no *knast, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) knast; (Hn) knast, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war mannê knastër i bræddërn* = der var mange knaster i brædderne) *(V,Ø)*

knastør to *knaês tar; (H) knaês töê; (V,Øm) knåês töe; (Øø) (Græssê ær knåês töe åh Goh poh* = græsset er knastørt at gå på) *(Øø)*

kneb no *kné-êb, æ k.; (Hs) kné-êb; (Hn) kne-êb, -ê; (V,Ø) (han fék maêwkné-êb* = han fik mavekneb) *(H)*

kneble uo *knebêl, kneblër, knebbêlt, h. knebbêlt; (H,V,Ø) (bankröwwërn knebêlt åh banj' kassiërn, åh så plynnër hanj kassên* = bankrøveren kniblede og bandt kassereren, og så plyndrede han banken) *(V)*

knibe no *kniêb, æ k.; (Hs) kniêb; (Hn) kniêb, -ên; (V,Ø) (han war kommên i æn slæm kniêb* = han var kommet i en slem knibe) *(H)*

knibe uo (omskr. t.: *na'p/naêp* = nappe) *(H/V,Ø)*

knibsk to *knibsk; (H,V,Ø) (hon var nøej knibsk oh sæ* = hun var noget knibsk af sig) *(H,V,Ø)*

knibtang no *howtång; (H) howtång; (V,Ø)* (se tang)

kniple uo *knippêl, kniplër, knippêlt, h. knippêlt; (H,V,Ø) (kwonnërn knippêlt åh tjænt æn skélling wé æ* = konerne kniplede og tjente en skilling ved det) *(V,Ø)*

kniplebræt no *knippêlbræt; (H,V,Ø)* (se bræt)

kniplenål no *knippêlnoel; (H,V,Ø)* (se nål)

knipling no *knipling, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) knipling; (Hn) knipling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

knippe no *brøjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (halmknippe)

knippel no *kneppêl, æ k., kneplër, æ k.; (Hs) kneppêl; (Hn) kneppêl, kneplên, kneplër, kneplërn; (V,Ø) (poltiê Ga Dæm nuên bånk mæ Djær kneplër* = politiet gav dem nogle bank med deres knipler) *(V,Ø)*

knips no *knéps, æ k.; (Hs) knéps; (Hn) knéps, -ê; (V,Ø) (haj lawwê æ knéps mæ fingërn, åh så kam' hujjên* = han lavede et knips med fingeren, og så kom hunden) *(Ø)*

knipse uo *knéps, -ër, -t. h. -t; (H,V,Ø) (han knépst i æ fingër* = han knipsede i fingrene) *(Hs)*

knirke uo *knirk, -ër, -ê. h. -ê; (H,V,Ø) (æ Gol knirkê næe æn tråt poh æ* = gulvet knirkede, når man trådte på det) *(Hs)*

knitre uo *knittër, knittër, knittër-r, h. knittër; (H,V,Ø) (illên knittër i pæjsn* = ilden knitrer i pejsen) *(V,Ø)*

kniv no *knyw', æ k., knyew, æ k.; (Hs) knyw'; (Hn) knyw', -wên, knyew, knywwên; (V,Ø) (knyw'wên ær Döw'/slöw* = kniven er døv/sløv) *(V,Ø)*

knivhandel no *knywhajjêl; (H) knywhanjêl; (V) knywhajjêl; (Ø) (Di blöw é-éni å éjGik en knyw-hajel* = de blev enige og indgik en knivhandel) (= vanskeligt forlig el. kompromis) *(V,Ø)* (se handel)

knivkasse no *knywkas-s; (H,V,Ø)* (se kasse) (bestikskasse)

knivsblad no *knywblåê; (H) knywblåh; (V,Ø)*

knivskarp to *knywskarp; (H,V,Ø)*

knivskuffe no *knywskof; (H,V,Ø)* (se skuffe)

knivspids no *knywspis; (H,V,Ø)* (se spids)

knivsæg no *knywséw; (H) knywséw; (V,Øm)* (anvendes ikke på Øland) (se æg)

kno no *know, æ k., knowwër, æ k.; (Hs) know; (Hn) know, -wên, -wër, -wërn) (V,Ø)*

knob 1 no *knoeb, æ k., knoeb, æ k.; (Hs) knoeb; (Hn) knoeb, -ê, knoeb, -ên; (V,Ø) (spéjDërn ska læër sæ åh laew mannê knoeb* = spejderne skal lære sig at lave mange knob) *(V,Ø)* (knude)

knob 2 no *knoeb; (H,V,Ø)* (bøjes éj) *(skibê Gék fæm knoeb* = skibet gik fem knob) *(V,Ø)* (maritim hastighed)

knofedt no *knowfjæt; (H,V,Ø)* (se fedt) *(Do mo lé-êw nøej mie knowfjæt i Deh arbê* = du må lægge noget mere knofedt i det arbejde) *(V,Ø)*

knogle no *knowl, æ k., knowlër, æ k.; (Hs) knowl; (Hn) knowl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ skélæt ær baër knowlër* = skelettet er bare knogler) *(Hs)*

knoglemarv no *knowlmarw; (H,V,Ø)* (se marv)

knogleskørhed no *knowlskørhéd; (H) knowlskørhé; (V,Ø)* (se skørhed)

knojern no *know'jaen; (H,V,Ø)* (se jern)

knokkel no *knåkkêl (H,V,Ø)* (bøjes éj) *(han/hanj/haj ær*

æn stuê knokkêl = han er en stor knokkel) *(H/V/Ø)*

knokkelstærk to (omskr. t.: *bröelstærk* = bomstærk) *(H,V,Ø) (Deh war Dænj Gång, Dær war brøêlstærk kåel poh Goërn* = det var den gang der var bomstærke karle på gårdene) *(V)*

knokle uo *knåkkêl, knåklër, knåkkêlt, h. knåkkêlt; (H,V,Ø) (Di knåkkêlt så swédên sprang* = de knoklede, så sveden sprang) (V,Ø)

knold no *knål', æk., knål-l, æ k.; (Hs) knål'; (Hn) knål', knållên, knål-l, knållên; (V,Ø) (mijn Gammêl lærërin' hae knål' i si na'k* = min gamle lærerinde havde knold i nakken) *(H)*

knoldesparker no *knålsparkër; (H,V,Ø) (knålsparkërn, Deh kalt Di fu-fålk frå infantêrijê* = knoldesparkerne, det kaldte man fodfolk fra infanteriet) *(V,Ø)*

knop no *knop, æ k., knoppër, æ k.; (Hs) knop. -pên, -për, -për; (V,Ø) (hon ær æn knop té si arbê* = hun er knop til sit arbejde) *(H,V,Ø)*

knoppes uo *knoppês ; (H,V,Ø) (træërn knoppês* = træerne knoppes) *(V,Ø)*

knopskydning no *knopskydning, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) knopskydning; (Hn) knopskyjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ huws blöw uwijjê wé "knopskydning"* = huset blev udvidet ved "knopskydning) *(Hs)*

knopsvane n *knopswaên; (H,V,Ø)* (se svane)

knortegås n *knortêGoes; (H) knortGoes; (V,Ø)* (se gås)

knubs no *knobs, æ k.; (Hs) knobs; (Hn) knobs, -ên; (V,Ø) (hanj/haj fék nuên knobs, Da hanj/haj falt niër oh trapstiéjén n* = han fik nogen knubs, da han faldt ned ar trappestigen) *(V,Ø)*

knude no *knued, æ k., knudër, æ k.; (Hs) knued; (Hn) knuw, -n, knudër/knuwwër, -n; (V,Ø) (Dær war mannê knuwwër poh wimpeln ættër stårmwé-ër* = der var mange knuder på vimplen efter stormvejret) *(V,Ø)*

knudemand no (omskr. t. f. eks.: *tréman'/træmanj/ træmaj'* = træmand) *(H/V/Ø)*

knudepunkt no *knuwpongt; (H,V,Ø)* (se punkt) *(byjjên war knuwpongt for jaenban+n* = byen var knudepunkt for jernbanen) *(V,Ø)*

knudret to *knuddër-r; (H,V,Ø) (Deh Gammêl træ war möj' knuddër-r* = det gamle træ var meget knudret) *(V,Ø)*

knuge uo *knuw, knuwër, knuwër, h. knuwër; (H,V,Ø) (han knuwër hennê in' té sæ* = han knuger hende ind til sig) *(H)*

knugende to *knuwênnê; (H,V,Ø) (Dær war æn knuwênnê stæmning* = der var en knugende stemning) *(H,V,Ø)*

knurhår no *knoërhoër; (H,V,Ø) (æ kat hår loeng knoërhoër* = katten har lange knurhår) *(Hs)* (se hår)

knurre uo *knåër, knåër, knåër, h. knåër; (H) knoër, knoër-r, knoër-r, h. (V,Ø) (hans huj' knoër-r hielê awtnên, kaskê Dæj ær knorworn* = hans hund knurrede hele aftenen, kan ske den var knurvorn) *(V,Ø)*

knurvorn to *knorworn; (H,V,Ø)*

knus no (ordet knus brugtes ikke i herredet, kærtegn i det hele taget brugtes kun sparsomt)

knuse uo *knuws, knuwsër, knuwst, h. knuwst; (H,V,Ø) kwaddër, kwadrê, kwadrê, h. kwadrê; (V,Ø) (hon kwadrê faddê, Da hon tabt-æ poh Gullê* = hun knuste fadet, da det faldt på gulvet) *(V,Ø)*

knusende to *knuwsên; (H,V,Ø)*

knyst no *knyst, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) knyst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær træls mæ knystër poh feddërn* = det er træls med knyster på fødderne) *(V,Ø)*

knytnæve no *knø'tnæew; (Hs) knøtnæêw; (V,Ø)* (se næve) *(haj fék æn knøtnæêw lie i fjæ'sê* = han fik en knytnæve lige i fjæset) *(V,Ø)*

knytte uo *knø't, knøttër, knøttê, h. k.; (H) knøt, knøttër, knøttê, h. k.; (V,Ø) (jæn kan knøt æ armbuên oh tøj strék* = man kan knytte armbånd af tynd snor) *(V,Ø)*

knæ no *knæ', æ k., -ër, æ -ër; (Hs) knæ'; (Hn) knæ, -ê, knæê, knæërn; (V,Ø) (kjowln nåéj knab nåk té knæërn, åh Deh war no ek så tåssê* = kjolen nåede knap nok til knæene, og det var nu ikke så tosset) *(V,Ø)*

knæbre uo *knæbbër, knæbbër, -r, h. -r; (H,V,Ø) (æ stork knæbbër, mæn Deh Gjør nuên oh æ kvæjfålk åssê* = storken knæbrer, men det gør nogen af kvinderne også) *(Hs)*

knæbukser no *knæbowsër; (H,V,Ø)* (se bukser)

knægt no *knæjt, æ. k, knæjt, æ. k; (Hs) knæjt, -n, knæjt, -n; (V,Ø) (knæjt:* drenge, men kan i Ø også være små piger/tøser)

knægte uo (omskr. t. f. eks.: *kuew/håel niê* = kue/holde nede) *(H,V,Ø)*

knæk no *knæk, æ k.; (Hs) knæk; (Hn) knæk, -kê; (V,Ø) (knæk så-ê æ, åh så war Deh bien brækkê* = knæk, sagde det, og så var det ben brækket) *(H,V,Ø)*

knække uo *knæk, -kër, -kë, h. -kë; (H,V,Ø)* i Ø også *h.*

knæk; (Ø)

knæle uo *knæêl, knæ'lër, knælt, h. knælt; (H,V,Ø)*

knæskal no *knæskal; (H,V,Ø)* (se skal)

knævre uo (se knæbre)

knøs no *knøês , æ k., knøês , æ k.; (Hs) knøês; (Hn) knøs, -ên, knøes, -ên; (V,Ø)* (bakke eller bakketop)

knöwl uo *knöwl, -ër, knöwlt, h. knöwlt; (Ø) (*ej *H* og *V)* (betyder: at få bugt med, få has på)

ko no *kow, æ k., kyër, æ k.; (Hs) kow; (Hn) kow, kowwên, kyër, kyërn; (V,Ø)*

kobbel no *kowwêl, æ k., kowwêl, æ k.; (Hs) kowwêl; (Hn) kowwêl, kow'lê, kowwêl, kowlërn; (V,Ø)* (*æn kowwêl kyër* = et kobbel køer) *(Hs)*

kobbellænke no *kowêllænk, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kowêllænk; (Hn) kowwêllænk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (se lænke) (lænken gik fra ringen i hestens bringesele og til den forreste ende af vognstangen på hestevognen)

kobbelstang *no stjat; (H) stjat* el. *kowwelstång; (V,Ø)* (se stang) (stangen på hestevogn)

kobber no *kowwër, æ k.; (Hs) kowwër, -ê; (V,Ø)*

kobberbryllup no *kowwërbröllop; (H,V,Ø)* (se bryllup)

kobbersmed no *kowwërsméh; (H,V,Ø)* (se smed)

kobberstik no *kowwërsték; (H,V,Ø* (se stik)

koben no *kowbiên; (H,V,Ø)* (se ben)

kobidsel no *kowbéjsêl; (H,V,Ø)* (se bidsel)

koble uo *kowwêl, kowlër, kowlt, h. kowlt; (H,V,Øm) (majjên kowlt tow wuwn sammêl* = manden koblede to vogne sammen) *(Øø)*

kobling no *kowling, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kowling; (Hn) kowling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kobås no *koboes; (H,V,Ø)* (se bås)

kode no *koed, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) koed; (Hn) koed, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (benstykket over hestehoven)

kodriver n *koDrywwër; (H,V,Ø)* (blomst)

kofanger no *kofångër; (H,V,Ø)* (se fanger) *(jæn ka et broew æn kowfångër té åh fång kyër mæh* = man kan ikke bruge en kofanger til at fange køer med) *(H)*

koge uo *koeg, -ër, kogt, h. kogt; (H,V,Ø)*

kogebog no *koegboew; (H,V,Ø)* (se bog)

kogekone no *koêgku-ên; (H,V,Ø)* (se kone)

kogekunst no *koegkonst; (H,V,Ø)* (se kunst) *(Deh war ék Dænj/Dæj stue koegkonst, mæn Deh ku spieses* = det var ikke den store kogekunst, men det kunne spises) *(V/Ø)*

kogeri no *koegêrij, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) koegêrij; (Hn) koegêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (i Gammêl Daew war Dær æn katøffêlkoegêrij poh æ mæjêrij* = i gamle dage var der et kartoffelkogeri på mejeriet) *(Hs)*

koghed to *koeghiêd; (H) koeghiê; (V,Ø) (wåjjê war koeghiê* = vandet var koghedt) *(Ø)*

kogle no *kowwêl; (H,V,Ø)* (grankogle)

kogsalt no *koewsalt; (H) koewsålt; (V,Ø)* (se salt)

kohale no *kohåel; (H,V,Ø)* (se hale)

kohorn no *kohuën; (H,V,Ø)* (se horn) *(fön+n lawwê folk mannê praktisk téng oh kohuên* = førhen lavede folk mange praktisk ting af kohorn) *(V,Ø)*

kohud no *kohud; (H,V,Ø)* (se hud) (*kohudërn blywwër léviër-r frå slawtêrijërn té Garweriërn, som lawwër lé-êr oh Dæm* = kohuderne bliver leveret fra slagterierne til garverierne, som laver læder af dem) *(V,Ø)*

kok 1 no *kåk, æ k., kå'ek, æ k.; (Hs) kåk; (Hn) kåk, kåkkên, kåk, kåkkên; (V,Ø) (*hane*) (æ kuen haed æn hönsGoër mæ fjårtên kåe'k åh jæn höên; æ kuen töws nemli ét, té Dæn höen sku ha-æd såm hun siel haed hat-æ* = konen havde en hønsegård med fjorten haner og en høne; konen syntes nemlig ikke, at den høne skulle have det, som hun selv havde haft det) *(Hs)*

kok 2 no *kåk, æ k., kåe'k, æ k.; (Hs) kåk; (Hn) kåk, -kên, -kê, -kên; (V,Ø)* (køkkenmester) (*æ kåk, Deh ær ham såm lawwër føê poh æ krowwër* = kokken, det er ham, der laver mad på kroerne) *(Hs)*

kokasse no *koluërt; (H) kokas; (V,Ø)* (se lort og kasse)

kokkepige no *kåkkêpiej; (H) kåkkêpiej; (V,Ø)* (se pige)

kokkerere uo *kåkkeriër, kåkkeriër-r, kåkkeriër-r, h. kåkkeriër-r; (H,V,Ø)*

kokoskager no *kokoskagër; (H) kokoskawër; (V,Ø)* (husdyrefoder)

kokosmåtte no *kokosmåt'; (H,V,Ø)*

kokosreb no *kokosréêb; (H,V,Ø)* (de reb)

kokrød to *kokrø'; (H,V,Ø) (a ka hoew mi læër i Dansk, haj ku Blyew hiel kokrø' i huêdê oh rasërij* = jeg kan huske min lærer i dansk, han kunne blive helt kokrød i hovedet af raseri) *(Ø)*

koks no *kows, æ k.; (Hs) kows, -ên; (V,Ø)* (*sij no åh foh skowlt miër kows poh* = se nu at få skovlet mere koks på) *(H,V,Ø)*

kolbe no *kolb, æ k., kolbër, æ k.; (Hs) kolb; (Hn) kolb, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kolbøtte no *kålbø't, æ k, -ër, æ -ër; (Hs) kålbø't; (Hn) kålbøt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

kold, kolde, koldt, koldere, koldest to *kål', kåêl, kål', kållër-r* el. *miër kål', kållêst* el. *mjest kål'; (H,V,Ø) (Deh ær kål' uddên for* = det er koldt udenfor) *(H)*

koldblodig to *kolbloDi; (H,V,Ø) (hwes jæn ska wæër kolbloDi, så ska jæn ét wæër ræj oh sæ* = hvis man skal være kolblodig, så skal man ikke være bange af sig) *(H)*

koldbrand no *kålbråên; (H) kålbranj'; (V) kålbraj'; (Ø)* (se brand)

koldfeber no *kålféwwër; (Hs) kålféwwër; (V,Ø)* (se feber)

koldfront no *kålfrånt; (H) kålfrånt; (V,Ø)* (se front)

koldskål no *kål kjaërnmjælk; (H) kål'skoel; (V,Ø)* (se skål)

komfur no *komfyjjê, æ k., komfyjjër, æ k.; (Hs) komfyjjê; (Hn) komfyjr, komfyjërê, komfyjër, komfyjërn; (V,Ø) (æ kwonnër lawwê farhæn føê poh æ brænkomfyjjê* = konerne lavede førhen mad på brændekomfuret) *(Hs)*

komisk to *komisk; (H,V,Ø)* (omskrives også til *sjow* = sjov) *(H,V,Ø)*

komma no *komma, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) komma; (Hn) komma, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (pongtom, pongtom komma strég, såên tæjnês Nékolaj...* = punktum, punktum, komma streg, sådan tegnes Nikolaj...) *(V,Ø)*

komme uo *kom-m, kom'mër, kam', ær kommên; (H,V,Ø) (a kam' té æ tij'* = jeg kom til tiden) *(Hs)*

kommers no *kommérs, æ kommérs; (H) kommérs; (Hn) kommêrs, -ên (V,Ø) (Deh war Da fajjên té kommêrs* = Det var da fanden til kommers) *(Ø)* (i betydningen halløj)

kommode no *kommoêd, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kommoêd; (Hn) kommoê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

kommune no *kommunê, æ k., -r, æ -r; (Hs) kommunê; (Hn) kommunê, kommun+n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

komsammen no *komsammên; (H,V,Øø) komsammêl; (H,V,Ø) (nær Dær war familjê komsammêl, sku Di åltijjër uw åh sij nøej poh æjn+n* = når der var familiekomsammen, skulle de altid ud og se noget på egnen) *(Øm)*

kone no *ku-ên, æ k., kwonnër, æ kwonnër; (Hs) ku-ên; (Hn) ku-ên, ku-ên+n, kwonnër, kwonnërn; (V,Ø) (kwonnërn Gék op i Dænj/Dæj pæen ståew* = konerne gik op i den pæne stue) *(V/Ø)*

konfirmand no *komfirmant; (H) komfémant; (V,Ø)*

konfirmation no *komfirmasjon; (H) komfémasjon; (V,Ø) (komfémantërn war kommên i fijn töw té komfémasjon+n* = konfirmanderne var kommet i fint tøj til konfirmationen) *(V,Ø)*

konfirmere uo *konfirmiër; (H) komfémi-ër; (V,Ø)*

konfus to *komfuws; (H,V,Ø) (hon war blöwwên Gammêl, forfjamskê åh komfuws* = hun var blevet gammel, forfjamsket og konfus) *(H,V,Ø)*

konge no *kong-ng, æ k., kongër, æ k.; (Hs) kong-ng; (Hn) kong-ng, kongên, kongër, -n; (V,Ø)*

kongekrone no *kongkroên; (H,V,Ø)* (se krone)

kongelig to *kongli; (H) konglê; (V,Ø) (Dænj/Dæj konglê hunj'/huj' war mæ té fæjstn* = den kongelige hund var med til festen) *(V/Ø)*

kongetro to *kongtrow'; (H,V,Ø) (Deh ær mjestnDiels kwonnërn, såm ær Di kongtrow'* = det er mestendels konerne, som er de kongetro) *(V,Ø)*

kongsgård no *kongsGoër; (H,V,Ø)* (se gård)

kontakt no *kontakt, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kontakt; (Hn) kontakt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war ét möj' kontakt imæl Dæm* = der var ikke meget kontakt mellem dem) *(H)*

kontor no *kontor, æ k., kontor+r, æ kontor+r; (Hs) kontor; (Hn) kontor, -ê, +r, +rn; (V,Ø)*

kop no *kåp, æ k., kåppër, æ k.; (Hs) kåp; (Hn) kåp, -pên, kåppër, -rn; (V,Ø) (kåppên war hal ful' oh kaffê* = koppen var halvt fuld af kaffe) *(V,Ø)*

kopper no *kå'ppër; (Hs) kåppër; (V,Ø) (kå'ppër ær æn möj' alwårli sywDom, som åll blywwër vaksiniër moh* = kopper er en meget alvorlig sygdom, som alle bliver vaccineret mod) *(Hs)*

kor no *koër, æ k., koër, æ k.; (Hs) koër; (Hn) koër, -ê, koër, -n; (V,Ø)*

kordegn no *Dæjn', æ D., Dæéjn, æ D.; (Hs) Dæjn'; (Hn)*

Dæjn', Dæjn+n, Dæéjn, Dæjn+n; (V,Ø) (se degn) *(Dæjn+n war for Deh mjést åsse skuêllærër* = degnen var for det meste også skolelærer) *(V,Ø)*

korn no *kuër, æ kuër; (Hs) kuër; (Hn) kuër* el. *ku-ên, -ê; (V,Ø) (æ kuër ær skråên ta-êr* = kornet er godt tørt (dvs. det er så fint, det kan blive) *(Hs)*

kornblomst n *kuêblomst; (H) ku-ênblomst; (V,Ø)* (se blomst)

kornloft no *kuêlowt; (H) ku-ênlowt; (V,Ø)* (se loft)

kornmark no *kuêmark; (H) ku-ênmark; (V,Ø)* (se mark)

kors no *kårs, æ k., kårs, æ k.; (Hs) kårs; (Hn) kårs, kårsê, kårs, -ên; (V,Ø) (han haed æn tong kårs åh bæër poh* = han havde et tungt kors at bære på) *(Hs)*

korsang no *koërsang'; (H,V,Ø)* (se sang)

korsblomst n *kårsblomst; (H,V,Ø)*

korse (sig) uo *kårs (sæ), -ër (sæ), kårst (sæ), h. kårst (sæ); (H,V,Ø) (Deh war lie té åh kårs sæ öwwër* = det var lige til at korse sig over) *(H,V,Ø)*

korsedderkop n *kåséddërkop; (H,V,Ø)*

korsnæb n *kårsnæêb; (H,V,Ø)* (fugl, hvor over- og undernæb krydses)

korssting no *kårssting; (H) kåssting; (V,Ø)* (se sting)

korsvej no *kårswæj; (H) kåswæj (V,Ø)* (se vej) *(Di traf hwæëranjër/hwæërajj'ër poh æn kåswæj* = de traf hinanden på en korsvej) *(V/Ø)*

kort 1 no *kwot, æ k., kwot, æ k,; (Hs) kwot; (Hn) kwot, -ên, kwot, -ên; (V,Ø) (ska wi ta æn slaw kwot?* = skal vi tage et slagkort) *(Hs)*

kort 2 no *kårt, æ k., kårt, æ k.; (Hs) kårt; (Hn) kårt, -ê, kårt, -ên; (V,Ø) (lankårt/lanjkårt/lajkårt* = landkort) *(H/V/Ø)*

kort to *sta'kê; (H) stakkê; (H,V,Ø) (sta'kê bowsër* = korte bukser*) (Hs) stakkê bowsër; (V,Ø) (hanj/haj war hær få stakkê sien* = han var her for kort tid siden) *(V/Ø)*

kort, kortere, kortest to *kårt, kårtër-r, kårtêst; (H,V,Ø)*

kortbenet to *sta'kkêbienê; (Hs) stakkêbienê; (V,Ø) kårtbienê; (H,V,Ø)*

korte af uo (omskr. t.: *awkårt, -ër, -ê, h. -ê*) *(H) kårt oh, kårtër oh, -ê, h. -ê; (V,Ø)* (korte noget af)

kortfattet to (omskr. t.: *fat sæ i kårthéd* = fatte sig i korthed*) (H) kårtfattê; (V,Ø) (jæn ska fat sæ i kårthed* = man skal fatte sigi korthed) *(V,Ø)*

kortfristet to *kårtfristê; (H,V,Ø) (kårtfristê låên* = kortfristet lån) *(H,V,Ø)*

korthalset to *kårthalsê; (H,V,Ø)*

korthorn no *kårthuên; (H,V,Ø)* (se horn) (korthornet kvægrace)

korthus no *kårthuws; (H,V,Ø)* (se hus)

korthåret to *kårthoër; (H,V,Ø) (Dæj Gammêl Dansk hønsêhuj' æ æn kårthoër huéjraes* = den gamle danske hønsehund er en korthåret hunderace) *(V,Ø)*

kortklippet to *kårtklippê; (H,V,Ø)*

kortlægge uo *kårtlé-êg; (H,Øm) kårtlé-êw; (V,Øø)*

kortsigtet to *kårségtê; (H) kåtséwtê (V,Ø)*

kortskaftet to *kårtskawtê; (H,V,Ø) (ywsên war kårtskawtê* = øksen var kortskaftet) *(V,Ø)*

kortslutning no *kårtslutning; (H,V,Ø)* (se slutning)

kortspil no *kwortspél; (H,V,Ø)* (se spil) *(kwortspél war fön+n æn stue oløk for mannê* = kortspil var førhen en stor ulykke for mange) *(H,V,Ø)*

kortsynet to *kårtsynnê* el. *kårtsjönnê* el. *kårtsyjnê; (H,V,Ø) (pollêtik ær mannê Gåeng kårtsynnê* = politik er tit kortsynet) *(H,V,Ø)*

kortvarig to *sta'kê; (Hs) stakkê; (V,Ø) (æn stakkê frest* = en stakket frist) *(V,Ø)*

kortærmet to *sta'kêærmæ; (H,V,Ø) kårtærmê; (H,V,Ø)*

kortåndet to *stakånnê; (H) stakåjjê; (V) stakånjê Ø)*

kost 1 no *lijm, æ l., lijm, æ lijm; (Hs), lijm; (Hn) limm, -ên, -ër, -ërn; (V), liem, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

kost 2 no *kåst, æ k.: (Hs) kåst; (Hn) kåst, -n; (V,Ø)* (mad) *(fön+n hae Goërn Dawléjjër-r poh kåst* = førhen havde gårdene daglejere på kost) *(V,Ø)*

kostald no *kostøl', æ k., kostøl-l, æ kostøl-l; (Hs) kostøl'; (Hn) kjørs, -ê, kjørsër, -n; (V,Ø) nøs-s, æ nøs-s, nøs, æ n; (Hs) nøs-s; (Hn) kohuws; (H,V,Ø)*

kostbar to *kåsbar; (H,V,Øm) kåsbåër; (Øø) (haj Gør sæ kåsbåër* = han gør sig kostbar) *(Øø)*

koste uo *kost, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon ær ék såån åh kost roj' mæ* = hun er ikke sådan at koste rundt med) *(V,Ø)*

koste uo *kost, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (koste noget)

kosteskaft no *liêmskawt; (H,V,Ø)* (se skaft)

kostpris no *kostprijs; (H,V,Ø)* (se pris)

kotøjr no *kotyjjër; (H,V,Ø)* (se tøjr)

kovending no *kowænning; (H) kowænjing; (V) kowæjjing; Ø)* (se vending)

koøje no *koyew; (H,V,Ø)* (se øje)

krabbe no (i *H* bruges kun flertalsformen *krébs*) *krab, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

krabbeklo no *krabbêklow; (H,V,Ø)* (se klo)

kradsbørstig to *krasbösti; (H,V,Ø) (formanjên war æn krasbösti fyjr* = formanden war en krasbørstig fyr) *(V)*

kradse uo *kras, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (fålk krassër sæ, næ-ê Deh kløër* = folk kradser sig, når det kløer) *(H)*

kradsuld no *krasul'; (H,V,Ø)* (se uld)

kraft no *kraft, æ k., kræftër, æ -ër; (Hs) kraft; (Hn) kraft, -ên, kræftër, -n; (V,Ø)*

kraftanstrengelse no *kraftanstréngêls; (H,V,Ø)* (se anstrengelse)

kraftfuld to *båwn; (V,Ø)* (*æn båwn kål* = en stout karl) *(V,Ø)* (stout = kraftfuld)

kraftig to *krafti; (H,V,Ø)*

kraftkarl no *kraftkåêl; (H,V,Ø)* (se karl) *(han war så möj' æn kraftkåêl* = han var en vældig kraftkarl) *(H,V,Ø)*

kraftløs to (omskr. t. f. eks.: *slattên, slap'* = slatten, slap) *(H,V,Ø)*

krage n *kraeg, æ k., -ër, æ -kraeg; (Hs) kraeg; (Hn) kraeg, -ên, -ê, -ërn; (V,Ø) (hanj/haj bowwër hiel Dæruw', hwéj kraegërn wæjjër* = han bor helt derude, hvor kragerne vender) *(V,Ø)*

kragerede no *kraêgréê; (H,V,Ø)* (se rede)

krakiler no *krakijlër, æ k., +r, æ -t; (Hs) krakijlër; (Hn) krakijlër, -n, +r, krakijlërn; (V,Ø)*

krakilsk to *krakijlsk; (H,V,Ø) (krakijlsk méjjêskër ær ék té åh hol uw'* = krakilske mennesker er ikke til at holde ud) *(Ø)*

krakke uo *kra'k, krakkër, kra'kê, h. kra'kê; (Hs) kra'k; (Hn) krak', krakkër, krakkê, ær krakkê; (V,Ø) (haj krakkê mæh si firma åh huwsê måt poh twångsaksjown* = han krakkede med sit firma, og huset måtte på tvangsauktion) *(Ø)*

kram no *kram, æ k.; (Hs) kram; (Hn) kram, -ê; (V,Ø) (Deh ær nøej Gott kram Di håër i Djær forrætning* = det er noget godt kram, de har i deres forretning) *(H,V,Ø)*

kramkiste no *kramkiêst; (H,V,Ø)* (se kiste) (brugtes af omvandrende handelsmænd til deres kram)

kramme uo *kram-m, krammër, krammê, h. krammê; (Hs) kraêm, krammër, krammê, h. krammê; (V,Ø) (hon krammê wåjjê oh kluwwên* = hun krammede vandet af kluden) *(Ø)*

krammet no *kram, æ kram; (Hs) kram; (Hn) kram, krammê; (V,Ø) (Dær fék a æ kram poh ham* = der fik jeg krammet på ham) *(Hs)*

krampagtig to *krampagti; (H) krampawti; (V,Ø) (hon smiêlt krampawti té ham, åh Deh past ham ék* = hun smilte krampagtigt til ham, og det passede ham ikke) *(V,Ø)*

krampe no *kramp, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kramp; (Hn) kramp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (*hon had kramp i si fuê* = hun havde krampe i sin fod) *(V,Ø)*

krampetrækning no *kramptrækning; (H,V,Ø)* (se trækning)

kran no *kraen, æ k., kranër, æ k.; (Hs) kraen; (Hn) kran, +n, kranër, -n; (V,Ø)*

kranie no *kraenjê, æ k., -r, æ k.; (Hs) kraenjê; (Hn) kraenjê, kraenjër, -r, -rn; (V,Ø) (wi hår ål-l æn kraenjê i æ huê* = vi har alle et kranie i hovedet) *(Hs)*

kraniebrud no *kraenjêbrud; (H,V,Ø)* (se brud)

krank no *krank, æ k., krank, æ k.; (Hs) krank; (Hn) krank, -ên, krank, -ên; (V,Ø)* (cykelkrank) *(æ sykkêl war nøej flak i æ krank* = cyklen havde slør i kranken) *(Hs)*

krank to *krank; (H,V,Ø)* (*hanj/haj fék æn krank skæbên* = han fik en krank skæbne) *(V/Ø)*

krans no *krans, æ k., krans, æ k.; (Hs) krans; (Hn) krånjs', -ên, kråjns, -ên; (V) kråjs', -ên, kråéjs, -ên; (Ø)*

kranse uo *krans, -ër, -t, h. -t; (H) kråenjs, -ër, -t, h. -t; (V) kråéjs, -ër, -t, h. -t; (Ø)*

kransekage no *kranskaeg; (H) krånjskaew; (V) kråéjskaeg; (Øm) kråéjskaew; (Øø)* (se kage)

kranvogn no *kraenbiel; (H,V,Ø)* (se bil)

krap to bruges éj i *H*; *krap; (V,Ø) (hanj/haj war krap-halsê* = egentlig: han var snæverhalset, dvs. han havde en snæver hals, en omskrivelse af at være kræsen) *(V/Ø)*

krapyl no *krapyel, æ k.; (Hs) krapyel; (Hn) krapyel, -ê; (V,Ø)* (nedsættende betegnelse om personer)

kras *to kras; (H,V,Ø) (Deh war æn kras bémærkning* = det var en kras bemærkning) *(H,V,Ø)*

krat 1 no *krat, æ k., krat, æ krat; (Hs) krat; (Hn) krat, -n, krat, -tên; (V,Ø)* (smal rive med 4 lange trætænder. Brugtes til at rive det høstede kornstrå sammen til neg)

krat 2 no *krat, æ k.; (Hs) krat; (Hn) krat, -tê; (V,Ø)* (budskads)

kratlusker no *kratloeskër; (H) kratluskër; (V,Ø)*

kratskov no *kratskow; (H,V,Ø)* (se skov)

kratte uo *kra't, -ër, -ê, h. -ê; (Hs) krat, -ër, -ê, h. krattê; (V,Ø) (hon war Guê té åh krat té sæ* = hun var god til at kratte til sig) *(V,Ø) (æ kat kra'tê mæ i æ ansegt* = katten krattede mig i ansigtet) *(Hs)*

krav no *krãew, æ krãw, krãew, (åll) æ krãw; (Hs) krãew; (Hn) krãew, krãwwê, krãew, -wên; (V,Ø) (han fék åll æ krãw opfølt* = han fik alle kravene opfyldt) *(Hs)*

krave no *krãew, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) krãew; (Hn) krãew, krãwwên, krãwwër, krãwwërn; (V,Ø)* (*hanj/haj Gék mæ swot krãew* = han gik med sort krave) *(V,Ø)*

kravebrøst no *krãewbrøst, (H,V,Ø)* (se bryst) (en stiv brøstplade med krave, sort eller hvid. Brugtes til fest)

kraveknap no *krãewknap; (H,V,Ø)* (se knap)

kravl no *krãwl, æ k.; (Hs) krãwl; (Hn) krãwl, -ê; (V,Ø) (Deh war nøej wæër krãwl* = det var noget værre kravl) (f. eks. de mindste smågrise i et kuld) *(V,Ø)*

kravle uo *krãwl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (båenê ska krãwl, éjté Deh ær næmmër åh Goh* = barnet skal krybe indtil det er nemmere at gå) *(V,Ø)*

kreatur no *kreatuwwër, æ k.; (Hs) kreatuwwër, -n; (V,Ø)* el. *höwwê, æ h, höwdër, æ h.; (Hs) höwwê, höwwê+ê, höwwêdër, höwwêdërn; (V,Ø)*

krebs no *kræbs, æ k; (Hs) kræbs; (Hn) kræbs, -ên; (V,Ø)*

kreds no *krés, æ k., kré-ês, æ k.; (Hs) krés; (Hn) krés, -ên, kré-ês, krésên; (V,Ø)*

kredse uo *kré-ês, kré'sër, kré-êst, h. kré-êst; (H,V,Ø) (rörhøwên kré'sër öwwër rørskowwên* = rørhøgen kredser over rørskoven) *(V,Ø)*

kredsløb no *krésløeb; (H,V,Ø)* (se løb) *(åll kéjjër té jowwërns krésløeb åm sueln* = alle kender jordens kredsløb om solen) *(Ø)*

krejler no *kræjlër, æ k. -r, æ -r; (Hs) kræjlër; (Hn) kræjlër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (en sejlende eller omvandrende handelsmand)

krepere uo *krépiër, krépiër-r, krépiër-r, ær krépiër; (H,V,Ø) (haj krépiër-r fön+n Dowtërn kam'* = han krepere-de før doktoren kom) *(Ø)*

krible uo *kribbêl, kriblër, kribbêlt, h. kribbêlt; (H,V,Ø) (Deh kribbêlt poh röwwên oh ham* = det kriblede på ryggen af ham) *(V,Ø)*

kridhvid to *krijhwij'; (H,V,Ø) (hon war krijhwij' i ansewtê* = hun var kridhvid i ansigtet) *(V,Ø)*

kridt 1 no *krij, æ k.; (Hs) krij; (Hn) krij, -jê; (V,Ø) (Dæ war nøej Gott kuên uw poh krijjê* = der var noget godt korn ude kridtet) *(V,Ø)* (den kritholdige jord)

kridt 2 no *krit, æ k.; (Hs) krit; (Hn) krit, -tê; (V,Ø)* (skrivekridt)

kridte uo *krit. -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (håër Do no krittê skowwên?* = har du nu kridtet skoene?) *(V,Ø)*

kridthus no *krithuws; (H,V,Ø) (se hus) (ham ær-æ bæjst åh wæër i krithuwsê weh* = ham er det bedst at være i kridthuset ved) *(V,Ø)*

kridtpibe no *kritpieb; (H,V,Ø)* (se pibe)

krig no *krieg, æ k., krié-êg, æ k.; (Hs) krieg; (Hn) krij, -jên, kriéj, -jên; (V,Ø) (Di léwwër i krij mæ hwæanjër* = de ligger i krig med hinanden) *(V)*

kriger no *krigër, æ k., -ê, æ -ê; (Hs) krigër; (Hn) krijër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

krigerisk to *krigêrisk; (H,V,Ø) (hanj/haj ær nøej krigêrisk anlåe* = han er noget krigerisk anlagt) *(V/Ø)*

kriges uo *kriegês, kriegês, kriegês, h. kriegês; (H,V,Ø)*

krigsdans no *krigsDans; (H) krijsDånjs; (V) krijsDåjs; (Ø)* (se dans)

krigsfod no *krigsfued; (H) krijsfuê; (V,Ø)* (se fod) (*hwés for mannê ær poh krijsfued, så ka æ næm Go Gal* = hvis for mange er på krigsfod, så kan det nemt gå galt) *(H)*

krigsforbryder no *krigsforbryddër; (H) krijsfårbryjdër; (V,Ø)* (se forbryder)

krigsgal to *krigsGal'; (H) krijsGal'; (V,Ø)*

krigshumør no *krigshumør; (H) krijshumør; (V,Ø)* (se humør)

krigskammerat no *krigskammerat; (H) krijskammerat; (V,Ø)* (se kammerat)

krigskarl no *krigskåel; (H) krijskåêl; (V,Ø)* (se karl) *(han ær Da æn wæër krijskåel* = han er da en værre krigskåel) *(H)*

krigsmaling no *krigsmåling; (H) krijsmåling; (V,Ø)* (se maling)

krigsminister no *krigsministër; (H) krijsministër; (V,Ø)* (se minister) (fra 1848 til 1950 hed det en krigsminister; siden skiftede titlen til forsvarsminister)

krigsskib no *krigsskieb; (H) krijsskieb; (V,Ø)* (se skib)

krigssti *no krigssti'; (H) krijssti'; (V,Ø)* (se sti) *(hon war poh krijsstiên, så hanj/haj måt Go stillê mæ Döërn* = hun var på krigsstien, så han måtte gå stille med dørene) *(V/Ø)*

krigstjeneste no *krigstjænnêst; (H) krijstjænnêst; (V,Ø)* (se tjeneste)

krigstræt to *krigstræt; (H) krijsttræt; (V,Ø) (Di war blöwwên krigstræt æ'tër åh ha pröwwê åh wæt sæn' uw'* = de var blevet krigstrætte efter at have prøvet at være sendt ud) *(Hs)*

krikand n *krikåên; (H) krikån'; (V) krikåen'; (Ø)* (se and) (*æ krikåên ær æn swömåên åh ét æn Dykåên* = krikanden er en svømmeand og ikke en dykand) *(Hs)*

kringle no *kringêl, æ k., kringlër, æ k.; (Hs) kringêl, kringêln, kringlër, -n: (V,Ø) (han war Guê té åh laew kringlër* = han var god til at lave kringler) *(H)*

krise no *kriês , æ k., krisër, æ k.; (Hs) kriês; (Hn) kries, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh Gammêl par war blöwwên syeg, mæn Di kam Gott iGjæmmêl Djær kries* = de gamle par var blevet syge, men de kom godt gennem deres krise) *(Hs)*

kristelig to *kristli; (H) kristliê; (V,Ø) (Di war möj' kristlê i Dæj' famillê* = de var meget kristelige i den familie) *(Ø)*

kristen to *kristên; (H,V,Ø) (mannê sé-ër åm Dæm siêl, at Di ær kristên* = nogen siger om dem selv, at de er kristne) *(V,Ø*)

kristendom no *kristnDåm', æ k.; (Hs) kristnDåm'; (Hn) kristnDåm', -mên; (V,Ø)*

kristentro no *kristêntrow; (H,V,Ø)* (se tro)

kristne uo *kristên; (H,V,Ø) (føn+n tow missionæërn uw i werden for åh kristên hedningërn* = førhen tog missionærerne ud i verden for at kristne hedningerne) *(V,Ø)*

kristtorn n *kristorn; (H,V,Ø)*

kro (sig) uo *krow (sæ), krowr, krowwê, h. krowwê; (H,V,Ø) (hon krowr sæ, Gør hon, mæn Deh ska snåër foh æn æen* = hun kror sig, gør hun, men det skal snart få en ende) *(V,Ø)*

kro no *kråwwê, æ k., kråwwër, æ k.; (Hs) kråw; (Hn) kråw, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø) (haj såd åltijjër poh kråwwên, Drak øl åh lawwê éngênteng, så Deh ænt mæ, at haj Gik fallit* = han sad altid på kroen, drak øl og lavede ingenting, så det endte med, at han gik fallit) *(Ø)*

krog no *kråg, æ k., kråeg, æ k.; (Hs) kråg; (Hn) kroew, krowwên, kroew, krowwên; (V,Ø)*

kroget to *kroewê; (V,Ø)* (bruges éj i H, i stedet bruges *krom'* = krum) (*Deh ær æn kroewê wæj* = det er en kroget vej) *(V,Ø)*

krokone no *krowkuên; (H) krowkuên; (V,Ø)* (se kone) (*æ krowkuên stow lisså tollê åh røër i æ so'p* = krokonen stod ligeså tålmodigt og rørte i suppegryden) *(Hs)*

kromand no *krowman'; (H) krowmanj'; (V) krowmaj'; (Ø)* (se mand)

krone no *kroên, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kroên; (Hn) kroên, kron+n, kronër, -n; (V,Ø) (jæn fåër ét/ék möj' for æn kroên i Daw* = man får ikke meget for en krone i dag) *(H/V,Ø)*

krone uo *kroên, kronër, kronê, h. kronê; (H,V,Ø) (Napoleon blöw kront té kæjsër i 1804* = Napoleon blev kronet til kejser i 1804) *(H,V,Ø)*

kroning no *kroning, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kroning; (Hn) kroning, -ên, -ër, -ërn) (V,Ø)*

krop no *krop, æ k., krop, æ krop; (Hs) krop; (Hn) krop, -pên, -pê,*
-pên; (V,Ø)

kropdue n *kropduew; (H,V,Ø)* (se due) *(æ kuên minnê mæ åm æn kropDuew* = konen mindede mig om en kropdue) *(Hs)*

krostue no *krowwêstoew; (H) krowstoew; (V,Ø)* (se stue)

krudt no *krut', æ k., krut', æ k.; (Hs) krut'; (Hn) krut' kruttê, krut, -têu; (V,Ø) (haj bræn åll si krut oh poh jæn Gång* = han brændte alt sit krudt af på een gang) *Ø)*

krudthorn no *kruthuên; (H,V,Ø)* (se horn) (*i æ flinbøssërs tij hae æ skøttër æn kruthuên poh sæ té kruttê* = i flintebøssernes tid havde skøtterne et krudthorn på sig til krud-

tet) *(Hs)*

krudtrøg no *krutrøeg; (H) krutrøew; (V,Ø)* (se røg)

krudttønde no *kruttøn-n; (H) kruttøenj; (V) kruttøéj; (Ø)* (se tønde) (*haj war lissåm æn kruttøéj, jæn Gal oër mër, åh haj wil spréng i loftn* = han var ligesom en krudttønde, eet galt ord mere, og han ville springe i luftên) *(Ø)*

krukke no *krok, æ k., krokkër, æ k.; (Hs) krok; (Hn) krok, -kên, -ê, -ërn; (V,Ø)*

krukket to *krukkê; (H,V,Ø) (hon æ krokkê åh skabawti* = hun er krukket og skabagtig) *(V,Ø)*

krum. krumme to *krom', kroem; (H,V,Ø) (hanj/haj Gik poh mæ krom' hals* = han gik på med krum hals) *(V/Ø)*

krumbøjet to *kroembøjjê; (H,Øm) kroemböwwê; (V,Øø) (slæd åh slæeb Gjow Di Gammêl kroembøjjê* = slid og slæb gjorde de gamle krumbøjede) *(H)*

krumme no *krom-m, æ k., krommër, æ k.; (Hs) krom-m; (Hn) kroem, -mên, -mër, -mërn; (V,Ø)*

krumme uo *krom-m, -mër, -mê, h. -mê; (H,V,Ø) (kattên krommër röw', når Dænj/Dæj strækkër sæ* = katten krummer ryg, når den strækker sig) *(V/Ø)*

krummelure no *krommêluër; (H) krommêluër-r; (V,Ø)*

krumning no *kromning, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kromning; (Hn) kromning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

krumnæset to *kromniesê; (H,V,Ø) (hanj war kromniesê, såm æn inDianër* = han var krumnæset, som en indianer) *(V)*

krumrygget to *kromrøGGê, (H) kromröwwê; (V,Ø) (hanj/haj war nøej kromröwwê* = han var noget krumrygget) *(V/Ø)*

krumsabel no *kromsabêl; (H,V,Ø)* (se sabel)

krumspring no *kromspring'; (H,V,Ø)* (se spring) *(æ bar war ful-l oh kromspring'* = børnene var fulde af krumspring) *(Hs)*

krumtap no *kromtap; (H,V,Ø)* (se tap)

krus no *kruws, æ k., kruws, æ k.; (Hs) kruws; (Hn) kruws, -ê, kruws, kruwsên; (V,Ø)*

kruset to *kruwsê; (H,V,Ø) (hans hoër war kruwsê* = hans hår var kruset) *(H)*

krusning no *kruwsning, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kruwsning; (Hn) kruwsning -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war kruwsningër poh wåjjê* = der var krusninger på vandet) *(Ø)*

kry to *kryj'; (H,V,Ø) (Do ær Da wælDi kryj' i Daw, béttê knæjt* = du er da vældig kry i dag, lille knægt) *(V,Ø)*

kryb no *kryjb, æ k.; (Hs) kryjb; (Hn) kryjb, -ê; (V,Ø) (kryjb Gør héjjê hiel uew oh æ* = kryb gør hende helt ude af det) *(V,Ø)*

krybbe no *krøêb, æ k., krøebër, æ k.; (Hs) krøeb, krøbbên, krøbbër, -n; (V,Ø) (når krøbbên ær tom', béjjês hæjstn* = når krybben er tom bides hestene) *(V,Ø)*

krybdyr no *krybDyjjê; (H,V,Ø)* (se dyr)

krybe uo *kryjeb, -ër, kröb', ær. kröbbên; (H,V,Ø)*

kryberi no *krybbërij, æ k.; (Hs) krybbërij; (Hn) krybbërij, -jê; (V,Ø) (Deh ær ek té åh hål uw, åh sij poh såên nøej kryjbbërij* = det er ikke til at holde ud at se på sådan noget kryberi) *(V,Ø)*

krybskytte no *kryebskøttê; (H) kryebskøt; (V,Ø)* (se skytte)

krybskytteri no *kryebskøttërij, æ k., -jër, æ -jër; (Hs) kryebskøttërij; (Hn) kryebskøttërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

krydder no *kryddër, æ k., -r, æ -r; (Hs) kryddër; (Hn) kryddër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hanj/haj köbt kryddër-r wé bawwërn hwær sönDa* = han købte kryddere ved bageren hver søndag) *(V/Ø)*

krydderi no *kryddêrij, æ k., -jër, æ -jër; (Hs) kryddêrij; (Hn) kryddêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

krydderkage no *kryddërkaeg; (H,Øm) kryddërkaew; (V,Øø)* (se kage)

krydre uo *kryddër, kryddër-r, kryddër-r, h. kryddër-r; (H,V,Ø)*

krydret to *kryddër-r; (H,V,Ø) (hans Gue sows war stærk kryddër-r* = hans gode sovs var stærkt krydret) *(H,V,Ø)*

kryds no *krys, æ k., krys, æ k; (Hs) krys; (Hn) krys, -sê, krys, -sên; (V,Ø) (hon såt syw krys poh stæmsædln, så Dænj/Dæj Dowwê ék* = hun satte syv kryds på stemmesedlen, så den duede ikke) *(V,Ø)*

krydse uo *krys, -sër, -sê, h. -sê; (H,V,Ø) (haj kryssê op imoh wéjjên mæ hans sæjlskieb* = han krydsede op mod vinden med sit sejlskib) *(V,Ø)*

krydser no *kryssër, æ k., -r, æ -r; (Hs) kryssër; (Hn) kryssër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (stort krigsskib)

krydsning no *krysning, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) krysning; (Hn) krysning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh blöw æn Gue krysning oh Di tow huéj* = det blev en god krydsning af de

to hunde) *(Ø)*

krydsord no *krysuwwër; (H) krysoër; (V,Ø)* (se ord)

krykke no *krö'k, æ k., krö'kër, æ k.; (Hs) krö'k; (Hn) krök', krökkên, krökkër, krökkërn; (V,Ø) (hon måt Go mæ krøk', Da hon hae brækkê bienê* = hun måtte gå med krykke, da hun havde brækket benet) *(V,Ø)*

krympe uo *krømp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (bowsërn ær krømpê i skabê, såe hon, Di passt ék miër* = bukserne er krympet i skabet, sagde hun, de passede ikke mere) *(V,Ø)*

krympefri to *krømpfrij'; (H,V,Ø) (æ skjowt war krømpfrij'* = skjorten var krympefri) *(Hs)*

kryste uo *krøest, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (klemme, knuge)

krystekål no *krøestêkohl; (H,V,Ø)* (en lokal ret, hvidkål, som er krystet/klemt) (se kål)

kryster no *krystër, æ k., krystërê, æ k.; (H) krystër; (Hn) krøstër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

krysteri no *krystërij; (H,V,Ø)*

kræ no *kræ', æ k., kræ', æ k.; (Hs) kræ'; (Hn) kræ', -ê, kræ', kræên; (V,Ø)* (*Deh æ Da æ søllê kræ'* = det er da et sølle kræ) *(V,Ø)*

kræft no *kræft, æ k.; (Hs) kræft; (Hn) kræft, -ên; (V,Ø)*

kræftknude no *kræftknuêd; (H) kræftknuêw; (V,Ø)* (se knude)

kræmmer no *kræmmër, æ k., -r, æ -r; (Hs) kræmmër, (Hn) kræ-æmër* el. *kræmmër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

kræmmeragtig to (omskr. t. f. eks.: *hanj/haj ær nøej oh æn kræ-mër* = han er noget af en kræmmer) *(V/Ø)*

kræmmerhus no *kræmmêhuws; (V,Ø) (æ kræmmêhuws ful' oh knallê* = et kræmmerhus fuldt af bolcher) *(V,Ø)*

kræmmersjæl no *kræmmërsjæel; (H,V,Ø)* (se sjæl)

krænge uo *kræng, -ër, -t, h. -t; (H) kræ-æng, krængê, -t, h. -t; (V,Ø) (skibê krængt ættër at lastn hae forskobbê sæ* = skibet krængede efter at lasten havde forskubbet sig) *(V,Ø)*

krængning no *krængneng, æ k., -ër, æ k.; (Hs) krængneng; (Hn) krængneng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

krænke uo *krænk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (haj krænkê si naeboh mæ Dom-m béskylningër* = han krænkede sin nabo med dumme beskyldninger) *(V,Ø)*

krænkelse no *krænkêls, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) krænkêls; (Hn) krænkêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kræs no *kræs; (H,V,Ø)*

kræse uo *kræ-æs, -ër, kræ-æst, h. kræ-æst; (H,V,Ø) (jæn ku sij' poh hans maew, at hon kræ-æst for möj' for ham* = man kunne se på hans mave, at hun kræsede for meget for ham) *(H,V,Ø)*

kræsen to *nudêns; (H) kræsên; (Øm) hæskên; (Øm, Øø) syelhalsê, kraphalsê; (Øø)*

kræve uo *kræew, kræewër, kræewê, h. kræwwê; (H,V,Ø) (han/hanj/haj kræewër sin ræt* = han kræver sin ret) *(H/V/Ø)*

krøbling no *krøbling, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) krøbling; (Hn) kröwling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (siel åm haj war føj' kröwling, hår haj klåe sæ Got i lywwê* = selv om han var født krøbling, har han klaret sig godt i livet) *(V,Ø)*

krøje uo *krøj-j, krøjjër, krøjjê, h. krøjjê; (H,V,Ø)* (at dreje f. eks. vindmølle efter vinden)

krøjevinger no *krøj-jwéngër; (H,V,Ø)* (se vinger) (små vinger bag på vindmøller til at holde de egentlige mølle-vinger op i vinden)

krølfri to *krølfrij; (H,V,Ø) (DæjGång skjowtërn blöw krølfrij, Da war Dær mannê kwonnër, såm blöw Glåê* = dengang skjorterne blev krølfri, da var der mange koner, som blev glade) *(Ø)*

krølle 1 uo *krøl-l, krøllër, krølt, h. krølt; (H,V,Ø) (hanj/haj krølt papiërê sammêl å smit Deh i papijjêkårn* = han krøllede papiret sammen og smed det i papirkurven) *(V/Ø)*

krølle 2 uo *krap, krappë, krappê, h. krappê; (V,Ø) (hon hår krappê hoër* = hun har krøllet håret) *(V,Ø)*

krølle no *krøl-l, æ k., krøllër, æ k.; (Hs) krøl-l; (Hn) krøl, krøln, krøllër, -n; (V,Ø) (Deh siër Gott uw, når piwwërn hår krøllër i hoërê* = det ser godt ud, når pigerne har krøller i håret*) (Ø)*

krøllejern 1 no *kröljærn; (H) kröljaen; (V,Ø)* (se jern) (*nær piwwërn war pöntsyew, så ku Di féj poh å broew kröljaen té hoërê* = når pigerne var pyntesyge, så kunne de finde på at bruge krøllejern til håret) *(Ø)*

krøllejern 2 no *krapjærn; (H) krapjaen; (V,Ø)* (se jern)

krøllet to *kröwlt; (H,V,Ø) (bowsërn war kröwlt* = bukserne var krøllede) *(V,Ø)*

krølt no *krölt; (H,V,Ø)* (komme til live/hægterne igen efter en krise. Gælder såvel planter som dyr og mennesker) *(æ nyføj' fosultê lam ka kom-m té krölt ijæn, nær Deh*

blywwër warmt op = et nyfødt forsultet lam kan komme til kræfter igen, når det bliver varmet op) *(V,Ø)*

krøluld no *krølul'; (H,V,Ø)* (se uld)

krønike no *krønnik, æ k., -kër, æ -kër; (Hs) krønnik; (Hn) krønnik, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)*

kråse no *kråês , æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kråês; (Hn) kråês , -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (hönsn pékkër småstien op té kråêsn, Dænj knuwsër kuenê, som hønsn pékkër op bawættër* = hønsene pikker småsten op til kråsen, den knuser kornet, somhønsene pikker op bagefter) *(V)*

kråsselværk no *kråssêlwærk; (V,Ø)* (noget, der er krøllet sammen, rodet, forkludret; udtrykket kan også bruges om rakkere)

kue uo *kuew, kuwwër, kuwwê, ær kuwwê; (H,V,Ø)*

kuet to *kuwwê; (H,V,Ø) (hanj/haj følt sæ ånjër-/åjjër-kuwwê i sit in+n hjæm'* = han følte sig under-kuet i sit eget hjem) *(V/Ø)*

kuf no *kof; (H,V,Ø) (kof ær æn sæjlskib oh hollansk tyjp, som hår plas té møj last åh ka sæjl po law wån; Dæn håër æn stue treplåed i hwæër siéj té åh stabilisiër æ sæjlaes mæ* = en kuf er et sejlskib af hollandsk type, som har plads til meget last og kan sejle på lavt vand; den har en stor træplade i hver side til at stabilisere sejladsen med) *(Hs)*

kuffert no *koffërt, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) koffërt; (Hn) koffërt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (han pa'kê sin koffërt åh fløt hjæmfræ* = han pakkede sin kuffert og flyttede hjemmefra) *(Hs)*

kugle no *kuwl, æ k., -ër, æ -ër (Hs) kuwl; (Hn) kuêl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kugleleje no *kuwêllæéj; (H) kuwllæjjê; (Øm) kuwllæéj; (V,Øø)* (se léje) *(jæn ka høër-æ, nær kuwllæjjê poh bijln æ slæt* = man han høre det, når kugleléjjet på bilen er slidt) *(V,Ø)*

kuglepen no *kuwêlpæn'; (H,V,Ø)* (se pen)

kuglerund to *kuwêlron'; (H) kuwlronj'; (V) kuwlroj'; Ø) (Deh ær næmmër å spring öwwër æn å Go uddênåm héjjê, så kuwlronj' hun ær* = det er næmmere at springe over end at gå udenom hende, så kuglerund, hun er) *(V)*

kujon no *kujoên, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kujoên; (Hn) kujon, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kujonagtig to *kujonawti; (H,V,Ø)*

kuk no *kuk, æ k.; (Hs) kuk; (Hn) kuk, -kê; (V,Ø) (hon såe ét æn kuk* = hun sagde ikke et kuk) *(H)*

kukkelure uo *kukkêluër; (H,V,Ø) (hon såt åltijjër hjæm-m åh kukkêluër = hun sad altid hjemme og kukkelurede) (H,V,Ø)*

kukkemand no *kukkêman'; (H) kukkêmanj'; (V) kuk-kêmaj'; (Ø)* (gøg)

kukunge no *kukong-g; (H,V,Ø)* (se unge) (gøgeunge)

kukur no *kukuwwër; (H,V,Ø)* (se ur)

kul no *kwol. æ k.; (Hs) kwol; (Hn) kol, kollê; (V,Ø) (no åm Daêw fyjjër Di ék mæ kol miër* = nu om dage fyrer de ikke med kul mere) *(V,Ø)*

kuld no *kul', æ k., kul', æ kul', (Hs) kul'; (Hn) kul', -lê, kul', kullên; (V,Ø) (Dær war syw ongër i æ kul'* = der var syv unger i kuldet) *(Hs)*

kulde no *kuel, æ. kuel; (Hs) kuel, kuelên; (Hn) kuld, kul'-den; (V,Ø)*

kuldegys no *kullêGyes; (H)* (se gys) omskrives i *V* og *Ø* til f. eks.: *hon Gussê sæ i kullên* = han/hun gyser i kulden) *(V,Ø)*

kuldret to *kullër-r; (H,V,Ø) (a blywwër nøej kullër-r hær i warmên* = jeg bliver noget kulret her i warmen) *(V,Ø)*

kuldsejle uo *kulsæéjl; (H) kolsæjl; (V,Ø)* (se sejle) *(hanj/haj war ék Guê té Deh mæ skiêb, så Deh sluttê mæ, at hanj/haj kolsæjlt* = han var ikke god til det med skibe, så det sluttede med, at han kuldsejlede) *(V/Ø)*

kuldskær to *kulskær; (H) kolskær; (V,Ø) (hon war så kulskær, at hon åltijjër frøes* = hun var så kuldskær, at hun altid frøs) *(H)*

kuldslået to *kulslåên; (H) kulslåê; (V,Ø) (wånjê/wåjjê war kulslåê, så hanj/haj ku sték féngërn i-æ* = vandet var kuldslået, så han kunne stikke fingrene i det) *(V/Ø)*

kule (ned) uo *kuel niër; (H,V,Ø) (katöflërn æ kuwlt niër for wintërn* = kartoflerne er kulet ned for vinteren) *(V,Ø)*

kule no *kuêl, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kuêl; (Hn) kuwl* el. *kuel, kuln, kulër, kuln; (V,Ø)* (*ruw'kuel* = roekule) *(ka Do så stå, Dijn kuwl* = kan du så stå, din kule (skældsord for vanskelig hest, endog et menneske) *(V,Ø)*

kulegrave uo *kuêlGraew; (H,V,Ø)* (se grave)

kuling no *kuwling, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kuwling; (Hn) kuwling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær uwséwt teh hoër kuwling* = der er udsigt til hård kuling) *(V,Ø)*

kulkasse no *kwolkaes; (H,V,Ø)* (se kasse)

kulkælder no *kwolkjællër; (H) kolkællër; (V,Ø)* (se kælder)

kullet to *kullê; (H,V,Ø)* (bar, nøgen, skaldet mv.) *(Niels Ebbesøn woeg Dæn kullë Gréêw* = Niels Ebbesøn vog (ihjælslog) den kullede greve) *(H)*

kuller n *kullër; (H,V,Ø)* (torskefisk)

kulret to *kullërê; (H,V,Ø) (han war hiel kullër i æ huê* = han var helt kulret i hovedet) *(Hs)*

kulsort to *kwolswot; (H) kolswot; (V,Ø)*

kulsvier no *kwolswiër; (H) kolswiër; (V,Ø)*

kultivator no *kultiwator, æ k.; (Hs) kultiwator; (Hn) kultiwator, -n; (V,Ø)*

kultur no *kultuwr, æ k.; (Hs) kultuwr; (Hn) kultuwr, kultuwërn; (V,Ø) (hwa mæ kultuwërn? Jow, Deh ær jo Dænj måê wi löwwër poh* = hvad med kulturen? Jo, det er jo den måde, vi lever på) *(V)*

kulør no *kulør, æ k.; (Hs) kulør; (Hn) kulør, -ën; (V,Ø)*

kulørt to *kulørt; (H,V,Ø) (a sijjër kon kulørt blåê, når a ær wé balbiërn* = jeg ser kun kulørte blade, når jeg er ved barberen) *(V,Ø)*

kumme no *kum-m, æ kum-m, kummër, æ kummër; (Hs) kum-m; (Hn) koêm, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dæ æ tow kummër i badêværlsê* = der er to kummer i badeværelset) *(V,Ø)*

kummerlig to *kommërli; (H,V,Ø) (Deh war kommërli forhål, Di löwwê onnër* = det var kummerlige forhold, de levede under*) (H)*

kumpan no *kumpaen; (H,V,Ø) (hanj såt mæ kumpanërn åh snakkê fullêmanjs snak* = han sad med kumpanerne og snakkede fuldemandssank) *(V)*

kun bio *kon; (H) kon* el. *kons; (V,Ø) (Deh æ kons forDéh at a ék Giddër* = det er kun fordi, jeg ikke gider) *(V,Ø)*

kunde no *kunnê, æ k., kunnër, æ -r; (Hs) kunnê; (Hn) koên, -n, konnër, -n; (V,Ø) (Dær ær konnër i butikkên* = der er kunder i butikken*) (V,Ø)*

kundskab no (omskr. t. f. eks.: *kenskab/kénjskab/kéjskab* = kendskab) *(H/V/Ø)*

kunne uo *ku, ka, ku, h. kun-n: (H) ku, ka, ku, h. kunj'/kuj'; (V/Ø) (Deh håër a alDri kuj'* = det har jeg aldrig kunnet) *(Ø)*

kunst no *konst, æ k.; (Hs) konst; (Hn) konst, -ên; (V,Ø) (Deh ær svæër åh blyw kloew poh, hwa konst ær for nøej* = det er svært at blive klog på, hvad kunst er) *(V,Ø)*

kunster no *konstër; (H,V,Ø)* (bøjes ikke) (*haj æ ful oh konstër* = han er fuld af kunster (narrestreger)) *(Ø)*

kunstflyver no *konstflywwër; (H,V,Ø)* (se flyver)

kunstflyvning no *konstflywning; (H,V,Ø)* (se flyvning)

kunstforståelse no *konstforståêls; (H,V,Ø)* (se forståelse)

kunstig to *konsti; (H,V,Ø) (Deh ær utrowli så mannê konsti oër, såm ær teh* = det er utroligt så mange kunstige ord, der er til) *(H,V,Ø)*

kunstmaler no *konstmålër; (H,V,Ø)* (se maler)

kunstner no *konstnër, æ k., -r, æ -r; (Hs) konstnër; (Hn) konstnër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Dær ær mannê Géniaêl åh åssê mannê Gaêl konstnër-r té; nuen ær bæwwê Diel* = der er mange geniale og også mange gale kunstnere til; nogen er begge dele) *(V,Ø)*

kunstnerisk to *konstnërisk; (H,V,Ø)*

kunstværk no *konstwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

kup no *kup, æ k., kup, æ k.; (Hs) kup; (Hn) kup, -pê, kup, -pên; (H,V,Ø) (åh laew statskup, ær wi ét så möj' for hæërhjæm-m* = at lave statskup er vi ikke så meget for herhjemme) *(H)*

kupé no *kupé, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kupé; (Hn) kupé, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær kon i Gammêl jaenbanêwuwn, jæn kan féêj kupéêr* = det er kun i gamle jernbanevogne, man kan finde kupéer) *(Ø)*

kuppel no *kuppêl, æ k., kuplër, æ k.; (Hs) kuppêl; (Hn) kuppêl, -n, kuplër, -n; (V,Ø)*

kur no *kuwwê, æ k.; (H,V,Ø) (hanj/haj Gjow kuwwê té héjjê, mæn Deh fék hanj/haj ék nøéj hæll mæ* = han gjorde kur til hende, men det fik han ikke noget held med) *(V,Ø)*

kure uo *kuër, kuër, -r, h. kuër; (H,V,Ø) (knæjtên kuër niër oh Gelænnër-r, siel åm Deh war fobut* = knægtene kurede ned af gelænderet, selv om det var forbudt) *(V,Ø)*

kurre no *koër, æ k., koër, æ k.; (Hs) koër; (Hn) koër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (Dær kom æn koër poh æ troê* = der kom en kurre på tråden) *(Hs)*

kurre uo *korrê, -r, kårrê, h. kårrê; (H,V,Ø) (Duwwërn korrër* = duerne kurrer) *(V,Ø)*

kurs no *kurs, æ k., -ër, æ k.; (Hs) kurs; (Hn) kurs, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (for tijjên ær Di Dansk kronër i höw kurs* =

for tiden er de danske kroner i høj kurs) *(V,Ø)*

kurv no *kåër', æ k., kåër, æ kåër; (Hs) kåër'; (Hn) kåër', -ên, kåëre, -n; (V,Øm) kon', +n, kon-n, kon+n; (Øø) (hon Ga ham æn kåër'* = hun gav ham en kurv) *(V,Øm) (bæn+n trélt uw oh kon+n, Da haj wælt poh sykln* = bærrene trillede ud af kurven, da han væltede på cyklen) *(Øø)*

kurve no *kårrê, æ k., -r., æ -r; (Hs) kårrê; (Hn) kårrê, -n. -ër, -ërn; (V,Ø) (Dæ ær æn kårrê poh skénjërn/skéjjërn* = der er en kurve på skinnerne) (drejning) *(V/Ø)*

kurvefletning no *kåërflætning; (H,V,Ø)* (fletning)

kurvemager no *kårrêmagër; (H) kårrêmawwër; (V,Ø)*

kusine no *kusijn, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kusijn; (Hn) kusijn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kusk no *kusk, æ k., kusk, æ k.; (Hs) kusk; (Hn) kusk, -ên, -kê, -ën; (V,Ø) (æ kusk såd poh æ agêstuel åh hål i æ tæem* = kuske sad på kuskesædet og holdt i tømmen) *(Hs)*

kuske uo *kusk, -ër, -ê. h. -ê; (H,V,Ø) (han war æn waeg karaktiër, så han blöw kuskê mæ oh æ kuen* = han var en svag karakter, så han blev kusket med af konen) *(Hs)*

kuskeslag no *kuskêslåe; (H) kuskêslaw; (V,Ø)* (se slag)

kuskesæde no *aegstuel; (H) kusksæê; (V,Ø)* (se sæde)

kutter no *kuttër, æ k., kuttër-r, æ kuttër-r; (Hs) kuttër; (Hn) kuttër, -ên, kuttër-r, kuttër-rn; (V,Ø) (i Gammêl Daew war Dær kuttêr-r poh Trannum Stråej, Slettê Stråej, Thorop Stråen åh Lellstråen; no ær Deh snåër kon Thorop Stråen, som hår féskêrij, mæn Deh hår Di så åssê té huwsbéhow åh let miër* = i gamle dage var der kuttere på Tranum Strand, Slette Strand, Thorup Strand og Lild Strand; nu er det snart kun Thorup Strand, som har fiskeri, men det har de så også til husbehov og lidt mere) *(V,Ø)*

kvababbelse no *kwababbêls, æ k; (Hs) kwababbêls; (Hn) kwababbêls, -n,; (V,Ø)*

kvabset to *kwapsê; (H,V,Ø) (han war nøej kwapsê* = han var noget kvapset) *(H)*

kvabso no *kwabsow; (H,V,Ø)* (se so) (kvabso er en fed so)

kvabtorsk no *kwaptåsk; (H,V,Ø)* (se torsk)

kvad no *kwad, æ k., kwad, æ k.; (Hs) kwad; (Hn) kwad, kwadê, kwad, -ên; (V,Ø) (æn kwad ær æn Gammêl uër for æn sang* = et kvad er et gammelt ord for en sang) *(Hs)*

kvadersten no *kwadërstien; (H,V,Ø)* (se sten) (tilhugget granitsten f. eks. til gamle kirkemure)

kvaj no *kwaj, æ k., kwaj, æ k.; (Hs) kwaj; (Hn) kwaj, kwajjê, kwaj, kwajjên; (V,Ø) (han war Dom som æn kwaj* = han var dum som et kvaj) *(H)*

kvajhoved no *kwajhued; (H,Ø) kwajhuê; (V,Ø)* (se hoved)

kvajpande no *kwajpan-n; (H) kwajpaenj; (V) kwajpaéj; (Ø)* (se pande)

kvaksalver no *kwa'ksallër, æ k., kwa'ksallër-r, æ k.; (Hs); kwa'ksallër; (Hn) kwaksalwër, -n, kwa'ksallër-r, kwaksalwërn; (V,Ø) (kwaksalwër-r ku Gott ha mannê pasjientër* = kvaksalvere kunne godt have mange patienter) *(V,Ø)*

kval no *kwael, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kwael; (Hn) kwael, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (han haed mannê kwalër mæ si kuên, stakkêls man'* = han havde mange kvaler med sin kone, stakkels mand) *(H)*

kvalitet no *kwalitét, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kwalitét; (Hn) kwalitét, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kvalm to *kwalm; (H,V,Ø) (Dær war æn kwalm lyjt i stowwên* = der var en kvalm lugt i stuen) *(V,Ø)*

kvalme no *kwalm, æ k.; (Hs) kwalm; (Hn) kwalm, -ên; (V,Ø)*

kvan n *kwaen; (H,V,Ø)* (plante)

kvart no *kurtër; (H) kwart; (V,Ø)*

kvart to *kwart; (H,V,Ø) (æn kwart litër mjælk* = en kvart liter mælk) *(H,V,Ø)*

kvartal no *kwatåel; (H,V,Ø)*

kvarter no *kutiër, æ k; (Hs) kutiër; (Hn) kutiër, -ê; (V,Ø) (Dær ær kon æ kutiër iGên* = der er kun et kvarter igen*) (Øø)*

kvas no *kwas, æ k.; (Hs) kwas; (Hn) kwaes, -ê; (V,Ø)* (huggede pinde til at tænde op med)

kvase no *kwasê; (H,V,Ø)* (ældre skibstype)

kvase uo *Graes, Gra'sê, Grast', h. Grast'; (H,V,Ø) (hanj/haj tabt åll éwên, åh Di Grast' ållsammêl* = han tabte alle æggene, og de blev kvast allesammen) *(V,Ø)*

kvashugger no *kwashowwër; (H,V,Ø)*

kvast no *kwast, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kwast; (Hn) kwast, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kvidder no *kwiddër, æ k.; (Hs) kwiddër; (Hn) kwiddër, -n; (V,Ø)*

kvide no *kwidê, æ k.; (Hs) kwidê; (Hn) kwidê, -n; (V,Ø) (hanj/haj war så möj' i kwidê, at hanj/haj ék wist, hwa hanj/haj sku Göër* = han var så meget i kvide, at han ikke vidste, hvad han skulle gøre) *(V/Ø)*

kvidre uo *kwiddër, kwiddër-r, kwiddër-r, h. kwiddër-r; (H,V,Ø) (fowlên kwiddër-r så möj', så folk ék ku soew* = fuglene kvidrede så meget, så folk ikke kunne sove) *(V,Ø)*

kvie no *kwij, æ k, -jër, æ -jër; (Hs) kwij; (Hn) kwiéj, -n* el. *kwijjên, kwijjër, -n; (V,Ø)*

kvie uo *kwiê, -r, kwiê, h. kwiê; (H) kwi', kwijjër, kwijjê, h. kwijjê; (V,Ø) (a kwijjër mæ wé åh Göër Deh* = jeg kvier mig ved at gøre det) *(V,Ø)*

kvik to *kwik; (H,V,Ø) wættër; wæn-n; (V,Ø)* (anvendes om dyr og mennesker) *(hon ær kwek té åh swåër for sæ* = hun er kvik til at svare for sig) *(H,V,Ø)*

kvikke uo *kwik, kwikkër, kwikkê, h. kwikkê; (H,V,Ø) (Deh ær Gott åh foh nøej åh kwik sæ op poh* = det er godt at få noget at kvikke sig op på) *(H,V,Ø)*

kviksand no *kwiksåên; (H,V,Ø)* (se sand) (*jæn ska waër sæ for kwiksåên, Deh kan jæn forswéj i'* = man skal vare sig for kviksand, det kan man forsvinde i) *(Ø)*

kviksølv no *kwiksøl; (H,V,Ø)* (se sølv)

kvindagtig to (ordet (begrebet) udtrykkes ikke)

kvindelig to (begrebet udtrykkes ikke i herredet!)

kvindemenneske no *kwinmenn(ê)sk, æ k., kwin-mennskër, æ k.; (Hs) kwinmenn(ê)sk; (Hn) kwinménjêsk, -ê, -ër, -ërn; (V) kwéjméjjêsk, -ê, -ër, -ërn; (Ø)*

kvinder no (anvendes ej. I stedet anvendes kvindfolk, se nedenfor)

kvindfolk no *kwinfålk, æ k.; (Hs) kwinfålk; (Hn) kwinfålk, -ên; (V) kwéjfålk, -ên; (Ø)* (anvendes kun i flertal) *(kwinfålk blywwër jæn ållër træt oh* = kvinder bliver man aldrig træt af) *(H)*

kvist 1 no *kwist, æ k; (Hs) kwist; (Hn) kwist, -n; (V,Ø)* (lille gren)

kvist 2 no *kwist, æ k., kwistër, æ k.; (Hs) kwist; (Hn) kwist,-n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (udbygning på hustag)

kviste uo *kwist, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (té ywl war a uew åh kwist nuen Grannër té ywlpønt* = til jul var jeg ude at kviste nogle granner til julepynt) *(H,V,Ø)*

kvit to *kwit; (H,V,Ø) (så ær wi kwit* = så er vi kvit) *(H,V,Ø)*

kvitte uo *kwit, -tër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (no kwittër a Dænj/Dæj sãew* = nu kvitter jeg den sag) *(V,Ø)*

kvittere uo *kwittiër, kwittiër, kwittiër, h. kwittiër; (H,V,Ø)*

kvittering no *kwittéring, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kwittéring, (Hn) kwittéring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kvæde n *kwæêd; (H,V,Ø)*

kvæde uo *kwæed, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Dæjs wies jæn kwædër, hwes brøh jæn iër* = dens vise man kvæder, hvis brød man æder) *(Ø)*

kvæg no bruges ej, i stedet anvendes *höwddër, æ h.; (Hs) höwddër; (Hn) höwddër, -n; (V,Ø)*

kvægpest no *kwæegpæst; (H,V,Ø)* (se pest)

kvæk no *kwæk, æ k., kwæk, æ k.; (Hs) kwæk, -kê; (V,Ø) (hon såê ék ét kwæk* = hun sagde ikke et kvæk) *(V,Ø)*

kvæker no *kwækër, æ k., -r, æ k.; (Hs) kwækër; (Hn) kwækër, -ên, -r, -n; (V,Ø) (Dær ær ét mannê kwækër-r hæê poh wor æjn* = der er ikke mange kvækere her på vor egn) *(Hs)* (kvækere er en kristen sekt)

kvækerfinke n *kwækërfénk; (H,V,Ø)*

kvække uo *kwæk, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø)*

kvæld no *kwæl', æ k.; (Hs) kwæl'; (Hn) kwæl', kwællên; (V,Ø)* (aften)

kvæle uo *kwæl, kwællër, kwalt, h. kwalt; (H,V) kwæêl, kwæêlër, kwaêlt, h. kwalt; (Ø) (hon hae Dæj fornæmmêls, at hon sku blyw kwalt* = hun havde den fornemmelse, at hun skulle blive kvalt) *(V,Ø) (han kwælt æn høên* = han kvalte en høne) *(Hs)*

kvælerslange no *kwælërslang; (H,V,Ø)* (se slange)

kvælertag no *kwællërtaw; (H,V,Ø)* (se tag)

kvælning no *kwælning, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kwælning; (Hn) kwælning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kværk no *kwærk, æ k.; (Hs) kwærk; (Hn) kwærk, -ên; (V,Ø)* (hoste hos heste)

kværke uo *kwærk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Do moh ék ta så håt poh mæ, Do kwærkër mæ joh* = du må ikke tage så hårdt på mig, du kværker mig jo) *(V,Ø)*

kværn no *kwar, æ k., -rê, æ -rê; (Hs) kwar; (Hn) kwan, +n, kwaên, kwan+n; (V,Ø)*

kværne uo (i stedet anvendes *moêl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (æ kue Deh blöw moêlt* = kornet, det blev malet/kværnet)

(Hs)

kværulant no *kwærulant* el. *brokhuê* el. *brokröw; (H,V,Ø)*

kvæste uo (i stedet anvendes *kom-m té skåê* = komme til skade *(H,V,Ø)*

kyle uo *kyjl, kyjlër, kylt. h. kylt; (H,V) kyjl, kyjlër, kywlt, h. kywlt; (Ø) (Di kywlt snebål-l ættër hwæajjër* = de kylede snebolde efter hinanden) *(Ø)*

kylling no *kylling* el. *kywléng, æ k, -ër, æ k; (Hs) kywléng* el. *kylléng* el. *kjylléng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kyllingehjerne no *kyllinghjaen; (H,V,Ø)* (se hjerne) *(Deh fattër hanj/haj ållër mæ Dæj kyllinghjaen, hanj/haj håër* = det fatter han aldrig med den kyllingehjerne, han har) *(V/Ø)*

kyndelmisse no *kjørmês; (H,V,Ø) (kjørmês knuw* = kyndelmisse sammentrukket til *knuw* = knud*) (H,V,Ø)* (kyndelsmisse: Maria renselsesdag 40 dage efter Jesu fødsel, katolsk tradition)

kyndig to *kynDi; (H,V,Ø) (hanj/haj ær kynDi uw i histår'rê* = han er kyndig udi i historie) (højtideligt sprog) *(V/Ø)*

kynisk to (omskr. t. f. eks.: *umenskli, hænsynsløes* ol. = umenneskelig, hensynsløs ol.) *(H,V,Ø)*

kys *no kys, æ k., kys, æ k.; (Hs) kys; (Hn) køs, -sê, køs, -sên; (V,Ø) (hon fék æ køs poh kénjên* = hun fik et kys på kinden) *(V)*

kyse no *kyes, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kyes; (Hn) kjyws, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kyse uo (ej i Hannæs) *kyws, kywsê, kywst, h. kywst; (V,Ø) (Di kywst fowlên wæk frå jorbærrên* = de kyste fuglene væk fra jordbærrene) *(V,Ø)*

kysevask no (bruges éj i *H*) *kyeswask; (V,Ø)* (ansigtsvask, udtryk for overfladisk vask, kun det synlige blev vasket, det, som kysen ikke dækkede)

kysk to *kysk; (H,V,Ø)*

kysse uo *kys-s, kyssër, kyst, h. kyst; (H) køs-s, køssê, køst, h. køst; (V,Ø) (hon køst mannê, mæn hon mént ék nøej mæ-æ* = hun kyssede mange, men hun mente ikke noget med det) *(V,Ø)*

kysseri no *kyssêrij, æ k., (Hs) kyssêrij; (Hn) køssërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (no moh Deh wæër nåk mæ Deh køssërij* = nu må det være nok med det kysseri) *(V,Ø)*

kyst no *kyst. æ k., kystër, æ k.; (Hs) kyst; (Hn) køst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di Dansk kystër ær skjøn-n* = de danske kyster er skønne) *(Hs)*

kæbe no *kjæ-êb, æ k., kjæbër, æ k.; (Hs) kjæ-êb; (Hn) kæ-êb, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kæbehule no *kjæebhuêl; (H) kæêbhuêl; (V,Ø)* (se hule)

kæbehulebetændelse no *kjæ-êbhuêlbétænnêls; (H) kæebhuêlbétænjêls; (V) kæebhuêlbétæjjêls; (Ø)* (se betændelse)

kæbestød no *kjæêbstød; (Hs) kæêbstø'; (V,Ø)* (se stød)

kæde no *kæêd, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kæêd; (Hn) kæêd , -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kæde uo *kæêd, kædër, kædê, h. kædê; (H,V,Øm) kæê, -r, kæê, h. kæê; (Øø) (haj hår kæê nøej sammên* = han har kædet noget sammen) *(Øø)*

kædedans no *kæedDans; (H) kæêDånjs;* (*V) kæêDåjs; (V,Ø)* (se dans)

kædekasse no *kæêdkas; (H) kæêkas; (V,Ø)* (se kasse)

kæderyger no *kæedrøgër; (H,V,Ø)* (se ryger) (*æn kæedrøgër ær jæn, såm røgër så mannê sigarættër, hanj ka noh* = en kæderyger er en, som ryger så mange cigarettter, han kan nå) *(V)*

kædetræk no *kæedtræk; (H,V,Øm) kæêtræk; (Øø)* (se træk) (*kæêtræk ær Deh mjest alminli té motorsyklër* = kædetræk er det mest almindelige til motorcykler) *(Øø)*

kæft no *kjæft, æ k.; (Hs) kjæft; (Hn) kæft, -ên; (V,Ø) (kæft, trit åh rætning* = kæft, trit og retning) *(V,Ø)*

kæfte uo *kjæft, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (såm Do Da kæftër op, béttê maj'* = som du dan kæfter op, lille mand) *(V,Ø)*

kæk to *kæk; (H,V,Ø) (Deh war æn kæk ong man'* = det var en kæk ung mand) *(H)*

kælder no *kjællër, æ k., -r, æ -ê; (Hs) kjællër; (Hn) kjællër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hanj/haj ær hiel nie i kællërn* = han er helt nede i kælderen) *(V,Ø)* (han er i dårligt humør)

kælderhals no *kjællërhals; (H) kællërhals; (V,Ø)* (se hals)

kælderkold to *kjællérkål'; (H) kællërkål'; (V,Ø) (nær jæn høër åm kællërkål', så ær æ öl jæn ténkër poh* = når man hører om kælderkold, så er det øl, man tænker på) *(V,Ø)*

kælderrum no *kjællërom; (Hs) kællërrom'; (V,Ø)* (se rum)

kæle uo *kjæl-l, kjællër, kjællë, h. kjællë; (Hs) kæêl, kællër, kællê, h. kællê; (V,Ø) (a kællër mæ kattên* = jeg kæler med katten) *(V,Ø)*

kælebarn no *kjællêbår; (H) kællêbåen; (V,Ø)* (se barn)

kæledægge no *kjællêDekkê; (H) kællêDæk'; (V,Ø)*

kælegris no *kjællêGrijs; (H) kællêGrijs; (V,Ø)* (se gris)

kælen to *kjællê; (H) kællê; (V,Ø) (æ kat æ möj' kjællê* = katten er meget kælen) *(Hs)*

kælenavn no *kjællênawn; (H,V,Ø)* (se navn)

kælenskab no *kjællênskab; (H)* (bruges ikke i *V* og Ø) (se skab)

kælk no *kilk, æ k., kilk, æ k.; (Hs) kilk; (Hn) kælk, -ên, kælk, -ên; (V) kilk, -ên, kilk, -ên; (Ø)*

kælke uo *kilk, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øø) kælk, -ër, kælkê, h. kælkê; (V,Øm)*

kælkebakke no *kilkba'k; (H,Ø) kælkbak'; (V)* (se bakke)

kælling no *kjælling, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kjælling; (Hn) kælling* el. *kjælling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kællingeknude no *kjællingknued; (H) kællingknuw; (V,Ø)* (se knude)

kællingetand n *kjællingtæn'; (H) kællingtanj'; (V) kælling-taj'; (Ø)* (plante)

kæltring no *kjæltring; (H) kæltring* el. *kjæltring; (V,Ø)*

kælve uo *kal-l, kallër, kallê, h. kallê; (H,V,Ø)* (kan også omskr. t.: *ska ha kal'* = skal have kalv*) (H,V,Ø)*

kæmme uo *kjæem-m, kjæmmê, kjæmmê, h. kjæmmê; (H,V,Ø)* (brugtes kun om lusekæmning)

kæmner no *kæmnër, æ k., -r, æ -r; (Hs) kæmnër; (Hn) kæmnër, -n, -r, -n; (V,Ø) (kæmnërn årnër rænskabê i Kommunên* = kæmneren ordner regnskabet i Kommunen) *(V,Ø)*

kæmpe no *kæmp, æ k., -ër, æ k.; (Hs) kæmp; (Hn) kæmp, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn ska wåër sæ, hwes kæmpërn wél slås* = man skal vare sig, hvis kæmperne vil slås) *(V,Ø)*

kæmpe uo *kæmp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj/haj kæmpê mæ ræenstøkkërn té skueln* = han kæmpede med regne-stykkerne til skolen) *(V,Ø)*

kæmpehøj no *kæmpêhyw* el. *Grawhyw'; (H) kæmpêhöw'* el. *Grawhöw'; (V,Ø)* (se høj) *(Dær ær mannê kæmpêhø-ew i Haj Herre* = der er mange kæmpehøje i Han Herred) *(Ø)*

kæmpemæssig to (et for kraftigt udtryk til anvendelse i HH)

kæmpestor to *kæmpêstuër; (H,V,Ø) (æ man' war kæmpêstuër* = manden var kæmpestor) *(Hs)*

kæntre uo *kæntër, kæntër, kæntër-r, ær kæntër-r; (H) kæntrê, -r, kæntër-r, h. kæntër-r; (V,Ø) (skibê kæntër-r, Da Deh war i kommên i hyw sø* = skibet kæntrede, da det var kommet i høj sø) *(H)*

kæntring no *kæntring, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kæntring; (Hn) kæntring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kæp no *kjæp, æ k.; (Hs) kjæp; (Hn) kjæp* el. *kæp, -pên, -pê, -pên; (V,Ø)*

kæphest no *kjæphæjst; (H) kæphæjst; (V,Ø)* (se hest) (*Deh war hans kæphæjst åh løes histår'rê* = det var hans kæphest at læse historie) *(V,Ø)*

kæphøj to *kjæphyw'; (H) kæphöw', (V,Ø)* (*han ær riegli kjæphyw' i Daw* = han er rigelig kæphøj i dag) *(H)*

kær no *kjar, æ k., kjar, æ kjar; (Hs) kjar; (Hn) kjar, -rê, kjar, -rên; (V,Ø)*

kær, kære to *kær, kæër; (H,V,Ø)*

kære 1 (sig om) uo *kæër sæ åm; (H)* (omskrives også til: *tå sæ oh* = tage sig af) *(V,Ø) (Di tåër sæ oh hwæranjër* = de tager sig af hinanden) *(V)*

kæreste no *kjærrest, æ k., -ër, æ k.; (Hs) kjærrest; (Hn) kærrest, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

kæresteri no *kærêstêrij, æ k., -ër, æ -ër; (H) kærêstêrij; (Hn) kærstêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di hae nøej kærstêrij, mæn Deh blöw ék té miër* = de havde noget kæresteri, men det blev ikke til mere) *(V,Ø)*

kærestesorg no *kjærrêstsårg; (H) kærrêstsårg; kær-restnø'; (V,Ø)* (se sorg) (*albustøh åh kærrestnøh wåër ék swår læeng* = albuestød og kærestesorg varer ikke ret længe) *(V,Ø)*

kærhøg n *kærhøeg'* el. *kærhøew; (H,V,Ø)*

kærkommen to *kærkomn; (H,V,Ø) (Deh war æn kær-kommên Gaêv* = det var en kærkommen gave) *(H,V,Ø)*

kærlig, kærligt to *kjærli; (H) kærli; (V,Ø)* (kan bruges i forbindelse med børn, men sjældent i forb. m. voksne) *(Deh war så möj' nuên kærli/kjærli ongër* = det var nogle meget kærlig unger) *(H/V,Ø)*

kærlighed no (*æ uër kjærlihéd browwês ét så möj' i Han Herrê* = ordet kærlighed bruges ikke så meget i Han Her-red) *(Hs)*

kærlighedserklæring no (det vil være svært, at udtrykke

i egnsmålet)

kærne no *kjaen, æ k., -ër, æ k.; (Hs) kjaen; (Hn) kjaen, -n, kjannër, -n; (V,Ø) (smörkjaên* = smørkærne, *æbelkjaen* = æblekærne) *(H,V,Ø)*

kærne uo *kjan-n, kjanër, kjaent, h. kjaent; (H) kjaen, kjannër, kjaent, h. kjaent; (V,Ø)*

kærnehus no *kjanhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

kærnemælk no *kjanmjækl; (H) kjanmælk; (V,Ø)* (se mælk)

kærre no *kæër, æ k., kæër, æ k.; (Hs) kæër; (Hn) kærrê, -n, -r, -rn; (V,Ø)* (*poh Di Gammêl jaenbaenstasjonër kye fålk wåërn frå towwê på æn kærrê* = på de gamle jernbanestationer kørte folk varerne fra toget på en kærre) *(V,Ø)*

kærte no *kært, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kært; (Hn) kært, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (betegnelse for tællelys)

kærtegn no (ordet bruges næppe, men det gives alligevel)

kærtegne uo (ordet bruges næppe, men det gives alligevel)

kæruld n *kæërul'; (H,V,Ø)* (se uld)

kærv no *kærw, æ k., kæërw, æ k.; (Hs) kærw; (Hn) kærw, -ên, kæërw, kærwên; (V,Ø) (*kærv i en skrue, kan også være tre kornneg, bundtet sammen)

kætter no *kættër, æ k., -r, æ -r; (Hs) kættër; (Hn) kættër, -n, -r, -n; (V,Ø) (æn kættër ær jæn som ek trowr, som hanj/haj ska, mæn hwæm wé så, hwa jæn ska trow?* = en kætter er een, som ikke tror, som han skal, men hvem ved så, hvad man skal tro?) *(V/Ø)*

kævl no *kæwl, æ k.; (Hs) kæwl; (Hn) kæwl, -ê; (V,Ø) (Dær ær for möj' kæwl i Dæj famillê* = der er for meget kævl i den familje) *(V,Ø)*

kævle no *kæewl, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) kæewl; (Hn) kæewl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (træstamme)

kævleri no *kæwlërij, æ k.; (Hs) kæwlërij; (Hn) kæwlërij, -ê; (V,Ø)*

kø no *køh, æ k., køër, æ k.; (Hs) køh; (Hn) køh, køên, køër, køërn; (V,Ø) (poh æn lurda, ær Dær lång-ng køër wé æ kass i æ Brows* = på en lørdag, så er der lange køer ved kassen i Brugsen) *(Hs)*

køb no *kyeb', æ k., kyeb', æ k.; (Hs) kyeb'; (Hn) kyeb', -ê, kyeb', kyebên; (V,Ø)*

købe uo *kyeb, -ër, köbt, h. köbt; (H,V,Ø) (a hår wæt uw åh kyeb éj'* = jeg har været ude og købe ind) *(Ø)*

købelysten to *kyebløstên; (H) kyebløstn; (V,Ø) (hon ær kyebløstën* = hun er købelysten) *(H,V,Ø)*

København no *Kjöwênhawn; (H,V,Ø)*

københavner no *kjöwênhawnër; (H,V,Ø)*

københavnsk to *kjöwênhawnsk; (H,V,Ø)*

køber no *kyebër, æ k., kybër-r, æ kybër-r; (Hs) kyebër; (Hn) kyebër, -n, kyebër-r, kyebërn; (V,Ø)*

købetvang no *kyebtwang; (H) kyebtwång; (V,Ø)* (se tvang) *(hæê hår wi ingên kyebtwång* = her har vi ingen købetvang) *(V,Ø)*

købmand no *kjømn'; (H) kømanj'; (V) kømaj'; (Ø)* (se mand)

købmandsskab no *kjømanskab; (H) kømanjskab; (V) kømajskab; (Ø)* (se skab)

købslå uo *kyebslåh; (H,V,Ø) (se slå) (Di stow å kyebslow té Di blöw jæns* = de stod og købslog, til de blev enige) *(H,V,Ø)*

købstad no *købstad; (H,V,Ø)*

kød no *kød, æ k.; (Hs) kød; (Hn) köd, -dê; (V,Ø) (köddê war for Gott té åh hak* = kødet var for godt til at hakke) *(V,Ø)*

kødben no *kødbien; (H) ködbiên; (V,Ø)* (se ben)

kødelig to *køêdeli; (H) köêdêlê; (V,Ø) (mannê trowwër, at mæjjêskër håër æn köêdêlê åh æn åjjêli Diel* = mange tror, at mennesker har en kødelig og en åndelig del) *(Ø)*

kødfuld to *kødful'; (H) ködful'; (H,V,Ø) (Deh war æn köd-ful' Grijs* = det var en kødfuld gris) *(V,Ø)*

kødgryde no *kødGryêd; (H) ködGryéj; (V,Ø)* (se gryde)

kødhammer no *kødhammër; (H) ködhammër; (V,Ø)* (se hammer)

kødløs to *køêdløes; (H) ködløes; (V,Ø) (Deh ær blöwwên miër almé<u>j</u>le mæ ködløes Daêw, i Di sjænnër oër* = det er blevet mere almindeligt med kødløse dage i de senere år) *(V,Ø)*

kødpølse no *kødpøêls; (H) köedpøêls; (V,Ø)* (se pølse)

kødsuppe no *kødsop; (H) ködsop; (V,Ø)* (se suppe)

køje no *køéj, æ k., køjjër, æ køjjër; (Hs) køéj; (Hn) köêj, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

køjeseng no *køjsæng; (H,V,Ø)* (se seng) *(solDatërn sowwër i køjsæng-ng* = soldaterne sover i køjesenge) *(V,Ø)*

køjesæk no *køjsæk; (H) köjsæk; (V,Ø)* (se sæk)

køkken *no kykkên, æ k., kykkên, æ k.; (Hs) kykkên; (Hn) køkkên, køknê, køknër, køknërn; (V,Ø)*

køkkenbord no *kykkênbowwër; (H) køkkênbowwër; (V,Ø)* (se bord) (*Dær ær nuên stuê wirksåmhé-êr såm ær bé-Gøj' wé kykkênbowwër-r* = der er nogen virksomheder, som er begyndt ved køkkenbordet) *(V,Ø)*

køkkenhave no *kykkênhaêw; (H køkkênhaêw V,Ø)* (se have)

køkkenmødding no *kykkênmøêng; (H) køkkênmøêng; (V,Ø)* (se mødding)

køkkentrappe no *kykkêntrap; (H) køkkêntrap; V,Ø)* (se trappe)

køl no *køêl', æ k., køêl, æ k; (Hs) køêl'; (Hn) køêl', -n, køêl, -n; (V,Ø)* (skibsdel)

køle uo *køêl, køêlër, køêlt, h. køêlt; (H,V,Ø) (Di køêlt köddê niër i fryeshuwsê* = de kølede køddet ned i fryse-huset) *(V,Ø)*

kølehus no *køêlhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

køler no *kølër, æ k., -r, æ -r; (Hs) kølër; (Hn) kølër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

kølervæske no *kølërvæskê; (H,V,Ø)* (se væske)

køleskab no *kølêskab; (H) køêlskab; (V,Ø)* (se skab)

kølhale uo *køêlhåêl; (H,V,Ø)* (se hale) (*åh blyêw køêl-hâêlê bétøj' åh blyêw trokkên ånjër/åjjër skiebê frå Dæj jæn-n ræling té Dæn najjên* = at blive kølhalet betød at blive trukket under skibet fra den ene ræling til den an-den) *(V,Ø)*

kølhaling no *køêlhåling; (H,V,Ø)* (ældre straf til søfolk, der havde begået grove forbrydelser)

kølig to *kø-li; (H,V,Ø) (i Daw håër æ wæt kø-li i æ wéjlê* = i dag har det været køligt i vejret) *(H)*

kølle no *køl-l, æ k., -lër, æ -lër; (Hs) køl-l; (Hn) køl-l, køllên, køllër, køllërn; (V,Øm) køêl, køllên, køllër, køllërn; (Øø)* (til slag) *(Di tow wilmæj' poh Deh Dansk kongwåbên stoër mæ hwæër sijn køêl* = de to vildmænd på det dan-ske kongevåben står med hver sin kølle) *(Øø)*

kølne uo (se køle)

kølsvin no *kølswien; (H,V,Ø)* (forstærkning af kølen, bruges især på træskibe)

køn no *køn', æ k, køn, æ k.; (Hs) kön', könnê, kön, -nên; (V,Ø) (i Grammatik snakkê Di åm hankøn', honkøn', fæl-lês kön' åh intêtkön'* = i grammatik snakker de om han-køn, hunkøn, fælleskøn og intetkøn) *(H,V,Ø)*

køn, kønne, kønnere, kønnest to *kjön', kjön-n, kjönnër, kjönnest; (H) pæen', pæ-æn, pænnër, pænnês t; (V,Ø)*

kønnet to (ordet bruges ej)

kønsdrift no *kønsDröwt; (H,V,Ø)* (se drift)

kønslig to (ordet bruges ikke)

kønsliv no (ordet bruges ikke)

kønsmoden to (ordet bruges ikke)

kønssygdom no (ordet bruges ikke)

køre uo *kyê, kyê, kyê, h. kyê; (H,V) kjyê* el. *kyê, kyê, kyê, h. kyr'; (V,Ø) (hanj/haj kom kyërn* = han kom kørende) *(V/Ø)*

kørebane no *kyërbaên; (H,V,Ø)* (se bane)

kørekappe no *kyërka'p; (Hs) kjyekap'; (V,Ø)* (se kappe)

køreklar to *kyêklår; (H) kjyêklår* el. *kyêklår; (V,Ø)*

kørekort no *kyêkårt; (H,V,Ø)* (se kort)

kørelo no *kyêloew; (H,V,Ø)* (se lo) (lade med kørebane til aflæsning af kornneg)

køresyg to *kyesyêg; (H) kyêsyew; (V,Ø) (huéj ka blyew möj' kyêsyêw* = hunde kan blive meget køresyge) (V,Ø)

køretur no *kyêtuwr; (H,V,Ø)* (se tur)

køretøj no *kyêtöw, æ k., -wër, æ -wër; (Hs) kyêtöw; (Hn) kyêtöw, -wê, kyêtöwwër, kyêtöwwên; (V,Ø) (æ kyêtöw ka wæër æn biel, mæn Deh ka åssê wæër så möj' ånt/åjnt* = et køretøj kan være en bil) *(V,Øm/Øø)*

kørsel no *kyrên, æ k.; (Hs) kyrên; (Hn) kørsêl, -n; (V,Ø) (kyrên mæ motorkyêtöwwër ær fobut* = kørsel med mo-torkøretøjer er forbudt) *(H)*

kørvel n *kjørwêl; (H,V,Ø)* (plante)

kørvelsuppe no *kjørwêlsop; (H) kørwêlsop; (V,Ø)* (se suppe)

køter no *køêtër, æ k., +r, æ +r; (Hs) køêtër; (Hn) køêtër, -n, +r, -n; (V,Ø) (køêtërn stow åh Glammê, nær Dær kam nuên fobij* = køterne stod og glammede, når der kom nogen forbi) *(V,Ø)*

köwl uo *köwl, -ër, köwlt, h. köwlt; (V,Ø)* (at skrabe bunden i en drængravning, så den bliver rund og passer til drænrøret) *(V,Ø)*

kåbe no *koêb, æ k., koêbër, æ k.; (Hs) koêb; (Hn) koêb, -ên, kobër, -n; (V,Ø) (mårnkoêb* = morgenkåbe) *(H,V,Ø)*

kåd to *koed, mowsi; (H) mowsi; (V,Ø)* (overmodig, kålhøgen; kan bruges om mennesker og endvidere om dyr, der er opstemte f. eks. når de kommer ud om foråret) (*Deh ær skjön, nær Di oeng ær mowsi* = det er skønt, når de unge er kåde) *(H)*

kåel**mensk** no *kåelmennêsk; (H) kåêlmé-êjsk; (V,Ø)* (en mand slet og ret. Brugtes tit om yngre mænd)

kål no *koêl, æ k.; (Hs) koêl; (Hn) koel, -n; (V,Ø)* (rødkål = *røkoel,* hvidkål = *hwikoel;* spidskål = *spéskoel*; grønkål = *Grøn'koel*)

kåldolmer no *kålrolættër; (H,V,Ø)* (*kålrolættër ær æn GammêlDaws yjn* = kåldolmer er en gammeldags middagsret) *(H)*

kålhøgen to *kålhöwên; (H,V,Ø) (a töws té Dæn knæjt ær nøej kålhöwên* = jeg synes, den knægt er noget kålhøgen) *(H)*

kålorm no *koêlworm; (H,V,Ø)* (se orm)

kålrabi n *koelraebi; (H) koelraeb; (V,Ø)* (roe) (*koelraeb ær æn ruew, såm blywwër browt té fuër for höwwêdër* = kålrabi er en roe, som bliver brugt til foder for kreaturer) *(V,Ø)*

kår no *koër, æ k.; (Hs) koër; (Hn) kåër, kårn; (V,Ø) (Di löwwê ånjër kommërli kåër* = de lever under kummerlige kår) *(V)*

kåre uo *koër, koër, koër, h. koër; (H,V,Ø) (Di koër hæjest wé Dyjjêskuërn, åh Deh ær æn stuê ting* = de kårer heste ved dyrskuerne, og det er en stor ting) *(V,Ø)*

kåring no *koring, æ k., -ër, æ -ër; (Hs) koring; (Hn) koring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

L

lab no *lab, æ l., -bër, æ -bër; (Hs) lab; (Hn) lab, -bên, -bër, -bërn; (V,Ø)*

labbe uo *lab, -bër, -bê, h. -bê; (H,V,Ø)* (drikke med tungen og labbe en øretæve)

labskovs no *labskous, æ l.; (Hs) labskous; (Hn) labskous, -ên; (V,Ø)*

lad no *lad, æ l., lad, æ l.; (Hs) lad; (Hn) lah, la-ê, lah, lahên; (V,Ø)* (plade til at lægge noget på, lastbil-lad)

lad to *laed; (H,V,Ø)* (doven) *(jæn oh min skuêlkammé-ratër war så laed, at wi kalt ham Dwaskër* = en af mine skolekammerater var så lad, at vi kaldte ham dvasker) *(V,Ø)*

lade no *låê, æ l., -r, æ l.; (Hs) låê; (Hn) låê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (låên ær ful'* = laden er fuld*) (V,Ø)*

lade 1 uo (et gevær) *laéj, lajjër, lajjê, h. lajjê; (H,V,Ø) (a laéjër æ bøes* = jeg lader bøssen) *(Hs)*

lade 2 uo (som om) *læ* el. *la, læër, lod, h. læt; (H,V,Ø) (hå læt som åm* = har ladet som om) *(H,V,Ø)*

lade 3 (være) uo *læ, la, læt, h. læt; (H,V,Ø)* (*læ wæër mæ Deh* = lad være med det) *(H,V,Ø)*

lade 4 uo *laj-j, lajjër, lajjê, h. lajjê; (H,V,Ø)* (lægge neg eller hø på plads i laden; ordet beskriver hele processen med at forke neg eller hø op og stuve det på plads under taget)

ladedør no *låedDar; (H) låedDör; (V,Ø)*

ladefoged no *låêfowwêd; (H) låêfowwê; (V) låêfoê; (Ø)* (se foged) *(jæn kommër té åh tink poh låêfoên i Jæppê poh Bjær-ê* = man kommer til at tænke på ladefogeden i Jeppe på Bjerget) *(Ø)*

ladegreb no *laêjGréb; (H,V,Ø)* (se greb)

ladegård no *låêGoër; (H,V,Ø)* (se gård)

ladeplads no *laêdplas; (H) laêplas; (V,Ø)* (se plads)

ladning no *ladning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) ladning; (Hn) lajning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ladvogn no *laduwn; (H) lahun'; (V) lahwuwn; (Ø)* (se vogn)

lag no *law', æ l., law', æ law'; (Hs) law'; (Hn) law', lawwê, law', lawwên; (V,Ø)*

lagdeling no *lawDieling; (H,V,Ø)* (se deling)

lagdelt to *lawDiel; (H,V,Ø) (æ klint ær lawDiel* = klinten er lagdelt) *(Hs)*

lage no *laeg, æ l., laegër, æ l.; (Hs) laeg; (Hn) laeg, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

lagen no *lagên, æ l., lagnër, æ l.; (Hs) lagên; (Hn) lagên, lagnê, lagnër, lagnërn; (V,Ø) (æ lagên ær taër* = lagnet er tørt) *(Hs)*

lagenlærred no *lagênlærrêd; (H) lagênlærrê; (V,Ø)* (se lærred)

lager no *lagër, æ l., lagrê, æ l.; (Hs) lagër; (Hn) lagër, -ê, lagrê, lagrên; (V,Øm) lawwër, lawwê-ê, lawwër, -n; (Øø)*

lagkage no *law'kaeg; (H) law'kaew; (V,Ø)* (se kage) *(flødês komslaw'kaeg* = flødeskumslagkage) *(H)*

lagre uo *lagër, lagër, lagër, h. lagër; (H,V,Ø) (wustên ska lagërs* = osten skal lagres) *(V,Ø)*

lagvis bio *lawwijs; (H,V,Ø)*

lak no *lak, æ l.; (Hs) lak; (Hn) lak, -kên; (V,Ø)*

lakke uo *laek', lakkër, lakkê, h. lakkê; (H,V,Ø)* (*Deh lakkër moh æéjjên mæh ham* = det lakker mod enden med ham) *(Ø)*

lakrids no *lakrys, æ l., (Hs) lakrys; (Hn) lakris, -ê; (V,Ø)*

laks no *laks, æ l., laks, æ laks; (Hs) laks; (Hn) laks, -ên, laks, -ên; (V,Ø)*

laksegl no *laksæjl; (H,V,Ø)* (se segl)

laksko no *lakskow; (H,V,Ø)* (se sko) *(hon haed fijn lakskow poh æ fæddër* = hun havde fine laksko på fødderne) *(Hs)*

lam no *lam', æ l., lam', æ lam; (Hs) lam'; (Hn) lam', lammê, lam, lammên; (V,Ø)*

lam to *lam'; (H,V,Ø) (hon war lam' i bienên* = hun var lam i benene) *(V,Ø)*

lamme uo *lam-m, lammër, lammê. h. lammê; (H,V,Ø) (howwormên lammër muwsên* = hugormen lammer musen) *(V,Ø)*

lammefrom to (omskr. t.: *from' som æ lam'* = from som et lam) *(H,V,Ø)*

lammekød no *lamkjyd; (H) lamköd; (V,Ø)* (se kød)

lammeskind no *lamskin'; (H) lamskénj'; (V) lamskéj'; (Ø)* (se skind)

lammesky no *lamskyj; (H,V,Ø)* (se sky)

lammesteg no *lamstieg; (H,V,Ø)* (se steg)

lampe no *lamp, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lamp; (Hn) låmp, -ên -ër, -ërn; (V,Ø)*

lampefeber no *lampféwwër; (H,V,Ø)* (se feber)

lamslået to (der foretrækkes svagere udtryk som: *forbawsê* = forbavset) *(H,V,Ø)*

land no *lan', æ l., lan-n, æ lan-n.; (Hs) lan'; (Hn) lanj', -ê, lanj-nj, lanjên; (V) laj', -jê, laéj, -ên; (Ø)*

landbetjent no *lanbétjænt; (H) lanjbétjænt; (V) lajbetjænt; (Ø)* (se betjent) *(æ lanbétjænt ær blöwwën awskaffê for æn par oër sijjên* = landbetjente er blevet afskaffet for et par år siden) *(Hs)*

landboer, landbo no *lanbo', æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lanbo'; (Hn) lanjbo, -ên, -ër, -ërn; (V) lajbo, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

landboforening no *lanboforening; (H) lanjboforening; (V) lajboforening; (Ø)*

landbrug no *lanbrow, æ l., lanbrow, æ l.; (Hs) lanbrow; (Hn) lanjbrow, -wê, lanjbrow, -wên; (V) lajbrow, -wê, lajbrow, -wên; (Ø) (*en gård betegnes ofte som et landbrug)

landbrugsskole no *lanbrowskoel; (H) lanjbrowsskoel; (V) lajbrowsskoel; (Ø)* (se skole)

landbrød no *lanbrøh; (H) lanjbrøh; (V) lajbrøh; (Ø)* (se brød) (landbrød kaldes også *Growkaeg* i modsætning til *fijnkaeg/finkaew* = hvedebrød) *(H,V/Ø)*

lande uo *lan-n, lannër, lannê, h. lannê; (H) lanj-nj, lanjër, lanjê, h. lanjê; (V) la-éj, lajjër, lajjê, h. lajjê; (Ø) (flywwërn lajjër åm 10 minuttër* = flyveren lander om 10 minutter) *(V,Ø)*

landejendom 1 no *hjæmmên; (H,V,Ø)* (landejendom) *(Di haed æn béttê Guê hjæmmên* = de havde en lille god gård) *(H)*

landejendom 2 no *lanéjnDom; (H) lanjæjnDom; (V) lajæjnDom; (Ø)*

landeplage no *lannêplaew; (H) laénjplaew; (V) laéjplaew; (Ø)* (se plage) *(æ meloDi blöw æn ræen lannêplaew, Dæn hang Dæm uw oh æ øër* = melodien blev en ren landeplage, der hang dem ud af ørerne) *(Hs)*

landesorg no *lansårg; (H) laenjsårg; (V) lajsårg; (Ø)* (se sorg)

landevej no *lannêwæj; (H) lanjêwæj; (V) lajjêwæj; (Ø)* (se vej) *(Di war uew å kyê poh lajjêwæjjên* = de var ude at køre på landevejen) *(Ø)* (landevej blev i ældre tider brugt om en asfalteret vej til forskel fra en grusvej)

landfast to *lanfast* el. *lanfåst; (H) lanjfast* el. *lanjfåst; (V)*

lajfast el. *lajfåst; (Ø) (wé awwåjjingên i 1954 blöw Ølaj næjstên lajfast mæ ræjstên oh Haj Herrê* = ved afvandingen i 1954 blev Øland næsten landfast med det øvrige Han Herred) *(Ø)*

landflygtig to *lanfløGti; (H) lanjfløGti; (V) lajfløGti; (Ø)*

landgang no *lanGang'; (H) lanjGång'; (V) lajGång'; (Ø)* (se gang)

landhandel no *lanhannêl; (H) lanjhanjêl; (V) lajhajjêl; (Ø)* (se handel) *(i Gammêl Daew ku jæn blyw skröwwên, når jæn hajjelt i æn blajjê lajhajjêl* = i gamle dage kunne man blive skrevet, når man handlede i en blandet landhandel) *(Ø)* (*bétåling ské-êj wé måênêskywtê* = betaling skete ved månedsskifte) *(H,V,Ø)*

landhest no *lanhæjst; (H) lanjhæjst; (V) lajhæjst; (Ø)* (se hest) (den venstre hest i et plovspand)

landing no *lanning; (H) lanjing; (V) lajjing; (Ø)*

landingsbane no *lanningsbaen; (H) lanjingsbaên; (V) lajjingsbaên; (Ø)* (se bane)

landkending no *lankænning; (H) lanjkénjing; (V) lajkéjjing; (Ø)*

landkort no *lankårt; (H) lanjkårt; (V) lajkårt; (Ø)* (se kort)

landkrabbe no *lankrab; (H) lanjkrab; (V) lajkrab; (Ø)* (se krabbe)

landlig to *lanli; (H) lanjli; (V) lajli; (Ø)*

landligger no *lanléGGër; (H) lanjléwwër; (V) lajléwwër; (Ø)*

landlov no *lanlow; (H) lanjlow; (V) lajlow; (Ø)* (se lov)

landmand no *lanman'; (H) lanjmanj'; (V) lajmaj'; (Ø)* (se mand)

landmåler no *lanmohlër;(H) lanjmohlër; (V) lajmohlër; (Ø)* (se måler)

landpost no *lanpost; (H) lanjpost; (V) lajpost; (Ø)* (se post) (tidligere var der forskel på landpost- og bypostbude. Landposten havde sort uniform og måtte ordne pengesager. Byposten havde rød uniformsjakke og måtte ikke tage sig af pengesager)

landregn no *lannêræên; (H) lanjêræên; (V) lajjêræên; (Ø)* (regn over hele landet)

landsarkiv no *lansarkiw; (H) lanjsarkiw; (V) lajsarkiw; (Ø)* (se arkiv)

landsby no *lansbyj'; (H) lanjsbyj'; (V) lajsbyj'; (Ø)* (se by)

(Wæjstërwig blöw i 2013 uwnæwnt té oërês lansbyj' = Vestervig blev i 2013 udnævnt til årets landsby) *(H)*

landsdommer no *lansDommër; (H) lanjsDommër; (V) lajsDommër; (Ø)* (se dommer)

landsforræder no *lansforræddër; (H) lanjsforræddër; (V) lajsforræddër; (Ø)* (se forræder)

landsforræderi no *lansforræddêrij; (H) lanjsforræddêrij; (V) lajsforræddêrij; (Ø)* (se forræderi)

landskab no *lanskab, æ l., lanskab, æ l.; (Hs) lanskab; (Hn) lanjskab, -ê, lanjska-êb, lanjska-êbër; (V) lajskab, -ê, lajska-êbër, lajskabërn; (Ø)*

landskamp no *lanskamp; ;;;(H) lanjskamp; (V) lajskamp; (Ø)* (se kamp)

landskendt to *lanskjæn'; (H) lanjskænj'; (V) lajskæj; (Ø)*

landsmand no *lansman'; (H) lanjsmaj; (V) lajsmaj'; (Ø)* (se mand) *(nær jæn ær uew åh réês, så ær æ sjow åh træf æn lansman'* = når man er ude at rejse, så er det sjovt at træffe en landsmand) *(H)*

landsogn no *lansown'; (H) lanjsown'; (V) lajsown'; (Ø)* (se sogn)

landsret no *lansræt; (H) lanjsræt; (V) lajsræt; (Ø)* (se ret)

landsretssagfører no *lansrætssawføër; (H) lanjsrætssawføër; (V) lajsrætssawføër; (Ø)* (se sagfører)

landsted no *lanstéh; (H) lanjstéh; (V) lajstéh; (Ø)* (se sted)

landstryger no *lanstrygër; (H) lanjstrygër; (V) lajstrygër; (Ø) (no om Daew féjjês Dæ ék så manne lajstrygër-r, som føërhæn'* = nu om dage findes der ikke så mange landstrygere, som førhen) *(Ø)*

landsætte uo *lansæt', lansæ'ttër, lansåt, h. lansåt; (H) lanjsæt', lanjsættër, lanjsåt, h. lanjsåt; (V) lajsæt', lajsættër, lajsåt,h. lajsåt; (Ø)* (man kan også omskrive til: *sæt i laen',* el. *laenj,* el. *laej'; (H,V,Ø)* (se sætte)

landvinding no *lanwénning; (H) lanjwénjing; (V) lajwéjjing; (Ø)* (se vinding) *(i æn lång tijsrum i nittên-hunnërtallê blöw Dær lawwê lanwénningër; Deh kam Dær möj' lanbrowsjoér uw oh, åh möj natuwr blöw spoliër* = i et langt tidsrum i 1900 tallet blev der lavet landvindinger; det kom der meget landbrugsjord ud af og megen natur blev spoleret) *(H)*

landvæsen no *lanwæsn; (H) lanjwæsn; (V) lajwæsn; (Ø)* (se væsen)

lang; lange; langt to *lång'; låeng; lånt; (H,V,Ø)*

lang; længere; længst to *lång'; længër; længst; (H,V,Ø)*

langagtig to *långawti; (H,V,Ø)*

langbenet to *långbienê; (H,V,Ø)*

langbold no *lång'bål'; (H,V,Ø)* (se bold)

langbølge no *långbølgê; (H,V,Ø)* (se bølge) *(i wor båên-Dom browt Di långbølgëraDio té kort awstån-n fråh sænnërn* = i vor barndom brugte de langbølgeradio til de korte afstande fra senderen) *(V,Ø)*

langdrag no *långDraeg; (H) långDraew; (V) langDraeg; (Øm) långDraew; (Øø)* (se drag) *(Deh ær træls at mannê rætssägër blywwër trokkên i långDraew* = det er træls, at mange retssager bliver trukket i langdrag) *(V,Ø)*

langdysse no *långdys(sê) (H) långdys-s; (V,Ø)* (se dysse)

lange uo *lång-g, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (*låeng té* = lange ud efter) (*H,V,Ø) (wæsGuê å lång-g té kaffêbowwër-r* = værsågod at lange til kaffebordet) *(V,Ø)*

langemand no *langêman'; (H) langêmanj'; (V) langêmaj'; (Ø)* (se mand)

langfart no *långfårt; (H,V,Ø)* (se fart)

langfinger no *långféngër; (H,V,Ø)* (se finger)

langfingret to *långféngër-r; (H,V,Ø) (han ær lång féngër-r åh Gue té åh raeg té sæ* = han er langfingret og god til at rage til sig) *(Hs)*

langfredag n *långfréda; (H,V,Ø)*

langfristet to *långfréstê; (H,V,Ø) (Di fek sæ nuên långfréstê låên i Djær huws* = de fik sig nogle langfristede lån i deres hus) *(H,V,Ø)*

langhalm no *långhalm; (H,V,Ø)* (se halm) *(Deh ska wi ék tæsk långhalm poh* = det skal vi ikke tærske langhalm på) *(H,V,Ø)*

langhalset to *långhalsê; (H,V,Ø)*

langhus no *långhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

langhåret to *långhoër; (H,V) långhåër; (Ø) (a töws, Deh Do sæjjër ær konsti åh långhåër* = jeg synes, det du siger er kunstigt og langhåret) *(V,Ø)*

langkål no *långkoêl; (H,V,Ø)* (se kål)

langnæset to *långniesê; (H,V,Ø)*

langs (med) bio *långs mæ; (H,V,Ø)*

langsigtet to *långségtê; (H,Øm) långséwtê; (V,Øø) (Deh ær æn Gue långségtê løesning* = det er en god langsigtet løsning) *(H,Øm)*

langskib no *långskieb; (H,V,Ø)* (se skib) *(mæh långskieb kommër jæn té åh tink poh wikingêskieb* = med langskieb kommer man til at tænke på vikingeskibe) (*V,Ø)*

langskægget to *långskæggê; (H,Øm) långskæwwê; (V,Ø)*

langsom (person) no *tegl, -n, té-êgl , -n ; (Ø) (haj æ æn søllë tegl té å spies fesk* = han er meget langsom til at spise fisk) *(Ø)*

langsom to *långsom; (H,V,Ø)*

langsommelig to *långsomli; (H) långsomlê; (V,Ø) (snajl ær långsomlê enjrættê* = snegle er langsommeligt indrettede) *(V)*

langspyd no *långspy; (H,V,Ø)* (se spyd)

langspyt no *långspøt; (H,V,Ø)* (se spyt)

langstrakt to *långstragt; (H,Øm) långstrawt; (V,Øø)*

langsynet to *långsyjnê; (H,V,Ø) (Di långsyjnê hår swæër wé åh sij nøej næër poh* = de langsynede har svært ved at se noget nær på) *(H,V,Ø)*

langt ude *bio* (omskr. t.: *uedlê* = yderlig) *(H,V,Ø)*

langtfra bio *låntfræh; (H,V) låntfråh; (V;Ø)*

langtrukket to *långtrokkên; (H,V,Ø) (haj ær Gue té åh fortæel långtrokkên histårjër* = han er god til at fortælle langtrukni historier) *(Ø)*

langtur no *långtuwr; (H,V,Ø)* (se tur) *(åh så sku Di oeng poh långtuwr* = og så skulle de unge på langtur) *(H,V,Ø)*

langvarig to *långwoërn; (H,V,Ø)*

lanse no *lans, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lans; (Hn) lanjs, -ên, -ër, -ërn; (V) lajs, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

lap no *lap, æ lap, -për, æ -ër; (Hs) lap; (Hn) lap, -pên, -për, -përn; (V,Ø) (Deh war åh sæt lap poh lap* = det var at sætte lap på lap) *(H,V,Ø)*

lapning no *lapning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lapning; (Hn) lapning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

lappe uo *la'p, la'për, la'pê, h. la'pê; (Hs) lap, lappër, lappê, h. lappê; (V,Ø) (hon la'pê Deh hiele i sæ* = hun lappede det hele i sig) *(Hs)* (*haj lappê sijn sykkêl* = han

lappede sin cykel) *(Ø)*

lappedykker n *lappêDøkkër; (H,V,Ø)* (fugl)

lappegrejer no *la'pGréjjër; (Hs) lapGréjjër; (V,Ø)* (se grejer)

lappelse no *lappêls, æ l.; (Hs) læppêls* el. *lappêls, -n; (V,Ø)* (beslag til træsko, lappesager til cykel ol.)

lappeløsning no *lapløesning; (H,V,Ø)* (se løsning) *(æn lapløesning Goër uw poh åh løes æn stuê problém mæ jæn hællër fliër smoh lappër* = en lappeløsning går ud poh at løse et stort problem med en eller flere små lapper) *(H)*

lapperi no *lappërij, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lappërij; (Hn) lappërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø) (Di pröwwê åh klåër problémërn mæ lappërijjër, mæn Deh wirkê ek* = de prøvede at klare problemerne med lapperier, men det virkede ikke) *(V,Ø)*

lappeskomager no *lapskomagër; (H,Øm) lapskomawwër; (V,Øø)* (se skomager)

lappeskrædder no *lapskræddër; (H,V,Ø)* (se skrædder) *(haj blöw lapskræddër* = han blev lappeskrædder) *(Ø)*

laps no *laps, æ l., -ê, æ -ê; (Hs) laps; (Hn) laps, -ên, -ê, -ên; (V,Ø)*

lapset to *lapsê; (H,V,Ø) (i Di béttê samfoj' sku Dær ék möj' teh for at jæn blöw kalt lapsê* = i de små samfund skulle der ikke meget til, for at man blev kaldt lapset) *(V,Ø)*

larm no *larm, æ l.; (Hs) larm; (Hn) larm, -ên; (V,Ø)*

larme uo *laërm, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (ongërn lamrt i skuêlGoërn* = ungerne larmede i skolegården) *(V,Ø)*

larve no *larwê, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) larwê; (Hn) larwê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær ét mannê laewër poh æ koel i oër* = der er ikke mange larver på kålen i år) *(Hs)*

larvefod no *larwêfued; (H,Øm) larwêfuê; (V,Øø)* (se fod) *(trawtorn hae larwêféddër* = traktoren havde larvefødder) *(V,Ø)*

las no *laes, æ l., lasër, æ lasër; (Hs) laes; (Hn) laes, lasn, lasër, lasërn; (V,Ø) (Di Gék i lasër åh pjaltër* = de gik i laser og pjalter) *(H,V,Ø)*

laset to *laesê; (H,V,Ø) (haj war laesê klæj* = han var laset klædt) *(V,Ø)*

laske no *lask, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lask; (Hn) lask, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (tømrerudtryk: forbindelsesstykke mellem bjælker, der skal forlænges)

laskefed to *laskfied; (H) laskfiê; (V,Ø) (haj war så laskfiê, så haj ék ku blyew solDat* = han var så laskefed, så han ikke kunne blive soldat) *(V,Ø)*

lasket to *laskê; (H,V,Ø)*

lasso no *lasso, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lasso; (Hn) lasso, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ska möj' öwwêls té åh kast mæ lasso* = der skal megen øvelse til at kaste med lasso) *(H,V,Ø)*

last 1 no *last, æ l.; (Hs) last, -ên; (V,Ø)* (læs)

last 2 no *last, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) last, -ên, -ër, -ërn; (HnV,Ø)* (dårlig egenskab) *(han haed fliër lastër* = han havde flere laster) *(H)*

lastbil no *lasbiel; (H,V,Ø)* (se bil) *(Di war uw åh kyër mæ Dæn bé'te lasbiel* = de var ude og køre med den lille lastbil) *(H)*

laste uo *last, lastër, lastê, h. lastê; (H,V,Ø) (skiebê blöw lastê mæ kuen* = skibet blev lastet med korn) *(V,Ø)*

lastefuld to (omskr. t.: *ful oh lastër* = fuld af laster) *(H,V,Ø)*

latter no (omskr. t.: *Deh åh Grien* = det at grine) *(H,V,Ø)*

latterlig to *lattërli; (H) lattërlê; (V,Ø) (Di opføër sæ lattërlê* = de opfører sig latterligt) *(V,Ø)*

lattermild to *lattërmél; (H) lattërmil'; (H,V,Ø) (hon war lattërmil'* = hun var lattermild) *(V,Ø)*

laug no *law, æ l., law, æ l.; (Hs) law; (Hn) law, -wê, law, -wên; (V,Ø) (hånwærkërn orGanisiër sæ fön+n i law* = håndværkerne organiserer sig i lav) *(V,Ø)*

lav 1 n *law; (H,V,Ø)* (plante)

lav 2 no (se laug)

lav, lave to *law', laew; (H,V,Ø) (Dær ær mjest laew wækstër poh hiên* = der er mest lave vækster på heden) *(V,Ø)*

lava no *lava, æ l.; (Hs) lava; (Hn) lava, -ên; (V,Ø)*

lave no *laew; (H,V,Ø) (wærdên ær oh laew* = verden er af lave) *(H,V,Ø)*

lave uo *laew, lawwër, lawwê, h. lawwê; (H,V,Ø) (wé wos hår wi æn forpléwtêls té åtijjër åh laew nøej nøtti arbê = hos os har vi en forpligtelse til altid at lave noget nyttigt arbejde) (V,Ø)* (*hwa Goër do å stronnër mæ* = hvad går du og laver) *(H,V,Ø)*

lavland no *lawlan'; (H) lawlanj'; (V) lawlaj'; (Ø)* (se land)

lavloftet. lavloftede to *lawlåwtê, lawlåwtê; (H,V,Ø) (Di Gammêl huews war lawlåwtê, Deh war wé Deh at æ mænskër war minnër Dæn Gang, æn i Daw* = de gamle huse var lavloftede, det var fordi mennesker var mindre dengang, end i dag) *(Hs)*

lavmælt to *lawmælt; (H,V,Ø) (hon snakkê så lawmælt, at Deh war wånskli åh høër* = hun snakkede så lavmælt, at det var vanskeligt at høre) *(H,V,Ø)*

lavmål no *lawmoel; (H,V,Ø) (Deh war åjjër lawmohlê, åh sku Goh mæ i Dæj sãew* = det var under lavmålet at skulle gå med i den sag) *(Ø)* (se mål)

lavning no *lawning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lawning; (Hn) lawning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (huwsê lå i æn lawning i tærrængê* = huset lå i en lavning i terrænet) *(V,Ø)*

lavpandet to *lawpannê; (H) lawpanjê; (V) lawpajjê; (Ø)*

lavpunkt no *lawponkt; (H,V,Ø)* (se punkt) *(mannê töws, Deh war æ lawponkt i histår'rên* = mange synes, det var et lavpunkt i historien) *(H,V,Ø)*

lavspænding no *lawspænning; (H) lawspænjing; (V) lawspæjjing; (Ø)* (se spænding)

lavstammet to *lawstammê; (H,V,Ø) (hanj/haj war æn lawstammê manj'/maj'* = han er lavstammet mand) *(V/Ø)*

lavtliggende to *lawlégên; (H,Øm) lawléwwen; (Øø) (Tøttërn ær æ lawléwwên åmtråe imæl Ølaj' åh Tåslê* = Tøtterne er et lavtliggende område mellem Øland og Torslev) *(Øø)*

lavtryk no *lawtrøk; (H,V,Ø)* (se tryk) (atmosfæretryk)

lavvande no *lawwån-n; (H) lawwåenj; (V) lawwåéj; (Ø)* (bøjes ej) (*Dær håër læng-ng wot lawwåéj i UlDywwê* = der har længe været lavvande i Ulvedybet) *(Ø)*

le no *lé', æ l., -ër, æ -ër.; (Hs) lé'; (Hs) le', -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (se også hø-le)

le uo (omskrives på *H* til: *Grén-n, Grénnër, Grént, h. Grént* = grine*) (H) lij, lijjër, lo, h. lijjê; (Øm) lijt, lijttê, lo, h. lijttê; (V,Øø)*

leben no *lébên; (H,V,Ø) (Dær war så möj' æ lébên poh Dæn krow* = der var så meget et leben på den kro) *(H)*

lebendig to *lébænDi; (H,V,Ø)*

led no *léh, æ l., léh, æ l.; (Hs) léh; (Hn) léh, lé-ê, léh, lé-ên; (V,Ø)* (markled, fodled osv.)

led/ledt to *liê* el. *liêt; (H,V,Ø) (han hår fåt æn liê omGång kull'* = han har fået en led omgang forkølelse*) (H) (Deh ær liêt såm han hår æ no* = det er ledt, som han har det nu) *(H) (hon ær æn lie kjælléng* = hun er en led kælling) *(V,Ø)*

leddegigt no *léddêGjæwt; (H) léddêjæwt; (Øm) léddêGiwt; (V,Ø)* (se gigt)

lede no *li-ê, æ l.; (Hs) li-ê; (Hn) li-ê, li-ên; (V,Ø)* (afsky)

lede uo *liê, liër,* el. *li-idër, læt, h. læt; (H,V,Ø) (Di war uw åh liê æ'tër/ættër raw, mæn Di fan-æ ét* = de var ude og lede efter rav, men de fandt det ikke) *(H)*

ledelse no *léddêls, æ l.; (Hs) léddêls; (Hn) léddêls, -ên; (V,Ø) (Dær ær æn ré-êng léddêls i Deh firma* = der er en dårlig/ringe ledelse i det firma) *(H,V,Ø)*

ledig to *léddê; (H,V,Ø) (Di war léddê poh arbêsmarkêddê* = de var ledige på arbéjdsmarkedet) *(V,Ø)*

lediggang no *léddêGang; (Hs) léddêGång; (V,Ø) (leddêGang ær æ rued té ålt unt* = lediggang er roden til alt ondt) *(Hs)* (se gang)

ledløs to *lédløs; (H) léløes; (V,Ø) (akrobatn war hiel léløes i sijn béwæwêlsër* = akrobaten var helt ledløs i sine bevægelser) *(V,Ø)*

ledning no *lédning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lédning; (Hn) lédning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ledningsnet no *lédningsnæt; (H,V,Ø)* (se net)

ledsage uo (omskr. t.: *fullês/føllês mæ* = følges med) *(H/V,Ø) (a fullês mæ hennê* = jeg følges med hende) *(H)*

ledsager no (omskr. t.: *jæn, som føllër mæ* = en, som følger med) *(H,V,Ø)*

ledvogter no *lédwowtër; (H) léwowtër; (V,Ø)* (se vogter)

lefle uo *leffêl, leflër, leflê, h. leflê ; (H) læffêl, læflër, læflê, h. læflê; (V,Ø) (hon læflê for ham* = hun lefler for ham) *(V,Ø)*

leg no *lieg', æ l., lié-êg, æ l.; (Hs) lieg, -ên, lié-êg, -ên; (Øm) liew, -ên, lié-êw, liewên; (V,Øø) (jæn ska stop, mæns lié-êg ær Gu* = man skal stoppe, mens legen er god) *(Øm)*

lege uo *lieg, liegër, légt, h. légt; (H,Øm) liew, -ër, -t, h. -t; (V,Ø) (böen+n liewër i skuêlGohrên* = børnene leger i skolegården) *(V,Ø)*

legeme no *legêm, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) legêm; (Hn) lægêm, lægmê, lægmër, lægmërn; (V,Ø)*

legemlig to (omskr. t.: *kråpsli* = kropslig) *(H) kråpslê; (V,Ø)*

legemsbygning no (omskr. t.: *kråpsböwning* = kropsbygning) *(H,V,Ø)* (se bygning)

legemsøvelse no *lægêmsöwwêls; (H,V,Ø)* (se øvelse)

legeonkel no *liegonkêl; (H,Øm) liewonkêl; (V,Ø)* (se onkel)

legeplads no *liegplas; (H,Øm) liewplas; (V,Øø)* (se plads)

legestue no *liegstoew; (H,V,Øm) liewstoew; (Øø)* (se stue)

legetante no *liegtant; (H,Øm) liewtant; (V,Ø)* (se tante) (se tante)

legetøj no *liegsãgër; (H) liewsãwër; (V,Ø)* (se sager) *(hwes jæn håër fantasij, så ka snår ålt browwês té liegsãwër* = hvis man har fantasi, så kan snart sagt alt bruges til legetøj) *(V,Ø)*

leje 1 no *læj-j;* (bøjes ej) *(H,V,Ø) (kuenê léwwër i læj-j* = kornet ligger i leje: dvs. kornet er slået ned af regn) *(V,Ø)*

leje 2 no *læéj, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) læéj; (Hn) læéj, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)* (sengeleje)

leje uo *læj-j, læjje, læjjê, h. læjjê; (H,V,Ø) (a håër læjjê æn huws* = jeg har lejet huset) *(Hs)* (leje vedr. lejemål)

lejemål no *læjmoêl; (H,V,Ø)* (se mål)

lejer no *læjjër, æ l., -r, æ -r; (Hs) læjjër; (Hn) læjjër, -n, -ê, -n; (V,Ø)* (person, der lejer en brugsgenstand)

lejesæd no *læéjkuê; (H) læéjkuên; (V,Ø)* (korn på marken, som er slået ned af regnen) (se korn)

lejetræ no *læjtré-e; (H) læjtræ'; (V,Ø)* (se træ) (en ramme til at lægge på arbéjdsvogn, så den bliver bredere)

lejlighed no *læjlihéd, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) læjlihéd; (Hn) læj'lihéh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

lejr no *læjr, æ l., læjr, æ l.; (Hs) læjr; (Hn) læjr, -n, læjr-r, læjrn; (V,Ø) (Di slow læjr mit uew i skowwên* = de slog lejr midt ude i skoven) *(V,Ø)*

lejrbål no *læjrbohl; (H,V,Ø)* (se bål)

lejrskole no *læjrskuêl; (H,V,Ø)* (se skole)

lektie no *leis, æ l. leis, æ l.; (Hs) leis;* (i alle bøjningsformer bruges leis) *(V,Ø) (haj fék Da løest hans leis* = han fik da læst hans lektier (han blev grundigt skældt ud) *(H,V,Ø)*

lektielæsning no (omskr. t.: *løes leis* = læse lektier) *(H,V,Ø)*

lem 1 no *læm', æ læm', læm-m, æ læm-m; (Hs) læm'; (Hn) læm', læmmên, læm-m, læmmên; (V,Ø) (læmmên ær lott* = lemmen er lukket) *(V,Ø)*

lem 2 no *læm', æ l., læmmër, æ læmmër; (Hs) læm'; (Hn) læm', læmmê, læmmër, -n; (V,Ø)* (arm, ben, m m.)

lemfældig to *læmfælDi; (H,V,Ø)*

lemlæste uo *læmlæst, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

lempe no *læmp; (H,V,Ø)* (*åh fåër mæ læmp* = at fare med lempe) *(H,V,Ø)*

lempe uo (omskr. t.: *åh Go forsewti té wærks* = at gå forsigtigt til værks) *(H,V,Ø)*

lempelig to *læmpli; (H) læmplê; (V,Ø)*

lempelse no *læmpêls, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) læmpêls; (Hn) læmpêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ku wæër skjön mæ æn læmpêls i æ béskatning* = det kunnne være skønt med en lempelse i beskatningen) *(Hs)*

ler no *liër, æ l.; (Hs) liër, -ê; (V,Ø)*

leret to *li-ër; (H,V,Ø) (jowërn ær li-ër* = jorden er leret) *(V,Ø)*

lertøj no *liërtöw', æ l; (Hs) liërtöw'; (Hn) liërtöw, -wê; (V,Ø) (i Gammêl Daew war Dær möj' i æ kykkên, såm war lawwê oh liërtöw'* = i gamle dage var der meget, som var lavet af lertøj) *(Hs)*

leskaft no *hyllêDraw; (H,V,Ø)*

let, lettere lettest to *læt, lættër, lættêst; (H,V,Ø)*

letbenet to *lætbienê; (H,V,Ø) (hon kam mæ æn lætbienê forklåring poh ålt Deh, Di haed Gjow Gal'* = hun kom med en letbenet forklaring på alt det, de havde gjort galt) *(H)*

letfordøjelig to (omskr. t.: *læt åh forDöéj* = let at fordøje) *(H,V,Ø) (sop ær åltijjê læt åh forDöew* = suppe er altid let at fordøje) *(H,V,Ø)*

letlevende to *lætlöwwên; (H,V,Ø) (Di lætlöwwên tår æ ét så nøew mæ æ kjæstêrijër* = de letlevende tager det ikke så nøje med kæresterierne) *(Hs)*

letsindig to *lætsinDi; (H,V,Ø) (Deh war lætsinDi åh Gi sæ uw i Deh wæjlê* = det var letsindigt at gå ud i det vejr) *(H)*

lette uo *læ't, læ'tër, læ'tê, h. læ'tê; (Hs) læt, lættër, lættê, h. lættê; (V,Ø) (fowln lættê læng fön+n kattên war kommên tæt poh-æn* = fuglen lettede længe før katten var kommet tæt på den) *(V,Ø)*

lettelse no *lættêls, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lættêls; (Hn)*

lættêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh war æn stuê lættêls, åh foh kuenê i huws = det var en stor lettelse, at få kornet i hus) *(V,Ø)*

lettroende to *lættrowwên; (H,V,Ø) (hon ær möj' læt-trowwên oh sæ* = hun er meget lettroende af sig) *(H,V,Ø)*

leve uo *löew, löwwër, löwwê, h. löwwê; (V,Ø) (hær löwwê stienållërfålkê for miër æn 4 tuwsin or siên* = her levede stenalderfolket for mere end 4000 år siden) *(V,Ø)*

levealder no *løêwållër; (H,V,Ø)* (se alder) *(hwæër slaws Dyjjër hår si ijên løêwållër* = hver slags dyr har sin egen levealder) *(V,Ø)*

levebrød no *løêwbrøh; (H,V,Ø)* (se brød) *(Deh ær æ Gott løêwbrøh åh wæër stuër kømanj'* = det er et godt leve-brød at være stor købmand) *(V)*

levedygtig to *løêwDöwti; (H,V,Ø) (ål hujhwalpên war løêwDöwti* = alle hundehvalpene var levedygtige) *(Ø)*

levemåde no (omskr. t. f. eks.: *måê åh löew poh* = måde at leve på) *(H,V,Ø)* (se måde)

levende to *löwwên; (H,V,Ø)*

lever no *löwwër, æ l., -r, æ -r; (Hs) (H) löww'ê, löwwërn, -r; löwwërn; (V,Ø)* (indvolde)

levere uo *leviër, leviër, leviër, h. leviër; (H,V,Ø) (æ post leviër æ pakkër té æ Daër* = posten leverer pakkerne til døren) *(Hs)*

levering no *leviréng, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) leviréng; (Hn) leviréng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

leverpostej no *löwwêpostæj; (H) löwwê-postæj; (V,Ø)* (se postej)

levertran no *löwwërtran; (H,V,Ø)* (se tran)

levn no *læwn, æ l., læwn, æ læwn; (Hs) læwn; (Hn) læwn, -ê, læwn, læwnên; (V,Ø)* (*Deh lyjër såm æ læwn frå Gammêl Daew* = det lyder som et levn fra gamle dage) *(V,Ø)*

levne uo *læwn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Do moh ék læwn nøej, når Do Goër frå bowwër-r* = du må ikke levne noget, når du går fra bordet) *(V,Ø)*

levned no *löwnê; (H,V,Ø) (lyw åh löwnê* = liv og levned) *(H,V,Ø)*

levning no *læwning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) læwning; (Hn) læwning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hunjên/hujjên åh kattên fék læwningërn* = hunden og katten fik levningerne) *(V,Ø)*

levret to *löwrê; (H,V,Ø)*

li no *li', æ l.; (Hs) li'; (Hn) li', -ên; (V,Ø) (Dænj/Dæj stue li' imæl Trannum åh HjowtDahl blywwër kalt Ånjër-liên/Åjjërliên* = den store li mellem Tranum og Hjortdal bliver kaldt Underlien) *(V/Ø)*

lid no *lij'; (H,V,Ø)* (bøjes ikke) *(sæt sin lij' té nøej* = sætte sin lid til noget) *(H,V,Ø)*

lide 1 uo *lie, -ër; (H,V,Ø) (ham ka a Gott liê poh* = ham kan jeg godt lide på) *(H,V,Ø)* (at tro på)

lide 2 uo *liê, liër, læj, h. læj; (H,V,Ø)* (belastes) *(han læj' mæ si røew poh si Gammêl Daew* = han led med sin ryg på sine gamle dage) *(H)*

lide 3 uo *(åh ku) li', ka li', ku li', h. ku li'; (H,V,Ø)* (at synes om) *(a ka ét li' Gulërøddër* = jeg kan ikke lide gulerødder) *(H)*

lidelse no (omskr. t. f. eks.: *åh ha unt* = at have ondt) *(H,V,Ø)* el. *(åh wæër syeg/syw* = at være syg) *(H,Øm/V,Øø)*

liden to *bé'tê; (H) béttê; (V,Ø)*

lidenskabelig to (bruges ej; stærke følelser omskrives med underdrivelser)

liderlig to *liddërli; (H) liddërlê; (V,Ø)*

lidkøb no *likyeb, æ l.; (Hs) likyeb; (Hn) lijkyêb, -ê; (V,Ø)* (fejring af en vellykket handel f. eks. på kroen)

lidt to *lit; (H,V,Ø) (lit té Dæn jæn sij åh lit té Dæ-najjên, så Gor æ li-êj oph* = lidt til den ene side, og lidt til den anden, så går det lige op) *(H)*

liflig to *lifli; (H,V,Ø) (Deh war æn lifli æbêlkaeg, Di fék té æ mødër i Hannæs* = det var en lifli æblekage, de fik til møderne i Hannæs) *(Hs)*

lig (med) to *lig mæh; (H,Øm) liew mæ; (V,Øø)*

lig no *lieg, æ l., lieg, æ l.; (Hs) lieg; (Hn) lieg, -ê, lieg, -ên; Øm) liew, -ê, liew, -ên; (V,Øø)*

ligbleg to *liegblé-êg; (H,Øm) liewblé-êw; (V,Øø) (Da haj höt, hwa Dær war skéj', blöw hanj/haj liewblé-êw* = da han hørte, hvad der var sket, blev han ligbleg) *(V/Øø)*

ligbrænding no (omskr. t. f. eks.: *Dæn/Dænj/Dæj Døê blöw bræn'/brænj'/braj'* = den døde blev brændt) *(H/V/Ø)* (se at brænde)

lige bio *lij; (H,V,Ø) (kom lij hæn té mæh, så ska Do foh æn kroên* = kom lige hen til mig, så skal du få en krone) *(H,V,Ø)*

lige to *lij; (H,V,Ø) (æn lij linjê ær Dæn/Dænj/Dæj kortêst wæj imæl tow pongtër* = en lige linje er den korteste vej mellem to punkter) *(H/V/Ø)*

ligebenet to *liebienê; (H,V,Ø) (trekåntn ær liebienê* = trekanten er ligebenet) *(V,Ø)*

ligeberettigelse no *liebéræ'tiels; (H) liebérættêls; (V,Ø)* (se berettigelse)

ligeberettiget to *ligêbérættigê; (H,V,Ø) (hær i lajjê ska ål-l wæër ligêbérættigê* = her i landet skal alle være ligeberettiget) *(Ø)*

ligedannet to *liDannê; (H,V,Ø) (æ figuwër-r war liDannê* = figurerne var ligedannede) *(Hs)* (udtryk fra matematikken)

ligefor bio *lijfor; (H,V,Ø) (Dæj løesning lewwër lijfor* = den løsning ligger ligefor) *(Ø)*

ligefrem bio *lijfræm; (H,V,Ø) (Do ska baër ky lijfræm, så kommê Do té æ kjæerk* = du skal bare køre ligefrem, så kommer du til kirken) *(Hs)*

ligeglad to *lieGlå'; (H,V,Ø) (Do ka Gøër, hwa Do wél, a ær lieGlå'* = du kan gøre hvad du vil, jeg er ligeglad) *(V,Ø)*

ligegyldig to *lieGylDi; (H,V,Ø)* (svarer til *liemöj'* = lige meget) *(H,V,Ø)*

ligegyldighed no *lieGylDihéd; (H) lieGylDihé; (V,Ø) (Deh ær ek rår åh blyêw møt mæ lieGylDihé* = det er ikke rart at blive mødt med ligegyldighed) *(V,Ø)*

ligeledes bio (omskr. t.: *poh sam-m måêd/måê = på samme måde) (H/V,Ø)*

ligelig to *lijlih; (H,V,Ø) (pængên blöw lijlih forDielt* = pengene blev ligelig fordelt) *(V,Ø)*

ligeløn no *lijløn'; (H,V,Ø)* (se løn)

ligemand no *liejman'; (H) liejmanj'; (V) liejmaj'; (Ø)* (se mand) *(hanj hae fonjên sin liejmanj'* = han havde fundet sin ligemand) *(V)*

ligesindet to *lijsinnê; (H) lijsénjê; (V) lijséjjê; (Ø)*

ligesom bio *lissom; (H,V,Ø)*

ligestillet to *lijstellê; (H,V,Ø) (mæn' åh kwinménskër ær no blöwwên lijstellê, mæn Deh tow joh si bæ'tê tij'* = mænd og kvinder er nu blevet ligestillet, men det tog jo sin lille tid) *(H)*

ligestilling no *lijstélling; (H,V,Ø)* (se stilling) *(lijstélling bétyjjër wæl åssê, at manjfolk ær lissåh wéwtiê som kwæjfolk* = ligestilling betyder vel også, at mandfolk er lige så vigtige, som kvindfolk) *(V)*

ligeså *bio lissåh; (H,V,Ø) (Do hår lissåh mannê pæeng, såm a håër* = du har ligeså mange pænge, som jeg har) *(H,V,Ø)*

ligetil to *lijteh; (H,V,Ø) (kroênprinsên ær æn möj' lijteh mæjjêsk* = kronprinsen er et meget ligetil menneske) *(V,Ø)*

ligevægt no *liewægt; (H,Øm) liewæwt; (V,Øø) (Deh ær Gott mæ liewæwt i lywwê* = det er godt med ligevægt i livet) *(V,Ø)* (se vægt)

ligevægtig to *liewægti; (H) liewæwti; (V,Ø)*

ligfærd no (omskr. t.: *béGrawwêls* = begravelse) *(H,V,Ø)*

ligge uo *lé-êg, légër, lå, h. lå; (H,Øm) lé-êw, léwwër, lå, h. lå; (V,Ø)*

liggende to *légên; (H) léwwên; (V,Ø) (Di blöw léwwên i sængên hielê Dawwên* = de blev liggende i sengen hele dagen) *(V,Ø)*

liggestol no *légstuêl; (H,Øm) léwstuêl; (V,Ø)* (se stol)

liggevogn no *lég-uwn; (H) léw-un'; (V, léw-wuwn; (Ø)* (sovevogn i tog) (se vogn)

lighed no *lihéd, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lihéd; (Hn) lihéh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war stuê lihéh imæl brøjjërn* = der var stor lighed mellem brødrene) *(V,Ø)*

lighedstegn no *lihéstæjn; (H,V,Ø)* (se tegn)

ligkiste no *ligkiest; (H,Øm) liewkiest; (V,Øø)* (se kiste)

ligne uo *lign, -ër, -t. h. -t; (H,V,Øm) liwn, -ê, -t, h. -t; (Øø) (haj liwnër sæ siel, siel åm haj ær blöwwên mannê oër ællër* = han ligner sig selv, selv om han er blevet mange år ældre) *(Øø)*

lignelse no *lignêls, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lignêls; (Hn) lignêls, -n, -ër, -ërn; (Øm) liwnêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (i biwln ær Dær mannê liwnêlsër* = i bibelen er der mange lignelser) *(V,Ø)*

lille, mindre, mindst to *bé'tê, ménnër, ménst; (H) béttê, ménnër, ménst; (V,Øm) béttê, méjjër; méjst; (Øø) (Do ær for béttê té å wæê mæ i liewên* = du er for lille til at være med i legen) *(V,Ø)*

lillebror no *bæ'têbror; (H) bættêbror; (V,Ø)* (se bror)

lillefinger no *bé'têfingër; (H) béttêfingër; (V,Ø)*

lillejuledag no *bé'têywlDaw; (H) béttêywlDaw; (H,V,Ø)*

lillesøster no *bé'têsøstër; (H) béttêsøstër; (V,Ø)* (se søster)

lilletå no *bé'têtoh; (H) béttêtoh; (V,Ø)* (se tå)

lim no *lijm, æ l.; (Hs) lijm, -ê; (V,Ø)*

lime uo *lijm, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

limfarve no *lijmfarwê; (H,V,Ø)* (*lijmfarwê browwês té åh måel wæew mæh* = limfarve bruges til at male vægge med) *(V,Øø)* (se farve)

limpind no *lijmpin'; (H) lijmpénj'; (V) lijmpéj'; (Ø)* (se pind)

limpotte no *lijmpot; (H,V,Ø)* (se potte)

lind n *lin'; (H,V,Ø)* (træ)

lind to *lin'; (H,V,Ø) (æ Grød war lin'* = grøden var lind) *(Hs)*

linde uo *lin-n, linnër, linnê, h. linnê; (H,V,Ø) (han linnê poh æ Dar* = han lindede på døren) *(Hs)*

lindre uo *linnër, -r, linnêr, h. linnêr; (H) lé-ênjër, lénjër, lénjt, h. lénjt; (V,Ø) (Deh lénjt poh smærtn, Da hanj/haj tow æn albyêl* = det lindrede på smerterne, da han tog en albyl) *(V/Ø)*

lindring no *linring, æ l.; (Hs) linring; (Hn) lé-êjring, -ën; (V,Ø) (Dær war éngên lé-êjring åh fé-êj nuên sté-êr* = der var ingen lindring at finde nogen steder) *(V,Ø)*

linedanser no *lienDansër; (H) lienDånjsër; (V) lienDåjsër; (Ø)* (se danser)

linje no *linjê, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) linjê; (Hn) linjê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

linjevogter no *linjêwogtër; (H,Øm) linjêwowtër; (V,Øø)* (se vogter)

linned no *linnê, æ l.; (Hs) linnê; (Hn) linnê, +ê; (V,Ø)*

linning no *lénning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lénning; (Hn) linning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

linse no *lins, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lins; (Hn) lins, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war nuen Gue linsër i hans kikkërt* = der var nogle gode linser i hans kikkert) *(H,V,Ø)*

lire uo *lijër, lijër-r, lijër-r, h. lijër-r; (H,V,Ø) (han lijër-r salmwærs åh wé æ kompmasjonsforbéréddêls* = han lirede salmevers af ved konfirmationsforberedelsen) *(Hs)*

lirekasse no *lijjërkas-s; (H,V,Ø)* (se kasse)

lirke uo *lirk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di fék lirkê æ loes åp =* de fik lirket låsen op) *(Hs)*

lise no *lies, æ l.; (H) lise, -n; (Øm) liês, -n; (Øø) (Deh war æn liês, åh kom hjæm té sijn ijn katöflër* = det var en lise, at kommer hjem til sine egne kartofler) *(H,V,Ø)*

list no *list, æ l.; (Hs) list; (Hn) list, -ên; (V,Ø) (æ man' hans moed ær wælbéhæen, mæn kwæjfålks list ær uên æen* = mandens list er velbekendt, men kvindens list er uden ende) *(Hs)*

liste no *list, æ l.: (Hs) list; (Hn) list, -ên: (V,Ø)*

liste uo *lést, léstër, lést, h. lést; (H,V,Ø) (lést oh* = liste væk) *(V,Ø) (Deh ær hwis bæjst åh lést oh no* = det er vist bedst at liste af nu) *(H,V,Ø)*

listesko no *listêskow; (H,V,Ø)* (se sko)

listig to *listi; (H,V,Ø) (Deh war listi Gjow* = det var listigt gjort) *(H,V,Ø)*

liv no *lyw', æ l., lyw', æ l; (Hs) lyw'; (Hn) lyw', lywwê, lyw', lywwên; (V,Ø)*

livagtig to *lywagti; (H,Øm) lywawti; (V,Øø)*

live (op) uo *lyw (åp), lywwër, lywwë, æ. lywwë; (H,V,Ø) (hanj/haj ær komn té lyew ijæn* = han er kommen til live igen) (f. eks. efter bedøvelse) *(V/Ø)*

livfuld to *lywful'; (H,V,Ø)*

livgarden no *lywGarDên; (H,V,Ø) (Djær sön war solDat i lywGarDên, Deh war Di möj' stolt oh* = deres søn var soldat i livgaden, det var de meget stolte af) *(H,V,Ø)*

livlig to *lywli; (H,V,Ø) (hon war æn lywli tøes* = hun var en livlig tøs) *(H,V,Ø)*

livløs to *lywløes; (H,V,Ø)*

livmoder no *livmodër; (H,V,Ø)* (se moder) *(Deh ær i æ livmodër, at Deh hielê béGønnër* = det er i livmoderen, at det hele begynder) *(Hs)*

livredder no *lywréddër; (H) lywréër; (V,Ø)* (se redder)

livrem no *lywræm'; (H,V,Ø)* (se rem) *(nuên wél ha lywræm', nuên wél ha sé-êl, nuên wél ha båêd åh* = nogen vil have livrem, nogen vil have sele, nogen vil have både og) *(H,V,Ø)*

livret no *lywræt; (H,V,Ø)* (se ret) *(Deh ær bæjjër åh ha mannê lywrættër, æn kon åh ha jæn'* = det er bedre at have mange livretter, end kun at have én) *(V,Ø)*

livsaften no *lywsawtên; (H,V,Ø)* (se aften) *(Dæn Gammêl man' åh Dæn Gammêl kuên fék sæ æn Gue lywsawtên*

sammêl = den gamle mand og den gamle kone fik dem en god livsaften sammen) *(H)*

livsarving no *lywsarwing; (H,V,Ø)* (se arving)

livsbetingelse no *lywsbétingêls; (H,V,Ø)* (se betingelse)

livsfange no *lywsfåeng; (H,V,Ø)* (se fange)

livsfare no *lywsfåër; (H,V,Ø)* (se fare)

livsfarlig to *lywsfårli; (H,V,Ø) (lywwê ær lywsfårli* = livet er livsfarligt) *(H,V,Ø)*

livsforsikring no *lywsforsékring; (H,V,Ø)*

livsførelse no (omskr. t. f. eks.: *måêd/måê åh löew poh* = måde at leve på) *(H/V,Ø)*

livsgerning no *lywsGjærning; (H, lywsGærning; (V,Ø)* (se gerning)

livsglad to *lywsGlå'; (H,V,Ø)*

livsglæde no (omskrivninger: *Glé-ê wé æ lyw/ Glæê wé lywwê* = glæde ved livet) *(Hs/Hn,V,Ø)*

livskraftig to *lywskrafti; (H,V,Ø) (hanj war æn lywskrafti ålDing* = han var en livskraftig olding) *(V)*

livslang to *lywslang; (H) lywslång; (V,Ø)*

livslede no (omskr. t.: *liê wé æ lyw/liê wé lywwê* = lede ved livet) *(Hs/Hn,V,Ø)*

livsløgn no *lywslöwn; (H,V,Ø)* (se løgn) *(æn lywslöwn ka wæër Guê nåk, énj-té Deh ær klår, at Deh war æn löwn* = en livsløgn kan være god nok, indtil det er klart, at det var en løgn) *(V)*

livsnær to *lywsnæër; (H,V,Ø) (honj hår æn lywsnæër måê åh sij téngên poh* = hun har en livsnær måde at se tingene på) *(V)*

livssag no *lywssåg; (H) lywssåeg; (V,Ø)* (se sag) *(Deh war blöwwên æn lywssåeg for ham, åh brok sæ öwwër ålt* = det var blevet en livssag for ham, at brokke sig over alt) *(V,Ø)*

livsstilling no *lywsstélling; (H,V,Ø)* (se stilling) *(faërhæn war æ mijjê alménlê åh foh sæ æn lywsstélling* = førhen var det mere almindeligt at få sig en livsstilling) *(H)*

livsstraf no (omskr. t.: *Døsstraf* = dødsstraf) *(H,V,Ø)*

livssyn no (omskr. t.: *syjn poh æ lyw/syjn poh lywwê* = syn på livet) *(Hs/Hn,V,Ø)* (se syn)

livstegn no *lywstæjn; (H,V,Ø)* (se tegn) *(no ær-æ snår foror, åh jæn ka béGøéj åh sij lywstæjn i natuwërn* = nu er det snart forår, og man kan begynde at se lkivstegn i naturen) *(Ø)*

livstid no *lywstij'; (H,V,Ø)* (se tid)

livstræ no *lywstré-e; (H) lywstræ'; (V,Ø)* (se træ) *(tånkên åm lywstræ-ê browwês möj' i konstên* = tanken om livstræet bruges meget i kunsten) *(V,Ø)*

livstræt to *lywstræt; (H) lywstræt* el. *træt oh lywwê; (V,Ø)*

livstykke no *lywstøk'; (H,V,Ø)* (se stykke) *(hon ær æ lywstøk'* = hun er et livstykke) *(H,V,Ø)*

livsvarig to *lywswåri; (H,V,Ø) (fålkpensjon ær lywswåri, åh Deh ær no æn Gue téng* = folkepension er livsvarig, og det er nu en god ting) *(H,V,Ø)*

livsvigtig to *lywswegti; (H,Øm) lywswewti; (V,Øø)*

livsvisdom no (der anvendes omskrivninger, som: *åh wæër kloêg/kloêw poh æ lyw/lywwê* = at være klog på livet) *(H/V,Ø)*

livsværk no *lywswærk; (H,V,Ø)* (se værk) *(hanj så-æ såm hanjs lywswærk, åh fo skröwwên Dænj boew* = han så det som hans livsværk at få skrevet den bog) *(V)*

livtag no *liwtaw; (H,V,Ø)* (se tag) *(Drængên tow lywtaw mæ hwæranjër i skuêlGoërn* = drengene tog livtag med hinanden i skolegården) *(V)*

livvagt no *lywwagt; (H,Øm) lywwawt; (V,Øø)* (se vagt) *(no åm Daêw ær Dær mannê politikër-r, såm hår fåt lywwawtër* = nu om dage er der mange politikere, som har fået livvagter) *(V,Ø)*

livvidde no *lywwiddê; (H,V,Ø)* (se vidde) *(wi ær Da nuê såm ka pas-s lywwiddên i Di Gammêl bowsër* = vi er da nogen, som kan passe livvidden i de gamle bukser) *(V,Ø)*

lo no *kyërlow; (H) low* el. *kyërlow; (Øm) low; (V,Ø)* (se lo)

lobolk no *lobolk, -n, lobolk, -ên; (Ø)* (lav skillevæg mellem lo og gulv) (se dette))

lod 1 no *låd; (H,V,Ø)* (*a håër ét/ék låd åh Diel i æ* = jeg har ikke lod og del i det) *(H/V,Ø)*

lod 2 no *låd, æ l. låd, æ l.; (Hs) låd; (Hn) låd, -dê, låd, -dên; (V,Ø)* (vægtlod, jordlod, lod(ret) *(æ muwër war i låd* = muren var i lod) *(Hs)*

lodde 1 uo *loed, loddër, loddê, h. loddê; (H,V,Ø)* (lodde dybden)

lodde 2 uo *loed, loddër, loddê, h. loddê; (H,V,Ø) (han loddê æ kablër sammêl* = han loddede kablerne sammen)

(Hs)

loddekolbe no *loddêkolb; (H,V,Ø)* (se kolbe)

lodden to *løj'ên; (Hs) løjjên; (V,Ø)* (*pælsn ær løjjên* = pelsen er lodden) *(V,Ø)*

loddevand no *loddêwån'; (H) loddêwånj; (V) loddêwåj'; (Ø)* (se vand)

lodline no *lodliên; (H,V,Ø)* (se line) *(æ muwër-r browwër æ lodliên té åh sij, åm æ muwr ær i låd* = mureren bruger lodlinen til at se, om muren er i lod) *(Hs)*

lodret to *lodræt; (H,V,Ø)*

lods no *loes', æ l., -ër, æ l. -ër; (Hs) loes'; (Hn) loes', loesn, -ër, -ërn; (V,Ø) (loesn hår hielê answårê for at skiebê kommër Gott jæm'mêl fårwånjê* = lodsen har hele ansvaret for at skibet kommer godt gennem farvandet) *(V)*

lodsbåd no *loesboed; (H,V,Ø)* (se båd)

lodse uo *loes, -ër, -ê. h. -ê; (H,V,Ø) (skiebê blöw loesê i hawn* = skibet blev lodset i havn) *(V,Ø)*

lodseddel no *lådssæddêl; (H,V,Ø)* (se seddel) *(a hår ållër wonjê poh æn lådssæddêl* = jeg har aldrig vundet på en lodseddel) *(V)*

lodsejer no *låsæjjër; (H,V,Ø)* (se ejer)

lodseri no *losërij, æ l., -jër, æ -jër; (Hs) losërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø) (æn losërij ær æn werksåmhêd, såm sænnër loesër uw té åh styjjër æ skieb* = et lodseri er en virksomhed, som sender lodser ud til at styre skibene) *(Hs)*

lodstvang no *loestwång; (H,V,Ø) (Dær ær loestwång, hwes fårwånjê ær fårli åh sæjl i* = der er lodstvang, hvis farvandet er farligt at sejle i) *(V)* (se tvang)

lodtrækning no *lådtrækning; (H,V,Ø)* (se trækning)

loft 1 no *låwt, æ l, låwtër, æ l.; (Hs) låwt; (Hn) låwt, låwtê, låwtër, -n (V,Ø)*

loft 2 *rå-ên, æ rå-ên, rå-ênër, æ rå-ênër; (Hs) rå-ên; (Hn) rå-ên, -n, -nër, -nërn; (V,Ø)* (høloft) *(hönsên sæjjër té rå-ên, når Deh blywwê mørk* = hønsene sidder på pinde, når det bliver mørkt) *(V,Ø) (nåh, I ær nåk flöwwên té rå-ên* = nå, I er nok fløjet til loftet/ betyder at børnene er kravlet op på bordet) *(H,V,Ø)*

loftsbjælke no *låwtsbjælk; (H,V,Ø)* (se bjælke) *(poh Gammêl låwtër ka æn fé-êj låwtsbjælkër, såm ær såt sammêl åh fliër støkkër, såm kon Di Gammêl tömmër-r ku-æ* = på gamle lofter kan man finde loftsbjælker, som er sat sammen af flere stykker, som kun de gamle tømrere kunne det) *(V,Ø)*

loftskammer no *låwtskammër; (V,Ø)* (se kammer)

loftslem no *låwtslæm; (V,Ø)* (se lem)

loftstrappe no *låwtstrap'; (H,V,Ø)* (se trappe)

lok no *låk; (H,V,Ø) (hanj fék æn lok oh hénjê hoër* = han fik en lok af hendes hår) *(V)*

lokke uo *lok', lokkër, lokkê, h. lokkê; (H,V,Ø) (i Dænj famillê lokkër Di böhnên mæ slék* = i den familie lokker de børnene med slik) *(V)*

lokkedue no *låkkêDuew; (H,V,Ø)* (se due)

lokkemad no *låkkêmad; (H) låkkêmah; (V,Ø)* (se mad) *(jægërn leGGër såmtijjër låkkêmad uw té wiltê* = jægerne lægger sommetider lokkemad ud til vildtet) *(V,Ø)*

lokkemiddel no *låkkêmiddêl; (H,V,Ø)* (se middel)

lokomotiv no *lokomotyw, æ l., -wër, æ -wër; (Hs); loko-motyw; (Hn) lokomotyw, -wê, -wër, -wërn; (V,Ø)*

lollandsk to *lollansk; (H) lollanjsk; (V) lollajsk; (Ø) (æjns-sproegê lollanjsk ær hiêl forskælli fråh Deh, wi snakkër i Hanj Herrê* = egnssproget lollandsk er helt forskelligt fra det vi snakker i Han Herred) *(V)*

lollænder to *lållænnër; (H) lållænjër; (V) låläjjër; (Ø) (mæn Deh ka no åssê hjæed æn löllik* = men det kan nu også hedde en lollik) *(V,Ø)*

lomme no *lom-m, æ l., lommër, æ l.; (Hs) lom-m; (Hn) loem, lommên, lommër, lommërn (H,V,Ø)*

lommebog no *lom-mboeg; (H,Øm) loemboew; (V,Ø)* (se bog) *(æn lom-mboeg, Deh ær wæl nærmêst æn kalænnër* = en lommebog, det er vel nærmest en kalender) *(H)*

lommekniv no *lom-mknyw; (H) loemknyw; (V,Ø)* (se kniv) *(a hår Goê mæ loemknyw sijjên a war Dræng* = jeg har gået med lommekniv siden jeg var dreng) *(V,Ø)*

lommelygte no *lomlyjt; (V,Ø)* (se lygte)

lommelærke no *lommêlærk; (H) loemlærk; (Ø)* (se lærke)

lommepenge no *lom-mpæeng; (H) loempæeng; (V,Ø)* (se penge) *(for lét i loempæeng té böhnên, Deh Goër ék, mæn for möj', Deh Goër hællër ék* = for lidt i lommepenge til børnene, det går ikke, men for meget, det går heller ikke) *(V,Ø)*

lommesmerte no *lom-msmærtër; (H) loemsmærtër; (Ø)* (se smerte) *(toêm lom-msmærtër, Deh kénnër Di flést té* = tomme lomme smerter, det kender de fleste til) *(H)*

lommetyv no *lom-mtyw; (H) loêmtyw; (V,Ø)* (se tyv)

lommetørklæde no *lom-mklé-ê; (H), loemklæj'; (V,Ø)*

loppe no *lop, æ l., -për, æ -për; (Hs) lop; (Hn) lop, -pên, -për, -përn; (V,Ø) (loppërn béj' ham så Deh klöéj' hiel wil'* = lopperne bed ham, så det kløede helt vildt) *(V,Ø)*

lort no *luêt, æ l.; (Hs) luêt; (Hn) luêt, -ên; (V,Ø) (når Dær føst ær kommên luêt i æn lawkaew, så ær-æ ék té åh fo smäwwên uw'* = når der først ær kommen lort i en lagkage, så er det ikke til at få smagen ud) *(V,Ø)*

los no *lås; (H,V,Ø)* (give los)

losse uo *lås-s, låssër, låssê, h. låssê; (H,V,Ø)*

losseplads no *låssêplas; (H,V,Ø)* (se plads)

lotteri no *lottërij', æ l., lottërijjër, æ lottërijjër; (Hs) lottërij'; (Hn) lottërij', lottërijjê, -r, -rn; (V,Ø)*

lov no *low, æ l., loew, æ loew; (Hs) low; (Hn) low, -ên, loew-w, lowwên; (V,Ø) (low ær low, åh low ska hållês* = lov er lov, og lov skal holdes) *(H,V,Ø)*

lovbefalet to *lowbéfalê; (H,V,Ø) (Deh ær lowbéfalê åh kyër i høwwër siej åh wæjjên* = det er lovbefalet, at køre i højre side af vejen) *(V,Ø)*

lovbunden to *lowbunnên; (H) lowbunjên; (V) lowbujjên; (Ø) (Dænj/Dæj slaws bétålingër ær lowbunjên/lowbujjên* = den slags betalinger er lovbundne) *(V,Ø)*

love uo *loew, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø) (a hår lowwê at a nåk ska koem té tijjên* = jeg har lovet, at jeg nok skal komme til tiden) *(V,Ø)*

lovformelig to *lowformli; (H) lowformlê; (V,Ø) (åh så blöw Di lowformli Gywt* = og så blev de lovformelig gift) *(H)*

lovgivning no *lowGiwning; (H,V,Ø) (Deh ær blöwwên hiel tåssê mæ lowGiwning, no té Daws, Di lowGiër åm snår såe ålt* = det er blevet helt tosset med lovgivning nu om dage, de lovgiver om snart sagt alt) *(H,V,Ø)*

lovlig to *lowli; (H) lowlê; (V,Ø)*

lovlydig to *lowlyDi; (H,V,Ø) (Deh ær Gott åh wæër lowlyDi, mæn Deh skal hællër ék öwwërDrywwês* = det er godt at være lovlydig, men det skal heller ikke overdrives) *(V,Ø)*

lovning no *lowning, æ l.; (Hs) lowning; (Hn) lowning, -ên; (V,Ø) (han fek lowning poh kyërkårt, hwes han wil la wær åh røeg* = han fik lovning på kørekort, hvis han ville lade være at ryge) *(H)*

lovprise uo *lowpriês; (H,V,Ø)* (se prise) *(lowpriês, Deh ær mjest nøéj Di Gjør i æ kjærk* = lovprise, det er mest noget de gør i kirken) *(Hs)*

lovsang no *lowsang'; (H,V,Ø)* (se sang) *(Dær ær mannê lowsaeng i salmêboewên* = der er mange salmebøger i salmebogen) *(V,Ø)*

lovstridig to *lowstriDi; (H,V,Ø)*

lud no *lued, æ l.; (Hs) lud, -ên; (V,Ø) (hanj Goër for lud åh kål wånj'* = han går for lud og koldt vand) *(V)*

luddoven to *luedDowwên; (H,V,Ø) (så luedDowwên såm han ær, så ka æ snår ét blyew wæër* = så luddoven, han er, så det snart ikke blive værre) *(H)*

ludfattig to *ludfatti; (H) luwfattê; (V,Ø) (hwes jæn ær ludfatti, så ær han så fatti såm æn kjærkrot* = hvis én er ludfattig, så er han så fattig som en kirkerotte) *(H)*

lue no *låw, æ l., -ër, æ l.; (Hs) låw; (Hn) låw, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø) (illên bræéj, åh låwwërn slékkê op oh huwsê* = ilden brændte, og luerne slikkede op ad huset) *(V,Ø)*

luft no *loft, æ l.; (Hs) loft; (Hn) loft, -ên; (V,Ø)*

luftart no *loftårt; (H,V,Ø)* (se art)

luftbøsse no *loftbøs-s; (H,V,Ø)* (se bøsse) *(Da a war béttê, köbt a mæ æn loftbøs-s* = da jeg var lille købte jeg mig en luftbøsse) *(V,Ø)*

lufte uo *loft, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (nuên loftër hujjên wé åh kjyê uw mæ-ên i bijln åh så læ æn raéj wé sijjên oh* = nogen lufter hunden ved at køre ud med den i bijlen og så lade den rende ved siden af) *(Ø)*

luftfart no *loftfårt; (H,V,Ø)* (se fart) *(Dær ær Gång i loftfårtên, Deh ka æn sij oh ål Di strijbër, Dær ær poh hémmêln* = der er gang i luffarten, det kan man se af alle de striber, der er på himlen) *(V,Ø)*

luftformig to *loftformi; (H,V,Ø) (nær æ won ær forDampê, så ær æ loftformi* = når vandet er fordampet, så er det luftformigt) *(Hs)*

luftgynge no *loftGøeng; (H,V,Ø)* (se gynge)

lufthavn no *lofthawn; (H,V,Ø)* (se havn) *(lofthawnên i Aalbår ær blöwwên stur åh fijn* = lufthavnen i Aalborg er blevet stor og fin) *(V,Ø)*

luftig to *lofti; (H,V,Ø) (hanjs pohfonj' ær nøej lofti* = hans påfund er noget luftige) *(V)*

luftlag no *loftlaeg; (H,Øm) loftlaew; (V,Øø)* (se lag)

luftning no *loftning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) loftning; (Hn) loftning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ wæjlê war fijn, åh Dær*

kam æn let loftning = vejret var fint, og der kom en let luftning) *(Hs)*

luftpude no *loftpuêd; (H,V,Ø)* (se pude)

luftrør no *loftrör; (H,V,Ø)* (se rør)

luftskib no *loftskieb; (H,V,Ø)* (se skib)

luftsyg to *loftsyeg'; (H) loftsyew'; (V,Ø) (honj blöw loftsyew', Da honj kom oph åh flyew* = hun blev luftsyg, da hun kom op og flyve) *(V)*

luftsyge no *loftsyeg; (H) loftsyew; (V,Ø)* (se syge)

lufttom to *lofttom'; (H,V,Ø)*

lufttryk no *loftttrøk'; (H,V,Ø)* (se tryk)

lufttæt to *lofttæt; (H,V,Ø) (mijn sykkêl ær ék lofttæt længër, Dænj/Dæj ær pongtiër-r* = min cykel er ikke luft-tæt længere, den er punkteret) *(V,Ø)*

luftvej no *loftwæj'; (H,V,Ø)* (se vej) *(flywwërn ska føllê béstæmt loftwæéj* = flyverne skal følge bestemte luftveje) *(V,Ø)*

luftværn no *loftwærn; (H,V,Ø)* (se værn)

luge no (ej i *H) lu-êw, luwên, -ër, -ërn; (V,Ø) (skibsluwên war lot'* = skibslugen var lukket) *(V,Ø)*

luge uo *lueg, -ër, -t, -t; (H,Øm) luew, -ër, -t, h. -t; (V,Øø); (hanj war ék möj' for åh luew i hanjs haew* = han var ikke meget for at luge i hans have) *(V)*

lugejern no *luegjern; (H) luewjaen; (V,Ø)* (se jern)

lugt no *løtt, æ l; løtt, æ l.; (H) lyjt, -ên, lyjt, lyjtn; (V,Ø)*

lugte uo *løˈt, løˈtër, løˈt, h. løˈt; (H) lyjt, -tër, lyjt, h. lyjt; (V,Ø)*

lugtesans no *løtsans; (H) lyjtsånjs; (V) lyjtsåjs; (Ø) (æ hun' hår mannê Gang bæjjër løtsans æn wos mænnskër* = hunden har mange gange bedre lugtesans end os mennesker) *(Hs)* (se sans)

lugtfri to *løtfrij; (H) lyjtfrij; (V,Ø) (Dæanj/Dæj wust war ék hiel lyjtfrij* = den ost var ikke helt lugtfri) *(V/Ø)*

lugtløs to *løtløes; (H) lyjtløes; (V,Ø)* (lugtfri)

lukke (op/i) uo *låp, låppër, låppê, h. låppê;* (*lott* = lukket i*) (H,V,Ø) (Dær war ållër lott wé kømajjên* = der var aldrig lukket ved købmanden) *(Ø)*

lukke no *lok, -kê, -kër, -kërn; (Ø)* (et aflukke til husdyr)

lukkedag no *lokDaw; (H,V,Ø)* (se dag) *(æn lokDaw, Deh ær æn Daw, Di hår lokkê i wogstowwên* = en lukke dag, det er en dag, de har lukket i vuggestuen) *(V,Ø)*

lukkelov no *loklow'; (H,V,Ø)* (se lov) *(loklowwên hår mannê Gåeng wæt swær åh kom öwwëréns åm i Folkêtingê* = lukkeloven har mange gange været svær at komme overens om i Folketinget) *(V,Ø)*

lukker no *lokkër, æ l., -ê, æ -ê; (Hs) lokkër; (Hn) lokkër, -n, -ê, -n; (V,Ø)* (fotoudtryk)

lukketid no *loktij; (H,V,Ø)* (se tid)

lukketøj no *loktöw, æ l.; (Hs) loktöw; (Hn) loktöw, -wê; (V,Ø)* (se tøj) *(Deh war skjön, hwes hon ku broew æ loktöw té åh stop ål hennê snak* = det var skønt, hvis hun kunne bruge lukketøjet til at stoppe alt hendes snak) *(Hs)*

lukning no *lokning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lokning; (Hn) lokning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

lukt bio *lokt; (H,V,Ø) (Do ka kom lij lokt nie té ham Dæj uj-j* = du kan komme lige lukt ned til ham, den onde) *(Ø)*

lulle uo *lol-l, lollër, lollê, h. lollê; (H,V,Ø) (æ muër lollê Dæj béˈtê i söwn* = moderen lullede den lille i søvn) *(Hs)*

lumberjakke no *lombërjak; (H) lombërjak; (V,Ø)* (se jakke)

lummer/lummert to *lommër/lommërt; (H,V,Ø) (æ wæjlê, ær lommër i Daw* = vejret er lummert i dag) *(Hs)*

lummervarm to *lommërwarm; (H,V,Ø)*

lumpen to *lompên; (H,V,Ø) (Deh war lompên Gjow* = det var lumpent gjort) *(H,V,Ø)*

lumre uo *lommër, lommër, lommër, h. lommër; (H,V,Ø) (han såt åh lommër poh sijn wærêls hielê æ Daw* = han sad og lumrede på sit værelse hele dsgen) *(Hs)*

lumsk to *lomsk; (H,V,Ø) (hanj Gék åh såe nøej lomsk uw* = han gik og så noget lumske ud) *(V)*

lumskeri no *lomskêrij, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lomskêrij; (Hn) lomskêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war nøêj lomskêrij mæ i spéllê* = der var noget lumskeri med i spillet) *(V,Ø)*

lun, lune to *luwn, luewn; (H,V,Ø) (han war æn luwn fætter* = han war en lun fætter) *(H)*

lund no *lunˈ, æ l., lun-n, æ lun-n; (Hs) lunˈ; (Hn) lunˈ, lunnên, lun-n, lunnên; (V,Ø)*

lune to *luewn; (H,V,Ø) (Deh ka hæej sæ, at Dær kommër luwn wé-êj söjjênfråh i foroër-r* = det kan hænde sig, at der kommer lune vinde søndenfra i foråret) *(Ø)*

lune no *luwn, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) luwn, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (luwnër, Di ka båed wæër un-n åh Guê* = luner, de kan både være onde og gode) *(V,Ø)*

lunefuld to *luwnful; (H,V,Ø) (luwnful-l fålk, Di ær ék té åh ha mæ åh Gøër* = lunefulde folk, de er ikke til at have med at gøre) *(V,Ø)*

lunge no *lå-êng, æ l., långër, æ l.; (Hs) lå-êng; (Hn) lå-êng, långn, långër, långêrn; (V,Ø)*

lungebetændelse no *lå-êngbétænnêls, æ l.; (Hs) lå-êngbétænnêls; (Hn) lå-êngbétænjêls, -n; (V) lå-êngbétæjjêls, -n; (V,Ø)* (se betændelse)

lungehinde no *långhin-n; (H) långhénj-j; (V) långhéj-j; (Ø)* (se hinde)

lunken to *lonkên; (H,V,Ø) (haj war kon lonkên for Dæj såew* = han var kun lunken for den sag) (Ø)

luns no *lons, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lons; (Hn) lonjs, -ên , -ër, -ërn; (V) lojs, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (hon tow sæ æn Guê lonjs oh stiegên. Deh war for åh smaêg poh æn, såe hon* = hun tog sig en god luns af stegen. Det var for at smage på den, sagde hun) *(V)*

lunte no *lont, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lont; (Hn) lonjt, -ên, -ër, -ërn; (V) lojt, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (hénjês lonjt war kårt, så jæn sku wæër forséwti mæ åh sæéj nøër fårli* = hendes lunte war kort, så man skulle være forsigtig med at sige noget farligt) *(V)*

lunte uo *lont, æ l., -ër, ær -ër; (Hs) lonjt, -ër, -ê, h. -ër; (V) lojt, -ër, -ê, h. -ê; (Hn) lojt, -ër, -ê, h. -ër; (Ø) (Deh hae engên hast, så hanj lonjtê li så sté-êl oh steh* = det havde ingen hast, så han luntede lige så stille af sted) *(V)*

luntetrav no *lont-traw; (H) lonjt-traw; (V) lojt-traw; (Ø)* (se trav)

lup no *lop, æ l., lop, æ l.; (Hs) lop; (Hn) lop, -pên, lop, -pên; (V,Ø) (Do ka kal-l-n æn lop hællër æn for-størrêlsGlas, a ær lieGlåh* = du kan kalde den en lup eller et forstørrelsesglas, jeg er ligeglad) *(Hs)*

lur 1 no *luwr, æ l.; (Hs) luwr; (Hn) luwr, -ên; (V,Ø)* (kort søvn) *(Di Gammêl töws Gott åm æn méjdasluwr* = de gamle synes godt om en middagslur) *(H,V,Ø))*

lur 2 no *luwr, æ l., -r, æ -r; (Hs) luwr; (Hn) luwr, -ên, -r, -n; (V,Ø)* (musikinstrument fra bronzealderen)

lurblæser no *luwrblæsër; (H,V,Ø)* (se blæser)

lure uo *luwër, luwër, luwër, h. luwër; (H,V,Ø) (æ kat luwër poh æ muws* = katten lurer på musen) *(Hs)*

lurendrejer no *luwrênDræjjër; (H,V,Ø) (Deh ær swær åh fo has poh ham, Dænj luwrênDræjjër* = det er svært at få has på ham, den lurendrejer) *(V)*

lurepasse uo *luwërpas-s, luwërpassër, luwërpassê, h. luwërpassê; (H,V,Ø) (Dær war for möj' luwwërpassên, i Deh hæër kwotspél* = der var for meget lurepassen i det her kortspil*) (H,V,Ø)*

lurmærke no *luwrmærk; (H,V,Ø)* (lurmærket smør)

lus no *luws, æ l., luws, æ l.; (V,Ø) luws; (Hn) luws, -ên, luws, luwsn; (V,Ø) (luwsên trywwês i hoër-r poh böhnên* = lusene trives i håret på børnene) *(V,Ø)*

lusepuster no *luwspustër; (H,V,Ø)*

luserede no *luwsréê; (H,V,Ø)* (se rede)

luset, lusede to *luwsê; (H,V,Ø)*

lusk no *losk, æ l.; (Hs) losk; (Hn) losk, -ê; (V,Ø)*

luske uo *losk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj loskê ronjt åh kiGGër ættër nøej, mæn hanj wil-l ék sæéj, hwa Deh war* = han luskede rundt og kiggede efter noget, men han ville ikke sige, hvad det var) *(V)*

luskeri no *loskêrij; æ l.; (Hs) loskêrij; (Hn) loskêrij, -ê; (V,Ø)*

lusket to *lohske; (H,V,Ø) (Dær war nøej lohskê wé Dæj foklåring* = der var noget lusket ved den forklaring) *(Ø)*

lussing no *lussing, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lussing; (Hn) luwsing, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) Dallërbak, -ên, -ër, -ërn; (V)*

lut no *lut, æ l.; (Hs) lut; (HN) lut, -têu; (V,Ø) (æn lut ær æ instrumænt mæ stræng-g, såm stammër fråh lånt tébaew i tijjên* = lut er et instrument med strenge, som stammer fra langt tilbage i tiden) *(V,Ø)*

lutter to *luttër; (H,V,Ø) (lywwê ær ék luttër lawkaew* = livet er ikke lutter lagkage) *(V,Ø)*

luv no *luw, æ luw; (Hs) luw; (Hn) luw, -ên; (V,Ø) (Dær ær æn Gue luw poh pælsn* = der er en god luv på pelsen) *(V,Ø)*

luvslidt to *luwslæt; (H,V,Ø) (pælsn war Gott luwslæt* = pelsen var godt luvslidt) *(V,Ø)*

ly no *lyj, æ l, lyj, æ l.; (Hs) lyj; (Hn), lyj, -ê, lyj, -jên; (V,Ø)*

lyd no *lyj', æ l., lyéj, æ l.; (Hs) lyj'; (Hn) lyj', lyjjên, lyéj, lyjjên; (V,Ø)*

lydbølge no *lyjbølgê; (H,V,Ø)* (se bølge)

lyde uo *lyj, lyjê, lyjê, h. lyt; (H) lyj, lyjê, löj, h. löj; (V,Øm) (æ mosék lyjê möj' skjön i minj øër* = musikken lyder meget skønt i mine ører) *(Hs)*

lydhimmel no *lyéjhémmêl; (H,V,Ø)* (indretning over prædikestol til at tilbagekaste lyden) (se himmel)

lydhør to *lyjhør; (H,V,Ø) (éléwwên war möj' lyjhør* = eleven var meget lydhør) *(V,Ø)*

lydig to *lyjDi; (H,V,Ø) (hun-n ska wæër lyjDi, mæn Deh ska læërs poh Dæn Guê måêd* = hunde skal være lydige, men det skal læres på den gode måde) *(H)*

lydløs to *lyjløes; (H,V,Ø)*

lydmur no *lyjmuwr; (H,V,Ø)* (se mur) *(æ jætjagër-r ka Go Gjæmmel æ lyjmuwr, hwes Di ska* = jetjagere kan gå gennem lydmuren, hvis de skal) *(Hs)*

lydoptagelse no *lyjoptagêls; (H) lyjoptawwêls; (V,Ø)*

lydpotte no *lyjpo't; (Hs) lyjpot; (V,Ø)* (se potte) *(hwes Do tår lyjpottên oh knallërtên, så ka æ hørês* = hvis du tager lydpotten af knallerten, så kan det høres) *(V,Ø)*

lydskrift no *lyjskröwt; (H,V,Ø)* (se skrift) *(lyjskröwt browwês oh folk, som hår æ swaeg syjn* = lydskrift bruges af folk, som har et svagt syn) *(H,V,Ø)*

lydsvag to *lyj-swãêg; (H,V,Ø) (mijn sjænnêst bijl ær möj' lyj-swãêg, især nær a tinkër poh Dæj Gammêl Volvo, a hae fön+n* = min seneste bil er meget lydsvag, især når jeg tænker på min gamle Volvo, jeg havde før) *(Ø)*

lydt to *lyt'; (H,V,Ø) (huwsê ær mø' lyt', æn ka høër ålt i-æ* = huset er meget lydt, man kan høre al ting i det) *(V,Ø)*

lydtæt to *lyjtæt'; (H,V,Ø)*

lygte no *løtt, æ l. -ër, æ -ër; (Hs); løtt; (Hn) løgt, -ên, -ër, -ërn; (Øm) lyjt, -ên, -ër, -ërn; (V,Øø)*

lygtepæl no *løtpæel; (H) lyjtpæêl; (V,Ø)* (se pæl)

lykke no *løkkê, æ l.; (Hs) løkkê; (Hn) løkkê, -n; (V,Ø) (løkkên ær ék Gos hællër Gul* = lykker er ikke gods eller guld) *(V,Ø)*

lykkejæger no *løkkêjægër; (H,V,Ø)* (se jæger)

lykkelig to *løkli; (H)* (dæmpes ellers til f. eks. *Di ær Glåê* = de er glade) *(H,V,Ø)*

lykkes uo *løkkês, løkkês, løkkês, h. løkkês; (H,V,Ø) (Deh ær skjøn', når téngên løkkês* = det er skønt, når tingene lykkes) *(V,Ø)*

lykkeskilling no *lø'kêskélling; (H) løkkêskélling; (V,Ø)* (se skilling)

lykketræf no *løkkêtræf; (H,V,Ø)* (se træf) *(lywwê béstor oh luttër løkkêtræf* = livet består af lutter lykketræf) *(V,Ø)*

lyksalighed no *løksalihéd; (H) løksalihé; (V,Ø) (løksalihéd ær nøej æ præjst sna'kër åm i æ kjærk* = lyksalighed er noget præsten snakker om i kirken) *(Hs)*

lykønske uo (omskr. t.: *ønsk té løk'* = ønske til lykke) *(H,V,Ø)* (se ønske)

lykønskning no *løkønskning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) løkønskning; (Hn) løkønskning, -ên; (V,Ø)*

lyn no *lyjn, æ l., lyjn, æ l.; (Hs) lyjn; (Hn) lyjn, -ê, lyjn, lyjn+n; (H,V,Ø)*

lynafleder no *lyjnawlédër; (H,V,Ø)*

lynbrand no (omskrives *bråên poh Gron oh æ lyjn; (Hs) bråên poh Gron oh lyjnê; (Hn) branj poh Gronj oh lyjnê; (V) braj poh Groj oh lyjnê; (Ø)* (se brand)

lyne uo *lyjn, -ër, lyjnt, h. lyjnt; (H,V,Ø) (Deh lyjnt åh to-êrênt, så hujjên blöw hiel uew oh æ* = det lynede og tordnede, så hunden blev helt ude af det) *(Ø)*

lynfrossen to *lyjnfrossên; (H,V,Ø)*

lynfryse uo *lyjnfryjs; (H,V,Ø)* (se fryse) *(i Di Gammêl fryjshuews ku æn lyjnfryjes køddê, åh Dærættër lé-êg æ öwwër i Dænj almenlê fryjsër* = i gamle dage kunne man lynfryse kødet, og derefter lægge det over i den almindelige fryser) *(V)*

lyng no *ljøng, æ l.; (Hs) ljøng; (Hn) løng, -ên; (V,Ø)*

lynghede no *ljønghie; (H) lønghie; (V,Ø)* (se hede)

lynghonning no *lønghonning; (H,V,Ø)* (se honning) *(Deh ær Gott mæ fresk lønghonning* = det er godt med frisk lynghonning) *(H,V,Ø)*

lyng-le no *ljønglé; (H) lønglé; (V,Ø) lønghyllê; (Øland)* (se le)

lyngplante no *ljyngplånt; (H) lyngplåjnt; (V) lyngplåjt; (V,Ø)* (se plante)

lynkrig no *lyjnkrieg; (H,V,Ø)* (se krig)

lynlås no *lyjnloes; (H,V,Ø)* (se lås)

lynnedslag no (omskrives *æ lyjn slår nie* = lynet slår ned; *(Hs) lyjnê slår nie; (V,Ø)* (se slag)

lynsnar to (se hurtig)

lyntog no *lyjntow; (H,V,Ø)* (se tog)

lys no *lyjs, æ l.; (Hs) lyjs; (Hn) lyjs, -ê; (V,Ø) (Dær war lyjs i stowwên* = der var lys i stuen) *(V,Ø)*

lys to *lyjs; (H,V,Ø) (æ rom war lyjs åh rår åh wæër i* = rummet var lyst og rart at være i) *(Hs)*

lysbillede no *lyjsbillêd; (H) lyjsbéllê; (V,Ø)* (se billede)

lyse uo *lyjs, lyj'sër, lyjst, h. lyjst; (H,V,Ø) (we Do lyjs for mæ mæ Dijn lomlyjt* = vil du lyse for mig med din lommelygte) *(V,Ø)*

lysedug no *lyjsDow (H,V,Ø)* (se dug) *(mannê trowwër, té lyjsDoêw ska béskø't æ bowwër moh stearijn. Mæn Deh passër ét. Di ska reflektiër æ lyjs, så Dær kommër miër lyjs i æ stoew* = mange tror, at lyseduge skal beskytte bordet mod stearin. Men det passer ikke. De skal reflektere lyset, så der kommer mere lys i stuen*) (Hs)*

lyseholder no *lyjshållër; (H,V,Ø)* (se holder)

lysekrone no *lyjskrown; (H,V,Ø)* (se krone)

lyseslukker 1 no *lyjsslokkër; (H,V,Ø) (Deh ær æn metalkæjl mæ skawt té åh slok stearijnlyjs mæh* = det er en metalkegle på skaft til at slukke stearinlys med) *(H,V,Ø)*

lyseslukker 2 no *lyjsslokkër; (H,V,Ø) (Deh ær ék så sjow åh wæër sammêl mæ æn lyjsslokkër* = det er ikke sjovt, at være sammen med en lyseslukker) *(V,Ø)*

lysestage no *lyjsstaeg; (H,V,Ø)* (se stage)

lysfølsom to *lyjsfølsåm; (H,V,Ø) (føn+n browt jæn lyjsfølsåm fotopapijjê té åh laew béllër mæh* = førhæn brugte man lysfølsomt fotopapir til at lave billeder med) *(V,Ø)*

lysglimt to *lyjsGlémt; (H,V,Ø)*

lyshåret to *lyjshoër; (H,V,Ø) (Dæj fø-êst piew, a fék réjti yew poh, hoj war lyjshoër, åh hoj soh ék så réng-g uw* = den første pige, jeg rigtig fik øje på, hun var lyshåret, og hun så ikke så ringe ud) *(Ø)*

lyske no *lyskê, æ l, -r, æ -r; (Hs) lyskê; (Hn) lyskê* el. *kri; (V,Ø)*

lyskurv no *lyjskor; (H,V,Ø)* (se kurv) *(i Browst ær Dær kon jæn lyjskor* = i Brovst er der kun en lyskurv) *(H,V,Ø)*

lyslevende to *lyjslöwwên (H,V,Ø) (æn Daw' kom han lyjslöwwên hjæm té familjên* = en dag kom han lyslevende hjem til familien) *(V,Ø)*

lysne uo *lyssên, lysnër, lyssênt, h. lyssênt (H,V,Ø) (Deh hår lyssênt* = det har lysnet) *(H,V,Ø)*

lysnet no *lyjsnæt; (H,V,Ø)* (se net)

lysning no *lyjsning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lyjsning; (Hn) lyjsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di faj æn lyjsning i skowwên åh Drak Djær kaffê* = de fandt en lysning i skoven og drak deres kaffe) *(Ø)*

lyspunkt no *lyjspongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

lyssky to *lyjsskyj; (H,V,Ø) (wi håër wæl ål-l smuwlt sprit poh hjæmré-êsn fråh Tysklanj, åh røgt sigarættër, Da wi war fjowtn, mæn réjti lyjsskyj war æ wæl ék* = vi har vel alle smuglet sprit på hjemrejsen fra Tyskland og røget cigaretter, da vi var fjorten, men rigtig lysskyt var det vel ikke) *(V)*

lysstråle no *lyjsstroêl; (H,V,Ø)* (se stråle)

lysstyrke no *lyjsstyërk; (H,V,Ø)* (se styrke)

lyssyn no (omskr. t.: *åh ha æn/æ lyjs lywssyjn* = at have et lyst livssyn) *(H/V,Ø)* (se syn)

lyst no *løst, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) løst; (Hn) løst, -n, -ê, -ërn; (V,Ø) (Deh hår a ét løst té* = det har jeg ikke lyst til) *(H)*

lyst to *lyst; (H,V,Ø) (Deh blywwër tillê lyst hær i mars* = det bliver tidligt lyst her i marts) *(H,V,Ø)*

lystbåd no *lyst bo-êd; (HV,Ø)* (se båd)

lyste uo *løstër; (H,V,Ø)* (have lyst til) *(Deh løstër ham nåk ét* = det lyster ham nok ikke) *(H)*

lysten to *lø'estn; (Hs) løstn; (V,Ø) (Di såt åh blöw lø'estn æ'tër åh foh slék* = de sad og blev lystne efter at få slik) *(Hs)*

lyster no *lystër, æ l., lystër-r, æ l.; (Hs) lystër; (Hn) lystër , -n, lystër-r, -n; (V,Ø)* (brutalt ålestangeredskab)

lystgård no *lystGoër; (H,V,Ø)* (se gård)

lystig to *lysti; (H) løsti; (V,Ø) (Deh blöw ættërhånjên æ løsti sælskaeb* = det blev efterhånden et lystigt selskab) *(V)*

lystkutter no (se lystsejler)

lystre uo (dæmpes ned til f. eks.: *åh høê æ'tër/ættër* = at høre efter*) (H/V,Ø)*

lystsejler no *lystsæjlër; (H,V,Ø)* (se sejler)

lystspil no *lystspél; (H,V,Ø) (Deh ka hæn-n sæ, at Di spéllër lystspél poh teatër-r* = det kan hænde sig, at de spiller lystspil på teateret) *(V,Ø)*

lystæt to *lyjstæt; (H,V,Ø) (nær æn sku sku fræmkallê fotoGrafiër fön+n, så sku æn ha æ mørkkammër, hwæj Dær sku wæër hiel lyjstæt* = når man skulle fremkalde fotografier førhæn, så skulle man have et mørkekammer, hvor der skulle være helt lystæt) *(V,Ø)*

lystønde no *lyjstøn-n; (H) lyjstøenj; (V) lyéjstøéj; (V,Ø)* (se tønde)

lysvågen to *lyjswowên; (H,V,Ø) (æ'tër æn uhyêwli Drøm' blywwër æn Gja-ërn lyjswogên* = efter en uhyggelig drøm bliver man gerne lysvågfen) *(Hs)*

lysår no *lyjsoër; (H,V,Ø)* (se år) *(Deh ær swæër åh foërstél sæ længDên oh æ lyjsoër* = det er svært, at forestille sig længden af et lysår) *(V,Ø)*

lytning no (omskr. t. f. eks.: *åh lyt té* = at lytte til) *(H,V,Ø)*

lytte uo *lyt, -tër, -tê, h. lyttê; (H,V,Ø)*

lytter no *lyttër, æ l., -r, æ -r; (Hs) lyttër; (Hn) lyttër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (honj war æn Guê lyttër* = hun var en god lytter) *(V)*

lyv no *lyw'; (H,V,Ø) (Deh ær baër lyw, hwa Do sé-ër* = det er bare lyv, hvad du siger) *(V,Ø)*

lyve uo *lyew, lyww'ê, löw, h. löwwên; (H,V,Ø) (hanj lywwër li så stærk, såm æn hæjst ka rænj-j* = han lyver lige så stærkt, som en hest kan rende) *(V)*

læ no *læh, æ l.; (Hs) læh; (Hn) læh, -ê; (V,Ø) (boskên Ga læh for wéjjên* = buskene gav læ for vinden) *(Ø)*

læ uo *læ, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)*

læbe no *læ'b, æ l., læbër, æ l.; (Hs) læ'b; (Hn) lé-êb, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

læbeblomst no *læbêblomst; (H,V,Ø)* (se blomst)

læberødt to *læebröt; (H,V,Ø)*

læbestift no *læebstéft; (H,V,Ø)* (se stift) *(Dær blywwër ék browt möj' læebstéft poh wor æjn* = der bliver ikke brugt meget læbestift på vor egn) *(V,Ø)*

læbælte no *læbælt; (H,V,Ø)* (se bælte)

læder no *læjjër, æ l.; (Hs), læjjër; (Hn) lé-ër, -ê; (V,Ø)* (kan også betyde pung*) (hanj hår æ Gott lé-ër* = han har et godt læder, dvs. han har en velspækket pung) *(V)*

læderarbejde no *læjjërarbê; (H) lé-ërarbê; (V,Ø)* (se arbejde)

læderflaske no *læjjërflask; (H) lé-ërflask; (V,Ø)* (se flaske)

læderjakke no *læjjërjak'; (H) lé-ërjak'; (V,Ø)* (se jakke)

læderpung no *læjjërpong; (H,V,Ø)* (se pung)

læderrem no *læjjërém'; (H) lé-ërrém; (V,Ø)* (se rem)

læg 1 no *læg, æ l., læeg, æ l.; (Hs) læg; (Hn) læg, -ên, læeg, -ên; (V,Ø)* (del af underben)

læg 2 no *léw, æ l., léêw, æ l.; (Hs) léw; (Hn) léw, -ên, léêw, léwwên; (H,V,Ø)* (fold på tøj) *(Dær war mannê léêw i kjowln* = der var mange læg i kjolen) *(H,V,Ø)*

lægd no *læg, æ l.; (Hs) læg; (Hn) læg, -ên; (V,Ø)* (militært mandskabsudskrivningsområde) *(Dæm i æ læg sku stéêl té session poh skueln* = dem i lægden skulle stille til session på skolen) *(Hs)*

lægdommer no *lægDommër; (H,V,Ø)* (se dommer)

lægdsmand no *lægsman'; (H) lægsmanj'; (V) lægsmaj'; (Ø)*

lægdsrulle no *lægsråel; (H,V,Ø)* (se rulle) *(lægsråêln war Dæn list, som folk ku blyew skröwwê uw té militæër fråh* = lægdsrullen var den liste, som folk kunne blive skrevet ud til militæret fra) *(V,Ø)*

læge no *Dowtër, æ D., -r, æ -r; (Hs) Dowtër; (Hn) Dowtër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

læge uo (omskrives *åh hiel* = at hele) *(H,V,Ø) (soër blöw hielê* = såret blev lægt/helet) *(V,Ø)*

lægebesøg no (omskr. t.: *bésøeg/bésøew weh æ Dowtër/Dowtërn* = besøg ved lægen/doktoren) *(H/V,Ø)* (se besøg)

lægehjælp no (omskr. t.: *hjælp frå æ Dowtër/Dowtërn* = hjælp fra doktoren/lægen) *(Hs/V,Ø)* (se hjælp)

lægeigle n *læêg-igêl; (H,V,Ø)* (se igle)

lægekyndig to *DowtorkynDi; (H,V,Ø)*

lægemiddel no (omskr. t. f. eks.: *meDisijn* = medicin) *(H,V,Ø)*

lægeplante no *læegplant; (H) læegplåjnt; (V) læegplåjt; (Ø)* (se plante)

lægeundersøgelse no *læegonnêsøgêls; (H) læeg-ånjërsøgêls; (V) læêgåjjërsøgêls; (Ø)* (se undersøgelse)

lægevagt no (omskr. t.: *wagtlæeg/wawtlæeg* = vagtlæge*) (H,Øm/V,Øø)* (se vagt)

lægge uo *lé-êg, légër, lå', h. lå'; (H,Øm) lé-êw, léwwër,*

lå', h. lå'; (V,Øø) (haj håër lå' kwottên poh bowwërê = han har lagt kortene på bordet) *(V)*

læggebrod no *læGGêbrod; (H,V,Ø)* (se brod) *(Dær ær nuên hwæpsartër, såm lé-êwër éw mæ læGGêbrod* = der er nogen hvepsearter, der lægger æg med læggebrod) *(V,Ø)*

læggekartofler no *lé-êgkatöflër; (H) légkatöflër; (Øm) léwkatöflër; (V,Ø)* (se kartofler)

lægmuskel no *læêgmuskêl; (H,V,Ø)* (se muskel)

lægn no *låen, æ l., -ër, æ l.; (Hs) låen; (Hn) lægn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (led til at sætte i f. eks. kreaturtøjret for at opfange snoningen, når dyret vrider tovet)

lægte no *la't, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) la't; (Hn) lægt, -ên, -ër, -ërn; (Øm) læwt, -ên, -ër, -ërn; (V,Øø)* (smalt bræt)

lægtehammer no *lægthammër; (H,Øm) læwthammër; (V,Øø)* (se hammer)

læhegn no *læhæên; (H,V,Øm) læhæjn; (Øø)* (se hegn)

læk to *læk; (H,V,Ø) (skiebê sprang læk, åh Di måt i Gång mæ pompërn* = skibet sprang, og de måtte i gang med pumperne) *(V,Ø)*

lækat n *lækat; (H,V,Ø)*

lække uo *læk, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (haj lækkê nuên oplyjsningër té TV2 Norjyllaj'*= han lækkede nogle oplysningër til TV2 Nordjylland) *(Ø)*

lækker to *lækkër; (H,V,Ø)*

lækkerbidsken no *lækkërbiskên; (H,V,Ø)*

lækkeri no *lækkërij, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lækkërij; (Hn) lækkërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

lækkermund no *lækkërmun';* el. *slékmun'; (H) lækkërmonj';* eller *slékmonj'; (V) lækkërmoj';* el. *slékmoj'; (Ø)* (se mund)

lækkersulten to *lækkërsultên; (H,V,Ø)* (se sulten)

læmme uo *læm-m, læmmër, læmmê, h. læmmê; (H,V,Ø) (foër læmmër* = får læmmër) *(H,V,Ø)*

lænd no *læn', æ l, lænnër, æ l.; (Hs) læn'; (Hn) lænj', -ên, lænjër, lænjërn; (V) læj', +n, læjjër, læjjërn; (Ø) (Di Gammêl hår tit unt i æ lænnër* = de gamle har tit ondt i lænderne) *(Hs)*

lændehvirvel no *læn-nhwiewêl; (H) lænjhwiewêl, (V) læjhwiewêl; (Ø)* (se hvirvel)

lændeklæde no *læn-nkléê; (H) lænjkléê; (V) læjkléê; (Ø)* (se klæde)

læne uo *læên, læ'nër, læent, h. læent; (H,V,Ø) (honj læent sæ uw oh wénjêr-r* = hun lænede sig ud af vinduet) *(V)*

lænestol no *læenstuel; (H,V,Ø)* (se stol)

længde no *længDê, æ l.,-r, æ -r; (Hs); længDê; (Hn) længê, -n, -r, -rn; (V,Ø) (længên oh wingërn poh æn hawørn ær op té tow metër åh fö-êr* = længden af vingerne på en havørn er op til to meter og fyrre) *(V,Ø)*

længdegrad no *længDêGrad; (H,V,Ø)* (se grad)

længdespring no *længDêspréng'; (H,V,Ø)* (se spring)

længe bio *læeng-g; (H,V,Ø) (Di hår bowwê læeng-g poh æjn+n* = de har boet længe på egnen) *(V,Ø)*

længe no *læng-g, æ l., længër, æ længër; (Hs) læng-g; (Hn) læêng, -n, længër, længërn; (V,Ø) (Goërn hår fijê længër* = gården har fire længer) *(V,Ø)*

længes uo *længês; (H,V,Ø) (oh Mariê, a længês æ'tër Dæ* = oh Marie, jeg længes efter dig) *(Hs)*

længsel no *længsêl, æ l.; (Hs) længsêl; (Hn) længsêl, længslên, længslër, længslërn; (V,Ø) (hanj hae stur længsêl ættër sijn muër* = han havde stor længsel efter sin mor) *(V)*

lænke no *lænk, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lænk; (Hn) lænk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

lænke uo *lænk, -ër, -ê, ær -ê; (H,V,Ø) (han føëlt sæ lænkê té sijn arbê* = han følte sig lænket til sit arbejde) *(Hs)*

lænkehund no *lænkhun'; (H) lænkhuj'; (V,Ø)* (se hund) *(huéj ka Got blyew tåssê, hwes Di ska wæër lænkhuéj i lång tij'* = hunde kan godt blive tossede, hvis de skal være lænkehunde i lang tid) *(V,Ø)*

læns to *læns; (H,V,Ø) (a ær læns for pæeng* = jeg er læns for penge) *(H,V,Ø)*

lænse uo *læns, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (æ bankëråt lænst hans bankkonto* = bankerotten lænsede hans bankkonto) *(Hs)*

lænsepumpe no *lænspomp; (H,V,Ø)* (se pumpe) *(Deh ær æn Guê teng åh ha æn lænspomp i si skieb* = det er en god ting med en lænsepumpe i sit skib) *(H,V,Ø)*

læplante no *læplant; (H) læplåjnt; (V) læplånt; (Ø)* (se plante)

læplantning no *læplantning; (H) læplånjtning; (V) læplåntning; (Ø)* (se plantning)

lærd to *lært; (H,V,Ø)* (*haj æ æn möj' lært maj'* = han er en meget lært mand) *(V,Ø)*

lærdom no *lærDom; (H,V,Ø)* (se dom)

lære no *læër, æ l.; (Hs) læër, -n; (V,Ø) (hanj stow i læër wé kømanjên for åh blyew kommis* = han stod i lære ved købmanden for at blive kommis) *(V)*

lære uo *læër, læër, lær, h. lær; (H,V,Ø) (jæn ska læër, så læng-g jæn löwwër* = man skal lære så længe man lever) *(H,V,Ø)*

lærebog no *læërboeg; (H,Øm) læërboew; (V,Ø)* (se bog)

læredreng no *læërDræng'; (H,V,Ø)* (se dreng)

lærelysten to (omskr. t.: *åh ha løst té åh læër* = at have lyst til at lære) *(H,V,Ø)*

læremester no *læërmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester)

lærenem to *læërnæm; (H,V,Ø)*

lærepenge no *læërpæêng; (H,V,Ø)* (se penge) *(læërpæêng ær Guê åh Gi uw, mæn såmtijjër ær læërpæêngên Dyjjê* = lærepenge er gode at give ud, men sommetider er lærepængene dyre) *(V,Ø)*

læreplads no *læërplas; (H,V,Ø)* (se plads)

lærer no *læër, æ l., -r, æ -r; (Hs) læër; (Hn) læër, -n, læër-r, -n; (V,Ø) (åh wæër skuellæër ær ét åltijjê nuen næm sãeg* = at være skolelærer er ikke altid nogen nem sag) *(H)*

lærerinde no *læërin-n, æ l., lærërinnër, æ l.; (Hs) læërin-n; (Hn) lærërénj-j, lærërénjên, lærërénjër, -n; (V) læëré-éj, læëréjjên, læëréjjër, -n; (Ø)*

lærermøde no *læërmøêd; (H) læërmøê; (V,Ø)* (se møde)

lærerstand no *læërstan'; (H) læërstanj'; (V) læërstaj'; (Ø)* (se stand) *(læërstaj'ên hår hat swæër weh åh kom öwwëréns mæ kommunërn* = lærerstanden har haft svært ved at komme overens med kommunerne) *(V,Ø)*

lærestreg no *læërstré-êg; (H) læërstré-êw; (V,Ø)* (se streg)

læretid no *læërtij; (H,V,Ø)* (se tid)

lærevillig to (omskr. t.: *willi té åh læër* = villig til at lære) *(H,V,Ø)*

læreår no *læëroër; (H,V,Ø)* (se år) *(wi béhöwwër ål-l æn massê læëror, for åh ku klåër æ* = vi behøver alle en masse lærerår for at kunne klare det) *(H,V,Ø)*

lærk n *lærk; (H,V,Ø)* (træ)

lærke n *læ'rk; (Hs) lærk; (V,Ø) (æ læ'rk ær æn bé'tê fowl, såm sjøngër så skjøn'* = lærken er en lille fugl, som synger så skønt) *(Hs)*

lærkefalk n *læ'rkfalk; (Hs) lærkfalk; (V,Ø)*

lærkerede no *læ'rkré-ê; (Hs) lærkré-ê (V,Ø)* (se rede)

lærkesang no *lærksang'; (H,V,Ø)* (se sang)

lærling no *lærling, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lærling; (Hn) lærling, -n, -ër. -ërn; (V,Ø)*

lærred no *lærré, æ l.; (Hs) lærré; (Hn) lærré, -ê; (V,Ø) (lærré, Deh ær nøej Gott, stærk töw* = lærred, det er noget godt stærkt tøj) *(V,Ø)*

lærredsbluse no *lærrésbluws; (H,V,Ø)* (se bluse)

lærredsbukser no *lærrésbowsër; (H,V,Ø)* (se bukser)

lærredskjole no *lærréskjowl; (H,V,Ø)* (se kjole)

læs no *læs, æ l., læs, æ l.; (Hs) læs; (Hn) læs, -sê, læs, -sên; (V,Ø) førring, -ên, -ër, -ërn; (Ø)* (læs korn, neg eller hø) *(haj kyër mæ stue læs, mæn haj war åssê siêl æ stuê læs åh sij poh* = han kørte med store læs, men han var også selv et stort læs, at ser på) *(Ø)*

læse uo *løes, lø'sër, løest, h. løest; (H,V,Ø)*

læsebog no *løesboeg; (H,Øm) løesboew; (V,Ø)* (se bog)

læsebrille no *løesbréllër; (H,V,Ø)* (se brille) (*farhæn war æ løêsbréllër ron-n, åh Di blöw kalt syegkasbréllër) (Hs)*

læseferie no *løesférjê; (H,V,Ø)* (se ferie)

læseglas no (se lup og forstørrelsesglas)

læsegæld no *løesGæl'; (H,V,Ø)* (se gæld) *(mannê ong-g mænnêskër hår fåt sæ æn stue løesGæl', nær Di ær færDi mæ Djær uwDannêls* = mange unge mennesker har fået sig en stor læsegæld, når de er færdige med deres uddannelse) *(H)*

læsehest no *løeshæjst; (H,V,Ø)* (se hest)

læselampe no *løeslåmp; (H,V,Ø)* (se lampe)

læselig to (omskr. t. f. eks.: *næm åh løes* = nem at læse) *(H,V,Ø)*

læselyst to (omskr. t.: *åh ha løst té å løes* = at have lyst til at læse) *(H,V,Ø)*

læselysten to *løesløstên; (H,V,Ø)*

læseprøve no *løespröew; (H,V,Ø)* (se prøve)

læser no *løesër, æ l., -r, æ -r; (Hs) løesër; (Hn) løsër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hon war æn iwri løsër oh Ajjês Åen'* = hun var en ivrig læser af Anders And) *(Ø)*

læsesal no *løessael; (H,V,Ø)* (se sal)

læsestof no *løesståf; (H,V,Ø)* (se stof)

læsesvag to *læesswaeg; (H,V,Ø)*

læsevenlig to (omskr. t.: *læt å løes* = let at læse) *(H,V,Ø)*

læseværdig to *løeswærDi; (H,V,Ø)*

læside no *læ'siéj; (H,V,Ø)* (se side) *(nær jæn ær uew åh sæjl, så ær æ skjön åh kom-m i læ'siéj oh æn bæ'tê ø, hwés Deh blæ'sër* = når man er ude at sejle, er det skønt at komme i læsiden af en lille ø, hvis det blæser) *(H)*

læske uo *læsk, -ër, læskê, h. læskê; (H,V,Ø)* (læsket kalk = brændt kalk som er tilsat vand)

læskedrik no *saftêwån'; (H) saftêwanj'; (V) saftëwåj'; (Ø)* (se drik)

læskur no *læskuwr; (H,V,Ø)* (se skur) *(æn læskuwr ær Gott, nær Deh ræênër, åh æn ska wænt poh æ bus* = et læskur er godt, når det regner, og man skal vente på bussen) *(Hs)*

læskærm no *læskærm; (H,V,Ø)* (se skærm)

læsning no *<u>løes</u>ning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) <u>løes</u>ning; (Hn) <u>løes</u>ning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

læspe uo *læsp. -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær ék sjow åh wæër ham, Dær læspër* = det er ikke sjovt, at være ham der læsper) *(V,Ø)*

læsse uo *læs-s, læssër, læst, h. læst; (H,V,Ø)*

læssevis bio *læssêvies; (H,V,Ø)*

læst no *læst, æ l., læst, æ l.; (Hs) læst; (Hn) læst, -ên, læst, -ërn; (V,Ø)* (skomagerværktøj) *(no åm Daew ska Do wæër Glåh, hwes Do ka fénj æn skomawwër mæ læst* = nu om dage skal du være glad, hvis du kan finde en skomager med læst) *(V)*

læsterlig to *læstërli; (H,V,Ø) (haj fék sæ nuên læstërli tæsk* = han fik sig nogen læsterlige tærsk) *(Ø)*

løb no *løeb, æ l., løeb, æ l.; (Hs) løeb; (Hn) løb, -ê, løb, -ên; (V,Ø)*

løbe uo *løeb, lø'bër, løeb, h. løebê; (H,V,Ø) (haj løeb té kømajjên* = han løb til købmanden) *(Ø)*

løbebane no *løêbbaên; (V,Ø)* (se bane)

løbebille no *løêbbil-l; (H,V,Ø)* (se bille) *(Deh ær sjow, at løêbbillër ka ræéj så stærk* = det er sjovt, at løbebiller kan rende så stærkt) *(Ø)*

løbegang no *løebGang; (Hs) løebGång; (V,Ø)* (se gang)

løbegrav no *løêbGraw'; (H,V,Ø)* (se grav)

løbehjul no *løêbhywl; (H,V,Ø)* (se hjul) *(no åm Daew kan jæn sij wowsên fålk poh løêbhywl, ja ænDa mæ mo<u>tor</u>* = nu om dage kan man se voksne folk på løbehjul, ja endda med motor) *(H,V,Ø)*

løbeild no *løeb-il'; (H,V,Ø)* (se ild) *(o-ër løeb-il' kommê frå militærsproeg åh bétyjjê, at fålkên i Géléddê ska Gi il' horti, jæn ættër jæn* = ordet løbeild kommer fra militærsprog og betyder, at folkene i geleddet skel give ild hurtigt, en efter en) *(V,Ø)*

løbemave no *løebmaew; (H,V,Ø)* (se mave) *(hwes jæn hår løebmaew, så ær æ bæjst åh wæër tæt poh toilættê* = hvis man har løbemave, så er det bedst at være tæt på toilettet) *(V,Ø)*

løbepas no *løêbpas; (H,.V,Ø)* (se pas) *(hon Ga ham løêbpas* = hun gav ham løbepas) *(H,V,Ø)*

løber no *løbër, æ l., -r, æ -r; (Hs) løbër; (Hn) løbër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (*æn løbër ær mannê téng: æn sportsmænnêsk, æn omløbër, æn skakbrik, Dæn öwwërst stien i æn møllkvarn, æn smal tæp i Gång, åh så hår a nåk Glømt nøej* = en løber er mange ting: et sportsmenneske, en omløber, en skakbrik, den øverste sten i en møllekværn, et smalt tæppe i gangen, og så har jeg nok glemt noget) *(H)*

løbeseddel no *løeb sæddêl; (V,Ø)* (se seddel) *(løebsædlër blywwër Dielt uw oh fålk, såm Gjærn will oh mæ æ wewti buskab* = løbesedler bliver delt ud af folk, såm gerne vil af med et vigtigt budskab) *(Ø)*

løbesod no *løêbsud; (H,V,Ø)* (se sod)

løbetid no *løebtij'; (V,Ø)* (se tid) *(løebtij', Deh ær mjest nøej mæ hun-n* = løbeti, det er mest noget med hunde) *(H)*

løbsk to *löbsk; (H,V,Ø) (hwés hæjest løbër løbsk, så ka æ Go réên Gal'* = hvis hæste løber løbsk, så kan det gå rent galt) *(H,V,Ø)*

lød no *lød, æ l.; (Hs) lød. -dên; (V,Ø) (farwên hår æn*

pæên lød = farven har en pæn lød) *(V,Ø)*

lødig to *løDi; (H,V,Ø) (kwalitétên ær løDi nåk* = kvaliteten er lødig nok) *(V,Ø)*

løft no *löwt, æ l., löwt, æ l.; (Hs) löwt; (Hn) löwt, -ê, löwt, -ên; (H,V,Ø)*

løfte no (bruges ej. I stedet bruges omskrivning: *åh loêw* = at "love") *(V,Ø)* (*haj hår lowwê, at haj wil koem* = han har givet det løfte, at han vil komme) *(Ø)*

løfte uo *löwt, löwtër, löwtê, h. löwtê; (H,V,Ø) (han ær Guê té åh löwt tong-g sãgër* = han er god til at løfte tunge sager) *(H,V,Ø)*

løftebrud no (omskr. t. f. eks.: *ék å hål uër/uwër/oër* = ikke at holde ord) *(H/V/Ø)* (se brud) (*haj war æn skit kåêl, haj hål ék si oër* = han var en skidt karl, han holdt ikke sit ord) *(V,Ø)*

løftelse no *løftêls, æ l.; (Hs) løftêls; (Hn) løftêls, -ên; (V,Ø)*

løfterig to (omskr. t. f. eks.: *Deh lowwër Gott* = det lover godt) *(H,V,Ø)*

løftestang no (omskr. t. f. eks.: *stång té åh löwt mæ* = stang til at løfte med) *(H,V,Ø)* (se stang)

løg no *løeg, æ l. løeg, æ l.; (Hs) løeg; (Hn) løeg, -ê, løeg, -n; (Øm), løew, -ê, løew, -n; (V,Øø)*

løgkuppel no *løgkuppêl; (H) løegkuppêl; (Øm) löwkuppêl; (V,Øø)* (se kuppel)

løglugt no (omskr. t.: *løtt/lyjt oh løeg* = lugt af løg) *(H/V,Ø)* (se lugt)

løgn no *löwn, æ l., löewn, æ l.; (Hs) löwn; (Hn löwn, +n, löewn, +n ; (V,Ø) (mannê politikër-r ær ful-l oh löwn* = mange politikere er fulde af løgn) *(H,V,Ø)*

løgnagtig to *löwnawti; (H,V,Ø)*

løgnehistorie no *löwnhistårjê; (H,V,Ø)* (se historie) *(han ku Dæn jæn löwnhistårjê æ'tër Dæn annên* = han kunne den ene løgnehistorie efter den anden) *(H)*

løgner no (omskr. t.: *han/haj æ ék té å stoel poh* = han er ikke til at stole på*) (H,V,Ø)*

løgnhals no *löwnhals; (H,V,Ø)* (se hals)

løgplante no *løegplant; (H,Øm) löewplåjnt; (V) löewplåjt; (Ø)* (se plante)

løgring no *løegréng; (H,Øm) løewréng; (V,Ø)* (se ring)

løgskæl no *løegskjæl; (H,Øm) løewskæl'; (V,Ø)*

løgsovs no *løegsows; (H,Øm) løewsows; (V,Ø)* (se sovs)

løje af uo *løeg oh, -ër, -ê, ær -ê; (H,Øm) løew oh, -ër, løewê oh, h. løewê oh; (V,Ø) (wéjjên löwwër oh* = vinden løjer af) *(Ø)*

løjer no *löjjër, æ l.; (Hs) löjjër; (Hn) löjjër, -n; (V,Ø) (nyors-løjjër wa Groew i Gammel Daew* = nytårsløjer var grove i gamle dage) *(H,V,Ø)* (Tidligere var det skik at lave løjer på en række aftner i året: Nytårsaften, Stefansaften = juledagsaften, Hellig tre Kongers aften)

løjerlig to *løjërli; (H,V,Ø) (Deh war Da nøej løjërli nøej åh sæéj* = det var da noget løjerligt noget at sige) *(H,V,Ø)*

løkke 1 no *løk, æ l., -kër, æ -kër; (Hs) løk; (Hn) løk, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)* (løkke på en snor)

løkke 2 no (mark-indelukke)

lømmel no *lömmêl, æ l., lömlër, æ lömlër; (Hs) lömmêl; (Hn) lömmêl, lömmêln, lömlër, -n; (V,Ø)*

lømmelalder no *lömmêlållër; (H,V,Ø)* (se alder) *(knæjtërn ka wæër stræng-g i lömmêlållërn* = knægtene kan være strenge i lømmelalderen) *(V,Ø)*

lømmelstreg no *lömmêlstrégër; (H,V,Ø)* (se streg) *(Di knæjet ær ful-l oh lömmêlstrégër* = de knægte er fulde af lømmelstreger) *(H,V,Ø)*

løn 1 n *lön; (H,V,Ø)* (træ i familie med ahorn)

løn 2 no *lön', æ l; (Hs) lön'; (Hn) lön', lön+n; (V,Ø) (nuên foër for stuê, ajjër foër for bættê æn lön' for Djær arbê* = nogen får for stor, andre får for lille en løn for deres arbej-de) *(Ø)*

lønforhøjelse no *lönforhywwêls, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lönforhywwêls; (Hn) lönforhöwwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

løngang no *lönGang; (Hs) lönGång; (V,Ø)* (se gang)

lønlig to *lönli; (H) lönlê; (V,Ø) (hoj hål' nuên lönlê tånkër for sæ siêl* = hun holdt nogen lønlige tanker for sig selv) *(Ø)*

lønmodtager no *lönmo-tagër; (H) lönmotawwër; (V,Ø)* (se modtager)

lønne uo *lön-n, lönnër, lönnê, h. lönnê; (H,V,Ø) (hanj blywwër lönnê såm fortjænt* = han bliver lønnet som for-tjent) *(V)*

lønning 1 no *lönning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lönning; (Hn) lönning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (a hår åltijjër töws, at mijn lönning war for bættê* = jeg har altid synes, at min løn var

for lille) *(V,Ø)*

lønning 2 no *lönning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) lönning, -ër, -ër, -ërn; (V,Ø)* (ræling)

lønningsdag no *lönningsDaw'; (H,V,Ø)* (se dag)

lønseddel no *lönsæddêl; (H,V,Ø)* (se seddel)

lønslave no *lönslaew; (H,V,Ø)* (se slave) *(æn lönslaew ær jæn, som ær twungên té oh laew æn arbê, som han ét får möj for, åh som han ét bryr sæ åm* = en lønslave er en, som er tvunget til at lave et arbejde, som han ikke får meget for, og som han ikke bryder sig om) *(Hs)*

lønsom to *lönsåm; (H,V,Ø) (no ær-æ iGæn ék lönsåm åh awl Gries* = nu er det igen ikke lønsomt at avle grise) *(H,V,Ø)*

løntrykker no *löntrøkkër; (H,V,Ø)* (se trykker) *(æn løntrøkkër, Deh ær jæn, såm tår nøej arbê, siel åm lönnên ær lawwër-r æn ættër tariffërn* = en løntrykker, det er en, som tager noget arbejde, selv om lønnen er lavere end efter tariffen) *(V,Ø)*

løs, løst to *løes; (H,V,Ø)*

løsagtig to *løesawti; (H,V,Ø) (han hår æn løesawti moral* = han har en løsagtig moral) *(H)*

løsdrift no *løesDröwt; (H,V,Ø)* (se drift) *(no ær æ möj' browt åh ha Dyjr i løesDröwt* = det er meget brugt, at have dyr i løsdrift) *(V,Ø)*

løse uo *løes, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (problémërn ær té for åh blyew løest* = problemerne er til for at blive løst) *(V,Ø)*

løselig to *løesli; (H,V,Ø)*

løsepenge no *løespæeng; (H,V,Ø)* (se penge)

løsesum no *løessum'; (H,V,Ø)* (se sum) *(forbryjjërn fék æn stue løessum'* = forbryderne fik en stoe løsesum) *(V,Ø)*

løsgænger no *løesGængër, æ l., -r, æ -r; (Hs) løesGængër; (Hn) løesGængër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hon ær løesGængër i Folketinget* = hun er løsgænger i Folketinget) *(V,Ø)*

løsgøre no (omskr. t.: *Gøër løes* = gøre løs) *(H,V,Ø)* (se gøre)

løsgående to *løesGoên; (H,V,Ø)*

løskøbe uo *løeskyeb; (H,V,Ø)* (se købe)

løslade uo *løslaê; (H,V,Ø)* (se at lade) *(poltiê hår løslæt knæjtn* = politiet har løsladt knægten) *(H,V,Ø)*

løsne uo *løssên, løsnër, løsnê, h. løsnê; (H,V,Ø) (han løsnê æ fortöwning åh Ga los té æ boed* = han løsnede fortøjningen og gav los til båden) *(Hs)*

løsning no *løesning, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) løesning; (Hn) løesning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

løssalg no *løessal'; (H,V,Ø)* (se salg) *(åh køêb awis i løessal'* = at købe avis i løssalg) *(H,V,Ø)*

løssluppen to *løessluppên; (H,V,Ø) (a töws ongërn war nøej løessluppên* = jeg synes, ungerne var noget løsslupne) *(V,Ø)*

løsøre no *løsøër, æ l.; (Hs) løsøër; (Hn) løsøër, løsøër; (V,Ø) (haj sålt huwsê mæ ålt løsøër* = han solgte huset med alt løsøre) *(Ø)*

løv no *løw', æ l.; (Hs) løw'; (Hn) løw', løwwê; (V,Ø)*

løve no *løew, æ l., -ër, æ -ër; (Hs) løew; (Hn) løew, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

løvefod 1 n *løêwfod; (H,V,Ø)* (plante)

løvefod 2 no *løêwfued; (H) løêwfuê; (V,Ø)* (se fod) *(bæjstêmuërs stuêl haed løêwfeddër åh Géswæjsningër* = bedstemors stol havde løvefødder og gesvejsninger) *(H,V,Ø)*

løvsanger n *løwsångër; (H,V,Ø)*

løvsav no *løwsaw; (H,V,Ø)* (se sav)

løvskov no *løwskow; (H,V,Ø)* (se skov)

løvtræ no *løwtré-é; (H) løwtræ'; (V,Ø)* (se træ)

lådden to *låddên; (H) løjjên; (V,Ø) (hanj war løjjên mæ hoër öwwër Deh hiele* = han var lodden med hår over det hele) *(V)*

låg no *låêg', æ l., låêg, æ l.; (Hs) låêg'; (Hn) låeg, -ê, låêg, lågên; (Øm) låêw, -wê, låw, -wên; (V,Øø) (Deh ær nåk no, wi léwwër låêg poh sågên* = det er nok nu, vi lægger låg på sagen) *(V,Øø)*

låge no *lo-êg, æ lo-êg, lo-êgër, lo-êgërn; (Hs) lo-êg; (Hn) lo-êg, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

lån no *lån, æ l., lån, æ l.; (Hs) lån; (Hn) lån, -ê, lån, -ên; (V,Ø)*

låne uo *låen, lå'nër, lånt, h. lånt; (H,V,Ø) (Deh ær skön, hwes jæn ka låên lit hæër åh Dæër, mæn mæ pæêng ær æ nøej åjnt* = det er skønt, hvis man kan låne lidt her og der, men med penge er det noget andet) *(V)*

låner no *lånër; æ l., -r, æ -r; (Hs) lånër; (Hn) lånër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

långiver no *loanGywwër; (H,V,Ø)* (se giver)

låntager no *loantagër; (H) loantawwër: (V,Ø)*

lår no *loër, æ l., loër, æ l.; (Hs) loër; (Hn) loër, -ê, loër, -ên; (V,Ø)*

lårben no *loërbien; (H,V,Ø)* (se ben)

lårkort to *loërkårt; (H,V,Ø) (Da wi war oeng-g war kjowlërn loërkårt* = da vi var unge war kjolerne lårkorte) *(V,Ø)*

lås no *loes', æ l., loes, æ l.; (Hs) loes'; (Hn) loes', -ên, loes, -n; (V,Ø)*

låse uo *loes, -ër, loest, h, loest; (H,V,Ø)*

låsesmed no *låes-sméd; (H) låes-sméh; (V,Ø)* (se smed) (*når jæn hår Glömt nöwln té huwsê, så ka Deh blyew nøwænDi åh ring té låes-sméên* = når man har glemt nøglen til huset, så kan det blive nødvendigt at ringe til låsesmeden) *(V,Ø)*

låsetøj no *låestöw; (H,V,Ø)* (se tøj)

M

mad no *mad, æ mad; (Hs) mad; (Hn) mah, -ên; (V,Ø)* (bruges mest i sammensætninger, f. eks. *méjdasmad* = middagsmad) *(H)*

madamme no *maDam-m, æ m., maDammër, æ m.; (Hs) maDam-m; (Hn) maDam-m, maDammên, maDammër, maDammërn; (V,Ø) (Deh war nuên stue maDammër, ska a sæj* = det var nogle store madammer, skal jeg sige) *(H,V,Ø)*

maddike no *maddik, æ m., -kër, æ -kër; (Hs) maddik; (Hn) maddik, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)* el. *pillik, æ p., pillikër, æ p.; (Hs) pillik, -kên,; pillikër, -n; (V,Ø) (pillikërn smawër Got, når Di blywwër réstê* = maddikerne smager godt, når de bliver ristet) *(Øm)*

madding no *madding, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) madding; (Hn) madding, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

made uo *maed, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

madglad to *madGlåh; (H) mahGlåh; (V,Ø) (hanj/haj æ möj' mahGå, mæn Deh sies jo ossê poh ham* = han er meget madglad, men det ses jo også på ham) *(V/Ø)*

madglæde no *madGleê; (H) mahGléê V,Ø)* (se glæde)

madkasse no *madkas; (H) mahkas; (V,Ø)* (se kasse)

madkurv no *madkår; (H) mahkår; (V,Ø)* (se kurv)

madlavning no (omskr. t. f. eks.: *Deh åh laew mad/mah* = det at lave mad) *(H/V,Ø)*

madlede no (omskr. t. f. eks.: *han ka ék tåel æ mad/mahên* = han kan ikke tåle maden) *(Hs/V,Ø)*

madmor no *madmuër; (H) mahmuër; (V,Ø)* (se mor)

madpakke no *madpak; (H) mahpak; (V,Ø)* (se pakke)

madpapir no *madpapiër; (H) mahpapiër; (V,Ø)* (se papir)

madras no *maDras, æ m., -sër, æ -sër; (Hs) maDras; (Hn) maDras, -sên, -sër, -sërn; (V,Ø)*

madro to *madrow'; (H) mahrow'; (V,Ø)*

madsted no *madstéh; (H) madstéh; (V,Ø)* (se sted)

madsvin no *madswijn; (H) mahswijn; (V,Ø)* (se svin)

mag no *mãg; (H,V,Ø) (Di kam kyërn i row åh mãg* = de kom kørende i ro og mag) *(H,V,Ø)*

mage no *maeg, , æ m., -ër, æ -ër; (Hs) maeg; (Hn) maeg, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (kraêg søgër maeg* = krage søger mage*) (H)*

mage uo *maeg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (ordne, lave noget) *(Di magër Deh, så åll blywwër Glåe* = de mager det sådan, at alle bliver glade) *(H,V,Ø)*

magelig to *magli; (H) maglê* el. *mawlê; (V,Ø) (haj æ möj' maglê anlå'* = han er meget mageligt anlagt) *(V,Ø)*

magelighed no *maeglihæd, æ m.; (Hs) maeglihæd; (Hn) maeglihéd, -ên; (V,Øm) mawlihé, -ên; (Øland)*

mageløs to (den direkte betydning omskr. t.: *uddên maêg* = uden mage) *(H,V,Ø)* (i den overførte betydning f. eks. *a håër ållër sit magên* = jeg har aldrig set magen) *(V,Ø)*

mager, magre to *mawwër; (H,V,Ø) (sikkê Da æn mawwër kwinmenn(ê)sk* = sikken da et magert kvindemenneske) *(Hs)*

mageskifte no *maegskywt; (H,V,Ø)* (se skifte)

magnetisk to *magnétisk; (H,V,Ø)*

magsvejr no *maêgswæjlê; (H) maegswé-ér; (V,Ø)* (se vejr) (søudtryk for roligt vejr)

magt no *magt, æ m.; (Hs) magt; (Hn) majt, -ên; (V,Ø) mon', monnê; (Ø) (haj wil ta monnê* = han vil tage magten, styringen, ledelsen*) (Ø) (han tow æ magt* = han tog magten) *(Hs)*

magte uo *majt, majtër, majtê, h. majtê; (H,V,Ø) (a ka ék majt æ* = jeg kan ikke magte det) *(V,Ø)*

magtesløs to *majtêsløes; (H,V,Ø) (haj stow hiel majtêsløes, uddên å ku foreta sæ nøej* = han stod helt magtesløs uden at kunne foretage sig noget) *(V,Ø)*

magtfuld to *majtful'; (H,V,Ø) (Chr. IV war æn møéj' majtful' kong-g* = Chr. IV var en meget magtfuld konge) *(H,V,Ø)*

magthaver no *magthawwër, æ m., -ê, æ -ê; (Hs) magthawwër; (Hn) majthawwër, -n, -r, -n; (V,Ø) (æ majthawwër-r i æ samfun' ær ét åltijjê Guss bæjst baê* = magthaverne i samfundet er ikke altid Guds bedste børn) *(Hs)*

magtsyge no *majtsyeg; (H,V,Ø)* (se syge)

majdag no *majDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

maje (sig ud) uo *maij (sæ uw), majjê, majjê, h. majjê; (H,Ø) (hon majjër sæ åltij uw, når hon ska uw té fæjst* = hun majer sig altid ud, når hun skal til fest) *(H,V,Ø)*

majkat no *majkat; (H,V,Ø)* (se kat)

major no *major; (H,V,Ø) (Di war möj' stolt öwwër, at Djær fåër war blöwwên major* = de var meget stolte over, at deres far var blevet major) *(V,Ø)*

majroe n *majruew; (H,V,Ø)*

majs no *majs, æ m.; (Hs) majs; (Hn) majs, -ên; (V,Ø)*

majskolbe no *majskolb; (H,V,Ø)* (se kolbe)

majstang no *majstang'; (H) majstång; (V,Ø)* (se stang)

makke uo *ma'k, ma'kër, ma'kê, h, ma'kê; (H) mak', makkër, makkê, h. makkê; (V,Ø)* (arbejde, lave noget, dog ikke rutinearbejde) *(Do sijjê nøej formakkê uw* = du ser noget forslidt ud) *(V,Ø)*

makker no *makkër, æ m., makkër-r, æ makkër-r; (Hs) makkër; (Hn) makkër, -n, makkër-r, makkërn; (V,Ø)*

makrel n *makræl', æ m., -lër, æ -lër; (Hs) makræl'; (Hn) makræl, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø)*

makværk no *makwærk, æ m.; (Hs) makwærk; (Hn) makwærk, -ê; (V,Ø) (Deh æ nøej makwærk, haj Goër åh lawwër* = det er noget makværk, han går og laver) *(V)*

male 1 uo *måêl, målër, må-êlt, h. må-êlt; (H,V,Ø)* (male med farve)

male 2 uo *moêl, mo'lër, moêlt, h. moêlt; (H,V,Ø)* (male korn) (*wi ska ha moêlt nøej kuên i Daw. Dær ær hwérkên té kyërn hellër té Grijsên* = vi skal have malet noget korn i dag. Der er hverken til køerne eller til grisene) (V,Ø)

maler no *må-êlër, æ m,, må-êlër, æ må-êlër; (Hs) må-êlër; (Hn) målër, -n, -r, målërn; (V,Ø)*

maleri no *målêrij, æ m., målêrijjër, æ m.; (Hs) målêrij; (Hn) målêrij, -ê, -jër, -ërn; (V,Ø)*

malerisk to (ordet er for blomstrende for at kunne bruges på egnen, det omskr. t.: noget beskrivende)

malermester no *målërmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester)

maling no *måling, æ m.; (Hs) måling; (Hn) måling* el. *målling, -n; (V,Ø) (wi ska ha köbt nøej målling i Daw* = vi skal have købt noget maling i dag) *(V,Ø)*

malke uo *malk,-ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

malkeko no *malkkow; (H,V,Ø)* (se ko)

malkemaskine no *malkmaskijnê; (H) malkmaskijn; (V,Ø)* (se maskine)

malkespand no *malkspan', (H) malkspanj'; (V) malkspaj'; (Ø)* (se spand)

malkning no *malknéng, æ m., malknéngër, æ m.; (Hs) malknéng; (Hn) malknéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

malm no *malm, æ m.; (H) malm; (Hn) malm, -ên; (V,Ø)*

malt no *malt, æ m.; (Hs) malt; (Hn) målt, -ên; (V,Ø)*

maltbyg no *maltbyw; (H) måltbyew; (V,Ø)*

malte uo *malt, -ër, -ê, h. -ê; (H) målt, måltê, måltê, h, måltê; (V,Ø)*

malurt n *malêurt; (H,Øm) mal-öwt; (V,Øø)* (se urt) *(Deh ær éngên fornöwwêls åh smaew poh mal-öwt, sæjjër Dæm, som hår smawt-æn* = det er ingen fornøjelse at smage på malurt, siger dem, som har smagt den) *(Øø)*

man no *maen, æ m.; (Hs) maen; (Hn) maen, +n; (V,Ø)* (hesteman) *(hæjstn war pøntê op mæh flættê maen* = hesten var pyntet op med flettet man) *(V,Ø)*

man so *jæn; (H,V,Ø)*

mand no *man', æ m., mæn', æ m.; (Hs) man'; (Hn) manj, -ên, mænj, mænjên; (V) maj', majjên, mæj', mæjjërn; (Ø) (wi kommër tow' maj'* = vi kommer to mand) *(Ø) (åh wæër*

man' oh få uër = at være mand af få ord) *(Hn)*

manddrab no (omskr. t.: *moër* = mord) *(H,V,Ø)*

mande (sig op) uo *man sæ oph; (H) manj sæ oph; (V) maj' sæ oph; (Ø) (hon tow æn Dyjb énjånjing for åh manj sæ oph té åh protestiër* = hun tog en dyb indånding for at mande sig op til at protestere) *(V)*

mandefald no *manfal'; (H) manjfal'; (V) majfal'; (Ø)* (se fald)

mandel no *mannêl, æ m., man'lër, æ m.; (Hs) mannêl, man'ln, man'lër, man'lërn; (V,Ø)*

mandfolk no *manfålk, æ m.; (Hs) manfålk; (Hn) manjfålk, -ê; (V) majfålk, -n; (Ø) (jæn ska wæër hælDi, hwes jæn ka fé-êj jæt réjti majfålk i töl par bowsër* = man skal være heldig, hvis man skal finde ét rigtigt mandfolk i tolv par bukser) *(Ø)*

mandig to *manDi; (H,V,Ø) (Drængên töws Di war möj' manDi, Da Di röw siGarettër* = drengene syntes, de var meget mandige, da de røg cigaretter) *(V,Ø)*

mandkøn no *hankøn; (H) hanjkøn; (V) hajkøn; (Ø)*

mand-olm to *manwollên; (H) manjwollên; (V) majwollên; (Ø)* (f. eks. *maj'wollên tyjr* = olm tyr. Kan også bruges om mænd, evt spøgefuldt) *(H,V,Ø) (jæn ska wåër sæ for æn tyjr, som ær majwollên* = man skal vare sig for en tyr, som er mand-olm) *(Ø)*

mandshøj to *manshyw'; (H) manjshöw'; (V) majshöw'; (Ø) (hans haew war æn natuwrGronj, fowln sang, Dær war massêwijs oh mjælkbøttër, åh branjnællërn stow manjshøew wé hækkên* = hans have var en naturgrund, fuglene sang, der var massevis af mælkebøtter og brændenælderne stod mandshøje ved hækken) *(V)*

mandskab no *manskab; (H) manjskab; (V) majskab; (Ø)* (se skab)

mandsmod no *mansmued; (H,Øm) manjsmuh; (V) majsmuh; (Øø)* (se mod) *(sjow nåk, så ær-æ tit kwéjfolk, såm wijsër mansmued* = sjovt nåk, så er det tit kvindfolk, som viser mandsmod) *(H,Øm)*

mandsstærk to *manstærk; (H) manjstærk; (V) majstærk; (Ø) (Di wil ha Djær forslaw wetåê, så Di møt majstærk oph té Généralforsamlingn* = de ville have deres forslag vedtaget, så de mødte mandsstærkt op til generalforsamlingen) *(Ø)*

mandtal no *mantal; (H) manjtal; (V) majtal; (Ø) (i biwwêl histår'rên tow Josef åh Maria oh stéh té Betlehem for åh la sæ skryew i manjtal* = i bibelhistorien tog Josef og Maria af sted til Bethlehem for at lade sig skrive i mandtal) *(V)*

mane uo *maên, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (åh maên, Deh ær nøej hæws Gir sæ oh mæ* = at mane, det er noget hekse giver sig af med) *(H,V,Ø)*

mange bio *mannê; (H,V,Ø)*

mangedobbelt to *mannêDowwêlt; (H,V,Ø) (høstên war mannêDowlê, Deh oër* = høsten var mangedoblet, det år) *(V,Ø)*

mangekantet to *mannêkantê; (H) mannêkåntê; (V,Ø)*

mangel no *man'gêl, æ m., manglër, æ -ër; (Hs) man'gêl; (Hn) mån'gêl, -n, mån'glër, -n; (V,Ø) (Dær war mångêl poh katöflër Deh oër* = der var mangel på kartofler det år) *(V,Ø)*

mangelfuld to *mangêlful'; (H) mångêlful'; (V,Ø)*

mangelsygdom no *mangêlsygdom; (H) mångêlsywdom; (V,Ø)* (se sygdom) *(engêlsk syew ær æn mångêlsywdom* = engelsk syge er en mangelsygdom) *(V,Ø)*

mangelvare no *mangêlwårê; (H,V,Ø)* (se vare) *(i Daw ær Dær éngên mangêlwårër* = i dag er der ingen mangelvarer) *(H,V,Ø)*

mangeårig to *mannêori; (H,V,Ø)*

mangfoldig to *mangfolDi; (H,V,Ø) (mæjskër ær så sanlê blöwwên frugtbåër åh mangfolDi* = mennesker er så sandelig blevet frugtbare og mangfoldige) *(Ø)*

mangfoldiggøre uo (omskr. t.: *kopi-iër* = kopiere) *(H,V,Ø)* (eller *laew fliër eksemplarër* = lave flre eksemplarer) *(H.V,Ø)*

mangfoldighed no *mangfålDihéd; (H) mangfålDihé; (V,Ø)*

mangle uo *mangêl, manglër, mangêlt, h. mangêlt; (H) mångêl, månglër, mångêlt, h. mångêlt, (V,Ø)*

manglebræt no *mangêlbræt; (H) mångêlbræt; (V,Ø)*

mani no *manij; (H,V,Ø) (Deh war blöwwên æn hiel manij for Dæm åh spé-êl pussêlspél* = det var blevet en hel mani for dem at spille puslespil) *(H,V,Ø)*

manke no *mank, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mank; (Hn) mank, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

mankerem no *månkræm; (H,V,Ø)* (se rem)

manna no *manna; (H,V,Ø)* (mannagryn)

mannagrød no *mannaGröd; (H) mannaGröh; (V,Ø)*

manufakturhandler no *mannêfaktuwrhanlër; (H) mannêfatuwrhanjlër; (V) mannêfaktuwrhajlër; (Ø) (folk Gek té mannêfatuwrhanjlërn, når Di sku kyeb töw té wowsên* = folk gik til manufakturhandleren, når de skulle købe tøj til voksne) *(V)*

manøvre no *manøwwër; (H,V,Ø) (æ militær lawwê æ'tërorsmanøwwër* = militæret lavede efterårsmanøvrer) *(Hs)*

mappe no *map', æ m., mappër, æ m.; (Hs) map'; (Hn) map', mappên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

march no *marsh; (H,V,Ø)*

marchere uo *marshër, marshër, marshër, h. marshër; (H,V,Ø) (Deh ær stræng åh sku marshër mæh Gewær åh full oppakning uw oh lanjêwæjjên* = det er strængt at skulle marchere med gevær og fuld oppakning ud af landevejen) *(V)*

mare no *maër; (H,V,Ø) (Deh, haj hår Gjow, rijjër ham såm æn maër* = det, han har gjort, rider ham som en mare) *(Ø)*

marehalm n *maërhalm; (H,V,Ø)*

mareridt no *maërit; (H,V,Ø) (böhn ka fo maërit, nær Di Drömmër, Deh ka wowsên såmæj' åssê* = børn kan få mareridt, når de drømmer, det kan voksne såmænd også) *(Ø)*

margarine no *marGariên, æ m.; (Hs) marGariên; (Hn) marGariên, -ên; (V,Ø)*

mariehøne n *mariehøên; (H,V,Ø)*

mark no *mark', æ m., -ër, æ m.; (Hs) mark'; (Hn) mark', markên, markër, markërn; (V,Ø)*

markarbejde no *markarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde) *(fön+n war æ slijsom åh sku poh markarbê, no åm Daew blywwër æ Gjow poh kæmpêstue lajbrowsmaskijnër* = førhen var det slidsomt at skulle på markarbejde, nu om dage bliver det gjort på kæmpestore landbrugsmaskiner) *(Ø)*

markbuket no *markbukæt; (H,V,Ø)*

marked no *markêd, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) markêd; (Hn) markê, markê+ê, markê+ër, markê+ërn; (V,Ø)*

markedsdag no *markêsDaw; (H) markêsDaw; (V,Ø)* (se dag)

markedsplads no *markêdsplas; (H) markêsplas; (V,Ø)* (se plads) *(Dær ær fløttê ront poh markêsplassër i Haj Herrê, sjænnêst war æ i SkowsGor* = der er flyttet rundt på markedspladserne i Han Herred, senest var det i Skovsgård) *(Ø)*

markedspris no *markêsprijs; (H,V,Ø)* (se pris)

markmus n *markmuws; (H,V,Ø)*

markskel no *tål', æ t., tåêl, æ t.; (H) tål'; (Hn) tål', tållên, tåêl, tållên; (V,Ø) (wi ka tydli sij tållên* = vi kan tydelig se markskellene) *(V,Ø)* også *markskæl; (H,V,Ø)* (se skel)

marmelade no *marmelaêd, æ m, -ër, æ -ër; (Hs) marmelaêd; (Hn) marmelaêd, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

marmor no *marmor, æ m.; (Hs) marmor; (Hn) marmor, -ê; (V,Ø) (mannê foër Grawstien oh marmor* = mange får gravsten af marmor) *(H,V,Ø)*

marmorkugle no *marmorkuwl; (H) marmorkuêl; (V,Ø)* (se kugle)

marsk no *mæsk, æ m.; (Hs) mæsk; (Hn) mæsk, -ên; (V,Ø)*

marskandiser no *maskænDijsër; (H,V,Ø)*

marsvin n *marswijn; (H,V,Ø) (jæn ka tit sij' æ marswijn, som ær strajjê i Jammërbowtên* = man kan tit se et marsvin, som er strandet i Jammerbugten) *(Ø)*

martre uo (omskr. t.: *åh blyew pijn'* = at blive pint) *(H,V,Ø)*

marv no *marw, æ m.; (Hs) marw; (Hn) marw, -ên; (V,Ø) (hon hae æn stæm-m, Dær skar sæ Gjæmmêl marw åh biên* = hun havde en stemme, der gik gennem marv og ben) *(V,Ø)*

mas no *maes, æ m.; (Hs) maes; (Hn) maes, -ê; (V,Ø) (Dær war möj' maes mæh Dæj opGaêw* = der var meget mas med den opgave) *(H,V,Ø)*

mase uo *maes, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon skré-ég, Da hon fék yew poh æn bé'tê æddërkop, åh så kom hennê man' åhj maest-n, bé'tê stakkêl* = hun skreg, da hun så en lille edderkop, og så kom hendes mand og maste den, lille stakkel) *(H)*

mask no *mæsk, æ m.; (Hs) mæsk; (Hn) mæsk, -ên; (V,Ø) (nær Di hår maltê byeg, så blywwër æ mæsk tébaeg, åh Dé foër æ swijn åh ied* = når de har maltet byg, så bliver masken tilbage, og den får svinene at æde) *(Hs)*

maske 1 no *mask, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mask; (Hn) mask, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (f. eks. på strømpe) *(hwes Dær war löwwên æn mask poh stréktöwwë, så måt kuenên træwl op åh béGøej forfråh* = hvis der var løbet en maske på strikketøjet, så måtte konen trævle op og begynde forfra) *(Ø)*

maske 2 no *mask, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mask; (Hn) mask, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (ansigtsmaske) *(æ bar Gék*

ront mæ maskër åh fék brøh åh kaêg té Fastêlawn = børnene gik rundt med masker og fik brød og kage til Fastelavn) *(Hs)*

maskepi no *maskêpij, æ m.; (Hs) maskêpij; (Hn) maskêpij, -ê.; (V,Ø) (jæn ku Gott tink sæ åh wiéj, hwa Déh ær for nøej maskêpij, politikërn hår for* = man kunne godt tænke sig at vide, hvad det er for noget maskepi, politikerne har for) *(V,Ø)*

maskespil no *maskêspél; (H,V,Ø)* (se spil) *(i Italiên ka jæn sij' maskêspél poh Djær teatër-r* = i Italien kan man se maskespil på deres teatre) *(H,V,Ø)*

maskine no *maskiejn, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) maskiejn; (Hn) maskiejn, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

maskineri no *maskijnêrij, æ m.; (Hs) maskijnêrij; (Hn) maskijnêri, -ê; (V,Ø)*

maskingevær no *maskijnGewær; (H,V,Ø)* (se gevær) *(nuên oh wos hår såm rekruttër wæt maskijnGewærskøttër åh wi sku slæêb ohstéh mæ æ tong Massên maskijnGewær* = nogen af os har som rekrutter været maskingeværskytter og skullet slæbe af sted med et tungt Madsen maskingevær) *(H,V,Ø)*

maskinstation no *maskijnstasjown; (H,V,Ø)* (se station)

masse no *massê, æ m.; (Hs) massê; (Hn) massê, -n; (V,Ø)*

massevis to *massêwijs; (H,V,Ø) (Dær war massêwijs oh æblër, Dæn(Dænj/Dæj sommër* = der var massevis af æbler den sommer) *(H/V/Ø)*

massiv to *massiw; (H,V,Ø)*

mast no *mast, æ m. -ër, æ -ër; (Hs) mast; (Hn) mast, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (mastn war knækkê i stårmên* = masten var knækket i stormen) *(V,Ø)*

mat, matte to *mat, mat; (H,V,Ø) (haj såh nøêj mat uw ættër hans sywdom* = han så noget mat ud efter hans sygdom) *(Ø)*

materiale no *matrialê, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) matrialê; (Hn) matrialê, matrialêh, matrialër, -n; (V,Ø)*

matrikel no *matrikl, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) matrikl; (Hn) matrikl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

matrikelnummer no *matrikkêlnommër; (H,V,Ø)* (se nummer)

mave no *maew, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) maew; (Hn) maêw, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø) bællër, -n, -r, -rn; (Ø)*

mave sig uo *maêw sæ, mawër sæ, mawê sæ. h. m. sæ; (H,V,Ø) (rekruttër ska åltijjê maew sæ fræm i wåt pløër* = rekrutter skal altid mave sig frem i vådt pløre) *(H,V,Ø)*

mavebælte no *maêwbælt; (H,V,Ø)* (se bælte) *(a ka ét forstoh æ, mæn Dær ær folk, såm ka lij åh warm sæ mæ æn maêwbælt* = jeg kan ikke forstå det, men der er folk, som kan lide at varme sig med et mavebælte) *(H)*

maveforgiftning no *maêwfåGiftning; (H,V,Ø)* (se forgiftning)

mavekneb no (omskr. t.: *unt i æ maew/mawên* = ondt i maven) *(Hs/V,Ø)*

maveonde no (omskr. t.: *unt i æ maew/mawên* = ondt i maven) *(Hs/V,Ø)*

mavepine no *maêwpijn; (H,V,Ø)* (se pine)

mavesur to *maêwsuwr; (H,V,Ø) (Deh ær ék rår åh kom for næe poh fålk, Dær ær maêwsuwër* = det er ikke rart at komme for tæt på folk, der er mavesure) *(V,Ø)*

mavesæk no *maêwsæk; (H,V,Ø) (et forDéh té Deh Gjör nøêj, mæn han håër æn lit stuê maêwsæk* = ikke fordi at det gør noget, men han har en lidt stor mavesæk) *(H)* (se sæk)

mavesår no *maêwsoër; (H,V,Ø)* (se sår) *(farhæn war æn maewsoër engên spøeg, jæn sku skæërs åh syjs åh Deh hiele, no ska jæn baër ha pæniselijn* = førhen var et mavesår ingen spøg, man skulle skæres og sys og det hele, nu skal man bare have penicillin) *(H)*

med fo *mæh; (H,V,Ø)*

medalje no *mæDaljê, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mæDaljê; (Hn) mæDaljê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh war liéj té Dæn stue GulmæDaljê* = det var lige til den store guldmedalje) *(H)*

medansvar no *mædanswar; (H)* (omskr. t.: *åh ha answar sammêl mæh nuên ajjër/anjër/ajjër* = et ansvar sammen med nogen andre) *(H/V/Ø)* (se ansvar)

medbestemmelse no *mæbéstæmmêls; (H,V,Ø)* (se bestemmelse) *(mæbéstæmmêls ær æn Gue téng, hwes jæn Da ka béstæm-m sæ té nøej* = medbestemmelse er en god ting, hvis man da kan bestemme sig til noget) *(H,V,Ø)*

medbringe uo (omskr. t.: *ta nøej mæh* = tage noget med) *(H,V,Ø)*

medbør no (omskr. t.: *mæhwin'/mæhwénj/mæwéj'* = medvind) *(H/V/Ø)* (egentlig et sejlerudtryk)

meddele uo *mæhDiel; (H,V,Ø)* (se dele)

meddelelse no *mædDiêlêls, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mæd-Diêlêls; (H) mæhDielêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

meddeler no *mædDielër; (H) mæhDielër; (V,Ø) (poltiê browwër mæhDielër-r, Deh ær nuên såm fortællër, hwa Dær foërGoe i Dæj kriminællê åjjërwærdên* = politiet bruger meddelere, det er nogen, som fortæller, hvad der foregår i den kriminelle underverden) *(Ø)*

meddelsom to *mæhDielsåm; (H,V,Ø) (åh wæër mæh-Dielsåm, Deh ka Gott wæër æn Gue ting* = at være meddelsom, det kan godt være en god ting) *(H,V,Ø)*

mede uo (omskr. t.: *åh fesk* = at fiske) *(H,V,Ø)*

medejer no *mæd-æjjër; (H) mæh-æjjër; (V,Ø)* (se ejer) *(kun+n war mæh-æjjër oh Goërn* = konen var medejer af gården) *(V,Ø)*

medestang no *meêdstang; (H) meêstång; (Øm) feskestång; (V,Øø)* (se stang)

medfart no *mæfårt; (H,V,Ø)* (se fart) *(Di Ga ham æn hoër mæfårt* = de gav ham en hård medfart) *(H,V,Ø)*

medfødt to *mæføj'; (H,V,Ø) (Deh, haj ka, ær ék tillær, Deh ær mæføj'* = det, han kan, er ikke tillært, det er medfødt) *(Ø)*

medfølelse no *mæfølêls; (H,V,Ø)* (se følelse)

medføre uo *mæføër; (H,V,Ø)* (se føre) *(hwes Do spijsër for möj' åh blywwër wéh for læeng, så mæføër Deh nuen fliër kilo* = hvis du spiser for meget, og bliver ved for længe, så medfører det nogen flere kilo) *(H,V,Ø)*

medgang no *mæGang', æ m.; (Hs) mæGang'; (Hn) mæGång', -ên; (V,Ø)*

medgift no *mæhGywt, æ m., -ër, æ. -ër; (Hs) mæhGywt; (Hn) mæhGywt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (mæhGywt, Deh ær kéj' fråh Gammêl Daew, såm Deh, brudên sku ha mæ, når hon blöw Gywt* = medgift, det er kendt fra gamle dage, som det, bruden skulle have med, når hun blev gift) *(V,Ø)*

medgive uo *mæGi'; (H,V,Ø)* (se give) *(a wel mæGi', at han ær flitti* = jeg vil medgive, at han er flittig) *(H)*

medgørlig to *mæGjørli; (H) mæGjørli; (V,Ø)* (omskrives også til: *næm åh ha mæh åh Gjøër/Gøër* = nem at have med at gøre) *(H/V,Ø)*

medgå uo (omskr. t.: *Goh mæ té* = gå med til) *(H,V,Ø)* (se gå) *(Dær Goër æn stuê snaps åh let kaffê mæh té æn béttê swot* = der går en stor snaps og lidt kaffe med til en lille sort) *(V,Ø)*

medhjælp no *mæhjælp; (H,V,Ø)* (se hjælp)

medhjælper no *mæhjælpër; (H,V,Ø)* (se hjælper)

medhold no *mæhål'; (H,V,Ø)* (se hold) *(hanj fék mæhål' i rættên* = han fik medhold i retten) *(V)*

medhør no *mædhøër; (H) mæhøër; (V,Ø) (télefon+n war såt poh mæhøër* = telefonen var sat på medhør) *(V,Ø)*

medisterpølse no *meDistërpöls; (H,V,Ø)* (se pølse)

medlem no *mædlæm', æ m., mædlæmmër, æ m.; (Hs) mædlæm'; (Hn) mæhlæm', mæhlæmmê, mæhlæmmër, -n; (V,Ø)*

medlemskab no *mædlæmskab; (H) mæhlæmskaeb; (V,Ø)* (se skab)

medlidenhed no *mædlidênhéd; (H) mæliênhé; (V,Ø)*

medløber no *mædløbër; (H) mæløbër; (V,Ø)* (se løber) *(han ær lisåm æ win' blæ'sër, han ær æn ræjti mædløbër* = han er ligesom vinden blæser, han er en rigtig medløber) *(Hs)*

medmenneske no *mædmænnêsk; (H) mæmænjêsk; (V) mæmæjjêsk; (Ø)* (se menneske) *(Dær ær mannê slaws mænjêskër, mæn Di ær woër mæmænjêskër ållsammêl* = der er mange slags mennesker, men de er vore medmennesker allesammen) *(V)*

medmenneskelig to (omskr. t. f. eks.: *flenk té åh tink poh ajjër/anjër/ajjër æn sæ siel* = flink til at tænke på andre end sig selv) *(H,V,Ø)*

medmindre *mæminnër; (H) mæménjër; (V) mæméjjër; (Ø) (Do ær ét walkommên té åh wæër mæh, mæminnër Do bétålër Dijn anDiel* = du er ikke velkommen til at være med, medmindre du betaler din andel) *(H)*

medpart no *mæpårt; (H,V,Ø)* (se part) *(ålt Deh Dær war héjjê mæpårt, Da Di blöw Gywt* = alt det dér var hendes medpart, da de blev gift) *(Ø)*

medregne uo *mæræên; (H,V,Ø)* (se regne) *(Do ska hoew åh mæræên åll Dijn uGywtër* = du skal huske at medregne alle dine udgifter) *(H,V,Ø)*

medskyldig to *mæhskylDi; (H,V,Ø) (han war mæhskylDi i tywwêrijjê* = han var medskyldig i tyveriet) *(H/V/Ø)*

medspiller no *mæhspéllër; (H,V,Ø)* (se spiller) (omskrives også til *han/hanj/haj spéllër mæh* = han spiller med) *(H,V,Ø)*

medtage uo *mæta; (H,V,Ø)* (se tage) (også omskrivning: *ta mæh* = tage med) *(H,V,Ø) (han tow si sykkêl mæh op té si sæng, han war möj' Glåh wé æn* = han tog sin cykel med op til sin seng, han var meget glad ved den) *(H)*

medtaget to *mæhtåê; (H,V,Ø) (ættër Dænj trafikuløk soh hanj nøej mæhtåê uw'* = efter den trafikulykke så han noget medtaget ud) *(V)*

medvidende to (omskr. t. f. eks.: til *Deh kennër/kénjër/ kéjjër Di té* = det kender de til - det er de medvidende om) *(H/V/Ø)*

medvind no *mæhwin'; (H) mæhwénj'; (V) mæhwéj'; (Ø)* (se vind) *(Deh ær skjön åh ha mæwéj' poh sykêl* = det er skønt at have medvind på cykel) *(Ø)*

medvirke uo (omskr. t. f. eks.: *wæër mæh té* = være med til) *(H,V,Ø)*

medynk no *mæh-ønk; (H,V,Ø)* (se ynk) *(knæjtn fal' åh slow sæ nøej så forskræklê, mæn Deh fék hanj éngên mæh-ønk for* = knægten faldt og slog sig noget så forskrækkeligt, men det fik han ingen medønk for) *(V)*

megen, meget to *möj'; (H,V,Ø)*

meje uo *mæej, mæjër, mæjê, h. mæjê; (H,V,Ø) (hon mæjê ål mostanj niër* = hun mejede al modstand ned) *(V)*

mejepind no *mæjjêpéj'; (V,Ø)* (se pind) (et gitter af trælister, som sattes på leen ved høst, og som hjalp til at samle stråene) Udtrykket kendes ikke i (*H).*

mejer n *mæjër; (H,V,Ø)* (insekt, spindler)

mejeri no *méjjërij, æ m. -r, æ -r; (Hs) méjjërij; (Hn) méjjërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

mejeribestyrer no *méjjëribéstyër; (H,V,Ø)* (se bestyrer) *(i Deh béttê mæjjërij Gék méjjëribéstyërn rojt åh sang, så Deh rongê. Deh ku høërs wit åmkréng* = i det lille mejeri gik mejeribestyreren rundt og sang, så det rungede. Det kunne høres vidt omkring) *(Ø)*

mejerist no *méjjërist, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) méjjërist; (Hn) méjjërist, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

mejetærsker no *mæéjtæskër, æ m., -r, æ -r; (Hs) mæéjtæskër; (Hn) mæéjtæskër, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

mejse n *mæjs; (H,V,Ø)* (fugl)

mejsel no *mæjsêl, æ m., mæjslër, æ mæjslër; (Hs) mæjsêl; (Hn) mæjsêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

mejsle uo *mæjsl, -ër, mæjsêlt, h. mæjsêlt; (H,V,Ø) (stienhowwërn mæjsêlt nawn uw poh Grawstiên-n* = stenhuggeren huggede navne ud på gravstenene) *(V,Ø)*

mel no *miel, æ m.; (Hs) miel; (Hn) miel, mielê; (V,Ø) (mielê ska røres uw' i mjælkn, føn+n wi ka laew paéjkawwër oh æ* = melet skal røres ud i mælken, før vi kan lave pandekager af det) *(V,Ø)*

melde uo *mæl-l, mællër, mælt, h. mælt; (H) mæel, mællër, mælt, h. mælt; (V,Ø) (a håër mælt ham té politiê* = jeg har meldt ham til politiet) *(H,V,Ø)*

melding no *mælling, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mælling; (Hn) mælling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær Da æn tåssê mælling, Do kommër mæh* = det er da en tosset melding, du kommer med) *(H,V,Ø)*

meldrøjesvamp n *mielDröewswåmp; (H,V,Ø)* (se svamp) (giftig svamp i rug)

meldug n *mielDow'; (H,V,Ø)* (*méélDow' ær æn hwiéj bélægning poh plånjtër, poh Groj oh swåmp* = meldug er en hvid belægning på planter p. gr. a. svamp) *(V)*

mele uo *miel-l, mielër, mielt, h. mielt; (H,V,Ø) (haj mielt sijn ijên kaew* = han melede sin egen kage) *(Ø)*

melet to *mielê; (H,V,Ø) (æblê smawt mielê* = æblet smagte melet) *(V,Ø)*

melis no *melis; æ m.; (Hs) melis; (Hn) melis, -sê; (V,Ø)*

mellem fo *mæl-l; (H,V,Ø) (Dyjjên i mettên, såe fanjên, hanj såt i mæl-l tow sawførër-r* = dyden i midten, sagde fanden, han sad i mellem to sagførere) *(V)*

mellemfornøjet to *mælfornywwê; (H) mælfornöwwê; (V,Ø) (Dæn bé'tê war mælfornywwê öwwër, at hans muër hae såê, at han sku i sæng'* = den lille var mellemfornøjet over, at hans mor havde sagt, at han skulle i seng) *(H)*

mellemgang no *mæelGang; (H) mællêmGång; (V,Ø)* (se gang)

mellemgulv no *mæelGuêl; (H) mællêmGål; (V,Ø)* (se gulv) *(Deh ær ét rår åh fo æn stød i æ mæelGuêl* = det er ikke rart at få et stød i mellemgulvet) *(Hs)*

mellemmad no *mælmah, æ m., mælmaër, æ m.; (Hs) mælmah; (Hn mælmah, mælmaên, mælmaër, mælmaërn; (V,Ø) (*både måltidet og brødskiven) (der skelnes mellem fin og grov mellemmad, franskbrød og rugbrød) *(mælmah browwês åssê åm mad/mah té awtên* = mellemmad bruges også om mad til aften) *(H/V,Ø)*

mellemmand no *mællêmman'; (H) mællêmmanj'; (V) mællêmmaj'; (Ø)* (se mand) *(forhanjlingên foërGek jæmmêl æn mællêmmanj'* = forhandlingen foregik gennem en mellemmand) *(V)*

mellemregning no *mælræning; (H) mælmræning; (V,Ø)* (se regning) *(hwes ræênstøkkê ær stuër, ka æ Gott löen sæ åh laew nuên mælmræningër* = hvis regnestykket er stort, kan det godt lønne sig at lave nogle mellemregninger) *(V,Ø)*

mellemrum no *mælrom'; (H) mælmrom'; (V,Ø)* (se rum) *(Dær war næjstn éngên mælrom' imæl swåelré-ërn åjjër tawskægê* = der var næsten ingen mellemrum mellem svalederne under tagskæget) *(Ø)*

mellemskole no *mælmskuêl; (H,V,Ø)* (se skole) *(Dær ær fijjê klassër i æ mælmskuêl* = der er fire klasser i mellemskolen) *(Hs)*

mellemtiden no *æ mæltij; (Hs) mæltijjên; (V,Ø) (i æ mæltis skéj Dær nøej, som forannër Deh hielê* = i mellemtiden skete der noget, som forandrede det *hele) (Hs)*

mellemting no *mælténg'; (H) mælmténg'; (V,Ø)* (se ting) (*orangsjé ær æn mælmténg' imæêl rø' åh Gu-l* = orange er en mellemting mellem rød og gul) *(H,V,Ø)*

mellemvej no *mællêmwæj'; (H,V,Ø) (Deh ær Gott hwés jæn ka fénj æn mællêmwæj'* = det er godt, hvis man kan finde en mellemvej) *(V)*

mellemværende no *mællêmwærên; (H,V,Ø)* (omskrives også f. eks.: *Dær ær nøej kyërn imæel Dæm* = der er noget kørende imellem dem) *(H,V,Ø)*

mellemværk no *mælwærk; (H) mælmwærk; (V,Ø)* (se værk) *(hon såt æn stø'k mælwærk in' poh sijn puêdbétræk* = hun satte et stykke mellemværk ind på sine pudebetræk) *(Hs)*

mellemøre no *mællêmøër; (H,V,Ø)* (se øre)

mellemørebetændelse no *mællêmøërbétænnêls; (H) mællêmøërbétænjêls; (V) mællêmøërbétæjjêls; (Ø)* (se betændelse) *(mannê böên foër mællêmøërbétæjjêls, som smoh, mæn Di ka blyew oh mæ-æ, hwes Di foër såt æ Dræên i tromhéjjên* = mange børn får mellemørerbetændelse som små, men de kan blive af med det, hvis de får sat et dræn i trommehinden) *(Ø)*

mellus n *mielluws; (H,V,Ø)* (se lus) *(mielluws æe æn béttê hwij' flow, som löwwër poh blåên oh mannê plånjtër, åh réjti möj' i Dryewhuwes* = mellus er en lille hvid flue, som lever på bladene af mange planter, og rigtig meget i drivhuse) *(V)*

men bio *mæn; (H,V,Ø)*

men no *méên; (H,V,Ø)* (skadevirkning) *(a fék engên méên æ'tër åh wæër Drattê niër fræh mi taeg* = jeg fik ikke men efter at være drattet ned fra mit tag) *(H)*

mene uo *mé-ên, ménnër, mént, h. mént; (H,V,Ø) (Deh ménnër a, åh Deh hår a åltijjê mént* = det mener jeg, og det har jeg altid ment) *(H,V,Ø)*

meneder no *ménédër ; (H,V,Ø)* (se ed) *(æn ménédër, ær jæn, som ék hållër Deh, haj hår awlå éd poh* = en meneder er én, som ikke holder det, han har aflagt ed på) *(Ø)*

menig to *méni; (H,V,Ø) (han ær baër méni solDat* = han er bare menig soldat) *(H)*

menighed no *menihéd, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) menihéd; (Hn) menihéd, -ên, -ër, -ërn; (V) menihé, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (hwes æ menihéd kon ær Dæm, som séjjër i æ kjærk, hwær sönDa, så ær æn möj' bé'tê* = hvis menigheden kun er dem, som sidder i kirken hver søndag, så er den meget lille) *(Hs)*

menighedsråd no *ménihédsråd; (H) ménihésråd; (V,Ø)* (se råd)

mening no *méning, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) méning; (Hn) méning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

meningsforskel no (omskrives til f. eks.: *ét/ék åh wæër éni* = ikke at være enige) *(H/V,Ø)* (se forskel)

meningsfælle no (omskr. t. f. eks.: *jæn åh wæër eni mæh* = én, at være enig med) *(H,V,Ø)*

meningsløs to *meningsløes; (H,V,Ø) (a töws, Deh ær meningsløes åh spies Grønsåwwër* = jeg synes, det er meningsløst at spise grøntsager) *(Øø)*

menneske no *mænnêsk, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mænnêsk; (Hn) mænjêsk, -ê, -ër, -ërn; (V) méjjêsk, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

menneskekærlig to (omskr. t.: *åh wæër kærli moh mænnêskër/mænjêskër/mæjjêskër* = at være kærlig mod mennesker) *(H/V/Ø)*

menneskelig to *mænskli; (H) mænjsklê; (V) mæjsklê; (Ø) (Do ska ét wæër så stræng', pröw åh wæër lét mænskli* = du skal ikke være så streng, prøv at være lidt menneskelig) *(H)*

menneskeliv no *mænsklyw; (H) mænjsklyw; (V) mæjsklyw; (Ø)* (se liv)

menneskeret no *mænskræt; (H) mænjskræt; (V) mæjskræt; (Ø)* (se ret)

menneskevenlig to (omskr. t.: *åh wæër wænli/wænlê moh mænnêskër/mænjêskër/mæjjêskër* = at være venlig mod mennesker) *(H/V/Ø)*

menneskeværdig to *mænskwærDi; (H) mænjskwærDi; (V) mæjskwærDi; (Ø)*

mens bio *mæns* el. *imæns; (H,V,Ø)*

mer, mere, mest to *miê, miër, mjæst; (H,V,Ø)*

mergel no *mærgêl, æ m.; (Hs) mærgêl; (Hn) mærgel, -n;*

(V,Ø) (mergel tilførtes som jordforbedring på grund af kalkindholdet)

mergelgrav no *mærgêlGraw; (H,V,Ø)* (se grav)

messe 1 no *mæssê, æ m., mæssër, æ m.; (Hs) mæssê; (Hn) mæssê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (gudstjeneste) *(Dær hållês mæssê i æ kjærk hwær sönDa* = der holdes messe, i kirken hver søndag) *(Hs)*

messe 2 no *mæssê, æ m.; mæssër, æ m.; (Hs) mæssê; (Hn) mæssê, -n, -r, -rn; (V,Ø)* (eks. officersmesse)

messe uo *mæs-s, mæssër, mæst, h. mæst; (H,V,Ø) (nuên præjstër mæssër fråh altër-r* = nogle præster messer fra alteret) *(V,Ø)*

messedreng no *mæssêDræng; (H,V,Ø)* (se dreng)

messehagel no *mæssêhagêl; (H,V,Ø) (Dronning MarGrethe hår tæjnê nuên mæssêhaglër* = dronning Margrethe har tegnet nogle messehagler) *(H,V,Ø)*

messing no *mæssing, æ m.; (Hs) mæssing, -ê; (V,Ø) (lyjêsstagên war lawwê oh mæssing* = lysestagen var lavet af mæssing) *(V,Ø)*

mestendels to *mjæstênDiels; (H,V,Ø)*

mester no *mæjstër, æ m., mæjstër-r, æ m.; (Hs) mæjstër; (Hn) mæjstër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (mæjstër blywwër möj' browt åm hånwærksmæjstër-r* = mester bliver meget brugt om håndværksmestre) *(H)*

mesterbrev no *mæjstërbröw'; (H,V,Ø)* (se brev)

mesterlig to *mæjstêli; (H,V.Ø) (Dær war ék nøêj mæjstêli wé Deh konstwærk* = der var ikke noget mesterligt ved det kunstværk) *(V,Ø)*

mesterskab no *mæjstërskaeb; (H,V,Ø)* (se skab)

mesterstykke no *mæjstërstøk'; (H,V,Ø)* (se stykke) *(Deh sølsmøk ær hans mæjstërstøk'* = det sølvsmykke er hans mesterstykke) *(H,V,Ø)*

mestre uo *mæjstër, mæjstër, mæjstër-r, h. mæjstër-r; (H,V,Ø) (Deh jænnêst hanj mæjstër, Deh ær åh laew sows té katöflërn* = det eneste han mestrer, det er at lave sovs til kartoflerne) *(V)*

metal no *métal, æ m., -lër, æ -lër; (Hs) métal; (Hn) métal, -lê, -lër, -lërn; (V,Ø)*

meter no *métër, æ m; (Hs) métër; (Hn) métër, -n; (V,Ø) (hon slæd' sæ fræm poh swömbanên, métër for métër* = hun sled sig frem på svømmebanen, meter for meter) *(V,Ø)*

middag no *meida; (H) mæjja; (V,Ø)* (se dag)

middagslur no *meidasluwr; (H) mæjjêsluwr; (V,Ø)* (se lur) *(wi ær mannê, såm töws åm æn meidasluwr* = vi er mange, som synes om en middagslur) *(H)*

middagsmad no *yjjên, (H,V), öjjên; (Ø)* (se sidst i Ordsamlingen under spisning)

middagssøvn no *meidassöwn; (H) mæjjêssöwn; (V,Ø)* (se søvn)

middel no *middêl, æ m., midlër, æ m.; (Hs) middêl; (Hn) middêl, midlê, midlër, -n; (V,Ø) (Deh ku wæër skön, åh ha æ middêl moh åh blyêw Gammêl* = det kunne være skønt at have et middel mod at blive gammel) *(V,Ø)*

middelalder no *middêlållër; (H,V,Ø)* (se alder) *(Dær finnês towåhtyêw kjærkër fræh æ middêlållër i Han Hærrêd* = der findes 22 kirker fra middelalderen i Han Herred) *(Hs)*

middelhøj to *middêlhyw'; (H) middêlhöw; (V,Ø)*

middelstor to *middêlstuër; (H,V,Ø)*

middelvej no *middêlwæj'; (H,V,Ø)* (se vej) *(nuen töws Deh ær bæjst åh Go poh Dæn Gyllên middêlwæj', mæn ær-æ nu åssê Deh?* = nogle synes, det er bedst at gå på den gyldne middelvej, men er det nu også det?) *(H,V,Ø)*

mide no *mijdê, æ m, mijdër, æ mijdër; (Hs) mijdê; (Hn) mijdê, -n, -ër, -ërn; (H,V,Ø) (æn mijdê ær æn béttê flå' jæn, Dær krãwlër* = en mide er en lille flad en, der kravler) *(V,Ø)*

midlertidig to (omskr. t.: *foërløbi* = foreløbig) *(H,V,Ø)*

midnat no *midnæt; (H) méjnæt; (V,Ø)* (se nat)

midsommer no *møtsommër; (H,V,Øm) midsommër; (Øø)*

midt (i/på) bio *mø(e)t i/poh; (H,V,Øm) mét i/poh; (Øø) (haj séjjër mø(e)t i salên* = han sidder midt i salen) *(V,Øm)*

midte no *mø(e)t, æ mø(e)t; (H,V,Øm) mét', méttên; (Øø) (Deh æ skjøn å ha ham i wor mø(e)t* = det er skønt at have ham i vor midte) *(H,V,Øm)*

midterskilning no *mø'tskælling; (H) møttërskelning; (V,Øm) méttërskælning; (Øø) (mannê Gammêl mæj' hår æn bré-éj méttërskælning* = mange gamle mænd har en bred midterskilning) *(Øø)*

midterst to *mø'têst; (H) møttërst; (V,Øm) méttërst; (Øø)*

midtpunkt no *mø'tpongt; (H) møtpongt; (V,Øm) métpongt; (Øø)* (se punkt) *(han ku Gott li, åh wæër æ mø't-pongt i æ fæjst* = han kunne godt lide, at være midtpunk-

tet i festen) *(Hs)*

midtskibs to *mø'tskibs; (H) møtskibs; (V,Øm) métskibs; (Øø) (Deh ær bæjst åh wæër møtskibs, nær Deh stormër, Dær Gøngër æ ék så möj'* = det er bedst at være midt-skibs, når det stormer, det gynger det ikke så meget) *(V,Øm)*

midtvejs to *mø'twæjs; (H) møtwæjs; (V,Øm) métwæjs; (Øø) (kuenên åh manjên war åmtrænt møtwæjs i lywwê* = konen og manden var omtrent midtvejs i livet) *(V)*

midvinter no *mø'twéntër; (H) møtwintër; (V,Øm) métwintër; (Øø)* (omskrives også til: *mø't åm æ wintër; (Hs) møt/mét åm wintërn) (Hn,V,Ø)* (se vinter)

mil no *miel', æ m., miel, æ m.; (Hs) miel'; Hn) miel', -ên, miel, -ên; (V,Ø) (Di Gammêl ku Gott Go' mannê miel, åh nuên ka ennoh* = de gamle kunne godt gå mange mile, og nogle kan endnu) *(H,V,Ø)*

mild to *mel'; (H) mil'; (V,Ø) (ættër at han kam' hjæm mæh Dæn blomst, béGøéj hon åh sij' mil' té ham* = efter at han kom hjem med den blomst, begyndte hun at se mildt til ham) *(Ø)*

mildne uo *meln, -ër, -t, h. -t; (H) miln, -ër, -t, h. -t; (V,Ø) (Gud melnt æ loft for Di kléppê foër* = gud mildnede luften for de klippede får) *(Hs)*

mile 1 no *miêl, æ m., -ër, -ër; (Hs) miêl; (Hn) miêl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (sandbanke) *(Dæn støest miêl i Danmark ær Dæn i Råbjær* = den største mile i Danmark er den i Råbjerg) *(H)*

mile 2 no *miêl, æ m., -ër, -ër; (Hs) miêl; (Hn) miêl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (opstablede sten el. træstykker)

milepæl no *mielpæl'; (H,V,Ø)* (se pæl)

milevidt to *miéjlwit; (H,V,Ø) (æ såênkléttër stækkër sæ miéjlwit öwwër Han Hærrê i naër* = sandklitterne strækker sig milevidt over Han Herred i nord) *(Hs)*

mimre uo *mimmër, mimmër, mimmër, h. mimmër; (H,V,Ø) (hon såt åh mimmër såm æn kanin* = hun sad og mimrede som en kanin) *(H,V,Ø)*

minde no *min-n, æ m., minnër, æ m.; (Hs) min-n; (Hn) ménj-j, ménjê, ménjër, -n; (V) mé-êj, méjjê, méjjër, méjjërn; (Ø) (ménjërn hår a Dah* = minderne har jeg da) *(V)*

minde uo *min-n, minnër, minnê, h. minnê; (H) minj-j, minjër, minjê, h. minjê; (V) mé-êj, méjjër, méjjê, h. méjjê; (Ø) (hon méjjër mæ åm jæn a kéjjër* = hun minder mig om en, jeg kender) *(Ø)*

mindelig to *minlê; (H) minjlê; (V) méjlê; (Ø) (Di fék sæ æn minjlê orning oh probléhmê* = de fik sig en mindelig ordning af problemet) *(V)*

mindelighed no (omskr. t.: i *ål frédsomlihéd/ frésomlihéh* = i al fredsommelighed) *(H/V,Ø)*

minderig to *ménnërig; (H) minnërij; (V,Ø) (Deh blöw æn ménnërig oplöwwêls* = det blev en minderig oplevelse) *(H)*

mindeskrift no *ménnêskröwt; (H,V,Ø)* (se skrift)

mindesmærke no *ménnêsmærk; (H) ménjêsmærk; (V) méjjêsmærk; (Ø)* (se mærke)

mindesten no *min-nstiên; (H) ménjstiên; (V) méjstiên; (Ø)* (se sten)

mindestund no *mennêståên; (H) minnêstunj'; (V) minnêstuj'; (Ø)* (se stund) *(ættër béGrawwêlsn blöw Dær hål æn minnêstunj' for ham* = efter begravelsen blev der holdt en mindestund for ham) *(V)*

mindeværdig to *ménnêwærDi; (H) minnêwærDi; (V,Ø) (Deh blöw æn minnêwærDi ræes té Kjöwwênhawn* = det blev en mindeværdig rejse til København) *(V,Ø)*

mindrebemidlet to *ménnërbémidlê; (H) ménjërbémidlê; (V) méjjërbémidlê; (Ø) (Deh ær ék sjow åh wæër ménjër-bémidlê* = det er ikke sjovt at være mindrebemidlet) *(V)*

mindretal no *mennërtal; (H) ménjërtal; (V) méjjërtal; (Ø)* (se tal) *(i Sönjërjyllanj ær Dær æ ménjërtal oh hjæm-mêtyskër-r* = i Sønderjylland er der et mindretal af hjem-metyskere) *(V)*

mindreværdig to *mennërwærDi; (H) ménjërwærDi; (V) méjjërwæeDi; (Ø)*

mindreårig to *mênnërori; (H) ménjërori; (V) méjjërori; (Ø)*

mindske uo *ménsk; (H) (for)ménjsk; (V) (for)méjsk; (Ø) (Deh réng-g wæjlê hår ménskê æ uwbyt oh æ høst* = det ringe vejr har mindsket udbyttet af høsten) *(Hs)*

mindst, mindste to *ménst', ménst; (H) ménjst', ménjst; (V) méjst', méjst; (Ø) (Deh hæër ær Deh ménjst' oh Di tow onjër* = det her er det mindste af de to onder) *(V)*

mindstemål no *ménstmoel; (H) ménjstmoêl; (V) méjst-moêl; (Ø)* (se mål) *(hwes Do fångër æn fesk, som ær ojjër méjstmoêlê, så ska Do smit æn uw ijæn* = hvis du fanger en fisk, som er under mindstemålet, så skal du smide den ud igen) *(Ø)*

mine 1 no *mijn, æ m., mijnér, æ m.; (Hs) mijn; (Hn) mijn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (ansigtsudtryk)

mine 2 no *miên, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) miên, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (sømine/landmine/kulmine)

minedrift no *mijnDröwt; (H,V,Ø)* (se drift)

minefare no *mijnfåër; (H,V,Ø)* (se fare)

minesprængning no *miênsprængning; (H,V,Ø)* (se sprængning)

minestryger no *miênstrygër; (H,Øm) miênstrywër; (V,Ø)*

mingelere uo *mengeliër, mengeliër, mengeliër, h. mengeliër; (H,V,Ø) (*fordele jævnt) *(hwes Do mengeliër litt mæ-æ, så kommër Deh nåk teh å pass* = hvis du mingelkerer lidt med det, så kommer det nok til at passe) *(H,V,Ø)*

minister no *ministër, æ m., ministër-r. æ ministër-r; (Hs) ministër; (Hn) ministër, -n, -r, -n; (V,Ø) (ministërn ær blöwwên énjkal' té samråê* = ministeren er indkaldt til samråd) *(V)*

mink n *mink, æ m., mink, æ m.; (Hs) mink; (Hn) mink, -ên, mink, -ên; (V,Ø)*

minsandten bio *minsantên; (H,V,Ø) (no ær Di minsantên béGøj poh æn frésk* = nu er de minsandten begyndt på en frisk) *(Ø)*

minus no *minus, æ m., -sër, æ -sër; (Hs) minus; (Hn) minus, -sê, -sër, -sërn; (V,Ø)*

minut no *minut, æ m., -tër, æ -tër; (Hs) minut; (Hn) minut, -tê, -tër, -tërn; (V,Ø) (minuttërn Gor åh blywwër teh tijmër* = minutterne går og bliver til timer) *(V,Ø)*

mis no *mis* (bøjes ej) *(H,V,Ø) (nær fålk kallër poh Djær kat, så sæjjër Di for Deh mjest mis, mis, mis, mis . . .* = når folk kalder på deres kat, så siger de for det meste mis, mis, mis, mis . . . .) *(V,Ø)*

misbrug no *mésbrow; (H,V,Ø)* (se brug)

misbruge uo *mésbroew; (H,V,Ø)* (se bruge) *(Dær ær mannê, som mésbroewwër narkotika* = der er mange, som misbruger narkotika) *(H,V,Ø)*

misforhold no *misforhål'; (H,V,Ø)* (se forhold)

misfornøjelse no *mésfornöwwêls; (H,V,Ø)* (se fornøjelse)

misfornøjet to *mésfornöwwê; (H,V,Ø) (a ær mésfornöwwê mæh réGéringên* = jeg er misfornøjet med regeringen) *(V,Ø)*

misforstå uo *mésforstå, mésforstår, mésforstow, h. mésforståên (H) mésforstå, mésforstår, mésforstow, h. mésforståê; (V,Ø) (hanj/han mésforstow situasjonên* = han misforstod situationen) *(V/Ø)*

misforståelse no *mésforståêls; (H,V,Ø)* (se forståelse)

misgerning no (omskr. t.: *uGærning* = ugerning) *(H,V,Ø)* (se gerning)

misgreb no (omskr. t.: *fæjlGréb* = fejlgreb) *(H,V,Ø)*

mishag no (omskr. t.: Deh *ét/ék åh ku lij* = det ikke at kunne lide) *(H/V,Ø)*

mishandle uo *méshannêl; (H) méshanjêl; (V) méshajjêl; (Ø)* (se handle)

mishandling no *méshanling; (H, méshanjling; (V) méshajling; (Ø)* (se handling) *(méshajling ær æn uwærDi moê åh béhajl folk poh* = mishandling er en uværdig måde at behandle folk på) *(Ø)*

misligholde uo *mislihål-l; (H,V,Ø)* (se holde) *(mislihållêls, Deh ær mjæstênDiels nøej mæ åh mislihål-l nuen juriDisk kontraktër åh awtalër* = misligholdelse, det er mestendels noget med at misligholde nogle juridiske kontrakter og aftaler) *(H,V,Ø)*

mislyd no *mislyj; (H,V,Ø)* (se lyd) *(Dær war mislyéj i snakkên åh stæmningên war obéhaglê* = der var mislyde i snakken og stemningen var ubehagelig) *(V,Øm)*

mislykkes uo *méslø'kês; (H) mesløkkês; (V,Ø) (Deswæër ær Dær nøej som mésløkkês uansit hwor möj' wi anstrængër wos* = desværre er der noget, som mislykkes, uanset hvor meget vi anstrenger os) *((H,V,Ø)*

mismodig to (omskr. t.: *åh wæër trist* = at være trist) *(H/V,Ø)*

misrøgte uo *mésrøjt; (H,V,Ø) (éj imæêl kommër jæn forbij huews, som siër nøej mesröwtê uw* = ind imellem kommer man forbi huse, som ser noget misrøgtede ud) *(Ø)* (kan i mindre alvorlige tilfælde omskr. t.: *ét/ék åh pass Gott nåk poh téngên* = ikke at passe godt nok på tingene) *(H/V,Ø)*

misse uo *mis, missër, mist, h. mist; (H,V,Ø) (Di måt mis mæ ywn+n i Dæn laew wintërsuel li* = de måtte misse med øjnene i den lave vintersol) *(V,Ø)*

missekat no *missêkat; (H,V,Ø)* (se kat)

misstemning no (omskr. t. f. eks.: *æn skit stæmning* = en skit stemning) *(H,V,Ø)*

mistanke no *méstank; (H) méstånk; (V,Ø)* (se tanke) *(Dær war méstånk åm uorDên i ræênskabê* = der var mistanke om uorden i regnskabet) *(V,Ø)*

mistbænk no *mistbænk; H,V,Ø)* (se bænk)

miste uo *mést, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (a hår mestê mi huj'*

= jeg har mistet min hund) *(Ø)*

mistelten n *mistêltén; (H,V,Ø)*

mistillid no *mistillij; (H,V,Ø)* (se tillid) *(i Folkêténgê hænnër æ, at Dær opstår mistillij té æn ministër* = i Folketinget hænder det, at der opstår mistillid til en minister) *(H,V,Ø)*

mistrivsel no *mistrywsêl; (H,V,Ø)* (se trivsel) *(hwes Dær ær mistrywsêl poh æn stéh, så ska æ tas alwårli* = hvis der er mistrivsel på et sted, så skal det tages alvorligt) *(H)*

mistro no *mistrow; (H,V,Ø)* (se tro)

mistroisk to *mistrowisk; (H,V,Ø) (folk mæ æn mistrowisk natuwr, Di foër æ swær mæ folk, Di rajjër poh* = folk med en mistroisk natur, de får det svært med folk, de render på) *(Ø)*

mistænke uo *misténk; (H,V,Ø)* (se tænke)

mistænkelig to *misténklê; (H,V,Ø) (Deh war misténklê mæ ål Di småkagër, Dær war forswonnên* = det var mistænkeligt med alle de småkager, der var forsvundet) *(H)*

mistænksom to *mistænksom; (H,V,Ø) (han war æn mistænksom natuwr* = han var en mistænksom natur) *(H)*

misunde uo *misun-n, misunnër, misunt, h. misunt; (H) misunj-j, misunjër, misunjt, h. misunjt; (V) misuéj, misujjër, misujt, h. misujt; (Ø)*

misundelig to *misunli; (H) misunjli; (V) misujli; (Ø) (han hår æn Gue hælbré, åh a ær misunli poh ham for-æ* = han har et godt helbred, og jeg er misundelig på ham for det) *(Hs)*

misundelse no *misunnêls, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) misunnêls; (Hn) misunjêls, -n, -ër, -ërn; (V) misujjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø) (i mijn båênDom, Da såe forællërn, at misujjêls war æn Guel worm, som Gnawwê rojt éjjên i mæh* = i min barndom, da sagde forældrene, at misundelse var en gul orm, som gnavede rundt inden i mig) *(Ø)*

misvisende to *miswijsên; (H,V,Ø) (poltiê töws, at Dænj forklåring war miswijsên* = politiet syntes, at den forklaring var misvisende) *(V)*

misvisning no *miswijsning, æ m.; (Hs) miswijsning; (Hn) miswijsning, -ên; (V,Ø) (kompassê wijsër rætningên té Dænj magnétisk norpoel, åh ek té Dænj GeoGrafisk; Deh blywwër kalt miswijsning* = kompasset viser retningen til den magnetiske nordpol, og ikke til den geografiske; det bliver kaldt misvisning) *(V)*

misvækst no *miswæwst; (H,V,Ø)* (se vækst) *(wéër ka wæër så trekåntê æ oër, at Deh blywwër té miswæwst* = vejret kan værre så trekantet et år, at det bliver til misvækst) *(V,Ø)*

mjød no *mjød, æ m.; (Hs) mjød; (Hn) mjød, -dê; (V,Ø)*

mod fo *måd; (H,Øm) måh; (V,Ø) (han syklê li måd æ win'* = han cyklede lige mod vinden) *(Hs)*

mod no *muêd, æ m.; (Hs) muêd; (Hn) mud, -ê; (V,Øm) mu', muê; (Øø) (muê swéwtê ham Da haj sku uw å frij* = modet svigtede ham, da han skulle ud og fri) *(Ø)*

modangreb no *mådanGréb; (H) moanGréb; (V,Ø)* (se greb) *(hon war blöwwên skæl så möj' uw, at hon töws, Deh war nåk, så no Gék hon té mådanGréb* = hun var blevet skældt så meget ud, at hun syntes, det var nok, så nu gik hun til modangreb) *(H)*

modbevis no *mådbéwies; (H,Øm) mohbéwies; (V,Øø)* (se bevis)

modbevise uo *mådbéwies; (H,Øm) mohbéwies; (V,Øø)* (se bevise)

modbydelig to *modbyddêli; (H) mohbydlê; (V,Ø) (Deh war Da æn modbyddêli løt* = det var da en modbydelig lugt) *(H)*

mode no *mued, æ m.; (Hs) mued; (Hn) mode, -n; (Øm) muê, -n; (V,Øø) (Deh æ poh muê noh, åh Go mæ hwollê bowsër* = det er på mode nu, at gå med hullede bukser) *(Øø)*

moden to *må'en; (H) mungn; (V,Ø) (késbærrên æ mungn no* = kirsbærrene er modne nu) *(V,Ø)*

moder no (se mor)

moderkage no *modërkaêg, æ m.;* el. *ættërbyrD, æ æ.; (Hs) modërkaêg, ættërbyrD; (Hn) modërkaêg, -ên;* el. *ættërbyrD, -ên; (V,Ø)* (mennesker og dyr) *skåê; (H) skåên; (V,Ø)* (køer) *læ-æj; (H) læ-æj; (V,Ø) (grise) ham'; (H,V,Ø)* (heste)

moderlig to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër æn Guê muër* = at være en god moder) *(H,V,Ø)*

moderløs, moderløse to *muërløs, muërløes; (H,V,Ø) (majjên såt tébaew mæh fæm muërløes böhn* = manden sad tilbage med 5 moderløse børn) *(Ø)*

modermælk no *råmjælk; (H,V,Ø)* (modermælk i de første to dage) (se mælk)

modermærke no *modërmæërk; (H,V,Ø)* (se mærke) *(a håër æ stuër modërmæërk öwwër knæê, mæn Da a war béttê, såe mi muër, at Di hae spil kaffê poh mæ* = jeg har et stort modermærke over knæet, men da jeg var lille, sagde min mor, at de havde spildt kaffe på mig) *(V,Ø)*

moderne to *moDérnê; (H,V,Ø) (hans fjærnsyjn war ét hiel*

moDérnê = hans fjernsyn var ikke helt moderne) *(H)*

moderskab no (omskr. t.: *Deh åh blyêw moër* = det at blive mor) *(H,V,Ø)*

modersmål no *mu-êsmoêl; (H,V,Ø)* (se mål) *(Han Herrê Moel, Deh ær mu-êsmoêlê hæër wé wos* = Han Herrred Mål, det er modersmålet her hos os) *(V,Ø)*

modersyg to *mursyg; (H,Øm) mursyw; (V,Øø) (smoh, ja siel stue böen ka wæër mursyew* = små, ja selv store børn kan være morsyge) *(V,Øø)*

modfalden to *modfallên; (H) mofallên; (V,Ø) (hwofor ær Do modfallên, nær æ suel skénnër?* = hvorfor er du modfalden, når solen skinner?) *(Hs)*

modgang no *modGang'; (H) moGång'* el. *mådGång; (V,Ø) (jæn ka læër möj' oh åh ha moGång'* = man kan lære meget af at have modgang) *(V,Ø)*

modgift no *modGift; (H,V,Ø)* (se gift)

modhage no *modhaêg; (H,V) mohaêw; (Ø)* (se hage) *(Dæ war Guê modhaêgër poh æ féskêkrow* = der var gode modhager på fiskekrogen) *(Hs)*

modig to *muede; (H) modde; (V) moDi; (Ø) (Do æ nøej moDi i kæftn* = du er noget modig i kæften) *(V)* (du er for høj i kæften)

modkrav no *modkrãw'; (H,V) mokrãw';(Ø)* (se krav) *(Di war kommên poh twærs, åh stellêt modkrãw' té hwëran-nër* = de var kommet på tværs, og stillede modkrav til hinanden) *(Hs)*

modlys no *modlyjs; (H) mohlyjs; (V,Ø)* (se lys) *(jæn ka laew flot fotoGrafiër i mohlyjs* = man kan lave flotte fotografier taget i modlys) *(V,Ø)*

modløs to *modløes; (H) mohløes; (V,Ø)* (omskrives også til f. eks. *åh wæër opGiwwên* = at være opgivende) *(H,V,Ø)*

modne uo *moddên, modnê, måênt, h. måênt; (H) mungên, mungnër, mungênt, h. mungênt; (V,Ø) (haj mungênt så möj', så haj té sist war hiêl öwwërmungên* = han modnede så meget, så han til sidst var helt overmoden) *(Ø)*

modpart no *mådpårt; (H) modpårt; (Øm) mopårt; (V,Øø)* (se part) *(arbêstawwër-r åh arbêsGywwër-r ær mopårtër, nær Di forhajlër* = arbejdstagere og arbejdsgivere er modparter, når de forhandler) *(Øø)*

modregning no *mådræning; (H,Øm) moræning; (V,Øø)* (se regning)

modrette uo (omskr. t.: *ræt imod/imoh = rette imod*) *(H,V,Ø)*

modsat bio *skawféjst; (Ø) (ej H) (séllên blywwër lå skawféjst i töjjên, når Di blywwër sålte niër* = silden bliver lagt modsat i tønden, når de bliver saltet ned) *(Ø)*

modsat, modsatte to *modsat; (H) mosat; (V,Øm) mosat; (Øø) (Do ska ék béGøêj' å skæl ham uw, Deh wirkër lij mosat* = du skal ikke begynde at skælde ham ud, det virker lige modsat) *(Øø)*

modsige uo *modsæej; (H,V,Ø)* (se sige) (omskr. t.: *sæj imod* = sige imod) *(H,Øm) sæj imo'; (V,Øø) (han tør ét åh sæj hennê imod, Deh blywwër hon möj' waër oh* = han tør ikke at sige hende imod, det bliver hun meget værre af) *(Hs)*

modspiller no *modspéllër; (H,Øm) mohspillër; (V,Øø)* (se spiller)

modstand no *modstan'; (H) modstaj'; (Øm) mostanj'; (V) mostaj'; (Øø)* (se stand) *(når Do blywwër præssê, så ska Do yéj mostanj'* = når du bliver presset, så skal du yde modstand) *(V)*

modstander no *modstannër; (H) mohstanjër; (V) mostajjër; (Ø)* (se stander)

modstandsdygtig to *modstansDöwti; (H) mostanjsDöwti; (V) mostajsDöwti; (Ø) (wi ær mostanjsDöwtiê moh mannê sywdom-m* = vi er modstandsdygtige mod mange sygdomme) *(V)*

modstræbe uo (omskr. t.: *arbê imod/imoh* = arbejde imod) *(H/V,Ø)*

modstræbende to *modstræbên* (omskr. t.: *han/hanj/haj Gék in'/énj'/éj' poh-æ, mæn Deh war ét/ék/ék mæ hans Gue willê* = han gik ind på det, men det var ikke med hans gode vilje) *(H/V/Ø)*

modstrøm no *modström; (H) moström; (V,Ø)* (se strøm)

modstykke no *modstø'k; (H) mohstøk; (V,Ø)* (se stykke) *(hon opstælt æn nyj forslaw som modstø'k té Dæn, som hae wæt poh bowwër-r læng-g* = hun opstillede et nyt forslag som modstykke til det, som havde været på bordet længe) *(H)*

modstå uo *modstå; (H) mohstå; (V,Ø)* (se stå) *(æ fywwër fék forhywwê wanstan', mæn æ Digër modstow' wå-ntrøkkê* = fjorden fik forhøjet vandstand, men digerne modstod vandtrykket) *(Hs)*

modstående to *modståên; (H) mohståên; (V,Ø)*

modsætning no *modsætning, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mådsætning; (Hn) mohsætning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (nær modsætningër møês, ka Dær opståh nøej Gott oh æ =*

når modsætninger mødes, kan der godt opstå noget godt af det) *(H)*

modtage uo *modta; (H) mohta; (V,Ø)* (se tage)

modtagelig uo *modtagli; (H,Øm) motawlê; (V,Øø) (hanj war motawlê for hénjjês forklåringër* = han var modtagelig for hendes forklaringer) *(V)*

modtagelse no *modtagêls, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) motagêls; (Hn) motagêls, -n, -ër, -ërn; (Øm) motawêls, -n, -ër, -ërn; (V,Øø)*

modtræk no *modtræk; (H) mohtræk; (V,Ø)* (se træk) *(ættër kommunaelwallê forsöwt partijërn åh laew mohtræk öwwërfor hwærajjër* = efter kommunalvalget forsøgte partierne at lave modtræk overfor hinanden) *(Ø)*

modvilje no *modwiljê; (H,Øm) mohwillê; (V,Ø)* (se vilje)

modvillig to *modwilli; (H) mohwilli; (V,Ø) (hanj war mohwilli té snår såê ålt, hwa Di anjër hittê poh* = han var modvillig til snart sagt alt, hvad de andre hittede på) *(V)*

modvind no *modwin'; (H) mowénj'; (V) mowéj'; (Ø)* (se vind)

modvirke uo *modwérk; (H) mowi-irk; (V,Ø)* (se virke) *(Deh ku wæër skjön, hwes Di ku fin-n poh nøej, som ku modwérk, at jæn blöw Gammêl* = det kunne være skønt, hvis de kunne finde på noget, som kunne modvirke, at man blev gammel) *(H)*

modvægt no *modwægt; (H) mohwæwt; (V,Ø)* (se vægt)

molbo n *molbo; (H,V,Ø) (Mols lewwër lont fråh Haj Herrê, mæn histårjërn åm molboërn kéjjër wi illywallër* = Mols ligger langt fra Han Herred, men historierne om molboerne kender vi alligevel) *(Ø)*

molboagtig to *molboawti; (H,V,Ø)*

mole no *moêl, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) moêl; (Hn) moêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

moler no *moh-lér; (H,V,Ø)* (se ler) *(moh-lér ær Gott åh isoliër mæh* = moler er godt at isolere med) *(H,V,Ø)*

mon bio *mon; (H,V,Ø)*

monstro bio *monstrow; (H,V,Ø) (monstrow Deh wil Goh så Gal, som præjstên prækër* = monstro det vil gå så galt, som præsten prædiker) *(V,Ø)*

mop no *må'p, æ m., måppër, æ m.; (Hs) må'p; (Hn) måp, -pên, -për, -përn; (V,Ø)* (gulvmop) *(æ Gul så Gott uw, Deh hae lij fåt mæh æ må'p* = gulvet så godt ud, det havde lige fået med moppen) *(Hs)*

mopset to *måpsê; (H,V,Ø)*

mor no (i omtale) *mu'ër, æ m., møddër, æ m.; (Hs) mu'ër; (Hn) mu'ër, mu'rên, møddër, -n; (V,Ø)* (i tiltale: *moër; (H,V,Ø) (moër, wil Do kom-m åh bésøew mæ?* = mor, vil du komme og besøge mig) *(V,Ø)*

morads no *moras, æ m.; (Hs) moras; (Hn) moras, -sê; (V,Ø) (Di war kommên uw i æn moras, som Deh ét war té, åh kom uw oh* = de var kommet ud i et morads, det ikke var til at komme ud af) *(H)*

morbror no *mårbror; (H.V,Ø)* (se bror)

mord no *moër, æ m., moër, æ m.; (Hs) moër; (Hn) moër, -ê, moër, -ên; (V,Ø) (Deh ær skéj', mæn Deh ær sjallên, wi hår moër hær poh æjnên* = det er sket, men det er sjældent, at vi har mord her på egnen) *(V,Ø)*

morder no *mordër, æ m., -r, æ -r; (Hs) mordër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

morderisk to *morDêrisk; (H,V,Ø)*

mordvåben no *morwåbên; (H,V,Ø)* (se våben)

more sig uo *moër sæ, moër sæ, moër sæ, h. moër sæ; (H,Øm) muê sæ, muê sæ, muê sæ, h. muê sæ; (V,Ø)*

morfar no (omskrives for det meste til *bæjstêfåër* = bedstefar) *(H,V,Ø)*

morgen no *måên, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) måên; (Hn) måên, mån+n, måenër, måenërn; (V,Ø) (Go måên* = god morgen) *(H,V,Ø)*

morgenfrisk to *måërfrésk; (H) måërnfrisk; (V,Ø) (Deh ær træls mæh folk, som ær ålt for måërnfrisk* = det er træls med folk, som er alt for morgenfriske) *(V,Ø)*

morgenfrue n *måênfrow; (H,V,Ø)* (blomst)

morgengry no (omskr. t.: i *Daw tillê* = dag tidligt) *(H) tillê måërn* = tidlig morgen) *(V,Ø)* (se gry)

morgenmad no *Dowwër, æ D.; (H) Dowwër; (Hn) Dowwër, -n; (V,Ø)*

morgenmand no *måërman'; (H) mårnmanj'; (V) mårnmaj'; (Ø)* (se mand)

morgenrøde no (bruges ej, et for kraftigt udtryk) *(H,V,Ø)*

morgensko no *mårskow; (H) mårnskow; (V,Ø)* (se sko)

morgenstund no *måërnståên'; (H) mårnstunj; (V) mårnstuéj'; (Ø)* (se stund)

morgensur to *måërsuwr; (H) måênsuwr; (V,Ø)* (se mor-

gengnaven)

mormor no (omskr. t.: *bæjstêmuër* = bedstemor) *(H,V,Ø)*

morskab no (omskr. t.: *sjow'* = sjov) *(H,V,Ø)*

morsom to (omskr. t.: *sjow'* = sjov) *(H,V,Ø) (hanj ær æn sjow fyjjër* = han er en morsom/sjov fyr) *(V)*

mos 1 no (f. eks. æblemos) *moes, æ m; (Hs) moes; (Hn) moes, -ên; (V,Ø)*

mos 2 no (plante) *moss; æ m.; (Hs) moss; (Hn) moss, -ê; (V,Ø)*

mosbegroet to *mosbéGrowwê; (H,V,Ø) (haj war blöwwên nøêj mosbéGrowwê* = han var blevet noget mosbegroet) (han var affældig) *(Ø)*

mose no *mues, æ m., muesër, æ m.; (Hs) mues; (Hn) mues, muesên, muesër, muesërn; (V,Ø) (farhæn trowwêd folk, at Dær war möj' öwwërnaturli forbonnên mæh æ muesër* = førhen troede folk, at der var meget overnaturligt forbundet med moserne) *(Hs)*

mose uo *moes, mo'sër, most, h. most; (Hs) mues, musër, muest, h. muest; (V,Ø) (han muest æ katöflër* = han moste kartoflerne) *(Hs)*

moseeg no *moesieg; (H,Øm) muesieg; (V,Ø)* (se eg)

mosefund no *muesfun'; (H) muesfonj'; (V) muesfoj'; (Ø)* (se fund) (*æ muesfonj', Deh ær nøej Gammêl nøej, som ær fonjên i æn mues, mæn Deh ka åssê wæër æ mænjêsk, som ær möj' GammêlDaws oh sæ* = et mosefund, det er noget gammelt noget, som er fundet i en mose, men det kan også være et menneske, som er meget gammeldags af sig) *(V)*

mosegris nom *muesGrijs; (H,V,Ø)* el. *wåjrått; (Ø)* (se gris)

mosegrund no *muesGron'; (H) muesGronj; (V) muesGroj'; (Ø)* (se grund)

mosehul no *mueshwål; (H,V,Ø),* (se hul)

mosejord no *muesjowr; (H,Øm) muesjoër; (V,Øø)* (se jord)

mosekone no *mueskuen; (H,V,Ø)* (se kone) *(mueskwonnër hår hittê poh æn massê konstër farhæn, no åm Daew lawwër Di kon mueskuênbrøêw* = mosekoner har hittet på en masse kunster førhen, nu om dage laver de kun mosekonebryg) *(H)*

moselig no *mueslig; (H,V,Ø)* (se lig) *(æn mueslig, ær såên nøej som æ Grauballêman'* = et moselig, det sådan noget som Grauballemanden) *(Hs)*

mosgroet to *mosGrowwê; (H,V,Ø) (Deh ær ék ål Gammêl folk, som blywwër mosGrowwê* = det er ikke alle gamle folk, der bliver mosgroede) *(V,Ø)*

mosle uo *måssêl, måsle, måsselt, h. måsselt; (H,V,Ø)* (åh *måssêl, Deh ær åh arbê möj', mæn poh æn klåssê måêd* = at mosle, det er at arbejde meget, men på en klodset måde) *(H) (Deh ka åssê wæër åh wæër mowsi åh liegsyw* = det kan også være, at være kåd og legesyg) *(V,Ø)*

most no *måst, æ m.; (Hs) måst; (Hn) måst, -ên; (V,Ø)*

moster no *måstër, æ m., måstër-r, æ m.; (Hs) måstër; (Hn) måstër, -n, måstër-r, -n; (V,Ø)*

mosteri no *måstërij, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) måstërij; (Hn) måstërij, -ê, -ër, -ërn; (H,V,Ø)*

motor no *motor, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) motor; (Hn) motor, motor-rn, motor-r motor-rn; (V,Ø)*

motorcykel no *motorsykkêl; (H,V,Ø)* (se cykel)

mudder no *bladdër, æ b.; (Hs) bladdër; (Hn) bladdër, bladdër-r; (V,Ø) (å Go i bløê* = gå i mudder) *(Ø)*

mudderpøl no *bladdërhwol; (H,V,Ø)* (se hul) (*Grijsên ka Gott li' å wælt sæ i æ bladdërhwol* = grisene kan godt lide at vælte sig i et mudderhul) *(Ø)*

mudret to *mudrê* el. *bladdër-r; (H,V,Ø)*

muffe no *mof, æ m., (Hs) mof; (Hn) muf, -fên, -fër, -fërn; (V,Ø) (åh wæër wé muffên* = at være ved muffen) *(V,Ø)* (det kan være i betydningen: at have penge, eller at være rask og i godt humør)

muffedisse no (ej i *H*) *moffêDissê, -n, -r, -rn; (V,Ø)* (en rørformet indretning af stof eller skind, til at varme hænderne med)

mufle uo *moffêl, moflër, moffêlt, h. moffêlt; (H,V,Ø)* (pryg-le hinanden, men kan også betyde kærlig tummel)

muge uo *mo-êg, -ër, -ê, h -ê; (H,V,Ø) (mo-êg uw, morn å awtên* = muge ud morgen og aften) *(V,Ø)*

muggen to *muwlê; (H) mokkn, mollên* el. *mullên; (V,Ø)* (1. muggen, 2. gnaven) (*haj iddër mollên brøh, så Deh røgër uw oh mojjên poh ham* = han æder muggent brød, så det ryger ud af munden på ham) *(åh kom sæ såm mollent brøh i warmn* = at komme sig som muggent brød i varmen) *(V,Ø)*

mugne uo *muwêl, -ër, -t, h. -t; (H.V.Ø)*

mugplet no (omskr. t.: *muwlê plæt* = muggen plet) *(H) moGplæt* = mugplet) *(Ø) (mollên plæt* = muggen plet)

(V,Ø) (se plet)

muk no *moG; (H) mok; (V,Ø) (Di sât i æn tijm, åh såe ék æt mok* = de sad i en time, og sagde ikke et muk) *(V,Ø)*

mukke uo *moG, moGGër, moGGê, h. moGGê; (H,V,Ø) (hwa Goër Do å muGGër öwwër* = hvad går du og mugger over) *(H,V,Ø)*

mukkert no *mokkërt; (H,V,Ø) (stuër hammër* = stor hammer) *(H,V,Ø)*

muld no *mol', æ m.; (Hs) mol'; (Hn) mol', mollên; (V,Ø) (når Deh ær påeskøstên, så blæsër mollên oh markërn* = når det er påskeøsten, så blæser mulden af markerne) *(V,Ø)*

mulden to *moulër-r/mullên; (H) moullër-r; (V) mullên, moGGên; (Ø)*

muldjord no *moljowr; (H,V,Øm) moljoër; (Øø)*

muldvarp n *mulwarp; (H) målwarp; (V) mulwarp* el. *målwarp; (Ø)*

muldvarpeskud no *mulwarpskod; (H) målwarpskåd; (V) målwarpskåd* el. *mulwarpskåd; (Ø)* (se skud)

mule no *muêl, æ m. (Hs) muêl; (Hn) muêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

mule uo *muêl, -ër, muêlt, h. muêlt; (H,V,Ø)* (enten at sidde og være sur eller at /slå eller banke én)

mulepose no *muelpues; (H,V,Ø)* (se pose)

mulig, muligt to *mu'li/muwli; (H/V,Ø) (Deh ær nåk muwli* = det er nok muligt) *(V,Ø)* (*Deh æ æn muwli løesning* = det er en mulig løsning) *(Ø)*

mulighed no *mulihéd, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mulihéd; (Hn) muwlihéh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

muligvis bio *mueliwies; (H) muwliwies; (V,Ø) muliwies; (Ø)*

mulm og mørke no *mulm åh møërk; (H,V,Ø)*

mumle uo *mommêl, momlër, mommêlt, h. mommêlt; (H,V,Ø) (haj hår åltijjër mommêlt, så Deh ær swær åh forsto ham* = han har altid mumlet, så det er svært at forstå ham) *(Ø)*

mund no *mon', æ m., mon+n, æ m.; (Hs) mon'; (Hn) monj', monjên, moenj, monjên; (V) moj', mojjên, moéj, mojjên; (Ø)*

munde ud uo *monnê (uw), monnê, h. monnê; (H) monjê (uw), monjër, monjê, h. monjê; (V) mojjê (uw), mojjër, mojjê, h. mojjê; (V,Ø) (a ær ræj for, at Deh monjër uw i éngênténg* = jeg er ræd for, at det munder ud i ingenting) *(V)*

mundfuld to *monful'; (H) monjful; (V) mojful'; (Ø) (Deh ær åltijjër Gott mæh æn monful' frésk loft* = det er altid godt med en mundfuld frisk luft) *(H)*

mundharpe no *monharp'; (H) monjharp; (V) mojharp'; (Ø)* (se harpe)

mundheld no *monhæl'; (H) monjhæl'; (V) mojhæl'; (Ø)* (se held) *(æ mojhæl' ær nøêj oh Deh saêm som æn sæéj* = et mundheld er noget af det samme som en *sæjje* (talemåde, ordsprog)) *(H,V,Ø)*

mundhuggeri no *monhowwërij; (H) monjhowwërij; (V) mojhowwërij; (Ø) (ka I så hål-l åp mæh Deh monjhowwërij, tøsër* = kan I så holde op med det mundhuggeri, tøser) *(V)*

mundhugges to *monhowwês; (H) monjhowwês; (V) mojhowwês; (Ø)*

mundhule no *monhuêl; (H) monjhuêl; (V) mojhuêl; (V,Ø)* (se hule) *(hwes Do ær tör i æ monhuêl i for lång' tij', så ka Do bélaew Dæ poh hwollër i æ tænnër* = hvis du er tør i mundhulen i for lang tid, så kan du belave dig på huller i tænderne) *(Hs)*

munding no *monning; (H) monjing;(V) mojjing; (Ø)*

mundkurv no *monkåër; (H) monjkåër; (V) mojkåër; (Ø)* (se kurv) *(mojkåër-r ær mjest for huéj, mæn Dær ær no åssê nuên méjjêskër, som ku træng-g té Dæm* = mundkurve er mest for hunde, men der er nu også nogen mennesker, som kunne trænge til dem) *(Ø)*

mundsmag no *monsmaeg; (H,Øm) monjsmaew; (V) mojsmaew; (Ø)* (se smag) *(hon sku åltijjër kon ha æn monjsmaew, mæn hwofor sku æn så wæër så stuër?* = hun skulle altid kun have en mundsmag, men hvorfor skulle den så være så stor?) *(V)*

mundstykke no *monstøk; (H) monjstøk; (V) mojstøk; (Ø)* (se stykke)

mundtlig to *montli; (H) monjtli; (V) mojtli; (Ø) (nuen ær Guê té skröwtli, ajjër té montli æksamên, åh nuen ær ét Guê té nøej oh æ* = nogen er gode til skriftlig, andre til mundtlig eksamen, og nogen er ikke gode til noget af det) *(H)*

mundtøj no *montöw; (H) monjtöw; (V) mojtöw; (Ø)* (se tøj) *(a töws Dær ær utrowli mannê mæh æ Gott montöw, åh så læng-g Di Da ka snak om Dæn saem téng'* = jeg synes, der er utroligt mange med et godt mundtøj, og så længe, de da kan snakke om den samme ting) *(H,V,Ø)*

mundvand no *monwan'; (H) monjwånj; (V) monwåj; (Ø)* (se vand) *(Deh ær sjow åh sij poh hunjên, nær Dæn får yew poh noéj spijsli, så ranjër monjwånjê uw oh Gahbê poh æn* = det er sjovt at se på hunden, når den får øje på noget spiseligt, så render mundvandet ud af munden på den) *(V)*

mundvig no *monwieg ; (H) monjwieg; (V) mojwieg; (Ø)* (se vig) *(Deh war skjön mæh ham, Dær war åltijjër æn smijl i æ monwieg* = det var skønt med ham, der var altid et smil i mundvigen) *(Hs)*

munk no *monk', æ m., monk; æ monk; (Hs) monk'; (Hn) monk', -ên; monk, monkên; (V,Ø) (Dær war ék monk, mæn nonnër poh klostër-r poh Ølaj'* = der var ikke munke, men nonner på klostret på Øland) *(V,Ø)*

munkesten no *monkêstiên; (H,V,Ø)* (se sten) *(Deh ær sjow, at Di blywwër kalt' monkêstiên, for Deh war wæl for Deh mjest ét monk', som lawwê Dæm* = det er sjovt, at de bliver kaldt munkesten, for det var vel for det meste ikke munke, som lavede dem) *(H,V,Ø)*

munter to *muntër; (H,V,Ø)*

munterhed no (omskr. t. f. eks.: *åh ha æ sjow* = at have det sjovt) *(H,V,Ø)*

muntre uo *montër sæ, montër sæ, montër-r sæ, h. montër-r sæ; (H,V,Ø) (Di oeng montër-r Dæm té lont uw poh nættên* = de unge muntrede dem/sig til langt ud på natten) *(V,Ø)*

mur 1 no *mu'rjoër; (V,Øm) mu're; (Ø)* (tørvejord)

mur 2 no *muwr, æ m., muwr-r, æ muwr-r; (Hs) muwr; (Hn) muwr, -n, muwr-r, muwrn; (V,Ø)* (mur af mursten)

muranker no *muwrankër; (H,V,Ø)* (se anker)

murbrok no *muwrbrok; (H,V,Ø)* (se brok)

murbrækker no *muwërbrækkër, æ m., -r, æ -r; (Hs) muwërbrækkër; (Hn) muwërbrækkër, -n, -r; (V,Ø) (æn muwërbrækkër war æn kriegsmaskijn, som i Dæj Gammêl tij blöw browt té åh bræk hwol i fæstningsmuwr-r åjjër bélæjringër* = en murbrækker var en krigsmaskine, som i den gamle tid blev brugt til at brække hul i fæstningsmure under belejringer) *(Ø)*

mure uo *muwër, muwër, muwër, h. muwër; (H,V,Ø)*

murer no *muwër, æ m., +r; æ +r; (Hs) muwër; (Hn) muwër, -n, +r, +rn; (V,Ø)*

murermester no *muwërmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester)

murersvend no *muwërswæn'; (H) muwërswænj'; (V) muwërswæj'; (Ø)* (se svend)

murfast to *muwërfåst; (H,V,Ø) (Deh hwa a sæjjër, Deh ær boed muwër- åh nagêlfast* = det hvad jeg siger, det er både mur- og nagelfast) *(H,V,Ø)*

murhammer no *muwërhammër; (H,V,Ø)* (se hammer) *(æn muwrhammër ær Gue té åh bånk Gammêl mørtêl oh muwërstiên mæh* = en murhammer er god til at banke gammel mørtel af mursten med) *(H,V,Ø)*

murre uo *morrê, -r, morrê, h. m.; (H,V,Ø) (Dær war morrên i krowwên ættër Dæj prækên* = der var murren i krogene efter den prædiken) *(V,Ø)*

mursejler n *mursæjlër; (H,V,Ø)* (fugl)

murske no *muwërskij; (H,V,Ø)* (se ske)

mursten no *muwërstiên; (H,V,Ø)* (se sten)

murværk no *muwërwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

mus no *mus, æ m. mus, æ m.; (Hs) mus; (Hn) muws', -n, muws, -n; (V,Ø) (nær æ kat ær uew, spéllër æ mus poh æ bowwër* = når katten er ude spiller musene på bordet) *(Hs)*

muse uo *mues, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (fugle muser, når de står stille i luften med baskende vinger) *(tårnfalk ær utrowli Döwti té åh mues* = tårnfalke er utrolig dygtige til at muse) *(V,Ø)*

musefælde no *muewsfæel; (H,V,Ø)* (se fælde) *(a töws bæjst åm Dæj slaws muewsfællër, såm muw'sên ka öwwërløew ij* = jeg synes bedst om den slags musefæl-ler, som musene kan overleve i) *(Ø)*

musegrå to *muwêsGroh; (H,V,Ø) (haj sku wæër fijn, så haj war kommên i Deh muêwsGroh sæt töw, åh mæ blo' sléps* = han skulle være fin, så han var kommet i det mu-segrå sæt tøj og med blåt slips) *(Ø)*

musehul no *mueshwol; (H muwshwol; (V,Ø)* (se hul)

muserede no *muesré-ê; (H) muwsré-ê; (V,Ø)* (se rede)

musestille to (omskr. t.: *åh wæër sté-êl som æn mus/muws'/mus'* = at være stille som en mus) *(H/V/Ø)*

musetrap no *muestrap; (H) muwstrap; (V,Ø)* (se trappe)

museum no *musæum; (H,V,Ø)*

musik no *mosek, æ m.; (Hs) mosek, -kên; (V,Ø) (mosek ska Dær té, så-ên hår æ wæt åll Daew* = musik skal der til, sådan har det været alle dage) *(H,V)*

muskel no *muskêl, æ m., musklër, æ m.; (Hs) muskêl; (Hn) muskêl, musklên, musklër, -n; (V,Ø)*

muskuløs to (omskr. t.: *jæn mæh stue musklër* = en med store muskler) *(H,V,Ø)*

musling no *musling; (H,V,Ø) (Dær ær mannê muslingër i æ fywwër* = der er mange muslinger i fjorden) *(Hs)*

muslingeskal no *muslingêskål; (H,V,Ø)* (se skal) *(nuên stéhër wé Lijmfywwërn ka jæn træf poh stuê wål-l - wé FeGGêsuj f. eks. - som béstår oh jænnê muslingêskållër* = nogen steder ved Limfjorden kan man træffe på store volde - ved Feggesund f. eks. - som består af ene muslingeskaller) *(V,Ø)*

musvit n *muswit; (H,V,Ø)*

musvåge n *muwswåeg; (H,V) muswåeg* el. *muswåew; (Ø)*

mut to *mut; (H,V,Ø) (hon såt nåk så mut wé mårnbowwër-r, mæn Deh war wé Deh, at hon ék war wåwnê ænno* = hun sad nok så mut ved morgenbordet, men det var fordi, at hun ikke var vågnet endnu) *(V,Ø)*

mutter no *måttër, æ m.; (Hs) måttër; (Hn) måttër, -n; (V,Ø) (mæ åh måttër, wi håër æ Gott sammêl* = mig og mutter, vi har det godt sammen) *(H,V,Ø)*

myg no *myew, æ m., myew, æ m.; (Hs) myew; (Hn) myew, -ên, myew, -ên; (V,Ø) (a trowwër wi åll hår pröwwê åh lé-êw i wor sæng åh høër Dæj summên lyj oh æn myew, åh så foërstil wos, hwa Dær snår wil skéj* = jeg tror vi alle har prøvet at ligge i vor seng og høre den summende lyd af en myg, og så forestille os, hvad der snart vil ske) *(Ø)*

myg to *myeg; (H,V,Ø) (hon war æn myeg béttê kuen* = hun var en myg lille kone) *(V,Ø)*

myggestik no *myewstek'; (H,V,Ø)* (se stik)

mylder no *myllër, æ m.; (Hs) myllër; (Hn) myllër, -r; (V,Ø)*

myldre uo *myllër, myllër-r, myllër-r, h. myllër-r; (H,V,Ø) (ongërn myllër-r uw oh skuêlGoërn* = ungerne myldrede ud af skolegården) *(V,Ø)*

mynde no *mønnê, æ m. -r, æ -r; (Hs) mønnê; (Hn) mønnê, -n, -r, -n; (V,Ø) (mønnër, Deh ær æn hunjraes, som rænjër stærk* = mynder, det er en hunderace, som løber stærkt) *(V)*

myndig to *mønDi; (H,V,Ø) (jæn ska wæër mønDi, faër jæn moh Gywt sæ* = man skal være myndig, før man må gifte sig) *(H)*

myndighed no *mønDihéd, (H) mønDihéh; (V,Ø) (mønDihéd, Deh ær så-ên nøêj som poltij', kommune åh Dæn slaws* = myndighed, det er sådan noget som politi, kommune og sådan noget) *(H)*

myrde uo (omskr. t.: *slå ihjæl* = slå ihjel) *(H,V,Ø)*

myrderi no *myrDërij', æ m., -ër, æ -ër; (Hs) myrDërij; (Hn) myrDërij', -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (uew fråh Dænj stuër værdên, høërs æn Gång imæél forfærlê bérætningër åm myrDërij'ër oh mannê mænjeskër poh jæn Gång* = ude fra den store verden høres en gang imellem forfærdelige beretninger om myrderier af mange mennesker på en gang) *(V)*

myre n *myjër, æ m., -r, æ -r; (Hs) myjër; (Hn) myjër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

myreflittig to *myjërflitti; (H,V,Ø) (hwes folk lawwër nøej Gott, åh Di åssê ær myjërflitti, såh ka æ snår ék blyew bæjjër, mæn hwes Di ær myjërflitti mæh åh laew nøej Gal', så ka æ snåër ék blyew warrër* = hvis folk laver noget godt, og de også er myreflittige, så kan det snart ikke blive bedre, men hvis de er myreflittige med at lave noget galt, så kan det snart ikke blive værre) *(V,Ø)*

myremalm no *myjërmalm; (H,V,Ø)* (se malm) *(i jaenållërn lawwê Di jaen wé åh smælt æ uw oh myjërmalm* = i jernalderen lavede de jern ved at smelte det ud af myremalm) *(V,Ø)*

myretue no *myjërtuew; (H,V,Ø)* (se tue) *(Deh ær ét kloeg, åh sæt sæ té hwiel poh æn myjërtuew* = det er ikke klogt, at sætte sig til hvile på en myretue) *(H)*

myrte n *myrt; (H,V,Ø) (myrtër browwês té åh laew bruêdkrånjs oh* = myrter bruges til at lave brudekranse af)

mystik no *mystik, æ m.; (Hs) mystik; (Hn) mystik, -kên; (V,Ø)*

mystisk to *mystisk; (H,V,Ø) (Dær ær ét nøej mystisk wé ham, ålténg ær hiel nie poh jorên* = der er ikke noget mystisk ved ham, alt er helt nede på jorden) *(Hn)*

mytteri no *myttërij, æ m.; (Hs) myttërijæ, myttërij, myttërijê, -jê; (H,V,Ø)*

mægle uo *mægêl, mæglër, mægêlt, h. mægêlt; (H,Øm) mæwwêl, mæwër, mæwêlt, h. mæwêlt; (V,Ø) (Deh nær ék Deh båër sjow åh mæwwêl imæl tow forståkkê kamphaênër* = det er ikke det bare sjov at mægle mellem to forstokkede kamphaner) *(V,Ø)*

mægler no *mæglër, æ m, -r, æ -r; (Hs) mæglër; (Hn) mæglër, -n, -r, -n; (V,Øm) mæwlër, -n, -r, -n; (V,Øø) (æn Gue mæwlër ska ku få Di tow pårtër i æn strij' té åh jænnês* = en god mægler skal kunne få de to parter i en strid til at enes) *(V,Øø)*

mægling no *mægling; (H,Øm) mæwling; (V,Øø)*

mægtig to *mæwti; (H,V,Ø) (kæjsërn oh kinesiens lanj',*

hanj war æn Grommê mæwti manj = kejseren af kinesiens land, han var en grumme mægtig mand) *(V)*

mæle no *mæêl, æ m.; (Hs) mæêl; (Hn) mæêl, -ê; (V,Ø) (haj ær tyk i mælê* = han er tyk i mælet (han er rørt)) *(Ø)*

mæle uo *mæel, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon mælt ék ét oër* = hun mælede ikke et ord) *(V,Ø)*

mælk no *mjælk, æ m.; (Hs) mjælk; (Hn) mjælk* el. *mælk, -ên; (V,Ø)*

mælkebøtte n *mjælkbøt'* el. *mælkbøt'; (H,V,Ø)* (se blomst)

mælkemand no *mjælkman'; (H) mælkmanj', (V) mælkmaj'; (Ø)* (se mand)

mælkeskind no (omskr. t.: *skin' poh æ mjælk; (Hs) skin' poh mælk* = skind på mælk) *(Hn) skénj poh mjælkên; (V) fims, -ên;* også *Grel', Grellên; (Ø) (*éj *H)* (skind, der dannes på kogt mælk og kogt kakao)

mælkespand no *mjælkspan'; (H) mjælkspanj'; (V) mjælkspaj'; (Ø)* (se spand)

mælkesyre no *mjælksyër; (H,V,Ø)* (se syre)

mælketand no *mjælktan'; (H) mælktanj'; (V) mælktaj'; (Ø)* (se tand)

mælkevej no *mælkêwæj; (H,V,Ø) (Deh ær hiel utrowli så mannê stjærnër, Dær ær i Mælkêwæjjên* = det er helt utroligt, så mange stjerner, der er i mælkevejen) *(V,Ø)*

mængde no *mængD, æ m.; (Hs) mængD; (Hn) mængD; -ên; (V,Ø) (a ær ræj' for, at Dær ær æn mængD fæjl i minj skuel opGawwër* = jeg er bange for, at der er en mængde fejl i mine skoleopgaver) *(H,V,Ø)*

mær no *mær, æ m.; (Hs) mær; (Hn) mær, -ên; (V,Ø)*

mærkbar to (omskr. t.: *nøej jæn ka mærk* = noget, man kan mærke) *(H,V,Ø)*

mærke no *mærk', æ m., mærkër, æ m.; (Hs) mærk'; (Hn) mæërk, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ huwsDyjjê får såt mærk poh sæ, så æ æjjër ka kæn-n Dæm* = husdyrene får sat mærke på sig, så ejeren kan kende dem) *(Hs)*

mærke uo *mæ'rk, -ër, -ê, h. -ê; (H) mæërk, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (a ka mæ'rk, Dær ær nøej Gal* = jeg kan mærke, der er noget galt) *(H,V,Ø)*

mærkedag no *mærkDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

mærkelig to *mærkli; (H) mærklê; (V,Ø) (Deh war Da æn mærkli tånk, Do hår fåt* = det var da en mærkelig tanke, du har fået) *(H)*

mærkeseddel no *mærksæddêl; (H,V,Ø)* (se seddel)

mærkning no *mærkning, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mærkning; (Hn) mærkning, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø) (Deh moh wæër æn stue arbê åh mæ'rk åll æ waër i Bruwsên* = det må være et stort arbejde, at mærke alle varerne i Brugsen) *(Hs)*

mærkværdig to (omskr. t.: *un-nli/onjli/åjjërli) (H/V/Ø)*

mærssejl no *mærsæjl; (H,V,Ø)* (se sejl) *(mærsæjl blöw browt poh Di stue sæjlskieb i attênhunjërtallê* = mærsejl blev brugt på de store sejlskibe i 1800-tallet) *(V)*

mæske uo *mæsk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ bar mæskê sæ i slék* = børnene mæskede sig i slik) *(Hs)*

mæslinger no *mæjslingër; (H,V,Ø)*

mæt, mætte to *mæt'; (H,V,Ø) (åll war mæt, Da Di ré-êst sæ fråh boww'ër-r* = alle var mætte, da de réjste sig fra bordet) *(V,Ø)*

mæthed no (omskr. t.: *åh wæër mæt* = at være mæt) *(H,V,Ø)*

mætning no *mætning, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mætning; (Hn) mætning, -ên, -ër, -ërn, (V,Ø) (æn opløesning hår nå-e mætning, hwes Dær ét ka opløesês miër i æn* = en opløsning har nået mætning, hvis der ikke kan opløses mere i den) *(H,V,Ø)*

mætte uo *mæt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (rijsnGröd mættër* = risengrød mætter) *(H,V,Ø)*

møbel no *møbl, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) møbl; (Hn) møbl* el. *möwl, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ka Gott wæër pæên, hwés nyéj åh Gammêl møblër står wé siên åh hwæranjër i stowwên* = det kan godt være pænt, hvis nye og gamle møbler står ved siden af hinanden i stuen) *(V)*

møbelsnedker no *møbêlsnékër; (H,V,Ø)* (se snedker)

mødding no *mø-êng, æ m., mø-êngër, æ mø-êngër; (Hs) mø-êng; (Hn) mø-êng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj falt i mø-êngên, åh Deh war ék sjow* = han faldt i mødingen, og det var ikke sjovt) *(Ø)*

møddingsplanke no *mø-êngsfi-êl; (H,V,Ø) (*se planke) *(mø-êngsfi-êlên ær Dæj plånk, jæn sku kyër mo-êwboërn poh Dær té, hwæj Dæj sku tippês oh* = møddingsplanken er den planke man skulle køre møjbøren på dér til, hvor den skulle tippes af) *(Ø)*

møde no *møêd, æ m., mødër, æ mødër; (Hs) møed; (Hn) møê, -t, møër, møërn; (V,Ø)*

møde uo *møêd, mødër, møt, h. møt; (H) møê, -r, møt, h.*

møt; (V,Ø)

mødepligt no *møedplégt; (H) møêpléwt; (V,Ø)* (se pligt) *(Da wi war solDatër, hae wi møêpléwt ættër weekendårlow, åssê siel åm wi war blöwwên syew* = da vi var soldater, havde vi mødepligt efter weekendorlov, også selv om vi var blevet syge) *(V,Ø)*

mødes uo *mødês, mødês, møttês, h. møttês; (H,V,Ø) (wi møttês poh kråwwên té æn kop kaffê åh æn snak* = vi mødtes på kroen til en kop kaffe og en snak) *(V,Ø)*

mødested no *møêdstéh; (H) møêstéh; (V,Ø)* (se sted)

mødom no *møDom, æ m.; (Hs) møDom; Hn) mødom, -mên; (V,Ø)*

møg no *måw', æ m.; (Hs) måw'; (Hn) måw, måwwê; (V,Ø)*

møgbeskidt to *måêwbéskit; (H,V,Ø) (a håër lå mærk té, at ywnên bæjjër ka sij', at Dær ær moêwbéskit, hwes Dær ska kom fræmmê* = jeg har lagt mærke til, at øjnene bedre kan se, at der er møjbeskit, hvis der skal komme gæster) *(V,Ø)*

møgbør no *mo-êwboër; (H,V,Ø)*

møge (ud) uo *må-êw (uw'), må-êwër, måwt, h. måwt; (H,V,Ø) (Da a war bé'tê, blöw Dær måwt uw wé æ høns hwær lurda* = da jeg var lille, blev der møget ud ved hønsene hver lørdag) *(Hs)*

møgfald no (omskr. t.: *åh foh stuër skjæl uw* = at få store skæld ud) *(H/V,Ø)*

møggreb no *mo-êgGré-êb; (H,Øm) mo-êwGré-êb; (V,Øø)* (se greb) *(hanj tåër poh æn kuwêlpæn', som åm Deh war æn mo-êwGré-êb* = han tager på en kuglepen, som om det var en møjgreb) *(V,Øø)*

møgsvin no *mo-êgswin; (H,Øm) mo-êwswin; (V,Øø)* (se svin) *(Deh ær for Deh mjest mæjjeskër, som blywwër kalt' mo-êwswin* = det er for det meste mennesker, som bliver kaldt møjsvin) *(Ø)*

møjsommelig to (omskr. t.: *béswærli, böwlê* = besværligt, bøvlet) *(H,V,Ø) (Deh ær böwlê åh laew oërsamling* = det er møjsommeligt, at lave ordsamling) *(H,V,Ø)*

møl no *how', æ h., how', æ h.; (Hs) how; (Hn) møl', -lên, møl', -lên; (V,Ø) (Dæ æ Goen how' i æ töw* = der er gået møl i tøjet) *(Hs)*

mølkugle no *mølkuwêl; (H,V,Ø)* (se kugle) *(nær æ töwskab blöw lott op, ku jæn løʼt æ mølkuwlër* = når tøjskabene blev lukket op, kunne man lugte mølkuglerne) *(Hs)*

mølle no *møl-l, æ m., møllër, æ m.; (Hs) møl-l; (Hn) møel, møllên, møllër, -n; (V,Ø) (Deh war æn trist Daw i 2005, Da møllên poh Urbakkên braéj* = det var en trist dag, da møllen på Urbakken brændte) *(Ø)*

møllebygger no *mølböwwër, æ m., -r, æ -r; (Hs) mølböwwër; (H) mølböwwër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Dær sku miër æn æn Gue hånjwærkër té, for åh blyew æn Gue mølböwwër, öwwê hænjër, yewwên åh long ærfaring, åh æwnër, ék åh forGlæm-m* = der skulle mere end en god håndværker til for at blive en god møllebygger, øvede hænder, øjne og lang erfaring, og evner ikke at forglemme) *(V,Ø)*

mølleejer no (omskr. t.: *mølæjjër* eller *jæn som hår æn møl-l/møel* = én, som har en mølle) *(H/V,Ø)* (se ejer)

møllehjul no *mølhyewl; (H,V,Ø)* (se hjul)

møller no *møllër, æ m., -r, æ -r; (Hs) møllër; (Hn) møllër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Dæn Gammêl møllër Gék ronjt i møllërijê, hiel hwiéj oh miel poh hans töw* = den gamle møller gik rundt i mølleriet, helt hvid af mel på sit tøj) *(V)*

mølleri no *møllërij, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) møllërij; (Hn) møllërij, -ê, -ër, -ërn; (H,V,Ø)*

møllevinge no *mølwing-g; (H,V,Øm) mølwé-êng; (Øø)* (se vinge) *(nær jæn ær uew åh kyër, ka æ skij, at Dær ær æn transport oh mølwingër poh wæjjên, åh Di kan wæër 80 m long-g hællër længër* = når man er ude at køre, kan det ske, at der er en transport af møllevinger på vejen, og de kan være 80 m lange eller længere) *(V,Øm)*

mølpose no *mølpues; (H,V,Ø)* (se pose) *(mølpuesër ær puesër mæh mølkuwlër oh naftalijn, som Di puttê töw i, som ék sku iês oh møllên* = mølposer er poser med mølkugler af naftalin, som de puttede tøj i, som ikke skulle ædes af møl) *(V,Ø)*

mølædt to *mølæt; (H,V,Ø) (han siër nøej mølæt uw* = han ser noget mølædt ud) *(H)*

mølægte to *mølægt; (H,Øm) mølæwt; (V,Øø) (mølægt töw sku ét blyew æt oh how'* = mølægte tøj skulle ikke blive ædt af møl) *(H)*

mønje no *mønjê, æ m.; (Hs) mønjê; (Hn) mønjê, -n; (V,Ø) (mønjê ær nøej rø' måling, som ka béskøt moh rost* = mønje er noget rød maling, som kan beskytte mod rust) *(H,V,Ø)*

mønning no *mønnéng, æ m., -ër, æ m.; (Hs) mønnéng; (Hn) mønnéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

mønningstørv no *møntör'; (H,V,Ø)* (se tørv)

mønster no *mønstër, æ m., -r, æ -r; (Hs) mønstër; (Hn) mønstër, -ê, -r, -n; (V,Ø) (Deh ær Gott åh ha æ mønstër, hwés jæn ska syj æn kjowl* = det er godt at have et møn-

ster, hvis man skal sy en kjole) *(V,Ø)*

mønsterbeskyttelse no *mønstërbéskøttêls; (H,V,Ø) (mønstërbéskøttêls ær æn slaws patent* = mynsterbeskyttelse er en slags patent) *(V,Ø)*

mønsterlandbrug no *mønstërlanbrow; (H) mønstërlanjbrow; (V) mønstërlajbrow; (Ø)* (se brug)

mønstre uo *mønstër, mønstër, mønstër-r, h. mønstër-r; (H,V,Ø) (Di war uew åh mønstër-r hæjstn, Deh wél sæéj åh wies Dæm fræm for sågkønDiê* = de var ude at mønstre hestene, dvs. fremvise dem for sagkyndige) *(V,Ø)*

mønstring no *mønstring, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mønstring; (Hn) mønstring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

mønt no *mønt, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mønt; (Hn) mønt, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø)*

møntet (på) to *møntê; (H,V,Ø) (Deh, hon såe, war nok møntê poh mæ* = det, hun sagde, var nok møntet på mig) *(H,V,Ø)*

møntfod no *møntfud; (H) møntfuê; (V,Ø)* (se fod)

mønttelefon no *mønttéléfon; (H,V,Ø)* (se telefon) *(Dær ær snår engên mønttéléfonër tébaew, ættër at åll ranjër ronjt mæ mobijltélêfonër* = der er snart ingen mønttelefoner tilbage, efter at alle render rundt med mobiltelefoner) *(V)*

mør to *mør; (H,V,Ø) (æ'tër åh wæër usat for öwwërtalêls fræh boed höwwër åh wænstër, blöw han mør, åh Ga sæ* = efter at være udsat for overtalelse fra både højre og venstre, blev han mør og gav sig) *(Hs)*

mørbanket to *mørbankê; (H) mørbånkê; (V,Ø)*

mørbrad no *mørbrah; (H,V,Ø) (mørbrah fræh Grijs ær Gott, mæn Dæn ær no bæjjër fræh ongkvæeg* = mørbrad fra gris er godt, men den er nu bedre fra ungkvæg) *(H)*

mørdej no *mørDæj'; (H,V,Ø)* (se dej) *(Deh ku wæër rår åh wiéj, hwoddên jæn lawwër mørDæj'* = det kunne være rart at vide, hvordan man laver mørdej) *(V,Ø)*

mørk to *mørk; (H,V,Ø) (åm æ wintër blywwër Deh tillê mørk* = om vinteren bliver det tidligt mørkt) *(Hs)*

mørke no *møërk, æ m.; (Hs) møërk; (Hn) møërk, -ê; (V,Ø) (i møërk, ær ål kat Gråh* = i mørke er alle katte grå) *(H,V,Ø)*

mørkeblind to *møërkblin'; (H) møërkblénj'; (V) møërkbléj'; (Ø)* (omskrives også til *ét/ék åh ku sij i møërk* = ikke at kunne se i mørke) *(H/V,Ø) (Deh Duwwër ét åh kyër bijl nær Deh ær mørk, hwes jæn ær møërkblin'*= det duer ikke at køre bil om natten, hvis man er mørkeblind) *(Hs)*

mørkekammer no *møërkkammër; (H,V,Ø)* (se kammer) *(Deh ær snår læeng sijjên, at jæn war i møërkkammër for åh fræmkal-l fotoGrafijër* = det er snart længe siden, at man var i mørkekammer for at fremkalde fotografier) *(H,V,Ø)*

mørkeræd to *møërkræj; (H,V,Ø) (åh wæër møërkræj ær wes mjest nøej for kwæjfolk* = at være mørkeræd er vist mest noget for kvindfolk) *(Ø)*

mørkerød to *møërkrø'; (H,V,Ø)*

mørkladen to *mørkladdên; (H,V,Ø) (no åm Daew ær Dær mannê mørkladdên Danskër-r* = nu om dage er der mange mørkladne danskere) *(H,V,Ø)*

mørklægge uo *møërklé-êg; (H) mørklé-êw; (V,Ø)* (se lægge)

mørklægning no *mørklægning; (H) mørklé-éwning; (V,Ø) (mørklé-éwning war kon nøej, som hyër krigên té* = mørklægning var kun noget, som hørte krigen til) *(V,Ø)*

mørkne uo *mørkn, -ër, -ê, ær -ê; (H,V,Ø)*

mørkøjet to *mørkyewwê; (H,V,Ø) (héjjê Dæj mørkyewwê ær ék så tåssê åh sij' poh* = hende den mørkøjede er ikke så tosset at se på) *(Ø)*

mørne uo *mørn, -ër, -ê, ær -ê; (H,V,Ø) (bétrækkê ær mørnê så möj', at Do ka sték æn féngër iGjæmmêl æ* = betrækket er mørnet så meget, at du kan stikke en finger igennem det) *(V,Ø)*

mørtel no *mørtêl, æ m.; (Hs) mørtêl; (Hn) mørtêl, -n; (V,Ø)*

møsk to *møsk;* (kun *Øland*) *(töw åh træ' ka blyew møsk* = tøj og træ kan blive mørt)

måbe uo *må-êb, måbër, måbê, h. måbê; (H,V,Ø) (jæn ka blyew så öwwërraskê, at jæn baër måbër* = man kan blive så overrasket, at man bare måber) *(H,V,Ø)*

måde no *måêd, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) måêd; (Hn) måê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

mådehold no (omskrives f. eks. til: *Deh mæh måe Gør éngên skåê* = det med måde gør ingen skade) *(V,Ø)* (se hold)

mådeholden to *måedhållên; (H) måehållên; (V,Ø)*

mådelig to *måedli; (H) måêli; (V,Ø)* (bl. a. gl. karakter i skolen) *(Deh war slæm åh foh måedli i æ skuêl* = det var slemt at få mådeligt i skolen) *(Hs)*

måge no *ta'en;* (ikke alene terner, men mindre måger i

Limfjorden) *(H)* (mågeæg kaldtes *ta'enéw i Hannæs) moew;* (større havmåger) *(H) moew, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær mannê slaws moewër* = der er mange slags måger) *(V,Ø)*

mål 1 no *moêl, æ m., moêl, æ m.; (Hs) moêl; (Hn) moel, molê, moel, moln; (V,Ø)* (fysisk mål)

mål 2 no *moel, æ m., moel, æ m.; (Hs) moel; (Hn) moel, moelê; moel, -ên; (V,Ø)* (sprog, eks: *æjnsmoel* = egns-mål/dialekt)

målbar to (omskr. t.: *nøej som ka målês* = noget, som kan måles) *(H,V,Ø)*

målbevidst to *moelbéwist; (H,V,Ø) (wi ka wæër nåk så moelbéwist mæh wor oërsamling, mæn wi ær nøej té åh la æ ta Dæj tij, Deh tåër* = vi kan være nok så målbevidste med vor ordsamling, men vi er nødt til at lade det tage den tid, det tager) *(Ø)*

måle uo *moel, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* el. *mæel, -ër, -t, h. -t; (Ø) (haj mæelt si flawstång té syw métër* = han målte sin flagstang til 7 meter) *(Ø)*

målebånd no *moêlboên; (H) moêlbån'; (V) moêlbuên; (Øm) moêlbuéj; (Øø)* (se bånd)

måleglas no *moelGlas; (H,V,Ø)* (se glas)

målelig to (omskr. t.: *nøej som ka målês* = noget, som kan måles) *(H,V,Ø)*

måler no *målër, æ m., -r, æ -r; (Hs) målër; (Hn) målër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

måleraflæsning no *mohlërawløesning; (H,V,Ø)* (se læs-ning) *(Dæj tij ær snår öwwër, hwéj wi ska laew mohlërawløesning, elwærkër åh wåjwærkër ka siel awløes målërn, fråh Deh stéh, Di bowwër* = den tid er snart ovre, hvor vi skal lave måleraflæsning, elværk og vand-værk kan selv aflæse målerne fra det sted, de bor) *(V,Ø)*

målerlarve no *mohlërlarw; (H,V,Ø)* (se larve) *(mohlërlar-wër Goër fræmoh, som åm Di målër awstånj uw* = måler-larver går fremad, som om de måler afstand ud) *(V)*

målestok no *moelståk; (H,V,Ø)* (se stok) *(wi browwër moelståk hællê moelpénj-j té åh sij' hwo möj' oljê, Dær ær poh bijlmotoërn* = vi bruger målestokke eller målepinde til at se hvor meget olje, der er på bilmotoren) *(V)*

målfast to *moelfåst; (H,V,Ø) (böwningstæjningër ska åltijjër wæër moelfåst* = bygningstegninger skal altid være målfaste) *(H,V,Ø)*

måling no *måling, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) måling; (Hn) måling, -ên, -ër, -ërn (H,V,Ø) (Deh ær utrowli så mannê målingër, Di ka laew poh wos, næe wi kommê té Dowtërn poh sujhéshuwsê* = det er utroligt så mange målinger, de kan lave på os, når vi kommer til lægen på sundhedshu-set) *(Ø)*

målløs to *målløes; (H,V,Ø) (Di war hiel målløes oh öwwërraskêls* = de var helt målløse af overraskelse) *(H,V,Ø)*

målmand no *målman'; (H) målmanj; (V) målmaj'; (Ø)* (se mand) (*Deh ær skjøn', nær æ målman' kan hål æ måel ræen* = det er skønt, når målmanden kan holde målet rent) *(Hs)*

målspark no *moelspark; (H,V,Ø)* (se spark)

målsætning no *moelsætning; (H,V,Ø)* (se sætning)

måltagning no (omskr. t.: *åh ta moel oh* = at tage mål af) *(H,V,Ø)*

måltid no *måltij; (H,V,Ø)* (se tid)

måne no *måên, æ m., -ër, æ -ër.; (Hs) måên, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Jupitër hår oêt månër* = Jupiter har otte måner) *(H,V,Ø)*

måned no *måenê, æ m., måené-ër, æ m.; (Hs) måenê; (Hn) måenê, måené-ên, måené-ër, måené-rn; (V,Ø)*

månedlig to *måênli; (V,Ø) (Dær war æ måênli tésyjn* = der var et månedligt tilsyn) *(Ø)* (månedlig menstruation, omskrev man til *hon hae sijn sãwwër* = hun havde sine sager) *(Ø)*

månedslønnet to *månêslönnê; (H,V,Ø)*

månedsvis to *månêswies; (H,V,Ø) (siel smoh sãgër ku ta månêswies for åh blyew béhanlê* = selv små sager kunne tage månedsvis for at kunne blive behandlet) *(H)*

måneformørkelse no *måênformørkêls; (H,V,Ø)* (se for-mørkelse)

måneklar to *måênklår; (H,V,Ø) (ålt war steêl, Deh war æn måênklår næt* = alt var stille, det var en måneklar nat) *(H,V,Ø)*

måneskin no *måênsken'; (H,V,Ø)* (se skin) *(Deh skinne såm katskit i måenskén* = det skinner som katteskidt i måneskin) *(H,V,Ø)*

månesten no *måênstien; (H,V,Ø)* (se sten) *(måênstien ær æn hwij halGæmmêlsewti stien, som browwês té åh laew smøkkër oh* = månesten er en hvid halvgennemsig-tig sten, som bruges til at lave smykker af) *(H,V,Øø)*

månesyge no *måênsyeg; (H) måênsyew; (V,Ø)* (se syge) *(farhæn trowêd Di, at nuên ænkêlt mænnêskër ku blyew sénsyeg wé at æ måên skennê poh Dæm* = førhen troede

de, at nogle enkelte mennesker kunne blive sindssyge ved, at månen skinnede på dem) *(Hs)*

mår no *moër', æ m., moër-r, æ m.; (Hs) moër'; (Hn) moër, -ên, moër-r, -ên; (V,Ø) (wi håër hat æn moër poh lowtê* = vi har haft en mår på loftet) *(V,Ø)*

mårhund n *moërhun'; (H) moërhunj'; (V) moërhuj'; (Ø)* (se hund) *(moërhunj-j war ék nøej wi kénj té i wor bårn-Dom, no ær Dær mannê oh Dæm* = mårhunde var ikke noget, vi kendte til i vor barndom, nu er der mange af dem) *(V)*

mås no *mås, æ m., måes, æ m.; (Hs) mås; (Hn) mås, -ên, måes, -n; (H,V,Ø) (Do ska pas poh ét åh få æ mås poh komédjê* = du skal passe på ikke at få måsen på kommedje) *(Hs)*

måske to *kaskie* el. *kanske; (V,Ø) (Do wél kaskie ék ha miër åh spijs?* = du vil måske ikke have mere at spise?) *(V,Ø)*

måtte no *mått, æ m., -ër, æ -ër; (Hs) mått; (Hn) mått, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hwes Do læwwër Dæ niër, så risikiër Do, at fålk trowwër, Do ær æn mått, Di ka töër feddërn poh* = hvis du lægger dig ned, så risikerer du, at folk tror, du er en måtte, de kan tørre fødderne på) *(V,Ø)*

måtte uo *måt, moh, mått, h. mått; (H,V,Ø) (åh måt, Deh ær ék Deh saem som, at Do ska* = at måtte, det er ikke det samme som at du skal) *(V,Ø)*

N

nabo no *naeboh, æ n., -ër, æ -ër; (Hs) naeboh; (Hn) naeboh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

nabolag no *nabolaw; (H,V,Ø)* (se lag)

naboskab no *naboskaeb; (H,V,Ø)* (se skab)

nadvër no *næ'tër, æ n; (Hs) næ'tër; (Hn) nættër, -n; (V,Ø)* (natmad)

nag no *nag, æ n.; (Hs) nag; (Hn) naeg, -ê; (V,Ø)*

nage uo *naeg, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) naêw, -ër, -ê, h. -ê; (V,Øø)*

nagelfast to *nagêlfast; (H,Øm) nawwêlfast; (V,Ø)*

nagle no *nagêl, æ n., naglër, æ naglër; (Hs) nagêl; (Hn) nawwêl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

nagle uo *nagl, -n, -ê, -ërn; (H,Øm) nawl, -n, -ê, -ërn; (V,Ø)*

naglehul no *nagêlhuêl; (H) nawwêlhwol; (V,Ø)* (se hul)

naiv to (omskr. t.: *Godtroên* = godtroende*) (H) (Guêtroên) (V,Ø)*

nakke no *na'k, æ n., na'kër, æ na'kê; (Hs) na'k; (Hn) nak, -kên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

nakkedrag no (omskr. t.: *Drag öwwër æ na'k/nakkên* = drag over nakken *(Hs/Hn,V,Ø)*

nakkespejl no *na(ê)k'spæjl; (H) nak'spæjl; (V,Ø)* (se spéjl)

nap no *na(ê)p', æ n., nap', æ n.; (Hs) na(ê)p'; (Hn) nap', -ê, nap', -pên (V,Ø)*

nappe uo *nap, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø)*

nar no *nar, æ n., -rê, æ -rê; (Hs) nar; (Hn) nar, narrên, -ê, narn; (V,Ø) (Dry-yw aws mæh* = holde for nar) *(Ø)*

naragtig to (omskr. t.: *naërwårn* = narrevoren) *(H,V,Ø)*

narre uo *naër, naër, naër, h. naër; (H,V,Ø) (héjjê blywwër Do ék naër mæ* = hende bliver du ikke narret med) *(Ø)*

narredragt no *naërDrawt; (H,V,Ø)* (se dragt)

narrehue no *naërluew; (H,V,Ø)* (se hue)

narrestreg no *naërstrég; (H) naërstreg; (Øm) naërstréw; (V,Ø)* (se streg)

narresut no *naërsut; (H,V,Ø)*

nas no *nas;* (bøjes ej) *(H,V,Ø)*

nasken to *naskên; (H,V,Ø)* (lurvet, tarvelig, nærig) *(han æ nøêj naskên* = han er noget lurvet) *(H)*

nasse uo *nas, nassër, nassê, h. nassê; (H,V,Ø) (hujjên nassër sæ* = hunden klør sig) *(H,V,Ø) (haj nassër poh familjên* = han nasser på familjen) *(Ø)*

nat no *næt, æ n., nættër, æ n.; (Hs) næt; (Hn) næt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (a håër sowwê Gott i næt* = jeg har sovet godt i nat) *(H,V,Ø)*

natarbejde no *nætarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

natbord no *nætbowwër; (H,V,Ø)* (se bord)

nathold no *næthål; (H,V,Ø)* (se hold)

nathue no *nætluew; (H,V,Ø)* (se hue)

natkjole no *nætkjowl* el. *natkjowl; (H,V,Ø)* (se kjole)

natkvarter no *nætkvatir; (H,V,Ø)*

natlig *to nætlê; (H,V,Ø) (hon fék nætlê bésöw* = hun fik natligt besøg) *(H)*

natmad no *natmad, æ n.; (Hs) natmah, -ên; (V,Ø)* (sidste måltid før sengetid: *nættr, æ n.; (Hs) nættr; (Hn) nættr, nættrn, nættr, nættrn*) *(V,Ø)*

natpotte no *nætpot; (H,V,Ø)* (se potte)

natravn n *natrawn; (H,V,Ø) (*fugl, der findes i Han Herred)

natskjorte no *nætskjowt* el. *natskjowt; (H,V,Ø)* (se skjorte)

natsværmer no *natswæmër, æ n., -ê, æ -ê; (Hs) natswæmër; (Hn) natswærmër, -ên, -rê, natswærmërn; (V,Ø)* (se sværmer)

natteblind to *nætblind; (H) nætbléj; (V,Ø)*

nattefrost no *nætfråst; (H,V,Ø)* (se frost)

nattehimmel no *næ'thémmêl, (H) næthimmêl; (V,Ø)* (se himmel)

natteliv no *næ'tlyw; (H) nætlyw; (V,Ø)* (se liv) *(Dær ær ék nøej nætlyw i Øjstër Haj Herre, ék nøej Dær ær wae åh snak åm* = der er ikke noget natteliv i Øster Han Herred, ikke noget, der er værd at snakke om) *(Ø)*

nattely no *næ'tly; (H)* (omskr. t.: *ly for nættên* = ly for natten*) (Ø)* (se ly) *(noh wil-l wi Gjan wiéj, om wi ka fe-éj ly for nættên* = nu ville vi gerne vide, om vi kan finde ly for natten) *(Ø)*

nattergal n *nattërGael; (H,V,Ø)*

nattero no *nætrow'; (H,V,Ø)* (se ro) *(ka wi så få nætrow'* = kan vi så få nattero) *(H,V,Ø)*

nattesøvn no *næ'tsöwn; (H) nætsöwn; (V,Ø)* (se søvn) *(a wil et ha spoliër mi næ'tsöwn* = jeg vil ikke have spoleret min nattesøvn) *(Hs)*

nattetid no *næ'tijjê; (H) nættij'; (V,Ø)* (se tid)

nattevagt no *næ'twagt; (H) nætwagt* el. *nætwawt; (Ø)* (se vagt)

nattøj no *nættöw; (H,Ø)* (se tøj)

natugle n *nætuwwêl; (H) natuwwêl* el. *nætuwwêl; (V,Ø)*

natur no *natuwwê* el. *natuwr, æ n.; Hs) natuwwê* el. *natuwr; (Hn) natuwr -rn; (V,Ø)*

naturfredning no (omskr. t.: *fredning oh natuwërn* = fredning af naturen) *(H,V,Ø)*

naturlig to *natuwrli; (H) natuwrlê; (Ø) (ka wi fé-ên poh nøej, Dær ær natuwrli i wor moDérn wærdên?* = kan wi finde på noget, der er naturligt i vor moderne verden?) *(Hs)*

naturligvis bio *natuwrliwies; (H,Ø)*

naturtro to *natuwwërtrow; (H,Ø) (Deh æ möj' natuwwërtrow, Dæn måelêrij* = det er meget naturtro, det maleri) *(H)*

nav no *naw', æ n., naw', æ n.; (Hs) naw'; (Hn) naw', -wê, naw', nawwên; (V,Ø)*

navbremse no *nawbræms; (H,V,Ø)* (se bremse)

navle no *nawwêl, æ n., nawlër, æ n.; (H) nawwêl; (Hn) nawwêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

navlestreng no *nawwêlstræng'; (H,V,Ø)* (se streng)

navn no *nawn', æ n., naewn, æ naewn; (H) nawn'; (Hn) nawn', naw'nê, naewn, -ên; (V,Ø)*

navnebroder no *nawnbror; (H,V,Ø)* (se broder)

navneforandring no *nawnforanDring; (H) nawnforanjring; (V) nawnforajring; (Ø)* (omskrives også til: *skywt nawn* = skifte navn) *(H,V,Ø)*

navneord no *nawnuër; (H) nawnuwër; (V,Ø)* (se ord)

navnetræk no *nawntræk; (H,V,Ø)* (se træk)

navngive uo *nawnGi'; (H,V,Ø)* (se give)

navnlig bio *nawnli; (H,V,Ø)*

navnløs to *nawnløes; (H,V,Ø)*

ned, nederst bio *ni-e, néjjêst; (H,V,Ø)*

nedad bio *nie-oh; (H,V,Ø) (Deh goër nie-oh for tijjên* = det går nedad for tiden) *(V,Ø)*

nedadgående to *ni-eohGoên; (H,V,Ø)* (omskrives også til: *nøej, Dær Go ni-e* = gå ned*) (H,V,Ø)*

nedadtil bio *ni-ohté; (H,V,Ø)*

nedarve uo *néarw; (H,V,Ø)* (se arve)

nedbringe uo *niebré-êng, niebréngër, niebragt/niebrawt, h. niebragt/niebrawt* el. *h. niebrungên; (H/V,Ø)* (se bringe)

nedbryde uo (omskr. t.: *raeg ni-ie* = rage ned*) (H,V,Ø)*

(se bryde)

nedbrydning no (omskr. t. f. eks.: *åh bryéj niër* = rage ned) (*H,V,Ø*)

nedbøjet to (omskr. t.: f.eks.: *åh wæër kiéj oh æ* = at være ked af det*) (H,V,Ø)* eller: *åh wæër tångsinnê/ tångsénjê/tångséjjê åh trist* = at være tungsindet og trist; *(H/V/Ø)*

nedbør no (man bruger i stedet *ræen, sluw, sné* = regn, slud, sne) *(H,V,Ø)*

neddykket to *ni-ieDøkkê* el. *Døkkê ni-ie; (H,V,Ø) (Døkånnên Døkkër ni-ie ættër føê* = dykanden dykker ned efter føde) *(V,Ø)*

neddæmpet to *Dæmpê ni-iê; (H,V,Ø) (Do sku ta åh Dæmp Dæ niër, Dijn skrieghals!* = du skulle tage og dæmpe dig ned, din skrighals) *(H,V,Ø)*

nede bio *ni-ie* el. *néjlê; (H,V,Ø) (kjowlên hingê nøej néjlê* = kjolen hænger noget nede) *(V,Ø)*

nedefra bio *ni-iefræh; (H) ni-iefråh; (V,Ø)*

nedefter bio *ni-iêæ'tër/ni-ieættër; (H/V,Ø)*

nedenfor bio *næjjênfor; (H,V,Ø)*

nedennævnt to (omskr. t.: *næwn niênfor* = nævnt nedenfor) *(H,V,Ø)*

nedenom bio *næjjênom; (H,V,Ø) (åh så war Dær ham, Dær Gék næjjênom åh hjæm* = og så var der ham, der gik nedenom og hjem) *(H,V,Ø)*

nedenunder bio *næjjênonnër; (H) næjjênånjër; (V) næjjênåjjër; (Ø)*

nederdel no *næjjërDiel; (H,V,Ø)* (se del)

nederdrægtig to *nédërDrægti; (H,V,Ø) (Deh Gjør nédërDrægti unt i mijn stuêtå'* = det gør nederdrægtigt ondt i min storetå) *(H,V,Ø)*

nederlag no *nédërlaeg, æ n., nédërlaeg, æ n.; (Hs) nédërlaeg; (Hn) nédërlaeg, -ê, nédërlaeg, -ên; (V,Ø)*

nederst to *néjjêst; (H,V,Ø) (hwes jæn ær i Gång mæh åh slås, så ær æ ék sjow åh lé-êw néjjêst i bonkên* = hvis man er i gang med at slås, så er det ikke sjovt at ligge nederst i bunken) *(V,Ø)*

nedfald no *néfal'; (H,V,Ø)* (se fald) *(fræh tij té annên ær Dær néfal' oh lijmstiensstøkkër fræh Bolbjær* = fra tid til anden er der nedfald af limstensstykker fra Bulbjerg) *(H)*

nedfaldsæbler no *ni-iefalsæblër; (H,V,Ø) (ni-iefalsæblër smawwër tit bæjjër æn Di siër uw* = nedfaldsæbler smaget tit bedre, end de ser ud) *(V,Ø)*

nedfryse uo *ni-iefryjs* el. *fryjs ni-ie; (H,V,Ø)* (se fryse)

nedgang no *nieGang'; (Hs) nieGång'; (V,Ø) (Deh stéh lignër æ nieGang' té Dæn un-n* = det sted ligner nedgangen til den onde) *(Hs)*

nedgangstid no *ni-ieGangstijjër; (H) ni-ieGångstijjër; (V,Ø)* (se tid) *(jæn kan som-m tijjër foh Deh énjtrøk, at Deh åltijjër ær ni-ieGångstijjër for lanjbrowwê* = man kan somme tider få det indtryk, at det altid er nedgangstider for landbruget) *(V)*

nedgroet to *ni-ieGrowwê* el. *Gowwê ni-ie; (H,V,Ø) (Di føest folkêwuwn-n liwnê ni-ieGrowwê næjl-l* = de første folkevogne lignede nedgroede negle) *(Ø)*

nedgøre uo *ni-ieGjøër; (H,V,Ø)* (se gøre) *(skuêlpiwwërn ka wæër slæm-m té åh ni-ieGjøhê hwærajjër* = skolepiger kan være slemme til at nedgøre hinanden) *(Ø)*

nedgående to (omskr. t.: *åh Go niër* = at gå ned) *(H,V,Ø) (sueln war poh wæj té åh Go niër* = solen var på vej til at gå ned) *(V,Ø)*

nedhugge uo (omskr. t.: *hoew niër* = hugge ned) *(H,V,Ø)* (se hugge)

nedhængende to (omskr. t.: *nøej, som hæeng niër* = hænge ned) *(H,V,Ø)*

nedkaste uo (omskr. t.: *åh smit nøej niër* = smide ned) *(H,V,Ø)* (se kaste)

nedkomme uo (omskr. t.: *åh føe* = at føde) *(H,V,Ø)* (se føde)

nedkomst no (omskr. t.: *føssêl* = fødsel) *(H,V,Ø)* (se fødsel)

nedkule uo (omskr. t.: *kuel niër* = kule ned) *(H,V,Ø)* (se kule) *(ruwwërn blywwër kuelê niër, så Di ka hål-l sæ öwwër wintërn* = roerne bliver kulet ned, så de kan holde sig over vinteren) *(V,Ø)*

nedkæmpe uo (omskr. t.: *békæmp* el. *niërkæmp* = bekæmpe el. nedkæmpe) *(H,V,Ø)*

nedkøle uo (omskr. t.: *køêl niër* = køle ned) *(H,V,Ø)* (se køle) *(haj war så möj' æn hissi kåel, at kuenên tit måt bé ham køêl niër* = han var så meget en hidsig karl, at konen tit måtte bede ham køle ned) *(Ø)*

nedkørsel no *niërkyrên; (H) niërkørsêl; (V,Ø)* (se kørsel) *(niërkørsln té Garasjên war så stæjl, at Deh ék war té åh kyê poh æn, nær Deh war Glat* = nedkørslen til garagen var så stejl, at det ikke var til at køre på den, når det var

glat) *(V,Ø)*

nedlade sig uo (omskr. t. f. eks.: *åh få sæ té* = at få sig til) *(H,V,Ø)*

nedladende to (omskr. t.: *åh sie/sij niër poh* = at se ned på) *(H,V,Ø)*

nedlægge uo *nielé-êw; (H.V.Ø)* (se lægge) *(jaenbãnên fråh Nøërsujby té Thisteh blöw nielå i 1969* = jernbanen fra Nørresundby til Thisted blev nedlagt i 1969) *(V,Ø)*

nedlæggelse no (omskr. t. f. eks.: *lokning* = lukning) *(H,V,Ø)* (se lukning)

nedløb no *niêløeb; (H,V,Ø)* (se løb)

nedløbsrør no *nieløbsrør; (H,V,Ø)* (se rør) *(Deh ær tåssê åh læ Deh ræ-ên wånj fråh nieløbsrø-ër løeb niër i kloak-kên* = det er tosset, at lade det rene vand fra nedløbsrø-ret løbe ned i kloakken) *(V)*

nedover bio *nieöwwër; (H,V,Ø) (ongërn ranj ålt hwa Di ku niër öwwër bakkërn* = ungerne rendte alt, hvad de kunne ned over bakkerne) *(V,Ø)*

nedrakke uo (omskr. t.: *rak niër* = rakke ned; *(H,V,Ø)* (se rakke) *(Deh lyjê ék Gott, nær folk rakkër niër poh hwær anjër* = det lyder ikke godt, når folk rakker ned på hinan-den) *(V)*

nedre to *næjjër; (H,V,Ø) (Dæj næjjër æéj oh markn* = den nedre ende af marken) *(Ø)*

nedringet to *niëringê; (H,V,Ø) (Deh ka Da Gott sij pæen uew mæh æn niëringê kjowl, så-ên tépas Da* = det kan da godt se pænt ud med en nedringet kjole, sådan tilpas da) *(H,V,Ø)*

nedrive no (omskr. t.: *ryew niër* = rive ned) *(H,V,Ø)* (se rive) *(nuen böwwër op, anjër rywwër niër, så-ên ær folk så forskælli* = nogen bygger op, andre river ned, sådan er folk så forskellige) *(V)*

nedrulle uo (omskr. t.: *rol niër* = rulle ned) *(H,V,Ø)* (se rulle) *(ål GarDijnërn blöw rollê niër, jæn uewfråh sku ék ku sij nøej* = alle gardinerne blev rullet ned, én udefra skulle ikke kunne se noget) *(V,Ø)*

nedsable uo (omskr. t.: *sabêl niër* = sable ned) *(H,V,Ø) (Dæj søllê knægt blöw sablê hiel niër oh sijn skuêllæër* = den sølle knægt blev sablet helt ned af sin skolelærer) *(H,V,Ø)*

nedsalte uo (omskr. t.: *sålt niër* = salte ned) *(H,V,Ø)* (se salte) *(wos, som hår løewwê i Dænj Gammêl tij, ka hoew Dænj Gång kød blöw såltê for åh ku håel sæ bæjjër* = vi, som levede den gamle tid, kan huske den gang kød blev saltet ned for at kunne holde sig bedre) *(V)*

nedskrive uo (omskr. t.: *skryew niër* = skrive ned) *(H,V,Ø)* (se skrive)

nedskæring uo (omskr. t.: *åh skæër niër* = at skære ned) *(H,V,Ø) (no åm Daew ska Dær skæërs niër poh ålt, som åm Deh sku blyew bæjjër oh Dæj Groj'* = nu om dage skal der skæres ned på alt, som om det skulle blive bedre af den grund) *(Ø)*

nedslag no (omskr. t.: *rabat* = rabat) *(H,V,Ø)* (se slag) *(han Ga æn stue rabat wé æ kyeb'* = han gav et stort nedslag/en stor rabat ved købet) *(Hs)*

nedslide uo (omskr. t.: *slij niër* = slide ned*) (H,V,Ø) Dækkên poh hanjs bijl war hiel slæt niër* = dækkene på hans bil var helt slidt ned) *(V)*

nedslået to (omskr. t.: *åh wæër kij oh æ* = at være ked af det) *(H,V,Ø)*

nedstamme uo omskr. t.: *stam-m niër fræh/fråh* = stam-me ned fra) *(H/V,Ø)* (se stamme) (*wi stammër ål niër fråh Gorm Dæj Gammêl* = vi nedstammer alle fra Gorm den Gamle) *(Ø)*

nedstemt to (omskr. t.: *stæmt niër* = stemt ned) *(H,V,Ø) (forslawwê blöw stæmt niër wé Généralforsamlingên* = forslaget blev stemt ned ved Generalforsamlingen) *(V,Ø)*

nedstryger no *néstrygër, æ n, -r, æ -r; (Hs) néstrygër; (Hn) néstrygër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

nedstyrtning no (omskr. t.: *åh styrt nøej niër* = at styrte noget ned) *(H,V,Ø)*

nedsvælge uo (omskr. t.: *slue/sluew nøej* = sluge noget) *(H/V,Ø) (Deh ær ét Gott åh sluew føên, Dæn ska tøeggês først* = det er ikke godt at sluge føden, den skal tygges først) *(H)*

nedsætte uo *niërsæt; (H,V,Ø)* (se sætte) *(Di blöw jæns åm åh niërsæt æn Grup, som sku åjjërsøeg problémê* = de blev enige om at nedsætte en gruppe, som skulle undersøge problemet) *(Ø)*

nedsættende to *niërsæt'n; (H) niërsætn; (V,Ø) (Deh ær ét kjön, åh snak niërsæt'n åm folk, som ær fræh'wærên* = det er ikke kønt at snakke nedsættende om folk, som er fraværende) *(Hs)*

nedtrappe uo (omskr. t.: *åh trap niër* = at trappe ned) *(H,V,Ø) (Deh ær alménlê, at Di Gammêl béGøjjër åh trap niër mæ Djær arbê* = det er almindeligt, at de gamle be-gynder at trappe ned med deres arbejde) *(Ø)*

nedtrykt to *niërtrøt; (H,V,Ø) (Do siër mæh nøej niërtrøt uew* = du ser mig noget nedtrykt ud) *(H,V,Ø)*

nedtur no *niërtuwr; (H,V,Ø)* (se tur) *(Deh war nøej oh æn niërtuwr, Di fék sæ* = det var noget af en nedtur, de fik sig) *(H,V,Ø)*

nedtælling no (omskr. t.: *åh tæl-l niër* = at tælle ned) *(H,V,Ø)* (se tælling)

nedværdige uo *néwærDigê, -r, néwærDigê, h. n.; (H,V,Ø) (han war æn høwröwwê kåel, som pröwwê åh néwærDigê annër mænnêskër* = han var en højrøvet karl, som prøvede at nedværdige andre mennesker) *(H)*

neg no *néêg, æ n.; (Hs) néêg; (Hn) néêg, -ê; (V,Ø) (æn juêlnéêg ær Gue té æ fowl* = et juleneg er godt til fuglene) *(Hs)*

negl no *næjl', æ n., næjêl, æ næjêl; (Hs) næjl'; (Hn) næjl', -ên, næjl, -ên; (V,Ø)*

negle uo *næjêl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (haj næjlt sæ æn Guê kaew fråh bowwër, uddên at nuên så Deh* = han neglede en god kage fra bordet, uden at nogen så det) *(Ø)*

neglerenser no *næjlrænsër; (H,Øm) næjlrænjsër; (V) næjlræjsër; (Ø)*

neglerod no *næjlruêd; (H) næjlruê (V,Ø)* (se rod)

nej uro *næj'; (H,V,Øm) naj'; (Øø)*

neje uo *næ-æj, næjjër, næjjê, h. næjjê; (H,V,Ø) (i Gammêl Daew, Da næjjê piwwërn pæên* = i gamle dage, da nejede pigerne pænt) *(Øø)*

nejsiger no (omskr. t.: *jæn, som sæjjër næj'* = en, der siger nej) *(H,V,Ø)*

nem, nemme, nemmere, nemmest to *næm', næem, næmmër, nemmest; (H,V,Ø) (Deh nuen næem böen, Do hår* = det er nogle nemme børn, du har) *(V,Ø)*

nemlig bio *næm'li; (H,V,Ø) (Deh war næm'li, hwa a tint* = det var nemlig, hvad jeg tænkte) *(V,Ø)*

nemme no *næm-m, æ n.; (Hs) næem, næmmê; (V,Ø) (hon hår æn Gue næm-m/næem* = hun har et godt nemme) *(H/V,Ø)*

nemme uo *næm-m, næmmër, næmmê, h. næmmê; (H,V,Ø)* (opfatte) *(nuên ær Guê, anjër knap så Gue té åh næm-m, hwa Deh Goër uw poh* = nogen er gode, andre knap så gode til at nemme, hvad det går ud på) *(V)*

nerve no *næerw, æ n, -ër, æ -ër; (Hs) næerw; (Hn) næerw, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon hår næerwërn séjjên uwên poh töwwê* = hun har nerverne siddende uden på tøjet) *(V,Ø)*

net no *næt', æ n, næt', æ n.; (Hs) næt'; (Hn) næt', nættê, næt', nættên; (H,V,Ø) (hon såt æ næt' niër öwwër æ hoër* = hun satte nettet ned over håret) *(Hs)*

net to *næt; (H,V,Ø) (hon ær æn næt kuên* = hun er en net kone) *(H,V,Ø)*

netop bio *<u>næt</u>op; (H,V,Ø) (Deh war <u>næt</u>op, hwa a ment* = det var netop, hvad jeg mente) *(H,V,Ø)* (omskrives også til: (*Deh ær skéj' lie no* = det er sket lige nu) *(H,V,Ø)*

nette (sig) uo *næt sæ, nættër sæ, nættê sæ, h. nættê sæ; (H,V,Øm)* (bruges alene om kvinder)
I negativ henseende bruges; *åh hæeg sæ, hægër sæ, hægê sæ, h. hægê sæ,* el. *hæwt sæ; (Ø)* (bruges om begge køn) (*hon håër réjti hæeg sæ uw i jagtên* = hun har rigtig majet sig ud i aften) *(Ø)* i øvrigt: *höwê sæ* med samme betydning) *(Ø)*

nidkær to *nidkæër (H,V,Ø) (æ lanbétjænt i Fjærslê, Røê Erik, war æn nidkæër man', Dær sku wæër orddên i sykkêllyjtër, klokkër, bijlparkëringër, ja i ålt* = landbetjenten i Fjerritslev var en nidkær mand, der skulle være orden i cykellygter, klokker, bilparkeringer, ja i alt) *(Hs)*

nidsk to *nidsk; (H,V,Ø) (nåêbostriDihédër ka wæër möj' nidsk* = nabostridigheder kan være meget nidske) *(H)*

nik no *nik, æ n., nik, æ n.; (Hs) nik; (Hn) nik, -kê, nik, -kên; (V,Ø)*

nikke uo *nik, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (hanj war trøt ættër æn long Daew, så åm awtn+n såt hanj åh nikkê wé fjarnsyjnê* = han var træt efter en lang dag, så om aftenen sad han og nikkede ved fjernsynet) *(V)*

nikkedukke no *nikkêDok; (H,V,Ø)* (se dukke)

niks bio *niks; (H,V,Ø) (niks åh næj', Deh wil a æj* = niks og nej, det vil jeg ej) *(H,V,Ø)*

nippe uo *nip, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (hanj/haj såt åh nippê té øllên* = han sad og nippede til øllen) *(V/Ø)*

nisse no *nissê, æ n., -r, æ -r; (Hs) nissê; (Hn) nissê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

nister no *nistër; (H,V,Ø) (Dær war nistër i strekkêtöwwê* = der var nister i strikketøjet) *(V,Ø)*

nistret to *nistërt; (H,V,Ø)*

nitte no *nit, æ n., -tër, æ -tër; (Hs) nit; (Hn) nit, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

nitte uo *nit, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) nittê, -r, nittê, h. nittê (Øm) (jæn ka nit téng oh léjjër sammêl, mæn jæn ka åsse syj Dæm* = man kan nitte ting af læder sammen, men man kan også sy dem) *(V,Ø)*

nive uo *niew, -ër, néw, h. néwên; (H,V,Ø) (Do sku ét ha néwwên mæ så håt* = du skulle ikke have nevet mig så hårdt) *(H)*

node no *noêd, æ n., nodër, æ nodër; (Hs) noêd; (Hn) noêd, nodên, nodër, -n: (V,Ø) (Di ong-ng wil jærn wæër mæ poh nodërn* = de unge vil gerne være med på noderne) *(Øm)*

nogen so *nuên; (H,V,Ø) (Dær kommër nuên* = der kommer nogen) *(H,V,Ø)*

nogenlunde *bio nuenluen; (H) nuenluij; (V,Ø) (töws Do, Deh ær i årDên? jae, nuenluij* = synes du, det er i orden, ja nogenlunde) *(Ø)*

noget so *nøej; (H,V,Ø) (Deh bétyjjër ét/ék nøej* = det betyder ikke noget) *(H/V,Ø)*

nogle bio *nuên; (H,V,Ø)*

nok bio *nåk; (H,V,Ø) (ja, nåk ær nåk, som Di sæjjër, nær Di ær blöwwên trøt oh æ* = nok er nok, som de siger, når de er blevet trætte af det) *(H,V,Ø)*

nonne no *non-n, æ n., nonnër, æ nonnër; (Hs) non-n; (Hn) non-n, non+n, nonnër, nonnërn; (V,Ø)*

nonnekloster no *non-nklåstër; (H,V,Ø)* (se kloster) *(Dær hår wæt æ non-nklåstër poh Ølaj', åh Deh hjæt' Øklostër* = der har været et nonnekloster på Øland, og det hed Økloster) *(V,Ø)*

nord bio *naër (H,V) nar* el. *nør (V,Ø)*

Norden n *Noërn; (H,V,Ø)*

nordenvind no *nurênwen'; (H) nurênwénj'; (V) nurênweéj'; (V,Ø)* (se vind)

nordfra bio *narfræh; (H) nørfråh* el. *norfråh; (V,Ø)*

nordgående to *norGoên; (H,V,Ø) (frawtskiebê war for norGoên* = fragtskibet var for nordgående) *(V,Øø)*

nordisk to *norDisk; (H,V,Ø)*

nordlig to *no-êrli; (H,V,Ø)*

nordlys no *norlyjs; (H,V,Ø)* (se lys) *(Deh ær skøn åh sij norlyjs, mæn wi ær nuen, som ék hår wæt hælDi ænno* = det er skønt at se nordlys, men vi er nogle, som ikke har været heldige endnu) *(V,Ø)*

nordmand no *norman'; (H) normanj'; (V) normaj'; (Ø)* (se mand)

nordpol no *norpoêl; (H,V,Ø)* (se pol)

nordpå bio *narpoh; (H) nørpoh; (V,Ø)*

nordre to *narrê; (H) nöër; (V,Ø)* (*hår Do sij Di pæen Döër i Dæj nöër æ-êj oh huwsê?* = har du set de pæne døre i den nordre ende af huset?) *(V,Ø)*

nordud bio *naëruw; (H) nureuw; (V) nøëruw; (Ø) (wæjjên Gék nøëruw té Trannum* = vejen gik nordud til Tranum) *(Ø)*

nordvendt to *naërwæn'; (H) nørwénj'; (V) nørwæj'; (V,Ø) (Gawlên poh huwsê ær nørwæj'* = gavlen på huset er nordvendt) *(Ø)*

nordvest no *naërwæjst; (H) norwéjst; (H,V,Ø) (Di boër Dær naërwæjst poh* = de bor der nordvest på) *(H) (winnên ær i norwéjst* = vinden er i nordvest) *(H)*

nordøst no *norowwêst; (H) norøst* el. *noråwwêst; (V,Ø)*

norne n *norn, æ n , -ër, æ -ër; (Hs) norn; (Hn) norn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (nornërn war Gudéjjër i Dæj norDisk réli-Gjon; blåj möj' åjnt ku Di spéj lywstråê* = nornerne var gudinder i den nordiske religion; blandt meget andet kunne de spinde livstråde) *(Ø)*

norsk to *norsk; (H,V,Ø) (Deh ær skjön åh høër norsk* = det er skønt at høre norsk) *(H)*

nu bio *noh; (H,V,Ø)*

nulevende to *nolöwwên; (H,V,Ø)*

nummer no *nommër, æ n., -r, æ -r; (Hs) nommër; (Hn) nommër, -ê, -r, nommërn; (V,Ø) (Da a war solDat war a kon æ nommër, Deh töws a ék åm* = Da jeg var soldat, var jeg kun et nummer, det syntes jeg ikke om) *(V,Ø)*

nummerplade no *nommërplåed; (H) nommërplåe; V,Ø)* (se plade)

nussel uo *nussêl, nuslër, nussêlt, h. nussêlt; (H,V,Ø) (Di nussêlt mæ Djær arbê* = de nuslede med deres arbejde) *(V,Ø)*

nutid no *notij'; (H,V,Ø)* (bruges kun som grammatikudtryk)

nuttet to *nu'tê; (Hs) nuttê; (V,Ø) (Deh war nuen nuttê huéjhwalp* = det var nogen nuttede hundehvalpe) *(Ø)*

nuværende to *nowærên; (H,V,Ø) (Dæn nowærên réGéring ka snår blyew Dæn forhænwærên réGéring* = den nuværende regering kan snart snart blive den forhenværende regering) *(H)*

ny, nyt to *nyj, nyt; (H,V,Ø)*

nybagt to *nybagt; (H) nybawt; (V,Ø) (boed fæddër, bar åh bollër ka wæër nybawt* = både fædre, børn og boller kan være nybagte) *(H)*

nybegynder no *nybéGønnër; (H) nybéGønjër; (V) nybéGøjjër; (Ø)* (se begynder) *(i béGønjêlsên ær wi ål-l nybéGønjër-r* = i begyndelsen er vi alle nybegyndere) *(V)*

nybygger no *nyjböwwër; (H,V,Ø)*

nyde uo *nyéj, nyjê, nøej, h. nyt; (H,V,Ø)*

nydelig to (omskr. t.: *pæên* = pæn) *(H,V,Ø) (hon war æn pæên Daêm* = hun var en nydelig (pæn) dame) *(H,V,Ø)*

nydelse no *nydêls, æ n., -ër, æ -ër; (Hs) nydêls; (Hn) nydêls, -n , -ër, -ërn; (V,Ø) (nydêls ka wæër Gott nåk, mæn hwes Deh blywwër for möj', kan æ blyew té æn syewdom* = nydelse kan værer godt nok, men hvis det bliver for meget, kan det blive til en sygdom) *(V,Ø)*

nyfalden to (omskr. t. f. eks.: *Dær ær fallên nyj' sné* = der er falden ny sne) *(H,V,Ø)*

nyfødt to *nyføj'; (H,V,Ø) (a ær hwærkên nyføj' hællê føj' i Guër* = jeg er hverken nyfødt eller født i går) *(H,V,Ø)*

nygift to *nyGywt (H,V,Ø)*

nyhed no *nyhed (H) nyhé; (V,Ø)*

nyis no *nyijs; (H,V,Ø)* (se is)

nyk no *nøk, æ n,; (Hs) nøk; (Hn) nøk, -kê; (V,Ø) (Deh war ænno æn bé'tê nøk* = det var endnu et lille nyk) *(Hs)*

nykker no *nøkkër (H,V,Ø) (hon hår fåt nøkkër, Dæj béttê, Deh moh wi sij åh fo pillê uw åh héjjê* = hun har fået nykker, den lille, det må vi se at få pillet ud af hende) *(Ø)*

nylagt to *nylåh; (H,V,Ø) (æ Gwol war nylåh* = gulvet var nylagt) *(Hs)*

nylig bio *nyjli; (H,V,Ø) (Deh ær hæj' for nyjli* = det er hændt for nylig) *(Ø)*

nymalet to *nymålt; (H,V,Ø) (Deh sijjër Gott uw, når huwsê ær nymålt* = det ser godt ud, når huset er nymalet) *(V,Ø)*

nymodens to *nyj'modêns; (H) nyjmodêns; (V,Ø) (Dær ær æn Diel Gammêl, som ét wel wæër mæh té ålt Deh nyj'-modêns kompjutërwærk* = der er en del gamle, som ikke vil være med til alt det nymodens computer værk) *(H)*

nymåne no *nyj'måên; (H) nyjmåên; (V,Ø)* (se måne) *(nær Deh ær nyjmåên, så ær-æn i tétawwên* = når det er nymåne, så er den i tiltagende) *(V,Ø)*

nynne uo *nøn-n, nønnër, nønnê, h. nønnê; (H,V,Ø) (nær hon Goër åh nønnër, mæns hon Gør ræen i huwsê, så hår hon æ Gott* = når hun går og nynner, mens hun gør rent i huset, så har hun det godt) *(V,Ø)*

nyordning no *nyjorning; (H,V,Ø)* (se ordning) *(jæn kan Gott blyew trøt oh for mannê nyjorningër* = man kan godt blive træt af for mange nyordninger) *(H,V,Ø)*

nyre no *nyjër, æ n; (Hs) nyjër; (Hn) nyjër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

nyregrus no *nyjêGruws; (H) nyjêGruws; (V,Ø)* (se grus) *(a ka sæéj Dæ, at Deh Gør unt åh ha nyjêGruws* = jeg kan sige dig, at det gør ondt, at have nyregrus) *(V,Ø)*

nys no *nyjs, æ n.; (Hs) nyjs; (Hn) nyjs, -ê; (V,Ø)* (prosit) *(nyjs ka wæër ræt wolsom-m* = nys kan være ret voldsomme) *(H,V,Ø)*

nys no *nöws; (H,V,Ø)* (få kendskab til) *(a hår fåt nöws om, at Di wintër sæ wé wor nåebo* = jeg har fået nys om, at de venter sig ved vor nabo) *(H,V,Ø)*

nyse uo *nyéjs, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

nysgerrig to *nysGjærri; (H) nysGærri; (V,Ø)*

nyslået to *nyslåên; (H,V,Ø) (hanj lignër æn nyslåên towskélling* = han ligner en nyslået toskilling) *(V)*

nysne no *nysné; (H,V,Ø)* (se sne)

nystrøget to *nyströwwên; (H,V,Ø) (han kam té æ fæjst i nyströwwên skjowt* = han kom til festen i nystrøget skjorte) *(Hs)*

nytte no *nø't, æ n.; (Hs) nø't; (Hn) nøtt, nøtn; (V,Ø) (ja, hwa nøt ær æ teh* = ja, hvad nytte er det til) *(H,V,Ø)*

nytte uo *nø´t, nø'tër, nø'tê, h. nø'tê; (H) nøtt', nøttër, nøttê, h. nøttê; (V,Ø) (Deh håër ék nøttê nøej* = det har ikke nyttet noget) *(V,Ø)*

nyttedyr no *nøtDyjjër; (H,V,Ø)* (se dyr) *(føn+n læër wi i skuêln åm nøtDyjjër åh skåeDyjjër; i Daw ka jæn töws, at Deh war nøej jænywwê* = førhæn lærte vi i skolen om nyttedyr og skadedyr; i dag kan man synes, at det var noget enøjet) *(V,Ø)*

nytteløs to *nøtløes; (H,V,Ø) (Dæn snak war hiel nøtløes* = den snak var helt nytteløst) *(H,V,Ø)*

nyttevirkning no *nøtwerkning; (H,V,Ø)* (se virkning) *(æ nøtwerkning oh æn motor, ær hwo möj' Dæn yjër pr. litër brænstof* = nyttevirkningen af en motor, er hvor meget den yder pr. liter brændstof) *(Hs)*

nyttig to *nø'ti; (H) nøtti; (V,Ø) (law' noh nøej nø'ti, Do!* = lav nu noget nyttigt, du!*) (Hs)*

nytår no *nyj-oër; (H,V,Ø)* (se år)

nytårsaften no *nyj-osawtên; (H,V,Ø)* (se aften) *(nyjorsa-wtên ska Dær wæër fæjst* = nytårsaften skal der være fest) *(H,V,Ø)*

nytårsdag no *nyjorsDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

nytårsforsæt no *nyjorsforsæt; (H,V,Ø)* (se forsæt)

nytårsmorgen no *nyjorsmåe; (H) nyjorsmåen; (V,Ø)* (se morgen)

nytårsnat no *nyjorsnæt'; (H,V,Ø)* (se nat)

nyvalgt to *nyjwal'; (H,V,Ø) (hon war blöwwên nyjwal' té Folkêtengê* = hun var blevet nyvalgt til Folketinget) *(V,Ø)*

næb no *néb, æ n., néb, æ n.; (Hs) néb; (Hn) néb, -ê, néb, -ên; (V,Ø)*

næbbet to *næbbê; (H,V,Ø) (Da bæjstêfårên hae såê sijn mening, war hon næbbê åh swåër ijæn* = da bedstefaren havde sagt sin mening, var hun næbbet og svarede igen) *(V,Ø)*

nægte uo *næjt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj næjtê ålt, hwa hanj war blöwwên anklaegê for* = han nægtede alt, hvad han var blevet anklaget for) *(V)*

nælde no *naêl, æ n., -ër, æ -ër; (Hs) naêl; (Hn) naêl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

nældefeber no *nællêfewwër* el. *nælfewwër; (H,V,Ø)* (se feber)

næn-n no *næên; (H) næéj; (V,Ø)* (bøjes ej) (*næn-n* er den egenskab, at være god til at slå fra sig, hvis man bliver generet) *(haj håër æ Gott næéj* = han har et godt næn-n) *(V,Ø)*

nænne uo *næen, nænnër, nænt, ku næn; (H) næêj, næjjër, næjjê, ku næêj; (V,Ø) (a ku ék næêj åh sæj-æ té ham* = jeg kunne ikke nænne at sige det til ham) *(V,Ø)*

næppe to *næp; (H,V,Ø) (Di wån' mæ nø åh næp i hånbål for kwénfolk* = de vandt med nød og næppe i håndbold for kvinder) *(H)*

nær, nærmere, nærmest bio og to *næe, næër-r, nærrêst; (V,Ø)* (i Hannæs foretrækker man *tæ't, tæ'tër, tæ'têst* = tæt, tættere, tættest*) (kom næër-r, så ska a sæéj Dæ nuên sajhé-ër* = kom nærmere, så skal jeg sige dig nogle sandheder) *(Ø)*

nærbillede no *næërbillêd; (H) næërbillê; (V,Ø)* (se bille-de)

nære (sig) uo *næër (sæ), næër, næër, h. næër ; (H,V,Ø) (ka Do næër Dæ, Deh hæër ær ék for Dæ* = kan du nære dig, det her er ikke for dig) *(Ø)*

nærgående to *nærGoên; (H,V,Ø) (hon tøt no, at han hae væt tæmlê nærGoên* = hun syntes nu, at han havde været temmelig nærgående) *(H,V,Ø)*

nærhed no *nærhéd, æ n.; (Hs) nærhiê, -n; (V,Ø) (Di bowwër i nærhiên oh hwæranjër/hwærajjër* = de bor i nærheden af hinanden) *(V,Ø)*

nærig to *nærri; (H,V,Ø) (hos Dæm øslër Di ék nøej wæk, Deh ær Di for nærri té* = hos dem øsler de ikke noget væk, det er de for nærige til) *(V,Ø)*

næring no *næring, æ n., -ër, æ -ër; (Hs) næring; (Hn) næring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

næringsbrev no *næringsbröw; (H,V,Ø)* (se brev)

næringsmiddel no *næringsmiddêl; (H,V,Ø)* (se middel)

næringsvej no *næringswæj; (H,V,Ø)* (se vej) *(pas Do Din næringswæj, så passër a mijn* = pas du din næringsvej, så passer jeg min) *(H,V,Ø)*

nærkamp no *nærkamp; (H,V,Ø)* (se kamp)

nærliggende to (omskr. t.: *nøej som légër/léwër nær wé* = noget som ligger nær ved) *(H,V/Ø) (æ huws i æ byj leggër nær wé hwærajjër* = husene i byen ligger nær ved hinanden) *(Hs)*

nærme (sig) uo *nærm (sæ), -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (a ær ræj for, at oløkkërn nærmër sæ* = jeg er bange for, at ulykkerne nærmer sig) *(V,Ø)*

nærmer no *nær'mër; (H,V,Ø)* (venstre hest i et hesteforspand) *(Gi Dæn nærmër æ rap mæh æ pisk, Karl Ågê* = giv den nærmer et rap med pisken, Karl Åge) *(Hs)*

nærstående to (omskr. t.: *åh wæër nær poh nuen* = at være nær på nogen) *(H,V,Ø)*

nærsynet to *nærsyjnê* el. *nærsyjnt; (H,V,Ø) (Dær ær mannê fålk, som ær nærsyjnê* = der er mange folk, som er nærsynede) *(H,V,Ø)*

nærtagende to *nærtagên-n; (H) nærtawwên; (V,Ø) (hon ær utrowli nærtawwên* = hun er utrolig nærtagende*) (V,Ø)*

nærværelse no *nærwærls, æ n.; (H) nærwærls; (Hn) nærwærls, -n; (V,Ø) (a töws, at Dijn nærwærêls ær wewti* = jeg synes, at din nærværelse er vigtig) *(Ø)*

nærværende to *nærwærên; (H,V,Ø) (a ska nåk wæër nærwærên, hwés familjërn træffês* = jeg skal nok være nærværende, hvis familjerne træffes) *(V,Ø)*

næs no *næs, æ n., næs, æ n.; (Hs) næs; (Hn) næs, -sê, næs, -sên; (V,Ø) (skiebê blöw syjnli, Da Deh kam ronjt åm næssê* = skibet blev synligt, da det kom rundt om næsset) (V)

næse no *nies, æ n., -ër, æ n.; (Hs) nies; (Hn) nies, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

næseblod no *niesbløh; (H)* (se blod) (*han hår niesbløh* = han har næseblod) *(H) (hans nies Dæn/Dænj/Dæj bløër* = hans næse, den bløder) *(H/V/Ø)*

næsebor no *nieshwol; (H,V,Ø)* (se hul) *(hon war i staenj té åh uwiéj nieshwollërn té Deh utrowlist* = hun var i stand til at udvidde næseborene til det utroligste) *(V)*

næselyd no *niêslyj; (H,V,Ø)* (se lyd) *(Dæm i Wæjstër Hanj Herrê uwtålër hwéssê oër mæ niêslyj* = dem i Vester Han Herred udtaler visse ord med næselyd) *(V)*

næsetip no *niestip; (H,V,Ø)* (se tip) *(Deh rær sjow åh lieg niestip mæ sijn baërsbar* = det er sjow at lege næsetip med sine børnebørn) *(Hs)*

næst bio *næjst; (H,V,Ø) (næjst ættër ham, så war hanj Dæn bæjst i lanjê té Dænj öwwels* = næst efter ham, så var han den bedste til den øvelse) *(V)*

næstbedst to *næjstbæjst; (H,V,Ø) (nuên trowwër, at hwes Di ær blöwwên Di næjstbæjst, så ær-æ Déh saem som åh ha tabt* = nogen tror, at hvis de er blevet de næstbedste, så er det det samme som at have tabt) *(V)*

næste 1 to *næjst; (H,V,Ø) (wi Gør hål iddæ næjst byj* = vi gør holdt i den næste by) *(V,Ø)*

næste 2 no *næstê, æ n.; (Hs) næstê; (Hn) næsjt, -ên; (V,Ø)* (næste/medmenneske) *(Do ska ælsk Dijn næsjt som Dæ siel* = du skal elske din næste som dig selv) *(V,Ø)* (fra Makus evang. kap. 12)

næstekærlighed no *næjstêkjærlihéd; (H) næjstkærlihéh; (V,Ø)* (se kærlighed)

næsten bio *næjstn; (H,V,Ø) (liê weh åh næjstn slår ingn manj' oh hæjstên* = ligeved og næsten slår ingen mand af hesten) *(V)*

næstformand no *næjstforman'; (H) næjstformanj'; (V) næjstformaj'; (Ø)* (se mand)

næstmindst to *næjstminst; (H) næjstménjst; (V) næjstméjst; (Ø)*

næstsidst to *næjstsist; (H,V,Ø) (Deh ær hyewli boed åh blyew Dæn siest åh Dæn næjstsist* = det er hyggeligt både at være den sidste og den næstsidste) *(H)*

næststørst to *næjststöst; (H,V,Ø)*

næstsøskendebarn no *naesøskênbar'; (H) næjstsøskênbåen; (V,Ø)* (se barn) *(naesøskênbar' ær så-ên æn slaws halfættër åh halkusijnër* = næstsøskendebørn er sådan en slags halvfætre og halvkusiner) *(H)*

næsvis to *nieswis; (H,V,Ø) (haj war nieswis, haj swåër allstéjjër læ-rn iGæn* = han var næsvis, han svarede altid læreren igen) *(Ø)*

næve no *næew, æ n., -ër, æ -ër; (Hs) næew; (Hn) næew, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

nævefuld to (omskr. t.: *hånful/hånjful/håjful* = håndfuld) *(H/V/Ø)*

nævenyttig to (omskr. t.: *jæn som åltijjër wél blæn-n/blænj-j/blæéj-j sæ* = én, som altid vil blande sig) *(H/V/Ø)*

nævn no *næwn', æ n., næwn', æ n.; (Hs) næwn'; (Hn) næwn', -ê, næwn', næwn+n; (V,Ø)* (et rådgivningsorgan)

nævne uo *næwn, næwnër, næwnt, h. næwnt; (H,V,Ø) (hon næwnt Djær nawn-n* = hun nævnede deres navne) *(H,V,Ø)*

nævner no *næwnër, æ n., -r, æ -r; (Hs) næwnër; (Hn) næwnër, -n, -r, -n; (V,Ø) (jæn ska DiviDiër mæh næwnërn* = man skal dividere med nævneren) *(V,Ø)*

nævneværdig to (omskr. t. f. eks.: *Deh ær ét/ék nøej åh snak åm* el. *Deh ær ét/ék wær åh næwn* = det er ikke værd at snakke om eller det er ikke værd at nævne) *(H/V,Ø)*

nævning no *næwning, æ n., -ër, æ -ër; (Hs) næwning; (Hn) næwning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (retsudtryk)

nævningedomstol no *næwningêDomstuel; (H,V,Ø)* (se domstol)

nød 1 no *nød, æ n.; (Hs) nød; (Hn) nø', nø'ên; (V,Ø)* (lidelse) *(værdên oh i Daew ær Dæn båër nød åh élæ-Dihéd* = verden af i dag er den bare nød og elendighed) *(H) (nær nøên ær støst, ær hjælpên næërst* = når nøden er størst, er hjælpen nærmest) *(V,Ø)*

nød 2 no *nöd, æ n.; (Hs) nöd; (Hn) nöd', -dên, -dër, -dërn; (V,Ø)* (f. eks. hasselnød)

nødanker no *nød-ankër; (H) nøh-ankër; (V,Ø)* (se anker)

nødblus no *nødblus; (H) nøhblus; (V,Ø)* (se blus)

nødbremse no *nødbræms; (H) nøhbræms; (V,Ø)* (se bremse) *(jæn ka som-m tijjër stå' wé nøhbræmsên i tåwwê åh ténk: hwæm som tuër træk i æn* = man kan somme tider stå ved nødbræmsen i toget og tænke: hvem der turde trække i den) *(V,Ø)*

nøddebrun to *nöddêbruên; (H,V,Ø) (hon hae wot i sueln åh war blöwwên hiel nöddêbruên* = hun havde været i solen og var blevet helt nøddebrun) *(Ø)*

nøddebusk no *nöddêbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

nøddeknækker no *nöddêknækkër; (H,V,Ø)*

nøddetræ no *nöddêtré-ê; (H) nöddêtræ'; (V,Ø)* (se træ)

nøde uo *nøê, nø-êër, nøê, h. nöt; (H,V,Ø)* (presse el. overtale nogen til noget) (*wærtërn nøê Di fræmmê té åh spijs nøe miër* = værterne nødede gæsterne til at spise noget mere) *(V,Ø)*

nødig bio og to *nøDi; (H,V,Ø) (a wél nøDi skof Dæ* = jeg vil nødig skuffe dig) *(H,V,Ø)*

nødlande uo *nødlan-n; (H) nøhlaenj; (V) nøhlaéj; (Ø)* (se lande)

nødlidende to (omskr. t.: *ét/ék åh ha æ Gott* = ikke at have det godt) *(H,V,Ø)*

nødsaget to (omskr. t.: *åh wæër nøt/nøj' té* = at være nødt til) *(H/V,Ø) (så-ên som Do ær, så ær a nøj té åh Gi Dæ æn æéjful* = sådan som du er, så er jeg nødt til at give dig en endefuld) *(Ø)*

nødsfald no (omskr. t. f. eks.: *i Deh hæër téfæl-l, blywwër wi nøt/nøj té åh Gjøër/Gøër så-ên* = i det her tilfælde bliver vi nødt til at gøre sådan) *(H/V,Ø)*

nødsignal no *nødsinal; (H) nøhsinal; (V,Ø)* (se signal) *(skiebê uwsænt nøhsinalër* = skibet udsendte nødsignaler) *(V,Ø)*

nødstedt to (omskr. t. f. eks.: *Di war kommên Gal oh steh/ Di war kommên i nød/nøh* = de var kommet i nød) *(H/V,Ø)*

nødstilfælde no *nødstéfæl; (H) nøstéfæel; (V,Ø)* (se tilfælde)

nødtvungen to *nødtwungên; (H) nøtwungên; (V,Ø)*

nødudgang no *nøduwGang; (Hs) nøhuGång; (V,Ø)* (se gang)

nødvendig to *nøhwænDi; (H,V,Ø) (Deh war ék nøhwænDi, åh foklåër ham problémê* = det var ikke nødvendigt, at forklare ham problemet) *(V,Ø)*

nødvendighed no *nøhwænDihéd, æ n,; (Hs) nøhwænDihéd; (Hn) nøhwænDihé, -ên; (V,Ø)*

nødvendigvis bio *nøhwænDiwies; (H,V,Ø)*

nødværge no *nøwæër; (H,V,Ø) (haj slow fråh sæ i nøwæër* = han slog fra sig i nødværge) *(Ø)*

nøgen to *nagen; (H,V,Øm) naewên; (Øø) (haj had éngên töw poh, haj war hiel naewên* = han havde ingen klæder på, han var helt nøgen) *(Ø)*

nøgle 1 no *nåw-wl, æ. n, nåwlër, æ. n.; (H) nåw-wl; (Hn) nåwl, nåwlê, -rn; (V,Ø) (nåw-wl Gåe/Gå-ên* = nøgle garn) *(H/V,Ø)*

nøgle 2 no *nöwl, æ. n. nöwlër, æ n.; (Hs) nöewl, nöwln, nöwlê(r), nöwlërn; (V,Ø) (*nøgle til lås)

nøgleben no *nöwlbiên; (H,V,Ø)* (se ben)

nøglefærdig to *nöwlfærDi; (H,V,Ø) (huwsê blöw awléwiër nöwlfærDi té mæ* = huset blev afleveret nøglefærdigt til mig) *(V,Ø)*

nøglehul no *nöwlhwol; (H,V,Ø) (Drængên kikkê éj' oh nöwlhwollê té piwwërn* = drengene kikkede ind af nøglehullet til pigerne) *(Ø)*

nøglering no *nöwlring; (H,V,Ø)* (se ring)

nøjagtig to *nøjagti; (H) nöwagti; (Øm) nöwawti; (V,Øø)*

nøjagtighed no *nøjagtihéd, æ n., -ër, æn.; (Hs) nøjagtihéd; (Hn) nöwawtihé, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

nøje to *nyew; (H,V) nøew; (Ø) (hanj/haj tåër' æ ék så nøew* = han tager det ikke så nøje) *(V,Ø)* (*nyew/nøew* kan også betyde: påholdende)

nøjeregnende to *nyewrænên; (H) nøewrænên; (V) nudên; (Ø) (haj war så nudên, så Deh nærmêst war åh wæër fjættê* = han var så nøjeregnende, så det nærmest var at være fedtet) *(Ø)*

nøjes uo *nywwês; (H) nöwwês; (V,Ø)* (bruges kun i lideform) *(nuen ka nywwês mæh så lét, at Di ka løew poh æn stien* = nogen kan nøjes med så lidt, at de kan leve på en sten) *(H)*

nøjsom to *nywsom; (H) nöwsom; (V,Ø) (i Dænj/Dæj Gammêl tij war mannê fattê åh nøj' té åh wæër nöwsomm* = i den gamle tid var mange fattige og nødt til at være nøjsomme) *(V/Ø)*

nøle uo *nøêl; (H,V,Ø)* (se vente) (kan omskr. t.: *træk tijjên uw* = trække tiden ud*) (V,Ø)*

nørkle uo *nørkêl, nørklër, nørkêlt, h. nørkêlt; (H,V,Ø)*

nørre to *naër; (H) nöër; (V,Ø) (poh Dæn naër sij* = på den nørre side) *(H)* (se nordre)

nørrejyde no *naërjyêd; (H) nøërjyêd; (V,Ø)* (se jyde)

nørrejysk to *naërjysk; (H) nøërjysk; (V,Ø)*

nå uo *noh, noêr, nåêd, h. nåêd; (H) no, noër, nåéj, h. nöj'; (V,Ø) (hanj/haj nåéj lie åh bli fæër* = han nåede lige at blive færdig) *(V,Ø)*

nåde no *nådê, æ n,; (Hs) nådê; (Hn) nådê, -n; (V,Ø)*

nådig to *nåDi; (H,V,Ø)*

nådsensbrød no *nåssênsbröj'; (H,V,Ø) (Deh moh ek ha wot sjow åh løew oh nåssênsbröj'* = det må ikke have været sjovt at leve af nådsensbrød) *(V,Ø)*

nåh ur *noh; (H,V,Ø)* (*noh, Da, Da, Deh wa ék så Gott* = nå, da da, det var ikke så godt) *(V,Ø)*

nål no *noêl', æ n., noêl-l, æ n.; (Hs) noêl'; (Hn) noêl', noêln, noêl-l, noêln; (V,Ø)*

nålepude no *noêlpued; (H) noêlpuh; (V,Ø)* (se pude)

nåleskov no *noêlskow; (H,V,Ø)* (se skov)

nålestik no *noêlsték; (H,V,Ø)* (se stik) *(hon sku åltijjër kom-m mæ ubéhawlê noêlsték* = hun skulle altid komme med ubehagelige nålestik) *(V,Ø)*

nåletræ no *noêltré-e; (H) noêltræ'; (V,Ø)* (se træ)

nåleøje no *noelyew; (H,V,Ø)* (se øje) *(åh så war Dær æ biwwêlhistårjê åm Dæn rieg man', Dær hae swæër wé åh kom-m i æ hemmêl æn æn kamél wil ha wé åh Goh Gjæmmêl æn noelyew* = og så var der bibelhistorien om den rige mand, der havde sværere ved at komme i himlen end en kamel ville have ved at gå gennem et nåleøje) *(Hs)*

når bin *næê (H) nær (Øm) nå-êr* el. *når; (V,Øø) (Deh ska ski, næê Dær blywwër tij té æ* = det skal ske, når der bliver tid til det) *(Hs)*

O

od no *åj, æ å., -jër, æ -jër; (Hs) åj; (Hn) åj, -jên, -jër, -jërn; (V,Ø)* (spids)

odde no *oéj, æ o., ojjër, æ ojjër; (Hs) oéj; (Hn) oéj, -jên, -jër, -jërn; (V,Ø)*

odder n *oddër, æ o., -ê, æ -ê; (Hs) oddër; (Hn) oddër, -ên, -ê, -n; (V,Ø) (no ka wi ijæn wæër hælDi åh sij oddër-r i Haj Herrê* = nu kan vi igen være heldige og se oddere i Han Herred) *(V,Ø)*

offer no *offër, æ o., offër-r,, æ o; (Hs) offër; (Hn) offër, offërê, offër-r, offërn; (V,Ø)*

offervilje no *offërwiljê; (H) wiljê* el. *willê té åh offër; (V,Ø)* (se vilje)

offervillig to (omskr. t.: *willi té å offër sæ* = villig til at ofre sig) *(H,V,Ø) (haj æ willi té å offër sæ for æn Gue sãeg* = han er villig til at ofre sig for en god sag) *(Øm)*

ofre uo *offërê, offër, offër-r, h. offër-r; (H,V,Ø) (han offër möj' poh hans baër* = han ofrer meget på sine børn) *(H)*

ofring no *ofring, æ o., -ër, æ -ër; (Hs) ofring; (Hn) ofring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (ofringër, Deh war nøej Di Gjow i Gammêl Daew* = ofringer, det var noget de gjorde i gamle dage) *(Ø)*

ofte bio (ofte bruges ej.; i stedet bruges *tit* = tit) *(H,V,Ø) (Dær kommër tit fålk poh bésöw* = der kommer tit folk på besøg) *(H,V,Ø)*

og bno *åh; (H,V,Ø)*

også bno *ossê; (H,V,Ø) (Deh ka ossê wæ liéj möj'* = det kan også være lige meget) *(H,V,Ø)*

okker no *okkër, æ o.; (Hs) okkër; (Hn) okkër, -ê; (V,Ø)*

okse no (bruges ej, i stedet bruges *kow* el. *kreatuwr* = ko eller kreatur*) (H,V,Ø)*

oksebremse no *owsbræms; (H) oksêbræms; (V,Ø)* (se bremse)

oksehalesuppe no *okshåelsop; (H,V,Ø)* (se suppe)

oksesteg no *oksêstieg; (H) oksêstiew (V,Ø)* (se steg)

okseøje n *oksyew; (H,V,Ø)* (plante)

ol no *ål'; (H,V,Ø)* (stang, lang nok til ophængning af 80 sild; deraf kommer ol i betydningen for 80)

oldebarn no *ållêbåe; (H) ållêbåen; (V,Ø)* (se barn)

oldefar no *ållêfå-êr,* el. *ållefar; (H,V,Ø)* (se far)

oldeforældre no *ållêforællër; (H,V,Ø)* (se forældre)

oldemor no *ollêmu-êr* el. *ollêmo-êr; (H,V,Ø)* (se mor)

olden no *ollên; (H,V,Ø) (i Gammêl Daew fek Grijsên ollên åh ie* = i gamle dage fik grisene olden at æde) *(V,Ø)*

oldermand no *ållërman'; (H) ållërmanj'; (V) ållërmaj'; (Ø)* (se mand)

olding no *ålling, æ o., -ër, æ -ër; (Hs) ålling; (Hn) ålling, -*

ên, -ër, -ërn; (V,Ø)

oldnordisk to *ålnårDisk; (H,V,Ø)*

oldsag no *ålsaeg, æ å., -ër, æ -ër ; (Hs) ålsaeg; (Hn) ålsaeg, -ên, -ër, -ërn (V,Ø)* (*Dær ær fojjên mannê ålsãegër poh markërn hæër åmkréng* = der er fundet mange oldsager på markerne her omkring) *(Ø)* (se sag)

oldtiden no *æ åltij; (Hs) åltijjên, (V,Ø)* (kun i bestemt og ubestemt form) (se tid)

oldtidslevn no *åltijslæwn; (H,V,Ø)* (se levn)

oldtidsminde no *åltijsmin-n; (H) åltijsme-éj; (V,Ø)* (se minde)

olie no *ulli; æ u.; (Hs) ulli; (Hn) ullê, -n; (V,Ø)*

olieagtig to *ulliawti; (H) ullêawti; (V,Ø)*

oliebrænder no *ullibrænnër; (H) ullêbræjjër; (V) ullêbrajjër; (Ø)* (se brænder)

oliefarve no *ullifarw; (H) ullêfarw; (V,Ø)* (se farve)

oliefyr no *ullifyjr; (H) ullêfyjjê; (V,Ø)* (se fyr)

oliefyret to *ullifyjr-r; (H) ullêfyjr-r; (V,Ø)*

oliekage no *ullikaeg; (H) ullêkaeg* el. *ullikaew; (Ø)* (se kage)

olm to *ålm; (H,V,Ø) (Do ska alDri Go éj té æn ålm tyjjê* = du skal aldrig gå ind til en olm tyr) *(Ø)*

olmerdug no *ålmërDug; (H,Ø)* (se dug) (stribet stof almindeligt brugt til dynebolster)

om bio *åm'; (H,V,Ø)*

ombejlet to *åmbæjlt; (H,V,Ø) (hon war möj' ombæjlt, så hon Danst/Dønjst/Døjst hwæe jænneste Dans/Dønjs/Døjs* = hun var meget ombéjlet, så hun dansede hver eneste dans) *(H/V/Ø)*

ombestemme sig uo *åmbéstæm sæ*; *(H) åmbéstæm* el. *åmbéstæ-æm sæ; (V,Ø)* (se stemme)

ombetrække uo *åmbétræ'k; (H) åmbétræk; (Ø)* (se trække)

ombinde uo *åmbin-n; (H) åmbénj-j; (V) åmbé-êj; (Ø)* (se binde)

ombordværende to *åmborwærên; (H,Ø) (åll Di åmborwærên war søsyeg* = alle de omborværende var søsyge) *(H)*

ombudsmand no *åmbudsman'; (H) åmbudsmanj'; (V) åmbudsmaj';* (Ø) (se mand)

ombygge uo *åmbøeg; (H) åmbøeg* el. *åmbøew; (V,Ø)* (se bygge)

ombygning no *åmbøgning; (H,Øm) åmböwning*; *(V,Ø)* (se bygning)

ombytning no *åmbytning; (H,Ø)* (kan også omskr. t.: *byt åm* = bytte om) (se bytning) *(H,V,Ø)*

omdanne uo *åmDan-n; (H) åmDanj; (V) åmDaen; (Ø)* (se danne) (omskrives gerne til: *laew åm'* = *lave om*) (*Deh ska lawwês åm'* = det skal laves om) *(H,Ø)*

omdele uo *åmDiel; (H,V,Ø)* (se dele) *(haj åmDielër Nordjyskê* = han omdeler Nordjyske (Stiftstidende))

omdeler no (i stedet anvendes *uDielër* = uddeler) *(H,V,Ø)*

omdrejning no *åmDræjning; (H,V,Ø)* (se drejning) (*ka Do no sie å kom-m i åmDræjningër* = kan du nu se at komme i omdréjninger) *(H,V,Ø)*

omdrejningstal no *åmDræjningstal; (H,V,Ø)* (se tal)

omdømme no *åmDøm-m; (H) åmDøem; (V,Ø) (han håër æn Gue åmDøm-m* = har har et godt omdømme) *(Hs)*

omegn no *åmæjn'; (H,V,Ø)* (se egn)

omfang no *åmfång, æ å.; (H) åmfång; (Hn) åmfång, -ê; (V,Ø)* (se fang)

omfangsrig to *åmfångsrieg; (H,V,Ø) (haj ær så åmfångsrieg, at haj ær næmmër-r åh hop öwwër æn å kom-m uddênåm'* = han er så omfangsrig, at han er nemmere at hoppe over end at komme udenom) *(Ø)*

omfartsvej no *åmfårtswæj'; (H) åmfårtswæéj; (Ø)* (se vej)

omfatte uo *åmfa't; (H) åmfat; (V,Ø)* (se fatte)

omfavne uo *åmfawn; (H,V,Ø) (Do mo ék blyew tykkër, æn at a ka omfawn Dæ* = du må ikke blive tykkere, end jeg kan omfavne dig) *(V,Ø)* (se favne)

omfavnelse no *åmfawnêls, æ å, åmfawnêls, æ å.; (Hs) åmfawnêls; (Hn) åmfawnêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

omflakkende to *åmflakkæn; (H,V,Ø) (haj føër æn omflakkæn téwærêls* = han fører en omflakkende tilværelse) *(Ø)*

omforme uo *åmform; (H,V,Ø)* (se forme)

omformer no *åmformër; (H,V,Ø)* (se former)

omgang no *åmGang; (H) åmGång; (V,Ø)* (se gang) *(hwæm Gie, Dæj næjst åmGång?* = hvem giver den næste omgang) *(Ø)*

omgangsform no *åmGangsfårm; (Hs) åmGångsfårm; (V,Ø)* (se form)

omgangskreds no *åmGangskrés; (Hs) åmGångskré-ês; (V,Ø)* (se kreds)

omgangstone no *åmGangstoên; (Hs) åmGångstuên* el. *-toên; (V,Ø)* (se tone) *(åmGångstonên poh arbêsplassên ka wæër hoër* = omgangstonen på arbéjdspladsen kan være hård) *(V,Ø)*

omgive uo *åmGi', åmGir, åmGa, h. åmGywwên; (H,V,Ø)* (se give)

omgivelse no *åmGiwwêls æ å, -ër, æ -ër; (Hs) åmGiwwêls; (Hn) åmGiwwêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

omgængelig to *åmGængli; (H) åmGænglê; (V,Ø) (Deh wil wæër næmmër åh wæër sammêl mæ héjjê, hwes hon war nøej miër åmGænglê* = det ville være nemmere at være sammen med hende, hvis hun var noget mere omgængelig) *(Ø)*

omgænger no *omGængër, æ o., -r, æ -r; (Hs) omGængër; (Hn) omGængër, -n, -r, -n; (V,Ø) (æn omGængër ær jæn som ær Dompê, åh som ska Go åm ijæn* = en omgænger er en, som er dumpet, og som skal gå om igen) *(H,V,Ø)*

omgående to (omskr. t.: *Deh ær noh, Deh ska skij m* = det er nu, det skal ske) *(H,V,Ø)*

omgås uo *åmGoes; (H,V,Ø) (haj ær læt åh åmGoes* = han er let at omgås) *(Ø)*

omhu no *åmhu', æ å.; (Hs) åmhu'; (Hn) åmhu', -ên; (V,Ø)* (omskrives også til f. eks.: *åh wæër nøjagti/nöwawti mæh* = at være nøjagtig med) *(H/V,Ø)*

omhyggelig to *åmhywli; (H) åmhywli* el. *åmhyGGeli; (V,Øm) nuedens* el. *nuedên; (Ø)* (*åh wæër möj' nuedên mæh si arbê* = at være meget omhyggelig med sit arbejde) *(Ø)*

omhæng no *omhæng, æ o,; (Hs) omhæng; (Hn) omhæng, -ê; (V,Ø)*

omkamp no *åmkamp; (H,V,Ø)* (se kamp)

omklamre uo *åmklammër; (H,V,Ø)* (se klamre) *(Di bryjjër sæ ék åm' åh blyew åmklammër* = de bryder sig ikke om at blive omklamret) *(V,Ø)*

omklædning no *åmklæjning; (H,V,Ø)* (se klædning)

omklædningsrum no *åmklæjningsrom'; (H,V,Ø)* (se rum)

omkomme uo (omskr. t.: *åh Dø'* = at dø) *(H,V,Ø)* (se komme) *(Di Døê wé æn trafikoløk* = de omkom/døde ved en trafikulykke)

omkostning no *åmkåstning, æ å, -ër, æ -ër; (Hs) åmkåstning; (Hn) åmkåstning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (åmkåstningërn wé åh løew ka snåê blyew så stue, at jæn ék hår råe té æ* = omkostningerne ved at leve kan snart blive så store, at man ikke har råd til det) *(V,Ø)*

omkreds no *åmkré-ês; (H,V,Ø)* (se kreds)

omkring fo og bio *åmkréng; (H,V,Ø)*

omkringliggende to *åmkrénglégên; (H) åmkrénglèwwên; (V,Ø) (Di åmkrénglèwwên huews ær ål-l böwwê oh Deh saêm muwwërfirma* = de omkringliggende huse er alle bygget af det samme murerfirma) *(V,Ø)*

omkringstående to *åmkréngståên; (H,V,Ø)*

omkuld bio *ikål'; (H,V,Ø) (han/hanj/haj ær falt ikål'* = han er faldet omkuld) *(H/V/Ø)*

omkvæd no *åmkwæd, æ å., åmkwæd, æ å; (Hs) åmkwæd; (Hn) åmkwæd, -dê, åmkwæd, -dên; (H,V,Ø) (ål-l øërhængër-r i æ fjærnsyjn sluttër oh mæ æn åmkwæd* = alle ørehængere i fjernsynet slutter af med et omkvæd) *(Hs)*

omkørsel no *åmkørsêl; (H,V,Ø)* (se kørsel)

omlade uo *åmlaed; (H,V,Ø)* (se lade) *(æ Gos sku åmladês fræh towuwn-n té lastbijl* = godset skulle omlades fra togvogne til lastbil) *(Hs)*

omlægge uo (omskr. t.: *léêg åm'; (H) léêw åm; (V,Ø)* (se lægge) *(ættër at hon war blöwwên skélt, måt hon léêw si lyew åm'* = efter at hun var blevet skilt, måtte hun lægge sit liv om) *(V,Ø)*

omløb no *åmløêb; (H,V,Ø)* (se løb) *(han håër Da staddê æn smuêl åmløêb i æ hued* = han har da stadig en smule omløb i hovedet) *(Hs)*

omme bio *åem; (H,V,Ø) (han séjjër åh Drywwër æn oh poh æ bænk åem i æ haew* = han sidder og driver den af på bænken omme i haven*) (Hs)*

omplante uo *omplant; (H) omplåjnt; (V) omplånt; (Ø)* (se plante) *(stoewplånjtërn ska omplåjntês æn Gång imæel* = stueplanterne skal omplantes en gang imellem) *(V)*

omregne uo *omræ-ên; (H,V,Ø)* (se regne)

omrejsende to *åmrésên; (H,V,Ø) (hanj war æn åmrésên sæljër* = han var en omréjsende sælger) *(V)*

omrids no *åmris; (H,V,Ø)* (se rids) *(han tæjnê æn åmris oh æ huws, som han tént sæ, Deh sku wæër* = han tegnede et rids af huset, som han tænkte sig, det skulle være) *(Hs)*

omringe uo *åmring, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

omryste uo *åmröst; (H) åmrest; (V,Ø)* (se ryste) *(æ whiskyên mæh ijs sku åmröstês, faër æn Dæn ku Dré'kês* = whiskyen med is skulle omrystes, før den kunne drikkes) *(Hs)*

omrøre uo *åmrøër* el. *røër åm'; (H,V,Ø)* (se røre)

område no *åmråed, æ å, -r, æ å; (Hs) åmråed; (Hn) åmråe, åmråê, åmråër, -n; (V,Ø) (Deh Dær ær Dit åmråê* = det dér er dit område) *(V,Ø)*

omsider bio *åmsijjër; (H,V,Ø) (åmsijjër béGøjjër Dær åh skij nøej* = omsider begynder der at ske noget) *(Ø)*

omskabe uo (omskr. t.: *laew åm poh* = lave om på) *(H,V,Ø)* (se skabe)

omskiftelig to *åmskywtli; (H,V,Ø)*

omskiftelse no *åmskywtêls, æ å, åmskywtêlsër, æ å.; (Hs) åmskywtêls; (Hn) åmskywtêls, -n, -ër. -ërn; (V,Ø) (lywwê ær ful' oh åmskywtêlsër* = livet er fuldt af omskiftelser) *(V,Ø)*

omskole uo *omskuel; (H,V,Ø)* (se skole) *(Di blöw omskuêlt té ånjt arbê* = de blev omskolet til andet arbejde) *(V)*

omskrive uo *omskryew* el. *skryew åm; (H,V,Ø)* (se skrive)

omslag 1 no *åmslaeg, æ å., åmslaeg, æ å.; (Hs) åmslaeg; (Hn) åmslaeg, -ê, åmslaeg, -ên; (Øm) åmslaew, -ê, åmslaew, -ên; (V,Ø) (Da wi Gék i skuêl sku wi léêw åmslaew poh böwwërn* = da vi gik i skole, skulle vi lægge omslag på bøgerne) *(V,Ø)*

omslag 2 no *åmslaeg, æ å., åmslaeg, æ å.; (Hs) åmslaeg; (Hn) åmslaeg, -ê, åmslaeg, -ên; (Øm) åmslaew, -ê, åmslaew, -ên; (V,Ø)* (skifte) *(no kommër Dær snåe åmslaeg i æ wæjlê* = nu kommer der snart omslag i vejret) *(Hs)*

omsmelte uo (omskr. t.: *smælt åm'* = smelte om) *(H,V,Ø)* (se smelte) *(i 1802 blöw Gulhornên stjåln åh smæltê åm oh æn tyew, som hjæt Niels HéjDênreich* = i 1802 blev guldhornene stjålet og smeltet om af en tyv, som hed Niels Héjdenreich) *(V,Ø)*

omsonst bio *åmsånst; (H,V,Ø) (Deh wil-l wæër åmsånst, åh Gøër nøej wéh æ* = det ville være omsonst at gøre noget ved det) *(V,Ø)*

omsorg no (omskr. t. f. eks.: *åh ta sæ oh nuen* = at tage sig af nogen) *(H,V,Ø)*

omsorgsfuld to (omskr. t. f. eks.: *Deh ær jæn som tinkër poh åh wel hjælp ajjër/anjër/ajjër* = det er én, der tænker på og vil hjælpe andre) *(H,V,Ø)*

omstille uo (omskr. t. f. eks.: *sté-êl åm* = stille om) *(H,V,Ø)* (se stille)

omstilling no *åmstelling; (H,V,Ø)* (se stilling)

omstrejfer no (omskr. t.: *jæn Dær stræjfër åmkréng* = én, der strejfer omkring) *(H,V,Ø)* (se strejfer)

omstyrte uo *omstyrt; (H,V,Ø)* (se styrte) *(omstyrt töws a lyjjër hæn ættër révolusjon* = omstyrte synes jeg lyder hen efter revolution) *(V,Ø)*

omstændelig to *åmstænlê; (H,V,Ø) (hanj war möj' åmstænlê mæ hanjs histår'rër* = han var meget omstændelig med sine historier) *(V)*

omstændighed no *åmstænDihéd, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åmstænDihéd; (Hn) åmstænjDihé, -ên, -ër, -ërn; (V) åmstæjDihé, -ên, -ër, -ërn; (Ø)* (*honj ær i åmstænjDihéër* = hun er i omstændigheder) *(V)* (man kan også sige: *hon/honj/hoj ska ha æn bé'tê/béttê* el. *hon/honj/hoj wæntër sæ* = hun skal have en lille, el. hun venter sig*) (H/V/Ø) (ånjër Di omstænjDihéër wil a ék wæër mæ té æ* = under de omstændigheder vil jeg ikke være med til det) *(V)*

omstøde uo (officielt sprog) (omskr. t. f. eks.: *laew åm* = lave om) *(H,V,Ø) (béstæmmêlsn blöw lawwê åm* = bestemmelsen blev lavet om/omstødt) *(V,Ø)*

omsværmet to *åmswærmt; (H,V,Ø)* (se sværme) *(i hennê ong Daêw war hon möj' åmswærmt* = i hendes unge dage var hun meget omsværmet) *(H)*

omsvøb no *åmswøeb; (H,V,Ø)* (se svøb) *(Dær war éngên åmswøeb, hon såe téngên, såm Di war* = der var ingen omsvøb, hun sagde tingene, som de var) *(V,Ø)*

omtanke no *åmtånk; (H,V,Ø)* (se tanke) *(Deh ær Gott mæ åmtånk i lywwê* = det er godt med omtanke i livet) *(V,Ø)*

omtrent bio *åmtrænt* el. *åmmê(n)trænt; (H,V,Ø) (Grijsên wæjjër åmtrænt fæmåhfirs kilo* = grisen vejer omtrent 85 kilo) *(V,Ø)*

omtrentlig to *åmtræntle; (H,V,Ø) (jæn wél hællër brow sirka/ca.* = man vil hellere bruge ca.) *(H,V,Ø)*

omtumlet to *åmtomlê; (H,V,Ø) (han haed æn åmtomlê*

téwærêls = han havde ne omtumlet tilværelse) *(H)*

omtåget to *åmtogê; (H,Øm) åmtowê; (V,Øø) (lie Da hon wåwnê, war hon nøej åmtowê* = lige da hun vågnede, var hun noget omtåget) *(V,Øø)*

omvalg no *åmwal; (H,V,Ø)* (se valg)

omveksle uo *åmwægsêl; (H)* (se veksle) (omskr. t.: *wægsêl/wæwsêl* = veksle) *(V,Ø) (han/hanj/haj åmwægslê sin euroër té Dansk kronër* = han omvekslede sine euroer til danske kroner) *(H,V,Ø)*

omveksling no *wægsling; (H) wæwsling; (V,Ø)* (se veksling)

omvende uo *omwæn; (H) omwænj-nj; (V) omwæéj; (Ø)* (se vende) *(i wor bårnDom snakkê Di hællê åm at fålk sku omwæn sæ* = i vor barndom snakkede de hellige om, at folk skulle omvende sig) *(H)*

omvendelse no *omwænnêls, æ o., -ër, æ o.; (Hs) omwænnêls; (Hn) omwænjêls, -n, -ër, -ërn; (V) omwæjjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø) (Deh war særli Innër Misjon, såm snakkê åm omwænjêls DæjGång* = det var særlig Indremission, der snakkede om omvendelse dengang) *(V)*

omvendt bio *omwæn'; (H) omwænj'; (V) omwæj'; (Ø) (hanj war æn sær snæjl, hanj tint åltjjê omwænj' oh anjër fålk* = han war en sær snegl, han tænkte altid omvendt af andre folk) *(V)*

omverden no *åmwærdên; (H,V,Ø)* (se verden)

omvisning no *åmwijjsning; (H,V,Ø)* (se visning) *(Dær war åmvisning poh musæê hwær wonjsDa klåk öllê* = der var omvisning på museet hver onsdag klokken 11) *(V)*

omvæltning no *åmwæltning; (H,V,Ø) (Dæn béGywwênhed blöw té æn åmwæltning oh hans lyw* = den begivenhed blev til en omvæltning af hans liv) *(H)*

ond, onde to *un', un-n; (H) unj', unj-j; (V) uj', uj-j; (Ø)*

ondartet to *unartê; (H) unjartê; (V) ujarte (V,Ø) (Deh war æn unjartê forkølêls, hanj hae fåt sæ* = det var en ondartet forkølelse, han havde fået sig) *(V)*

onde no *un-n, æ u., unnër, æ u,; (Hs) un-n; (Hn) unj, -jê, -jër, -jërn; (V) uj, -jê, -jër, -jërn; Ø) (han haed æ slæm maêwun-n* = han havde et slemt maveonde) *(H)*

ondsindet to *unsinnê; (H) unjsénjê; (V) ujséjjê; (Ø)*

ondskabsfuld to *unskabsful'; (H) unjskabsful'; (V) ujskabsful'; (V,Ø)*

ondt to *unt; (Ø) (Deh ka Gør unjt, nær jæn blywwër skuffê* = det kan gøre ondt, når man bliver skuffet) *(V)*

onkel no *onkêl, æ o., onklër, æ onklër; (Hn) onkêl; (Hn) onkêl, onkln, onklër, onklërn; (H,V,Ø) (Deh ku wæër skjön åh ha sæ æn rieg onkêl* = det kunne være skønt at have sig en rig onkel) *(H)*

op bio *åph; (H,V,Ø) (Deh Goër oph, åh Deh Goër niër, åh i Deh stuër åh hiele jæwnër Deh sæ* = det går op, og det går ned, og i det store og hele jævner det sig) *(H,V,Ø)*

opad bio *opoh; (H,V,Ø) (for tijjên Goër æ mjest ophoh* = for tiden går det mest opad) *(V,Ø)*

oparbejde uo *oparbê; (H,V,Ø)* (se arbejde) *(Di hae oparbêdê æn massê férjêDaew* = de havde oparbejdet en masse feriedage) *(V,Ø)*

opbage uo *opbaeg; (H) opbaew ; (V,Ø)* (se bage) *(hon lawwër æn Gue opbawt sows mæh smör, miel, mjælk åh så lét sålt* = hun laver en god opbagt sovs med smør, mel, mælk og så lidt salt) *(H,V,Ø)*

opbevare uo *opbéwåër; (H,V,Ø)* (se bevare)

opbevaring no *opbéwåring; (H,V,Ø)* (bevaring)

opbevaringssted no *opbéwåringsstéh; (H,V,Ø)* (se sted) *(jæn ka somtijjër hit poh æ Gott opbéwåringsstéh té nøej wewti, mæn Dæj Daw jæn ska fé-ê æ, hår jæn Glæmt, hwej Deh war* = man kan somme tider hitte poh et godt opbevaringssted til noget vigtigt, men den dag, man skal finde det, har man glemt, hvor det var) *(Ø)*

opblande uo *blæn oph; (H) blænj oph; (V) blæj oph; (Ø)* (se blande)

opblomstring no *opblomstring; (H,V,Ø)* (se blomstring) *(ættër sijn syewdom fék hun æn opblomstring* = efter sin sygdom fik hun en oplomstring) *(V,Ø)*

opbragt to (omskr. t.: *Gal'* = gal) *(H,V,Ø)*

opbremsning no *opbræmsning; (H,V,Ø)* (se bremsning) *(hanj war nøet té åh laew æn hoër opbræmsning* = han var nødt til at lave en hård opbremsning) *(V)*

opbringe uo *opbring-ng; (H,V,Ø)* (se bringe) *(hwés feskër-r feskër i farwån-n, som ær forbut, så ka kuttërn blyew opbragt oh féskêrijinspæksjonên* = hvis fiskere fisker i farvande, som er forbudt, så kan kutteren blive opbragt af fiskeriinspektionen) *(H)*

opbygge uo (omskr. t.: *böew åp* = bygge op) *(H,V,Ø)* (se bygge) *(folk ær så forskjælli, nuen böegër åp, ajjër rywwër niër* = folk er så forskellige, nogen bygger op, andre river ned) *(H)*

opbyggelig to *opbyGGêli; (H) opböwwêli; (V,Ø)*

opdage uo *åpDaew, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø) (ja, Dær ka jæn sij, æ'tër åh ha wæër Gywt i fæmåhtyew oër, åp-Dawwê han nuen nyéj sijjër oh hænnê* = ja, der kan man se, efter at have været gift i 25 år, opdagede han nogen nye sider af hende) *(Hs)*

opdagelse no *åpDawwêls, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åp-Dawwêls; (Hn) åpDawwêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

opdager no *opDawwër, æ o., -r, æ -r; (Hs) opDawwër; (Hn) opDawwër, -n, -r, -n; (V,Ø) (opDawwërn fræh æ poltij Gek iGang mæ åh fin-n uw oh, hwæm Dær war skylDi* = opdagerne gik i gang med at finde ud af, hvem der var skyldig) *(Hn)*

opdele uo *åpDiel; (H,V,Ø)* (se dele) *(arên ska åpDielês ful' rætfærDi imæl Di mannê søskên* = arven skal opdeles fuldt retfærdigt mellem de mange søskende) *(V,Ø)*

opdeling no *åpDieling; (H,V,Ø)* (se deling)

opdigte uo *åpDegt (H,) åpDewt; (Ø)* (se digte) *(haj fotaelt nøej, som sjænnër wiest sæ åh wæër hiel åpDewtê* = han fortalte noget, som senere viste sig at være helt opdigtet) *(Ø)*

opdrage uo *åpDraeg; (H) åpDraew; (V,Ø)* (se drage)

opdragelse no *åpDraggêls; (H) åpDrawwêls; (V,Ø) (Dær ær mannê méningër åm, hwa Dær ær æn Gue åp-Drawwêls* = der er mange meninger om, hvad der er en god opdragelse) *(V,Ø)*

opdrift no *åpDröwt, -ên; (H,V,Ø)* (se drift) *(æ åpDröwt Gjør, at æn stien ær möj lættër åh löwt, hwes Dæn ær onnër wån'* = opdriften gør, at en sten er meget lettere at løfte, hvis den er under vand) *(Hs)*

opdrive uo *åpDry-yw; (H,V,Ø)* (se drive)

opdræt no *åpDræt, æ å.; (Hs) åpDræt; (Hn) åpDræt, -tên; (V,Ø)*

opdrætte uo *åpDræt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (hanj åp-Drættër kalkuwnër* = han opdrætter kalkuner) *(V)*

opdrætter no *åpDrættër; (H,V,Ø)*

opdyrke uo *åpDyrk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Danmark ær möj' åpDyrkê* = Danmark er meget opdyrket) *(V)*

opdækket to *åpDækkê; (H,V,Ø)* (omskrives også til *åh Dæk åp* = at dække op) *(H,V,Ø) (Dær blöw Dække åp té Di fræmmê* = der blev dækket op til gæsterne) *(H,V,Ø)*

opdækning no *åpDækning, æ å.; (Hs) åpDækning; (Hn) åpDækning, -ên; (V,Ø) (Di hae lawwê æn flåt åpDækning té komfmasjonên* = de havde lavet en flot opdækning til konfirmationen*) (V,Ø)*

opefter bio *åpæ'tër; (Hs) opættër; (V,Ø) (nøej Gor åpæ'-tër, åh ånt Goër mohsåt* = noget går opefter, andet går modsat) *(Hs)*

opfange uo *åpfang-g; (H) åpfåeng; (V,Ø)* (se fange) *(kattên ka mæh sijn høërls åpfåeng siel Dæj méjst lyj'* = katten kan med sin hørelse opfange *selv* den mindste lyd) *(Ø)*

opfarende to *åpfårên; (H)* eller *læt té åh fåër åp* = let til at fare op) *(H,V,Ø) (Deh ær ét té åh løew mæ, at han ær så åpfarên* = det er ikke til at leve med, at han er så opfaren-de) *(H)*

opfatte uo *åpfat, åpfattër, åpfattê, h. åpfattê; (H,V,Ø)*

opfattelse no *åpfattels, æ o., -ër, æ o,: (Hs) åpfattels, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (a moh sæéj Dæ, at Dijn åpfattels, ka a ét wæër mæh té* = jeg må sige dig, at din opfattelse, kan jeg ikke være med til) *(H)*

opfede uo (omskr. t.: *fiê åp; (H,V,Ø)* (se fede) *(Di löwwër oh åh fiê Gries åp* = de lever af at fede grise op) *(H,V,Ø)*

opfinde uo *åpfin-n; (H,) åpfénj; (V) åpféj-j; (Ø)* (se finde)

opfindelse no *åpfinnêls, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åpfinnêls; (Hn) åpfénjêls, -ên, -ër, -ërn; (V) åpféjjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (Dær ska nuen særli Gawër té, hwes jæn ska laew æn Gue åpfénjêls* = der skal nogen særlige gaver til, hvis man lave en god opfindelse) *(V)*

opfinder no *åpfinnër; (H) åpfénjër; (V) åpféjjër; (Ø)* (fin-der) *(mannê oh wos töws Deh ær sjow åh liew Wollê Åpféjjër* = mange af os synes, det er sjovt at lege Ole Opfinder) *(Ø)*

opfindsom to *åpfinsom; (H) åpfénjsom; (V) åpféjsom; (Ø) (hwes jæn ska wæër æn Gue snékër, sméh, mekanikër osv, så ær jæn nøj té åh wæër åpfinsom* = hvis man skal være en god snedker, smed, mekaniker osv, så er man nødt til at være opfindsom) *(H)*

opflaske uo *åpflask, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di blöw åpflaskê mæh slék åh ijs åh saftewåj', åh Deh war for möj' oh Deh Guê* = de blev opflasket med slik og is og safte-vand, og det var for meget af det gode) *(Ø)*

opfordre uo (omskr. t. f. eks.: *åh pröew åh foh nuen té nøej* = at prøve at få nogen til noget) *(H,V,Ø) (wi pröwwër åh foh ham té åh stél åp té Folkêtengê* = vi opfor-drer/prøver at få ham til at stille op til Folketinget) *(H,V,Ø)*

opfordring no (omskr. t.: *åh pröew åh fo nuên té nøej* = at prøve at få nogen til noget) *(H,V,Ø)*

opfriske uo *åpfresk. -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* el. *fresk åp; (H,V,Ø) (målingên poh hans huws trængër té åh blyew*

åpfreskê/ freskê åp = malingen på hans hus trænger til at blive frisket op) *(V,Ø)*

opfylde uo *åpföl; (H) åpföêl; (V,Ø)* (se fylde) *(Deh ær wéwti åh åpföel hans siêst ønsk* = det er vigtigt at opfylde hans sidste ønske) *(V,Ø)*

opfyldelse no *åpfyllêls, æ å.; (Hs) åpfyllêls; (Hn) åpfyllêls, -n; (V,Ø) (æ hoeb/hobê Gek i åpfyllêls* = håbet gik i opfyldelse) *(Hs/V,Ø)*

opføre uo *åpføe, -r, åpført, h. åpført; (H,V,Ø) (Di åpført æ Dillêtantstøk i forsamlingshuwsê* = de opførte et dilletant-stykke i forsamlingshuset) *(Ø)*

opførsel no *åpførsêl, æ å., åpførslër, æ å.; (Hs) åpførsêl; (Hn) åpførsêl, åpførslên, åpførslër, åpførslërn; (V,Ø) (Di hae lært nøej åm Gu åpførsêl oh Djær fåër åh muër* = de havde lært noget om god opførsel af deres far og mor) *(V,Ø)*

opgang no *åpGang; (Hs) åpGång; (V,Ø)* (se gang) *(Deh ka wæl hæn sæ, at Dær blywwër snakkê åm opGång i lanjbrowwê* = det kan vel hænde sig, at der bliver snakket om opgang i landbruget) *(V)*

opgave no *åpGaew; (H,V,Ø)* (se gave)

opgive uo *åpGi'; (H,V,Ø)* (se give) (omskrives også til *åh Gi åp* = at give op) *(H,V,Ø) (nuen sæjjër, at Deh ållër ær for tillê åh Gi åp, mæn Deh ka Gott blyew for sjænt* = det er aldrig for tidligt, at give op, men det kan godt blive for sent) *(V,Ø)*

opgør no *åpGjør, æ å.; (Hs) åpGjør; (Hn) åpGør; (V,Ø) (Deh blöw Deh stuër åpGjør i familjên* = det blev det store opgør i familjen) *(V,Ø)*

opgøre uo *Gjøër åp; (H) Gøër åp; (V,Ø)* (se gøre) *(kånto boewên wé kømanjên bløew Gjow åp hwæër Dæn føest* = kontobogen ved købmanden blev gjort blev gjort op ved hver månedsskifte) *(V)*

opgørelse no *åpGjø'rêls, æ o., -ër, æ o.; (Hs) åpGjø'rêls; (Hn) åpGø'rêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ophav no *åphaw, æ å.; (Hs) åphaw; (Hn) åphaw, -wê; (V,Ø) (haj slæwtê sijn åphaw poh* = han slægtede sine ophav på) *(Ø)*

ophavsret no *åphawsræt; (H,V,Ø)* (se ret) *(hon hår åphawsræt té sijn ijên mosékstøkkër* = hun har ophavsret til sine egne musikstykker) *(H,V,Ø)*

ophede uo (omskr. t.: *hiê/warm åp* = hede op) *(H,V,Ø)* (se hede)

ophidselse no *åphissêls, æ å.; (Hs) åphissêls; (Hn) åphissêls, -n; (V,Ø)*

ophidset to *åphissê; (H,V,Ø)* (se hidse) *(Dær war æn åphissê stæmning* = der var en ophidset stemning) *(H,V,Ø)*

ophobe uo (omskr. t.: *hoeb åp* = hobe op) *(H,V,Ø)* (se hobe)

ophold no *åphol'; (H) åphål'; (V,Ø)* (se hold) *(Dær ær mannê rieg kwonnër, som tår åphål' poh Swéngklöw Baehotél* = der er mange rige koner/kvinder, der tager ophold på Svinkløv Badehotel) *(V,Ø)*

opholde uo *åphol (sæ) (H,V,Ø)* (se holde)

opholdsrum no *åpholsrom'; (H) åphålsrom'; (V,Ø)* (se rum)

opholdssted no *åpholsstéh; (H,V,Ø)* (se sted)

opholdstilladelse no *åpholstéladdêls; (H,V,Ø)* (se tilla-delse) *(Deh ær ék læt for fræmmê mænnêskër, åh foh åpholstéladdêls i Danmark* = det er ikke let for fremmede mennesker, at få opholdstilladelse i Danmark) *(H)*

opholdsvejr no *åpholswæjlê; (H) åpholswéër; (V,Ø)* (se vejr)

ophovnet to *åphownt; (H,Øm) åphownê; (V,Ø) (haj war nøej åphownê i ansewtê ættër slawsmohlê* = han var noget ophovnet i ansigtet efter slagsmålet) *(V,Øø)*

ophugge uo *åphoew, -wër, -wê, ær -wê; (H)* (se hugge) *(hans firma åphowwër Gammêl skieb* = hans firma op-hugger gamle skibe) *(H,V,Ø)* (omskr. også til *hoew op* = hugge op) *(H,V,Ø)*

ophugger no *åphowwër, æ å., -r, æ -r; (Hs) åphowwër; (Hn) åphowwër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

ophænge uo (omskr. t.: *hæng åp* = hænge op) *(H,V,Ø)* (se hænge) *(wi hængt GaDinër åp öwwër hielê huwsê* = vi hængte gardiner op over hele huset) *(V,Ø)*

ophæve uo *åphæew; (H,V,Ø)* (se hæve) *(hans kausjons-forpléwtelsër ær no blöwwên åphæewê* = hans kautions-forpligtelser er nu blevet ophævet) *(V,Ø)*

ophøje uo *åphøêw, -wër, -wê, h. -wê; (H,V.Ø)*

ophøre uo (omskr. t.: *hål oph* = holde op) *(H,V,Ø)*

ophørsudsalg no *åphørsusal'; (H,V,Ø)* (se salg)

ophøstet to *åpskoên; (H,V,Ø)* (betyder at kornmarken er "skåret op", i betydningen høstet)

opildne uo *åpiln, -ër, -t, ær -t; (H,V,Ø) (æ foërDragshållër war stærk åpilnt oh æ såg, mæn Deh war ét næm åh*

åpiln æ forsamling = foredragsholderen var stærkt grebet af sagen, men det var ikke nemt at opildne forsamlingen) *(Hs)*

opkald no *åpkal'; (H,V,Ø)* (se kald) *(fön+n sku Dær æn téléfonDaêm té åh stéêl åpkal' iGjæmmêl, no Goër æ automatisk* = førhen skulle en telefondame stille opkald igennem, nu går det automatisk) *(V,Ø)*

opkalde uo *åpkael; (H,V,Ø)* (se kalde) *(i Gammêl Daew war Deh alménlê åh åpkael Dænj béttê ættër nuen i famillên* = i gamle dage var det almindeligt at opkalde den lille efter nogen i familien) *(V)*

opkast no (i stedet bruges: *bræk* = bræk) *(H,V,Ø)*

opklare uo *åpklåër; (H,V,Ø)* (se klare) *(Deh ær ék mannê tywwërijër, som blywwër åpklåër oh politijjê* = det er ikke mange tyverier, som bliver opklaret af politiet) *(V,Ø)*

opklaring no *åpklåring; (H,V,Ø)* (se klaring)

opkog no *åpkoeg, æ å., åpkoeg, æ å.; (Hs) åpkoeg; (Hn) åpkoeg, -ê, åpkoeg, -ên; (V,Ø) (sowsên fék sæ ænno æ åpkoeg* = sovsen fik sig endnu et opkog) *(V,Ø)*

opkræve uo *åpkræew; (H,V,Ø)* (se kræve)

opkrævning no *åpkræwning, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åpkræwning; (Hn) åpkræwning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (jæn ka Gott blyew trøt oh åll Di åpkræwningër, som kommër hwæër Dænj føest* = man kan godt blive træt af alle de opkrævninger, som kommer hver den første) *(V)*

opkvikke uo (omskr. t.: *kwik åp = kvikke op*) *(H,V,Ø) (hon war Gue té åh kwik ham åp* = hun var god til at kvikke ham op) *(H,V,Ø)*

opkøb no *åpkyeb; (H,V,Ø)* (se køb) *(i Di siest mannê oër ær Dær skéj stue åpkyeb oh lanbrowsjowr* = i de sidste mange år er der sket store opkøb af landbrugsjord) *(H)*

opkøbe uo *åpkyeb; (H,V,Ø)* (se købe)

opkøber no *åpkybër; (H,V,Ø)* (se køber) *(hanj ær åpkybër oh kreatuwër-r* = han er opkøber af kreaturer) *(V)*

opkørsel no *åpkyrsêl; (H,V,Ø)* (se kørsel) *(Dær ær æn lång åpkyrsêl té Goërn* = der er en lang opkørsel til gården) *(V,Ø)*

opkørt to *opkyê; (H,V,Ø)*

oplade uo *åplaed; (H) oplaê; (V,Ø)* (se lade) *(ålt ska åpladês no åm Daew, wærktöwwê, balbiërmaskijnên, kompjutërn, mobijltelefonên osv.* = alt skal oplades nu om dage, værktøjet, barbermaskinen, computeren, mobiltelefonen osv.) *(V,Ø)*

oplag no *åplaeg; (H,V,Ø)* (se lag) *(böwwërn, wi hår lawwê, kam kon i smoh åplaeg* = bøgerne, vi har lavet, kom kun i små oplag) *(V,Ø)*

oplagre uo *åplaggër; (H,V,Ø)* (se lagre)

oplagt to *åplå'; (H,V,Ø) (no ær hon åplå' té spaes* = nu er hun oplagt til spas) *(H,V,Ø)*

opland no *åplan'; (H) åplanj'; (V) åplaj'; (Ø)* (se land) *(Fjærslê hår æ Gott åplanj'* = Fjerritslev har et godt opland) *(V)*

opleve uo *åpløew; (H,V,Ø)* (se leve)

oplevelse no *åplöwwêls, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åplöwwêls; (Hn) åplöwwêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær skiër möj i Haj Herrê, åh Deh Gir mannê Gue åplöwwêlsër* = der sker meget i Han Herred, og det giver mange gode oplevelser) *(Ø)*

oplive uo *åplyew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (a trængê té åh blyew åplywwê, sték mæh lie æ par bajër-r åh æn snaps* = jeg trænger til at blive oplivet, stik mig lige et par bajere og en snaps) *(V,Ø)*

oplukker no *åplokkër, æ å., -r, æ -r.; (Hs) åplokkër; (Hn) åplokkër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Deh ka åssê hie/hjæd samfunshjælpër* = det kan også hedde samfundshjælper) *(H/V,Ø)*

oplyse uo *åplyjs, -ër, åplyjst, h. åplyjst; (H,V,Ø)*

oplysning no *åplyjsning; (H,V,Ø)* (se lysning)

oplægge uo (omskr. t.: *léêw åp åp* = lægge op) *(H,V,Ø) (fragtratërn war ræéng-ng, så Di låe æ skieb åp* = fragtraterne var ringe/dårlige, så de lagde skibene op) *(Hs)*

oplære uo *åplæër; (H,V,Ø)* (se lære) *(Di ska åplæërs, fön+n Di ka ansættês* = de skal oplæres, før de kan ansættes) *(V,Ø)*

oplæring no *åplæring; (H,V,Ø)* (se læring)

oplæser no *åpløesër; (H,V,Ø)* (se læser) *(Deh ær ek læt åh wæër æn Gue åpløesër* = det er ikke let, at være en god oplæser) *(V,Ø)*

oplæsning no *åpløsning; (H,V,Ø)* (se læsning)

opløb no *åpløêb, æ å., åpløêb, æ å.; (Hs) åpløêb; (Hn) åpløêb, -ê, åpløêb, -ên; (V,Ø)* (se løb)

opløben to *åpløbbên; (H,V,Ø) (han/haj ær æn lång, åpløbbên hwalp* = han er en lang, opløben hvalp) *(H/V,Ø)*

opløse uo *åpløes; (H,V,Ø)* (se løse) *(fjættê ka åpløesês i bænsin* = fedtet kan opløses i benzin) *(V,Ø)*

opløselig to *åpløesli; (H) åpløeslê; (V,Ø)* (omskr. også t.: *nøej ka åpløsês* = noget kan opløses) *(H,V,Ø)*

opløsning no *åpløsning; (H,V,Ø)* (se løsning)

opmand no *åpman'; (H) åpmanj'; (V) åpmaj'; (Ø)* (se mand) *(han war opman' i æ rætsæêg imæel Di tow pårtër* = han var opmand i retssagen mellem de to parter) *(Hs)* (mægler)

opmuntre uo (omskr. t.: *muntër åp* = muntre op) *(H,V,Ø)* (se muntre) *(wi pröwwër åh muntër ham åp* = vi prøver at muntre ham op) *(H,V,Ø)*

opmuntring no *åpmuntring; æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åpmuntring; (Hn) åpmuntring, -ên, -ër; (V,Ø)*

opmærksom to *åpmærksom; (H,V,Ø) (Do ska wæër åpmærksom åh høër ættër* = du skal være opmærksom og høre efter) *(V,Ø)*

opmåle uo (omskr. t.: *moêl åp* = måle op) *(H,V,Ø)* (se måle)

opmåler no *åpmohlër; (H,V,Ø)* (se måler) *(åpmohlërn Gik iGång mæ åh moêl Grojjên åp* = opmåleren gik igang med at måle grunden op) *(Ø)*

opnå uo *åpnoh; (H,V,Ø)* (se nå) *(hwa wél Do åpnoh mæ-æ?* = hvad vil du opnå med det?) *(H,V,Ø)*

opnåelig to (omskr. t.: *Deh ær té åh åpnoh* = det er til at opnå) *(V,Ø)*

opofre uo (man vil bruge *offër sæ* = ofre sig) *(H,V,Ø)* (se ofre) *(haj offër sæ for héjjês skyl'* = han ofrer sig for hendes skyld) *(Ø)*

oppe (sig) uo *åp, -për, -pê, h. -pê (sæ); (H,V,Ø) (no moh Do åp Dæh, wi ka ét stå hær hielê æ Daw* = nu må du oppe dig, vi kan ikke stå her hele dagen) *(Hs)*

oppefra bio *åpfræh; (H) årpfråh; (V,Ø) (Deh ær æn lyj, Dær kommê årpfråh, mæn hwa Deh ær, Deh wé a ék* = det er en lyd, der kommer oppefra, men hvad det er, det ved jeg ikke) *(V,Ø)*

oppegående to *åpGoên; (H,V,Ø) (han war åpGoên, Dæn siest tij, han war poh æ syeghuws* = han var oppegående, den sidste tid, han var på sygehuset) *(Hs)*

oppustet to *åppustê; (H,V,Ø)* (se puste) *(han følt sæ nøej åppustê æ'tër ålt Deh, han haed spijst* = han følte sig noget oppustet efter alt det, han havde spist) *(H)*

oprede uo (omskr. t.: *åh réê åp* = at rede op) *(H,V,Ø)* (se rede) *(Dær war ræj' åp té Di fræmmê* = der var redt op til de fremmede/gæsterne) *(H,V,Ø)*

oprejsning no *åpré-êsning; (H,V,Ø)* (se rejsning) *(haj fék åpré-êsning ættër falsk anklaew* = han fik oprejsning efter falsk anklage) *(V,Ø)*

oprejst to *åprést; (H,V,Ø) (hon såd åprést i sængn* = hun sad opréjst i sengen) *(V,Ø)*

opremse uo (omskr. t.: *ræms åp* = remse op) *(H,V,Ø)* (se remse)

opremsning no *åpræmsning, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åpræmsning; (Hn) åpræmsning, -ên, -ër; (V,Ø) (i Dæn GammêlDaws skuêl sku bönên læër æn massê uddênoh åh ku sæéj æ i æn åpræmsning* = i den gammeldags skole skulle børnene lære en masse udenad, og kunne sige det i en opremsning) *(V,Ø)*

opretholde uo (omskr. t.: *hål wéliê* = holde vedlige) *(H,V,Ø)*

oprette uo *åpræt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (bankên hår åprættê æn konto for héjjê* = banken har oprettet en konto for hende) *(V,Ø)*

oprettelse no *åprættêls, æ å, -ër, æ -ër; (Hs) åprættêls; (Hn) åprættels, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

oprevet to *åpröwwên; (H,V,Ø) (hon war stærk åpröwwên öwwër, hwa Dær war skéj'* = hun var stærkt oprevet over, hvad der var sket) *(H,V,Ø)*

opridse uo (omskr. t.: *riss åp* = ridse åp) *(H,V,Ø)* (se ridse) *(hanj rissê lie åp poh æ støk papiër, hwa hanj hae tænt sæ* = han ridsede lige op på et stykke papir, hvad hen havde tænkt sig) *(V)*

oprigtig to *åprêgti; (H,V,Ø)*

oprindelig to *åprénli; (H) åprénlê; (V,Ø)*

opringning no *åpréngning, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åpréngning; (Hn) åpréngning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (jæn ka Gott blyew træt oh for mannê telefonåpréngningër* = man kan godt blive træt af for mange telefonopringninger) *(H,V,Ø)*

oprulle uo (omskr. t.: *rol åp* = rulle op) *(H,V,Ø)* (se rulle) *(Di rollê stoffê åp på nuen stuër rollër* = de rullede stoffet op på nogle store ruller) *(V,Ø)*

opruste uo *åprost; (H,V,Ø)* (se ruste)

oprydning no (omskr. t.: *åh ryéj åp* = at rydde op) *(H,V,Ø) (Da æ ongër war bé'tê, haed Di swær wé åh ryéj åp æ'tër sæ* = da ungerne var små, havde de svært ved at rydde op efter sig) *(Hs)*

oprykke uo (omskr. t.: *røk åp* = rykke op) *(H,V,Ø)* (se rykke) *(a ær Glåh wé, at mijn ongër ku røk åp i næjst klassê i skueln; sæt noh, at Di war Dompê* = jeg er glad

ved, at mine unger kunne rykke op i næste klasse; sæt nu, at de var dumpet) *(V,Ø)*

oprykning no (omskr. t.: *åh røk åp* = at rykke op) *(H,V,Ø)*

oprør no *åprør, æ å., åprør, æ å.; (Hs) åprør; (Hn) åprør, -ê, åprør, -ên; (V,Ø) (han Gjow åprør mod si fåër* = han gjorde oprør mod sin far) *(H)*

oprørsk to (omskr. t.: *jæn, som jævnlê snakkê imod/imoh åh protestiër* = én, der jævnligt snakker imod og protesterer) *(H,V,Ø)*

opsadlet to (omskr. t. f. eks: *æ hæjst hår fåt æ sad'dêl poh (Hs) (hæjstên hå fåt saddêl poh* = hesten har fået sadlen på) *(V,Ø)*

opsamling no *åpsamling; (H,V,Ø)* (se samling) *(Dær war åpsamling oh Di Gammel wé forsamlingshuwsê* = der var opsamling af de gamle ved forsamlingshuset) *(V,Ø)*

opsang no *åpsang; (H,V,Ø)* (se sang) *(æ'tër at han war kommên sjænt hjæm, Ga hon ham æn ornli åpsang* = efter at han var kommet sent hjem, gav hun ham en ordentlig opsang) *(Hs)*

opsat to *åpsåt; (H,V,Ø) (han ær möj' åpsåt poh åh kom-m mæ poh æ tuwër* = han er meget opsat på at komme med på turen) *(Hs)*

opsats no *åpsats; (H,V,Ø)* (se sats) *(æn åpsats mæh blomstër* = en opsats med blomster) *(H,V,Ø)*

opsejling no *åpsæjling; (H,V,Ø) (hwa mon Dær no ær ånjër åpsæjling?* = hvad mon der nu er under opsejling) *(V)*

opsende uo (omskr. t.: *sæn åp/sænj åp/sæéj åp* = sende op) *(H/V/Ø)* (se sende) *(æ russër-r sæn GaGarin åp som Deh fø-êst mænnêsk i æ rom', i 1961* = russerne sendte Gagarin op som det første menneske i rummet, i 1961) *(Hs)*

opsendelse no (omskr. t.: *åh sæn/sænj/sæj (åp)* = sende op) *(H/V/Ø)* (se sendelse)

opsige uo (omskr. t.: *åh sæéj åp* = at sige op) *(H,V,Ø)* (se sige)

opsigelse no *åpsæjjêls, æ o.; Hs) åpsæjjêls; (Hn) åpsæjjêls, -n; (V,Ø)*

opsigt *no åpségt; (H) åpséwt; (V,Ø)* (se sigt) *(han wækkër åpségt, baër han wisër sæ* = han vækker opsigt, bare han viser sig) *(H)*

opskrift no *åpskröwt; (H,V,Ø)* (se skrift)

opskrive uo *åpskryew; (H,V,Ø)* (se skrive) *(spåekassên hår åpskröwwên ræntërn* = sparekassen har opskrevet renterne) *(V,Ø)*

opskrue uo (omskr. t.: *skruw åp* = skrue op) *(H,V,Ø) (forwæntningërn war skruwwê GéwalDi åp* = forventningerne var skruet gevaldigt op) *(V,Ø)*

opskræmme uo *skræem; (H,V,Ø)* (se skræmme)

opskræmt to *åpskræm; (H,V,Ø) (jæn ka Gott blyew åpskræm oh nuên politikër-rs syjnsponktër* = man kan godt blive opskræmt af nogle politikeres synspunkter) *(H,V,Ø)*

opskæring no *åpskæring, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åpskæring; (Hn) åpskæring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn slawtër ska wæër Gue té åpskæring* = en slagter skal være god til opskæring) *(V,Ø)*

opslag no *åpslåh; (H) åpslah; (V,Ø)* (se slag) *(Dær ær æ åpslah hæn i Brugsên åm fæjstn poh lurda* = der er et opslag henne i Brugsen om festen på lørdag) *(Øø)*

opslidset to *åpslissê; (H,V,Ø) (kjowln war åpslissê båe for åh baew* = kjolen vat opslidset både for og bag) *(Ø)*

opslidt to *åpslæt; (H,V,Ø) (haj war blöwwên Gammêl åh åpslæt* = han var blevet gammel og opslidt) *(Ø)*

opslugt to *åpslowt; (H,V,Ø) (hon war hiel åpslowt oh sin romaen* = hun var opslugt af sin roman) *(H,V,Ø)*

opslå uo *åpslåh; (H,V,Ø)* (se slå) *(Dær blöw åpslåê æn læërstelling poh skuelên* = der blev opslået en lærerstilling på skolen) *(V,Ø)*

opsnappe uo *åpsnap; (H,V,Ø)* (se snappe) *(nær hon war i byjjên opsnappê hon nyt åm naebolawwê* = når hun var i byen opsnappede hun nyt om nabolaget) *(V,Ø)*

opsnuse uo *åpsnues; (H,V,Ø)* (se snuse) *(hon ær Gue té åh åpsnues sladdër* = hun er god til at opsnuse sladdër) *(H,V,Ø)*

opspare uo (omskr. t.: *spåër åp* = spare op) *(H,V,Ø)* (se spare)

opsparing no *åpspåring, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åpspåring; (Hn) åpspåring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

opspilet to *åpspielt; (H,V,Ø) (kowwêns maew war åpspielt poh Groj oh tromsyew* = koens mave var opspilet på grund af trommesyge) *(V,Ø)*

opspind no *åpspin'; (H) åpspénj; (V) åpspéj'; (Ø)* (se spind) *(Deh, han fortael, war ræên åpspin'* = det, han fortalte, var rent opspind) *(H)*

opspore uo *åpspoër: (H,V,Ø)* (se spore)

opspyt no (se spyt)

opspæde uo (omskr. t.: *spæêd åp/spæê åp* = spæde op) *(H/V,Ø)* (se spæde) *(Di spæêdt æ kaffê åp mæ brænwin* = de spædede kaffen op med brændevin) *(Hs)*

opstablet to (omskr. t.: *stabêlt åp; (H,V,Ø)* (se stable) *(tallérknërn war stabêlt åp é-êj i skabê* = tallerknerne var stablet op inde i skabet) *(Ø)*

opstadset to (omskr. t.: *staest åp* = stadset op) *(H,V,Ø) (hon war staest åp té naestréwwër* = hun var stadset op til narrestreger) *(V,Ø)*

opstalde to *åpstal-l, åpstallër, åpstallê, ær åpstallê; (H,V,Ø)* (kan også omskr. t.: *stal-l åp* = stalde op) *(H,V,Ø) (i Gammêl Daew ku æ præjstês hæjst wæër stallê åp poh annexGoërn* = i gamle dage kunne præstens hest være staldet op på anneksgården) *(Hs)*

opstandelse no *åpstannêls, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åpstannêls; (Hn) åpstanjêls, -ên, -ër, -ërn; (V) åpstajjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (Dær ska ék möj' té, fön+n Dær blywwër stuër åpstanjêls i Deh huws* = der skal ikke meget til, før der bliver stor opstalndelse i det hus) *(V)*

opstemt to *åpstæmt; (H,V,Ø) (forsamlengên war möj' åpstæmt wé tånkên åm, hwa Dær sku skie* = forsamlingen var meget opstemt ved tanken om, hvad der skulle ske) *(V,Ø)*

opstille uo (omskr. t.: *stél åp (té)* = stille op (til)) *(H,V,Ø)* (se stille)

opstilling no *åpstelling; (H,V,Ø)* (se stilling) *(Deh ær partiërn, som lawwër åpstellingërn té Fålkêténgê* = det er partierne, som laver opstillingerne til Folketinget) *(V,Ø)*

opstoppernæse no *åpstoppërnies; (H,V,Ø)* (se næse)

opstrammer no *åpstrammër; (H,V,Ø)* (se strammer) *(æn åpstrammër ska wæër stærk for åh ku browwês* = en opstrammer skal være stærk, for at kunne bruges) *(H,V,Ø)*

opstrenge uo (omskr. t.: *stræeng åp* = strenge op) *(H,V,Ø)* (se strenge) *(Deh ka wæër æn kætsjër, som ska strængês åp* = det kan være en ketcher, der skal strenges op) *(H,V,Ø)*

opstyltet to *åpstyltê; (H,V,Ø) (hon ær åpstyltê åh ét té åh blyew kloeg poh* = hun er opstyltet og ikke til at blive klog på) *(H)*

opstød no *åpstøed; (H) åpstøh; (V,Ø)* (se stød) *(Deh ær træls åh ha suwwër åpstøed* = det er træls, at have sure opstød) *(H,V,Ø)*

opstøve uo *støew åp; (H,V,Ø)* (se støve) *(hujjên ær Gue té åh støew Dyjjërn åp* = hunden er god til at støve dyrene op) *(Ø)*

opstå uo *åpstå'; (H,V,Ø)* (se stå) *(wåjsklihéër ka åpstå oh éngênteng, möj læt ænDa* = vanskeligheder kan opstå af ingenting, meget let endda) *(Ø)*

opsuge uo *åpsuew; (H,V,Ø)* (se suge)

opsving no *åpswing; (H,V,Ø)* (se sving) *(økonomërn snakkër möj' åm Di posityew siéjër oh åpswing* = økonomerne snakker meget om de positive sider af opsving) *(V,Ø)*

opsvulmet to *åpswulmê; (H,V,Ø) (ættër åh wæër stokkên oh æn hwæps, war héjjês arm hiel åpswulmê* = efter at være stukket af en hveps, var hendes arm helt opsvulmet) *(V,Ø)*

opsyn no *åpsyjn; (H,V,Ø)* (se syn) *(skuêllæërn hål Gott åpsyjn mæh skuêlböhnên i skuêlGoërn* = skolelæreren holdt godt opsyn med skolebørnene i skolegården) *(V,Ø)*

opsynsmand no *åpsyjnsman'; (H) åpsyjnsmanj'; (V) åpsyjnsmaj';* (Ø) (se mand)

opsætning no *åpsætning; (H,V,Ø)* (se sætning) *(Deh war æn flåt åpsætning oh kærkkonsertên* = det var en flot opsætnn af kirkekoncerten) *(V,Ø)*

opsætsig to *åpsætsi; (H,V,Ø) (Dæj knæjt ær mæ nøej åpsætsi* = den knægt er mig noget opsætsig) *(Ø)*

opsætte uo *åpsæt* eller *usæt; (H,V,Ø)* (se sætte) *(Di war nøj té åh usæt føssêlsDawsGillê poh Gronj oh syewdom* = de var nødt til at udsætte fødsesldagsgildet på grund af sygdom) *(V)*

opsættelse no *åpsættêls; (H,V,Ø) (sågên ku Gott tåêl æn åpsættêls* = sagen kunne godt tåle en opsættelse) *(V,Ø)*

opsøge uo *åpsøeg; (H,Øm) åpsøew; (V,Ø)* (se søge) *(hanj åpsöwt sijn Gammêl kærrest åh spuê, åm Di sku béGøéj ijæn* = han opsøgte sin gamle kæreste og spurgte, om de skulle begynde igen) *(V)*

optage uo *åpta; (H,V,Ø)* (se tage) *(haj ær åptåê, åh wil ék forstyërs* = han er optage, og vil ikke forstyrres) *(Ø)*

optagelse no *åptagêls, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åptagêls; (Hn) åptawwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø); (V,Ø)*

optager no *åptagër, æ å. -r, æ -r; (Hs) åptagër; (Hn) åptagër, -n, -r, -n; (V,Ø) (han haed æn massê klassisk åptagêlsër poh si Gammêl boênåptagër* = han havde en masse klassiske optagelser på sin gamle båndoptager) *(H)*

optagning no (omskr. t. f. eks.: *åh ta nøej åp* = at tage

roer op) *(V,Ø)*

optakt no *åptawt (té nøej); (H,V,Ø)* (se takt) ***(s**om åptawt té fæjstên blöw Dær sërviër nøej stærk saftêwånj'* = som optakt til festen blev der serveret noget stærkt saftevand) *(V)*

optegne uo *åptæjn; (H,V,Ø)* (se tegne) *(Di åptæjnê æn lest öwwër æ mædlæmmër i æ klub* = de (op)tegnede en liste over medlemmerne i klubben) *(Hs)*

optegnelse no *åptæjnêls, æ å., -ër, æ -ër; (Hs) åptæjnêls; (Hn) åptæjnêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (léstên war æn lång åptæjnêls öwwër, hwa Dær war oh téng åh sägër i huwsê* = listen var en lang optegnelse over, hvad der var af ting og sager i huset) *(V,Ø)*

optjene uo *åptjæn; (H,V,Ø)* (se tjene) *(haj war i Gång mæh åh åptjæn pæeng, té sijn férjëréês* = han var i gang med at optjene penge til sin ferierejse) *(Ø)*

optog no *åptåw; (H,V,Ø)* (se tog) *(Dær war åptåw jæmmêl æ byj* = der var optog gennem byen) *(Hs)*

optrappe uo *åptra'p; (Hs) åptrap; (V,Ø) (Di tow krabatër åptrappê konfliktên, føst Dænj jæn-n, åh så Dænj ajjên* = de optrappede konflikten, først den ene, og så den anden) *(V)*

optrin no *åptrin, æ å., åptrin, æ å.; (Hs) åptrin; (Hn) åptrin, -nê, åptrin, -nên; (V,Ø)* (se trin)

optræde uo *åptræéj; (H,V,Ø)* (se træde)

optræden no *åptræddên; (H) åptræjjên; (V,Ø) (Deh war Da æn mærkli åptræjjên* = det var da en mærkelig optrædden) *(V,Ø)*

optræk no *åptræk; H,V,Ø)* (se træk) *(Dær war åptræk té tåërnwæjlê* = der var optræden til tordenvejr) *(Hs)*

optrækker no *åptrækkër, æ o., -ê, æ -ê; (Hs) åptrækkër, (Hn) åptrækkër, -ên, -ê. -ên; (V,Ø)*

optrækkeri no *åptrækkërij; (H,V,Ø) (Deh war Deh ræen åptrækkërij* = det var det rene optrækkeri) *(H,V,Ø)*

optrævle uo (omskr. t.: *træewl åp* = trævle op*) (H,V,Ø)* (se trævle)

optugtelse no *åptowtêls; (H,V,Ø)* (bøjes ikke) *(natuwërn Gék öwwër åptowtêlsn* = naturen gik over optugtelsen) *(V,Ø)*

optælle uo *åptæel; (H,V,Ø)* (se tælle) (kan også omskr. t.: *tæl-l åp* = tælle op) *(H,V,Ø) (stæmmërn blöw tal åp ættër wallê* = stemmerne blev talt op efter valget) *(V,Ø)*

optælling no *åptælling; (H,V,Ø)* (se tælling)

optænding no *åptænning; (H) åptænjing; (V) åptæjjing; (Ø)* (se tænding)

optændingsbrænde no (omskr. t.: *bræn-n té åptænning/ brænj té åptænjing/ braéj té åptæjjing* = brænde til optænding*) (H/V/Ø)* (se brænde)

optø uo (omskr. t.: *tø åp* = tø op) *(H,V,Ø)* (se tø)

optøjer no (omskr. t.: *ballaêd* = ballade) *(H,V,Ø)*

optøning no (omskr. t.: *åh tø nøej åp* = at tø noget op) *(H,V,Ø) (Deh tåw tow timër åh tø kalkuwn+n åp* = det tog to timer at tø kalkunen op) *(V,Ø)*

opvakt to (omskr. t.: *åh wæër kwik* = at være kvik) *(H,V,Ø) (æn kwik Dræng* = en kvik dreng) *(H,V,Ø)*

opvarme uo (omskr. t.: *åh warm åp* = at varme op) *(H,V,Ø)* (se varme)

opvarte uo (omskr. t.: *åh wart åp* = at varte op) *(H,V,Ø)* (se varte)

opvartning no (omskr. t.: *bétjænning* = betjening) *(H,V,Ø) (æ bétjænning war Gue poh Wæjsløs kråw* = opvartningen var god på Væsløs kro) *(Hs)*

opvask no *åpwask; (H,V,Ø)* (se vask) *(i wor båënDom war Deh æn pléwt for böhnên åh orn åpwaskên ættër hwær <u>måltij</u>* = i vor barndom var det en pligt for børnene at ordne opvasken efter hvert måltid) *(Ø)*

opvaskebalje no *åpwaskêbaljê; (H) åpwaskêballê; (V,Ø)* (se balje)

opvaskemaskine no *åpwaskmaskijnê; (H) åpwaskmaskijn; (V,Ø)* (se maskine) *(nær jæn ténkër poh, hwoddên Deh war i Gammêl Daew, så ær-æ no skjön åh ha æn åpwaskmaskijnê* = når man tænker på, hvordan det var i gamle dage, så er det nu skønt at have en opvaskemaskine) *(Hs)*

opvasker no *åpwaskër, æ å., -r, æ -r; (Hs) åpwaskër; (Hn) åpwaskër, -n, -r, -n; (H,V,Ø) (farhæn sku Dær browwês mannê åpwaskër-r poh æ kråwwër* = førhen skulle der bruges mange opvaskere på kroerne) *(Hs)*

opvise uo (omskr. t.: *wies* = vise) *(H,V,Ø)* (se vise)

opvisning no *åpwijsning; (H,V,Ø)* (se visning) *(Gymstékåpwijsning* = gymnastikopvisning) *(H,V,Ø)*

opvækst no *åpwægtst; (H,Øm) åpwæwst; (H,V,Ø)* (se vækst) *(böhnên hae æn hoër åpwæwst* = børnene havde en hård opvækst) *(V,Ø)*

opvågning no *åpwåwning; (H,V,Ø) (æ'tër æ opërasjon*

kam hon té åpwåwning = efter operationen kom hun til opvågning) *(Hs)*

opægge uo (omskr. t. f. eks.: *åpiln* = opildne) *(H,V,Ø)*

opøve uo *åpøew; (H,V,Ø)* (se øve) *(hanj war ræng-ng té åh hål tael, så hanj måt åpøew sæ i æ* = han var dårlig/ringe til at holde tale, så han måtte opøve sig i det) *(V)*

ord no *uwër, æ u.,uwër, æ u.; (Hs) uwër; (Hn) uwër, -ê, uwër, -n; (V,Ø) oër, oërê, oër, oërn; (V,Ø)*

ordblind to *oërblén'; (H) oërblénj'; (V) oërbléj'; (Ø) (fön+n trowêd Di, at oërblénj-j war Dom-m, mæn Deh passër slæt ék* = førhen troede de, at ordblinde var dumme, men det passer ikke) *(V)*

ordbog no *oërboeg; (H) oërboew; (V,Ø)* (se bog) *(hwés ét wi haed pröwwê æh, så wil wi ét trow, at Deh war så stue æn arbê åh laew æn oërboeg* = hvis ikke vi havde prøvet det, så ville vi ikke tro, det var så stort et arbejde at lave en ordbog) *(Hs)*

orden no *orDên, æ o., -ër, æ -ër; (Hs) orDên; (Hn) ordên, +n, -ër, -ërn; (V) ordên, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

ordensmand no *orDênsman'; (H) ordênsmanj'; (V) ordênsmaj'; (Ø)* (se mand)

ordenssans no *orDênssans; (H) ordênssånjs; (V) ordênssåjs; (Øm) ordênssåjs; (Ø)* (se sans) *(Deh ær Gott nåk mæ ordênssånjs, mæn Deh ka åssê blyew for möj'* = det er godt nok med ordensans, men det kan også blive for meget) *(V)*

ordentlig to *årli; (H,V,Ø)*

ordfattig to (omskr. t.: *fattê poh oër* = fattig på ord) *(H,V,Ø)*

ordforråd no *oërforråed; (H) oërforråe; (V,Ø)* (se råd) *(Dæj béttê knæjt hae æ stue oërforråe* = den lille knægt havde et stort ordforråd) *(V,Ø)*

ordførende to *oërføërn; (H,V,Ø) (hanj war Dæn oërføërn wé Généralforsamlingn* = han var den ordførende ved Generalforsamlingen) *(V)*

ordfører no *oërføër; (H,V,Ø)* (se fører)

ordførerskab no *oërføërskab; (H,V,Ø)* (se skab) *(hon fek æ Gott oërføërskab, Da hon kam i Folkêtingê* = hun fik et godt ordførerskab, da hun kom i Folketinget) *(V,Ø)*

ordkløver no (omskr. t. f. eks.: *kwæulant* = kværulant) *(H,V,Ø) (kwæulantër féjjër Do ålstéër* = kværulanter finder du alle steder) *(Ø)*

ordkløveri no (omskr. t.: *kwærulantërij* = kværulanteri) *(H,V,Ø)*

ordknap to (omskr. t. f. eks.: *han/hanj/haj sæjjër/sé-ër/sé-ër ét/ék/ék så möj'* = han siger ikke så meget) *(H/V/Ø)*

ordløs to (omskr. t.: *uddên uwër/oër* = uden ord) *(H/V,Ø)*

ordne uo *årn, årne, årnt, h. årnt; (V,Ø) (a ska lij ha mæh årnt* = jeg skal lige have mig ordnet) *(V,Ø)*

ordning no *årnéng, æ å., (Hs) årnéng; (Hn) årning, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ordre no *årDër, æ å., årDër, æ å.; (Hs) årDër; (Hn) årDër, -n, årDër, -n; (V,Ø) (a töws ék möj åm, at nuên Gir årDër té mæ* = jeg synes ikke meget om, at nogen giver ordre til mig) *(V,Ø)*

ordret to *oërræt; (H,V,Ø) (hwes nøej blywwër oërræt öwwërsåt, så blywwër æ méning åssê tit té nøej ånt* = hvis noget bliver ordret oversat, så bliver meningen også tit til noget andet) *(Hs)*

ordskvalder no (omskr. t.: *skwallër* = skvalder) *(H,V,Ø)* (se skvalder)

ordsprog no *oërspråeg; (H,V,Ø)* (se sprog) *sæéj, æ s., sæjjër, æ s.; (Hs) sæéj; (Hn) sæéj, sæjjên, sæjjên, sæjjërn; (V,Ø) (Dær kommer æn sæéj hwæër o-êw i Hanbo-Bladdê* = der kommer et ordsprog hver uge i lokalbladet) *(V,Ø)*

ordstrøm no *oërström'; (H,V,Ø)* (se strøm) *(jæn ka Gott onnêr sæ öwwër, at nuen ka kom-m mæ æn oerström' så stue åm snåer såê éngênténg* = man kan godt undre sig over, at nogen kan komme med en ordstrøm så stor om snart sagt ingenting) *(H)*

ordstyrer no *oërstyjjër; (H,V,Ø)* (se styrer)

organist no *årGanist, æ o., -ër, æ -ër; (Hs) årGanist; (Hn) årGanist, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

orgel no *orgêl, æ o., orglër, æ o.; (Hs) orgêl; (Hn) orgêl, orglê, orglër, orglërn; (V,Ø) (årGanistên war Gue té åh få orglê té åh bruws* = organisten var god til at få orglet til at bruse) *(V,Ø)*

orke uo *årk, -ër, -ê, h. -ër; (H,V,Ø) (no årkër a snår ét miër* = nu orker jeg snart ikke mere) *(H)*

orm no *wårm, æ w., wåërm-m, æ w.; (Hs) wårm; (Hn) wårm; -ên, wåërm-m, wårmên; (V,Ø) (nær jæn spijsër æn æbêl, så ær æ bæjjër åh træf poh æn hiel wårm æn æn hal'* = når man spiser et æble, så er det bedre at træffe på en hel orm end en halv) *(H,V,Ø)*

ormstukken to *wormsto'kên; (Hs) wormstukkên; (H,V,Ø) (æblê ær wormstukkên* = æblet er ormstukkent) *(V,Ø)*

ormædt to *wormæt; (H,V,Ø)*

orne no *wonni, æ w., wonniër, æ w; (Hs) wonni; (Hn) wonnê, won+n, wonnër, -n; (V,Ø)*

os so *wos; (H,V,Ø) (hæër wé wos* = her hos os) *(H,V,Ø) (wi ajjër* = os andre) *(Ø) (såen håer wi ajjër Deh Da åsse* = sådan har vi andre det da også) *(Ø)*

ose uo *oes, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (æ kaekêl oest nøej så forfærli* = kakkelovnen oste noget så forfærdeligt) *(Hs)*

ost no *wust, æ w., -ê, æ -ê; (Hs) wust; (Hn) ust, -ên, -ê, -ên* el. *wust; (V,Ø)*

osteklokke no *wustklå'k; (Hs) wustklåk; (V,Ø)* (se klokke)

osteskorpe no *wustskårp; (H,V,Ø)* (se skorpe)

oven bio og fo *owwên; (H,V,Ø) (owwên öwwër æ huws war Dær bloh hémmêl* = oven over huset var der der blå himmel) *(Hs)*

ovenfra bio *owwênfræh; (H) owwênfråh; (V,Ø) (Deh ka wæër Gott åh béGøéj owwênfråh åh Graew sæ nierættër* = det kan være godt at begynde ovenfra og grave sig nedefter) *(Ø)*

oveni bio *owwêni; (H,V,Ø)*

ovennævnt to (omskr. t.: *næwn owwênöwwër* = nævnt ovenover) *(H,V,Ø)*

ovenpå bio *owwênpoh; (H,V,Ø)*

ovenud bio *owwênuw'; (H,V,Ø) (Di war owwênuw' téfrés mæ resultatê* = de var ovenud tilfredse med resultatet) *(V,Ø)*

over bio *öwwër; (H,V,Ø) (åwwên öwwër* = oven over*) (H,V,Ø)*

overalt bio *öwwërålt; (H,V,Ø) (öwwërålt poh wor jowër . . .*= overalt på vor jord) *(H,V,Ø)* (sang med Poul Bundgaard)

overanstrenge uo *öwwëranstræ-êng, -ër, -anstrængt, h. -anstrængt; (H,V,Ø)*

overarbejde no *öwwërarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

overbefolke uo *öwwërbéfolk; (H,V,Ø)* (se befolke) *(nuen stéër ær jowërn öwwërbéfolkê* = nogen steder er jorden overbefolket) *(V,Ø)*

overbefolkning no *öwwërbéfolkning; (H,V,Ø)*

overbelaste uo *öwwërbélast; (H,V,Ø)* (se belaste)

overbetaling no *öwwërbétaling; (H) öwwërbétåling; (V,Ø)* (se betaling)

overbetjent no *öwwërbétjænt; (H,V,Ø)* (se betjent)

overbevise uo *öwwerbéwies; (H,V,Ø)* (se vise) *(Deh ær swær åh öwwerbéwies nuen åm nøej, Di ék wil öwwërbéwiesês åm* = det er svært at overbevise nogen om noget, de ikke vil overbevises om) *(V,Ø)*

overbid no *öwwërbæd; (H) öwwërbéj'; (V,Ø)* (se bid) *(hanj war føj' mæh æ wælwowsênt öwwërbéj* = han var født med et velvoksent overbid) *(V)*

overblik no *öwwërblék; (H,V,Ø) (Di Gammêl såt mæ Deh stue öwwërblék* = de gamle sad med det store overblik) *(H,V,Ø)* (se blik)

overbringe uo *öwwërbring; (H,V,Ø)* (se bringe)

overbrodere uo *öwwërbroDiër; (H,V,Ø)* (se brodere)

overbud no *öwwërbod; (H) öwwërbuh; (V,Ø)* (se bud)

overbyde uo *öwwërbyéj; (H,V,Ø)* (se byde) *(wé aksjownër wél Dær Gjarn wæër nuen téng, hwei folk blywwër wé mæh åh öwwërbyéj hwæajjër* = ved auktioner vil der gerne være nogen ting, hvor folk bliver ved med at overbyde hverandre) *(Ø)*

overbygning no *öwwërbögning; (H) öwwërböwning; (V,Ø)* (se bygning)

overbærende to (omskr. t.: *åh wil bæër öwwër mæ* = at ville bære over med) *(H,V,Ø) (hanj wel Gjærn bæër öwwër mæh knæjtên, siel åm Deh ær swæër* = han vil gerne bære over med knægten, selv om det er svært) *(V)*

overdel no *öwwërDiel; (H,V,Ø)* (se del) *(öwwërDiel åh onnërDiel sku Gja-ërn pas-s sammêl* = overdel og underdel skulle gerne passe sammen) *(H)*

overdrage uo *öwwërDraeg; (H,Øm) öwwërDraew; (V,Øø)* (se drage)

overdrev no (ej i *H*) *öwwërDröw; (V,Ø)* (se drev) *(öwwërDröw ær æn Gammêl uwtrøk får agër-r længst væk fråh lanjsbyjërn* = overdrev er et gammelt udtryk for agrene længst væk fra landsbyen) *(V)*

overdreven to *öwwërDröwwên; (H,V,Ø)*

overdrive uo *öwwërDryew; (H,V,Ø)* (se drive)

overdrivelse no *öwwërDrywwels, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø) (histårjërn ka blyw bæjjër oh æn let öwwërDrywwêls* = historierne kan blive bedre af en lidt overdrivelse) *(V,Ø)*

overdække uo *öwwërDæk'; (H,V,Ø)* (se dække)

overdækning no *öwwërDæknéng ; (H,V,Ø)* (se dækning) *(Dær ska öwwërDæknéng té, mæns tawwê poh huwsê ska skywtês* = der skal overdækning til, mens taget på huset skal skiftes) *(V,Ø)*

overdænge uo *öwwêDæeng; (H,V,Ø)* (se dænge) *(Di nyjGywt blöw öwwërDængt mæ rijs ættër brölluppê* = de nygifte blev overdænget med ris efter brylluppet) *(V,Ø)*

overdøve uo *öwwêDöew ; (H,V,Ø)* (se døve)

overens to *öwwêjæns; (H,V,Ø) (Deh war skjøn' åh siej, at æ bar ku kom öwwêjæns* = det var skønt at se, at børnene kunne komme overens) *(Hs)*

overfald no *öwwêfal'; (H,V,Ø)* (se fald) *(når Dær kommër æn bérømt sangër té byjjên, så ska hanj pas-s poh ék åh blyew öwwërfallê oh kwéjnfålkên* = når der kommer en berømt sanger til byen, så skal han passe på ikke at blive overfaldet af kvindfolkene) *(V)*

overfalde uo *öwwërfael, -fallër, -falt, h. -falt; (H,V,Ø)*

overfart no *öwwêfåërt; (H,V,Ø)* (se fart) *(Deh ær sjow åh tink poh DæjGång, Dær war færgöwwërfåërt poh Stuêbælt* = det er sjovt at tænke på dengang, der var færgeoverfart på Storebælt) *(Ø)*

overfartssted no *öwwërfåërtsté'; (H,V,Ø)* (se sted)

overflade no *öwwërflåêd; (H) öwwêflåê; (V,Ø)* (se flade) *(Døkkërn kam åp té öwwêflåên* = dykkeren kom op til overfladen) *(V,Ø)*

overfladisk to *öwwêflaDisk; (H,V,Ø) (a töws kommunên béhajlër Dæj såg nøej öwwêflaDisk* = jeg synes kommunen behandler den sag noget overfladisk) *(Ø)*

overflytte uo *öwwêflø't; (Hs) öwwêfløt'; (V,Ø)* (se flytte) *(Deh ær ét næm åh öwwêflø't æn wirksåmhéd fræh jæn stéh té æn-ajjên* = det er ikke nemt at overflytte en virksomhed fra et sted til et andet) *(Hs)*

ovërflyve uo *öwwërflyew; (H,V,Ø)* (se flyve) *(Ølaj' blywwër öwwërflöwwên oh mannê oh Di flywwër-r, såm startër åh lajjër i Aalbår lofthawn* = Øland blivër ovërfløjet af mange af de flyvere, der starter og lander i Aalborg lufthavn) *(Ø)*

overflyvning no *öwwërflywning; (H,V,Ø)* (se flyvning)

overflødig to *öwwërfløDi; (H,V,Ø) (formaningên war öwwêfløDi* = formaningen var overflødig) *(V,Ø)*

overfor bio *öwwërfor; (H,V,Ø) (Di bowwër lie öwwërfor* = de bor lige overfor) *(H,V,Ø)*

overfrakke no *owwërfrak; (H) öwwërfrak; (V,Ø)* (se frakke) *(poh Hannæs browwër Di owwërfrakkër mæ "o"* = på Hannæs bruger de overfrakker med "o") *(H)*

overfuse uo *öwwërfues, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon öwwêfust ham uddên Groj', Dæj stakkêl* = hun overfusede ham uden grund, den stakkel) *(Ø)*

overfyldt uo *öwwërfölt; (H,V,Ø)* (anvendes kun i kort tillægsform) *(åll héjjês skaeb war öwwërfölt mæh töw åh sägër* = alle hendes skabe var overfyldte med tøj og sager) *(Ø)*

overfølsom to *öwwërføelsåm; (H,V,Ø) (han war öwwërføelsåm for nikkêl* = han var overfølsom for nikkel) *(H)*

overføre uo *öwwërføër; (H,V,Ø)* (se føre) *(a hår lie öwwërføer pæeng té dæ* = jeg har lige overført penge til dig) *(H,V,Ø)*

overførsel no *öwwërførsêl, æ ö., öwwërførslër, æ ö.; (Hs) öwwërførsêl; (Hn) öwwërførsêl, öwwërførslên, öwwërførslër, -n; (V,Ø)*

overgang no *öwwërGang; (Hs) öwwërGång; (V,Ø)* (se gang) *(Deh ær kon æn öwwërGång, trowwër a, så blywwër æ nåk bæjjër* = det er nok en overgang tror jeg, så bliver det nok bedre) *(V,Ø)*

overgangsalder no *öwwërGangsållër; (Hs) öwwërGångsållër; (V,Ø)* (se alder) *(nuên snakkê åm majfålk i öwwërGångsållër, mæn Dænj ær no nåk mjest for kwénjfålk* = nogen snakker om mænd i overgangsalder, men den er nu nok mest for kvindfolk) *(V)*

overgemt to *öwwërGjæmt; (H) öwwërGæm'; (V,Ø) (mijn æblër ær slæm té åh blyew öwwërGæm'* = mine æbler er slemme til at blive overgemt) *(V,Ø)*

overgive uo *öwwërGi'; (H,V,Ø)* (se give) *(hon öwwërGir sæ ållër* = hun overgiver sig aldrig) *(H,V,Ø)*

overgiven to (omskr. t.: *öwwërstelt* = overgiven) *(H,V,Ø) (hon lijttê öwwërstelt* = hun lo overgivent) *(H,V,Ø)*

overgreb no *öwwërGréb; (H,V,Ø)* (se greb)

overgro uo *öwwërGrow; (H,V,Ø)* (se gro) *(jæn ska ét wæër læng wæk fræh æ haew, faër Dæn ær hiel öwwërGrowwê* = man skal ikke være længe væk fra haven, før den er helt overgroet) *(Hs)*

overgære uo *öwwërjaër; (H,V,Ø)* (se gære)

overgå uo *öwwërGo'; (Ø)* (se gå) (*haj öwwërGoër sæ siel, Dæj jæn Gång ættër Dæjajjên* = han overgår sig selv, den ene gang efter den anden) *(Ø)*

overhale uo *öwwërhåel, -ê, -t, h. -t; (H,V,Ø) (nuen Gam-*

mêl fålk kyër så långsom', at Di åltijjër blywwër öwwërhåelt = nogen gamle folk kører så langsomt, at de altid bliver overhalet) *(H,V,Ø)*

overhaling no *öwwërhåling, æ ö., -ër, æ -ër; (Hs) öwwërhåling; (Hn) öwwërhåling, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø) (mæjstër Ga lærlingên æn Grow öwwërhåling* = mester gav lærlingen en grov overhaling) *(V,Ø)*

overholde uo *öwwërhål-l; (H) öwwërhåel; (V,Ø)* (se holde) *(Do ska öwwërhåel réwlërn, ska Do* = du skal overholde reglerne, skal du) *(V,Ø)*

overhoved no *öwwërhued; (H) öwwërhue; (V,Ø)* (se hoved) (*hanj war familjêns öwwërhue* = han var familjens overhoved) *(V)*

overhælde uo *öwwërhæl-l; (H,V,Ø)* (se hælde)

overhøre uo *öwwërhøër; (H,V,Ø)* (se høre) *(komfémantërn bløw öwwërhøër oh præjstên té komfémasjonên* = konfirmanderne blev overhørt af præsten til konfirmationen) *(V,Ø)*

overhøring no *öwwërhøring; (H,V,Ø)* (se høring)

overhånd no *öwwërhåen; (H,V,Ø)* (*hans Drekkërij hår tåê öwwërhåen, haj ka ék styjër-r Deh miër* = hans drikkeri har taget overhånd, han jan ikke styre det mere) *(Ø)*

overilet to *öwwërielt; (H,V,Ø) (Deh ær nøej öwwërielt, Deh, Di hår Gång i* = det er noget overilet, det, de har gang i) *(V,Ø)*

overiset to *öwwërijst; (H,V,Ø)* (se ise) *(féskërboedn war hiel öwwërijst* = fiskerbåden var helt overiset) *(V,Ø)*

overkant no *öwwërkant; (H) öwwërkåjnt; (V) öwwërkånt; (Ø)* (se kant)

overklasse no *öwwërklas-s; (H,V,Ø)* (se klasse)

overklistret uo *öwwërklistër; (H,V,Ø)* (se klistre) *(hon war öwwërklistër-r mæ tatowéringër* = hun var overklistret med tatoveringer) *(H,V,Ø)*

overkomme uo *öwwërkoem; (H,V,Ø) (hon ku öwwërkoem Deh utrowliest* = hun kunne overkomme det utroligste) *(H,V,Ø)* (specielt: *tuwwê (mæ) (H,V,Ø) (Deh ka a ék tuwwê mæ* = det kan jeg ikke overkomme/klare) *(V,Ø)*

overkommelig to (omskr. t. f. eks.: *(Deh ka nåk læ sæ Gjør/Gør* = det kan nok lade sig gøre) *(H/V,Ø)*

overkrop no *öwwërkråp; (H,V,Ø)* (se krop)

overkæbe no *öwwërkjæeb; (H) öwwërkæeb; (V,Ø)* (se kæbe)

overkøje no *öwwërkøéj; (H,V,Ø)* (se køje) *(a ka bæjst lij' åh soew i öwwërkøjjên* = jeg kan bedst lide at sove i overkøjen) *(V,Ø)*

overkørsel no *öwwërkørsêl; (H,V,Ø)* (se kørsel)

overkørt to *öwwërkyër; (H,V,Ø) (hon war hiel öwwërkyër* = hun var helt overkørt) *(H,V,Ø)*

overlade uo *öwwërlaed; (H,V,Ø)* (se lade) (også omskrivning til f. eks. *Deh wil a læ Dæ åm* = det vil jeg lade dig om) *(H,V,Ø)*

overlappe uo *öwwërlap; (H,V,Ø)* (se lappe) *(Di tow téng öwwërlappër hwærajjër* = de to ting overlapper hinanden) *(H)*

overlast no *öwwërlast; (H,V,Ø)* (se last) *(Deh ska pakkês Gott énj, så Deh ek lijjër öwwërlast poh wæjjên* = det skal pakkes godt ind, så det ikke lider overlast på vejen) *(V)*

overlegen to *öwwërlæjjên; (H,V,Ø) (han stellê sæ an åh war öwwërlæjjên* = han stillede sig an og var overlegen) *(H)*

overleve uo *öwwërlöêw; (H,V,Ø)* (se leve) *(hon öwwërløwwê ham mæ fæmåhtyew oër* = hun overlevede ham med 25 år) *(H,V,Ø)*

overligger no *öwwërléGGër, æ ö., -r, æ -r; (Hs) öwwërleGGër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

overliste uo (omskr. t.: *åh naër* el. *snyéj* = narre eller snyde) *(H,V,Ø)* (se narre og snyde)

overlæbe no *öwwërlæêb; (H,V,Ø)* (se læbe)

overlæder no *öwwërlæjjër; (H,V,Ø)* (se læder) *(öwwërlæjjër-r poh hanjs Gammêl træskow war hwollê* = overlæderet på hans gamle træsko var hullet) *(V)*

overlæg no *öwwërlæeg; (H,V,Ø)* (*Di Gjowr æ mæ öwwërlæeg* = de gjorde det med overlæg) *(H,V,Ø)*

overlærer no *öwwërlæër; (H,V,Ø)* (se lærer) *(öwwërlæërn war åsse Dæjn i sow'nê* = overlæreren var også degn i sognet) *(V,Ø)*

overlæs no *öwwërlæs; (H,V,Ø)* (se læs) *(mannê lastbijlër kyër mæ öwwërlæs* = mange lastbiler kører med overlæs) *(H,V,Ø)*

overlæsset to *öwwërlæssê; (H,V,Ø) (uwên-n war öwwërlæssê* = vognene var overlæssede) *(Hn)*

overløb no *öwwërløeb; (H,V,Ø)* (se løb) *(Dær war öwwërløeb på tankên, så wånjê ku ræn-n oh* = der var overløb på tanken, så vandet kunne rende af) *(V)*

overløber no *öwwërløbër; (H,V,Ø)* (se løber) *(æn öwwërløbër ka wæër jæn som stékkër oh fråh Dæm, han høër té, åh sluttër sæ té nuên ajjër* = en overløber kan være én, der stikker af fra dem, han hører til, og slutter sig til nogen andre) *(H)*

overmagt no *öwwërmagt; (H,Øm) öwwërmawt; (V,Ø)* (se magt) *(hanj kam i mowinj' i forsamlingên åh måt Gi sæ for öwwërmawtên* = han kom i modvind i forsamlingen, og måtte give sig for overmagten) *(V)*

overmale uo *öwwërmael; (H,V,Ø)* (se male) *(i Gammêl kjerkër hår Di fonjên kalkmålêrijjër, mæn nuên oh Dæm ær så frimoDi, at præjstërn hår fåt Dæm öwwërmåelt* = i gamle kirker har de fundet kalkmalerier, men nogen af dem er så frimodige, at præstene har fået dem overmalet) *(V)*

overmand no *öwwërman' (H) öwwërmanj'; (V) öwwërmaj'; (Ø)* (se mand) *(haj trowwêd, haj war Dæj bæjêst, mæn haj måt éjröm-m, haj hae troffê si öwwërmaj'* = han troede, han var den bedste, men han måtte indrømme, han havde truffet sin overmand) *(Ø)*

overmande uo *öwwërman-n, öwwërmannër, öwwërmannê, h. öwwërmannê; (H) öwwërmanj, -ër, -ê, h. -ê; (V) öwwërmaéj, öwwërmajjër, öwwërmajjê, h. öwwërmajjê; (Ø)* (se mande)

overmenneske no *öwwërmænsk; (H) öwwërmænjsk; (V) öwwërméjjêsk; (Ø)* (se menneske) *(öwwërméjjêskër ær Dær ék mannê oh poh wor æjn* = overmennesker er der ikke mange af på vor egn) *(Ø)*

overmenneskelig to *öwwërmænskli; (H) öwwërmænsklë; (V,Ø)*

overmod no (omskr. t. f. eks.: *pråel* = pral) *(H,V,Ø)*

overmoden to *öwwërmå'en; (H) öwwërmungn; (V,Ø)*

overmodig to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër æn prålröw, prålhals ol.* = at være en pralrøv, pralhals ol.) *(H,V,Ø)*

overmorgen no *öwwërmåên; (H,V,Ø)* (se morgen)

overnatte uo *öwwërnat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (Di öwwërnattê i sommërhuwsê* = de overnattede sommerhuset) *(V,Ø)*

overnaturlig to *öwwërnatuwrli; (H,V,Ø) (Deh ær sæër, at så mannê moDérnê mænnêskër ilywallër trowr poh nøej öwwërnatuwrli* = det er sært, at så mange moderne mennesker alligevel tror på noget overnaturligt) *(H,V,Ø)*

overordnede to *öwwërornt; (H,V,Ø) (Dæn jæn oh Di tow poltijmæn' war öwwërornt Dæn ajjên* = den ene af de to politimænd var overordnet den anden) *(H)* (se ordne)

overpris no *öwwërprijs; (H,V,Ø) (hanj sålt bilættërn té fudbålkampên té öwwërprijs* = han solgte billetterne til fodboldkampen til overpris) *(V)* (se pris)

overraske uo *öwwërask, öwwëraskê, öwwëraskê, h. öwwëraskê; (H,V,Ø)*

overraskelse no *öwwëraskêlsk, æ ö., æ -ër; (Hs) öwwëraskêlsk; (Hn) öwwëraskêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær æn Glædlê öwwërraskêls, hwés jæn foër bésøeg poh si føssêlsDaw* = det er en glædelig overraskelse, hvis man får besøg på sin fødselsdag) *(H,V,Ø)*

overrende uo *öwwëræn-n; (H) öwwëraéj; (V,Ø)* (se rende) *(Di öwwërajjër hwæeajjër, så Deh ska nåk æéj Gal* = de overrender hinanden, så det skal nok ende galt) *(Ø)*

overrisle uo *öwwërissêl; (H,V,Ø)* (se risle) *(han war blöwwên nøej öwwërissêlt onnër fæjstn* = han var blevet noget overrislet under festen) *(H)*

overrumple uo *öwwërompêl, öwwëromplër, öwwëromplê, h. öwwëromplê; (H,V,Ø)*

overrække uo *öwwëræk'; (H,V,Ø) (Dænj béttê pij öwwërakt blomstër té Dronningên* = den lille pige overrakte blomster til dronningen) *(V)* (se række)

overse uo *öwwërsij'; (H,V,Ø)* (se se) *(Di hae öwwërsit æn fæjl* = de havde overset en fejl) *(V,Ø) (han følt sæ öwwërsit* = han følte sig overset) *(H)*

oversende uo (se sende)

oversidder no (omskr. t.: *jæn såm ær Dompê* = en som er dumpet) *(H,V,Ø)*

oversigt no *öwwërségt; (H) öwwërséwt; (V,Ø)* (se sigt)

overskride uo *öwwërskriéj; (H,V,Ø)* (se skride)

overskrift no *öwwërskröwt; (H,V,Ø)* (se skrift) *(Dænj sãew Ga' stuër öwwërskröwtër i awisërn* = den sag gav store overskrifter i aviserne) *(V)*

overskrævs bio *öwwërskræws; (H,V,Ø) (a ka hoew, at nær tow Dræng-ng slåssê i skuelGoërn, så Gælt Deh åm åh lé-êw Dænjanjën niër åh sæt sæ öwwërskræws poh ham* = jeg kan huske, at når to drenge sloges i skolegården, så gjaldt det om, at lægge den anden ned og sætte sig overskrævs på ham) *(V)*

overskud no *öwwërskåd; (H) öwwërskåd; (V,Ø)* (se skud)

overskue uo *öwwërskuew; (H,V,Ø)* (se skue) *(Deh hær ær ét té åh öwwërskuew* = det her er ikke til at overskue) *(H)*

overskuelig to *öwwërskuwêli; (H) öwwërskuwêlê; (V,Ø) (Deh ær Da æn öwwërskuwêlê åpGaew, så læ wos få béGøj'* = det er da en overskuelig opgave, så lad os få begyndt) *(Ø)*

overskyet to *öwwërskyjjê; (H,V,Ø)*

overskylle uo *öwwërskyel; (H) öwwërskøel; (V,Ø)* (se skylle)

overskæg no *öwwërskjæw; (H) öwwërskééw; (V,Ø)* (se skæg) *(Deh war æ søllê öwwërskééw, hanj hae fåt sæ* = det var et sølle overskæg, han havde fået sig) *(V)*

overskære uo (omskr. t.: *skiê öwwër* = skære over) *(H,V,Ø);* (se skære)

overskæring no *öwwërskæring; (H,V,Ø)* (se skæring)

overslag no *öwwërslaeg; (H) öwwërslah; (V,Ø)* (se slag) *(æ tömmër Ga æn öwwërslaeg öwwër æ prijs poh Deh nyj huws* = tømmreren gav et overslag over prisen på det nye hus) *(Hs)*

overspille uo *öwwërspéêl; (H,V,Ø)* (se spille) *(somtijjê öwwërspéllër haj sijn råel* = sommetider overspiller han sin rolle) *(Ø)*

overspringe uo (omskr. t.: *spréng öwwër* = springe over) *(H,V,Ø)* (se springe)

overspændt to *öwwërspæn'; (H) öwwërspænj'; (V) öwwërspæj'; (Ø) (hon ær nøej öwwërspænj'* = hun er noget overspændt) *(V)*

overstadig to *öwwërstaddê; (H) öwwërstaDi; (V,Ø) (æ wæjlê war så Gott Dæn Daw, at han blöw hiel öwwër-staddê* = vejret var så godt den dag, at han blev helt overstadig) *(Hs)*

overstemple uo (se stemple)

overstemt no *öwwërstæmt; (H,V,Ø)* (se stemme) *(æ klaviër ær öwwërstæmt* = klaveret er overstemt) *(Hs)*

overstige uo *öwwërstieg; (H) öwwërstiéj; (V,Ø)* (se stige) *Deh hær öwwërstijjër mijn forstaj'* = det her overstiger min forstand) *(Ø)*

overstrege uo *öwwërstrég; (H) öwwërstréêw; (V,Ø)* (se strege) *(mannê oh oërn poh papijër-r war öwwërstrowwên* = mange af ordene på papiret var overstreget) *(V,Ø)*

overstryge uo *(stryeg/stryéj öwwër* = stryge over) *(H/V,Ø)* (se stryge)

overstråle uo *öwwërstroel; (H,V,Ø)* (se stråle) *(hon öwwërstoelt åll Di ajjër* = hun overstrålede alle de andre) *(H)*

overstykke no *öwwërstøk; (H,V,Ø)* (se stykke) *(öwwër-støkkê poh kjowln war Dekorriër mæ fijn mønstër-r* = overstykket på kjolen var dekoreret med fine mønstre) *(V,Ø)*

overstyre uo *öwwërstyjjê; (H,V,Ø)* (se styre)

overstyring no *öwwërstyring; (H,V,Ø) (bijln haed for möj' öwwërstyring* = bilen havde for meget overstyring) *(H)* (se styring)

overstå uo *öwwërstå'; (H,V,Ø)* (se stå) *(læ wos sij åh få-æ öwwërståé* = lad os se at få det overstået) *(H,V,Ø)*

oversvømmelse no *öwwërswömmêls; (H,V,Ø)*

oversvømmet to *öwwërswöemmê; (H,V,Ø)* (se svømme) *markërn ær blöwwên öwwërswömmê oh ål Dænj ræên i wintër* = markerne er blevet oversvømmet af al den regn i vinter) *(V)*

oversætte uo *öwwërsæt; (H,V,Ø)* (se sætte)

oversættelse no *öwwërsættêls; (H,V,Ø)*

oversætter no *öwwërsættër; (H,V,Ø) (jæn ska wæër Døwti for åh wæër än Gue öwwërsættër* = man skal være dygtig for at være en god oversætter) *(H,V,Ø)*

overtag no *öwwërtaeg; (H) öwwërtaw'; (V,Ø)* (se tag) *(haj fék öwwër<u>tawwê</u> i slawsmoelê* = han fik overtaget i slagsmålet*) (Ø)*

overtage uo *öwwërta; (H,V,Ø)* (se tage) *(hanj öwwërtow Goërn ættër sijn faër* = han overtog gården efter sin far) *(V)*

overtale uo *öwwërtaêl; (H,V,Ø)* (se tale) *(hon war Gue té åh öwwërtael si manj'* = hun var god til at overtale sin mand) *(V)*

overtegne uo *öwwërtæjn; (H,V,Ø)* (se tegne)

overtime no *öwwërtijm; (H,V,Ø)* (se time)

overtone no *owwërtoên; (H) öwwërtoên; (V,Ø)* (se tone) *(æ owërtonër ær Dæm, som Gir Grontonërn karaktir* = overtoner er dem, som giver grundtonerne karakter) *(H)*

overtro no *öwwërtrow, æ ö.; (Hs) öwwërtrow; (Hn) öwwërtrow, -wên; (V,Ø)* (se tro)

overtroiske to *öwwërtrowisk; (H,V,Ø)*

overtrumfe no *öwwërtrumf; (H,V,Ø)* (se trumfe) *(hon sku åltijjër öwwërtrumf Dæm hon diskutiër mæh* = hun skulle altid overtrumfe dem, hun diskuterede med) *(H,V,Ø)*

overtryk no *öwwërtrøk; (H,V,Ø)* (se tryk)

overtræde uo (omskr. t.: *træed/træéj öwwër* = træde over) *(H/V,Ø)* (se træde)

overtræk no *öwwërtræk; (H,V,Ø)* (se træk)

overtrække uo *öwwërtræk; (H,V,Ø)* (se trække) *(hwés jæn ska öwwërtræk sijn konto i spåërkassên, så ær æ kloeg åh ha æn kas-skréDit* = hvis man skal overtrække sin konto i sparekassen, så er det klogt at have en kassekredit) *(V,Ø)*

overtræksbukser no *öwwërtræksbowsër; (H,V,Ø)* (se bukser)

overtræt to *öwwërtræt; (H,V,Ø) (ongërn war öwwërtræt, Deh war blöwwên awtên ættër æn lång Daw* = ungerne var overtrætte, det var blevet aften efter en lang dag) *(V,Ø)*

overtøj no *öwwërtøw; (H,V,Ø)* (se tøj)

overveje uo *öwwërwæéj; (H)* (se veje) *(*omskrives også til: *tink öwwër* = tænke over) *(H,V,Ø)*

overvinde uo *öwwërwin-n; (H) öwwërwénj; (V) öwwërwééj; (Ø)* (se vinde) *(Deh swæërst ær åh öwwërwénj sæ siel, sé-ër Di* = det sværeste er at overvinde sig selv siger de) *(V,Ø)*

overvintre uo *öwwërwintër; (H,V,Ø) (péjswinê öwwërwintër wé åh Go i hi* = pindsvinet overvintrer ved at gå i hi) *(Ø)*

overvægt no *öwwërwægt; (H) öwwërwæwt; (Ø,V)* (se vægt)

overvægtig to *öwwërwægti; (H) öwwërwæwti; (V,Ø) (Deh ær fåskræklê så mannê öwwërwæwti fålk, jæn siër i Daw* = det er forskrækkeligt så mange overvægtige fplk, man se i dag) *(V,Ø)*

overvældet to *öwwërwællê; (H,V,Ø)* (se vælde)

overvære uo *öwwërwæër,* (alle bøjningsformer lyder ens) *(H,V,Ø)*

overvåge uo *öwwërwoeg; (H,Øm) öwwërwoew; (V,Øø)* (se våge)

overvågning no *öwwërwoegning, æ ö., -ër, æ -ër; (Hs) öwwërwoegning; (Hn) öwwërwoewning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (no åm Daew ær Dær öwwërwoegning snåër såê öwwër Deh hiele* = nu om dage er der overvågning snart sagt over det hele) *(H,Øm)*

overøse uo *öwwërøes; (H,V,Ø)* (se øse) *(hanj war så Glåh wé hénjê, at hanj öwwërøest hénjê mæ Gåvër* = han var så glad ved hende, at han overøste hende med gaver) *(V)*

ovn no *own', æ o., owwên, æ o.; (Hs) own'; (Hn) own', ownên, owwên, own+n; (V,Ø) (hwo læ-æng ska brø-ê wæër i ownên?* = hvor længe skal brøddet være i ovnen?) *(V,Ø)*

ovre bio *öwwër; (H,V,Ø) (a hår éngên problémër mæ Déh miër, Deh ær hiel öwwër no* = jeg har ingen problemer med dét mere, det er helt ovre nu) *(H,V,Ø)*

P

padde no *paddê, æ p., -r, æ -r; (Hs) paddê; (Hn) paddê, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

paddehat no *skåërhat; (H,V;Ø)* (se hat)

paddel no *paddêl, æ p., -lër, æ -lër; (Hs) paddêl; (Hn) paddêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

padderokke no *paddërok. æ p., -kër, æ -kër; (Hs) paddërok; (Hn) paddërok, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)*

padle uo *paddêl, padlër, paddêlt, h. paddêlt; (H,V,Ø)*

pakhus no *pakhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

pakis no *pakis; (H,V,Ø)* (se is) *(Deh war swær å kom-m fræm for pakijsên* = det var svært at komme frem for pakisen) *(V,Ø)*

pakke no *pa'k, æ p., pa'kër, æ p.; (Hs) pa'k; (Hn) pak, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)*

pakke uo *pa'k, pa'kër, pa'kê, h. pa'kê; (H) pak, pakkër, pakkê, h. pakkê; (V,Ø)* (*å pak Grijsen éj'* = at pakke grisen ind) *(V,Ø)* (den parterede til frysning))

pakkepost no *pakkêpost; (H) pakpost; (V,Ø)* (se post)

pakning no *pakning, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pakning; (Hn) pakning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

palaver no *palawwër, æ p.; (Hs) palawwër; (Hn) palawwër, -r; (V,Ø)*

palme no *palm, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) palm; (Hn) palm, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

palmeblad no *palmblåh; (H,V,Ø)* (se blad)

pande 1 no *pan-n, æ p., pannër, æ pannër; (Hs) pan-n; (Hn) paenj, panjên, panjër, panjërn; (V) paéj, -jên, -jër, -jërn; (Ø)* (anatomisk) *(han hår fåt æn buel i æ pan-n* = han har fået en bule i panden) *(Hs)*

pande 2 no *på-ên, æ p., på-ênër, æ p.; (Hs) på-ên; (Hn) påenj, pånjên, pånjër, pånjërn; (V) påéj, påéjên, påjjër, påjjërn; (Ø)* (stegepande) *(a stiewër åltijër fésk poh pånjên* = jeg steger altid fisk på panden) *(V)*

pandehår no *panhoër; (H) panjhoër; (V) paejhoër; (Ø)* (se hår)

pandekage no *pannêkaeg; (H) pajkaêg; (Øm) pajkaew; (V,Øø)* (se kage)

pandeplade no *pannêplåed; (H) pannêplåe; (V,Ø)* (se plade) (blikplade til tage)

panderynker no (omskr. t.: *rønkër i æ pan-n* = rynker i panden*; (Hs) rønkër i pajjên*; *(V,Ø)* (se rynke)

pant no *pant, æ p.; (Hs) pant; (Hn) pånt, -ê; (V,Ø)*

pante uo *pånt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

pantebrev no *pantbröw; (H) pånjtbröw; (V) påntbröw; (Ø)* (se brev)

pantefoged no *pantfowwê; (H) pantfowêd; (V,Øm) påntfoe; (Øø)* (se foged) *(påntfoen hår lie wæt hær, så no ka wi ék høê rajo miie* = pantefogeden har lige været her, så nu kan vi ikke høre radio mere) *(Ø)*

pantegæld no *pantGjæl'; (H) pånjtGæl'; (V) påntGæl'; (Ø)* (se gæld)

panteleg no *pantelieg; (H,Øm) pånjtliew; (V) påntliew; (Ø)* (se leg)

pantelåner no *pantêlånër; (H,Øm) pånjtlånër; (V) påntlånër; (Øø)* (se låner)

panthaver no *panthawwër, æ p., -r, æ -r; (Hs) panthawwër; (Hn) pånjthawwër, -n, -rê, -n; (V) pånthawwër, -n, -rê, -n; (Ø)*

pantning no *pantnéng, æ p. -ër, æ -ër; (Hs) pantnéng; (Hn) påntnéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

pantsætning no *pantsæ'tning; (H) pånjtsætning; (Hn) påntsætning; (Ø)*

pantsætte uo *pantsæt; (H) pånjtsæt; (V) påntsæt; (Ø)* (se sætte)

pap no *pap, æ p.; (Hs) pap; (Hn) pap, pappê; (V,Ø)*

papir no *papijjê, æ p., papijjër-r, æ p.; (Hs) papijjê; (Hn) papijjê, papijjër-r, papijjër-r, papijjërn; V,Ø) (Di Gammêl papijjër-r, Di ær blöwwên wæk* = de gamle papirer, de er blevet væk) *(V,Ø)*

papirkniv no *papiërknyw; (H,V,Ø)* (se kniv)

papirkurv no *papiërkåër; (H,V,Ø)* (se kurv)

papirspenge no *papijjêspæeng; (H,V,Ø)*

papirspose no *papijjêspues; (H,V,Ø)* (se pose) (*æ bae/böhnên ku ét/ék la wæe mæ åh law knal' mæ æ papijjêspues/papijjërspuesên* = børnene kunne ikke lade være med at lave knald med papirsposen) *(Hs/V,Ø)*

papkasse no *papkas-s; (H,V,Ø)* (se kasse)

paptag no *paptaeg; (H,Øm) paptaew; (V,Øø)* (se tag)

par no *par, æ p., par, æ p.; (Hs) par; (Hn) par, par-ê, par, parrên; (V,Ø) (åll parrên ska stéll op té Dåjs'* = alle parrene skal stille op til dans) *(Ø)*

parabel no *parawl, -ê, -n, -ërn; (Ø)* (Usand historie, skrøne, dertil en geometrisk figur) *(Deh war Da hwes æn parawl, Do kom mæ Dæe* = det var da vist en parabel/skrøne, du kom med der) *(Ø)*

paradis no *paraDijs, æ p.; (Hs) paraDijs; (Hn) paraDijs, -ê; (V,Ø)*

paraply no *parraplyj, æ p., -jër, æ -jër; (Hs) parraplyj; (Hn) parraplyj, -jên, -jër, -jërn (V,Ø) (how' no å ta æ parreplyj mæ, for Di mællër ræen* = husk nu at tage paraplyen med, for de melder regn) *(Hs)*

parat to (omskr. t. f. eks.: *klåër* = klar) *(H,V,Ø) (ær Do klåër té åh ta oh stéh* = er du parat til at tage afsted) *(H,V,Ø)*

pardans no *parDans; (H) parDånjs; (V) parDåjs; (Ø)* (se dans)

parkere uo *parkiër, parkiër-r, parkiër-r, h. parkiër-r; (H,V,Ø)*

parre uo *pa-êr, pa-êr-r, par-êr-r, h. par-êr-r; (H,V,Ø) (Deh ær no énGång ålt löwwêns natuwr å wil pa-êr sæ* = det er nu engang alt levendes natur, at ville parre sig) *(V,Ø)*

parring no *parring, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) parring; (Hn) parring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

parringsdans no *parringsDans; (H) parringsDånjs; (V) parringsDåjs; (Ø)* (se dans)

parringsleg no *parringlieg; (H,Øm) parringsliew; (V,Øø)* (se leg)

parringstid no *parringstij'; (H,V,Ø)* (se tid)

part no *pårt, æ p., -ër, æ p.; (Hs) pårt; (Hn) pårt, pårtn, pårtër, pårtërn; (V,Ø) (åll æ pårtër sku wæër öwwërjæns*

= alle parterne skulle være enige) *(Hs)*

partere uo *påtiër, -r, -r, h. -r; (H) patiër, -r, -r, h. -r; (V,Ø)* (kan også omskr. t.: *Göê skék poh æn Grijs,* el. *Göê æn Grijs i staj'* = gøre skik på en gris, el. gøre en gris i stand (tilsvarende menes det, at partere et lam, en ko osv.) *(H,V,Ø)*

parti no *patij', æ p., patijjër, æ p.; (Hs) patij'; (Hn) patij', patijjê, -r, -rn; (V,Ø) (patijjê ær ék længër wær åh stæm-m poh* = partiet er ikke længere værd at stemme på) *(V,Ø)*

particulier no *partékuléér, æ p.; (Hs) partékuléér, -n; (V,Ø)* (rentier eller rentenyder)

partifælle no (omskr. t.: *jæn fræh/fråh sam-m partij* = en fra samme parti) *(H/V,Ø)*

partisk to *patisk; (H,V,Ø) (Deh war æn patisk awGøërls, Dær blöw troffên* = det var en partisk afgørelse, der blev truffet) *(H,V,Ø)*

partner no *partnër, æ p., +r, æ +r.; (Hs) partnër; (Hn) partnër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

partout to *patuw'; (H,V,Ø) (Deh ska patuw' åltijjê wæër, såm hon töws* = det skal tartout altid være, som hun synes) *(H,V,Ø)*

parvis to *parwijs; (H,V,Ø) (Di stow parwijs, Da Di sku uw åh Dånjs* = de stod parvis, da de skulle ud og danse) *(V)*

paryk no *parøk, æ p., -kër, æ -ër; (Hs) parøk; (Hn) parøk, -kên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

pas no *pas, æ p., pas, æ p.; (Hs) pas; (Hn) pas, -sê, pas, -sên; (V,Ø) (no for tijjên ska jæn hoew si pas, når jæn re'-sër té Sweri* = nu for tiden skal man huske sit pas, når man rejser til Sverige) *(V,Ø)*

pasgang no *pasGang; (Hs) pasGång; (V,Ø)* (se gang) *(pasGång, Deh ær jæn oh hæjstns Gångartër* = pasgang, det er en af hestens gangarter) *(V,Ø)*

pasgænger no *pasGængër, æ p., -r, æ -r; (Hs) pasGængër; (Hn) pasGængër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (æn pasGængër ær æn hæjst, såm Goër pasGång* = en pasgænger er en hest, som går pasgang) *(V,Ø)*

passe på sig uo *forwåër sæ; (H,V,Ø) (ka Do for wåër Dæ, hæls blywwër Do kyër öwwër* = kan du passe på, ellers bliver du kørt over) *(H,V,Ø)*

passe uo *pas-s, passër, passê, h. passê; (H,V,Ø) (æn huéjpassër, Deh ær jæn såm passër æn fræmmê huj'* = en hundepasser, det er én, som passer en fremmed hund (dvs. en hund, som ikke er hans egen) *(Ø)*

passer no *passër, æ p., -r, æ -r; (Hs) passër; (Hn) passër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (instrument til cirkel)

pastor no *pastor, æ p.; (Hs) pastor; (Hn) pastor, -n; (V,Ø) (Go Daw hr. pastor, hwoddên Gor æ?* = god dag, hr. pastor, hvordan går det?) *(H,V,Ø)*

patron no *patroên, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) patroên; (Hn) patroên. +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

patronhylster no *patroênhylstër; (H,V,Ø)* (se hylster)

patrontaske no *patroêntask; (H,V,Ø)* (se taske)

patte no *pat. æ p., -tër, æ -tër; (Hs) pat; (Hn) pat, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

patte uo *pa't, -tër, -tê, h. pa'tê; (Hs) pat, -tër, -tê, h. -tê; (V,Ø) (æ Grijês hår no åm Daew ét pattër nåk té at åll Di bé'tê ka pa't poh sam-m tij'* = grisene har nu om dage ikke patter nok til, at alle de små kan patte på samme tid) *(Hs)*

pattebarn no *patbåê; (H) patbåen; (V,Ø)* (se barn)

pattedyr no *patDyjr: (H,V,Ø)* (se dyr)

patteflaske no *patflask; (H,V,Ø)*

pattegris no *patGrijs; (H,V,Ø)* (se gris)

pattevorte no *patwudt; (H) patwut; (V,Ø)* (se vorte)

pave no *paêw, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) paêw; (Hn) paêw, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj ær stålt som æn paew* = han er stolt som en pave) *(V)*

peber no *peppër, æ p.; (Hs) peppër; (Hn) peppër, -ê; (V,Ø) (haj ønskê Dæm hæn, hwæj peppër-r Growr* = han ønskede dem hen, hvor pepperet gror) *(V,Ø)*

peberbøsse no *pebbërbøs-s; (H,V,Ø)* (se bøsse)

peberfrugt no *pebbërfrowt; (H,V,Ø)* (se frugt)

peberkorn no *pebbërkuên; (H,V,Ø)* (se korn)

peberkværn no *pebbërkwar'*; *(H) pebbërkwan'; (V,Ø)* (se kværn)

pebermynte no *pebbërmønt, æ p.; (Hs) pebbërmønt; (Hn) pebbërmønt -n; (V,Ø)*

pebermø no *pebbërmøh; (H,V,Ø) (æn pebbërmøh ær æ kwæjfolk som ållër ær blöwwên Gywt* = en pebermø er en kvinde, som aldrig er blevet gift) *(V,Ø)*

pebernød no *pebbërnø'; (H,V,Ø)* (se nød)

peberrod no *pebbërrued; (H) pebbërruê; (V,Ø)* (se rod)

(pebbërrued ka Gott kras nøej i niesên = pebberrod kan godt kradse noget i næsen) *(H)*

pebersvend no *pebbërswæn'; (H) pebbërsvænj'; (V) pebbërswæj'; (Ø)* (se svend) *(æn pebbërsvænj' ær såên jæn som ållër hår tuër Gywt sæ* = en pebersvend er sådan en, som aldrig har turdet gifte sig) *(V)*

pege uo *péêg, -ër, pégt, h. pégt; (H,V,Ø)*

pegefinger no *péêgféngër; H,V,Ø)* (se finger)

pegepind no *péêgpin'; (H) péêgpénj'; (V) péêgpéj'; (Ø)* (se pind)

pejle uo *pæjl-l, pæjlër, pæjlt, h. pæjlt; (H,V,Ø) (åjjër kriên pæjlt tyskërn krijsskieb i Skagërak fråh Bolbjær oh, som Dæj stue kanon i Hanstholm sku skyéj poh* = under krigen pejlede tyskerne krigsskibe i Skagerak, som den store kanon i Hanstholm skulle skyde på) *(Ø)*

pejlemærke no *pæjlmæ'rk; (Hs) pæjlmærk; (V,Ø)* (se mærke)

pejs no *pæjs', æ p., pæjs, æ p.; (Hs) pæjs'; (Hn) pæjs', -ên, pæjs, -ên; (V,Ø)*

pels no *pæls', æ p., pæls, æ pæls; (Hs) pæls'; (Hn) pæls, -ên, pæls, -ên; (V,Ø) (hon war blöwwên så fijn poh æn, at hon Gék mæ pæls'* = hun var blevet så fin på den, at hun gik med pels) *(H,V,Ø)*

pelsdyr no *pælsDyjr; (H,V,Ø)* (se dyr)

pelsdyravler no (omskr. t.: *jæn, som awlër pælsDyjr* = en, som avler pelsdyr) *(H,V,Ø)*

pelsfrakke no *pælsfrak; (H,V,Ø)* (se frakke)

pelshue no *pælsluew; H,V,Ø)* (se hue)

pelsjæger no *pælsjægër; (H,V,Ø)* (se jæger) *(føn+n war Dær mannê pælsjægër-r i Grönlaj'* = førhen var der mange pelsjægere i Grønland) *(Ø)*

pen no *pæn', æ p., pæen, æ pæen; (Hs) pæn'; (Hn) pæn', pænnên, pæên, pænnên; (V,Ø)*

penge no *pæng, æ p.; (Hs) pæng; (Hn) pæeng, -ên; (V,Ø) (pæeng ær ik ålt, mæn Deh ær rar nåk åh ha nuên oh Dæm* = penge er ikke alt, men det er rart nok, at have nogen af dem) *(H,V,Ø)*

pengeafpresning no *pængawpræsning; (H) pæengawpræsning V,Ø)* (se presning)

pengeanbringelse no *pænganbréngêls; (H) pæenganbréngêls V,Ø)* (se anbringelse) *(jæn ska wæër forséwti mæ pæenganbréngêls, mæn wos, som ék håër nuen, hår swær wé åh sij problémê* = man skal være forsigtig med pengeanbringelse, men os, som ikke har nogen, har svært ved at se problemet) *(V,Ø)*

pengegrisk to (omskr. t.: *Grisk ættër pæng/pæeng* = grisk efter penge) *(H/V,Ø)*

pengekasse no *pængkas-s/pæengkas-s; (H/V,Ø)*

pengekat no *pængkat/pæengkat; (H/V,Ø)* (se kat) *(æn pæengkat ær æn pæengpong som æn task, té åh sé-êj i lywræmmên* = en pengekat er en pengepung som en taske til at sidde i livremmen) *(V,Ø)*

pengeløs to *pængløes; (H) pæengløes V,Ø)*

pengepung no *pængpong'; (H) pæengpong';V,Ø)* (se pung)

pengesager no *pængsågër; (H) pæengsågër; (V,Ø) (hon ær skrap i pængsågër* = hun er skrap i pengesager) *(H)*

pengeseddel no *pæengsæddêl; (H) pængsæddêl; (V,Ø)* (se seddel)

pengeskab no *pængskab; (H) pæengskab; (V,Ø)* (se skab) *(mæ Di kompjutërpeng, wi hår i Daew, så ær-æ ét så nøwænDi mæ pængskab miër* = med de komputerpenge, vi har i dage, så er det ikke så nødvendigt med pengeskabe mere) *(H)*

pengetrang no *pængtrång; (H) pæengtrång;V,Ø)* (se trang) *(siel åm jæn ék ær fattê, så ka jæn no Gott wæër i pæengtrång* = selv om man ikke er fattig, så kan man nu godt være i pengetrang) *(V,Ø)*

pennefører no *pænnêføër; (H,V,Ø)* (se fører) *(hon ær pænnêføër for æ foréning* = hun er pennefører for foreningen) *(Hs)*

penneskaft no *pæn-nskawt; (H) pæênskawt V,Ø)* (se skaft)

pennetegning no *pæn-ntæjning; (H) pæêntæjning V,Ø)* (se tegning)

pensel no *pæn'sêl, æ p., pæn'slër, æ p.; (Hs) pæn'sêl; (Hn) pæn'sêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

pension no *pænsjon, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pænsjon; (Hn) pænsion, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

pensioneret to *pænsjoniër; (H,V,Ø) (hanj blöw pensjoniër, Da hanj war fæmåhtrés* = han blev pensioneret, da han var 65) *(V)*

pensle uo *pænsêl, pænslër, pænsêlt, h. pænsêlt; (H,V,Ø) (a hår pænsêlt bollërn, føn+n Di kam i own+n* = jeg har penslet bollerne, før de kom i ovnen) *(V,Ø)*

perfekt to *perfækt; (H,V,Ø) (hon ær så perfækt, at Deh haêl ku wæër nåk* = hun er så perfekt, at det halve kunne være nok) *(H,V,Ø)*

perle no *perl-l, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) perl-l; (Hn) perl-l, perln, perlër, -n; (V,Ø)*

perlehumør no *perlhumør; (H,V,Ø)* (se humør) *(Di war i perlhumør ålsammêl* = de var i perlehumør allesammen) *(H,V,Ø)*

perlehøne no *perlhöên; (H,V,Ø)* (se høne)

perlemor no *perlêmohr; (H,V,Ø)*

perlemorsknap no (omskr. t.: *knap oh perlêmohr* = knap af perlemor) *(H,V,Ø)*

perleven no *perlêvæn; (H,V,Ø)* (se ven)

pernippen to *pénéppên; (H) pérnéppên; (V,Ø) (haj æ möj' pérnéppên mæ si arbê* = han er meget pernitten med sit arbejde) *(Ø)*

perpendikkel no *pæppênDikkêl; (H,V,Ø) (pæppênDiklên poh bårnhålmërn ku høërs liså høwt i stowwên* = perpendiklen på bornholmeren kunne høres ligeså højt i stuen) *(V,Ø)*

perpleks to *pérpléks: (H,V,Ø) (hon blöw hiel pérpléks oh ålt Deh spétakkêl* = hun blev helt perpleks af alt det spektakel) *(H,V,Ø)*

persille no *pésillê; (H,V,Ø) (Deh hjælpër poh mælmaên mæ lét pésillê Drøssê öwwër æn* = det hjælper på mellemaden med lidt persille drysset over den) *(V,Ø)*

person no *pæsoên, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pæsoên; (Hn) pæsoên, pæsonên, pæsonër, pæsonërn; (V,Ø)*

personlig to *pæsonli; (H,V,Ø) (hanj møt op pæsoenli* = han mødte op personligt) (*V)*

pertentlig to *pertæntlê; (H,V,Ø) (hanj ær utrowlê pertæntlê mæ si tøw* = han er utrolig pertentlig med sit tøj) *(V)*

pest no *pæst, æ p.; (Hs) pæst, -ên; (V,Ø)*

pibe no *piéjb, æ p., -ër, æ -ër; Hs) piéjb; (Hn) piéjb, -n, -ër, ërn; (V,Ø)* (tobakspibe, orgelpibe) *(jæn moh énjröm-m, at Deh ær Goên tébaew mæ åh røeg piéjb i Di sjænnêst tyew tradwê oër* = man må indrømme, at det er gået tilbage med at ryge pibe i de seneste tyve tredve år) *(V)*

pibe uo *piéjb, pij'bër, péêb, h. pébê; (H,V,Ø)*

pibehoved no *piéjbhued; (H,Ø) piéjbhue; (V)* (se hoved)

pibekrave no *piéjbkrãew; (H,V,Ø)* (se krave) *(præjstên, hans piéjbkrãew, moh ék blyew wued* = præstens pibekrave må ikke blive våd) *(V,Ø)*

piber n *piéjbër-r; (H,V,Ø)* (fuglefamilie)

piberenser no *piéjbrænsër; (H,V,Ø) (piéjbrænsër-r ka browwês té möj' åjnt æn åh ræns piéjbër mæh* = piberendere kan bruges til meget andet end at rense piber med) *(V)*

pibespids no *piéjbspés; (H,V,Ø)* (se spids)

pibetobak no *piebtobak; (H,V,Ø)* (se tobak)

pibevorn to *piéjbworn; (H,V,Ø) (hon ær nøej piéjbworn åh sæ* = hun er noget pibevorn af sig) *(H,V,Ø)*

pible uo *pebbêl, peblër, pebbêlt, h. pebbêlt; (H,V,Ø) (wåijê pebbêlt uw wåjrøër* = vandet piblede ud af vandrøret) *(Ø)*

pig no *piG, æ p., piG, æ p.; (Hs) piG; (Hn) piG, -Gên, piG, -Gên; (V,Ø) (huénj ka fénj poh' åh bé-êj i pénjswijn, mæn poh Gronj' oh piGGên, blywwër æ ék Gæntåe* = hunde kan finde på at bide i pindsvin, men på grund af piggene bliver det ikke gentaget) *(V)*

pige no *pieg, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pieg; (Hn) pie* el. *pij, -jên, -jër, -jërn* el. *(V,Ø) piew, -ên, piwwër, -n; (Øø)* (ungpige, eller ugift kvinde)

pigebarn no *piegbåê; (H) pijbåen; (V,Ø)* (se barn) *(hon så ét så réng uw, Deh piegbåê* = hun så ikke så ringe ud, det pigebarn) *(Hs)*

pigenavn no *piegnawn; (H) pijnawn; (V,Ø)* (se navn)

pigeskole no *piegskuêl; (H) pijskuêl; (V,Ø)* (se skole) *(piegskuêlër ær Dær ét så mannê oh no åm Daew* = pigeskoler er der ikke så mange af nu om dage) *(H)*

pigkæp no *piGkjæp; (H) piGkæp; (H,V,Ø)* (se kæp)

pigtråd no *piktråd; (H) piktråê'; (V,Ø)* (se tråd)

pik no *pék, æ p., pék, æ p.; (Hs) pék; (Hn) pék, -kên, pék, -kên; (V,Ø)*

pikhammer no *pékhammër; (H,V,Ø) (pékhammër-r blöw browt oh broléGGër-r* = pikhammere blev brugt af brolæggere) *(H,V,Ø)*

pikke uo *pék, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (jæn ka oplöew fowêl, som pékkër poh æ ruedër åm æ wintër* = man kan opleve fugle, som pikker på ruderne om vinteren) *(Hs)*

piksten no *pékstiên; (H,V,Ø) pék'; (Ø)* (*pékstiên ær spés*

stiên, som fön+n blöw browt té brostiên poh Goërs-plassër, i boes té hæjstên åh sånt = piksten er spidse sten, som førhen blev brugt til brosten på gårdspladser, i båse til hestene og sådant) *(V,Ø)*

pil 1 no *piêl, æ p., piêl-l, æ p.; (Hs) piêl; (Hn) piêl, -n, piêl-l, piêl-ln; (V,Ø)* (bue og pil)

pil 2 n *piêl; (H,V,Ø)* (træ)

pilefletning no *piêlflætning; (H,V,Ø)* (se fletning) *(Deh ær utrowli så mannê fijn téng', Dær ka lawwês mæ piêlflætning* = det er utroligt så mange ting, der kan laves med pilefletning) *(H,V,Ø)*

pilefløjte no *pielfløjt; (H,V,Ø)* (se fløjte)

pilespids no *piêlspés; (H,V,Ø) (i stiênållërn lawwê Di piêlspéssër oh fléntstiên* = i stenalderen lavede de pilespidser af flintesten) *(V,Ø)*

piletræ no *piêltré-ê; (H) piêltræ'; (V,Ø)* (se træ)

pilfinger no *pélfengër; (H,V,Ø)* (se finger) *(Deh ær ét kon baër, som ka wæër Pétër Pélfengër* = det er ikke kun børn, som kan være Peter Pilfinger) *(H)*

pilk no *pélk, æ p., pélk, æ p.; (Hs) pélk; (Hn) pélk, -ên, pélk, -ên; (V,Ø)*

pilke uo *pelk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di sku uw åh pelk tåsk* = de skulle ud og pilke torsk) *(H,V,Ø)*

pille 1 no *pél-l, æ p., péllër, æ p.; (Hs) pø-êl, péln, péllër, -lërn; (V,Ø)* (medicinpille) *(jæn ka Gott blyew öwwëraskê öwwê så mannê péllër, Di Gammêl foër* = man kan godt blive overrasket over så mange piller, de gamle får) *(H,V,Ø)*

pille 2 no *pél-l, æ p., péllër, æ p.; (Hs) pél-l, péllên, péllër, péllërn; (V,Ø)* (søjle)

pille uo *pil-l, pillër, pillê, h. p.; (H) pé-êl, péllër, pélt* el. *péllê, h. pélt* el. *h. péllê; (Ø) (hår Do no ijæn péllê wé Dæn hær?* = har du nu igen pillet ved den her?) *(H)*

pillearbejde no *pellêarbê; (H) pélarbê; (V,Ø) (Deh ær nøej wæër pélarbê* = det er noget værre pillearbejde) *(V,Ø)*

pillen to *pillên; (H,V,Ø)* (pertentlig, sirlig) *(hon æ möj' pillên mæ sæ siel* = hun er meget pertentlig med sig selv) *(H,V,Ø)*

pilleri no *pillêrij, æ p.; (Hs) pillêrij; (Hn) pillêrij, -ê; (V,Ø) (De ær nøej wærrê pillêrij* = det er noget værre pilleri) *(H,V,Ø)*

pilling no *pilling, -ên; (V,Ø)* (skinnet fra kogte kartofler)

pilrådden to *pelråên; (H,V,Ø)*

pilskallet to *pélskallê; (H,V,Ø) (Deh ær moDérnê i Daw åh wæër pélskallê* = det er moderne i dag at være pilskallet) *(H,V,Ø)*

pimpe uo *pimp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di såt åh pimpê hiel nættên* = de sad og pimpede hele natten) *(V,Ø)*

pimpedrikke uo *pimpDre'k; (H) pimpDrek; (V,Ø)*

pinagtig to *pijnagti; (H) pijnawti; (V,Ø)*

pind no *pin', æ p., pin-n, æ pin-n; (Hs) pin' (Hn) pénj', pénjên, pénj-nj, pénjên; (V) péj', péj'jên, pé-êj, péjn; (Ø)*

pindebrænde no *pin-nbræn-n; (H) pénj-njbrænj-nj; (V) pe-êjbraéjh; (Ø)* (se brænde) *(han blöw så Gal, at han kwaest æn stuêl té pin-nbræn-n* = han blev så gal, at han kvaste en stol til pindebrænde) *(H)*

pindsvin n *pénswijn; (H) pénjswijn; (V) péjswijn; (Ø)* (se svin)

pine no *pijn, æ p.; (Hs) pijn; (Hn) pijn, -n; (V,Ø) (wi må hål pijn-n uw, så læ-æng Deh wåër* = vi skal holde pinen ud, så længe det varer) *(V,Ø)*

pine uo *pijn, pij'nër, pijnt, h. pijnt; (H,V,Ø) (Deh ær ulowlê åh pijn Dyjërn* = det er ulovligt at pine dyrene*) (V,Ø)*

pinebænk no *pijnbænk; (H,V,Ø)* (se bænk)

pinedød uro *pijnDø'; (H,V,Ø) (no ær æ pijnDø' snåër wé åh wæër for möj'* = nu er det pinedød snart ved at være for meget) *(H,V,Ø)*

pinefuld to *pijnful'; (H,V,Ø) (hanj fék æn pijnful' Døh* = han fik en pinefuld død) *(V)*

pineri no *pijnêrij, æ p.; (Hs) pijnêrij; (Hn) pijnêrij, -ê, -ër, -ërn; (H,V,Ø)*

pinlig to *pijnlê; (H,V,Ø)*

pinse no *péns, æ p.; (H) péns; (Hn) pénjs, -n; (V) péjs, -n; (Ø)*

pinsebevægelse no *pénsbéwægêls; (H,Øm) pénjsbéwæwwêls; (V) péjsbéwæwwêls; (Ø)* (se bevægelse) *(æ pénsbéwægêls ær jæn oh mannê kréstên wækkêlsër, som kommër fræh Amérika* = pinsebevægelsen er en af mange kristne vækkelse, som kommer fra Amerika) *(Hs)*

pinsedag no *pénsDaw; (H) pénjsDaw; (V) péjsDaw; (Ø)* (se dag)

pinsel no (omskr. t.: *pröwwêls* = prøvelse) *(H,V,Ø) (han/hanj/haj war æn pröwwêls å wær sammêl mæh* = han var en prøvelse at være sammen med) *(H/V/Ø)*

pinselilje n *pénsliljê; (H) pénjsliljê; (V) péjsliljê; (Ø)*

pinsemorgen no *pénsmå-êr, (H) pénjsmå(r)n; (V) pé-éjsmå(r)n; (Ø)*

pinsesol no *pénssuêl; (H) pénjssuêl; (V) péjssuêl; (V,Ø)* (se sol) *(haj påstow, haj hae sit' péjssuêlên Dåjs* = han påstod, han havde set pinsesolen danse) *(Ø)*

pinsevesten no *pénswéjstên; (H) pénjswæjstn; (V) pé-jswéjstn; (Ø)* (*péjswæjstn ær æn stårm fråh wæjst i pé-jsên* = pinsevesten er en storm fra vest i pinsen) *(Ø)*

pip no *pip, æ p., pip, æ pip; (Hs) pip; (Hn) pip, pippê, pip, pippên; (V,Ø) (æ fowl sæjjër pip* = fuglen siger pip) *(Hs)*

pipfugl no *pipfowl; (H,V,Ø)*

pippe uo *pip, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (Gråsporvên séjjër åh pippër i boskên* = gråspurvene sidder og pipper i buskene) *(V,Ø)*

pirk no *pirk, æ p., pirk, æ p.; (Hs) pirk; (Hn) pirk, -ên, pirk, -ên; (V,Ø) (æn pirk ær æn slãws pilk té åh fésk mæh* = en pirk er en slags pilk til at fiske med) *(H,V,Ø)*

pirke uo *pirk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (haj pirkê té Gröddên, Deh war nok wé Deh, at haj ék ku li-æn* = han prikede til grøden, det var nok fordi, at han ikke kunne lide den) *(Ø)*

pirre uo *pé-ër, pérrër, pérrê, h. pérrê; (H,V,Ø)*

pirrelig to *pé-ërli; (H,V,Ø) (hon ær nøej pé-ërli oh sæ* = hun er noget pirrelig af sig) *(H,V,Ø)*

pis no *pés, æ p.; (Hs) pés; (Hn) pés, -sê; (V,Ø)*

pisk no *pisk, æ p., piskê, æ piskê; (Hs) pisk; (Hn) pisk, -ên, -ê, -ên; (V,Ø) (ryttërn Ga hæjstên æ béttê rap mæ piskên* = rytteren gav hesten et lille rap med pisken) *(V,Ø)*

piske uo *pisk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hwes jæn piskër Dyjjërn, såh ær jæn æn Dyjjërplawwër* = hvis man pisker dyrene, så er man en dyrplager) *(V,Ø)*

piskefløde no *piskfløê; (H,V,Ø)* (se fløde)

piskeris no *piskrijs; (V,Ø)* (se ris) (*piskrijs, Deh ær såën jæn æn piskër fløê mæ* = piskeris, det er sådan en, man pisker fløde med) *(V,Ø)*

piskesmæld no (omskr. t.: *smæl' mæ æ pisk/smæl' mæh piskên* = smeld med pisken) *(H/V,Ø)* (se smæld)

piskning no *piskning, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) piskning; (Hn) piskning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (piskning war æn straf, jæn ku blyew Døm té, åssê i Danmark éjté op i 1800 tallê* = piskning war en starf, man kunne blive dømt til, også i Danmark indtil op i 1800-tallet) *(Ø)*

pisse uo *pés, péssër, pést, h. pést; (H,V,Ø)*

pivåben to *piewobên; (H,V,Ø) (æ Dar stow piewobên* = døren stod pivåben) *(Hs)*

pjalt no *pjalt, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pjalt; (Hn) pjålt. -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (et laset stykke tøj; kan også betegne en tarvelig person)

pjank no (se pjat)

pjanke uo (se pjatte)

pjankeri no (se pjat)

pjaske uo *pjask, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Lisês Goes, Dæj pjaskê i wåjkårrê* = Lises gås, den pjasker i vandkarret) *(Ø)*

pjaskeri no *pjaskêrij, æ p.; (Hs) pjaskêrij; (Hn) plaskêrij, -ê; (V,Ø)*

pjaskvåd to *pjaskwued; (H,V,Ø) (Deh ræênt, åh han war pjaskwued, Da han kam hjæm* = det regnede, og han var pjaskvåd, da han kom hjem) *(H)*

pjat no *pjat; (H,V,Ø) (Deh ær nøej pjat* = det er noget pjat) *(H,V,Ø)*

pjatte uo *pjat, pjattër, pjattê, h. pjattê; (H,V,Ø)*

pjatteri no *pjattërij, æ p.; (Hs) pjattërij; (Hn) pjattërij, -ê; (V,Ø)*

pjatterøv no *pjatröw; (H,V,Ø)* (se røv) *(Do ær æn wæër pjatröw* = du er en værre pjatterøv) *(H,V,Ø)*

pjok no *pjok, æ p.; (Hs) pjok; (Hn) pjok, -kê; (V,Ø) (hon töws, hanj war æ pjok* = hun syntes, han var et pjok) *(V)*

pjusket to *pjuskê; (H,V,Ø) (hon så nøej pjuskê uw, Da hon kam uw oh fjéërn* = hun så noget pjusket ud, da hun kom ud af fjerene) *(H,V,Ø)*

placere uo *placiër, placiër, placiër, ær placiër; (H,V,Ø) (for fudbålspéllër-r Gællër Deh åm åh placiër sæ* = for fodboldspillere gælder det om at placere sig) *(H)*

pladask to *plaDask; (H,V,Ø) (haj fal' plaDask for héjjê* = han faldt pladask for hende) *(Ø)*

pladder no *pladdër, æ p.; (Hs) pladdër; (Hn) pladdër, -ê; (V,Ø)*

pladdervåd to *pladdërwued; (H,V,Ø)*

plade no *plåêd, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plåêd; (Hn) plåed, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

pladre uo *pladdër, pladdër-r, pladdër-r, h. pladdër-r; (H,V,Ø)*

plads 1 no *plas, æ p.; (Hs) plas; (Hn) plas, -sên; (V,Ø)* (*folk ska ha nøej plas åh røër sæ poh* = folk skal have noget plads at røre sig på) *(H,V,Ø)*

plads 2 no *plas, æ p., -sër, æ p.; (Hs) plas; (Hn) plas, -sên, -sër, -sërn; (V,Ø) (*plads f. eks. i en by, torv*)*

pladsbehov no (omskr. t.: *åh ha brow for plas* = at have brug for plads) *(H,V,Ø)*

pladsbesparende to (omskr. t.: *nøej, som sparër plas* = noget, som sparer plads) *(H,V,Ø)*

pladsbillet no *plasbillæt; (H,V,Ø)* (se billet) *(hwes jæn ska uw åh réês, så ær-æ kloeg åh kyêb sæ æn plasbillæt* = hvis man skal ud at rejse, så er det klogt at købe sig en pladsbillet) *(H,V,Ø)*

pladstrang no (omskr. t.: *trång té plas* = trang til plads) *(H,V,Ø)*

plaffe uo *plaf, plaffër, plaffê, h. plaffê; (H,V,Ø) (hanj Gék åh plaffê småfowl mæh si loftbøs-s* = han gik og plaffede småfugle med sin luftbøsse) *(V)*

plag no *pla-êg, æ p., plaeg, æ plaeg; (Hs) pla-êg', -ên, plaeg, plaegên; (V,Ø)* (unghest af begge køn)

plage no *plaeg, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plaeg; (Hn) plaeg, -ên, -ër, -ërn; (Øm) pla-êw, plawwên, plawwër, plawwërn; (V,Øø) (hanj/haj ær æn pla-êw for sijn åmGywwelsër* = han er en plage for sine omgivelser) *(V/Ø)*

plage uo *plaew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

plageånd no *plaeg-åen'; (H,Øm) plaew-åen'; V,Ø)* (se ånd)

plagsom to *plagsom; (H,Øm) plawsom; (V,Ø) (hon ær plaewsom, ja hon ær* = hun er plagsom, ja hun er) *(V,Ø)*

plakat no *plakat, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plakat; (Hn) plakat, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Oelsên banDên war poh plakatên i Fjærslê Kino* = Olsen banden var på plakaten i Fjerritslev Kino) *(V,Ø)*

plakatful to *plakatful'; (H,V,Ø) (solDatên kam plakatful' tébaêw té kaserên* = soldaten kom plakatful tilbage til kasernen) *(V,Ø)*

plan no *plan, æ p., planër, æ planër; (Hs) plan; (Hn) plån, +n, plånër, plånërn; (V,Ø) (hwes jæn wil laew nøej énjviklê, så ær-æ æn Gu téng åh laew plånër for, hwoddên jæn ska Göër æ* = hvis man vil lave noget indviklet, så er det en god ting at lave planer for, hvordan man skal gøre det) *(V)*

planke no *plånk, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plånk; (Hn) plånk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

plankeværk no *plånkwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

planlægge uo *planlég; (H) plånléêw; (V,Ø)* (se lægge) *(nuen situasjonër ær swær åh plånléêw sæ uw oh* = nogen situationer er svære at planlægge sig ud af) *(V,Ø)*

planløs to *planløes; (H) plånløes; (V,Ø) (hanj Gék plånløes ronjt i huwsê* = han gik planløst rundt i huset) *(V)*

planmæssig to *planmæssi; (H) plånmæssi; (V,Ø) (Deh hielê Gék planmæssi* = det hele gik planmæssigt) *(H)*

plante no *plant, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plant; (Hn) plåjnt, -n, -ër, -n; (V) plåjt, -n, -ër, -n;Ø)*

plante uo *plant, -ër, -ê, h. -ê; (H) plåjnt, -ër, -ê, h. -ê; (V) plåjt, -ër, -ê, h. -ê; (Ø)*

planterige no *plantriêg; (H) plåjntrieg; (V) plåjttrieg;Ø)* (se rige) *(Da wi Gék i skuêl for mannê oër sijjên, snakkê æ læër i botanik åm æ plantriêg* = da vi gik i skole for mange år siden, snakkede læreren i botanik om planteriget) *(Hs)*

plantning no *plantning; (H) plåntning; (V,Ø) (hon haed så mannê fijn plantningër i sin haew* = hun havde så mange fine plantninger i sin have) *(H)*

plapre uo *plappër, plappër, plappër, h. plappër; (H,V,Ø) (hon plappër uw mæ-æ, siel åm Deh sku wæër hæmli* = hun plaprede ud med det, selv om det skulle være hemmeligt) *(H)*

plask no *plask, æ p., plask, æ p.; (Hs) plask; (Hn) plask, -ê, plask, -ên; (H,V,Ø)*

plaske uo *plask, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (ongërn töws Deh ær sjow åh plask i badêkårrê* = ungerne synes, det er sjovt at plaske i badekarret) *(V,Ø)*

plaskregne uo *plaskræên; (H,V,Ø)* (se regn) *(Deh hår plaskræênê hiel Dawwên* = det har plaskregnet hele dagen) *(V,Ø)*

plaskvåd to *plaskwued; (H,V,Ø)*

plaster no *plastër; æ p.; (Hs) plastër; (Hn) plastër, -r; (V,Ø) (Dænj béttê hae slåê sæ åh fék plastër poh féngërn* = den lille havde slået sig og fik plaster på fingeren*) (V)*

plastre (til) uo *plastër (té); (H,V,Ø) (som Do Da ær*

blöwwên plastër-r té æ'tër Dæn békomst, Do hår fåt = som du da er blevet plastret til efter den bekomst, du har fået) *(Hs)*

plat to *plat; (H,V,Ø) (Do sku skam-m Dæ, så plat Do snakkër* = du skulle skamme dig, så plat du snakker) *(H,V,Ø)*

platfod no *platfued; (H) platfu'; (V,Ø)* (se fod)

platfodet to *platfuedê; (H) platfu-ê; (V,Ø) platfæddêrê; (H,V,Ø)*

pleje no *plæéj, æ p.; (Hs) plæéj; (Hn) plæéj, plæjjên; (V,Ø)*

pleje uo *plæéj, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (bönên kam i plæéj wé Djær bæjstforællër* = børnene kom i pléje ved deres bedsteforældre) *(V,Ø) (såên plæjjër wi åltijjër åh Gjøër* = sådan plejer vi altid at gøre) *(H)*

plejebarn no *plæéjbar'; (H) plæéjbåen; (V,Ø)* (se barn)

plejedatter no *plæéjDættër; (H,V,Ø)* (se datter)

plejefar no *plæéjfåër; (H,V,Ø)* (se far)

plejehjem no *plæéjhjæm'; (H,V,Ø)* (se hjem) *(jæn ska wæër søllê for åh ku kom poh plæéjhjæm'* = man skal være sølle for at kunne komme på pléjehjem) *(H,V,Ø)*

plejemor no *plæéjmuër; (H,V,Ø)* (se mor)

plejer no *plæjjër, æ p., -r, æ -r; (Hs) plæjjër; (Hn) plæjjër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

plejerske no *plæjjërsk, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plæjjërsk; (Hn) plæjjërsk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

plejesøn no *plæéjsön; (H,V,Ø)* (se søn)

plejl no *plæjl, æ p., plæéjl, æ p.; (Hs) plæjl; (Hn) plæjl, -n, plæjl-l, plæjln; (V,Ø) (Deh moh ha wæër stræng åh sku tærsk mæ plæjl i Gammêl Daew* = det må have været strængt, at skulle tærske med pléjl i gamle dage) *(H,V,Ø)*

plejlstang no *plæjlstang; (H,V,Ø)* (se stang) *(plæjlstæn-gër séjjër i forbrænningsmotorër, Di hørër mæh té stæmplërn* = plejlstænger sidder i forbrændingsmotorer. De hører med til stemplerne) *(H,V,Ø)*

plet no *plæt, æ p., -tër, æ -tër; (Hs) plæt; (Hn) plæt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (hanj/haj wil hællër ha æn plæt poh bowsërn, æn poh æêrn* = han ville hellere have en plet på bukserne end på æren) *(V/Ø)*

pletfri to *plærfrij; (H,V,Ø) (hon töws åltijjër, at hon ær plætfrij* = hun synes altid, at hun er pletfri) *(H,V,Ø)*

plettet to *plættê; (H,V,Ø)*

pletvis bio *plætwijs; (H,V,Ø) (Deh hår ræent plætwijs öwwër Han Hærrê* = det har regnet pletvis over Han Herred) *(H,V,Ø)*

pligt no *plégt, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plégt; (Hn) plégt, -ën, -ër, -ërn; (Øm) pléwt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

pligtarbejde no *plégtarbê; (H,Øm) pléwtarbê; (V,Øø)* (se arbejde)

pligtforsømmelse no *plégtforsömmêls; (H) plewt-forsömmêls; (V,Ø)* (se forsømmelse) *(plégtforsömmêls llyjê som æn alworli téng* = pligtforsømmelse lyder som en alvorlig ting) *(H)*

pligtig to *plégti; (H) pléwti; (V,Ø)*

pligtmenneske no *plégtmænnêsk; (H) pléwtmænjêsk; (V) pléwtmæjjesk; (Ø)* (se menneske) *(hon töws, at han war for möj' oh æn plégtmænnêsk* = hun syntes, at han var for meget af et pligtmenneske) *(H)*

pligtopfyldende to *plégtopfyllên; (H) pléwtopfyllên; (V,Ø) (pæên piwwër ær åssê pléwtopfyllên* = pæne piger er også pligtopfyllende) *(V,Ø)*

plint no *plint, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plint, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dæm, som lawwër Gymnstek, kænjër åssê té plintër* = dem, som laver gymnastik, kender også til plinter) *(V)*

plombe no *plomb, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plomb; (Hn) plomb, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

plombere uo *plombiër, plombiër, plombiër, h. plombiër; (H,V,Ø)*

plov no *plow', æ p., plow-w, æ p.; (Hs) plow'; (Hn) plow', -wên, plow-w, plowwên; (V,Ø) (plow-w ær blöwwën stue no åm Daew* = plove er blevet store nu om dage) *(H,V,Ø)*

plovfure no *plowfuër; (H,V,Ø)* (se fure)

plovjern no *plowjaên; (H,V,Ø)* (se jern)

plovmand no *plowman'; (H) plowmanj'; (V) plowmaj'; (Ø)* (se mand) (*plowmanj war ænGång utrøk for æn fæmhunjërkroênsæddêl* = plovmand var engang et udtryk for en 500 kroneseddel) *(V)*

pludderbukser no *pluddërbowsër; (H,V,Ø)* (se bukser)

pludre uo *pluddër, pluddër, pluddër, h. pluddër; (H,V,Ø) (Di béttê såt åh pluddër* = de små sad og pludrede) *(V,Ø)*
,

pludselig to *pluslê; (H,V,Ø)*

pluk no *plok, æ p.; (Hs) plok; (Hn) plok, -kê; (V,Ø) (a béGriebër ét æ plok* = jeg begriber ikke et pluk) *(H)*

plukfisk no *plokfésk; (H,V,Ø)* (se fisk) *(wi ska ha plokfésk té awtênsmah* = vi skal have plukfisk til aftensmad) *(V,Ø)*

plukke uo *plok, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (æ bar plokkê åll æ blomstër i æ haew* = børnene plukkede alle blomsterne i haven) *(Hs)*

plukkemoden to *plokmå'ên; (H) plokmungn; (V,Ø)*

plukve no *plokwé; (H,V,Ø)* (se ve) *(plokwé-ërn ær bé-Gøjjêlsn té æn føssêl* = plukveerne er begyndelsen til en fødsel) *(Ø)*

plump to *plomp; (H,V,Ø) (hanj/haj ær nøej plomp oh sæ, så Deh ær bæjjër åh læ ham blyew hjæm-m* = han er noget plump af sig, så det er bedre, at lade ham blive hjemme) *(V,Ø)*

plumpe uo *plomp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (jæn ska pas poh ét åh plom i æ oh* = man skal passe på ikke at plumpe i åen) *(Hs)*

plumret to *plommmër-r; (H,V,Ø) (wånjê i Dammên ær blöwwê plommmër-r* = vandet i dammen er blevet plumret) *(V)*

plus no *plus, æ p., -sër, æ -sër; (Hs) plus; (Hn) plus, -sê, -sër, -sërn; (V,Ø) (Dær ær mannê plussër i téwæërlsn* = der er mange plusser i tilværelsen) *(V,Ø)*

pluskæbet to *pluskæbê; (H,V,Ø) (hanj wil ék énjröm-m æ, mæn hanj war no blöwwên nøej pluskæbê* = han ville ikke indrømme det, men han var nu blevet noget pluskæbet) *(V)*

plyndre uo *plønnër, plønnër, plønnër, h. plønnër; (H,V,Ø) (ongërn hår plønnër kaêwDosn* = ungerne har plyndret kagedåsen) *(V,Ø)*

plæne no *plæên, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plæên; (Hn) plæên, +n, plænër, -n; (V,Ø)*

plænegræs no *plæênGræs; (H,V,Ø)* (se græs)

plæneklipper no *plæênkléppër; (H,V,Ø)* (se klipper) *(Di nyéj plæênkléppër-r ær blöwwën næm åh kyër mæ, ja nuen kyër ænDa sæ siel* = de nye plæneklippere er blevet nemme at køre med, ja, nogen kører endda sig selv) *(H,V,Ø)*

pløje uo *plöew, plöwwê, plöwwê, h. plöwwê; (H,V,Ø)*

pløjemark no *plöêwmark; (H,V,Ø)* (se mark)

pløjning no *plöwnéng, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) plöwnéng; (Hn) plöwnéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (eks: *reolplöwnéng, skrælplöwnéng* = reolpløjning, skrælpløjning*) (H,V,Ø)*

pløk no *pløk, æ p., -kër, æ -kër; (Hs) pløk; (HN) pløk, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø) (pløkkër té tælt ka wæër swæër åh bånk i'* = pløkker til telte kan være svære at banke i) *(V,Ø)*

pløre no *pløër, æ p.; (Hs) pløër; (Hn) pløër, -r; (V,Ø)*

pløret to *pløër; (H,V,Ø) (han war Gott pløër, Da han kam hjæm* = han var godt pløret, da han kom hjem) *(H)*

pode uo *poêd, -ër, -êt, h. -êt; (H,V,Ø) (hwes jæn wil ha æ nyj æbêltræ' mæ æn béstæmt slaws æblër, så ska æn poed æn Grén oh Deh poh æn-ajjên æbeltræ* = hvis man vil have vil have et nyt æbletræ med en bestemt slags æbler, så skal man pode en gren af det på et andet æbletræ) *(Ø)*

podekvist no *poêdkwist; (H,V,Ø)* (se kvist)

podning no *poêdning, æ p., -ër; æ -ër; (Hs) poêdning; (Hn) poêdning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (mi fåër war Guê té åh laêw poêdningër* = min far var god til at lave podninger) *(H,V,Ø)*

poesi no omskr. t.: *Dégtêkonst; (H) Déwtêkonst; (V,Ø)*

pog no *poeg', æ p., poeg, æ p.; (Hs) poeg'; (Hn) poeg', -ên, poeg, poegên; (V,Ø)* (dreng)

poker no *po'kër; (H,V,Ø)* (kortspil)

pokerfjæs no *po'kërfjæes; (H,V,Ø)* (se fjæs) *(han såt åltijjê mæ si po'kërfjæes, så-æn wist ållër, hwa han tint* = han sad altid med sit pokerfjæs, så man vidste aldrig, hvad han tænkte) *(H)*

pokerspil no *po'kërspél; (H,V,Ø)* (se spil)

pokker no (se eder og forbandelser)

pol no *poêl, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) poêl; (Hn) poêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær polër boedê poh jowërn åh poh battërijërn* = der er poler både på jorden og på batterierne) *(V,Ø)*

polak no *po'lak, æ p., po'lakkër, æ p.; (Hs) po'lak; (Hn) po'lak, po'lakkên, po'lakkër, -n; (V,Ø) (po'lakkërn ær swæër åh Dånjs mæh* = polakkerne er svære at danse med) *(V)*

polere uo *poliër, poliër, poliër, h. poliër; (H,V,Ø) (hanj war hiêl wil' mæh åh poliër poh sijn bijl* = han var helt vild med at polere på sin bil) *(V)*

politi no *poltij', æ p.; (Hs) poltij'; (Hn) poltij', poltijjê; (V,Ø)*

politibetjent no *poltij'bétjænt; (H,V,Ø)* (se betjent)

politik no *poltik', æ p., poltikkër, æ p.; (Hs) poltik'; (Hn) poltik', poltikkên, poltikkër, -n; (V,Ø)*

politiker no *politikër, æ p., -r, æ -r; (Hs) politikër; (Hn) politikër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (Dær ær mannê politikër-r, Deh ka wæër swær åh ha tétrow té* = der er mange politikere, det kan være svært at have tiltro til) *(H,V,Ø)*

polka no *polka, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) polka; (Hn) polka, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (polka, Deh ær nøej fålkDånjsërn ær Guê té* = polka, det er noget folkedanserne er gode til) *(V)*

pollen no *pollên; (H,V,Ø)*

polsk to *poêlsk; (H,V,Ø) (næër fålk bowwër sammêl, uên åh wæër Gywt, såm mannê Gør no åm Daêw, så såê æn faërhæn', at Di löwwê poh poelsk* = når folk bor sammen, uden at være gift, som mange gør nu om dage, så sagde man førhen, at de levede på polsk) *(H)*

polstre uo *polstër, polstër, -r, h. polstër; (H,V,Ø) (Deh ær såddêlmawwërn, såm polstër stuêln* = det er saddelmageren, som polstrer stolene) *(V,Ø)*

polstring no *polstring, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) polstring; (Hn) polstring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

Pommern to *Pommërn; (H,V,Ø) (Deh Goër hiel oh Pommërn té* = det går helt ad Pommeren til) *(H,V,Ø)*

pony no *pony, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pony; (Hn) pony, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

poppel n *poppêl; (H,V,Ø)* (træart)

poppeltræ n *poppêltré-é; (H) poppêltræ; (V,Ø)* (se træ)

populær to *poppêlær; (H,V,Ø)*

pore no *poër, æ p., poër, æ p.; (Hs) poër; (Hn) poër, -n, poër, -n; (V,Ø)* (kanal f. eks. i huden) *(åll swépoërn stow åbên poh ham* = alle svedporerne stod åbne på ham) *(V,Ø)*

porre n *poër; (H,V,Ø)* (grønsag)

porse no *pårs, æ p.; (Hs) pårs; (Hn) pårs, -ên; (V,Ø) (pårs ær æn plånjt, såm Growwër poh hiên, åh som ær Guê té åh laew snaps oh* = porse er en plante, der gror på heden, og som er god til at lave snaps af) *(V,Ø)*

port no *puërt', æ p., puërt, æ puërt; (Hs) puërt'; (Hn) puërt', puërtên, puërt, puërtên; (V,Ø) (ål-l puërtên war moêlt swot* = alle portene var malet sorte) *(V,Ø)*

portion no *porsjon, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) porsjon; (Hn) porsjon, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

portræt no *portræt, æ p., -tër, æ -ër; (Hs) portræt; (Hn) portræt, -tê, -tër, -tërn; (V,Ø) (han fék måhlê æn flåt portræt oh sæ* = han fik malet et flot portræt af sig) *(Hs)*

pose (ud) uo *pues (uw') -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (mawwên puesër uw' öwwër lywræmmên* = maven poser ud over livremmen) *(V,Ø)*

pose no *pues, æ p., -ër, æ p.; (Hs) pues; (Hn) pues, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

posefuld to *puesful; (H,V,Ø) (Deh ær Gott mæ æn puesful' frowt* = det er godt med en posefuld frugt) *(H,V,Ø)*

posekigger no *pueskiGGër, æ p.; (Hs) pueskiGGër, -n; (V,Ø)*

posekone no *pueskuên; (H,V,Ø)* (se kone)

post no *påst, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) påst; (Hn) påst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (vandpost, at være på sin post, postbud, post i et regnskab)

postanvisning no *påstanwijsning; (H,V,Ø)* (se visning)

poste uo *påst, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (sende noget med posten, poste vand)

postej no *postæj, æ p., -jër, æ -jër; (Hs) postæj; (Hn) postæj, -ên, -jër, -jern; (V,Ø)*

posthus no *påsthuws; (H,V,Ø)* (se hus) *(påsthuews war Dær mannê oh farhæn, mæn såên ær æ ét miër* = posthuse var der mange af førhen, men sådan er det ikke mere) *(H)*

postkasse no *påstkas-s; (H,V,Ø)* (se kasse) *(i wor tij blywwê mannê påstkassër tawwên niër. Deh blywwër swæër åh fénj påstkassër åm nuên oër* = i vor tid bliver mange postkasser taget ned. Det bliver svært at finde postkasser om nogle år) *(V)*

postkort no *påstkårt; (H,V,Ø)* (se kort) *(Deh war sjow åh foh æn påstkårt faërhæn, mæn Deh ær snåër læng sijjên* = det var sjovt at få et postkort førhen, men det er snart længe siden) *(Hs)*

postmester no *påstmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester) *(påstmæjstërn war jæn oh Di fijn i byjên, Da a war bættê* = postmesteren var en af de fine i byen, da jeg var lille) *(V,Ø)*

postpakke no *påstpak; (H,V,Ø)* (se pakke)

postvæsen no *påstwæsên; (H,V,Ø)* (se væsen)

pot no *påt; (H,V,Ø)* (gl. rummål)

potaske no *påtåesk; (H,V,Ø)* (se aske)

pote no *poêt, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) poêt; (Hn) poêt. -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

potte no *påt, æ p., -tër, æ -tër; (Hs) påt; (Hn) påt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (Deh ær ék fæm påttër pés war'* = det er ikke fem potter pis værd) *(V,Ø)*

pottemager no *potmagër, (H,Øm) potmawwër; (V,Ø)*

potteplante no *påtplant; (H) påtplåjnt; (V) påtplånt; (Ø)* (se plante)

potteskår no *påtskor; (H,V,Ø)* (se skår) *(Dær ær fojjên mannê påtskor poh Di Gammêl bostéhër* = der er fundet mange potteskår på de gamle bosteder) *(Ø)*

pragtfuld to (det er et for kraftigt udtryk, i stedet kan man udtrykke det omvendte: *Deh ær ét/ék så réng-ng* = det er ikke så ringe) *(H/V,Ø)*

praj no *praj', æ p., praj', æ p.; (Hs) praj'; (Hn) praj', -jê, praj', -jên; (V,Ø) (majjên fék æ praj' âm åh håêl sin kæft* = manden fik et praj om at holde sin kæft) *(Ø)*

praje uo *praéj, prajjër, prajjê, h. prajjê; (H,V,Ø)*

prakke uo *prak, prakkër, prakkê, h. prakkê; (H,V,Ø) (a prakkê ham nøej poh i Guër, mæn a hobër ét/ék/ék han/hanj/haj opDawwê æ* = jeg prakkede ham noget på i går, men jeg håber ikke, han opdagede det) *(H/V/Ø)*

pral no *pråel, æ p.; (Hs) pråel; (Hn) pråel, -ê; (V,Ø)*

pralbønne no *pråelbönne; (H) prålböen; (V,Ø)* (grøntsag) (se bønne)

prale uo *pråel, prålër, prålt, h. prålt; (H,V,Ø)*

pralestang no *pråelstång; (H,V,Ø)* (*æn pråelstång ær æn pæên stång té åh hæng wiltê poh, så nabowwërn ka sij æ* = en pralestang er en pæn stang til at hænge vildtet på, så naboerne kan se det) *(V,Ø)*

pralhals no *pråêlhals; (H,V,Ø)* (se hals)

pralvorn to *pråêlworn; (H,V,Ø) (næj', hanj ær ék pråêl-worn, hanj sé-ër æ, som Deh ær* = nej, han er ikke pralevorn, han sige det, som det er) *(V)*

pram no *pram', æ p., pram-m, æ p.; (Hs) pram'; (Hn) pram', -ên, pram-m, prammên; (V,Ø) (Di Gammêl pram-m war klénkböwwê. Di blöw browt såm rædnéngsboed, té feskërboêd, kwasër mw. åh té småfeskêrij wé lan'* = de gamle pramme var klinkbyggede. De blev brugt som redningsbåde, til fiskerbåde, kvaser mv. og til småfiskeri ved land) *(H)*

prange 1 uo *præeng, -gër, prångt, h. prångt; (H,V,Ø)* (handle) (*åh præeng ær såmænj båër åh hanjêl mæ kuên, hæjest, kreatuwwër åh liwnên poh marké* = at prange er såmænd bare at handle med korn, heste, kreaturer ol. på marked) *(V)*

prange 2 uo *præeng, -gê, prångt, h. prångt; (H,V,Ø)* (tinge om prisen) *(Di hae Gue tij mæ Djær prångên, åh té slut blöw Di Da åssê é-êni åm æn prijs* = de havde god tid med deres prangen, og til sidst blev de da også enige om en pris) *(H,V,Ø)*

pranger no *prångër, æ p., -r, æ -r; (Hs) prångër; (Hn) prångër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (handelsmand med heste, kreaturer ol.)

prangerpung no *prångërpång'; (H,V,Ø)* (*prångërpång' ær nøej læjjër mæ hwollër långs mæ æ kant; æn strêmmêl ær trukkên ijæmmêl. Mæ pæêng i åh strammê stremmêl war Deh æn Guê pång for æ prångër-r* = prangerpung er noget læder med huller langs kanten; en strimmel er trukket igennem. Med penge i og strammet strimmel var det en god pung for prangerne) *(Hs)*

prelle uo *præl, -lër, -lê, h. -lê; (H,V,Ø) (Deh prællê oh, som wån' poh æn Goes* = det prellede af, som vand på en gås) *(H)*

prent no *prænt, æ p.; (Hs) prænt; (Hn) prænt, -ê; (V,Ø)*

prente uo *prænt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø (hon war Døwti té åh prænt fijn bogstawwër* = hun var dygtig til at prente fine bogstaver) *(H,V,Ø)*

pres no *præs, æ p.; (Hs) præs; (Hn) præs, -sê; (V,Ø)*

presenning no *præssæning, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) præs-sæning; (Hn) præsænning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

presse uo *præs-s, præssër, præst, h. præst; (H,V,Ø) (Deh ær liså swæër åh foh pæeng fråh Dæm, som Deh ær åh præs æn Droêb uw oh æn tör karkluw'* = det er ligeså svært at få penge fra dem, som det er at presse penge ud af en tør karklud) *(V,Ø)*

pressefold no *præsfål'; (H,V,Ø)* (se fold) *(Deh ær sjallên jæn sie-ër præsfållër i hans bowsër* = det er sjældent, man ser pressefolder i hans bukser) *(H)*

presseri no *præssërij, æ p.; (Hs) præssërij; (Hn) præssërij, -jê; (V,Ø) (Dær ska ék wæër nøej præssêrij hær* = der skal ikke være noget presseri her) *(V,Ø)*

prik no *prék, æ p., -kër, æ -ër; (Hs) prék, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø) (Deh war æ prék öwwê æ ij'* = det var prikken over i'et) *(Hs)*

prikke uo *prék, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (Deh war tij åh kom uw oh fjéërn, så a prêkkê té ham* = det var tid at komme ud af fjerene, så jeg prikkede til ham) *(V,Ø)*

prikken to *prékkên; (H,V,Ø) (hon ær möj' prékkên, Dær ska éngênténg té for at hon blywwër fornærmt* = hun er meget prikken, der skal ingenting til for at hun bliver fornærmet) *(H,V,Ø)*

prikkenorris no *prékknårius*; *(H,V,Ø)* (lille, ubetydelig mand) *(æn prékknårius ær Dæj, Dær kommê sist i rækkên* = en prikkenorris er den, der kommer sidst i rækken) *(Ø)*

primus no *prijmus, æ p., -sër, æ -sër; (Hs) prijmus; (Hn) prijmus, -sên, -sër, -sërn; (V,Ø) (æn prijmus ær æn spritapparat té åh koeg poh* = en primus er et spritapparat til at koge på) *(H,Øm)*

primusbrænder no *prijmusbrænnër; (H) prijmusbrænjër; (V) prijmusbrajjër; (Ø)* (se brænder)

prins no *préns, æ p. -ër, æ -ërt; (Hs) préns; (Hn) prénjs, -ên, -ër, -ërn; (V) préjs, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

prinsesse no *prénsæs, æ p., -sër, æ -sër; (Hs) prénsæs; (Hn) prensæs, -sên, -sër, -sërn; (V)*

prioritere uo *prioritiër, prioritiër, prioritiër, h. prioritiër; (H,V,Ø)*

prioritering no *prioritiêng, æ p., -gër, æ -ër; (Hs) prioritiêng; (Hn) prioritiêng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (wil Do Deh jæn hællër Deh ånjt, Deh ær æn sãew åm prioritiêng* = vil du det ene eller det andet, det er en sag om prioritering) *(H,V,Ø)*

pris no *prijs, æ p. -ër, æ -ër; (Hs) prijs; (Hn) prijs, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (prijsërn war løebê løbsk* = priserne var løbet løbsk) *(H,V,Ø)*

prise uo *prijs, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (lovprise)

prisfald no *prijsfal'; (H,V,Ø)* (se fald)

prisnedsættelse no (omskr. t.: *nésættêls oh æ prijs/prijsên* = nedsættelse af prisen) *(Hs,V,Ø)* (se nedsættelse)

prisstigning no (omskr. t.: *stijning oh æ prijsër/prijsërn* = stigning af priserne) *(Hs/V,Ø)* (se stigning)

privat to *priwat; (H,V,Ø) (Dæj hær sãg ær priwat for mæ* = den her sag er privat for mig) *(Ø)*

probat to *probat; (H,V,Ø) (Deh war æn probat méDisin* = det var en probat medicin) *(H,V,Ø)*

problem no *problém, æ p. -ër, æ -ër; (Hs) problém; (Hn) problém, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

procent no *prosênt, -ër; (H,V,Ø) (hwo mannê prosentër foër wi wé Dæ?* = hvor mange procenter får vi ved dig) *(H)*

proces no *prosæs, æ p., -sër, æ -sër; (Hs) prosæs; (Hn) prosæs, -sên, -sër, -sërn; (V,Ø) (Deh blöw æn kårt prosæs* = det blev en kort proces) *H,V,Ø)*

producent no *proDusænt, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) proDusænt; (Hn) proDusænt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Grijspro-Dusæntërn ær blöwwên fæ-ër, mæn Dæm tébaêw hår mannê fliër Grijs* = griseproducenterne er blevet færre, men dem tilbage har mange flere grise) *(V,Ø)*

producere uo *produsiër, produsiër, produsiër-r, h. produsiër-r; (H,V,Ø)*

produkt no *proDokt, æ p. -ër, æ -ër; (Hs) proDokt; (Hn) proDowt, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

profession no *proffæssion, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) proffæssion; (Hn) profæssion, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh war æn Guê proffæssion åh wæër sméh* = det var en god profession at være smed) *(H,V,Ø)*

professor no *professor, æ p., professorër, æ p.; (Hs) professor; (Hn) professor, -n, professorër, -n; (V,Ø)*

profet no *profét, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) profét; (Hn) profét, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (wi læër té komfmasjon åm fijjê stuê åh tøl smoh profétër* = vi lærte til konfirmation om 4 store og 12 små profeter) *(H,V,Ø)*

profil no *profijl; H,V,Ø) (Deh war nuen kjön-n profijlër, Di tow* = det var nogen kønne profiler, de to) *(H)*

profit no *profit, æ p., -tër, æ -tër; (Hs) profit; (Hn) profit, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (hanj tént ék poh åjnt æn profit* = han tænkte ikke på andet end profit) *(V)*

prop no *prop, æ p., -për, æ -për; (Hs) prop; (Hn) prop, -pên, -për, -përn; (V,Ø)* også *tål', æ t., tåêl, æ t.; (H) tål'; (Hn) tål', tållên, tåel, -n; (V,Ø)*

propfuld to *propful'; (H,V,Ø)*

proppe uo *pro'pê, pro'për, pro'pe, h. pro'pê; (H) prop', proppër, proppê, h. proppê; (V,Ø) (a pro'pê æ mon' ful'* = jeg proppede munden fuld) *(Hs)*

proptrækker no *proptrækkër, æ p., -r, æ -r; (Hs) proptrækkër; (Hn) proptrækkër, -ên, -ê, -ërn; (V,Ø)*

protest no *protæst, æ p., -ër. æ -ër; (Hs) protæst; (Hn) protæst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

protestere uo *protestiër, protestiër, protestiër, h. protestiër; (H,V,Ø) (a protestiër moh Deh forslaw* = jeg protesterer mod dét forslag) *(H,V,Ø)*

protokol no *protokol, æ p., -lër, æ , -lër; (Hs) protokol;*

(Hn) protokol, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø)

proviant no *proviant, æ p.; (Hs) proviant; (Hn) proviant, -ên; (V,Ø) (æ klok sæjs ska wi ha nøej proviant* = klokken seks skal vi have noget proviant) *(Hs)*

provst no *prowst, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) prowst; (Hn) prowst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ prowstër stoër hywwër-r æn æ præjstër, nær Deh kommër an poh åh béstæm-m* = provsterne står højere end præsterne, når det gælder om at bestemme) *(Hs)*

prut no *prut, æ p., -tër, æ -tër; (Hs) prut; (Hn) prut, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

prutte uo *prut, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)*

pryd no *pryd', æ p.; (Hs) pryd'; (Hn)) pryj'* el. *pryd', -ên; (V,Ø) (han/hanj/haj æ ét/ék liefræm nuên pryd' for æ yew/ywwê* = han er ikke ligefrem nogen pryd for øjet) *(H/V/Ø)*

prydhave no *pryd'haew; (H) pryj'haew; (V,Ø)* (se have) *(Di hår anlå' æn flot pryj'haew* = de har anlagt en flot prydhave) *(V,Ø)*

prydplante no *prydplant; (H) pryjplåjnt; (V) pryj'plånt; (Ø)* (se plante)

prygl no *prøgl, æ p.; (Hs) prøgl; (Hn) prøgl, -ên; (Øm) pröwl', -ên; (V,Øø) (hwes ék Do ær ornlê, så foër Do pröwl* = hvis ikke du er ordentlig, så får du prygl) *(V,Ø)*

prædikant no *præDikant, æ p.; (Hs) præDikant; (Hn) præDikant, -ên; (V,Ø) (hon war éj imæel æn Gue præDikant* = hun var ind imellem en god prædikant) *(Ø)*

prædike uo *pré-êk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

prædiken no *pré-êkên, æ p., pré-êknër, æ p.; (Hs) pré-êkên; (Hn) pré-êkên, pré-êknên, pré-êknër, -n; (V,Ø)* (*Deh Gor ék åltijjê så Gal, som præjstên pré-êkër* = det går ikke altid så galt, som præsten prædiker) *(V,Ø)*

prædikestol no *pré-êkstuel; (H,V,Ø)* (se stol) *(præjstên blywwër sjallên såe imoh, mæns hon stoër poh pré-êkstuelên* = præsten bliver sjældent modsagt, mens hun står på prædikestolen) *(V,Ø)*

præg no *præg, æ p., præg, æ p.; (Hs) præg; (Hn) præg, -ê, præg, -ên; (V,Ø) (jæn ka blyew i twiwl åm Deh ær æn Gue téng åh sæ't præg poh si bönh* = man kan blive i tvivl om det er en god ting, at sætte præg på sine børn) *(Hs)*

præge uo *præeg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (opwækstên præegër folk ål-l Djær Daew* = opvæksten præger folk alle deres dage) *(V,Ø)*

prægtig to *præGti; (H,V,Ø)*

præst no *præjst, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) præjst; (Hn) præjst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Gott at piwwër ka blyêw præjstër no, præjstërn ær blöwwên möj' pænnër æn fön+n* = det er godt, at piger kan blive præster nu, præsterne er blevet meget kønnere end førhen) *(Ø)*

præstegård no *præjstêGoër; (H,V,Ø)* (se gård)

præstekjole no *præjstkjowl; (Ø)* (se kjole)

præstekone no *præjstkuên; (V,Ø)* (se kone)

præstekrave 1 no *præjstkrãêw (H,V,Ø)* (se krave)

præstekrave 2 n *præjstkrãêw; (H,V,Øm) stjænpékkër; (Øland)* (fugl)

prøgel no *prøgl, æ p.; (Hs) prøgl; (Hn) prøgl, -ên; (Øm,V) pröwl, -ên; (Ø)* (en dreng eller knægt)

prøve no *pröew, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pröew; (Hn) pröew, pröwwên, pröwwër, pröwwërn; (V,Ø)*

prøve uo *pröêw, pröwwër, pröwwê, h. pröwwê; (V,Ø)*

prøveflyve uo *pröewflyew; (H,V,Ø)* (se flyve)

prøveklud no *pröewkluw'; (H,V,Ø)* (se klud)

prøvekøre uo *pröewkyër; (H,V,Ø)* (se køre)

prøvelse no *pröwwêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj/haj æ æn pröwwêls for sijn omGywwêlsër* = han er en prøvelse for sine omgivelser) *(V/Ø)*

práas no *práes, æ p. práes, æ p.;(Hs) práes; (Hn) práes, -ên, práes, -ërn; (V,Ø) (Dær Gék æn práes op for ham* = der gik en práas (et lys) op for ham) *(H,V,Ø)*

práse uo *proes, proesër, proest, h. prost; (H) práes, -ër, prást, h. prást; (V,Ø)* (bruges f. eks. om øl, der skummer op af flasken, også om mælk der skummer, når der malkes kraftigt i spanden)

publikum no *publikom, æ p.; (Hs) publikom; (Hn) publikom, -ê; (V,Ø)*

puddel(hund) no *pudêlhun'; (H) puêlhunj'; (V) puêlhuj'; (Ø)* (se hund)

pudder no *puddër, æ p.; (Hs) puddër; (Hn) puër, -r; (V,Ø) (hwés æ niesn skénnër, ka æ hjælp mæ æn Gang puddër* = hvis næsen skinner, kan det hjælpe med en gang puddër) *(Hs)*

pudderdåse no *puddërDoês; (H) puërDoês; (V,Ø)* (se dåse)

pudderkvast no *puddërkwast; (H) puërkwast; (V,Ø)* (se kvast)

puddersukker no *puddërsokkër; (H) puërsokkër; (V,Ø)* (se sukker) *(æ bar ku Gott li æn mælmah mæ puddërsokkër* = børnene kunne godt lide en mellemmad med puddersukker) *(Hs)*

pude no *puêd, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) puêd; (Hn) puwwêd, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

pudebetræk no *puêdbétræk; (H) puwwêdbétræk; (V,Ø)* (se betræk)

pudevår no *puêdwår, æ p.; (Hs) puêdwår; (Hn) puwwêdwår, -ê; (V,Ø)* (se vår)

pudre uo *puddër, puddër, puddër, h. puddër; (H) puër, puër, puër, h. puër; (V,Ø)*

puds no *pus-s, æ p.; (Hs) pus-s, pussê; (V,Ø) (Dær ska öwwêls té åh lé-êw pus-s på æn muwr* = der skal øvelse til at lægge pus på en mur) *(V,Ø)* (materiale til murede vægge)

pudse 1 uo *pus-s, pussër, pust, h. pust; (H,V,Ø)* (glatte) *(han Goër åltijjër mæ fijn pust skow'* = han går altid med fint pudsede sko) *(H,V,Ø)*

pudse 2 uo *pus-s, pussër, pust, h. pust; (H,V,Ø) (hwés Dær kommê tyew, så pussër a hunjên poh Dæm* = hvis der kommer tyve, så pudser jeg hunden på dem) *(V)*

pudsehøvl no *pushöwl; (H,V,Ø)* (se høvl)

pudseklud no *puskluw; (H,V,Ø)* (se klud)

pudsig to *pussi; (H,V,Ø) (Deh war Da pussi, at Do lij sku Dok op no* = det var da pudsigt, at du lige skulle dukke op nu) *(H,V,Ø)*

puf 1 no *pof, æ p., poffër, æ p.; (Hs) pof; (Hn) pof, -fên, -fër, -fërn; (V,Ø) (æn pof ær æn møbêl fræh Gammêl Daew* = en puf er et møbel fra gamle dage) *(Hs)*

puf 2 no *pof, æ p., pof, æ p.; (Hs) pof; (Hn) pof, -fê, pof, -fên; (V,Ø) (Deh war Da æ GéwaDi puf, Do Ga mæ* = det var da et gevaldigt puf, du gav mig) *(V,Ø)*

puffe uo *pof, -fër, -fê, h. -fê; (H,V,Ø)*

pufærmer no *pofærmër; (H,V,Ø)* (gammel kjolemode)

puge uo *pueg, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) puew, -ër, -ê, h. -ê; (V,Øø) (hanj ær Gue té åh puew pæng sammêl* = han er god til at puge penge sammen) *(V)*

pukke uo *pok, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (åh pok poh hans ræt* = at pukke på sin ret) *(H,V,Ø)*

pukkel no *pukl, æ p., puklër, æ puklër; (Hs) pukl; (Hn) pukl, -n, puklër, -n; (V,Ø) (Dæn asiatisk kamél hår tow puklër, Dæn afrikansk kon jæn* = den asiatiske kamel har to pukler, den afrikanske kun een) *(H)*

pukkelryg no *pukkêlrøew; (H,V,Øø) pukkêlrøeg; (Øm)* (se ryg)

pukkelrygget to *pukkêlrøewê; (H,V,Øø) pukkêlrøegê; (Øm) (han fék bésøew oh hielê si pokkêlröwwê famillê* = han fik besøg af hele sin pukkelryggede familje) *(H,V,Ø)*

pukle uo *pokkêl, poklër, pokêlt, h. pokêlt; (H,V,Ø) (han war træt oh åh pukkêl så möj'* = han var træt af at pukle så meget) *(Hs)*

puld no *pol', æ p.; (Hs) pol'; (Hn) pol', -lên; (H,V,Ø) (Dær war ron pul-l på åll hans hat* = der var runde på alle hans hatte) *(H)*

puls no *pols, æ p.; (Hs) pols; (Hn) pols, -ên; (V,Ø) (Dær war fårt poh æ, åh polsên war höw* = der var fart på det, og pulsen var høj) *(V,Ø)*

pulse uo *pols, -ër, -t. h. -t; (H,V,Ø) (Deh ær Gott, at folk ær hål op mæ åh pols poh røêwtöwwê* = det er godt, at folk er holdt op med at pulse på rygetøjet) *(V,Ø)*

pulsslag no *polsslåg; (H) polsslåw; (V,Ø)* (se slag)

pulsåre no *polsåër; (H,V,Ø)*

pult no *polt, æ p., polt, æ p.; (Hs) polt; (Hn) polt, -ên, polt, -ër; (V,Ø) (poltên ær Goê oh brow i skulërn* = pultene er gået af brug i skolerne) *(V,Ø)*

pulterkammer no *poltërkammër; (H,V,Ø)* (se kammer)

pulver no *pol'wër, æ p.; (Hs) pol'wër; (Hn) pol'wër, -r; (V,Ø)*

pulverheks no *polwërhæws; (H,V,Ø)* (se heks) *(hon ær æn polwërhæws* = hun er en pulverheks) *(V,Ø)*

pulverisere uo *polwërisiër, polwërisiër, polwërisiër, h. polwërisiër; (H,V,Ø)*

pulverkaffe no *polwërkaf-f; (H,V,Ø)* (se kaffe) *(mannê Drékkër kon polwërkaf-f for tijjên* = mange drikker kun pulverkaffe for tiden) *(H,V,Ø)*

pumpe no *pomp, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pomp; (Hn) pomp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær Gott åh ha æn lænspomp, hwés Dær ær kommê wån i æ boed* = det er godt at have en lænsepumpe, hvis der er kommet vand i båden) *(Hs)*

pumpe uo *pomp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

pumpestok no *pompståk'; (H,V,Ø) (fan+n/fajjên åh hans/hajs pompståk'* = fanden og hans pumpestok) *(H/V,Ø)* (se stok)

pund no *pun', æ p., pun', æ p.; (Hs) pun'; (Hn) punj', -ê, punj', -ên; (V) puj', -jê, puj', -jên; (Ø) (puj'jên raslê oh héjjê mæ Dæj slånkkuwr* = pundene raslede af hende med den slankekur) *(Ø)*

pung no *pong', æ p., pong-ng, æ p.; (Hs) pong'; (Hn) pong', pong'ên, pong-ng, pongên; (V,Ø) (Dær ær et mannê pæeng i pongên længër, Deh ær snår plastikkort åltsammêl* = der er ikke mange penge i pungen længere, det er snart plastikkort altsammen) *(V,Ø)*

punge (ud) *uo pong (uw'), pongër (uw'), pongê, h. pongê; (H,V,Ø) (hon pongër ålltijjër uw for ham* = hun punger altid ud for ham) *(H,V,Ø)*

punkt no *pongt, æ p. pongtër, æ p; (Hs) pongt; (Hn) pongt, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

punktere uo *punktiër, punktiër, punktiër, ær punktiër; (H,V,Ø) (pang, såe æ, åh så war Dæj sykêl punktiër* = pang sagde det, og så var den cykle punkteret) *(Ø)*

punktering no *punktiring, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) punktiring; (Hn) punktiring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

punktlig to *ponktlê; (H,V,Ø) (ponktlê mæ tijjên åh ponktlê mæ si arbê* = punktlig med tiden og punktlig med sit arbejde) *(V,Ø)*

punktum no *pongtom, æ p., -mër, æ -mër; (Hs) pongtom; (Hn) pongtom, -mê, -mër, -mërn; (V,Ø)*

pupil no *pupil, æ p., -lër, æ -lër; (Hs) pupil; (Hn) pupil, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø) (pupillërn trækkër sæ sammêl, når Di blywwër bélyjst* = pupillerne trækker sig sammen, når de bliver belyst) *(V,Ø)*

puppe no *pup, æ p., -për, æ -ër; (Hs) pup; (Hn) pup, -pên, -për, -përn; (V,Ø)*

pur, pure to *pur, puër; (H,V,Ø) (réngên fråh Ølaj,som no ær poh Nasjonamusæê, ær lawwê oh Deh puër Gul* = ringen fra Øland, som nu er på Nationalmuseet, er lavet af det pure guld) *(Ø)*

purk no *purk æ p.; (Hs) purk; (Hn) purk, -ên; (V,Ø) (Deh ær Da æn béttê purk, Do hår mæ Dæ* = det er da en bitte (lille) purk, du har med dig) *(V,Ø)*

purløg n *purløg; (H,Øm) purløew; (V,Øø)* (se løg) (*Dær kam purløew poh é-êwkaewên* = der kom purløg på æggekagen) *(Øø)*

purre uo *poër, poër, poër, h. poër; (H,V,Ø) (matrowsn blöw poër uw oh køjjên* = matrosen blev purret ud af køjen) *(V,Ø)*

pus 1 no *pos, æ p.; (Hs) pos, -sê; (V,Ø)* (lille væsen) *(Deh ær Da æn bé'tê pus, Do hår Dær æ klapuwn'* = det er da et lille pus, du har der i klapvognen) *(Hs)*

pus 2 no (omskr. t. *bétænnêls/bétænjêls/bétæjjêls* = betændelse) *(H/V/Ø)*

pusle uo *posl, poslër, possêlt, h. possêlt; (H,V,Ø) (hwa Goër Do åh poslër mæh* = hvad går du og pusler med?) *(H,V,Ø)*

puslespil no *possêlspél; (H,V,Ø)* (se spil)

pusling no *posling; (H,V,Ø)*

pust no *pust, æ p., pust, æ p.; (Hs) pust; (Hn) pust, -ê, pust, -ên; (V,Ø) (Di kam mæh en pust fræh Dæn stue wærDên* = de kom med et pust fra den store verden) *(H)*

puste uo *pust, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

pusterum no *pustrom; (H,V,Ø)* (se rum) *(a trængër té æ pustrom* = jeg trænger til et pusterum) *(V,Ø)*

pusterør no *pustrør; (H,V,Ø)* (se rør)

putte uo *put, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (hwoddên ær æ, Do Goër åh puttër mæh æ* = hvordan er det, du går og putter med det) *(H,V,Ø)*

pyller no *pyllër, æ p.; (Hs) pyllër; (Hn) pyllër, -r; (V,Ø)*

pyllervorn to *pyllërworn; (H,V,Ø) (Do ska ék wæër så pyllërworn* = du skal ikke være så pyllervorn) *(V,Ø)*

pylret to *pyllër-r; (H,V,Ø)*

pynt 1 no *pønt, æ pønt; (Hs) pønt, -ên; (V,Ø)* (odde) *(Di sæjlt ronjt åm pøntên* = de sejlede rundt om pynten) *(V)*

pynt 2 no *pønt; (H,V,Ø) (Deh ær baër té pønt* = det er bare til pynt) *(H,V,Ø)* (noget til at pynte med)

pynte uo *pønt, -ër, -ê, h. -ê; (H) pøjnt, -ër, -ê, h. pøjnt; (V,Ø) (a ka Gott li åh pøjnt mæ lét måling* = jeg kan godt lide at pynte med lidt maling) *(V,Ø)*

pyntedukke no *pøntDok; (H,V,Ø)* (se dukke) *(smo piwwër ær æ, mæn stue ka åssê wæër pøntDokkër* = små piger er det, men store piger kan også være pyntedukker) *(Ø)*

pyntegrønt no *pøntêGrøn/ pøntêGrøn; (H/V,Ø)*

pyt no *pyt, æ p., -tër, æ -tër; (Hs) pyt; (Hn) pyt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

pægl no *pægl, æ p.; (Hs) pægl; (Hn) pægl, -ên; (V,Ø) (. . så Drak han sæ æn pægl, bummêlumåh, åh Dænnê pægl Dæn løeb ham ront i huedê* = . . . så drak han sig en pægl bummelum, og denne pægl, den løb ham rundt i hovedet) *(V,Ø)* (fra sangen om Søren, der stod på post)

pæl 1 no *pæl, æ p., pæel, æ p.; (Hs) pæl; (Hn) pæl, -n, pæel, -n; (V,Ø)*

pæleorm no *pæêlworm; (H,V,Ø)* (se orm)

pælerod no *pæêlrud; (H,V,Ø)* (se rod)

pæn, pæne, pænere, pænest to *pæen, pænër, pænêst; (H,V,Ø) (béttê spæjl poh wægên Dær, hwæm ær pænêst i wærdên hær* = lille spejl på væggen dér, hvem er pænest i verden her) *(V,Ø)* også *knöw; (H,V,Ø) (haj æ æn knöw kåel* = han er en pæn fyr) *(Ø) (haj æ ék fo knöw* = han er ikke for klog!!) *(Ø)*

pænhed no *pænhéd, æ p.; (Hs) pænhéd; (Hn) pænhé, -ên; (V,Ø) (Dær ka no åssê wæër for möj' pænhéd té* = der kan nu også være for meget pænhed til) *(H)*

pære no *pæër, æ p., pæër, æ p.; (Hs) pæër; (Hn) pæër, -n, pæër, -n; (V,Ø)*

pærelet to *pæërlæt; (H,V,Ø)*

pæreskude no *pæërskued; (H,V,Ø)* (se skude) *(pæërskudër sæjlê mæ frowt té Kjøwwênhawn åh sålt frowtên fråh skibsdækkê* = pæreskuder sejlede med frugt til København og solgte frugten fra skibsdækket) *(V,Ø)*

pæretræ no *pæërtré-e; (H) pæërtræ'; (V,Ø)* (se træ)

pærevælling no *pæërwælling; (H,V,Ø)* (se vælling)

pæse uo *pæes, pæ'sër, pæst, ær pæst; (H,V,Ø) (Di pæst oh stéh, Deh bæjst Di hae lær'* = de pæsede af sted, det bedste, de havde lært) *(H,V,Ø)*

pøbel no *pæbbêl, æ p.; (Hs) pæbbêl; (Hn) pæbbêl, pæbbêln; (V,Ø)*

pøelhue el. pøelskånk no *pøelhhue* el. *pøelskånk*; *(H,V,Ø)* (findes ikke på rigsdansk.) (én der arbejder hurtigt og voldsomt, men sjusket) *(Ø)*

pøl no (omskr. t.: *wånhwol/wånjhwol/wåjhwol* = vandhul *(H/V/Ø)*)

pøle uo *pøel, pøelër, pøelt, h, pøelt; (H,Ø)* (lege, men voldsomt) (*Di hår pøelt u-êw hiele Dawwên böhnên, så Di kommër té åh såew Gott i næt* = de har leget godt udenfor hele dagen, børnene, så de kommer til at sove godt i nat) *(V,Ø)* (*læ wæër mæ åh pøel såen oh stéh* = lad være med at mase sådan på (tag den med ro)) *(Ø)*

pølehandel no *pøelhajl; (H,V,Ø)* (*pøelhajl ær hoër arbê, som ska Go stærk* = pølehandel er hårdt arbejde, der skal gå stærkt) *(Ø)*

pøleskank no (se under pøelhue)

pølse no *pøls, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pøls; (Hn) pøls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

pølsehorn no *pølshuên; (H,V,Ø)* (se horn)

pølsemad no (omskr. t.: *mælmah mæ pøls* = mellemmad med pølse) *(H,V,Ø)*

pølsemand no *pølsman', (H) pølsmanj; (V) pølsmaj'; (Ø)* (se mand)

pølsepind no *pølspin'; (H) pølspénj'; (V) pølspéj'; (Ø)* (se pind)

pønse uo *pøns, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hwa Gor Do åh pønsër poh?* = hvad går du og pønser på?) *(H,V,Ø)*

pøs no *pøes, æ p.; (Hs) pøes; (Hn) pøes, -ên; (V,Ø) (æn pøes ær såên jæn té åh øes wånj op mæh* = en pøs er sådan én til at øse vand op med) *(V)*

pøse uo *pøes, pø'sër, pøst, h. pø'st; (H,V,Ø) (Di pøest wåj uw öwwër fortowwê* = de pøste vand ud over fortovet) *(Ø)*

på *poh; (H,V,Ø)*

påbegynde uo *pobéGyn-n: (H) pobéGøénj; (V) pobéGøéj; (Ø)* (se begynde)

påbud no *påbud'; (H) påbuh'; (V,Ø)* (se bud)

pådrage uo *poDraeg; (H,Øm) poDraew; (V,Øø)* (se drage) (*hanj/haj poDrow sæ æn slæm sywdom* = han pådrog sig en slem sygdom) *(V,Ø)*

pådutte uo *poDut'; (H,V,Ø) (no ska Do ék koem å poDut' mæ nøêj* = nu skal du ikke komme og pådutte mig noget) *(V,Ø)*

pådømme uo (se dømme)

pådømmelse *poDömmêls, æ p., -ër, æ p; (Hs) poDömmêls; (Hn) poDömmêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

påfaldende to *pofallên; (H,V,Ø) (Deh war pofallên, så intërsiër hanj war blöwwên i héjjê* = det var påfaldende så interesseret, han var blevet i hende) *(V)*

påfugl n *påfowl; (H,V,Ø)* (se fugl)

påfylde uo (omskr. t.: *fyl-l poh* = fylde på) *(H,V,Ø)* (se fylde)

påføre uo (omskr. t. f. eks.: *føër nøej mæh sæ* el. *påléGGër nuen nøej* = fører noget med sig el. pålægger nogen noget) *(H,V,Ø) (Dænj téng påléGGër mannê folk stue åmkostnéngër* = den ting pålægger mange folk store omkostninger) *(V)*

pågribe uo *poGrieb; (H,V,Ø)* (se gribe) *(poltijjê fék påGræbê röwwërn* = politiet fik pågrebet røveren) *(V,Ø)*

pågå uo (omskr. t.: *Deh skiër* el. *Deh Goër for sæ* = det sker el. det går for sig) *(H,V,Ø)*

pågående to *påGoên; (H,V,Ø) (Dænj forsékréngsmanj ær ålt for påGoên* = den forsikringsmand er alt for pågående) *(V)*

påholdende to *påhållên; (H,V,Ø) (haj war ék baër påhållên, haj war fjéttê* = han var ikke bare påholdende, han var fedtet) *(Ø)*

påhæng no *pohæng, æ p.; (Hs) pohæng; (Hn) pohæng, -ê; (V,Ø)*

påhængsvogn no *pohængsuwn; (H) pohængsun'; (V) påhængswuwn; (Ø)* (se vogn)

påhør no *påhør; (H,V,Ø) (Deh blöw såê i mét påhør* = det blev sagt i mit påhør) *(V,Ø)*

påhøre uo (omskr. t.: *høër* = høre) *(H,V,Ø)* (se høre)

påkalde uo *pohkaêl; (H,V,Ø)* (se kalde) *(hon påkal' Di höwwër-r mawtër* = hun påkaldte de højere magter) *(V,Ø)*

påklage uo *pohklaeg; (H,Øm) pohklaew; (V,Øø)* (retsudtryk) (se klage)

påklistre uo (omskr. t.: *klistër poh* = klistre på) *(H,V,Ø)* (se klistre)

påklæde uo (omskr. t.: *klé-ê sæ poh* = klæde sig på) *(H,V,Ø)* (se klæde)

påkøre uo (omskr. t.: *kyê poh* = køre på) *(H,V,Ø)* (se køre)

påkørsel no (omskr. t. f. eks. : *Di kyër in'/énj'/ éj' i hwærajjër/hwæeanjër/hwæeajjër* = de kørte ind i hinanden) *(H/V/Ø)* (se kørsel)

pålidelig to *polidlê; (H,V,Ø) (a hår høt æ fråh æn polidlê killê* = jeg har hørt det fra en pålidelig kilde) *(V,Ø)*

påligne uo *pålign; (H,V,Øm) påliwn; (Øø)* (se ligne) *(i Daw pålignër boedê ståtên åh kommunên skattër* = i dag påligner både staten og kommunen skatter) *(V,Øm)*

pålydende to (omskr. t. f. eks.: *Deh, som stoër poh papiër* = det, som står på papiret) *(H,V,Ø)*

pålæg no *polég; (H,Øm) polév; (V,Øø) (Dær war Gott mæ pålév poh mælmahên* = der var godt med pålæg på mellemmaden) *(V,Øø)*

pålægge uo *pohlé-ég; (H,Øm) pohlé-éw; (V/Øø)* (se lægge) *(hanj pohlåe sijn böhn æn massê pléwtër* = han pålagde sine børn en masse pligter) *(V)*

påløben uo (omskr. t.: *løeb poh* = løbe på) *(H,V,Ø)* (se løbe) *(Dær war løebê hyew ræntër poh æ Gjæl'* = der var løbet høje renter på gælden) *(Hs)*

påminde uo (omskr. t.: *min-n poh* = minde på) *(H,V,Ø)* (se minde) *(a minnê héjjê poh, at hon sku bétåêl si bijlmékanikër* = jeg mindede hende på, at hun skulle betale sin bilmekaniker) *(Ø)*

påmindelse no *pominnêls, æ p., -ër, æ -ër; (Hs) pominnêls; (Hn) pomènjêls, -ên, -ër, -ërn; (V) påméjjêls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

påmønstre uo *påmønstër; (H,V,Ø)* (se mønstre) *(søfolkên blöw påmønstër skibê* = søfolkene blev påmønstret skibet) *(V,Ø)*

påpasselig to *påpaslê; (H,V,Ø) (hanj war möj' påpaslê mæh ék åh sæéj nøej, som ku Gi huwsspétaklër* = han var meget påpasselig med ikke at sige noget, som kunne give husspektakler) *(V)*

påpege uo (omskr. t.: *péég poh* = pege på) *(H,V,Ø)* (se pege)

påregne uo (omskr. t.: *ræên mæh* = regne med) *(H,V,Ø)* (se regne) *(wi ræenër mæh Dijn støt poh Généralforsamlingên* = vi regner med (påregner) din størtte på generalforsamlingen) *(V,Ø)*

pårørende to (omskr. t.: *åh wæër i famille mæ* = at være i familie med) *(H,V,Ø)*

påsejle uo *påsæjl; (H,V,Ø)* (se sejle) *(åh påsæéjl nøej ær éngên spøég* = at påsejle noget er ingen spøg) *(H,V,Ø)*

påske no *po-êsk, æ p.; (Hs) po-êsk; (Hn) po-êsk, -ên; (V,Ø)*

påskebryg no *po-êskbrøêg, æ p.; (Hs) po-êskbrøêg; (Hn) po-êskbrøêg -ên; (V,Ø)* (se bryg)

påskedag no *po-êskDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

påskeferie no *po-êskférjê; (H,V,Ø)* (se ferie)

påskelilje n *po-êskleljê; (H,V,Ø)*

påskemorgen no *po-êskmårn; (H,V,Ø)* (se morgen)

påskeæg no *po-êskæw; (H,V) po-êskæg; (Øm) po-êské-éw; (V,Ø)* (se æg) *(Da a war béttê, sku wi uw åh fé-êj po-êské-éw i hawwên på po-êskmårn* = da jeg var lille, skulle vi ud og finde påskeæg i haven på påskemorgen) *(Øø)*

påskeøsten no *po-êskøstên; (H,V,Ø)* (*po-êskøstên ær æn kål stårm fråh øjstên wé po-êsktij'* = påskeøsten er en kold storm fra øst ved påsketid) *(V,Ø)*

påskynde uo (omskr. t.: *skøn-n poh* = skynde på) *(H,V,Ø)* (se skynde) *(Deh ær træls åh blyêw skønnê poh* = det er træls at blive skyndet på) *(H,V,Ø)*

påskønne uo *påskjön-n; (H,V,Ø)* (se skønne)

påskønnelse no *påskjönnêls; (H) påskönnêls; (V,Ø) (snår åll wil Gjærn ha æn påskönnêls, mæn påskönnêlsër hængër ék poh træërn* = snart alle vil gerne have en på-skønnelse, men påskønnelser hænger ikke på træerne) *(V,Øm)*

påsmøre uo (omskr. t.: *smøër poh* = smøre på) *(H,V,Ø)* (se smøre)

påstand no *påstan'; (H) påstanj'; (V) påstaj'; (Ø)* (se stand) *(i Dænj såg war Deh påstanj' moh påstanj'* = i den sag var det påstand mod påstand) *(V)*

påstemple uo (i stedet anvendes stemple, se dette)

påstryge uo (omskr. t.: *stryéj poh* = stryge på) *(H,V,Ø)* (se stryge)

påstå uo *påsto'; (H,V,Ø)* (se stå) *(hanj/haj påstor så möj', åh Deh hal-l oh æ ær löwn* = han påstår så meget og det halve af det er løgn) *(V,Ø)*

påståelig to *påstoli; (H,V,Ø) (Deh ær træls, hwes fålk ær påstoli* = det er træls, hvis folk er påståelige) *(H,V,Ø)*

påsy uo (omskr. t.: *syj poh* = sy på) *(H,V,Ø)* (se sy)

påsyn no *påsyjn; (H,V,Ø)* (se syn) *(Deh ska skie i mét påsyjn* = det skal ske i mit påsyn) *(V,Ø)*

påsyning no (se syning)

påsætte no (omskr. t.: *sæt poh* = sætte på) *(H,V,Ø)* (se sætte)

påtage (sig) uo *påta (sæ) (H,V,Ø)* (se tage)

påtaget to *påtåê; (H,V,Ø) (hon såe æ mæh æ påtåê smijl* = hun sagde det med et påtaget smil) *(H,V,Ø)*

påtale uo *påtåêl; (H,V,Ø)* (se tale) *(Dæn téng ær blöwwên påtåel mannê Gang-ng* = den ting er blevet påtalt mange gange) *(Hs)*

påtegne uo *påtæjn; (H,V,Ø)* (se tegne)

påtegning no *påtæjning; (H,V,Ø* (se tegning) *(hans sol-Datërboeg haed mannê påtæjningër* = hans soldaterbog havde mange påtegninger) *(H)*

påtrængende to *påtrængên; (H,V,Ø) (Deh ær ék rår, nær fålk ær for påtrængên* = det er ikke rart, når folk er for påtrængende) *(V,Ø)*

påtværs bio *pohtwat; (H,V,Ø) (hanj æe åltijjër pohtwat* = han er altid påtværs) *(V)*

påvirke uo *påwirk; (H,V,Ø)* (se virke) *(méjjêskër påwirkër i Daw natuwërn stærk, åh möj' oh påwirknengên ær ék oh Deh Gue* = mennesker påvirker i dag naturen stærkt, og meget af påvirkningen er ikke af det gode) *(Ø)*

påvirkelig to *påwirklê; (H,V,Ø) (hon ær ét påwirklê mæh hwærkên Gue hællër réng arGumæntër* = hun er ikke påvirkelig, hverken med gode eller dårlige argumenter) *(H)*

påvirkning no *påwirkning; (H,V,Ø)* (se virkning)

påvise uo *påwijs; (H,V,Ø)* (se vise) *(han ku påwijs, at Deh war san' hwa han såe* = han kunne påvise, at det var sandt, hvad han sagde) *(H)*

påvisning no *påwijsning; (H,V,Ø)* (se visning) *(æ man, som war tétåel for æ forbryjdêls, sku té påwijsning poh æ Gjærningsstéh* = manden, som var tiltalt for forbrydelsen, skulle til påvisning på gerningsstedet) *(Hs)*

Q

R

rabarber no *rabarbër, æ r.; (Hs) rabarbër; (Hn) rabarbër, -ên; (V,Ø)*

rabarbergrød no *rabarbërGröd; (H,V,Ø)* (se grød)

rabarberkompot no *rabarbërkompot; (H,V,Ø)*

rabarbersaft no *rabarbërsaft; (H,V,Ø)* (se saft)

rable uo *rabbêl, rablër, rabêlt, h. rabêlt; (H,V,Ø) (no rablër æ for ham* = nu rabler det for ham) *(H,V,Ø)*

rad no *rad, æ r.; (Hs) rad; (Hn) rad, -ên; (V,Ø)* (benrad, skelet, menneskebetegnelse) (ej flertal) *(han/hanj/haj æ æn nærri rad* = han er en nærig rad; *rad åh ræk'* = rad og række; *radsåning* = radsåning) *(H/V/Ø)*

radbrækket to *radbrækkê; (H, V,Ø) (hanj/haj følt sæ hiel radbrækkê* = han følte sig helt radbrækket) *(V/Ø)*

radio no *raDijo, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) raDijo: (Hn) raDijjo, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

radise no *raDies, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) raDies; (Hn) raDis, raDissên, raDissër, -n; (V,Ø)*

radmager to *radmawwër; (H,V,Ø)*

radrenser no *raddërænsër, æ r., -ê, æ -ê; (Hs) raddërænsër, -n, -ê, -n; (H,V) radrænsër* el. *raeræn*sër, -n, -r, -n; (Ø)

radsåmaskine no *radsomaskijn; (H,V,Ø)* (se maskine) *radsoër; (V,Ø)*

rafle uo *raffêl, raflër, rafêlt, h. raffêlt; (H,V,Ø) (Dær ær ét nøej å raffêl åm, Dæn sæg ær awGjow* = der er ikke noget at rafle om, den sag er afgjort) *(Hs)*

raflebæger no *raffêlbægër; (H,V,Ø)* (se bæger)

rafte no *raft, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) raft; (Hn) raft, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

raftehegn no *raftêhæen; (H) rawthæjn; (V,Ø)* (se hegn)

rage uo *raeg, ragër, ragt* el. *rawt, h. ragt* el. *h. rawt; (H,V,Ø)* (rage en noget, rage noget ned, rage rundt i mørket) *(Deh ragër mæ æn skij* = det rager mig en skid) *(H) (huwsê ær rawt niër* = huset er revet ned) *(Ø)*

ragekniv no *raegknyw; (H,V,Ø)* (se kniv)

ragelse no *ragêls, æ r.; (Hs) ragêls; (Hn) ragêls, -ê; (V,Ø)*

rajgræs no *rajGræs; (H,V,Ø)* (se græs)

rak no *rak', æ r.; (Hs) rak'; (Hn) rak', -kê; (V,Ø)*

rakke uo *rak, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (wi rakkê niër poh ham* = vi rakkede ned på ham) *(H,V,Ø)*

rakker no *rakkër, æ r., -ê, æ -ê; (Hs) rakkër; (Hn) rakkër, -ên, -ê, -ërn; (V,Ø)*

rakkerliv no *rakkërlyw; (H,V,Ø)* (se liv)

ral no *ral', æ r.; (Hs) ral'; (Hn) ral', rallê; (V,Ø)*

ralt no *ralt, (H,V,Ø)* (en simpel ting/person; nedsættende udtryk om personer og dyr) (*hanj/haj ær æn ralt* = han er en skidt knægt; *Deh ær æn ralt kow* = det er en mager ko; *kjowlen ær raltê* = kjolen er pjaltet; *a wil ék kye mie poh Dæj ralt sykêl* = jeg vil ikke køre mere på den elendige cykel) *(V/Ø)*

ram no *ram'; (H,V,Ø) (Dær ær éngen, Dær Gor ram' forbij'* = der er ingen der går ram forbi) *(H,V,Ø)*

ram to *ram'; (H,V,Ø)*

rambuk no *rambok; (H,V,Ø)* (se buk)

ramle (ned) uo *rammêl (niër), ramlër, rammêlt, h. ramlmêlt; (H,V,Ø) (Deh hielê ramlër niër, nær jæn skobbër té-æ* = det hele ramler ned, når man skubber til det) *(H,V,Ø)*

ramme 1 uo *ram-m, rammër, rammê, h. rammê; (H,V,Øm) ra-êm, rammër, rammê, h. rammê; (Ø)* (ramme noget ind)

ramme 2 uo *ram-m, rammër, ramt, h. ramt; (H,V,Ø)* (*skuddê ramt* = skuddet ramte) *(H,V,Ø) (æ pæêl blöw ramt niër* = pælen blev rammet ned) *(Hs)*

ramme no *ram-m, æ r, rammër, æ r; (Hs) ram-m; (Hn) ram-m, rammên, rammër, -n; (V,Øm) ra-êm, rammên, rammër, -n; (Øø)*

rampe no *ramp, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ramp; (Hn) ramp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (kyê lie hæn té rampên åh læs oh* = kør lige hen til rampen og læs af) *(V,Ø)*

ramsløg n *ramsløeg; (H,V,Ø)* (se løg)

rand no *ran', æ r., raên, æ r.; (Hs) ran'; (Hn) ranj', -ên, raenj-j, ranjên; (V) råej, -ên, råej-j, råejên; (Ø) (Dær blöw æn ran', Dær hwo æ fløêd haed Gåên op té* = der blev en rand, der hvor fløden var gået op til) *(Hs)*

randbemærkning no *ranbémærkning; (H) ranjbémærkning; (V) rajbémærkning; (Ø)* (se mærkning)

rane uo *raên, -ër, raênt, h. r.; (H) (han ær kén' for åh raên té sæ* = han er kendt for at rane til sig) *(H)*

rang no *rang, æ r.; (Hs) rang; (Hn) rang, -ên; (V,Ø)*

rangle no *rangêl, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rangêl; (Hn) rangêl, -n, ranglër, -n; (V,Ø) (Dænj/Dæj béttê hår lie fåt æn nyj rangêl* = den lille har fået en ny rangle) *(V/Ø)*

rangle uo *rangêl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

ranglet to *rangêlt; (H,V) ranglê; (Ø) (han/haj war æn rangêlt knæjt* = ham var en ranglet knægt) *(H/V)*

rank to *rank; (H) rånk; (V,Ø) (hanj/haj war rånk i röwwên* = han var rank i ryggen) *(V,Ø)*

ranke (sig) uo *rank sæ, -ër sæ, -ê sæ, h. -ê sæ; (H) rånk sæ, -ër sæ, -ê sæ, h. -ê sæ; (V,Ø)*

ransage uo *ransaêg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Øm) ransaêw, -ër, -ê, h. -ê; (Ø)* (politiudtryk) (*æ politi hår ransaegê æ huws* = politiet har ransaget huset) *(Hs)*

ransel no *ransêl, æ r., -ër , æ r.; (Hs) ransêl; (Hn) ransêl, ranslên, ranslër, -n; (V,Ø)*

ransmand no (se røver)

rap no *rap, æ r., rap, æ r.; (Hs) rap; (Hn) rap, -pên, rap, -përn; (V,Ø)* (håndredskab til roeoptagning)

rap to *rap; (H,V,Ø) (hon war rap poh fingërn* = hun var rap på fingrene) *(V,Ø)*

rapfodet to *rapfæddë; (H,V,Ø)* (omskr. t.: *rap poh fæddërn/Guê té åh løeb* = rap på fødderne/god til at løbe) *(V/Ø)*

rapkæftet to *rapkjæftê; (H) rapkæfte; (V,Ø) (ringêlkæbê; Øland) (hon war æn rapkæftê kuên, ék té åh lok mojjên poh* = hun var en rapkæftet kone, ikke til at lukke munden på) *(V,Ø)*

rappe uo *rap, rappër, rappê, h. rappê; (H,V,Ø) (æ muër rappê æ wæg i æ stöl* = mureren rappede væggen i stalden) *(Hs)* (rappe en mur)

rappenskralde no *rabbênskraêl, æ r., -lër, æ -lër; (Hs) rabbênskraêl, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø) (hon war æn slem' rabbênskraêl* = hun var en slem rappenskralde) *(H,V,Ø)*

rapse uo *raps, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ skuêlbar' rapsër for möj' i æ Bruws* = skolebørnene rapser for meget i brugsen) *(Hs)*

rapseri no *rapsêrij, æ r., -jër, æ -jër; (Hs) rapsêrij; (Hn) rapsêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø) (rasêrijjërn war weh åh ta öwwërhånj'* = rapserierne var ved at tage overhånd) *(V)*

rar to *råê; (H,V,Ø) (han war no såên æn råê man'* = han var nu sådan en rar mand) *(H)*

rase (ud) uo *raes uw', -ër uw', raest uw', h. raest uw'; (H,V,Ø) (han fék raest uw fræ æ måe oh* = han fik raset ud fra om morgenen) *(Hs)*

rasende to (omskr. t.: *wæër Gal'* = være gal) *(H,V,Ø)*

raseri no *rasërij, æ r.; (Hs) rasërij, -jê; (V,Ø)*

raserianfald no *rasêrijanfal'; (H,V,Ø)* (se fald)

rasle uo *rassêl, raslër, rassêlt, h. rassêlt; (H,V,Ø) (sol-Datërn rassêlt mæ Djær sablër* = soldaterne raslede med deres sabler) *(V,Ø)*

rasp no *rasp, æ r.; (Hs) rasp; (Hn) rasp, -ên; (V,Ø)* (grovfil)

raspe uo *rasp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (ruwwërn blywwër raspê fön+n kyërn foër Dæm åh iæ* = roerne bliver raspet før køerne får dem at æde) *(V,Ø)*

rastløs to *rastløes; (H,V,Ø)*

rat no *rat, æ r., rat, æ r.; (Hs) rat; (Hn) rat, rattê, rat, rattên (V,Ø) (rattê séjjër for Deh mjest i wænstër siéj i bilërn hærhjæm-m* = rattet sidder for det meste i venstre side i bilerne herhjemme) *(V,Ø)*

ration no *rasjon, æ r., -ër, -ër; (Hs) rasjon; (Hn) rasjon, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

rationere uo *rationiër, rationiër, rationiër, h. rationiër; (H,V,Ø) (onnër kriên war ålteng rationiër* = under krigen var alting rationeret) *(H)*

ratlås no *ratloes (H,V,Ø)* (se lås)

ratslør no *ratslør; (H,V,Ø)* (se slør) *(Dær ska hælst ét wæër for möj' ratslør i æ bijl* = der helst ikke være for meget ratslør i bilen) *(Hs)*

rav no, *æ r., (Hs) raw; (Hn) raw, rawwê; (V,Ø) (rawwê ska sliebês føër Deh ka browwês té smøkkër* = ravet skal slibes, før det kan bruges til smykker) *(V,Ø)*

ravage no *rawasjê, æ r.; (Hs) rawasjê; (Hn) rawasjê, -n; (V,Ø) (Deh war æn wæër rawasjê, Di fék lawwê* = det var en værre ravage, de fik lavet) *(H,V,Ø)*

ravgal to *rawGal; (H,V,Ø) (Deh ær rawGal, Deh hær* = det er ragalt det her) *(H,V,Ø)*

ravjysk to *rawjysk; (H,V,Ø) (Di snakkê rawjysk* = de snakker ravjysk) *(H,V,Ø)*

ravn n *rawn, æ r., raewn, æ r.; (Hs) rawn; (Hn) rawn, -ên, raewn, æ r.; (V,Ø) (Dær ær æ'tërhånnên mannê par rawn i Han Herrê* = der er efterhånden mange par ravne i Han Herred) *(Hs)*

ravndug no *rawnDog; (H,V,Ø)* (se dug) *(rawnDog war nøej möj' stærk lærrê* = ravndug var noget særlig stærkt lærred) *(H,V,Ø)*

realisere uo *realisiër, realisiër, realisiër, h. realisiër; (H,V,Ø) (han realisiër ålt, hwa han ka kom té* = han realiserer alt, hvad han kan komme til) *(H)*

reb no *réêb, æ r., réêb, æ réêb; (Hs) réêb; (Hn) réêb, -ê, réêb, -ên; (V,Ø)*

rebe uo *réêb, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di måtte réêb sæjlên* = de måtte rebe sejlene) *(H,V,Ø)*

rebslager no *rébslåër, æ r., -r, æ -r; (Hs) rébslåër; (Hn)*

rébslåër, -n, -r, -n; (V,Ø)

rebstige no *rébstieg; (H) rébstiéj; (V,Ø)* (se stige)

red no *ræj', æ r.; (Hs) ræj'; (Hn) ræj', -jæn; (V,Ø) (Deh ær billi åh ankër op poh æ ræj'* = det er billigt, at ankre op på reden) *(Hs)*

redde uo *ræéj, ræjjër, ræjjê, h. ræjjê; (H,V,Ø) (hanj/haj fék ræjjê sæ i laj'* = han fik reddet sig i land) *(Ø)*

rede 1 no *ré-ê, æ r., ré-ër, æ r.; (Hs) ré-ê; (Hn) ré-ê, ré-ên, ré-ër, ré-ërn; (V,Ø)* (fuglerede)

rede 2 to *réê; (H,V,Ø)* (at være klar til noget) *(ær Do réê té åh ta oh stéh?* = er du rede til at tage af sted?) *(H,V,Ø)*

rede 3 uo *réh* el. *re-ê, re-ër, ræ-êj, h. ræj'; (H,V,Ø) (böhnên hår ræj' Djær sæ-êng* = børnene har redt deres senge) *(V,Ø)*

redefuld to *réêful'; (H,V,Ø) (Di haê fåt sæ æn réêful' ongër* = de havde fået sig en redefuld unger) *(H,V,Ø)*

redegøre uo (omskr. t.: *Gjøër/Gøër ré-ê for* = gøre rede for) *(H/V,Ø)* (se gøre) *(han blöw inkal' té æ skattêwæsên for åh Gjøër ré-ê for hans intægtër* = han blev indkaldt til skattevæsnet for at gøre rede for hans indtægter) *(Hs)*

redegørelse no (omskr. t.: *béskrywwêls* = beskrivelse) *(H,V,Ø)*

redekam no *réêkam; (H) réêkåm; (V,Ø)* (se kam)

redelig to *réêlê; (H,V,Ø) (ærlê åh réêlê* = ærlig og redelig) *(H,V,Ø) (hanj ær æn ærlê åh réêlê politikër!* = han er en ærlig og redelig politiker) *(V)*

redelighed no *réêlihéd, æ r.; (Hs) réêlihéd; (Hn) réêlihé, -ên; (V,Ø) (réêlihéd ær æn Gue téng* = redelighed er en god ting) *(H)*

redning no *rædning, æ r.; (Hs) rædning; (Hn) rænéng, -ên; (V,Ø)*

redningsbælte no *rædningsbælt; (H) rænéngsbælt; (V,Ø)* (se bælte)

redningsbåd no *rædnéngsboed; (H) rænéngsboed; (V,Ø)* (se båd)

redningskrans no *rædnéngskrans; (H) rænéngskrånjs; (V) ræjnénskråjs; (Ø)* (se krans)

redningsløs to *rædnéngsløes; (H) rænénsløes; (V,Ø) (Di war rædnéngsløes fortawt* = de var redningsløst fortabt) *(V,Ø)*

redningsmand no *rædnéngsman'; (H) ræjnengsmanj'; (V) ræjninsmaj'; (Ø)* (se mand)

redningsplanke no *rædnéngsplånk; (H) ræjnéngsplånk; (V,Ø)* (se planke)

redningsvest no *rædnéngswæst; (H) rænéngswæst; (V,Ø)* (se vest) *(folk i løstboêd sku åltijjër ha rænéngswæst poh, nær Di ær poh æ haw* = folk i lystbåde skulle altid have redningsvest på, når de er på havet) *(Hs)*

redningsvæsen no *rædnéngswæsên; (H) rænéngswæsên; (V,Ø)* (se væsen)

redskab no *ræskab, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ræskab; (Hn) ræskab; -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)* (se skab) *(Deh ær æn Gue téng åh ha mannê ræskabër, hwés jæn hår æ huws mæh haêw* = det er en god ting at have mange redskaber, hvis man har et hus med have) *(V,Ø)*

redskabsskur no *rædskabsskuwër; (H)* (se skur)

regel no *regl, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) regl; (Hn) regl, -n, -ër, -ërn; (Øm) rewl, -n, -ër, -ërn; (V,Øø) (a töws, Deh ær træls mæ for mannê rewlër* = jeg synes, det er træls med for mange regler) *(H,V,Ø)*

regelbunden to *reglbunnên; (H) rewlbunjên; (V) reglbujjên; (Øm) rewlbujjên; (Øø)*

regelmæssig to *reglmæssi; (H,Øm) rewlmæssi; (V,Øø)*

regelret to *régêlræt; (H,Øm) réwwêlræt; (V,Øø) (Deh ær wæër åh wæër formöj' æn for lét réwwêlræt* = det er værre at være for meget end for lidt regelret) *(V,Øø)*

regere uo *réGiër, réGiër, réGiër, h. réGiër; (H,V,Ø)*

regering no *réGéring, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) réGéring; (Hn) réGéring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (réGéringên ka kon regéër, hwes Dænj hår flértal i Folkêtengê* = regeringen kan kun regere, hvis den har flertal i Folketinget) *(V)*

regfrakke no *ræ-ênfrak'; (H,V,Ø)* (se frakke)

regn no *ræên, æ r.; (Hs) ræên; (Hn) ræn, -ên; (V,Ø) (lawtrøkkên kommër, Deh jæn ættër Deh åjnt, så ræn+n ræênër, Daw ættër Daw* = lavtrykkene kommer, det ene efter det andet, så regnen regner dag efter dag) *(V,Ø)*

regnbue no *ræenbå-êw; (H,V,Ø)* (se bue)

regnbyge no *ræênbøéj; (H) ræênbyéj; (V,Ø)*

regnbyge no *æêl; (H)* (lille regnbyge) *ræêbøj; (H) rænbyéj; (V,Ø)* (se byge)

regndråbe no *ræênDroeb; (H,V,Ø)* (se dråbe)

regndråbe no *ræênDroeb; (H,V,Ø) (æn ræênDroeb ær*

lisåm æn lins, som jæn ka sij æn béllê i, oh hwa Dær ær bãew wéh Drobên = en regndråbe er ligesom en linse, som man kan se et billede i, af hvad der er bag ved dråben) *(V,Ø)*

regne 1 uo (vandregn) *ræ-ên, ræ-ênër, ræ-ênt, h. ræ-ênt; (H,V,Ø) (nær Deh ræ-ênër, séjjër a éj-j å lawwër rænnstøkkër* = når det regner, sidder jeg inde og laver regnestykker) *(Øm)*

regne 2 uo bøjes som regne 1. (regning)

regne med uo *sæddên; (H,V) sædréng; (Øm) særréng; (Øø)* (at regne med noget eller nogen, stole på noget eller nogen) (anvendes ganske ofte i negativ betydning: ikke at kunne regne med nogen eller noget)

regnebog no *ræ-ênbog; (H,Øm) ræ-ênbow; (V,Øø)* (se bog)

regnefejl no *ræ-ênfæjl; (H,V,Ø)* (se fejl) *(Deh ær mæjjêskli, mæn træls åh laew ræ-ênfæjl* = det er menneskeligt , men træls at lave regnefejl) *(Ø)*

regnehæfte no *ræ-ênhæft; (H,V,Ø)* (se hæfte)

regnemaskine no *ræ-ênmaskijn; (H,V,Ø)* (se maskine)

regnestok no *ræ-ænståk; (H,V,Ø)* (se stok) *(fön+n Di åpfaj' Di elektronisk ræ-ênmaskijnër, browt Di ræ-ênståk té matématisk uwræningër* = før de opfandt de elektroniske regnemaskiner, brugte de regnestokke til matematiske udregninger) *(Ø)*

regnestykke no *ræ-ênstøk; (H,V,Ø)* (se stykke) *(Di hår mannê ræenstøkkër for, som Di ska laew hjæem* = de har mange regnestykker for, som de skal lave hjemme*) (V,Ø)*

regnfuld to *ræ-ênful'; (H,V,Ø) (Deh hår wæt æ ræ-ênful' æ'tëroër* = det har været et regnfuldt efterår) *(H)*

regning no *ræ-êning, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ræ-êning; (Hn) ræ-ênéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (åll rænéngër ær betal'* = alle regninger er betalt) *(Hn)*

regnmåler no *ræênmålër; (H,V,Ø)* (se måler)

regnorm no *ræ-êworm; (H,V,Ø)* (se orm) *(Di sæjjër, at hwés jæn howwër æn ræênworm öwwër, så kommër Dær tow uw oh æ* = de siger, at hvis man hugger en regnorm over, så kommer der to ud af det) *(H,V,Ø)*

regnskab no *ræênskab; (H,V,Ø)* (se skab)

regnskabsbog no *ræênskabsboeg; (H) ræênskabsboew; (V,Ø)* (se bog)

regnskabsføring no *ræênskabsføring; (H,V,Ø)* (se føring)

regnskabskyndig to *ræênskabskynDi; (H,V,Ø) (Deh ær skjön åh ha æn ræênskabskønDi té åh laew æ ræênskabër* = det er skønt at have en regnskabskyndig til at lave regnskaberne) *(Hs)*

regnslag no *ræênslaeg; (H,Øm) ræênslaw; (V,Øø)* (se slag)

regnspove n *ræênspoêw; (H,V,Ø)*

regntid no *ræêntij; (H,V,Ø)* (se tid)

regnvand no *ræênwan'; (H) ræênwånj; (V) ræênwåj; (Ø)* (se vand)

regnvejr no *ræênwæjlê; (H) ræênwér; (Ø)* (se vejr)

regulere uo *régulijër, régulijër, régulijër, h. régulijër; (H,V,Ø) (æ jægër-r sé-ër, at Di réguliër æ béstan' oh Gæjs, Deh bétyjjër, at Di skyjjër æn Diêl oh Dæm* = jægerne siger, at de regulerer bestanden af gæs, det betyder, at de skyder en del af dem) *(Hs)*

reje no *ræéj, æ r., ræjjër, æ r.; (Hs) ræéj; (Hn) ræéj, ræjjên, ræjjër, -n; (V,Ø) (Di fångër mannê ræjjër i Grönlan'* = de fanger mange rejer i Grønland) *(H)*

rejekutter no *ræéjkuttër; (H,V,Ø)*

rejnfan n *ræjnfan'; (H,V,Ø)* (plante)

rejse no *ré-ês, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ré-ês; (Hn) ré-es, -n, -ê, -ërn; (V,Ø)*

rejse uo *ré-ês, re'-sër, ré-êst, h. ré-êst; (H,V,Ø)*

rejsefeber no *ré-êsfébër; (H) ré-êsféwwër; (V,Ø)* (se feber) *(nuen blywwër så opstæmt, nær Di ska uw åh ré-ês, at Di næjstên blywwër syew, åh Deh kallër Di ré-êsféwwër* = nogen bliver så opstemte, når de skal ud at rejse, at de næsten bliver syge, og det kalder de rejsefeber) *(H,V,Ø)*

rejsegilde no *ré-êsGiêl-l; (H,V,Ø)* (se gilde)

rejsende to *réêsên'; (H,V,Ø)*

rejsevant to (omskr. t. f. eks.: *jæn, som ær wænt' té åh ré-ês* = én, som er vant til at rejse) *(H,V,Ø)*

rejsning no *ré-êsning, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ré-êsning; (Hn) ré-êsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (huwsê war mæ hyw' ré-êsning; (H)*

reklame no *réklaêm, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) réklaêm; (Hn) réklaêm, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

reklamere uo *réklamiér, réklamiér, réklamiér, h. réklami-*

ér; (H,V,Ø) (han réklamiër mjést for sæ siêl = han reklamerer mest for sig selv) *(H)*

rekrut no *rékrut, æ r., -tër, æ -tër; (Hs) rékrut; (Hn) rékrut, -tên, - tër, -tërn; (V,Ø) (rékruttérn blywwër åltijjër jawwê uw åh krãwl i pløër-r* = rekrutterne bliver altid jaget ud at kravle i pløret) *(V,Ø)*

religion no *relioên, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) relioên; (Hn) relioên, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

religiøs to *reliøes; (H,V,Ø) (haj æ möj' reliøes, haj Goër i kærk hwæër sönDa* = han er religiøs, han går i kirke hver søndag) *(Ø)*

rem no *rem', æ r., rem-m, æ rem-m; (Hs) rem'; (Hn) rem', remmên, rem-m, remmên; (V,Ø)*

remse no *ræms, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ræms; (Hn) ræms, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

remse uo *ræms, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon ku ræmsên uddênoh* = hunkunne remsen udenad) *(V,Ø)*

remskive no *ræmskyew; (H,V,Ø)* (se skive)

remtræk no *ræmtræk; (H,V,Ø)* (se træk) *(ræmskywwër åh ræmtræk war æn fårli téng i Di Gammêl wærkstéhër, mannê ær kommê té skåê poh Dænj kånto* = remskiver og remtræk var en farlig ting i de gamle værksteder, mange er kommet til skade på den konto) *(V)*

ren n *ré-ên; (H,V,Ø)* (rensdyr)

ren 1 to *ræên; (H,V,Ø) (haj war så ræên som æn nyjwaskê båênêröw* = han var så ren som en nyvasket barnerøv) *(Ø)*

ren 2 to *ræên; (V,Ø) (Deh ær æn ræên fornöwwels åh wæër té stéhê hæê* = det er en ren fornøjelse at være til stede her) *(V,Ø)*

rend no *ræn'; (H) rænj'; (V) ræj'; (Ø) (wi hår æn béttê sték i ræj' Dræng, té åh klåër æ* = vi han en lille stik i rend dreng til at klare det) *(Ø)*

rende no *ræn-n, æ r., rænnër, æ rænnër; (Hs) ræn-n; (Hn) raenj, -ên, -ër, -ërn; (V) raéj, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

rende uo *ræn-n, rænnër, ræn', ær ræn'; (H) rænj-nj, ræn'-jër, rænj', ær rænj'; (V) raêj, rajjër, raj', ær raj'; (Ø)*

rendemaske no *rænmask; (H) ræjnmask; (V) ræjmask; (Ø)* (se maske) *(hon war æ lywli kwéjfolk, åh nøej oh æn rænmask* = hun var en livlig kvinde, noget af en rendemaske) *(V,Ø)*

rendesten no *ræn-nstiên; (H) ræjnstiên; (V) ræéjstiên; (Ø)* (se sten)

rengøre uo (omskr. t.: *Gjøër/Gøër ræ-ên* = gøre rent) *(H/V,Ø)* (se gøre)

rengøring no *ræênGjøring, æ r.; (Hs) ræênGjøring; (Hn) rænGjøring/rænGøring, -ên; (V,Ø)*

renholde uo (omskr. t.: *åh håel ræên;* = at holde ren(t)) *(H,V,Ø)* (se holde) *(hanj war Gue té åh håel ræên i hans huws* = han var god til at holde rent i sit hus) *(V)*

renlig to *ræênle; (H,V,Ø) pøgên, rænfar; (Ø)* (renlig, prober, nøjagtig i arbjdet. Bruges dog mest i negativ forbindelse: *hon æ ék pøgên* = hun er ikke renlig) *(Ø) rænfar; (Ø) (hon hår ry for å wær rænfar, hon hår æ probër hjæm* = hun har ry for at være renlig, hun har et probert hjem) *(Ø)*

renlighed no *rænlihéd, æ r.; (Hs) rænlihéd; (Hn) rænlihéh, -ên; (V,Ø) (rænlihéd ær æn Guê téng, baër Dæh ét blywwër for möj'* = renlighed er en god ting, bare det ikke bliver for meget) *(H)*

rensdyr n *rænsDyjjê; (H,V,Ø)*

rensdyrlav no *rænsDyjjêlaw; (H,V,Ø)* (se lav)

rense uo *ræns, -ër, -t, -t; (H,V,Ø) (æ'tër Deh spétakkêl blöw Dær renst Gott uw i æ partij'* = efter det opgør blev der renset godt ud i partiet) *(Hs)*

renselse no *rænsêls, æ r.; (Hs) rænsêls; (Hn) rænsêls, -ên; (V,Ø) (nuên trowwër, at æ sjæêl ska Gjæmmêl æn rænsêls fahr Dæn ka blyew Gue nåk, té åh kom-m i æ hémmêl* = nogen troe, at sjælen skal gennem en renselse før den kan blive god nok, til at komme i himlen) *(Hs)*

renseri no *rænsërij, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rænsërij; (Hn) rænsërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø) (Dær ær ék så mannê rænsërijjër miër* = der er ikke så mange renserier mere) *(V,Ø)*

renskrive uo *ræenskryêw, (H,V,Ø)* (se skrive) *(no åm Daew skrywwër snår såe åll poh kompjutër, mæn fön+n måt jæn føst skryew kladdër, åh nær Di wae rættê, sku Di ræênskryewwês* = nu om dage skriver snart sagt alle på komputer, men førhen måtte man først skrive kladder, og når de var rettet, skulle de renskrives) *(Hs)*

renskrivning no (se skrivning)

renskuret to *ræênskuwwër; (H,V,Ø)* (se skure) (*Dær ær ræenskuwwër ållstéjjër i huwsê, siêl ongërn ær blöwwên ræenskuwwër-r baew øërn* = der er renskuret alle steder i huset, selv ungerne er blevet renskuret bag ørerne) *(V,Ø)*

rentabel to *ræntabêl; (H,V,Ø) (Deh ær twiwlsom, åm Deh ka løn-n sæ, åh åm Deh ær ræntabêl åh Dryew lajbrow i Danmark* = det er tvivlsomt, om det kan lønne sig, og om

det er rentabelt at drive landbrug i Danmark) *(Ø)*

rente no *rænt, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rænt; (Hn) rænt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

rentefod no *ræntfuêd; (H) ræntfuê; (V,Ø)* (se fod) *(Di sijêst mannê oër hår ræntfuêdên wot möj' law* = de sidste mange år har rentefoden været meget lav) *(V,Ø)*

rentefri to *ræntfrij; (H,V,Ø) (Deh ær blöwwên alménlê åh foh ræntfriéj låen i huews no åm Daêw* = det er blevet almindeligt, at få rentefrie lån i huse nu om dage) *(H,V,Ø)*

renteindtægt no *ræntintægt; (H,Øm) rænténtæwt; (V) ræntéjtæwt; (Øø)* (se indtægt)

rentenyder no *ræntnydër; (H) ræntnyjër; (V,Ø)* (se nyder) *(i Daew moh æ, mæh Dæj laew ræntfuê, wæër swær åh löew oh sinj ræntër* = i dag må det, med den lave rentefod være svært at leve af sine renter) *(Ø)*

rentesregning no *ræntêsræning; (H,V,Ø)* (se regning)

renteudgift no *ræntuGywt; (H,V,Ø)* (se udgift)

renvasket to *ræênwaskê; (H,V,Ø) (åll æ baër war blöwwên ræênwaskê, fön+n Di måt kom té føssêlsDaw* = alle børnene var blevet renvasket, før de måtte til fødselsdag) *(V,Ø)*

reol no *réol, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) réol; (Hn) réol, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

reolplov no *réolplow; (H,V,Ø)* (se plov)

reparation no *reparasjon; (H,V,Ø)*

reparere uo *répariër, répariër, répariër, h. répariër; (H,V,Ø) (Deh ær skjön, hwes æ bijl ka répariërs, Deh ær så Dyjjê, hwes jæn ska kyeb æn nyj* = det er skønt, hvis bilen kan repareres, de er så dyrt, hvis man skal købe en ny) *(Hs)*

reprimande no *réprimanDê, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) réprimanDê; (Hn) réprimanDê, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Do ska ék Gi mæ réprimanDër* = du skal ikke give mig reprimandër) *(V,Ø)*

repræsentant no *répræsêntant; (H,V,Ø)*

respektabel to *réspéktabêl; (H,V,Ø) (Di war uw oh æn réspéktabêl famillê* = de var ud af en respektabel familje) *(H,V,Ø)*

respektere uo *réspektijër, réspektijër, réspektijër, h. réspektijër; (H,V,Ø) (Deh ær Gott, hwés folk ka réspektijër hwærajjër* = det er godt, hvis folk kan respektere hinanden) *(H,Ø)*

respektløs to (omskr. t.: *et/ék åh ha réspekt for* = ikke at have respekt for) *(H/V,Ø)*

rest no *ræjst, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ræjst; (Hn) ræjst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (wi ska sij åh fo lawwê nøej mæjjêsmah oh åll réjstërn* = vi skal se at få lavet noget middagsmad af alle resterne) *(V,Ø)*

restparti no *ræjstpartij; (H,V,Ø)* (se parti) *(forætningên faj nuen réjstpartijjër, som Di sålt billi* = forretninger fandt nogle restpartier, som de solgte billigt) *(Ø)*

resultat no *résultat, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) résultat; (Hn) résultat, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

resultatløs to (omskr. t.: *åh wæër uwên resultatër* = at være uden resultater) *(H,V,Ø)*

ret 1 no *ræt, æ r., -tër, æ -tër (Hs) ræt; (Hn) ræt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)* (juridisk ret) *(ånjërrættên i Fjærslê blöw niërlå mæ uwGångên oh towtusinåhsæws* = underretten i Fjerritslev blev nedlagt med udgangen af 2006) *(V)*

ret 2 no *ræt, æ r., ret, æ r.;(Hs) ræt; (Hn) ræt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)* (en spise)

ret bio *swåê; (H,V,Ø)* (*Deh wåër ék swåê læeng* = det varer ikke ret længe) *(H,V,Ø)* (*han æ æn bætte swåê Dræng* = han er en gæv dreng) (kun *H*) *(hanj/haj æ ék swåê klog* = han er ikke ret/særlig klog) *(V/Ø)*

ret, rette to *ræt, rættê; (H,V,Ø)* (*wi ær poh rættê wæj'* = vi er på rette vej) *(V,Ø)*

retfærdig to *rætfærDi; (H,V,Ø)*

retfærdighed no *rætfærDihéd, æ r.; (Hs) rætfærDihéd; (Hn) rætfærDihé, -ên; (V,Ø)*

rethaverisk to (omskr. t.: *åh hål öwwërDröwwênt poh sijn ræt* = at holde overdrevet på sin ret) *(H,V,Ø)*

retlede uo (se lede)

retlinet to *rætlijnê; (H,V,Ø) (haj war kæj' for åh wæër æn rætlijnê maj'* = han var kendt for at være en retlinet mand) *(Ø)*

retmaske no (se maske)

retning no *rætning, æ r. -ër, æ -ër; (Hs) rætning; (Hn) rætning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

retshjælp no *rætshjælp; (H,V,Ø)* (se hjælp)

retside no *rætsiéj; (H,V,Ø)* (se side) *(rætsijên ær Deh mosat oh wrangsijên poh stréktøwwê* = retsiden er det modsatte af vrangsiden på strikketøjet) *(V,Ø)*

retsindig to *rætsinDi; (H,V,Ø) (hanj ær æn rætsinDi maj'* = han er en retsindig mand) *(V)*

retskendelse no *rætskænnêls; (H) rætskænjêls; (V) rætskæjjêls; (Ø)* (se kendelse)

retskreds no *rætskrés; (H,V,Ø)* (se kreds)

retskrivning no *rætskrywning; (H,V,Ø)* (se skrivning)

retsløs to *rætsløes; (H,V,Ø) (i æn rætsstat ska Dær ék wæër nuen, som ær rætsløes* = i en retsstat skal der ikke være nogen, som er retsløse) *(V,Ø)*

retssag no *rætssâêg; (H) rætssãew; (V,Ø)* (se sag)

retssal no *rætssaêl; (H,V,Ø)* (se sal)

retsstridig to *rætstriDi; (H,V,Ø)*

rette uo *ræt', rættër, -rættê, h. rættê; (H,V,Ø) (læëréjjên war möj' stræng mæ åh ræt' ål fæjln* = lærerinden var meget streng med at rette alle fejlene) *(Ø)*

rettelse *no rættêls, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rættêls; (Hn) rættêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (rættêlsërn blöw såt mæ røt', så Di war té åh sij* = rettelserne blev sat med rødt, så de var til at se) *(V,Ø)*

rettergang no *rættërGang; (Hs) rættërGang; (Hn) rætt-tërGång; (V,Ø)* (se gang)

rettesnor no *rætsnor; (H,V,Ø)* (se snor) *(Deh war hanjs rætsnor for, hwoDan Dær sku hanjlês* = det var hans rettesnor for, hvordan der skulle handles) *V)*

rettidig to *rættiDi; (H,V,Ø) (han kam rættiDi té æ Géné-ralforsamling* = han kom rettidigt til generalforsamlingen) *(Hs)*

rettighed no *rættihéd; (H) rættihéh; (V,Ø) (wi ska åll ha Di sam-m rættihéhër* = vi skal alle have de samme rettighe-der) *(V,Ø)*

rettroende to *rættrowwên; (H,V,Ø) (sjow nåk ær mannê rélijonër rættrowwên, mæn poh hwæër Djær måêd* = sjovt nok er mange religioner rettroende, men på hver deres måde) *(H,V,Ø)*

retvendt to *rætvæn'; (H) rætwænj'; (V) rætwænj'; (Ø) (Deh sie-ër sjow uw, hwes jæn skywtër æn rætwæn' billêd mæ æn spæjlwæn'* = det ser sjovt ud, hvis man skifter et retvendt billede med et spejlvendt) *(H)*

retvinklet to *rætwinklê; (H,V,Ø) (han tæjnt æn rætwinklê trekånt* = han tegnede en retvinklet trekant) *(H)*

rev no *rew, æ r., rew, æ rew; (Hs) rew; (Hn) rew, -wê, rew, -wên; (H,V,Ø)*

revl no *ræwl, æ r.; (Hs) ræwl; (Hn) ræwl; -ê; (V,Ø) (ræwl åh krat* = revl og krat) *(H,V,Ø)*

revle no *ræwl, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ræwl; (Hn) ræwl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (jæn ska wæër forsewti, nåe jæn swömmër uw té Dænj/Dæj tréddê ræwl* = man skal være forsigtig, når man svømmer ud til den tredie revle) *(V,Ø)*

revling *n rewling; (H,V,Ø) (*hedeplante)

revne no *ræwn, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ræwn; (Hn) ræwn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

revne uo *ræwn, -ër, -t, ær -t; (H,V,Ø) (balonnên ær ræwnt* = balonnen er revnet) *(V,Ø)*

revnefærdig to *ræwnfærDi; (H,V,Ø)*

revse uo *ræws, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (jæn ska pas poh ét åh ræws æ bar for möj', Deh ka Gi bagslaw* = man skal passe på ikke at revse børnene for meget, det kan give bagslag) *(Hs)*

revselse no *ræwsêls, æ r.; (Hs) ræwsêls; (Hn) ræwsêls, -n; (V,Ø)*

revser no *ræwsër, æ r.; (Hs) ræwsër; (Hn) ræwsër, -n; (V,Ø) (hanj war æn hoër ræwsër, Dæj præjstêmanj'* = han var en hård revser, den præstemand) *(V)*

ri uo *rij, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon riéjê hwollê i bowsërn* = hun riede hullet i bukserne) *(V,Ø)*

ribbe no *rib, æ r., -bër, æ -bër; (Hs) rib; (Hn) rib, -bên, -bër, -bërn; (V,Ø)*

ribbe uo *rib, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (udplyndre) *(tywwên hae ribbê huwsê for ålt, hwa Dær ku lawwês pæeng oh* = tyvene havde ribbet huset for alt, hvad der kunne laves penge af) *(V,Ø)*

ribs no *rébs, æ r.; (Hs) rébs; (Hn) rébs, -ê; (V,Ø)*

ribsbusk no *rébsbosk; (H,V,,Ø)* (se busk)

ribstrikning no *rébstrékning; (H,V,Ø)* (se strikning)

ridder no *riddër, æ r., -r, æ -r; (Hs) riddër; (Hn) riddër, -n, -r, -n; (V,Ø) (riddërn oh Deh ronj bowwër* = ridderne af det runde bord) *(V)*

riddersporе n *riddërspoër; (H,V,Ø)* (plante)

ride uo *riê, riër, ræj', h. ræjjên; (H,V,Ø)*

ridebane no *riebaên; (H,V,Ø)* (se bane)

ridefoged no *riefowwêd; (H) riefowwê; (V) riefoê; (Ø)*

(Dær hængër nøej réjti ubéhawwêli wé oër riefoê = der hænger noget rigtig ubehagelige ved ordet ridefoged) *(Ø)*

ridehest no *riehæjst; (H,V,Ø)* (se hest)

ridepisk no *riepisk; (H,V,Ø)* (se pisk) *(ål ryttër-r ska ha sæ æn riepisk, té nær/når Di ska poh rietuwr* = alle ryttere skal have sig en ridepisk, til når de skal på ridetur) *(H/V,Ø)*

ridesti no *riestij'; (H,V,Ø)* (se sti)

ridestøvler no *riestöwlër; (H,V,Ø)* (se støvler)

ridetur no *rietuwr; (H,V,Ø)* (se tur)

ridning no *riening, æ r.; (Hs) riening; (Hn) riening, -ên; (V,Ø) (Dær ær fliê Gångartër té riening: skrit, traw, Gallop åh så tölt, Dænj/Dæj sijst ka kon Di islanjsk hæjest klåër* = der er flere gangarter til ridning: skridt, trav gallop og så tølt, den sidste kan kun islandske heste klare) *(V/Ø)*

rids no *rés, æ r., rés, æ r.; (Hs) rés; (Hn) rés, -sê, rés, -sên; (hon war Gue té åh laew æ horti rés* = hun var god til at lave et hurtiget rids) *(H,V,Ø)* (en tegning)

ridse no *ris-s, æ r., rissër, æ r.; (Hs) ris-s; (Hn) ris-s, rissên, rissër, -n; (V,Ø) (Dæn histårjê Ga ham nuen rissër i æ lak* = den historie gav ham nogen ridser i lakken) *(Hs)*

ridse uo *ris, -sër, -t, h, -t; (H,V,Ø)*

riffel no *réffêl, æ r., réflër, æ r.; (Hs) réffêl; (Hn) réffel, réfln, réflër, -n; (V,Ø)*

riffelskud no *réffêlskåd; (H,V,Ø)* (se skud)

riffelskytte no *réffêlskøt; (H,V,Ø)* (se skytte)

riflet to *réflê; (H,V,Ø) (hånjtawwê war réflê, så Deh war næmmër åh hål-l fat poh* = håndtaget var riflet, så det var nemmere at holde fat på) *(V,Ø)*

rift no *réft, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) réft; (Hn) réft, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (kattên Ga ham nuên réftër* = katten gav ham nogen rifter) *(V,Ø)*

rig no *riG, æ r.; (Hs) riG; (Hn) riG, riGGên; (V,Ø)* (sejlerudtryk)

rig, rige to *rig, rieg; (H,V,Ø)*

rigdom no *riegDom, æ r. -ê, æ -ê; (Hs) riegDom; (Hn) riegDom, -mên, -mê, -mên; (V,Ø) (riegDom ær fårli, mæn Deh ær rar nok mæ lét oh æn* = rigdom er farlig, men det er rart nok med lidt af den) *(H,V,Ø)*

rige no *rieg, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rieg; (Hn) rieg, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (i åll Di riegër åh lanj-nj* = i alle de riger og lande) *(V)*

rigelig to *rieglê; (H,V,Ø) (han haed fåt rieglê mæh proviant mæ sæ poh æ tuwër* = han havde fået rigeligt med proviant med sig på turen) *(Hs)*

rigge uo *riG, -Gër, -Gê, h. -Gê; (H,V,Ø)* (sejlerudtryk) *(Di ær klår té åh sæjl, æ'tër at Di hår riGGê æ skiebê* = de er klar til at sejle, efter at de har rigget skibet) *(Hs)*

rigmand no *riegman'; (H) riegmanj'; (V) riegmaj'; (Ø)* (se mand)

rigning no *riGning, æ r., -ër, æ r.; (Hs) riGning; (Hn) riGning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (sejlerudtryk)

rigsdag no *riegsDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

rigsdansk to *riegsDansk; (H,V,Ø)*

rigsmål no *riegsmoêl; (H,V,Ø)* (se mål) *(riegsmoêlê ær Deh, wi ær blöwwên jæns om, ska wæër Deh åffênliéj Dansk* = rigsmålet er det, vi er blvet enige om skal være offenlige dansk) *(V,Ø)*

rigssprog no *riegssproeg; (H,V,Ø)* (se sprog)

rigtig, rigtige, rigtigt to *réjti, réjtiéj, réjti; (H,V,Ø)* også: *ré-êlê* = rigtig/redelig*; (H,V,Ø) (Deh béror poh, hwa jæn töws, åm nøej ær réjti hællër forkjirt* = det beror på, hvad man synes, om noget er rigtigt eller forkert*) (H,V,Ø)*

rigtignok bio *ré-êlê nåk; (H,V,Ø) (Deh ær ré-êlê nåk, hwa hon sæjjër* = det er rigtignok, hvad hun siger) *(H,V,Ø)*

rille no *réêl, æ r., réllër, æ r.; (Hs) réêl; (Hn) réêl, -n, réllër, -n; (V,Ø) (no ær hon nie i Dæn saêm réêl ijæn* = nu er hun nede i den samme rille igen) *(H)*

rim 1 no *rijm, æ r., rijm, æ r.; (Hs) rijm; (Hn) rijm, rijmê, rijm, -ên; (V,Ø) (*rim i digtekunsten)

rim 2 no *riem, æ r.; (H) riem; (Hn) riem, riemên; (V,Ø)* (rim i græsset)

rime uo *riem, rieme(r), riemt, h. riemt; (H,V,Ø)*

rimelig to *rémlê; (H,V,Ø) (Deh, töws wi, ær æn rémlê orning* = det, synes vi, er en rimelig ordning) *(H,V,Ø)*

rimelighed no *rémlihéd, æ r.; (Hs) rémlihéd; (Hn) rémlêhé', -ên; (V,Ø)*

rimfrost no *rijmfrost; (H,V,Ø)* (se frost)

rimme no *re-êm, æ r.; remmër, æ r.; (Hs) re-êm; (Hn) re-êm, remmên, remmër, -n; (V,Ø)* (lav sandvold)

rimpe uo *rimp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh æ kon rimpê*

sammêl = det er kun rimpet sammen) *(H,V,Ø)* (rimpe = sy dårligt)

rimsmed no *rimsméh; (H,V,Ø)* (se smed)

rimtåge no *rijmtåeg; (H,V,Ø)* (se tåge)

ring no *réng', æ r., réng-ng, æ r.; (Hs) réng'; (Hn) réng', -ên, réng-ng, réngên; (V,Ø)*

ringdue n *ringDuew; (H,V,Ø)*

ringe to *ré-êng; (H,V,Ø) (Deh æ ék så ré-êng ænDa* = det er ikke så dårligt (ringe) endda) *(V,Ø)*

ringe uo *réng* el. *ré-êng, réngër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

ringeagt no *rénagt; (H,Øm) réngawt; (V,Øø)* (se agt)

ringer no *réngër, æ r., -r, æ -r; (Hs) réngër; (Hn) réngër, -n, -ê, -ërn; (V,Ø) (æ réngër ær Deh saem som æ klokkër, ham Dær réngër mæ æ kjærkklok* = ringeren er det samme som klokkeren, ham, der ringede med kirkeklokken) *(Hs)*

ringfinger no *réngféngër; (H,V,Ø)* (se finger)

ringle uo *réngêl, rénglër, réngêlt, h. réngêlt; (H,V,Ø)* (klingre)

ringmærke uo *réngmærk; (H,V,Ø)* (se mærke) *(fowlfålk hår i mannê oër réngmærkt fowl* = fuglefolk har i mange år ringmærket fugle) *(H,V,Ø)*

ringorm no *réngworm; (H,V,Ø)* (se orm) *(réngworm ær æn swåmp- åh hudsyewdom* = ringorm er en svampe- og hudsygdom) *(V,Ø)*

ringridning no *réngriening; (H,V,Ø)* (se ridning)

ringtromle no *réngtrommél; (H,V,Ø)* (se tromle, ringtromle, et landbrugsredskab)

ringtromle uo *réngtrommêl; (H,V,Ø)* (se at tromle)

ringvej no *réngwæj'; (H,V,Ø)* (se vej)

rinke uo *rink, ër, -ê., h. -ê; (H,V,Ø)* (*åh rink ær åh wikkêl æn tow op åm æ arm'* = at rinke er at vikle et tov op om armen) *(Hs)*

rinkel no *rinkl, æ r., rinklër, -n; (Hs) rinkl; (Hn) rinkl, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)* (et opvundet tov, almindeligvis til at tøjre kreaturer med)

rippe (op) uo *rip, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (Dær ska ék rippês op i Dænj såg* = der skal ikke rippes op i den sag) *(V)*

ris 1 no *rijs, æ r., rijs, æ r.; (Hs) rijs; (Hn) rijs, -ê, rijs, -ên; (V,Ø)* (tynd, smidig pind)

ris 2 no *rijs, æ r; (Hs) rijs; (Hn) rijs, -ên; (V,Ø)* (riskorn, madvare)

rise uo *rijs, -ër, -t, -t; (H,V,Ø)* (piske) *(té fastêlawn blöw får åh muër rijst op åm mån+n* = til fastelavn blev far og mor riset op om morgenen) *(V,Ø)*

risengrød no *rijsênGrød; (H,V,Ø)* (se grød) *(Deh bé-höwwër ét wæër ywl for åh spies rijsênGröd* = det behøver ikke være jul for at spise risengrød) *(H)*

risikere uo *risikijjër, risikijjër, risikijjër, h. risikijjër; (H,V,Ø) (a ær ét/ék möj' for åh risikijjër nøej* = jeg er ikke meget for at risikere noget) *(V,Ø)*

risiko no *risiko, æ r.; (Hs) risiko; (Hn) risiko, -ên; (V,Ø)*

risle uo *rissêl, rislër, rissêlt, h. rissêlt; (H,V,Ø) (wånjê rissêlt uew i oên* = vandet rislede ude i åen) *(V)*

rist 1 no *rést, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rést; (Hn) rést, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ man' poh æ rést* = manden på risten) *(Hs)*

rist 2 no *rést; (H,V,Ø) (Dær war hwærkên tij' té rést hællër row* = der var hverken tid til rist eller ro) *(H,V,Ø)*

riste uo *rist, ristër, ristê, h. ristê; (H,V,Ø) (Wollê ær Døh, ka skij haj no blywwër réstê öwwër æn sãwtê il'?* = Ole er død, kan ske han nu bliver ristet over en sagte ild?) *(Ø)*

rive no *æ ryew, æ r., rywwër, æ r.; (Hs) ryew; (Hs) ryew, rywwên, -wê, -wërn; (V,Ø)*

rive uo *ryew, rywwê, röw, h. röwn; (H,V,Ø) (a ska ha huwsê röwn niër, mæn a wé ék, hwæm a ska foh té æ* = jeg skal have huset raget ned, men jeg ved ikke, hvem jeg skal få til det) *(V,Ø)*

rivegilde no *ryewGil-l; (H,V,Ø)* (se gilde) *(Deh war æ ryewGil-l, hwéj Dær blöw snakkê ræên uw oh puesêrn* = det var et rivegilde, hvor der blev snakket rent ud af posen) *(V,Ø)*

rivejern no *rywjaén; (H,V,Ø)* (se jern) (*æ ryewjaên ka åssê wæër æ mænjêsk, som jæn ka ryew sæ poh* = et rivejern kan også være et menneske, som man kan rive sig på) *(V)*

rivelse no *rywwêls; (H,V,Ø)* (strå med aks, tilbage på marken efter at kornet var kørt ind, og som blev revet sammen)

rivesaks no *rywsaws; (H,V,Ø)* (gl. udtryk for herredsfoged: *jæn, æn ék ka bé-êj skiër mæ* = en, man ikke kan bide skeer med) *(V,Ø)*

ro no *row, æ r.; (Hs) row; (Hn) row, -wên; (V,Ø) (Deh ær skön mæ row i huwsê* = det er skønt med ro i huset) *(V,Ø)*

ro uo *row, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø)*

robåd no *rowbo(ê)d; (H,V,Ø)* (se båd)

rod no *prånsselwærk; (H,V,Ø)* (klamphuggeri)

rod no *rud, æ r., røddër, æ r.; (Hs) rud; (Hn) rud; (Hn) rud* el. *rue, ruên, röddër, -n; (V,Ø) (Deh æ wewti åh foh ruên mæ, nær Dær ska plåntes åm* = det er vigtigt at få roden med, når der skal plantes om) *(V,Øø)*

rodbehandling no *rudbéhanling; (H) ruebéhanjling; (V) ruebéhajling; Ø)* (se handling) *(hans sist taj' måt ha ruebéhajling* = hans sidste tand måtte have rodbehandling) *(Ø)*

rode (med) 1 uo *ma'k, ma'kër, ma'kê, h. ma'kê; (H) mak' (mæ), makkër, makkê, h. makkê; (V,Ø) (hwans ær-êd Do Goër åh ma'kër mæ* = hvad er det, du går og roder med) *(H)*

rode 2 uo *roêd, -ër, roêdê, h. roêdê ; (H,V,Ø) (Du roêdër möj' poh Di rom'* = du roder meget på dit rum) *(H) (hwa ær-ed Do Goër åh rodër mæ* = hvad er det, du går og roder med) *(V,Ø)*

rode 3 uo *prånssêl, prånslër, prånssêlt, h. prånssêlt; (H,V,Ø) (Di håër prånssêlt i Djær huws, så læng, a ka hoew* = de har rodet i deres hus, så længe, jeg kan huske) *(H,V,Ø)*

rodebutik no *roedbutik; (H,V,Ø)* (se butik) *(Deh ær Da æn waër roedbutik, Do håër Dær* = det er da en værre rodebutik, du har der) *(H,V,Ø)*

rodehoved no *roedhuêd* el. *prånssêlhuêd* el. *prånssêlröw; (H,Ø) rodêhuê* el. *prånssêlhue* el. *prånssêlröw; (V)* (se hoved el. röw) *(haj håër åll stæjjër wæt æn prånssêlröw* = han har alle tider været et rodehoved) *(Ø)*

roderi no *rodêrij, æ r.; (Hs) rodêrij, -ê; (V,Ø) (Dær ær åltijjê æ wæër rodërij åmkréng Djær huws* = der er altid et værre roderi omkring deres hus) *(V,Ø)*

rodfrugt no *rodfrogt; (H) ruefrowt; (V,Ø)* (se frugt) (gammelt udtryk, som er genopstået i rigsdansk senere)

rodknold no *rudknol'; (H) rudknoel; (V,Ø)* (se knold)

rodløs to *ruedløes; (H,V,Ø)* (kan anvendes både i fysisk og mental betydning)

rodskud no *rudskåd; (H) rueskåd; (V,Ø)* (se skud)

roe no *ruw, æ ruw., -wër, æ -wër; (Hs) ruw; (Hn) rue* el. *ruw, ruên* el. *ruwwên, ruër* el. *ruwwër, ruërn* el. ruwwërn*; (V,Ø)* (fællesbetegnelse for alle roer) (*sokkëruw* = sukkerroe; *ronkelruw* = runkelroe; *fuërsokkërue* = foderesukkerroe; *kolra-ab* = kålroe*; turneps* = turnips) *(H,V,Ø)*

roekule no *ruwkuêl; (H,V,Ø)* (se kule) *(Da a war Dræng ku a pés twat öwwër ruwkuêln* = da jeg var dreng kunne jeg pisse tværs over roekulen) *(V,Ø)*

roemark no *ruwmark; (H,V,Ø)* (se mark)

roerum no *ruewbeng', æ r., ruewbeng-g, æ - ruewbeng-g; (Hs) ruewbeng'; (Hn) ruewbeng, -ê, ruewbeng, ruewbengên; (V,Ø)* (*beng* = et aflukke i stalden til opbevaring af forskelligt, f. eks. roer)

roesukker no *ruwsokkër; (H,V,Ø)* (se sukker)

rogn no *rown', æ r'; (Hs) rown'; (Hn) rown', rown-n-n; (V,Ø)*

rok no *rok, æ r, -kër, æ -kër; (Hs) rok; (Hn) rok, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)* (gammelt apparat til at spinde tråd på)

rokke n *rokkê; (H,V,Ø)* (havdyr)

rokke uo *rok, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (haj ær så staddê, haj ær ék té åh rok wéh* = han er så stædig, han er ikke til at rokke ved) *(Ø)*

rokkehjul no *rokhywl; (H,V,Ø)* (se hjul)

rolig to *rollê* el. *tollê, miër tollê, mjæst tollê; (H,V,Ø)* (anvendes om mennesker og dyr, især heste)

rolle no *råêl, æ r., rållër, æ rållër; (Hs) råêl; (Hn) råel, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø) (Deh spéllër éngên råêl* = det spiller ingen rolle) *(V,Ø)* (*hwem spellër huërållên i Deh støk'* ? = hvem spiller hovedrollen i det stykke?) *(V,Ø)*

rom no *rom', æ r.; (Hs) rom'; (Hn) rom', -mên (V,Ø) (Di Drak æn hal flask rom hwæër Daw, så war Di klår té åh béGyn-n* = de drak en halv flaske rom hver dag, så var de klar til at begynde) *(H)*

romtoddy no *romtoDDy, æ r., romtoDDyër, æ r.; (Hs) romtoDDy; (Hn) romtoDDy, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (romtoDDy ær Gott moh forkølêls* = romtoddy er godt mod forkølelse) *(V,Ø)*

ror no *rowr, æ r., rowr, æ rowr; (Hs) rowr; (Hn) rowwër, -r, rowwër, -n; (V,Ø) (skiebêê hår mist rowwër-r, så Deh Drywwër mæ wéjjên* = skibet har mistet roret, så det driver med vinden) *(V,Ø)*

rorpind no *rorpin'; (H) rorpénj'; (V) rorpéj'; (Ø)* (se pind)

ros 1 no *ru'es, æ r.; (Hs) ru'es; (Hn) ro'es, ro'sn; (V,Ø) (folk blywwër Glåê, nær Di foër ru'es* = folk bliver glade, når de får ros) *(H,V,Ø)*

ros 2 no *rås, æ r.; (Hs) rås, -sê; (V,Ø) (Deh ær nøej wæër rås, Deh huws* = det er noget værre ros, det hus) *(H,V,Ø)*

rose no *rues, æ r., rusër, æ r.; (Hs) rues; (Hn) rues, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* eller *roes; (V,Ø)* (blomst)

rose uo *rues, rusër, ruest, h. ruest; (H) roes, roesër, roest, h. roest; (V,Ø) (baër' hår Gott oh åh blyw ruest* = børn har godt af at blive rost) *(H)*

rosen no *rosên; (H,V,Ø)* (hudsygdom) *(jæn ka foh rosên forskjælli stéhër* = man kan få rosen forskellige steder) *(H,V,Ø)*

rosenbed no *ruesbæd; (H,V,Ø)* (se bed) *(Do stoër mit i met ruesbæd* = du står midt I mit rosenbed) *(V,Ø)*

rosenblad no *ruesblåh; (H,V,Ø)* (se blad)

rosenduft no (omskr. t.: *æn Doft/lyjt oh roesër* = duft/lugt af roser) *(H/V,Ø)*

rosenkål no *ruesnkohl; (H,V,Ø)* (se kål) *(Deh ær ék åll, Dær ka li' ruesnkohl* = det er ikke alle, der kan lide rosenkål*) (V,Ø)*

rosenrød to *rosênrøj'; (H) rosênrøt'; (V,Ø) (Deh ær ék ålt, Dæe ær rosênrøt'* = det er ikke alt, der er rosenrødt) *(V,Ø)*

rosværdig to (omskr. t.: *wæër waër åh rues/roes* = være værd at rose) *(H/V,Ø)*

rotte no *råt', æ r., råttër, æ r.; (Hs) råt'; (Hn) råt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (æ råt' ær æn Guê öwwërlöwwër* = rotten er en god overlever) *(Hs)*

rotte uo *råt', -tër (sæ sammêl) (H,V,Ø) (*rotte sig sammen)

rottegift no *råtGift; (H,V,Ø)* (se gift)

rottehale no *råthåêl; (H,V,Ø)* (se hale)

rottehund no *råthun'; (H) råthunj'; (V) råthuj; (Ø)* (se hund)

rotterede no *råt'réê; (H,V,Ø)* (se rede) *(Deh war lissåm æn råt'réê, et/ék så rår åh sij' poh* = det var ligesom en rotterede, ikke så rar at se på) *(H/V,Ø)*

rov no *råw, æ r.; (Hs) råw; (Hn) råw, -wê; (V,Ø) (Di dielt råwwê imæêl sæ* = de delte rovet mellem sig) *(V,Ø)*

rovdrift no *råwDröwt; (H,V,Ø)* (se drift) *(stue trawlër-r Drywwër råwDröwt poh feskên* = store trawlere driver rovdrift på fiskene; *(V,Ø)*

rovdyr no *råwDyjjê; (H,V,Ø)* (se dyr)

rovfugl no *råwfowl; (H,V,Ø)* (se fugl) *(råwfowêl ær æn wewti Diel oh natuwërn* = rovfugle er en vigtig del af naturen) *(V,Ø)*

rovterne n *råwtarn; (H,V,Ø)* (se terne)

ru to *ruw; (H,V,Ø) (æ kat hår æn ruw tong-g* = katten har en ru tunge) *(Hs)*

rub no *rob; (H,V,Ø) (ålt war spijst, rob åh stob* = alt var spist rub og stub) *(H,V,Ø)*

rubbe (sig) uo *rob, -bër, -bê, h. -bê; (H,V,Ø) (ka Do sij åh rob Dæ* = kan du se at rubbe dig) *(H,V,Ø)*

rude no *rued, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rued; (Hn) ruew, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ruder no *ruddër; (H,V,Ø)* (kortudtryk)

ruderdame no *ruddërDaêm; (H,V,Ø)* (se dame)

ruderknægt no *ruddërknæjt; (H,V,Ø)*

ruderkonge no *ruddërkong-g; (H,V,Ø)*

ruf no *rof; (H,V,Ø) (Deh ska skij i æn rof* = det skal ske i en ruf) *(H,V,Ø)*

ruflet to *roffêlt; (H,V,Ø) (öwwërflåên ær roffêlt* = overfladen er ruflet) *(V,Ø)*

rug no *rog, æ r.; (Hs) rog; (Hn) rog, -ên; (Øm) row, rowwên; (V,Øø) (rowwên Dræjër* = rugen dræer*) (V,Ø)*

rugbrød no *Gråwbrøh (H)* el. *rogbrøh/rowbrøh; (H,Ø)* (se brød)

ruge uo *rueg, -ër, -t, h. -t; (H,V,Øm) ruew; (Øø)*

rugehøne no *rueghöen; (H,V,Øm) ruewhöen; (Øø)* (se høne)

rugekasse no *ruegkas-s; (H,V,Øm) ruewkas-s; (Øø)* (se kasse) *(Deh war blöwwên æn ruewkas-s for Gue pohfoéj* = rugekasse for gode påfund) *(Øø)*

rugemor no *ruegmuër; (H,V,Ø) ruewmuër; (Øø)* (se mor)

rugkerne no *rugkjarn; (H,V,Øm) ruwkjarn; (Øø)* (se kerne)

rugkiks no *rugkiws; (H,V,Ø) ruewkiws; (Øø)* (se kiks)

rugmel no *rugmiêl; (H,V,Ø) ruewmiêl; (Øø)* (se mel)

ruhåret to *ruhoër; (H,V,Ø) (æn ruhoër terriër ær æn Gue åh næm huj* = en ruhåret terrier er en god og nem hund) *(Ø)*

ruin no *ruijn, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ruijn; (Hn) ruijn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Gammêl ruijnër ær intrésant, nyéj ær trist* = gamle ruiner er interessante, nye er triste) *(V,Ø)*

rulle no *råel, æ r., -lër, æ -lër; (Hs) råel; (Hn) råel, rållên, -lër, -lërn; (H,V,Ø)* (*æ töwrålër browt folk té åh råel Doeg åh lagnër mæh* = tøjruller brugte folk til at rulle duge og lagner med) *(Hs)*

rulle uo *råel, -lër, rålt, h. rålt; (H,Ø) (kålen hae luws: a ska pien jær, no I hår pien mæ så læeng, såe haj, mæns haj rålt sit åjjërtöw* = karlen havde lus: jeg skal pine jer, nu I har pint mig så længe, sagde han, mens han rullede sit undertøj) *(Ø)*

rullegardin no *råelGaDin; (V,Ø)* (gardin)

rullekrave no *rållkrãew; (H,V,Ø)* (se krave) *(hanj Gik i skjowt mæh rållkrãew* = han gik i skjorte med rullekrave) *(V)*

rullepølse no *rålpöls; (H,V,Ø)* (se pølse)

rulleskrå no *råelskro'; (H,V,Ø)* (se skrå)

rulleskytte no *rållskøt'; (V,Ø)* (se skytte) (væveskytte med ruller)

rulleskær no *rållskær; (H,V,Ø)* (se skær) (*skarp hjuwl foran' plowjaenê, som ska skijjê Græstörrên oph, fön+n plowwên wæjjër törên* = skarpt hjul foran plovjernet, som skal skære græstørven op, før plovjerner vender tørven) *(Ø)*

rulleskøjte no *rållsköjt; (H,V,Ø)* (se skøjte)

rullesten no *rållstien; (H,V,Ø)* (se sten)

rullestok no *rållståk; (H,V,Ø)* (se stok) (*æ rållståk ær æn ronjståk, som høër té töwrållên* = en rullestok er en rundstok, som hører til tøjrullen) *(V)*

rullestol no *kyestuel; (H,V,Ø)* (se stol)

rullestue no *råelstoew; (H,V,Ø)* (se stue) *(i Gammêl Daew fék kwonnërn rållê Djær tøw wé råelkwonnërn poh råelstowwërn* = i gamle dage fik konerne rullet deres tøj ved rullekonerne på rullestuerne) *(V,Ø)*

rullestykke no *rålst'øk; (Hs) rållstøk'; (V,Ø)* (se stykke) (*rålst'øk ær æn töwst'øk té åh pak æ råltöw in' ij, nær Deh ær rållê åm æ rållståk* = rullestykke er et tøjstykke til at pakke rulletøjet ind i, når dette er rullet om rullestokken) *(Hs)*

rulletrappe no *rålltrap; (H,V,Ø)* (se trappe) *(rålltrappër ær Dær ék mannê oh i Haj Hærrê* = rulletrapper er der ikke mange af i Han Herred) *(V,Ø)*

rum no *rom', æ r., rom', æ r.; (Hs) rom'; (Hn) rom', -mê, rom', -mên; (V,Ø)*

rumfang no *romfång; (H,V,Ø)* (se fang)

rumle uo *rommêl, romlër, rommêlt, h. rommêlt; (H,V,Ø) (æ tårnwéjlê rommêlt lånt wæk* = tordenvejret rumlede langt væk) *(Hs)*

rumme uo *rom-m, rommër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

rummel no *rommêl, æ r.; (Hs) rommêl; (Hn) rommêl, -n; (V,Ø) (Dæn rommêl kænnër wi* = den rummel kender vi) *(H)*

rummelig to *romlê; (H,V,Ø) (bijlên ær romlê* = bilen er rummelig) *(V,Ø)*

rumpe no *romp, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) romp; (Hn) romp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

rumperem no *rompræm'; (H,V,Ø)* (se rem) *(rompræmmên ær té hæjêsthåelên* = rumperemmen er til hestehalen) *(V,Ø)*

rumskib no *romskieb; (H,V,Ø)* (se skib)

rumstere uo *rumstiër, rumstiër-r, rumstiër-r, h. rumstiër-r; (H,V,Ø)*

rund, rundere, rundest to *ron', miër r. mjest r.; (H) ronj', miër ronj', mjest ronj'; (V) roj', miër r., mjest r.; (Ø)*
runde to *ro-ên; (H) ronj-j; (V) roé-éj; (Ø) (Dær ær mannê ronj-j folk no åm Daew, mæn Deh war Dær no åssê, Da a war béttê* = der er mange runde folk nu om dage, men det var der nu også, da jeg var lille) *(V)*

rundbold no *ronbål'; (H) ronjbål'; (V) rojbål'; (Ø)* (se bold)

rundbue no *ronbuew; (H) ronjbuew; (V) rojbuew; (Ø)* (se bue)

runddel no *ronDiel; (H) ronjDiel, (V) rojDiel; (Ø)* (se del)

runddysse no *ronDys; (H) ronjDys-s; (V) rojDys-s; (Ø)* (se dysse)

runde no *ronDê; (H,V,Ø) (hon Gék sæ æn ronDê for åh sij sæ té böhnên* = hun gik sig en runde for at se til børnene) *(V,Ø)*

runden om no *roj'ên åm; (Ø)* (en folkedans)

rundflyvning no *ronflywning; (H) ronjflywning; (V) rojflywning; (Ø)* (se flyvning) *(Deh ær sjow åh kom-m poh ronflywning åh sij niër i si ijên skorstiên* = det er sjovt at komme på rundflyvning, og se ned i sin egen skorsten) *(H)*

rundhovedet to *ronhuêd; (H) ronjhuê; (V) rojhuê; (Ø) (sömmê war ronjhuê* = sømmet var rundhovedet) *(V)*

rundhåndet to *ronhånnê; (H) ronjhånjê; (V) rojhåjjê; (Ø)*

runding no *ronning æ r, -ër, æ -ër; (Hs) ronning; (Hn) ronjing, -ên, -ër, -ërn; (V) rojing, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (hon hår rojingërn Di ræjti stéhër* = hun har rundingerne de rigtige steder) *(Ø)*

rundjern no *ronjaên; (H), ronjjaên; (V) rojjaên; (Ø)*

rundkreds no *ronkrés.; (H)) ronjkrés; (V) rojkrés; (Ø)* (se kreds)

rundkørsel no *ronkørsêl; (H) ronjkørsêl; (V) rojkørsêl; (Ø)* (se kørsel)

rundrejse no *ronréês; (H) ronjréês; (V) rojréês; (Ø)* (se réjse)

rundrygget to *ronröwwê; (H) ronjröwwê; (V) rojröwwê; (Ø) (han/hanj/haj war blöwwên hiel ronröwwê/ronjröwwê/ rojröwwê oh åh wæër så höfli* = han var blevet helt rundrygget af at være så høflig) *(H/V/Ø)*

rundsav no *ronsaw; (H) ronjsaw; (V) rojsaw; (Ø)* (se sav)

rundskue no (omskr. t.: *Dyjjêskuew* = dyrskue) *(H,V,Ø)* (se skue)

rundskåret to *ronskoër; (H) ronjskoër; (V) rojskoër; (Ø) (kjowlên war ronjskoër* = kjolen var rundskåret) *(V)*

rundstrikket to *ronstrékkê; (H) ronjstrékkê; (V) rojstrékkê; (Ø)*

rundstrikning no *ronstrékning; (H) ronjstrékning; (V) rojstrékning; (Ø)* (se strikning)

rundstykke no *ronst'øk; (Hs) ronstøk; (H) ronjstøk; (V) rojstøk; (Ø)* (se stykke)

rundt to *ront; (H) ronjt; (V) rojt; (Ø)*

rundtosset to *rontåssê; (H) ronjtåssê; (V) rojtåssê; (Ø) (böhnên blywwër hiel rojtåssê oh åh blyew swing rojt* = børnene bliver helt rundtossede af at blive svinget rundt) *(Ø)*

rundtur no *rontuwr; (H) rojntuwr; (V) rojtuwr; (Ø)* (se tur)

rundvisning no *ronwijsning; (H) ronjwijsning; (V) rojwijsning; (Ø)* (se visning)

rune no *ruwn, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ruwn; (Hn) ruwn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær ruwnéjskröwtër poh wæGGên i Agërsbår' kærk* = der er runeindskrifter på væggen i Aggersborg kirke) *(V,Øv)*

runesten no *ruwnstien; (H,V,Ø)* (se sten)

runge uo *rong-g, rongër, rongê, h. rongê; (H,V,Ø) (Deh rongër, når jæn søngër i baedwærêlsê* = det runger, når man synger i badeværelset) *(V,Ø)*

runkelroe no *ronkêlruw; (H,V,Ø)* (se roe)

runken to *ronkê, ronkên; (H,V,Ø) (æblê ær ronkên* = æblet er runkent) *(V,Ø)*

rus no *ruws, æ r.; (Hs) ruws; (Hn) ruws, -ên; (V,Ø)*

ruse no *rues, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rues; (Hn) rues, -ên, -ër, -ër; (V,Ø)*

rusk no *rusk, æ r.; (Hs) rusk, -ê; (V,Ø) (ræên åh rusk* = regn og rusk) *(H,V,Ø)*

ruske uo *rusk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (læ wås rusk op i Dænj Gammêl hålning* = lad os ruske op i den gamle holdning) *(V)*

ruskind no *ruskén; (H) ruskénj; (V) ruskéj; (Ø)* (se skind)

ruskomsnusk to *roskomsnusk; (H,V,Ø)*

ruskregne uo *ruskræên; (H,V,Ø)* (se regn) *(jæn Gor åh blywwër fåkøêlt, nær Deh ruskræênër så-ên* = man går og bliver forkølet, når det ruskregner sådan) *(H,V,Ø)*

rust no *røst, æ r.; (Hs) røst; (Hn) røst, -n; (V,Ø) (røstn fallër oh i skallër* = rusten falder af i skaller) *(V,Ø)*

ruste uo *røstê, røstër, røstê, h. røstê; (H,V,Ø) (hajs bijl Dæj røstër* = hans bil den ruster) *(V,Ø)*

rusten to *røstên; (H,V,Ø) (hans stæm-m war hiel røstên* = hans stemme var helt rusten) *(H)*

rustfarvet to *røstfarwê; (H,V,Ø)*

rustfri to *røstfrij; (H,V,Ø) (røstfrij ståêl ska wæër miër røstfrij, hwés Deh ska uwsættês for såltwåj'* = rustfrit stål skal være mere rustfrit, hvis det skal udsætttes for saltvand) *(Ø)*

rustning no *rostning, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rostning; (Hn) rostning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

rustplet no *rostplæt; (H,V,Ø)* (se plet) *(æn béttê rostplæt poh bijlên Gør ék så möj'* = en lille rustplet på bilen gør ikke så meget) *(V,Ø)*

rustrød to *rostrøh; (H,V,Ø)*

rustvogn no *rostuwn; (H) rostun'; (V) rostwuwn; (Ø)* (se

vogn) *(rostuwn ær æn pæenër-r oër æn liegbijl* = rustvogn er et pænere ord end ligbil) *(H)*

rutebil no *rutêbijl; (H,V,Ø)* (se bil) *(fön+n ål fék bijlër, war rutêbijlên Deh, som Gjow, at folk poh lajjê ku kom té byjjên* = før alle fik biler, var rutebilen det, som gjorde, at folk på landet kunne komme til byen) *(Ø)*

rutebåd no *rutêboed; (H,V,Ø)* (se båd) *(hwés a ék tår hiel fæjl, så war Dær fön+n æn rutêboed fråh Gjøl té Aalbår* = hvis jeg ikke tager helt fejl, så var der førhen en rutebåd fra Gjøl til Aalborg) *(V,Ø)*

rutte uo *rut, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (hon ær téböjlê té åh rut mæh pængên* = hun er tilbøjlig til at rutte med penge-ne) *(V,Ø)*

ry no *ryj', æ r.; (Hs) ryj'; (Hn) ryj', ryjjê; (V,Ø) (bånkfolk, browtbijlhanjlër-r, sawføër-r åh politikër-r hår æ skit ryj* = bankfolk, brugtbilhandlere, sagførere og politikere har et dårligt ry) *(V)*

rydde 1 (vej for sne) uo *kå-êst, -ër, kå-êst, h. kåest; (V,Ø) (kå-êst sné* = kaste sne) *(V,Ø)*

rydde 2 (op) *uo ryéj, ryjjër, ryjjê, h. ryjjê; (H,Øø) røéj, røjjër, røjjê, h. røjjê; (V,Øm)*

ryddelig to *ryddêli; (H) røedlê; (V,Ø)*

rydning no *rydnéng, æ r., rydnéngër, æ r.; (Hs) rydnéng; (Hn) ryjnéng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

rye uo (kommando for at få heste til at bakke) *hum-m Dæ; (H) rye; (V,Ø)*

ryg no *røeg, æ r., røeêg, æ r.; (Hs) røeg; (Hn) røeg, -ên, røé-êg, røé-êgn; (Øm) röw, -wên, røé-êw, röwwên; (V,Øø)*

ryge uo *røeg, røgër, røgt, h. røgt; (H,V,Ø) (stowwên war hiel røgt téh, jæn ku knap sij nøej i tobakstoegën* = stuen var helt tilrøget, man kunne knapt se noget i tobakstågen) *(V,Ø)*

rygeforbud no *røegforbud; (H) røegforbuh; (V,Ø)* (se forbud)

rygeost no *røegwust; (H,V,Ø)* (se ost)

ryger no *røegër, æ r., -r, æ -r; (Hs) røegër; (Hn) røegër, -n, -r, -n; (V,Ø) (fön+n ku jæn kom éj i æn stoew, som war tyk oh røeg fråh åll røgërn* = førhen kunne man komme ind i en stue, som var tyk af røg fra alle rygerne) *(Ø)*

rygerlunger no *røegërlongër; (H,V,Ø)* (se lunger) *(folk foër røegërlongër oh åh røêg for möj'* = folk får rygerlun-ger af at ryge for meget) *(H,V,Ø)*

ryghvirvel no *röghwærl; (H,Øm) røwhwærl; (V,Ø)* (se hvirvel) *(Do hår fijjêåhtyew röewhwærlër, hwa æntên Do trowwê æ hællê æj'* = du har 24 ryghvirvler, hvad enten du tror det eller ej) *(V,Ø)*

ryglidelse no (omskr. t.: *sygDom i æ røeg/sywdom i röggên/sywdom i röwwên* = sygdom i ryggen) *(Hs/Øm/V,Øø)*

ryglæn no *röglæên, æ r.; (Hs) röglæên; (Hn) röglæên, -ê, r., -ên; (Øm) röwlæên, -ê, r., -ên; (V,Øø)*

rygmarv no *rögmarw; (H,Øm) röwmarw; (V,Øø)* (se marv)

rygning no *rögning, æ r.; (Hs) rögning; (Hn) rögning, -ên; (V,Ø)*

rygrad no *rögrah; (H,Øm) röwrah; (V,Øø)* (se rad) *(hanj håër æn röwrah, som æn karkluw'* = han har en rygrad som en karklud) *(V)*

rygsmerte no (omskr. t.: *unt i æ röeg/unt i röwwên* = ondt i ryggen) *(Hs,Øm/V,Ø)*

rygstykke no *röegstøk; (H,Øm) röewstøk; (V,Øø)* (se stykke)

rygstød no *röegstød; (H,Øm) röewstøh; (V,Ø)* (se stød) *(Deh ær Gott åh ha röewstød* = det er godt at have ryg-stød) *(V,Ø)*

rygsvømning no *rögswömning; (H) röwswömning; (V,Ø)* (se svømning)

rygsæk no *rögsæk; (H) röwsæk; (V,Ø)* (se sæk)

rygsøjle no *rögsöjl; (H) röwsöjl; (V,Ø)* (se søjle)

rygte no *rögt, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) røgt; (Hn) röwt, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj hae ék nøej Gott röwt poh sæ* = han hav-de ikke noget godt rygte på sig) *(Ø)*

rygtes uo *røgtês; (H) röwtês; (V,Ø) (Deh röwtês, at bårmæstërn Goër oh i måen* = det rygtes, at borgmeste-ren går af i morgen) *(V,Ø)*

rygtesmed no (omskr. t. f. eks.: *hon æ slæm' té å løeb mæ æn hal' wéj'* = hun er slem til at løbe med en halv vind) *(H,V,Ø)*

ryk no *røk, æ r., røk, æ r.; (Hs) røk; (Hn) røk, -kê, røk, røkkên; (V,Ø) (hæjstn såt i Gång mæ æ årli røk* = hesten satte i gang med et ordentligt ryk) *(V,Ø)*

rykke uo *røk, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (ham Dæj nyj maj', haj ær Gott nok jæn, Dær wil røk* = ham den nye mand, han er godt nok én, der vil rykke (arbejde)) *(Ø)*

rykker no *røkkër æ r., -r, æ -r; (Hs) røkkër, -n, -r, -n; (V,Ø) (haj fék æn røkkër, forDéh haj hae Glømt åh bétåel*

= han fik en rykker, fordi han havde glemt at betale) *(Ø)*

rykkerbrev no *røkkërbröw; (H,V,Ø)* (se brev)

ryle n *ryêl; (H,V,Ø)*

rynke no *rønk, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rønk; (Hn) rønk, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (nær læërn rønkê pajjên, så sku wi hål wor kjæft* = når læreren rynkede panden, så vi holde vores kæft) *(Ø)*

rynke uo *rønk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di rønkê poh niesn oh æ* = de rynkede på næsen af det) *(V,Ø)*

rype n *ryjp; (H,V,Ø)*

ryste uo *røst, -ër, -ê, h. -ê; (H) rest, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (honj restê oh kul'* = hon ryster af kulde) *(V)*

rystelse no *røstêls, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) røstêls; (Hn) restêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

rytter no *ryttër, æ r., -r, æ -r; (Hs) ryttër; (Hn) ryttër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

rytteri no *ryttërij, æ r.; (Hs) ryttërij; (Hn) ryttêrij, -ê; (V,Ø)*

ræb no *ræêb, æ r., ræêb, æ r.; (Hs) ræêb; (Hn) ræêb, -ê, ræb, -n; (V,Ø)*

ræbe uo *ræêb, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (haj ræêbê höwt, Da haj war færDi mæ åh spies* = han ræbede højt, da han var færdig med at spise) *(Ø) (han ræebê wælbéhawlê åh lættê for loft* = han ræbede velbehageligt og lettede sig for luft) *(H)*

ræd to *ræj'; (H,V,Ø)* (bange) *(a töws ét, at a ær ræj' for ræt möj'* = jeg synes ikke, at jeg er bange for ret meget) *(H)*

ræddelig to *ræêlê; (H,V,Ø) (Deh ær nøej ræêlê nøej, Di hår wéklê sæ énj i* = det er noget redderligt noget, de har viklet sig in i) *(V)*

rædsel no *ræssêl, æ r., ræslër, æ r.; (Hs) ræssêl, ræssêln, ræslër, -n; (V,Ø) (ræssêln stow målt i anséwtê poh ham* = rædslen stod malet i hans ansigt) *(Ø)*

rædsom to *rædsom; (H) ræhsom; (V,Ø) (Deh ær æn rædsom histårjê* = det er en rædsom historie) *(H)*

række no *råên, æ r., råên, æ r.; (Hs) råên; (Hn) ræk, -kên, -kër, -n; (V,Ø) (a håër hakkê tow råên ruwwër* = jeg har hakket to rækker roer) *(H) (élévërn sku stél op poh æn ræk* = eleverne skulle stille op på en række) *(V,Ø) (hönsên séjjër té/poh råên* = hønsene sidder på række (når de sover)) *(V,Ø)*

række uo *ræk, -kër, -kê, h. rækkê; (H,V,Ø) (a rækkër Dæ såltê* = jeg rækker dig saltet) *(V,Ø)*

rækkefølge no (omskr. t.: *Dæn/Dænj/Dæj jæn-n kam æ'tër/ættër Dæn/Dænj/Dæj annên(anjên/ajjên* = den ene kom efter den anden) *(Hs/Hn/V/Ø)*

rækkehus no *rækkêhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

rækværk 1 no *rækwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

rækwærk 2 no *stæjwærk; (Ø)*

rækwærk 3 no *stæjjër, stæjjër-r; (V,Ø) (haj skræwwê öwwër stæjjër-r, for å kom-m éj' té Grisn* = han skrævede over rækwærket, for å kommme ind til grisene) *(Ø)*

ræling no *ræling, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) ræling; (Hn) ræling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær kam stue søër énj öwwër rælingên* = der kom store søer ind over rælingen) *(V)*

rænfog no *rænfog, æ r.; (Hs) rænfog; (Hn) ræjfog, -ê; (V,Øm) ræjfoh, -ê; (Øø) (tæt snefog) (hémmêlbétæj' ræjfoh* = et meget tæt snefog) *(Øø)*

ræer no *ræër; (H,V,Ø) (haj ær æ long' ræër* = han er et langt rær) *(Ø)*

ræv no *ræw', æ r., ræêw, æ r.; (Hs) ræw'; (Hn) ræw', -ên, ræêw, -ên; (V,Ø) (Di ær suwwër, såe ræwên om rønbærrên, han ku ék noe Dæm* = de er sure sagde ræven om rønnebærrene, han kunne ikke nå dem) *(Ø)*

rævefælde no *ræêwfæl-l; (H,V,Ø)* (se fælde)

rævegrav no *ræwGraw'; (H,V,Ø)* (se grav) *(ræwGraêw hår fliër uwGång-ng* = rævegange har flere udgange) *(V,Ø)*

rævehale no *ræwhåel; (H,V,Ø)* (se hale) *(ræêwpæls mæ ræwhålër blöw farhæn brogt oh fijn Damër té åh pønt sæ mæh* = rævepelse med rævehaler blev førhen brugt af fine damer til at pynte sig med) *(Hs)*

rævehul no *ræwhwol; (H,V,Ø)* (se hul)

rævejagt no *ræêwjagt; (H,Øm) ræêwjagt; (V,Øø)* (se jagt) *(ræêwjagtër ær ék nøej kön' syjn* = rævejagter er ikke noget kønt syn) *(V,Ø)*

rævesaks no *ræêwsaws; (H,V,Ø)* (se saks)

rævestreg no *ræêwstrég; (H,V,Ø)* (se streg) *(æ bar lawwê ræêwstrégër mæ wås* = børnene lavede rævestreger med os) *(Hs)*

rævesøvn no *ræêwsöwn; (H,V,Ø)* (se søvn) *(böhnên ku Gott lij åh soew ræêwsöwn* = børnene kunne godt lide, at sove rævesøvn) *(V,Ø)*

ræveunge no *ræwo-êng; (H,V,Ø)* (se unge)

røbe uo *röêb, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon war uforséwti, åh kam té åh röêb hæmlihéên* = hun var uforsigtig og kom til at røbe hemmeligheden) *(V,Ø)*

rødbede no *röbéêde; (H) röbéêde; (Øm) röbéêde; (V,Øø)* (se bede)

rødbøg no *rödbøeg; (H) röhbøeg; (V,Ø)*

rødglødende to *röGløj'; (H,V,Ø) (æ ka'kl æ hiêl röGløj'* = kakkelovnen er helt rødglødende) *(Hs)*

rødgrød no *rö'Gröd'; (H,V,Ø)* (se grød)

rødhals n *röhals; (H,V,Ø)*

rødhåret to *röhoër; (H,V,Ø) (nuen sæjjër, at Dær ær miër Gång i Di röhoër piwwër* = nogen siger, at der er mere gang i de rødhårede piger) *(V,Ø)*

rødkløver no *röhklöwwër; (H,V,Ø)* (se kløver)

rødkål no *röhkoêl; (H,V,Ø)* (se kål)

rødkålshoved no *röhkoêlshuêd; (H) röhkoêlshuê; (V,Ø)* (se hoved)

rødler no *röhliër; (H,V,Ø)* (se ler)

rødløg no *röhløeg; (H,V,Ø)* (se løg) *(Deh ær Gott mæh röhløeg i salatên* = det er godt med rødløg i salaten) *(V,Ø)*

rødme uo (omskr. t.: *röh i æ huêdê/huê* = rød i hovedet*; (Hs/V,Ø)*

rødmosset to *röhmossê; (H,V,Ø) (folk blywwër röhmossê oh åh wæër uew i kål wæjlê* = folk bliver rødmossede af at være ude i koldt vejr) *(Hs)*

rødrandet to *röhrannê; (H,V,Ø) (hon haed Græt åh haed röhrannê yewn* = hun havde grædt og havde rødrannede øjne) *(H)*

rødsprængt to *röhspræng; (H,V,Ø) (tyjjërn war Gal, Dæj stampê åh hae röhspræng ywwên* = tyren var gal, den stampede og havde rødsprængte øjne) *(Ø)*

rødspætte no *röhspæt'; (H,V,Ø)*

rødsten no *röhstiên; (H,V,Ø)* (se sten) *(huwsê war bøwwê oh röhstiên* = huset var bygget af rødsten) *(V,Ø)*

rødstjært n *röhstjært; (H,V,Ø)*

rødvin no *röhwien; (H,V,Ø)* (se vin)

rødvinsglas no (omskr. t.: *Glas té röwien* = glas til rød-vin) *(H,V,Ø)*

røg no *rög, æ r.; (Hs) rög; (Hn) rög, -ên; (V,Ø) (Dær Goër sjallên rög oh æn branj, uwwên at Dær ær il'* = der går sjældent røg af en brand uden at der er ild) *(V)*

røge 1 uo *røêg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (røge f. eks. sild)

røge 2 uo *röeg, -ër, röegê, h, röegê; (H,V,Ø)* (røge op, pløje jorden op i en rygning)

røgelse no *røgêls, æ r.; (Hs) røgêls; (Hn) røgêls, -ên; (V,Ø)*

røgeri no *røgërij, æ r.; (Hs) røgërij; (Hn) røgërij, -jê; (V,Ø)*

røgfri to *rögfrij'; (H,V,Ø) (Deh ær utrowli, at Deh ær blöwwên så alménlê, at folk ær blöwwên rögfrij'* = det er utrolig, at det er blevet så almindeligt, at folk er blevet røgfri) *(H,V,Ø)*

røghul no *röghwol; (H,V,Ø)* (se hul) *(huêws i æ stiênållër haed röghwollër i æ tag* = huse i stenalderen havde røg-huller i taget) *(Hs)*

røgning no *røegning, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) røegning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

røgt no *røgt, æ r.; (Hs) røgt; (Hn) röjt, -ên; (V,Ø) (Di Gammêl fek Gue røgt åh plæej poh æ plæejhjæm* = de gamle fik god røgt og pleje på plejehjæmmet) *(Hs)*

røgte uo *røgt, -ër, -ê, h. -ê; (H) røjt, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (haj røjtê si arbê poh bæjêst wies* = han røgtede swit arbejde på bedste vis) *(Ø)*

røgter no *røgtër, æ r., røgtër-r, æ r.; (Hs) røgtër; (Hn) røjtër, -n, røjtër-r, røjtër-n; (V,Ø) (han war røjtër for æn stue bésætning* = han var røgter for en stor besætning) *(Hs)*

rømme uo *røem, rømmër, rømmê* el. *rømt, h. rømme* el. *h. rømt; (H,V,Ø)* (fjerne noget, rydde noget bort, fjerne jorden fra roekulen)

rømningsmand no *rømningsman'; (H) rømningsmanj; (V) rømningsmaj'; (Ø)* (se mand) *(æn rømningsmanj', Deh ær jæn, såm ær stukkê oh, fråh jæt hellër ånjt, militærtjænst f. eks.* = en rømningsmand, det er en, der er stukket af fra et eller andet, militærtjeneste f. eks.) *(V)*

røn no *rön, æ r.; (Hs) rön; (Hn) rön, -nên; (V,Ø)* (lav øbanke)

rønne no *rön-n, æ r., rönnër, æ r.; (Hs) rön-n; (Hn) rön-n, rönnên, rönnër, rönnërn; (V,Ø)* (lille forfaldent hus)

rønnebær no *rönnêbær; (H,V,Ø)* (se bær)

rønnebærtræ no *rönnêbærtré-e; (H) rönnêbærtræ; (V,Ø)* (se træ)

rør no *rør, æ r., rør, æ r.; (Hs) rør; (Hn) rør, -ê, rør, -ên; (V,Ø)*

rørdrum n *rörDrom; (H,V,Ø)*

røre uo *røër, røër, røéj, h. røj'; (H,V,Ø)* (flere betydninger: røre rundt, røre ved, blive følelsesmæssigt rørt) (*no hår Do røj' i Dænj/Dæj' kaffê læeng nåk* = nu har du rørt i den kaffe længe nok) *(V/Ø)* (*honnéng røj' åp i mælk ær Gott for halsn* = honning rørt op i mælk er godt for halsen) *(V,Ø)*

røremaskine no *röërmaskijn; (H,V,Ø)* (se maskine)

rørhat n *rörhat; (H,V,Ø)* (svamp)

rørhøne n *rörhöën; (H,V,Ø)* (fugl)

rørig to *röri; (H,V,Ø) (Di war rask åh röri, siel åm Di war høwt op i oërn* = de var raske og rørige, selv om de var højt op i årene) *(V,Ø)*

rørknogle no *rörknogl; (H,V,Ø)* (knogle)

rørledning no *rörlédning; (H,V,Ø)* (se ledning)

rørlægger no *rørlæGGër, æ r., -r, æ -r; (Hs) rørlæGGër; (Hn) rørlæGGër, -n, -r, -n; (Øm) rørlæwwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

rørpost no *rørpost; (H,V,Ø)* (se post)

rørsanger n *rørsangër; (H,V,Ø)*

rørskade no *rørskåê; (H,V,Ø)* (se skade)

rørsukker no *rørsokkër; (H,V,Ø)* (se sukker)

rørt to *rør; (H,V,Ø) (hanj blöw rør öwwër, at Di hae tænt poh ham* = han blev rørt over, at de havde tænkt på ham) *(V)*

rørtang no *rørtång; (H,V,Ø)* (se tang)

røræg no *røræeg; (H,Øm) (Øm) rørew; (V,Øø)* (se æg)

røse no *røes, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) røes; (Hn) røes, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (*æn røes ær æn bunk stien* = en røse er en bunke sten) *(H,V,Ø)*

røst no *røst, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) røst; (Hn) røst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj römmê sæ åh hæwê röstên* = han rømmede sig og hævede røsten) *(V)*

røv no *röw, æ r., röew, æ r.; (Hs) röw; (Hn) röw, -wên, röew, -wên; (V,Ø)*

røve uo *röew, röwwër, röwwê, h. r.; (H,V,Ø)*

røver no *röwwër, æ r., -r, æ -r; (Hs) röwwër; (Hn) röwwër, röwërên, röwër-r, röwwërn; (V,Ø)*

røverhistorie no *röwwërhistårjê; (H,V,Ø)* (se historie) *(han war ful oh Guê röwwërhistårjër* = han var fuld af gode røverhistorier) *(H)*

røveri no *röwwërij, æ r., -jër, æ r.; (Hs) röwwërij; (Hn) röwwërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø) (for mannê oër sijjên blöw Dær foërtawwên æn stue antal bankröwwërijjër* = for mange år siden blev der foretaget et stort antal bankrøverier) *(Hs)*

røverkøb no *røwwërkyeb; (H,V,Ø)* (se køb) *(Deh war liså billi som æ røwërkyeb* = det var ligeså billigt, som et røverkøb) *(V,Ø))*

røvfuld no *röwful, æ r,; (Hs) röwful; (Hn)) röw'ful, -lên; (V,Ø)*

røvhul no *röwhwol; (H,V,Ø)* (se hul)

rå 1 no (i stedet bruges rådyr, se dette)

rå 2 no *rå, æ r., ræër, æ r.; (Hs) rå; (Hn) rå, -ên, ræër, -n; (V,Ø)* (rund træstok til råsejl)

rå to *ro; (H,V,Ø) (a spiesër ållër ro köd* = jeg spiser aldrig råt kød) *(H,V,Ø)*

råb no *roeb', æ r., roeb', æ r.; (Hs) roeb'; (Hn) roeb', -ê, roeb', -ên; (V,Ø)*

råbe uo *ro-êb, ro'bër, råbt, h. råbt; (H,V,Ø) (hanj råbt så höwt, at Deh Gjow unt i øërn* = han råbte så højt, at det gjorde ondt i ørerne) *(V)*

råber no *roêbër, æ r., +r, æ +r; (Hs) roêbër; (Hn) roêbër, -n, +r, -n; (V,Ø)*

råbuk no *råbok; (H,V,Ø)* (se buk)

råd 1 no *råed', æ r., råd', æ r.; (Hs) råed'; (Hn) råe', rå'ê, rå', rå'ên; (V,Ø)* (eks.: sogneråd og et godt råd)

råd 2 no *råe; (H) roh; (V,Ø) (wi hår ék roh té æ* = vi har ikke råd til det) *(V,Ø)*

råd 3 no *råd; (H) røh; (V,Ø)* (*Dær ær Goe røh i træ-ê* = der er gået råd i træet) *(V,Ø)*

rådden to *råên; (H) røên; (V,Ø)*

råddenskab no *råênskäb'; (H) røênskäb'; (V,Ø)* (se skab)

råde uo *råe, rå-ër, råj, h. råj; (H,V,Ø) (a rå-ër Dæ té, åh Go stél-l mæ æ Daër* = jeg råder dig til, at gå stille med dørene) *(Hs)*

rådeligt to *råêlê; (H,V,Ø) (Deh ær ét råêlê åh sæl-l æ huws no* = det er ikke (til)rådeligt at sælge huset nu) *(Hs)*

rådføre uo *råføër; (H,V,Ø)* (se føre) *(hon ær Gue åh råføër sæ mæh* = hun er god at rådføre sig med) *(H,V,Ø)*

rådgive uo *råGi'; (H,V,Ø)* (se give)

rådgiver no *råGiwër, æ r., -ê, æ -ê; (Hs) råGiwër; (Hn) råGivër, -ên, -e, -n; (V,Ø) (Deh ær æn Gue téng, åh ha fliër råGiwër-r* = det er en god ting, at have flere rådgivere) *(H,V,Ø)*

rådgivning no *råGiwning, æ r., -ër, æ -ër; (Hs) rådGiwning; (Hn) råGiwning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

rådhus no *råhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

rådighed no *råDihéd; (H) råDihé; (V,Ø) (føst nær Do blywwër wowsên, foër Do råDihéd öwwër Dijn pæêng* = først når du bliver voksen, får du rådighed over dine penge) *(H)*

rådløs to *råløes; (H,V,Ø) (Deh ær ék rår åh wæër råløes, når jæn ær i knieb* = det er ikke rart at være rådløs, når man er i knibe) *(V,Ø)*

rådmand no *rådman'; (H) rådmanj; (V) rådmaj'; (Ø)* (se mand)

rådne uo *råddên, rådnër, rådnt, h. rådnt; (H) røên, rønër, røênt, h. røênt; (V,Ø)*

rådslå uo *råsloh; (H,V,Ø)* (se slå)

rådsnar to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër horti té åh hit poh råê* = at være hurtig til at hitte på råd) *(H,V,Ø)*

rådspørge uo (omskr. t.: *spøër té råes* = spørge til råds) *H,V,Ø)* (se spørge)

rådvild to *råêwil'; (H,V,Ø) (hwes jæn ær råêwil', så ær jæn poh Herrêns Mark* = hvis man er rådvild, så er man på Herrens Mark) *(V,Ø)*

rådyr no *råDyjje; (V,Ø)* (se dyr)

råge n *råeg; (H,V,Ø) (mannê blywwër tåssê oh åh ha æn koloni oh råegër nær poh Djær huws* = mange bliver tossede af at have en koloni af råger nær på deres hus) *(V,Ø)*

rågummi no *råGummi; (H,V,Ø)* (se gummi) *(Da wi war oeng, war Deh moDérnê mæ råGummisåelër poh skowwên* = da vi var unge, var det moderne med rågummisåler på skoene) *(V,Ø)*

råhed no *råhêd, æ r.; (Hs) råhêd; (Hn) råhê, -ên; (V,Ø)*

råjern no *råjaên; (H,V,Ø)* (se jern)

råkalv no *råkal'; (H,V,Ø)* (se kalv)

råkold to *råkål'; (H,V,Ø) (kulskæër kwéjfolk tøws, at wéër ær råkål' åm wintërn* = kuldskære kvinder synes, at vejret er råkoldt om vinteren) *(Ø)*

råling no *rålling, -ê, -ër, -ërn; (Ø) (rålling, Deh ær stowhuwsê poh Goër* = råling, det er stuehuset på gårde) *(Ø)*

råmælk no *råmjælk; (H,V,Ø)* (se mælk) *(i Gammêl Daew ku folk poh lajjê kyeb råmjælk poh Goërn, hwés Di kæj Goërmajjên* = i gamle dage kunne folk på landet købe råmælk på gårdene, hvis de kendte gårdmanden) *(Ø)*

råolie no (se olie)

råsejl no *råsæjl; (H,V,Ø)* (se sejl) *(råsæjl ær sæjl oh Dænj slåws, som såed poh wikingskieb åh poh Di stue sæjlskieb, Dær kam té sjænnër* = råsejl er sejl af den slags, der sad på vikingeskibe og på de store sejlskibe, der senere kom til) *(V)*

råsilke no *råsilk; (H,V,Ø)* (se silke)

råstof no *råståf; (H,V,Ø)* (se stof)

råsukker no (i stedet anvendes *sokkër* = sukker) *(H,V,Ø)* (se sukker)

S

sabel no *sabêl, æ s., sablër, æ sablër; (Hs) sabêl; (Hn) sabêl, sablên, sablër, sablërn; (V,Ø) (krigërn raslê mæ sablên* = krigeren raslede med sablen) *(V,Ø)*

sabelhug no *sabêlhow'; (H,V,Ø)* (se hug)

sabelsluger no *sabêlsluër; (H,V,Ø)* (se sluger) *(Da a war béttê, såw a æn sabêlsluër i sirkus* = da jeg var lille, så jeg en sabelsluger i cirkus) *(V,Ø)*

sable (ned) uo *sabêl (niê), sablër (niê), sabêlt (niê), h. sabêlt (niê); (H,V,Ø)*

sadel no *sadêl, æ s., sadlër, æ sadlër; (Hs) sadêl; (Hn) sadêl, sadlên, sadlër, sadlërn; (V,Ø)*

sadelmager no *sadlmagër, æ s., salmagër-r, æ salmagër-r; (Hs) sadlmagër; (Hn) sadlmagër, -n, -r, -n; (V,Øm) sadlmawwër, -n, -ê, -n; (Øø)*

sadle uo *sadêl, sadlër, sadêlt, h. sadêlt; (H,V,Ø) (haj rijjër ék Dæj Daw haj sadlër* = han rider ikke den dag han sadler) *(Ø)*

saft no *saft, æ s.; (Hs) saft; (Hn) saft, -ên; (V,Ø)*

saftevand no *saftêwån'; (H) saftêwånj'; (V) saftêwåj'; (Ø)* (se vand)

saftig to *safti; (H,V,Ø) (Deh war æn Guê, safti bøf* = det var en god, saftig bøf) *(H,V,Ø)*

saftpresser no *saftpræssër, æ s., saftpræssër-r, æ saftpræssër-r; (Hs) saftpræssër.; (Hn) saftpræssër, -ên, saftpressër-r, saftpræssërn; (V,Ø)*

sag no *sãg, æ s., sãgër, æ sãgër; (Hs) sãg; (Hn) sãg, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

saga no *sãGã, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sãGã; (Hn) sãGã, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (sãGãër ær mjest kéj' fråh Islaj'* = sagaer er mest kendt fra Island) *(Ø)*

sagesløs to *sagesløes; (H) sãgêsløes; (V,Ø) (han post-ow, at han war hiel sagesløes* = han påstod, at han var helt sagesløs) *(Hs)*

sagfører no *sãgføër; (H,V,Ø)* (se fører)

sagkundskab no *sãgkonskab; (H,V,Ø)* (se kundskab)

sagkyndig to *sãgkynDi; (H,V,Ø)*

saglig to *sãgli; (H,V,Ø) (sit uw frå æn sãgli syjnswinkêl, så moh wi Gi ham ræt* = set ud fra en saglig synsvinkel, så må vi give ham ret) *(H,V,Ø)*

sagn no *sãgn, æ s., sãgn, æ s.; (Hs) sãgn; (Hn) sãgn, -ê, sãgn, -ên; (V,Ø) (Deh ær æ sãgn frå Gammêl Daew* = de er et sagn fra gamle dage) *(V,Ø)*

sagnkonge no *sãgnkoeng; (H,V,Ø)* (se konge)

sagnomspunden to *sãgnomspoéjjên; (H,V,Ø) (Deh æ nøej æn sãgnomspoéjjên histår'rër, Dæj Dær* = det er noget (af) en sagomspunden historie, den der) *(Ø)*

sagnskikkelse no *sãgnskikkêls; (H,V,Ø)* (se skikkelse)

sagogryn no *saGoGryjn; (H,V,Ø)* (se gryn)

sagomel no *saGomiel; (H,V,Øm) sagomiel; (Øø)* (se mel)

sagsanlæg no (omvendt ordstilling: *lé-êg sãeg an; (H,Øm) (lé-êw sãeg an'* = lægge sag an*) (V,Øø)* (se anlæg)

sagsøge uo *sãgsøeg; (H) sãgsøew; (V,Ø)* (se søge)

sagte to (i stedet bruges: *stillê* = stille) *(H,V,Ø)*

sagtens bio *sajt* el. *sajtêns; (H) sajt* el. *sajtens* el. *sãwtens; (V,Ø) (Deh ka a sajt ho-êw* = de kan jeg sagtens huske) *(H,V,Ø)*

sagtmodig to *sagtmoDi; (H,V,Ø) (hon ær nøej sagtmoDi oh sæ* = hun er noget sagtmodig af sæ) *(H,V,Ø)*

sagtne uo (omskr. t.: *sæt' fårtên niër* = sætte farten ned) *(V,Ø)*

sakke uo *sak, sakkër, sakkê, h. sakkê; (H,V,Ø) (Di sakkê baw uw* = de sakkede bagud) (H,V,Ø)

saks no *saws; æ s., saews, æ s.; (Hs) saws; (Hn) saws, -ên, saws, -ên; (V,Ø)*

sal no *sal, æ s., sael-l, æ sael; (Hs) sal; (Hn) sal, -n, sael-l, saeln; (V,Ø) (ål saeln war optåê* = alle salene var optaget) *(V,Ø)*

salamander n *salamandër, æ s., salamandër-r, æ salamandër-r; (Hs) salamandër; (Hn) salamandër, -n, salamandër-r, salamandërn; (V,Ø)*

salat no *salat', æ s.; (Hs) salat'; (Hn) salat, -ên; (V,Ø)*

salathoved no *salathuêd; (H,Ø) salathue; (V)* (se hoved)

salg no *sal', æ s.; (Hs) sal'; (Hn) sal', salên, saêl, saêlên; (V,Ø)*

salgbar to (omskr. t.: *læt å sæel* = let at sælge) *(H,V,Ø)*

salgsklar to (omskr. t.*: klår té åh sæel* = klar til at sælge) *(H,V,Ø)*

salgspris no (omskr. t.: f.eks.: *æ wåër/wårên kåstër såên å såên* = varen koster sådan og sådan) *(Hs/ V,Ø)*

salig to *sali; (H,V,Ø) (énhwæër ër sali i sijn trow* = enhver er salig i sin tro) *(H,V,Ø)*

salighed no *salihéd; (H) salihé; (V,Ø)* (bruges næsten kun som en ed) *(hanj/haj ær mi salihé ék for klog* = han er min salighed ikke for klog) *(V/Ø)*

salme no *salm, æ s., -ër, æ s.; (Hs) salm; (Hn) salm, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

salmebog no *salmboeg; (H) salmboew;* (V,Øø) (se bog)

salmedigter no *salmDegtër; (H) salmDewtër; (V,Ø)* (se digter)

salmesang no *salmsang'; (H,V,Ø)* (se sang)

salmevers no *salmwærs; (H,V,Ø)* (se vers) *(Da wi Gék té komfmasjon sku wi læër réjti mannê salmwærs uênoh, åssê mæ, som hae så swæër wé æ* = da vi gik til konfirmation skulle vi lære rigtig mange salmevers udenad, også mig, som havde så svært ved det) *(V,Ø)*

salpeter no *salpitër; (H,V,Ø)*

salt no *salt, æ s.; (Hs) salt; (Hn) sålt, -ê; (V,Ø) (how såltê, hælsêns smawwër Deh ék oh nøej* = husk saltet, ellers smager det ikke af noget) *(V,Ø)*

saltbøsse no *saltbøs-s; (H) såltbøs-s; (V,Ø)* (se bøsse)

salte uo *salt, -ër, -ê, h. -ê; (H) sålt, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)*

saltholdig to *salthålDi; (H) sålthålDi; (Ø) (æ wån' ær saltholDi* = vandet er saltholdigt*) (Hs)*

saltkammer no *saltkammër; (H) såltkammër; (V,Ø)*

saltkar no *saltkåër; (H) såltkåër; (Ø)* (se kar)

saltlage no *saltlaeg; (H) såltlaeg; (V,Ø)* (se lage)

saltmine no *saltmijn; (H) såltmijn; (V,Ø)* (se mine)

saltning no *saltning, æ s.; (Hs) saltning; (Hn) såltning, -ên; (V,Ø)*

saltopløsning no (omskr. t.: *opløsning oh salt/sålt* = opløsning af salt) *(H/V,Ø)*

saltske no *saltské-ê; (H) såltskie; (V,Ø)* (se ske)

saltsyre no *saltsyjër; (H) såltsyjër; (V,Ø)* (se syre)

salturt no *saltort; (H,V,Ø)* (se urt)

saltvand no *saltwån', (H) såltwanj'; (V) såltwåéj'; (Ø)* (se vand)

salve 1 no (til påsmøring) *sallê, æ s., sallër, æ s.; (Hs) sallê; (Hn) sallê,-n, -r, -rn; (V,Ø) (wi fék nøej bruwn sallê té åh sallê wor bøllër mæ* = vi fik noget brun salve til at salve vore bylder med) *(V,Ø)*

salve 2 no (som ovenfor) (skudsalve) *(solDatërn sænt æn skådsallê oh stéh frå Djær maskijnpistolër* = soldaterne sendte en skudsalve af sted fra deres maskinpistoler) *(V,Ø)*

salvekrukke no *sallêkroek; (H) sallêkrok'; (V,Ø)* (se krukke)

samarbejde no *samarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

samdrift no *samDröwt; (H,V,Ø)* (se drift) (eks.: samdrift: flere gårde kan blive drevet sammen)

samfulde to *samfullê; (H,V,Ø) (wi sku arbê i samfullê fjowtên timmër* = vi skulle arbejde i samfulde 14 timer) *(H,V,Ø)*

samfund no *samfun', æ s.; (Hs) samfun'; (Hn) samfun', samfunnê; (Øm) samfonj, -jê; (V) samfoj', -jê; (Øø)*

samfærdsel no *samfærsêl, æ s.; (Hs) samfærsêl; (Hn) samfærsêl, samfærsln; (V,Ø)* (se færdsel)

samklang no *samklang'; (H,V,Ø)* (se klang)

samkvem no *samkwæm'; (H,V,Ø) (bæew æ forællër hår samkwæm mæ æ baër* = begge forældre har samkvem med børnene) *(Hs)*

samle uo *sammêl, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

samlebånd no *sammêlboen; (H) sammêlbånj'; (V) sammêlbuên; (Øm) sammêlbuéj; (Ø)* (se bånd)

samleje no (omskr. t.: *Go i sæng sammêl* = gå i seng sammen) *(H,V,Ø)*

samler no *samlër, æ s., -r, æ -r; (Hs) samlër; (Hn) samlër, -n, samlër-r, samlërn; (V,Ø) (æ'tër æn samlër kommër æn sprédër* = efter en samler kommer en spreder) *(H)*

samleve uo (omskr. t.: *löew sammêl* = leve sammen) *(H,V,Ø)* (se leve)

samling no *samling, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) samling; (Hn) samling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

samlingsstue no *samlings-ståew; (H,V,Ø)* (se stue)

samliv no *samlyw'; (H,V,Ø)* (se liv)

samme to *saem; (H,V,Ø) (Do ska kom-m mæ Dê saem, kom' så mæ Dæ* = du skal komme med det samme, kom så med dig) *(H,V,Ø)*

sammen bio *sammêl* og *sammên; (H,V,Ø) (Di kom ålsammêl åh rottê sæ sammên moh ham* = de kom allesammen og rottede sig sammen mod ham) *(V,Øø)*

sammenbidt to *sammênbætt; (H,V,Ø) (haj so nøêj sammênbætt uw* = han så noget sammenbidt ud) *(Ø)*

sammenblande uo (omskr. t.: *blæn-n sammêl; (H) blænj sammêl; (V) blæéj sammêl; (Ø)* (se blande)

sammenbragt to *sammenbragt; (H,Øm) sammenbrawt; (V,Øø) (no om Daew ær Deh möj' alminlê mæ sammêlbrawt baër* = nu om dage er det meget almindeligt med sammenbragte børn) *(H)*

sammenbrud no *sammênbrud; (H,V,Ø)* (ældre sprog, *sammêlbrøj)*

sammenbygget to *sammênbøgê; (H,Øm) sammênböwwê; (V,Øø) (Di tow huews, Di war sammenböwwê i æn wenkêl* = de to huse, de var sammenbygget i en vinkel) *(V,Øø)*

sammenfald no *sammênfal'; (H,V,Ø)* (se fald)

sammenfatte uo *sammênfat'; (H,V,Ø)* (se fatte)

sammenfolde uo (omskr. t.: *fål sammêl* = folde sammen) *(H,V,Ø)* (se folde)

sammenføje uo *sammêlföej; (H,V,Ø)* (se føje) *(hwa Worhæër hår sammêlföejjê, ska wi menjêskër ék skél oh* = hvad Vorherre har sammenføjet, skal vi mennesker ikke skille ad) *(V)*

sammengroning no (omskr. t.: *nøej, som ær Growwê sammêl* = noget, som er groet sammen) *(H,V,Ø)*

sammenhold no *sammêlhål'; (H,V,Ø)* (se hold)

sammenholde uo (omskr. t.: *håel sammêl* = holde sammen*) (H,V,Ø)* (se holde)

sammenhæfte uo (omskr. t.: *hæft sammêl* = hæfte sammen) (*H,V,Ø*)

sammenhæng no *sammêlhæng', æ s., sammêlhæng-ng, æ sammêlhæng-ng; (Hs) sammêlhæng'; (Hn) samnhæng', -n, samnhæng-g, samnhængn; (V,Ø)*

sammenhængende to *sammênhængên; (H,V,Ø)*

sammenhørende to (omskr. t.: *nøej, som høër sammêl* = noget, som hører sammen) *(H,V,Ø)*

sammenkalde uo (omskr. t.: *kaêl sammêl* = kalde sammen) *(H,V.Ø)* (se kalde)

sammenklumpe uo (omskr. t.: *klump sammêl* = klumpe sammen) *(H,V,Ø)*

sammenknyttet to (omskr. t.: *knøt sammêl* = knytte sammen) *(H,V,Ø)*

sammenkoble uo (omskr. t.: *kobbêl sammêl* = koble sammen) *(H,V,Ø)* (se koble)

sammenkobling no *sammênkobling; (H) sammênkowling; (V,Ø)* (se kobling)

sammenkogt to *sammênkowt; (H.V,Ø) (æn sammênkowt ræt* = en sammenkogt ret) *(H,V,Ø)*

sammenkomst no *sammênkomst, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sammênkomst; (Hn) sammênkomst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sammenkrøben to (omskr. t.: *åh wæër krøbên/kröwwên sammêl* = at være krøbet sammen) *(H/V,Ø)*

sammenkrøllet to (omskr. t.: *nøej, som ær krøllê sammêl* = noget, som er krøllet sammen) *(H,V,Ø)*

sammenlagt to *samnlå; (H,V,Ø) (Di tow kommuwnër blöw samnlå* = de to kommuner blev sammenlagt) *(H,V,Ø)* (kan også omskr. t.: *lå sammêl/sammên* = lagt sammen) *(H,V,Ø)*

sammenligne uo *samnlign, -ër, -t, h. -t; (H,Øm) samnliwn, -ër, -t, h. -t; (V,Øø)*

sammenligning no *samnligning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) samnligning; (Hn) samnligning, -ên, -ër, -ërn; (Øm) samnliwning, -ên, -ër, -ërn; (V,Øø) (Deh tållê ingn samnliwning* = det tåler ingen sammenligning) *(V,Øø)*

sammenlægning no *sammênlægning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sammênlægning; (Hn) sammênlægning -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sammenpresse uo *sammênpræs* el. *præs sammêl/samn* = presse sammen) *(H,V,Ø)* (se presse)

sammenrotte uo (omskr. t.: *råt sæ sammêl/samn* = rotte sig sammen) *(H,V,Ø)*

sammenskrive uo *sammênskryew; (H,V,Ø)* (se skrive)

sammenskrivning no *sammênskryewning; (H,V,Ø)* (se skrivning)

sammenskudsgilde no *sammênskodsGiêl; (H,V,Ø)* (se gilde)

sammenslutning no *sammênslutning; (H,V,Ø)* (se slutning)

sammenslutte uo (omskr. t.: *slut sammêl/sammên* = slutte sammen) *(H,V,Ø)*

sammensmelte uo (omskr. t.: *smælt sammêl/sammên) (H,V,Ø)* (se smelte)

sammensmeltning no *sammênsmæltning; (H,V,Ø)* (se smeltning)

sammensnøre uo *snøër sammêl/sammên) (H,V,Ø)* (se snøre)

sammensnøring no *sammênsnøring; (H,V,Ø)* (se snøring)

sammenspare uo (omskr. t.: *spåër sammêl/samn* = spare sammen) *(H,V,Ø)* (se spare)

sammenspille uo (omskr. t.: *spél sammêl/samn* = spille sammen) *(H,V,Ø)* (se spille)

sammenspist to *samnspijst; (H,V,Ø) (Di tow partijjër ær nøêj samnspijst* = de to partier er noget sammenspiste) *(H,V,Ø)*

sammenstille uo (omskr. t.: *stil sammêl = stille sammen) (H,V,Ø)*

sammenstuve uo (omskr. t.: *stuêw sammêl/samn) (H,V,Ø)* (se stuve)

sammenstykke uo (omskr. t.: *stø'k/støk sammêl* = stykke sammen) *(Hs/ V,Ø)*

sammenstyrte uo (omskr. t.: *styrt sammêl/samn* = styrte sammen) *(H,V,Ø)* (se styrte)

sammenstyrtning no *sammênstyrning; (H,V,Ø)*

sammenstød no *sammênstød'; (H,Øm) samnstø'; (V,Øø)* (se stød) *(Dær war skéj æ Grim samnstø' uw poh wæjjên* = der var sket et grimt sammenstød ude på vejen) *(Øø)*

sammensvejse uo (omskr. t.: *swæjs sammêl* = svejse sammen) *(H,V,Ø)* (se svejse)

sammensvejsning no *sammêlswæjsning; (H,V,Ø)* (se svejsning)

sammensværgelse no *sammênswærgêls; (H,V,Ø)*

sammensy uo (omskr. t.: *syj sammên* = sy sammen) *(H,V,Ø)* (se sy)

sammensyning no *sammênsyjning; (H,V,Ø)* (se syning)

sammensætning no *sammênsætning; (H,V,Ø)* (se sætning)

sammensætte uo (omskr. t.: *sæt sammên* = sætte sammen) *(H,V,Ø)* (se sætte)

sammentrække uo (omskr. t.: *træk sammên* = trække sammen) *(H,V,Ø)* (se trække)

sammentrækning no *sammêntrækning; (H,V,Ø)* (se trækning)

sammentælle uo (omskr. t.: *tæêl sammên* = tælle sammen) *(H,V,Ø)* (se tælle)

sammenvokse uo (omskr. t.: *uews/wows sammên* = vokse sammen) *(H/V,Ø)* (se vokse)

sammenvoksning no *sammên-uewsning/ sammênwowsning; (H/V,Ø)*

samordne uo *samorn; (H,V,Ø)* (se ordne)

samordning no *samorning; (H,V,Ø)* (se ordning)

samråd no *samråd; (H) samråê'; (V,Ø)* (se råd) *(Deh blöw lawwê i samråê' mæ Di raDikalê* = det blev lavet i samråd med de radikale) *(V,Ø)*

samspil no *samspél; (H,V,Ø)* (se spil)

samstemme uo (omskr. t.: *træk sammêl* = trække sammen) *(H,V,Ø)* (se stemme)

samsyn no *samsyjn; (H,V,Ø)* (se syn) *(honj hae Gott samsyjn poh bæwwê yewên* = hun havde godt samsyn på begge øjne) *(V)*

samt bio *samt; (H,V,Ø)*

samtale no *samtåêl; (H,V,Ø)* (se tale)

samtidig to *samtijDi: (H,V,Ø)*

samtlige to (omskr. t.: *Dæm ålsammêl* = dem allesammen) *(H,V,Ø)*

samtykke no *samtø-êk. samtøkkër, samtøkkê, h. samtøkkê; (H,V,Ø)* (omskr. t. f. eks.: *åh blyw jæns* = at blive enig) *(H,V,Ø)*

samvirke no *samwirk; (H,V,Ø)* (se virke)

samvirke uo *samwirk; (H,V,Ø)* (se virke)

samvittighed no *samwittihéd, æ s.; (Hs) samwittihed, -ên; (Hn) samwittihé, -ên; (V,Ø) (haj had æn skit samwittihë* = han havde en skidt samvittighed) *(Ø)*

samvittighedsfuld to *samwittihédsful'; (H) samwittihésful'; (V,Ø)*

samvittighedsløs to (omskr. t. f. eks.: *åh wær uddên samwittihéd/samwittihéh* = at være uden samvittighed) *(H/V,Ø)*

samvittighedsnag no *samwittihédsnaêg; (H) samwittihésnaêg; (V,Ø)* (omskrives også til f. eks. *åh ha skit samwittihéd/samwittihéh* = at have skidt samvittighed) *(H,V,Ø)*

samvær no (omskr. t. f. eks.: *åh wær sammên/sammêl* = at være sammen) *(H,V,Ø)*

sand no *såên, æ s.; (Hs) såên; (Hn) såên, -ê; (V,Øm) såéj', såjje; (Øø)* (betydning: sand /grus)

sand to *san'; (H) saæj; (V,Ø) (Deh ær saæj, Deh haj séêr* = det er sandt, det han siger) *(Ø)*

sandal no *sanDael, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sanDael; (Hn) sanDael, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sandbanke no *såênbank; (H) sånjbank; (V) såjbank; (Ø)* (se banke)

sandblæse uo *såênblæês; (H) sånjblæês; (V) såjblæês; Ø)* (se blæse)

sandblæsning no *såênblæsning; (H) sånjblæsning; (V) såjblæsning; (Ø)*

sandbund no *såênbon'; (H) såênbuj'; (Øm) sånjbunj; (V) såjbuj'; (Øø)* (se bund)

sande 1 uo *san-n té, sannër, sannê, ær sannê (té); (H) såênj (té), sånjër (té),, såenjt (té), h. såenjt (té); (V) såêj (té), såjjê (té), sånjt, ær såenjt (té); (Ø)* (sande til)

sande 2 uo *san-n; (H) såenj; (V) såéj; (Ø) (hanj måt såenj, at Deh war wé åh wæër slut mæ Dænj fornöwwêls* = han måtte sande, at det var ved at være slut med den fornøjelse) *(V)* (indse sandheden i)

sandelig bio *sanli; (H) sanlê; (V,Ø)*

sandet to *sannê; (H) sånjê; (V) såjjê; (Ø) (jowërn ær sånjê* = jorden er sandet*) (V)*

sandfarvet to *såênfarwê; (H) sånjfarwê; (V) såjfarwê; (Ø)*

sandflugt no *såênflogt; (H,Øm) sånjflowt; (V) såjflowt; (Øø)* (se flugt)

sandfygning no *såenfygning; (H) såenjfygning; (V) såjfygning; (Ø)* (se fygning)

sandfærdig to *sanfærDi; (H) sanjfærDi; (V) sajfærDi; (Ø)*

sandhed no *<u>san</u>héd, æ s., <u>san</u>héd, æ s.; (Hs) <u>san</u>héd; (Hn) sanjhé, -ên, -ër, -ërn; (V) sajhé, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (æ <u>san</u>héd, kon æ <u>san</u>héd, åh hielê æ <u>san</u>héd* = sandheden, kun sandheden, og hele sandheden) *(Hs)*

sandjord no *såên- jowr; (H) såenj-jowr; (V) såêj-jowr; (Ø)* (se jord)

sandkasse no *såênkas-s; (H) såenjkas-s; (V) såjkas-s; (Ø)* (se kasse)

sandpapir no *såênpapijër; (H,V,Ø)*

sandpumper no *såenpompër, æ s., -r; æ -r; (Hs) såenpompër; (Hn) såenjpompër; (V) såéjpompër, -n, -r, -n; (Ø)*

sandskorn no *såenskuên; (H) såenjskuên; (V) såéjskuên; (Ø)* (se korn)

sandskude no *såênskuêd; (H) såejskuew; (V,Ø) (åjjër Englajskriên fråh 1807 té 14 blöw Dær sæjlt kuên té Norge åh træ tébaêw té Jammêbowtên poh såejskuewër* = under Englandskrigen fra 1807 til 14 blev der sejlet korn til Norge og træ tilbage til Jammerbugten på sandskuder) *(Ø)*

sandsten no *såênstien; (H) såenjstiên; (V) såéjstien; (V,Ø)* (se sten)

sandstrand no *såênstrå-êên; (H) såenjstrånj'; (V) såjstrå-j'; (Ø)* (se strand)

sandsuger no *såênsugër, æ s., -ê, æ -ê; (Hs) såênsugër; (Hn) såêjsugër; (V,Øm) såêjsuwër; (Øø)*

sandsynlig to *sansynlê; (H) sanjsynlê; (V) sajsynlê; (Ø) (Deh ær ét sansynlê, at æ måen ær lawwê oh Grön' wust* = det er ikke sandsynligt, at månen er lavet af grøn ost) *(Hs)*

sandsynliggøre uo (omskr. t.: *Gøër sansyjnli/sanjsyjnli/sajsyjnli* = gøre sandsynlig) *(H/V/Ø)* (se gøre)

sandsynlighed no *sansyjnlihéd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sansyjnlihéd; (Hn) sanjsyjnlihé, -ên, -ër, -ërn; (V) sajsyjnlihé, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

sandsynligvis bio *sansyjnliwies; (H) sanjsyjnliwies; (V) sajsyjnliwies; (Ø)*

sang no *sang', æ s., saeng, æ s.; (Hs) sang'; (Hn) sang', sangn, saeng, -n; (V,Ø)*

sangbog no *sangboêg; (H,Øm) sangboew; (V,Øø)* (se bog)

sanger no *sangër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sangër; (Hn) sangër, -n, -r, -n; (V,Ø) (fålk hår nåk alltijjê såt prijs poh sangër-r* = folk har nok altid sat pris på sangere) *(H,V,Ø)*

sangfugl no *sangfowl; (H,V,Ø)* (se fugl)

sangkor no *sangkoër; (H,V,Ø)* (se kor) *(a mælt mæ uw oh sangkoër-r, forDi a ék ku lij åh blyew DiriGiër mæ* = jeg meldte mig ud af sangkoret, fordi jeg ikke kunne lide at blive dirigeret med) *(V,Ø)*

sangleg no *sanglé-êg; (H,Øm) sanglé-êw; (V,Øø)* (se leg)

sanglærer no *sanglæër; (H,V,Ø)* (se lærer)

sanglærke n *sanglærk; (H,V,Ø)*

sangstemme no *sangstæm-m; (H,V,Ø)* (se stemme) *(Dær mangêlt æn sangstem-m i koër* = der manglede en sangstemme i koret) *(V,Ø)*

sangsvane n *sangswåên; (H,V,Ø)*

sanke uo *sank, -ër, -ê, h. -ê; (H) sånk, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (han sankê tré-e i æ skow té åh fyjjê mæh* = han sankede træ i skoven til at fyre med) *(Hs)*

sankekort no *sankkort; (H) sånkkort; (V,Ø)* (se kort) *(skowwæsne ku u-steh sankkort té fålk, Dær wil sank bræn-n té æ fyjjër* = skovvæsnet kunne udstede sankekort til folk, der ville sanke brænde til fyret) *(Hs)*

sans no *sans, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sans; (Hn) sånjs', sånjsên, sånjsër, sånjsërn; (V) såjs', såj'sên, såjsër, såjsërn; (Ø) (hunjên hår skarp sånjsër* = hunden har skarpe sanser) *(V)*

sanse uo *sans, -ër, -t, h. -t; (H) såenjs, -ër, -t, h. -t; (V) såéjs, såj'sër, såéjst, h. såéjst; (Ø) (haj ku hwærkên såéjs hællër sammêl* = han kunne hverken sanse eller samle) *(Ø)*

sanselig to (typisk for Han Herred siger ordet "sanselig" noget, der er svært at udtrykke)

sanseløs to *sansløes; (H) sånjsløes; (V) såjsløes; (Ø) (honj war hiêl sånjsløes oh forskrækkêls* = hun var helt sanseløs af forskrækkelse) *(V)*

sansning no (i stedet vil man kunne anvende *opfattêls* = opfattelse) *(H,V,Ø)*

sardin no *sarDijn, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sarDijn; (Hn) sarDijn, +n, -ër, -ërn; (V,Ø) (a føêlt mæ klæmt, såm æn sarDijn i æn sarDijnDoês* = jeg følte mig klæmt, som en sardin i en sardindåse) *(H,V,Ø)*

sarg no *sarg, æ s., sareg, æ sareg; (Hs) sarg; (Hn) sarg, -ên, sareg, -ên; (Øm) sarw, -ên, sarew, -ên; (V,Øø) (sarwên i bowwër-r ær lawwê oh ænajjên slaws træ æn biên oh plåê* = sarven i bordet er lavet af en anden slags træ end ben og plade) *(Øø)*

sart to *sart; (H,V,Ø) (honj war æn sart kuên* = hun var en sart kvinde) *(V)*

sat to *såt; (H) (a ær hiel såt* = jeg er helt sat, dvs. jeg har fået nok) *(H,V)* (bruges éj i Ø)

satan n *satn; (H,V,Ø) (Deh war Da satns* = det var da satans) *(H,V,Ø)*

sats no *sats, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sats; (Hn) sats, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh war æn swær sats åh spé-êl i Deh støk' musik* = det var en svær sats at spille i det stykke musik) *(H,V,Ø)*

satse uo *sats, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (a satsër på AaB næër a tippër fudbål* = jeg satser på AaB, når jeg tipper fodbold) *(H)*

sav no *sãw, æ s., sãew, æ s.; (Hs) sãw; (Hn) sãw, -wên, sãew, sãewên; (V,Ø)*

savblad no *sãwblå'; (H) sãwblåh; (V,Ø)* (se blad)

savbuk no *sãwbok'; (H,V,Ø)* (se buk)

save uo *sãew, sãwwër, sãwwê, h. sãwwê; (H,V,Ø) (han håër sãwwê Dæn Græ-æn öwwër, han siel såd poh* = han har savet den gren over, han sad på) *(H)*

savklinge no *sãwklé-êng; (H,V,Ø)* (se klinge)

savl no *sãwl', æ s.; (Hs) sãwl'; (Hn) sãwl', -ê; (V,Ø)*

savle uo *sãwl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (*nuên hun-n sãwlër nøej så forfærlê* = nogle hunde savler noget så forfærdeligt) *(H)*

savn no *sawn', æ s.; (Hs) sawn'; (Hn) sawn', -ê; (V,Ø) (Deh ær æ sawn', nær æn ét/ék foër si mårnkaffê* = det er et savn, ikke at få sin morgenkaffe) *(H/V,Ø)*

savne uo *sawn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (ham kommër a té åh sawn* = ham kommer jeg til at savne) *(H,V,Ø)*

savskærer no *sawskæ-ër, æ s.; (Hs) sawskæër, -n; (V,Ø)*

savsmuld no *sawsmol'; (H,V,Ø)* (se smuld) *(sawsmol' ku Da browwês té strøêls i æ støl'* = savsmuld kunne da bruges til strøelse i stalden) *(Hs)*

savspor no *sawspåhr; (H,V,Ø)* (se spor)

savtakket to *sawtakkê; (H,V,Ø) (brajnallêns blåê ær sawtakkê* = brændnællens blade er savtakkede) *(Ø)*

savværk no *sawwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

scene no *séên, æ s., -ër, æ s.; (Hs) séên; (Hn) séên, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

se uo *sie, sie-ër, sow, h. sit'; (H) sij', sijjër, soh, h. sit'; (V,Ø) (Deh ær Gott åh ku sij' uw oh ywnên* = det er godt at kunne se ud af øjnene) *(V,Ø)*

seddel no *sæddêl, æ s., sædlër, æ s.; (Hs) sæddêl; (Hn) sæddêl, sædlên, sædlër, -n; (V,Ø)*

segl 1 no *sæjl, æ s., sæjl, æ s.; (Hs) sæjl; (Hn) sæjl, -ê, sæjl, -ên; (V,Ø)* (gl. høstredskab) *(hammër åh sæjl, Deh war symbolê poh Sovietunionên i Dæj tij, Dæj eksistiër-r* = hammer og segl, det var symbolet på Sovietunionen i den tid den eksisterede) *(V,Ø)*

segl 2 no *sæjl, æ s., sæjl, æ s.; (Hs) sæjl; (Hn) sæjl, -ê, sæjl, -ên; (V,Ø)* (til forsegling) *(i Gammêl Daêw browt fijn fålk åh sæt æn laksæjl poh Djær Dokumæntër* = i gamle dage brugte man at sætte et laksegl på deres dokumenterne) *(Hs)*

segne uo *sæjn, -ër, -t, ær -t; (H,V,Ø) (hon føelt, hon sku sæjn ånjër Deh tong hon sku bæër poh* = hun følte, hun skulle segne under det tunge, hun skulle bære på) *(V,Ø)*

segnefærdig to *sæjnfærDi; (H,V,Ø) (Di war sæjnfærDi oh træthéh* = de var segnefærdige af træthed) *(V,Ø)*

sej n *sæj'; (H,V,Ø)* (en fiskeart)

sej to *sæj'; (H,V,Ø) (jyêdên, haj ær stærk åh sæj', haj hår lær åh sæjjê næj* = jyden han er stærk og sej, han har lært at sige nej) *(Ø)*

sejl no *sæjl, æ s., sæjl, æ s.; (Hs) sæjl; (Hn) sæjl, -ê, sæjl, -ên; (V,Ø) (æ sæjl war såt poh æ skieb, så no war Deh sæjlklår* = sejlene var sat på skibet, så nu var det sejlklart) *(Hs)*

sejlads no *sæjlaes, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sæjlaes; (Hn) sæjlaes, -ên, -ër, -ërn) (V,Ø)*

sejlbar to (omskr. t.: *åh wæër té åh sæjl poh* = at være til at sejle på) *(H,V,Ø) (æ oh ær té åh sæjl poh, mæn kon mæ bé'tê boed* = åen er sejlbar (til at sejle på), men kun med små både) *(Hs)*

sejlbåd no *sæjlboed; (H,V,Ø)* (se båd)

sejldug no *sæjlDow'; (H,V,Ø)* (se dug)

sejle uo *sæjl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Di sæjlê op oh æ oh'* = de sejlede op ad åen) *(Hs)*

sejler no *sæjlër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sæjlër; (Hn) sæjlër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

sejlføring no *sæjlfø(r)ing; (H,V,Ø)* (se føring)

sejlgarn no (bruges éj i Hannæs) *sæjlGåen; (V,Ø)*

sejlivet to *sæjlywwê; (H,V,Ø) (æ kat ær sæjlywwê, Dæn hår ni lyw* = katten er sejlivet, den har ni liv) *(Hs)*

sejljolle no *sæjljol-l; (H) sæjljåel; (V,Ø)* (se jolle)

sejlklar to *sæjlklår; (V,Ø) (skibê ær sæjlklår i næt* = skibet er sejlklart i nat) *(V,Ø)*

sejlmager no *sæjlmãgër; (H) sæjlmawwër; (V,Ø)*

sejlrende no *sæjlræn-n; (H) sæjlræénj; (V) sæjlræéj;Ø)* (se rende)

sejlskib no *sæjlskieb; (H,V,Ø)* (se skib)

sejpineri no *sæjpinnërij, æ s.; (Hs) sæjpinnërij; (Hn) sæjpinjërij; (V,Ø) (sæjpinnërij føër ét/ék nøêj Gott mæ sæ* = sejpineri fører ikke noget godt med sig) *(H/V,Ø)*

sejr no *sæjjër, æ s., sæjjër-r, æ sæjjër-r; (Hs) sæjjër; (Hn) sæjjër, -n, sæjjër-r, sæjjërn; (V,Ø)*

sejre uo *sæjjër, sæjjëre, sæjjëre, h. sæjjëre; (H,V,Ø) (wi hår sæjjër-r oh hælveddê teh* = vi har sejret ad helvede til) *(V,Ø)* (iflg. tidligere LO formand Thomas Nielsen)

sejrherre no *sæjrhærrê; (H,V,Ø)* (se herre)

sejrssikker to *sæjrsikkër; (H,V,Ø) (haj war sæjrsikkër, mæn haj tabt ilieGott* = han var sejrsikker, men han tabte alligevel) *(Ø)*

sekund no *sekon', æ s., -Dër, æ -Dër; (Hs) sekon'; (Hn) sekon', sekonDê, sekonDër, sekonDërn; (H,V,Ø)*

sele no *séêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) séêl; (Hn) séêl, sélên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn/æ par røê séêlër* = et par røde seler) *(H/V,Ø)*

seler no *prænslër, æ p.; (Hs) prænslër; (Hn)* (herreseler, som er splittet op der, hvor stropperne hæftes på bukserne) *(H)*

seletøj no *Dræt; bréngDræt; (H)* (seletøj til store heste*), stawDræt; (H) (*seletøj til små heste*) sé-êltöw, huelaw; (V,Ø)*

selskab no *sælskãb, æ s., sælskãbê, æ s.; (Hs) sælskãb; (Hn) sælskãb, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon Gik i sæng, sælskãbê huwwê héjjê ék* = hun gik i seng, selskabet huede hende ikke) *(V,Ø)*

selskabelig to *sælskablê; (H,V,Ø) (han war möj' sælskablê* = han var meget selskabelig) *(H)*

selskabskjole no *sælskabskjowl; (H,V,Ø)* (se kjole)

selskabsklæder no *sælskabsklæjjër; (H)* (se klæder) (bruges éj i *V,Ø*)

selskabstøj no *sælskabstöw; (V,Ø)* (se tøj) (bruges éj i *H*)

selv so *siel; (H,V,Ø)*

selvagtelse no *sielagtêls; (H) sælawtêls; (V,Ø)* (se agtelse)

selvangivelse no *sielanGywwêls, æ s., -ër, æ s.; (Hs) sielanGywwêls; (Hn) sælanGywwêls, -ên, -ër, -ërn; V,Ø)*

selvbebréjdelse no *sielbébræjdêls; (H) sælbébræjdêls; (V,Ø)* (se bebrejdelse)

selvbeherskelse no *(*omskr. t.: *béherskêls oh sæ siel* = beherskelse af sig selv) *(H,V,Ø)*

selvbestemmelse no *sielbéstæmmêls; (H) sælbéstæmmêls; (V,Ø)* (se bestemmelse)

selvbetjening no *sielbétjænning; (H) sælbétjænning; (V,Ø)* (se betjening)

selvbevidst to *sielbéwist; (H) sælbéwist; (V,Ø) krå-ên; (Ø)* (anvendes mest i negativ betydning) *(no ær haj ék så krå-ên længër, ættër haj hår tabt åll Di pæeng* = nu er han ikke så selvbevidst længere, efter at han har tabt alle de penge) *(Ø)*

selvbinder no *siellbénnër, æ s., siellbénnër-r, æ s.; (Hs) sielbénnër; (Hn) sælbénjër, -n, -r, -rn; (V) sælbéjjër, -n, -r, -rn; (Ø)*

selvbygger no *sielbøggër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sielbøggër; (Hn) sælböwwër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

selvdød to *sielDø'; (H) sælDø'; (V,Øø)*

selveje no *sielæéj, æ s.; (Hs) sielæéj; (Hn) sælæéj, sælæjjê; (V,Ø)* (se éje)

selvejer no *siêlæjjër; (H) sælæjjër; (V,Ø)* (se ejer)

selvforglemmelse no *sielforGlæmmêls; (H) sælforGlæmmêls; (H,V,Ø)* (se forglemmelse)

selvforskyldt to *sielfåskylt; (H) sælfåskylt; (V,Ø)* (kan også omskr. t.: *haj hår siel wæt uw åm-æ* = han har selv været ude om det*) (Ø)*

selvforsvar no *sielforswår; (H) sælforswår; (V,Ø)* (se forsvar) *(honj browt åll knéb té si sælforswår* = hun brugte alle kneb til sit selvforsvar) *(V)*

selvforsyning no (omskr. t.: *åh forsyjn sæ siêl* = at forsyne sig selv) *(H,V,Ø)* (se forsyning)

selvfølelse no *sielfølêls, æ s.; (Hs) sielfølêls, -b; (Hn) sælfølêls, -n; (V,Ø)* (se følelse)

selvfølgelig bio *sæføl-li; (H,V,Ø)*

selvgjort to *sielGjow'; (H,V,Øm) sælGjow'; (Øø) (sielGjow' æ walGjow'* = selvgjort er velgjort) *(V,Øm)*

selvglad to *sielGlåh; (H,V,Øm) sælGlåh; (Øø)*

selvhøjtidelig to (omskr. t.: *ta sæ siel höwtidlê* = tage sig selv højtideligt) *(H,V,Ø)*

selvklog to *sielkloeg; (H,V,Øm) sælkloew; (Øø)*

selvkørende to *sielkørên; (H) sælkørên; (V,Ø)*

selvlysende to *siêllyjsên; (H) sællyjsên; (V,Ø) (hanj fék æ uwër, såm war sællyjsên té hans kåmfmasjon* = han fik et ur, som var selvlysende til sin konfirmation) *(V)*

selvmedlidenhed no *sielmælijjênhéd; (H) sælmælijjênhé; (V,Ø)* (se medlidenhed) (omskr. også t.: *åh ha möj' unt oh sæ siel* = at have meget ondt af sig selv) *(Ø)*

selvmodsigelse no *sielmohsæjjêls; (H) sælmohsæjjêls; (H,V,Ø)* (se modsigelse)

selvmorder no *siêlmårDër; (H) sælmårDër; (V,Ø)* (se mord)

selvopgivende to *sielopGywwên; (H) sælopGywwên; (V,Ø) (Deh war søllê, så sælopGywwên hanj war* = det var sølle så selvopgivende, han var) *(V)*

selvretfærdig to *siêlrætfærDi; (H) sælrætfærDi (V,Ø) (Deh war Da skræklê, at hanj ku wæër så sælrætfærDi* = det var da skrækkeligt, at han kunne være så selvretfærdig) *(V)*

selvros no *sielroes; (H) sælroes; (V,Ø)* (se ros) *(sielroes, Deh kommê Do ét lånt mæ i Han Herrê* = selvros, det kommer du ikke langt med i Han Herred) *(H)*

selvrådig to *sielråDi; (H) sælråDi; (V,Ø) (æ bar war så sielråDi, så æ forællër snår ét wist, hwa Di sku Gjør wé-æ* = barnet var så selvrådigt, at forældrene snart ikke vidste, hvad de skulle gøre ved det) *(Hs)*

selvsagt to *sielsåê; (H) sælsåê; (V,Ø)*

selvskabt to *siêlskabt; (H) sælskawt; (V,Ø) (Dær war jænnê sælskawt plågër i hanjs lyw* = der var alene selvskabte plager i hans liv) *(V)*

selvskreven to *sielskröwwên; (H,Øm) sælskröwwên; (V,Øø) (Do ær sieskröwwên té åh sku mæ* = du er selvskreven til at skulle med) *(H)*

selvstyre no (se styre)

selvstændig to *sielstænDi; (H) sælstænjDi; (V) sælstæjDi; (Ø)*

selvsyn no *sielsyjn; (H) sælsyjn; (V,Ø)* (se syn)

selvtilfreds to *sieltéfrés; (H) sæltéfrés; (V,Ø)*

selvtillid no *siêltéllij; (H) sæltéllij; (V,Ø)* (se tillid)

sen, sent, senere, senest to *sjæn, sjænt, sjænnër-r, sjænnêst; (H,V,Ø) (haj kommër ålltijje for sjænt* = han kommer altid for sent) *(Ø) (i Di sjænnër-r or* = i de senere år) *(H,V,Ø)*

sende uo *sæn, sænnër, sænt, h. sænt; (H) sæénj, -ër, sænjt, h, sænj'; (V) sæéj, sæjjër, sæjt, h. sæj'; (Ø)*

sendelse no *sænnêls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sænnêls; (Hn) sænjêls, -n, -ër, -ërn; (V) sæjjêls, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

sender no *sænnër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sænnër; (Hn) sænjër, -n, -r, -n; (V) sæjjër, -n, -r, -n; (Ø)* (f. eks. radio-sender)

sending no *sænning, æ s., -r, æ -r; (Hs) sænning; (Hn) sæjjing, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sene no *sæên, æ s., sænër, æ s.; (Hs) sæên; (Hn) séên, +n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war mannê sæênër i köddê* = der var mange sener i kødet) *(V,Ø)*

senegræs no *sæênGræs; (H) séênGræs; (V,Ø)* også *sæên, +n; (Ø)* (se græs) *(Dær ær så möj sæênGræs i Deh hæër støk, så wi ka li så Got kuêlGraw-æ* = der er så meget senegræs i de her stykke, så vi kan lige så godt kulegrave det) *(H,V,Ø)*

senehinde no *sé-ênhin-n; (H) sé-ênhénj; (V) sé-ênhe-éj; (Ø)* (se hinde)

seng no *sæng', æ s., sæeng, æs.; (Hs) sæng'; (Hn) sæng', -ên, sæeng, -ên; (V,Ø)*

sengebund no *sængêbo'ên; (H) sængêbunj'; (V) sængêbuj'; (Ø)* (se bund)

sengehest no *sængêhæjst; (H,V,Ø)* (se hest)

sengeklæder no *sængklæër; (H,V,Ø)* (se klæder)

sengeleje no *sænglæéj; (H,V,Ø)* (se leje)

sengeliggende to *sængêlégên; (H) sængêléwên; (V,Ø)*

sengetid no *sængêtij; (H,V,Ø)* (se tid)

sengetæppe no *sængêtæp; (H,V,Ø)* (se tæppe)

sengetøj no (omskr. t.: *sæêngklæër* = sengeklæder) *(H,V,Ø)*

sengevarm to *sængêwarm; (H,V,Ø)*

sennep no *sénnêp, æ s.; (Hs) sénnêp, -ên; (V,Ø)*

sensommer no *sjænsommër; (H,V,Ø)* (se sommer)

servere uo *serwiër, serwiër, serwiër, h. serwiër; (H,V,Ø)*

servitricer no *Goforbowrpiwwër; (Ø)* (gå for bordet piger)

seværdig to *sewærDi; (H,V,Ø)*

si no *sij', æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sij'; (Hn) sij', -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

si uo *sij', -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

sidde uo *sé-éj, séjjër, såd* el. *såt, h. såt; (H,V,Ø) (Di hår såt sæ té æ kaffêbowwër* = de har sat sig til kaffebordet) *(Hs)*

siddende to *sé-êjên; (H,V,Ø) (a ær Glåh wé åh ha Dæ sé-êjên wé siéjên oh mæ* = jeg er glad ved at have dig siddende ved siden af mig) *(H,V,Ø)*

siddeplads no *sé-êjplas; (H,V,Ø)* (se plads)

side no *siej, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) siej; (Hn) siej, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sidebemærkning no (se mærkning)

sideben no *siejbien; (H,V,Ø)* (se ben) *(hoj hae lå' æn Diêl poh siejbien+n* = hun havde lagt en del på sidebenene) *(V,Ø)*

sideblik no *siejblék; (H,V,Ø)* (se blik)

sidegade no *siejGaêd; (H) siejGåêd; (V,Ø)* (se gade)

sidelæns to *siejlns; (H,V,Ø) (Di kuewër sijlns mæ Djær bijl, forDij Deh war glat* = de kurede sidelæns med deres bil fordi det var glat) *(H,V,Ø)*

sideløbende to (omskr. t.: *nøej som skiër wé sijjên oh* = noget, som sker ved siden af) *(H,V,Ø)*

sidemand no *siejman'; (H) siejmanj'; (V) siejmaj'; (Ø)* (se mand)

siden bio *sidên; (H) siên; (V,Ø)*

sidespor no *siejspor; (H,V,Ø)* (se spor)

sidespring no *siejspréng'; (H,V,Ø)* (se spring) *(Deh ka Go hæn åh Go Gal for Dæn, såm lawwër siejspréng* = det kan gå hen og gå galt for den som laver sidespring) *(H)*

sidestille uo (omskr. t.: *åh stél nuen téng op, som ær lij möj' waër* = stille nogen ting op, som er lige meget værd) *(H,V,Ø)* (se stille)

sidesting no *siejsting'; (H,V,Ø) (næër jæn' foër siejsting' wé åh løeb, så ska-æn bæër blyew wéh mæ-æ* = når man får sidesting ved at løbe, så skal man bare blive ved det) *(H)*

sidestykke no *fjælha-êw, fjælhawwên, fjælhawwër, fjælhawwërn; (Ø)* (aftagelige brædder, som udgjorde siderne i arbejsvogne)

sidetal no *sietal; (H,V,Ø)* (se tal)

sidevej no *siewæj'; (H,V,Ø)*

sidst, sidste to *sist, sijêst; (H,V,Ø)*

sidstnævnt to (omskr. t.: *Dæn/Dænj/Dæj, som blöw næwn sist* = den som blev nævnt sidst) *(H,V,Ø)*

sige uo *sæj, sæjjër, så-ê, h. så-ê; (H) sæ-êj, sé-ër,* el. *sæ-êj, sæjjër, så-ê, h. så-ê; (V,Ø)*

signal no *signaêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) signaêl; (Hn) signaêl, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

signalere no *signaliër, signaliër, signaliër, h. signaliër; (H,V,Ø)*

sigt no *ségt, æ s.; (Hs) ségt; (Hn) ségt, -ê; (Øm) séwt, -ê; (V,Øø)*

sigtbar to *ségtbar; (H,Øm) séwtbar; (V,Øø) (Deh ær ségtbar æn støk uw öwwër æ haw* = det er sigtbart et stykke ud over havet) *(Hs)*

sigte 1 uo (med skydevåben) *ségt, -ër, -ê, h. -ê; (H) séwt, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)* (sigte med gevær f. eks.) *(a segtê Gott, mæn a ramt skit* = jeg sigtede godt, men jeg ramte skidt) *(H)*

sigte 2 uo (sigte mel/grus ol.) *ségt, -ër, -ê, h. -ê; (H) tims, timse, timst, h. timst; (Ø) (Dær blöw timst nøj miel té åh baeg oh* = der blev sigtet noget mel til at bage af) *(V,Ø)*

sigte 3 uo *ségt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (juridisk) *(hanj blöw ségtê for åh ha stokkê il' poh Goërn* = han blev sigtet for at have stukket ild på gården) *(V)*

sigte no *tims, -ên, tims, -ên; (Ø)* (håndsigte til mel ol.)

sigtebrød no *ségtêbröh; (H) séwtebröh* el. *fijnbröh; (V,Ø)* (se brød)

sigtekorn no *ségtkuên; (H,Øm) séwtkuên; (V,Ø)* (se korn)

sigtelinje no *segtlinjê; (H,Øm) sewtlinjê; (V,Øø)* (se linje)

sigtelse no *ségtêls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) ségtêls; (Hn) sewtêls, -ên , -ër, -ërn; (V,Ø)* (juridisk udtryk)

sigtemel no *ségtmiêl; (H,Øm) séwtmiêl; (V,Øø)* (se mel)

sikken fo *sékkên; (H,V,Ø) (sékkên flot kåêl, hanj war blöwwên* = sikken flot karl, han var blevet) *(V)*

sikker to *stréddê; (H,V,Ø)* (kan også betyde skrap, dygtig, sikker. Ordet anvendes ofte med det negative "ikke" foran) *(han æ ét for stréddê té åh sykêl* = han er ikke for god til at cykle) *(H) (haj ær blöwwên hiel stréddê té åh staêw* = han er blevet helt skrap til at stave) *(Ø)*

sikkerhed no *sékkërhéd, æ s.; (Hs) sékkërhéd; (Hn) sékkërhé, -ên; (V,Ø)*

sikkerhedsnet no *sékkërhédsnæt; (H) sékkërhésnæt; (V,Ø)* (se net)

sikkerhedsnål no *sékkërhédnoêl; (H) sékkërhésnoêl; (V,Ø)* (se nål)

sikkerhedssele no *sékkërhédsséêl; (H) sékkërhésséêl; (V,Ø)* (se sele)

sikre uo *sikkër, sikkër-r, sikkër-r, h. sikkër-r; (H,V,Ø)*

sild no *sel', æ sel', se'l, æ sel'; (H) sel', selln, sel', selln; (V,Ø)*

silde to *sællê; (H,V,Ø) (Do ær sællê poh æn* = du er silde på den) *(V,Ø)*

sildeben no *sællêbien; (H,V,Ø)* (se ben)

sildegarn no *sællêGåê; (H) sællêGåên; (V,Ø) (*se garn)

sildemåge n *sællêmoêg; (H,V,Ø)*

sildeskæl no *sællêskæl; (H,V,Ø)* (se skæl)

sildestime no *sællêstiem; (H,V,Ø)* (se stime)

sildevod no *sællêwåd; (H,V,Ø)* (se vod)

silke no *silk, æ s.; (Hs) silk; (Hn) silk, -ên; (V,Ø)*

silkehale n *silkhåêl; (H,V,Ø)* (fugl)

sind no *sin', æ sin'; (Hs) sin'; (Hn) sénj', sénjê; (V) séj', séjjê; (Ø) (hanj hår sénj'* = han har sind (et voldsomt temperament)) *(V) (hans séjjêlaw ær Got nok, mæn haj mo Døew möj' mæh hans séj'* = hans sindelag er godt nok, men han må døje meget med sit sind; (her i betydningen, at være uligevægtig)) *(Ø)*

sinde no (betydningen: i sinde) *i sin-n; (H) i sé-énj; (V) i sé-éj; (Ø) (hwa hår Do i sé-éj åh laew wé-ê* = hvad har du i sinde at lave ved det) *(Ø)*

sindelag no *sinlaw; (H) sé-énjlaw; (V) sé-éjlaw; (Ø)* (se lag)

sindet to (omskr. t. f. eks.: *tinkër poh* = tænker på*) (H,V,Ø)*

sindig to *sinnê; (H) sinDi; (V,Ø) (hanj ær æn sinDi fyjjër, Deh Goër ék så stærk mæ ham. Hanj tåër æ ålltijjê mæ row'* = han er en sindig fyr, det går ikke så stærkt med ham. Han tager det altid med ro) *(V)*

sindighed no *sinDihéd, æ s.; (Hs) sinDihêd; (Hn)*

sinDihéh, -ên; (V,Ø)

sindsbevægelse no *sinsbéwægêls; (H) sénjsbéwægêls; (V) séjsbéwæwêls; (Ø)* (se bevægelse)

sindsforvirring no *sinsforwirréng; (H) sénjsforwirréng; (V) séjsfoewirréng; (Ø)* (se forvirring)

sindslidelse no (omskr. t.: *sinssygDom/sénjssywdom/ séjssywdom; (H/V/Ø)* (se lidelse)

sindslidende to (omskr. t.: *åh wæër sinssyg/sénjssyw/ séjssyw* = at være sindssyg) *(H,V,Ø)*

sindsro no *sinsroh; (H) sénjsroh; (V) séjsroh; (Ø) (haj tow Deh hielê mæ sêjsroh* = han tog det hele med sindsro) *(Ø)*

sindstemning no *sinsstæmning; (H) sénjsstæmning; (V) séjsstæmning; (Ø)* (se stemning)

sindsyg to *sinsyg'; (H) sénjsyw; (V) séjsyw'; (Ø) (hanj ær blöwwên sénjsyw'* = han er blevet sindssyg) *(V)*

sindsyge no *sinsyeg; (H) sénjsyw; (V) séjsyew; (V,Ø)* (se syge)

sinke 1 uo (sinke el. trække tiden ud) *tøê, tøër, tö-öj, h. töj'; (H,V,Ø) (no hår hanj töj' mæ hielê Dawn, så no moh a sij åh kom hjæm'* = nu har han sinket mig hele dagen, så nu må jeg se at komme hjem) *(V) (a wil ék kom-m hær åh tøê Dæ* = jeg vil ikke komme her og sinke dig) *(H,V,Ø)*

sinke 2 uo *sink, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (sammensætte træ i f. eks. møbler)

sinke no *tråk, -ên; (Ø) sæër tröwling; (Øø)* (mental tilstand) *(ka Do ék sij, Deh ék ær så-ên, Deh ska wæër, Dijn tråk* = kan du ikke se, det ikke er sådan, det skal være, din "sinke") *(Ø)*

sippe uo *sip, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (hanj såt åh sippê sijn kaffê* = han sad og sippede sin kaffe) *(V)*

sippenippê to *séppênéppên; (H,V,Ø) (honj war æn séppênéppên kuên* = hun var en sippenippen kone) *(V)*

sirene no *siréên, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) siréên; (Hn) siréên, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sirup no *sirop, æ s.; (Hs) sirop; (Hn) sirop, -ê; (V,Ø)*

sirupskage no *siropskaeg; (H,Øm) siropskaew; (V,Øø)*

sisken n *siskên; (H,V,Ø)* (fugl)

sitre uo (omskr. t.: *åh rést* = at ryste) *(H,V,Ø)*

situation no *situwasjon, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) situwasjon; (Hn) situwasjon, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

siv no *syw', æ s., syw, æ s.; (Hs) syw'; (Hn) syw, -ê, siw, sywwên; (V,Ø) (syw ka jæn brow té åh flæt måttër oh* = siv kan man bruge til at flette måtter af) *(V,Ø)*

sive uo *siew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ wån siewê uw oh æ klént* = vandet sivede ud af klinten) *(Hs)*

sivebrønd no *siewbrøn-n; (H) siewbrønj; (V) siewbrøéj; (Ø)* (se brønd)

sivmåtte no *siwmått; (H,V,Ø)* (se måtte)

sivsko no *siwskow* el. *rawlsko; (H,V,Ø)* (se sko) (sivsko blev bl. a. lavet af kogleaks = *rawl*) (*rawl* er en særlig sivart)

sjagger n *sjaggër; (H,V,Ø)*

sjak no *sjak, æ s, sjak, æ s.; (Hs) sjak; (Hn) sjak, -kê, sjak, -kên; (V,Ø) (Deh sjak lawê Gott arbê = det sjak lavede godt arbejde) (V,Ø)*

sjakbajs no *sjakbajs, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sjakbajs; (Hn) sjakbajs, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sjakre uo *sjakkër, sjakkër, sjakkër, h. sjakkër; (H,V,Ø) (Dær blöw åltijjër sjakkër åm prijsn* = der blev altid sjakret om prisen) *(V,Ø)*

sjal no *sjal', æ s., sjallër, æ s.; (Hs) sjal'; (Hn) sjal', sjallê, sjallër, sjallërn; (V,Ø)*

sjap no *sjap, æ s.; (Hs) sjap; (Hn) sjap, -pê; (V,Ø) (Deh ær sjappê i æ wæjlê* = det er sjappet i vejret) *(Hs)*

sjask no *sjask, æ s.; (Hs) sjask; (Hn) sjask, -ê; (V,Ø)*

sjasket to *sjaskê; (H,V,Ø)* (*Deh war lisså sjaskê som wuêd awisër* = det var ligeså sjasket som våde aviser) *(V,Ø)*

sjaskregn no *sjaskræên; (H,V,Ø)* (se regn) *(hielê Dæn sommër hår-æ wæt sjaskræên* = hele den sommer har det været sjaskregn) *(Hs)*

sjaskvåd to *sjaskwuêd; (H,V,Ø)*

sjat no *sjat, æ s., sjattër, æ s.; (Hs) sjat; (Hn) sjat, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (a bar Drak æ sjattër, æ'tër æ kompmasjon* = børnene drak sjatterne, efter konfirmationen) *(Hs)*

sjippe uo *sjip, -për, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

sjippetov no *sjiptåw; (H,V,Ø)* (se tov)

sjokke uo *sjåk', sjåkkër, sjåkkê, h. sjåkkê; (H,V,Ø)*

sjoske uo *sjåsk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Drængên sjåskër i wåjpyttërn* = drængene sjosker i vandpytterne) (V,Ø)

sjov to *sjow; (H,V,Ø) (jæn ska wæër klår öwwër, hwa jæn ka laêw sjow mæ* = man skal være klar over, hvad man kan lave sjov med) *(H,V,Ø)*

sjover no *sjåwwër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sjåwwër; (Hn) sjåwwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

sjusk no *sjusk, æ s.; (Hs) sjusk; (Hn) sjusk, -ê; (V,Ø)*

sjuskehoved no *måssêlprowst; (Ø)*

sjuskeri no *sjuskêrij, æ s.; (Hs) sjuskêrij; (Hn) sjuskêrij, -jê; (V,Ø) måsselwærk, -ê; (Ø)*

sjusket 1 to *sjuskê; (H,V,Ø) hjawsê; (Ø)* (at være sjusket, uordentlig) *(Ø) (hon æ hjawsê mæ sæ siel* = hun er sjusket med sig selv) *(Ø)*

sjusket 2 to *hjawswårn;(H,Ø) (haj æ Gue té å fo nøej frå hån+n, mæn haj æ nøej hjawswårn* = han er god til at få noget fra hånden, men han er noget sjusket) *(Ø)*

sjægt no *sjægt; (H,Øm) sjæwt; (V,Øø)* (mindre limfjordsfartøj med sejl) *(mannê kræjlër-r hae sjæwtër té åh sæjl omkréng i Fywwërn mæ* = mange krejlere havde sjægter til at sejle omkring i Limfjorden med) *(V,Ø)*

sjæl no *sjæêl, æ s., sjæel, æ sjæêl; (Hs) sjæêl; (Hn) sjæl, -n, sjæel, -n; (V,Ø) (tow sjæel, jæn tånk* = to sjæle en tanke) *(H,V,Ø)*

sjælden, sjældnere, sjældnest to *sjallên, sjalnër-r, sjalnêst; (H,V,Ø)*

sjældenhed no *sjallênhéd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sjallênhéd; (Hn) sjallenhé, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sjælekval no *sjæêlkwaêl; (H,V,Ø)* (se kval)

sjælesorg no *sjæêlsoër; (H,V,Ø)* (se sorg)

sjælesørger no *sjæêlsørgër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sjæêlsørgër; (Hn) sjæêlsørgër, -n, -r -n; (V,Ø) (præjstên, hon war æn Gue sjæêlsørgër* = præsten, hun var en god sjælesørger) *(V,Ø)*

sjælevandring no *sjæêlwandring; (H,V,Ø)* (se vandring) *(siel i Daw ka jæn féj tåssê fålk, såm trowr poh sjæêlwandring* = selv i dag kan man finde tossede folk, som tror på sjælevandring) *(Ø)*

sjælevarmer no *sjæêlwarmër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sjæêlwarmër; (Hn) sjæêlwarmër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (*kwinfålk browt æn ulden trøêj, æn sjæêlwarmër té åh hål sæ warm mæ i æn kål stow* = kvinder brugte en ulden trøje, en sjælevarmer til at holde sig varm med i en kold stue) *(H)*

sjællænder *no sjællænnër; (H) sjællænjër; (V) sjællæjjër; (Ø)*

skab 1 no *skab, æ s., skaeb, æ skaeb; (Hs) skab, skaêbê, skaeb, -n; (V,Ø)* (*kåelkammêskab* = karlekammerskab) *(V,Ø)*

skab 2 no *skaeb; (H,V,Ø)* (hudlidelse) *(Dæn ræw hår fån skaeb. Deh ka æn ét klåër* = ræven har fået skab, det kan den ikke klare) *(Hs)*

skabagtig to *skaêbawti; (H,V,Ø)*

skabe uo *skaêb, -ër, skabt, h. skabt; (H) skaêw, -ër, -t, h. -t; (V,Ø) (ka Do så la wæër åh skaêb Dæ* = kan du så lade være at skabe dig) *(H,V,Ø)*

skabekrukke no *skaebkrok'; (H,V,Ø)* (se krukke)

skabelse no *skabêls, æ s.; (Hs) skabêls; (Hn) skabêls, -ên; (V,Ø) (hwes-æn ska trow poh biwln, så skéj skabêlsen oh Deh hielê poh syw Daew* = hvis man skal tro på bibelen, så skete skabelsen af det hele på syv dage) *(V,Ø)*

skaberi no *skabërij, æ s.; (Hs), skaebërij; (Hn) skawërij, -ê; (V,Ø)*

skabet to *skaebê; (H,V,Ø) (æ skaebê foër* = et skabet får) *(H,V,Ø)*

skabhals no *skaebhals; (H) skaewhals; (V,Ø)* (se hals)

skabning no *skabning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skabning; (Hn) skabning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skade 1 no *skåê, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skåê; (Hn) skåe, -n, -r, -rn; (V,Ø)* (*skåên ær skéj'* = skaden er sket) *(V,Ø)*

skade 2 n *skae* el. *skåe; (H,V,Ø)* (fugl)

skade uo *skåê, -r, skåê, h. skåê; (H,V,Ø) (sywdommên hår skåê ham möj'* = sygdommen har skadet ham meget) *(V,Ø)*

skadedyr no *skåeDyjjër; (H,V,Ø)* (se dyr)

skadelig to *skaêdli; (H) skåêli; (V,Ø) (Deh ær skåêdli for ål-l åh sé-éj for möj' weh kompjutër* = det er skadeligt for alle, at sidde for meget ved computer) *(V,Ø)*

skadeserstatning no (se erstatning)

skadesløs to *skadêsløs; (H) skåêsløs V,Ø)*

skadestue no *skaêdstow-w; (H) skaêstow; (V,Ø)* (se stue)

skaffe uo *skaf, -fër, -fê, h. skaffê; (H,V,Ø) (hon håër skaffê sæ æn stuê bijl* = hun har skaffet sig en stor bil) *(H,V,Ø)*

skaft no *skawt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skawt; (Hn) skawt, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn skawt té æn yews* = et skaft til en økse) *(Hs)*

skafte uo (omskr. t.: *åh sæ't/sæt skawt poh nøej* = at sætte skaft på noget) *(H/V,Ø)*

skaftestøvle no (omskr. t.: *stöwlër mæ skaft/skawt* = støvler med skaft) *(H/V,Ø)* (se støvle)

skagle no *skagêl, æ s. skaglër, æ s.; (Hs) skagêl; (Hn) skagêl, -ên, -ër, -ërn; (Øm) skawwêl, skawlên, skawlër, -n; (V,Øø) (skawlër ær té åh spæn-n/spæenj/spæéj hæjêst for uwn/un/wuwn mæh* = skagler er til at spænde heste for med) *(H/V/Ø)*

skak no *skak, æ s.; (Hs) skak; (Hn) skak, skakkên; (V,Ø)*

skakbrik no *skakbrék; (H,V,Ø)* (se brik)

skakbræt no *skakbræt; (H,V,Ø)* (se bræt)

skakmat to *skakmat; (H,V,Ø) (haj blöw såt skakmat* = han blev sat skakmat) *(Ø)*

skakspil no *skakspél; (H,V,Ø)* (se spil)

skakspiller no *skakspéllër; (H,V,Ø)* (se spiller)

skal no *skal, æ s. -lër, æ -lër; (Hs) skal; (Hn) skal, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø)* (hovedskal, muslingeskal mv.)

skaldepande no *skalpan-n; (H) skalpaenj; (V) skalpaéj; (Ø)* (se pande)

skaldet to *skallê; (H,V,Ø) (nuên mænj' blywwër skallê ålré-ê som ong-g* = nogle mænd bliver skallede allerede som unge) *(V)*

skaldyr no *skalDyjr; (H,V,Ø)* (se dyr)

skalle (af) uo *skal-l (oh), -lër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ måling skallê oh æ'tër kårt tij'* = malingen skallede af efter kort tid) *(Hs)*

skalle 1 n *skal-l; (H,V,Ø)* (fisk)

skalle 2 no *skal-l; (H,V,Ø) (han/haj nikkê ham æn skal-l* = han nikkede ham en skalle) *(H/V,Ø)*

skallesluger n *skalslugër; (H) skalsluwër;V,Ø)* (svømmefugl)

skallesmækker no *skal-lsmæ'kër; (H) skal-lsmækkër; (V,Ø) (æn skal-lsmæ'kër ær æn ballaêdmagër, Dær smækkër skallër* = en skallesmækkër er en ballademager, der smækker skaller) *(H)*

skalte uo *skalt; (H,V,Ø) (skalt åh walt* = skalte og valte) *(H,V,Ø)*

skam no *skam, æ s.; (Hs) skam; (Hn) skam, -mên; (V,Ø) (poh Samsø war æn pi-ew. . . oh, Deh war æn skam* = på Samsø var en pige. . . oh, det var en skam) *(Ø)*

skambide uo *skambied; (H) skambiéj; (V,Ø)* (se bide) (*huej ka skambiej foër, hwés Di kan kom té-æ* = hunde kan skambide får, hvis de kan komme til det) *(V)*

skamfere uo *skamfiër, skamfiër, skamfiërê, h. skamfiërê; (H,V,Ø)*

skamfuld to *skamful-l; (H,V,Ø)*

skamfølelse no *skamfølêls; (H,V,Ø)* (se følelse)

skamme (sig) uo *skam (sæ), -mër, -mê, h. -mê; (H,V,Ø)* (*Di skammê sæ, så Di war hiêl røê i hueërn* = de skammede sig, så de var helt røde i hovederne) *(V,Ø)*

skammekrog no *skamkråeg; (H) skamkroew; (V,Ø)*

skammel no *skammêl, æ s., skamlër, æ s.; (Hs) skammêl; (Hn) skammêl, -n, skamlër, -n; (V,Ø)*

skammelig to *skamlê; (H.V,Ø) (Deh war skamlê, såm Deh Gék ham* = det var skammeligt, som det gik ham) *(H,V,Ø)*

skamplet no *skamplæt; (H,V,Ø)* (se plet)

skamros no *skamroes; (H,V,Ø)* (se ros)

skamrose uo (se rose) *(åh skamroes, Deh Gir æn sæ nøddê oh mæ poh wor æjn* = at skamrose, det giver man sig nødigt af med på vor egn) *(H,V,Ø)*

skamskyde uo *skamskyej; (H,V,Ø)* (se skyde) *(Deh ka hæn sæ, at æn jægër kommê té åh skamskyej æ wilt* = det kan hænde sig, at en jæger kommer til at skamskyde vildtet) *(Hs)*

skamstøtte no *skamstö't; (Hs) skamstöt'; (V,Ø)* (se støtte) (*Corfitz Ulfeldt fék æn skamstö't såt poh Gråbrød-dërtorw i Kjöwênhawn* = Corfitz Ulfeldt fik en skamstøtte sat på Gråbrødre torv i København) *(Hs)*

skandale no *skanDaêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skanDaêl; (Hn) skænDaêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skandalisere uo *skanDalisiër, skanDalisiër, skanDalisiër, h. skanDalisiër; (H,V,Ø)*

skandaløs to *skanDaløes; (H,V,Ø)*

skank, skanke no *skånk, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skånk; (Hn) skånk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (underben på gris. Kan bruges spøgefuldt: *fløt skånkern* = flyt skankerne) *(V,Ø)*

skanse no *skans, æ s, -ër, æ -ër; (Hs) skans; (Hn) skanjs, -ên, -ër, -ërn; (V) skajs, -ên, -ër. -ërn; (Ø) (ronjt i Danmark ka-æn sij æn stue Diêl skanjsër; mannê oh Dæm blöw bøewwê ånjër kriên mæ Englan' 1807-15* = rundt i Danmark kan man se en stor del skanser; mange af dem blev bygget under krigen med England 1807-15) *(V)*

skare no *skåër, æ s., skåër, æ s.; (Hs) skåër; (Hn) skåër, -n, skåër, -n; (V,Ø)* (f. eks. engleskare)

skareøkse no *skaëryws; (H,V,Ø)* (se økse)

skarlagensfeber no *skarlagênsfébër; (H) skarlawwêns-fewwër; (V,Ø)* (se feber)

skarn no *skåên, æ s.; (Hs) skåên; (Hn) skåên, -ê; (V,Ø) (jæn ka åssê Gjør skåên uræt* = man kan også gøre skarn uret) *(V,Ø)*

skarnagtig to *skåênagti/skåênawti; (H,Øm/V,Øø)*

skarnbasse n *skarnbas-s; (H,V,Ø)*

skarnsknægt no *skarnsknæjt; (H) skåênsknæjt; (V,Ø)*

skarnskvinde no *skarnskwejfolk; (H) skårnskwejfolk; (V,Ø)*

skarnsstreg no *skarnstrég, (H,Øm) skårnstréw; (V,Øø)* (se streg)

skarnsunge no *skarnsong-g; (H) skårnsong-g; (V,Ø)* (se unge)

skarntyde n *skarntyed/skarntyej; (H/V,Ø)* (*Gifti plânt/plânjt/ plâjt, såm Growwër weh åër* = giftig plante, som gror ved åer) *(H,V,Ø)*

skarp no *skarp; (H,V,Ø) (åh skyej mæ skarp = at skyde med skarpt) (H,V,Ø)* (projektil til skydevåben)

skarp to *skarp; (H,V,Ø)*

skarphed no *skarphéd, æ s.; (Hs) skarphé, -ên; (V,Ø)*

skarpretter no *skarprættër; (H,V,Ø)*

skarpsindig to *skarpsinDi; (H,V,Ø)*

skarpskytte no *skarpskøt; (H,V,Ø)* (se skytte)

skarpkantet to *skarpkåntê; (H) skarpkånjtê; (V) skarpkåjtê; (Ø)*

skarpsleben to *skarpsléwwên; (H,V,Ø)*

skarpslibe uo *skarpslieb; (H,V,Ø)* (se slibe)

skarpsynet to *skarpsyjnê; (H,V,Ø)*

skarre uo *skaër, skaër, skaër, h. skaër; (H,V,Ø)* (*æn Gammêl tømrër ka skaër tow brættër sammêl* = en gammel tømrer kan skarre to brædder sammen = dvs. øge bræddelængden) *(H,V,Ø)*

skarv n *skarw; (H,V,Ø)* (*fowl, såm ær Guê té åh fång fésk* = fugl, som er god til at fange fisk) *(H,V,Ø)*

skat no *skat, æ s., -tër, æ -tër; (Hs) skat; (Hn) skat, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (wi blywwër Da åssê plåewê mæ skattër åh awGywtër* = vi bliver da også plaget med skatter og afgifter) *(H,V,Ø)*

skatkammer no *skatkammër; (H,V,Ø)* (se kammer)

skatte uo *skat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)* (at betale skat) *(mannê töws at Di skattër ålt for möj'* = mange synes, at de skatter alt for meget) *(H,V,Ø)*

skatteborger no *skattêborgër; (H,V,Ø)* (se borger)

skattefradrag no *skattêfræhDraeg; (H) skattêfråhDraeg; (H,V,Ø) (Dær ær nuen, såm ær Gue té åh ræên Dæn uw, åh ka laew så mannê skattêfræhDraeg, té Di slæt ét ska bétåel skat* = der er nogen, som er gode til at regne den ud og kan lave så mange skattefradrag, at de slet ikke skal betale skat) *(H)*

skattefri to *skatfrij; (H,V,Ø)*

skattepligt no *skatplégt; (H) skatpléwt; (V,Ø)* (se pligt)

skattesnyd no (omskr. t.: *åh snyej i skat* = at snyde i skat) *(H,V,Ø)* (se snyd)

skattevæsen no *skattêwæsên; (H,V,Ø)* (se væsen)

skatteyder no (omskr. t.: *jæn, såm bétålër skat* = en, der betaler skat) *(H,V,Ø)* (se yder)

skavank no *skawank, æ s., æ -ër, æ s.; (Hs) skawank; (H) skawånk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (wi hår ållsammên nue skawånkër åh Döew mæh* = vi har allesammen nogle skavanker at døje med) *(V,Ø)*

ske no *skie, æ s., -r, æ -r; (Hs) skie; (Hn) skie, -n, -r, -rn ; (V,Ø) (no trowër a, at a wil ta æ skie i Dæn-ajjên håen* = nu tror jeg, at jeg vil tage skeen i den anden hånd) *(Hs)*

ske uo *skie, skiër, ské-ej, h. skej'; (H,V,Ø) (Deh ka skie mannê Gåeng* = det kan ske mange gange) *(V,Ø)*

skeand n *skie-åên; (H) skie-ån'; (V) skie-åen'; (Ø)*

skede no *ské-êd, æ s., skédër, æ s.; (Hs) ské-êd; (Hn) ské-êd, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skefuld no *skiful, æ s.; (Hs) skiful; (Hn) skiful, -lên; (V,Ø)*

skeje (ud) uo *skæêj, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

skejs no *skæjs, -ër; (Hs) skæjs; (Hn) skæjs, -ër; (V,Ø) (Deh Gir a ét æn skæjs for* = det giver jeg ikke en skej for) *(H)*

skel no *skæl, æ s., skæl, æ s.; (Hs) skæl; (Hn) skæl, -lê, skæl, -lên; (V,Ø) (skællê imæl æjjênDommên war mærkê oh mæ skælpæêl* = skellet mellem ejendommene var mærket af med skelpæle) *(V,Ø)*

skele uo *ské-êl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (han ské-êlt så möj', at Deh ét war teh åh fin-n uw oh, hwa han så æ'tër/ættër* = han skelede så meget, at det ikke var til at finde ud af, hvad han så efter) *(Hs/V)*

skelet no *skélæt, æ s., -tër, æ -tër; (Hs) skélæt; (Hn) skelæt, -tê, -tër, -tërn; (V,Ø)*

skellig to *skælli; (H,V,Ø)* (rolig, afdæmpet)

skelne uo *skæln, -ër, -t, -t; (H,V,Ø) (Deh ær swær åh skæln Deh jæn fråh Deh åjnt, når Deh ær mørk* = det er svært at skelne det ene fra det andet, når det er mørkt) *(V,Ø)*

skeløjet to *ské-êlywwê; (H,V,Ø) (Deh sijjër nøej ské-êlywwê uw', Deh Dær* = det ser noget skeløjet ud, det dér) *(V,Ø)*

ski no *skij, æ s.; (Hs) skij; (Hn) skij, -ên; (V,Ø)*

skib no *skieb, æ s., skieb, æ s.; (Hs) skieb; (Hn) skieb, -ê, skieb, skibên; (V,Ø)*

skibsbygger no *skibsbøgër, æ s., -r, æ -r; (Hs) skibs-bøgër; (Hn) skibsbøgër, -n, -r, -n; (Øm) skibsböwwër, -n, -r, -n; (V,Øø)*

skibsdreng no *skibsDræng; (H,V,Ø)* (se dreng)

skibsfart no *skibsfårt; (H,V,Ø)*

skibshandel no *skibshannêl; (H) skiebshanjêl; (V) skiebshajjêl; (Ø)* (se handel)

skibsmast no *skibsmast; (H,V,Ø)* (se mast)

skibsskrog no *skibsskråg; (H,V,Ø)* (se skrog)

skibsskrue no *skibsskruew; (H,V,Ø)* (se skrue)

skibsværft no *skibswærft; (H,V,Ø)*(se værft)

skibsøl no *skibsöl; (H,V,Ø)* (se øl)

skid no *skij', æ s.; (Hs) skij', skij'jên; (V,Ø)*

skide uo *skiej, skiër, skéj, h. skit; (H,V) skiej, skiër, skej', h. skæt (V,Ø) (noh war Djær bétydning skiej kål'* = nu var deres betydning skide kolde, det betyder "at personernes betydning er mindsket eller borte") *(H,V,Ø)*

skideballe no *skiejballê; (H,V,Øm) skiejball; (Ø)* (se balle)

skidefuld to *skiejful'; (H,V,Ø)*

skidenæg no *skiejnæw; (H) skiddênæg; (Øm) skiddênéw; (V,Øø)*

skiderik no *skijjërik; (H) skijawwê* el. *skijaggê, -rn, -re, -rn; (V,Ø)*

skidt no *skit; (H,V,Ø)*

skidt to *skit; (H,V,Ø) (haj war æn skit knæjt* = han var en skidt knægt) *(Ø)*

skidtfisk no *skitfésk; (H,V,Ø)* (se fisk)

skidtvigtig to *skit-wægti; (H) skitwewti* el. *skidêwewti; (V,Ø)*

skifte no *skywt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skywt ; (Hn) skywt, -ê, skywt, -ên; (V,Ø)* (jordlod, hede- eller kærlod)

skifte uo *skywt, -ê, -ê, h. skywt; (H,V,Ø) (hæe i huwsê ær-æ majjên, Dær skywtër bléên poh Dæj béttê nyj* = her i huset er det manden, der skifter bleen på den lille nye) *(Ø) (skywt bo'* = skifte bohave) *(V,Ø)* (i arvesager)

skiftedag no *skywtDaw; (H,V,Ø)* (se dag) *(poh skywtDaw ku kårln åh piwwërn skywt Dær tjænnêststéh fråh jæn Goër té ænajjên* = på skiftedag kunne karlene og pigerne skifte deres tjennestested fra en gård til en anden) *(V,Ø)*

skiftehold no *skywthål'; (HV,Ø) (wi arbêër i tow skywtër, Deh bétyjjër tow skywthål'* = vi arbejder i to skifter, det betyder to skiftehold) *(V,Ø)*

skiftenøgle no *skywtnöwwêl; (H,V,Ø)* (se nøgle)

skifteret no *skywtræt; (H,V,Ø)* (se ret) (retten, hvor arve-sager afgøres)

skiftesko no *skywtskow; (H,V,Ø)* (se sko)

skiftespor no *skywtspor: (H,V,Ø)* (se spor)

skiftetøj no *skywttöw; (H,V,Ø)* (se tøj)

skiftevis bio *skywtwijs; (H,V,Ø)*

skiftevogn no *skytwtuwn; (H) skywtun'; (V) skywtwuwn; (Ø)* (se vogn) (*hwés æn sku arbê horti, ku-æn broew fliê skywtwuwn té jæn par hæjest* = hvis man skulle arbejde hurtigt, kunne man bruge flere vogne til et par heste) *(V,Ø)*

skihop no *skijhåp; (H,V,Ø)* (se hop)

skik no *skék, æ s., skékkê, æ s.; (Hs) skék; (Hn) skék, -kên, skek, -kên; (V,Ø) (skék føllê hællër lanj' flyj* = skik følge eller land fly) *(V)*

skikke uo *skék, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (ka Do skék Dæh!* = kan du skikke dig!) *(H,V,Ø)*

skikkelig to *skéklê; (H,V,Ø) (Deh ær æn sk+eklê hun'* = det er en skikkelig hund) *(H)*

skikkelse no *skékkêls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skékkêls; (Hn) skekkêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær stow æn mørk skekkêls poh wæjjên* = der stod en mørk skikkelse på vejen) *(V,Ø)*

skikket to *skékkê; (H,V,Ø) (hanj war ék skékkê té åh wæër skuêllæër* = han var ikke skikket til at være skolelærer) *(V)*

skildpadde n *skélpa'ed; (H) skélpaddê; (V,Ø)* (se padde)

skildvagt no *skélwagt; (H,V,Ø)* (se vagt)

skille uo *skél, skéllër, skélt, h. skélt; (H,V,Øm) ské-êl, skéllër, skélt, h. skélt'; (Øø) (ættër mannê oër ær Di blöwwên skélt* = efter mange år er de blevet skilt) *(V,Ø)*

skillevæg no *stæng, -ê, -ër, -ërn; (V) stæj', stæjjê, stæjjër, stæjjërn; (V,Ø)*

skilling no *skélling, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skélling; (Hn) skélling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj spårër poh skéllingên åh læër Dalërn spréng* = han sparer på skillingen og leder daleren springe) *(V)*

skillingsvise no *skéllingswies; (H,V,Ø)* (se vise)

skilning no *skælning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skælning; (Hn) skælning, -ên , -ër, -ërn; (V,Ø) (æ Drængs skélning war i höwwër siej* = drengens skilning var i højre side) *(Hs)*

skilsmisse no *skélsmis-s, æ s., skélsmissër, æ s.; (Hs) skélsmis-s; (Hn) skélsmis-s, skélsmissên, skélsmissër, -n; (V,Ø)*

skilsmissebarn no *skélsmis-sbar; (H) skélsmis-sbåhn; (V,Ø)* (se barn)

skilsmissegrund no *skésmisGron'; (H) skélsmisGronj; (V) skésmisGroj; (Ø)* (se grund) (*for mannê wil røgning i huwsê wæër æn skélsmisGronj* = for mange vil rygning i huset være en skilsmissegrund) *(V)*

skilt no *skælt, æ s., skælt, æ s.; (Hs) skælt; (Hn) skælt, -ê, skælt, -ên; (V,Ø)*

skilte uo *skælt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

skiltemaler no *skæltmålër; (H,V,Ø)* (se maler)

skilteskov no *skæltskow; (H,V,Ø)* (se skov) *(i Ølajskowwën ær Dær æn hiel skéltskow wé æn wæjGaffêl* = i Ølandsskover er der en hel skilteskov ved en vejgaffel) *(Ø)*

skiløb no *skijløêb; (H,V,Ø)* (se løb)

skiløber no *skijløêbër; (H,V,Ø)* (se løber)

skimlet to *skémlê; (H,V,Ø) (æ skoe war skémlê, æ'tër åh ha wæër læêng poh æ lowt* = skoene var skimlede, efter at have været længe på loftet) *(Hs)*

skimmel 1 no *skémmêl, æ s.; (Hs) skémmêl; (Hn) skémmêl, -n; (V,Ø)* (mug) *(Dær war skémmêl poh kartöflërn* = der var skimmel på kartoflerne) *(V,Ø)*

skimmel 2 no *skémmêl, æ s.; (Hs) skémmêl; (Hn) skémmêl, -n; (V,Ø)* (hest)

skimmelsvamp no *skimmêlswamp; (H) skimmêlswåmp; (V,Ø)* (se svamp)

skimte uo *skémt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj ku skémt boedn i togên* = han kunne skimte båden i tågen) *(V)*

skin no *skin', æ s.; (Hs) skin'; (Hn) skin', skinnê; (V,Ø)* (solskin)

skinbarlig to *skénbårli; (H,V,Ø) (haj så fårli uw, haj minnê åm Dæj skénbårliê hamsiel* = han så farlig ud, han mindede om den skinbarlige hamselv) *(Ø)*

skind 1 no *flems, -ê; (V,Ø) Gré-êl, Grellê;* (overfladeskind på f. eks. varm mælk) *(Ø)*

skind 2 no *skén', æ s., skén', æ skén'; (Hs) skén'; (Hn) skénj, -ê, skénj, -jên; (V) skéj', skéjjê, skéj', skéj'ên; (Ø) bæll;* (dyreskind) (*Deh ær blåt æn öwwërGång, såe ræwn, Di trak skéjjê oh ham* = det er kun en overgang, sagde ræven, de trak skindet af ham) *(Ø)*

skindbukser no *skinbowsër; (H) skénjbowsër; (V) skéjbowsër; (Ø)* (se bukser)

skindhue no *skinluew; (H) skénjluew; (V) skéjluew; (Ø)* (se hue)

skindkrave no *skinkrãew; (H) skénjkrãew; (V) skéjkrãew; (Ø)* (se krave)

skindpels no *skinpæls; (H) skénjpæls; (V) skéjpæls; (Ø)* (se pels) *(hon war slæm té åh sæt luws i æ skinpæls* = hun var slem til at sætte lus i skindpelsen) *(Hs)*

skindød to *skinDød; (H) skénjDøh; (V) skéjDøh; (Ø) (hanj war imæel halfæms åh skéjDøh* = han var mellem halv-fems og skindød) *(V)*

skinger to *skéngër; (H,V,Ø) (stæmn blöw ættërhånjên nøej skéngër* = stemmen blev efterhånden noget skinger) *(V)*

skinhellig to *skinhælli; (H) skénjhællê; (V) skéjhællê; (Ø)*

skinke no *skénk, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skénk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skinne no *skén-n, æ s., skénnër, æ s.; (Hs) skén-n; (Hn) skén-n, skén+n, skénnër, -n; (V,Ø)* (f. eks. jernbaneskin-ne)

skinne uo *skén-n, skénnër, sként, h. sként; (H) skæn-n, skænnër, skænt, h. skænt; (V,Ø) (sist sommër skænt suln réjti möj'* = sidste sommer skinnede solen rigtig meget) *(VØ)*

skinneben no *skén-nbiên; (H) skénjbien; (V) ské-êjbiên; (Ø)* (se ben)

skinnebus no *skinnêbus; (H,V,Ø)* (se bus)

skinnelegeme no (omskr. t.: *æ towskinnër/towskinnërn* = togskinnerne) *(Hs/Hn,V,Ø)*

skinsyg to *skénsyeg; (H) skénjsyew; (V) skéjsyew; (Ø)*

skinsyge no *skinsyeg; (H) skénjsyew; (V) skéjsyew; (Ø)*

skipper no *skippër, æ s., -r, æ -r; (Hs) skippër; (Hn) skip-për, -n, -r, -n; (V,Ø)*

skistav no *skijstaw; (H,V,Ø)* (se stav)

skistøvle no *skijstöwwêl; (H,V,Ø)* (se støvle)

skive no *skyêw, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skyêw; (Hn) skyew, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø) (wæsGuê å lång-ng té skywwên* = værsågod at lange til fadet) *(V,Ø)*

skjold no *skjål', æ s., skjål-l, æ skjål-l; (Hs) skjål'; (Hn) skjål', -lê, skjål-l, skjållên; (V,Ø)*

skjorte no *skjowt, æ s. skjowtê, æ s.; (Hs) skjowt; (Hn) skjowt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skjul no *skjywl, æ s., skjywl, æ s.; (Hs) skjywl; (Hn) skjywl, -ê, skjywl, -ên; (V,Ø)*

skjule (sig) uo *skjywl sæ, skjywlër, skjywlt, h. skjywlt sæ; (H,V,Ø)*

skjulested no *skjuwlstéh; (H,V,Ø)* (se sted)

sko no *skow', æ s., skow, æ s.; (Hs) skow'; (Hn) skow', -n, skow', -n; (V,Ø)*

sko uo *skow, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (eks. at sko en hest)

skobørste no *skowbøst; (H,V,Ø)* (se børste)

skod no *skåd, æ s., skåd, æ skåd; (Hs) skåd; (Hn) skåd, -dê, skåd, -dên; (V,Ø)* (eks. cigaretskod)

skodde no *skåed, æ s., -dër, æ -dër; (Hs) skåed; (Hn) skåed, -dên, -dër, -dërn; (V,Ø)* (vinduesskodde)

skodde uo *skåêd, -dër, -dê, h. -dê; (H,V,Ø)* (eks. holde båd an under roning)

skogre uo *skåggër, skåggër, skåggër, h. skåggër; (H,V,Ø)* (f. eks. skogren fra urfugle)

skohorn no *skowhuên; (H,V,Ø)* (se horn)

skok no *skåk, æ s., skåêk, æ s.; (Hs) skåk; (Hn) skåk, -kên, skåêk, -n; (V,Ø)*

skokke uo *skåk, -kër, -kê, h. -ê; (H,V,Ø) (Da a war Dræng, skokkê Di kuênê éjjên Deh ku blyew kyr éj'* = da jeg var dreng, skokkede de kornet, inden det kunne blive kørt ind) *(Ø)*

skolde uo *skåel, -lër, -lt, h. -lt; (H,V,Ø)*

skoldhed to *skålhiêd; (H) skålhiê; (V,Ø) (a sku Dre'k æn skålhiêd kop kaffê for åh foh æ waerm* = jeg skulle drikke en skoldhed kop kaffe for at få varmen) *(Hs)*

skoldning no *skålning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skålning; (Hn) skålning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skole no *skuêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skuêl; (Hn) skuêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skolebog no *skuêlboeg; (H) skuêlboew; (V,Ø)*(se bog)

skolebord no *skuêlbowwër; (H,V,Ø)* (se bord)

skolebus no *skuêlbus; (H,V,Ø)* (se bus)

skoledreng no *skuêlDræng; (H,V,Ø)* (se dreng)

skolegang no *skuêlGang; (Hs) skuêlGång; (V,Ø)* (se

gang)

skolekøkken no *skuêlkykkên; (H) skuêlkøkkên; (V,Ø)* (se køkken)

skolelærer no *skuêllæër; (H,V,Ø)* (se lærer)

skolelærerinde no *skuêllæërin-n; (H) skuêllæërinj-j; (V) skuêllæëréj-j; (Ø)* (se lærerinde)

skolemad no *skuêlmad; (H) skuêlmah; (V,Ø)* (se mad)

skolepligt no *skuêlplégt; (H) skuêlpléwt; (V,Ø)* (se pligt)

skolestue no *skuêlstoew; (H,V,Ø)*

skoletaske no *skuêltask; (H,V,Ø)* (se taske)

skoletid no *skuêltij'; (H,V,Ø)* (se tid)

skolevogn no *skuêluwn; (H) skuêlun; (V) skuêlwuwn; (Ø)* (se vogn)

skomager no *skomagër, æ s., -r, æ -r; (Hs) skomagër; (Hn) skomagër-n, -r, -n; (Øm) skomawwër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

skomagerdreng no *skomarDræng; (H,V,Ø)* (se dreng)

skomagermester no *skomarmæjstër; (H,V,Ø)* (se mester)

skomagersvend no *skomarswæn'; (H,V,Ø)* (se svend)

skoning no *skowning, æ s.; (Hs) skowning, -ên; (V,Ø) (skowning oh hæjstn ska wæër føn+n Dænj/Dæj ska uw åh traew poh wæjjên* = skoning af hesten skal være før den skal ud og trave på vejene) *(V,Ø)*

skonnert no *skånnërt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skånnërt; (Hn) skånnërt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skonæse no *skoniês; (H,V,Ø)* (se næse)

skopudser no *skopossër, æ s., -r, æ -r; (Hs) skopossër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

skorpe no *skorp, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skorp; (Hn) skorp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war skårpër poh brøh-ê* = der var skorper på brødet) *(V,Ø)*

skorpet to *skorpê; (H,V,Ø)*

skorsten no *skårstien; (H,V,Ø)* (se sten)

skorstensfejer no *skårstiensfæjër, æ s., -r, æ -r; (Hs) skårstiensfæjër; (Hn) skårstiensfæjjër, -n, -r, -n: (V,Ø)*

skorte uo *skåërt, skårtër, skårtê, h. skårtê; (H,V,Ø) (Deh skårtër ét poh nøej i Dæn huws* = det skorter ikke på noget i det hus) *(Hs)*

skose uo *skoes, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon war slæm té åh skoes fålk* = hun var slem til at skose folk) *(H)*

skosværte no *skoswa-ërt; (H,V,Ø)*

skot no *skåt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skåt; (Hn) skåt, -tê, -tër, -tërn; (V,Ø) (Dær war wåntæt skåttër i skiebê* = der var vandtætte skotter i skibet) *(H)*

skotte 1 uo *skåt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)* (skotte med øjnene) *(hon tuër kon skåt té Drængên* = hun turde kun skotte til drengene) *(V,Ø)*

skotte 2 no *skåt, æ s., -tër, æ -tër; (Hs) skåt; (Hn) skåt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)* (person fra Skotland) *(skåttër hår uwër for åh wær fjettê* = skotter har ord for at være fedtede) *(H,V,Ø)*

skotøj no *skotöw; (H,V,Ø)* (se tøj)

skotøjsæske no *skotöwsæesk; (H,V,Ø)* (se æske)

skov no *skow, æ s., skoew, æ s.; (Hs) skow; (Hn) skow, -wên, skoew, -n; (V,Ø)*

skovbrug no *skowbrow; (H,V,Ø)* (se brug)

skovdue n *skowDuw; (H,V,Ø)*

skove uo *skoew, skowwër, skowwê, h. skowwê; (H,V,Ø) (no åm Daêw Goër Deh stærk mæ åh skouw* = nu om dage går det stærkt med at skove) *(H,V,Ø)*

skovfoged no *skowfowwêd; (H) skowfowwêd; (V,Øm) skowfoê (Øø)* (se foged)

skovl no *skowl', æ s. skowwêl, æ s.; (Hs) skowl', -n, -wêl, -wêln; (V,Ø)*

skovle uo *skowl, skowlër, skowlt, h. skowlt; (H,V,Ø)* (*a ska uw å skowl Grobên* = jeg skal ud og skovle grøften) *(V,Ø)*

skovlfuld to *skowlful; (H,V,Ø)*

skovløber no *skowløêbër; (H,V,Ø)* (se løber)

skovmærke n *skowmærk; (H,V,Ø)*

skovrider no *skowriedër; (H,V,Ø)*

skovsanger n *skowsangër; (H,V,Ø)* (fugl)

skovsav no *skouwsaw'; (H,V,Ø)* (se sav)

skovskade n *skouwskaed; (H,V,Ø)* (fugl)

skovsnegl n *skowsnæjl; (H,V,Ø)*

skovsvin no *skowswijn; (H,V,Ø)* (se svin)

skovsyre n *skowsyër; (H,V,Ø)* (plante)

skovtur no *skowtuwr; (H,V,Ø)* (se tur)

skovøkse no *skowyws; (H,V,Ø)* (se økse)

skrab no *skraeb, æ s.; (Hs) skraeb, -ê; (V,Ø) (Deh war nøêj wæër skraeb* = det var noget værre skrab) *(H,V,Ø)*

skrabe uo *skraeb, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (no hår wi skrabt bunjên/bujjên* = nu har vi skrabet bunden) *(V/Ø)*

skrabejern no *skraebjern; (H) skraebjarn;V,Ø)* (se jern)

skraber no *skrabër, æ s., -r, æ -r; (Hs) skrabër; (Hn) skrabër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

skrabsammen no *skraebsammêl; (H,V,Ø)*

skrabud no *skrabuw'; (H,V,Ø) (han/hanj/haj bokkê mæ stuër skrabuw'* = han bukkede med stort skrabud (overdrevent høfligt)) *(H/V/Ø)*

skral, skralt to *skralt; (H,V,Ø) (Deh stoër skralt té mæ ham* = det står skraldt til med ham) *(H,V,Ø)*

skrald no *skral', æ s.; (Hs) skral'; (Hn) skral', -ê; (V,Ø)*

skralde no *skral-l, skrallër; (H,V,Ø)* (lydinstrument) *(Drængên lawwê skrallër i Gammêl Daêw té åh laew spétakkêl mæh* = drengene lavede skraller i gamle dage til at lave spektakkel med) *(V,Ø) (æn skral-l ær æn instrumænt i æn orkæstër* = en skralle er et instrument i et orkester) *(H)*

skraldemand no *skrallêman'; (H) skrallêmanj'; (V) skrallêmaj'; (Ø)* (se mand)

skraldervorn to *skrallërworn; (H,V,Ø) (han støjjër, nær han snakkër åh Grijnër, han ær skrallërworn* = han støjer, når han snakker og griner, han er skraldervorn) *(H)*

skraldespand no *skrallêspan'; (H) skrallêspanj'; (V) skrallêspaj'; (Ø)* (se spand)

skraldevogn no *skrallêuwn; (H) skrallêun; (V) skrallêwuwn; (Ø)* (se vogn)

skraldgrine uo *skrallërGriên; (H,V,Ø)* (se grine) (grine støjende)

skraldre uo *skrallër, skrallër, skrallër-r, h. skrallër-r; (H,V,Ø) (wuwn skrallër-r hæn oh wæjjên* = vognen skraldrer hen ad vejen) *(Ø)*

skramle uo *skrammêl, skramlër, skrammelt, h. skrammêlt; H,V,Ø)*

skramlekasse no *skrammêlkas-s; (H,V,Ø)* (se kasse)

skramme no *skram-m, æ s., skrammër, æ s.; (Hs) skram-m; (Hn) skram-m, skrammên, skrammër, -n; (V,Ø) (hanj/haj war æn arri kåel, så haj fék sæ nuên skrammër* = han var en arrig karl, så han fik sig nogle skrammer) *(V,Ø)*

skramme uo *skram-m, skrammër, -t, ær -t; (H,V,Ø)*

skrammel no *skrammêl, æ s.; (Hs) skrammêl; (Hn) skrammêl, skram'lê; (V,Ø)*

skrammet to *skramt; (H,V,Ø) (hans bijl war skramt oh åll Di Gåeng, han hae kye poh* = hans bil var skrammet af alle de gange, han var kørt på) *(V,Ø)*

skranke no *skrank, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skrank; (Hn) skrank, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær æn skrank åm æ altër i æ kjærk* = der er en skranke rundt om alteret i kirken) *(Hs)*

skrante uo *skrånt, -ër, -ê, h. -ê; (H) skrånjt, -ër, -ê, h. -ê; (V) skråjt, -ër, -ê, h. -ê; (Ø) (hoj skrånjtër, hoj Goër åh siër sølle uw'* = hun skranter, hun går og ser sølle ud) *(V)*

skrap to *skrap; (H,V,Ø) (hon war æn skrap kuên, åh Deh ku høërs, nær hon war Gal* = hun var en skrap kone, og det kunne høres, når hun var gal) *(H,V,Ø)*

skrat no *skrat; (H,V,Ø) (Dæn mosék ær ét ånt æn skrat* = den musik er ikke andet end skrat) *(H)*

skratte uo *skrat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (Deh skrattër i telefon+n* = det skratter i telefonen) *(V,Ø)*

skravl 1 no *skrãwl; (H,V,Ø)* (svagelig person) (*hwa æ Do for æ sølle skrãwl* = hvad er du et sølle skravl) *(V,Ø)*

skravl 2 no *skrãwl; (H,V,Ø)* (forhøjede sidebrædder på arbejdsvogne, lastbiler mv)

skravle uo *skrãwl, skrãwlê, skrãwlt, h. skrãwlt; (H,V,Ø)* (bevæge sig besværligt)

skred no *skræd, -dê, skræd, æ skræd; (Hs) skræd; (Hn) skræj, -jê, skræj, -jên; (V,Ø) (Dær éjtraf æ stuê skræj i klettên* = der intraf et stort skred i klitten) *(Ø)*

skride uo *skriej, skrijër, skréj, h. skréjjên; (H,V,Ø) (haj war ræj for åh skriej i kol'* = han var bange for at skride omkuld) *(Ø)*

skridsikker to *skrijsékkër; (H,V,Ø)*

skridt no *skrit, æ s., skrit, æ s.; (Hs) skrit; (Hn) skrit, -tê, skrit, -tên; (V,Ø)*

skridte (ud) uo *skrit (uw), skrittër, skrittê, h. skrittê; (H,V,Ø)*

skridtgang no *skritGang'; (Hs) skritGång'; (V,Ø) (kye i skritGång'* = køre i skridtgang) *(V,Ø)* (se gang)

skrift 1 no *skröwt, æ s., skröwtër, æ s.; (Hs) skröwt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (f. eks. håndskrift)

skrift 2 no *skröwt, æ s., skröwtër, æ s.; (Hs) skröwt, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)* (dokument)

skrifte uo *skrift, -ër, skriftê, h. skriftê; (H,V,Ø) (åh skrift, Deh ær nøej, Di Gjør i Dæn katolsk kjærk* = at skrifte, det er noget, de gør i den katolske kirke) *(H)*

skriftemål no *skriftêmoel; (H,V,Ø)* (se mål)

skriftlig to *skriftli; (H,V,Ø)*

skriftsprog no *skriftspråeg; (H,V,Ø)* (se sprog)

skriftsted no *skriftstéh; (H,V,Ø)* (se sted) *(Di biwwêlstæk ka sitéér æn massê skriftstëhër* = de bibelstærke kan citere en masse skriftsteder) *(V,Ø)*

skrig no *skrieg, æ s., skrieg, æ s.; (Hs) skrieg; (Hn) skrieg, -ê, skrieg, -ên; (V,Ø) (Di høt skrieg i nættên* = de hørte skrig i natten) *(V,Ø)*

skrige uo *skrieg, skrigër, skrêg, h. skrêgên; (H,V,Ø)*

skrigeri no *skrijêrij, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skrijêrij; (Hn) skrijêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Do ska hål oph mæ Deh skrijêrij* = du skal holde op med det skrigeri) *(H,V,Ø)*

skrighals no *skrijhals; (H,V,Ø)* (se hals)

skrin no *skrijn, æ s., skrijn, æ s.; (Hs) skrijn; (Hn) skrijn, -ê, skrijn, -ên; (V,Ø) (hon stak ham jæn poh skrijnê* = hun stak ham en på skrinet) *(V,Ø)*

skrive uo *skryew, skrywwê, skröw, h. skröwwên; (H,V,Ø)* (*å blyw skröwwen wé kømajjên, Deh war åh blyw skröwwên op i hajs kontoboew, for hwa jæn skylt* = at blive skreven ved købmanden, det var at blive skrevet op i hans kontobog, for hvad man skyldte*) (Ø)*

skrivebog no *skrywboeg; (H) skrywboew; (V,Ø)* (se bog)

skrivebord no *skrywbowwër; (H,V,Ø)* (se bord)

skrivefejl no *skryewfæjl; (H,V,Ø)* (se fejl)

skrivelse no *skrywwêls, æ s., -ër, æ s.; (Hs) skrywwêls; (Hn) skrywwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skrivemaskine no *skryewmaskijn; (H,V,Ø)* (se maskine) *(skryewmaskijnër browwês ék længër, ættër at komp-juwtërn ær blöwwên opfonjên/opfojjên* = skrivemaskiner bruges ikke længere, efter at computeren er blevet opfundet) *(V/Ø)*

skriver no *skrywwër, æ s., skrywwër-r, æ s.; (Hs) skrywwër; (Hn) skrywwër, -n, -r, -n; (V,Ø) (skrywwër-r ær nuên fråh Di hiel Gammêl Daêw, hwéj kon foh ku skryew* = skrivere er fra de helt gamle dage, hvor kun få kunne skrive) *(V,Ø)*

skriveri no *skrywwêrij, æ s., -jër, æ s.;(Hs) skrywwêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

skriverkarl no *skrywwërkåel; (H,V,Ø)* (se karl) *(hwes a ét ka lij æn sjornalist poh æ blåh, såh ku a Gott fin-n poh åh kaêl ham æn skrywwërkåel* = hvis jeg ikke kan lide en journalist på bladet, så kunne jeg godt finde på at kalde ham en skriverkarl) *(Hs)*

skrivestue no *skryewstoew; (H,V,Ø)* (se stue) *(farhæn' haed snåe såe åll kontor+r æn skrywstoew mæh kwinfålk té åh skuew åll æ brøew* = førhen havde snart sagt alle kontorer en skrivestue med kvinder til at skrive alle brevene) *(Hs)*

skrivning no *skrywnéng, æ s.; (Hs) skrywnéng, -ên; (V,Ø)*

skrog no *skrog, æ s., skrog, æ s.; (Hs) skrog, -gê, skrog, -gên; (V,Ø) (a ær sultn, a trængër té åh foh nøej i skroggê* = jeg er sulten, jeg trænger til at få noget i skroget) *(V,Ø)*

skrot no *skråt, æ s.; (Hs) skråt; (Hn) skråt, -tê; (V,Ø)*

skrotte uo *skråt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)*

skrub no *skrop, æ s., skrop, æ s.; (Hs) skrop; (Hn) skrop, -pê, skrop, -pên; (V,Ø) (hanj fål' åh slow sæ, hanj fék æ ornli skrop* = han faldt og slog sig, han fik et ordentligt skrub) *(V)*

skrubbe n *skrub; (H,V,Ø)* (fladfisk)

skrubbe uo *skrop, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (Do sgu hællër sij å skrop oh* = du skulle hellere se og skrubbe af) *(H,V,Ø)*

skrubtudse n *skroptos-s; (H,V,Ø)* (se tudse)

skrue no *skruw, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skruw; (Hn) skruw, -wên, -wër, -wërn; (V,Ø)*

skrue uo *skruew, skruwër, skruewê, h. skruewê; (H,V,Ø)*

skrueblyant no *skruwblyant; (H) skruwbløant; (V,Ø)* (se

blyant)

skruegang no *skruwGang; (Hs) skruwGång; (V,Ø)* (se gang)

skruelåg no *skruwlåêg; (H,V,Ø)* (se låg)

skruenøgle no *skruwnöwwêl; (H,V,Ø)* (se nøgle) *(skruwnöwlër ær æn Gue téng åh ha i si wærktöwskas-s* = skruenøgler er en god ting at have i sin værktøjskasse) *(H,V,Ø)*

skruestik no *skruewsték; (H,V,Ø)* (se stik)

skruetrækker no *skruwtrækkër, -ên, -ê, -n; (H,V,Ø)*

skruetvinge no *skruewtwing-ng; (H,V,Ø)*

skruk to *skrok; (H,V,Ø) (næër æ höns ær skrok, såh will Di té åh rueg* = når hønsene er skrukke, så vil de til at ruge) *(Hn)*

skrukhøne no *skrokhøên* el. *lewhøên; (H,V,Ø)* (høne, som ligger og ruger)

skrummel no *skrummêl, æ s.; (Hs) skrummêl; (Hn) skrummêl, skrumlê; (V,Ø) kåmpel; (Ø)* (en stort klodset væsen, dyr eller menneske) (kan bruges som tillægsord, eks: *æn stuër kåmpêl hæjst* = en stor klodset hest) *(Ø)*

skrumpe uo *skromp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø (i ållërn skrompër-æn tit i höwDên, mæn sjallên i DröwDên* = i alderen skrumper man tit i højden, men sjældent i drøjden) *(V,Ø)*

skrumpet to *skrompê; (H,V,Ø) (nöddërn ær töe åh-skrompê* = nødderne er tørre og skrumpede) *(V,Ø)*

skrumple uo *skrompêl, skromplër, skromplê, h. skromplê; (H,V,Ø) (æ uwn skromlê hæn oh æ wæj* = vognen skrumlede hen ad vejen) *(Hs)*

skrupgrine to *skropGriên; (H,V,Ø)*

skrupler no *skruplër; (H,V,Ø) (majjên åh kuenên hae mannê skruplër öwwër Djær böhn* = manden og konen havde mange skrupler over deres børn) *(Ø)*

skrupskør to *skropskøër; (H,V,Ø) (Di ær skropskøër i Dænj famillê* = de er skrupskøre i den familie) *(V)*

skrupsulten to *skropsultên; (H,V,Ø)*

skrutryg no *skrutrøg, æ s.; (Hs) skrutrøg; (Hn) skrutrøg, -gên; (Hn) skrutrøew, -ên; (V,Ø)* (se ryg)

skrutrygget to *skrutrøggê; (H,Øm) skrutröwwê; (V,Øø)*

skryde uo (se i stedet: prale)

skryder no (se i stedet: pralrøv)

skrædder no *skræddër, æ s., -r, æ -r; (Hs) skræddër; (Hn) skræddër, -n, -ê, -ërn; (V,Ø) (Dåwwên skræddër-r browwër lång tråê* = dovne skræddere bruger lange tråde) *(V,Ø)*

skrædderi no *skræddërij, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skræddërij; (Hn) skræddërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skrædderstilling no *skræddërstilling; (H,V,Ø)* (se stilling)

skræk no *skræk, æ s.; (Hs) skræk; (Hn) skræk, -ên; (V,Ø)*

skrække uo *skræk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (forskrække) *(Dær skrækkê Do mæ lijGott* = der forskrækkede du mig allligevel) *(H,V,Ø)*

skrækkelig to *skræklê; (H,V,Ø) (Deh war Da æn skræklê histår'rê* = det var da en skrækkelig historie) *(H,V,Ø)*

skræl no *skræl, æ s., -lër, æ -lër; (Hs) skræl; (Hn) skræl, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø)*

skrælle uo *skræl-l, skrællër, skrællê, h. skrællê; (H,V,Øm) skré-êl, skrellê, skrelt, h. skrelt'; (Øø) (Deh ær kloewt, åh skré-êl æblërn no åm Daew, Di ær spröjtê* = det er klogt at skrælle æblerne nu om dage, de er sprøjtet) *(V,Ø)*

skrællekniv no *skrælknyw; (H,V,Ø)* (se kniv)

skræmme uo *skræm-m, skræmmër, skræmt, h. skræmt; (H,V,Ø)*

skræmmeskud no *skræm-mskod; (H,V,Ø)* (se skud)

skrænke (ind) uo *skrænk in'/énj'/éj', -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

skrænt no *skrænt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skrænt; (Hn) skrænt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skræppe n *skræppê; (H,V,Ø)* (plante)

skræppe uo *skræp, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (hønsên ka skræp oph, mæn Deh ka Kathrinê åh* = hønsene kan skræppe op, men det kan Kathrine også) *(V,Ø)*

skræv no *skræw, æ s., skræw, æ s.; (Hs) skræw; (Hn) skræw, -wê, skræw, skræwwên; (V,Ø) (Dær ska æ Gott skræw té åh séêj poh Dæj hæjst* = der skal et godt skræv til at sidde på den hest) *(V,Ø)*

skræve uo *skræêw, skræwër, skræwê, h. skræwê; (H,V,Ø)*

skrævs bio *skröws; (H,V,Ø) (Di såt öwwërskröws poh stuêln* = de sad overskrævs på stolene) *(V,Ø)*

skrøbelig to *skrøêblê; (H,V,Ø) (hon war blöwwên möj' skrøêblê mæ ållërn* = hun var blevet meget skrøbelig med alderen) *(H,V,Ø)* Også: *skrawlworn; (H,V,Ø)*

skrømt no *skrömt; (H,V,Ø) (hanj war æn spaesmawwër, så hanj såe Deh mjest poh skrömt* = han var en spasmager, så han sagde det meste på skrømt) *(V)*

skrøne no *skröên, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skröên; (Hn) skrøên, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skrå no *skro-o, æ s., skro, æ s.; (Hs) skro-o; (Hn) skro-o, -ên, skro, -n; (V,Ø)* (tyggetobak)

skrå uo *skro, -ër, skroê, h. skroe; (H,V,Ø)* (at tygge skrå)

skrå, skråt to *skråê; (H,V,Ø) (muërn i Deh Gammêl huws stow nøêj skråê* = murene i det gamle hus stod noget skrå) *(V,Ø)*

skråhue no *skråhuw; (H,V,Ø) (solDatërluew* = soldaterhue*) (H,V,Ø)*

skrål no *skråel, æ s., skråêl, æ s.; (Hs) skråel; (Hn) skråêl, -ê, skråêl, -ên; (V,Ø)*

skråle uo *skråêl, skrå'lër, skrålt, h. skrålt; (H,V,Ø)*

skrålhals no *skråêlhals; (H,V,Ø)* (se hals)

skråne uo *skråên, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

skråning no *skråning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skråning; (Hn) skråning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skråplan no *skråplaên; (H,V,Ø)* (se plan) *(hanj war kommên uw poh æ skråplaên* = han var kommet ud på et skråplan) *(V)*

skråsejl no *skråsæjl; (H,V,Ø)* (se sejl)

skråtobak no *skro-otobak; (H,V,Ø)* (se tobak)

skub no *skob', æ skob', skob', æ skob'; (Hs) skob'; (Hn) skob', skobbê, skob', -ên; (V,Ø) (haj fék æ orli skob'* = han fik et ordentligt skub)

skubbe uo *sko'b, sko'bër, sko'bê, h. sko'bê; (H) skob', skobbër, skobbê, h. skobbê; (V,Ø) (la så wæe mæ åh sko'b* = lad så være med at skubbe) *(Hs)*

skud no *skåd, æ s., skåd, æ s.; (Hs) skåd; (Hn) skåd, -dê, skåd, -dên; (V,Ø) (boskên ståe noh mæ nyej skåd* = buskene står nu med nye skud) *(V,Ø)*

skuddag no *skådDaw'; (H,V,Ø)* (se dag)

skude no *skuêd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skuêd, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn skuêd war æn sæjlskieb, som war böwwê té åh sæjl mæ last* = en skude var et sejlskib, som var bygget til at sejle med last) *(H,V,Ø)*

skudefuld to *skuêdful; (H,V,Ø) (hanj fék sæ æn skuêdful Gröd* = han fik sig en skudefuld grød) *(V)*

skudhold no *skodhål'; (H,V,Ø) (Deh war ék næm åh kom poh skodhål' oh Gæssên* = det var ikke nævnt at komme på skudhold af gæssene) *(V,Ø)*

skudræd to *skodræd; (H) skodræj; (V,Ø) (nuên hun-n ær skodræed* = nogle hunde er skudræddê) *(H)*

skudsmål no *skusmoêl; (H,V,Ø)* (se mål)

skudsmålsbog no *skusmoêlsboeg; (H) skusmoêlsboew; (V,Ø)* (se bog)

skudsår no *skådsoër; (H,V,Ø)* (se sår)

skudvidde no (se vidde)

skudår no *skådoër; (H,V,Ø)* (se år)

skue uo *skouew; (H,V,Ø) (jæn ska ék skouew hujjên poh hoërn* = man skal ikke skue hunden på hårene) *(Ø)*

skuespil no *skouewspél; (H,V,Ø)* (se spil)

skuespiller no *skouewspéllër; (H,V,Ø)* (se spiller)

skuespillerinde no *skouewspéllërin-n; (H) skouewspéllërénj-j; (V) skouewspéllëréj-j; (Ø)*

skuffe no *skof-f, æ s., skoffër, æ s.; (Hs) skof-f; (Hn) skof-f, skoffên, skoffër, skoffërn; (V,Ø) (Dær war mannê skoffër i Dænj kommoêd* = der var mange skuffer i den kommode) *(V)*

skuffe uo *skof-f, skoffër, skoffê, h. skoffê; (H,V,Ø) (hoj war blöwwên Gammêl åh skoffê* = hun var blevet gammel og skuffet) *(V,Ø)*

skuffejern no *skoffêljern; (H) skoffêljaên V,Ø)* (se jern)

skuffelse no *skoffêls. æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skoffêls; (Hn) skoffêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skufle uo *skoffêl, skoflër, skoflê, h. skoflê; (H,V,Ø) (i mijn båênDom war Deh æ stuê arbê åh skoffêl åll Gångên i hawwên* = i min barndom var det et stort arbejde at skufle alle gangene i haven) *(V,Ø)*

skulder no *skållër, æ s., skållê, æ s.; (Hs) skållër; (Hn) skållê(r), -n, -ê, -rn; (V) skållê, -n, -r, -rn; (V,Ø)* (*haj fék æn kål' skållê* = han fik en kold skulder) *(V,Ø)* I ældre dialekt også: *owsêl, æ o., owslër, æ o.; (Hs) owsêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ bar' såt poh si fåërs owsêlsal* = barnet sad på sin fars skulder) *(Hs)*

skulderblad no *skollërblåh; (H,V,Ø)* (se blad)

skulderstrop no *skollërstrop; (H,V,Ø)* (se strop)

skule uo *skuwl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

skulke uo *skolk, -ër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (Deh ær æn stuê problém i Daw', at så mannê bar skolkër fræh æ skuêl* = det er et stort problem i dag, at så mange børn skulker fra skolen) *(Hs)*

skulle uo *sku, ska, sku, h. sku; (H,V,Ø) (haj sku skøej sæ, for ék åh kom få sjænt té bussên* = han skulle skynde sig for ikke at komme for sent til bussen) *(Ø)*

skulptur no *skulptuwër, æ s., -r, æ -r; (Hs) skulptuwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

skum no *skom', æ s.; (Hs) skom'; (Hn) skom', skommê; (V,Ø) (Dær ær skom' poh bølgërn* = der er skum på bølgerne) *(V,Ø) præes, -ê; (Ø)*

skumle uo *skommêl, skomlër, skommêlt, h. skommêlt; (H,V,Ø) (hwa Goër Do åh skomlër öwwër?* = hvad går du og skumler over?) *(H,V,Ø)*

skumme uo *skom-m, skommër, skomt, h. skomt; (H,V,Ø) præes, præ'sër, præest, h. præest; (Ø) (haj ær en præesfijs* = han er en pralrøv) *(Ø)*

skummel to *skommêl; (H,V,Ø) (hanj så Gott nåk skommêl uw'* = han så godt nok skummel ud) *(V)*

skummetmælk no *skom-mjælk; (H,V,Ø)* (se mælk)

skumple uo *skomp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (wuwn+n skompër poh Dæj ujawn wæj* = vognen skumpler på den ujævne vej) *(Ø)*

skumre uo *skummër, skummër, skummër, h. skummër; (H,V,Ø)*

skumring no *skomring; æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skomring; (Hn) skomring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skunk no *skunk, æ s., skunk, æ s.; (Hs) skunk; (Hn) skunk, -ên, skunk, -ên; (V,Ø) (Dær war mørk i skunkên* = der var mørkt i skunken) *(V,Ø)*

skur no *skuwr', æ s., skuwër, æ s.; (Hs) skuwr'; (Hn) skuwr', skuw'ër, skuwër+r, skuwërn; (V,Ø)*

skure no *skuwwër, æ s.; (Hs) skuwwër; (Hn) skuwwër, -n; (V,Ø) (ka Do blyew wé i Dæn skuwwër?* = kan du blive ved i den skure?) *(V,Ø)*

skure uo *skuwwër, skuwwër, skuwwër, h. skuwwër; (H,V,Ø)*

skurebørste no *skuwwërbøst; (H,V,Ø)* (se børste)

skurekone no *skuwwërkuên; (H,V,Ø)* (se kone)

skurepulver no *skuwwërpolwër; (H,V,Ø)* (se pulver)

skurk no *skork, æ s., skork, æ s.; (Hs) skork; (Hn) skork, -ên, skork, -ên; (V,Ø)*

skurkagtig to *skorkagti; (H) skorkawti; (H,V,Ø)*

skurkestreg no *skorkstrég; (H,V,Ø)* (se streg)

skurre uo *sko-ër, sko-ër, sko-ër, h. sko-ër; (H,V,Ø) (Deh Dær sko-ër slæm i mijn øër* = det dér skurrer slemt i mine ører) *(H,V,Ø)*

skurv no *skor; (H,V,Ø) (Dær ær skor poh æblërn* = der er skurv på æblerne) (H,V,Ø)

skurvet to *skorrê; (H,V,Ø) (Dær ska skarp lod té skorrê huedër* = der skal skarp lud til skurvede hoveder) *(H)*

skutte (sig) uo *skut (sæ), skuttër, skuttê, h. skuttê (sæ); (H,V,Ø)*

skvalderkål n *skwallërkoêl; (H,V,Ø)* (se kål)

skvat no *skwat, æ s.; (Hs) skwat; (Hn) skwat, -tê; (V,Ø)*

skvatte uo *skwat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (hanj hår ék styjr poh æ, hanj Goër åh skwattër öwwër åll teng'* = han har ikke styr på det, han går og skvatter over alting) *(V)*

skvulp no *skwolp, æ s.; (Hs) skwolp; (Hn) skwolp, -ê; (V,Ø)*

skvulpe uo *skwolp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

sky 1 no *skyj', æ s., skyjër, æ skyjër; (Hs) skyj'; (Hn) skyj', -jên, -jër, -jërn; (V,Ø)*

sky 2 no (lille sky) *blåên, æ b., -ê, æ -ër; (Hs) blåên; (Hn)* (ej kendt i *V,Ø*)

sky to *skyj'; (H,V,Ø) (hæjstên ær åll for skyj' té å blyw spæj' for æn jump* = hesten er alt for sky, til at blive spændt for en jumpe) *(V,Ø)*

sky uo *skyj, skyjjër, skyjjê, h. skyjjê; (H,V,Ø) (braj' båên skyjjër illên* = brændt barn skyr ilden*) (Ø)*

skybanke no *skyjbånk; (H,V,Ø)* (se banke)

skyde uo *skyed, skydër, skåd, h. skått; (H) skyej, skyjjër, skåd, h. skått; (V,Ø) (hwo mannê ænjër/æjjër hår hanj/haj skått?* = hvor mange ænder har han skudt?) *(V/Ø)*

(hanj/haj skåd Gænwæj = han skød genvej) *(V/Ø)*

skydebane no *skyedbaên; (H) skyjbaên; (V,Ø)* (se bane)

skydedør no *skyêdDar; (H) skyêjDør; (V,Ø)* (se dør)

skydegal to *skyêdGal'; (H) skyêjGal'; (V,Ø)*

skydehul no *skyêdhwol; (H) skyêjhwol; (V,Ø)* (se hul) (et hul eller en fordybning, hvor jægere sidder i skjul)

skydepram no *skyêdpram; (H) skyêjpram'; (V,Ø)* (se pram)

skyder no *skyêdër, æ s.; (Hs) skyêdër; (Hn) skyjër, -n; (V,Ø) (æ skyêdër poh æ bismërwægt* = skyderen på bismervægten) *(Hs)*

skyderi no (omskr. t.: *skydên* = skyden) *(H) skyjjên; (V,Ø) (Deh ær æn wæër skyjjên nyjoërsawtên* = det er en værre skyden) *(V,Ø)*

skydeskive no *skyêdskyew; (Hn) skyêjskyew; (V,Ø)* (se skive)

skydeskår no *skyêdskor; (H) skyêjskor V,Ø)* (se skår)

skydning no *skyjning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skyjning; (Hn) skyjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skydække no (i stedet anvendes: *Deh ær öwwërskyjjê* = det er overskyet) *(H,V,Ø)*

skyet to *skyêj; (H,V,Ø)*

skygge no *skyeg, æ s., skyggër, æ s.; (Hs) skyeg; (Hn) skyeg, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj sow té mæjja i skygên oh låen* = han sov til middag i skyggen af laden) *(V,Ø)*

skygge uo *skyeg, skyGGër, skyGGê, h. skyGGê; (H,V,Ø)* (*træërn skyGGër for sueln* = træerne skygger for solen) *(V,Ø)*

skyhøj, skyhøje to *skyhyw', skyhyew; (H) skyhöw', skyhöew; (V,Ø) (æ prisër war skyhyew* = priserne var skyhøje) *(Hs)*

skyklapper no *skyjklappër, æ s.; (Hs) skyjklappër; (Hn) skyjklappër, -n; (V,Ø) (hanj hår skyjklappër poh* = han har skyklapper på) *(V)*

skyl no *skøell, æ s.; (Hs) skøell; (Hn) skøel, -ên; (V,Ø) (i jaês fék wi æn ornli skøêl* = i aftes fik vi en ordentlig skylle) *(V,Ø)*

skyld no *skyl', æ s.; (Hs) skyl'; (Hn) skyl', skyl-n; (V,Ø) (a ær uên skyl', Dær ær éngênténg åh koêm ættër* = jeg er uden skyld, der er ingenting at komme efter) *(V,Ø)*

skyldbevidst to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër klår öwwër sijn skyl'* = at være klar over sin skyld) *(H,V,Ø)*

skylde uo *skyl-l, skyllër, skylt, h. skylt; (H,V,Ø)*

skyldfølelse no *skylfølêls; (H,V,Ø)* (se følelse)

skyldig to *skylDi; (H,V,Ø) (hanj såê té Dommërn, at hanj ék war skylDi* = han sagde til dommeren, at han ikkke var skyldig) *(V)*

skyldner no (kan omskr. t.: *jæn, såm skyllër pæeng* = én, som skylder penge) *(H,V,Ø)*

skylle no *skøl-l, æ s., skøllër, æ s.; (Hs) skøl-l; (Hn) skøl-l, skøllên, skøllër, skøllërn; (V,Ø) (haj blöw kalt op té skuelénspéktøërn, åh så fek haj æn skøl-l* = han blev kaldt op til skoleinspektøren, og så fik han sig en skylle) *(Ø)*

skylle uo *skøl-l, -lër, skølt, h. skølt; (H,V,Ø) (hanj skølt Gott ættër* = han skyllede godt efter) *(V)*

skylleskål no *skølskoêl; (H,V,Ø)* (se skål)

skyllevand no *skøl-lwåj'; (H) skøl-lwånj'; (V) skøl-lwåj'; (Ø)* (se vand)

skylning no *skølning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skølning; (Hn) skølning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skylregn no *skølræên; (H,V,Ø)* (se regn)

skynde (mig) uo *skøn mæ, skønnër mæ, skönt mæ, h. skönt mæ; (H) skøenj, -ër, -t, h. -t; (V) skø-êj mæ, skøjjër mæ, skøj' mæ, h. sköj' mæ; (Ø)*

skynding no *skønning, æ s.; (Hs) skønning; (Hn) skønning, -n; (V,Ø) (i skønningên fék a æn forkêrt kasket poh,* = i skyndingen fik jeg en forkert kasket på) *(V,Ø)*

skypumpe no *skyjpomp; (H,V,Ø)* (se pumpe)

skyts no *skøts, æ s.; (Hs) skøts; (Hn) skøts, -ê; (V,Ø) (Di skaffê sæ en massê skøts té nyjoërsawftn* = de skaffede sig en masse skyts til nytårsaften) *(H,V,Ø)*

skytsengel no *skøtsængêl; (H,V,Ø)* (se engel)

skytte no *skøt, æ s., -tër, æ -tër; (Hs) skøt; (Hn) skøt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

skytteforening no *skøtforéning; (H,V,Ø)* (se forening)

skyttegrav no *skøtGraw; (H,V,Ø)* (se grav)

skæbne no *skjæbên, æ s., skjæbnër, æ skjæbnër; (Hs) skjæbên; (Hn) skjæbên, skjæbn+n, skjæbnër, skjæbnërn; (V,Ø) (Deh ku wæër sjow åh wiej, åm jæn ka laew åm*

poh sijn skjæbên = det kunne være sjov at vide, om man kan lave om på sin skæbne) (H,V,Ø)

skæfte no *skjæft, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skjæft; (Hn) skæft, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skæfte uo *skjæft, -ër, -ê, h. -ê; (H) skæft, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (ywsn blöw skæftê* = øksen blev skæftet) *(V,Ø)*

skæg no *skjæg, æ s,. skjæg, æ s.; (Hs) skjæg; (Hn) skæg, -ê, skæg, -ên; (V,Øm) skéew, -ê, skéew, -ên; (Øø) (haj fék skéewê balbiër wæk* = han fik skæget barberet væk) *(Øø)*

skæg to *skæg; (H,V,Ø) (han/hanj/haj ær æn skæg fyjjê* = han er en skæg fyr) *(H/V/Ø)*

skægget to *skægê; (H,V,Ø) (hielê æ huê war skægê* = hele hovedet var skægget) *(Hs)*

skæghår no *skæghoër; (H,V,Ø)* (se hår)

skægløs to *skægløes; (H,V,Ø)*

skægpest no *skægpæst; (H,V,Ø)* (se pest) *(skægpæst ær æn sywdom i skægê* = skægpest er en sygdom i skæget) *(V,Ø)*

skægstub no *skægstob; (H,V,Ø)* (se stub)

skæl no *skæl, æ s.; (Hs) skæl; (Hn) skæl, -lê; (V,Ø) (han/hanj/haj hae möj' skæl i hoër* = han havde meget skæl i håret) *(Hn/V/Ø)*

skælde (ud) uo *skjæl-l, skjællër, skjælt, h. skjælt; (H) skæl-l, skællër, skælt, h. skælt; (V,Ø) (åh æssæl* = at brokke sig) *(Ø) (hon skælt åh smælt, så Deh ék war té åh hål uw* = hun skældte og smældte, så det ikke var til at holde ud) *(V,Ø)*

skæld-ud *skjæluw'; (H) skæluw'; (V,Ø) (hwæër Gång, han haed lawwê nøej Gal, fék han skjæluw' oh sijn muër* = hver gang han havde lavet noget galt, fik han skæld ud af sin mor) *(Hs)*

skældsord no (i stedet anvendes *bannêoër/banjêoër/ bajjêoër* = bandeord) *(H/V/Ø)* (se ord)

skælm no *skælm', æ s., skælm, æ skælm; (Hs) skælm; (Hn) skælm', -ên, skælm, -ên; (V,Ø)*

skælmsk to *skjælmsk; (H) skælmsk; (V,Ø)*

skælve uo *skælwê, skælwër, skælwê, h. skælwê; (H,V,Ø)*

skænd no *skæn'; (H,V,Ø)* (i stedet bruges: *skjæluw') (H) (skæluw') (V,Ø)*

skænde uo *skæn-n, -ër, skænt, h. skænt; (H) skænj, -ër, skænjt, h. skænjt; (V) skæej, skæjjër, skæjt, h. skæjt; (Ø)*

skænderi no *skænnërij, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skænnërij; (Hn) skænjërij, -ê, -ër, -ërn; (V) skæjjërij, -ê, -ër, -ërn; (Ø) (skænjërijërn mæl manjên åh kunên war ék té åh hål uw åh høër poh* = skænderierne mellem manden og konen var ikke til at holde ud at høre på) (V)

skændes uo *skænnês; (H,V,Ø)* (omskrives også til: *komm i træê* = komme i trætte) *(Ø)*

skændig to *skænDi; (H,V,Ø) (Deh war æn skæDi awtaêl* = det var en skændig aftale) *(H,V,Ø)*

skænk no *skænk, æ s., skænk, æ s.; (Hs) skænk; (Hn) skænk , -ên, skænk, -ên; (V,Ø) (Deh war æn stue skænk* = det var en stor skænk (dram)) *(H,V,Ø)*

skænke uo *skænk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

skænkestue no *skænkstoew; (H,V,Ø)* (se stue)

skæppe no *skjæp, æ s., -për, æ -për; (Hs) skjæp; (Hn) skæp, -pên, -për, -përn; (V,Ø)* (gl. rummål)

skæppe uo *skjæp, -për, -pê, h. -pê; (H) skæp, -për, -pê, h. -pê; (V,Ø) (Deh skjæppër Gott i æ kas-s* = det skæppede godt i kassen) *(Hs)*

skær 1 no *skær, æ s., skær, æ s.; (Hs) skær; (Hn) skær, -ê, skær, -ên; (V,Ø)* (klippeskær)

skær 2 no *skær, æ s., skær, æ s.; (Hs) skær; Hn) skær, -ê, skær, -ên; (V,Ø)* (knivskær)

skær 3 no *skær, æ s., skær, æ s.; (Hs) skær; (Hn) skær, -ê, skær, -ên; (V,Ø)* (lysskær**)**

skær to *skær; (H,V,Ø)* (fin) *(honj war så skær åh fijn* = hun var så skær og fin) *(V)*

skære uo *skiër, skiër, skor, h. skorên; (H,V,Ø)*

skærebrænder no *skæërbrænnër; (H) skæërbrænjër; (V) skæërbrajjër; (Ø)* (se brænder)

skærebræt no *skærërbræt; (H,V,Ø)* (se bræt)

skærekasse no *skæërkas-s; (H,V,Ø)* (se kasse) *(skæërkassër ær Gue té åh laew billêrammër mæh* = skærerkasser er gode til at lave billedrammer med) *(H,V,Ø)*

skæringsdag no *skæringsDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

skæringspunkt no *skæringspongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

skærm no *skærm', æ s., skærm-m, æ s.; (Hs) skærm; (Hn) skærm', -ên, skærm-m, skærmên; (V,Ø)*

skærmbræt no *skærmbræt; (H,V,Ø)* (se bræt)

skærme uo *skærm-m, skærmër, skærmt, h. skærmt; (H,V,Ø)*

skærmplante n *skærmplant; (H) skærmplånjt; (V) skærmplånt; (Ø)* (se plante)

skærpe uo *skærp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ'tër åh ha sowwê poh æ, såt han sæ for åh skærp hans méning i æ bröw* = efter at have sovet på det, satte han sig for at skærpe meningen i brevet) *(Hs)*

skærsild no *skærsil'; (H,V,Ø) (nær pængên i kiestên klingër, strags sjæln uw oh skærsillên spréngër* = når pengene i kisten klinger, straks sjælen ud af skærsilden springer) *(V,Ø)* (om handel med aflad i middelalderen)

skærslipper no *skærslippër; (H,V,Ø)*

skærtorsdag n *skærtorsDaw; (H,V,Ø)*

skærv no *skærw, æ s., skærwër, æ s.; (Hs) skærw; (Hn) skærw, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (wæjmanjên sloh skærwër té åh réparër wæjjên mæ* = vejmanden slog skærver til at reparere vejen med) *(V)*

skærveknuser no *skærwknuwsër; (H,V,Ø)*

skætte uo *skæt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)* (man skætter hør)

skæv, skæve to *skjæw, skjæew; (H) sköw, sköew; (V,Ø)*

skævbenet to *skjæwbiene; (H) sköwbiene; (V,Ø)*

skævhed no *skjæwhéd, æ s.; (Hs) skjæwhéd; (Hn) sköwhé, -ên; (V,Ø)*

skævnæset *skæwniesê; (H) sköwniesê; (V,Ø)*

skævrygget to (omskr. t.: *skjæw i æ røg/ skjæw i røgên/sköw i röwwên* = skæv i ryggen) *(Hs/Hn,Øm/V,Øø)*

skævøjet to *skjæwywwê; (H) sköwywwê; (V,Ø) (hon war føj' i Østn, mæn hon war no ék sköwywwê oh Dæj Groj'* = hun war født i Østen, men hun war nu ikke skævøjet af den grund) *(Ø)*

skød no *skød, æ s., skød, æ s.; (Hs) skød; (Hn) skød, -dê, skød, -dên; (V,Ø) (han såt mæ sin kat poh æ skød* = han sad med katten på skødet) *(Hs)*

skøde 1 no *skøêd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skøêd; (Hn) skøê, skø-ê. skøër, skøërn; (V,Ø)* (tinglysningspapir)

skøde 2 no *skøê, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) skøê; (Hn) skøê, skøê, -r, -rn; (V,Ø)* (sejlerudtryk)

skøde uo *skø-ê, skø-ër, skø-ê, h. skø-ê; (H,V,Ø)* (overdrage)

skødeskind no *skøêdskin'; (H) skøêskénj'; (V) skøêskéj'; (Ø)* (se skind)

skødesløs to *sköds løs* el. *mowsê* el. *mowsi; (Ø)* (at være kåd eller legesyg. Desuden at være efterladende eller sjusket f. eks. med sit tøj eller sit arbejde)

skøjte no *sköjt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sköjt; (Hn) sköjt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

skøjte uo *sköjt, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

skøjtebane no *sköjtbaên; (H,V,Ø)* (se bane)

skøn no *skjön', æ s., skjön', æ s.; (Hs) skjön; (Hn) skönj, -ê, skönj, skönjên; (V) sköj, -jê; (Ø) (a hår skönjê* = jeg har skønnet efter min bedste overbevisning) *(V)* (bedømmelse)

skøn, skønne to *skjön', skjön-n; (H) skönj', skönj-j; (V) skön', skön-n; (Ø) (Dær war nuên skön-n piwwër poh Ølaj'* = der var nogle skønne piger på Øland) *(Ø)*

skønhed no *skjönhéd, æ s.; (Hs) skjönhéd; (Hn) skønjhéh, -ên; (V) skönhéh, -ên; (Ø)*

skønne uo *skjön-n, skjönnër, skjönt, h. skjönt; (H) skönj-j, skönjër, skönjt, h. skönjt; (V) sköen, skönnër, skönt, h. skönt; (Ø)*

skønsforretning no *skjönsforrætning; (H) skönjsforrætning; (V) skønsforrætning; (Ø)* (se forretning) *(hwes Dær ær brow for æn syjns- åh skjönjsforrætning, så ska a Da Gjærn hjælp* = hvis der skal bruges en synsforretning, så skal jeg da gerne hjælpe) *(V)*

skønsmand no *skønsman', (H) skønjsmanj'; (V) skønsmaj'; (Ø)* (se mand)

skønt to *skjön; (H) skøn'; (V,Ø)*

skør to *skjyër; (H,V,Ø) (hoj war skjyër i huêdê* = hun var skør i hovedet) *(Ø)*

skørhat n *skårhat; (H,V,Ø)* (svamp)

skørt no *skjywt, æ s., -ër, æ s.; (Hs) skjywt; (Hn) skjywt, -ê, -ër, -ërn; (V,Øv,Øm) skywt, -ê, -ër, -ërn; (Øø)*

skørtejæger no (omskr. t. f. eks.: *jæn, Dær rænnër/rænjër/rajjër æ'tër/ættër kwénfolk/kwénjfolk/kwéjfolk* = en, der render efter kvindfolk) *(H/V/Ø)*

skøtte uo *skø't, skøtër, skø´tê, h. skø'tê; (Hs) skøt', skøttër, skøttê, h. skøttê; (V,Ø) (ænhwær moh skøt sæ siêl åh sijn* = enhver må skøtte sig selv oh sine) *(V,Ø)*

sköwl' no *sköwl', -ên, sköwêl, sköwln; (V,Ø)* (nedsættende betegnelse for person, let naiv og klodset person; (*haj ær æn Dom' sköwl* = han er dum skovl) *(V,Ø)*

sköwl uo *sköwl, -ê, -t, h. -t; (V,Ø)* (at gå usikkert på benene)

skål no *skoêl', æ s., skoêl, æ s.; (Hs) skoêl'; (Hn) sko'el, -n, skoêl, -n (V,Ø) (æn sko'el rij'snGröd* = en skål risengrød) *(V,Ø)*

skåle uo *skåêl, -ër, skåêlt, h. skåêlt; (H,V,Ø) (Di skåêlt for æn lång' lyw'* = de skålede for et langt liv) *(Hs)*

skålfuld to *skåêlful; (H,V,Ø)*

skåltale no *skåêltåêl; (H,V,Ø)* (se tale)

skålvægt no *skåêlwægt; (H,V,Ø)* (se vægt)

skåne uo *skåên, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hanj war æn hoër næjl, hanj skåênt éngên* = han var en hår negl, han skånede ingen) *(V)*

skånsel no *skånsl, æ s.; (Hs) skånsl; (Hn) skånsl, -n; (V,Ø) (Dær war éngên skånsl i wænjt* = der var ingen skånsel i vente) *(V)*

skånsk to *skånsk; (H,V,Ø)*

skår no *skoër, æ s., skoër, æ s.; (Hs) skoër; (Hn) skoër, -ê, skoër, -n; (V,Ø)*

skåret to *skoër; (H,V,Ø) (Deh war æn søllê huws, ålt i æ kykkên war skoër hællê Goê ituw* = det var et sølle hus, alt i køkkenet var skåret eller gået itu) *(Hs)*

skårgrød no *sko-ërGröd; (V,Ø)* (grød, man fik, når det blev fejret, at høsten var skårlagt med le eller slåmaskine, og senere med selvbinder) (se grød) (*når wi fæk åpskoen ku-ê'nê, fæk wi sko-ërGröd åh æbêlskywwër* = når vi fik skåren kornet op, fik vi skårgrød og æbleskiver) *(V,Ø)*

skårlægge uo *sko-ërlé-êge; (H,Øm) sko-ërlé-êw; (V,Ø)* (se lægge)

sladder no *slaër, æ s.; (Hs) slaër; (Hn) slaër, -n; (V,Ø) (slaër fénjër jæn ålstéër* = sladder finder man allesteder) *(V)*

sladderagtig to *slaëragti; (H) slaërawti; (V,Ø)*

sladderhank no *slaërhånk; (H,V,Ø)* (se hank)

sladderkælling no *slaërkjælling; (H,V,Ø)* (se kælling)

sladdervorn to *hjaddërworn; (H,V,Ø)*

sladre uo *hjaddër, hjaddër, hjaddër, h. hjaddër; (H,V,Ø)*

slag no *slãw, æ s., slãw, æ s.; (Hs) slãw; (Hn) slãw, -wê, slãw, slãwwên; (V,Ø) (æ slãw poh taskên* = et slag på tasken) *(V,Ø)* (oprindeligt et militært udtryk, man slog på patrontasken for at lytte efter hvor mange patroner, der var)

slagbænk no *slãwbænk; (H,V,Ø)* (se bænk)

slagfast to *slãwfast; (H,V,Ø) (Do sku Gjærn ku slo poh æn slãwfast téng, uen at Dænj Goër ituw* = du skulle gerne kunne slå på en slagfast ting, uden at den går i tu) *(V)*

slagfærdig to *slãwfærDi; (H,V,Ø)*

slagge no *slãG, æ s., -Gër, æ -Gër; (Hs) slãG; (Hn) slãG, -Gên, -Gër, -Gërn; (V,Ø) (hwes jæn brajjër kol i ka-klown+n, så kommër Dær slãGGër uw' oh æ* = hvis man brænder kul i kakkêlovnen, så kommer der slagger ud af det) *(V,Ø)*

slaggerist no *slãGrést; (H,V,Ø)* (se rist)

slagbænk no *slãgbænk; (H) slãgbænk; (V,Ø)* (se bænk)

slagkraft no *slãgkraft; (H,Øm) slãwkraft; (V,Øø)* (se kraft)

slagmark no *slãgmark; (H,Øm) slãwmark; (V,Øø)* (se mark)

slagplan no *slãg-plaên; (H) slãw-plaên; (V,Ø)* (se plan)

slags no *slãgs; (H) slãws; (V,Ø) (Dær ær mannê slãws fålk té* = der er mange slags folk til) *(H,V,Ø)*

slagsang no *slãgsång; (H,Øm) slãwsåeng; (V,Øø)* (se sang)

slagsbroder no *slãgsbrowwër; (H,Øm) slãwsbrowwër; (V,Øø)* (se broder)

slagsmål no *slãgsmoêl; (H,Øm) slãwsmoêl; (V,Øø)* (se mål)

slagstyrke no *slãgstyrk; (H,Øm) slãwstyrk; (V,Øø)* (militærudtryk, se styrke)

slagte uo *slãgt, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) slãgt* el. *slãwt, slãwtër, slãwtê, h. slãwtê; (V,Ø)*

slagtebænk no *slãgtbænk; (H,Øm) slãwtbænk; (V.Øø)* (se bænk)

slagtehus no *slãgthuws; (H,Øm) slãwthuws; (V,Øø)* (se hus)

slagtekar no *slãgtkår; (H) slãwtkår; (V,Ø)* (se kar)

slagter no *slãgtër, æ s., -r, æ -r; (Hs) slãgtër; (Hn) slãgtër, -n, -r, -n; (Øm) slãwtër, -n, -ê, -ërn; (V,Øø)*

slagterforretning no *slãgtërforrætning; (H,Øm) slãwtër-forrætning; (V,Øø)* (se forretning)

slagterhund no *slãgtërhun'; (H) slãgtërhuj (V,Øm) slãwtërhuj; (V,Øø)* (se hund)

slagteri no *slãgtêrij , æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slãgtêrij; (Hn) slãwtêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

slagtilfælde no *slãg-téfæêl; (H; Øm) slãw-téfæêl; (V,Øø)* (se tilfælde)

slagtning no *slãgtning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slãgtning; (Hn) slãwtning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

slagtøj no *slãgtöw; (H,Øm) slãwtöw; (V,Øø)* (se tøj)

slam no *slam', æ s.; (Hs) slam'; (Hn) slam', slammê; (V,Ø)*

slambert no *slambërt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slambërt; (Hn) slambërt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (en slap karl, en laban)

slange no *slaeng, æ s., slangër, æ s.; (Hs) slaeng; (Hn) slaeng, -n, slangër, -n; (V,Ø)*

slangebid no (omskr. t.: *bæt oh æn slaeng* = bidt af en slange) *(H,V,Ø)*

slangebøsse no *slangbøs-s, elastikbøs-s; (H,V,Ø) rækbøs; (Ø)* (se bøsse)

slangegift no (omskr. t.: *Gift oh æn slaeng* = gift af en slange) *(H,V,Ø)* (se gift)

slangeskind no (omskr. t.: *skén/skénj/skéj' oh æn slaeng* = skind af en slange) *(H/V/Ø)* (se skind)

slank to *slånk; (H,V,Ø) (hon ær slånk som æn siw, oelslånk* = hun er slank som et siv, åleslank) *(Hs)*

slanke (sig) uo *slånk sæ, slånkër sæ, slånkê sæ, h. slånkê sæ; (H,V,Ø)*

slankekur no *slånkkuwr; (H,V,Ø)* (se kur)

slant no *slant, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slant; (Hn) slant, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

slappe (af) uo *slap oh, slappër oh, slappê oh, h. slappê oh; (H,V,Ø)*

slapsvans no *slapswans; (H,V,Ø) (han ær sgu æn slapswans* = han er sgu en slapsvans) *(H)*

slaske uo *slask, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (sæjlê war slap oh hængt åh slaskê poh mastn* = sejlet var slapt og hængte og slaskede på masten) *(V,Ø)*

slat no *slat, æ s., -tër, æ -tër; (Hs) slat; (Hn) slat, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (wél Do ha æn slat øl?* = vil du have en slat øl?) *(H,V,Ø)*

slattet to *slattê; (H,V,Ø) (han war slattê ættër åh ha wæër syw* = han var slattet efter at have været syg) *(H)*

slave no *slaew, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slaew; (Hn) slaew, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

slaveri no *slawërij, æ s., -jër, æ s.; (Hs) slawërij; (Hn) slawêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

sleben to *slæbbên; (H,V,Ø) (hanj war æn slæbbên manj, som wist åh béGo sæ* = han var en sleben mand, som vidste at begå sig) *(V)*

slem, slemme to *slæm, slæm-m; (H,V,Ø) (hanj war æn slæm Dræng* = han var en slem dreng) *(V)*

slesk to *slé-êg; (H) slég; (V), slé-êg; (Ø)*

slet, slette to *slæt, slæt; (H,V,Ø)*

slette no *slæt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slæt; (Hn) slæt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

slette uo *slæt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (Di slættê sporên ættër sæ* = de slettede sporene efter sig) *(V,Ø)*

slev no *slew', æ s., slé-êw, æ s.; (Hs) slew'; (Hn) slew', slew'ên, slé-êw, -ên; (V,Ø)*

slibe no *slieb, -ër, sléb, h. slæbbên* el. *h. sléwwên, (H,V,Ø) (knywwên war sléwwên, klår té åh blyew browt* = kniven var sleben og klar til at blive brugt) *(V,Ø)*

slibesten no *hwæërstien; (H) hwæelstien; (H) sliebstien; (H,V,Ø)* (se sten)

slibning no *sliebning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sliebning; (Hn) sliebning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

slid no *slæd, æ s.; (Hs) slæd; (Hn) slæd, -dê; (V,Ø)* (det at slide i det, og slidtage) (*slæddê blywwê stöër, jo miie Dær ær åh laew, åh ættër Deh, ær a ék mannê suwê sél' waër* = sliddet bliver større, jo mere der er og lave, og efter det, er jeg ikke mange sure sild værd) *(V,Ø)*

slidbane no *slædbaen; (H,V,Ø)* (se bane)

slide uo *sliej, sli'jê, slæd', h. slæt; (H,V,Ø) (hanj/haj hår slæt i æ hiel Dawwên* = han har slidt i det hele dagen) *(V/Ø)*

slider no *sliejër, æ s., slijër-r, æ s.; (Hs) sliejër; (Hn) sliejër, -ên, slijër-r, slijërn; (V,Ø)*

slidgigt no *sliejGjæwt; (H) sliejJæwt; (V,Øm) sliejGiwt; (Øø)* (se gigt)

slids no *slis, æ s., -sër, æ -sër; (Hs) slis; (Hn) slis, -sên, -sër, -sërn; (V,Ø) (Dær war æn slis i hénjë kjowl* = der var en slids i hendes kjole) *(V)*

slidske no *slisk, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slisk; (Hn) slesk, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (i mannê hawn-n ær Dær æn slesk té åh foh boêd op åh niër oh wånjê poh* = i mange havne er der en slidske til at få både op og ned af vandet på) *(V,Ø)*

slidsom to *slewsk; (H) slijsåm; (V,Ø)*

slidstærk to *slistærk; (H,V,Ø)*

slik no *slék, æ s.; (Hs) slék; (Hn) slék, -kê; (V,Ø)*

slikke uo *slék, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø)*

slikken to *slékkên; (H,V,Ø)*

slikkepind no *slékpen'; (H) slékpénj' (V) slékpéj'; (Ø)* (se pind)

slikkeri no *slékkërij, æ s.; (Hs) slékkërij; (Hn) slékkërij, -ê; (V,Ø)*

slikket to *slékkê; (H,V,Ø) (hanj såh nøêj slékkê uw* = han så neget slikket ud) *(V)*

slikmund no *slékmon'; (H) slékmonj'; (V) skélmoj'; (Ø)* (se mund)

slim no *slijm', æ s.; (Hs) slijm'; (Hn) slijm', -ê; (V,Ø)*

slimet to *slijmê; (H,V,Ø)*

slimhinde no *slijmhin-n; (H) slijmhénj-j; (V) slijmhéj-j; (Ø)* (se hinde)

slinger no *slénger; (Hs) slénger; (V,Ø) (Dær ær énggên slénger i walsn* = der er ingen slinger i valsen) *(V,Ø)*

slingre uo *slénger, slénger-r, slénger-r, h. slénger-r; (H,V,Ø) (han slénger-r hæn oh æ wæj* = han slingrede hen ad vejen) *(Hs)* (se også vringle)

slingrekurs no *slénggërkurs; (H,V,Ø)* (se kurs)

slip no *slæp, æ s.; (Hs) slæp; (Hn) slæp, -pê; (V,Ø) (Dær ær æ lång slæp imæêl Dæj føest åh Dæj næjêst oh ongërn i Dæj familiê* = der er et langt slip mellem den første og den næste af ungerne i den familie) *(V,Ø)*

slippe uo *slæp, -për, slap, h. sloppên; (H,V,Ø)*

slips no *sléps, æ s., sléps, æ s.; (Hs) sléps; (Hn) sléps, -ê, sléps, -ên; (V,Ø) (haj war æn fijn maj' mæ sléps åh blånk skow* = han var en fin mand med slips og blanke sko) *(Ø)*

slipseknude no *slépsknuêd; (H) slépsknuw; (V,Ø)* (se knude)

slog no *slo-êg, æ s., slo-êg, æ slo-êg; (Hs) slo-êg, -ên, slo-êg; slogên; (V,Ø)* (slambert, nederdrægtig fyr) *(haj ær æn Dom slo-êg* = han er en dum slyngel) *(Ø)*

slo-êw to *slo-êw; (Ø) (småkawwërn war blöwwên slo-êw* = småkagerne var bløde) *(Ø)*

slot no *slot', æ s., slottê, æ slottê; (Hs) slot'; (Hn) slot', slottê, slottê, -n; (V,Ø)*

slotsplads no *slotsplas; (H,V,Ø)* (se plads)

slubbert no *slobbërt; (H,V,Ø)*

slubre uo *slobbër-r, slobbër-r, slobbër-r, h. slobbër-r; (H,V,Ø) (Deh war kålt, åh hanj slobbër-r kaffê for åh warm sæ* = det var koldt, og han slubrede kaffe for at varme sig) *(V)*

slud no *slud; (H) slud; (V) slud* el. *sluw; (Ø)*

sludder no *kåddër; (Øland)* (vås, vrøvl) *(tij' sté-êl mæ åll Deh kåddër* = ti stille med alt det vrøvl) *(Øø)*

sludre uo *sluddër, -r, -r, h. -r; (H,V,Ø)*

sludrehoved no *sluddërhuêd; (H) sluddërhuê; (V,Ø)* (se hoved)

slug no *sluw; (Ø)* (kæp, kan også være en slambert*) (haj ær nøj oh æn sluw* = han er noget af en slambert) *(Ø)*

sluge uo *slueg, slugër, slugt, h. slugt; (H,Øm) sluew, sluwwër, sluwt, h. sluwt; (V,Øm) (Dæj kammél mo Do slueg* = den kamel må du sluge) *(Øm)*

slughals no *slueghals; (H,V,Øv,Øm) sluewhals; (Øø)* (se hals)

slugt no *slogt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slogt; (Hn) slogt, -ên , -ër, -ërn; (Øm) slowt, -ên , -ër, -ërn; (V,Ø)*

slugvorn to *slogworn; (H,Øm) slowworn; (V,Øø)*

slukke uo *slok, -kër, slokkê, ær slot; (H,V,Ø) (hanjs lyjs war blöwwên slot* = hans lys var blevet slukket) *(V)*

slukøret to *slokøër; (H,V,Ø)*

slummer no *slommër, æ s.; (Hs) slommër; (Hn) slommër, -n; (V,Ø) (Dæn Gammêl tow sæ æn slommër æ'tër méjda* = den gamle tog sig en slummer efter middag) *(Hs)*

slump no *slomp; (H,V,Ø) (nær honj lawwê mah, så blanjê honj åltijjër sãgërn poh slomp* = når hun lavede mad, så blandede hun altid sagerne på slump) *(V)*

slumpe uo *slomp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

slumre uo *slommër-r, slommër-r, slommërt, h. slommërt; (H,V,Ø)*

slunken to *slonkên; (H,V,Ø) (mi pong war möj' slonkên* = min pung var meget slunken) *(H,V,Ø)*

slurk no *slork, æ s., slork, æ s.; (Hs) slork; (Hn) slork, -ên, slork, -ërn; (V,Ø)*

sluse no *sluws, æ s., -ër, -ërn; (Hs) sluws; (Hn) sluws, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hémmêlns sluwsër war lobbê, Deh styrtræ-ænt* = himlens sluser var åbnet, det styrtregnede) *(V,Ø)*

sluseport no *sluws-port; (H,V,Ø)* (se port)

slut to *slut; (H,V,Ø)*

slutning no *slutning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slutning; (Hn) slutning, -ên, -ër, .ërn; (V,Ø)*

slutseddel no *slutsæddêl; (H,V,Ø)* (se seddel)

slutsten no *slutstiên; (H,V,Ø)* (se sten)

slutsum no *slutsum; (H,V,Ø)* (se sum)

slutte uo *slut, sluttër, sluttê, h. sluttê; (H,V,Ø)*

sluttelig to (omskr. t.: *té slut* = til slut) *(H,V,Ø)*

slynge no *slø-êng, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slø-êng; (Hn) slø-êng, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (rebslynge)

slynge uo *sløng, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (æ plant sløngër sæ op oh æ tré-e* = planten slyngede sig op af træet) *(Hn)*

slyngel no *sløngêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sløngêl; (Hn) sløngêl, sløngln, sløngler, -n; (V,Ø)* (se slog)

slyngelstreg no *sløngêlstrég; (H,V,Ø)* (se streg)

slyngning no *sløngning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sløngning; (Hn) sløngning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (ohên hae åll sijn natuwrli sløngningër, åh Deh war æn Guê téng* = åen havde alle sine naturlige slyngninger, og det var en god ting) *(V,Ø)*

slyngplante no *sløngplant; (H) sløngplåjnt; (V) sløngplånt; (Ø)* (se plante)

slæb no *slæêb, æ s.; (Hs) slæêb; (Hn) slæêb, -ê; (V,Ø)*

slæbe uo *slæêb, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (han slæbt lie té han ét orkê miër* = han slæbte lige til han ikke orkede mere) *(H)*

slæbebåd no *slæêbboêd; (H,V,Ø)* (se båd)

slæbetov no *slæêbtow; (H,V,Ø)* (se tov)

slæde no *slé-ê, æ s., slé-ër, æ s.; (Hs) slé-ê; (Hn) slé-ê, slé-ên, slé-ër, -rn; (V,Ø)*

slædeføre no *slé-êføër; (H,V,Ø)* (se føre)

slægt no *slægt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slægt; (Hn) slæjt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

slægte (en på) uo *slægt, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) slæjt, -ër, -ê, h. -ê; (V,Øø) (Di slæjtër Djær fåër poh, moh jæn sæej* = de slægter deres far på, må man sige) *(V,Øø)*

slægtning no *slægtning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slægtning; (Hn) slæjtning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

slægtsgård no *slægtsGoër; (H) slæjtsGoër; V,Ø)*(se gård)

slægtskab no *slægtskaêb, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slægtskaeb; (Hn) slæjtskab, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

slægtsnavn no *slægtsnawn; (H) slæjtsnawn; (V,Ø)* (se navn)

slække uo *slæk, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø)*

slæng no *slæng', æ s.; (Hs) slæng'; (Hn) slæng', -ê; (V,Ø)* (flok mennesker)

slænge uo *slæng, -ër, slængt, h. slængt; (H,V,Ø) (a slængt ham jæn' poh hue-ê* = jeg lapper ham en på hovedet) *(V,Ø)*

sløj to *wãeg* el. *wãew; (V,Ø) (a følër mæ nøej wãeg, så a tår ék mæ i byjn* = jeg føler mig noget skidt til pas, så jeg tager ikke med i byen) *(V,Ø)*

sløjd no *sløj'; (H,V,Ø) sløjD; (V,Ø)*

sløjdlærer no *sløj'læër; (H) sløjDlæër; (V,Ø)* (se lærer)

sløje af uo *sløej oh; (H,V,Ø) (han ær sløjjê oh hæër poh Deh sjænnest* = han er sløjet noget af her på det seneste) *(H)*

sløjfe no *slöjf, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) slöjf; (Hn) slöjf, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (piewwên hår slöjf i hoe'rê* = pigen har

sløjfe i håret) *(Ø)*

sløjfe uo *slöjf, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

slør 1 no *slør, æ s., slør, æ s.; (Hs) slør; (Hn) slør, -ê, slør, -ên; (V,Ø)* (brudeslør)

slør 2 no *slør, æ s.; (Hs) slør; (Hn) slør, -ê: (V,Ø)* (f. eks.: slør i leje)

sløre uo *sløër, sløër, sløër, h. sløër; (H,V,Ø)*

sløret to *sløër; (H,V,Ø) (lanjskabê war sløër poh Groj oh togên* = landskabet var sløret på grund af tågen) *(V)*

slørugle n *sløruwêl; (H,V,Ø)*

sløse uo *sløes, -ër, sløest, h. sløest; (H,V,Ø)*

sløseri no *sløsërij, æ s.; (H) sløsërij; (Hn) sløsêrij, -ê; (V,Ø)*

sløset to *sløsê; (H,V,Ø) (sløesworn) (H,V,Ø) (haj æ nøêj sløesworn* = han er (meget) sløset*) (Ø)*

sløt to *sløt; (Ø)* (betyder: træt, halvsyg, forstemt, slukøret, halvdøv) *(haj wæjjër Deh sløt øër té* = han vender det døve øre til) *(Ø)*

sløv to *slöw'; (H,V,Ø)*

sløves uo *slöwwês; (H,V,Ø)* (*jæn slöwwês, hwés jæn ær blöwwên Gammêl åh hår Glæmt, at Dær æno ær mannê sjoew téng té* = man sløves, hvis man er blevet gammel og har glemt, at der endnu er mange sjove ting til) *(V,Ø)*

sløvsind no *slöwsin'; (H) slöwsénj'; (V) slöwséj'; (Ø)* (se sind)

slå no *slå, æ s.; (Hs) slå; (Hn) slå, -ên; (V,Ø) (sæt slåên for Døërn* = sæ slåen for døren) *(V,Ø)*

slå uo *slo', slor, slow, h. slåên; (H) slo', slor, slow, h. slåe; (V,Ø) (a hår slåê ham i skak* = jeg har slået ham i skak) *(V,Ø)*

slåbrok no *slobrok, æ s.; (Hs) slobrok; (Hn) slobrok, -kên, slobrokkër, -n; (H,V,Ø)*

slåen n *slåên; (H,V,Ø)* (busk)

slåmaskine no *slåmaskijn; (V,Ø)* (se maskine)

slås uo *slås, -sër, -sê, h. -sê; (H,V,Ø) (knæjtërn slåssër möj', nær Di ær i komfmasjonsållërên* = knægtene slås meget, når de er i konfirmationsalderen) *(H,V,Ø)*

slåskamp no *slåskamp; (H,V,Ø)*

smadder no *smaddër, æ s.; (Hs) smaddër; (Hn) smaddër, -ê; (V,Ø) (tallérknên röw poh Gwollê åh Gék i smaddër* = tallerknen røg på gulvet og gik i stykker) *(Deh ær Deh reên smaddër poh Goërsplassên* = det er det rene søle på gårdspladsen) *(V,Ø)*

smadderråden to *smaërråên; (H,V,Ø)*

smadre uo *smaddër, smadrër, smadrê, h. smadrê; (H,V,Ø) (Do moh ét smaddër æ porselijn'* = du må ikke smadre porcelænet) *(Hs)*

smadret to *smadrê; (H,V,Ø) (æ wæj war hiel smadrê, æ'tër ål Dæn ræên* = vejen var helt smattet efter al den regn) *(Hs)*

smag no *smag, æ s., smaeg, æ s.; (Hs) smag; (Hn) smaew, -ên, smaew, -ên; (V,Ø)*

smage uo *smaeg, -ër, smagt. h. smagt; (H,V,Ø) smaew, -ër, smawt, h. smawt; (V,Ø)*

smagsag no *smãgssãg; (H) smãwssãg'; (V,Ø)* (se sag)

smakke no *smakkê; (H,V,Ø)* (lille sejlskib)

smal to *smal; (H,V,Ø) (Deh war æn smal sãw, for ham åh orn* = det var en smal sag for ham at ordne) *(H,V,Ø)*

smalhals no *smalhals; (H,V,Ø)* (se hals) *(Dær war smalhals poh Deh béttê steh* = der var smalhals på det lille sted) *(V,Ø)* (det var et fattigt sted)

smalkost no *smalkåst; (H,V,Ø)* (se kost)

smalskuldret to *smalskållër-r; (H,V,Ø)*

smalsporet to *smalspoër; (H,V,Ø) (nuên oh Di Gammêl priwat jaênbanër war smalspoër* = nogle af de gamle private jernbaner var smalsporede) *(H,V,Ø)*

smaske uo *smask, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj smaskër, såm æn sow* = han smasker som en so) *(V)*

smattet to *smattê; (H,V,Ø)*

smed no *sméd, æ s., sméêd, æ smeêd; (Hs) sméd; (Hn) smé, smé-ên, smé-ê, smé-ên; (V,Ø) (ål-l smé-ên ær i swing' når høstmaskijnërn ska hållês i Gång* = alle smedene er i sving når høstmaskinerne skal holdes i gang) *(V,Ø)*

smede uo *sméêd, smédër, smédê, h. smédê; (H,V,Ø)*

smedejern no *sméêdjaen; (H) sméêjaên; (V,Ø)* (se jern) *(sméêdmæjstërn tow sméêdjaenê mæ tångên, wårmt Deh, åh lawwê æn hæjêstsko oh-æ* = smedemesteren tog smedejernet med tangen, varmede det, og lavede en hestesko af det) *(Hn)*

smedemester no *sméêdmæjstër; (H) sméêmæjstër; (V,Ø)* (se mester)

smedesvend no *sméêdswæn'; (H) sméêswæn'; (V,Ø)* (se svend)

smedje no *smédjê, æ s., smédjër, æ smédjër; (Hs) smédjê; (Hn) smédjê, -n, smédjër, -n; (V,Ø)*

smelte uo *smælt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

smelteovn no *smæltuwn'; (H,V,Ø)* (se ovn)

smeltepunkt no *smæltpongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

smeltevand no *smæltwån'; (H) smæltwånj'; (V) smæltwåej'; (Ø)* (se vand)

smergel no *smérgêl, æ s.; (Hs) smérgêl; (Hn) smérgêl, smérglê; (V,Ø)*

smergellærred no *smérgêllærrê; (H,V,Ø)* (se lærred)

smergelsten no *smérgêlstiên; (H,V,Ø)* (se sten) (slibesten)

smerte no *smært, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) smært; (Hn) smært, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

smerte uo *smært, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh smærtê ham möj', at hon et wil ha ham* = det smertede ham meget, at hun ikke ville have ham) *(H)*

smertefri to *smærtfrij; (H,V,Ø) (a ær Glåh wé åh wæër smærtfrij no* = jeg er glad ved at være smertefri nu) *(V,Ø)*

smertefuld to *smærtful'; (H,V,Ø) (Dænj béhanjling war smærtful', béklawwê hanj sæ* = den behandling var smertefuld, beklagede han sig) *(V)*

smertegrænse no *smærtGræns; (H,V,Ø)* (se grænse)

smertelig to *smærtli; (H) smærtlê; (V,Ø)*

smertensbarn no *smærtênsbåër; (H) smærtênsbåën; (V,Ø)* (se barn)

smertestillende to *smærtstillên; (H,V,Ø) (honj fék sæ nuên smærtstillên pélër* = hun fik sig nogle smertestillende piller) *(V)*

smide uo *smied, smiedër, smit, h. smit; (H) smit, smittër, smit, h. smit; (V,Ø) (a håër smit'-æn wæk* = jeg har smidt den væk) *(V,Ø)*

smidig to *smijDi; (H,V,Ø)*

smidiggøre uo (omskr. t.: *åh Gjør/Gør smijDi* = at gøre smidig) *(H,V,Ø)* (se gøre)

smig to *smijg; (H,V,Ø) (brættê war skorê i smijg* = brættet var skåret i smig) *(V,Ø)* (dvs. skåret skråt, så det passede med et andet bræt)

smiger no *smigër, æ s.; (Hs) smigër; (Hn) smigër, -n; (V,Ø) (smigër ær ék walsit poh wor æjn* = smiger er ikke velset på vor egn) *(V,Ø)*

smigre uo *smigër, smigër-r, smigër-r, h. smigër-r; (H,V,Ø)*

smil no *smijl, æ s., smijl,æ s.; (Hs) smijl; (Hn) smijl, -ê, smijl, -ên; (V,Ø)*

smile uo *smijl, smijlër, smijlt, h. smijlt; (V,Ø) (hon smijlt té höwwër åh té wænstër, åh Deh ku Drængên Gott lij* = hun smilte til højre og til venstre, og det kunne drengene godt lide) *(V,Ø)*

smilebånd no *smijlbån'; (H) smijlbånj'; (V) smijlbåj'; (Ø)* (se bånd)

smilehul no *smijlhwol; (H,V,Ø)* (se hul) *(hon haed smijlhwollër mannê stéhër* = hun havde smilehuller mange steder) *(H,V,Ø)*

smilerynke no *smijlrønk; (H,V,Ø)* (se rynke)

sminke no *sménk, æ s.; (Hs) sménk; (H) sménk, -ên; (V,Ø)*

sminke uo *sménk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (honj sménkê sæ æn tanj for möj, töws kwonnërn, mænjên töws ék Deh war så Gal* = hun sminkede sig en tand for meget, syntes konerne, mændene syntes ikke det var så galt) *(V)*

sminkekrukke no *sménkkrok; (H,V,Ø)* (se krukke) *(honj ær hwis æn wæër sménkkrok* = hun er vist en værre sminkekrukke) *(V)*

smiske uo *smisk', smiskër, smiskê, h. smiskê; (H,V,Ø)*

smiskeri no *smiskêrij, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) smiskêrij; (Hn) smiskêrij, -je, -jër, -jërn; (V,Ø)*

smitsom to *smétsåm; (H,V,Ø) (Deh war æn smétsåm syewdom, Dæn korona, åh åll folk blöw hiel tåssê oh skræk for æn* = det var en smitsom sygdom, den corona, og folk blev helt tossede af skræk for den) *(V,Ø)*

smitstof no *smitståf; (H,V,Ø)* (se stof)

smitte no *smet', æ smet'; (Hs) smet', smettên; (V,Ø)*

smitte uo *smét, sméttër, sméttê, h. sméttê; (H,V,Ø)*

smittefri to *smétfrij; (H,V,Ø)*

smuds no (anvendes ej, der omskr. t.: f. eks. *at nøej ær béskit, hællê moegê, hællê moewê* = at noget er beskidt, eller måget) *(H,V,Ø)*

smug no *smug; (H,V,Ø) (Di Gjowr æ i smug* = de gjorde det i smug) *(H,V,Ø)*

smugkro no *smugkråw'; (H,V,Ø)* (se kro)

smugle uo *smugêl, smuglër, smuglt, h. smuglt; (H,V,Ø)*

smugler no *smuglër, æ s., -r, æ -r; (Hs) smuglër; (Hn) smuglër, -n, smuglër-r, smuglërn; (V,Ø)*

smuglergods no *smuglërGos; (H,V,Ø)* (se gods) *(Dær ær möj', som ka wæër smuglërGos, mæn for Deh mjest ær - æ no narkotika, siGatættër åh spiritos* = der er meget, som kan være smuglergods, men for det meste er det nu narkotika, cigaretter og spiritus) *(H,V,Ø)*

smugleri no *smuglêrij, æ s., -jër, æ -jër; (Hs) smuglêrij; (Hn) smuglêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

smuk, smukkere, smukkest to *smok, smokkër-r, smokkest,* el, *smok, mije smok, mjest smok; (H,V,Ø)* (man vil nok foretrække *kjön eller pæen* = køn eller pæn) *(H,V,Ø)*

smuld no *smol, æ s,; (Hs) smol; (Hn) smol, -lê; (V,Ø)*

smuldre uo *smollër, smollër, smollër, h. smollër; (H,V,Ø) (twebakkërn blywwër smollër hæn öwwër hølbærsoppên* = tvebakkerne bliver smuldret hen over hyldebærsuppen) *(V,Ø)*

smule no *smoel, æ s., smol, æ s.; (Hs) smoel; (Hn) smol, -lên, -lër, -lërn; (V,Ø) (æn bé'tê krom-m* = en lille krumme*; (H) (æ béttê kon* = et lille korn*) (Ø) (wi smit smollërn uw té fowlên* = vi smed smulerne ud til fuglene) *(V,Ø)*

smult to *smult; (H,V,Ø)*

smut no *smot; (H,V,Ø) (a slor smot niër wé stråjjên* = jeg slår smut ned ved stranden) *(Ø)*

smutte uo *smot, -tër, -tê, æ -tê; (H,V,Ø) (åh så war honj smottê* = og så var hun smuttet) *(H,V,Ø)*

smutvej no *smutwæj; (H,V,Ø)* (se vej)

smykke (sig) uo *smøk' (sæ), smøkkër (sæ), smøkkê (sæ), h. smøkkê (sæ) (H,V,Ø)*

smykke no *smøk, æ s., -kër, æ -kër; (Hs) smøk; (Hn) smøk', smøkkê, smøkkër, smøkkërn; (H,V,Ø)*

smykkesten no *smøkstien; (H,V,Ø)* (se sten)

smæde no (anvendes ej; i stedet kan man anvende *bagtåêl* = bagtale) *(H,V,Ø)* (se tale)

smædedigt no *smæedDégt; (H) smæedDéwt; (V,Ø)* (se digt)

smædesang no *smæêdsang; (H,V,Ø)* (se sang)

smæk no *smæk', æ s., smæk', æ s.; (Hs) smæk'; smæk', smækkê, smæk', smækkên; (V,Ø)*

smækfed to *smækfie; (H,V,Ø)*

smække uo *smæk', smækkër, smækkê, h. smækkê; (H,V,Ø)*

smæld no *smæl', æ s., smæl. æ s.; (Hs) smæl'; (Hn) smæl', smællê, smæl', smællên; (V,Ø)*

smælde uo *smæl-l, smællër, smælt, h. smælt; (H,V,Ø)*

smælderlarve n *smællërlarw; (H,V,Ø)*

smøge (op) uo *brætt åp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (a brættër mijn bowsër oph* = jeg smøger mine bukser op) *(H,V,Ø)*

smøge no *smøeg, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) smøeg; (Hn) smøeg, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (lille gade)

smøge uo *smøeg, -ër, smøgt, h. smøgt; (H,V.Ø)*

smøle uo *smøel, -ër, -t, h. -r; (H,V,Ø)*

smølehovede no *tæwwêløër; (V)* (bruges ikke i *H* og Ø)

smøleri no *smølërij, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) smølërij; (Hn) smølërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (sågên blöw trokkên uw åh uw, Deh war Deh réên smølërij* = sagen blev trukken ud og ud, det var det rene smøleri) *(V,Ø)*

smør no *smør, æ s.; (Hs) smør; (Hn) smør, -rê; (V,Ø) (Deh ær smørrê, Dær Gør-æ* = det er smørret, der gør det) *(V,Ø)*

smøre uo *smøër, smøër, smuër, h. smuër; (H,V,Ø) (kuenên smuër mælmaên té majjên, når haj sku poh arbê* = konen smurte mellemmaden til manden, når han skulle på arbejde) *(Ø)*

smørekande no *smøërkan-n; (H) smøërkaenj; (V) smøërkaej; (Ø)* (se kande)

smørelse no *smørêls, æ s.; (Hs) smørêls; (Hn) smørêls, -n; (V,Ø) (Deh ær smørêlsn, såm Gør, at maskijnërn kyër* = det er smørelse, som gør, at maskinerne kører) *(V,Ø)*

smørkage no *smørkaêg; (H,Øm) smørkaêw; (V,Øø)* (se kage)

smørrebrød no *smøërbrøh; (H,V,Ø)* (se brød)

smørsovs no *smørsows; (H,V,Ø)* (se sovs) *(a wil ék ha smørsows, Deh blywwër a fie oh* = jeg vil ikke have smørsovs, det bliver jeg fed af) *(V,Ø)*

små, småt to *smoh, småt; (H,V,Ø) (Deh Gjællër i stur, såwal som i småt* = det gælder i stort så vel som i småt) *(Hs)*

småbørn no *småbaër; (H) småböên; (V,Ø)* (se børn)

småfolk no *småfålk; (H,V,Ø)* (se folk)

småfugle no *småfowl; (H,V,Ø)* (se fugle)

smågrine uo *flijr, flijrër, flijrër, h. flijrër; (H,V,Ø) flé-éjr, flé-éjrër, fle-éjrër, h. fle-éjrër; (Øø) (hon séjjër åh flijrër nøej hæmlihésful'* = hun sidder og smågriner noget hemmeligheds fuldt) *(H)*

småhoste uo *kwæb, -bër, -bê, h. -bê; (V,Ø)* (anvendes ej i *H*) *(hwoddên ær-æ Do séjjër åh kwæbbër* = hvordan er det, du sidder og småhoster) *(V,Ø)*

småkage no *smokaeg; (H,Øm) smokaew; (V,Øø)* (se kage)

småkravl no *småkrãwl; (H,V,Ø)* (se kravl)

smålig to *småli; (H,V,Ø) (åh wæër småli ær Deh saem som åh wæër nøêwrænên* = at være smålig er det samme som at være nøjeregnende) *(V,Ø)*

småpenge no *småpæêng; (H,V,Ø)* (se penge)

småsten no *småstien; (H,V,Ø)* (se sten)

småting no *småténg'* el. *smoténg'; (H,V,Ø) (småténg' ka Gott wæër stuër* = småting kan godt være store) *(H,V,Ø)*

småtosset to *småtossê; (H,V,Ø) (a trowwër Di flest oh wos ær lét småtossê, mæn Deh Goër joh ilywallër* = jeg tror de fleste af os er lidt småtossede, men det går jo alligevel) *(H,V,Ø)*

småtskåren to *småtskorên; (H,V,Ø) (Deh lönnër sæ ek, åh wæër for småtskorên* = det lønner sig ikke, at være for småtskåren) *(V,Ø)*

småtteri no *småttêrij, æ s., -jër, æ -jër; (Hs) småttêrij, -ê, -jër, -jërn; (V,Ø) (a wil ék ta mæ åh Dænj slaws småttêrijër* = jeg vil ikke tage mig af den slags småtterier) *(V)*

småttærende to *småttærên; (H,V,Ø) (honj war så småttærên, at honj blöw mawwër oh æ* = hun var så småttærende, at hun blev mager af det) *(V)*

snabel no *snabêl, æ s., snablër, æ s.; (Hs) snabêl, -n, snablër, -n; (V,Ø) (Do ska ét sték Din snabêl i mijn sãgër* = du skal ikke stikke din snabel i mine sager) *(Hs)*

snadre uo *snadrê, snadrër, snadrê, h. snadrê; (H,V,Ø) (Deh ær mjest ænjër, såm snadrër* = det er mest ænder, som snadrer) *(V)*

snage uo *snaeg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (jæn ska ét snaeg i anjër folks sãgër* = man skal ikke snage i andre folks sager) *(V)*

snak no *snak, æ s.: (Hs) snak; (Hn) snak, -kên; (V,Ø) pråêt, æ p.; (Hs) pråêt, -ên; (V,Ø) hjaddër, hjaddër-r; (Ø)*

snakke 1 uo *snak, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (Do snakkër, såm Do hår forstanj té* = du snakker, som du har forstand til) *(V)*

snakke 2 uo *prået, -ër, -ê, h. -ê; (H,V.Ø) (*fornuftig snak)

snakke 3 uo *plæwër, plæwër, plæwër, h. plæwër; (H,V,Ø)* eller: *hjadrê, hjadrër, hjadrër-r, h. hjadrër; (H,V,Ø)* (knevre, sludre) (løs snak)

snakkehoved no *snakhued; (H); snakhue (V,Ø)* (se hoved)

snakkesalig to *snaksali; (H,V,Ø) (Deh war æn snaksali fosamléng* = det var en snakkesalig forsamling) *(H,V,Ø)*

snakketøj no *snaktöw; (H,V,Ø)* (se tøj)

snaksom to *snaksåm; (H,V,Ø) (Dær ær mannê kwinfålk, såm blywwër snaksåm-m, nær Di séjjër mæ æn telefon* = der er mange kvinder, der bliver snaksomme, når de sidder med en telefon) *(H,V,Ø)*

snallerbuks no *snallërbows; (Ø)* (en, der er langsom til arbejdet eller til at gå) *(Do ær æn snallërbows, så læng-g Do hår wæt åm åh kom hjæm fråh skuêl* = du er en snallerbuks, så længe du har været om at komme hjem fra skole) *(V,Ø)*

snallerhoved no *snallërhuê; (Ø)* (en, der er langsom til arbejdet)

snallerröw no *snallërröw; (Ø)* (en, der er langsom i vendingen)

snappe uo *snap, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (Deh blöw snappê lij uw oh hånjên oh ham* = det blev snappet lige ud af hånden på ham) *(V)*

snaps no *snaps, æ s. -ër, æ -ër; (Hs) snaps; (Hn) snaps, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn par snaps Gjør Gott, nær Deh ær kål'* = et par snapse gør godt, når det er koldt) *(Hs)*

snapseflaske no *snapsflask; (H,V,Ø)* (se flaske) *(æn klukflask ær Deh saem som æn snapsflask* = en klukflaske er det samme som en snapseflaske) *(H,V,Ø)*

snar to *snåër; (H,V,Ø) (honj ær snåër té åh tink tengên iGæmmêl* = hun er snar/hurtig til at tænke tingene igennem) *(V)*

snarest to *snårest; (H,V,Ø) (Deh ska skéj såm snårest* = det skal ske som snarest) *(H,V,Ø)*

snarrådig to *snårråDi; (H,V,Ø) (Deh Gjællër åm åh wæër snårråDi, nær Deh béhöws* = det gælder om st være snarrådig, når det behøves) *(H)*

snart bio *snåër; (H,V,Ø) (a ska kom-m lisså snåër a ka* = jeg skal komme lige så snart, jeg kan) *(V,Ø)*

snavs no (anvendes ej; i stedet anvendes: *moeg, moew* el. *skit; (H,V,Ø)*

snavset to (anvendes ej; i stedet anvendes: *åh wæër béskit, mogê* el. *mowê; (H,V,Ø)*

snavsetøj no (anvendes ej, i stedet anvendes*: béskit tøw hællër klæjjër; (H,V,Ø) (haj fék hans béskit tøw waskê wé hans muër* = han fik sit beskidte tøj (vasketøj) vasket ved sin mor) *(Ø)*

sne no *sméh, æ s.; (Hs) sméh; (Hn) sméh, snéên; (V,Ø)*

sne uo *sné, snér, sné-ê, h. sné-ê; (H,V,Ø)*

sneblind to *sméhblin'; (H) snéblénj; (V) snébléj'; (Ø) (hwés jæn Goër læêng i suêl åh sné, så ka æn blyew sméhblin'* = hvis man går længe i sol og sne, så kan man blive sneblind) *(H)*

snebold no *snébol'; (H,V,Ø)* (se bold)

snebær n *snébær; (H,V,Ø)* (busk)

sned to *snéd; (H) snéj; (V,Ø)*

snedig to *snéDi; (H,V,Ø) (honj fanj' poh æn snéDi plaên, så honj ku fo sijn willê* = hun fandt på en snedig plan, så hun kunne få sin vilje) *(V)*

snedrive no *snéDryew; (H,V,Ø)* (se drive)

snedker no *snékër, æ s., -r, æ -r; (Hs) snékër; (Hn) snékër, -n, -r, -n; (V,Ø) (æ snékër skywtër æ winDuër uw i hielê æ huws* = snedkeren skifter vinduerne ud i hele huset) *(Hs)*

snedkerere uo *snékëriër, snékëriër, snékëriër, h. snékëriër; (H,V,Ø) (haj ku Gott li åh snékëriër for sjow* = han kunne godt lide at snekerere for sjov) *(Ø)*

snedkeri no *snékêrij', æ s., -ër, æ -ër; (Hs) snékêrij; (Hn) snékêrij', -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

snedrive no *snéDryew; (H,V,Ø)* (se drive) *(nær Deh ræjti Goër for sæ, så ka snéDrywwërn Gott blyew så stuër, at Di ka Gæm bijlërn* = nå det rigtig går for sig, så kan snedriver godt blive så store, at de gemmer bilerne) *(V,Ø)*

snefnug no *snéfnoG; (H,V,Ø)* (se fnug) *(snéfnoG ær så forskælli, at Deh ær sanjsyjnli, ar Dær ék ær tow, som ær jæns* = snefnug er så forskellige, at det er sandsynligt, at der ikke er to, som er ens) *(V)*

snefoged no *snéfowwê; (H) snéfowwêd; (V) snéfoe; (Ø)* (se foged) *(æn snéfowwê blöw unæwnt oh æ sownråê, åh han sku foërstoh åll snérydnéng i æ sown* = en snefoged blev udnævnt af sognerådet, og han skulle forestå al snerydning i sognet) *(Hs)*

snefygning no *snéfygning; (H,V,Ø)* (se fygning) *(farhæn war snefygning nøêj såm hænt hwær wintër* = førhen var snefygning noget som hændte hver vinter) *(H)*

snegl no *snæjl', æ s., snæjl, æ s.; (Hs) snæjl', -n, snæjl, -n; (V,Ø) (snæjln hår it åll wor jorbæh* = sneglene har ædt alle vore jordbær) *(V,Ø)*

snegle uo *snæjl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (towwê snæjlt' sæ oh stéh* = toget sneglede sig af sted) *(V,Ø)*

sneglefart no *snæjlfårt; (H,V,Ø)* (se fart) *(honj Gék mæ snæjlfårt, men Deh wærst war, té Deh kon war for åh prowokër ham* = hun gik med sneglefart, men det værste var, at det kun var for at provokere) *(V)*

sneglehus no *snæjlhuws; (H,V,Ø)* (se hus) *(érémitkrébs fénjër tom-m snæjlhuews, som Di fløttër énj i, åh blywwër béskøttê oh* = eremitkrebs finder tomme sneglehuse, som de flytter ind i og bliver beskyttet af) *(V)*

snehvid to *sméhwij'; (H,V,Ø)*

snekaster no *snékastër; (H) snékåstër; (V,Ø)* (se kaster)

snekastning no *snékastning, æ s.; (Hs) snékastning; (Hn) snékastning, -ên; (V,Ø)*

snekke 1 no *snækkê, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) snækkê; (Hn) snækkê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (gl. betegnelse for skib)

snekke 2 no *snækkê, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) snækkê; (Hn) snækkê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (et snegleformet maskindrev)

snemand no *sneman'; (H) snemanj; (V) snemaj'; (Ø)* (se mand)

sneplov no *snéplow; (H,V,Ø)*

sneppe n *snæp; (H,V,Ø)*

snerle n *snërl; (H,V,Ø)* (en plante)

snerpe uo *snærp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (spænde, stramme, trække sammen mv.) *(Deh snærpër i Dæj rætning* = det snerper i den retning) *(V,Ø) (honj snærpê monjên sammêl, honj war flow öwwër ham* = hun snerpede munden sammen, hun var flov over ham) *(V)*

snerperi no *snærpêrij, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) snærpêrij; (Hn) snærpêrij, -ê, -ër, -ërn; (Hn.V,Ø) (Deh Gammêl snærpêrij ær ék té åh løew mæh* = det gamle snerperi er ikke til at leve med) *(V,Ø)*

snerpet to *snærpê; (H,V,Ø) (honj war æ snærp'e kwéjfålk* = hun var en snerpet kvinde) *(V)*

snerre uo *snær-r, snær-r, snær-r, h. snær-r; (H,V,Ø)*

snerren no *snærrên; (H,V,Ø) (ka Dænj hunj snår hål op mæ sinj snærrên* = kan den hund snart holde op med sin snerren) *(V)*

snert no *snært, æ s.; (Hs) snært; (Hn) snært, -ên; (V,Ø) (Dær ku Gott wæër snært i æ, når hoj sku uwtrøk sæ* = der kunne godt være snert i det, når hun skulle udtrykke sig) *(Ø)*

snerte uo *snært, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh war træls, Da læëréjjên snærtê mæ* = det var træls, da lærerinden snertede mig (komme med stikpiller) *(Ø)*

snes no *snées', æ s., snéês, æ s.; (Hs) snées'; (Hn) snées', -n, snéês, -n; (V,Ø) (a sgu ha æn snéês' éw* = jeg skulle have en snes æg) *(Øø)*

snesevis bio *snêêswijs; (H,V,Ø) (Dær war snéêswijs oh kjyllèngër i Dæj hönsGoër* = der var snesevis af kyllinger i den hønsegård) *(Ø)*

snesko no *snéskow'; (H,V,Ø)* (se sko)

sneskred no *snéskræd; (H) snéskræj; (V,Ø)* (se skred) *(hær i lanjê ær Di støst snéskræj Dæm, Dær kommër frå tãewên* = her i landet er de største sneskred dem, der kommer fra tagene) *(V)*

snespurv n *snésporv; (H,V,Ø)*

snestorm 1 no *snéstorm; (H,V,Ø)* (se storm)

snestorm 2 med fygning no *renfogh; (H), knygwér'; (V), ræjfo; (Ø)* (*hémmêlbétæj ræjfo* = voldsom snefygning*) (Ø)*

snevejr no *snéwæjlê; (H) snéwéër; (V,Ø)* (se vejr)

snevinter no *snéwintër; (H,V,Ø)* (se vinter) *(Deh ær snår læng sidên, wi hår hat snéwintër* = det er snart længe siden, vi har haft snevinter) *(H)*

sneværling n *snekåk; (H,V,Ø)* (*nær snekåkkên kommër, så ær æ wintër* = når sneværlingen kommer, så er det vinter) *(H,V,Ø)*

snige uo *sniêg, -ër, snéêg, h. snégên; (H,V,Ø) (æ kat ær Guê té åh sniêg sæ in poh si fångst* = katten er god til at snige sig ind på sin fangst) *(Hs)*

snild, snilde *to snel', snel-l; (H,V,Ø) (Di tow fættër-r ær snel-l té åh laew ålt muli praktisk* = de to fætre er gode til at lave alt muligt praktisk) *(V,Ø)*

snip no *snép, æ s., -për, æ -për; (H,V,Ø) (æ bar' fék fat i æn snép poh æ Dueg oh trak Deh hielê poh æ Guêl'* = barnet fik fat i en snip af dugen og trak det hele på gulvet) *(Hs)*

snirkel no *snérkêl, æ s., snérklër, æ s.; (Hs) snérkêl snérkêl, snérklên, snérklër, -n; (V,Ø) (hans skröwt war ful oh snérklër* = hans skrift var fuld af snirkler) *(H)*

snirklet to *snérklê; (H,V,Ø) (hanj lawwê sæ æn snérklê ånjërskröwt* = han lavede sig en snirklet underskrift) *(V)*

snit no *snét, æ s., snét, æ s.; (Hs) snét; (Hn) snét, -tê, snét, -tên; (V,Ø) (han bjærrê sæ æn pæên snét oh kaêg* = han bjergede sig en pæn bid af kagen) *(Hn)*

snitmønster no *snétmönstër; (H,V,Ø)* (se mønster)

snitsager no *snétsãgër; (H) snetsãgër; (V,Ø)* (se sager) (redskaber til løvsavsarbejder og løvsavsarbejder) *(såm böhn for læng sijjên lawwê wi mannê snétsãgër* = som børn for længe siden lavede vi mange løvsavsarbejder) *(V,Ø)*

snitsav no *snétsaw; (H,V,Ø)* (se sav) (løvsav)

snitsår no *snétsåër; (H,V,Ø)* (se sår)

snittap no *snéttap; (H,V,Ø)* (se tap) (gevindskæretap)

snitte uo *snét, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)* (*han snéttê sæ i æ féngër* = han snittede sig i fingeren) *(Hs)*

sno uo *snow, snowwër, snowwê, h. snowwê; (H,V,Ø)* el. *twin-n, twinnër, twan', h. twojjên; (H) twénj-j, twénjër, twanj', h, twonjên; (V) twé-éj, twéjjër, twaj', h. twojjên; (Ø) (strékkên æ twujjên* = snoren er snoet) *(Ø)*

snob no *snåb, æ s., -bër, æ -bër; (Hs) snåb; (Hn) snåb, -bên, -bër, -bërn; (V,Ø)*

snobberi no *snåbbërij', æ s,; (Hs) snåbbërij'; (Hn) snåbbërij', -ê; (V,Ø)*

snobbet to *snåbbê; (H,V,Ø) (hon ær snåbbê* = hun er snobbet) *(H,V,Ø)*

snog no *snoeg', æ s., snoeg, æ s.; (Hs) snoeg'; (Hn) snoeg'* el. *snoêw', -ên, sno-êw, sno-êwên; (V,Ø) (sno-*

êwên hår tow Guêl plættër i nakkên = snogen har to gule pletter i nakken) *(V,Ø)*

snolde uo *snål-l, snållër, snålt, h. snålt; (H,V,Ø)*

snor 1 no *sno-êr, æ s., snor-r, æ s.; (Hs) sno-êr; (Hn) snor, -ên, -r, -ên; (V,Ø) (a måt hål-l hujjên i stram snor* = jeg måtte holde hunden i stram snor) *(Ø)*

snor 2 no *stranni, æ s., stranni, æ s.; (Hs) (a hår strint æn stranni twat öwwër æ wæj'* = jeg har spændt en snor tværs over vejen) *(Hs)*

snork no *snårk, æ s.; (Hs) snårk; (Hn) snårk, -ê; (V,Ø)*

snorke uo *snårek, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hoj ku ék såêw, så höwt snorkê haj* = hun kunne ikke sove, så højt han snorkede) *(Ø)*

snorksove uo *snorksåêw; (H,V,Ø)* (se sove)

snot no *snat* el. *snot, æ s.; (Hs) snat* el. *snot; (Hn) snat, -te; (Ø)*

snothvalp no *snothwalp; (H,V,Ø)* (se hvalp) *(såm hanj Da skæjê uw, Dænj snothwalp* = såm han da skejede ud, den snothvalp) *(V)*

snottet to *snatte* el. *snotte; (H,Ø) (æn snatte o-êng* = en snottet unge) *(H,V,Ø)*

snu to *snuw'; (H,V,Ø) (haj war snuw' té åh spél kwot* = han var snu til at spille kort) *(Ø)*

snuble uo *snobêl, snoblër, snobêlt, ær snobêlt; (H,V,Ø) (hon snobêlt faër hon fék béGyn* = hun snublede først hun fik begyndt) *(H)*

snude no *snuêd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) snuêd; (Hn) snuw, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

snudebille n *snuêdbil-l; (H) snuwbil-l; (V,Ø)* (se bille)

snue no *snuew, æ s.; (Hs) snuew, -ên; (V,Ø)*

snue uo *snuew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han lå åh snuewê té höwt op poh æ Daw* = han lå og snuede til langt op på dagen) *(Hs)*

snup no *snop; (H,V,Ø) (Deh klåër haj i æ snop* =det klarede han i et snup) *(Ø)*

snuppe uo *snop, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (haj snoppê sæ lij æn Dram miër* = han snuppede sig lige en dram mere) *(Ø)*

snuptag no *snoptaeg; (H) snoptaw; (V,Ø)* (se tag) *(Deh klåër hanj i æ snoptaw* = det klarede han i et snuptag) *(V)*

snurre uo *snoër, snoër, snoër, h. snoër; (H,V,Ø) (katöflërn stow' åh snoër poh komfyjër* = kartoflerne stod og snurrede på komfuret) *(V,Ø)*

snurrefiskeri no *snoërféskêrij; (H,V,Ø) (snoërféskêrij ær féskêrij mæ snoërwod* = snurrefeskeri er fiskeri med snurrevod) *(H,V,Ø)*

snurretop no *snoërtop; (H,V,Ø)* (se top) *(Deh war sjow åh lieg mæ snoërtop* = det var sjovt at lege med snurretop) *(H)*

snurrevod no *snoërwåd; (H,V,Ø)* (se vod)

snurrig to *snorri; (H,V,Ø) (han war æn snorri fættër* = han var en snurrig fætter) *(H)*

snus no *snuws, æ s.; (Hs) snuws; (Hn) snuws, -ên; (V,Ø)*

snuse uo *snuws, snuw'sër, snuwsê, h. snuwsê; (H,V,Ø)*

snusfornuft no *snuwsfornoft; (H,V,Ø)* (se fornuft)

snusfornuftig to *snuwsfornofti; (H,V,Ø) (hanj war boêd Gammêlkloeg, åh snuwsfornofti* = han var både gammelklog og snusfornuftig) *(V)*

snushane no *snuwshaên; (H,V,Ø)* (se hane)

snusket to *snuskê; (H,V,Ø) (Deh war æn snuskê histår'rê* = det var en snusket historie) *(H,V,Ø)*

snuskregn no *snuskræên; (H,V,Ø)* (se regn)

snustobak no *snuwstobak; (H,V,Ø)* (se tobak) *(snuwstobak ku Gott wæër skrap sägër* = snustobak kunne godt være skrappe sager) *(H,V,Ø)*

snyd no *snyj; (H,V,Ø) (Deh ær nøej waër snyj'* = det er noget værre snyd) *(H,V,Ø)*

snyde uo *snyj, snyj'ër, snøj, h. snøt; (H,V,Ø) (haj blöw snøt, så wajjê Dröw oh ham* = han blev snydt, så vandet drev af ham) *(Ø) (Go uddênfor åh snyj Di nies* = gå udenfor og snyd din næse) *(H,V,Ø)*

snyder no *snyjër æ s., -ê, æ -ê; (Hs) snyjër; (Hn) snyjër, -n, -ê, -n; (V,Ø)*

snyderi no *snydêrij, æ s.; (Hs) snydêrij; (Hn) snyjêrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

snydeskaftet no *snyedskawt; (H) snyjskawt; (V,Ø)* (se skaft) *(tar no lij Den snyedskawt* = tør nu lige det snydeskaft) *(H)*

snydevorn to *snyedworn; (H) snyjworn; (V,Ø)*

snylte uo *snølt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

snylteplante no *snøltplant; (H) snøltplåjnt; (V) snøltplånt; (Ø)* (se plante)

snylter no *snøltër, æ s., -ê, æ s.; (Hs) snøltër; (Hn) snyltër* el. *snøltër, -n, -ê, snøltërn; (V,Ø)*

snære uo *snæër, snæër, snæër, h. snæër; (H,V,Ø)*

snæver to *snæwwër; (H,V,Ø) krap; (Ø) (trøjjên ær for snæwwër té åh fo niër öwwër huedê* = trøjen er for snæver til at få ned over hovedet) *(H,V,Ø) (skjowtên ær nøej krap i halsn* = skjorten er noget snæver i halsen) *(V,Ø)*

snæver, snævre to *snæwwër; (H,Ø) krap'; (Ø) (kjowlên war for snæwwër té mæ* = kjolen var for snæver til mig*) (kjowlên war krap* = kjolen var snæver) *(V,Ø)*

snæversyn no *snæwwërsyjn; (H,V,Ø)* (se syn)

snæversynet to *snæwwërsyjnt; (H,V,Ø) (Deh ær træls, når fålk ær snæwwërsyjnt* = det er træls, når folk er snæversynede) *(V,Ø)*

snøfte uo *snøft, -ër, snøftê, h. snøftê; (H,V,Ø)*

snøre no *snøër, æ s., snøër, æ s.; (Hs) snøër; (Hn) snøër, -n, snøër, -n; (V,Ø)*

snøre uo *snøër, snøër, snøër, h. snøër; (H,V,Ø) (no ær sækkên snøër té* = nu er sækken snøret til*) (V,Ø)*

snørebånd no *snøërboên; (H) snøërbån'; (V) snøërbuên; (Øm) snøërbuêj* el.; *(Øø)* (se bånd)

snøresko no *snøërskow'; (H,V,Ø)* (se sko)

snøvle uo *snöwl, -ër, snöwlt, h. snöwlt; (H,V,Ø)*

so no *sow, æ s., søër, æ søër; (Hs) sow', sow'wên, søër, -n; (V,Ø) (énhwær sow töws bæjst åm sijn Griis* = enhver so synes bedst om sine grise) *(V,Ø)*

sod no *sod, æ s.; (Hs) sod; (Hn) sod, -ên; (V,Ø)*

sode uo *soed, -ër, soedê, h. soedê; (H,V,Ø)*

sofa no *sofa, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sofa; (Hn) sofa, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sofastykke no *sofastøk'; (H,V,Ø)* (se stykke)

sogn no *sown', æ s., sown-n, æ s.; (Hs) sown', sown'ê, souwn-n, sown+n; (V,Ø)* (*i hujjêåhtre oër fråh 1867 té 1970 war sown+n båêd kjærkli åh værsli, præjstn stow for Deh jæn, sownråesformajjên for Deh ånt* = i hundredetre år fra 1867 til 1970 var sognene både kirkelige og verdslige, præsten stod for det ene og sognerådsformanden for det andet) *(Ø)*

sognebånd no *sownbåên; (H) sownbånj; (V) sownbuên; (Øm) sownbuj'; (Ø)* (se bånd) *(hwes Do ék ka lij præjstn i sownê, så ka Do slép oh mæ héjjê åh kom öwwër té ænajjên, hwés Do løesër sownbuên té jæn, Do töws bæjjër åm* = hvis du ikke kan lide præsten i sognet, så kan du slippe af med hende, hvis du løser sognebånd til én, du synes bedre om) *(Øm)*

sognefoged no *sownfowwê; (H) sownfowwêd; (V) sownfoê; (Ø)* (se foged)

sognekirke no *sownkjærk; (H) sownkærk; (V,Ø)* (se kirke)

sogneråd no *sownråê; (H,V,Ø)* (se råd)

sok no *såk, æ s., -kër, æ -kër; (Hs) såk; (Hn) såk, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)*

sokkeholder no *såkhållër; (H,V,Ø)* (se holder)

sokkel no *såkkêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) såkkêl; (Hn) såkkêl, såkln, såklër, -n; (V,Ø)*

sol no *suel, æ s.; (Hs) suel; (Hn) suel, -n; (V,Ø)*

solbad no *suelbad'; (H,V,Ø)* (se bad)

solbrændt to *suelbræn'; (H) suelbranj'; (V) suelbraj'; (Ø) (jæn ska pas poh mæ åh blyew ålt for suelbranj'* = man skal passe på med at blive alt for solbrændt) *(V)*

solbær no *suelbær; (H,V,Ø)* (se bær)

solbærbusk no *suelbærbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

sold no *sål', æ s., sål', æ s.; (Hs) sål'; (Hn) sål', -lê, sål', sållên; (V,Ø)* (sigte)

soldat no *solDat, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) solDat; (Hn) solDat, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sole (sig) uo *suêl (sæ), suêlër, suêlt, h. suêlt (sæ); (H,V,Ø)*

solformørkelse no *suêlformörkêls; (H,V,Ø)* (se formørkelse) *(hwés jæn ska sie poh suêlformörkêls, ska jæn ha nøej möj' mörk Glas for yewn+n* = hvis man skal se på solformørkelse skal man have noget meget mørkt glas for øjnene) *(V,Ø)*

solhverv no *suêlhwærw; (H,V,Ø)* (se hverv)

solhvervsfest no *suêlhwærwsfæjst; (H,V,Ø)* (se fest) *(suêlhwærwsfæjstër ær blöwwên håll hiel tébaêw i forhistårisk tij'* = solhvervsfester er blevet holdt helt tilbage i forhistorisk tid) *(V,Ø)*

solid to *stræddê; (H,V,Ø) (han war æn stræddê kåel* = han var en solid karl (ung fyr)) *(H)*

sollys no *suêllyjs; (H,V,Ø)* (se lys)

solnedgang no *suêlnieGang'; (Hs) suêlnieGång'; (V,Ø)* (se gang)

solopgang no *suêlopGang', æ s., suêlopGaeng, æ s.; (Hs) suêlopGang'; (Hn) suêlopGång', suêlopGångn, suêl-opGåeng, suêlopGåengn; (V,Ø)*

solsejl no *suêlsæjl; (H,V,Ø)* (se sejl)

solsikke n *suêlsik'; (H,V,Ø)*

solskin no *suêlskin'; (H) suêlskénj; (V) suêlskéj'; (Ø)* (se skin)

solskinsvejr no *suêlskinswæjlê; (H) suêlskénjswéër; (V) suêlskéjswéër; (Ø)* (se vejr)

solskoldet to *suêlskållê; (H,V,Ø) (jæn ka Gott blyew småsyew, hwes jæn ær blöwwên alworli suêlskållê* = man kan godt blive småsyg, hvis man er blevet alvorlig sol-skoldet) *(H,V,Ø)*

solsort n *solsort; (H,V,Ø)*

solstik no *suêlstik; (H,V,Ø)*

solstråle no *suêlstråêl; (H,V,Ø)* (se stråle)

soltørre to *suêltørrê; (H,V,Ø) (suêltørrê tomatër åh æblër smawwër Gott* = soltørrede tomater og æbler smager godt) *(V,Ø)*

solur no *suêluwr* el. *suêluër; (H,V,Ø)* (se ur)

som *såm; (H,V,Ø)*

somme so *som-m; (H,V,Ø) (som-m tijjër Goër Deh Gott, som-m tijjër ék* = somme tider går det godt, somme tider ikke) *(H,V,Ø)*

sommer no *sommër, æ s., sommër-r, æ s.; (Hs) sommër, -n, sommër-r, sommërn; (V,Ø) (jæn swåel Gør êngên sommër* = en svale gør ingen sommer) *(H,V,Ø)*

sommerferie no *sommërférjê; (H,V,Ø)* (se ferie)

sommerfugl no *sommërfowl; (H,V,Ø)* (se fugl)

sommerhus no *sommërhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

sommertid no *sommërtij; (H,V,Ø)* (se tid) *(we æ bé-Gøjjêls oh sommërtij ska jæn sæt uwër-r æn tijm fræm* = ved begyndelsen af sommertid skal man sætte uret en time frem) *(Hs)*

sop no *sop, æ s., -për, æ -për; (Hs) sop, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (brød, som er skåret i terninger) *(rubrösmælmaên æ skårn i soppër* = rugbrødsmellemmaden er skåret i terninger) *(Ø) (Deh ka åssê wæër ajjër teng' æn brøh, såm ka wæër skorên i soppër* = det kan også være andre ting, som kan værre skåret i sopper) *(Ø)*

soppe uo *så'p, så'për, så'pê, h. så'pê; (H) såp, såppër, såppê, h. såppê; (V,Ø) (a béGøj' åh sop brøhskywwên, fön+n a sku kom warm mjælk öwwër æ* = jeg begyndte at skære brødskiven, før jeg skulle komme varm mælk på det) *(Ø)*

sorg no *sorg, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sorg; (Hn) såër', +n, såër-r, såër-rn; (V,Ø) (æ lyw' ær ful' oh sorgër åh béköm-ringër* = livet er fuldt af sorger og bekymringer) *(Hs)*

sorgfuld to *sorgful'; (H) såërful'; (V,Ø)*

sorgløs to *sorgløes; (H) såërløes; (V,Ø) (Deh ær skjön åh wæër såërløes, hwés jæn ka fo low té æ* = det er skønt at være sorgløs, hvis man få lov til det) *(H,V,Ø)*

sort no *sort, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sort; (Hn) sort, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (slags, art) *(fön+n wærdên Gék oh laew, war Dær mannê skøn-n sortër oh æblër i Di smo hawwër poh lajjê* = før verden gik af lave, var der mange skønne sorter af æbler i de små haver på landet) *(Ø)*

sort to (se under Farver sidst i Ordsamlingen) *(a wil ha mæ æn béttê swot té mi kaffê* = jeg vil have mig en lille sort til min kaffe) *(V,Ø)*

sortagtig to *swotawti; (H,V,Ø)*

sortbroget to *swotbroegê; (H,V,Ø) (Di hae æn stue bé-sætning oh swotbroegê* = de havde en stor besætning af sortbrogede) *(V,Ø)*

sortbørs no *swotbørs; (H) suêtbørs; (V,Ø)* (se børs)

sorteper no *swotpiër; (H) suêtpiër; (V,Ø)*

sortere uo *sortiër, sortiër, sortiër, h. sortiër; (H,V,Ø) (Deh ku Gott wæër træls åh sku sortiër åll æblërn* = det kunne godt være træls, at skulle sortere alle æblerne) *(V,Ø)*

sortering no *sortiëréng, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sortiëréng; (Hn) sortiëréng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sorthovedet to *swothuê; (H) suethuedê; (V) suethuê; (Ø) (Dær ær æn slaws moew, såm hjæddër "suethuê moew"* = der er en slags måge som hedder "sorthovedet måge") *(V,Ø)*

sortne uo (omskr. t.: *Deh blywwër swot/suet* = det bliver sort) *(H/V,Ø) (Deh blöw swot for hennê yewn* = det blev sort for hendes øjne) *(H)*

sortpølse no *swotpöls; (H) suetpöls; (V,Ø) (swotpöls ær Deh saêm såm blohpöls* = sortpølse er det samme som blodpølse) *(H)*

sove uo *såew, sowwër, sow', h. sowwê; (H,V,Ø)*

sovekammer no *såewkammër; (H,V,Ø)* (se kammer) *(haj war möj' Glåh wé si såewkammër* = han var meget glad ved sit sovekammer) *(Ø)*

sovs no *sows, æ s.; (Hs) sows; (Hn) sows, -ên; (V,Ø) (Deh ær sowsên, Dær sættër prékkên öwwër i-ê* = det er sovsên, der sætter prikken over i-et) *(V,Ø)*

sovsekande no *sowskan-n; (H) sowskanj-j; (V) sowskaej; (Ø)* (se kande)

sovseskål no *sowsskoêl; (H,V,Ø)* (se skål)

spade no *spåe, æ spåe, spåër, æ s.; (Hs) spåe; (Hn) spåe, -n, spåër, -n; (V,Ø)*

spadeskaft no *spåeskawt; (H,V,Ø)* (se skaft)

spadestik no *spåesték; (,V,Ø)* (se stik) *(hwes Do ska wiêd nøej åm téngên, så ær æ bæjjër åh Graew æ spåesték Dyjbër* = hvis du skal vide noget om tingene, så er det bedre at grave et spadestik dybere) *(V,Ø)*

spadsere uo *spasiër, spasiër, spasiëre, h. spasiërt; (H,V,Ø)*

spadserestok no *spasirståk; (H,V,Ø)* (se stok) *(fijn méjjeskër i byjërn browt spasirståk, poh lajjê browt Di æn kjæp* = fine mennesker i byerne brugte spadserestok, på landet brugte de en kæp) *(Ø)*

spag to *spaeg; (H,V,Ø) (ættër Dæj fæjltawwêls, blöw honj nøej spaeg i mæhlê* = efter den fejltagelse blev hun noget spag i mælet) *(V)*

spalte no *spalt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spalt; (Hn) spalt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

spalte uo *spalt, -ër, spaltê, h. spaltê; (H,V,Ø)*

spand 1 no *span', æ s., span-n, æ s.; (Hs) span'; (Hn) spanj, -jên, spanj-nj, spanjên; (V) spaj', spajjên, spaej, spajjên; (Ø)* (eks. vandspand)

spand 2 no *spæn', æ s., spæn', æ spæn'; (Hs) spæn'; (Hn) spanj, spanjê; spanj', spanjên; (V) spaj, spajje, spaj, spajjen; (Ø)* (*æn spæn' hæjêst* = et spand heste) *(Hs)*

spandfuld no *spanful; (H) spanjful; (V) spajful; (Ø)*

spang no *spång, æ s., spång-ng, æ spång-ng; (Hs) spång; (Hn) spång', spångên, spång-ng, spångên; (V,Ø)* (gangbræt over en bæk eller å)

spanke uo *spank, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (haj ær æn wéwtipér, haj spankër roj', såm åm haj ær nøej* = han er en vigtigper, han spanker rundt, som om han er noget) *(Ø)*

spankulere uo *spånkuli-ër, spånkuli-ër, spånkuli-ër, h. spånkuli-ër; (H,V,Ø)* (samme betydning som *spank)*

spansk to *spansk; (H,V,Ø) (honj hår spansk bloh' i åërn* = hun har spansk blod i årerne) *(V)*

spanskrør no *spanskrør; (H) spanjskrør; (V) spajskrør; (Ø)* (se rør) *(i Gammêl Daew slow æ skuêllæër æ élé-wwër mæ spanskrør, næ-e Di Gjow nøej Gal'* = i gamle dage slog skolelæreren eleverne med spanskrør, når de gjorde noget galt) *(Hs)*

spant no *spant, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spant; (Hn) spant, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di war i Gång poh skibswærftê mæ åh repariër spantër* = de var i gang på skibsværftet med at reparere spanter) *(V,Ø)*

spar no *spar; (H,V,Ø)* (kortspiludstryk)

spardame no *sparDaêm; (H,V,Ø)*

spare uo *spåê, spåê, spåê, h. spåê; (H,V,Ø) (Di spinkê åh Di spåê, mæn lij möj' hjalp Deh* = de spinkede og de sparede, men lige meget hjalp det) *(H,V,Ø)*

sparebøsse no *spåërbøs-s; (H,V,Ø)* (se bøsse)

sparegris no *spåërGrijs; (H,V,Ø)* (se gris)

sparekasse no *spåekas-s; (H,V,Ø)* (se kasse) *(æ spåekass/spåekassên hår obên hwæe fulmåên, så Deh blywwër et/ék té så möj'* = sparekassen har åben hver fuldmåne, så det bliver ikke til så meget) *(Hs/V,Ø)*

sparekniv no *spåërknyw; (H,V,Ø)* (se kniv) *(kommunên hår no ijæn hat spåërknywwên fræm-m* = kommunen har nu igen haft sparekniven fremme) *(V,Ø)*

sparepenge no *spåërpæng-g; (H,V,Ø)* (se penge) *(han hår brogt åll hans spåërpæng-g, åh no ær æ kas-s tåm'* = han har brugt alle sine sparepænge, og nu er kassen tom) *(Hs)*

sparer no (omskr. t.: *æn spårër, Deh ær jænjæn, som spårër pæng-ng op i (æ) bank/bånk/spåekas-s* = en sparer, det er een, der sparer penge op i banken/ sparekassen) *(Hs/Hn,V,Ø)*

spareskilling no *spåërskélling; (H,V,Ø)* (se skilling) *(a håër Da æn spåërskelling ænno* = jeg har da en spareskilling endnu) *(H,V,Ø)*

spark no *spark, æ s., spark, æ s.; (Hs) spark; (Hn) spark, -ê, spark, -ên; (V,Ø)*

sparke uo *spaerk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (no ær piwwërn åssê béGøj' åh spaerk fubol', åh Di ær blöwwên Gue té æ* = nu er pigerne også begyndt at sparke fodbold, og de er blevet gode til det) *(Ø)*

spark-i-røv no *spark-i-röw; (H,V,Ø) (Di Danst/Dånjst/ Dåjst spark-i-röw* = de dansede spark-i-røv) *(H,V,Ø)*

sparknægt no *sparknæjt; (H,V,Ø)* (se knægt)

sparkonge no *sparkong-g; (H,V,Ø)* (se konge)

sparsom to *spårsåm; (H,V,Ø)*

sparsommelig to *sparsåmlê; (H) sparsåmlê; (V,Ø) (Dær blöw ét såe möj' i Dæn huws, Di war sparsåmlê mæ uër* = der blev ikke sagt meget i det hus, de var sparsommelige med ord) *(Hs)*

spartel no *spartêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spartêl; (Hn) spartêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

spartle uo *spartêl, spartlër, spartlê, h. spartlê; (H,V,Ø) (æ målër spartlê wæeg, far Di sku måelês* = maleren spartle-de vægge, før de skulle males) *(Hs)*

spas no *spaes, æ s.; (Hs) spaes; (Hn) spaes, -ê; (H,V,Ø)*

spasmager no *spaesmagër; (H) spaesmawwër; (V,Ø) uwlspéllër; (Ø) (haj æ æn wæër uwlspéllër* = han er en værre spasmager) *(Ø)* (*hanj/haj hår nåk wæt mæ té uwlspelsbrøllop, for Dær Dånjst/Dåjst Di på huêdê* = om en skaldet mand: han har nok været med til spasbryllup, for dér dansede de på hovedet, (og håret blev slidt af)) *(V/Ø)*

spat no *spat, æ s.; (Hs) spat; (Hn) spat, -tê; (V,Ø) (spat ær bétænnêls i æ hasër poh hæjest* = spat er betændelse i haserne på heste) *(Hs)*

spe no *spé; (H,V,Ø) (Di blöw uwsåt for spot åh spé* = de blev udsat for spot og spe) *(H)*

spege uo *spæej, -ër, -ê, h. -ê; (H) spiew, -ër, -ê, h. -ê; (V) spiej, -ër, -ê, h. -ê; (Ø) (farhæn spæejê fålk Djær kød åh sel' åh pöls åh skånk åh flæsk åh så widër. Deh blöw såltê åh ta-ër poh æ skårststiên* = førhen spegede folk deres kød og sild og pølse og skinke og flæsk osv. Det blev saltet og tørret på skorstenen) *(Hs)*

spegepølse no *spæejpöls, æ s., -ër, æ s.; (H) spiewpöls, -ên, -ër, -ërn; (V) spiejpöls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

spegesild no *spæejsél', æ s., -ër, æ s.; (H) spiewsél', -ên, spiewsél', spiewséllên; (V) spiejsél', -ên, spiejsél', spiejséllên; (Ø)* (se sild)

speget to *spæejê; (H) spiejê; (V,Ø) (Dæn jæn ær miër spiewê, æn Dæn najjên ær röewê* = den ene er mere speget end den anden er røget) *(V)*

spejder no *spæjDër, æ s., -r, æ -r; (Hs) spæjDër; (Hn) spæjDër, -n, -r, -n; (V,Ø) (oh spæjDër-r hae wi boed Guwl åh bloh* = af spejdere havde vi både gule og blå) *(H,V,Ø)*

spejl no *spæjl, æ s., spæjêl, æ s.; (Hs) spæjl; (Hn) spæjl, -ê, spæejl, -ên; (V,Ø)*

spejlbillede no *spæjlbillêd; (H) spæjlbéllê; (V,Ø)* (se billede)

spejlblank to *spæjlblånk; (H,V,Ø) (wæjjên war spæjl-blånk, så bijlërn brast énj' i hwæranjër* = vejene var spejl-blanke, så bilerne brasede ind i hinanden) *(V)*

spejle uo *spæjl-l, spæjlër, spæjlt, spæjlt; (H,V,Ø) (kwéjfålk spæjlër sæ tillê åh séllê, mæn Di ær sjalên téf-res mæ, hwa Di sijjër* = kvindfolk spejler sig tidligt og silde, men de er sjældent tilfredse med, hvad de ser) *(V,Ø)*

spejlglas no *spæjlGlas; (H,V,Ø)* (se glas)

spejlglat to *spæjlGlat; (H,V,Ø)*

spejling no *spæjling, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spæjling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (når wånjê ær blékstéél, så ka æn sij spæjlingër i öwwërflåên* = når vandet er blikstille, så kan man se spejlinger i overfladen) *(V)*

spejlvende uo *spæjlwæn-n; (H) spæjlwæenj; (V) spæjlwæej; (Ø)*

spejlæg no *spæjlæéw; (H) spæjlæw'; (V) spæjlæg; (V) spéjl-éw; (Ø)*

spektakel no *spétakkêl, æ s., spétaklër, æ s.; (Hs) spé-takkêl; (Hn) spétakkêl, spétaklê, spétaklër, -n; (V,Ø) (hon ær æ Gal spétakkêl* = hun er et galt spektakel) *(H)* Desu-den: i Hannæs bruges *huws; (H) löwnê; (V) löwning; (Øm) löwnê; (Øø) (löwnê* bøjes ej)

spekulant no *spékulant, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spékulant, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø)*

spekulere uo *spékuliër, spekuliër, spekuliër, h. spekuliër; (H,V,Ø) (a håe ållër wæt Guê té åh spekuliër* = jeg har aldrig været god til at spekulere) *(V)*

spendere uo *spenDiër, spenDiër, spenDiër, h. spenDiër; (H,V,Ø) (haj tow té Amérika åh spenDiër ålt, hwa haj hae arê* = han tog til Amerika og spendered alt, hvad han havde arvet) *(Ø)*

spids no *spés, æ s., -sër, æ .sër; (Hs) spés; (Hn) spés, -*

sên, -sër, -sërn; (V,Ø) (æn syjl ær æn spés tengst¨= en syl er en spids tingest) *(H,V,Ø)*

spids to *spés; (H,V,Ø) (a ær træt oh åh høër héjjê spés bémærkningër* = jeg er træt af at høre hendes spidse bemærkninger) *(V,Ø)*

spidsbue no *spésbow; (H,V,Ø)* (se bue) *(Deh ær Di Gotisk kjerkër, såm hår spésbowwër* = det er de gotiske kirker, der har spidsbuer) *(H,V,Ø)*

spidse uo *spés, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (no béGønnër problémê åh spés té* = nu begynder problemet at spidse til) *(Hs)*

spidsfindig to *spésfénDi; (H,V,Ø) (hanj ær no åssê såh spésfénDi* = han er nu også så spidsfindig) *(V)*

spidskål no *spéskoêl; (H,V,Ø)* (se kål)

spidsmus no *spésmuws; (H,V,Ø)* (se mus) *(æ kat ka nåk fång spésmuws, mæn Dæn iedër Dæm ét* = katten kan nok fange spidsmus, men den æder dem ikke) *(Hs)*

spidsrod no *spésroed; (H,V,Ø)* (se rod) *(åh løêb spésroed ær æn militær straf, som blöw browt i Gammêl Daew. SolDatên, Dær sku straffês. sku raéj jæm'mêl æ Gélé-ê oh mannê solDatër, som sku tæskê ham mæ ståk åh sték ham mæ spy. Deh ku Goh så Gal, at nuên Døej oh æ* = at løbe spidsrod er en militær straf, som blev brugt i gamle dage. Soldaten, der skulle straffes, skulle løbe gennem et geled af mange soldater, som skulle tæske ham med stokke og stikke ham med spyd. Det kunne gå så galt, at nogen døde af det) *(Ø)*

spiger no *spægër, æ s., -r, æ -r; (Hs) spægër; (Hn) spægër, -ê, -r, -n; (V,Ø) (æn spægër ær æn möj' stuê sæem* = et spiger er et meget stort søm) *(H)*

spigre uo *spæeg, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (a spæegër plånkërn poh mi plånkwærk* = jeg spigrer plankerne på mit plankeværk) *(H,V,Ø)*

spil no *spél, æ s., spél, æ s.; (Hs) spél; (Hn) spél, -lê, spél, -lên; (V,Ø)*

spild no *spél', æ s.; (Hs) spél'; (Hn) spél', spéllê; (V,Ø) (Deh ær spel' oh tij' åh høër poh Dom' snak* = det er spild af tid at høre på dum snak) *(H,V,Ø)*

spilde uo *spil-l, spillër, spilt, h. spilt; (H,V,Ø) (i Guër, Da spilt han åsse poh æ Dow'* = i går, da spildte han også på dugen) *(Hs)*

spildevand no *spi-êlwån'; (H) spi-êlwånj'; (V) spi-êlwåj'; (Ø)* (se vand)

spile uo *spijl, -ër, spijlt, h. spijlt; (H,V,Ø) (hanj spijlër kénjërn uw, når hanj spéllër trompét* = han spiler kinderne ud, når han spiller trompet) *(V)*

spilkoge uo *spélkoeg; (H,Øm) spélkoew; (V,Øø)*

spille uo *spél-l, -ër, spélt, h. spélt; (H,V,Ø) (Deh ær sjow, at så mannê browwër såh möj' tij mæ åh spél-l poh Djær mobiltelefon* = det er sjovt, at så mange bruger så meget tid med at spille på deres mobiltelefon) *(H,V,Ø)*

spillebord no *spélbowwër; (H,V,Ø)* (se bord)

spilledjævel no *spélDæwl'; (H,V,Ø)* (se djævel)

spilledåse no *spélDoês; (H,V,Ø)* (se dåse)

spillefugl no *spélfowl; (H,V,Ø)* (se fugl) *(æn spélfowêl ka wæër jæn, Dær ær Glåh wé åh spél-l kwot* = en spillefugl kan være en, der er glad for at spille kort) *(H,V,Ø)*

spillegal to *spélGal'; (H,V,Ø) (æn spélGal' ær æn luDoman* = en spillegal er en ludoman) *(H,V,Ø)*

spilleglad to *spélGlåh; (V,Ø)*

spillekort no *spélkwot; (H,V,Ø)* (se kort)

spillelysten to *spél-løstn; (H,V,Ø)*

spillemand no *spélman'; (H) spélmanj'; (V) spélmaj'; (Ø)* (se mand) *(fæjstër blywwër bæjjër mæh spélmæj'* = fester bliver bedre med spillemænd) *(Ø)*

spiller no *spéllër, æ s., spéllër-r, æ s.; (Hs) spéllër; (Hn) spéllër, -n, -r, -n; (H,V,Ø)*

spillevende to *spél-löwwên; (H,V,Ø) (såh Gammêl honj war, så war honj ilywallër, spél-löwwên* = så gammel hun var, så var hun alligevel spillevende) *(V)*

spiltåbelig to *spéltåblê; (H,V,Ø)*

spilvågen to *spélwåegên; (H.Øm) spélwåewên; (V,Øø) (Deh war tij té, at æ ongër sku soew, mæn Di war spélwåegên* = det var tid til at ungerne skulle sove, men de var spilvågne) *(Hs)*

spinat no *spinat; (H,V,Ø)*

spind no *spin', æ s., spin' æ s.; (Hs) spin'; (Hn) spénj', -ê, spénj', spénjjên; (V) spéj', spéjjê, spéj', spéjjên; (Ø)*

spinde uo *spin-n, spin'nër, span', h. sponnên; (H) speing, spen'jër. spanj', h. sponjên; (V) spé-éj, spéj'jê, spaj', h. spojjên; (Ø)*

spindel no *spinnêl, æ s., spinlër, æ s.; (Hs) spinnêl; (Hn) spinnêl, spinlên, spinlër, spinlërn; (V,Ø)*

spindelvæv no *spinnêlswæw; (H) spénjêlswæw; (V)*

spéjjêlswæw; (Ø) (se væv) *(Deh ær utrowli såh flot, æddërkoppër ka laew Djær spénjêlswæw. Mæn Deh ær Dær ék mannê, Dær tinkër poh, nær Di suegër Dæm uw mæ Djær stöwsugër* = det er utroligt så flot edderkopperne kan lave deres spindelvæv. Men det er der ikke mange, som tænker på, når de suger dem ud med deres støvsuger) *(V,Ø)*

spinderok no *spin-nrok; (H) spénjrok; (V) spéjrok; (Ø)* (se rok)

spinke uo *spénk, -ër; (H,V,Ø) (Di spénkër åh spåër åh ka ét un-n sæ siel jæn jænnêst fornöwwêls* = de spinker og srarer og kan ikke unde sig selv en eneste fornøjelse) *(H)*

spir no *spijr, æ s., spijr, æ s.; (Hs) spijr; (Hn) spijr, -ê, spijr, -n; (V,Ø) (Deh war æn fattê kjærk, Dær i æ sown, uwên tåërn åh spijr* = det var en fattig kirke, der i sognet, uden tårne og spir) *(Hs)*

spire no *spijjër, æ s., spijjër, æ s.; (Hs) spijjër; (Hn) spijjër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hær i æ foroër, kan jæn réjti sij, næ-ê æ spijjër kommê fræm'* = her i foråret kan man rigtig se, når spirerne kommer frem) *(Hs)*

spire uo *spijjër, spijjër, spijjër, h. spijjër; (H,V,Ø) (tink, hwes fålk ku forstoh hwæranjër lét bæjjër, så ku nyj tånkër spijjër fræm* = tænk, hvis folk kunne forstå hinanden lidt bedre, så kunne nye tanker spire frem) *(V,Ø)*

spirrevip no *spæërwip'; (H,V,Ø) (honj war æn spæërwip', Dæn béttê* = hun var en spirrevip, den lille) *(V)*

spise no *spiejs, æ s.; (Hs) spiejs; (Hn) spiejs, -n; (V,Ø) (Grönsågër ær æn Guê spies, mæn Di blywwër bæjjër mæ frikaDællër té* = grøntsager er en god spise, men de bliver bedre med frikadeller til) *(H)*

spise uo *spiejs, spij'sër, spiejst, h. spiejst; (H,V,Ø)*

spisebord no *spiesbowwr; (H,V,Ø)* (se bord)

spisekammer no *spieskammê; (H,V,Ø)* (se kammer) *(onnër æ Dartrin i æ spieskammër i Deh Gammêl huws war Dær en muwshwol* = under dørtrinnet i spisekammeret i det gamle hus, var der et musehul) *(Hs)*

spisekrog no *spiejskroeg; (H) spiejskroew; (V,Ø)* (se krog) *(Di Gammêl fék lawwê sæ æn spiejskroeg i æ kykkên, så Di ku sé-êj åh snak* = de gamle fik lavet en spisekrog i køkkenet, så de kunne sidde og snakke) *(Hs)*

spisekøkken no *spiejskykkên; (H) spiejskøkkên; (V,Ø)* (se køkken)

spiselig to *spieslê; (H,V,Ø)*

spiserør no *spiesrör; (H,V,Ø)* (se rør) *(a fék æn krom-m i Dænj Gaêl hals, Dænj sku ha wæt i spiesrörê* = jeg fik en krumme i den gale hals. Den skulle have været i spiserøret) *(V)*

spiseske no *spiejsskie'; (H,V,Ø)* (se ske)

spisestue no *spies-ståew; (H,V,Ø)* (se stue)

spisetid no *spiestij'; (H,V,Ø)* (se tid) *(nuên hængër sæ möj' i spiejstijjër; a Gør æ ek, a ka Gott spiejs mijn mælma møt åm nættên* = nogen hænger sig meget i spisetider; jeg gør det ikke, jeg kan godt spise min aftensmad midt om natten) *(V,Ø)*

spjæld no *spjæl', æ s., spjæl-l, æ s.; (Hs) spjæl'; (Hn) spjæl', -lê, spjæl-l, spjæln; (V,Ø)* (rist og fængsel) *(a hår somtijjër tint, at Deh ku wæër sjow åh kom-m i spjæl'lê, mæn kon for åh prøew* = jeg har sommetider tænkt, at det kunne være sjow at komme i spjældet, men kun for at prøve) *(V,Ø)*

spjæt no *spjæt, æ s., spjæt, æ s.; (Hs) spjæt; (Hn) spjæt, -tê, spjæt, -tên; (V,Ø)*

spjætte uo *spjæt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (hunjên lå åh spjættê i sijn kåër', Dænj Drömt, at Dænj ranj ættër æn fasaên* = hunden lå og spjættede i sin kurv, den drømte, at den rendte efterb en fasan) *(V)*

splejs no *splæj's, æ s., splæjs, æ s.; (Hs) splæj's; (Hn) splæj's, -n, splæjs, -n; (V,Ø) (kom hæj té fåër, béttê splæjs* = kom hen til far, lille splejs) *(Ø)*

splejse uo *spé-êsk, -ër, spé-êskê, h. spé-êskê; (H,V,Ø)* (splejse et øje på et tov, eller at splejse to tov-ender sammen, skillinge sammen til noget, splejse to kærester sammen) Også: *splæjs, splæj'sê, splæjst, h. splæjst (H,V,Ø)*

splejset to *splæjst; (H,V,Ø) (han sie-ër mæh nøej splæjst uw* = han ser mig noget splejset ud) *(H)*

splejsning no *splæjsning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) splæjsning; (Hn) splæjsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn Guê splæjsning ka hål-l i mannê oër* = en god splejsning kan holde i mange år) *(H,V,Ø)*

splid no *splid, æ s.; (Hs) splij', -ên; (V,Ø)* (egentlig noget med "at splitte") *(jæn kan Gott blyew liê weh åll Dænj/Dæj splij' åh spétakkêl, jæn ska' sij poh i fjærnsyjnê* = man kan godt blive led ved alt den splid og spektakkel, man skal se på i fjernsynet) *(V,Ø)*

splint no *splint, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) splint; (Hn) splint, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

splinterny to *spléntërnyj; (H,V,Ø) (Di kam åh præsêntiër Djær spléntërnyej bijl for wos* = de kom og præsenterede der splinternye bil for os) *(H,V,Ø)*

splintfri to *spléntfrij; (H,V,Ø)*

splintre uo *spléntër, spléntër, spléntër-r, h. spléntër-r; (H,V,Ø) (haj blöw så tåssê, at haj spléntër-r hielê huwsê oh* = han blev så tosset, at han splintrede hele huset ad) *(Ø)*

split no *split, æ s., -tër, æ -tër; (Hs) split; (Hn) split, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

splitte uo *split, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)*

splittelse no *splittêls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) splittêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (splittêls ka Gøër lywwê béswærli* = splittelse kan gøre livet besværligt) *(V,Ø)*

splitternøgen to *spléttërnagên; (H,V,Ø) (åjjër ongDomsoprøër i nettênhunjêoêtåhtres ranj fålk spléttërnagên ronj poh stråjn+n* = under ungdomsoprøret i 1968 rendte folk splitternøgne rundt på strandene) *(Ø)*

spole no *spoêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spoêl; (Hn) spoêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

spole uo *spoêl, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (mæh æn syjmaskijn ær-æ næm åh spoêl tråê op* = med en symaskine er det nemt at spole tråd op) *(H,V,Ø)*

spolere uo *spoliër, spoliër, spoliër, h. spoliër; (H,V,Ø) (tijjên blöw forpassê, så Dænj sãeg blöw spoliër* = tiden blev forpasset, så den sag blev spoleret) *(V,Ø)*

spor no *spor, æ s., spor, æ s.; (Hs) spor; (Hn) spoër, -r, spoër, -n; (V,Ø) (når snéên ær smæltê, såh ka-æn sij spoërn oh muwsGångên i Græjsplæn+n* = når sneen er smeltet, så kan man se sporene af musegangene i græsplænen) *(V,Ø)*

spore no *spoër, æ s., spoër, æ s.; (Hs) spoër; (Hn) spoër, -n, spoër, -n; (V,Ø) (hæjstn fék oh spoërn* = hesten fik af sporerne) *(V,Ø)*

spore uo *spoër, spoër, spoër, h. spoër; (H,V,Ø) (hujjên håër spoër håërn* = hunden har sporet haren) *(V,Ø)*

sporhund no *sporhun'; (H) sporhunj'; (V) sporhuj'; (Ø)* (se hund)

sporing no *sporing, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sporing; (Hn) sporing, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sporløs to *sporløes; (H,V,Ø) (Di læt åh læt, mæn hanj war sporløes forswojjên* = de har ledt og ledt, men han var sporløst forsvunden) *(V)*

sport no *sport, æ s.; (Hs) sport; (Hn) sport, -ên; (V,Ø)*

spot no *spåt, æ s.; (Hs) spåt; (Hn) spåt, -tên; (V,Ø) (a håër no åller öwwërDröwwên Deh mæ æ sport* = jeg har nu aldrig overdrevet det med sporten) *(Hs)*

spotsk to *spåsk; (H,V,Ø) (honj war spåsk i toen+n, Da honj snakkê mæh ham* = hun var spotsk i tonen, da hun snakkede med ham) *(V)*

spotte uo *spåt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)*

spottefugl no *spotfowl; (H,V,Ø)* (se fugl) *(æn fowl, som ættërabër ajjër foewl, blywwër kalt' æn spotfowl, mæn Deh ka åssê wæër æ mæjjêsk, såm ær Gu'e tér åh spot ajjër méjjeskër* = en fugl, som efteraber andre fugle bliver kaldt en spottefugl, men det kan også være et menneske, som er god til at spotte andre mennesker) *(Ø)*

spove n *spoew; (H,V,Ø)* (vadefugl)

spradebasse no *spradêbas-s; (H,V,Ø)* (se basse) *(æn spradêbas-s ær nøej i rætning oh æn praelröw'* = en spradebasse er noget i retning af en pralrøv) *(H,V,Ø)*

spraglet to *spraglê; (H,V,Ø) (spraglê* = spredt, men også flerfarvet)

sprede uo *spré-ê, spré+ër, spræê, h. spræj'; (H,V,Ø) (i Gammel Daew spræê åssê kwinfålk måw* = i gamle dage spredte også kvindfolk møj) *(H,V,Ø)*

spredelinse no *spré-léns; (H,V,Ø)* (se linse) *(nærsyjnê folk browwër spré-lénsër i Djær bréllër* = nærsynede folk bruger spredelinser i deres briller) *(H,V,Ø)*

spreder no *spré-ër, æ s., -r, æ -r; (Hs) spré-ër; (Hn) spré-ër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hanj browt åll sijn pæêng, hanj war æn réjti spré-ër* = han brugte alle sine penge, han var en rigtig spreder) *(V)*

spredt to *spræj'; (H,V,Ø) (spræj' i Danmark léggër sews ringbår-r fråh wikingëtijjên, Dæj stöst ær Agërsbår'* = spredt i Danmark ligger seks ringborge fra vikingetiden, den største er Aggersborg) *(Øm)*

spring no *spréng', æ s., spréng', æ s.; (Hs) spréng; (Hn) spréng', spréng'ê, spréng', spréng'ên; (V,Ø)*

springbræt no (se bræt)

springe uo *spré-eng, spréngër, sprang, h. sprungên; (H,V,Ø)*

springer no *spréngër, æ s., -r, æ -r; (Hs) spréngër; (Hn) spréngër, -n, -r, -n; (V,Ø) (æn spréngër i skak ær Deh saêm såm æn hæjst* = en springer i skak er det samme som en hest) *(H,V,Ø)*

springkniv no *spréngknyw'; (H,V,Ø)* (se kniv)

springvand no *spréngwån; (H) spréngwånj'; (V) spréngwåj'; (Ø)* (se vand)

sprit no *sprit, æ s.; (Hs) sprit; (Hn) sprit, -têu; (V,Ø)*

spritbillist no *spritbilist; (H,V,Ø)* (se kører) *(æn spritbilist kye åssê bijl, siel åm haj ær ful'* = en spritbilist kører også bil, selv om han er fuld) *(Ø)*

spritter no *sprittër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sprittër, -n, -r, -rn; (V,Ø)* (landstryger, vagabond)

sprog no *sproeg, æ s., sproeg, æ s.; (Hs) sproeg; (H) sproeg, -ê, sproeg, -ên; (V,Ø)*

sprogkyndig to *sproegkønDi; (H,V,Ø) (siel åm wi ék ska pråel, så ær wi Da æn smuêl sproegkønDi i Haj Herrê Moêl* = selv om vi ikke skal prale, så er vi da en smule sprogkyndige i Han Herred Mål) *(Ø)*

sproglig to*; (H, sproglê V,Ø) (réên sproglê hår oër jæn hællër fliër bétyjningër, mæn tit ka Di åssê bétyej nøej hiel ånt, hwa Deh så ka wæër* = rent sprogligt har ord en eller flere betydninger, men tit kan de også betyde noget helt andet, hvad det så kan være) *(H,V,Ø)*

sprogtone no *sproegtoên; (H,V,Ø)* (se tone)

sprogøre no *sproegøër; (H,V,Ø)* (se øre) *(Danskërn forstoër for Deh mjést swænsk, mæn Di swænsk forstoër for Deh mjést ék Dansk. Deh ær forDij, wi hår bæjjër sproegøër* = danskerne forstår for det meste svensk, men de svenske forstår for det meste ikke dansk. Det er fordi vi har bedre sprogører) *(V,Ø)*

sprosse no *språs', æ s., -ër, æ -ër; (Hs) språs'; (Hn) språs', språssên, språssër, -n; (V,Ø) (æn winDuhs-språs'/wénjërsprås'/ wéjjërsprås'* = vinduessprosse) *(H/V/Ø)*

sprutte uo *sprut, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (hanj spruttê oh arriskaeb* = han spruttede af arigskab) *(V)*

sprække no *spræk, æ s., -kër, æ -kër; (Hs) spræk; (Hn) spræk, -kên, -kër, -ërn; (V,Ø)*

sprække uo *spræk, spræ'kër, spræ'kê, ær spræ'kê; (Hs) spræk, -kër, -kê, ær -kê; (V,Ø) (æ bræt war spræ'kê for Deh, Deh war törrê uw* = brættet var sprukket, fordi det var tørret ud) *(Hs)*

spræl no *spræl, æ s.; (Hs) spræl; (Hn) spræl, -lê; (V,Ø) (Dær war Gott mæ spræl i Di ongër* = der var godt med spræl i de unger) *(H,V,Ø)*

sprælle uo *spræl-l, sprællër, sprællê, h. sprællê; (H,V,Ø)*

sprællemand no *sprællêman', (H) sprællêmanj', (V) sprællêmaj'; (Ø)* (se mand)

sprælsk to *sprælsk; (H,V,Ø) (Deh ær skjön, næ-e Di ong-g ær sprælsk* = det er skønt, når de unge er sprælske) *(H)*

sprænge uo *spræng-g, spræn'gër, sprængt, h. sprængt; (H,V,Ø) (Dær ær ét såh mannê bonkër-r fræh æ krij, som ær blöwwên sprængt* = der er ikke så mange bunkere fra krigen, der er blevet sprængt) *(Hs)*

sprængfarlig to *sprængfårlê; (H,V,Ø) (Dær ær möj' nyjoërskrut, som ær sprængfårlê* = der er meget nytårs-krudt, som er sprængfarligt) *(H,V,Ø)*

sprængning no *sprængning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sprængning; (Hn) sprængning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sprængstof no *sprængståf; (H,V,Ø)* (se stof)

sprængstykke no *sprængstøk'; (H,V,Ø)* (se stykke)

sprængt to *spræng'; (H,V,Ø) (Dæj Gammêl skoërstiên blöw spræng i stompër åh støkkër* = den gamle skorsten blev sprængt i stumper og stykker) *(V,Ø)*

sprætte uo *spræt, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (a ka hoew, DæjGång jæn sku spræt Di böwwër op, som war i pap-bénj'* = jeg kan huske, dengang man skulle sprætte de bøger op, som var i papbind) *(Ø)*

sprød to *sprøh; (H,V,Ø)*

sprøjt 1 no *sprøjt', æ s., sprøjt', æ s.; (Hs) sprøjt'; (Hn)sprøjt', -ê, sprøjt', -ên; (V,Ø)* (eks. vandsprøjt) *(Da bijln kyër forbij' ham i ræn+n, fék hanj sæ æn Guê Gång sprøjt'* = da bilen kørte forbi ham i regnen, fik han sig en god gang sprøjt) *(V)*

sprøjte 2 no *sprøjt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sprøjt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (eks. brandsprøjte)

sprøjte uo *sprøjt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

sprøjtehus no *sprøjthuws; (H,V,Ø) (brajsprøjtn stoër klår i sprøjthuwsê* = brandsprøjten står klar i sprøjtehuset) *(Ø)*

sprøjtemale uo *sprøjtmåel; (H,V,Ø)* (se male)

spule uo *spuêl, -ër, spult, h. spult; (H,V,Ø) (poltiê spult poh Demonstrantërn i Kjöwwënhawn, for åh fo Dæm té åh Go hjæm* = politiet spulede demonstranterne i København, for at få dem toil at gå hjem) *(V,Ø)*

spuns no *spons, æ s., spons, æ s.; (Hs) spons; (Hn) spons, -ên, spons, -ên; (V,Ø) (Di slow spons uw oh tön-n, så Dær ku kom öl i kruws* = de slog spunsen ud af tønden, så der kunne komme øl i krusene) *(Hn)*

spunshul no *sponshwol; (H) sponjshwol; (V) spojshwol; (Ø)*

spurv no *spor', æ s., spor-r, æ s.; (Hs) spor', -ên, spor-r,*

sporên; (V,Ø) (jæn spor' i håjjen ær bæjjër æn ti poh tåwwê = en spurv i hånden er bedre end ti på taget) *(Øø)*

spurvefugl no *sporfowl; (H,V,Ø)* (se fugl)

spurvehøg no *sporhøeg'; (H,V,Ø)* (se høg)

spy no *spij', æ s.; (Hs) spij'; (Hn) spij', -ê; (V,Ø) (ættër at køëlskabê ær opfojjên, har fålk Glæmt, at spijflowwërn låe Djær spij' i ål kød mad, som stow poh køkkênbowwër* = efter at køleskabet er opfundet, har folk glemt, at spyfluerne lagde deres spy i al kødmad, der stod på køkkenbordet) *(V,Ø)*

spyd no *spyd', æ s., spyd', æ s.; (Hs) spyd; (Hn) spy', -ê, spy', -ên; (V,Ø)*

spydig to *spyjDi; (H,V,Ø) (Deh Giër ét æn Guê stæmning, nær nuên ær spyjDi öwwërfor hwæranjër* = det giver ikke en god stemning, hvis nogen er spydige overfor hinanden) *(V)*

spydkast no *spydkast; (H) spy'kast; (V,Ø)* (se kast)

spydkaster no *spydkastër; (H) spy'kastër; (V,Ø)* (se kaster)

spydspids no *spydspés; (H) spy'spés; (V,Ø)* (se spids)

spyflue no *spijfloew; (H,V,Ø)* (se flue)

spyt no *spöt, æ s.; (Hs) spöt; (Hn) spöt, -tê; (V,Ø)*

spytklat no *spötklat; (H,V,Ø)* (se klat)

spytslikker no *spøtslékkër, æ s., -r; æ -r; (Hs) spøtslékkër; (Hn) spøtslekkër, -ên, -ërê, -ërn; (V,Ø)*

spytte uo *spöt, -tër, spöt, h. spöt; (H,V,Ø) (haj spöt skroên uw, Da haj sku Gi héjjê æ køs* = han spyttede skråen ud, da han skulle give hende et kys) *(V,Ø)*

spytvaske uo *spötwask; (H,V,Ø)* (se vaske) *(hon tow æ lomklæj åh spötwaskê si båhn* = hun tog et lommetørklæde og spytvaskede sit barn) *(V,Ø)*

spæd to *spé'; (V,Ø) (Da hanj war spé', hylt hanj Döw'nê ronjt, hanj had kollik* = da han var spæd, hylede han døgnet rundt, han havde kollik) *(V)*

spædbarn no *spébar; (H) spébåen; (V,Ø)* (se barn)

spæde uo *spæê, spæër, spæêt, h. spæêt; (H,V,Ø) (a trowwër hans fåër hår spæêt létt té, så haj ku kyeb Goërn* = jeg tror faderen har spædet lidt til, så han kunne købe gården) *(V,Ø)*

spædekalv no *spæêkal'; (H,V,Ø)* (se kalv)

spædlemmet to (omskr. t.: *spinkêllæmmê* = spinkellemmet) *(H,V,Ø)*

spæk no *spæk', æ s.; (Hs) spæk'; (Hn) spæk', spækkê; (V,Ø) (fön+n war spæk æn stue Diel oh føên i hjæmmên* = førhen var spæk en stor del af føden i hjemmene) *(V,Ø)*

spækhøker no *spækhøekër; (H,V,Ø)* (se høker) *(æn spækhøekër war æn béttê kømanj* = en spækhøker var en lille købmand) *(V)*

spække uo *spæk, -kër, -kê, h, -kê; (Ø) (stiewên ska spækkês, så Dæj ék blywwër for töër* = stegen skal spækkes, så den ikke bliver for tør) *(V,Ø)*

spækkebræt no *spæk'bræt; (V,Ø)* (se bræt)

spæklag no *spæklaw; (V,Ø)* (se lag) (*fön+n i tijjên sku Grijsn ha æ Gott spæklaw éjjên Dæj sku slawtês* = før i tiden skulle grisen have et godt spæklag, inden den skulle slagtes) *(V,Ø)*

spænd no *spæn', æ s., spæn', æ s.; (Hs) spæn'; (Hn) spæn', spænnê, spæn', spænnên; (Hn) spænj', -ê, spænj', -ên; (V) spæj', spæjjê, spæj', spæjjên; (Ø) (æ Stuërbæltsbrow' hår æn stuër spæn' mét poh* = Storebæltsbroen har et stort spænd midt på) *(Hs)*

spænde no *spæn-n, æ s., spænnër; æ s.; (Hs) spæn-n; (Hn) spæenj, -ê, -ër, -ërn; (V) spæej, spæjjê, spæjjër, spæjjërn; (Ø)* (eks.: bæltespænde)

spænde uo *spæn-n, spænnër, spænt', h. spænt'; (H) spænj, -ër, spænj', h. spænj'; (V) spæj-j, spæjjër, spæjjê, h. spæj'; (Ø) (han spæn' si musklër i æ arm-m, så æn ku sij, hwor stærk han war* = han spændte sine muskler i armene, så man kunne se, hvor stærk han var) *(Hs)*

spændende bio *spænnên; (H) spænj-jên; (V) spæj-jên; (Ø) (Deh ær sjow åh læes æn spænj-jên histår'rê for böhnên* = det er sjovt, at læse en spændende historie for børnene) *(V)*

spændetamp no *spæntamp; (H) spænjtamp; (V) spæjtamp; (Ø)* (se tamp)

spændetrøje no *spæntrøej; (H) spænjtrøej; (V) spæejtrøej; (Ø)* (se trøje) (spændetrøje bruges til at hindre folk i at bruge deres krop. Eks.: fanger og psykiske patienter)

spænding no *spænning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spænning; (Hn) spænjing, -ên, -ër, -ërn; (V) spæjjing, -ên, -ër, -ërn;; (Ø) (Dær war hyw spænning i æ forsamling, Di wæntê poh, hwa Dær war bésluttê* = der var høj spænding i forsamlingen. De ventede på, hvad der var besluttet) *(Hs)*

spændingsforskel no *spænningsforskl; (H) spænjingforskl; (V) spæjjingsforskl; (Ø)* (se forskel)

spændskive no *spænskyew; (H) spænjskyew; (V) spæjskyew; (Ø)* (se skive)

spændt to *spæn'; (H) spænj'; (V) spæj'; (Ø)*

spændvidde no *spænwiddê; (H) spænjwiddê; (V) spæjwiddê; (Ø)* (se vidde)

spær no *spær, æ s., spær, æ s.; (Hs) spær; (Hn) spær, -ê, spær, -ên; (V,Ø) (spærên i tawwê war Gott Dimensjoniër* = spærene i taget var vel dimensionerede) *(Ø)*

spærre uo *spæër, spæër, spæër, h. spæër; (H,V,Ø) (Deh spæër for trafékkên, når Dær kyër æn stue mæejtærskër poh wæjjên* = det spærrer for trafikken, når der kører en stor mejetærsker på vejen) *(V,Ø)*

spærrebom no *spæërbom; (H,V,Ø)* (se bom)

spærring no *spærring, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spærring; (Hn) spærring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

spætte no *spæt'; (H,V,Ø)* (fugl)

spættet to *spættê; (H,V,Ø) (mannê fowl åh Dyjjê ær spættê, så Di ær swæër åh fo yew poh* = mange fugle og dyr er spættede, så de er svære at få øje på) *(H,V,Ø*

spøg no *spøeg, æ s.; (Hs) spøeg; (Hn) spøeg, -ên; (V,Ø) (Deh war kon mient i spøeg* = det var kun ment i spøg) *(H,V,Ø)*

spøge uo *spøêg, -ër, spøgt, h. spøgt; (H,V,Ø) (hanj ku fénj poh åh spøêg mæ nøej alwårli* = han kunne finde på at spøge med noget alvorligt) *(V)*

spøgefugl no *spøêgfowl; (H,V,Ø)* (se fugl) *(Deh ka wæër sjow mæ æn Guê spøêgfowl i æ sælskaeb* = det kan være sjovt med en god spøgefugl i et selskab) *(Hs)*

spøgefuld to (omskr. t.: *Deh ær jæn, såm lawwër sjow* = det er en, der laver sjov) *(H,V,Ø)*

spøgelse no *spøgêls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spøgêls; (Hn) spøgêls, -ê, -ër, -ërn; (V,Øm) spöwwêls, -ê, -ër, -ërn; (Øø)*

spøgelseshistorie no *spøgêlshistår'rê; (H,Øm) spöwwêlshistår'rê; (V,Øø)* (se historie)

spøgeri no *spøgêrij, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spøgêrij; (Hn) spøêgrij, -ê, -ër, -ërn; (V,Øm) spöwërij, -ê, -ër, -ërn;; (Øø)*

spørge uo *spøër, spør, spuër, h. spur; (H,V,Ø) (a spør, om wi ka låên hans wærktöw* = jeg spørger, om vi kan låne hans værktøj) *(H,V,Ø)* (*hår Dær wæt nøj spørring poh æ*? = er der spurgt efter det?) *(H,V,Ø)* (*hår Do fåt spørring poh Dijn fo-êr?* = har du hørt noget om dine får?) *(H,V,Ø)*

spørgelyst to (omskr. t.: *løst té åh spøër* = lyst til at spørge) *(H,V,Ø)*

spørgsmål no *spørsmoêl; (H,V,Ø)* (se mål)

spørgsmålstegn no *spørsmoêlstæjn; (H,V,Ø)* (se tegn)

spå uo *spoh, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær ét læt åh spoh, åh slæt ét åm æ fræmtij'* = det er ikke let at spå, og slet ikke åm fremtiden) *(Hs)*

spådom no *spådom, æ s., -m, æ -m; (Hs) spådom; (Hn) spådom, -mên, -m, -mên; (Hn,V.Ø)* (se dom)

spåkone no *spåkuên; (H,V,Ø)* (se kone) *(spåkuênër ka jæn såmænj Gott fénj-j, hwes jæn ær wéhållên nåk* = spåkoner kan man såmænd godt finde, hvis man er vedholdende nok) *(V)*

spåmand no *spåman'; (H) spåmanj; (V) spåmaj'; (Ø)* (se mand)

spån no *spåen, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) spåen; (Hn) spåen, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

spånkurv no *spånkåër; (H,V,Ø)* (se tag)

spåntag no *spåntaeg; (H,Øm) spåntaew; (V,Øø)* (se tag)

stabel no *stabêl, æ s., stablër, æ s.; (Hs) stabêl, -n, stablër, -n; (Hn) stawl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stable uo *stabêl, stablër, stablê, h. stablê; (H) stawl, -ër, -lê, h. -lê; (V,Ø) (stawln war stawlê så höw, at Dæj wæltê* = stablen var stablet så højt, at den væltede) *(Ø)*

stad no *stad, æ s.; (Hs) stad, -ên; (Hn) stah, -ên; (V,Ø)*

stade no *staêd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) staêd, -ê, stadër, stadërn; (Hn) stå-ê, stå-ê, -r, -rn; (V.Ø)*

stadeplads no *staedplas; (H) stå-êplas; (V,Ø)* (se plads)

stadfæste uo *stafæst; (H,V,Ø)* (se fæste) *(sãewên blöw stafæstê wé lajsrættên* = sagen blev stadfæstet ved landsretten) *(Ø)*

stadfæstelse no *stafæstêls; H,V,Ø)* (se fæstelse)

stadig to *staDi; (H,V,Ø) (Deh ræênt åh Deh ræênt, åh Dær war staDi engên uwsewt té törwæjjër* = det regnede og det regnede, og der var stadig ingen udsigt til tørvejr) *(Ø)*

stads no *staes', æ s.; (Hs) staes'; (Hn) staes', -n; (V,Ø) (Deh war ék wæër åh Gøër staes oh* = det var ikke værd at gøre stads af) *(V,Ø)*

stadse uo *staes, -ër, -t, ær -t; (H,V,Ø) (hoj staest héjjê*

piwwër op i kjowlër åh ålteng, så Di blöw réjti fien = hun stadsede sine piger op i kjoler og alting, så de blev rigtig fine) *(Ø)*

stadsstue no *staestoew; (H,V,Ø)* (se stue) *(præjstn blöw bøjjên éj i staestoewên* = præsten blev budt ind i stadsstuen) *(Ø)*

stadstøj no *staestöw;* (se tøj) *(han war ållër i staestöw, a trowwër knap han haed nøêj* = han var aldrig i stadstøjet, jeg tror knap, han havde noget) *(H)*

stafet no *stafæt, æ s.; (Hs) stafæt, -tên; (V,Ø) (Di war Guê té åh ranj stafæt* = de var gode til mat rende stafet) *(V)*

staffere uo *staffiër, staffiër, staffiër, h. staffiër; (H,V,Ø) (hon war réjti staffiër uw såm æn fijn Daêm* = hun var rigtig stafferet ud som en fin dame) *(H)*

stage no *staeg, æ s., -ër, æ s.; (Hs) staeg, -ên, -ër, -ër; (V,Øm) staew, -ên, -ër, -ërn; (Øø)*

stage uo *staêg, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Drængên war uw åh staêg mæh Djær tömmërflåê* = drengene var ude at stage med deres tømmerflåde) *(V,Ø)*

stagvende uo *staegvæn-n; (H) staegvænj-j; (V) staegvæej-j; (Ø)* (se vende) *(Di staegwæej sæjlskiebê* = de stagvendte sejlskibet) *(Ø)*

stak 1 no *stak', æ s., staek', æ staék ; (Hs) stak', stakkên, stakkê, -n (V,Ø)* (høstak)

stak 2 no *haes, æ h.; (Hs) haes, -n, håes, -n; (V,Ø)* (det stikkende vedhæng på rug- og bygaks)

stakke uo *stak, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø)*

stakkel to *sta'kl; æ s, staklër, æ s.; (Hs) stakl, stakkêln, staklër, staklërn; (V,Ø) (haj æ æn søllê stakl* = han er en sølle stakkel) *(Ø)*

stakkels to *stakkêls; (H,V,Ø)*

stakket to *sta'kê; (Hs) stakkê; (V,Ø)* (kort) *(Deh ær æn stakkê frest* = det er en stakket frist) *(V,Ø)* (*stakkên bowsër* = korte bukser) *(Ø)* (*haj wa hæ får stakkê siên* = han var her for kort tid siden) *(Ø)*

staklade no *staklaêd; (H) staklåê; (V,Ø)* (se lade)

stakle uo *stakkêl, staklër, staklê, ær staklê; (H,V,Ø) (mannê ka ék lij' åh blyew staklê* = mange kan ikke lide, at blive staklet (dvs ynket)) *(V,Ø)*

stakåndet to *stakånnê; (H) stakånjê; (V) stakkênåjjê; (Ø) (fålk ka såmæn' blyew stakånnê oh åh ræn-n op oh æn bæ'tê bak'* = folk kan såmænd blive stakåndede af at rende op af en lille bakke) *(Hs)*

stald no *støl', æ støl', støel, æ støel; (Hs) stal', stallên, stal-l, stallên; (V,Ø) kjørs, -ê, -ër, -ërn; (Ø)*

stalddør no *stalDaër; (H) stalDør; (V,Ø)*

staldkarl no *stølkåel; (H) stalkåel; (V,Ø)* (se karl)

stambog no *stamboeg; (H,Øm) stamboew; (V,Øø)* (se bog)

stambord no *stambowr; (H,V,Ø)* (se bord)

stamgæst no *stamGæjst; (H,V,Ø)* (se gæst) *(Di war stamGæjstër i kråwwwên, åh Di såt wé stambowwër-r* = de var stamgæster i kroen og de sad ved stambordet) *(V,Ø)*

stamhus no *stamhuws; (H,V,Ø)* (se hus) *(faërhæn war Dær stamhuews. Deh war Gossër, såm ét ku blyew Diel, i téfæl-l oh, at Dær sku a-arês. Jæn sku ha Deh hielê* = førhen var der stamhuse. Det var godser, som ikke kunne blive delt, i tilfælde af, at der skulle arves. Én skulle have det hele) *(Hs)*

stamme (fra) uo *stam-m, stammër, stamt. h. stamt; (H,V,Ø) (hajs famillê stamt fråh Ølaj* = hans familie stammede fra Øland) *(Øø)*

stamme no *stam-m, æ s., stammër, æ s.; (Hs) stam-m, stammên, stammër, stammërn; (V,Ø)* (en slægt og en træstamme)

stamme uo *stam-m; stammër, stammê, h. stammê; (H,V,Ø) (haj stammê nøej så foskræklê* = han stammer noget så skrækkeligt) *(Ø)*

stampe no *(stoh i) stamp; (H,V,Øm) (stoh i) ståmp; (Øø) (kommunên Gør engênteng wé æ, sågên stoër i stamp* = Kommunen gør ingenting ved det, sagen står i stampe) *(V,Ø)*

stampe uo *stamp, stampër, stampê, h. stampê; (H) stamp, -ër, -ê, h. -ê; (Øm) ståmp, -ê, -ê, h. -ê; (Øø)*

stamtavle no *stamtawêl; (H,V,Ø)*

stamtræ no *s stamtré-e; (H) tamtræ'; (H,V,Ø)*

stand no *stan', æ s., stan-n, æ s.; (Hs) stan', stan'+n, stan-n, stan+n; (Hn) stanj', -ên, staenj, -ên; (V) staj', stajjên, staej, staêjjên; (Ø) (Grijsn war i Guê stan'* = grisen var i god stand) *(Hn)* (kan også være betegnelse for en gruppe borgere med ens erhverv)

stander no *stannër, æ s., -r, æ -r; (Hs) stannër, -n, -r, -n; (Hn) stanjër, -ê, -r, -n; (V) stajjër, -n, -r, -n; (Ø)*

standfugl no *stanfowl; (H) stanjfowl; (V) stajfowl; (Ø)* (se fugl)

standhaftig to *stanhafti; (H) stanjhafti; (V) stajhafti; (Ø) (han war möj' stanhafti, jæn ku næjsten sæej, at han war forstokkê* = han var meget standhaftig, man kunne næsten sige, at han var forstokket) *(H)*

standpunkt no *stanpongt; (H) stanjpongt; (V) stajpongt (Ø)* (se punkt) *(a ær jæn oh Dæm, som ka skyewt stajpongt, mæn Deh kommër jo an poh åmstæjDiheërn* = jeg er en af dem, som kan skifte standpunkt, men det kommer jo an på omstændighederne) *(Ø)*

standse uo *stans, -ër, -ê, h. -ê; (H) stanjs, -ër, -ê, h. -ê; (V) stajs, -ër, -ê, h. -ê; (Ø) (motorn blöw stajst* = motoren blev standset) *(Ø)*

standsforskel no *stansforskæl'; (H) stanjsforskæl'; (V) stajsforskæl; (Ø)* (se forskel)

standsmæssig to *stansmæssi; (H) stanjmæssi; (V) stajsmæssi; (Ø) (manjên åh kuenên kom stanjsmæssi té fæjstên* = manden og konen kom standsmæssigt til festen) *(V)*

stang 1 no *stång', æ s., ståeng, æ s.; (Hs) stång'; (Hn) stång', -n, ståeng, stångên; (V,Ø)*

stang 2 no (stangen på en hestevogn) *stjat, -n, stjaêt, -n; (V,Ø)*

stange 1 uo *bokkês; (V,Ø)* (det er, at dyr slås ved at støde panderne sammen) *wéërlammên kam åp åh bokkês* = vædderlammene kom op at bukkes) (slås) *(V,Ø)*

stange 2 uo *skræej, skræjjër, skræjjê, h. skræjjê; (Ø)*

stange 3 uo *stång, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hanj såt hiel obên åh stångt sijn tænjër, ættër mælmaên* = han sad helt åbent og stangede sine tænder efter mellemmaden/ aftensmaden) *(V)*

stangjern no *stångjaên; (H,V,Ø)* (se jern)

stank no *stånk, æ s.; (Hs) stånk, -ên; (V,Ø) (Dænj Gyllêstånk war swæër åh løew mæh* = den gyllestank var svær at leve med) *(V)*

stankelben n *stankêlbiên; (H,V,Ø)*

stankelbenslarve n *stankêlbiênslaërw; (H,V,Ø)*

stanse uo *stans, -ër, -t, h. -t; (H) stanjs, -ër, -t, h. -t; (V) stajs, -sër, -t, h. -t; (V,Ø) (profilërn blöw stajst poh maskijnfabrekkên* = profilerne blev stanset ud på maskinfabrikken) *(Ø)*

start no *stårt, æ s., -ër; æ -ër; (Hs) stårt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

starte uo *stårt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

starut no *stårut, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stårut, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø) (hanj ær æn löjërli stårut* = han er en løjerlig starut) *(V)*

stat no *stat, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stat, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (statên, Deh ær wos ållsammêl* = staten, det er os allesammen) *(V,Ø)*

station no *stasjown, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stasjown; (Hn) stasjown, +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stationsby no *stasjownsbyj; (H,V,Ø)* (se by) *(Da jaenban+n fråh Nøërsujby té Fjærslê blöw böwwê i 1897, opstow Dær stasjownsbyjër, hwéj Dær ék hae wot byjjër fön+n, blaj ånt SkowsGoër åh Halremn* = da jernbanen fra Nørresundby til Fjerritslev blev bygget i 1897, opstod der stationsbyer , hvor der ikke havde været byer før, bl. a. Skovsgård og Halvrimmen) *(Ø)*

stationsforstander no *stasjownsforstannër; (H) stasjownsforstanjër; (V), stasjowsforstajjër; (Ø)* (se forstander)

stativ no *statyw, æ s.,-ër, æ -ër; (Hs) statyw, -wê, -wër, -wërn; (V,Ø)*

statsbane no *statsbaên; (H,V,Ø)* (se bane)

statslig to *statslê; (H,V,Ø)*

statsminister no *statsministër; (H,V,Ø)* (se minister)

stav no *staw', æ s., staew, æ s.; (Hs) staw', stawwên, staw-w, stawwên; (V,Ø)*

stave uo *staew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær swæër åh staew poh æjnsmoel, åh Deh åssê swæër åh løes* = det er svært at stave på egnsmål, og det er også svært at læse) *(H,V,Ø)*

stavelse no *stawwêls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stawwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stavmur no *stawmuwr; (H,V,Ø)* (se mur) (bindingsværksmur) *(mannê oh Di Gammêl Goër blöw böwwê i stawmuwr* = mange af de gamle gårde blev bygget i bindingsværk) *(H,V,Ø)*

stavn no *stawn, æ s., stawn-n, æ s.; (Hs) stawn, +n, stawn-n, stawn+n; (V,Ø)*

stavnsbunden to *stawnsbonnên; (H) stawnsbonjên; (V) stawnsbojjên; (Ø) (jæn ka føel sæ stawnsbonjên, hwes æn ék ka få såll si huws* = man kan føle sig stavnbunden, hvis man ikke kan få solgt sit hus) *(V)*

stavnsbånd no *stawnsboên; (H) stawnsbånj'; (V) stawnsbuej'; (Ø)* (se bånd)

stavre uo *stawrër, stawrër, stawwërt, h. stawwërt; (H,V,Ø) (Deh bé'tê bar stawwërt oh stéh, Deh bæjêst, Deh hae lær* = det lille barn stavrede af sted, det bedste, det havde lært) *(H)*

stavsele no *stawsé-êl ; (Ø)* (seletøj til mindre heste) (se sele)

stearin no *stérijn, æ s.; (Hs) stérijn, -ê; (V,Ø)*

stearinlys no *stérijnlyjs; (H,V,Ø) (yewltræê ska ha Gott mæh stérijnlyjs* = juletræet skal have godt med stearinlys) *(V,Ø)*

sted no *stéh, æ s., stéhër, æ s.; (Hs) stéh, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stedbarn no *stébåê; (H) stébåhn; (V;Ø)* (se barn)

stedbunden to (omskr. t.: *bunnê/bonjên/bojjên té sté-ê* = bunden til stedet) *(H/V/Ø)*

steddatter no *stehDottër; (H,V,Ø)* (se datter)

stede uo *stæej, -ër, stæj', ær stæj'; (H,V,Ø)* (*Di stæj' ham té hwiel, poh kærkGoërn* = de stedte ham til hvile på kirkegården) *(V,Ø)*

stedfar no *stehfåër; (H,V,Ø)* (se far)

stedfortræder no *stéfortræër, æ s., +r, æ +r; (Hs) stéfortræër, -n, +r, +r; (V,Ø) (Deh ær råê mæ æn stéfortræër, hwes æn sku blyew syew* = det er rart med en stedfortræder, hvis man skulle blive syg) *(V,Ø)*

stedfæste uo (omskr. t.: *fin-n/fénj/ fé-êj uw oh hwoê/hwæj/hwæj nøej béfinnër/béfénjër/béféjjër sæ* = finde ud af, hvor noget befinder sig) *(H/V/Ø)*

stedkendt to (omskr. t.: *kæn'/kænj'/kæj' poh sté-ê* = kendt på stedet) *(H/V,Ø)*

stedmor no *stehmuër; H,V,Ø) (æn stehmuër ka såmæn' åssê wæër Guê* = en stedmoder kan såmænd også være god) *(H,V,Ø)* (se mor)

stednavn no (omskr. t.: *nawn poh æn/æ sté'* = navn på stye sted) *(Hs/Hn,V,Ø)*

stedsans no *stehsans; (H) stehsånjs; (V) stehsåjs; (Ø)* (se sans) *(Dær ær mannê kwinfolk, som ét hår nuên stehsans, Deh ær ét hiel så Gal mæ æ manfålk* = der er mange kvinder, som ikke har nogen stedsans, det er ikke helt så galt med mandfolkene) *(H)*

stedse bio (omskr. t.: *nøej som blywwër wéh* = noget, som bliver ved) *(H/V/Ø)*

stedsegrøn to (omskr. t.: *plåntër/plånjtër/plåjtër åh træër, såm ær Grön-n hielê oër* = planter og træer, som er grønne hele året) *(H/V/Ø)*

stedsevarende to (omskr. t.: *nøej såm blywwër wéh* = noget, som bliver ved) *(H/V/Ø)*

stedsøn no *stéhsön; (H,V,Ø)* (se søn)

stedsøster no *stésøstër; (H,V,Ø)* (se søster)

stedvis bio (omskr. t. f. eks.: *hær åh Dær* = her og der) *(H,V,Ø) (uwsewtn for wéër ær, at Deh wél ræjn hær åh Dær* = udsigten for vejret er, at det vil regne stedvis) *(V,Ø)*

steg 1 no *stieg, æ s., stieg, æ s.; (Hs) stieg; (Hn) stieg, -n, stieg, -n; (Øm) stiew, -ên, stiew, stiewên; (V,Øø)*

steg 2 no *sté-êg; -ên, sté-êg, -ên; (Øø)* (mindre pæl, tilspidset og til at slå ned i søbund. Bundgarnspæl)

stege uo *stieg, -r, stjegt, h. stjegt; (H) stiew, -ër, stjæwt, h. stjæwt; (V,Ø) (a wil ha stæwt flæsk mæ pesillêsows* = jeg vil ha stegt flæsk med persillesovs) *(V,Ø)*

stegefedt no *stiegfjæt; (H) stiewfjæt; (V,Øø) stiegfjæt; (Øm)* (se fedt)

stegeflæsk no *stiegflæsk; (H) stiewflæsk; (V,Øø)* stiegflæsk; *(Øm)* (se flæsk)

stegepande no *stiegpåen, æ stiegpåen; (Hs) sti-iwpåenj, +nj, -ër, -ërn; (V) sti-iwpå-êj, sti-iwpåjjên, sti-iwpåjjër, -n; (Ø)* (se pande)

stejl to *stæj'l; (H,V,Ø) (Dæj bak ær for stæj'l té åh sykêl op oh* = den bakke er for stejl til at cykle op ad) *(Ø)*

stejle uo *stæjl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Deh ær ét sjow åh sit poh æn hæjst, hwes Dænj stæjlër* = det er ikke sjovt at sidde på en hest, hvis den stejler) *(V)*

stel no *stæl, æ s., stæl, æ s.; (Hs) stæl, -lê, stæl, -lên; (V,Ø) (hwes jæn wil laew sijn ijn sykkêl, så ka jæn Gott kyeb stæl åh hjuwl åh peDalër åh styjr åh kæêd åh så widër, åh så sæt Deh hiele sammêl* = hvis man vil lave sin egen cykel, så kan man godt købe stel og hjul og pedaler og styr og kæde osv, og så sætte det hele sammen) *(H,V,Ø)*

stemme 1 no *stæm-m, æ s., stæmmër, æ s.; (Hs) stæm-m, stæmmên, stæmmër, stæmmërn; (V,Ø)* (valgstemme)

stemme 1 uo *stæm-m, stæmmër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (stemme til valg) *(Deh ær træls, nær Dær ék ær nuen Guê politikër-r åh stæm-m poh* = det er træls, når der ikke er

nogen gode politikere at stemme på) *(V,Ø)*

stemme 2 no *stæm-m, æ s., stæmmër, æ s.; (Hs) stæm-m, stæmmên, stæmmër, stæmmërn; (V,Ø)* (f. eks. menneskestemme) *(wé kånsértên i Oxhålm kærk war Dær æn sopran mæ æn Guê stæm-m, såm jæn Gott ku ha høt læeng poh* = ved koncerten i Oxholm kirke var der en sopran med en god stemme, som man godt kunne have hørt længe på) *(V,Ø)*

stemme 2 uo *stæm-m, stæmmër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (trykke imod, stemme vand op osv.) *(we Di Gammêl wånjmøllër blöw Dær lawwê æn mølDam, såm wånjê ku blyew stæmt op i* = ved de gamle vandmøller blev der lavet en mølledam, som vandet kunne blive stemt op i) *(V)*

stemmebånd no *stæmbåên; (H) stæmbånj'; (V) stæmbuj'* (se bånd)

stemmejern no *stæmjaeên; (H,V,Ø)* (se jern) *(Deh ær Gott mæ en stæmjaên, nær Deh béhöws* = det er godt med et stemmejern, når det behøves) *(H)*

stemmeret no *stæmræt; (H,V,Ø)* (se ret) *(stæmræt for ål wowsên borgër-r ær jæn oh æ béténgêlsër for æn Gue Demokratij, mæn Det ær ék Dæn jænnest* = stemmeret for alle voksne borgere er én af betingelserne for et godt demokrati, men d(V,Ø)et er ikke den eneste) *(Hs)*

stemmeseddel no *stæmsæddêl; (H,V,Ø)* (se seddel)

stemning no *stæmning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stæmning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di war ættërhånjên blöwwên Gott full, så stæmningên war höw* = de var efterhånden blevet godt fulde, så stemningên var høj!) *(V)*

stemningsmenneske no *stæmningsmænnêsk; (H) stæmingsmænjêsk; (V) stæmningsmæjjêsk; (Ø)* (se menneske) *(æn stæmningsmænnêsk ka horti skywt i stæmning fråh Deh Gue té Deh minnër Gue åh tabaew ijæn, åh Deh ka wæër swær for ajjër åh føllê mæ té* = et stemningsmennesk kan hurtigt skifte i stemning fra det gode tilo det mindre gode og tilbage igen, og det kan være svært for andre at følge med til) *(H)*

stempel no *stæm'pêl, æ s., stæm'plër; æ s.; (Hs) stæm'pêl, stæm'plê, stæm'plër, -n; (V,Ø)*

stemple uo *stæmpêl, stæmplër, stæmplê, h. stæmplê; (H,V,Ø)*

stemt to *stæmt; (H,V,Ø) (a ær mjest stæmt for åh Gi æ'tër* = jeg er mest stemt for at give efter) *Hs)*

sten no *stien, æ s., stien, æ s.; (Hs) stien, +n, stien, +n; (V,Ø)*

stenalder no *stienållër; (H,V,Ø)* (se alder)

stenbider n *stienbiddër; (H) stienbijjër; (V,Ø) (stienbiddër rogn ær æn Gue teng, mæn æ fesk ær ét vær åh spijs* = stenbiderrogn er en god ting, men fisken er ikke værd at spise) *(Hs)*

stenbro no *stienbrow; (H,V,Ø)* (se bro) *(i Dæn Gammêl tij', nær Di snakkê åm stienbrow', så tint Di poh æn Gårsplas mæh pikstien åh brostien* = i den gamle tid, når de snakkede om stenbro, så tænkte de på en gårdsplads med piksten og brosten) *(H) (åh løew poh æ stienbrow ær blöwwên æn uwtrøk for åh bow i æ byjmiljøê i mohsætning té lywwê poh lannê* = at leve på stenbroen er blevet et udtryk for at bo i bymiljøet i modsætning til at bo på landet) *(Hs)*

stendige no *stienDieg; (H,V,Ø) (Dær ær mannê fijn Gammêl stienDiegër uw öwwër lanjskabê, åh Di ær Gue løêwstéhër for mannê Dyjjê, plånjtër, sommërfoewl, ensektër mm.* = der er mange fine gamle stendiger ud over landskabet, og de er gode levesteder for mange dyr, plantër, sommerfugle, insekter mm.) *(V)*

stendysse no *stienDys-s; (H,V,Ø)* (se dysse) *(Dær ær mannê Grawhøew mæstienDyssër i æ herrê* = der er mange gravhøje med stendysser i herredet) *(Hs)*

stendød no *stienDøh; (H,V,Ø) (jæn ka æntên wæër Døh, som æn sel' hællër wæër stienDøh, Do moh siel åm-æ* = man kan enten være død, som en sild eller stendød, du må selv om det) *(H,V,Ø)*

stenet to *stienê; (H,V,Ø) (hans Gue forslaw fal poh stienê Groj'* = hans gode forslag faldt på stemet grund) *(Ø) (Deh ær Grim åh tink poh, at Di nuên stéhër i wærdên Dæn Daw i Daw ka Døêm nuên té åh blyew stienê* = det er grimt at tænke på, at de nogen steder i verden den dag i dag kan dømme nogen til at blive stenet) *(V,Ø)*

stenfisker no *stienfeskër; (H,V,Ø)* (se fisker)

stengrund no *stienGrun'; (H) stienGronj; (V) stienGroj'; (Ø)* (se grund) *(poh stienGron-n i æ haw ær Dær æn massê lyw; Deh ær æn Guê teng for bioloGiên, åh såmæn' åssê for wos ajjër* = på stengrunde i havet er der en masse liv; det er en god ting for biologien, og såmænd også for os andre) *(Hs)*

stenhugger no *stienhoGGër, æ s., stienhoGGër-r, æ stienhoGGër-r; (Hs) stienhoGGër, -n, stienhoGGër-r, stienhoGGërn; Hn) stienhowwër, -n, stienhowwër-r, stienhowwërn; (V,Ø)*

stenhøj no *stienhyw'; (H) stienhöw; (V,Ø)* (se høj) *(Deh ka wæër kjön mæh æn stienhyw' i æ haew* = det kan være kønt med en stenhøj i haven) *(Hs)*

stenhård to *stienhoër; (H,V,Ø) (*omskrivves også til *hoër såm stien* = hård som sten) *(H,V,Ø)*

stenkiste no *stienkiest; (H,V,Ø)* (se kiste) *(jæn ka ænno fé-êj Gammêl wæjbrowwër, böwwê som stienkiestër öwwër mejjër wåejløeb* = man kan endnu se gamle vej-broer, bygget som stenkister over mindre vandløb) *(Ø)*

stenpikker n *stienpikkër; (H,V,Ø)* (fugl, der lever i klipper og strandenge)

stenrev no *stienröw; (H,V,Ø)* (se rev) *(jæn ska wowt sæ for stienröw, hwes-æn ær uew mæh sinj motorboêd* = man skal vogte sig for stenrev, hvis man er ude med sin motorbåd) *(V,Ø)*

stenrig to *stienrieg; (H,V,Ø) (hwes jæn ær fattê som æm kærkrot, så ka jæn Gott Drøem åm åh blyew stienrieg énGång* = hvis man er fattig, som en kirkerotte, så kan man godt drømme om at blive stenrig engang) *(V,Ø)*

stensætning no *stiensætning; (H,V,Ø)*

stente no *stænt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stænt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn stænt ær æn slaws trapstieg öwwër hæjn åh stienGæër* = en stente er en slags trappestige over hegn og stengærder) *(H,V,Ø)*

stentøj no *stientöw; (H,V,Ø)* (se tøj) *(stientöw ær réjti Gott té åh laew kåppër, tallerknër, faêd osv. oh* = stentøj er rigtig godt til at lave kopper, tallerkner, fade osv. af) *(H,V,Ø)*

steppe no *stæp, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stæp, -ên; -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær Dæj Gammêl histår'rê åm at Di ræj' uw öwwër stæppërn* = det er den gamle historie om, at de red ud over stepperne) *(V,Ø)*

steppe uo *stæp, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (iërn ær réjti Gue té åh stæp, nær Di ska Dåjs* = irerne er rigtig gode til at steppe, når de skal danse) *(Ø)*

sti 1 no *böwl, æ b., bøewl, æ b.; (Hs) böwl, -ê, böwwêl, böwln; (V,Ø)* (indelukke i stalden til husdyr)

sti 2 no *stij', æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stij', -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (gang- eller cykelsti)

stifinder no *stifennër, æ s., stifennër-r, æ s.; (Hs) stifennër, -n, stifennër-r, -n; (Hn) stifénjër, -n, stifénjër-r, -n; (V) stiféjjër, -n, stiféjjër-r, -n; (Ø) (i Gammêl Daew war æn stifennër æn inDijanër, som war Gue té åh fen-n wæj, no ær-æ åssê æn ikohn, jæn ska trøk poh, for åh fen-n ront i sijn kompjutër* = i gamle dage var en stifinder en indianer, som var god til at finde vej, nu er det også en ikon, man skal trykke på, for at finde rundt i sin komputer) *(H)*

stift 1 no *stéft, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) steft, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Da haj sku slå stéftn i, ramt haj i stéhê fengërn, Deh Gjow aw* = da han skulle slå stiften i, ramte han i stedet fingeren, det gjorde av) *(Ø)*

stift 2 no *stéft, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) steft, -ê, -ër, -ërn; (Hn.V,Ø) (lanjê ær énjDiêl i ti stéftër mæ æn biskop i tåppên oh hwæër, åh Dær ær åssê jæn i Grönlanj'* = landet er indelt i ti stifter med en biskopå i toppen af hver af dem, og der er også en i Grønland) *(V)*

stifte uo *stéft, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (i towtusindåhfæm blöw wor foréning steftê* = i 2005 blev vor forening stiftet) *(H,V,Ø)*

stiftelse no *stéftêls; æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stéftêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (hwes Do Goër roj' i byjërn åh sijjër op poh huwsên, så ka Do somtijjër sij æ skelt mæh "stéftêls"; Deh ka wæër f.eks. æn "stéftêls for Gammêl, oGywt adêli jomfruër"* = hvis du går rundt byerne og ser op på husene, så kan du sommetider se et skilt med "stiftelse"; det kan være f. eks. en "stiftelse for gamle , ugifte adelige jonfru-er) *(Ø)*

stifter no *stéftër, æ s., -r, æ -r; (Hs) stéftër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hanj war stéftër oh fonDên té æjnssprogêns bé-wårêls, mæn Deh hjalp ék så möj'* = han var stifter af fonden til egnssprogenes bevarelse, men de hjelp ikke så megetl) *(V)*

stifttand no *stiftæn'; (H) stiftænj; (V) stiftæj'; (Ø)* (se tand)

stigbøjle no *stigbøjl; (H) stigböwl; (V,Ø)* (se bøjle)

stige no *stieg, æ s., -ër, æ s.; (Hs) stieg; (Hn) stiej, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di Gammêl sku hål-l sæ fråh stiejër, Di ku Drat niër oh Dæm åh knæk halsn* = de gamle skulle holde sig fra stiger, de kunne dratte ned af dem og knække halsen) *(V,Ø)*

stige uo *stieg, -ër, stég, ær stégên; (H) stiej, -ër, stéj, ær stéjên; (V,Ø) (haj war Dæj føest té åh stiej uw oh sængêhalmn, nær kokkên Gålt* = han var den første til at stige ud af sengehalmen, når kokken (hanen) galede) *(Ø)*

stigning no *stigning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stigning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (wi ær ét forwænt mæ stæjl stigningër hæër wé wos* = vi er ikke forvendt med stejle stigninger, her ved os) *(H)*

stik 1 no *sték, æ s., sték, æ s-; (Hs) sték, -kê, sték, -kên; (V,Ø)* (eks. bi-stik)

stik 2 no *sték, æ s., sték, æ s-; (Hs) sték, -kê, sték, -kên; (V,Ø)* (kortudtryk) *(hon war Guê té åh spel kwot, hon tow åltijjër stékkên hjæm'* = hun bvar god til at spille kort, hun tog altid stikkene hjem) *(V,Ø)*

stik bio, to *sték; (H.V.Ø) (a war uw åh sykêl, åj wéjjên war sték imoh'* = jeg var ude at cykle, og vinden var stik imod) *(Ø)*

stikflamme no *stékflam; (H,V,Ø)* (se flamme)

stikke uo *sték', stékkër, stak, h. stokken; (H,V,Ø) (haj ær blöwwên stokkên oh æn hwæps* = han er blevet stukket af en hveps) *(Ø)*

stikkelsbær no *stékkêlsbær; (H,V,Ø)* (se bær)

stikkelsbærbusk no *stékkêlsbærbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

stikkelsbærsyltetøj no *stékkêlsbærsølt; (H) stékkêls-bærsøltêtöw; (V,Ø)*

stikkontakt no *stékkontakt; (H,V,Ø)* (se kontakt)

stikle uo *stékkêl, stéklër, stékêlt, h. stékêlt; (H,V,Ø) (a töws, Deh ær søj' åh stékêl té fålk* = jeg synes, det er synd at stikle til folk) *(V,Ø)*

stikleri no *stéklërij, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stéklërij, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stikling no *stékling, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stékling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj fék sæ nuên stéklingër fråh hans naeboh té åh plånjt i sijn haew* = han fik sig nogle stiklinger fra sin nabo til at plante i sin have) *(V)*

stikpille no *stékpel-l; (H,V,Ø)* (se pille) *(Deh war træls åh høër poh Di stékpéllër* = det var træls at høre på de stikpiller) *(H,V,Ø)*

stikprøve no *stékprøew; (H,V,Ø)* (se prøve)

stiktosset to *stéktossê; (H,V,Ø)*

stil no *stijl, æ s., stijêl, æ s.; (Hs) stijl, -n, stijêl, -n; (V,Ø)*

stile uo (omskr. t.: *ræt hænwænnêls/hæjwæjjêls té* = rette henvendelse til) *(H,V,Ø)*

stilebog no *stieêlboeg; (H,Øm) stiêlboew; (V,Øø)* (se bog)

stilfærdig to *stélfærDi; (H,V,Ø) (han war æn stélfærDi natuwr* = han var en stilfærdig natur) *(H)*

stilhed no *stélhêd, æ s.; (Hs) stélhêd, -ên; (Hn) stélhê, -n; (V,Ø) (Di mennês ham mæ tow minuttërts stélhê* = de mindes ham med to minutters stilhed) *(V,Ø)*

stilk no *stélk, æ s., stélk, æ s.; (Hs) stélk, -ên, stélk, -ên; (Hv,V,Ø) (nuên mienër, at tomatër poh stélk smawwër béjjër* = nogle mener, at tomater på stilk smager bedre) *(V,Ø)*

stillads no *stélla'es, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stélla'es, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (stélla'esê ska stå' Gott åh sékkër, hwes ek, så ka Dær skie olykkër* = stilladset skal stå godt og sikkert, hvis ikke, så kan dfer ske ulykker) *(V,Ø)*

stille to *stél-l; (H,V,Ø) (Di stow åh soh uw öwwër Deh stél-l woj'* = de stod og så ud over det stille vand) *(Ø)*

stille uo *stél-l, stéllër, stélt, h. stélt; (H,V,Ø) (wi hår stélt klåkkên fræm té sommërtij* = vi har stillet klokken frem til sommertid) *(V,Ø) (a sku sté-êl té æn kammëratli samtaêl* = jeg skulle stille til en kammeratlig samtale) *(H,V,Ø)*

stiller no *stéllër, æ s., -ê, æ -ê; (Hs) stéllër, -n, -ê, -n; (V,Ø) (ham hår a tillij téh, så ham ær a stéllër for té kommunêwallê i Jammërbowt* = ham har jeg tillid til, så ham er jage stiller for til kommunevalget i Jammerbugt) *(V,Ø)*

stillesiddende to (omskr. t.: *nøej, jæn ska sé-êj stél-l téh* = noget, man skal sidde stille til) *(H,V,Ø)*

stillestående to (omskr. t.: *Go i stå'* = gå i stå) *(H,V,Ø) (uwwéklingên war Goê i ståh* = udviklingen var gået i stå) *(V,Ø)*

stilling no *stélling, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stélling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (han war kommê té åh sé-êj i æn awwê stélling* = han var kommet til at sidde i en akavet stilling) *(H)*

stillingtagen no (omskr. t.: *åh ta stélling téh* = at tage stilling til) *(H,V,Ø)*

stilløs to (omskr. t.: *ét/ék åh ha stiel* = ikke at have stil) *(H/V,Ø) (Dær war ék stiel öwwër Dæj måêd haj GebærDê sæ poh* = der var ikke stil over den måde, han gebærdede sig på) *(V,Ø)*

stilne uo *stéln, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Dær war möj' spétakkêl i skuêlklassên, mæn té slut stéln Deh Da oh* = der var meget spektakkel i skoleklassen, men til slut stilnede det da af) *(V,Ø)*

stilstand no *stélstan', æ s., stélstan-n, æ s.; (Hs) stélstanj', -ên, stélstanj-j, stélstanjên; (V,Ø)* (omskr. t.: *nøej stor stel-l* = noget står stille) *(H,V,Ø) (böwwërijê oh huews stor stel-l for tijjên* = byggeriet af huse står stille for tiden) *(V,Ø) (Dær ær stélstan' i bøggërijê noh* = der er stilstand i byggeriet af huse nu) *(Hs)*

stiltiende to *stéltijjên; (H,V,Ø) (han Gék stéltijjên mæh té æ* = han gik stiltiende med til det) *(H)*

stime no *stiem, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stiem, -n, -ër, -ërn; (Hn) stijm, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æ sil' kam i stiemër* = sildene kom i stimer) *(Hs)*

stimle uo *stémmêl, stémlër, stémmêlt, h. stémmêlt; (H,V,Ø) (æ fudbålspéllër-r stémmêlt sammêl åm æ Dommër for åh protestiër* = fodboldspillerne stimlede sammen om dommeren for at protestere) *(Hs)*

sting no *sténg', æ s., sténg, æ s.; (Hs) sténg', -ê, sténg', æ s.; (V,Ø) (Dowtërn syéjjê soërê mæh fæm sténg'* = lægen syede såret med fem sting) *(H,V,Ø)*

stinke uo *stink, -ër, stånk, h. stonkên; (H,V,Ø) (Dær ær ét nøej, Dær stinkër som råddên fesk* = der er ikke noget, der stinker som rådden fisk) *(H)*

stirre uo *stéër, stéër, stéër, h. stéër; (H,V,Ø) (hoj war hiel fortawt, hoj baër såt åh stéër uw oh wæjjê-ê* = hun war helt fortabt, hun bare sad og stirrede ud af vinduet) *(Ø)*

stiv, stive to *styw', styew; (Ø) (Di ær styew oh Drok', nær Di Goër té fæjst* = de er stive af druk, når de går til fest) *(H)*

stivbenet to *stywbienê* el. *stywbjænnê; (H,V,Ø) (hanj war blöwwên nøej stywbjænnê, Dænj Gammêl* = han var blevet noget stivbenet, den gamle) *(V)*

stive uo *styew, -wër, stywwê, h. stywwê; (H,V,Ø) (a hår stywwê tagê oh mæ æn stolp* = jeg har stivet taget af med en stolpe) *(Hn)*

stivelse no *stywwêls, æ s.; (Hs) stywwêls, -n; (V,Ø) (nær Dær blöw waskê töw, sku Dær stywwêls i æ wan', så blöw æ töw ét så kröllê, åh Deh war næmmër åh stryeg* = når der blev vasket tøj, skulle der stivelse i vandet, så blev tøjet ikke så krøllet, og det var nemmere at stryge) *(Hs)*

stiver no *stywwër, æ s., stywwër-r, æ s.; (Hs) stywwër, stywwërn, stywwër-r, stywwërn; (V,Ø)*

stivfrossen to *stywfrossên; (H,V,Ø) (mæ Deh klima, wi hår fåt, ær-æ snår læng sijjên a hår wot stywfrossên* = med det klima, vi har fået, er det snart længe siden, jeg har været stivfrossen) *(V,Ø)*

stivhalset to *stywhalsê; (H,V,Ø) (haj war ék næm åh kom åm weh, haj war båêd stywhalsê åh forstokkê* = han var ikke nem at komme om ved, han var både stivhalset og forstokket) *(Ø)*

stivkrampe no *stywkramp; (H,V,Ø)* (se krampe) *(a hår ållër høt åm nuen, Dær hår hat stywkramp, mæn Deh blywwër wi jo åssê waksiniër for* = jeg har aldrig hørt om nogen, der har haft stivkrampe, men det bliver vi jo også vaccineret for) *(H,V,Ø*

stivnakket to *stywnakkê; (H,V,Ø)* (se nakke) *(hanj ær blöwwên stywnakkê poh fliër mohër, Deh Gammêl lyw* = han er blevet stivnakket på flere måder, det gamle liv) *(V)*

stivne uo *stywn, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

stivstikker no *stywstekkër; (H,V,Ø)* (se stikker)

stjerne no *stjaên, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stjaen, +n, stjannê, -rn; (V,Ø)*

stjernebillede no *stjaênbillêd; (H) stjaênbéllê; (V,Ø)* (se billede) *(Deh ær sjow åh kik poh stjaênbéllër, åh Dær ær så mannê oh Dæm* = det er sjowt at kigge på stjernebilleder, og der er så mange af dem) *(V,Ø)*

stjernegal to *stja-ênGal; (H,V,Ø) (han war hiel tåssê, ja, ahan war stja-ênGal* = han var helt tosset, ja, han var stjernegal) *(H)*

stjernehimmel no *stjaênhemmêl; (H,V,Ø)* (se himmel)

stjerneklar to *stjaênklåër; (H,V,Ø) (Deh ær næjstn åltijjër let Dijsê öwwër Danmark, så Deh blywwër sjallên réjti stjaênklåër* = det er næsten altid diset over Danmark, så det bliver sjældent rigtig stjerneklart) *(H,V,Ø)*

stjerneskud no *stjaênskod; (H,V,Ø)* (se skud)

stjernetåge no *stjaênto-êg; (H,V,Ø))* (se tåge)

stjæle uo *stjæel, stjæll'ër, stjal, h. stjåln; (H,V,Ø) (tyewknæjtn stajl mæh arm åh bien* = tyveknægten stjal med arme og ben) *(V,Ø)*

stjært no *stjat' æ s., stjattër, æ s.; (Hs) stjat', stjattên, stjattër, -n; (V,Ø)* (vognstang)

stjålen, stjålent to *stjohlên, stjohlên; (H,V,Ø) (hon sænt ham æn stjohlên yewkast* = hun sendte ham et stjålent øjekast) *(Hs)*

stodder no *stoddër, æ s., -r, æ -r; (Hs) stoddër, -n, -r, -n; (Hn) ståër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hanj ær æn søllê ståër* = han er en sølle stodder) *(V)*

stof no *ståf, æ s., ståffër, æ s.; (Hs) ståf, -fê, -ër, -ërn; (V,Ø) (oër ståf ka ha mannê bétydningër, matriaêl, töw, narkotika, nøêj jæn ska tink öwwër osw.* = ordet stof kan have mange betydninger, materiale, tøj, narkotika, noget man skal tænke over) *(H)*

stofskifte no *ståfskywt; (H,V,Ø)* (se skifte)

stok no *ståk, æ s., ståk, æ s.; (Hs) ståk,-kên, ståk, -kên (V,Ø) (haj æ nøej usekke poh bienên, så haj Goe mæh ståk* = han er noget usikker på benene, så han går med stok) *(Ø)*

stokdøv to *ståkDöw'; (H,V,Ø) (ståkDöw' war hanj ek, mæn Dær war ék lont ijæn* = stokdøv var han ikke, men der var ikke langt igen) *(V)*

stokkeslag no *ståkkêslaw; (H,V,Ø)* (se slag) *(for nuên hunjër or sijjên ku folk blyew straffê mæh ståkkêslaw, siel for småteng, sij mæ woër ywn* = for nogen hundrede år siden kunne folk blive straffet med stokkeslag selv for småting, set med vore øjne) *(V)*

stokrose no *ståkrues; (H,V,Ø)* (se rose)

stokværk no *ståkwærk; (H,V,Ø)* (se værk) *(ståkwærk ær*

Deh Gammêl or for etasjê, åh Deh hår nøej åh Gøër mæ bénningswærkhuews i fliër etasjër = stokværk er det gamle ord for etage, og det har noget at gøre med bindingswærkshuse i flere etager) *(H,V,Ø)*

stol no *stuel, æ stuel, stuel, æ stuel; (Hs) stuel', -n, stuel, stuln; (V,Ø)* (også støttebjælke i tagkonstruktion)

stole (på) uo *stoel, sto'lër, stolt'. h. stolt; (H,V,Ø) (Dæj slaws folk ka jæn stoel poh* = den slags folk kan man stole på) *(Ø)*

stolpe no *stålp, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stålp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stolpre uo*, stålpër, stålpër, stålpër, h. stålpër; (H,V,Ø) (Dæn bé'tê stålpër ront mæ sin bams æ'tër åh wæër kommê poh æ bien* = den lille stolprer rundt med sin bamse efter at være kommet på benene) *(Hs)*

stolt, stolte to *stålt; (H,V,Ø) (jæn ka nåk wæër stålt öwwër nøej, uddên åh wæër æn pralröw* = man kan nok være stolt over noget uden at være en pralrøv) *(H,V,Ø)*

stolthed no *stålthed, æ s.; (H) stålthed, -ên; (Hn) stålthe, -ên; (V,Ø)*

stop no *ståp, æ s., ståp, æ s.; (Hs) ståp, -pê, ståp, -pên; (V,Ø)*

stopfodre uo *ståpfuwwër; (H,V,Ø)* (se fodre) *(i Deh narli Frankrig ståpfuwwër Di æ Gjæs, åh så lawwër Di lewwërpostieg oh Dæm* = i det nordlige Frankrig stopfodrer de gæssene, og så laver de leverposteg af dem) *(H)*

stopfuld to *ståpful'; (H,V,Ø) (skuêl Gorên war ståpful' oh böën* = skolegården var stopfuld af skolebørn) *(V,Ø)*

stopfyldt to *ståpfyl'; (H,V,Ø)*

stopklods no *ståpklås; (H,V,Ø)* (se klods) *(i Deh jorforDielingsprosjækt, Di hae Gång i, wil-l jæn oh låsæjern ék wæër mæh; haj blöw ståpklås i Dæn sãew* = i det jordefordelingsprojekt, de havde gang i, ville een af lodsejerne ikke være med; han blev stopklods i den sag) *(Ø)*

stoplygte no *ståpløtt; (H) ståplyjt; (V,Ø)* (se lygte) *(nær jæn séjjër i bijln, så ær-æ ék næm åh sij åm ståplyjtërn lyjsër* = når man sidder i bilen, så er det ikke nemt at se om stoplygterne lyser) *(V,Ø)*

stopmæt to *ståpmæt; (H,V,Ø)*

stopning no *ståpning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) ståpning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stoppe 1 uo *stå'p, stå'ppër, stå'ppê, h. stå'ppê; (Hs) ståp', ståppër, ståppê, h. ståppê; (V,Ø) (min muër, hon stoppër mijn huesër* = min mor, hun stopper mine hoser) *(V,Ø)* (stoppe strømper)

stoppe 2 uo *stå'p, stå'ppër, stå'ppê, h. stå'ppê; (Hs) ståp', ståppër, ståppê, h. ståppê; (V,Ø) (stop no lie, hælsêns Go'æ for wit'* = stop nu lige, ellers går det for vidt) *(H,V,Ø)* (at standse)

stoppe 3 uo *stå'p, stå'ppër, stå'ppê, h. stå'ppê; (Hs) ståp', ståppër, ståppê, h. ståppê; (V,Ø) (a ka Got sta'p æ sæk hiel ful'* = jeg kan godt stoppe sækken helt fuld) *(Hs)* (proppe)

stoppenål no *stop'noel; (Hs) stoppênoel; (V,Ø)* (se nål)

stoppested no *ståpstéh; (H,V,Ø)* (se sted) *(Deh ær ék sjow åh stå wé ståpstéhê åh wéjnt, nær Det ræer kålt åh blæsër* = det er ikke sjovt, at stå ved stoppestedet og vente, når det er koldt og blæser) *(V)*

stoppet to *sta'pê el stå'pê; (H) stappê* el. *ståppê; (Ø) (Do ska ha skjowtên stappê éjjênfor i bowsërn* = du skal have skjorten stoppet indenfor i bukserne) *(Ø)*

stor, større, størst to *stu'ê, starrê, støst; (H) stu'e, størrê, töst; (V,Ø) (hans sko war starrê æn mijn* = hans sko var større end mine) *(H)*

storagtig to *stuêawti; (H,V,Ø) (Deh ær ék passên åh wæër stuêawti* = det er ikke passende, at være storagtig) *(H,V,Ø)*

storartet to (omskr. t. f. eks.: *Deh ær et/ék så tåssê* el. *Deh ær ék så réng-ng* = det er ikke så tosset el. det er ikke så ringe) *(H/V,Ø)*

stordrift no *stueDröwt; (H,V,Ø)* (se drift) *(Deh ær træls, at ålteng ska wæër stueDröwt, for åh blyew ajjërkéj'* = det er trækls, at alting skal være stordrift, for at kunne blive anerkendt) *(Ø)*

storebroder no *stuêbror; (H,V,Ø)* (se broder)

storetå no *stuetåh; (H,V,Ø)*

storhed no *stuërhéd, æ s.; (Hs) stuërhéd, -ên; (Hn) stuërhé; (V,Ø) (stuërhéd står for fal'* = storhed står for fald) *(H)*

storhedsvanvid no *stuërhédswanwid; (H) stuërhédswanjwi; (V) stuërhédswajwi; (Ø)* (se vanvid) *(stuërhédswanwid kommër jæn ét lont mæ poh wor æjn* = storhedsvanvid kommer man ikker langt med på vor egn) *(H)*

storhjerne no *stuërhjaên; (H,V,Ø)* (se hjerne)

stork n *stårk; (H,V,Ø)*

storke uo *stårk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (ongërn stårkê hjæm fræh æ skuêl* = ungerne storkede hjem far skole)

(H)

storkenæb n *stårknæêb; (H,V,Ø)* (plante)

storkerede no *stårkré-ê; (H,V,Ø)* (se rede)

storkommune no *stuêkommueên; (H,V,Ø)* (se kommune)

storladen to *stuêladdên; (H,V,Ø) (haj war mijê stuêladdên æn Gott war* = han var mere storladden end godt var) *(Ø)*

storm no *stårm, æ s., stårm-m, æ stårm-m; (Hs) stårm, -n, stårm-m, stårmn; (V,Ø)*

stormagt no *sturmagt; (H) stuemajt; (V,Ø)*

stormangreb no *stårmanGréb; (H,V,Ø)* (se greb)

storme uo *stårm-m, stårmër, stårmê, h. stårmê; (H,V,Ø)*

stormflod no *stårmfloed; (H) stårmfloh'; (V,Ø)* (se flod) *(æn sjallên Gång ka-æ stårm åh wæër krafti höwwåêj poh sam-m tij'. Deh ka Gi stårmfloh' mæ GewalDi öwwërswømmêlsër* = en sjælden gang kan det storme og være kraftigt højvande på samme tid. Det kan give stormflod med gevaldige oversvømmelser) *(Ø)*

stormfuld to *stårmful; (Deh war æn stårmful æ'tëror* = det var et stormfuldt efterår) *(H)*

stormkrog no *stårmkroeg; (H) stårmkroew; (V,Ø)* (se krog)

stormløb no *stårmløêb; (H,V,Ø)* (se løb) *(Deh war som åm bølgërn lawwê stårmløêb moh Bolbjær* = det var som om bølgerne lavede stormløb mod Bulbjerg) *(V,Ø)*

stormmåge n *stårmmåeg; (H,V,Ø)*

stormpisket to *stårmpiskê; (H,V,Ø) (Deh war ættëroër, åh hawwê war stårmpiskê* = det var efterår, op havet var stormpisket) *(V,Ø)*

stormskridt no *stårmskrit'; (H,V,Ø)* (se skridt)

stormvarsel no *stårmwarsêl; (H,V,Ø)* (se varsel)

stormvejr no *stårmwérlê; (H) stårmwé-ër; (V,Ø)*

storryger no *stuërøgër; (H,V,Ø)* (se ryger) *(a kéj æn stuërøgër, som røeg liså mannê siGarettër haj ku noh; Deh såe haj i al fal'* = jeg kendte en storryger, som røg ligeså mange cigaretter, han kunne nå; det sagde han i alt fald) *(Ø)*

storsejl no *stuërsæjl; (H,V,Ø)* (se sejl) *(stuesæjlê poh Di Gammêl sæjlskieb war Deh néjjêst sæjl poh stuemastn* = storsejlet på de gamle sejlskibé var det nederste sejl på stormasten) *(V,Ø)*

storsindet to *stuesinnê; (H) stuesénjê; (V) stu-ërséjjê; (Ø)* (at være stor på den, forfængelig, hovmodig) *(Di war så stuesénjê, at Di ék wil sæej Go Daw té Djær fattê naboër* = de var så hovne, at de ikke ville sige god dag til deres fattige naboer) *(V)*

storslået to *stuërsloê; (H,V,Ø) (Deh blöw æn stuërsloê bröllopsGil-l* = det blev et storslået bryllupsgilde) *(H)*

storsnudet to *stursnudê; (H) stursnuwwê; (V,Ø)*

storstilet to *stuêstijlê; (H,V,Ø) (Deh war Gott nåk æ stuêstijlê arngsêmang* = det var godt nok et storstilet arrangement) *(H,V,Ø)*

storstue no *stuêstoew; (H,V,Ø)* (se stue) *(æ stuêstoew, Deh ær åssê Dæn pæên stoew* = storstuen, det er også den pæne stue) *(Hs)*

stortromme no *stuêtroom-m; (H,V,Ø)* (se tromme) *(nær lywGarDên trækkër op, så ær Dær æn stuêtroom-m mæh i orkæstrê* = når livgarden trækker op, så ær der en stortromme med i orkestret) *(V,Ø)*

stortrøje no *stuetrøej; (H,V,Ø)* (se trøje)

storvask no *stuêwask; (H,V,Ø)* (se vask)

stovt to *ståut* el. *ståwt; (H,V,Ø) (haj war æn ståut Gammêl maj'* = han var en stout gammel mand) *(Ø)*

strabadser no *strabassër; (H,V,Ø)*

straf no *straf, æ s; (Hs) straf, -fên; (V,Ø) (no åm Daew töws politikërn, at straf for ål slaws forbryjdêlsër ska blyew strængër* = nu om dage synes politikerne, at strafd for alle slags forbrydelser skal blive strengere) *(V,Ø)*

strafbar to *strafbar; (H,V,Ø)*

straffe uo *straf, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (jæn ka somtijjër kom té åh tink poh, hwa Gronjên ær, té at fålk blywwër straffê?* = man kan somme tider komme til at tænke på, hvad grunden er, til at folk bliver straffet?) *(V)*

straffeattest no *strafattæst; (H,V,Ø) (a fék ænGång æn strafatæst fra poltiê, hwor Di skröw, at Dæm békénj, så hae a ék béGåe noej ulowli* = jeg fik engang en straffeattest fra politiet, hvor de skrev, at dem bekendt, så havde jeg ikke begået noget ulovligt) *(V)*

straffefange no (se fange)

straffekast no *straffêkast; (H,V,Ø)* (se kast) (håndboldudtryk)

straffesag no *stafsäg; (H,V,Ø)* (se sag)

straffespark no *straffêspark; (H,V,Ø)* (se spark) (fodbold-udtryk)

straffri to (omskr. t.: *åh blyew frij for straf* = at blive fri for straf) *(H,V,Ø)*

straks bio *strags; (H,V,Ø) (næj béttê wæn, Deh ka ét wint té poh toesDa, Deh ska Gøërs strags* = nej lille ven, det kan ikke vente til på torsdag, dety skal gøres straks) *(V,Ø)*

stram, stramme to *stram', stram-m; (H,V,Ø) (Deh ær nuên stram-m bowsër, hon hår fåt sæ* = det er nogen stramme bukser, hun har fået sig) *(H,V,Ø)*

stramaj no *stramaj' æ s.; (Hs) stramaj', -ê; (V,Ø) (stramaj', Deh ær nøej ståf oh æn slaws, som jæn ka broDiër poh* = stramaj, det er noget stof af en slags, som man kan brodere på) *(H,V,Ø)*

strammer no *strammër, æ s., -r, æ -r; (Hs) strammër, -n, -r, -n; (V,Ø) (æn strammër ær æn politikër, som åltijjër töws, at lowwên ska lawwes hoër-r* = en strammer er en politiker, som altid synes, at lovene skal laves hårdere) *(V,Ø)*

stramtandet to *stramtannê; (H) stramtanjê; (V) stramtajjê; (Ø) (mannê oh Di Gammêl lærénjër war nuên stramtannê tantër* = mange af de gamlle lærerinder var nogen stramtandede tanter*) (V)*

strand no *strå-ên, æ s., stråên, æ s.; (Hs) strå-ên, strån+n, stråên, strån-n; (Hn) stråjn', stråjn'ên, stråên, strån+n; (V) stråj', stråj'jên, stråêj, stråjjên; (Ø)*

strande uo *stran-n, strannër, strannê, ær strannê; (H) straenj, stranjër, stranjê, ær stranjê; (V) straej, strajjër, strajjê, ær strajjê; (Ø) (Dær ær lawwê æn kårt öwwër, hwæj skiebên ær stranjê jæm'mêl æn ræk oër, åh Deh ær mannê, ska a sæej* = der er lavet et kort over, hvor skibene er strandet gennem en række år, og det er mange, skal jeg sige) *(V)*

strandfoged no *stråênfowwê; (H) stråênfoê; (V,Ø)* (se foged)

stranding no *stråning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stråning, -n, -ër, -ërn; (Hn) strånjing, -ên, -ër, -ërn; (V) stråjjeng, stråjjengn, stråjjengër, stråjjegërn; (Ø) (Dær Goër mannê histår'rër åm stråningër i Gammêl Daew, åh Di ær ét kjönn ålsammêl* = der går mange historier om strandinger i gamle dage, og de er ikke kønne allesammen) *(H)*

strandingsgods no *stråningsGos; (H,V,Ø)* (se gods)

strandkant no *strånkant; (H) strå-ênkåjnt; (V) stråejkånt; (Ø)*

strandskade n *stråênskaêd; (H) stråejskae; (V,Ø);*

strandvasker no *stråenwaskër; (H) stråenjwaskër; (V) stråejwaskër; (Ø) (Deh ær ék hiel hyewli åh fé-êj æn stråejwaskër* = det er ikke helt hyggeligt, at finde en strandvasker) *(Ø)*

streg no *strég, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) strég; (Hn) strég, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

strege uo *stréêg, -ër, -ê, ær -ê; (H,V,Ø) (Deh ær Gott åh blyew stréêgê uw i æ kontoboeg wé æ kjøman', så ær jæn kwit ijæn* = det er godt at blive streget ud i kontobogen ved købmanden, så er man kvit igen) *(Hs)*

stregmål no *strégmoêl; (H,V,Ø)* (se mål) *(tåpmoêl ær bæjjër æn strégmoêl, hwes æn ska kyêb énj'* = topmål er bedre end stregmål, hvis man skal købe ind) *(V)*

strejf no *ströjf; (H,V,Ø)*

strejfe 1 uo *ströjf, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (de to udtryk 1 og 2 bruges i flæng om dyr og mennesker)

strejfe 2 uo (ej H) *stroew, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)* (de to udtryk 1 og 2 bruges i flæng om dyr og mennesker)

strejke uo *stræjk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær træls, hwes Di stræjkër poh jaæ bahn+n* = det er træls, hvis de strejker på jernbanen) *(V,Ø)*

streng no *stræng', æ s., stræng-ng, æ s.; (Hs) stræng', -ên, stræng-ng. strængên; (V,Ø)* (på guitar)

streng to *stræng'; (H,V,Ø)*

strenge (sig an) uo *stræng, -ër, -t, hår strængt sæ an; (H,V,Ø) (*også *ta sæ sammên* = tage sig sammen) *(H,V,Ø)*

stribe no *strieb, æ s., -ër, -ërn; (H) strieb, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stribe uo *strieb, -ër, striebê, h. striebê; (H,V,Ø) (Di striebër wæjjen oh* = de striber vejen af) *(V,Ø)*

stribet to *stribê; (H,V,Ø) (Deh æ Gott å spies stribê flæsk* = det er godt at spise stribet flæsk) *(H,V,Ø)*

strid no *strij', æ s.; (Hs) strij', -ên; (V,Ø) (a wel ék høër miê åm strij' åh spetakkêl imæl jær tow* = jeg vil ikke høre om mere strid og spektakkel mellem jer to) *(H,V,Ø)*

strid to *strij'; (H,V,Ø) (strij' war han, hoërê, skægê, ywwênbryjnên, åh séjjê ållërmjest* = strid var han, håret, skæget, øjenbrynene, og sindet allermest) *(Ø)*

stridbar to *stribår; (H,V,Ø) (hon war oh Dænj stribårê slaws* = hun var af den stridbare slags) *(V)*

stride uo *striej, -ër, stréh, h. strit; (H,V,Ø) (haj hår strit té Dæj bittër æej* = han har stridt til den bitre ende) *(Ø)*

strides uo *strijês, strijês, stréjês, h. stréjês; (H,V,Ø) (Di tow nåêboër strijês åltijjër, hwes ék åm Deh jæn-n, så åm Deh ånjt* = de to naboer strides, hvis ikke om det ene, så om det andet) *(H,V,Ø)*

stridig to *strijDi; (H,V,Ø)*

stridslysten to *strijsløstn; (H,V,Ø)*

stridsmand no *strijsman'; (H) strijsmanj'; (V) strijsmaj'; (Ø)* (se mand) *(hanj war æn Kesti strijsmanj'* = han var en Kristi stridsmand) *(V)*

stridsøkse no *strijsyews; (H,V,Ø)* (se økse) *(Di war kloew nåk té åh béGraew strijsyewsên* = de var kloge nok til at begrave stridsøksen) *(V,Ø)*

strigle no *strægêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) strægêl, strægln, strægler, -n; (Hn) stræwl,-n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

strigle uo *strægêl, strægler, strægêlt, h. strægêlt; (H) stræwl, stræwlër, stræwlt, h. stræwlt; V,Ø)*

strik no *stranni, æ s.; (Hs) strek, æ s.; (Hs) strek, -kên; (V,Ø)* (snor eller en kvik pige) *(hon war nøej å æn strék* = hun noget af en strik) *(H,V,Ø)*

strikke 1 uo (strikke) *strék, stré-ê'kê, strék'ê, h. strék'ê; (Hs) strék'; strekkër, strékkê, h. strékkê; (H,V,Ø) (no hår hon ænli læër åh strék' æn hæel* = nu har hun endelig lært at strikke en hæl) *(H,V,Ø)*

strikke 2 uo *bin-n, binnër, ban', h. bonnên; (H) bénj, -jër, banj', h. bonjên; (V) bé-êj, béjjër, baj', h. bojjên*; *(Ø)* (*bé-êj huesër* = strikke hoser) *(Ø)*

strikke no *strék, æ s., -kër, æ -kër; (Hs) strék, -kên, -kër. -kërn; (V,Ø)* (snor, tråd)

strikkegarn no *strékGårn; (H,V,Ø)* (se garn)

strikkemønster no *strékmønstër; (H,V,Ø)* (se mønster)

strikkeopskrift no *strekopskröwt; (H,V,Ø)*(se skrift)

strikketrøje no *stréktrøej,* el. *bojjentrøej,* el. *bontrøej; (Ø)* (se trøje)

strikketøj no *strék'sågër* (anvendes kun i denne form) (*hår Do howwe Dijn strék'sågër* = har du husket dine strikkesager*) (Hs) strékkêtöw, -wê, strékkêtöw, -ên; (V,Ø) bénjtöw; (V) béjtöw; (Ø)* (*hår Do howwê béjtöwwê* = har du husket strikketøjet) *(Ø)*

strikning no *strékning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) strékning -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (kwonnërn war åltijjër iGång mæh strékning* = konerne var altid igang med strikning) *(V,Ø)*

striks to *stréks; (H,V,Ø) (hon war stréks mæh, at wi sku sij pæên uw i æ töw* = hun var striks med, at vi skulle se pæne ud i tøjet) *(Hs)*

strimmel no *strémmêl, æ s., strémlër, æ strémlër, (Hs) strémmêl, strémlên, strémlër, strémlërn; (V,Ø) (æn strémmêl lan' ka åssê browwês* = en strimmel land kan også bruges) *(H)*

strint no *strént, æ s.; (Hs) strént, -ê; (V,Ø) (a ka Gott ha æn strént fløê i kaffên* = jeg kan godt have en strint fløde i kaffen) *Hn,V,Ø)*

strinte uo *strént, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Do ska pas-s poh ék åh strént mæh målingên* = du skal passe på, ikke at strinte med malingen) *(V,Ø)*

strithåret to *strithoër; (H,V,Ø) (knæjtên war strithoër* = knægten var strithåret) *(V,Ø)*

stritte uo *strit, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)* (kaste og strække noget ud)

stritøre no *stritøër; (H,V,Ø)* (se øre)

stron uo *stron-n, stronnër, stronnê, h. stronnê; (Ø)* (*stron-n* betyder at foretage sig noget fysisk anstrengende) *(hwa Goër Do åh stronnër mæh* = hvad går du og laver) *(Ø)*

strop no *strop, æ s., -për, æ -për; (Hs) strop, -pên, -për, -përn; (V,Ø)*

stropløs to *stropløes; (H,V,Ø) (hon så Gott uw i Dæn stropløes kjowl = hun så godt ud i den stropløse kjole) (H)*

stroppetur no *stroptuwr; (H,V,Ø)* (se tur) *(sersjantërn ka Gott li åh læ rekruttërn foh stroptuwër* = sergenterne kan godt lide at lade rekrutterne få stroppeture) *(V,Ø)*

strube no *struêb, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) struêb, -ên, -ër, -ërn; (Hn,V) struew, ên, -ër, -ërn; (Ø)*

strubehoste no *struêbhwost; (H,V) struewhwost; (Ø)* (se hoste) *(jæn ka Gott blyew ræj', hwes æ bar hår fån struêbhwost* = man kan godt blive bange, hvis barnet har fået strubehoste) *(Hs)*

strubehoved no *struebhuê; (H,V,Ø) struebhue; (Ø)* (se hoved)

struds n *strus; (H,V,Ø) (bøffër oh strus smawwër Gott* = bøffer af struds smager godt) *(V,Ø)*

strunk to *stronk; (H,V,Ø) (GarDërn Gék nåk så stronk åh hål wawt for Dronningên* = vagterne gik nok så strunke og holdt vagt for dronningen) *(V,Ø)*

strutmavet to *strutmawwê; (H,V,Ø) (Do sie-ër mæh nøej strutmawwê uew* = du ser mig noget strutmavet ud) *(H)*

strutte uo *strut, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (jæn ka ét wied, hwa Deh ær æ swijn struttër oh* = man kan ikke vide, hvad det er svinene strutter af) *(Hs)*

stryg no *stryeg, æ s.; (Hs) stryeg, -ên; (V,Ø)* (prygl) *(hanj fotjænt æn åmGång stryeg* = han fortjente en omgang stryg) *(V)*

stryge uo *stryej, -ër, ströw, h ströwwên; (H) stry-yj, stryjjër, ströw, h. ströwwên; (V,Ø)* (*Do ska skø-êj Dæ å stry-yj oh steh* = du skal skynde dig og stryge af sted*) (V,Ø) (hon strøeg Drængên öwwër hoër* = hun strøg drengen over håret) *(V,Ø)*

strygebræt no *stryjbræt' ; (H,V,Ø)* (se bræt)

strygefri to *stryejfrij; (H,V,Ø) (Di føest amérikansk stry-ejfrij skjowtër war möj' obéhawli åh ha poh* = der første strygefri amerikanske skjorter var meget ubehagelige at have på) *(H,V,Ø)*

strygejern no *stryj- jaên; (H,V,Ø)* (se jern)

stryger no *stryegër, æ s., -ê, æ -ê; (Hs) stryegër, -n, -r, -rn; (H,V,Ø)* (musiker, omstrejfer, en der stryger mursten mv.)

strygestik no *stryegstek, æ s., stryegstek, æ s.; (Hs) stryegstek, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)* (*Iéên blöw skærpê mæh æn stryegsték* = leen blev skærpe med en stryge-stik) *(V,Ø)*

strygestål no *stryegstoel; (H) stryjstoel; (V,Ø)* (se stål)

strygetøj no *stryejtöw; (H,V.Ø)* (se tøj)

strygning no *stryjning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stryjning, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø) (Dær féjjês kloew kwonnër, som ka Gi Dæ stryjningër, åh så forswéjjër Deh un-n fråh Dæ* = der findes kloge koner, som kan give dig strygninger, og så forsvinder det onde fra dig) *(Ø)*

stræbe uo *stræeb, stræ'bê, strebt, h. strebt; (Ø) (wi ska stræeb ættër åh kom uw oh Darên, hælsêns kommê wi for sjænt* = vi skal stræbe efter at komme ud af døren, ellers kommer vi for sent) *(V)* (*wi ska stri-ij å stræeb for å noh æ Gott resultat* = vi skal stride og stræbe for at nå et godt resultat) *(V,Ø)*

stræber no *stræebër, æ s., -r, æ -r; (Hs) stræebër, -n, -r, -n; (V,Ø) (han ær æn stræebër, åh han blywwër ållër trøt* = han er en stræber, og han bliver aldrig træt) *(H)*

stræbsom to *stræebsåm; (H,V,Ø) (haj æ æn stræebsåm person* = han er en stræbsom person) *(Ø)*

stræde no *stræed, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stræed, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stræk no *stræk, æ s.; (Hs) stræk, -kê; (V,Ø) (hanj ku Go nuen long-g stræk uên åh blyew trøt* = han kunne gå nogle lange stræk uden at blive træt) *(V)*

strække uo *stræ'k, -ër, strak, h. straut. (Hs) stræk, -kër, strak. h. strukken; (V,Ø) (a håër straut mæ, så lånt a ka* = jeg har strakt mig så langt jeg kan) *(Hs)*

strækmuskel no *strækmuskêl; (H,V,Ø)* (se muskel)

strækning no *strækning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) strækning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

strø no *strøh, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) strøh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (tømmerstok)

strø uo *strø, strøê, strøed, h. strøj' (H) strø', strøër, strø-êj, h. strøj'; (V,Ø) (nær haj blywwe ful', strøër haj om sæ mæ pæeng* = når han bliver fuld, strøer han om sig med penge) *(V,Ø)*

strøelse no *strøêls, æ s.; (Hs) strøêls, -ên; (V,Ø) (Dær ska wæër Gott mæh strøels i hönshuwsê* = der skal være godt med strøelse i hønsehuset) *(V,Ø)*

strøg no *strøeg; (H,V,Ø) (a Gék æ strøeg uw öwwër ængên* = jeg gik et strøg ud over engene) *(V,Ø)*

strøm no *ström', æ s., ström-m, æ ström-m; (Hs) ström', -n, ström-m, -mên; (V,Ø)*

strømforbrug no (omskr. t.: *forbrow oh ström* = forbrug af strøm) *(H,V,Ø)*

strømhvirvel no *strömhwærl; (H,V,Ø)* (se hvirvel)

strømkilde no (omskr. t.: *kil-l té ström'* = kilde til strøm) *(H,V,Ø)* (se kilde)

strømlinet to *strömlinê; (H,V,Ø) (Di fowl, som flywwër ær ål strömlinê, så Di ék Gir ræt möj' loftmostån'* = de fugle, som flyver er alle strømlinet, så de ikke giver ret meget luftmodstand) *(H,V,Ø)*

strømme uo *stöm-m, strømmër, strömmê, h. strömmê; (H,V,Ø)*

strømpe no *hues, æ h., -ër, æ -ër; (Hs) hues, -ên, hu-esër, huesërn; (V,Ø) (Da a war Dræng, sku wi læër åh stop huesër* = da jeg var dreng, skulle vi lære at stoppe hoser) *(V,Ø) (ælsk Din man åh stop hans huesër, så ska Do wanDër poh røê ruesër* = elsk din mand og stop hans hoser, så skal du vandre på røde roser) *(H)*

strømpebuks no *stömpbows* el. *huêsbows; (H,V,Ø)* (se bukser) *(stömpbowsër, Deh ær jo æn slaws long-g ånjër-*

hylër-r, ku jæn sæ-êj = strømpebukser, det er jo en slags lange underhylere, kunne man sige) *(V)*

strømpebånd no *huêsbåen; (H) huêsbånj; (V) huêsbåej; (Ø)* (se bånd) *(a ka hoew, at a sku Go mæh huêsbåej, Da a war béttê, åh Deh war æn Dræng ék Glåh wé* = jeg kan huske, at jeg skulle gå med strømpebånd, da jeg var lille, og det var en dreng ikke glad ved) *(Ø)*

strømpefødder no *huesfæddër; (H,V,Ø)*

strømpeholder no *hueshållër* el. *strømphållër; (H,V,Ø)* (se holder)

strømpesok no *huessok; (H,V,Ø)* (se sok)

strømpil no *strømpiel; (H,V,Ø)* (se pil)

strømstyrke no *strømstyrk; (H,V,Ø)*

strømsvigt no *strömswegt; (H) strömswewt; (V,Ø)* (se svigt) *(Deh ær sjallên, wi hår strömswewt wé wos* = det er sjældent, vi har strømsvigt hos os) *(V,Ø)*

strøske no *strøhskie; (H,V,Ø)* (se ske)

strøsukker no *strøhsokkër; (H,V,Ø)* (se sukker) *(Deh smawwër Gott mæh strøhsokkër poh hawwêGröedên* = det smager godt med strøsukker på havregrøden) *(V,Ø)*

strøtanke no *strøhtånk; (H,V,Ø)* (se tanke) *(a sad niër åh fek æn strøhtånk* = jeg sad ned og fik en strøtanke) *(H,V,Ø)*

strå no *stroh, æ s., stroh, æ s.; (Hs) stroh, -ê, stoh, -ên; (V,Ø)*

stråhat no *strohat; (H,V,Ø)* (se hat)

stråle no *stråêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stråel, strålên, strålër, -n; (V,Ø)*

stråle uo *stråêl, strå'lër, strålt, h. -t; (H,V,Ø) (sueln strålt fråh æn skyfrij hemmêl* = solen strålede fra en skyfri himmel) *(H,V,Ø)*

strålerør no *stråêlrør; (H,V,Ø)* (se rør)

strålevarme no *stråêlwarm-m; (H,V,Ø)* (se varme)

stråmand no *stråman'; (H) stråmanj; (V) stråmaj'; (Ø)* (se mand) (*æn stråman', Deh ær jæn, såm ka wæër såt té åh Dæ'k öwwër ulowlihedër wé forrætningër* = en stråmand, det er én, der kan være sat til at dække over ulovligheder ved forretninger) *(H)*

stråtag no *strohtag; (H,V,Ø)* (se tag)

stråtækt to *stråtægt; (H,Øm) stråtæwt; (V,Øø) (Deh sijjër Gott uw' mæh stråtæwt Gammêl huews* = det ser godt ud med stråtækte huse) *(V,Øø)*

stub no *stub, æ s.; stubbê, æ s.; (Hs) stub, -bên, -bê, -bên; (V,Ø)*

stubmark no *stubmark; (H,V,Ø)* (se mark)

stubmølle no *stubmøl-l; (H) stubmøêl; (V,Ø)* (se mølle) *(æn stubmøl-l stoër poh an stub, åh hiele huwsê Dræjês op i wéj'ên mæ æn stuër stång baewpoh*= en stubmølle står på en stub, og hele huset drejes op i vinden med en stor stang bagpå) *(Ø)*

stud no *stud, æ s., stuêd, æ s.; (Hs) stu', -ên, stu-ê, -ên; (V,Ø) (Dæj, som a-êgër mæ stuêd kommër åssê mæ* = den, som ager med stude kommer også med) *(Øland)*

studehandel no *stuêdhannêl; (H) stu-êhanjêl; (V) stu-êhajjêl; (Ø)* (se handel) *(stuêdhannêl war ænGang æn stue såeg* = studehandel var engang en stor sag) *(Hs)*

student no *stuDænt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stuDænt, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø)*

studentereksamen no *stuDæntëræksamên; (H,V,Ø)* (se eksamen)

studepranger no *stuêdprångër; (H) stu-êprångër; (V,Ø)* (se pranger)

studere uo *stuDiër, stuDiër, stuDiër, h. stuDiër; (H,V,Ø) (Deh ær Di sjowêst teng, som folk ka stuDiër* = de er de sjoveste ting, som folk ksn studere) *(H,V,Ø)*

studerekammer no *stuDiërkammër; (H,V,Ø)* (se kammer) *(præjstên browwër hans stuDiërkammër té åh skryew hans præknër* = præsten bruger sit studerekammer til at skrive sine prædkner) *(V,Ø)*

studs no *stus; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(Deh ské-éj lie poh æn stus* = det skete lige på en studs) *(H,V,Ø)*

studs to *stus; (H,V,Ø) (hanj blöw stus, Da hanj så sijn Gammêl uwæn* = han blev studs, da han så sin gamle uven) *(V)*

studse uo *stus-s, stussër, stussê, h. stussê; (H,V,Ø)* (klippe) *(frisøërn stussê ywwênbryjnên poh Dænj Gammêl i stuelên* = frisøren studsede øjenbrynene på den gamle i stolen) *(V) (han stussër öwwër, at sågên tår æn nyj Dræjning* = hanstudser over, at sagen tager en ny drejning) *(V,Ø) (han kam té åh stus-s plånkwærkê, Da han kyër forbij'* = han kom til at studse plankeværket, da han kørte forbi) *(Hn)*

stue no *ståew. æ s., ståwwër, æ s.; (Hs) ståew,* el. *ståw, ståwwên, ståwwër, -n; (V,Ø)*

stueflue n *stoewfly-yw; (H,V,Ø)* (se flue) *(Deh ær swunjên stærk poh mængDên oh stoewflywwër i Di sjænnêst oër* = det er svundet stærkt på mængden af stuefluer i de seneste år) *(V)*

stuegang no *stoewGang'; (Hs) stoewGång; (V,Ø)* (se gang) *(i Di Gue Gammêl Daew war æn stoewGång nøej oh æn foërstælling, öwwërlægên Gék som æn obërst fråh syewsæng té syewsæng, fult oh æn flok anDæwtiê oeng lægër åh syewplæjjërskër åh spuër pasjæntên:* nå, hvordan har vi det så? = i de gode gamle dage var en stuegang noget af en forestilling, overlægen gik som en oberst fra sygeseng til sygeseng, fulgt af en flok andægtige unge læger og sygeplejersker og spurgte patienten: Nå, hvordan har vi det så?) *(Ø)*

stuegulv no *stoewGuel; (H) stoewGåll; stoewGwol; (V,Ø) (æ wæj war lawwê så fijn som æn stoewGuel* = vejen var lavet så fin som et stuegulv) *(Hs)*

stuehus mo *råeleng, æ r., -ër, æ r.; (Hs) rålling, -ên, -ër, -ërn; (Ø) ståwhuws; (V,Ø)*

stuepige no *stoewpieg; (H) stoewpie; stoewpiej; stoewpiew; (V,Ø)* (se pige)

stueren to *ståewræen; (H,V,Ø) (åh så war Dær Dansk fålkêpartij, som ållër blöw ståewræen* = og så var der Dansk Folkeparti, som aldrig blev stuerent) *(H,V,Ø)*

stum to *stom'; (H,V,Ø) (a blöw hiel stom' oh öwwërraskêls* = jeg blev helt stum af overraskelse) *(H,V,Ø)*

stump no *stomp, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stomp, -pên, -për, -pên; (V,Ø) (hwa ær Do for æn béttê stomp?* = hvad er du for en lille stump?) *(V,Ø)*

stumpe uo *stomp, stompër, stompê, æ stompe; (V,Ø) (æ ærmër stompër poh ham* = ærmerne stumper på ham*) (Hs) (æn stomphåelt kat* = en stumphalet kat) *(V,Ø)*

stumpnæse no *stompnies; (H,V,Ø)* (se næse)

stumpnæset to *stompniesê; (H,V,Ø)*

stumpvinkel no *stompwinkêl; (H,V,Ø)* (se vinkel)

stund *no ståên, æ s., ståên, æ s; (Hs) ståen, stån+n, stånër, -n; (Hn) ståenj, -ên, -ër, -ërn; (V) ståej, ståjjên, ståjjër, ståjjërn; (Ø) (Deh war æn Gue ståej, wi haed* = det var en god stund, vi havde) *(Ø) (syw ståen för Daw* = syv stunder før dag) *(H)* (dvs. midt om natten)

stutteri no *stuttërij', æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stuttërij', stuttërijjê, -r, -rn; (V,Ø) (hæjêststuttërij'* = hestestutteri) *(H,V,Ø)*

stuve uo *stuew, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (eks. stuwwe hwidkoel, Dær særvires mæ kaniel* = stuvet hvidkål, der serveres med kanel) *(H,V,Ø) (Di stuewê lastn omhywli, føn+n Di béGøej åh kyër mæ æn* = de stuvede lasten omhyggeligt, førend de begyndte at køre med den) *(V,Ø)*

stuvning no *stuwning, æ s, -ër, æ -ër; (H) stuwning, -ên -ër, -ërn; (V,Ø)*

styg, stygge to (omskrives/nedtones til f. eks. *et/ék så pæen* el. *rår* = ikke så pæn el. rar) *(H/V,Ø)*

stykke (ud) uo *stø'k (uw), støkkër uw, støkkê uw, h. støkkê (uw) (H,V,Ø) (æ muër støkkê uw oh æ lawkaeg té åll æ bar* = moderen stykkede ud af lagkagen til alle børnene) *(Hs)*

stykke no *stø'k, æ s., stø'kër, æ s.; (Hs) støk, -kê, -kër, -kërn; (V,Ø)*

stykpris no *stø'kprijs; (Hs) støkprijs; (V,Ø)* (se pris)

stykvis bio *støkwies; (H,V,Ø) (hanj fék histårjên støkwies åh Dielt* = han fik historien stykkevis og delt) *(V)*

stylte no *stølt, æ s., -êt, æ -ër; (Hs) stølt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

stylte uo *stølt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hwoddên ær-æ Do støltër rojt?* = hvordan er det, du styltër rundt) *(Ø)* (dvs vakler, går usikkert)

stymper no *stempër; (H,V,Ø) (hanj ær æn søllê stempër* = han er en sølle stymper) (halvt medlidende, halvt nedsættende udsagn)

styne uo *styjn, -ër, -t, h, -t; (H,V,Ø) (åh styjn ær æn GammêlDaws måe åh béskæër træër poh* = at styne er en gammeldags måde at beskære træer på) *(poplërn wé wæjjên blöw styjnt* = poplerne ved vejen blev stynet) *(V,Ø)*

styr no *styjr, æ s.; (Hs) styjr, -r; (V,Ø) (hår Do styjr poh æ?* = har du styr på det?) *(H,V,Ø)*

styrbar to (omskr. t.: *nøej jæn' ka styjr* = noget man kan styre) *(H,V,Ø)*

styrbord bio og no *styjrbor; (H,V,Ø) (styjrbor ær Dæn höwwër siej oh æn skieb* = styrbor er den højre side af et skib) *(Hs)*

styre no *styjjër. æ s.; (Hs) styjjër, -r; (V,Ø)* (regime) *(I Danmark hår wi Demokratisk folkêstyjjër* = i Danmark har vi demokratisk folkestyre) *(H,V,Ø)*

styre uo *styjër, styjër, styjê, h. styjê; (H,V,Ø) (a töws, Deh mo wæër swær åh styjër æ stuër kyërtöw i æn byj mæ möj' trafék* = jeg synes, det må være svært at styre et stort køretøjn i en by med megen trafik) *(H,V,Ø)*

styrehus no *styjërhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

styrelse no *styjërls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) styjërls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj trowwê Deh ské-éj poh Groj' oh æn höwwër styjrêls* = han troede det skete på grund af en højere styrelse) *(Ø)*

styretøj no *styjrtöw; (H,V,Ø)* (se tøj) (*styjrtöwwê poh trawtorn ska repariërs* = styretøjet på traktoren skal repareres) *(V,Ø)*

styring no *styjring, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) styjring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon hår hiel mestê styjringên oh si lyew* = hun har helt mistet styringen af sit liv = hun har helt mistet styringen af sit liv) *(V,Ø)*

styrke no *stør'k, æ s., størkër, æ -ër; (Hs) størk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Général Napoléon war Gue té åh fløt ronjt mæ sijn størkër* = general Napoleon var god til at flytte rundt med sine styrker) *(V)*

styrke uo *styërk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær Gott åh styërk sæ mæ æn bjæsk, nær jæn trængër* = det er godt at styrke sig med en bjæsk, når man trænger) *(H,V,Ø)*

styrkeprøve no *styërkprøew; (H,V,Ø)* (se prøve) *(knæjtên ka lij åh win-n æn styërkprøew mæ Di ajjër knæjt* = knægtene kan lide at vinde en styrkeprøve med de andre knægte) *(Ø)*

styrkne uo *størkên, størknër, størkênt, ær størkênt; (H,V,Ø) (Deh ær skjön åh blyew størkênt, åm Deh så ær oh æn kwæjfolk hællër oh æn snaps* = det er skønt at blive styrknet, om det så er af et kvindfolk eller af en snaps) *(Hs)*

styrmand no *styjrman'; (H) styjrmanj'; (V) styjrmaj'; (Ø)* (se mand)

styrte uo *stöwt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (haj knåkkêlt té haj stöwtê* = han knoklede til han styrtede) *(Ø)*

styrtende to *styrtên; (H,V,Ø) (hanj hår styrtên mæ pæeng* = han har styrtende med penge) *(H,V,Ø)*

styver no *styewër, æ s., -ê, æ -ê; (Hs) styewër, -n, -r, -n; (V,Ø)* (stodder)

stædig to *staddê; (H,V,Ø) (åh wæër staddê sku nøDi wæër Dumstaddê* = at være stædig skulle nødig være dumstædig) *(H,V,Ø)*

stædighed no *stædihéd, æ s.; (Hs) stædihé, -ên; (V,Ø)*

stække uo *stæk, -kër, -kê h. -kê; (H,V,Ø) (jæn ka stæk æ wengër po æ Gjæs, jæn ka åssê Gjør æ poh sæ siel åh sijn nærmêst. Deh ær ék Gott nøej oh æ* = man kan stække vingerne på gæssene, man kan også gøre det på sig selv og sine nærmeste. Det ær ikke godt noget af det) *(Hs)*

stænge no

stængel no *stængêl, æ s., stænglër, æ s.; (Hs) stængêl, stængln, stænglër, -n; (V,Ø) (plånjtërn hår snår såe ål-sammêl stænglër* = planterne har snart sagt allesammen stængler) *(V)*

stænk no *stænk, æ s., stænk, æ s.; (Hs) stænk, -ê, stænk, -ên; (V,Ø) (hoj töws ék åm åh få stænk poh spæjlê i héjjê baêdwærêls* = hun sytes ikke om at få stænk på spejlet i hendes badeværelse) *(V,Ø)*

stænke uo *stænk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

stænkeskærm no *stænkskærm'; (H,V,Ø)* (se skærm) *(Dær war æn Gång, at ål-l bijlër sku ha stænkskærm-m, mæn Deh blöw ophæwwe ijæn* = der var en gang, at alla biler skulle have stænkeskærme, men det blev ophævet igen) *(V,Ø)*

stær 1 no *stæër; (H,V,Ø)* (fugl)

stær 2 no *stæër; (H,V,Ø)* (øjensygdom) *(jæn ka boed foh Groh, Grön åh swot stæër poh yewnên, mæn Dænj Groh ær næmmêst åh blyew kwit* = man kan både få grå, grøn og sort stær på øjnene, men den grå er nemmeste at blive kvit) *(V)*

stærekasse no *stæërkas-s; (H,V,Ø)* (se kasse)

stærk to *stærk; (V,Ø) (haj ær brøelstærk stærk* = han er bomstærk) *(V,Ø)*

stærkstrøm no *stærkstrøm; (H,V,Ø)* (se strøm) *(stærkstrøm ær Deh, som hår æn spænning, som ær höwwër æn 220 Volt* = stærkstrøm er det, som har en spænning, som er højere end 220 Volt) *(H,V,Ø)*

stævn no *stæwn', æ s. stæwn, æ s.; (Hs) stæwn', +n, stæwn, +n; (V,Ø) (Deh ær sjow åh sij', så mannê forskælli formër for stæwn, skiebên håër* = det er sjov at se så mange forskellige former for stævne, skibene har) *(V,Ø)*

stævne uo *stæwn-n, stæwnër, stæwnt, h. stæwnt; (H,V,Ø)* (juridisk) *(sawføërn blöw stæwnt for åh ha browt let for mannê oh kliæntërn pæeng* = sagføreren blev stævnet for at have brugt lidt for mange af klienternes penge) *(V,Ø) (vikingêflådên stæwnt uw poh togt* = vikingeflåden stævnede ud på togt) *(V,Ø)*

stævnemøde no *stæwnêmøêd; (H) stæwnêmøê; (V,Ø* (se møde) *(Deh ær skön åh hål-l stæwnêmøêd mæ æn pieg, jæn hår fåt æ Gott yew té* = det er skønt at holde stævnemøde med en pige, man har fået et godt øje til) *(V,Ø)*

stævning no *stæwning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) stæwning;*

-ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (han fék æn stæwning åh sku møed i æ ræt i i æ tinghuws i Fjærslê = han fik en stævning og skulle møde i retten i Tinghuset i Fjerritslev) *(Hs)*

støbe uo *støeb, -ê, støbt, h. støbt; (H,V,Ø)*

støbegods no *støebGos-s; (H,V,Ø)* (se gods)

støbejern no *støebjaen; (H,V,Ø)* (se jern)

støber no *støebër, æ s., -r, æ -r; (Hs) støebër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

støberi no *støbërij, æ s., -ër, æ s.; (H) støbërij, -je, -jër, -jërn; (V,Ø) (i siest halDiel oh attênhunjërtallê blöw Dær oprættê mannê jaenstøbërijjër. Di støbt komfuër, kakkêluwn åh sånt té huwshålningërn* = i sidste halvdel af attenhundrede tallet blev det oprettet mange jernstøberier. De støbte komfurer, kakkelovne og sådant til husholdningerne) *(V,Ø)*

støbeske no *støêbskie; (H,V,Ø)* (se ske) *(no åm Daew blywwër uwtrøkkê "støêbskie'" mjest browt i öwwërført bétyjning* = nu om dage bliver udtrykket "støbeske" mest brugt i overført betydning) *(H,V,Ø)*

støbning no *støebning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) støebning, -ên, -ër, -ërn; Hn,V,Ø) (Dær hår wi jæn oh Dæn rættê støebning* = der har vi én af den rette støbning) *(H)*

stød 1 no (træstub) *stød, æ s., stød, æ stød; (Hs) stød, -dê, stød, -d'en; (Hn,V) stød', støddê, stød', støddên; (Øm) stø', stø'e, stø', stø'ên; (Øø)*

stød 2 no (puf, elektrisk stød) *stød, æ s., stød, æ stød; (Hs) stød, -dê, stød, -dên; (Hn,V) stød', støddê, stød', støddên; (Øm) stø', stø'e, stø', stø'ên; (Øø)*

støddæmper no *stødDæmpër; (H) stødDæmpër; (V,Øm) stø'Dæmpër; (Øø)* (se dæmper) *(héjjês bijl trængê té tow nyej stø'Dæmpër-r* = hendes bil trænger til to nye stød-dæmpere) *(Øø)*

støde uo *stöed, stöedr, stöt, h. stöt; (H,V,Øm) støê, støê, stöt, h. stöt; (Øø) (Deh ær ék for åh støêd Dæ, mæn a blywwër joh nøj' té å sæej sajhé-ên* = det er ikke for at støde dig, men jeg bliver jo nødt til at sige sandheden) *(Ø)*

støder no *stødër, æ s.; (Hs) stødër, -n; (V,Ø) (han ær æn Gammel stødër* = han er en gammel støder (gammel mand)) *(H)*

stødpude no *støhpuêd; (H,V,Ø)* (se pude)

stødt to (fornærmet) *støt'; (H,Øm) støet; (V,Øø)*

stødtand no *støtæn'; (H) støtænj'; (V) støtæj'; (Ø)* (se tand)

stødvis bio *støhwijs; H,V,Ø) (hans forklåring kam støhwijs, haj war möj' béwæwê* = hans forklaring kom stødvis, han var meget bevæget) *(Ø)*

støj no *støj', æ s.; (Hs) støj', støjjên; (V,Ø) (støj' ær nøej oh æn plaeg i wor tij'* = støj' er noget af en plage i vor tid) *(H,V,Ø)*

støjdæmper no *støjDæmpër; (H,V,Ø)* (se dæmper)

støje uo *støej, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

støjfri to *støjfrij'; (H,V,Ø) (Di nyej el-bijlër ær poh Deh nærmest støjfrij'* = de nye el-biler er på det nærmeste støjfri) *(H,V,Ø)*

støjkilde no (omskr. t. f. eks.: *kil-l té støj'* = kilde til støj) *(H,V,Ø)* (se kilde)

støjplage no *støjplaeg; (H,Øm) støjplaew; (V,Ø)* (se plage) *(trafék ka wæër jæn oh Di stuër støjplaewër* = trafik kan være en af de store støjplager) *(V,Ø)*

støn no *stön', æ s., stön', æ stön'; (Hs) stön', -ê, stön', -ên; (V,Ø)*

stønne uo *stön-n, stönnër, stönnê, h. stönnê; (H,V,Ø) (hwa ær æ Gal' mæh Dæ sijjên Do stönnër såên* = hvad er der galt med dig, sidem du stønner sådan) *(H,V,Ø)*

størkne uo *størkên, størknër, størknê, h. størknê; (H,V,Ø) (bétongên ær størknê åh hærDê* = betonnen er størknet og hærdet) *(V,Ø)*

størrelse no *størrêls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) størrêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon browwër töw oh Dæj stuër størrêls* = hun bruger tøj af den store størrelse) *(V,Ø)*

størstedel no (omskr. t.: *Dæn/Dænj/Dæj støst Diel oh* = den største del) *(H,V,Ø)* (se del)

støt bio *støt; (H,V,Ø) (han ståër støt poh sijn plas* = han står støt på sin plads) *(H)*

støtte no *støt', støttên, -tên, -tërn; (H,V,Ø) (hon håër åltij wæt ham æn Gue støt'* = hun har altid været ham en god støtte) *(H,V,Ø)*

støtte uo *støt', støtte, støtte, h. støtte; (H,V,Ø) (a støttër mæ té Di Gue Gammêl Dansk wærDiër* = jeg støtter mig til de gode gamle danske værdier) *(H,V,Ø)*

støtteben no *støt'bien; (H,V,Ø)* (se ben) *(støt'bienê poh min sykkêl ær knækkê* = støttebenet på min cykel er knækket) *(V,Ø)*

støttepille no *støtpe-l; (H,V,Ø)* (se pille)

støttepunkt no *støtpongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

støttestav no *støtstâw; (H,V,Ø)* (se stav) *(hon ær mi lyews støtstâw* = hun er mit livs støttestav) *(H,V,Ø)*

støv no *stöw, æ s.; (Hs) stöw, -we; (V,Ø)*

støvbold n *stöwbål; (H,V,Ø)* (en svamp)

støvbriller no *stöwbrellër; (H,V,Ø)* (se briller)

støve uo *stöew, stöwwër, stöwwê, h, stöwwê; (H,V,Ø) (Deh stöwwër möj', nær Dær blywwër høstê* = det støver meget, når der bliver høstet) *(H,V,Ø)*

støveklud no *støevkluw; (H,V,Ø)* (se klud)

støver no (jagthund) *stöwwër; (H,V,Ø)*

støverjagt no *stöwwërjagt; (H) stöwwërjagt; (V,Ø)* (se jagt) *(stöwwërjagt foërGoër mæh huenj-j oh stöwwërartn* = støverjagt foregår med hunde af støverarten) *(V)*

støvet to *stöwwê; (H,V,Ø) (Dær ær nøej stöwwê i Deh hæër huws* = der er noget støvet i det her hus) *(V,Ø)*

støvle no *stöwl, æ s., stöwlër, æ s.; (Hs) stöwl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (rekrutstöwlërn ska possês siel åjjër sålërn* = rekrutstøvlerne skal pudses selv under sålerne) *(Ø)*

støvlehæl no *stöwlhæel; (H,V,Ø)* (se hæl)

støvleknægt no *stöwwêlknæjt; (H,V,Ø)* (se knægt)

støvlenæse no *stöwwêlnies; (H,V,Ø)* (se næse)

støvregn no *fuwræ-æn; (H,V,Ø)* (se regn) *ramswæër; (Øm)*

støvsky no *stöwskyj'; (H,V,Ø)* (se sky)

støvsuger no *stöwsugër; (H,V,Øm) stöwsuwwër, -ên, -r, -rn; (Øø)*

stå to *stå'; (H,V,Ø) (Da hanj blöw Gammêl, Gék hanj i stå'* = da han blev gammel, gik han i stå) *(V)*

stå uo *stå', stor, stow', h. ståê; (H,V,Ø) (kong Christian stoër wé höwwên mast* = kong Christian står ved højen mast) *(V,Ø)*

stående uo *ståên; (H,V,Ø)*

stål no *stoel, æ s.; (Hs) stoel, -ê; (V,Ø)*

stålampe no *sto'lamp; (H,V,Ø)*

stålbånd no *stoelboen; (H) stoelbånj; (V) stoêlbuen; (Øm) stoelbuej; (Øø)* (se bånd)

stålhjelm no *stoelhjælm; (H,V,Ø)* (se hjelm)

stålorm n *stoelwårm; (H,V,Ø) (æn stoelwårm ta'bër hålên, nær Dæj blywwër ræj'* = en stålorm taber halen, når den bliver bange) *V,Ø)*

stålstang no *stoelstång; (H,V,Ø)* (løftestang) (se stang)

ståltråd no *stoeltro'; (H,V,Ø)*

ståluld no *stoelul'; (H,V,Ø)* (se uld) *(stoelul' ær Gott té åh ræns Gryjjër mæh* = ståluld er godt til at rense gryder med) *(Ø)*

ståpik no *stohpik'; (H,V,Ø)*

ståplads no *stohplas; (H,V,Ø)* (se plads) *(a fek æn stohplas som wåër hiele wæjjên fråh Kjöwênhawn åh té Ålbår* = jeg fik en ståplads, som varede hele vejen fra København og til Aalborg) *(V,Ø)*

ståsted no *stoesteh; (H,V,Ø)* (se sted) *(Deh ær Gott mæh æn stoesteh, mæn ét for læêng* = det er godt med et ståsted, men ikke forlænge) *(Hs)*

sug no *sueg, æ s., sueg, æ s.; (Hs) sueg, -ê, sueg, -ên; (Hn) suew, -ê. suew, -ên; (V,Ø) (Dær Gék æn sueg Gjæm'mel æ forsamling* = der gik et sug gennem forsamlingen) *(Hs)*

suge uo *sueg, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) suew, -ër, -ê, h. -ê; (V,Øø)*

sugekop no *suegkop; (H,Øm) suegkop; (V,Øø)* (se kop)

suger no *suegër, æ s., -r, æ -r; (Hs) suegër, -n, -r, -n; (Hn) suewër, -n, -r, -n; (V,Ø) (fjættê ær haj, ja, a wel sæej, at haj ær æn réjti suewër* = fedtet er han, ja, jeg vil sige, at han er en rigtig suger) *(Ø)*

sugerør no *suegrør; (H,Øm) suewrør; (V,Øø)* (se rør)

suk no *sok, æ s., sok, æ s.; (Hs) sok, -kê, sok, -kên; (V,Ø)*

sukke uo *sok, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (hwa ær æ Gal mæh, siên Do sokkër såên?* = hvad er det galt med, siden du sukker sådan) *(V,Ø)*

sukker no *sokkê, sokkër-r; (Ø) (Dæ ska æ hal puj' sokkër té kawên* = der skal et halvt pund sukker i kagen) *(Øø)*

sukkerroe no *sokkëruw; (H,V,Ø)* (se roe)

sukkerrør no *sokkërør; (H,V,Ø)* (se rør)

sukkerskål no *sokkërskoêl; (H,V,Ø)* (se skål)

sukkerstads no *sokkërstaes; (H,V,Ø)* (se stads)

sukkersyg to *sokkërsyeg; (H,Øm) sokkërsyew; (V,Øø) (hwes jæn æ sokkërsyeg, sså ær æ kloeg åh pas-s poh sæ* = hvis men er sukkersyg, så er det klogt at passe på sig) *(H,Øm)*

sukkersyge no *sokkërsyeg; (H,Øm) sokkërsyew; (V,Øø)* (se syge)

sukkerært no *sokkërært; (H,V,Ø)* (se ært)

sul no *suel, æs.; (Hs) suel, -ê; (Hn) suwl, -ê; (V,Ø)*

sulemad no *suelmad; (H) suelmah; (V,Ø) (poh lanjê löwwê Di möj' oh suelmah fön+n* = på landet levede de meget af sulemad førhen) *(V)*

sult no *sult, æ s.; (H) sult, -ên; (V,Ø)*

sulte uo *sult, sultër, sultê, h. sultê; (H,V,Ø) (Deh ær sjallên, at folk sultër i Danmark* = det er sjældent, at folk sulter i Danmark) *(H,V,Ø)*

sulteføde no *sultføê; (H,V,Ø)* (se føde)

sultekur no *sultkuwr; (H,V,Ø)* (se kur) *(Deh ær ék suej' åh Go poh sultkuwr, hwes jæn ska taeb sæ* = det er ikke sundt at gå på sultekur, hvis man skal tabe sig) *(Ø)*

sulteløn no *sultlön'; (H,V,Ø)* (se løn)

sulten to *sultên; (H,V,Ø) (nuên blywwër sultên wé spiejstij' anjër Gør æ, næe føên stoër poh bowwërê* = nogen bliver sultne ved spisetid, andre gør det, når føden står på bordet) *(V)*

sultestrejke no *sultstræjk; (H,V,Ø)* (strejke)

sum no *som', æ s., sommër, æ sommër; (Hs) som', sommên, sommër, sommërn; (V,Ø) (han haed æn stuër som pæêng poh sijn bankkonto* = han havde en stor sum pænge på sin bankkonto) *(H)*

summe uo *som-m, sommër, sommê, h. sommê; (H,V,Ø) (Deh ka høërs, nær æ bijër sommër i æ lin-ntré* = det kan høres, når bierne summer i lindetræet) *(Hs)*

summetone no *som-mtoen; (H,V,Ø)* (se tone)

sump no *somp, æ s., somp, æ s.; (Hs) somp, -ên, somp, -ên; (V,Ø)*

sumpet to *sompê; (H,V,Ø) (i æ æ'tëroër 2018 rænt Deh så möj', at mannê markër blöw sompê* = i efteråret 2018 regnede det så meget, at mange marker blev sumpede) *(Hs)*

sund no *sun', æ s., sun-n, æ s.; (Hs) sun', sunnê, sun-n, sunnên; (Hn) sunj', -ê, suenj, suenjên; (V) suj', -ê, suej-j, suejjên; (Ø) (Danmark ær æ Dæjlê lanj, mæh mannê bæltër åh suenj* = Danmark er et dejligt land med mange bælter og sunde) *(V)*

sund to *sun', (H) suj'; (V,Ø) (haj ær suj', som baër fajjên* = han er sund, som bare fanden) *(Ø)*

sunde (sig) *sun-n (sæ) sunnër, sunnê, h. sunnê (sæ); (H) suenj (sæ) suenjër, suenjê, h. suenjê; (V) suej (sæ) sujjër, sujjê, h. sujjê; (Ø) (a ska lie suej mæ litt ættër Dæej béskie* = jeg skal lige sunde mig lidt efter den besked) *(Ø)*

sundhed no *sunhéd. æ s.; (Hs) sunhéd, -dên; (Hn) sun-jhéh, -ên; (V) sujhéh, -ên; (Ø)*

sundhedsfarlig to *sunhédsfårli; (H) suenjhéhsfårlê; (V) suejhésfårlê; (Ø) (nuen stehër ka æ wæër suenjhésfårlê åh Drék wånjê fråh wåenjhan+n* = nogen steder kan det være sundhedsfarligt at drikke vandet fra vandhanen) *(V)*

sundhedsplejerske no *sunhédsplæjjërsk; (H) suen-jhéhsplæjjërsk: (V) suejhésplæjjërsk; (Ø)* (se plejerske)

suppe no *sop', æ s., -për, æ -për; (Hs) sop', soppên. soppër, soppërn; (V,Ø) (a ka så Gott li' sop'* = jeg kan så godt lide suppe) *(H,V,Ø)*

suppegryde no *sopGyed; (H) sopGryej; (V,Ø)* (se gryde)

suppehøne no *sophøên; (H,V,Ø)*

suppeske no *sopskie*; *(H,V,Ø)* (se ske)

suppeterning no *soptærning; (H,V,Ø)* (se terning) *(hwes Do wel ha smaew poh soppên, såh Gi Dæj æn soptær-ning* = hvis du vil have smag på suppen, så giv den er suppeterning) *(Ø)*

suppevisk no *sopwesk; (H,V,Ø)* (se visk)

sur bio *soër; (H,V,Ø)* (*Deh ær mæ for éjweklê, a løbër soër i æ* = det er mig for indviklet, jeg løber sur i det) *(Ø)*

sur to *suwr; (H,V,Ø) (a ær et suwr ænno, mæn a ka snåër blyew æ* = jeg er ikke sur endnu, men jeg kan snart blive det) *(Hs)*

surbrød no *suwrbrøh; (H,V,Ø)* (se brød)

surdej no *suwrDæj'; (H,V,Ø)* (se dej) *(jæn ska broew suwrDæj' té åh baew ruwbröh mæh* = man skal bruge surdej til at bage rugbrød med) *(V,Ø)*

surkål no *suwrkoêl; (H,V,Ø)* (se kål)

surmælk no *suwrmjælk; (H,V,Ø)* (se mælk) *(suwrmjælk ku jæn laew tykmjælk oh* = surmælk kunne man lave

tykmælk af)

surre 1 uo *sorrê, -r, sorrê, h. sorrê; (H,V,Ø) (Deh surrër for øërn* = det surrer for ørerne) *(V,Ø)*

surre 2 uo *sorrê, -r, sorrê, h. sorrê; (H,V,Ø) (a sorrër flawsnowërn Gott té* = jeg surrer flagsnoren godt til) *(V,Ø)*

surring no *sorring, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sorring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn sømann' ska ku laew sorringër, som hållër* = en sømand skal kunne lave surringer, som holder) *(H)*

sursød to *suwrsøed; (H) suwrsøê; (V,Ø)*

sus no *suws, æ s.; (Hs) suws, -ê; (V,Ø) (no löwwê haj i suws åh duws, engên wéh hwæj læeng Deh wårër* = nu lever han i sus og dus, ingen ved, hvor længe, det varer) *(Ø)*

suse uo *suws, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Deh suwst i æ trétop* = det susede i trætoppene) *(Hs)*

sut no *sut, æ s., -tër, æ -tër; (Hs) sut, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

sutsko no *sutskow; (H,V,Ø)* (se sko)

sutte uo *sut, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (hon suttê poh sijn tommêlfengër så læng, så tæjjërn blöw sköew* = hun suttede på sin tommelfinger så længe, at tænderne blev skæve) *(Ø)*

sutteflaske no *sutflask; (H,V,Ø)* (se flaske)

sutteklud no *sutkluw; ((H,V,Ø)* (se klud)

svaber no *swabër, æ s., -r, æ -r; (Hs) swabër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

svabre uo *swabër, swabër, swabër, h. swabër; (H,V,Ø) (Di hå no Gjow Gwollê i Gymstiksaln réên mæh swabërn* = de har nu gjort gjort gulvet i gymnastiksalen rent med svaberen) *(V,Ø)*

svag to *waêg; (H,V,Ø)*

svagelig to *swaeglê; (H,V,Ø) (hon war søllê åh swaeglê oh sæ* = hun var sølle og svagelig af sig) *(H,V,Ø)*

svaghed no *swaeghéd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) swaeghéd, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

svagstrøm no *swaegström; (H,V,Ø)* (se strøm) *(swaegström ær såên nøej fræh 220 Wolt og niëræ'tër* = svagstrøm er sådan noget fra 220 V og nedefter) *(Hs)*

svagsynet to *swaegsyjnê; (H,V,Ø) (hanj war så swaegsyjnê, at hanj måt hjælpês öwwër wæjjên* = han var så svagsynet, at han måtte hjælpes over vejen) *(V)*

svaj no *swaj'; (H,V,Ø)* (skibsudtryk) *(motorboedên lå for swaj uw for stråjên* = motorbåden lå for svaj ud for stranden) *(V,Ø)*

svaje uo *swaej, -jër, -jê, h. -jê; (H,V,Ø) (skiebê lå for ankër åh swaejjê for wéjjên* = skibet lå for anker og svajede for vinden) *(V,Ø)*

svajrygget to *swajröwwê; (H,V,Øø) sawjröggê; (Øm) (kunên war blöwwên swajröwwê ættër sin føest føssêl* = konen var blevet svajrygget efter sin første fødsel) *(Hn,V,Øø)*

sval to *swåel; (H,V,Ø) (Deh ka wæër Gott mæ æn swael öl, nær Deh ær warm* = det kan være godt med en sval øl, når det er varmt) *(H,V,Ø)*

svale n *swåel; (H,V,Ø) (hwækên jæn hællê tow swåelër Gør nuên sommër* = hverken en eller to svaler gør nogen sommer) *(V,Ø)*

svale uo *swåel, -ër, swålt, æ swålt; (H,V,Ø) (a swålt mæ i æn kål bruwsër, ættër Dawwêns anstrængêlsër* = jeg svalede mig i en kold bruser efter dagens anstrængelser) *(V,Ø)*

svalegang no *swåelGang; (Hs) swåelGång; (V,Ø)* (se gang)

svalehale no *swåelhåel; (V,Ø)* (se hale) *(Folkêténgês forman hae farhæhn kjowl mæh swåelhåelër poh i Folkêténgssaln* = folketingets formand havde førhen kjole med svalehaler på i Folketingssalen) *(Hn)*

svalerede no *swåelré-ê; (H,V,Ø)* (se rede)

svamp 1 no *swamp; (H) swåmp; (V,Ø)* (vaskesvamp eller arten svamp)

svamp 2 no *skårhat; (H) swamp; (H.V.Ø)* (plante, mikroorganisme)

svampet to *swampê; (H) swåmpê; (V,Ø)*

svane n *swaên, æ s., -ër, æ. s.; (H) swaên* eller *swåên, -ên, swånne, -rn; (V,Ø) (swånnërn æ fredê i Daw, å Deh blöw Di åmkréng 1920* = svanerne er fredede i dag, og det blev de omkring 1920) *(V,Ø)*

svanehals no *swaenhals; (H,V,Ø)* (se hals)

svanesang no *swaensang/swaensång; (H/V,Ø)* (se sang)

svang 1 no *swång', æ s., swång-g, - s.; (Hs) swång, -ên, -g, swångên; (V,Ø)* (svang under foden) *(wé æn plafuddê ær swångên fallên niër* = ved en platfodet er svangen faldet ned) *(V,Ø)*

svang 2 no *(i) swång; (H,V,Ø)* (noget går i svang)

svanger to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër mæh båê/båên = at være med barn) (H/V,Ø)*

svangerskab no (omskr. t. f. eks.: *åh wint/wénjt/wéjt æn béttê* = at vente en lille) *(H/V/Ø)*

svanse uo *swans, -ër, -t, -t; (H,V,Ø) (Di smoh piwwër swanst rojt åh liewt wowsên foran' spæejlên* = de små piger svansede rundt foran spejlene og legede voksne) *(Ø)*

svar no *swår, æ s., swår, æ s.; (H) swår, -ê, swår, -ên; (V,Ø) (som jæn robër i skowwên, foër jæn swår* = som man råber i skoven, får man svar) *(V,Ø)*

svare uo *swåe, swåër, swåër, h. swåe; (H,V,Ø)*

svartbag n *swartbaeg; (H,V,Ø)* (måge)

sved no *swed, æ s.; (Hs) swed, -ên; (V,Ø) (wi ska ha Dæj Dowwên swed uw oh kroppên* = vi skal have den dovne sved ud af kroppen*) (V,Ø)*

svede uo *swé-ê, swédër, swæt, h. swæt; (H,V,Ø)*

sveden to *swéjjên; (H,V,Ø) (ræwwên hår deppê hans håêl i Gröddên, Dæj æ blöwwên swéjjên* = ræven har dyppet sin hale i grøden, den er blevet sveden) *(V,Ø)*

svederem no *swéêdræm'; (H,V,Ø)* (se rem) *(i fijn kaskæt-tër ær Dær åltijjër æn swéêdræm'* = i fine kasketter er der altid en svederem) *(H,V,Ø)*

svedig to *swæddê; (H,V,Ø) (hæjstên war swæddê, ættër æn lång tuwr i traw* = hesten var svedig efter en lang tur i trav) *(V,Ø)*

svedt to *swæt; (H,V,Ø) (a ær hiel swæt båër wé tånkên* = jeg er helt svedt, bare ved tanken) *(V,Ø)*

svejse uo *swæjs, -ër, swæjsê, h. swæjsê; (H,V,Ø)*

svejser no *swæjsër, æ s., -r, æ -r; (Hs) swæjsër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

svejsning no *swæjsning, æ s., swéjsningër, æ s.; (Hs) swæjsning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

svelle no *swæl-l, æ s., swællër, æ s.; (Hs) swæl-l, swæl-lên, swællër, -n; (V,Ø) (jaênbaênswællër* = jernbanesvel-ler) *(H,V,Ø)*

svend no *swæn', æ s., swæn-n, æ swæn-n; (Hs) swæn', swæn'+n, swæn-n, swæn+n; (Hn) swænj, -ên, swæenj, swænjên; (V) swæj', -jên, swæej, swæjjên; (Ø) (føst ka jæn wæër lærling, så swæn, åh té sist ka jæn blyew mæjstër* = først kan man være lærling, så svend, og til sidst kan man blive mester) *(H,V,Ø)*

svendebrev no *swænbröw'; (H,V,Ø)* (se brev)

svendeprøve no *swænprøew; (H,V,Ø)* (se prøve)

svensk to *swænsk; (H,V,Ø) (hwes nøej ær swæsk, så plæjjër æ åh wæër oh Gue kwalitét* = hvis noget er svenskt, så plejer det at være af god kvalitet) *(H,V,Ø)*

sveske no *swé-ésk* el. *swésk, æ s., -ê, æ s.; (H) swésk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sveskegrød no *swéskêGröd; (H,V,Ø)* (se grød) *(hwes Do hår hoër maew, så ska Do spiejs swéskêGröd, åh så ska Dær nåk kom fårt poh æn* = hvis du har hård mave, så skal du spise sveskegrød, og så skal der npk komme fart på den) *(H,V,Ø)*

sveskesten no *swéskêstien; (H,V,Ø)* (se sten)

svide uo *swiej, swiejër, swæj, ær swæjjên; (H,V,Ø) (huwsê ær swæjjên oh* = huset er svedet af) *(V,Ø)*

svie no *swiej, æ s.; (Hs) swiej; (Hn) swiej, -ên; (V,Ø)*

svie uo *swiej, swiejër, swæj, ær swæjjên; (H,V,Ø) (Deh swæj té ham, at hanj hae Gjow såên i nallërn* = det sved til ham, at han havde gjort sådan i nællerne) *(V)*

svig no *swieg'; (H,V,Ø)*

svige uo *swieg, swieg'ër, swég, h. swégên; (H,V,Ø)*

svigerdatter no *swiegërDættër; (H,V,Ø)* (se datter)

svigerfar no *swiegërfåër; (H,V,Ø)* (se far) *(æ swiegërfåër töws réjti Gott åm sijn swiegërDættër, mæn Deh töws æ swiegërmuër et* = svigerfaderen syntes rigtig godt om sin svigerdatter, men det syntes svigermoderen ikke) *(Hs)*

svigerinde no *swiegërin-n; (H) swiegërênj-j; (V) swiegëré-éj; (Ø)*

svigermor no *swiegërmuër; (H,V,Ø)* (se mor) *(jæn ka wæër hælDi mæh sijn swiegërmuër* = man kan være heldig med sin svigermor) *(H,V,Ø)*

svigt no *swégt, æ swégt; (H) swégt* el. *swéwt, -ê; (V,Ø)*

svigte uo *swegt, swegte, swegte, h. swegte; (H,V,Ø) (haj swegte alDri, haj æ té å ræ-æn mæ* = han svigter aldrig, han er til at regne med) *i (Ø) også swewt;*

svimle uo *swimmêl, swimlër, swimmêlt, h. swimmêlt; (H,V.Ø) (Deh swimmêlt for mæh* = det svimlede for mig) *(H,V,Ø)*

svimmel to *hwælsyw; (H,V,Ø) (haj kyër ront åh ront åh*

ront, så haj blöw hiel hwælsyw = han kørte rundt og rundt og rundt, så han blev helt svimmel) *(Ø)*

svimmelhed no *swimmêlhe; (H,V,Ø)* (omskr. t. f. eks.: *åh wæër swimmêl* = at være svimmel*) (H,V,Ø)*

svin no *swijn, æ. s, swijn, æ s.; (Hs) swijn, -ê, swijn, swijn+n; (V,Ø) (*Der er en tendens til at bruge ordet *Grijs* = gris om dyret og *swijn* = svin som skældsord)

svinagtig to (for stærkt udtryk, som ikke bruges)

svind no *swin', æ s.; (Hs) swin'; (Hn) swénj', -ê; (V) swéj', -jê; Ø)*

svinde uo *swin, -ne, swan', æ swujjen; (H) swéj, swéjjër, swaj, æ swujjên; (V,Ø) (Deh swan' hurti i kaewDosên* = det svandt hurtigt i kagedåsen) *(V,Ø)*

svindel no *swinnêl, æ s.; (Hs) swinnêl; (Hn) swénjêl, -n; (V) swéjjêl, -n; (Ø) (swinnêl/swénjêl/swéjjêl å hombuk* = svindel og humbug*) (H/V/Ø)*

svindle uo *swinnêl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

svindler no *swinlër, æ s., -ê, æ -ê; (Hs) swinlër, -ên, -ê, -rn; (V,Ø)*

svindsot no *swinsot, æ s.; (H) swinsot, -ên; (V,Ø)*

svine uo *swijn-n, swinër, swint, h. swint; (H,V,Ø) (køknê war swint Gott té, Deh liwnt æn uløk'* = køkkenet var svinet godt til, det lignede en ulykke) *(V,Ø)*

svinebesætning no *swenbésætning; (H,V,Ø) (swenbésætningërn ær stue i wor tij'* = svinebesætningerne er store i vor tid) *(V,Ø)*

svinebrok n *swenbrok; (H,V,Ø)* (grævling)

svinebæst no (for stærkt udtryk, bruges ej)

svinebørste no *swenboest; (H,V,Ø)* (se børste) *(hoërn poh hanjs röw war styew som swenboestër* = hårene på hans ryg vae stive som svinebørster) *(V)*

svineheld no *swenhæl'; (H,V,Ø)* (se held) *(jæn ka wæër ållër så Döwti, Dær ær et nøej så Gott som æn swenhæl'* = man kan være aldrig så dygtig, der er ikke noget så godt som et svineheld) *(H)*

svinehund no *swenhun'; (H) swenhunj'; (V) swenhuj'; (Ø)* (se hund) *(haj ær æn skit kårl, æn réjti swenhuj'* = han er en skit karl, en rigtig svinehund) *(Ø)*

svinelæder no *swenléër; (H,V,Ø)* (se læder)

svineri no *swennêrij, æ s.; (Hs) swinnêrij, -je; (V,Ø)*

svinestald no *swenstøl'; (H) swenstal'; (V,Ø)* (se stald)

svinesti no *swinböwl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) swinböwl, -ê, swinböwl, -ên; (V,Ø)*

svineøre no *swenøër; (H,V,Ø)* (se øre)

sving no *swéng, æ s, swéng, æ s; swéng, -ê, swéng, -ên; (V,Ø) (haj tow æ skarp swéng* = han tog et skarpt swing) *(V,Ø)*

svinge uo *sweng, -ê, swang', h. swungn; (H,V,Ø) swéêng, -ê, swang', h. swungn; (Øland) (a swang' piskn* = jeg svang pisken) *(V,Ø)*

svingeltræ no *swéngltré-e; (H) swéngltræ'; (V,Ø)* (træstang til fastgøring af skagler til hesteforspand) (se træ)

svinghjul no *swinghjuwl; (H,V,Ø)* (se hjul)

svingning no *swengning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) swengning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

svingplov no *swingplouw; (H,V,Ø)* (se plov)

svinkeærinde no *swenkærên; (H,V,Ø)* (se ærinde) *(no ingên swénkærên, Do kommê liej hjæm fråh skuêl oh* = nu ingen svinkeærinder, du kommer lige hjem fra skole af) *(H,V,Ø)*

svinsk to *swensk; (H,V,Ø) (Deh war æn swensk måe å béhajjêl ham poh* = det var en svinsk måde at behandle ham på) *(Ø)*

svipse uo *swips, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh swipsër ålltijjër for ham* = det svipser altid for ham) *(H,V,Ø)*

svipser no *swipsër, æ s., -ê, æ -ê; (H) swipsër, -n, -ê, -n; (V,Ø) (Deh war æn swipsër, Dæ war ingen Gewinst* = det var en svipser, der var ingen gevinst) *(H,V,Ø)*

svir no *swij-jê(r), æ s.; (Hs) swij-jê(r), swijjërn; (V,Ø) (Deh war æn ré-ên swij-jê(r), å wæër té sté-ê* = det var en ren svir) *(H,V,Ø)*

svire uo *swijjê,* (bruges ej i datid), *h. swijjërê; (H,V,Ø) (haj hår swijjërê hiele Dawwên* = han har sviret hele dagen) *(Ø)*

svirp no *swerp, æ s., swerp, æ s.; (Hs) swerp, -ê, swerp, -ên; (V,Ø)*

svirpe uo *swerp, -ër. -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

svirre uo *swiër, swirrër, swirrër, h. swirrër; (H,V,Ø)* (*flywwên swirrër i flaskên* = fluen svirrer i flasken) *(V,Ø)*

svitse uo *swis, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (flæskê sku swisês poh påejên* = flæsket skulle svitses på panden) *(Ø)*

svoger no *swågër, æ s., -r, æ -r; (Hs) swågër, -n, -r, -n; (Hn) swåwwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

svogerskab no *swågërskab; (H) swåwwërskab; (V,Ø)* (se skab)

svovl no *swowl, æ s.; (Hs) swowl, -ê; (V,Ø) (swowl ær nøej Guel ståf, såm lyjtër Grim* = svovl er noget gult stof, som lugter grimt) *(V,Ø)*

svovlblomme no *swowlblo-êm; (V,Ø)* (svovlpulver)

svovle uo *swowwêl, swowlër, swowlt, h. swowlt; (H,V,Ø) (han swowlt å bant, så Deh lyssênt åmkring ham* = han svovlede og bandede, så det lysnede omkring ham) *(H)*

svovlsyre no *swowlsyër; (H,V,Ø)* (se syre)

svullen to *swullên; (H,V,Ø) (æn swollên fengër* = en svullen finger) *(Ø)*

svulme uo *swulm, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (bienê ær swulmt op* = benet er svulmet op) *(V,Ø)*

svulst no *swulst, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) swulst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

svække uo *swæk, -kër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (haj følt sæ swækkê ættër æn omGång influænza* = han følte sig svækket efter en omgang influenza) *(Ø)*

svækkelse no *swækkêls, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) swækkêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dæn Gammêl hae fåt mannê swæk-kêlsër, mæn han klåër sæ enDa* = den gæmle havde fået mange svækkelser, men han klarede sig endda) *(H)*

svækling no *swækling, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) swækling, -ên, -ërn; (V,Ø) (Dær war farhæn æn Diel swæklingër, som kam té sesjon, åh Deh war et sjow åh wæër jæn oh Dæm* = der var førhen en del svæklinger, som kom til session, og det var ikke sjovt at være en af dem) *(H)*

svær to *swær; (H,V,Ø) (tyk, kraftig) (swær kåel = en dyg-tig dreng) (svær kåel* = en dygtig (voksen) fyr, men ment ironisk) (*swær åpGaew* = en vanskelig opgave) *(Deh ær swær, såm Do snakkër* = det er utroligt, som du snakker) (*swær Giel* = et ordenligt/gebummerligt gilde)

svær, sværere, sværest to *swæër, swæërê, swæërst; (H,V,Ø)*

sværd no *swæër, æ s., swæër, æ s.; (Hs) swæër, -ê, swæër, swærên; (H,V,Ø)*

sværge uo *swæërg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær ék Gott mæh for möj' bannên åh swærgên* = det er ikke godt med for meget banden og sværgen) *(V,Ø)*

sværlemmet to *swærlæmmê; (H,V,Ø) (han war æn swærlæmmê kåel, åh han ku ta fråh* = han var en svær-lemmet karl, og han kunne tage fra) *(H)*

sværm no *swæërm', æ s., swæërm-m, æ s.; (Hs) swæërm', -n, swæërm, -ên; (V,Ø)*

sværme uo *swæërm, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

sværmer n *swærmër, æ s., -ê, æ -ê; (Hs) swærmër, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sværmer n *swærmër; (H,V,Ø)* (sommerfugl, eks. nat-sværmer)

svært to *swæër; (H,V,Ø) (Deh ær Da swæër, som Do ka snak* = det er da svært, som du kan snakke) *(H,V,Ø) (Deh ka té tijjër wæër swæër åh béstæm sæ* = det kan til tider være svært at bestemme sig) *(H,V,Ø)*

sværte no *swa-êt, æ s.; (Hs) swa-êt, -ên; (V,Ø) (wi hår et miër sko-swa-êt* = vi har ikke mere sko-sværte) *(H,V,Ø)*

sværte uo *swa-êt, -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj blöw swatê Gott té oh hans naboër* = han blev sværtet godt til af hans naboer) *(V)*

sværvægt no *swærwægt; (H,Øm) swærwæwt; (V,Øø)* (se vægt) *(jæn kommër té åh tink poh båksning, nær jæn snakkër åm swærwægt* = man kommer til at tænke på boksning, når man snakker om sværvægt) *(H,Øm)*

sværve uo *swæêw, swæ-æwê, swæ-æwê, h. swæ-æwê; (H,V,Ø)* (*hon kom swæ-æwên hæn öwwê Gollê* = hon kom svævende hen over gulvet) *(V,Ø)*

sværebane no *swæ-æ wbaên (H,V,Ø)* (se bane)

sværeflyver no *swæ-æwflywwër; (H,V,Ø)* (se flyver)

svøb no *swøeb, æ s., swöeb, æ s; (Hs) swöeb, -ê, swöeb, -ên; (V,Ø)* (tøjstykke)

svøbe no *swøeb, æ s., swöebër, æ s.; (Hs) swøeb, -ên, ër, -ërn; (V,Ø)* (pisk)

svøbe uo *swøeb, swøebër, swöebt, h. swöebt; (H,V,Ø)*

svøbelsesbarn no *swøbêlsesbåe; (H) swøêlsesbåen (V,Ø)* (se barn) (man mente, at kunne undgå hjulbe-nethed hos den spæde, hvis man svøbte barnet ind fra hals og nedefter)

svømme uo *sæm-m, -mër, -mê, h. -mê; (H,V,Ø)* (også: *swöm-m, -mër, -mê, h. -mê; (H,V,Ø)*

svømmeblære no *sæmblæër; (H,V,Ø)* (se blære)

svømmefod no *sæmfuêd; (H,V,Ø)* (se fod)

svømmefugl no *sæmfowl; (H,V,Ø)* (se fugl)

svømmepude no *sæmpuw; (H,V,Ø* (se pude)

svømmer no *sæmmër, æ s., -r, æ -r; (Hs) sæmmër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

svømmeundervisning no *sæmonnërwisning; (H) sæmånjërwisning; (V) sæmåjjërwisning; (Ø)* (se visning)

sy uo *syj, -jër, -jê, h. -jê; (H,V,Ø) (mijn tant syjjê jakkër åh bowsër åh kjowlër, ja snår såê ålteng* = min tante syede jakker og bukser og kjoler, ja snart sagt alting) *(H,V,Ø)*

syd for bio *sönnên for; (H) sönjên for; (V) söjjê foe* el. *söjjên for; (Ø)*

syd no *sönnên; (H) sönjên; (V) söjjên; (Ø)*

syde uo *syej, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh syejër åh boblër* = det syder og bobler) *(H,V,Ø)*

sydfra bio *sönnërfræ; (H) sönjërfrå; (V) söjjërfrå; (Ø)*

sydlig to *sydli; (H) syjlë; (V,Ø)*

sydover bio *sönnërröwwër; (H) sönjëröwwër; (V) söjjëröwwër; (Ø)*

sydpol no *sydpoêl; (H) sypoêl; (V,Ø)* (se pol)

sydpå bio *sönnërpoh; (H) sönjërpoh; (V) söjjërpoh; (Ø)*

sydside no *sönnërsied, (H) sönjërsiej; (V) söjjërsiej; (Ø)* (side) *(wæjjên lå poh sönërsiejn oh huwsê* = vejen lå på søndersiden af huset) *(V)*

sydvest no (se under Verdenshjørner)

sydvestlig to *sy-wæjstlê; (H,V,Ø)*

sydøst no (se under Verdenshjørner)

sydøstlig to *sy-owstlê; (H) sy-østlê; (V,Ø)*

syg, syge to *syg, syeg; (H,Øm) syw, syew; (V,Øø) (Di ær syeg oh influensa* = de er syge af influenza) *(H,Øm)*

sygdom no *sygDom-m; (H) sygDom; (Øm) sywdom; (V,Øø)*

sygebesøg no *syegbésøeg; (H,Øm) syewbésöw; (V,Øø)* (se besøg)

sygedag no *syegDaw'; (H,Øm) syewDaw; (V,Øø)* (se dag) *(hwés skuêlbåhnê blywwër syew, så ka får hællê muër blyew hjæm-m i Dæn føest syewDaw* = hvis skolebarnet bliver sygt, så kan far eller mor blive hjemme i den første sygedag) *(V,Øø)*

sygehjælper no *syeghjælpër; (H,Øm) syewhjælpër; (V,Øø)* (se hjælper)

sygehus no *syeghuws; (H) syewhuws; (V,Øø) syeghuws; (Øm)* (se hus) *(i Dænj hær tij ska åll Di smoh nieléwwês, åh Dær ska böwwês kæmpêstuër syeghuews té Deh hielê* = i den er tid skal alle de små sygehuse nedlægges, og der skal bygges nogen kæmpestore til det hele) *(V)*

sygekasse no *syegkas-s; (H,Øm) syewkas-s; (V,Øø)* (se kasse)

sygelig to *syeglê; (H,Øm) syewlê; (V,Øø) (hon siër syewlê uw, stakkêln* = hun ser sygelig ud, staklen) *(V,Øø)*

sygemelding no *syegmælling; (H,Øm) syewmælling; (V,Øø)* (se melding) *(nuen sté-ër ær Di nøewrænên mæ åh sku ha syewmællingër poh arbésplassên, hwés jæn blywwër syew* = nogen steder er de nøjeregnende med at skulle have sygemeldinger på arbejdspladsen, hvis man bliver syg) *(V,Øø)*

sygepasser no no *syegpassër; (H,Øm) syewpassër; (V,Øø)* (se passer)

sygeplejer no *syegplæjjër; (H,Øm) syewplæjjër; (V,Øø)* (se plejer)

sygeplejerske no *syegplæjjërsk; (H,Øm) syewplæjjërsk; (V,Øø)* (se plejerske) *(Deh mo wæër håt åh wæër syewplæjjërsk* = det må være hårdt at være sygeplejerske) *(V,Øø)*

sygeseng no *syegsæng'; (H,Øm) syewsæng'; (V,Øø)* (se seng)

sygne uo *sygn, -ër, sygnt, h. sygnt; (H,V,Ø) (han lå li så stil å sygnt hæn* = han lå ligeså stille og sygnede hen) *(H)*

syl no *syjl. æ s, syjl, æ syjl; (Hs) syjl, -n, syjl, -n; (V,Ø)*

syld no *søl', æ s.; (Hs) søl', -ên; (V,Ø)* (sokkel af kampesten til huse) *(hår Do no Grawwê hiel éj té søllên?)* = har du nu gravet helt ind til sylden?) *(Ø)*

syldsten no *sølstien; (H,V,Ø)* (se sten) *(sølstien ær stien, Dær blywwër browt té funDamænt i huwsböwwërij* = syldsten er sten, der bliver brugt til fundament i husbyggeri) *(H,V,Ø)*

sylespids no *syjlspes; (H,V,Ø)* (se spids)

sylespidst to *syjlspes; (H,V,Ø) (orên war syjlspes, Deh war ék rår åh høê poh* = ordene var sylespidse, de var ikke behagelige at høre på) *(V,Ø)*

sylte no *sølt, æ s.; (Hs) sølt, -ên; (V,Ø) (Dær ska sølt poh yewlbowwër* = der skal sylte på julebordet) *(H,V,Ø)*

sylte uo *søelt, søltê, søltê, h. søltê; (H,V,Ø) (Deh mjest oh frowtên ær blöwwên søltê* = det meste af frugten er blevet syltet) *(V,Ø)*

sylteflæsk no *søltêflæsk; (H,V,Ø)* (se flæsk) *(wi ska ha søltêflæsk mæh Guel ærtër* = vi skal have sylteflæsk med gule ærter) *(H,V,Ø)*

syltekrukke no *søltkrok; (H,V,Ø)* (se krukke)

syltetøj no *sylt, æ s.; (Hs) sølt, -ên; (Hn) søltêtöw, -wê; (V,Ø)*

syltetøjsglas no *søltGlas; (H) søltêtöwsGlas; (V,Ø)* (se glas)

symaskine no *syj'maskijnê; (H) symaskijn; (V,Ø)* (se maskine)

syn no *syjn, æ s.; (Hs) syjn, -ê; (V,Ø) (Deh ær æn kjøn syjn* = det er et kønt syn) *(Hs)*

synd no *sön', æ s., sönnër, æ s.; (Hs) sön'; (Hn) sönj', sönjên, sönjër, -n; (V) söj', söjjên, söjjër ,-rn; (Ø)* (anvendes også overført: *Deh ær söj' for ham* = det er synd for ham*) (Ø)*

synde uo *söên, sönnër, sönnê, h. sönnê; (H) söenj, -ër, -ê, h. -ê; (V) söêj, söjjër, söjjê, h, söjjê; (Ø) (Dæn, Dær sowwër, sönnër et* = den, der sover, synder ikke) *(H)*

syndebuk no *sönnêbok; (H) sönjêbok; (V) söjjêbok; (Ø)* (se buk)

syndefald no *sönnêfal'; (H,V,Ø)* (se fald) *(Deh føest sönnêfal' ské-êj i æ ParaDijs, da ADam åh Ewa spijst oh æblê = det første syndefald skete i Paradiset, da Adam og Eva spiste af æblet) (Hs)*

synder no *sönnër, æ s.; (Hs) sönnër; (Hn) sönjër, -n; (V) söjjër, -n; (Ø) (wi ær åll söjjërê for Vorherrê* = vi er alle syndere for Vorherre) *(Ø)*

synderlig bio (omskr. t. f. eks.: *særli* = særlig;) *(H,V,Ø) (haj ær ék særli béGawwê, mæn Deh Goër ænDa* = han er ikke særlig begavet, men det går enda) *(Ø)*

syndflod no *sønfloed; (H) sønfloh'; (V) sønjfloh' (Ø)* (se flod) *(Dær kam æn sønfloed oh béswælihédër* = der kom en syndflod af besværligheder) *(H)*

syndig to *sönDi; (H) sönjDi; (V) sôjDi; (Ø) (Deh war Da æn sönDi roêd* = det var da et syndigt rod) *(Hs)*

syndsforladelse no *sönsforladdêls; (H) sönjsforlaêls; (V) söjsforlaêls; (Ø) (jæn ka foh sönjsforlaêls, hwés jæn Goër té altërs* = man kan få syndsforladelse, hvis man går til alters) *(V)*

syne uo *sjön-n, sjönnër, sjönt, h. sjönt; (H,V,Ø) (Deh sjönnê té åh blyw Gott* = det syner til at blive godt) *(H,V,Ø)*

synes uo *töws, töws, töws, h. töws* el. *tøt, h. tøt.; (H,V,Ø) (a hår åltie tøt Deh sa-êm* = jeg har altid syntes det samme) *(H,V,Ø)*

synge uo *sjøeng, -ê, sang, h. sjungn; (H) søeng, søng'ê, sang, h. sungn; (V,Ø)*

syngen no *søngên; (H,V,Ø) (Dær ær såån æn søngên fræh Dæm, Dær hår wæt poh højskuêl* = der er sådan en syngen af dem, der har været på højskole) *(H)*

syngende (l. tillægsmåde) *sjøengên; (H) syngên; (V,Ø)*

syning no *syjning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) syjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

synke uo *sø'k, sø'kê, sak, h. sukn; (H) søk, søkkër, sak, h. sukn; (Ø)* (*æ skijb sak poh Dyjb wån'* = skibet sank på dybt vand) *(Hs)* (*Deh sak a iGæn* = det bed jeg i mig eller det sank jeg igen/det fortrød jeg, så jeg undgik at sige det) *(Ø)*

synkefri to *sønkfrij; (H,V,Ø) (æn sønkfrij redningbod* = en synkefri redningsbåd) *(H,V,Ø)*

synkefærdig to *sønkfæër; (H,V,Ø) sønkfærjê; (Øø) (Deh Gammêl skib war sønkfæër* = det gamle skib var synkefærdigt) *(H,V,Ø)*

synlig to *sjønlê; (H,V,Ø)*

synsbedrag no *syjnsbéDrag; (H) syjnsbéDraêw; (V,Ø) (Dæj bijl war så fijn, så fijn, mæn Deh war æ syjnsbéDraw* = den bil var så fin, så fin, men det var et synsbedrag) *(Ø)* (se bedrag)

synsevne no (se syn)

synsfelt to *syjnfælt, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) syjnsfælt, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh war ék éjjênfor met syjnsfælt* = det var ikke indenfor mit synsfelt) *(Ø)*

synsforstyrrelse no (omskrives f. eks til: *Dær ær nøêj i wæjjên mæ ywnên* = der er noget i vejen med øjnene) *(Ø)* (se forstyrrelse)

synsk to *syjnsk; (H) sjönsk; (V,Ø) (hon såe, hon war sjönsk åh mint, hon ku spo'* = hun sagde, at hun var synsk og mente, hun kunne spå) *(V,Ø)*

synskreds no (se kreds)

synsnerve no (se nerve)

synspunkt no *syjnspongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

synsvidde no *syjnsviddê, æ s.; (Hs) syjnswiddê; (V,Ø)* (se vidde)

synsvinkel no *syjnswénkêl; (H,V,Ø)* (se vinkel) *(han war ét möj' for åh sij sãgên fræh ajjër syjnswénklër æn sin ijên* = han var ikke meget for at se sagen fra andre synsvinkler) *(Hn)*

sypige no *sypieg; (H) sypie; (V,Ø)* (se pige)

syre no *syër, æ s., syër, æ s.; (Hs) syër, -n, syër, -n: (V,Ø)*

syrefast to *syërfast; (H,V,Ø) (Deh war nøej Gott syërfast matriaêl* = det var noget godt syrefast materiale) *(H,V,Ø)*

syrefri to *syërfrij; (H,V,Ø) (Deh ær bæjst åh smöër mæ syërfrij oljër* = det er bedst at smøre med syrefri olier) *(H,V,Ø)*

syren n *syrén; (H,V,Ø)* (busk)

syrne uo *syrn, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (brøhê war let syrnê* = brødet var let syrnet) *(V,Ø)*

sysle uo *syssêl, syslër, syslê, h. syslê; (H,V,Ø) (piwwërn syslê mæ Djær huwsarbê* = pigerne syslede med deres husarbejde) *(Ø)*

syssel no *syssêl, æ s., syslër, æ s.; (Hs) syssêl, syslên, syslër, syslërn; (V,Ø) (honj war Gal öwwër, at honj sku ha Di huwsmuërli syslër poh kontoër* = hun var gal over, at hun skulle have de husmoderlige sysler på kontoret) *(V)*

sysselsætte uo *syssêlsæ't; (Hs) syssêlsæt; (V,Ø)* (se sætte)

system no *systém, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) systém, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

systue no *systoew; (H,V,Ø)* (se stue) *(systoewwër fénjês ék miër hæër té lanjs, Di ær ålsammêl fløttê öwwër té kinésërn* = systuer findes ikke mere her til lands, de er allesammen flyttet over til kineserne) *(V)*

sytråd no *sytråê; (H,V,Ø)* (se tråd) *(mæns Dær fön+n war manna forætningër mæh Gårn, sytråê, strékpéej åh Dær slaws, så ær-æ - snår såê - umu'li åh féêj no åm Daew* = mens der førhen vae mange forretninger med garn, sytråd, strikkepinde og den slags, så er det - snart sagt - umuligt at finde nu om dage) *(V,Ø)*

sytøj no *sytöw; (H,V,Ø)* (se tøj)

syvsover no *sywsowwër, æ s., -ê, æ -ê; (Hs) syw-sowwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

syæske no *syjæsk; (H,V,Ø)* (se æske)

sæbe no *seb', æ s., -ër, æ s.; (Hs) seb', -ên, -ër, -ërn; (Hn) sew, -ên, -ër, -ërn; (V,Øø) sieb,* el. *sieb', sieb'én, sieb'ër, -n; (Øm)*

sæbe uo *sé-êb, sébër, sébê, h. sébê; (H) siêb, -ër, -ê, h. -ê; (Øm) séêw, -ër, -ê, h. -ê; (V,Øø) (Deh ær blöwwên alménlê no åm Daew åh se-êb sæ énj åh twæt sæ miër æn jæn Gång i owwên* = det er blevet mere almindeligt nu om dage at sæbe sig ind og vaske sig mere end én gang i ugen) *(V)*

sæbeboble no *sébbobl; (H) siebbobl; (Øm) séêwbobl; (V,Øø)* (se boble)

sæbeskum no *sébskom'; (H) siebskom'; (Øm) séêwskom'; (V,Øø)* (se skum)

sæbespån no *sébspån; (H) siebspån; (Øm) séêwspån; (V,Øø)* (se spån) *(nær jæn ska laew fijnwask, så ær-æ Gott mæh séêwspånër* = når man skal lave finvask, så er det godt med sæbespåner) *(V,Øø)*

sæbevand no *seb'wån'; (H) sewwånj'; (V) siebwåj'; (Ø)* (se vand)

sæd no *sæd, æ s.; (Hs) sæd, -ên; (Hn) sæ', -ên; (V,Ø) (Deh ær Gott mæ sæ' oh Gue kwalitét, hwa for æn slaws, jæn no måt snak åm* = det er godt med sæd af en god kvalitet, hvad for en slags, man nu måtte snakke om) *(V,Ø)*

sæde no *sæêd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sæêd, sædê, sædër, sædërn; (Hn) sæê, sæêt, sæër, sæërn; (V,Ø) (åll Di fræmmê blöw bragt té sæê åmkréng bowwër* = alle de fremmede (gæsterne) blev bragt til sæde omkring bordet) *(V,Ø)*

sædekorn no *so'sæd; (H) so'sæd* el. *so'sæ; (V,Ø)* (se sæd)

sædelig to *sædlï; (H) sædlê; (V,Ø)*

sædeløb no *soløeb, -ên, soløeb, -ên; (Ø)* (halmflettet kurv brugt på samme måde som såbalje) (se løb)

sædemand no *sæêdman'; (H) sæêmanj; (V) sæêmaj; (Ø)*

sæding no *sædding (Øm) særing (Øv)* (*ham ær-æ éngên sædding/særing wé, ham ær-æ éngên mé-éj wé* = han er ikke til at regne med) *(Øm,Øv)*

sædvanlig to *sædwanli; (H) sæwanli; (V,Ø) (haj kommê som sæwanli for sjænt* = han kommer som sædvanlig for sent) *(Ø)*

sæk no *sæk, æ s., sæ'k, æ s.; (Hs) sæk, -kên, sæk, -kên; (V,Ø) (jæn ska et kyeb æ kat i æ sæk*= man skal ikke købe katten i sækken) *(Hs)*

sækkelærred no *sæklærrê; (H,V,Ø)* (se lærred) *(hon haed syê kjowln oh sæklærrê té fastêlawn* = hun havde syet kjolen af sækkelærred til fastelavn) *(V,Ø)*

sækkeløb no *sækløeb; (H,V,Ø)* (se løb) *(i Di Gue Gammêl Daew war æ alménlê, at boed Di wowsên åh böhnên løeb sækløeb, nær Dær war fæjstër i familjërn* = i de gode gamle dage var det almindeligt, at både de voksne og børnene løb sækkeløb, når der var fester i familjen) *(V,Ø)*

sækkepibe no *sækpieb; (H,V,Ø)* (se pibe) *(Dær blywwër spéllê poh sækpieb i mannê laenj i Europa åh wé Deh østliê middêlhaw* = der bliver spillet på sækkepibe i mange lande i Europa og ved det østlige Middelhav) *(V)*

sækkevogn no *sækuwn; (H) sækun'; (V) sækwuwn; (V,Ø)* (se vogn)

sæl no *sæel, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sæel, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sælge uo *sæel, sæele, såll, h. såll; (H) sæel, sælle, såll, h. sål; (V) sæel, sælle, såel, h. såll; (Ø) (haj war Gue té åh sæel ålteng, åh Deh så war hans Gammêl Gommistöwlër* = han var god til at sælge alting, om det så var hans gamle gummistøvler) *(Ø)*

sælger no *(Deh ær æn kjøman'/kømanj'/kømaj' hællê æn kræjlër* = det er en købmand eller en krejler) *(H/V/Ø)*

sælhund no *sælhun'; (H) sælhunj'; (V) sælhuj'; (Ø)* (se hund)

sælhundeskind no *sælhunnêskin'; (H) sælhunjêskin'; (V) sælhujjêskin'; (Ø)* (skind)

sælspæk no *sælspæk; (H,V,Ø)* (se spæk)

sænk no *sænk; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(åjjër kriejjên blöw mannê skieb skått i sænk i Wéjstërhawwê* = under krigen blev mange skibe skudt i sænk i Vesterhavet) *(Ø)*

sænke uo *sænk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

sænkekøl no *sænkkøel; (H,V,Ø)* (se køl) *(æn sænkkøel ka browwês i Fywwërn, hwéj Dær ær lawwånjê mannê stéër* = en sænkekøl kan bruges i Limfjorden, hvor der er lavvandet mange steder) *(V,Ø)*

sænkning no (kan evt. erstattes af: *lawning* = lavning) *(H,V,Ø)*

sær to *sæër; (H,V,Ø) (Deh ær nuen sæër mænnêskër* = det er nogle sære mennesker) *(H)*

særhed no *særhéd, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) særhéd, -ên, -ër, -ërn; (Hn) særhéh, -ên , -ër, -ërn; (V,Ø) (han hår mannê særhédër* = han har mange særheder) *(H)*

særk no *særk, æ s., særk, æ s.; (Hs) særk, -n, særk, -ên; (H,V,Ø)* (undertrøje til piger og kvinder)

særklasse no *særklass; (H,V,Ø)* (se klasse) *(i fobål' ær hanj i særklass* = i fodbold er han i særklasse) *(V,Ø)*

særlig to *særli; (H,V,Ø) (mijn tånkër Goër særli té Dæ* = mine tanker går særlig til dig) *(V,Ø)*

særling no *særling, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) særling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) særing, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

særskilt to *særskélt; (H,V,Ø)*

sæson no *sæson, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sæson, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

sæt no *sæt', æ s., sæt', æ s.; (Hs) sæt', sættê, sæt', sættên; (V,Ø) (hanj fék sæ æ sæt' béståên oh æn bajër åh æn snaps* = han fik sig et sæt bestående af en bajer og en snaps) *(V)*

sætning 1 no *sætning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sætning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (gramatisk udtryk)

sætning 2 no *sætning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sætning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (forskydning i underlag) *(Dær kam æn alworli sætning i fonDamæntê té æ huws* = der kom en alvorlig sætning i fundamentet til huset) *(Hs)*

sætningsrevne no (omskr. t.: *röwn fræh/fråh æn sætning; (H/V,Ø)* (se revne)

sætte uo *sæ't, sæ'tër, såt, h. såt; (H) sæt, sættër, såt, h. såt; (V,Ø)*

sætteskipper no *sæ'tskippër; (Hs) sætskippër; (V,Ø)* (se skipper)

sættevogn no *sæ'tuwn; (H) sætun; (V) sætwuwn; (Ø)* (se vogn) *(æn sætun' ær æn pohængsun' mæh kon bawhywl, som blywwër såt poh æn kårt motorun, som blywwër browt té åh træk mannê forskælli sætun-n* = en sættevogn er en påhængsvogn med kun baghjul, som bliver sat på en kort motorvogn, som bliver brugt til at trække mange forskellige sættevogne) *(V)*

sø no *sø, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) sø, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

søbe uo *søeb, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di såt åh søebê brænwin* = de sad og søbede brændevin) *(H,V,Ø)*

søbemad no *søebmad; (H,V,Ø)* (se mad)

søbeskål no *søebskohl; (H,V,Ø)* (se skål)

søbred no *søbræd; (H) søbræh; (V,Ø)* (se bred)

sød, sødere, sødest to *söd, södër, södêst; (H,V,Ø)*

søde uo *söddê, -r, söddê, h. söddê; (H,V,Ø) (frowtên trænjër té åh blyew söddê* = frugten trænger til at blive sødet) *(V)*

sødgrød no *södGrød'; (H,V,Ø)* (se grød)

sødmælk no *södmjælk; (H,V,Ø)* (se mælk)

sødsuppe no *södsop'; (H,V,Ø)* (se suppe)

sødygtig to (omskr. t. f. eks.: *skibê ær i stan'/stanj'/staj' té åh sæjl onnër/ånjër/åjjër Di fléjst forhål'* = skibet er i stand til at sejle under de fleste forhold) *(H/V/Ø)*

søfarende to (omskr. t. f. eks.: *jæn, som sæjlër* = en, der sejler) *(H,V,Ø)*

søfart no *søfårt; (H,V,Ø)* (se fart)

søfolk no *søfolk; (H,V,Ø)* (se folk) *(søfolk ær et hiel lisom ajjër mænnêskër* = søfolk er ikke helt ligesom andre mennesker) *(H)*

søforhør no *søfohør; (H,V,Ø)* (se forhør) *(ættër skibskollisionên war Dær søfohør i sø- åh hanjêlsrættên* = efter skibskollisionen var der søforhør i sø- og handelsretten) *(V)*

søforklaring no *søforklåring; (H,V,Ø)* (se klaring) *(æn søforklåring ær såên jæn æ søfolk ska Gi i æ ræt, hwés Dær hår wæt æn søoløk, mæn Deh ka åssê wæër æn forklåring fræh Di warm lan-n* = en søforklaring er sådan én, søfolkene skal give i retten, hvis der har været en søulykke, men det kan også være en forklaring fra de varme lande) *(Hs)*

søfugl no *søfowl; (H,V,Ø)* (se fugl)

søgang no *søGang; (Hs) søGång; (V,Ø)* (se gang) *(søGång ær nøej mæh, hwéi höew bøljërn ka blyew* = søgang er noget med, hvor høje bølgerne kan blive) *(V,Ø)*

søge uo *søeg, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

søgelys no *søeglyjs; (H,V,Ø)* (se lys)

søgn no *søgn; (H,V,Ø) (söndaw åh søgn, åll Daew ska Dær sliejês i-æ* = søndag og søgn, alle dage skal der slides i det) *(H,V,Ø)*

søgnedag no *søgênDaw; (H) söwênDaw; (V,Ø)* (se dag) *(æn söwênDaw ær såên jæn, som hwærkên ær hiel hællê halhællê* = en søgnedag en sådan en, som hverken er hel eller halvhellig) *(V,Ø)*

søgning no *søegning, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) søegning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

søgræs no *søGræjs; (H,V,Ø)* (se græs)

søgående to *søGåên; (H,V,Ø) (skiebê war Gott søGåên* = skibet var godt søgående) *(V,Ø)*

søhandel no *søhannêl; (H) søhanjêl; (V) søhajjêl; (Ø)* (se handel)

søhelt no *søhælt; (H,V,Ø)* (se helt) *(a trowwër, at TårDênskjål' ær søhælt for åll Dræng-g* = jeg tror, at Tordenskjold er søhelt for alle drenge) *(H,V,Ø)*

søhest n *søhæjst; (H,V,Ø)* (se hest)

søkikkert no *søkikkërt; (H,V,Ø)* (se kikkert)

søkort no *søkårt; (H,V,Ø)* (se kort) *(jæn teng ær åh forstå æn søkårt, nøej ånt åh føër æn skieb* = én ting er at forstå et søkort, noget andet er at føre et skib) *(Hs)*

søkyndig to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër Gue té åh sæjl* = at være god til at sejle) *(H,V,Ø)*

søle no *søel, æ s.; (Hs) søel, -ê; (V,Ø) (Deh war æ wæër søel, ættër at Deh hae rænt så læng-g* = det var et værre søle efter at det havde regnet så længe) *(V,Ø)*

søle uo *søel, -ër, -t, h. -t; H,V,Ø) (åh ongërn hae søelt sæ réjti té* = og ungerne havde sølet sig rigtig til) *(V,Ø)*

sølet to *søelt; (H,V,Ø)*

sølle to *søllê; (H,V,Ø) (Deh ær nøej søllê nøej mæ ham, haj æ æn sølle stakkl* = det er noget sølle noget med ham, han er en sølle stakkel) *(V,Ø)*

sølv no *søl, æ s.; (Hs) søl, søllê; (V,Ø)*

sølvbrud no *sølbrud; (H,V,Ø)* (se brud)

sølvbrudepar no *sølbrøjlpar; (H) sølbruêdpar; (V,Ø)* (se par)

sølvbryllup no *sølbröjl, æ s.; (Hs) sølbrölp, -ê; (Hn) sølbrållop, -ê; (V,Ø)* (se bryllup) *(wi féjër sølbrållop i forsamlinghuwsê* = vi fejrer sølvbryllup i forsamlingshuset) *(Ø)*

sølvfisk n *sølfesk; H,V,Ø) (jæn åpDawwër tit sølfesk poh baedwæërlsê* = man opdager tit sølvfisk på badeværelset) (V,Ø)

sølvpapir no *sølpapijjê; (H,V,Ø)* (se papir)

sølvske no *sølskie; (H,V,Ø)* (se ske) *(hon ær føj' mæ æn sølskie i mojjên* = hun er født med en sølvske i munden)

(Ø)

sølvsmed no *sølsmed; (H) sølsméh; (V,Ø)* (se smed)

sølvtøj no *søltöw; (H,V,Ø)* (se tøj) *(Di hår fåt ål søltöwwê stjållên* = de har fået alt sølvtøjjet stjålet) *(V,Ø)*

søm 1 no (spiger) *sæm', æ s., sæm', æ s.; (Hs) sæm', sæmme, sæm', sæmmên; (V,Ø) (haj slog huede poh sæmmê* = han slog hovedet på sømmet) *(Ø)*

søm 2 no *sæem, æ s., sæem, æ s.; (Hs) sæem, sæemên, sæem, sæe'mên; (V,Ø)* (sysøm) *(kjowln æ Goe åp i sæemên* = kjolen er gået op i sømmen) *(Hn,V.Ø)*

sømand no *søman'; (H) sømanj'; (V) sømaj'; (Ø)* (se mand) *(Dæj sømaj' haj mo liej, lont miër unt æn Gott, Gott, Gott* = den sømand han må lide, langt mere ondt end godt, godt, godt) *(Ø)*

sømandskab no *sømanskaeb; (H) sømanjskaeb; (V) sømajskaeb; (Ø)* (se skab)

sømil no *sømiel; (H,V,Ø)* (se mil)

sømme 1 uo *sæêm, sæmmër, sæmmê, h. sæmmê; (H,V,Ø) (hon sæmmê kjowln åp, så Dæn kam öwwër knæê* = hun sømmede kjolen op, så den kom over knæet) *(V,Ø)*

sømme 2 uo *söm-m, sömmër, sömmê, h. sömmê; (H,V,Ø) (Déh sömmër sæ ék åh sij' jæm'mêl nöwlhwollê* = det sømmer sig ikke at se gennem nøglehullet) *(V,Ø)*

sømmelig to (omskr. t.: *anstæDi* = anstændig) *(H,V,Ø)*

sømærke no *sømær'k; (Hs) sømærk; (V,Ø)* (se mærke)

søn no *sön, æ s., -ër, æ s.; (Hs) sön, -nên, -nër, -nërn; (V,Ø)*

søndagsskole no *sönDasskuêl; (V,Ø)* (se skole)

sønden no *sönnen; (H) sönjên; (V) söjjên; (Ø) (Ølaj lé-wwër söjjên for Broust* = Øland ligger syd/sönden for Brovst) *(Ø)*

søndenvind no *sönnenwin'; (H) sönjênwénj'; (V) söjjênwéj'; (Ø) (se vind)*

sønder no *sön'ër; (H) sönjër; (V) söjjër; (Ø)* (syd) *(söjjër uw oh Broust kommê Do té Ølaj* = sønder ud af Brovst kommer du til Øland) *(Ø)*

sønder og sammen bio (itu) *sönnër åh sammêl; (H) sönjër åh sammêl; (V) söjjër å sammêl; (Ø)*

sønderdele uo *sönnërDiel; (H)* (se dele) (bruges ej i *V* og *Ø)*

sønderflænge uo (omskr. t.: *flæng-ng i stø'kër/støkkër* = flænge i stykker) *(Hs/Hn,V,Ø)*

sønderjyde no *sönnërjyed; (H) sönjërjyed; (V) söjjërjyed; (Ø)* (se jyde)

sønderjysk to *sönnêjysk; (H) sönjêjysk; (V) söjjêjysk; (Ø)*

sønderknuse uo (se knuse)

sønderrive uo (omskr. t.: *ryew i stø'kër/støkkër* = rive i stykker) *(Hs/Hn,V,Ø)*

søndre to *sönnër; (H) sönjër; (V) söjjër; (Ø) (haj Gék uw té Dæj söjjër æej oh marken* = han gik ud til den søndre ende af marken) *(Ø)*

sønnedatter no *sönnêDættër; (H,V,Ø)* (se datter)

sønnesøn no *sönnêsön; (H,V,Ø)* (se søn)

søpindsvin n *søpinswijn; (H) søpénjswijn; (V) søpéjswijn; (Ø)* (se svin) (ældre udtryk: *parrekow) (H,V,Ø)*

søret no *søræt; (H,V,Ø)* (se ret) *(nær Dær skiër oløkkër poh æ haw, så ska Di béhannêls wé æ sø- åh hannêls-ræt) (Hs)*

sørge uo *sørg, -ër, -ê, h. -ê; (H) såër, såër, såër, h. såër; (V,Ø)*

sørgebind no *søërgbin'; (H) såërbénj'; (V) såërbéj'; (Ø)* (se bind) *(jæn ku wies såër' wé åh ta såërbéj' poh sijn frak'* = man kunne vise sorg ved at tage sørgebind på sin frakke) *(Ø)*

sørgelig to *søërglê; (H) sårlê; (V,Ø) (Deh war sårlê, mæn snæjln hae æt ål jorbærn* = det var sørgeligt, men snegle-ne havde ædt alle jordbærrene) *(V,Ø)*

sørgetog no (omskr. t.: *liegtow/liewtow* = ligtog) *(H,Øm/V,Øø)* (se tog)

sørgmodig to *sørgmoDi; (H) sørmoDi; (V,Ø) (Dær blöw sungên nuên sørmoDi sang-g wé béGrawwêlsn* = der blev sunget nogle sørgmodige sange ved begravelsen) *Hn,V,Ø)*

sørøver no *sørö̈wër; (H,V,Ø)* (se røver)

sørøveri no *sørö̈wërij; (H,V,Ø)* (se røveri) *(ånjër Englands krigên ku Dansk kaptæjnër kyêb kapërbröw. Deh war teladêls té åh Dryew æn slaws sørö̈wërij* = under Eng-landskrigen kunne danske kaptajner købe kaperbrev. Det var tilladelse til en slags sørøveri) *(V)*

sørøverskib no *sørö̈wërskieb; (H,V,Ø)* (se skib)

søside no *søsiej; (H,V,Ø)* (se side) *(Deh war skön åh sij byjên fråh søsiejên* = det var skønt at se byen fra søsiden) *(V,Ø)*

søskende no *søskên; (H,V,Ø)*

søskendebørn no *søskênbar'; (H) søskênböên; (V,Ø) (søskênböên ær Dæm, som åssê blywwër kal fættër åh kusijnër* = søskendebørn er dem, som også bliver kaldt fætre og kusiner) *(V,Ø)*

søslag no *søslag; (H) søslah; (V,Ø)* (se slag) *(i 1864 war Dær æ søslah wé HelGolan, åh Deh wånj Danskërn* = i 1864 var der et søslag ved Helgoland, og det vandt danskerne) *(V)*

søslange no *søslaeng; (H,V,Ø)* (se slange) *(mieGoërswormên war æn kæmpêstur søslaeng, som ku no hielê wæjjên ronjt åm jowërn* = Midgårdsormen var en kæmpestor søslange, som kunne nå hele vejen rundt om jorden) *(V,Ø)*

søster no *søstër, æ s., søstër, æ s.; (Hs) søstër, -ên, søstër, æ s.; (V,Ø)*

søsterkage no *søstërkaeg; (H) søstërkaew; (V,Ø)* (se kage)

søsterskib no *søstërskieb; (H,V,Ø)* (se skib)

søstersøn no *søstërsön; (H,V,Ø)* (se søn)

søstjerne n *søstjaên; (H,V,Ø)* (se stjerne)

søstærk to *søstærk; (H,V,Ø) (åh wæër søstærk wil sæej, at jæn et blywwër søsyeg så læt* = at være søstærk vil sige, at man ikke bliver søsyg så let) *(H)*

søstøvle no *søstöwwêl; (H,V,Ø)* (se støvle)

søsyg to *søsyêg'; (H,Øm) søsyew (V,Øø) (Deh ær onnërli, at folk åltijjër töws, at Deh ær sjow, nær nuen blywwër søsyêg, Deh ær slæt et sjow åh wæër æ* = det er underligt, at folk altid synes, at det er sjovt, når nogen bliver søsyge, det er slet ikke sjovt at være det) *(H)*

søsyge no *søsyêg, æ s.; (Hs) søsyeg, -ên; (Hn,Øm) søsyew, -wên; (V,Øø)*

søvej no *söwæj'; (H,V,Ø)* (se vej)

søvn no *söwn, æ s.; (Hs) söwn, -n; (V,Ø) (nuen ska ha möj' söwn, anjër ska kon ha lét oh æ, Deh ær ék té åh blyew kloew poh* = nogen skal have meget søvn, andre skal kun have lidt, det er ikke til at blive klog på) *(V)*

søvndrukken to *söwndrokkên; (H,V,Ø)*

søvndyssende to *söwnDyssên; (H,V,Ø) (præjstn, héjjês prækên war ræt söwnDyssên* = præsten, hendes prædiken var ret søvndyssende) *(Ø)*

søvngænger no *söwnGængër, æ s., -r, æ -r; (Hs) söwnGængër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

søvnig to *söwnê; (H,V,Ø) (åh, så söwne a ær blöwwên, ska wi ék snåe hjæm?* = åh, så søvning jeg er blevet, skal vi ikke snart hjem?) *(V,Ø)*

søværn no *søwærn; (H,V,Ø)* (se værn)

så bio *såh; (H,V,Ø) (æ'tër at Di hae hwielt sæ, såh tow Di uw åh fesk* = efter at de havde hvilet sig, så tog de ud at fiske) *(Hs)*

så uo *soh, sohr, so-ê, h. so-ê; (V,Ø)* (*a ær faër mæh åh soh no* = jeg er færdig med at så nu) *(V,Ø)*

såbalje no *sellep; (H) soballê, -n, -r, -ërn; (V,Ø)* (nyreformet såbalje til korn som blev håndsået)

såbør no *soboër; (Ø,Hs)*(en sælig bør beregnet til såning af rækkeafgrøder som roer, gulerødder mv.) (se trillebør)

sådan to *så-ên; (H,V,Ø) (så-ên ska æ wæër* = sådan skal det være) *(H,V,Ø)*

såfremt bio (omskr. t.: *hwés* = hvis) *(H,V,Ø)*

såkaldt to *såkalt; (H,V,Ø)*

såkast no *warp; (Ø) (*ej *Hs)* (bøjes ej) (den bredde, som man kunne så med hånden; man kunne også tale om, *æn hal warp* = en halv warp) *(Ø)*

såkorn no *sohkuên; (H,V,Ø)* (se korn)

sål no *såêl, æ s., -ër, æ -ër; (Hs) såel, såeln, sollër, sollërn; (V,Ø) (såeln ær slæt op, så haj mo ha sæ nuen nyej skow* = sålen er slidt op, så han må have sig nogen nye sko) *(V,Ø)*

sålbænk no *såêlbænk; (H,V,Ø)* (se bænk) *(Dær ska wæër såêlbænk onnër æ winDuhër poh æ huews* = der skal være sålbænkr under vinduerne på husene) *(Hs)*

sålelæder no *såellæjjër; (H) såêllé-ër; (V,Ø)* (se læder)

såmaskine no *somaskiên; (H,V,Ø)* el. *rasoër, -n; (Ø)* (se maskine) (radsåer)

såmænd bio *såmæn'; (H) såmænj'; (V) såmæj'; (Ø)*

sår no *soër, æ s., soër, æ s.; (Hs) soër, -ê, soër, -ên ; (V,Ø) (Deh war æ soër, haj fék i krijên* = det var et sår han fik i krigen) *(Ø)*

sårbar to (omskr. t.: *nærtåên* = nærtagende) *(H,V,Ø)*

sårbehandling no (omskr. t.: *béhanling/béhanjling/ bé-hajling oh soër behandling af sår) (H/V/Ø)*

såre bio *soër* el. *sorê; (H,V,Ø) (hans mawpien Dröw öwwër så soër, haj fék å wêêd, at haj sgu i byjjên* = hans mavepine gik over, så såre han fik at vide, at han skulle i byen) *(Øø)*

såre uo *soër, soër, soër, ær soër; (V,Ø) (Dær sku et möj' teh, faër æn hon blöw soër* = der skulle ikke meget til før hun blev såret) *(H)*

sårfeber no *soërfébër; (H) soërféwwër; (V,Ø)* (se feber)

sårskorpe no *soërskårp; (H,V,Ø)* (se skorpe)

såvel bio *sowal; (H,V,Ø)*

T

tab no *tãb, æ t., tãb, æ t.; (Hs) tãb, -ê, tãb, tãbên; (V,Ø)*

tabe uo *tãêb, -ër, tãwt,* el. *tãbt, h. tãwt* el. *h. tãbt; (H,V,Ø) (tãêb å wéj' mæ saêm séj'* = tab og vind med samme sind) *(V,Ø)*

taber no *tãbër, æ t., tãbër-r, æ tãbër-r; (Hs) tãbër, tãbërn, tãbër-r; tãbërn; (H,V,Ø) (Do æ æn réjti tãbër! Næj, Deh ka Do siel wæër* = du er en rigtig taber! Nej,det kan du selv være) *(H,V,Ø)*

taburet no *taburæt, æ t. -tër, æ -tër; (Hs) taburæt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

taffeland n *taffêlan'; (H) taffêlåên'; (Øm) taffêlåj'; (V,Øø)*

tag 1 no) *taeg', æ t., taeg, æ t.; (Hs) taeg'; (Hn) taeg', -ê, taeg, -ên; (V,Ø)* (tag på hus) *(jæn fowl i hånjên æ bæjjër æn ti poh tãegê* = en fugl i hånden ër bedre end ti på taget) *(V)*

tag 2 no *tãw'; (H,V,Ø) (la wos ta æ tãw miër* = lad os tage et tag mere) *(H,V,Ø)* (tage et tag i noget)

tagbjælke no *tãgbjælk; (H,V,Ø)* (se bjælke) (*Dær ær mannê forskælli tãgbjælkër té* = der er mange forskellige tagbjælker til) *(H,V,Ø)* f. eks. spænnër (spær) *hanbån* (hanebjælke), *oes* (ås).

tagbrand no (se brand) (omskr. t.: *il' i æ tag/tagê* = ild i taget) *(Hs/V,Ø)*

tagdryp no *tãgDrøb; (H,V,Ø) (Dreb frå taegê* = dryb fra taget) (V,Ø) (se dryp)

tagdækker no *tãgDækkër; (H,V,Ø)*

tage uo *ta, tåër, tow, h. tåhên; (H) ta, tåër, tow, h. tåhê; (V,Ø) (haj tow åll fo möj' for æn, så a blöw Gott snøt* = han tog alt for meget for den, så jeg blev godt snydt) *(Ø)*

tagfat *tafat; (H,V,Ø)*

taghældning no *tãghælning; (H,V,Ø)* (se hældning)

tagkammer no *tãgkammër; (H,V,Ø)* (se kammer) *(lowt-kammër) (H,V,Ø)*

taglægning no *tãglægning, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tãglæg-ning; (Hn) taglægning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war lãwwê æn Gue tãglægning* = der var lavet en god tag-lægning) *(H,V,Ø)*

tagpap no (se pap) *tãgpap; (H,V,Ø) (tawDækkërn ær kommên for å lew tãgpap poh huwsê* = tagdækkeren er kommet for at lægge tag på huset) *(V,Ø)*

tagrende no *tãgræn-n; (H,V,Ø)* (se rende)

tagryg no *tãgrög'; (H,V,Øm) tawrøew; (Øø)* (se ryg)

tagrytter no (bruges ej i Han Herred)

tagrør no *tãgrør; (H,V,Ø)* (se rør)

tagskæg no *tãgskjæg; (H) tãgské-êw; (V,Ø)* (se skæg) *åwws* – (når man tækker med strå begynder man med at lægge *"åwws"* direkte på gesimsen eller man lægger et bræt først) *(Ø)*

tagspær no *tãgspænnër; (H) tãgspær'; (V,Ø) spãër; (Ø)* (se spær)

tagspån no *tägspåên; (H,V,Ø)* (se spån)

tagsten no *tãgstiên; (H,V,Ø)* (se sten)

tagvindue no *tãgwinDu; (H) tãgwéjjê; (Øm) tãgwénjê; (V) tãgwéjjê; (Øø)* (se vindue)

tak 1 no *tak, æ t.; (Hs) tak; (Hn) tak, takkên; (V,Ø)* (tak for mad)

tak 2 no (som ovenfor) (hjortetak) *(hjåwtên hår takkër poh sijn opsats* = hjorten har takker på sin opsats) *(V,Ø)*

takke 1 uo *tak; (H,V,Ø)* (takke over) *(æ kæêd poh hans sykkêl war så slæt, at Dæn takkê öwwër* = kæden på hans cykel var så slidt, at den takkede over) *(Hs)*

takke 2 uo *tak, ta'kër, ta'kê, h. ta'kê; (Hs) tak, takkër, takkê, h. takkê; (V,Ø)* (sige tak)

takkebrev no *ta'kêbröw; (H) takkêbröw'; (V,Ø)* (se brev)

takkekort no *ta'kkårt; (H) takkårt; (V,Ø)* (se kort)

takkesang no *ta'ksang'; (H) taksang'; (V,Ø)* (se sang)

takkeskrivelse no *ta'kskrywwêls; (H) takskrywwêls; (V,Ø)* (se skrivelse)

takket to *takkê; (H,V,Ø) (æ huws haed takkê Gaewl* = huset havde takkede gavle) *(Hs)*

taknemlig to *taknæmlê; (H,V,Ø)*

taknemmelighed no *taknæmlihéd; (H) taknæmlêhéh; (V,Ø) (han wiest éngên taknæmlihéd* = han viste ingen taknemmlighed) *(H)*

takst no *takst, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) takst; (Hn) takst, -ên, -ër; -ërn; (V,Ø) (han Goër té Dæn laew takst* = han går til den lave takst) *(H,V,Ø)*

takstgrænse no *takstGræns; (H,V,Ø)* (se grænse)

takt no *tagt, æ t., tagtër, æ t.; (Hs) tagt; (Hn) takt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (*takt åh toên* = takt og tone) *(V,Ø)*

taktfast to *tagtfåst; (H,V,Ø)*

taktløs to (omskr. t. f. eks. *et/ek åh ha fonæmmêls for, hwoddên jæn ska åpføër sæ* = ikke at have fornemmelse for, hvordan man skal opføre sig) *(H/V,Ø)*

taktstok no *tagtstok; (H,V,Ø)* (se stok)

tal no *tal, æ tal, tal , æ tal; (Hs) tal; (Hn) tal, -lê, tal, talln; (V,Ø) (talln ståër poh tawln* = tallene står på tavlen*) (V,Ø)*

talblind to *talblén'; (H) talblénj'; (V) talbléj'; (Ø)*

tale no *tåêl, æ t., tåelër, æ t.; (Hs) tåêl; (Hn) tåêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (håll æn tåêl* = holde en tale) *(H,V,Ø)) (haj taêl i Guër* = han talte i går, dvs. han holdt en tale i går) *(Ø)*

tale uo *tåêl, tåêlër, tåêlt, h. tåêlt; (H,Ø)* (bruges kun i mindre målestok. Man omskriver gerne til *sna'k (H) snak (V,Ø)*

talefejl no *tåelfæjl; (H,V,Ø)* (se fejl)

talefod no *tåêlfued; (H) tåêlfue; (V,Ø)* (se fod) *(Di æ ék poh tåêlfue mæ hwæeajjër* = de er ikke på talefod med hinanden) *(V,Ø)*

talegave no *tåelGawwër; (H,Ø)* (se gave)

talemåde no (i direkte betydning omskr. t.: *måe åh snak poh* = måde at snakke på) *(V,Ø)* (se måde)

taler no *tålër, æ t.; (Hs) tålër; (Hn) tålër, -n; (Hn,Ø)*

taletid no *tåeltij; (H,V,Ø)* (se tid)

talg no *tallê, æ t.; (Hs) tallê; (Hn) tal, tallê; (V,Ø)* (fårefedt)

talje no *talli, æ t., talli, æ t.; (Hs) talli; (Hn) talli, taljên, taljër, taljërn; (V,Ø)*

taljeblok no *taljêblåk; (H,V,Ø)* (se blok)

tallerken no *tallerkên, æ t., tallerknër, æ t.; (Hs) tallerkên; (Hn) tallerkên, tallerkn+n, tallerknër, tallerknërn; (V,Ø)*

tallerkenfuld to *tallerkênful'; (H,V,Ø) (æn tallekênful' sup'* = en tallerkenfuld suppe) *(H,V,Ø)*

tallerkenrække no *tallerkênræk'; (H,V,Ø)* (se række)

tamp no *tamp, æ t.; (Hs) tamp; (Hn) tamp, -ên; (V,Ø) (Deh war æn stu-ër tamp, Dæj Dræng* = det var en stor tamp, den dreng) *(Ø)* (egentlig en tovende. Kunne evt. bruges til strafferedskab)

tampe uo *tam-mp, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (i Gammêl Daew ku ongërn Got blyw tampê* = i gamle dage kunne ungerne godt blive tampet) *(V,Ø)*

tand no *tæn', æ t., tænnër, æ t.; (Hs) tæn'; (Hn) tænj', tænjên, tænjër, tænjjërn; (V) taj'* el. *tæj', tæjjên, tæjjër, -n; (Ø) (haj fék mojjên ryjjê for tæjjër* = han fik munden ryddet for tænder) *(Ø)*

tandbyld no *tænbøl'; (H) tænjbøl'; (V) tæjbøl'; (Ø)* (se byld) *(haj had æn tæjbøl, å Deh Gjow så unt, så unt* = han havde en tandbyld, og det gjorde så ondt, så ondt) *(Ø)*

tandbørste *no tænbøst; (H) tænjbøest; (V) tæjboest; (Ø)* (se børste) *(how' tæjboestên* = husk tandbørsten) *(Ø)*

tandet to *tannê; (H) tanjê; (V) tajjê; (Ø) (hon hae ryj for åh wæër skarptanjê = hun havde ry for at være skarptandet) (V)*

tandfyldning no *tænfølning; (H) tænjfølning; (V) tæjfølning; (Ø)* (se fyldning)

tandhals no *tænhals; (H) tænjhals; (V) tæjhals; (Ø)* (se hals)

tandhjul no *tænhywl; (H) tænjhywl; (V) tæjhywl; (Ø)* (se hjul)

tandkrone no *tænkroên; (H) tænjkroên; (V) tæjkroên; (Ø)* (se krone)

tandkød no *tænkød; (H) tænjkød; (V) tæjköd; (Ø)* (se kød)

tandlæge no *tanlæge; (H) tanjlæêg; (V) tajlæêg; (Ø)* (se læge)

tandløs to *tænløes; (H) tænjløes; (V) tæjløes; (Ø) (han æjjê et æn tæn' i æ mon', han æ hiel tænløes* = han ejer ikke en tand i munden, han er helt tandløs) *(Hs)*

tandpine no *tænpien; (H) tanjpijn; (V) tæj'pijn* el. *taj'pijn; (Ø)*

tandrod no *tænruêd; (H) tanjruê; (V) tæjrue* el. *tajrue; (Ø)* (se rod)

tandsten no *tanstiên; (H) tanjstiên; (V) tajstiên; (Ø)* (se sten)

tandstikker no *tanste'kër; (H) tanjstikkër; (V) tajstikkër; (Ø)* (se stikker)

tang 1 no *tang', æ t., tængê, æ t.; (Hs) tang (Hn) tång', -ên, tængër, -n; (V,Ø)* (redskab)

tang 2 no *ræër, æ r.; (Hs) ræër; (Hn) tång, æ t.; (Hs) tång; (Hn) tång, tångên; (V,Ø)* (havplante) (I Hannæs S hentede man tang til isolering af roekuler)

tange no *tåeng, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tåeng; (Hn) tåeng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (landtange)

tangloppe no *tanglop* el. *tånglop; (H,V,Ø)* (se loppe)

tangplante no *tangplant; (H) tångplåjnt; (V) tångplånt; (Ø)* (se plante)

tangskov no *tangskow; (H) tångskow'; (V,Ø)* (se skov)

tank no *tank', æ t., tankê, æ t.; (Hs) tank; (Hn) tank, -ên, -ê, -ên; (V,Ø) (åll benzintankên ær tåem* = alle benzintankene er tomme) *(V,Ø)*

tanke no *tånk, æ t., tånkê, æ tånkê; (Hs) tånk; (Hn) tånk, -ên, -ê, -ërn; (V,Ø)* (det at tænke)

tankebane no (se tankegang)

tankefuld to (omskr. t.: *Gjør sæ mannê tånkër* = gøre sig mange tanker) *(H,V,Ø)*

tankegang no *tånkêGang; (Hs) tånkêGång; (V,Ø)* (se gang)

tankelæser no *tånkêløesër; (H,V,Ø)* (se læser)

tankeløs to *tånkêløes; (H,V,Ø) (Deh war æn tånkêløes hajling, jæn sku trow, haj had Glæmt huedê* = det var en tankeløs handling, man skulle tro, han havde glemt hovedet) *(Ø)*

tankeoverføring no *tånköwwërføring, æ t.; (Hs) tånköwwërføring; (Hn) tånköwwërføring, -ên; (V,Ø) (Deh ær möj' wånsklê, tånköwwërføring, mæn Deh hae hon swær wé åh forståh* = det er meget vanskeligt, tankeoverføring, men det havde hun svært ved at forstå) *(H,V,Ø)*

tankestreg no *tånkêstré-êg; (H,V,Ø)* (se streg)

tanketom to *tånkêtåm; (H,V,Ø)* (eller omskrivning til f. eks.: *a wéd et/ék hwa a tænkër* = jeg ved ikke hvad jeg tænker) *(H/V,Ø)*

tanketorsk no *tånkêtårsk; (H,V,Ø)* (se torsk) *(Deh ær ék næm åh træk æn stue tånkêtårsk i lanj* = det er ikke nemt at trække en stor tanketorsk i land) *(V)*

tankevækkende to *tånkwækkên; (H,V,Ø) (hanj/haj hål æn tånkwækkên tåel té komfmasjonên* = han holdt en tankevækkende tale til konfirmationen) *(V/Ø)*

tankpasser no *tankpassër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tankpassër; (Hn) tankpassër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

tankskib no *tankskieb; (H,V,Ø)* (se skib)

tante no *tant, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tant; (Hn) tant, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær Gott åh ha sæ æn rår tant* = det er godt at have sig en rar tante) *(H,V,Ø)*

tap no *tap, æ t., -për, æ -për; (Hs) tap; (Hn) tap, -pên, -për, -përn; (V,Ø)*

tapet no *tapiet, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tapiet; (Hn) tapiet, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tapetsere uo *tapetsiër, tapetsiër, tapetsiër, h. tapetsiër; (H,V,Ø) (hwés manjên åh kuenên ka tapetsiër sammêl, så sku Di nåk ku klåër Deh mjest* = hvis manden og konen kan tapetsere sammen, så skulle de nok kunne klare det meste) *(V)*

tappe uo *tap', tappër;, tappê, h. tappê; (H,V,Ø) (hanj tappê æ kruws öl oh tønjên* = han tappede et krus øl af tønden) *(V)*

tapper to *tappër; (H,V,Ø) (haj ær tappër som æn ténsol-Dat* = han er tapper som en tinsoldat) *(Ø)*

tarm no *tarm, æ t., tarm-m, æ t.; (Hs) tarm; (Hn) tarm, -ên, tarm-m, -ên; (V,Ø)*

tarmslyng no *tarmsløng; (H,V,Ø)*

tarvelig to *tarwli; (H) tarwlê; (V,Ø) (Deh war tarwlê Gjowr åh héjjê* = det var tarveligt gjort af kende) *(V,Ø)*

taske no *task, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) task; (Hn) task, -ên, -ër, -ërn* el. *taskênê ; (V,Ø) (hwés æn manj ska fé-énj æn task té sæ siel, så ær æ svær, hwés Dænj ék ska liwn jæn té æn Daem* = hvis en mand skal finde en taske til sig selv, så er det svært, hvis den ikke skal ligne en til an dame) *(V)*

tater no *tatër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tatër; (Hn) tatër, -n, -r. -n; (V,Ø) (tatër-r ær æn Gammêl uër for siGöjnër-r. Di ré-ést ront i Europa fræh fæmtên hunnërtallê, åh nuen kam ossê té Danmark* = tatere er et gammelt ord for zigeunere. De rejste rundt i Europa fra 1500 tallet, og nogen kom også til Danmark) *(Hs)*

tavle no *tãwl, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tãwl; (Hn) tãwl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Da wi war béttê, Da browt wi tãwlër i skuêln teh åh skryew poh. Sjænnër browt wi papiër, åh noh åm Daêw ær-æ for Deh mjest mæ kompjutër* = da vi var små, da brugte vi tavler i skolen til at skrive på. Senere brugte vi papir, og nu om dage er det for det meste med computer) *(V,Ø)*

tavleklud no *tawwêlkluw; (H,V,Ø)* (se klud)

tavlesvamp no *tawwêlswåmp; (H,V,Ø)* (se svamp)

tavs, tavse to *taws', taws; (H,V,Ø) (han war taws, som æn Graw* = han var tavs, som en grav) *(H)*

tavshed no *tawshéd, æ t.; (Hs) tawshéd; (Hn) tawshé, -ên; (V,Ø) (tawshéên war trøkkên* = tavsheden var trykkende) *(V,Ø)*

tavshedsløfte no (omskr. t.: *åh loew et/ék åh sæej nøej* = at love ikke at sige noget) *(H/V,Ø)*

tavshedspligt no (omskr. t.: *åh ha plégt/pléwt té et/ék åh sæej nøej* = at have pligt til ikke at sige noget) *(H/V,Ø)*

te (sig) uo (se opføre (sig))

te no *té, æ t.; (Hs) té; (Hn) té, -ên; (V,Ø)*

teblad no *téblåh; (H,V,Ø)* (se blad)

tegl no *tæjl; (H.V.Ø)*

teglbrænderi no *tæjlbrænnërij; (H) tæjlbrænjërij; (V) tæjlbrajjërij; (Ø)* (se brænderi) *(fön+n lå Dær æ tæjlbræjjërij i SkowsGoër* = førhen lå der et teglbrænderi i Skovsgård) *(Ø)*

teglsten no *tæjlstien; (H,V,Ø)* (se sten) *(Deh ær for Deh mjest tæjlstien, Dær blywwër browt té muwërstiên* = det er for det meste teglsten, der bliver brugt til mursten) *(H,V,Ø)*

tegltag no *tæjltaeg; (H,V,Ø)* (se tag)

teglværk no *tæjlwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

tegn no *tæjn, æ t., tæjn, æ t.; (Hs) tæjn; (Hn) tæjn, -ê, tæjn, +n; (V,Ø) (nuen wil jærn sij tæjn poh ålténg i suel åh måen åh stjarnër* = nogen vil gerne se tegn på alting i sol og måne og stjerner) *(V,Ø)*

tegne uo *tæjn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (Dær fénjês nuen, som ær hiel fantastisk té åh tæjn, så Deh liwnër* = der findes nogen, som er helt fantastiske til at tegne, så det ligner) *(V)*

tegneblok no *tæjnblok; (H,V,Ø)* (se blok)

tegneblyant no *tæjnblyant; (H) tæjnbløant; (V,Ø)* (se blyant) *(tæjnbløantër ska wæër spés for åh ku browwês* = tegneblyanter skal være spidse for at kunne bruges) *(V,Ø)*

tegnebog no *tæjnboeg; (H) tæjnboew; (V,Ø)* (se bog)

tegnebræt no *tæjnbræt; (H,V,Ø)* (se bræt)

tegner no *tæjnër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tæjnër; (Hn) tæjnër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

tegnestift no *tæjnstéft; (H,V,Ø)* (se stift)

tegnestue no *tæjnstoew; (H,V,Ø)* (se stue)

tegning no *tæjning, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tæjning; (Hn) tæjning, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø)*

tegningsfrist no *tæjningsfrést; (H,V,Ø)* (se frist) *(hwés æn aksjeubyjning ska sættês i wærk, wil Dær wæër æn tégningsfrist, som folk ska öwwërhål-l for åh få Diel i kye-b'ê* = hvis en aktieudbydning skal sættes i værk, vil der være en tegningsfrist, som folk skal overholde for at få del i købet) *(V,Ø)*

tegnsætning no *tæjnsætning; (H,V,Ø)* (se sætning) *(rewlërn for tæjnsætning ær blöwwên nøej slappê, sijn wi ajjër Gék i skuel* = reglerne for tegnsætning er blevet noget slappet, siden vi andre gik i skole) *(Ø)*

tehætte no *téhæt; (H,V,Ø)* (se hætte)

tekst no *tækst, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tækst; (Hn) tækst, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

telefon no *téléfon', æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téléfon'; (Hn) téléfon', +n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

telefonbog no *téléfonboeg; (H) téléfonboew; (V,Ø)* (se bog)

telefondame no *téléfonDaêm; (H,V,Ø)* (se dame)

telefonnummer no *téléfonnommër; (H,V,Ø)* (se nummer)

telefonpæl no *téléfonpæêl; (H,V,Ø)* (se pæl)

telegram no *téléGram, æ t., -mër, æ -mër; (Hs) téléGram, -mê, -mër, -mërn; (V,Ø)*

telt no *tælt, æ t., tælt, æ t.; (Hs) tælt; (Hn) tælt, -ê, tælt, -*

ên; (V,Ø)

teltdug no *tæltDoew; (H,V,Ø)* (se dug) *(tæltDoewên war otæt, så wi blöw Gott wued oh rænên* = teltdugen var utæt, så vi blev godt våde af regnen) *(V,Ø)*

telte uo *tælt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

teltlejr no *tæltlæjr; (H,V,Ø)* (se lejr) *(i Di siest mannê oër hår Dær wæt mosikfæstwallër mannê stéhër, åh Di håër tæltlæjr-r, hwæj folk ka öwwërnæt* = i de sidste mange år har der været musikfestivaller mange steder, og de har teltlejre, hvor folk kan overnatte) *(V,Ø)*

teltpløk no *tæltpløk; (H,V,Ø)* (se pløk)

teltpæl no *tæltpæêl; (H,V,Ø)* (se pæl)

temmelig bio *tæmlê; (H,V,Ø) (Deh war tæmlê möj' åh bétåel for så lit* = det var temmelig meget at betale for så lidt) *(V,Ø)*

ten *no téên, æ t., té-ên, æ t.; (Hs) téên; (Hn) téên, tén'+n, té-ên, tén+n; (V,Ø) (Tårnërues stak sæ på æn téên, fön+n hon falt i söwn åh sow i hunjër oër* = Tornerose stak sig på en ten, førend hun faldt i søvn og sov i hundrede år) *(V)*

tern no *tærn; (H,V,Ø) (Dær war tærn i mønstër-r poh puêdbétrækkê* = der var tern i mønstret på pudebetræk-ket) *(H,V,Ø)*

terne no *tarn, æ t., tarn, æ t.; (Hs) tarn; (Hn)* (I Hannæs kaldes mindre måger også for terner) *tern, +n, ternër, -n; (V,Ø) (hon ku blyw så Gal såm æn tern* = hun kunne blive så gal som en terne) *(V,Ø)* (*tarn/tern* = Galsindet kvinde) *(H,V,Ø)*

ternet to *tærnê; (H,V,Ø) (haj hae æn tærnê skjowt poh* = han havde en ternet skjorte på) *(Ø)*

terning no *tærning, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tærning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

terningspil no *tærningspél; (H,V,Ø)* (se spil)

terpe uo *tærp, -ër, -ê, -ê; (H,V,Ø) (i Gammêl Daew tærpê Di möj' i skulërn* = i gamle dage terpede de meget i sko-lerne) *(V,Ø)*

teske no *téskie; (H,V,Ø)* (se ske)

tevarmer no *téwårmër; (H,V,Ø)* (se varmer)

thybo no *thybo; (H,V,Ø)*

tid no *tij', æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tij'; (Hn) tij', -n, tijjër, tijjërn; (V,Ø)*

tide no *tiej; (H,V,Ø) (Deh ær poh tiej, Do tår-dæ sammên* = det er på tide, du tager dig sammen) *(V,Ø)*

tidevand no (i stedet taler man om: *æbbê åh flow* = ebbe og flod) *(H,V,Ø)*

tidkrævende to (omskr. t.: *nøej som kræwër möj' tij'* = noget som kræver tid) *(H,V,Ø)*

tidlig to *tillê; (H,V,Ø)*

tidnød no (omskr. t.: *åh mangêl tij'* = at mangle tid) *(H,V,Ø)*

tidrøvende to (omskr. t.: *nøej som browwër for möj tij'* = noget, som bruger for meget tid) *(H,V,Ø)*

tidsalder no *tijsållër; (H,V,Ø)* (se alder) *(Dær skiër utrowli möj' i wor tijsållër* = der sker utroligt meget i vor tidsalder) *(H,V,Ø)*

tidsbesparelse no *tijsbéspårêls; (H,V,Ø)* (se besparelse)

tidsbestemmelse no *tijsbéstæmmêls; (H,V,Ø)* (se be-stemmelse)

tidsel n *tissêl; (H,V,Ø)*

tidsfordriv no *tijsforDryew; (H,V,Ø) (som tijsforDryew spéllê Di hjaetër frij'* = som tidsfordriv spillede de hjerter fri) *(H,V,Ø)*

tidsfrist no (omskr. t.: *frést* = frist) *(H,V,Ø)* (se frist) *(Deh blöw bésluttê åh sæt æn frést for, hwittê sågên sku wæër awsluttê* = det blev besluttet at sætte en (tids)frist for, hvornår sagen skulle være afsluttet) *(V,Ø)*

tidspunkt no *tijspongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

tidsrum no *rangl, rangl, rangl, rangln; (Ø) (Deh skéj i Deh rangl* = det skete i det tidsrum) *(Ø)*

tidsskrift no *tijsskröwt; (H,V,Ø)* (se skrift)

tidsspilde no (omskr. t.: *åh spél si tij' poh nøej* = at spilde sin tid på noget) *(H,V,Ø)*

tidssvarende to (omskr. t.: *nøej, som passër té wor tij'* = noget, som passer til vor tid) *(H,V,Ø)*

tidtagning no (omskr. t.: *åh ta tij' poh nøej* = at tage tid på noget) *(H,V,Ø)*

tie uo *tiej, -ër, taw, h. tijjê; (H,V,Ø)*

tiende no *téj', æ t.; (Hs) téj'; (Hn) téjjên; (V,Ø) (Dær hår wæt fliër slaws téj', ék kon Deh té præjstên* = der har været flere slags tiender, ikke kun det til præsten) *(V,Ø)*

tifold bio *tifål'; (H,V,Ø) (Di pæêng, hanj hae browt poh Dæn forrætning, fék han tifål tébaew* = de penge, han havde brugt på den forretning, fik han tifold tilbage) *(V)*

tigge uo *té'g, té'gër, té'gê, h. té'gê; (Hs) té'g; (Hn) tég, téGGër, téGGê, h. téGGê; (V,Ø)*

tigger no *téGGër, æ t., -r, æ -r; (Hs) téGGër; (Hn) téGGër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

tiggerbrev no *téGGërbröw; (H) téGGërbröw; (V,Ø)* (se brev)

tiggeri no *téGGërij', æ t.; (Hs) téGGërij'; (Hn) téGGërij', -ê; (V,Ø)*

tikke uo *té'k, -ër, -ê, h. -ê; (Hs) té'k; (Hn) ték, -kër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (såm Deh Da tékkër, Deh Gammêl uwër* = som de da tikker, det gamle ur) *(V,Ø)*

til bio, fo *té; (H,V,Ø) (hæn té kommoên åh tébaêw ijæn* = hen til kommoden og tilbage igen) *(V)*

tilbage to *tébaeg; (H,Øm) tébaew; (V,Øø)*

tilbageblik no (omskr. t.: *blék tébaeg/tébaew* = blik tilbage) *(H/V,Ø)* (se blik) *(Gammêl folk browwër möj' tij' poh blék tébaeg i æ tij'* = gamle folk bruger meget tid på blik tilbage i tiden) *(Hs)*

tilbagefald no (kan omskr. t.: *åh kom-m ijæn* = at komme igen) *(H,V,Ø) (syewdommên kam tébaew ijæn* = sygdommen kom tilbage igen) *(Ø)*

tilbagegang no (kan omskr. t.: *åh Go niër oh bak* = at gå ned ad bakke) *(H,V,Ø)*

tilbageholde uo (omskr. t.: *hål tébaeg/tébaew* = holde tilbage) *(H/V,Ø)* (se holde)

tilbagekalde uo (omskr. t.: *kal-l tébaeg/tébaew* = kalde tilbage) *(H/V,Ø)* (se kalde)

tilbagesende uo (omskr. t.: *sæn-n/sæenj/sæej tébaeg/ tébaew* = sende tilbage) *(H/V/Ø)* (se sende)

tilbageskridt no (omskr. t. f. eks.: *åh Go <u>bag</u>lns/<u>baw</u>lns* = at gå baglæns) *(H,V,Ø) (æ uwékling Gor <u>bag</u>lns* = udviklingen går baglæns) *(Hs)*

tilbagetog no (omskr. t. f. eks.: *åh røk tébaeg/tébaew* = at rykke tilbage) *(H/V,Ø)* (se tog) *(hæërn måt røk tébaew* = hæren måtte rykke tilbage) *(H,V,Ø)*

tilbagetrukken to (omskr. t. f. eks.: *åh hål-l sæ for sæ siel* = at holde sig for sig selv) *(H,V,Ø)*

tilbagetrækning no (omskr. t.: *åh træk nøej tébaeg/ tébaew* = at trække noget tilbage) *(H/V,Ø)*

tilbagevenden no (omskr. t.: *åh wæn-n tébaeg/tébaew té* = vende tilbage) *(H/V,Ø)*

tilbagevise uo (omskr. t.: *awwies* = afvise) *(H,V,Ø)* (se vise)

tilbede uo (omskr. t.: *bé té* = bede til) *(H,V,Ø)* (se bede) *(fön+n talt folk åm, at hédningërn bér té Djær awGudër. Deh war Dær ék möj' réspækt i* = førhen talte folk om, at hedningerne tilbeder deres afguder. Det var der ikke meget respekt i) *(V,Ø)*

tilbeder no (at være en tilbeder er et for stærkt udtryk til at kunne bruges i Han Herred)

tilbehør no *tébéhøër, æ t.; Hs) tébéhøër; (Hn) tébéhøër, -ê; (V,Ø)*

tilberede uo *tébéréêd, -ër, tébérét, h. tébérét; (H) tébéréej, -ër, tébéréj, h. tébéréj; (V,Ø)* (se rede) *(mælmahên war Gott tébéréj* = aftensmaden var godt tilberedt) *(V,Ø)*

tilblivelse no *téblywwêls, æ t., -ër, æ t.; (Hs) téblywwêls; (Hn) téblywwéls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tilbringe uo *tébréng-g; (H,V,Ø)* (se bringe)

tilbud no *tébud, æ t., tébud, æ t.; (Hs) tébud; (Hn) tébu', -ê, tébu', -ên; (V,Ø) (Gue hanjêlsmænj lawwër Gue tébu' té wos* = gode handelsmænd laver gode tilbud til os) *(V)*

tilbyde uo *tébye, tébyjjër, téböj', h. téböjjen; (H,V,Ø)* (se byde)

tilbygning no *tébøgning (H,V,Ø) téböwning; (V,Ø)* (se bygning)

tilbøjelig to *téböjlê; (H,V,Ø) (hon ær åltijjê téböjlê té åh trow Deh bæjest* = hun er altid tilbøjlig til at tro det bedste) *(H,V,Ø)*

tildanne uo (omksrives til: *åh laew nøej té* = at lave noget til) *(H,V,Ø)*

tildele uo *téDiel; (H,V,Ø)* (se dele) *(Di fék téDiel pæeng fråh EU té åh laew nøej natuwrGænåprætning* = de fik tildelt penge fra EU til at lave noget naturgenopretning) *(H,V,Ø)*

tildragelse no (omskr. t.: *hænnêls/hænjêls/hæjjêls* = hændelse) *(H/V,Ø)* (se hændelse)

tildække uo *téDæk', téDækkër, téDækkê, h. téDækkê; (Hs)* (se også hylle/indhylle) *høl, -lër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

tilegne uo (omskr. t. f. eks.: *få fat poh* el. *raeg/raew té sæ* = få fat på el. rage til sig) *(H/V,Ø)*

tilfalde uo *téfal-l; (H,V,Ø)* (se falde) *(Deh téfalt ham åh orn Dæn téng* = det tilfaldt ham at ordne den ting) *(H,V,Ø)*

tilflugt no *téflogt; (H,V,Øm) téflowt; (Øø)* (se flugt) *(Deh war unt wéër, så Di söwt téflowt i skuër så læeng* = det var ondt vejr, så de søgte tilflugt i skuret så længe) *(Øø)*

tilflytter no *tefløttër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tefløttër; (Hn) tefløttër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Dær ær mannê téfløttër-r poh æjn+n, åh mannê oh Dæm hår swær wé åh forstoh æjnsmohlê* = der er mange tilflyttere på egnen, og mange af dem har svært ved at forstå egnsmålet) *(V,Ø)*

tilforladelig to *téforlaedli; (H) téforla'lê; (V,Ø) (hanj så téforla'lê uw* = han så tilforladelig ud) *(V)*

tilfreds to *téfrés; (H,V,Ø) (hon war et næm åh sté-êl téfrés* = hun var ikke nem at stille tilfreds) *(H,V,Ø)*

tilfredshed no *téfréshéd, æ t.; (Hs) téfreshéh, -ên; (V,Ø)*

tilfredsstillelse no *téfréstillêls, æ t.; (Hs) téfréstillêls; (Hn) téfréstillêls, -n; (V,Ø)*

tilfælde no *téfæl-l, æ t.; (Hs) téfæl-l; (Hn) téfæel, téfællê; (H,V,Ø)*

tilfældig to *téfælDih; (H,V,Ø)*

tilfældighed no *téfælDihéd, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téfælDihéd; (Hn) téfælDihéh, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tilføjelse *no téføjjêls, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téføjjêls; (Hn) téføjjêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tilgift no *téGywt, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téGywt; (Hn) téGywt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon Ga et nøêj i téGywt* = hun gav ikke noget i tilgift) *(H)*

tilgive uo *téGie; (H,V,Ø)* (se give) *(Deh ka wæër swær åh téGi* = det kan være svært at tilgive) *(H,V,Ø)*

tilgivelig to *téGiwli; (H,V,Ø) (Dæn fæjl war oh Dæn téGiwli slaws* = den fejl var af den tilgivelige slags) *(H)*

tilgivelse no *téGiwwêls, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téGiwwêls; (Hn) téGiwwêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (téGiwwêls ær ét åltijjê næm åh foh* = tilgivelse er ikke altid nem at få) *(H)*

tilgodehavende no *téGoedhawwên, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téGoedhawwên; (Hn) téGoedhawwên, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (a trowwër ék a foër mijn téGoedhawwênër fråh ham* = jeg tror ikke jeg får mne tilgodehavender fra ham) *(V,Ø)*

tilgængelig to *téGænglê; (H,V,Ø) (Di hår åltijjër wæt læt téGænglê i Dæj famillê* = de har altid været let tilgængelige i den familie) *(Ø)*

tilhold no *téhål', æ t.; (Hs) téhål'; (Hn) téhål', téhållê; (V,Ø)*

tilholdssted no *téhålsstéh; (H,V,Ø)* (se sted) (*æ téhålsstéh ær æ stéh, hwéij jæn ka åphål sæ* = et tilhold er et, hvor man kan opholde sig) *(V,Ø)*

tilhænger no *téhængër, æ t., -r, æ -r; (Hs) téhængër; (Hn) téhængër, -n, -r, -n; (V,Ø) (hans nyj partij fék ék mannê téhængër-r* = hans nye parti fik ikke mange tilhængere) *(V,Ø)*

tilhøre uo *téhøër; (H,V,Ø)* (se høre) *(Dæn huws hår téhøt mæh = det hus har tilhørt mig) (Hs)*

tilhører no *téhøër, æ t., -r, æ -r; (Hs) téhøër; (Hn) téhøër, -rn, -r, -n; (V,Ø) (æ'tër æ tåêl klappê æ téhøër-r* = efter talen klappede tilhørerne) *(Hs)*

tilkalde *uo tékaêl; (H,V,Ø) (Deh blöw nøwænDi åh tékaêl Dowtërn* = det blev nødvendigt at tilkalde doktoren) *(V,Ø)*

tilkaldelse no *tékallêls; (H,V,Ø) (Dær war æn tékallêls té Dowtorn poh téléfon+n* = der var en tilkaldelse til lægen på telefonen) *(V,Ø)*

tilkende uo *tékin-n; (H) tékæenj; (V) tékæej; (Ø)* (se kende)

tilknytning no (omskr. t. f. eks.: *forbinnêls/forbénjêls/ forbéjjêls té* = forbindelse til) *(H/V/Ø)*

tilkommende to *tékommên; (H,V,Ø) (Deh ær mi tékommên manj'* = det er min tilkommende mand) *(V)*

tilkøre no (omskr. t.: *kyê té* = køre til) *(H,V,Ø)* (se køre) *(no åm Daêw ær bijlërn tékyër fråh fabrikkërn; fön+n sku jæn siel Gøër æ* = nu om dage er bilerne tilkørt fra fabrikkerne; førhen skulle man selv gøre det) *(V,Ø)*

tilkørsel no *tékørsêl; (H,V,Ø)* (se kørsel)

tillade uo *télaêd; (H) télaê; (V,Ø)* (se lade)

tilladelse no *téladêls, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téladêls; (Hn) télaêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ka wæër næmmër åh få téGiwwêls æn åh få téladêls* = det kan være nemmere at få tilgivelse, æn at få tilladelse) *(H,V,Ø)*

tillave uo *télaew; (H,V,Ø) (Dowwërn war Gott tillawwê* = morgenmaden var godt tillavet) *(V,Ø)*

tillempe uo (se tilpasse)

tillid no *téli', æ t.; (Hs) téli'; (Hn) téli', -ên; (V,Ø) (Dær war engên téli' længër* = der var ingen tillid længere) *(H,V,Ø)*

tillidsfuld to (omskr. t.: *ful' oh téli'* = fuld af tillid) *(H,V,Ø) (hon ær ful' oh téli' té ham* = hun er fuld af tillid til ham) *(H,V,Ø)*

tillidsmand no *télisman'; (H) télismanj'; (V) télismaj'; (Ø)* (se mand)

tillidssag no *tillissäeg; (H,V,Ø)* (se sag)

tillidvækkende to (omskr. t.: *åh wæër jæn som wækkër téli'* = at være én, der vækker tillid) *(H,V,Ø)*

tillige bio *télieg; (H,V,Ø) (uw öwwër at hanj ær Gue té ålt i skueln, ær hanj télieg mæh æn Gue kammérat* = ud over at han er god til alt i skolen, er han tillige med en god kammerat) *(V)*

tillæg no *téllæeg, æ t., téllæeg, æ t.; (Hs) téllæeg; (Hn) téllæg, -ê, téllæg, -gên; (V,Ø)*

tillægge uo (omskr. t.: *læeg té* = lægge til) *(H,V,Ø)* (se lægge)

tillægsbevilling no *téllægsbéwilling; (H,V,Ø)* (se bevilling)

tillært to (omskr. t.: *åh wæër nøej, som jæn hår lær sæ* = at være noget, som man har lært sig) *(H,V,Ø)*

tilløb no *téløeb; (H,V,Ø)* (se løb) *(Dær war mannê téløeb té åên* = der var mange tilløb til åen) *(V,Ø)*

tilmed bio *témæh; (H,V,Ø)*

tilmeldelse no *témællêls, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) témællêls; (Hn) témællêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tilnavn no *ténawn; (H,V,Ø)* (se navn)

tilnærmelse no *ténærmêls, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) ténærmêls; (Hn) ténærmêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon føêlt, han Gjowr ténærmêlsër, åh Deh war hon Glåh wé* = hun følte, han gjorde tilnærmelser, og det var hun glad ved) *(H)*

tilnærmelsesvis bio *ténærmêlswies; (H,V,Ø) (manjên åh kuenên war ténærmêlswies lie Gammêl, töws hanj, hon war 10 oër ællër* = manden og konen var tilnærmelsesvis lige gamle, syntes han, hun var 10 år ældre) *(V)*

tilovers bio *téöwwërs; (H,V,Ø) (Dær war æn kaew téöwwërs, åh Dæj bjærgê haj sæ* = der var en kage tilovers, og den bjergede han sig) *(Ø)*

tilpas to *tépas; (H,V,Ø) (a ær tépas mæ lywwê, som Deh ær* = jeg er tilpas med livet, som det er) *(V,Ø)*

tilpasning no *tépasning, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tépasning; (Hn) tépasning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tilpasse uo *tépas-s; (H,V,Ø)* (se passe) *(Deh ka wæër træls, mæn som-m tijjër moh jæn tépas-s sæ* = det kan være træls, men somme tider må man tilpasse sig) *(H,V,Ø)*

tilpasset to *wonnên té; (V,Ø) (hon æ ék wonnên té åh ta i byjjen* = hun er ikke tilpas (rask nok) til at tage i byen) *(V,Ø)*

tilredt to *térét; (H,V,Ø) (hanj war slæm térét ættër Dænj oløk'* = han var slemt tilredt efter den ulykke) *(V)*

tilregnelig to *téræenli; (H) téræenlê; (V,Ø) (hon ær ét hiel téræenli* = hun er ikke helt tilregnelig) *(H)*

tilrejsende to *téræjsên; (H,V,Ø)* (se rejsende)

tilrette uo (omskr. t.: *ræet/ræt té* = rette til) *(H/V,Ø)* (dog: *æ'tër åh ha bowwê poh stéhê i fæmtên oër, töws Di no åh ha fonnên sæ téræet* = efter at have boet på stedet i femten år, synes de nu at have fundet sig tilrette) *(Hs)*

tilrettelægge uo (omskr. t.: *åh lé-êg/ lé-êw té ræ't/ræt* = at lægge til rette) *(H/V,Ø)*

tilrettevisning no (omskr. t.: *åh blyew såt i ræet* = at blive sat i rette) *(H,V,Ø)*

tilridning no (omskr. t.: *åh ri-ij té* = at ride til) *(H,V,Ø)*

tilråb no *téroêb; (H,V,Ø)* (se råb)

tilrådelig to *téråêdli; (H) téråêlê; (V,Ø)*

tilsagn no *tésãwn, æ t., tésãwn, æ t.; (Hs) tésãwn, -ê, tésãwn, +n; (V,Ø)* (*haj fék tésãwn åm hjælp* = han fik tilsagn om hjælp) *(V,Ø)*

tilsammen to *tésammêl; (H,V,Ø)*

tilsande uo *tésån-n, tésånnër, tésånnê, ær tésånnê; (H) tésånj-j, tésånjër, tésånjê, ær tésånjê; (V) tésåej, -jër, -jê, ær -jê; (Ø)*

tilsanding no *tésanning, æ t.; (Hs) tésanning; (Hn) tésånjing, -ên; (V) tésåjjing, -ên; (Ø) (Deh ær swær åh foërstél sæ i Daw, hwéj stuër problémër, Dær hår won mæ tésåjjing* = det er svært at forstå i dag, hvor store problemer, der har været med tilsanding) *(Ø)*

tilse uo *tésiej; (H,V,Ø)* (se se)

tilsendt to *tésæn'; (H) tésænj'; (V) tésæej'; (Ø) (Deh war skjön DænGang wi fék bröew tésæn', no ska wi fin-n Dæm poh æ kompjutër* = det var skønt dengang vi fik breve tilsendt, nu skal vi finde dem på komputeren) *(Hs)*

tilsidst to *tésist; (H,V,Ø) (Di faj uw oh æ tésist* = de fandt ud af det til sidst) *(Ø)*

tilsigelse no *tésigêls, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tésigêls; (Hn)*

tésigêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj fék æn tésigêls åm åh møê i rættên = han fik en tilsigelse til at møde i retten) *(V)*

tilsinds to *téséns; (H) tésénjs; (V) téséjs; (Ø) (hon war ét téséns åh forajjër méning* = hun var ikke til sinds at forandre mening) *(H)*

tilskadekomst no (omskr. t.: *åh wæër kommê té skaed* = at være kommet til skade) *(H,V,Ø)*

tilskikkelse no *téskékkêls; (H,V,Ø) (téskékkêlsër i lywwê ær nøej wi får oh skæbn+n* = tilskikkelser i livet er noget vi får af skæbnen) *(V,Ø)*

tilskud no *téskod; (H,V,Ø)* (se skud)

tilskuer no *téskuër, æ t., -r, æ -r; (Hs) téskuër; (Hn) téskuër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

tilskynde uo (omskr. t.: f. eks.; *råed té, åpforDér té, præs-s poh for* = råde til, opfordre til, presse på for) *(H,V,Ø)*

tilskære uo (omskr. t.: *skæër té* = skære til) *(H,V,Ø)*

tilskærer no *téskæër, æ t., -r, æ -r; (Hs) téskæër; (Hn) téskæër, -n, -r, -n; (V,Ø) (poh tækstijlfabrikkërn i Wæjstjyllanj' skar téskæërn töwwê té, åh så kam sypijjërn åh syjjê töwwê, té hwa Deh no sku wæër* = på tekstilfabrikkerne i Vestjylland skar tilskærerne tøjet til, og så kom sypigerne og syede tøjet, til, hvad det nu skulle være) *(V)*

tilskæring no *téskæring; (H,V,Ø)* (skæring)

tilskøde uo *téskøê; (H,V,Ø)* (se skøde) *(haj fék téskøê sin sambo halDieln oh huwsê* = han fik tilskødet sin sambo halvdelen af huset) *(Ø)*

tilslutning no *téslutning; (H,V,Ø)* (se slutning)

tilslutte (mig) uo (omskr. t.: *slut (mæ) té* = slutte (mig) til) *(H,V,Ø)* (se slutte)

tilsløre uo (omskr. t.: *sløër té* = sløre til) *(H,V,Ø)* (se sløre)

tilsnit no *tésnit; (H,V,Ø)* (se snit)

tilstand no *téstan'; (H) téstanj; (V) téstaj'; (Ø)* (se stand)

tilstede to *téstéhê; (H,V,Ø) (kuenên war téstéhê, Da præjstên kam* = konen var tilstede, da præsten kom) *(V,Ø)*

tilstedeværende to (omskr. t.: *wæër téstehê* = være tilstede) *(H,V,Ø)*

tilstoppet to *téstoppê; (H,V,Ø) (hanj war blöwwên forkullê, åh hanjs nies war hiel téstoppê* = han var blevet forkølet, og hans næse var helt tilstoppet) *(V)*

tilstræbe uo *téstræ-êb; (H,V,Ø)* (se stræbe)

tilstrækkelig to *téstrækklê; (H,V,Ø) (i oër ær Dær kommê téstrækklê mæh ræên té awGrøërn* = i år er der kommet tilstrækkeligt med regn til afgrøderne) *(V,Ø)*

tilstrømning no *téströmnéng; (H,V,Ø)* (se strømning)

tilstøde uo *téstøêd; (H,V,Ø)* (se støde) *(Dær war téstøt ham æn oløk'* = der var tilstødt ham en ulykke) *(H,V,Ø)*

tilstå uo *téstå', téståër, tésto', h. téstoê; (H,V,Ø) (no hår hanj ænlê téståê sijn unodër* = nu har han endelig tilstået sine unoder) *(V)*

tilståelse no *téståêls, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téståêls; (Hn) téståêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tilsvarende to (omskr. t.: *swarên té* = svarende til) *(H,V,Ø) (Deh jæn téfæl-l swåër hiel té Deh ånjt* = det ene tilfælde svarer helt til det andet) *(V)*

tilsyn no *tésyjn; (H,V,Ø)* (se syn)

tilsyneladende to *tésyjnêladdên; (H,V,Ø) (Deh Gjow tésyjnêladdên ét intrøk poh ham* = det gjorde tilsyneladende ikke indtryk på ham) *(H)*

tilsynsførende to *tésyjnsførên; (H,V,Ø) (kommunên ær tésyjnsførên mæ Dænj priwat Dawplæej* = kommunen er tilsynsførende med den private dagpleje) *(V)*

tilsætning no *tésætnéng; (H,V,Ø)* (se sætning) *(jæn ka Gi miel som tésætnéng, hwés jæn ska Dröej frikaDællërn* = man kan give mel som tilsætning, hvis man skal drøje frikadellerne) *(V,Ø)*

tilså uo *téso'; (H,V,Ø)* (se så) *(åll markërn war téso-ê* = alle markerne var tilsået) *(V,Ø)*

tiltale no *tétaêl; (H,V,Ø)* (se tale) (juridisk udtryk)

tiltale uo *tétåêl; (H,V,Ø)* (se tale) *(Deh war æn skrap måe åh blyew tétåel poh* = det var en skrap måde, at blive tiltalt på) *(V,Ø)*

tiltro no *tétrow'; (H,V,Ø)* (se tro) *(Dær war ét möj' tétrow té Dæn histår'rê* = der var ikke meget tiltro til den historie) *(H)*

tiltro uo *tétrow; (H,V,Ø)* (se tro) *(jæn ka tétrow ham ålt mu'li* = man kan tiltro ham alt muligt) *(H,V,Ø)*

tiltrække uo *tétræk'; (H,V,Ø)* (se trække)

tiltrækning no *tétrækning; (H,V,Ø)* (se trækning) *(hon haed æn wis tétrækning poh ham* = hun havde en vis

tiltræknignpå ham) *(H)*

tiltuske uo *tétosk; (H,V,Ø) (han fék tétoskê sæ let miër, æn han ku tékom-m* = han fik tiltusket sig lidt mere, end han kunne tilkomme) *(H)* (se tuske)

tiltænke uo *tétænk; (H,V,Ø)* (se tænke) *(a moh fé-êj mæ i Deh, som skæbn+n hår tétænkt mæh* = jeg må finde mig i det, som skæbnen har tiltænkt mig) *(Ø)*

tilvant to *téwæn'; (H,V,Ø) (Deh war æn téwæn måe, åh Grieb téngên an poh* = det var en tilvandt måde, at gribe tingene an på) *(V,Ø)*

tilvirke uo (omskr. t.: *åh laew nøej té* = at lave noget til) *(H,V,Ø)*

tilvirkning no (omskr. t.: *åh fræmstél-l nøej* = at fremstille noget) *(H,V,Ø)*

tilvriste uo (i stedet bruges omskrivning: *wrést .... té* = vriste .... til) *(H,V,Ø)*

tilvækst no *téwækst; (H,V,Ø)* (se vækst) *(i Daw snakkër folk hiel tijjên åm at åltenig ska blyew té miër, Dær ska wæër téwæwst* = i dag snakker folk hele tiden om, at alting skal blive til mere, der skal være tilvækst) *(V,Ø)*

tilvænne uo (i stedet bruges omskrivning: *wæn ... té* = vænne ... til) *(H,V,Ø)*

tilvænning no *téwænning, æ t.; (Hs) téwænning; (Hn) téwænning, -ên; (V,Ø) (a will béhøew nøej téwænning, hwés a sku fløt té byjjên* = jeg ville behøve noget tilvænning, hvis jeg skulle flytte til byen) *(V,Ø)*

tilværelse no *téwærls, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téwærls; (Hn) téwærls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

time no *tiem, æ t., -ê, æ -ê; (Hs) tiem; (Hn) tijm, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær kon æn tijm té, wi ska hjæm'* = der er kun en time til, vi skal hjem) *(V,Ø)*

timebetaling no *tijmbétaling; (H) tijmbétåling; (V,Ø)* (se betaling)

timeglas no *tijmglass; (H,V,Ø)* (se glas)

timelang to *tijmlang; (H) tijmlång; (V,Ø) (foërDrawê war træls åh høër poh, åh så war Deh tijmlång* = foredraget var træls at høre på, og så var det timelangt) *(V,Ø)*

timeløn no *tijmløn'; (H,V,Ø)* (se løn)

timeplan no *tijmplaên; (H,V,Ø)* (se plan)

timeslag no *tijmslag; (H) tijjmslåw; (V,Ø)* (se slag) *(Dænj Gammêl bornhålmër ku slå tijjmslåw, så Deh ku høërs* = den gamle bornholmer kunne slå timeslag, så det kunne høres) *(V)*

timevis bio *tijmwijs; (H,V,Ø)*

tin no *tén, æ t.; (Hs) tén; (Hn) tén, ténnê; (V,Ø)*

tinding no *ténning, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) ténning; (Hn) ténning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tindre uo *ténnër, ténnër, ténnër-r, h. ténnër-r; (H,V,Ø) (Deh war hiel stjaên klår, åh stjarnërn ténnër-r så pæên* = det var helt stjerneklart, og stjernerne tindrede så pænt) *(V,Ø)*

ting 1 no *téng, æ t., téng, æ t.; (Hs) téng; (Hn) téng, -ên, téng, -ên; (V,Ø)* (genstand)

ting 2 no (rådsforsamling) *téng, æ t.; (Hs) téng; (Hn) téng', -ê; (V,Ø) (æ téng', Deh war i Gammêl Daew Dær, hwéj Di kloew møttês åh Drøftê, hwa Di sku Gjør wé problémërn* = et ting, det var i gamle dage dér, hvor de kloge mødtes og drøftede, hvad de skulle gøre ved problemenrne) *(V,Ø)*

tingbog no *téngboeg; (H) téngboew; (V,Ø)* (se bog)

tinge uo *téng-g, téngër, téngt, h. téngt; (H,V,Ø) (Di téngt læeng åm prijsên* = de tingede længe om prisen) *(V,Ø)*

tingest no *téngêst, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) téngêst; (Hn) téngêst, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær Da æn sjow téngêst, Do hår Dær* = det er da en sjov tingest, du har der) *(H,V,Ø)*

tinghus no *tinghuws; (H,V,Ø)* (se hus) *(Da rættên i Fjærslê blöw nielå i 2006, blöw Ténghuwsê té æ kultuwrhuws* = da retten i Fjerritslev blev nedlagt i 2006, blev Tinghuset til et kulturhus) *(V,Ø)*

tinglyse uo *tinglyes; (H,V,Ø)* (se lyse) *(Dær ka ténglyjsês béstæmmêlsër poh æjjênDom-m, åh Di blywwër så rætsGylDie* = der kan tinglyses bestemmelser på ejendomme, og de bliver så retsgyldige) *(V,Ø)*

tingsted no *tingstéh; (H,V,Ø)* (se sted) *(poh téngstéhërn i hærréërn såmlê Di ælst sæ for åh awGøër striDihéër imæl folk* = på tingstederne i Herrederne samlede de ældste sig for at afgøre stridigheder mellem folk) *(V,Ø)*

tinsoldat no *ténsolDat; (H,V,Ø)* (se soldat) *(Drængên liewt Dænj tappër ténsolDat* = drengene legede den tapre tinsoldat) *(V)*

tintallerken no *téntallerkên; (H,V,Ø)* (se tallerken)

tip 1 no *tip, æ t.; (Hs) tip; (Hn) tip, -pê; (V,Ø)* (oplysning, vink)

tip 2 no *tip, æ t.; (Hs) tip; (Hn) tip, -pên; (V,Ø)* (*niestip* =

næsetip) *(H,V,Ø)*
tipoldefar no *tipållêfåër; (H,V,Ø)* (se far)
tipoldemor no *tipållêmuër; (H,V,Ø)* (se mor)
tippe uo *tip, tippër, tippê, h. tippê; (H,V,Ø)* (vælte, hælde)
tips no *tips; (H,V,Ø) (a hår ållër wojjên i tips, mæn a hår no hællê ållër forsøwt* = jeg har aldrig vundet i tips, men jeg har nu heller aldrig forsøgt) *(H,V,Ø)*
tipse uo *tips, -ër, -ê, h. .ê; (H,V,Ø) (haj tippê, åh haj tippê, åh haj tippê, mæn haj waj' ållër æn kroên* = han tippede, osv, men han vandt aldrig en krone) *(Ø)*
tipvogn no *tipuwn; (H) tipun'; (V) tipwuwn; (Ø)* (se vogn)
tirre uo *térër, térër, térër, h. térër; (H,V,Ø) (hwés Do térër mæ miër, så blywwër a Gal'* = hvis du tirrer mig mere, så bliver jeg gal) *(H,V,Ø)*
tis no *tis, æ t.; (Hs) tis; (Hn) tis, -sê; (V,Ø)*
tiske uo *tésk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (tøsërn hwéskê åh téskê, åh så fniest Di bawættër* = tøserne hviskede og tiskede, og så fniste de bagefter) *(V,Ø)*
tisse uo *tis-s, tissër, tissê, h. tissê; (H,V,Ø) (Dær ær ék nøej så skjön som åh få tissê, nær jæn ska* = der er ikke noget så skønt som at få tisset, når man skal) *(V,Ø)*
tissetrængende to *tistrængên; (H,V,Ø)*
tit, tiere, tiest bio *tit, tijjër, tijjêst; (H,V,Ø) (Deh hænt tit åh mannê Gåeng* = det hændte tit og mange gange) *(V,Ø)*
titel no *tittêl, æ t., titlër, æ t.; (Hs) tittêl; (Hn) tittêl, titlên, titlër, titlërn; (V,Ø)*
titulere uo *tituliër, tituliër, tituliër, h. tituliër; (H,V,Ø) (i wor båenDom sku fijn folk, mæn mjest i byjjërn, åltijjër tituliërs* = i vor barndom skulle fine folk, men mest i byerne, altid tituleres) *(V,Ø)*
tjaller n *tjallër; (H,V,Ø)* (strandskade, jfr. færøsk tjaldur)
tjallerhøne n *tjallërhøên; (H,V,Ø)* (rødben)
tjans no *tjans, æ t.; (Hs) tjans; (Hn) tjans, -ên; (V,Ø) (Deh Dær ær æn tans for mæ* = det dér er en tjans for mig) *(H,V,Ø)*
tjat no *tjat, æ t., tjat, æ t.; (Hs) tjat; (Hn) tjat, -tê, tjat, -tên; (V,Ø)*
tjatte uo *tjat, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø) (ongërn tjattê té hwæranjër* = ungerne tjattede til hverandre) *(V,Ø)*

tjavs no *tjaws, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tjaws; (Hn) tjaws, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*
tjavset to *tjawsê; (H,V,Ø) (hans hoër war nøej tjawsê* = hans hår var noget tjavset) *(H)*
tjene uo *tjæên, tjænnër, tjænt, h. tjænt; (H,V,Ø) (han tjænt så möj', at han ku klåër sæ* = han tjente så meget, at han kunne klare sig) *(H)*
tjener no *tjæhnër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tjæhnër; (Hn) tjæhnër, -n, -r, -n; (V,Ø)*
tjenestdygtig to *tjænnêstDöwti; (H,V,Ø) (hanj war tjænnêstDöwti som solDat* = han var tjenestedygtig som soldat) *(V)*
tjeneste no *tjænnêst, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tjænnêst; (Hn) tjænnêst, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dæn jæn tjænnêst ær Dæn ajjên waër* = den ene tjeneste er den anden værd) *(H)*
tjenestedreng no *tjænnêstDræng; (H,V,Ø)* (se dreng) *bæls, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*
tjenestefolk no *tjænstfålk; (H,V,Ø)* (se folk) *(åh ha tjænnêstfolk i huwsê, Deh siër jæn ék möj' té no åm Daew* = at have tjenestefolk i huset, det ser man ikke meget til nu om dage) *(V,Ø)*
tjenestekarl no *tjænstkåel; (H,V,Ø)* (se karl)
tjenestemand no *tjænstman'; (H) tjænstmanj'; (V) tjænstmaj'; (Ø)* (se mand)
tjenestepige no *tjænnêstpieg; (H) tjænnêstpiej; (V,Ø)* (se pige)
tjenestgørende to *tjænnêstGøërn; (H,V,Ø) (DæjGång war haj tjænnêstGøërn wéh Fjærslê-ban+n* = dengang var han tjenestegørende ved Fjerritslev-banen) *(Ø)*
tjenestudygtig to *tjænnêstuDöwti; (H,V,Ø) (wé sæssion+n blöw han kassiër åh ærklæër tjænnêstuDöwti* = ved sessionen blev han kasseret og erklæret tjenesteudygtig) *(V,Ø)*
tjenlig to *tjænli; (H) tjænlê; (V,Ø) (kuene ær tjænlê té åh blyw kye éj'* = kornet er tjenligt til at blive kørt ind) *(Ø)*
tjenstivrig to *tjænstiwri; (H,V,Ø) (han ær så tjænstiwri, Deh ær snår for möj' oh Deh Gue* = han er så tjenestivrig, det er snart for meget af det gode) *(H)*
tjenstlig to *tjænstli; (H) tjænstlê; (V,Ø) (öwwërlæërn Ga læëréjjên tjænstlê béskijj'* = overlæreren gav lærerinden tjenstlig besked) *(V,Ø)*
tjenstvillig to *tjænstwilli; (H,V,Ø)*

tjære no *tjæër, æ t.; (Hs) tjæër; (Hn) tjæër, tjæërn; (V,Ø)*

tjære uo *tjæër, tjæër, tjæër, h. tjæër; (H,V,Ø) (a hår tjæër mi boêd, åh Deh war æn Gue téng* = jeg har tjæret min båd, og det var en god ting) *(H,V,Ø)*

tjærekost no *tjæërliem-m; (H,V,Ø)* (se kost)

tjæresalve no *tjæërsal-l; (H,V,Ø)* (se salve) *(Dowtërn skröew tjæërsal-l uw té uwslæt poh huên* = lægen skrev tjæresalve ud til udslet på huden) *(V,Ø)*

tjæresæbe no *tjæërsieb; (H,V,Ø)* (se sæbe)

tjørn n *tjørn; (H,V,Ø)*

tjørnebusk no *tjørnbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

tjørnehæk to *tjørnhæk; (H,V,Ø)* (se hæk)

tjørnekrat no *tjørnkrat; (H,V,Ø)* (se krat) *(jæn ska ét Go Gjæm'mel æn tjørnkrat mæ baër bien* = man skal ikke gå gennem et tjørnekrat med bare ben) *(Hs)*

to (sig) uo *to (sæ), toër (sæ), toê, h. toê; (H,V,Ø)* (vaske)

tobak no *tobak, æ t.; (Hs) tobak; (Hn) tobak, -kên; (V,Ø) (Deh hiel utrowlê, mæn no ska folk skam-m sæ, hwés Di røgër tobak* = det er helt utroligt, men nu skal folk skam-me sig, hvis de ryger tobak) *(V,Ø)*

tobaksblad no *tobaksblåh; (H,V,Ø)* (se blad)

tobakshandler no *tobakshanlër; (H) tobakshanjlër; (V) tobakshajlër; (Ø)* (se handler) *(Deh ær swojjên poh to-bakshajlër-r no åm Daew, åh röwërn hår snår ék hår nuen stéhër åh hajl miër* = det er svundet på tobakshandlerne nu om dage, og rygerne har snart ikke nogen steder at handle mere) *(Ø)*

tobakshoste no *tobakshoest; (H,V,Ø)* (se hoste) *(Dijn tobakshoest lyjër èt/ék Gott, a töws, Do ska Go té Dowtërn* = din tobakshoste lyder ikke godt, jeg synes, du skal gå til doktoren) *(H/V,Ø)*

tobakspibe no *tobakspieb; (H,V,Ø)* (se pibe)

tobaksrøg no *tobaksrøew; (H,V,Ø)* (se røg) *(tobaksrøew hår æ mæ åltijjër åh Dryew öwwër té ham ek-röwërn, som séjjër wé sijjên oh* = tobaksrøg har det med altid at drive over til ham ikke-rygeren, som sidder ved siden af) *(V,Ø)*

tobenet to *towbienê; (H,V,Ø) (jæn ska ék åltijjër wæër stålt öwwër åh høër té Di towbienê* = man skal ikke altid være stolt over at høre til de tobenede) *(V,Ø)*

todelt to *toDiel; (H,V,Ø) (hon hae æn toDiel kjowl poh, Deh war ét/ék så réng-g* = hun havde en todelt kjole på, det var ikke så ringe) *(H,V,Ø)*

toft no *towt, æ t.; (Hs) towt; (Hn) towt, -ên; (V,Ø)* (toft: et fællesareal for landmændene i landsbyen)

tofte no *tåwt, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tåwt; (Hn) tåwt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn tåwt ær æn plånk poh æn skieb té åh séj poh* = en tofte er en planke på et skieb til at sidde på) *(Hs)*

tog no *tow, æ t., toew, æ t.; (Hs) tow; (Hn) tow, -wê, toew, -n; (V,Ø) (poh Gammêl lanjkårt ka jæn blyew öwwërraskê öwwër, så mannê toew Dær hår kyër i lanjê* = på gamle landkort kan man blive overrasket over, så mange toge, der har kørt i landet) *(V,Ø)*

togfører no *towføër; (H,V,Ø)* (se fører)

togplan no *towplaen; (H,V,Ø)* (se plan) *(towplan+n war fön+n æn tyk boew, som folk sku stuDiër GronDi, når Di sku uw åh réês* = togplanen var førhen en tyk bog, som folk skulle studere grundigt, når de skulle ud at rejse) *(V,Ø)*

togskinne no *towskin-n; (H,V,Ø)* (se skinne) *(jæn ka sij poh towskinnërn Dær, at Dær ék ær blöwwên kyër poh Dæm læng-ng* = man kan se på togskinnerne dér, at der ikke er blevet kørt på dem længe) *(V,Ø)*

togvogn no *towuwn; (H) towun; (V) towwuwn; (Ø)* (se vogn)

tohjulet uo *tohywlê; (H,V,Ø)*

told no *tol', æ t.; (Hs) tol'; (Hn) tol', -lên; (V,Ø) (i Daw bétyjjër tol' ét/ék möj', æ tolsatsër/tolsatsërn ær laew* = i dag betyder told ikke meget, toldsatserne er lave) *(Hs/V,Ø)*

toldbehandle uo *tolbéhannêl; (H) tolbéhanjêl; (V) tolbé-hajjêl; (Ø)* (se handle)

toldbod no *tolboêd; (H,V,Ø)* (se bod)

tolde uo *tol-l, tollër, tollê, h. tollê; (H,V,Ø)*

tolder no *tollër; (H,V,Ø) (æn tollër ær æn tolbétjænt, mæn i biwwêlhistå'ên sku folk åltijjër bésték tollërn for åh ku kom fræm, såh Di blöw åltijjër åmtal sammêl mæ söjjër-r* = en tolder er en toldbetjent, men i bibelhistorien skulle folk altid bestikke tolderne for at kunne komme frem, så de blev altid omtalt sammen med syndere) *(H,V,Ø)*

toldfri to *tolfrij; (H,V,Ø) (tånkër ær tolfrij* = tanker er toldfri) *(H,V,Ø)*

toldpligtig to *tolplégti; (H,Øm) tolpléwti; (V,Øø)*

toldsted no *tolstéh; (H,V,Ø)* (se sted) *(tolstéhêr hår Dær*

wæt mannê oh, Dær sku fön+n betålês tol åssê for åh bring-g wåër fråh jæn lajsDiel té anajjên = toldsteder har der været mange af, der skulle førhen betales told også for at bringe varer fra en landsdel til en anden) *(Ø)*

tolk no *tålk', æ t., tålk, æ tålk; (Hs) tålk'; (Hn) tålk', tålkn, tålk, -ên; (V,Ø)*

tolke uo *tålk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh ær blöwwên nøwænDi mæ åh tålk nuen stéhër i Daw, nær/når så mannê fræmmê ék ka snak Dansk* = det er blevet nødvendigt med at tolke nogen steder i dag, når så mange fremmede ikke kan snakke dansk) *(H/V,Ø)*

tolkning no *tålkning, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tålkning; (Hn) tålkning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh war æn Guê tålkning for Dænj fræmmê* = det var en god tolkning for den fremmede) *(V)*

tolvfingertarm no *tölféngërtarm; (H,V,Ø)* (se tarm)

tolvmandsforening no *tölmansforéningên; (H,V,Ø)* (se forening)

tom, tomt to *tom'; (H,V,Ø) (ættër fløtningn war Dær blöwwên tom' i huwsê* = efter flytningen var der blevet tomt i huset) *(V,Ø)*

tomandshånd no *towmanshån'; (H) towmanjshån'; (V) towmajshåj'; (Ø)* (se hånd)

tomat no *tomat, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tomat; (Hn) tomat, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tomatsovs no *tomatsows; (H,V,Ø)* (se sovs)

tomgang no *tåmGang; (Hs) tåmGång; (V,Ø)* (se gang)

tomhjernet to *tåmhjærnê; (H,V,Ø) (Deh ær hwés kon mænjêskër, jæn ka skyl-l for åh wæër tåmhjærnê* = det er vist kun mennesker, man kan (be)skylde for at være tomhjernede) *(V)*

tomhændet to *tåmhænnê; (H) tåmhænjê; (V) tåmhæjjê; (Ø) (wi kommê tåmhænnê, åh såên Gor wi åssê hærfræh* = vi kommer tomhændede, og sådan går vi også herfra) *(H)*

tomme no *tom-m; (H,V,Øm) to-êm; (Øø) (brættê war trekwartto-êms* = brættet var ¾ toms) *(Øø)*

tommelfinger no *tommêlfengër; (H,V,Ø)* (se finger)

tommelfingerregel no *tommêlfengërregêl; (H) tommêlfengërrewwêl; (V,Ø)* (se regel)

tommelfingret to *tåmmêlféngër-r; (H,V,Ø) (haj war tåmmêlféngër-r, så Deh wil nøej* = han var tommelfingret (fummelfingret), så det ville noget) *(Ø)*

tommelskrue no *tommêlskruew; (H,V,Ø)* (se skrue)

tommeltot no *tommêltåt, æ t., -tër, æ -tër; (Hs) tommêltåt; (Hn) tommeltåt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

tommestok no *tomståk; (H) tumståk; (V,Ø)* (se stok)

tomrum no *tåmrom'; (H,V,Ø)* (se rum)

tomt no *tåm'; (H,V,Ø) (Dær war tåm åmkréng ham* = der var tomt omkring ham) *(H,V,Ø)*

tone no *tuwn, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tuwn; (Hn) tuwn, +n, tuwnër, tuwnërn; (V,Ø)*

toneart no *tuwnart; (H,V,Ø)* (se art)

tonedøv to *tuwnDöw'; (H,V,Ø) (Dær war ét nøej mosik i ham, hanj war tuwnDöw'* = der var ikke noget musik i ham, han var tonedøv) *(V)*

tonefald no (omskrives: eks.: *jæn ku høër, hwéj han/hanj/haj kam fråh, poh Dæj måê han/hanj/haj snakkê* = man kunne høre, hvor han kom fra, på hans tonefald/den måde, han snakkede) *(H/V/Ø)*

tons no *tons; (H,V,Ø) (Dænj stien wæjjër mannê tons* = den sten vejer mange tons) *(V)*

top no *tåp, æ t., tåppê, æ t.; (Hs) tåp; (Hn) tåp, -pên, -pê, -pên; (V,Ø)*

topfart no *tåpfårt; (H,V,Ø)* (se fart) *(bijlns tåpfårt war 200 km i tijmên* = bilens topfart var 200 km i timen) *(V,Ø)*

topfigur no *tåpfiguwër; (H,V,Ø)*

topfuld to *tåpful'; (H,V,Ø)*

tophue no *tåpluew; (H,V,Ø)* (se hue)

toplærke n *tåplæ'rk; (Hs) tåplærk; (V,Ø)*

topløs to *tåpløes; (H,V,Ø) (æn Gång war Deh moDérnê, at kwæjfolk war tåpløes, nær Di Gék i wånjê, mæn Di tijjër ær forbij' no* = en gang var det moderne, at kvinderne var topløse, når de gik i vandet, men de tider er forbi nu) *(V)*

topmave no *tåpmaew; (H,V,Ø)* (se mave)

topmejse n *tåpmæjs; (H,V,Ø) (tåpmæjsên liwnër æn muswit, mæn Dæj hår æn fijn bættê tåp poh huêdê* = topmejsen ligner en musvit, men den har en fin lille top på hovedet) *(Ø)*

topmål no *tåpmoêl; (H,V,Ø)* (se mål)

topnøgle no *tåpnöwl; (H,V,Ø)* (se nøgle) *(hwés æ majfolk ska ku browwês té nøej, så ska haj ha sæ æ sæt tåpnöwlër* = hvis et mandfolk skal kunne bruges til noget, så skal han have sig et sæt topnøgler) *(Ø)*

toppe uo *tåp (oh), -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø) (Di tåppê Gullëruërn oh* = de toppede gulerødderne af) *(V,Ø)*

toppes uo *tåppês; (H,V,Ø) (Di tow knæjt kam åp åh tåppês* = de to knægte kom op at toppes) *(H,V,Ø)*

toppris no *tåpprijs; (H,V,Ø)* (se pris) *(lajmæjjên ka somtijjër wæër hælDi åh få tåpprijs for swijnên* = man kan somme tider være heldig at få toppris for svinene) *(Ø)*

toppunkt no *tåppongt; (H,V,Ø)* (se punkt)

topsejl no *tåpsæjl; (H,V,Ø)* (se sejl) *(så strøeg hanj tåpsæjlê* = så strøg han topsejlet) *(V)*

topskud no *tåpskåd; (H,V;Ø)* (se skud) *(hjåwtên ka Gott lij tåpskåddên oh Di smoh træër* = hjortene kan godt lide topskuddene af de små træer) *(V,Ø)*

topvinkel no *tåpwinkêl; (H,V,Ø)* (se vinkel)

torden no *tårn, æ t.; (Hs) tårn; (Hn) to-ên, +n; (V,Ø)*

tordenkaffe no *tårnkaffê; (H) to-ênkaffê; (V,Ø)* (se kaffe)

tordenluft no *tårnloft; (H) to-ênloft; (V,Ø)* (se luft) *(jæn ka mær'k æ tårnloft, Dæn ær trø'kên* = man kan mærke tordenluften, den er trykkende) *(Hs)*

tordenskrald no *tårnskral'; (H,V,Ø)* (se skrald)

tordensky no *tårnskyj; (H) to-ênskyj; (V,Ø) (hanj liwnê æn to-ênskyj, så Gal war hanj* = han lignede en tordensky, så gal var han) *(V)* (se sky)

tordenvejr no *tårnwæjlê; (H) tårnwéër; (V,Ø)* (se vejr)

tordne uo *tårn, -ër, -t, h. -t; (H) to-ên, -ër, -t, h. -t; (V,Ø) (Deh lyjnt åh to-ênt hielê ættërmæjjên* = det lynede og tordnede hele eftermiddagen) *(V,Ø)*

torn no *tuên, æ t., tuên, æ t.; (Hs) tuên; (Hn) tuên, -n, tuên, -n; (V,Ø) (æ hun' haed fåt tuên i æ po-êt* = hunden havde fået torn i poten) *(Hs)*

tornebusk no *tuênbosk; (H,V,Ø)* (se busk)

tornekrone no *tuênkroên; (H,V,Ø)* (se krone) *(Deh ær kon fræh æ bibbêlhistårjê, wi kænnër æ tuênkroên* = det er kun fra bibbelhistorien, vi kender tornekronen) *(Hs)*

tornet to *tornê; (H,V,Ø) (hwés jæn hår Goê båërbienê jæmmêl æn brombærkrat, så wé jæn, at nøej ær tornê* = hvis man har gået barbenet gennem et brombærkrat, så ved man, at noget er tornet) *(V,Ø)*

tornirisk n *tornirisk; (H,V,Ø)* (fugl)

tornsanger n *tornsangër; (H,V,Ø)* (fugl)

tornskade n *tornskaed,* el. *-skåed; (H,V,Ø)* (fugl)

torshammer no *torshammër; (H,V,Ø)* (se hammer)

torsk no *tåsk, æ tåsk, tåsk, æ tåsk; (H) tåsk; (Hn) tåsk, -ên, tåsk; -ên; (V,Ø) (Do ær Da osse æn tåsk, Do ka ållër Gjør nøej ræjti* = du er da også en torsk, du kan aldrig gøre noget rigtigt) *(H)*

torskedum to *tåskêDom; (H,V,Ø)*

torskegilde no *tåskêGiêl, æ t., tåskeGillër, æ t.; (Hs) tåskêGiêl; (Hn) tåskêGiêl, tåskeGillê, tåskeGillërn; (V,Ø) (tåskeGillër blöw jæn bøjjên té, hwés Dær war nøej twiwlsom wé sielangywwêlsn* = torskegilder blev man indbudt til, hvis der var noget tvivlsomt ved selvangivelsen) *(V,Ø)*

torskelevertran no *tåsklöwwërtran; (H,V,Ø) (tåsklöwwërtran blöw uwéklê oh tårsk åh browt té vitaminjntéskod føn+n, mæn såmæj' åssê i Daw* = torskelevertran blev udviklet af torsk og brugt til vitamintilskud førhen, men såmæn også i dag) *(V,Ø)* (se levertran)

torskemund n *tåskmun'; (H) tåskmunj; (V) tåskmoj'; (Ø)* (plante)

torskerogn no *tåskrågn; (H,Øm) tåskråwn; (V,Øø)* (se rogn)

torv no *tår, æ t., tåër, æ t.; (Hs) tår; (Hn) tår, tår-ê, tåër, -n; (V,Ø)*

torvedag no *tåërDaw; (H,V,Ø)* (se dag) *(wi ska hæn åh sij, hwa Dær ær åh kyeb, nær/når Deh ær tåërDaw* = vi skal hen og se, hvad der er at købe, når det er torvedag) *(H/V,Ø)*

torvehandel no *tåërhannêl; (H) tåërhanjêl; (V) tåërhajjêl; (Ø)* (se handel)

toslået to *towslåê; (H,V,Ø) (æn réb hællër æn tåw ka wæër tow-, tré- hællër firslåê* = et reb eller et tov kan være to-, tre- eller fireslået) *(H)*

tospand no *towspæn'; (H) towspænj'; (V) towspæj'; (Ø)* (se spand) (hesteforspand med to heste)

tosproget to *towsprogê; (H,Øm) towsprowê; (V,Øø) (no åm Daew ær Dær mannê towsprogê baê i æ skuêlër* = nu om dage er der mange tosprogede børn i skolerne) *(Hs)*

tosse no *tåssê, æ t., -r, æ -r; (Hs) tåssê; (Hn) tåssê, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war miër æn jæn tåssê i Dæn famillê*

= der var mere end en tosse i den familje) *(Hs)*

tossegod to *tåssêGuê; (H,V,Ø)*

tossehoved no *tåssêhuê; (H,V,Ø)* (se hoved)

tossestreger no *tåssêstré-êgër; (H) tåssêstré-êwër; (Ø)* (se streger)

tosset to *tåssê* el. *towlê* el. *tåblê; (H,V,Ø) (Do ær Da hiel tåssê* = du er da helt tosset) *(H,V,Ø)*

tostemmigt to *towstæmmi; (H,V,Ø) (koër sang tow-stæmmi* = koret sang tostemmigt) *(V,Ø)*

tosædet to *towsæedê; (H,V,Ø) (Deh war æn towsæedê sportsflywwër, hanj hae* = det var en tosædet sportsflyver, han havde) *(V)*

tot no *tåt, æ t., -tër, æ -tër; (Hs) tåt; (Hn) tåt, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø)*

tov no *tow, æ t., toew, æ t.; (Hs) tow; (Hn) tow, -wê, toew, -n; (V,Ø)*

tovbane no *towbaên; (H,V,Ø)* (se bane) (*towbanër blywwër möj' browt té åh bring æ skiløbër-r oph té æ startstéhër* = tovbaner bliver meget brugt til at bringe skiløbere op til startstederne) *(Hs)*

tovtrækkeri no *towtrækkêrij', æ t., -jër, æ -jër; (Hs) towtrækkêrij'; (Hn) towtrækkêrij', -jê, jër, -jërn; (V,Ø)*

tovtrækning no *towtræ'kning; (Hs) towtrækning; (V,Ø)* (se trækning)

trafik no *trafik, æ t.; (Hs) trafik; (Hn) trafik, -kên; (V,Ø)*

tragt no *trawt, æ t., trawt, æ t.; (Hs) trawt; (Hn) tragt, -ên, -ër, -ërn; (Øm) trawt, -ên, -ër, -ërn; (V,Øø)*

tragte uo *tragt, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) trawt, -ër, -ê, h. trawtê; (V,Øø)* (*Deh ær wæl éngên skåe té, åh trawt ættër fliër pæeng, hwés Deh kon ær lét fliër* = der er vel ingen skade ved at tragte efter flere penge, hvis det kun lidt flere) *(V,Øø)*

traktor no *traktor, æ t., traktoër, æ traktoër; (Hs) traktor; (Hn) traktor, -ên, traktoër, -n; (Hn,V,Ø)*

traktorfører no *traktorføër; (H,V,Ø)* (se fører)

tralle uo *tral-l, trallër, trallê, h. trallê; (H,V,Ø) (hon sang åh trallê, åh folk blöw Gåê wé åh høër poh æ* = hun sang og trallede, og folk blev glade ved at høre på det) *(H,V,Ø)*

tramp no *tramp', æ t., tramp', æ t.; (Hs) tramp'; (Hn) tramp, -ê, tramp, -ên; (V,Ø)*

trampe uo *tramp, -ër, -ê, h.-ê; (H,V,Ø) (Dær blöw trampê i Gwollê* = der blev trampet i gulvet) *(V,Ø)*

tran no *tran, æ t.; (Hs) tran; (Hn) tran, -nê; (V,Ø)*

trane n *tranê; (H,V,Ø) (æ tarnër smagër trannë* = mågerne smaget trannet) *(Hs)*

tranebær n *traenbær; (H,V,Ø)* (se bær)

tranedans no *traenDans; (H) traênDånjs; (V) traênDåjs; (Ø)* (se dans)

trang no *trång', æ t.; (Hs) trång'; (Hn) trång', -n; (V,Ø) (Deh føllër a ék nuên trång' té* = det føler jeg ikke nogen trang til) *(V,Ø)*

trang, trange, trangere, trangest to *trång; (H,V,Ø) trång', trång-g, trångër, mjést trång'; (H,V,Ø) (plassên ær nøej trång* = pladsen er noget trang) *(V,Ø)*

trangbrystet to *trångbrøstê; (H,V,Ø) (haj så søllê uw, bléew åh trångbrøstê* = han så sølle ud, bleg og trangbrystet) *(Ø)*

trannet to *trannê; (H,V,Ø) (trannê smaeg ær Dær mannê, såm ék ka lij'* = trannet smag er der mange, som ikke kan lide) *(H,V,Ø)*

trappe (ned) uo *trap' (niër), trappër, trappê, h. trappê; (H,V,Ø) (føn+n hanj sku Go poh pension, hae hanj tint sæ åh trap' niër mæ hans arbê* = før han skulle gå på pension havde han tænkt sig at trappe ned med sit arbejde) *(V)*

trappe no *trap', æ t., trappe, æ t.; (Hs) trap'; (Hn) trap', trappn, trappër, -n; (V,Ø)*

trappesten no *trapstien; (H,V,Ø)* (se sten)

trappestige no *trapstieg; (H,V,Ø)* (se stige) *(æn trapstieg ær æn Gue teng, hwés jæn hår wånskli wé åh no* = en trappestige er en god ting, hvis man har vanskeligt ved at nå) *(H,V,Ø)*

trappetrin no *traptrijn; (H,V,Ø)* (se trin)

traske uo *trask, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (ongërn kam taskên hjæm fråh skueln* = ungerne kom traskende hjem fra skolen) *(V,Ø)*

trav no *traw, æ t., traw, æ t.; (Hs) traw; (Hn) traw, -wê, traw, -wên; (V,Ø) (hæjst hae æn Gue traw* = hesten havde et godt traw) *(Hn)*

travbane no *trawbaên; (H,V,Ø) (Dæj nærmêst trawbaên té Haj Herrê léwwër i Aalbår* = den nærmeste travbane til Han Herred ligger i Aalborg) *(Ø)* (se bane)

trave uo *traew, -ër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø)*

travesko no *trawskow; (H,V,Ø)* (se sko)

travetur no *trawtuwr; (H,V,Ø)* (se tur) *(Deh ær Gott mæ æn Gue long trawtuwr hwær Daw føn+n Dowwër* = det er godt med en god lang travetur hver dag før morgenmad) *(V,Ø)*

travhest no *trawhæjst; (H,V,Ø)* (se hest) *(æn Gue trawhæjst kå kost réjti mannê pæeng* = en god travhest kan koste rigtig mange penge) *(H,V,Ø)*

travkusk no (omskr. t.: *kusk poh æn trawbaên* = kusk på en travbane) *(H,V,Ø)*

travl to *trant; (H) tront; (V,Ø) (a håër æ nøej tront i Daw* = jeg har det noget travlt i dag) *(Øm)*

travl to *trawl; (H,V,Ø)*

travlhed no *trawlhéd, æ t.; (Hs) trawlhéd; (Hn) trawlhé, -ên; (V,Ø) (Dær ær åltijjër stur trawlhé, når wi nærmër wos ywln* = der er altid stor travhed, når vi nærmer os julen) *(V,Ø)*

travløb no *trawløeb; (H,V,Ø)* (se løb) *(fålk, som Goër té trawløeb, Gjør æ ék for åh sij' poh løebê, næj, Deh ær mjest for åh spé-êl poh hæjstên* = folk, som går til travløb, gør det ikke for at se på løbet, nej, det er mest for at spille på hestene) *(V,Ø)*

trebenet to *trébjænnê* el. *trébjænt; (H,V,Ø) (æn trébjænt skammêl stoer bæjjër æn æn fijjêbjænt* = en trebenet skammêl står bedre en firbenet) *(H,V,Ø)*

trediedel no *triDiel; (H,V,Ø)*

tredobbelt to *tréDowwêl; (H,V,Ø) (hwés jæn ska ha æn opstrammër wé sæêngtij, så ær æ Gott mæ æn tré-Dowwêl snaps* = hvis man skal have en opstrammer ved sengetid, så er det godt med en tredobbelt snaps) *(H,V,Ø)*

trefod no *tréfud; (H) tréfu; (V,Ø)* (se fod) *(jæn ka broew æn tréfued, hwés jæn ska ha æn Gryed té åh stoh i æn ilstéh* = man kan bruge en trefod, hvis man skal have en gryde til at stå i et ildsted) *(H,V,Ø)*

trehjulet to *trij'hjuwlê; (H) tréj'hjuwlê; (V,Ø) (piewên hae æn tréj'hjuwlê sykêl* = pigen havde en trehjulet cykel) *(V,Ø)*

trekant no *trij'kånt; (H) tréj'kåjnt; (V) tréj'kånt; (Ø)* (se kant)

trekantet to *trij'kåntê; (H) tréj'kåjntê; (V) tréj'kåntê; (Ø)*

trekløver no *tréeklöwwër; (H,V,Ø)* (se kløver)

trekvart to *trékwart; (H,V,Ø)*

tremaster no *trémastër; (H,V,Ø) (æn trémastër ær æn Gue stue sæjlskieb* = en tremaster er et godt stort sejlskib) *(Hs)*

tremme no *træm-m, æ t., træmmër, æ t.; (Hs) træm-m; (Hn) træm-m, træmmên, træmmër, -n; (V,Ø)*

tremmekalv no *træm-mkal'; (H,V,Ø)* (se kalv) *(Deh ka ét wæër sjow åh wæër trem-mkal'* = det kan ikke være sjov at være tremmekalv) *(H)*

trempelværk no *trempelværk (H,Ø)* (mur og støttekonstruktion til at forhøje taget på lader ol.)

trepattet to *trij'pattê; (H) tréj'pattê; (V,Ø) (Dær Goër mannê histåjiër åm trij'pattê kyër* = der går mange historier om trepattede køer) *(H)*

treslået to *tréslåê; (H,V,Ø) (rébê ær tréslåê* = rebet er treslået) *(V,Ø)*

trikin no *trikijn, trikijnër; (H,V,Ø) (trikijnër ær worm, Dær löwwê i éjwollên* = trikiner er orm, der lever i indvoldene) *(V,Ø)*

trille uo *trél-l, tréllër, tréllê, h. tréllê; (H,V,Ø)*

trillebør no *hywlboër, æ h., hywlboër-r; (Hs) hywlboër; (Hn) hywlboe, -n, -ê, -ërn; (V,Ø)* (*æn hywlboër* = en hjulbør)

trilling no *trélling, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) trélling; (Hn) trélling, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

trimle uo *trimmel, trimle, trimmelt, h. trimmelt; (H,V,Ø)* (*hæjstên trimlër sæ, når Dæj blywwër lott u' poh Græjs* = hesten trimler sig, når den bliver lukket ud på græs) *(Ø) (knæjtn blöw sat té å trimmêl kuenstroh sammêl, så Di ku béjjes té néw* = knægten blev sat til at trimle kornstrå sammen, så de kunne bindes til neg) *(Ø)*

trin no *trijn, æ t., trijn, æ t.; (Hs) trijn; (Hn) trijn, -ê, trijn, -ên; (V,Ø) (jæn trijn fræm åh tow tébaeg* = et trin frem og to tilbage) *(Hs)*

trinbræt no *trinbræt; (H,V,Ø)* (se bræt) *(jæn ka hoew, at personbijlërn op té åmkréng 1930 hae trinbrættër* = man kan huske, at personbilerne op til omkring 1930 havde trinbrætter) *(V,Ø)*

trine uo *trijn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (haj trijnt éj i huwsê* = han trinede (gik) ind i huset) *(Ø)*

trippe uo *trép', tréppër, tréppê, h. tréppê; (H,V,Ø) (Dæn bé'tê kam tréppên poh sijn huessokkër* = den lille kom trippende på sine strømpesokker) *(Hs)*

trisse no *trés-s, æ t., tressër, æ t.; (Hs) trés-s; (Hn) trés-s, tréssên, tréssër, tréssërn; (V,Ø) (Deh Gék mæh loddër åh tréssër* = det gik med lodder og trisser) *(H,V,Ø)*

trisse uo *trés-s, tréssër, tréssê, h- tréssê; (H,V,Ø) (hon tréssër ronjt uddên åh ku fénj uw oh, hwa hon ska Gøër* = hun trisser rundt, uden at kunne finde ud af, hvad hun skal gøre) *(V)*

trisseværk no *trés-swærk; (H,V,Ø)* (se værk)

trist to *trist; (H,V,Ø)*

trit to *trét; (H,V,Ø) (Di kam uw oh trét mæ hwærajjër* = de kom ud af trit med hinanden) *(Ø)*

trivelig to *trywlê; (H,V,Ø) (Dær ær mannê trywlê folk no åm Daew* = der er mange trivelige folk nu om dage) *(H,V,Ø)*

trives uo *trywwês; (V,Ø) (haj trywwés Gott poh sijn nyej plass* = han trives godt på sin nye plads) *(Ø)*

trivsel no *trywsêl, æ t.; (Hs) trywsêl; (Hn) trywsêl, trywsêln; (V,Ø)*

tro no *trow, æ t.; (Hs) trow; (Hn) trow, -wên; (V,Ø) (trowwên ka fløt æ bjær', mæn twillên ka fløt æ tébaew ijæn* = troen kan flytte bjerge, men tvivlen kan flytte det tilbage igen) *(V,Ø)*

tro to *trow; (H,V,Ø)* (*hujjên ær trow* = hunden er tro) *(Ø)*

tro uo *trow, -wër, -wê, h. -wê; (H,V,Ø) (Do ska ét trow, Do ær nøej* = du skal ikke tro, du er noget) *(H) (Deh ær jæn oh Jant lowwên* = det er en af Jantelovene) *(V,Ø)*

trods fo *trås; (H,V,Ø)* (på trods af) *(poh trås oh ålt muwli, så wil hon ék Gi sæ* = på trods af alt muligt, så ville hun ikke give sig) *(V,Ø)*

trods no *trås; (H,V,Ø)* (bøjes ej)

trodsalder no *trossållër; (H,V,Ø)* (se alder)

trodse uo *trås, -sër, -sê, h. -sê; (H,V,Ø)*

trodsig to *tråssi; (H,V,Ø)*

troende to *trowwên; (H,V,Ø) (farhæn' ku jæn i æ missjons-huws blyw spuê, åm-æn war trowwên* = førhen kunne man i missionshuset blive spurgt, om man var troende) *(Hs)*

trofast to *trofast; (H,V,Ø)*

trold no *trål', æ t., trål-l, æ t.; (Hs) trål', -ên, trål-l, trållên; (V,Ø) (Dær ær mannê histår'jër åm trål-l åh hæegs, Dær smit mæ stuê stien ættër lajsbykerkër* = der er mange historier om trolde og hekse, der smed med store sten efter landsbykirker) *(Ø)*

troldand n *trål'åen/trål'ånj'/trålåj'; (H/V/Ø)* (se and)

trolddom no *trålDom; (H,V,Ø)* (se dom)

trolde uo *trål-l, trållër, trållê, h. trållê; (H,V,Ø) (hæwsn trållê ham åm té æn frø'* = heksen troldede ham om til en frø) *(V,Ø)*

troldfolk no *trålfolk; (H,V,Ø)* (se folk)

troldkone no *trålkuên; (H,V,Ø) (æn trålkuên ær såmæj' kuên té trållên* = en troldkone er såmænd konen til trolden) *(Ø)*

troldkælling no *trålkjælling; (H,V,Ø) trålkælling; (V,Ø)* (se kælling)

troldmand no *trålman'; (H) trålmanj'; (V) trålmaj'; (Ø)* (se mand) *(haj liwnê æn trålmaj' mæ Deh stuê skéew, Di kæmpê ywênbryjn, Deh long-g pjuskê hoër, Dæj krum røew åh Di kon tow tæjjër i mojjên* = han lignede en troldmand med det store skæg, de kæmpe øjenbryn, det lange pjuskede hår, den krumme ryg og de to kun tænder i munden) *(Ø)*

troldpak no *trålpak; (H,V,Ø) (wi ska væl miër æn hunnër oër tébaeg i æ tij, hwés wi ska fin-n fålk, Dær trowê poh trålpak åh såên nøej* = vi skal vel mere end hundrede år tilbage i tiden, hvis vi skal finde folk, der troede på troldpak og sådan noget) *(Hs)*

trolig to *trowlê; (H,V,Ø) (hanj blöw trowlê wé åh arbê, hiel té Deh blöw mørk* = han blev troligt ved at arbejde, helt til det blev mørkt) *(V)*

trolovelse no (omskr. t.: forlovelse, se dette)

trolovet to (omskr. t.: forlovelse, se dette)

troløs to *troløes; (H,V,Ø) (hon war troløes, åh hon skammê sæ ét wé æ* = hun var troløs, og hun skammede sig ikke ved det) *(H)*

tromle no *trommêl, æ t., tromlër, æ t.; (Hs) trommêl, tromln, tromlër, tromlërn; (V,Ø)*

tromle uo *trommêl, tromlër, trommêlt, h. trommêlt; (H,V,Ø) (hanj ær oh Dænj slaws, Dær tromlër sæ fræm'* = han er af den slags, der tromler sig frem) *(V)*

tromletyk to *trom'mêltyk; (H,V,Ø) (han hae spijst sæ trom'mêltyk* = han havde spist sig tromletyk) *(H)*

tromme no *troem, æ t., trommër, æ t.; (Hs) troem, tromn, -mër, -mërn; (V,Ø)*

tromme uo *troem, trommër, trommê, h. trommê; (H,V,Ø)*

trommehinde no *tromhén-n; (H) tromhénj; (V) tromhéj; (Ø)* (se hinde) *(fålk sku pas-s nøej bæjjër poh Djær tromhéjjër, at Di ék blywwër Døew for tillê* = folk skulle passe noget bedre på deres trommehinder, at de ikke bliver døve for tidligt) *(Ø)*

trommeslager no *tromslagër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tromslagër, -n, -r, -n; (Hn,Øm) tromslawwër, -n, -r, -n; (V,Øø) (Deh ka wæër let oh æn konst oh wæër tromslawwër* = det kan være lidt af en kunst at være trommeslager) *(V,Øø)*

trommestikke no *tromstékkër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tromstékkër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

trommesyge no *tromsyeg; (H) tromsyew; (V,Ø)* (*kreatuwërn ka foh tromsyew, hwés Di foër for möj' fresk Græs, som Gæër i mawwên åh uwéklër möj' loft* = kreaturerne kan få trommesyge, hvis de får for meget frisk græs, som gærer i maven og udvikler meget luft) *(V,Ø)*

trompet no *trompéet, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) trompéet, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær skjönj' åh wæër té trompétkonsért* = det er skønt, at være til trompetkoncert) *(V)*

trone no *troên, æ t., -ër, æ -ër; (H,V,Ø)*

trone uo *truwnn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (bæjstêfår såt åh truwnt poh sijn stuel wé æjjên oh bowwër* = bedstefar sad og tronede på sin stol ved ænden af bordet) *(V,Ø)*

trop no *tråp, æ t., -për, æ -për; (Hs) tråp, -pên, -për, -përn; (V,Ø) (tråppërn så søllê uw, ættër at Di kam hjæm fråh æn stroppêtuwr* = tropperne så sølle ud efter at de kom hjem efter en stroppetur) *(V,Ø) (Di hae swær wé åh følle tråp* = de havde svært ved at følge trop) *(Ø)*

troperne no *æ tropër; (Hs) tropërn; (V,Ø) (Deh moh wæër warm åh sku løew i tropërn* det må være varmt at skulle leve i troperne) *(H,V,Ø)*

tropisk to *tropisk; (H,V,Ø)*

troppe uo *tråp åp, tråppër, tråppê, h. tråppê åp; (H,V,Ø) hielê sownê tråppê åp té béGrawwêlsn* = hele sognet troppede op til begravelsen) *(V,Ø)*

tros no *trås, æ t.; (Hs) trås, tråssê; (V,Ø)* (militærudtryk) *(noåmDaew ær æ blöwwên næmmër for æ solDatër åh fløt æ trås æn farhæn'* = nu om dage er det blevet nemmere for soldaterne at flytte trosset end førhen) *(Hs)*

trosbekendelse no *trowsbékænnêls; (H) trowsbékænjêls; (V) trowsbékæjjels; (Ø)* (kirkelig erklæring) (*æn trowsbékænnêls ær Deh mosåt oh æn twiwlsbékænnêls* = en trosbekendelse er det modsatte af en tvivlsbekendelse) *(H)*

troskab no *troskaeb; (H,V,Ø)* (se skab)

troskyldig to *troskylDi; (H,V,Ø)*

trossag no *trowssåg; (H,V,Ø)* (se sag) *(Deh ær æn trowssåg, så Deh ska a ét béwies* = det er en trossag, så det skal jeg ikke bevise) *(H)*

trosse no *trås-s, æ t., tråssër, æ tråssër; (Hs) trås-s, tråssen, tråssër, tråssërn; (Hn,V.Ø) (Di smit æn trås-s i laj fråh skibê* = de smed en trosse i land fra skibet) *(V,Ø)*

troværdig to *trowærDi; (H,V,Ø) (hanj ær möj' trowærDi* = hen er meget troværdig) *(V)*

true uo *truew, truwwër, truwwwê, h. truwwê; (H,V,Ø) (a blöw truwwê mæ tæsk, hwés a ék fløttê mæ* = jeg blev truet med tæsk, hvis jeg ikke flyttede mig) *(H,V,Ø)*

trug no *trog, æ t., trog, æ t.; (Hs) trog, -ê, trog, -gên; (Hn) trow, -wê, trow, -wên; (V,Ø)*

trumf no *tromf, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tromf, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø) (han såt tromf poh* = han satte trumf på) *(H)*

trumfe uo *tromf, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon tromfê sijn willê ijæmmêl* = hun trumfede sin vilje igennem) *(V,Ø)*

trunte uo *trunt, æ t., -ër, æ ër; (Hs) trunt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon liwnër æn béttê trunt* = hun ligner en lille trunte) *(V,Ø)*

trussel no *trussêl, æ t., truslër, æ truslër; (Hs) trussêl, truslên, truslër, -n; (V,Ø) (hon kam mæ æn massê tom-m truslër* = hum kom med en masse tomme trusler) *(H,V,Ø)*

trut no *trut, æ t., trut, æ t.; (Hs) trut, -tê, trut. -tên; (V,Ø) (haj Ga æ ornli trut i trompétên* = han gav et ordentligt trut i trompeten) *(Ø)*

trutte uo *trut, -tër, -tê, h. -tê; (H,V,Ø)*

tryg to *trøeg; (H,V,Ø) (hanj sow trøeg såm æ båen* = han sov trygt som et barn) *(V)*

trygle uo *trøgl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (han trøglt åm téGywwêls* = han tryglede om tilgivelse) *(H)*

tryk no *trøk, æ t.; (Hs) trøk, -kê; (V,Ø) (Di tow trøkkê oh ki-ilên* = de tog trykket af kedlen) *(V,Ø)*

trykfejl no *trøkfæjl; (H,V,Ø)* (se fejl) *(nuên fålk ær Gue té åh få yew poh trøkfæjlên* = nogle folk er gode til at få øje på trykfejlene) *(V,Ø)*

trykke uo *trøk, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) (mæ ål Di moDernê téng, wi hår i Daw, ær jæn nøj té åh læër åh trøk poh knappërn* = med alle de moderne ting, vi har i dag, er

man nød til at lære at trykke på knapperne) *(V,Ø)*

trykkende to *trøkkên; (H,V,Ø) (loftên ær trøkkên, Deh blywwër kaskij to-êrn* = luften er trykkende, det bliver kanske torden) *(V,Ø)*

trykkeri no *trøkkêrij, æ t., -jër, æ -jër; (Hs) trøkkêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø) (farhæn war Dær æn trøkkêrij i snår sagt hwær bé'tê byj, no ær Dær snår engên tébaeg* = førhen var der et trykkeri i snart sagt enhver lille by, nu er der snart ingen tilbage) *(Hs)*

trykknap no *trøkknap; (H,V,Ø)* (se knap)

trykluft no *trøkloft; (H,V,Ø)* (se luft)

tryksag no *trøksãeg; (H) trøksãew; (V,Ø)* (se sag)

tryksværte no *trøkswa-êt; (H,V,Ø)* (se sværte)

trylle uo *tryl-l, tryllër, tryllê, h. trylt; (H,V,Ø)*

tryne no *try-yn, æ t., tryn-n, æ t.; (Hs) try-yn, tryn+n, tryjnê, tryjnërn; (V,Ø)*

tryne uo *try-yn, trynër, trynt, h. trynt; (H,V,Ø).* Særlig H-betydning: *æ Daër ær tryent* = døren binder) *(Hs)*

træ no *tré-e, æ tré-e, tré-ër, æ t.; (Hs) tré-e, tré-ê, træër, træërn; (Hn) træ', -ê, træër, -n; (V,Ø)* (i *V,Ø* træet i skoven: fælleskøn; materialet træ intetkøn)

træben no *trebien; (H) træbien; (V,Ø)* (se ben)

træbuk n *trebok'; (H) træbok'; (V,Ø)* (insekt)

træbænk no *trebænk; (H) træbænk; (V,Ø)* (se bænk)

træde uo *tré-ê, tré-ër, traj, h. traj; (H,V,Ø)* (sætte tråd i nål)

træde uo *træed, trædër, tråt, h. tråt; (H) træej, træjjër, tråej, h. tråjjen; (V,Ø)* (*haj tråej wé sijjen oh* = han trådte ved siden af) *(V,Ø)* (træde = trykke foden ned)

trædemølle no *træedmøl; (H) træejmøl; (V,Ø)* (se mølle)

trædesten no *træedstiên; (H) træejstien; (V,Ø)* (se sten)

træf no *træf, æ t., træf, æ t.; (Hs) træf, -fê, træf, -fên; (V,Ø) (Deh war Da æn sjow træf* = det var da et sjovt træf) *(H)*

træffe uo (møde eller ramme) *træf, træffê, traf, h. troffen; (V,Ø)* (*a træffê héjjê så tit* = jeg træffer hende så tit) *(V,Ø)* (*haj traf skywwên hwær Gång* = han traf skiven hver gang) *(Ø)*

træffer no *træffër, æ t., træffër+r, æ træffër+r; (Hs)*

træffër, -n, træffër+r, -n; (V,Ø) (et skud, der rammer)

træfsikker to (omskr. t.: *åh wæër Gue té åh træf* = at være god til at træffe) *(H,V,Ø)*

træg to (omskr. t.: *åh wæër swær åh foh mæ* = at være svær at få med) *(H,V,Ø)*

trægulv no *træGul; (H,V,Ø)* (se gulv)

træhest no *trehæjst; (H) træhæjst; (V,Ø)* (se hest)

træhveps n *træhwæps* (se hveps)

træk no *træk, æ t.; (Hs) træk, -kê; (V,Ø) (Deh war æn sæj' træk* = det var et sejt træk) *(Hs)*

trækbasun no *trækbasun; (H,V,Ø)* (se basun)

trække uo *træ'k, træ'kê, trak, h. trokkên;* (H) (*no trækkër a æn stranni* = nu trækker jeg en strik) *(H)* (*strint æn strék* = trække en snor) *(H,V,Ø)*

trækkraft no *trækkraft; (H,V,Ø)* (se kraft)

trækning no *trækneng, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) trækneng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

trækplaster no *trækplåstër; (H,V,Ø)* (se plaster) (lokkemad)

trækvind no *swöwt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

trækvogn no *trækuwn'; (H) trækun'; (V) trækwuwn; (Ø)* (se vogn)

trælast no *trælast; (H,V,Ø)* (se last)

trælasthandel no *trælasthannêl; (H) trælasthanjêl; (V) trælasthajjêl; (Ø)* (se handel)

trældom no *trælDom; (H,V,Ø)* (se dom)

trælle uo *træêl, trællër, trællê, h. trællê; (H,V,Ø)*

træls to *træls; (H,V,Ø) (Deh ær træls, åh wæër suwr* = det er træls at være sur) *(H,V,Ø)*

træløber n *træløbër; (H,V,Ø)* (fugl)

træmand no *træman'; (H) træmanj'; (V) træmaj'; (Ø)* (se mand) *(træmæn', Di ær ållër té åh blyew kloeg poh* = træmænd, de er aldrig til at blive kloge på) *(H)*

træne uo *træên, trænër, trænê, h. trænê; (H,V,Ø) (Di trænê, så Di war wé åh blyw tåssê oh æ* = de trænede, så de var ved at blive tossede af det) *(H,V,Ø)*

træner no *trænër, æ t., +r, æ +r; (H,V,Ø)*

trænge uo *træng-ng, trængê, trængt, h. trængt; (H) trænj, -ër, -t, h. -t; (V,Øm) træej, trængër, træj, h. træj; (Øø) (hanj trænjt té åh foh warmê øërn* = han trængte til at få varmet ørerne) *(V)*

trængsel no *trængsêl, æ t, -ër, æ -ër; (Hs) trængsêl, trængslên, trængslër, trængslërn; (Hn,V) træjsêl, træjsln, træjslër, træjslërn; (Ø) (Dær war trængsêl po téskuërplassërn* = der var trængsel på tilskuerpladserne) *(Hn,V)*

træning no *træning, æ t.; (Hs) træning, -ên; (V,Ø)*

træsko no *træskow'; (H,V,Ø)* (se sko)

træskomand no *træskoman'; (H) træskomanj'; (V) træ-skomaj'; (Ø)* (se mand)

træskostøvle no *træskostöwwêl; (H,V,Ø)* (se støvle)

træskærer no (omskr. t.: *jæn, som skæër i træ* = en, som skærer i træ) *(H,V,Ø)*

træsprit no *træsprit; (H,V,Ø)* (se sprit)

træstamme no *træstam-m; (H,V,Ø)* (se stamme)

træstub no *træstob; (H,V,Ø)* (se stub)

træt to *træt; (H,V,Ø) (jæn ka blyew så træt, at'n sowwër té fjarnsyjnê* = man kan blive så træt, at man sover til fjernsynet) *(V,Ø)*

træthed no *træhéd, æ t.; (Hs) træthé, -ên; (V,Ø)*

trætte no *træ; -ên; (Ø)* (en strid)

trættes uo *træe (Ø)* (at blive træt)

træuld no *træul'; (H,V,Ø)* (se uld)

trævl no *træw:l, æ t., træwlër, æ t.; (Hs) træw:l, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (anvendes nedsættende svarende til en slap-svans) (anvendes også nedsættende om et stykke tøj)

trævle uo *trewl, -ër, træwlt, h. træwlt; (H,V,Ø)*

trævling no *tröwling; (H,V,Ø)* (nedsættende udtryk, som kan bruges om mænd)

træværk no *træwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

trøje no *trøej, æ t., trøjjër, æ t.; (Hs) trøêj, trøjjên, trøjjër, trøjjern; (V,Ø)*

trøske no *trøsk, æ t.; (Hs) trøsk, -ên; (V,Ø)* (svamp i munden)

trøst no *trøst, æ t.; (Hs) trøst, -ên; (V,Ø) (Deh war engên trøst, at Deh ku ha Gon möj' wæër* = det var ingen trøst, at det kunne have gået meget værre) *(H,V,Ø)*

trøste uo *trøst, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hon war ék næm åh trøst* = hun var ikke nem at trøste) *(V,Ø)*

trøster no *trøstër, æ t., +r, æ +r; (Hs) trøstër, -n, +r, -n; (V,Ø) (hanj war engên Gue trøstër* = han var ingen god trøster) *(V)*

trøstesløs to *trøstêsløes; (H,V,Ø) (Deh war æn trøstêsløes ræênwæjlê* = det var et trøstesløst regnvejr) *(Hs)*

trøstig to *trøsti; (H,V,Ø)*

tråd no *troe, æ t., troe, -n; (Hs) troe, -n, troe, -n; (Hn,V) tro, -ên, -ê, -ên; (Ø)*

trådhegn no (se hegn)

trådløs to *trådløês; (H,V,Ø)*

tråk no *trok; (Ø)* (en dum og enfoldig person)

tråkinok no *trokinok; (Ø)* (en dumrian)

tråkke to *trokkê; (Ø)* (*Deh ær æn trokkê måê, Do Gjør æ poh* = det er en dum måde, du gør det på) *(Ø)*

tråkwårn to *trokwårn; (Ø)* (en person, der bærer sig dumt ad er *"trokwårn")*

tube no *tueb, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tueb, -n, -ër, -ërn; (Hn,V Ø)*

tuberkulose no *tuberkuloês, æ t.; (Hs) tuberkuloês, -n; (V,Ø) (Deh ær skjön, at wi ær slobbên oh mæ tuberkulo-êsn* = det er skønt, at vi er slubbet af med tuberkulosen) *(V,Ø)*

tud no *tud, æ t.; (Hs) tud, -ên; (Hn) tuw, -wên; (V,Ø) (Dæj tuw poh kaffêkaejjên ær ék té åh hæl-l oh* = den tud på kaffekanden er ikke til at hælde af) *(Ø)*

tudbrøle uo *tudbrøhêl; (H) tuwbrøhêl; (V,Ø)* (se brøle)

tude uo *tued, -ër, tuêt, h. tuêt; (H) tuew, -ër, -êt, h. -êt; (V,Ø)* (omskr. t.: *brøêl, -ër, brøhlt, h. brøhlt; (H,V,Ø) (hwa séjjër Do å brøhlër for, Deh æ Deh ræjn skabbërij* = hvad sidder du og tuder for, det er det rene skaberi) *(H,V,Ø)*

tudehorn no *tuedhuen; (H,V,Ø)* (se horn)

tudevorn to *tuedworn; (H) tueworn; (V,Ø)*

tudse no *tos-s, æ t., tossër, æ t.; (Hs) tos-s, tossên, tossër, -ërn; (V,Ø) (skroptos* = skruptudse)

tudskråle uo *tudskråêl; (H) tuwskråêl; (V,Ø)* (se skråle)

tue no *tuew, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tuew, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (béttê tuew ka wælt stue læs* = lille tue kan vælte stort læs) *(V,Ø)*

tugt no *togt, æ t.; (Hs) togt, -ên; (V,Ø) (Di löwwê i togt åh æër* = de levede i tugt og ære) *(H,V,Ø)*

tugte uo *togt, -ër, -ê, h. -ê; (H) towt, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø) (Da a war bé'tê, blöw wi togtê oh nuen oh læërn i skueln* = da jeg var lille, blev vi tugtet af nogen af lærerne i skolen) *(H)*

tugtelse no *togtêls, æ t.; (Hs) togtêls; (Hn) towtêls, -n; (V,Ø)*

tugthus no *togthuws; (H) towthuws; (V,Ø)* (se hus) *(poh Christianshawn lå tébaew i tijjên æ bérøjtê fængsêl for alwårliej forbryddër-r. Deh hjæt Towt-, Rasp- åh forbædringshuwsê* = på Christianshavn lå tilbage i tiden et berygtet fængsel for alvorlige forbrydelser. Det hed Tugt-, Rasp- og Forbedringshuset) *(V,Ø) (i Jyllaj hae wi Horsêns togthuws; Deh hår Deh hjæt hiel åp i wor tij'* = i Jylland havde vi Horsens tugthus, det har det heddet helt op i vor tid) *(H)*

tullret to *tullër-r; (H,V,Ø) (haj ær blöwwên nøej tullê-r poh sijn Gammêl Daew* = han er blevet noget tulret på sine gamle dage) *(Ø)* (forfjamsket)

tulre uo *Dallër, Dallër, Dallërt, h. Dallërt;* el. *Dullër, Dullër, Dullërt, h. Dullërt; (H,V,Ø)* (at tulle rundt uden mål og med)

tumle uo *tummêl, tumlër, tumlê, h. tumlê; (H,V,Ø)*

tumling no *tomling, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tomling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tummel no *tommêl, æ t.; (Hs) tommêl, -n; (V,Ø) (Deh ær skjön åh kom let wæk fræh wérdêns larm åh tommêl* = det er skønt at komme lidt væk fra verdens larm og tummel) *(H)*

tummelumsk to *tommêlomsk; (H,V,Ø)*

tumpet to *tombê; (H,V,Ø) (han ær tombê i æ huej* = han er tumpet i hovedet) *(Hs)*

tung to *tång, tångër, tångest; (H,V,Ø)*

tunge uo *tång, æ t., tångër, æ t.; (Hs) tång-ng, tångên, tångër, tångërn; (V,Ø)*

tungebånd no *tång-ngboên; (H) tångbån'; (V) tångbuên; (Øm) tångbuêj; (Øø)* (se bånd) *(a ska Da lij mé-ên, at hon fék løsnê tångbuêjjê* = jeg skal da lige mene, at hun fik løsnet tungebånde) *(Ø)*

tungemål no *tångmoêl; (H,V,Ø)* (se mål)

tungespids no *tongspes; (H,V,Ø)* (se spids)

tunghør to *tonghør'; (H,V,Ø) (Deh ær træls åh wæër tonghør'* = det er træls at være tunghør) *(H,V,Ø)*

tungnem to *tångnæm'* el. *fatswaeg; (H,V,Ø)*

tungsind no *tongsin'; (H) tongsénj; (V) tongséj'; (Ø)* (se sind)

tungsindig to *tongsenDi; (H) tongsénjDi; (V) tongséjDi; (Ø)*

tur no tuwr, æ t., *tuwr-r, æ tuwr-r; (Hs) tuwr', -ên, tuwr-r, tuwrn; (V,Ø) (Deh kan wæër skjön åh Go tuwr mæ sij hunj* = det kan være skønt at gå tur med sin hund) *(V)*

turde uo *tuër, tørh, tuër, h. tuër; (H,V,Ø)*

ture uo *tuwe, tuwe, tuwe, h. tuwe;(H) tuwe* el. *tue, tue, tue, h. tue (Ø)* (at klare noget, ture rundt i byen, at påtage sig noget, holde styr på noget)

turist no *turist, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) turist, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tusindben n *tuwsênbien; (H,V,Ø)* (insekt)

tusindfryd n *tuwsênfryed; (H,V,Ø)* (plante)

tusindvis bio *tuwsênwies; (H,V,Ø) (åm wintërn kommër Dær i tuwsênwies oh sangswanër fråh Sibiriên té Ølaj åh åmæjn* om vinteren kommer der i tusindvis af sangsvaner fra Sibirien til Øland og omegn) *(Ø)*

tuske uo *tosk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

tuskhandel no *toskhannêl; (H) toskhanjêl; (V) toskhajjêl; (Ø)* (se handel) *(toskhannêl, Deh war såën nøej æ kræjlër-r war Gue té* = tuskhandel, det var sådan noget krejlerne var gode til) *(Hs)*

tusmørke no *tusmøërk; (H,V,Ø)* (se mørke)

tut no *tut, æ t., -tër, æ -tër; (Hs) tut, -tên, -tër, -tërn; (V,Ø) (ongërn fek æn tut mæ slek mæ sæ poh skuelns skowtuwr* = ungerne fik en tut slik med sig på skolens skovtur) *(V,Ø)*

tvang no *twång, æ t.; (Hs) twång, -ên; (V,Ø) (a Gør ék nøej åjjër twång* = jeg gør ikke noget under tvang) *(Ø)*

tvangsarbejde no *twångsarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

(twångsarbê ær nøej, som kon ka skéj ånjër krieg = tvangsarbejde er noget, som kun kan ske under krige) *(V)*

tvangsauktion no *twångsaksjuwn; (H,V,Ø)*

tvangstanke no *twångstånk; (H,V,Ø)* (se tanke)

tvebak no *twæbak, æ t., -kër, æ -ër; (Hs) twæbak, -kên, -kër, -kërn; (V,Ø)*

tvedele uo (omskr. t.: *Diel i tow* = dele i to) *(H,V,Ø)*

tvekønnet to *twékønnê; (H,V,Ø) (Dær ær nuen plåntër, som ær twékönnê* = der er nogle planter, der er tvekønnede) *(H,V,Ø)*

tvetydig to *twétyDi; (H,V,Ø) (nuen ka Gott lij åh uwtrøk sæ twétyDi* = nogen kan godt lide, at udtrykke sig tvetydigt) *(H,V,Ø)*

tveægget to *twéæwwê; (H) twéæwwê; (V) twéæggê; (Øm) twé-éwwê; (Øø) (swærê, Di faj' i Grawhöwwên, war twé-éwwê* = sværet, de fandt i gravhøjen, var tveægget) *(Øø)*

tvillingebror no *twillingbror; (H,V,Ø)* (se bror)

tvillingefødsel no *twillingføssêl; (H,V,Ø)* (se fødsel)

tvillinger no *twillingër, æ t.; (Hs) twillingër, -n; (V,Ø)*

tvillingesøster no *twillingsøstër; (H,V,Ø)* (se søster)

tvinde uo *twin-n, twinnër, twan, h. twonnên; (H) twéing, -ër, twanj, h. twonjên; (V) twéj, twéjjër, twaj, twojjên; (Ø)*

tvinge no *twéng-ng, æ t.; (Hs) twéng-ng, twéngên; (V,Ø)* (skruetvinge)

tvinge uo *twing-ng, twinge, twang', h. twungn; (H) twéeng, twingê, twang, h. twungn; (V,Ø) (a læ mæ ék twéeng té nøej* = jeg lader mig ikke tvinge til noget) *(V,Ø)*

tvist 1 no *twést, -ên, -ër, -ërn; (Ø)* (strid)

tvist 2 no *twést, æ t.; (Hs) twést, -ên; (V,Ø)* (trevlet klud til aftørring)

tvistes uo *twæërs; (Ø) (Di twæërs nøej åm æ* = de tvistes noget om det) *(Ø)*

tvivl no *twiwl, æ t.; (Hs) twiwl; (Hn) twil', -ên; (V,Ø)*

tvivle uo *twiwl, -ër, twiwlt, h. t.; (H) twil', twillër, twiwlt, h. twiwlt; (V,Ø) (a twillër poh, at Dæj histår'rê æ saej'* = jeg tvivler på, at den historie er sand) Bruges også i særlig betydning: *(a twilt poh, at haj fal niër oh træê* = jeg tænkte nok, (og ikke "jeg tvivlede på") at han faldt ned af træet) *(Ø)*

tvivler no *twiwlër, æ t., -r, æ -r; (Hs) twilër, -n, -r, -n; (V,Ø) (æn twilër, Deh ær Deh mosat oh æn trowwên* = en tvivler, det er det modsatte af en troende) *(Øø)*

tvivlrådig to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër i twiwl'* = være i tvivl) *(H)*

tvivlsom to *twiwlsåm; (H,V,Ø) (jæn ka kom i twiwl åm siel Di ménstê téng* = man kan komme i tvivl om selv de mindste ting) *(H)*

tvungen to *twongên; (H,V,Ø) (a blywwër twungên té åh bétael mijn skat, mæn a töws Dæn ær for hyw* = jeg bliver tvungen til at betale min skat, men jeg synes, den er for høj) *(H)*

tvær to *twæër; (H) twær; (V,Ø) (a wil ét ønsk, at a blywwër æn twæe Gammêl man'* = jeg vil ikke ønske, at jeg bliver en tvær gammels mand) *(H)*

tvære uo *twæër, twæër, twæër, twæër, h. twæër; (H,V,Ø) (Dæj béttê hår twæër ijsên uw öwwër hielê huedê* = den lille har tværet isen ud over hele hovedet) *(Ø)*

tværfløjte no *twærfløejt; (H,V,Ø)* (se fløjte)

tværgående to (omskr. t.: *Go poh twat* = gå på tværs) *(H,V,Ø)*

tværing no *twæëring; (H,V,Ø)* (en tvær person)

tværlo no *twatlow'; (V,Ø)*

tværmål no (omskr. t.: *moêl poh twat* = mål på tværs) *(H,V,Ø)* (se mål)

tværs bio *sni; (H), twat (V), twat; (Ø) sni öwër; (*tværs over *(H) skråt öwwër (V) twat öwwër (Ø)*

tværskib no *twærskibs; (H,V,Ø)* (se skib)

tværsnit no *twærsnet; (H,V,Ø)* (se snit)

tværstribet to (omskr. t.: *strijbër poh twat* = striber på tværs) *(V,Ø)*

tværtimod bio *twatimåd; (H,Øm) twatimåh; (V,Øø)*

tværtom bio *twatåm'; (H,V,Ø)*

tværvorn to *twærwårn; (V,Ø)* (at være på tværs)

tvætte uo *twæt, -tër, twættê. h. twættê; (H,V,Ø)*

ty (til) uo *ty té; (H,V,Ø) (wi tyr té ajjër GræsGång-g* = vi tyer til andre græsgange) *(V,Ø)*

tyde uo *tyj, tyjër, tyjê, h. tyjê; (H,V,Ø) (Deh tyjër poh ræen i måên* = det tyder på regn i morgen) *(H,V,Ø)*

tydelig to *tyêdli; (H) tyjlê (V,Ø) (a howwër Dæn føst skuêlDaw hiel tyêdli* = jeg husker den første skoledag helt tydeligt) *(H)*

tydeliggøre uo (omskr. t.: *åh Gjør/Gør tydlê/tyjlê = at gøre tydelig*) *(H/V,Ø)*

tyende no *tyên; (H,V,Ø) (tyên war tjænstfolk, som bowwê poh Goërn hællër i huwsê, Di tjænt i* = tyende var tjenestefolk, der boede på gården eller i huset, de tjente i) *(V,Ø)*

tygge uo *tøeg, -ër, -ê, h. -t; (H,V) tøew, -wër, -wê, h. -wê; (Ø) (haj töwwër awéd åm', haj ka ék li' føên* = han bliver ved med at tygge bagvendt, han kan ikke lide føden) *(Ø)*

tyggegummi no *tøewGummi; (Ø)* (se gummi)

tyk, tykke to *tyk, tyek; (H,V,Ø)*

tykhovedet to *tykhued; (H) tykhue; (V,Ø)*

tykhudet to *tykhudê; (H) tykhuê; (V,Ø)* (i overført betydning: en, der er robust overfor fornærmelser mv.) *(Dær ska nøej té åh bring æn tykhuê maj' uw oh fatnéng* = der skal noget til at bringe en tykhudet mand ud af fatning) *(Ø)*

tykkelse no *tykkêls, æ t.; (Hs) tykkêls; (Hn) tykkêls, -n; (V,Ø)*

tykkes uo *töws, töws, töws, h. töws; (H,V,Ø) (a töws Gott åm héjjê* = jeg synes godt om hende) *(Ø) (*også: *Deh kommër mæ té tøk* = det kommer mig for) *(Ø)*

tykladen to *tykladên; (H,V,Ø) (hanj ær båê tykladên åh småfiê* = han er både tykladen og småfed) *(V)*

tykmavet to *tykmawwê; (H,V,Ø)*

tykmælk no *tykmjælk; (H,V,Ø)* (se mælk) *(Da a war båên, hælt muër mjælk op i æn skoêl, så Dæj ku stå åh blyew té tykmjælk* = da jeg var barn, hældte mor mælk op i en skål, så den kunne stå og blive til tykmælk) *(V,Ø)*

tykpandet to *tykpannê; (H) tykpanjê; (V) tykpajjê; (Ø)*

tyksak no *tyksak; (H,V,Ø)*

tyktarm no *tyktarm; (H,V,Ø)* (se tarm) *(æ tyktarm ær sirka jæn åh æn hal metër lång* = en tyktarm er ca. 1½ m lang) *(Hs)*

tylle uo *tøl-l, tøllër, tølt, h. tølt; (H,V,Ø) (haj tølt for möj' øl i sæ* = han tyllede for meget øl i sig) *(Ø)*

tylvt no *tølwt; (H,V,Ø)* (kommer fra tallet tolv) (tømrerudtryk)

tynd to *tøn'; (H) tønj; (V) tøj'; (Ø) (tøj' kaffê* = tynd kaffe) *(Ø)*

tyndbenet to *tønbienê; (H) tønjbienê; (V) tøjbienê; (Ø) (Dænj/Dæj forklåring æ nøej tønjbienê/tøjbienê* = den forklaring er noget tyndbenet) *(Ø)*

tynde (ud) uo *tøn-n (uw'), tønnër, tønt, h. tønt (uw'); (H) tønj (uw') tønjër, tønjt, h. tønjt; (V) tøej, tøjjër, tøjt, h. tøjt (uw); (Ø) (Di hår tønjt uw i ruwwërn* = de har tyndet ud i roerne) *(V)*

tyndskid no *tøjlyw'; (H,V,Ø)* også *rajskij'; (Ø)*

tyndslidt to *tynslét; (H) tønjslét; (V) tøjslét; (Ø) (hanjs nærwër war ættërhånjên blöwwên tønjslét* = hans nerver var efterhånden blevet tyndslidte) *(V)*

tyndtarm no *tøntarm; (H) tønjtarm; (V) tøjtarm; (Ø)*

tyngde no *tøngD, æ t.; (Hs) tøngD; (Hn) tøngD, -ên; (V,Ø)*

tyngdekraft no *tøngDêkraft; (H,V,Ø)* (se kraft) *(a følër mæ tong, a ka mærk tøngDêkraftên træk i mæ* = jeg føler mig tung, jeg kan mærke tyngdekraften trække i mig) *(V,Ø)*

tyngdepunkt no *tøngDêponkt; (H,V,Ø)* (se punkt)

type no *tyjp, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tyjp; (Hn) tyjp, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (han ær æn onnërli tyjp* = han er en underlig type) *(H)*

typisk to *typisk; (H,V,Ø)*

tyr no *tyjr, æ t., tyjjër-r, æ t.; (H) tyjr; (Hn) tyjr, tyjërn, tyjër-r, tyjërn; (V,Ø) (åh træk koên té tyjërn* = at trækk koen til tyren*) (foldtyjr* = foldtyr) (det er en tyr, der går løs i folden sammen med køerne eller kvierne)

tyran no *tyran, æ t., -nër, æ -nër; (Hs) tyran; (Hn) tyran, -nên, -nër, -nërn; (V,Ø)*

tyranisk to *tyrannisk; (H,V,Ø)*

tyrannisere uo *tyrannisiër; (H,V,Ø) (hon tyrannisiër hielê famijên* = hun tyraniserer hele familien) *(V,Ø)*

tyregal to *tyjjërGal; (H,V,Ø)*

tyrekalv no *tyjjêkal'; (H,V,Ø)* (se kalv)

tyrenakke no *tyjjërnak; (H,V,Ø)* (se nakke) *(haj war æn stue kåel mæ tyjjërnak* = han var en stor karl med tyrenakke) *(Ø)*

tyrepande no *tyjjêpan-n; (H) tyjjêpaenj; (V) tyjjêpaej; (Ø)* (se pande)

tyrker no *tyrkër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tyrkër; (Hn) tyrkër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

Tyrkiet n *Tyrkijê; (H,V,Ø)*

tyrkisk to *tyrkisk; (H,V,Ø)*

tysk to *tysk; (H,V,Ø) (Deh ku somtijjër wæër nøtti, åh ku snak tysk* = det kunne sommetider være nyttigt, at kunne snakke tysk) *(H,V,Ø)*

tysker no *tyskër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tyskër; (Hn) tyskër, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

tysksindet to *tysksinnê, (H) tysksénjê; (V) tyskséjjê; (Ø)*

tysse uo *tys, -sër, tyst, h. tyst; (H,V,Ø) (hon snakkër så möj', at a moh tys poh héjjê* = hun snakker så meget, at jeg må tysse på hende) *(Ø)*

tyttebær n *tyttêbær; (H,V,Ø)*

tyv no *tyw, æ t., tyêw, æ tyêw; (Hs) tyw; (Hn) tyw, tywwên, tyew, tywn; (V,Ø) (tyw trowër åll folk stjællër* = tyv tror alle folk stjæler) *(H,V,Ø)*

tyvagtig to *tywawti; (H,V,Ø)*

tyveknægt no *tyewknæjt; (H,V,Ø)* (se knægt) *(Dær ær fliër tyewknæjt æn jæn sku trow* = der er flere tyveknægte end man skulle tro) *(H,V,Ø)*

tyvekoster no *tyewkåstër, æ t.; (Hs) tyewkåstër; (Hn) tyewkåstër, tyewkåstërn; (V,Ø) (nær tywwên hår samlê sæ nuên tyewkåstër, ka æ wæër æ problém åh kom oh mæ Dæm* = når tyven har samlet sig nogen tyvekoster, kan det være et problem at komme af med dem) *(V,Ø)*

tyveri no *tywwërij, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tywwërij; (Hn) tywwërij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

tyvetøs no *tyewtøes; (H,V,Ø)* (se tøs)

tyvstart no *tywstart; (H,V,Ø)* (se start) *(hwés Do startër føn+n startskoddê, så ær Do tywstartê* = hvis du starter før end startskuddet, så er du tyvstartet) *(H,V,Ø)*

tyvstjæle uo *tyewstjæêl; (H,V,Ø)* (se stjæle)

tæge no *tæeg, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tæeg; (Hn) tæeg, tægên, tægër, tægërn; (V,Ø)*

tægebid no (omskr. t.: *béj/bæd oh æn tæeg* = bid af en tæge) *(H,V,Øm/Øø)* (se bid)

tække uo *tæk, -kër, -kê, h, -kê; (H,V,Ø) (tãewê trængër té åh blyew tækkê åm* = taget trænger til at blive tækket om) *(V,Ø)*

tækkemand no *tækman', (H) tækmanj'; (V) tækmaj'; (Ø)* (se mand)

tæl no *tæl', æ t.; (Hs) tæl'; (Hn) tæel, tæelên; (V,Ø)* (det frosne lag i jorden) *(Dær ær tæel i jowwërn, så wi ka ék få so-ê* = der er frost i jorden, så vi kan ikke få sået) *(V,Ø)*

tælle uo *tæel, tællër, tal, h. tal'; (H,V,Ø)*

tællelys no *tallêlyjs, æ t., tallêlyjs, æ t.; (Hs) tallêlyjs; (Hn) tællêlyjs, -ê, tællêlyjs, -ên; (V,Ø)*

tælling no *tælléng, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tælléng; (Hn) tælléng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di lawwër trafiktælling* = de laver trafiktælling) *(H,V,Ø)*

tæmme uo *tæm-m, tæmmër, tæmt, ær tæmt; (H,V,Ø)*

tænde uo *tæn-n, tænnër, tænt, h. tænt; (H) tæenj, -ër, tænj', h. tænj'; (V) tæej', tæjjër, tæj, h. tæj; (Ø) (haj håër tæj' op i kaminên* = han har tændt op i kaminen) *(Ø)*

tænding no *tænning, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tænning; (Hn) tænjing, -ên, -ër, -ërn; (V) tæjjing, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (tænning poh bil wirkër ét* = tændingen på bilen virker ikke) *(Hn)*

tændrør no *tænrør; (H) tænjrør; (V) tæjrør; (Ø)* (se rør)

tændstik no *tænsték; (H) tæjnsték; (V) tæjsték; (Ø)*

tændstikæske no *tænstékask; (H,V,Ø)* (se æske)

tænke uo *ténk, -ër, tént, h. tént; (H,V) tink, -ër, tint, h. tint; (Ø)*

tænkeevne no (omskr. t.: *æwn té åh ténk/tink* = evne til at tænke) *(H,V/Ø)*

tænkelig to *tênklê; (H,V,Ø) (Deh æ möj ténklê, at Do hår ret* = det er meget tænkeligt, at du har ret) *(H,V,Ø)*

tænkemåde no (omskr. t.: *måê åh ténk/tink poh* = måde at tænke på) *(H,V/Ø)*

tænker no *tænkër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tænkër; (Hn) tænkër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Dær ær Gott mæ smoh tænkër-r, åh knap så mannê stue tænkër-r poh wor æjn* = der er godt med små tænkere, og knap så mange store tænkere på vor egn) *(H,V,Ø)*

tænksom to *ténksom; (H,V) tinksom; (Ø) (hanj ær möj ténksom, Dænj béttê knæjt* = han er meget tænksom, den lille knægt) *(V)*

tæppe no *tæp, æ t., -ër, æ t.; (Hs) tæp; (Hn) tæp, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tæppebanker no *tæppêbånkër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tæp-pêbånkër; (Hn) tæppêbånkër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

tære uo *tæër, tæër, tæër, h. tæër; (H,V,Ø)*

tæring no *tærêng, æ t.; (Hs) tærêng; (Hn) tærêng, -ên; (V,Ø)* (*haj sættê tærêng ættër nærêng* = han sætter tæ-ring efter næring) *(Ø)*

tærsk no *tæsk, æ t; (Hs) tæsk; (Hn) tæsk, -ên; (V,Ø) (han fék sæ æn Gue law tæsk* = han fik sig et godt lag tæsk) *(Hs)*

tærske uo *tærsk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh war æ hoër arbê åh sku tærsk kuen i Gammêl Daew* = det var et hårdt arbejde at skulle tærske korn i gamle dage) *(H,V,Ø)*

tærskel no *Dartrin; (H,V) Dørtrin; (Ø)*

tærskeværk no *tæskwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

tærte no *tart, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tart; (Hn) tart, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær war kommên tart poh æ kaffêbowwër* = der var kommen tærte på kaffebordet) *(Hs)*

tæt, tættere, tættest to *tæt, tæ'tër/tættër, tæ'têst/tættêst; (H/V,Ø)*

tætbygget to *tætböGGê; (H,Øm) tætböwwê; (V,Ø)*

tætne uo *tætn, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (boedn trængër té åh blyew tætnt* = båden trænger til at blive tætnet) *(V)*

tæv no (se tærsk)

tæve no *tæew, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tæew; (Hn) tæew, -ên, -ér, -ërn; (V,Ø)* (hunhund)

tæve uo (se tærske)

tø uo *tø', tør, tø-ê, h. tø-ê; (H,V,Ø) (Dær kam æn kæn-n sné, mæn Deh tø-ê mæ Deh sam-m* = der kom en kende sne, men det tøede med det samme) *(H,V,Ø)*

tøffel no *töffêl, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) töffêl; (Hn) töffêl, töflên, töflër, töflërn; (V,Ø)*

tøffelhelt no *töffêlhælt; (H,V,Ø)* (se helt)

tøfle uo *töffêl, töflër, töffêlt, h. töffêlt; (H,V,Ø) (hon töflër ronjt åh wé ék réjti, hwa hon ska* = hun tøfler rundt og ved ikke rigtig, hvad hun skal) *(V)*

tøj no *töw, æ t; (Hs) töw; (Hn) töw, töwwê; (V,Ø)*

tøjhus no *töwhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

tøjklemme no *töwklæem; (H,V,Ø)* (se klemme)

tøjle uo *tøjl, -ër, tøjlt, h. t.; (H,V,Ø) (Di tøjlt hæjstên, forDeh Dænj war blöwwên urollê* = de tøjlede hesten, fordi den var blevet urolig) *(V)*

tøjr no *tyjjër, æ t.; (Hs) tyjjër; (Hn) tyjjër, tyjjërê; (V,Ø)* (tøjr til kreaturer, heste mv.) *(æ hæjst blöw såt i tyjjër* = hesten blev sat i tøjer) *(Hs)*

tøjre uo *tyjjê, tyjjër, tyjjê, h. tyjjê; (H,V,Ø) (Deh ær ék Gott for huej åh wæër tyjjër, Di ka blyew tåssê oh æ* = det er ikke godt for hunde at være tøjret, de kan blive tosset af det) *(V,Ø)*

tøjrekølle no *tyjjêkøl-l; (H,V,Øm) tyjjêkøêl; (Øø)* (se kølle)

tøjrepæl no *tyjjêhæl, æ t., tyjjêhæel, æ t.; (Hs) tyjjêhæl; (Hn) tyjjêhæl, -ên, tyjjêhæel, -ên; (V,Ø)*

tøjreslag no *tyjjêslah; (H,V,Ø)* (se slag)

tøjsko no *töwskow; (H,V,Ø)* (se sko) *(töwskow ær mjæst béræjnê té åh brow éjjênDørs* = tøjsko er mest beregnet til at bruge indendørs) *(Ø)*

tøjsnor no *tøjsnoër; (H,V,Ø)* (se snor)

tøjte no *tøjt, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tøjt; (Hn) tøjt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær ék pæên åh sæej tøjt åm nuên* = det er ikke pænt, at sige tøjte om nogen) *(V,Ø)*

tølper no *tölpër, æ t., -r, æ -r; (Hs) tölpër; (Hn) tölpër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Do ka no sæej hwa Do wél, hanj ær æn tölpër* = du kan nu sige hvad du vil, han er en tølper) *(V)*

tølperagtig to *tølpëragti; (H) tølpërawti; (V,Ø)*

tømme no *tæem, æ t., tæmmër, æ t.; (Hs) tæem; (Hn) tæem, tæmmên, tæmmër, tæmmërn; (V,Ø)* (hestetømme)

tømme uo *tæm-m, tæmmër, tæmt. h. tæmt; (H) tæem, tæmmër, tæmt,* el. *tømt, h. tæmt; (V,Ø) (a hår tæmt æ pængkas-s* = jeg har tømt pengekassen) *(Hs)*

tømmer no *tæmmër, æ t.; (Hs) tæmmër; (Hn) tömmër, tømmër-r; (V,Ø)*

tømmerflåde no *tæmmërflåêd; (H) tömmêflåê; (V,Ø)* (se flåde) *(spæjDërn böwwër tæmmërflådër* = spejderne bygger tømmerflåder) *(Hn)*

tømmerhandel no *témmërhannêl; (H) témmërhanjêl; (V) témmërhajjêl; (Øm) témmërhajjêl; (Øland)* (se handel) *(no ka Do snår kyeb hwasåmhælst i æn témmërhajjêl* = nu kan du snart købe hvadsomhelst i en tømmerhandel) *(Ø)*

tømmermand no *témmërman'; (H) témmërmanj'; (V)*

témmërmaj'; (Ø) (se mand)

tømre uo *temmër, temmër, temmër-r, h. temmër; (H,V,Ø)*

tømrer no *témmër, æ t., témmër, æ t.; (Hs) témmër; (Hn) témmër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

tømrermester no *témmërmæjstër; (H) témmërmæjstër; (V,Øm) témmërmæjstër; (Øland)* (se mester)

tømrersvend no *témmërswæn'; (H) témmërswænj'; (V) témmërswæj'; (Ø)* (se svend)

tønde no *tön-n, æ t., tönnër, æ tönnër; (Hs) tön-n; (Hn) töenj, -jên, -jê, -jërn; (V) töej, -jên, -jê, -jërn; (Ø)*

tøndebånd no *tön-nboên; (H) tönjbåên; (V) töejbuên; (Ø)* (se bånd)

tøndehvælving no *tön-nhwælwing; (H) töenjhwælwing; (V) töejhwælwing; (Ø)* (se hvælving)

tøndetærsker no *töejtæsker; (Ø)* (det, som en voksen mand skulle kunne tærske på en dag) (brugtes nedsættende om folk, der spiste rigeligt)

tør to *tar; (H) töër; (V,Ø) (nær jæn hår wæt læng i warm, ka jæn Gott blyew tar i hals* = når man har været længe i varme, kan man godt blive tør i hals) *(Hn)*

tørke no *ta-ërk, æ t.; (Hs) töërk, -ên, (V,Ø)*

tørklæde no *tørklê; (H) tøklê,* el. *tørkléê* el. *tørklæj'; (Ø)* (se klæde) *(Da a war béttê, Gék åll piwwërn mæ tørklæj'* = da jeg var lille gik alle pigerne med tørklæde) *(Ø)*

tørlægge no *töërléêg; (H,Øm) töërléêw; (V,Øø)* (se lægge) *(i mittên oh néttênhunjërtallê törlåe Di möj' stuër åmråër oh Danmark* = i midten af nittenhundredetallet tørlagde de meget store arealer af Danmark) *(H,V,Ø)*

tørn no *törn, æ t.; (Hs) törn; (Hn) törn, -ên; (V,Ø) (no ær æ Dijn tuwr té åh ta æn törn* = nu er det din tur til at atge en tørn) *(H,V,Ø)*

tørne uo *töërn, -ër, -t, ær -t; (H,V,Ø) (matrosërn ær törnt éj* = matroserne er tørnet ind) *(Ø)* (dvs. er gået til ro)

tørre no *taër; (H) töër; (V,Ø)* (*wi hængê waskêtöwwê té töër* = vi hænger vasketøjet til tørre) *(V,Ø)*

tørre uo *ta-ër, ta-ër, ta-ê, h. ta-ê; (H) tö-ër, tö-ër, tö-ër, h. tö-ër; (V,Ø)*

tørrehjelm no *töërhjælm; (H,V,Ø)* (se hjelm) *(nær jæn kommër forbij æn Daemfrissør, ka jæn sij' kwonnërn sé-éj mæ huedê i töërhjælmên, mæns Di lø'sër Daemblaed* = når man kommer forbi en damefrisør, kan man se konerne sidde med hovedet i tørrehjælmene, mens de læser i dameblade) *(V,Ø)*

tørreloft no *töërlowt; (H,V,Ø)* (se loft)

tørrelse no *tørrêls, æ t.; (Hs) tørrêls; (Hn) tørrêls, -n; (V,Ø) (Dær ær ét möj' tørrêls i æ loft mæ åll Deh ræen* = der er ikke meget tørrelse i luften med alt det regn) *(Hs)*

tørrestativ no *töërstatyw,; (H,V,Ø)* (se stativ)

tørring no *tørring, æ t.; (Hs) tørring; (Hn) törring, -ên; (V,Ø)*

tørst no *tøst, æ t.; (Hs) tøst; (Hn) tøst, -ên; (V,Ø) (sult ka wæër slæm, mæn tøst ær wæër* = sult kan være slem, men tørst er værre) *(H,V,Ø)*

tørste uo *tøst, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

tørstig no *tørsti; (H,V,Ø) (æn öl ka no smaew réjti Gott, hwés jæn ær törsti* = en øl kan nu smage rigtig godt, hvis man er tørstig) *(V,Ø)*

tørv no *tör', æ t., tör', æ t.; (Hs) tör'; (Hn) tör', törrên, tör', törrên; (V,Ø) (åjjër kriejên blöw Dær Grawwê mannê tör'* = under krigen blev der gravet mange tørv) *(Ø)*

tørvegrav no *töërGraw; (H,V,Ø)* (se grav)

tørvejord no *töërjowr; (H,V,Ø)* (se jord) *(æ töërjowr hår Gæmt mannê teng fræh Gammêl tijjër* = tørvejorden har gemt mange ting fra gamle tider) *(Hs)*

tørvejr no *tø-êrwéjlê; (H) tø-êrwéjr; (V,Ø)* (se vejr) *(i Daw ær æ tø-êrwéjr, åh sueln skéjjër* = i dag er det tørvejr, og solen skinner) *(Ø)*

tørvemose no *tø-êmuês; (H,V,Ø)* (se mose)

tørvetriller no *töërtréllër; (H,V,Ø) (hanj ær æn töërtréllër, åh Dæm ær Dær ék möj' fåhrt poh* = han er en tørvetriller, og dem er der ikke meget fart på) *(V)*

tøs no *tøs, æ t., -ër, æ -ër; (Hs) tøs; (Hn) tøs, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

tøseagtig to *tøesagti; (HØm) tøesawti; (V,Øø)*

tøsedreng no *tøesDræng; (H,V,Ø)* (se dreng)

tøset to *tøsê; (H,V,Ø) (Di åpføër sæ nøej tøsê, kwæjfolkên* = de opfører sig noget tøset, kvinderne) *H,V,Ø)*

tøsne no *tøsné; (H,V,Ø)* (se sne) *(tøsné ær Gott åh laew snébål-l oh* = tøsne er godt at lave snebolde af) *(H,V,Ø)*

tøve uo *tøew, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (tøew no æn kæn-n* = tøv nu en kende) *(H)*

tøvejr no *tøwéjr* el. *tøwéjlê; (H) tøwé-ër; (V,Ø) slæewéjr; (Ø)*

tå no *to-ê, æ t., tæër, æ tæër; (Hs) to-ê; (Hn) to-ê, -ên, tæër, -n; (V,Ø)*

tåbe no *tå-êb; (H)* (bruges ej i *V,Ø*) *(kon æn tå-êb ær ét ræd for haw* = kun en tåbe er ikke bange for havet) *(H)*

tåbelig to *tå-êbli* el. *towli; (H) tåwli; (V,Ø) (haj ær Deh mjest tåwli méjjêsk a kéjjër* = han er det mest tåbelige menneske, jeg kender) *(Ø)*

tåge no *to-êg, æ t. (Hs) to-êg; (Hn) to-êg* el. *to-êw, -ên; (V,Ø) (jæn ku diskutiër åm Deh no war Dijs hællër to-êw* = man kunne diskutere, om det nu var dis eller tåge) *(V,Ø)*

tågebanke no *to-êgbank; (Hs) to-êg-* el. *to-êwbank; (V,Ø)* (se banke)

tågehorn no *to-êghwån; (H) to-êwhwån; (V,Ø)* (se horn) *(to-êwhwån war möj' wéwti i skibsfåhrtn, særli fön+n, hwéj Dær ék war raDar åh sånt* = tågehorn var meget vigtig i skibsfarten, særlig førhen, hvor der ikke var radar og sådant) *(V,Ø)*

tågesnak no *to-êgsnak; (H) to-êwsnak; (V,Ø)* (se snak)

tåget to *to-êgê; (H) to-êwê; (V,Ø) (Deh ær blöwwên möj' to-êgê i Daw, jæn ka snår ék sij nøej* = det er blevet meget tåget i dag, man kan snart ikke se noget) *(H)*

tåle uo *toel, tollër, tolt, h. tolt; (H) tål, tållër, tålt, h. tålt; (V) tåel, tållër, tålt, h. tålt; (Ø) (a tållër æ ék miër* = jeg tåler det ikke mere) *(V,Ø)*

tålig to *tållê; (H,V,Ø) (han/hanj/haj ær æn tållê maj'* = han er en skikkelig (tålmodig) mand) *(H/V/Ø)*

tålmodig to *tålle; (H), tålle; (V,Ø) (haj æ nøj tålle* = han er noget træg i det) *(Ø)*

tålmodighed no *tålmohDighéd, æ t.; (Hs) tålmohDighéd; (Hn) tålmohDighé, -ên; (V,Ø)*

tår no *toor, æ t.; (Hs) toor; (Hn) toor, -ên; (V,Ø) (a ku Gott tink mæ æn toor kaffê* = jeg kunne godt tænke mig en tår kaffe) *(V,Ø)*

tåre no *toër, æ t., toër, æ toër; (Hs) toër; (Hn) toër, -n, torrër, -n; (V,Ø) (tøër no toërn* = tør nu tåren) *(V,Ø)*

tårn no *tårn, æ t., tåërn, æ t.; (Hs) tårn; (Hn) tårn, -ê, tåërn, tårnên; (H,V,Ø) (nuen kjærkër hår tow tåërn* = nogen kirker har to tårne) *(V,Ø)*

tårnfalk n *tårnfalk; (H,V,Ø)*

tårnhøj to *tårnhyw; (H) tårnhöw'; (V,Ø)*

tårnur no *tårnuwwër; (H,V,Ø)* (se ur) *(tårnuwwër-r slow öllê* = tårnuret slog elve) *(V,Ø)*

tåspids no *to-êspés; (H,V,Ø)* (se spids) *(hon Gék poh to-êspessërn, så éngên sku ku høër héjjê* = hun gik på tåspidserne, så ingen skulle kunne høre hende) *(Ø)*

U

uafbrudt to (omskr. t.: *hiele æ tij* = hele tiden) *(Hs) hielê tijjên) (V,Ø)*

uafgjort to *uawGjow; (H,V,Ø) (ÅB spélt uawGjow, sist Gång* = ÅB spillede uafgjort sidste gang) *(V,Ø)*

uafhængig to *uawhængi; (H,V,Ø)*

uafladelig to *uawladêli; (H) uawladêlê; (V,Ø)*

uagtet to (omskr. t.: *liej möj'* = lige meget) *(H,V,Ø) (liej möj' hwa hanj/haj sé-êr, så ær-æ så-ên* = uagtet hvad han siger, så er det sådan) *(V/Ø)*

ualmindelig to *ualminli; (H,V) ualméjli; (Ø)*

uanmeldt to *uanmæl; (H,V,Ø)*

uanseelig to *uanséjli; (H) uanséjlê; (V,Ø)*

uanset bio *uansit; (H,V,Ø)*

uanstændig to *uanstænDi; (H,V,Ø)*

uansvarlig to *uanswårli; (H) uanswårlê; (V,Ø)*

uappetitlig to *uppêtitli; (H,V,Ø)*

uarbejdsdygtig to *uarbésDöwti; (H) uarbésDöwtê; (V,Ø)*

uartig to (omskr. t.: *slæm'* = slem)*; (H,V,Ø)* el. *uworn* = uvorn); *(H,V,Ø)* el. *uåpDragên; (H,Øm) uåpDra-êwên* = uopdragen)*; (V,Øø) (noåmDaew ka ongërn i skuln wæër réjti slæm-m* = nu om dage kan ungerne i skolen være rigtig slemme (uartige)) Særligt Ø udtryk: *(haj æ æn liej bællër* = han er en led (uartig) knægt) *(Ø)*

uavelig to *uaw'li; (H) uaw'lê; (V,Ø)* (*han ær uaw'li* = dvs. han er fræk, flabet, umulig at opdrage) *(H)*

ubarberet to *ubabiër-r; (H,V,Ø)*

ubeboelig to *ubébowli; (H) ubébowlê; (V,Ø)*

ubeboet to *ubébowwê; (H,V,Ø)*

ubebygget to *ubébøggê; (H) ubéböwwê (V,Ø)*

ubefæstet to *ubéfæjstê; (H,V,Ø) (skansên ær ubéfæjstê* = skansen er ubefæstet) *(V,Ø)* (i religiøs henseende; *Djær sjæêl war ubéfæjstê* = deres sjæle var ubefæstede) *(H,V,Ø)* (dvs. de var ikke rodfæstede kristne)

ubegavet to *ubéGawwê, tråkkê; (H,V,Ø)*

ubegribelig to *ubéGribli; (H) ubéGriblê; (V,Ø)*

ubegrundet to *ubéGrun'nê; (H,Øm) ubéGrönjê; (V) ubé-Gröjjê; (Øø)*

ubegrænset to *ubéGrænsê; (H,V,Ø)*

ubehag no *ubéhag, æ u.; (Hs) ubéhag; (Hn) ubéhag, -ê; Øm) ubéhaw, -wê; (V,Øø)* (se behag)

ubehagelig to *ubéhãglê; (H,Øm) ubéhãwlê; (V,Øø) (Deh war æn ubéhãwlê oplöwwêls* = det var en ubehagelig oplevelse) *(V,Øø)*

ubehersket to *ubéhærskê; (H,V,Ø) (han/hanj/haj opfør sæ fulstænDi ubéhærskê* = han opførte sig fuldstændig ubehersket) *(H/V/Ø)*

ubehjælpsom to *ubéhjælpsom; (H,V,Ø) (han war ubéhjælpsom i æn kykkên* = han var ubehjælpsom i et køkken) *(Hs)*

ubehændig to *ubéhænDi; (H,V,Ø)* (ellers omskr. t. f. eks.: *å wæër fummêlféngër-r* = at være fummelfingret) *(H,V,Ø)*

ubehøvlet to *ubéhöwlt; (H,V,Ø)* (uhøflig, grov, ubehøvlet, uforskammet person)

ubekendt to *obékæn'; (H) obékénj; (V) obékéj'; (Ø)* (el. omskr. t.: *Deh ær ét/ék nøej a kænnër/kénjër/kéjjër té* = det er ikke noget, jeg kender til*) (H/V/Ø)*

ubekvem to *obékwæm; (H,V,Ø)*

ubekymret to *ubékymmër-r; (H,V,Ø)*

ubelejllig to *ubélæjli; (H,V,Øm) ubélæjle; (Øø) (Di kam ubélæjli* = de kom ubelejlligt) *(H)*

ubemidlet to *ubémidlê; (H,V,Ø)*

ubemærket to *ubémærkê; (H,V,Ø) (Deh Gik ét/ék hiel ubémærkê hæn* = det gik ikke helt ubemærket hen) *(H/V,Ø)*

ubenyttet to *ubénø'tê; (H) ubénøttê; (V;Ø)*

uberegnelig to *ubéræênli; (H) ubéræênlê; (V,Ø) (æ wæjlê var hiel ubéræênli i sommër* = vejret var helt ube-regneligt i sommer) *(Hs)*

uberettiget to *ubéræ'ttiê; (Hs) ubérættiê; (V,Ø) (han/hanj/haj war komn ubérættiê té si/sijn formuh* = han var kommet uberettiget til sin formue) *(H/V/Ø)*

uberørt to *ubérøj'; (H,V,Ø) (han war ubérøj' oh æ sitwasjon* = han var uberørt af situationen) *(Hs)*

ubeset to *ubésit; (H,V,Ø) (han/hanj/haj köbt æ bijl/biln ubésit, åh Deh war Dom Gjow* = han købte bilen ubeset, og det var dumt gjort) *(H/V/Ø)*

ubesindig to (omskr. t. f. eks.: *han/hanj/haj tint sæ ét/ék åm'* = han tænkte sig ikke om) *(H/V/Ø)*

ubeskeden to *ubéskiên; (H,V,Ø)*

ubeskrevet to *ubéskröwwên; (H,V,Ø)*

ubeskrivelig to *ubéskrywli; (H) ubéskrywlê; (V,Ø)*

ubeskyttet to *ubéskø'tê; (H) ubéskøttê; (V,Ø)*

ubeskæftiget to (omskr. t.:; *uddên arbê* = uden arbejde) *(H,V,Ø)*

ubeskåret to *ubéskoên; (H,V,Ø) (arên Gik ubéskoên té Kattêns Wærn* = arven gik ubeskåret til Kattens Værn) *(V,Ø)*

ubeslutsom to *ubéslu'tsom; (Hs) ubéslutsom; (V,Ø)* (omskrives også til f. eks. *han/hanj/haj ka ét/ék béstæm sæ* = han kan ikke bestemme sig) *(H/V,Ø)*

ubesmittet to (omskr. t. f. eks.: *ét/ék blöwwên smé'-tê/sméttê* = ikke blevet smittet) *(H/V,Ø)*

ubestandig to (omskr. t.: *ét/ék wårên* = ikke (noget) der varer ved) *(H/V,Ø)*

ubestemmelig to *ubéstæmli; (H) ubéstæmlê; (V,Ø) (hujjên war oh ubéstæmlê raes* = hunden var af ube-stæmmelig race) *(V,Ø)*

ubestemt to *ubéstæmt; (H,V,Ø)*

ubestikkelig to *ubésté'kli; (Hs) ubéstéklê; (V,Ø)*

ubesvaret to *ubéswårê; (H,V,Ø)*

ubesværet to *ubéswæër; (H,V,Ø)* (omskrives også til *uddên béswær* = uden besvær) *(H,V,Ø) (hon Gik uddên ubéswær op åh niër oh trappên* = hun gik uden besvær op og ned af trappen) *(V,Ø)*

ubetaleligt to (omskr. t.: *ét/ék té åh bétaêl/betåêl* = ikke til at betale) *(H/V,Ø)*

ubetalt to *ubétaêl; (H) ubétåêl; (V,Ø) (han fan' æn stak ubétal ræningër i æ skof* = han fandt en stak ubetalte regninger i skuffen) *(Hs)*

ubetinget to *ubétingê; (H,V,Ø) (han/hanj/haj blöw iDøm ubétingê fængsêl* = han blev idømt ubetinget fængsel) *(H/V/Ø)*

ubetydelig to *ubétydli; (H) ubétyelê; (V,Ø) (Deh Gjow kon æn ubétydli forskæl* = det gjorde kun en ubetydelig forskel) *(H)*

ubetænksom to *ubéténksom; (H) ubétinksom; (V,Ø) (Deh war ubétinksom åh brow trapstiên, hanj/haj Drattê niër* = det var ubetænksomt at bruge trappestigen, han drattede ned) *(V/Ø)*

ubetænksomhed no *ubéténksomhéd; (H) ubétinksomhé; (V,Ø) (ubétinksomhe' var skyl' i uhællê* = ubetænksomhed var skyld i uheldet) *(V,Ø)*

ubevidst to *ubéwist; (H,V,Ø)*

ubevogtet to *ubéwogtê; (H,Øm) ubéwåwtê; (V,Øø) (Deh war æn ubéwogtê jærnbaneöwwërskæring* = det var en ubevogtet jernbaneoverskæring) *(H)*

ubevæbnet to *ubéwæbênt; (H) ubéwæbnê; (V,Ø) (Deh wiest sæ, at röwwërn war ubéwæbnê* = det viste sig, at røveren var ubevæbnet) *(V,Ø)*

ubevægelig to *ubéwægli; (H,Øm) ubéwæwlê; (V,Ø) (jagthujjên stow ubéwæwlê* = jagthunden stod ubevægelig) *(V,Ø)*

ublandet to *ublannê; (H) ublanjê; (V) ublajjê; (Ø) (æ spri'tër Drak sprit ublannê* = spritterne drak sprit ublandet) *(Hs)*

ublid to *ublij'; (H,V,Ø) (rekruttërn fék æn ublij' béhajling* = rekrutterne fik en ublid behandling) *(Ø)*

ublu to *ubluh; (H,V,Ø) (Di war ubluh mæ Djær prijsër* = de var ublu med deres priser) *(H,V,Ø)*

ubrudt to *ubrut; (H,V,Ø)*

ubrugelig to *ubrowli; (H) ubrowlê; (V,Ø) (hans hwollê bowsër war ubrowli. Di war ét té åh wies sæ i miër* = hans hullede bukser var ubrugelige. De var ikke til at vise sig i mere) *(V,Ø)*

ubrugt to *ubrowt; (H,V,Ø)*

ubrydelig to *ubrydêli; (H) ubryjlê; (V,Ø) (Di haed hat æn ubrydêli wænskab, sidên Di møt hwærajjër i æ skuêl* = de havde haft et ubrydeligt venskab, siden de mødte hinanden i skolen) *(Hs)*

ubuden to *ubøjjên; (H,V,Ø) (De fræmmê kom ubøjjên, mæn Di war möj' walkommên ilywêllër* = de fremmede (gæster) kom ubudne men de var meget velkomne alligevel) *(H,V,Ø)*

ubøjelig to *ubøjli; (H,Øm) uböwlê; (Øø)* (omskrives også til f. eks, *hwærkên té åh hoew hællê stik i* = hverken til at hugge eller stikke i) *(H,V,Ø)* (billede hentet fra spisning af sejt kød)

ubønhørlig to *ubønhørli; (H,V,Ø) (uansit hwa Di såê, war han/hanj/haj ubønhørli* = uanset hvad de sagde, var han ubønhørlig) *(H/V/Ø)* (omskrives også til f. eks. *åh wæër staddê, sto fast poh sijn mening* ol. = at være stædig, stå fast på sin mening ol.) *(H,V,Ø)*

ud bio *uwd; (Hn) uw,* el. *u'; (Hs,V,Ø)* (*wi Döwwër mæ åh fé-éj uw oh-æ* = vi døjer med at finde ud af det) *(V,Ø)*

udad bio og fo *uw-oh; (H,V,Ø) (han Gik mæ æ tæër uw-oh* = han gik med tæerne udad) *(Hs) (han Gik mæ tæër uw-oh* = han gik med tæerne udad) *(Hn)*

udadtil bio *uwå-té; (H,V,Ø) (uwå-téwirkër haj flink* = udadtil virker han flink) *(Ø)*

udadvendt to *uwo-wæn; (H) uwo-wænj'; (V) uwo-wæj'; (Ø) (Deh ka wæër æn Guê téng, åh wæër uwo-wæj'* = det kan være en god ting at være udadvendt) *(Ø)*

udarbejde uo (se arbejde)

udarte uo *u'art; (H,V,Ø) (fæjstn u'art sæ té æ ræen DrækGiel* = festen udartede til et rent drikkegilde) *(V,Ø)* (se arte)

udaset to *u-aest; (H) u'-ast; (V,Ø) (æ'tër åh ha slit hielê æ Daw, war han fulstænDi u-aest* = efter at have slidt hele dagen var han fuldstændig udslidt) *(Hs)*

udbede uo (omskr. t.: *bé om* = bede om) *(H,V,Ø)* (se bede)

udbedre uo *ubæjjër; (H,V,Ø)* (omskr. t.: *Gjør/Gøër i stan/staj* el. *repariër* = *(H/V,Ø)* (se bedre)

udbene uo *ubien, ubienër, ubient, h. ubient; (H,V,Ø) (lam køllen war ubient* = lamme køllen var udbenet) *(V,Ø)*

udbetale uo *ubétaêl; (H) ubétåêl; (V,Ø)* (se betale)

udbetaling no *ubétaling; (H) ubétåling; (V,Ø)* (se betaling)

udblokke uo (omskr. t.: *blåk uw'* = blokke ud) *(H,V,Ø)* (se blokke)

udblæsning no *uwblæsning; (H) u'blæsning (V,Ø)* (se blæsning)

udbore uo (omskr. t.: *buwwër uw'* = bore ud) *(H,V,Ø)* (se bore) *(farhæn/føn+n war Dær mannê knæjt, Dær buwër Djær knallërtër uw', så Di ku kyër stærk* = førhen var der mange knægte, der borede deres knallerter ud, så de kunne køre stærkt) *(H/V,Ø)*

udbrede uo *ubréê, -r, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (se brede)

udbringe uo (omskr. t. f. eks.: *bring uw'* = bringe ud) *(H,V,Ø)* (se bringe) *(Deh ær blöwwên ring-g mæ åh fo postn brungên uw* = det er blevet ringe med at få posten bragt ud) *(V,Ø)*

udbryde uo (omskr. t. f. eks.: *béGøn-n/béGønj/béGøej åh snak* = begynde at snakke) *(H/V/Ø)*

udbryder no (omskr. t. f. eks.: *jæn, såm ær Gue té åh bryej uw oh æ fængsêl/fængslê* = en, som er god til at bryde ud af fængslet) *(Hs/V,Ø)*

udbrænde uo (omskr. t.: *bræn-n uw'* = brænde ud) *(H) brænj uw'; (V) braej uw'; (Ø)* (se brænde) *(hon ær hiel bræn uw* = hun er helt brændt ud) *(H)*

udbygge uo (omskr. t.: *bøeg uw/bøew uw* = bygge ud) *(H/V,Ø)* (se bygge) *(arealê war hiel bøewê uw* = arealet var helt bygget ud) *(V,Ø)*

udbygning no (omskr. t.: *tébøgning/téböwning* = tilbygning; *(H/V,Ø)* (se bygning)

udbytte no *ubyt, æ u., -tër, æ -ër; (Hs) ubyt; (Hn) ubyt, -tê, -tër, -tërn; (V,Ø)* (se bytte) *(høstn Ga æ Gott ubyt Deh oër* = høsten gav et godt udbytte, det år) *(V,Ø)*

uddanne uo *uDan-n; (H) uDanj; (V) uDaej; (Ø)* (se danne)

uddannelse no *uDannêls; (H) uDanjêls; (V) uDajjêls; (Ø)* (se dannelse) *(Di oeng ska ha sæ æn uDannêls, hælsêns Goër Deh hiel Gal'* = de unge skal have sig en uddannelse, ellers går det helt galt) *(H)*

uddele uo (omskr. t.: *Diel uw'* = dele ud) *(H,V,Ø)* (se dele)

uddeler no *uwDielër, æ u., uwDielër-r, æ uwDielër-r; (Hs) uwDielër; (Hn) uwDielër, -n, uwDielër-r, uwDielërn; (V,Ø) (bruws uwDielërn i byjjên hjæt Jæns* = brugsuddeleren i byen hed Jens) *(V,Ø)*

uddenomsbarn no *uddênomsbar; (H) uddênomsbåen; (V,Ø)* (barn udenfor ægteskab) *(i Gammêl Daew hae fålk trawl mæ åm Deh war æ båen hællê æ uddênomsbåen, Deh ær blöwwën bæjjër no* = i gamle dage havde folk travlt med om det var et barn eller et uddenomsbarn, det er blevet bedre nu) *(V,Ø)*

uddrag no (omskr. t. f. eks.: *æ støk oh æn boeg/æn støk oh æn boew* = et uddrag af en bog) *(Hs/V,Ø)*

uddrage uo (omskr. t. f. eks.: *åh anta hællër slut nøej uw fræh/fråh æn sammênhæng'* = at antage eller slutte (uddrage) noget ud fra en sammenhæng) *(H/V,Ø)*

uddrive uo (omskr. t. f. eks.: *åh Dryew nøej uw* = at drive noget ud) *(H,V,Ø)* (se drive)

uddybe uo *uDyeb, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

uddø uo (omskr. t.: *Dø uw'* = dø ud) *(H,V,Ø) (Dær ær mannê Dyjjërartër, såm Døër uw' i wor tij* = der er mange dyrearter, som dør ud i vor tid) *(H,V,Ø)*

ude bio *uew; (H,V,Ø)*

udebane no *udêbaên; (H,V,Ø)* (se bane) *(Deh ær möj sjowwër åh spél poh hjæmbaên æn poh udêbaên* = det er meget sjovere at spille på hjemmebane end på udebane) *(H,V,Ø)*

udeblive uo (omskr. t.: *ét/ék åh kom-m té nøej jæn ær forplégtê/forpléwtê té* = ikke at komme til noget, man er forpligtet til) *(H,V,Ø)* (se blive)

udefra bio *uwfræh; (H) uwfråh; (V,Ø) (sit' uwfræh ær æ Gott nåk* = set udefra er det godt nok) *(H)*

udefter bio *uw-æ'tër; (H) uw-ættër; (V,Ø) (Di swömmê uw-æ'tër* = de svømmede udefter) *(Hs)*

udelade uo (omskr. t.: *Deh ær ét/ék tå mæh* = det er ikke taget med) *(H/V,Ø)*

udelelig to (omskr. t.: *ét/ék té åh Diel* = ikke til at dele) *(H/V,Ø)*

udeltagende to (omskr. t.: *åh wæër fræwårn/fråhwæërn (siel åm han/hanj/ haj war mæh)* = at være fraværende (selv om han var med) *(H/V,Ø)*

udelukke uo (omskr. t.: *lok uew* = lukke ude) *(H,V,Ø)* (se lukke) *(han blöw lokkê uew fræh Deh Guê sælskab* = han blev lukket ude (udelukket) fra det gode selskab) *(H)*

udelukkende to (omskr. t. f. eks.: *kon* = kun) *(H,V,Ø)*

uden fo*; uddên; (H,V,Ø) (haj war suwr åh Gék i sæng' uddên awtênsmah* = han var sur og gik i seng uden aftensmad) *(Ø)*

udenad bio *uddên-oh; (H,V,Ø) (hon ku "Kong Kristian stoh wé høwwên mast" uddên-oh* = hun kunne "Kong Kristian stoed ved højen mast" udenad) *(V,Ø)*

udenadslære no (omskr. t.: *nøej, Di læër uddên-oh* = noget, de lærer udenad) *(H,V,Ø)* (se lære)

udenbords bio *uddênbors; (H,V,Ø) (Di smit opkast fræh Di søsyeg uddênbors té æ tarnër* = de smed opkast fra de søsyge udenbors til mågerne) *(Hs)*

udenbys to *uddênbyjs; (H,V,Ø)*

udendørs bio, to *uddênDars; (H) uddênDørs; (V,Ø)*

udendørspige no *uddênDarspieg; (H) uddênDørspie; (V,Ø) (æn uddênDarspieg ska arbê i mark åh støel'* = en udendørspige skal arbejde i mark og stald) *(H,V,Ø)*

udenfor bio *uddênté* el. *uddênfor; (H,V,Ø) (han/hanj/haj står uddênté i kul'* = han står udenfor i kulden) *(H,V,Ø)*

udenlands bio *uddênlans; (H) uddênlanjs; (V) uddênlajs; (Ø) (mannê Dansk bowwër uddênlans* = mange danske bor udenlands) *(H)*

udenlandsk to *uddênlansk; (H) uddênlanjsk; (V) uddênlajsk; (Ø) (Dær ær mannê kjön-n uddênlansk piegër, töws a* = der er mange kønne udenlandske piger, synes jeg) *(H)*

udenom bio *uddênom; (H) uddênom;V,Ø) (mannê politikër-r snakkër uddênom* = mange politikere snakker udenom) *(H)*

udenomssnak no (omskr. t. f. eks.: *åh snak uddênom* = at snakke udenom) *(H,V,Ø)* (se snak)

udenpå bio *uddênpoh; (H,V,Ø)*

udenrigs to *uddênrijs; (H,V,Ø) (innên- hællê uddênrijs, Deh ær ét hiel Deh saêm* = inden- eller udenrigs, det er ikke helt det samme) *(H)*

udensogns bio *uddênsowns; (H,V,Ø) (æn téfløttër ær æn uddênsowns, så læeng han/hanj/haj löwwër, såên ær-æ baër* = en tilflytter er en udensogns, så længe han lever, sådan er det bare) *(H,V,Ø)*

udestue no *uwstoew; (H,V,Ø)* (se stue)

udestående 1 to *ustaj'; (Ø)* (et stridsspørgsmål f. eks. mellem naboer)

udestående 2 to *uwståên; (H) uståên; (V,Ø) (Do skyllër mæ hunjër/hujjër kronër, Deh ær hielê Di uståên* = du skylde mig hundrede kroner, det er hele dit udestående) *(V/Ø)*

udetøj no *uewtöw'; (H,V,Ø)* (se tøj) *(uewtöwwê ska boed wæër té warm åh té kul'* = udetøjjet skal både være til varme og til kulde) *(V,Ø)*

udfald no *ufal'; (H,V,Ø)* (se fald) *(haj war boksër, haj Gjow ufal' moh mostajjërn* = han var bokser, han gjorde udfald mod modstanderen) *(Ø)*

udfinde uo (omskr. t.: *fin/fénj/fé-éj uw oh* = finde ud af) *(H/V/Ø)* (se finde)

udfletning no *ufletnéng; (H,V,Ø) (poh motorwæêj lawwër Di nuen stue ufletnéngër* = på motorveje laver de nogen store udfletninger) *(H,V,Ø)*

udflugt no *uflogt; (H,Øm) uflowt; (V,Øø)* (se flugt) *(Gammêluflowtër* = gamleudflugter) *(V,Øø)*

udflytter no *uflø'tër; (H) ufløttër; (V,Ø)*

udflyttergård no *uflø'tërGoër; (H) ufløttërGoër; (V,Ø)* (se gård)

udfordre uo *uforDër; (H,V,Ø)* (se fordre)

udfordring no *ufårDréng; (H,V,Ø) (no åom Daew blywwër problémër kal for ufårDréngër, Deh lyjjër ajlêns* = nu om dage bliver problemer kaldt udfordringer, det lyder anderledes) *(H,V,Ø)*

udforme uo *ufårm-m; (H,V,Ø)* (se forme)

udforske uo (se forske)

udfritte uo *ufrit', -ê, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj/haj blöw ufrittê* = han blev udfrittet) *(V/Ø)*

udfylde to *uføêl; (H,V,Ø)* (se fylde) *(Di sku uføêl nuen skémaër, Da Di møt poh kommunên* = de skulle udfylde nogen skemaer, da de mødte på kommunen) *(V,Ø)*

udfærdige uo (omskr. t.: *åh laew nøej poh skröwt* = at lave noget på skrift) *(H,V,Ø) (Di lawwê æ proGram for Dillêtantn* = de lavede (udfærdigede) et program for dilletanten) *(V,Ø)*

udføre uo (omskr. t.: *Gjøër: (H) Gøër; (V,Ø)* (se gøre) *(Do ska Gjøër Di arbê ornli* = du skal gøre (udføre) dit arbejde ordentligt) *(H)*

udførlig to *uførli; (H,V,Ø) (Dær war æn uførli béskrywwêls mæ i pak* = der var en udførlig beskrivelse med i pakken) *(Hn)*

udførsel no *uførsêl, æ u.; (Hs) uførsêl; (Hn) uførsêl, uførslên; (V,Ø)*

udgang no *uGang; (H) uGång; (V,Ø)* (se gang)

udgangsbøn no *uGangsbön'; (H) uGångsbön'; (V,Ø)* (se bøn) *(Deh ær Dæjnên i kærkên, som læsër uGångsbönnên ættër Gustjænstên* = det er degnen i kirken, der læser udgangsbønnen efter gudstjenesten) *(V,Ø)*

udgangspunkt no *uGangspongt; (H) uGångspongt; (V,Ø)* (se punkt)

udgave no *uGãew; (H,V,Ø)* (se gave) *(æ boeg kommër i nyj uGãew* = bogen kommer i ny udgave) *(Hs)*

udgift no *uGywt, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) uGywt; (Hn) uGywt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær forskrækklê, så mannê uGywtër, Dær kommê hwær månê* = det er forskrækkeligt, så mange udgifter, der kommer hver måned) *(H,V,Ø)*

udgive uo *uGih; (H,V,Ø)* (se give) *(Deh blywwër æn skön Daw, når wi ska uGih orboewên* = det bliver en skøn dag, når vi skal udgive ordbogen) *(V,Ø)*

udglatte uo *uGlat; (H,V,Ø)* (se glatte) (omskr. også t.: *Glat uw* = glatte ud) *(H,V,Ø) (haj forsöwt åh Glat uw, Da Di war wé åh kom oph åh skæjjês* = han forsøgte at glatte ud, da de var ved at komme op at skændes) *(Ø)*

udgrave uo *uGraew; (H,V,Ø)* (se grave)

udgravning no *uGrawning; (H,V,Ø)*

udgøre uo *uGjøer; (H) uGøër; (H,V,Ø)* (se gøre) *(prijsên uGør kon æn fjæërDiel oh, hwa Deh kostër åh laew Dænj/Dæj* = prisen udgør kun en fjerdedel af, hvad det koster at lave den) *(V,Ø)*

udgå uo *uGoh; (H,V,Ø)* (se gå) *(Brugsên i Fjærslê war uGåê for løeg* = Brugsen i Fjerritslev var udgået for løg) *(V,Ø)*

udgående to *uGoên; (H,V,Ø) (skibê war for uGåen oh hawn+n i Attrop* = skibet var for udgående af havnen i Attrop) *(V.Ø)*

udholde uo (omskr. t.: *hål uw'* = holde ud) *(H,V,Ø)* (se holde) *swåër (té); (H,V,Ø) (Deh spetakkêl ka a ék swåër té* = det spektakkel kan jeg ikke holde ud) *(V,Ø)*

udhugge uo (omskr. t.: *how uw'* = hugge ud) *(H,V,Ø)* (se hugge) *(Di howwê æn statuew uw i stien, åh placiër-r Dæn/Dænj/Dæj poh æn stiensåkkêl* = de huggede en statue ud i sten og placerede den på en stensokkel) *(H/V/)*

udhule uo (omskr. t.: *huwl uw'* = hule ud*) (H,V,Ø)* (se hule) *(tanjlægên huwlt tanjjên uw mæ sijn boërmaskijn, Deh Gjow aw* = tandlægen hulede tanden ud med sin boremaskine, det gjorde av) *(V)*

udhungret to (omskr. t.: *usultê* = udsultet) *(H,V,Ø)*

udhus no *uhuws; (H,V,Ø)* (se hus)

udhvilet to *uhwiel; (V,Ø) (a føllër mæ uhwiêl ættër åh ha sowwê i jæn åh æn hal tiejm* = jeg føler mig udvilet efter at have sovet 1½ time) *(V,Ø)*

udhæng no *uhæng, æ u., uhæng, æ u.; (Hs) uhæng; (Hn) uhæng, -ê, uhæng, -ên; (V,Ø) (hwés æn huws ska pøntês let up, ka-æn laew nuên uhæng poh æ muwër-r* = hvis et hus skal pyntes lidt op, kan man lave nogen udhæng på murene) *(Hs)*

udjævne uo (omskr. t.: *jæwn uw'* = jævne ud) *(H,V,Ø)* (se jævne)

udkant no *ukant; (H) ukånjt; (V) ukånt; (Ø)* (se kant) *(Di ka jo kon snak om ukåntër, hwés Di ka jænnês åm, hwéj mettên ær placiër* = de kan jo kun snakke om udkanter, hvis de kan enes om, hvor midten er placeret) *(V,Ø)*

udkast no *ukast; (H,V,Ø)* (se kast) *(præjstên skröw æ ukast té sin prækên* = præsten skrev et udkast til sin prædiken) *(V,Ø)*

udkig no *ukik; (H,V,Ø)* (se kig)

udkigspost no *ukikspost; (H,V,Ø)* (se post) *(solDatërn poh öwwêls lawwê sæ nuên ukikspostër* = soldaterne på øvelse lavede sig nogle udkigsposter) *(V,Ø)*

udklip no *uklép; (H,V,Ø)* (se klip)

udklække uo *uklæk; (H,V,Ø) (Dær blöw uklækkê æn hulêns massê é-éw i ruewmaskijnên* = der blev udklækket en hulens masse æg i rugemaskinen) *(Ø)*

udkomme no *ukoêm, æ u.; (Hs) ukoêm; (Hn) ukoêm, ukommê; (V,Ø) (Di fæk Djær ukoêm poh Deh béttê bostéh* = de fik deres udkomme på det lille bosted) *(V,Ø)*

udkrads no *ukras, æ u.; (Hs) ukras; (Hn) ukras, -ê; (V,Ø)* (*ukras fræh tobakspiebër blöw browt té åh wæn skrå i* = udkrads fra tobakspiber blev brugt til at vende skrå i) *(Hn)*

udkrage uo *ukraeg; (H) ukraew; (V,Ø)* (*ukraeg ær æn murërutrøk for stienskywtër, som ær trokkên uw fræh æ muwërflåê* = murerudtryk for stenskifter, der er trukket ud fra murfladen) *(Hs)*

udkrasning no *ukrasning, æ u.; (Hs) ukrasning; (Hn) ukrasning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (den udkrassede tobaksaske mm. fra piber)

udkrasningsskuffe no *ukrasningsskoff; (H,V,Ø)* (se skuffe) (*ukrasningsskoffër war té tobaksask, som blöw browt té åh blaenj op mæ skråtobak* = udkradsskuffer var til tobaksaske, som blev brugt til at blande op med skråtobak) *(V)*

udkørsel no *ukørsêl; (H,V,Ø)* (se kørsel)

udkørt *fåmæest; (H) fåmakke; (V,Ø) (a war hiel fåmæest/ fåmakkê æ'tër/ættër Dæj' oplöwwêls* = jeg var helt udkørt efter den oplevelse) *(H/V,Ø)*

udkårne to (kan ikke bruges i Han Herred, det må om-

skrivninger til f. eks. *hennê, han haed æn Gue yew té* = hende, han havde et godt øje til) *(Hs)*

udlandet no *ulannê; (H) ulanjê; (V) ulajjê; (Ø)* (se land) *(a ska snåër té ulajjê* = jeg skal snart til udlandet) *(Ø)*

udlede uo *uléêd; (H) uléê; (V,Ø)* (se lede) *(séméntfabrekkër ulé-ër möj CO_2* = cementfabrikker udleder meget CO_2) *(V,Ø)*

udleje uo *ulæej; (H,V,Ø)* (omskr. t.: *læej uw* = leje ud) *(H,V,Ø)* (se leje)

udlejning no *ulæjning, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) ulæjning; (Hn) ulæjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

udlevere uo *uléviër; (H,V,Ø)* (se levere) *(når rekruttërn blywwër énjkal', får Di uléviër Djær munDéring* = når rekrutterne bliver indkaldt, får de udleveret deres mundering) *(V)*

udlevering no *uléviëring; (H,V,Ø)* (se levering)

udligne uo *ulign; (H) uliwn; (V,Ø)* (se ligne) *(Di rænt uw, hwa Di skyl hwærajjër, åh så uliwnê Di béløebên* = de regnede ud, hvad de skyldte hinanden, og så udlignede de beløbene) *(Ø)*

udlodde uo *ulåed; (H,V,Ø)* (se lodde) *(obliGasjonër blywwër ulåddê wé lådtrækning hwær térmijn* = obligationer bliver udloddet ved lodtrækning hver termin) *(H,V,Ø)*

udlove uo *ulåew; (H,V,Ø)* (se love) *(hanj ulåwwê æn Dusør té Dænj, Dær ku fénj hans pong* = han udlovede en dusør til den, der kunne finde hans pung) *(V)*

udlufte uo (omskr. t.: *loft uw* = lufte ud*) (H,V,Ø)* (se lufte)

udluftning no *uloftning; (H,V,Ø)* (se luftning) *(hwés wi ska ku tink, så wé æ wæër Gott mæ uloftning* = hvis vi skal kunne tænke, vil det være godt med udluftning) *(V,Ø)*

udlæg no *ulég, æ u.; ulég, æ u.; (Hs) ulég; (Hn) uléw, -wê, uléw, -wên; (V,Ø)* (pantefogeden kan/kunne gøre udlæg; udlæg er også græs- og kløverfrø, der sås samtidig med kornet)

udlænding no *ulænning, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) ulænning; (Hn) ulænjing, -ên, -ër, -ërn; (V) ulæjjing, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

udlænge no *ulæêng, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) ulæêng; (Hn) ulæeng, -n, -r, -rn; (V,Ø) (*kan omskr. t.: *uhuwslængê* = udhuslænge*) (Ø)* (se længe)

udlængsel no *ulængsêl; (H,V,Ø)* (se længsel)

udlært to *ulær'; (H,V,Ø) (hanj/haj æ snår ulær'* = han er snart udlært) *(V/Ø)*

udløb no *uløêb; (H,V,Ø)* (se løb) *(Ryjohên hår uløêb i Fywwërn* = Ryåen har udløb i fjorden) *(V,Ø)*

udløse uo *uløes; (H,V,Ø)* (se løse) *(æ nommër uløst æn Géwinst* = nummeret udløste en gevist) *(Hs)*

udlån no *ulåên; (H,V,Ø)* (se lån) *(bånkërn ær blöwwên forséwti mæh Djær ulåên* = bankerne er blevet forsigtige med deres udlån) *(V,Ø)*

udlåne uo (omskr. t.: *låên uw'* = låne ud) *(H,V,Ø)*

udmatte uo *umat',* el. *umattê; (H,V,Ø) (Di war umattê æ'tër åh ha arbê æn hiel Daw* = de var udmattede efter at have arbejdet en hel dag) *(H)*

udmelde uo (omskr. t.: *mæl uw'* = melde ud*) (H,V,Ø)*

udmeldelse no *umællêls, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) umællêls; (Hn) umællêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (ættër Dænj histårjê kam Dær mannê umællêlsër oh partijjê* = efter den historie kom der mange udmeldelser af partiet) *(V)*

udmunde uo (omskr. t.: *mun uw'* = munde ud) *(H,V,Ø)*

udmærke uo *umæërk; (H,V,Ø)* (se mærke)

udmærkelse no *umærkêls, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) umærkêls; (Hn) umærkêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hon tow stuDæntëræksamên mæ umærkêls* = hun tog studentereksamen med udmærkelse) *(H,V,Ø)*

udmærket to *umærkê; (H,V,Ø) (Deh ær umærkê, Deh Do hår lawwê* = det er udmærket, det du har lavet) *(H,V,Ø)*

udmønte uo (omskr. t.: *mønt sæ uw i* = mønte sig ud i) *(H,V,Ø) (mønt, -ër, -ê, h. -ê) (H,V,Ø)*

udmåle uo (omskr. t.: *moêl uw'* = måle ud) *(H,V,Ø)*

udnytte uo *unøt'; (H,V,Ø)* (se nytte) *(Di war Guê té åh unøt' mulihé-êrn* = de war gode til at udnytte mulighederne) *(V,Ø)*

udnævne uo *unæwn; (H,V,Ø)* (se nævne) *(hon war blöwwê unæwn té öwwërlæër, åh Deh war hon möj' stålt öwwër* = hun var blevet udnævnt til overlærer, og det var hun meget stolt over) *(H,V,Ø)*

udover bio *uöwwër; (H,V,Ø) (uöwwër Deh, war Dær ék miër åh sæej* = udover det var der ikke mere at sige) *(V,Ø)*

udpante uo (se pante)

udpege uo *upéeg; (H,V,Ø)* (se pege) *(haj war ék möj' foræ, mæn haj blöw upégt té åh wæër formaj'* = han var ikke meget for dét, men han blev blev upeget til at være for-

mand) *(Ø)*

udpensle uo *upænsêl; (H) upænjslê; (V) upæjsêl; (Ø)* (se pensle) *(forklåringên blöw upænjslê té ménst ænkêlhé* = forklaringên blev udpenslet til mindste enkelthed) *(V)*

udpine uo *upijn; (H,V,Ø)* (se pine) *(åh upijn jowërn ær ék Gott, åh öwwërGyej ær Deh hællër ék* = at udpine jorden er ikke godt, at overgøde er det heller ikke) *(V,Ø)*

udplante no (omskr. t.: *plant/plåjnt/plånt uw* = plante ud*) (H,V,Ø)* (se plante)

udpluk no *uplok; (H,V,Ø)* (se pluk) *(Dær blöw løst æn uplok op oh æ histårjê* = der blev læst et udpluk op af historien) *(Hs)*

udplyndre no *uplønnër; (H,V,Ø)* (se plyndre) *(a blöw uplønnër-r oh mi kréDito-ër* = jeg blev udplyndret af mine kreditorer) *(Hs; V,Ø)*

udpumpe uo (se pumpe)

udrede uo (omskr. t.: *re-ê uw* = rede ud*) (H,V,Ø)* (se rede)

udregne uo (omskr. t.: *ræên uw'* = regne ud) *(H,V,Ø)* (se regne) *(nuên ær Guê té åh ræên Dæn uw'* = nogen er gode til at regne den ud) *(H)*

udrejse no (se i stedet rejse)

udrense uo (omskr. t.: *ræns uw'* = rense ud) *(H,V,Ø)* (se rense) *(partijjê fék rænst uw i formanjskabé* = partiet fik renset ud i formandskabet) *(V)*

udrive uo (omskr. t.: *ryw uw'* = rive ud*) (H,V,Ø)* (se rive) *(Di röw nuên Daew uw oh kalænnërn* = de rev nogle dage ud af kalenderen) *(V,Ø)*

udruge uo (omskr. t.: *rueg uw'* = ruge ud*) (H,V,Ø)* (se ruge)

udrustning no *urustning; (H,V,Ø)* (se rustning) *(solDatërn kyê poh öwwêls mæ Djær urustning* = soldaterne kørte på øvelse med deres udrustning) *(V,Ø)*

udrydde uo *uryed; (H) uryj-j, uryjjër, urøj', h. uryjjê; (V,Ø)* (se rydde) *(i wor tij blywwër mannê plånjtër, insæwtër åh Dyjjër uryjjê* = i vor tid bliver mange planter, insekter og dyr udryddet) *(V,Ø)*

udrykning no *urøkning; (H,V,Ø) (æ branwæsên kam mæ ful' urøkning* = brandvæsnet kom med fuld udrykning) *(Hs)*

udrøre uo (omskr. t.: *røê uw* = røre ud*) (H,V,Ø)*

udråbstegn no *urobstæjn; (H,V,Ø)* (se tegn)

udsagn no *usawn; (H,V,Ø) (Karl Aagê kam mæ si widdênusawn wé rættên i Fjærslê* = Karl Aage kom med sit vidneudsagn ved retten i Fjerritslev) *(V,Ø)*

udsalg no *usal', æ u., usal', æ u.; (H) usal'; (Hn) usal', usallê, usal', usallên; (V,Ø) (Dær ær for mannê ophørsusal' i Hanj Herrê for tijjên* = der er for mange ophørsudsalg i Han Herred for tiden) *(V)*

udse uo *usij; (H,V,Ø)* (se se) *(hon uså sæ æn Gue kaew wê kaffêbowwër-r* = hun udså sig en god kage ved kaffebordet) *(V,Ø)*

udseende no *usi-ên, æ u., -ër, -ërn; (Hs) usi-ên; (Hn) usé-ên, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj Gék ék Deh minst op i si usé-ên* = han gik ikke det mindste op i sit udseende) *(Ø)*

udsejling no (omskr. t.: *åh sæjl uw fræh/fråh* = at sejle ud fra) *(H/V,Ø) (jæn ska Gi awt når jæn sæjlër uw fråh æn hawn* = man skal give agt, når man sejler ud fra en havn) *(V,Ø)*

udsende uo *usæn-n; (H)* (omskrives også til: *sæn-n uw; (H) sænj-j uw; (V) sæej uw; (Ø)* (se sende) *(hon blöw usæn' som syegplæjjërsk té Afrika* = hun blev udsendt som sygeplejerske til Afrika) *(H)*

udsigt no *uségt; (H) usévt; (V,Ø)* (se sigt) *(Dær ær Gue uségt fræh huws* = der er god udsigt fra hus = udsigten fra huset er god) *(Hn)*

udsigtspunkt no *uségtspongt; (H) usévtspongt; (V,Ø)* (se punkt)

udskejelse no *uskæjjêls, uskæjjêlsër; (H,V,Ø) (Deh ær næmmër åh forstå, hwés Deh ær Di ong, Dær ær té uskæjjêlsër, æn hwés Deh ær Di Gammêl* = det er nemmere at forstå, hvis det er de unge, der er til udskejelser ud, end hvis det er de gamle) *(H,V,Ø)*

udskibe uo *uskieb, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Dær blöw uskiebê kue fræh æ stråên i Jammêbowtên té Norge lånt op i attênhunnërtallê* = der blev udskibet korn fra strandene i Jammerbugten til Norge langt op i attenhundredetallet) *(Hs)*

udskrift no *uskröwt; (H,V,Ø)* (se skrift)

udskifte uo *uskywt; (H,V,Ø)* (omskr. t.: *skywt uw'* = skifte ud) *(H,V,Ø)* (se skifte) *(Dær blöw skywté uw i tåppên oh patijjê* = der blev skiftet ud i toppen af partiet) *(V,Ø)*

udskiftelig to *uskywtli; (H) uskywtlê; (V,Ø)* (se ellers udskifte) *(Deh ær råê, at så mannê Diel oh motoërn ær uskywtlê* = det er rart, at så mange dele af motorerne er udskiftelige) *(V,Ø)*

udskille uo *uskil; (H,V,Ø)* (omskr. t.: *skil uw'* = skille ud)

(H,V,Ø) (se skille) *(Di skilt sæ uw fråh flértallê poh Dæn Gue måêd* = de skilte sig ud fra flertallet på den gode måde) *(V,Ø)*

udskrabning no *uskraebning; (H,V,Ø)*

udskridning no *uskrijning, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) uskrijning; (Hn) udskrijning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (omskrives også til *åh skrij uw'* = at skride ud) *(H,V,Ø) (han foërtow æn kontrolliër uskrijning* = han foretog en kontrolleret udskridning) *(H)*

udskrive uo (omskr. t.: *skryw uw'* = skrive ud) *(H,V,Ø)* (se skrive)

udskrivning no *uskrywning; (H,V,Ø)* (se skrivning)

udskud no *uskåd, æ u., uskåd, æ u.; (Hs) uskåd; (Hn) uskåd, -dê, uskåd, -dên.; (V) uskow, -wê, uskow, -wên; (Ø)* (et tillægsrum til et hus udenfor husmuren, til f. eks. forråd, soverum ol. Også en udvidelse af et rum i huset med en niche ud af ydermuren. Udskud bruges også nedsættende om folk, der lever udenfor samfundet)

udskyde uo *uskyed; (H) uskyej; (V,Ø)* (se skyde)

udskydelse no *uskydêls; (H) uskyjêls; (V,Ø) (æ kommuên måt foërta æn lång uskyjêls oh Dæn sãew* = kommunen måtte foretage en lang udskydelse af den sag) *(Hs)*

udskære uo (omskr. t.: *skæër uw* = skære ud) *(H,V,Ø) (slawtërn skæër köddê uw té mæ, så ka a stiew Deh, når a kommër hjæm* = slagteren skærer kødet ud til mig, så kan jeg stege det, når jeg kommer hjem) *(V,Ø)*

udskæring no *uskæring; (H,V,Ø) (billêskæring war i Gammêl Daew æ hånjwærk for uskæring oh mønstër åh fiGuwwër-r poh möblër, kerkstuel åh såent* = billedskæring var i gamle dage et håndværk for udskæring af mønstre og figurer på møbler, kirkestole og sådant) *(V)*

udslag no *uslag; (H) uslaw; (V,Ø)* (se slag) *(Dær war éngên uslag poh instrumænt* = der var intet udslag på instrumentet) *(Hn)*

udslet no *uslæt, æ u; (Hs) uslæt; (Hn) uslæt, -tê; (V,Ø) (haj hae nøêj obéhawlê uslæt poh hans hæjjër* = han havde noget ubehageligt udslet på sine hænder) *(Ø)*

udslette uo (omskr. t.: *åh slæt uw* = at slette ud) *(H,V,Ø)* (se slette)

udslidt to *uslæt; (H,V,Ø)* (i stedet bruges: *opslæt* = opslidt) *(Arnê war ålré-ê opslæt som tresåri* = Arne var allerede opslidt som tredsårig) *(H,V,Ø)*

udslukt to *uslot; (H) (Dær war ét miër tébaew i ham, han war hiel uslot* = der var ikke mere tilbage i ham, han var helt udslukt) *(H)*

udslæt no *uslæt, æ u.; (Hs) uslæt, -tê; (H,V,Ø) (haj hae uslæt öwwër Deh hielê* = han havde udslet over det hele) *(Ø)*

udslået to *uslåên; (H) uslåê; (V,Ø) (wi ær nuên, som ka lij kwéjfolk mæ uslåên hoër* = vi er nogen, som kan lide kvinder med udslået hår) *(V,Ø)*

udsmider no *usmidër; (H;V)* (også *Dörwowtër* = dørvogter) *(H,V,Ø)*

udsmugle uo (i stedet anvendes *smuêl uw'* = smugle ud) *(H,V,Ø)* (se smugle)

udsmykke uo *usmøk; (H,V,Ø)* (se at smykke) *(æ kjærk war fijn usmøkkê* = kirken var fint udsmykket) *(Hs)*

udsnit no *usnit, æ u, usnit, æ u.; (Hs) usnit; (Hn) usnit, -tê, usnit, -tên; (V,Ø)* (se snit)

udsolgt to *usål'; (H,V,Ø)*

udsovet to *usowwê; (H,V,Ø)*

udspekuleret to *uspekuliër, (H,V,Ø) uløbbên; (Ø)* (en person, der er snedig, durkdreven eller listig) (*æn uløbbên kåel ka snyej Dæ nøej så forskræklê* = en *uløbbên* karl kan snyde dig noget så forskrækkeligt) *(Ø)*

udspil no *uspél; (H,V,Ø)* (se spil) *(Deh ær Dæ, som hår uspéllê* = det er dig, der har udspillet) *(V,Ø)*

udspilet to *uspielt; H,V,Ø)* (se spile) *(sæjlê war hiel uspielt* = sejlet var helt udspilet) *(V,Ø)*

udspillet to *uspéllê; (H,V,Ø)* (se spille) *(hanj/haj blöw ålréê uspéllê oh kwåtspéllê i ajjên spél* = han blev allerede udspillet af kortspillet i andet spil) *(V/Ø)*

udsprede uo (i stedet bruges: *spréê uw* = sprede ud) *(H,V,Ø)* (se sprede)

udspring no *uspréng; (H,V,Ø)* (se spring)

udspænde uo (omskr. t.: *spæn uw'* = spænde ud; *(H) spænj uw'; (V) spæj uw'; (Ø)* (se spænde)

udspørge uo (omskr. t.: *spøê uw* = spørge ud) *(H,V,Ø)* (se spørge)

udsted no *ustéd; (H) ustéh; (V,Ø)* (se sted) *(æn ustéd ær æn bé'tê Goër lånt fræh Di annër* =et udsted er en lille gård langt fra de andre) *(H)*

udstede uo *udsteêd; (H) uste-ê; (V,Ø) (no åm Daew ustéër kommunên kyêkårt* = nu om dage udsteder kommunen kørekort) *(V,Ø)*

udstigning no *ustijning; (H,V,Ø) (Dær ær ustijning oh towwê i höwwër siej* = der er udstigning af toget i højre side) *(V,Ø)*

udstikke uo *usté'k; (H) usték; (V,Ø)* (se stikke)

udstille uo *ustéll; (H,V) ustéêl; (Ø)* (se stille)

udstilling no *ustélling; (H,V,Ø)* (se stilling)

udstopning no *ustopning; (H,V,Ø)* (se stopning)

udstoppe uo *ustop; (H,V,Ø)* (se stoppe) *(æn ustoppê fowl ær søllê åh sij poh, Deh ær möj' könnër mæ æn löwwên* = en udstoppet fugl er sølle at se på, det er meget kønnere med en levende) *(V,Ø)*

udstrege uo *stréêg uw; (H,V,Ø)*

udstrække uo (omskr. t.: *stræk uw* = strække ud) *(H,V,Ø)* (se strække)

udstråle uo (se stråle)

udstykke uo (omskr. t.: *stø'k/støk uw'* = stykke ud) *(H/V,Ø)* (se stykke) *(Goërn blöw støkkê uw' i parsællër* = gården blev udstykket i parceller) *(V,Ø)*

udstyr no *ustyjjër; (H,V,Ø)* (se styr) *(Di ong ær såmænj Glåe nok, hwés Djær muër hår samlê nøej ustyjjër, té når Di ska réês hjæmfråh* = de unge er såmænd glade nok, hvis deres mor har samlet noget udstyr til når de skal rejse hjemmefra) *(V,Ø)*

udstyre uo *ustyër; (H,V,Ø)* (se styre)

udstødning no *ustødning* el. *ustøning, æ u; (Hs) ustødning* el. *ustøning; (Hn) ustøning, -ên; (V,Ø) (ustøningên fråh traktorn war hiel i årDên* = udstødningen fra traktoren var helt i orden) *(V,Ø)*

udstødningsrør no *ustødningsrør; (H,V,Ø)* (se rør)

udstødt uo *ustöt; (H,V,Ø)* (se støde) *(han følt sæ ustöt oh sin famillê* = han følte sig udstødt af sin familie) *(H)*

udstå uo *ustå; (H,V,Ø)* (se stå) *(a ka ék ustå Deh* = jeg kan ikke udstå det) *(V,Ø)*

udsuge uo *udsugê; (H) usuew; (V,Ø)* (se suge) *(æddërkoppên usuewwër flywwên, Dænj hår fångê* = edderkoppen udsuger fluen, den har fanget) *(V)*

udsulte uo *usult; (H,V,Ø)* (se sulte)

udsving no *uswing; (H,V,Ø)* (se sving) *(Dær ær kon smo uswing i tæmpratuwërn* = der er kon små udsving i temperaturen) *(V,Ø)*

udsvævende to *uswæwên; (H,V,Ø) (Di löwwër æn uswæwên lyw* = de lever et udsvævende liv) *(Hs)*

udsyn no *usyjn; (H,V,Ø)* (se syn)

udsæd no (omskr. t.: *séêkuê; (H) sæêkuên; (V,Ø)* (se sædekorn)

udsætte uo *usæ't, usættër, uså't, h. usåt; (H) usæt, usættër, usåt, h. usåt; (V,Ø)* (se sætte) *(han uså't sæ for miër æn han béhöwwê* = han udsatte sig for mere ned han behøvede) *(H)*

udsættelse no *usæ'têls, æ u., usættêlsër, æ usættêlsër; (Hs) usæ'têls; (Hn) usættêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær kam mannê usæ'têlsër i Dæn sâêg* = der kom mange udsættelser i den sag) *(H)*

udsøge uo *usøêg; (H) usøêw; (V,Ø)* (se søge) *(hon usøwt sæ æn Gue stue kaew* = hun udsøgte sig en god stor kage) *(Ø)*

udtale uo *utåêl; (H,V,Ø)* (se tale) *(hanjs utåêl war möj' utyjlê* = hans udtale var meget utydelig) *(V)*

udtalelse no *utålêls; (H,V,Ø) (bormæjstërn kam mæ æn politisk utålêls* = borgmesteren kom med en politisk udtalelse) *(V,Ø)*

udtjent to *utjænt; (H,V,Ø) (hans motorsykkêl war utjænt* = hans motorcykel var udtjent) *(H)*

udtryk no *utrøk; (H,V,Ø)* (se tryk)

udtrykke uo *utrø'ék sæ; (Hs) utrøk sæ; (V,Ø)* (se trykke) *(han haed swær wé åh utrø'ék sæ* = han havde svært ved at udtrykke sig) *(Hs)*

udtrykkelig to *utrøkli; (H) utrøklê; (V,Ø) (hon såê utrøkli, hwa hon mient* = hun sagde udtrykkelig, hvad hun mente) *(H)*

udtryksfuld to *utrøksful; (H,V,Ø) (hon hae æ utrøksful anséwt* = hun havde et udtryksfuldt ansigt) *(V,Ø)*

udtryksløs to *utrøksløes; (H,V,Ø)*

udtryksmåde no (omskr. t.: *måed/måe åh utrøk sæ poh* = måde at udtrykke sig på) *(H/V,Ø)* (se måde)

udtræde uo (omskr. t.: *træed uw'/træej uw'; (H/V,Ø)* (se træde) *(hanj tråt uw oh Folkêtengê* = han trådte ud af Folketinget) *(V)*

udtrække uo *utræk; (H,V,Ø)* (se trække)

udtrækning no *utrækning; (H,V,Ø)* (se trækning)

udtræksbord no *utræksbowwër; (H,V,Ø)* (se bord)

udtur no *udtuwr; (H) utuwr; (V,Ø)* (se tur) *(utuwr Gik Gott, mæn ék hjæmtuwr* = udtur(en) gik godt, men ikke hjemtur(en)) *(Hn)*

udtvære uo (omskr. t.: *twæër uw* = tvære ud) *(H,V,Ø) (farwërn poh målërijjê blöw twæër uw'* = farverne på maleriet blev tværet ud) *(V,Ø)*

udtynde uo *tön-n (uw), tönnër, tönnê, h. tönnê; (H) tö-êj, töjjër, töjjê, h. töjjê; (V,Ø) (haj ær Gue té å tö-êj ruwwër* = han er god til at udtynde roer) *(Ø)*

udtære uo *utæër; (H,V,Ø)* (se tære) *(hon så syew åh utæër uw* = hun så syg of udtæret ud) *(H,V,Ø)*

udtømme uo *utæm-m; (H,V,Ø)* (se tømme) (omskr. også t.: *tæêm uw* = tømme ud) *(H,V,Ø)*

udtørre uo *utaê; (H) utøër; (V,Ø)* (se tørre) *(Deh haed ét rænt li long tij, åh æ markër war utaê* = det havde ikke regnet i lang tid, og markerne var udtørrede) *(Hs)*

udtørring no *utarring; (Hs) utørring; (V,Ø)* (se tørring)

uduelig to *uDuwli; (H) uDuwlê; (V,Ø) (han føêlt sæ uDuwli* = han følte sig uduelig) *(H)*

udvalg no *uwal; (H,V,Ø)* (se valg) *(Dær ska niesættês æ uwal té åh ta sæ oh sågên* = der skal nedsættes et udvalg til at tege sig af sagen) *(V,Ø)*

udvande uo *uwån-n; (H) uwånj-nj; (V) uwåj-j; (Ø)* (se vande) *(lét ættér lét blöw forslãwwê miër åh miër uwånjê* = lidt efter lidt blev forslaget mere og mere udvandet) *(V)*

udvandre uo *uwannër; (H) uwanDër; (V,Ø)* (se vandre) *(fön+n war Dær æn hiel Diel fråh wor æjn, som uwanDër té Amérika* = førhen var der en hel del fra vor egn, som udvandrede til Amerika) *(V,Ø)*

udvandrer no *uwannër; (H) uwanDër; (V,Ø)* (se vandrer)

udvandring no *udwanDring; (H) uwanDring; (V,Ø)*

udvaske uo *uwask; (H,V,Ø)* (se vaske) *(möj' oh töwwê, wi kybër i Daw, siê nøej træls uw, forDéh Deh ær blöwwên Gott uwaskê fråh fabrékkên oh* = meget af tøjet, vi køber i dag, ser noget træls ud, fordi det er blevet godt udvasket fra fabrikken af) *(V,Ø)*

udvej no *uwæj'; (H,V,Ø)* (se vej) *(Dær ær åltijjër fliër uwæej oh problémërn* = der er altid flere udveje af problemerne) *(V,Ø)*

udveksle uo *uwægsêl; (H) uwæwsêl; (V,Ø)* (se veksle)

udveksling no *uwægsling; (H) uwæwsling; (V,Ø)* (se veksling) *(åjjër Dæj kåel krij blöw Dær awtåel uwæwsling oh fångër imæl russërn åh amérikanërn* = under den kolde krig blev der aftalt udveksling af fanger mellem russerne og amerikanerne) *(V,Ø)*

udvendig to *uwænDi; (H,V,Ø)*

udvide uo *uwiej; (H,V,Ø)* (se vide) *(motorwæjjên blywwër hiel tijjên uwiejjê* = motorvejene bliver hele tiden udvidet) *(V,Ø)*

udvidelse no *uwijjêls, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) uwijjêls; (Hn) uwijjêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

udvikle uo *uwikkêl, uwiklër, uwiklê, h uwikkêl; (H,V,Ø)* (se vikle) *(Deh ær skjön åh sij æ bar uwiklër sæ* = det er skønt at se børnene udvikler sig) *(Hs)*

udvikling no *uwékléng; (H,V,Ø)* (se vikling)

udvinde uo *uwén-n; (H,V) ewénj-nj; (V) uwé-éj; (Ø)* (se vinde) *(méDisin blywwër som-m tijjër uwonjên oh plånjtër* = medicin bliver somme tider udvundet af planter) *(V)*

udvise uo *uwies; (H,V,Ø)* (se vise)

udviske uo (omskr. t.: *wisk uw'* = viske ud*) (H,V,Ø)* (se viske)

udvisket to *uwiskê; (H,V,Ø) (fotoê war nøej uwiskê* = fotoet var noget udvisket) *(H,V,Ø)*

udvisning no *uwiesning; (H,V,Ø)* (se visning) *(uwiesning oh fræmmê folk ær blöwwên alménlê i Di sjænnër oër* = udvisning af fremmede folk er blevet almindeligt i de senere år) *(V,Ø)*

udvokset to *uwowst; (H,V,Ø) (a trowwër, té æ sön snår ær uwuwst* = jeg tror, at sønnen snart er udvokset) *(H)*

udvortes to *uwortês; (H,V,Ø) (æ sallê ær té uwortês brow* = salven er til udvortes brug) *(Hs)*

udvækst no *uwækst; (H,V,Ø)* (se vækst) *(træê hår æn stue uwækst* = træet har en stor udvækst) *(H,V,Ø)*

udvælge uo *wæêl; (H,V,Ø)* (se vælge)

udygtig to *uDøwti; (H,V,Ø) (Deh ær træls, nær folk ær uDøwti té Djær arbê* = det er træls, når folk er udygtige til deres arbejde) *(V,Ø)*

udyr no *uDyjr; (H,V,Ø)* (se dyr) *(Deh ær sjow, at æn uDyjr ær æn mennêsk* = det er sjovt, at et udyr er et menneske) *(Hs)*

udækket to *uDækkê; (H,V,Ø) (Deh war ék wintër, åh ruewkulên war ænno uDækkê* = det var ikke vinter, og roekulen var udækket endnu*; (V,Ø)*

udøbt to *uDöbt; (H,V,Ø)*

udødelig to *uDødli; (H) uDødlê; (V,Ø) (nuên téng, som Dødlê mænjêsk lawwër, ka æenj mæ åh wæër uDødlê* = nogen ting, som dødelige mennesker laver, kan ende med at være udødeligt)

udørk no (ej i H) *uørk; (V,Ø) (Di löwwê i æn uørk, lånt wæk fråh åll ajjër* = de levede i en udørk, langt væk fra alle andre) *(V,Ø)*

udånde uo *uåên; (H,V,Ø)* (se ånde) *(haj Drow Deh sijêst sok åh uånnê* = han drog det sidste suk og udåndede) *(Ø)*

uendelig to *uænli; (H) uænlê; (V,Ø)*

uenig to *uéni; (H,V,Ø)*

uens to *ujæns; (H,V,Ø) (Di tow én-éwê twillingër ær ilywwêlër ujæns* = de to enægede tvillinger er alligevel uens) *(Ø)*

uerstattelig to *uæerstatli; (H) uærstatlê; (V,Ø) (siel åm Do ka foh ærstatning fræh æ forsékring, så ær mannê téng uæerstatli* = selv om du kan få erstatning fra forsikringen, så er mange ting uerstattelige) *(Hs)*

ufaglært to *ufawlær; (H,V,Ø)*

ufattelig to *ufatlê; (H,V,Ø) (Deh Gor ufatlê Gott, såê statsministërn i nittênhunjërsewsåhfirs* = det går ufattelig godt, sagde statsministeren i 1986) *(V)*

ufejlbarlig to *ufæjlbarli; (H,V,Ø) ufæjlbarlê; (V,Ø)*

ufin to *ufijn; (H,V,Ø) (Deh war ufijn Gjow* = det var ufint gjort) *(H,V,Ø)*

uforanderlig to *uforannërli; (H) uforanjërlê; (V) uforajlê; (Ø)*

uforandret to *uforannër; (H) uforanjër; (V) uforajjër; (Ø) (æ téstan i æ sygDom ær uforannër* = tilstanden i sygdommen er uforandret) *(Hs)*

uforbederlig to *uforbæjli; (H) uforbæjlê; (V,Ø) (Dæn knæjt ær uforbæjli* = den dreng ër uforbedërlig) *(H)*

uforberedt to *uforbéræj; (H,V,Ø) (hon war uforbéræj poh Dænj situasjon* = hun var uforberedt på den situation) *(V)*

ufordragelig to *uforDrawli; (H,V,Ø) (hon war oh æn uforDrawli Gémyt* = hun var af et ufordrageligt gemyt) *(H)*

ufordøjelig to *uforDöwli; (H) uforDöwlê; (V,Ø) (Dæj slaws føê ær uforDöwli* = den slags føde er ufordøjelig) *(V,Ø)*

ufordøjet to *uforDøjjê; (H) uforDöwwê; (V,Ø)*

uforglemmelig to *uforGlæmli; (H) uforGlæmlê; (V,Ø) (Deh war æn uforGlæmlê oplöwwêls* = det var en uforglemmelig oplevelse) *(H,V,Ø)*

uforgængelig to *uforGængli; (H) uforGænglê; (V,Ø) (Dær ær ét möj', som ær uforGængli* = der er ikke meget, som er uforgængeligt) *(H)*

uforklarlig to *uforklårli; (H,V,Ø) (hon hanjlër uforklårli* = hun handler uforklarligt) *(V)*

uformelig to *ufårmli; (H) ufårmlê; (V,Ø) (héjjês huj' ær bællër fie åh hiel ufårmlê* = hendes hund er beller fed og den er helt uformelig) *(Ø)*

uformindsket to *uforménskê; (H) uforménjskê; (V) uforméjskê; (Ø) (stormên forsåt mæ uforméjskê støërk* = stormen fortsatte med uformindsket styrke) *(Ø)*

ufornuftig to *ufornofti; (H,V,Ø) (Deh ær æn ufornofti løesning poh problémê* = det er ufornuftig løsning på problemet) *(V,Ø)*

uforrettet to *uforæ'tê; (H) uforrættê; (V,Ø) (han såt mæ uforæ'té såeg* = han sad med uforættet sag) *(H)*

uforsigtig to *uforségti; (H) uforséwti; (V,Ø)*

uforskammet to *uforskammê; (H,V,Ø) (haj war forsåt uforskammê, åh Deh ku ék blyew wé* = han var fortsat uforskammet, og det kunne ikke blive ved) *(Ø)*

uforskyldt to *uforskylt; (H,V,Ø)*

uforsonlig to *uforsonli; (H,V,Ø) (Di war uforsonli öwwër-for hwærajjër* = de var uforsonlige overfor hinanden) *(Ø)*

uforstyrret to *uforstyrrê; (H,V,Ø)*

uforstående to *uforståên; (H,V,Ø) (Di Gammêl ær tit uforståên for Di oeng* = de gamle er tit uforstående for de unge) *(H,V,Ø)*

uforsvarlig to *uforswarli; (H,V,Ø)*

uforsætlig to *uforsætli; (H,V,Ø) (forbryjdêlsn war uforsætli* = forbrydelsen var uforsætlig) *(V,Ø)*

uforsøgt to *uforsøwt; (H,V,Ø) (Do ska ét la nøej uforsøwt* = du skal ikke lade noget uforsøgt) *(H)*

uforsørget to *uforsöër; (H,V,Ø) (æ bar war uforsöër, Da æ forællër Døê* = børnene var uforsørgede, da forældrene døde) *(Hs)*

ufortalt to *ufortal; (H,V,Ø)*

ufortjent to *ufortjænt; (H,V,Ø) (Dænj rues, töws a, war hiel ufortjæn* = den ros, synes jeg, var helt ufortjent) *(V)*

ufortrødent to *ufortrødên; (H,V,Ø) (siel åm moståjjên war stuê, forsåt haj ufortrødên* = selv om modstanden var stor, fortsatte han ufortrødent) *(Ø)*

uforudset to *uforusit; (H,V,Ø)*

uforudsigelig to *uforusigli; (H,V,Ø) (fræmtijjên ær for Deh mjest uforusigli* = fremtiden er for det meste uforudsigelig) *(V,Ø)*

uforvarende bio *uforwåërn; (H,V,Ø) (han kam uforwåërn té åh røeb sæ* = han kom uforvarende til at røbe sig) *(H)*

ufred no *ufréd; (H) ufré; (V,Ø)* (se fred) *(Dær war möj' ufré i famillên* = der var meget ufred i familjen) *(V,Ø)*

ufremkommelig to *ufræmkomli; (H) uframkomlê; (V,Ø) (sompên war uframkomlê* = sumpen var ufremkommelig) *(V,Ø)*

ufri to *ufrij; (H,V,Ø)*

ufrivillig to *ufriwilli; (H,V,Ø) (hon war ufriwilli sjow* = hun var ufrivillig sjov) *(V,Ø)*

ufrugtbar to *ufrowtbar; (H) ufrowtbår; (V,Ø) (Di tånkër Duwwër ét, Di ær ufrowtbar-r* = de tanker duer ikke, de er ufrugtbare) *(H)*

ufuldendt to *ufulæn'; (H) ufulænj'; (V) ufulæj'; (Ø) (æ arbê ær ufulæn'* = arbejdet er ufuldendt) *(Hs)*

ufuldkommen to *ufulkommên; (H,V,Ø) (Deh ær mænsklê åh wæër ufulkommên* = det er menneskeligt at være ufuldkommen) *(H)*

ufuldstændig to *ufulstæDi; (H,V,Ø)*

ufølsom to *ufølsom; (H,V,Ø) (hon töws, han war æn ufølsom træman'* = hun syntes, han var en ufølsom træmand) *(H)*

uføre no *uføër; (H,V,Ø)* (se føre) *(Di war kommê i økonomisk uføër, åh Deh war ék så Gott* = de var kommet i økonomisk uføre, og det var ikke så godt) *(V,Ø)*

uge no *oew, æ o., owwër, æ o.; (Hs) oew, owwên, owwër, -n; (V,Ø)*

ugeblad no *o-êwblåh; (H,V,Ø)* (se blad)

ugedag no *oewDaw'; (H,V,Ø)* (se dag) *(som tijjër Goe Dær klams i æ oewDaew* = somme tider går der klams i ugedagene) *(Hs)*

ugeløn no *oewløn'; (H,V,Ø)* (se løn)

ugennemførlig to (omskr. t.: *ét/ék té åh Gjæmmêlfø-ër/jæmmêlfø-ër* = ikke til at gennemføre) *(H/V,Ø)*

ugennemsigtig to (omskr. t.: *ét/ék té åh sij' iGjæmmêl/ijæmmêl* = ikke til at se igennem) *(H/V,Ø)*

ugennemtænkt to (omskr. t.: *ét/ék tint iGjæmmêl/ ijæmmêl* = ikke tænkt igennem) *(H/V,Ø)*

ugentlig to *owæntli; (H,V,Ø) (Di hål' jæn møêd owæntli* = de holdt et møde ugentligt) *(Hs)*

ugepenge no *oewpæng; (H,V,Ø)* (se penge) *(æ oewpæng får horti bien åh Go poh* = ugepengene får hurtigt ben at gå på) *(Hs)*

ugerning no *uGerning; (H,V,Ø)* (se gerning) (omskrives hellere til f. eks.: *Deh ær ét/ék så Gott, hwa han/hanj/haj hår lawwê* = det er ikke så godt, hvad han har lavet) *(H/V/Ø)*

ugevis bio *oewwies; (H,V,Ø) (Deh tår oewwies åh få lawwê* = det tager ugevis at få lavet) *(H,V,Ø)*

ugidelig to *uGidlê; (H,V,Ø)* (hellere: *Dåwwên) (H,V,Ø) (han ær bodê Dåwwên åh uGidêlê* = han er både doven og ugidelig) *(H)*

ugift to *uGywt*, (flertal er som ental) *(H,V,Ø) (Di flest oh parrên war uGywt* = de fleste af parrene var ugifte) *(V,Ø)*

ugjort to *uGjow'; (H,V,Ø) (Deh Dær ku a ønsk mæ uGjow'* = det dér kunne jeg ønske mig ugjort) *(V,Ø)*

uglad to (omskr. t.: *åh wæër kij oh æ* = være ked af det) *(H,V,Ø)*

ugle n *uwl; (H,V,Ø)*

ugle uo *uwl, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)* (filtre) *(hon war uwlt i hoër* = hun var uglet i håret) *(V,Ø)*

uglegylp no *uwlGolp; (H,V,Ø)* (se gylp)

uglerede no *uwlréê; (H,V,Ø)* (se rede)

ugleset to *uwlsit; (H,V,Ø) (han ær uwlsit i Dæn hær sælskab* = han er ugleset i det her selskab) *(Hs)*

ugræs no *uGræs; (H,V,Ø)* (se græs) *(. . . åh uGræs ær føegê öwwër hæjnê* = . . . og ugræs er føget over hegnet) *(V)* (fra: "Det haver så nyeligen regnet")

ugudelig to *uGudêli; (H) uGudêlê; (V,Ø) (han såe æ som Deh war, at han war uGudêli* = han sagde det, som det var, at han var ugudelig) *(H)*

ugunstig to *uGunsti; (H,V,Ø) (Deh war æ uGunsti tijsponkt åh kom mæ Dæj postaj* = det var et ugunstigt tidspunkt at komme med dén påstand) *(Ø)*

ugyldig to *uGylDi; (H,V,Ø) (billættên té musæé ær uGyl-Di* = billetten til musæet er ugyldig) *(V,Ø)*

uhelbredelig to *uhælbredli; (H) uhælbredlê; (V,Ø) (hon liddër oh æn uhælbredlê sywdom* = hun lider af en uhelbredelig sygdom) *(V,Ø)*

uheld no *uhæl'; (V,Ø)* (se held)

uhindret to *uhinnër; (H,V,Ø) (Dær war uhinnër adGång té kærkên = der var uhindret adgang til kirken) (V,Ø)*

uhjælpelig to *uhjælplê; (H,V,Ø) (bijln séjjër uhjælplê fast* = bilen sidder uhjælpelig fast) *(V,Ø)*

uholdbar to *uhålbar; (H,V,Ø) (æ sitwasjon ær uhålbar* = situationen er uholdbar) *(Hs)*

uhumsk to *uhomsk; (H,V,Ø) (hans hjæm war mågêbéskit åh uhomsk* = hans hjem var møjbeskit og uhumsk) *(H,V,Ø)*

uhygge no *uhyeg; (H) uhyew; (V,Ø)* (se hygge)

uhyggelig to *uhywli; (H) uhywlê; (V,Ø) (hanj løest æn uhywlê Go-næt histårjê for sijn böhn* = han læste en uhyggelig god-nat historie for sine børn) *(V)*

uhyre no *uhyjër, æ u; (Hs) uhyjjër, -r; (V,Ø)*

uhæmmet to *uhæmmê; (H,V,Ø) (han spiest åltijjër uhæmmê, nær han war té bøjl* = han spiste altid uhæmmet, når han var til gilde) *(Hs)* (se bøjl)

uhøjtidelig to *uhøjtidli; (H) uhøjtidlê; (V,Ø) (præjstn war jawn åh uhøjtidlê åh snak mæh* = præsten var jævn og uhøjtidelig at snakke med) *(V,Ø)*

uhørt to *uhöt; (H,V,Ø) (Deh war uhöt i Dæn forsamling* = det var uhørt i den forsamling) *(H)*

uhåndterlig to *uhåntirli; (H) uhåntirlê; (V,Ø) (æ Gryej war stue åh uhåntirli åh mak mæ* = gryden var stor og uhåndterlig at bakse med) *(Hs)*

uimodsagt to *uimådså'; (H) uimåså'; (V,Ø) (arGumæntërn stow uimåså'* = argumenterne stod uimodsagt) *(V,Ø)*

uimodståelig to *uimådståêli; (H) uimåståêlê; (V,Ø) (hon war uimådståêli* = hun var uimodståelig) *(H)*

uimodtagelig to *uimotagli; (H) uimotawlê; (V,Ø)*

uinteresseret to *uintéressiër; (H,V,Ø)*

ujævn to *ujawn; (H,V,Ø) (lyjjên war ujawn i mobijltelefon+n, åh Deh war möj' iritiërn* = lyden var ujævn i mobiltelefonen, og det var meget irriterende) *(V,Ø)*

ukampdygtig to *ukampDøwti; (H,V,Ø) (æ'tër Dæn anstréngêls war a hiel ukampDøwti* = efter den anstrengelse var jeg helt ukampdygtig) *(Hs)*

ukendelig to *ukenli; (H) ukænjli; (V) ukæjli; (Ø)*

ukendskab no *ukænskab; (H) ukénjskab; (V) ukéjskab; (Ø)* (se skab) *(Di Gammêl töws, at Di oeng hår ukænskab té ålténg, mæn Di Gammêl ær no hællê ék åltijjër for kloew* = de gamle synes, at de unge har ukendskab til alting, men de gamle er nu heller ikke altid for kloge) *(V,Ø)*

ukendt to *ukjæn'; (H) ukæjn'; (V) ukæj'; (V,Ø) (Deh war æn öwwërraskên åh ukjæn' tånkêGang* = det var en overraskende og ukendt tankegang) *(Hs)*

uklar to *uklår; (H,V,Ø) (Deh war æn uklår måêd åh forklåër sæ poh* = det var en uklar måde at forklare sig på) *(H)*

uklog to *ukloeg; (H) ukloew; (V,Ø) (jæn ka spekuliër poh, om nøej, som ær ukloew, åssê ær Dom'* = man kan spekulere på, om noget, som er uklogt, også er dumt) *(V,Ø)*

ukristelig to *ukréstli; (H) ukréstlê; (V,Ø) (Deh war æn ukréstlê hajling* = det var en ukristelig handling) *(Ø)*

ukronet to *ukronê; (H,V,Ø) (hanj war bumsërns ukronê kong-g* = han var bumsernes ukronede konge) *(V)*

ukrudt no *ukrut, æ u.; (H) ukrut; (Hn) ukrut, -tê; (V,Ø) (ukrut forGoër ét/ék så læt* = ukrudt forgår ikke så let) *(H/V,Ø)*

ukuelig to *ukuwli; (H) ukuwlê; (V,Ø) (hon war ukuwlê, té trås for åll mohstån'* = hun var ukuelig til trods for al modstand) *(V,Ø)*

ukvindelig to *(hwa ska wi sæêj, Dæn/Dænj/Dæj slãws éwênskabër ær möj' svæër åh utrøk poh wor æjn* = hvad skal vi sige, den slags egenskaber er meget svære at udtrykke på vor egn) *(H/V/Ø)*

ukærlig to *ukærli; (H,V,Ø)*

ulave no *ulaew; (H,V,Ø) (Dær kam ulaew i æ, Deh kye ét for Dæm* = der kom ulave i det, det kørte ikke for dem) *(H)*

uld no *ul', æ u.; (Hs) ul'; (Hn) ul', ullên; (V,Ø) tow, -wên* el. *-wê; (Ø) (Deh ær möj' skrig å lett tow', såe majjên, haj kléppê sijn sow* = der er meget skrigen og lidt uld, sagde manden, han klippede sin so) *(Ø)*

ulden, uldne to *ullên; (H,V,Ø) (haj Gik mæ ullên husër, for haj frös tit om fæddërn* = han gik med uldne hoser, for han frøs tit om fødderne) *(Ø)*

uldgarn no *ulGåê; (H) ulGåen; (V,Ø)* (se garn)

uldjyde no *uljyêd; (H,V,Ø)* (se jyde) *(uljyêdër war han-jêlsmænj, som Gik ronj' åh såel ultöw blanj möj' åjnt* = uldjyder var handelsmænd, som gik rundt og solgte uldtøj bl. meget a.) *(V)*

uldtot no *ultot; (H,V,Ø)* (uldtot)

uldtrøje no *ulytröej; (H,V,Ø)* (se trøje)

uldtæppe no *ultæp'; (H,V,Ø)* (se tæppe)

ulejlige uo (omskr. t. f. eks.: *ét/ék åh forstyër* = ikke at forstyrre) *(H,V,Ø)*

ulejlighed no *ulæjlihéd; (H) ulæjlêhé; (V,Ø)* (se lejlighed) *(wi kommê wal ét té ulæjlihéd, såe wi, Da wi kam poh bésøew?* = vi kommer vel ikke til ulejlighed, sagde vi, da vi kom på besøg?) *(H)*

ulempe no *ulæmp; (H,V,Ø)* (se lempe) *(Deh ær ék nuên stue ulæmp, åh la oljên blyew i Wæjstërhawwê* = det er ikke nogen stor ulæmpe, at lade oljen blive i Vesterhavet) *(V,Ø)*

ulidelig to *ulijlê; (H,V,Ø) (Deh ær ulijlê åh træej i æn hönsluêt* = det er ulideligt at træde i en hønselort) *(V,Ø)*

ulig, ulige to *ulieg; (H,V,Ø)*

uligevægtig to *ulijwægti; (H) ulijwæwti; (V,Ø) (hon war ulijwæwti* = hun var uligevægtig) *(V,Ø)*

ulk n *ulk'; (H,V,Ø)* (en fisk)

ulme uo *ulm, -ër, ulmt, h. ulmt; (H,V,Ø) (ættër hiêbranej ulmër Deh læng-g i ånjërGronên* = efter hedebrande ulmer det længe i undergrunden) *(V)*

ulovlig to *ulowli; (H) ulowlê; (V,Ø)*

ulv no *ulw', æ u, ulw, æ u.; (Hs) ulw; (Hn) ul', ullên, ul-l, ullên; (V,Ø) (fålk hår æ möj' foskælli mæ ul-l, nuen ær ræej, åh nuen ær Glåh for Dæm* = folk har det meget forskelligt med ulve, nogen er rædde, og nogen er glade for dem) *(V,Ø)*

ulveflok no (omskr. t.: *flåk oh ulw-w/ul-l* = flok af ulve) *(H/V,Ø)* (se flok)

ulvefod n *ulwêfued; (H) ulwêfod; (V,Ø)* (plante)

ulvehund no *ulwêhun'; (H) ullêhunj'; (V) ullêhuj; (Ø)* (se hund)

ulveklo no *ulwêklo'; (H) ul'klo'; (V,Ø)* (se klo) *(æn ulwêklo' ær æn klo' poh bagbienên oh nuên hun-n* = en ulveklo er en klo på bagbenene af nogen hunde) *(H)*

ulvetang no *uwltång; (H,V,Ø)* (se tang) (ulvetang bruges til at nappe smågrises ulvetænder)

ulveunge no *ulwêong-ng; (H) ul-long-g; (V,Ø)* (se unge)

ulydig to *ulyDi; (H,V,Ø) (åm ongërn moh wæër ulyDi, Deh kommër an poh, hwa Deh ær åm* = om ungerne må være ulydige, det kommer an på, hvad det er om) *(V,Ø)*

ulykke no *uløk; (H,V,Ø)* (se lykke)

ulykkelig to *uløklê; (H,V,Ø) (Dæn bé'tê war hiel uløklê, hon hae tabt sin ijs* = den lille var helt ulykkelig, hun havde tabt sin is) *(H)*

ulykkesfugl no *uløkkêsfowl; (H,V,Ø) (æn uløkkêsfowl ær æn person, som hiel tijjên kommê té åh laew uløkkër* = en ulykkesfugl er en person, som hele tiden kommer til at lave ulykker) *(V,Ø)* (se fugl)

ulykkessted no *uløkkêssteh; (H,V,Ø)* (se sted)

ulykkestilfælde no *uløkstéfæêl; (H,V,Ø)* (se tilfælde)

ulyst no *ulöst; (H,V,Ø)* (se lyst) *(a hår uløst té æ, næj, a wél æ ét/ék* = jeg har ulyst til det, nej, jeg vil det ikke) *(H/V,Ø)*

ulækker to *ulækkër; (H,V,Ø) (mannê tøsër töws, at snæjl ær klam-m åh ulækkër* = mange tøser synes, at snejle er klamme og ulækre) *(H,V,Ø)*

ulæselig to *uløesli; (H)* (omskr. t.: *ét/ék té åh løes* = ikke til at læse) *(H/V,Ø) (hanjs hånjskröwt ær ék té åh løes* = hans håndskrift er ulæselig) *(V)*

ulæst to *uløest; (H,V,Ø)*

ulønnet to *ulönnê; (H,V,Ø) (Dær blywwër lawwê æn massê Gott arbê, som ær ulønnê* = der bliver lavet en masse godt arbejde, som er ulønnet) *(H,V,Ø)*

uløselig to *uløesli; (H) uløeslê; (V,Ø)* (omskr. t.: *ét/ék té åh løes* = ikke til at løse) *(H/V,Ø)*

uløst to *uløest; (H,V,Ø)* (omskr. t.: *ét/ék løest* = ikke løst *(H/V,Ø)*

umage no *umaeg; (H) umaew; (V,Ø)* (se mage) *(Do ska Gjøe Dæ mie umaeg, sön* = du skal gøre dig mere umage, søn) *(H)*

umage to *umaeg; (H) umaew; (V,Ø) (Deh ær æn umaeg par, hon ær stu, åh han ær bé'tê åh mawwër* = det er et umage par, hun er stor, og han er lille og mager) *(Hs)*

umagelig to *umaegli; (H) umaewlê; (V,Ø) (Deh war Da*

æn umaewlê stuêl, åh så ær æn ék enGång kön = det var da en umagelig stol, og så er den ikke engang køn) *(V,Ø)*

umalet to *umålt; (H,V,Ø)*

umandig to *umanDi; (H,V,Ø)* (omskrives også: *Dær ær ét/ék möj' kåelmennêsk i ham* = der er ikke meget karlfolk i ham) *(H/V,Ø)*

umanerlig to *umanërli; (H) umanérlê; (V,Ø)*

umenneske no *umennêsk; (H) uménjêsk; (V) umé-êsk; (Ø)* (se menneske)

umenneskelig to *uménskli; (H) uméjnskli; (V) umé-êsklê; (Ø) (Deh ær æn sjow tånk, at ménnêskër åssê ka wæër uménskli* = det er en sjov tanke, at mennesker også kan være umenneskelige) *(H)*

umoden to *umåën; (H) umungn; (V,Ø) (utrowlê nok, så ka Gammêl folk Gott wæër umungn* = utroligt nok, så kan gamle folk godt være umodne) *(V,Ø)*

umoderne to *umoDérnê; (H,V,Ø) (hanj töws Gott om åh Go i si Gammêl töw, mæn hanj siër åssê let umoDérnê uw'* = han synes om at gå i sit gamle tøj, men han ser ogaå lidt umoderne ud) *(V)*

umulig to *umu'li; (H,V,Ø)*

umyndig to *umynDi; (H,V,Ø) (bé'tê bar, Do ær umynDi té Do blywwër at'ên* = bitte barn, du er umyndig til du bliver atten) *(Hs)*

umærkelig to *omærkli; (H) omærlê; (V,Ø) (Deh kam let æ'tër let, så Deh war omærkli* = det kom lidt efter lidt, så det var umærkeligt) *(H)*

umættelig to *omætlê; (H,V,Ø) (fowlongërn war omætlê* = fugleungerne var umættelige) *(V,Ø)*

umådeholden to *omåedhållen; (H) omåehållen; (V,Ø)* (omskr. også t. f. eks.: *åh ha swær wé åh hål ijæn* = at have svært ved at holde igen) *(H,V,Ø)*

umådelig to *omåedli; (H) omåêlê; (V,Ø) (haj war omåêlê fie* = han var umådelig fed) *(Ø)*

unaturlig to *onatuwrli; (H) onatuwrlê; (V,Ø) (jæn ska wæër forségti mæh åh fortæêl folk, hwa Dær ær onatuwrli* = man skal være forsigtig med at fortælle folk, hvad der er unaturligt) *(H)*

unavngiven to (omskr. t. f. eks.: *nøej, som ét/ék hår foêj nawn* = noget, der ikke har fået navn) *(H/V,Ø)*

unde (sig) uo *un-n sæ, unnër (sæ), unt (sæ), h. unt (sæ); (H) ånj, -ër, -t , h. -t; (V) åj' (sæ), åjjër (sæ), åjt' (sæ), h. åjt' (sæ); (V,Ø)*

under fo *onnër; (H) ånjër; (V) åjjër; (Ø)*

under no *onnër, æ o.; (Hs) onnër; (Hn) onnër, -ë, -r, -n; (Hn) ånjër, -ë, -r, -n; (V) åjjër, -ë, -r, -n; (Ø)*

underbelyse uo *onnërbélyjst, (H) onjërbélyjst; (V) åjjër-bélyjst; (Ø)* (se lyse) *(Deh war farhæn æn problém mæh onnërbélyjst fotoGrafijër; no åm Daew ær æ næmmër mæh DiGitalapparatër* = det var førhen et problem med underbelyste billeder; nu om dage er det nemmere med digitalapparater) *(Hs)*

underbemande uo *onnërbéman-n; (H) ånjërbémanjêj; (V) åjjërbémaej; (Ø)* (se bemande)

underbetale uo *onnërbétaêl; (H) ånjërbétåel; (V) åjjër-bétåêl; (Ø)* (se betale) *(nuên arbêsGiwwër-r blywwër fréstê té åh ånjërbétåel Djær folk, hwés Di kan kom té æ* = nogen arbejdsgivere bliver fristet til at underbetale de-res folk, hvis de kan komme til det) *(V)*

underbid no *onnërbéd; (H) ånjërbæj; (V) åjjërbæj; (Ø)* (se bid)

underbo no (omskr. t.: *jæn Dær bowwê(r) niênon-nër/niênånjër/niênåjjër* = en, der bor nedenunder) *(H/V/Ø)*

underbud no (omskr. t.: *åh Gi æ bod, som ær lawwër* = at give et bud, som er lavere) *(H/V,Ø)* (se bud)

underbukser no *onnërbowsër; (H) ånjërbowsër; (V) åjjërbowsër; (Ø)* (se bukser) *(no ær æ wé åh wæër tij té Di lång ånjërbowsër* = nu er det ved at være tid til de lange underbukser) *(V)*

underbyde uo *onnërbyêj; (H) ånjërbyêj; (V) åjjërbyêj; (Ø)* (se byde) *(a wé, hwa Deh ska kåst, åh a wél ét læ mæ onnërbyej* = jeg ved, hvad det skal koste, og jeg vil ikke lade mig underbyde) *(H)*

underbygge uo (omskr. t.: *åh forklåër sæ bæjjër* = at forklare sig bedre) *(H,V,Ø)*

underdanig to *onnërDani; (H) ånjërDani; (V) åjjërDani; (Ø) (no åm Daew béhöwwër wi ék énGång åh wæër åjjërDani öwwërfor kroenprænjsên, båër höfli* = nu om dage behøver vi ikke engang at være underdanige over-for kronprinsen, bare høflige) *(V,Ø)*

underdel no *onnërDiêl; (H) ånjërDiêl; (V) åjjërDiêl; (Ø)* (se del)

underdrejet to *onnërDræjjê; (H) ånjërDræjjê; (V) åjjërDræjjê; (Ø) (skibê léwwër åjjërDræjjê té stårmn ær løjê oh* = skibet ligger underdrejet til stormen er løjet af) *(Ø)*

underdrive uo *unnërDryêw; (H) ånjërDryêw; (V) åjjërD-*

ryêw; (V,Ø) (se drive)

underdrivelse no *onnërDrywwêls; (H) ånjërDrywwêls; (V) åjjërDrywwêls; (Ø) (Deh war æn jysk åjjërDrywwêls* = det var en jysk underdrivelse) *(Ø)*

underdyne no *onnërDyjn; (H) ånjërDyjn; (V) åjjërDyjn; (Ø)* (se dyne)

underdæk no *onnërDæk; (H) ånjërDæk; (V) åjjërDæk; (Ø)* (skibsudtryk) (se dæk)

underernæret to *onnërærnæër; (H) ånjërernæër; (V) åjjërærnæër; (Ø)*

underernæring no *onnërærnæring; (H) ånjërërærnæring; (V) åjjërærnæring; (Ø)* (se ernæring)

underforstå uo *onnërforstå; (H) ånjërforstå; (V) åjjërforstå; (Ø)* (se forstå)

underforståelse no *onnërforståêls; (H) ånjërforståêls; (V) åjjërforståêls; (Ø)* (se forståelse)

underfundig to (omskr. t. f. eks.: *åh wæër ét/ék hiel té åh blyew kloeg/kloew poh* = at være ikke helt til at blive klog på) *(H/V,Ø)*

underføring no *onnërføring; (H) ånjërføring; (V) åjjërføring; (Ø)* (se føring)

undergang no *onnërGang; (Hs) onnërGang; (Hn) ånjërGång; (V) åjjërGång; (Ø)* (se gang) *(Ga wist, hwittê Deh blywwër wærdêns onnërGang* = gad vist, hvornår det bliver verdens undergang) *(Hs)*

undergerning no (omskr. t.: *onnër/ånjër/åjjër* = under) *(H/V/Ø) (Deh ær lét oh æ ånjër, at hanj ær löwwên enno* = det er lidt af et under, at han er levende endnu) *(V)*

undergiven to *onnërGiwwên; (H) ånjërGiwwên; (V) åjjërGiwwên; (Ø) (nær jæn høër åm onnërGiwwên, ka æ kon Dræej sæ åm slawër* = når man hører ordet slaver, kan det kun dreje sig om slaver) *(H)*

undergrave uo *onnërGraew; (H) ånjërGraew; (V) åjjërGraew; (Ø)* (se grave)

undergrund no *onnërGron'; (H) ånjërGronj; (V) åjjërGroj'; (Ø)* (se grund) *(Dær ær skej' möj' i Haj Hérrês åjjërGroj sijjên tijjërns mårn* = der er sket meget i Han Herreds undergrund siden tidernes morgen) *(Ø)*

underhandle uo (omskr. t.: *forhannêl; (H) forhanjêl; (V) forhajjêl;* (se handle)

underhandling no (omskr. t.: *forhanling/forhanjling/ forhajling* = forhandling*) (H/V/Ø)* (se handling)

underhold no *onnërhål', æ u.; (Hs) unnërhål'; (Hn) ånjërhål', ånjërhål'; (V) åjjehål', åjjërhållê; (Ø) (æ kommuên bétaêl hans onnërhål'* = kommunen betalte hans underhold) *(Hs)*

underholde uo *onnërhåel, unnërhållër, unnërhål', h. onnërhål'; (H) ånjërhåel, ånjërhållër, ånjërhålt', h. ånjërhålt'; (V) åjjërhåel, -hållër, -hålt, h -hålt; (Ø)*

underholdning no *onnërhålning, æ u.;(Hs) onnërhålning; (Hn) ånjërhålning, -ên; (V) åjjërhålning, -ên; (Ø)*

underhåndsaftale no *onnërhåensawtåel; (H) ånjërhåênsawtåêl; (V) åjjërhånsawtåel; (Ø)* (se tale) *(æn Daw kam Deh fræm, at Di ajjër had lawwê æn onnërhåensawtåel* = en dag kom det frem, at de andre havde lavet en underhåndsaftale) *(H)*

underjordisk to *onnërjorDisk; (H) ånjërjorDisk; (V) åjjërjorDisk; (Ø) (jæn ku sæej, at molwarpên löwwër æ ånjërjorDisk lyw'* = man kunne sige, at muldvarpen lever et underjordisk liv) *(V)*

underkant no *onnërkant; (H) ånjërkånt; (V) åjjërkånt; (Ø)* (se kant)

underkjole no *onnërkjowl; (H) åjjërkjowl; Ø)* (ældre udgaver i strik eller hækling: *særk* = særk) *(H,V,Ø)* (se kjole)

underklasse no *onnërklas-s; (H) ånjërklas-s; (V) åjjërklas-s; (Ø)* (se klasse) *(Dær blöw ék snakkê så möj' om öwwër- åh ånjërklassër hæër wé wos* = der blev ikke snakket så meget om over- og underklasser her hos os) *(V)*

underkop no *onnërkåp'; (H) ånjërkåp; (V) åjjërkåp; (Ø)* (se kop) *(i Gammel Daew Drak kwéjfålk kaffê oh åjjërkåppên, hwés Dæj war fo warm* = i gamle dage drak kvinder kaffe af underkoppen, hvis den var for varm) *(Ø)*

underkrop no *onnërkrop; (H) ånjërkrop; (V) åjjërkrop; (Ø)* (se krop) *(haj blöw lammê i åjjërkroppên, Da haj fal nier* = han blev lammet i underkroppen, da han faldt ned) *(Ø)*

underkue uo *onnërkuêw, -r, -d, h. -d; (H) ånjërkuew, -ër, -ê, h. -ê; (V) åjjërkuêw, -r, åjjërkuwê, h. åjjërkuwê; (Ø) (siel åm majjên wa stræng', læt hon sæ ék åjjërkuêw* = selv om manden var streng, lod hun sig ikke underkue) *(Ø)*

underkuet to *onnërkuwê; (H) ånjërkuêw; (V) åjjekuwê; (Ø)*

underkæbe no *onnërkjæeb; (H) ånjërkæêb; (V) åjjërkæeb; (Ø)* (se kæbe) *(han war æn stue manfolk mæh æn krafti onnërkjæeb* = han var et stort mandfolk, med en kraftig underkæbe) *(H)*

underkøje no *onnërkøej; (H) ånjërkøej; (V) åjjërkøej; (Ø)* (se køje) *(wor bar töws, Deh ær bæjjër åh soew i æ*

öwwërkøej æn i æ onnërkøej = vore børn synes, det er bedre at sove i overkøjen end i underkøjen) *(Hs)*

underlag no *onnërlaw; (H) ånjërlaw; (V) åjjërlaw; (Ø)* (se lag) *(a ska ha nöej åjjërlaw åh skryew poh* = jeg skal have noget underlag at skrive på) *(Ø)*

underlagen no *onnërlãgn; (H) ånjërlawn; (V) åjjërlawn; (Ø)* (se lagen)

underlegen to *onnërlégn; (H) ånjërléwwên; (V) åjjërléwwên; (Ø) (haj følër sæ nøej åjjërléwwên, åh Deh war ék råër* = han følte sig underlegen, og det var ikke rart) *(Ø)*

underlig to *on-nli; (H) ånjlê; (V) åjjërli; (Ø) (han ær æn on-nli jæn'* = han er en underlig en) *(H)*

underliv no *onnërlyw; (H) ånjërlyw; (V) åjjërlyw; (Ø)* (se liv)

underlægge uo *onnërléêg; (H) ånjërléêw; (V) åjjërléêw; (Ø)* (se lægge) *(lånt om læêng hår nuên insit', at wi ék ska ånjërléêw wos hielê natuwërn* = langt om længe har nogen indset, at vi ikke skal underlægge os hele naturen) *(V)*

underlødig to *onnërløDi; (H) ånjërløDi; (V) åjjërløDi; (Ø) (mi muër war hiel sékkër poh, at åll tæjnsériër war åjjërløDi* = min mor var helt sikker på, at alle tegneserier var underlødige) *(Ø)*

undermund no *onnërmon'; (H) ånjërmonj'; (V) åjjërmoj'; (Ø)* (se mund) *(Dær ær fliër æn tårskên, som hår æn stue onnërmonj'* = der er flere end torsken, som har en stor undermund) *(V)*

undermåler no *onnërmohlër; (H) ånjërmohlër; (V) åjjërmohlër; (Ø)* (se måler) *(Do ær æn béttê ånjërmohlër* = du er en lille undermåler) *(V)*

underneden bio (omskr. t.: *næjjênonnër; (H) næjjênånjër; (V) næjjênåjjër; (Ø)* = nedenunder)

underordne uo *onnërorn; (H) åjjërorn; (Ø)* (se ordne) *(Do ska onnërorn Dæ æ'tër æ réglër, ja Do ska* = du skal underordne dig under reglerne, ja, du skal) *(Hs)*

underretning no *onnëræ'tning; (Hs) ånjërrætning; (V) åjjërrætning; (Ø)* (se retning) *(wi fik åjjërrætning met' poh nættên* = vi fik underretning midt på natten) *(Ø)*

underrette uo *onnërræ't; (Hs) ånjërræt; (V) åjjëræt; (Ø)* (se rette)

underskift no *onnërskröwt; (H) ånjërskröwt; (V) åjjërskröwt; (Ø)* (se skrift)

underskole no *onnërskuêl; (H) ånjërskuêl; (V) åjjërskuel; (Ø)* (se skole) *(æ onnërskuêl Goër fræh föest té sywwên klas-s* = underskolen går fra første til syvende klasse) *(Hs)*

underskov no *onnërskow; (H) ånjërskow; (V) åjjërskow; (Ø)* (se skov)

underskrive uo *onnërskryêw; (H) ånjërskryêw; (V) åjjërskryew; (Ø)* (se skrive)

underskud no *onnërskåd; (H) ånjërskod; (V) åjjërskåd; (Ø)* (se skud) *(Deh ka ét blyêw wé åh Go mæ onnërskåd oër æ'tër oër* = det kan ikke blive ved med underskud år efter år) *(Hs)*

underskøn to (omskr. t.: *pæên* = pæn) *(H,V,Ø) (hon ær pæên, ja, hon ær ænDa möj' pæên* = hun er pæn, ja, hun er endda meget pæn) *(H,V,Ø)*

underskål no *onnërskoêl; (H) ånjërskoêl; (V) åjjërskoêl; (Ø)* (se skål) *(potplånjtërn trængër té nyej ånjërskoêl* = potteplanterne trænger til nye underskåle) *(V)*

underslæb no *onnërslæêb; (H) ånjërslæêb; (V) åjjërslæêb; (Ø)* (se slæb) *(onnërslæêb bétyjjër åh ta pæêng fræh folk, hwés pæêng jæn hår råDihéd öwwër* = underslæb betyder at tage penge fra folk, hvis penge man har rådighed over) *(H)*

underst to (omskr. t.: *næjjêst* = nederst) *(H,V,Ø) (a følër, at mijn sãg åltijjër léwwër næjjêst i stakkên* = jeg føler, at min sag altid ligger nederst i stakkên) *(Ø)*

understel no *onnërstél'; (H) ånjërstæl'; (V) åjjërstæl'; (Ø)* (se stel) *(Deh ær kon Di smoh flywwër-r, som ék ka træk ånjërstéllê op* = det er kun de små flyvere, som ikke kan trække understellet op) *(V)*

understrege uo *onnërstréêg; (H) ånjërstréêg; (V) åjjërstréêg; (Ø)* (se strege) *(i Gammêl tij' onnërstréêgê folk Di wégti partiër, som Di sku hoew i æ bøgër* = i gammel tid understregede folk de vigtige partier, som de skulle huske i bøgerne) *(Hs)*

understregning no *onnërstrégning, æ o., -ên, æ -ên; (Hs) onnërstrégning; (Hn) ånjërstrégning; (V) åjjërstrégning; (Ø)*

understryge uo *onnërstryêg; (H) ånjërstryj; (V) åjjërstryj; (Ø)* (se stryge) *(tãgstiên ska ånjërstryjês* = tagsten skal understryges) *(V)*

understrøm no *onnërström'; (H) ånjërström; (V) åjjërström'; (Ø)* (se strøm) *(onnërström' ka wæër fårli, nær jæn ær uw åh swöm-m* = understrøm kan være farlig, når man er ude at svømme) *(H)*

understyret to *onnërstyjër-r; (H) ånjërstyjër-r; (V) åjjërstyjër-r; (Ø) (bijlër ska wæër åjjërstyjër-r, så ka Di næmlê*

ræt oph ættër swingên = biler skal være understyret, så kan de nemlig rette op efter svingene) *(Ø)*

understøtning no *onnërstötning; (H) ånjërstøtning; (V) åjjërstøtning; (Ø)*

understøtte uo *onnërstö't; (H) ånjërstøt; (V) åjjërstøt; (Ø)* (se støtte)

understøttelse no *onnërstö'têls; (Hs) ånjërstøttêls; (V) åjjërstøttêls; (Ø) (onnërstö'têls ær alménli mannê stéhër i æ samfun'* = understøttelse er almindelig mange steder i samfundet) *(Hs)*

understå (sig) uo (omskr. t. f. eks.: *Do ka lij pröêw poh æ, så ka Do wint Dæ* = du kan lige prøve på det, så kan du vente dig) *(H,V,Ø)*

undersøge uo *onnërsøeg, -ër, -t, h. -t; (H) ånjërsøeg, -ër, -t, h. -t; (V) åjjesøeg, -ër; -t, h. -t; (Øm) åjjërsøew, -ër, -t, h. -t; (Øø)*

undersøgelse no *onnërsøgêls, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) onnërsøgêls, -n, -ër, -ërn; (Hn) ånjërsøgêls, -n, -ër, -ërn; (V) åjjërsøgêls, -n, -ër, -ërn; (Øm) åjjërsøwêls, -n, -ër, -ërn; (Øø) (poltijjê béGøj ånjërsøgêlsër i sågên* = politiet begyndte undersøgelser i sagen) *(V)*

undersøisk to *onnërsøisk; (H) ånjërsøisk; (V) åjjërsøisk; (Ø)*

undersåtter no *onnërsåttër; (H) ånjërsåttër; (V) åjjërsåttër; (Ø) (wi ær ål-l Dronning Margrethês åjjërsåttër, mæn ék ål-l lij trofast* = vi er alle Dronning Margrethes undersåttër, men ikke alle lige trofaste) *(V,Ø)*

undertal no *onnërtal; (H) ånjërtal; (V) åjjërtal; (Ø)* (se tal) *(Napoléons tråppër war tit i onnërtal, mæn Di wån' illiGott for Deh mjest* = Napoleons tropper var tit i undertal, men de vandt for det meste allligevel) *(H)*

undertand no *onnërtæn'; (H) ånjërtænj; (V) åjjërtæj'; (Ø)* (se tand) *(Do hår skjæew onnërtænnê* = du har skæve undertænder) *(H)*

undertegne uo (omskr. t. f. eks.: *skryw onnër/ånjër/åjjër* = skrive under) *(H/V/Ø)*

undertiden bio (omskr. t.: *somtijjër* = sommetider) *(H,V,Ø)*

undertone no *onnërtoên; (H) ånjërtoên; (V) åjjërtoên; (Ø)* (se tone) *(Dær war æn ironisk onnërtoên i, hwa Dær blöw såê* = der var en ironisk undertone i, hvad der blev sagt) *(H)*

undertryk no *onnërtrøk'; (H) ånjërtrøk; (V) åjjërtrøk; (Ø)* (se tryk)

undertrykke uo *onnërtrøk; (H) ånjërtrøk; (V) åjjêtrøk; (Ø)* (se trykke) *(i mannê lan-n blywwër folk onnërtrøkkê* = i mange lande bliver folk undertrykket) *(Hn)*

undertrøje no *onnërtrøej, makkotrøej; (H) ånjërtrøej; (V) åjjërtrøej* el. *makkotrøej* el. *makkêtrøej; (Ø)* (se trøje)

undertråd no *onnërtrowwê; (H) ånjërtroh; (V) åjjërtroh; (Ø)* (se tråd) *(syjmaskijnên hår öwwër- åh åjjërtroh* = symaskinen har over- og undertråd) *(Ø)*

undertøj no *onnërtöw* el. *onnërklæjjê; (H) ånjërtöw; (V) åjjërtöw; (Ø)* (se tøj)

underudviklet to *onnëruwwéklê; (H) ånjëruwwéklê; (V) åjjëruwwéklê; (Ø)*

undervandsbåd no *onnërwånsbo-êd; (H) ånjërwånjs-boêd; (V) åjjërwåjssboêd; (Ø)* (se båd)

undervejs bio (omskr. t.: *poh wæj* = på vej) *(H,V,Ø)*

undervise uo *onnërwies, -ër, -t, h. -t; (H) onjërwies, -ër, -t, h. -t; (V) åjjërwi-is, åjjërwi-isër, åjjërwi-ist, h. åjjërwist; (Ø)*

underviser no (omskr. t.: *læër* = lærer) *(H,V,Ø)* (se lærer)

undervisning no *onnërwisning; (H) ånjërwisning; (V) åjjërwisning; (Ø)* (se visning)

undervisningspligt no *onnërwiesningplégt; (H) ånjër-wiesningspléwt; (V) åjjërwiesningsplégt; (Øm) åjjërwies-ningspléwt; (Øø)* (se pligt) *(i Danmark hår wi ånjërwies-ningspléwt* = i Danmark har vi undervisningspligt) *(V)*

undervurdere uo *onnërwurDiër; (H) ånjërwurDiër; (V) åjjërwurDiër; (Ø)* (se vurdere)

undervægt no *onnërwægt (H) ånjërwægt; (V) åjjërwægt; (Ø)* (se vægt)

undervægtig to *onnërwægti; (H) ånjërwægti; (V) åjjërwægti; (Ø) (Griesên war ånjërwæwti* = grisene var undervægtige) *(V)*

underværk no *onnërwærk; (H) ånjërwærk; (V) åjjërwærk; (Ø)* (se værk) *(Deh ær æ ræên onnërwærk, Di hår lawwê* = det er et rent underværk, de har lavet) *(H)*

undgå uo u*nGoh; (H) unjGoh; (V) ujGoh; (Ø)* (se gå) *(Deh ær ék té åh ujGoh* = det er ikke til at undgå) *(Ø)*

undlade uo (omskr. t.: *læ wæër* = *(H,V,Ø)* (se lade)

undre (sig) uo *onnër (sæ); (H) ånjër sæ; (V) åjjër (sæ) (Ø)*

undseelig to *unsé'li; (H) ujsijlê; (V,Ø) fræ-æworn; (H,V,Ø)*

(genert)

undseelighed no *fræwornhéd, -ên; (H) (innen han war sluppên oh mæ hans fræ-æwornhed, war hon smut'* = inden han var sluppet af med sin undseelighed, var hun smuttet) *(H)*

undskylde uo *unskyêl, unskyllër, unskylt, h. unskylt; (H) unjskyêl, unjskylllër, unjskylt, h. unskylt; (V) ujskyêl, ujskyllër, ujskylt, h. ujskylt; (Ø)*

undskyldning no *unskylléng, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) unskylléng; (Hn) unjskylnéng, -ên, -ër, -ërn; (V) ujskylléng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (ujskylléngër hår wi nåk oh* = undskyllninger har vi nok af) *(Ø)*

undslippe uo (omskr. t.: *slæp frij* = slippe fri) *(H,V,Ø)*

undslå uo (se slå) *unsloh, unslor, unslo, h. unslåên; (H) unjsloh, unjslor, unjslow, h. unjslåê; (V) ujsloh, ujslor, ujslow, h. ujslåê; (Ø)* el. *unsloh; (Ø) (Di unslor sæ Djær plégtër* = de undslår sig deres pligter) *(H)*

undsætning no *unsætning, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) unsætning; (Hn) unjsætning, -ên, -ër, -ërn; (V) ujsætning, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (unjsætningên oh skibsbésætningên Gik Gott* = undsætningen af skibs besætningên gik godt) *(V)*

undsætte uo (omskr. t. f. eks.: *ræj/ré-ê* = redde) *(H,V,Øm/Øø) (Di ré-ê ham ilaj'* = de reddede ham i land) *(Øø)*

undtagelse no *untagêls, æ u., -ër, æ u.; (Hs) untagêls; (Hn) ujtagêls, -ên, -ër, -ërn; (Øm) unjtawwêls, -n, -ër, -ërn; (V) ujtawwêls, -n, -ër, -ërn; (Øø)*

undtagen fo *untaên; (H) unjtawwên; (V) ujtawwên; (Ø) (Deh Gik Gott for Dæm åll, ujtawwên mæh* = det gik godt for dem alle, undtagen mig) *(Ø)*

undvige uo (1. omskr. t. f. eks.: *kyër uddênom'* = køre udenom) *(H,V,Ø)* (2. *slép frij'* = slippe fri) *(H,V,Ø) (Deh løkkês fångên åh slép frij, Da politijjê så Dæ-najjen wæj'* = det lykkedes fangen at undvige, da politiet så den anden vej) *(V,Øm)*

undvære uo *unwæër, unwæër, unwæër, h. unwæt; (H) unjwæër, unjwæër, unjwæër, h. unjwæt; (V) ujwæër, ujwæër, ujwæër, h. ujwæt; (Ø)*

ung, unge, yngre, yngst to *ong', oeng, øngër, øngst; (H) ong', oeng, ongër-r, ongst; (V,Ø) (Di oeng ær åsse mæh té fæjstên* = de unge er også med til festen) *(V,Ø) (haj war Dæj ongst* = han var den yngste) *(Ø)*

ungdom no *ongDom, æ o.; (H) ongDom; (Hn) ongDom, -mên; (V,Ø)*

ungdommelig to *ongDomli; (H) ongDomlê; (V,Ø) (Do siër ongDomli uw', siel om Do ær Gammêl* = du ser ungdommelig ud, selv om du er gammel) *(H,V,Ø)*

ungdomshjem no *ongDomshjæm'; (H,V,Ø)* (se hjem)

ungdomsskole no *ongDomsskuêl; (H,V,Ø)* (se skole)

ungdomssløvsind no *ongDomsslöwsin'; (H) ongDomsslöwsænj; (V) ongDomsslöwsæj; (Ø)* (se sind) *(ongDomsslöwsin' ær en form for skizofréni, Dær béGønnër hos oeng mænnêskër* = ungdomssløvsind er en form for skizofreni, der begynder hos unge mennesker) *(H)*

unge no *oeng, æ o., -ër, æ -ër; (Hs) oeng; (Hn) oeng, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (dyreunge)

ungersvend no *ongërswæn'; (H,V,Ø)* (se svend)

ungkarl no *ongkåêl; (H,V,Ø)* (se karl) *(ongkåêln spéllê möj' op té piwwërn* = ungkarlene spillede meget op til pigerne) *(Ø)*

ungskue no *ongskuew; (H,V,Ø)* (se skue) *(oengskuwwê præsêntiër ong Dyjjër, mjæst kreatuwwër-r åh hæjest* = ungskuet præsenterer unge dyr, mest kreaturer og heste) *(V,Ø)*

uniform no *uniform, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) uniform; (Hn) uniform, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

unormal to *unormal'; (H,V,Ø) (jæn ku fonDiër poh, om Deh ær bæjjër åh wæër normal æn unormal* = man kunne fundere på, om det er bedre at være normal end unormal) *(H,V,Ø)*

unyttig to *unøttê; (H,V) unøtti; (Ø)* (kan også omskr. t. f. eks.: *Deh ær ék nøej nøtt té* = det er (der) ikke nogen nytte til) *(V)*

unægtelig bio *unægtli; (H) unægtlê; (V,Ø)*

unævnelig to *unæwnli; (H) unæwnlê; (V,Ø) (sjow nok ka Deh wæër hiel almenlê téng, som ka wæër unæwnlê* = sjow nok kan det være helt almindelige ting, som kan være unævnelige) *(H,V,Ø)*

unødig to *unøDi; (H,V,Ø)*

unødvendig to *unøwænDi; (H,V,Ø) (Deh ær unøwænDi åh spies miër æn té jæn ær mæt* = det er unødvendigt at spise mere end til man er mæt) *(H,V,Ø)*

unøjagtig to *unøwawti; (H) unøawti; (V,Øø) unøjagti; (Øm)*

unåde no *unåed; (H,V,Ø)* (se nåde) *(Dær sku ét möj' té for åh fal-l i unåed wé hénnê* = der skulle ikke meget til for at komme i unåde hos hende) *(H)*

uomgængelig to *uomGængli; (H) uomGænglê; (V,Ø) (Deh hae wot næmmër, hwés hon ék hae wot så uomGænglê* = det havde været nemmere, hvis hun ikke havde været så uomgængelig) *(Ø)*

uomstødelig to (omskr. t.: *ét/ék té åh laew om poh* = ikke til at lave om på) *(H/V,Ø)*

uopdragen to *uopDragên; (H,Øm) uopDrawn; (V) uopDrawn; (Øø)*

uopdyrket to *uåpDyrkê; (H,V,Ø) (nuen oh markërn på Goërn war uåpDyrkê* = nogen af markerne på gården var uopdyrkede) *(V,Ø)*

uopklaret to (omskr. t.: *ét/ék åh wæër opklåër* = ikke at være opklaret = ikke at være opklaret) *(H/V,Ø)*

uoplagt to *uoplå; (H,V,Ø) (a war uoplå té sjow Dæj Daw* = jeg var uoplagt til sjov den dag) *(V,Ø)*

uoplyst to *uoplyjst; (H,V,Ø)*

uopløselig to *uopløsli; (H) uopløslê; (V,Ø) (nuen sålt ær uopløsli* = nogle salte er uopløselige) *(H)*

uopmærksom to *uopmærksom; (H,V,Ø) (Drængên war uopmærksom* = drengen var uopmærksom) *(V,Ø)*

uopnåelig to *uopnåêli; (H) uopnåêlê; (V,Ø) (mannê téng i lywwê ær uopnåêlê* = mange ting i livet er uopnåelige) *(V,Ø)*

uopsigelig to (omskr. t.: *Deh ær ét/ék té åh sæ-êj op* = det er ikke til at sige op) *(H/V,Ø)*

uopslidelig to *uopslidli; (H) uopslijlê; (V,Ø) (haj hae æn lång ræk oh uopslijlê histårjër* = han havde en lang række af uopslidelige historier) *(Ø)*

uopsættelig to (omskr. t.: *Deh ær nøej, Dær ét/ék ka wint* = det er noget, der ikke kan vente) *(H/V,Ø)*

uorden no *uorDên; (H,V,Ø)* (se orden) (kan også omskr. t.: f. eks. *rodêrij, rodêrije* = roderi) *(H,V,Ø)*

uordentlig to (omskr. t.: *slowni) (H,V,Ø)* (at være uordentlig, sjusket) (*han æ æn warre slowni* = han er en værre sjuske) *(H,V,Ø)*

uordentlighed no (omskr. t.: *boffêlwærk) (H,V,Ø) punkêlwærk; (Ø) (åjjërtrøjên war ék stäbbê ni i bowsërn, så Deh liwnt nøej punkêlwærk/boffêlwærk* = undertrøjen var ikke stoppet ned i bukserne, så det lignede noget rod) *(Ø)*

uoverkommelig to *uöwwërkomli; (H) uöwwërkomlê; (V,Ø) (Di Gammêl töws, at Dæn stue huws war uöwwërkomli* = de gamle syntes, at det store hus var uoverkommeligt) *(H)*

uoverlagt to *uöwwërlå; (H,V,Ø)*

uoverskuelig to *uöwwërskuwli; (H) uöwwërskuwlê; (V,Ø) (a kam té åh ta mæ nøej poh, som ær hiel uöwwërskuwli* = jeg kom til at tage mig noget på, som er helt uoverskueligt) *(H)*

uoverstigelig to *uöwwërstiglê; (H) uöwwërstiwlê; (V,Ø) (Deh blywwër for möj' for mæ, Dæj opGaew ær uöwwërstiwlê* = det bliver for meget for mig, den opgave er uoverstigelig) *(V,Ø)*

uoversættelig to *uöwwërsætlê; (H,V,Ø) (Dær ær möj', som ær uöwwërsætlê fråh moêl, som ær lånt fråh Dansk* = der er meget, som er uoversætteligt fra mål, som er langt fra dansk) *(V,Ø)*

uovertruffen to *uöwwërtroffên; (H,V,Ø) (hennês æbêlkaeg ær uöwwërtroffên* = hendes æblekage er uovertruffen) *(H)*

uovervejet to *uöwwërwæjjê; (H,V,Ø) (hon kommër tit té åh sæej nøej uöwwërwæjjê* = hun kommer tit til at sige noget uovervejet) *(H,V,Ø)*

uovervindelig to (omskr. t.: *Di ær et té åh win öwwër* = de er ikke til at vinde over) *(H)*

upartisk to *upartijsk; (H,V,Ø)*

upasselig to *upaslê; (H,V,Ø) (hon følt sæ upaslê, åh måt hæn åh lé-êg* = hun følte sig upasselig, og måtte hen og ligge) *(H)*

upassende to *upassên; (H,V,Ø) (Di töws, Deh ær upassên åh snak om* = de synes, det er upassende at snakke om) *(H,V,Ø)*

uplejet to *baes; (H,V,Ø) (haj så baes uw, haj war båe ubarbiër å mogêbéskit* = han så uplejet ud, han var både ubarberet og møjbeskidt) *(Ø)*

uplettet to *uplættê; (H,V,Ø) (haj hae æn uplættê strafattæst* = han havde en uplettet straffeattest) *(Ø)*

upolitisk to *upolitisk; (H,V,Ø) (æ awis sæjjër, at Dæn ær upolitisk* = avisen siger, at den er upolitisk) *(Hs)*

upraktisk to *upraktisk; (H,V,Ø)*

uprøvet to *upröwwê; (H,V,Ø) (hanj war upröwwê poh DånjsGollê* = han var uprøvet på dansegulvet) *(V)*

upåagtet to *upohagtê; (H,Øm) upohawtê; (V,Øø)*

upåklagelig to *upohklagli; (H) upohklawlê; (V,Ø) (Deh ær upohklawlê arbê, haj lawwër* = det er upåklageligt arbej-

de, han laver*) (Ø)*

upåklædt to *upohklæj; (H,V,Ø)*

upåkrævet to *upohkræwwê; (H,V,Ø)*

upålidelig to *upohlidli; (H) upohlilê; (V,Ø) (hujjên war upohlilê* = hunden var upålidelig) *(Ø)*

upåtalt to *upotåêl; (H,V,Ø) (Deh stow upotåêl hæn = det stod upåtalt hen) (H,V,Ø)*

upåvirkelig to (omskr. t.: *ét/ék té åh pohwirk* = ikke til at påvirke) *(H/V,Ø)*

upåvirket to *upåwirkê; (H,V,Ø) (hanj såt poh ankla-ewbænkên åh wirkê hiel upåwirkê* = han sad på anklage-bænken og virkede helt upåvirket) *(V)*

ur no *uwwër, æ u., uwwër-r, æ uwwër-r; (Hs) uër* el. *uwwër, uwwër, uwwër-r, uwwërn; (V,Ø)*

urafstemning no *uwwërawstæmning; (H,V,Ø)* (se stem-ning)

uransagelig to (omskr. t. f. eks.: *ét/ék té åh fin/fénj/féj uw oh* = ikke til at finde ud af) *(H/V/Ø)*

urede no *urédê; (H) uréê; (V,Ø)* (se rede) *(huwsê kom i uréê, Da hon flöttê éj'* = huset kom i urede, da hun flyttede ind) *(V,Ø)*

uredelig to *uredêli; (H) uréêlê; (V,Ø)*

uredt to *uré'; (H,V,Ø) (sængên stow åltijjër uré'* = sengen stod altid uredt) *(V,Ø)*

uregelmæssig to *urégêlmæssi; (H,Øm) uréwwêlmæssi; (V,Øø)*

uregerlig to *uréGérli* el. *balstyrisk; (H,V,Ø)* (anvendes både om heste, kreaturer og folk) *(hon war hiel uréGérli, åh hanj aent ek, hwa haj sku Grieb téh* = hun var helt uregerlig, og han anede ikke, hvad han skulle gribe til) *(V)*

uren to *uræên; (H,V,Ø) (Gries ær uræên for Dæj mosaisk og Dæj islamisk trow'* = grise er urene for den mosaiske og den islamiske tro) *(Ø)*

urenlig to *urénlê; (H,V,Ø)*

uret no *oræt; (H,V,Ø)* (bøjes ej, se ret) *(for æn Gångs skyl' hae a oræt* = for en gangs skyld havde jeg uret) *(V,Ø)*

urfugl n *urfowl; (H,V,Ø)*

urimelig to *urémle; (H,V,Ø) (hanj/haj ær hiel uremlê* = han er helt urimeig) *(Ø)*

urmager no *uwwërmagër; (H,Øm) uwwërmawwër* el. *uërmawwër; (V,Øø)*

urmenneske no *urmænnêsk; (H) urmænjêsk; (V) ur-mæjjêsk; (Ø)* (se menneske) *(Dær ær ék fojjê ræstër oh urmæjjêskër i Danmark, ijstijjërn hår fjærnê, hwa Dær hår wæt* = der er ikke fundet rester af urmennesker i Dan-mark, istiderne har fjernet, hvad der har været) *(Ø)*

urne no *urn, æ u., -ër, æ -ër; (Hs) urn; (Hn) urn, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

uro no *urow, æ u; (Hs) urow', urowwên; (V,Ø)*

urokkelig to *uroklê; (H,V,Ø) (hon war uroklê i sijn öwwër-béwijsning* = hun var urokkelig i sin overbevisning) *(H,V,Ø)*

urolig to *urollê; (V,Ø) (wé-ër ær möj' urollê* = vejret er meget uroligt) *(V,Ø)*

urovarsel no (omskr. t.: *wårsêl om urow* = varsel om uro) *(H,V,Ø)* (se varsel)

urskive no *uwwërskyew; (H,V,Ø)* (se skive)

urskov no *urskow; (H,V,Ø)* (se skov)

urt no (i stedet bruges: *plånt/plånjt/plåjt* = plante) *(H/V/Ø) öwt, -n, -ër, -ërn; (Ø)*

urtehave no *öwthaêw; (H,V,Ø)* (se have)

urtekræmmer no *öwtkræmmër; (H,V,Ø)* (se kræmmer)

urtepotte no *öwtpot'; (H,V,Ø)* (se potte)

urtesuppe no *öwtsop'; (H,V,Ø)* (se suppe)

urværk no *uwwërwærk; (H,V,Ø)* (se værk)

uryddelig to *urydli; (H) uryjlê; (V,Ø) (huwsê war boed moegê åh uryjlê* = huset var både snavset og uryddeligt) *(V,Ø)*

urørt to *urør; (H,V,Ø) (Dæn norsk öllêbrøh stow urør æ'tër ham, Dæn war ét té åh ied* = den norske øllebrød stod urørt efter ham, den var ikke til at spise) *(Hs)*

uråd no *uråd; (H) uråê; (V,Ø) (Di ant uråê, så Deh war mæ åh kom wæk* = de anede uråd, så det var med at komme væk) *(V,Ø)*

usagt to *uså-ê; (H,V,Ø) (möj' war uså-ê, forDeh Dær war möj', folk ék ku snak om* = meget var usagt, fordi der var meget, folk ikke kunne snakke om) *(V,Ø)*

usaltet to *usåltê; (H,V,Ø)*

usammensat to (omskr. t.: *ét/ék åh wæër såt sammêl* = ikke at være sat sammen) *(H/V,Ø)*

usand/usandt to *usan'; (H) usanj'; (V) usaj'; (Ø) (Deh ær usanj', hwa Do sæjjër* = det er usandt, hvad du siger) *(V)*

usandfærdig to (man bruger i stedet: usand/usandt)

usandhed no *usanhéd; (H) usanjhé; (V) usajhé; (Ø) (jæn ka spekuliër poh, hwa Dær ær forskællên poh löwn åh usajhé?* = man kan spekulere poh, hvad der er forskellen på løgn og usandhed?) *(Ø)*

usandsynlig to *usansynlê; (H) usanjsynlê; (V) usajsynlê; (Ø)*

uset to *usit; (H,V,Ø)*

usigelig to *usiegli; (H) usieglê; (V,Ø) (Deh blöw a usiegli Glåh öwwër* = det blev jeg usigelig glad over) *(H)*

usikker to *usékkër; (H,V,Ø) (jæn ka tit wæër usékkër poh, hwa Dær ær Deh bæjêst åh Gjör* = man kan tit være usikker poh, hvad der er det bedste at gøre) *(H)*

uskadelig to *uskaêdli; (H) uskaêdlê; (V,Ø)*

uskadt to (omskr. t.: *ét/ék åh wæër skåê* = ikke at være skadet) *(H/V,Ø)*

uskik no *uskik, æ u.; (Hs) uskik; (Hn) uskék, -kên; (V,Ø)* (se skik)

uskreven to *uskrøwwên; (H,V,Ø) (Dær finnês mannê uskrøwwên loew* = der findes mange uskrevne love) *(H)*

uskyldig to *uskylDi; (H,V,Ø) (siel om haj hae lawwê slæm-m téng, så så-ê haj, at haj war uskylDi* = selv om han havde lavet slemme ting, så sagde han, at han er uskyldig) *(Ø)*

uskøn to (omskr. t.: *et/ek åh wæër pæên* = ikke at være pæn) *(H/V,Ø)*

usling no (omskr. t. f. eks.: *åh wæër æn skit kåêl* = at være en skidt karl) *(H,V,Ø)*

usoigneret to *bussewårn; (Ø)* (en uplejet mand, skægget, snavset og uredt)

uspiselig to *uspijslê* el. *ét/ék té åh spijs; (H/V,Ø)* (se spise)

ussel to *ussêl; (H,V,Ø) (Deh war æn ussêl bétte smoel* = det var en lillebitte smule) *(H,V,Ø) (Di löwwë ussêl* = de levede usselt) *(H,V,Ø)*

ustadig to *ustaDi; (H,V,Ø) (wi hår ustaDi wæjlê, mæn Deh ær éngêntèng i forhål té, hwa Di hår poh Færøërn* = vi har ustadigt vejr, men det er ingenting i forhold til, havd de har på Færøerne) *(H)*

ustandselig bio *ustajslê; (Ø) (hon snakkër ustajslê* = hun snakker ustandselig) (Ø)

ustemt to *ustæm; (H,V,Ø) (han spéllê poh æn ustæm' klaviër* = han spillede på et ustemt klaver) *(H)*

ustraffet to *ustraffê; (H,V,Ø) (poh nuên arbêsplassër ska folk kom-m mæh ærklæréng fråh poltijjê poh, at Di ær ustraffê* = på nogen arbejdspladser skal folk komme med erklæring fra politiet på, at de er ustraffet) *(V,Ø)*

ustyrlig to *ustyrli; (H) ustyrlê; (V,Ø) bal'styj-ri ;(Ø) (ongërn war hiel ustyrlê* = ungerne var helt ustyrlige) *(V,Ø)*

usund to *usun'; (H) usunj'; (V) usuj'; (Ø) (hanj/haj så usunj'/usuj' åh syewlê uw'* = *han så usund og sygelig ud) (V/Ø)*

usynlig to *usyjnli; (H) usyjnlê; (V,Ø)*

usædvanlig to *usædwanli; (H) usæwanlê; (V,Ø)*

usødet to (omskr. t.: *Deh ær ét/ék søêdê* = det er ikke sødet) *(H/V,Ø)*

usårlig to *usoërli; (H) usoërlê; (V,Ø)*

utak no *utak; (H,V,Ø) (utak ær wærdêns lön'* = utak er verdens løn) *(H,V,Ø)*

utaknemlig to *utaknæmlê; (H,V,Ø) (Dær ær mannê utaknæmlê böhn* = der er mange utaknemlige børn) *(V,Ø)*

utal no *utal; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(Dær såt æ utal oh tarnër poh strån+n* = der sad et utal af terner på stranden) *(V,Ø)*

utallig, utallige to *utalli, utalliê; (H,V,Ø)*

utilbøjelig to *utébøjli; (H) utébøjlê; (V,Ø) (han war utébøjli té åh kom-m öwwërjæns mæ folk* = han var utilbøjlig til at komme overens med folk) *(H)*

utilfreds to *utéfrés; (H,V,Ø) (hon war åltijjër utéfrés mæ ålt* = hun var altid utilfreds med alt) *(H,V,Ø)*

utilfredshed no *utéfréshêd, æ u.; (Hs) utéfréshéd; (Hn) utéfréshé, -ên; (V,Ø)*

utilgivelig to *utéGiwli; (H) utéGiwlê; (V,Ø) (Deh war æn utéGiwlê forGlæmmêls* = det var en utilgivelig forglem-melse) *(V,Ø)*

utilgængelig to *utéGænglê; (H,V,Ø)*

utilnærmelig to *uténærmli; (H) uténærmlê; (V,Ø) (hanj*

pröwwê åh pröwwê, mæn hon war utænærmlê = han prøvede og prøvede, men hun var utilnærmelig) *(V)*

utilpas to *utéhpas-s; (H,V,Ø) (Di war möj' utépas-s mæ Djær lyw* = de var meget utilpas med deres liv) *(H,V,Ø)*

utilregnelig to *utérænlê; (H,V,Ø)* el. (omskr. t.: *ét/ék té åh ræên mæh* = ikke til at regne med) *(H/V,Ø)*

utilsløret to *utésløër; (H,V,Ø) (Deh war sajhéên, så-ê utésløër* = det var sandheden, sagt utilsløret) *(Ø)*

utilstrækkelig to *utéstræklê; (H,V,Ø) (Dær war uté-stræklê mæh bétong té støebningên* = der var utilstræk-keligt med beton til støbningen) *(V)*

utiltalende to *(a ka ét sæej Dæ hwoffåh, mæn a töws han ær utétålên* = jeg kan ikke sige dig hvorfor, men jeg synes, han er utiltalende) *(H)*

utro to *utrow; (H,V,Ø)*

utrolig to *utrowli; (H, utrowlê; (V,Ø) (ténk, at Deh ku Goh så Gott, Deh ær Da hiel utrowli* = tænk, at det kunne gå så godt, det er da helt utroligt) *(H)*

utroskab no *utroskab; (H,V,Ø)* (se skab)

utroværdig to *utrowærDi; (H,V,Ø) (a töws Dæn histårjê ær utrowærDi* = jeg synes den historie er utroværdig) *(H)*

utryg to *utrøeg; (H,V,Ø) (politikërn trowr, at mannê ær utrøeg, åh Deh wél Di hjalp wos oh mæh* = politikërne tror, at mange er utrygge, og det vil de hjælpe os af med) *(V,Ø)*

utrættelig to *utrætli; (H) utrætlê; (V,Ø) (Di hår lawwê æ utrætlê arbê* = de har lavet et utrætteligt arbejde) *(H,V,Ø)*

utydelig to *utydli; (H) utyjlê; (V,Ø) (æ skröwt war utydli åh ét té åh løes* = skriften var utydelig og ikke til at læse) *(Hs)*

utænkelig to *uténkli; (H) uténklê; (V,Ø) (Deh ær hiel uténklê* = det er helt utænkeligt) *(V,Ø)*

utæt to *Gistên; (H,V,Ø)* (indskrumpet træ ved udtørring, f. eks. træhjul, tønder og kar)

utøj no *utöw; (H,V,Ø)* (se tøj) *(utöw i form oh luws ær blöwwê möj' alménlê* = utøj i form af lus er blevet meget almindeligt) *(H,V,Ø)*

utålelig to (omskr. t. f. eks.: *ét/ék té åh Döew* = ikke til at døje) *(H/V,Ø) (Dæn/Dænj/Dæj kompjutër ær ét/ék té åh Döew* = den computer er utålelig) *(H/V/Ø)*

uudholdelig to (omskr. t. f. eks.: *ét/ék té åh hål uw'* = ikke til at holde ud) *(H/V,Ø)*

uudslettelig to (omskr. t.: *ét/ék té åh Glæm-m* = ikke til at glemme) *(H/V,Ø)*

uudtalt to (omskr. t. f. eks.: *nøêj som ét/ék ær så-ê* = noget, som ikke er sagt) *(H/V,Ø)*

uudtømmelig to (omskr. t.: *ét/ék té åh töm-m* = ikke til at tømme) *(H/V,Ø)*

uundgåelig to (omskr. t.: *ét/ék té åh unGå/ånjGå/åjGå* = ikke til at undgå) *(H/V/Ø)*

uundværlig to *uonwærli; (H) uunjwærli; (V) uujwærlê; (Ø) (sålt ær æn uunjwærli Diel oh kåstn* = salt er en uundvær-lig del af kosten) *(V)*

uvane no *uwåên; (H,V,Ø)* (se vane) *(haj hae Dæj uwåên åltijjër åh læwn æn hal kop kaffê* = han havde den uvane altid at levne en halv kop kaffe) *(Ø)*

uvedkommende to *uwékommên; (H,V,Ø) (uwékommên, éngên adGang, stow Dær* = uvedkommende ingen ad-gang, stod der) *(H)*

uvejr no *uwæjlê, æ u.; (Hs) uwæjlê; (Hn) uwéër, uwé-ër; (V,Ø)* (se vejr)

uvejsom to *owæjsom; (H,V,Ø)*

uven no *uwæn; (H,V,Ø)* (se ven) *(Deh war jæn oh hans uwænnër* = det var en af hans uvenner) *(H,V,Ø)*

uvenlig to *uwænli; (H) uwænlê; (V,Ø) (Dær war æn uwænlê stæmning ånjër møê* = der var en uvenlig stem-ning under mødet) *(V)*

uvenskab no *uwænskab; (H,V,Ø)* (se venskab)

uventet to *uwæntê; (H,V,Ø) (Deh kam hiel uwæntê* = det kom helt uventet) *(H,V,Ø)*

uvidende to *uwiddên; (H) uwijjên; (V,Ø) (han war owid-dên om siel Di ænklêst téng* = han var uvidende om selv de enkleste ting) *(H)*

uvildig to *uwilDi; (H,V,Ø) (æn uwilDi man' ska Gi råd i Dæn såg* = en uvildig mand skal give råd i den sag) *(H)*

uvilkårlig *owilkårli; (H) uwilkårlê; (V,Ø) (Dæj Gammêl kam uwilkårlê té åh tink poh Gammêl Daew* = den gamle kom uvilkårligt til at tænke på gamle dage) *(V,Ø)*

uvillig to *uwilli; (H,V,Ø) (hanj war æn Dowwên åh uwilli kåêl* = han var en doven og uvillig karl) *(V)*

uvirkelig to *uwërklê; (H,V,Ø) (Deh war uwërklê som æn Dröm* = det var uvirkeligt, som en drøm) *(H,V,Ø)*

uvirksom to *owirksom; (H,V,Ø) (Deh ær træls, nær folk ær owirksom* = det er træls, når folk er uvirksomme) *(H)*

uvist to *owis; (H,V,Ø) (Deh war owis, om hon kam hællër æj, nær Di hae æn awtåêl* = det var uvist, om hun kom eller ej, når de havde en aftale) *(V,Ø)*

uvorn to *uwårn; (H,V,Ø) (hon war Dæn mjést uwårn oeng, a hår kjæn'* = hun var den mest uvorne unge, jeg har kendt) *(H)*

uvurderlig to *owurDiërli; (H) uwurDiërlê; (V,Ø) (nøej ka ha uwurDiërlê bétyjning* = noget kan have uvurderlig betydning) *(V,Ø)*

uværdig to *owærDi; (H,V,Ø) (Deh Duwwër ék åh snak té hwærajjër poh owærDi wijs* = det duer ikke at snakke til hverandre på uværdig vis) *(V,Ø)*

uægte to *uægt; (H,V,Ø) (åll bar ær lawwê poh sam-m wijs, så jæn ka onnër sæ öwwê hwoddên folk faërhæn ku mé-ên, at nuen oh Dæm war uægt* = alle børn er lavet på samme vis, så man kan undre sig over, hvordan folk førhen kunne mene, at nogen af dem var uægte) *(H)*

uærlig to *uærli; (H) uærlê; (V,Ø)* (omskrives også til f. eks.: *ét/ék té å stoêl poh* = ikke til at stole på) *(H/V,Ø)*

uønsket to *uønskê; (H,V,Ø)*

uøvet to (omskr. t. f. eks.: *ét/ék åh wæër øwwê* = ikke at være øvet) *(H/V,Ø)*

uåbnet to *uåbnê; (H,V,Ø) (åll vijnflaskërn war uåbnê, så Dær war nøej åh ta fat poh* = alle vinflaskerne var uåbnede, så der var noget at tage fat på) *(V,Ø)*

V

vable no *wawl, æ w., -ër, æ w.; (Hs) wawl; (Hn) wawl, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (haj fék wawlër i hæjjërn oh åh spré mog* = han fik en vable i hånden af at sprede møg) *(Ø)*

vad no *wåd, æ w.; (Hs) wåd; (Hn) wåh, -ê; (V,Ø)*

vade uo *wåed, -ër, -ê, h. -ê; (H,V) wåê, wåër, wåê, h. wåê; (Ø) (Do ska ék wåe længër uw, æn Do ka buej* = du skal ikke vade længere ud, end du kan bunde) *(Ø)*

vadefugl no *wåedfowl; (H) wåefowl; (V,Ø)* (se fugl)

vadehav no *wåedhaw; (H) wåehaw; (V,Ø)* (se hav)

vadested no *wåedstéh* el. *wuedstéh; (H) wåêstéh; (V,Ø)* (se sted)

vadmel no *wæmmêl; (H) wammêl; (V,Ø) wæmmêl; (Øø)* (groft hjemmevævet uldtøj)

vadmelsbukser no *wæmmêlsbowsër; (Ø)*

vadsæk no *wasæk; (H,V,Ø)* (se sæk)

vaffel no *waffêl, æ w., waflër, æ waflër; (Hs) waffêl; (Hn) waffêl, -n, waflër, waflërn; (V,Ø)*

vaffeljern no *waffêljern; (H) waffêljaen; (V,Ø)* (se jern)

vag, vage to *wag, waeg* el. *waew; (V,Ø)* (*haj æ så wag, så haj blywwër nøj té å blyew hjæem* = han er så svag, så han bliver nødt til at blive hjemme) *(V,Ø)* (har en lang række betydninger: svag, dårlig, ringe, sølle ol.) (bruges ej i Hannæs)

vagabond no *waGGabonD,; (H,V,Ø)* el. *lanstryër; (H) lanjstryër; (V) lajstryër; (Ø)*

vagt no *wagt, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wagt; (Hn) wagt, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

vagthavende to (omskr. t.: *Dæn/Dænj/Dæj som hållër wagt* = den som holder vagt) *(H/V/Ø)*

vagthund no *wagthun'; (H) wagthunj'; (V) wagthuj'; (Ø)* (se hund)

vagtmand no *wagtman'; (H) wagtmanj'; (V) wagtmaj'; (Ø)* (se mand)

vagtpost no *wagtpost; (H,V,Ø)* (se post)

vagtskifte no *wagtskywt; (H,V,Ø)* (se skifte)

vagtsom to *wagtsåm; (H,V,Ø)*

vaje uo *waej, wajjër, wajjê, h. wajjê; (H,V,Ø) (fan+n wajjër öwwër kasérn+n* = fanen vajer over kasernen) *(V,Ø)*

vakkelvorn to *wakkêlworn; (H,V,Ø)*

vakkelvorn to *wringêlworn; (H,V,Ø) (bowwërê æ nøej wringêlworn* = bordet er noget vakkelvornt) *(V,Ø)* (kan vedrøre såvel ting som personer)

vakker to *wakkër; (H,V,Ø) (piwwërn ka wæër wakkër i Han Hærre* = pigerne, de kan være vakre i Han Herred) *(Ø)*

vakle uo *wakl, -ër, -ê, h. wakkêlt; (H,V,Ø) (han wakkelt oh stéh poh hans skjæew bien* = han vaklede af sted på sine skæve ben) *(H)*

vaks to *waks; (H,V,Ø)*

vakt to *wagt; (H,V,Ø) (han blöw wagt, åh Dæræ'tër war han troên* = han blev vakt og derefter var han troende)

(Hs)

valen to *waelên;* (ej *H) (V,Ø)*

valg no *wal', æ w., wal', æ w; (Hs) wal'; (Hn) wal', wallê, wal', wallên; (V,Ø)*

valgavis no *walawis; (H,V,Ø)* (se avis)

valgbar to *walbar; (H,V,Ø)*

valgdag no *walDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

valgflæsk no *walflæsk; (H,V,Ø)* (se flæsk)

valgfri to *walfri'; (H,V,Ø)*

valghandling no *walhanling; (H) walhanjling; (V) walhaj-ling; (Ø) (*se handling)

valgkamp no *walkamp; (H,V,Ø)* (se kamp)

valgkort no *walkort; (H,V,Ø)* (se kort)

valgkreds no *walkré-ês; (H,V,Ø)* (se kreds)

valglov no *wal-low; (H,V,Ø)* (se lov)

valgmenighed no *walmenihéd; (H,Øm) walmenihéh; (V,Øø)* (se menighed)

valgnederlag no (omskr. t.: *åh ha tabt æ wal/wallê* = at have tabt valget) *(Hs,V,Ø)*

valgret no *walræt; (H,V,Ø)* (se ret)

valgsejr no *walsæjjër; (H,Ø)* (se sejr)

valgsprog no *walsprow; (H,V,Ø)* (se sprog)

valk no *walk, æ w., walk, æ w.; (Hs) walk; (Hn) walk, -ên, walk, -ên; (V,Ø)* (en løs hårpude kvinder bruger til at give fylde under håropsætning)

vallak no *wallak*; *(H,V,Ø)* (kastreret hingst)

valle no *wallê, æ w.; (Hs) wallê; (Hn) wallê, -ên; (V,Ø)*

valplads no *walplas; (H,V,Ø)*

vals no *wals, æ w., wals, æ wals; (Hs) wals; (Hn) wals, -ên, -ê, -ên; (V,Ø)* (dans)

valse uo *wals, -ër, walst, h. walst; (H,V,Ø) (haj hår walst ront hielê awtn+n = han har valset rundt hele aftenen) (Ø)*

valsen no *walsn; (H,V,Ø) (håjwærkërn Gek poh walsn i Gammêl Daew* = håndværkerne gik på valsen i gamle dage) *(Ø)*

valsetakt no *walsêtakt; (H,V,Ø)* (se takt)

vammel to *wammel; (H) wammêl* el. *Dwå-êl; (V,Ø) (Dæn kaeg ær mæ nøej wammêl* = den kage er mig noget vammel*) (H)* (kan bruges om madvarer, men også om personer)

vand no *wån', æ w.; (Hs) wån'; (Hn) wånj', -jê; (V) våj', wåjjê; (V,Ø)*

vandbakkelse no *wånbakkæls; æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wånbakkæls; (Hn) wånjbakkêls, -n, -ër, -ërn; (V) våj-bakkæls, -n, -ê, -ërn; (V,Ø)*

vande uo *wån-n, wånnër, wånnê, h. wånnê; (H) wåenj, -ër, -ê, h. -ê; (V) wåej, wåjjê, wåjnt* el. *wåjjê, h. wåjnt* el. *wåjjê;* (Ø) (*æ blomstër ska wånnês* = blomsterne skal vandes) *(H)*

vandel no *wannêl; (H) wanjêl; (V) wajjêl; (Ø) (hanjêl åh wanjêl* = handel og vandel) *(V)*

vandgrød no *wånGröd; (H) wånjGröd; (V) wåjGröd; (Ø)* (se grød)

vandhane *no wånhaen; (H) wånjhaen; (V) wåjhaen; (Ø)* (se hane)

vandingsanlæg no *wånningsanlæg; (H) wånjingsanlæg; (V) wåjjingsanlæg; (Ø)*

vandingssted no *wånstéh; (H) wånjstéh; (V) wåjstéh; (Ø)*

vandkæmmet to *wånkæmmê; (H) wånjkæmmê; (V) wå-jkæmmê; (Ø) (æ Dræng-g war wånkæmmê, så Di ku sij fijn uw' té fæjst i æ byj'* = drengene var vandkæmmede, så han kunne se fine ud til fest i byen) *(Hs)*

vandmølle no *wånmø-êl; (H) wånjmøel; (V) wåjmøel; (V,Ø)* (se mølle)

vandplante no *wånplant; (H) wånjplåjnt; (V) wåjplånt; (Ø)* (se plante)

vandpumpe no *wånpomp; (H) wånjpomp; (V) wåjpomp; (Ø)* (se pumpe)

vandre uo (i stedet anvendes: *Goh* = gå, se dette)

vandrehjem no *wanDërhjæm; (H,V,Ø)* (se hjem)

vandreklit no (se klit) (omskr. t.: *klet* = klit*) (H,V,Ø) (klet, Dær wanDrër* = klit, der vandrer) *(H,V,Ø)*

vandrer no (omskr. t.: *jæn, som Goër* = en, som går) *(H,V,Ø)*

vandrør no *wånrør; (H) wånjrør; (V) wåjrør; (Ø)* (se rør)

vandskade no *wånskåe; (H) wånjskåe; (V) wåjskåe; (Ø)* (se skade)

vandskel no *wånskæl'; (H) wånjskæl'; (V) wåjskæl'; (Ø)*

vandskorpe no *wånskårp; (H) wånjskårp; (V) wåjskårp; (Ø) (han håër æ röw i æ wånskårp* = han har røven i vandskorpen) *(Hs)* (se skorpe)

vandskræk to *wånskræk; (H) wånjskræk; (V) wåjskræk; (Ø)*

vandspejl no *wånspæjl; (H) wånjspæjl; (V) wåjspæjl; (Ø)* (se spejl)

vandspild no *wånspél'; (H) wånjspél'; (V) wåjspél'; (Ø)* (se spild)

vandstand no *wanstan'; (H) wånjstanj'; (V) wåjstaj'; (Ø)* (se stand)

vandstær n *wånstær; (H) wånjstær; (V) wåjstær; (Ø)* (fugl)

vandstøvle no *wånstöwwêl; (H) wånjstöwwêl; (V) wå-jstöwwêl; (Ø)* (se støvle)

vandtæt to *wåntæt; (H) wånjtæt; (V) wåjtæt; (Ø)*

vandtårn no *wåntårn; (H) wånjtårn; (V) wåjtårn; (Ø)* (se tårn)

vandvarmer no *wånwarmër; (H) wånjwarmër; (V) wå-jwarmër; (Ø)* (varmer)

vane no *wåên, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wåên; (Hn) wå-ên, wånên, wånër, wånërn; (V,Ø) (Gammel wåên béjjër bæjst* = gammel vane bider bedst*) (H,V,Ø)*

vanfør to (omskr. t.: *invalij/énjvalij/éjvalij* = invalid) *(H,V,Ø)*

vang no ej i *(H) wång', -n; wång-ng, wångn; (V,Ø)*

vanheld to *(*omskr. t.: *uhæl = uheld) (H,V,Ø)*

vanke uo *wank, -ër, -ê, h. -ê; (H) wånk, -ê, -ê, h. -ê; (Ø) (Dæ wankër nøej, nær Do kommër hjæm* = der vanker noget, når du kommer hjem) *(H)*

vanry no (omskr. t.: *skit ryj* = skidt ry, rygte) *(H,V,Ø)*

vanrøgte uo (i stedet anvendes *misrøjt; (H,V,Ø)* (se røg-te) (omskrives hellere til: *ét/ék åh pas-s æ Dyjjër/Dyjërn årnli* = ikke at passe dyrene ordentligt) *(Hs/V,Ø)*

vansiret uo *wånsijër; (H,V,Ø) (han/hanj/haj war wånsijër té ukænlihéd/ukénjlihé/ukéj'lihé*= han var vansiret til ukendelighed) *(H/V/Ø)*

vanskabning no *wånskabnéng; (H,V,Ø)* (skabning)

vanskabt to *wånskabt; (H,V,Ø)*

vanskelig to *wånsklê; (H,V,Ø) værkle; (H,V,Ø) (værkle* = at være vanskelig eller umulig som f. eks. småbørn kan være, når de er trætte. Kan også bruges om voksne) (*a töws Do ær nøej værklê i Daw, hwæm hår tåen Din sok-kërmællma* = jeg synes du er noget vanskelig i dag, hvem har taget din sukkermad) *(H)*

vanskelighed no (omskrives; i stedet bruges: *wæër bé-swærlê* = være besværlig) *(H,V,Ø)*

vant to *wæn' té*; *(H,V,Ø)* (*a ær wæn' té åh få min kaffê wéh syvtijjên om mån+n* = jeg er vant til at få min kaffe ved syvtiden om morgenen) *(H,V,Ø)*

vante no *wånt, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wånt; (Hn) wånt, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (féngërwåntër* = fingervanter*; lufwåntër* = vanter med kun tommelfinger; *(V,Ø) (i Daw ré-êst Grå-Gæssên mæ wor wåntër* = i dag rejste grågæssene med vore vanter, (dvs. det er blevet forår)) *(V,Ø)*

vantro no *wåntrow; (H,V,Ø)* (se tro) *(i Daw ær Deh snår kon muslijmërn, som ka snak åm åh wæër wåntrow* = i dag er det snart kun muslimerne, der kan snakke om at være vantro) *(V,Ø)*

vanvare no *wånwå-êe; (H,V,Ø)* (se vare) *(Deh wår oh wånwa-åe, haj Gjowr æ* = det var af vanvare, han gjorde det) *(Ø)*

vanvittig to *wanwitti; (H,V,Ø) (hon skrég, så jæn sku trow, hon war wanwitti* = hun skreg, så man skulle tro, hun var vanvittig) *(H,V,Ø)*

var to *wår; (H,V,Ø)* (blive opmærksom på) *(Dænj, Dær føst blöw femsên wår, Deh ær femsêns fåër* = den, der først blev femsen var, det er femsens far) *(V)*

vare 1 no *wåê, æ w. wåër, æ w.; (Hs) wåê, -n, wåër, wårên; (V,Ø) (Di kyër uw mæh wåër hwær wojsDa* = de kørte ud med varer hver onsdag) *(Øm)*

vare 1 uo *wåê;* anvendes mest i navnemåde; *(H,V,Ø)* (vogte) *(Do ska wåër Dæ, ska Do* = du skal vare sig skal du) *(H,V,Ø)*

vare 2 uo (vare længe) *wåê, wåër, wåër, h. wåê; (H,V,Ø) (hwo læeng wåër Deh, éjjên Do kommër?* = hvor længe varer det, inden du kommer?) (Ø)

vareprøve no *wåërpröew; (H,V,Ø)* (se prøve)

varetage uo (omskr. t.: *ta wåër poh* = tage vare på)

(H,V,Ø) (haj tåër wåër poh si böhên = han tager vare på sine børn) *(Ø)*

varig to *wårri; (H,V,Ø) (huews ær jæn oh Di wårri Godër* = huse er et af de varige goder) *(H,V,Ø)*

varm, varmere to *warm, varmër; (H,V,Ø)*

varme no *warm, æ w.; (Hs) warm; (Hn) warm, -ên; (V,Ø) (Dær ær Gott mæh warm i Daw', a blywwër hiel swét* = der er godt med varme i dag, jeg bliver helt svedt) *(H,V,Ø)*

varme uo *warm, -ër, -t, h. -t; (V,Ø) (a ska warm Dijn øër, hwés Do ék opføër Dæ ornli* = jeg skal varme dine ører, hvis du ikke ordentligt) *(V,Ø)*

varmedunk no *warmDonk; (H,V,Ø)* (se dunk) *(Da a war béttê, töws a, Deh war pijnlê mæ æn warmDonk i sængên* = da jeg var lille, syntes jeg, det var pinligt med en varmedunk i sengen) *(V,Ø)*

varmepude no *warmpuêd; (H) warmpuwwêd; (V,Ø)* (se pude) *(hwés Do fryjsër ånjër Dyjn+n, så ka Do foh Dæ æn warmpuwwêd* = hvis du fryser under dynerne, så kan du få dig en varmepude) *(V,Ø)*

varmhjertet to (omskr. t. f. eks.: *hon ær æn Gue mænnêsk; (H) æ Gott ménjêsk; (V) æ Gott méjjêsk; (Ø)* = hun er et godt menneske)

varpe uo *warp, -ër, -ê, h. -ê; (V,Ø)* (slå, kaste) *(hon warpê ham jæn poh kassên* = hun gav ham en på kassen) *(V,Ø)*

varsel no *wåssêl, æ w., wåslër, æ -ër; (Hs) wåssêl; (Hn) wåssêl, wårslê, -r, -ërn; (V,Ø) (i Gammêl Daêw tow fålk wassêl oh mannê téng* = i gamle dage tog folk varsel af mange ting) *(H,V,Ø)*

varselskud no *wassêlskåd; (H,V,Ø)* (se skud) *(Gæm' wassêlskåddê té sist!* = gem varselskuddet til sidst!) *(V,Ø)*

varsko uo *wårsko', -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Di blöw wårskoê öwwër høwtålërn* = de blev varskoet over højttalerne) *(V,Ø)*

varsle uo *wåssêl, wåslër, wåslê, h. wåslê; (H,V,Ø) (Dær ær wåslê stårm té awtên* = der er varslet storm til aften) *(V,Ø)*

varsom to *wårsom; (H,V,Ø) (jæn ska wæër wårsom mæ åh trow nøej, fön+n jæn wé nøej* = man skal være varsom med at tro noget, før man ved noget) *(H,V,Ø)*

varte (op) uo *wart (åp), -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

varulv no *wårul'; (H,V,Ø) (wårul-l ær öwwërnatuwrli wæsnër* = varulve er overnaturlige væsner) *(H,V,Ø)*

varyl *no varyl; (kun i Ø)* (varyl = baryl)

vase no *waes, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) waes; (Hn) waes, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær féjjês kön-n wasër boedê i Glas åh kéramik, åh åssê fråh Haj Hérrê* = der findes kønne vaser både i glas og keramik, og også fra Han Herred) *(Ø)*

vask no *wask, æ w.; (Hs) wask; (Hn) wask, -n; (V,Ø)*

vaskbar to (omskr. t.: *åh wæër té åh wask* = at være til at vaske) *(H,V,Ø)*

vaske (sig) uo *toh sæ; (H), tow sæ, (V), twæt, twættër, tvættê, h. twættê; (Ø)* (jeg har vasket mig = *a hå-êr twættê mæ (Ø)*

vaskebalje no *waskêbaljê; (H) waskêballê; (V,Ø)* (se balje)

vaskebræt no *waskbræt; (H,V,Ø)* (se bræt)

vaskeklud no *waskkluw; (H,V,Ø)* (se klud)

vaskekone no *waskkuên; (H,V,Ø)* (se kone) *(æ'tër æ waskmaskijnër blöw opfonnên, ær æ waskkwonnër blöwwên arbêsløes* = efter vaskemaskinerne blev opfundet, er vaskekonerne blevet arbejdsløse) *(Hs)*

vaskekumme no *waskkom-m; (H,V,Ø)* (se kumme)

vaskemaskine no *waskmaskijn*; *(H,V,Ø)* (se maskine)

vaskeri no *waskêrij, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) waskêrij; (Hn) waskêrij, -jê, -jër, -jërn; (V,Ø)*

vasketøj no *waskêtöw; (H,V,Ø)* (se tøj) *(wi ska ha wasketöwwê uw å hé-êng* = vi skal have vasketøjet ud at hænge) *(V,Ø)*

vaskeægte to *waskægt; (H,V,Ø)*

vat no *wat, æ w.; (Hs) wat; (Hn) wat, -tê; (V,Ø)*

vaterpas no *watërpass; (H,V,Ø)*

vatersot no *wattërsot, æ w.; (Hs) wattërsot; (Hn) wattërsot, -ên; (V,Ø) (wattërsot ær æ ællërê nawn poh æn sywdom, som Ga wånjansamlingër i kråppên* = vatersot er et ældre navn på en sygdom, der gav vandansamlinger i kroppen) *(V)*

vatnisse no *watnis-s; (H,V,Ø)* (se nisse)

vattæppe no *wattæp; (H,V,Ø)* (se tæppe)

ve no *wé', æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wé'; (Hn) wé', -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (oh wé', oh wé', oh klaew, no ær æ kon tow tébaew* = oh ve, oh ve, oh klage, nu er der kun to tilbage) *(V,Ø)* (smerte)

ved fo *wéh; (H,V,Ø) (Di bowwër tæt wéh hawwê* = de bor tæt ved havet) *(V,Ø) (Di bowwër wéh haw* = de bor ved havet) *(Hn)*

ved no *wéd, æ w.; (Hs) wéd; (Hn) wéd, -dê; (V,Ø)* (træ) *(træê ær løes i wéddê* = træet er løst i veddet) *(V,Ø)*

vedblive uo *wéblyew; (H,V,Ø)* (se blive) *(siel åm hon no ær blöwwên fæmåhfirs, wéblywwër hon åh wæër Dæn saem* = selv om hun nu er 85 vedbliver hun at være den samme) *(H)*

vedgå uo *wéGo'; (H,V,Ø)* (se gå) *(Di wéGik Djær fæjltawwêlsër* = de vedgik deres fejltagelser) *(V,Ø)*

vedholdende to (omskr. t.: *forsæt mæ åh hål-l wé* = fortsætte med at holde ved) *(H,V,Ø)*

vedhæng no *wéhæng', æ w., (Hs) wéhæng'; (Hn) wéhæng', -ê; (V,Ø)*

vedkende uo *wéken-n; (H) wékænj; (V) wékæ-ej; (Ø)* (se kende)

vedkomme *uo wékom-m; (H,V,Ø)* (se komme)

vedkommende to *wékommên; (H,V,Ø) (wékommên ska mæl-l sæ wé inGångên* = vedkommende skal melde sig ved indgangen) *(V,Ø)*

vedligeholde uo (omskr. t.: *hål-l wélij* = holde vedlige) *(H,V,Ø)* (se holde)

vedligeholdelse no (omskr. t.: *åh hål-l nøej wélij* = at holde noget vedlige) *(H,V,Ø)*

vedlægge uo *wélé-êg; (H) wélé-êg* el. *wélé-êw; (V,Ø)* (se lægge)

vedrøre uo *wérøër; (H,V,Ø)* (se røre) *(Deh wérøër ék mæ, så Deh moh I siel åm* = det vedrører ikke mig, så det må I selv om) *(H,V,Ø)*

vedrørende to (omskr. t. f. eks.: *hår forbinnêls/ forbénjêls/forbéjjêls té* = har forbindelse til) *(H/V/Ø)*

vedtage uo *wéta, wétåër, wétow, h. wétåen; (H) wéta, wétåër, wétow, h. wétåê; (V,Ø)*

vedtagelse no *wétagêls, æ w., wétagêlsër, æ w.; (Hs) wétagêls; (Hn) wétagêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dæj wétagêls ka a ék Go éj' for* = den vedtagelse kan jeg ikke gå ind for) *(Ø)*

vedtægt no *wétægt, æ w., -ër, æ -ër; (H) wétægt; (Hn) wédtægt, -ên, -ër, -ërn; (Øm) wétæwt, -ên, -ër, -ërn; (V,Øø) (wétæwtërn ska Dær stæmmës åm wé Général-forsamlingên* = vedtægterne skal der stemmes om ved generalforsamlingen) *(V,Ø)*

vedtægtsmæssig to *wêtægsmæssi; (H) wêtæwsmæssi; (V,Ø)*

vedvarende to (omskr. t. f. eks.: *nøej som waër wéh* = noget, som varer ved) *(H,V,Ø)*

veg to *wøêg; (Ø) (haj ær for wøêg té å blyw politikër* = han er for veg til at blive politiker) *(Ø)*

vegne no kun som forbindelsen: *åel wæn-n; (H,Øm) åll wæjn; (V,Øø) (Dæj blomst ka Do fé-êj all wæjn* = den blomst kan du finde alle vegne) *(Øø)*

vej no *wæj, æ w., wæej, æ w.; (Hs) wæj; (Hn) wæj, wæjjen, wæej, wæjjen; (V,Ø)*

vejafgift no *wæjawGywt; (H,V,Ø)* (se afgift) *(Dær ær wæjawGywtër for åh kyër poh motorwæjjên i Italiên* = der er vejafgifter for at køre på motorvejene i Italien) *(V,Ø)*

vejarbejde no *wæjarbê; (H,V,Ø)* (se arbejde)

vejbane no *wæjbaen; (H,V,Ø)* (se bane) *(stue wæej ka ha mannê wæjbaenër* = store veje kan have mange vejbaner) *(H,V,Ø)*

vejbred n *wæjbred; (H) wæjbreh; (V,Ø)* (plante)

veje uo *wæej, wæjje, wæjje, h. wæjje; (H,V,Ø) (kuen+n wæjje miele oh té bawnéngen* = konen vejede melet af til bagningen) *(V,Ø)*

vejgreb no *wæjGré-êb; (H,V,Ø)* (se greb) *(hennê nyej bijl hår æn Gue wæjGré-êb* = hendes nye bil har et godt vejgreb) *(Hs)*

vejgrøft no *wæjGroeb; (H,V,Ø)* (se grøft)

vejkryds no *wæjkrys; (H,V,Ø)* (se kryds)

vejnet no *wæjnæt; (H,V,Ø)* (se net) *(wi hår æn fijn uwéklê wæjnæt* = vi har et fint udviklet vejnet) *(H)*

vejning no *wæjning, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wæjning; (Hn) wæjning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dær ær wæjning oh boksërn fön+n æn boksêkamp* = der er vejning af bokserne før en boksekamp) *(V,Ø)*

vejr no *wæjlê, æ w.; (Hs) wæjlê; (Hn)* (egentlig vejrlig) *wéër, wé-ër (V,Ø) (æ wæjlê poh Færøërn ær möj' åmskywtli* = vejret på Færøerne er meget omskifteligt) *(Hs)*

vejrbidt to *wærbét; (V,Ø) (*el. omskr. t.: *hærgê oh wæjlê åh win'* = hærget af vejr og vind*) (H)* (*hærgê oh wéër åh wéj'*) *(V,Ø)*

vejre uo *wé-ër, wé-ër, wé-ër, h. wé-ër; (H,V,Ø) (hujjên*

wé-ër ættër wilt = hunden vejrer efter vildt) *(Ø)*

vejrforhold no (se vejr)

vejrkort no *wæjrkårt; (H) wé-ërkårt; (V,Ø)* (se kort)

vejrlig no *wærlê, æ w.; (Hs) wærlê; (Hn) (Deh war Da æ forfærlê wærlê* = det var da et forfærdeligt vejrlig) *(H)*

vejrmelding no *wærmælling; (H,V,Ø)* (se melding)

vejrudsigt no *wæruségt; (H,Øm) wæruséwt; (V,Øø)* (se udsigt) *(wæruwséwtên for Norjyllanj ær for Deh mjést bæjjër æn for ræjstên oh lanjê* = vejrudsigten for Nordjylland er for det meste bedre end for resten af landet) *(V)*

vejskilt no *wæjskélt; (H,V,Ø)* (se skilt)

vejspærring no *wæjspærring; (H,V,Ø)* (se spærring) *(Dær war lawwê æn wæjspærring, forDé at wæjjên war Grawwê op* = der var lavet en vejspærring, fordi at vejen var gravet op) *(V,Ø)*

vejsving no *wæjswéng; (H,V,Ø)* (se sving) *(poh Gammêl wæej ka Dær wæër mannê wæjswéng* = på gamle veje, kan der være menge vejsving) *(H,V,Ø)*

vejtræ no *wæjtrê-e; (H) wæjtræ'; (V,Ø)* (se træ)

vejviser no *wæjwisër; (H,V,Ø)* (se viser) *(Deh ka Do sij i wæjwisërn ættër* = det kan du se i vejviseren efter) *(V,Ø)*

vejvæsen no *wæjwæsên; (H,V,Ø)* (se væsen)

veksel no *wæksêl, æ w., wækslër, æ wækslër; (Hs) wæksêl; (Hn) wæksêl, -n, wækslër, wækslërn; (V,Ø) (hwés Do ét ka bétael no, ka Do ustéê æn wæksêl té mæ!* = hvis du ikke kan betale nu, kan du udstede en veksel til mig!) *(H)* (veksler er kreditpapirer, som i dag er gået af brug)

vekselrytter no *wæksêlryttër; (H,V,Ø)* (se rytter) *(Deh ær ét hiel fijn åh wæër wæksêlryttër* = det er ikke helt fint at være vekselrytter) *(H)*

vekselsang no *wæksêlsang; (H,V,Ø)* (se sang)

vekselstrøm no *wæksêlström'; (H,V,Ø)* (se strøm)

vekselvarm to (omskr. t.: *skywtêwijs kål åh warm* = skiftevis kold og varm) *(H,V,Ø)*

veksle uo *wæksêl, wækslër, wæksêlt, h. wæksêlt; (H,V,Ø) (Dansk kronër ka wækslês té Euroër* = danske kroner kan veksles til Euroer) *(H,V,Ø)*

veksling no *wæksling, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wæksling; (Hn) wæksling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

vel bio *wal; (H,V,Ø) (åh Gøër wal i nøej* = at gøre vel i noget) *(H,V,Ø)*

vel no *wal; (H,V,Ø) (Deh ær té Din ijn wal, Din ijn bæjêst* = det er til dit eget vel, dit eget bedste) *(V,Ø)*

velanset to (se anset)

velbegavet to *wælbéGawwê; (H,V,Ø) (Di war åll wælbéGawwê i Dæj famillê* = de var alle velbegavede i den familie) *(Ø)*

velbekomme uro *walbékom-m; (H,V,Ø)*

velformet to *walformê; (H,V,Ø) (jæn blywwër Glåh wé åh foh yew poh æ walformê kwinfålk* = man bliver glad ved at få øje på et velformet kvindfolk) *(H,V,Ø)*

velfornøjet to *walfornöwwê; (H,V,Ø) (hanj war walfornöwwê mæ resultatê oh kommunalwallê* = han var velfornøjet med resultatet af kommunalvalget) *(V)*

velforsynet to *walforsyjnt; (H,V,Ø) (ættër Deh <u>mål</u>tij ær a walforsyjnt* = efter det måltid er jeg velforsynet) *(Ø)*

velfortjent to *walfortjæn'; (H,V,Ø) (hon fék æn walfortjæn' bukæt blomstër* = hun fik en velfortjent buket blomster) *(V,Ø)*

velfærd no *wælfær; (H,V,Ø)* (se færd)

velfærdssamfund no *wælfærssamfon'; (H) wælfærssamfonj'; (V) wælfærssamfoj'; (Ø)*

velfærdsstat no *wælfærsståt; (H,V,Ø)* (se stat)

velgerning no *walGærning; (H,V,Ø)* (se gerning) *(han mælt sæ uw, åh Deh war æn walGærning moh Di ajjër* = han meldte sig ud, og det var en velgerning mod de andre) *(H)*

velgjort to *walGjow'; (H,V,Ø) (sielGjow ær walGjow* = selvgjort er velgjort) *(H,V,Ø)*

velgørende to *walGjørên; (H) walGørên; (V,Ø)*

velgørenhed no *walGjörênhéd; (H) walGörênhéh; (V,Ø)*

velgående no *walGoên; (H,V,Ø) (no will a Drék poh Dijn' walGoên* = nu vil jeg drikke på dit velgående) *(Hs)*

velhavende to *walhawwên; (H,V,Ø) (hon war walhawwên, så hon war æn Gue parti* = hun var velhavende, så hun var et godt parti) *(Hs)*

velhaver no *walhawwër; (H,V,Ø) (haj war æn walhawwër, åh Dær war engên smal stéër* = han var en velhaver, og der var ingen smalle steder) *(Ø)*

velkendt to *walken'; (H) walkænj'; (V) walkæj'; (Ø)*

velklang no (omskr. t. f. eks.: *Gue klang, kjön/kön klang* = god klang/køn klang) *(H/V,Ø)*

velklædt to (omskr. t. f. eks.: *pæn klæj poh* = pænt klædt på) *(H,V,Ø)*

velkommen uro og to *walkommên; (H,V,Ø) (walkommên té, kom in'/énj'/éj åh få nøej kaffê* = velkommen til, kom ind og få noget kaffe) *(H/V/Ø).*

velkomst no *walkomst; (H,V,Ø) (Di fék æn warm walkomst* = de fik en varm velkomst) *(H,V,Ø)*

vellugt no (omskr. t.: *Gue løtt/lyjt* = god lugt) *(H/V,Ø)* (se lugt)

vellyd no (omskr. t.: *Gue lyj'/lyj'* = god lyd) *(H/V,Ø)* (se lyd)

velmagt no *walmagt; (H) walmawt; (V,Ø)* (se magt) (også *magt/mawt; (H/V,Ø)*

velmagtsdage no *walmagtsDaêw; (H,Øm) walmawtsDaêw; (V,Øø)* (se dag) *(haj ku Gi æn slæm luwsing i sijn walmawtsDaêw* = han kunne give en slem lussing i hans velmagtsdage) *(Ø)*

velnæret to (omskr. t.: *åh wæër Gott i stan'/stanj'/staj'* = at være godt i stand) *(H/V/Ø)*

velopdraget to *walåpDrawwên; (H,V,Ø)*

veloplagt to *walåplå'; (H,V,Ø) (hon war walåplå' æ'tër åh ha wæër onnër Dæn kål bruwsër* = hun var veloplagt efter at have været under den kolde bruser) *(Hs)*

velordnet to (omskr. t.: *ornê wal* el. *Gott* = ordnet vel eller godt) *(H,V,Ø)*

velplejet to (omskr. t.: *plæjjê wal* el. *Gott* = plejet vel el. godt) *(H,V,Ø)*

velset to *walsit; (H,V,Ø) (Deh war walsit, hwa hon Gjow* = det var velset, hvad hun gjorde) *(H,V,Ø)*

velsigne uo *wælsign, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø)*

velsignelse no *wælsignêls, æ w; (Hs) wælsignêls: (Hn) wælsignêls, -n; (V,Ø)*

velskabt to *walskabt; (H,V,Ø) (ær Dijn kjærêst walskabt?* = er din kæreste velskabt?) *(H)*

velskrevet to *walskröwwên; (H,V,Ø) (Dænj boew ær möj' walskröwwên* = den bog er meget velskrevet) *(V,Ø)*

velspækket to *walspækkê; (H,V,Ø) (han hår æn walspækkê tæjnêboeg* = han har en velspækket tegnebog) *(H)*

velstand no *walstan'; (H) walstanj'; (V) walstaj'; (Ø)* (se stand) *(Guê tijjër Gir walstanj té Dæm, Dær hår, ménjër té Dæm, Dær ék hår* = gode tider giver velstand til dem, der har, mindre til dem, der ikke har) *(V)*

velstillet to *walstéllê; (H,V,Ø) (Det ær æn walstéllê famillê* = det er en velstillet familje) *(H,V,Ø)*

velstående to *walståên; (H,V,Ø)*

veltilfreds to *waltéfrés; (H,V,Ø) (han så waltêfrês uw* = han så veltilfreds ud) *(H)*

veltilpas to *waltépas; (H,V,Ø)*

velvære no (omskr. t. f. eks.: *åh ha æ Gott* = at have det godt) *(H,V,Ø)*

vemodig to *wémoDi; (H,V,Ø) (hon fék æ wémoDi utrøk i anséwtê* = hun fik et vemodigt udtryk i ansigtet) *(V,Ø)*

ven no *wæn, æ w., -nër, æ -nër; (Hs) wæn; (Hn) wæn', wænnên, wænnër, -n; (V,Ø) (Deh ær æn Gue téng åh ha wænnër* = det er en god ting at have venner) *(V,Ø)*

venbar to *wænbar; (H) wænjbar; (V) wæjbar; (Ø) (Dowwên ær wæjbar* = dugen er vendbar) *(Ø)*

vende uo *wæn-n, wænnër, wænnê, h. wæn'; (H) wænj, -ër, -ê, h. -ê; (V) wæej, wæjjër, wæjjê, h. wæj'; (Ø) (bijln ka wæej poh æn tallerkên* = bilen kan vende på en tallerken) *(Ø)*

Vendelbo no *Wænnêlboh, æ W., -ër, æ -ër; (Hs) Wænnjêlboh; (Hn) Wænjêlboh, -ên, -ër, -ërn; (V) Wæjjêlboh, -ên, -ër, -ërn; (Ø)*

vending no *wænning, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wænning; (Hn) wænjing, -ên, -ër, -ërn; (V) wæjjing, -ên, -ër, -ërn; (Ø) (Deh war nøej oh æn wænjing, Deh tow mæ Dæm* = det var noget af en vending, det tog med dem) *(V)*

vene no *wéên, æ w., wénër, æ -ër; (Hs) wéên; (Hn) wéên, +n; wénër, -n; (V,Ø) (wénër ær blodårër, som blo'ê løbër tébaêw té hjaetê i* = vener er blodårer, som blodet løber tilbage til hjertet i) *(H,V,Ø)*

veninde no *wænin-n, æ w., wæninnër, æ wæninnër; (Hs) wænin-n; (Hn) wænénj-j, wænénjên, wænénjër, -n; (V) wænéj-j, wænéjjên, wænéjjër, -n; (Ø)*

venlig to *wænli; (H) wænlê; (V,Ø) (når Dær fløttër fræmmê folk té wor æjn, så blywwër Di Gåê, hwés Djær naeboër tår wænlê imoh Dæm* = når der flytter fremmede folk til wor egn, så bliver de glade, hvis deres naboer tager venligt imod dem) *(V)*

venlighed no *wænlihéd, æ w.; (Hs) wænlihéd; (Hn) wænlihé, -ên; (V,Ø)*

venskab no *wænskab; (H,V,Ø)* (se skab) *(lij for lij, hwés wænskab ska hållês* = lige for lige, hvis venskab skal holdes) *(H,V,Ø)*

venskabelig to *wænskabli; (H) wænskablê; (V,Ø) (Di war poh wænskabli fuêd* = de var på venskabelig fod) *(H)*

venskabelighed no *wænskablihéd.; (H) wænskablihé; (V,Ø)*

venstre to *wænstër; (H,V,Ø) (Deh ær sjow, at wænstërmæn' mæ tijjên ær bløwwên høwwërorientiër* = det er sjovt, at venstremænd med tiden er blevet højreorienteret) *(V,Ø)*

venstrehængt to *wænstërhæng'; (H,V,Ø) (æ Dar ær wænstërhæng'* = døren er venstrehængt) *(Hs)*

venstresving no *wænstërswing; (H,V,Ø)* (se sving) *(Deh ka wæër fårli åh laew æ kårt wænstërswing* = det kan være farligt at lave et kort venstesving) *(H)*

vente no (kun som "i vente") *i wint; (H) wénjt; (V) wéjt; (Ø) (Di hobër åh ha nøej Gott i wint* = de håber at have noget godt i vente) *(H)*

vente uo *wint, -ër, -ê, h. -ê; (H) wénjt, -ër, -ê, h. -ê; (V) wéjt, -ër, -ê, h. -ê; (Ø)*

ventekjole no *wintkjowl; (H) wénjtkjowl; (V) wéjtkjowl; (Ø)* (se kjole) *(Deh blywwër spænnênnê åh sij, hwa Dær kommê uw oh Dæn wintkjowl* = det bliver spændende at se, hvad der kommer ud af den ventekjole) *(H)*

ventelig to (omskr. t. f. eks.: *Deh Goër som jæn ka wint/wénjt/wéjt sæ* = det går, som man kan vente sig) *(H/V/Ø)*

venteliste no *wintlést; (H) wénjtlést; (V) wéjtlést; (Ø)* (se liste) *(wénjtléstër ka wæër nøej, fanjên hår opfonjên* = ventelister kan værer noget, fanden har opfundet) *(V)*

ventepenge no *wintpæêng; (H) wénjtpæêng; (V) wéjtpæêng; (Ø)* (se penge)

venterum no *wintrom'; (H) wénjtrom'; (V) wéjtrom'; Ø)* (se rum)

ventesal no *wintsaêl; (H) wénjtsaêl; (V) wéjtsaêl; (Ø)* (se sal)

ventetid no *winttij'; (H) wénjttij; (V) wéjttij; (Ø)* (se tid) *(winttij' ær ék Deh fålk hår æ bæjst mæh* = ventetid er ikke det, folk har det bedst med) *(H)*

venteværelse no *wintwærêls; (H) wénjtwærêls; (V) wéjtwærêls; (Ø)* (se værelse)

verden no *wærDên, æ w., wærDnër, æ w.; (Hs) wærDên; (Hn) wærdên, +n, wærdnër, -n; (V,Ø)*

verdensberømmelse no *wærDênsbérömmêls; (H) wærdênsbérömmêls; (V,Ø)* (se berømmelse) *(Deh mæh wærDênsbérömmêls, Deh ær wæl ét nøêj åh Goh så hywt op ij* = det med verdensberømmelse, det er vel ikke noget at gå så højt op i) *(H)*

verdensberømt to *wærDênsbérøm'; (H) wærdênsbérøm'; (V,Ø)*

verdensdel no *wærDênsDiêl'; (H) wærdênsDiêl'; (V,Ø)* (se del) *(Deh ku wæër sjow, hwés jæn ku noh åh sij åll fæm wærdênsDiêl* = det kunne være sjovt, hvis man kunne nå at se alle fem verdensdele) *(H,V,Ø)*

verdensfjern to (omskr. t. f. eks.: *ét/ék åh ha bienên poh jowwërn* = ikke at have benene på jorden) *(H/V,Ø)*

verdenshistorie no *wærDênshistår'rê; (H) wærdênshistår'rê; (V,Ø)* (se historie)

verdenshjørne no *wærDênshjørn; (H) wærdênshjørn; (V,Ø)* (se hjørne)

verdenskrig no *wærDênskrieg; (H) wærdênskriej; (V,Ø)* (se krig) *(Jammërbowtên hae æn Diel tysk béfæjstningswærkër åjjër ajjên wærdênskriej* = Jammerbugten havde en del tyske befæstningsværker under anden verdenskrig) *(Ø)*

verdensmarked no *wærDênsmarké; (H) wærdênsmarké; (V,Ø)* (se marked)

verdensmester no *wærDênsmæjstër; (H) wærdênsmæjstër; (V,Ø)* (se mester) *(Hans Nielsên fråh Arænsmé-éj bløw wærdênsmæjstër i speedway towåhtyew Gång-g* = Hans Nielsen blev verdensmester i speedway 22 gange) *(V,Ø)*

verdensorden no *wærDênsorDên; (H) wærDênsordên;V,Ø)* (se orden) *(poh Deh sjænnêst ær Dær ijæn kommê uorDên i æ wærDênsorDên* = på det seneste er der igen kommet uorden i verdensordnen) *(Hs)*

verdensrum no *wærDênsrom'; (H) wærdênsrom'; (V,Ø)* (se rum)

verdslig to *wærsli; (H) wærslê; (V,Ø) (nøej wærsli/wærslê ær nøêj såm ét/ék ær kjærkli/kærklê* = noget verdsligt er noget, som ikke er kirkeligt) *(H/V,Ø)*

vers no *wærs, æ w., wærs, æ w.; (Hs) wærs; (Hn) wærs, -ê, wærs, -ên; (V,Ø) (Deh ær ét for Deh, mæn i æ kjærk ka jæn Gott oplöew salmër mæ utrowli mannê wærs* = det er ikke for det, men siddende i kirken kan man godt opleve salmer med utrolig mange vers) *(Hs)*

versefod no *wærsfuêd; (H,V,Ø)* (se fod) *(nær jæn ær té sølbrøllop åh såên, ær Dær såmtijjê sang-g, såm Goër Gal poh Gron' oh wærsfæddërn. Åh Deh blywwër Dær Grijn möj' oh* = når man er til sølvbryllup og sådant, er der sommetider sange, som går galt på grund af versefødderne, og det bliver der grinet meget af) *(H)*

vest 1 no *wæst, æ w., wæstê, æ wæst; (Hs) wæst; (Hn) wæst, -ên, -ê, -ên; (V,Ø)* (herrebeklædning) *(åh no war hanj blöwwên æn fijn manj mæ wæst té hanjs jaksæt* = og nu var han blevet en fin mand med vest til hans jakkesæt) *(V)*

vest 2 no og bio *wæjst; (H,V,Ø)* (verdenshjørne) (*wæjstên té Broust* = vest for Brovst) *(V)*

vestelomme no *wæstlom-m; (H,V,Ø)* (se lomme)

vesten no *wæjstên; (H,V,Ø) (huwsê lå uew i wæjstên* = huset lå ude i vest) *(V,Ø)*

vestenstorm no *wæjstênstorm; (H,V,Ø)*

vestenvind no *wæjstnwin'; (H) wæjstwénj; (V) wæjstnwéj'; (Ø)* (se vind) *(æ wæjstnwin' ær æn Diel oh lywwê i Han Hærrê* = vestenvinden er en del af livet i Han Herred) *(Hs)*

Vesterhavet n *Wæjstërhawwê; (H,V,Ø)*

vestgående to *wæjstGoên; (H,V,Ø) (strömmên ær wæjstGoên* = strømmen er vestgående) *(V,Ø)*

vestjyde no *wæjstjyêd; (H,V,Ø)* (se jyde)

vestjysk to *wæjstjysk; (H,V,Ø)*

vestlig to *wæjstli; (H) wæjstlê; (V,Ø) (mannê trowr, at Dæn wæstli löêwwijs ær Dæn bæjjêst i wærdên* = mange tror, at den vestlige levevis er den bedste i verden) *(H)*

vestmagt no *wæjstmagt; (H,Øm) wæjstmawt; (V,Ø)* (se magt)

vestpå bio *wæjstërpoh; (H,V,Ø) (Di Drow wæjstërpoh* = de drog vestpå) *(H,V,Ø)*

vestre to *wæjstër; (H,V,Ø) (Di bowwêd i Dænj wæjstër æenj oh huwsê* = de boede i den vestre ende af huset) *(V,Ø)*

vestvendt to *wæjstwæn'; (H) wæjstvænj'; (V) wæjstvæj'; (Ø)*

vibe n *wieb, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wieb, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær fororh, åh wibên ær kommên* = det er forår og viben er kommet) *(V,Ø)*

vibefedt n *wiebfjet; (H,V,Ø)* (insektædende plante)

vibesne no *wiebknoeg; (V,Ø)* (*wiebknoeg ær snéwéër åh fråst, Dær kommê, ættër at wiebên ær kommê* = vibesne er frost og sne, der kommer, efter at viben er kommet) *(V,Ø)*

vid no *wæd, æ w.; (Hs) wæd, wæddê; (V,Ø)* (*haj hår æ Gott wæd* = han har et godt vid) *(Ø)*

vid, vide to *wij', wiej; (H,V,Ø)* (*Di hår æn wij' uséwt fråh Djær æjjênDom* = de har en vid udsigt fra deres ejendom) *(V,Ø)*

vidde no *widdê, æ w.; (Hs) widdê; (Hn) widdê, -n; (V,Ø) (æ kjowl hår stuër widdê* = kjolen har stor vidde) *(Hs)*

vide 1 (ud) uo *wiej uw, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

vide 2 uo *wé-êd, wéd, wé-est, h. wést; (H) wiêd, wéêd, wést, h. wést; (V,Ø) (Deh wéd-a-ét* = det ved jeg ikke) *(H)*

videbegær no (omskr. t. f. eks.: *ær intëressiër i/wil jar wé-êd* = er interesseret i/vil gerne vide) *(H) (ær intërssiër i/wil jæërn wé-êd* = er interesseret i/vil gerne vide) *(V,Ø)*

viden (om) bio (omskr. t.: *wit åmkring* = vidt omkring) *(H,V,Ø)*

viden no *wéd;* (bøjes ikke) *(Hs,V,Ø) (Deh hår a éngên wéd åm'* = de har jeg ingen viden om) *(H,V,Ø)*

vidende to (omskr. t.: *åh wé-êd möj' åm* = at vide meget om) *(H,V,Ø)*

videnskab no *widdênskab, æ w, -ër, æ -ër; (Hs) widdênskab; (Hn) widdênskab, -ên, -ër, -ërn; (V,Øm) wijjênskab, -ên, -ër, -ërn; (Øø)*

videnskabelig to *widdênskabli; (H) widdênskablê; V,Ø)*

videnskabsmand no *widdênskabsman'; (H) widdênskabsmanj'; (V) widdênskabsmaj'; (Øm) wijjênskabsmaj'; (Øø) (han war lisså kloeg, såm æn widdênskabsman'* = han var ligeså klog som en videnskabsmand) *(H)*

videre bio *widdër-r; (H,V,Ø) (sij no åh kom widdër-r* = se nu at komme videre) *(H,V,Ø)*

videreføre uo (omskr. t.: *fø-ër widdëre* = føre videre) *(H,V,Ø)* (se føre) *(han ska føër hans fars forræ'tning widdër-r* = han skal videreføre sin fars forretning) *(H)*

videregive uo (omskr. t.: *Gi widdëre* = give videre)

(H,V,Ø)

videregående to *widdërGoên; (H,V,Ø) (æn widdërGoên uDannêls* = videregående uddannelse) *(H,V,Ø)*

videresælge uo (omskr. t.: *åh sæl widdër/widdërê* = at sælge videre) *(H,V,Ø) (haj köbt huwsê mæ hænblék poh åh sæl Deh widdërê* = han købte huset med henblik på at sælge den videre) *(Ø)*

vidne no *widn, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) widn; (Hn) widn, widnê, widnër, -n; (V,Ø)*

vidne uo *widdên, widnër, widnt, h. widnt; (H,V,Ø) (a ska widdên, wé Deh at a so-æ mæ minj ijn ywn* = jeg skal vidne fordi jeg så det med mine egne øjne) *(V,Ø)*

vidneafhøring no *widnêawhøring; (H,V,Ø)* (se afhøring)

vidneforklaring no *widdênforklåring; (H,V,Ø)* (se forklaring)

vidnesbyrd no *winêsbyr', æ w.; (Hs) winêsbyr'; (Hn) winêsbyr', -ê; (V,Ø) (hanjs winêsbyr' war wéwti for sågên* = hans vidnesbyrd var vigtig for sagen) *(V)*

vidneudsagn no *widdênusawn; (H,V,Ø)* (se udsagn)

vidtløftig to *wittløfti; (H,V,Ø) (han ær nøêj wittløfti, jæn ka ét ålti trow poh, hwa han sæjjër* = han er noget vidtløftig, man kan ikke altid tro på, hvad han siger) *(H)*

vidtrækkende to *witrækkên; (H,V,Ø) (Deh hår witrækkên konsékwænsër* = det har vidtrækkende konsekvenser) *(H,V,Ø)*

vidtåben to *witobên; (H,V,Ø) (han/hanj/haj sow mæ witobên winDuw, mæn kon åm æ sommër/sommërn* = han sov med vidtåbent vindue) *(Hs/V,Ø)*

vidunder no *widonnër, æ w., -ê, æ -ê; (Hs) widonnër; (Hn) widonnër, -ê, -ê, -n; (V,Ø) (Deh ær jæn oh værdêns syw widonnërê* = det er et af verdens syv vidundere) *(V,Ø)*

vidunderbarn no *widonnërbåër; (H) widonnërbåen; (V,Ø)* (se barn)

vidunderlig to (for stærkt udtryk; anvendes ikke i herredet)

vie uo *wij, -jër, -jê, ær -jë; (H,V,Ø)* (omskr. også t.: *åh blyew Gywt* = at blive viet) *(H,V,Ø)*

vielse no *wijjêls, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wijjêls; (Hn) wijjêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (omskr. også t.: *åh blyew Gywt* = at blive gift) *(H,V,Ø)*

vifte no *wéft, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wéft; (Hn) wéft, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

vifte uo *wéft, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (åh wéft æn flyêw wæk* = at vifte en flue væk) *(H,V,Ø)*

vig no *wig, æ wig, wieg, æ wieg; (Hs) wig; (Hn) wig, -ên, wieg, -ên; (V,Ø)*

vige uo *wieg, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (han wiegër uenåm'* = han viger udenom) *(H)*

vigepligt no *wiegplégt; (H,Øm) wiegpléwt; (V,Ø)* (se pligt) *(færsêlsrewlërn åmfattër almênlê wiegpléwt* = færselsregelerne omfatter almindelig vigepligt) *(V,Ø)*

vigepligtig to *wiegplégti; (H) wiegpléwti; (V,Ø)*

vigtig to *wégti; (H) wéwti* el. *wégti; (V,Ø) (Deh æ möj' wéwti å læër si muërsmoel* = det er meget vigtigt at lære sit modersmål) *(V,Ø)*

viis to *wijs; (H,V,Ø) (haj war æn wijs maj'* = han var en viis mand) *(Ø)*

vikar no *wikar, æ w., -r, æ -r; (Hs) wikar; (Hn) wikar, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

viking no *wiking, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wiking; (Hn) wiking, -ên, -ër, -ërn; (H,V,Ø) (wikingër war åssê brutaêl forbryddër-r, som hærgê åh plönnër-r, hwej Di kam fræm* = vikingerne var også brutale forbryddere, som hærgede og plyndrede, hvor de kom frem) *(V,Ø)*

vikingeskib no *wikingêskib; (H,V,Ø)* (se skib)

vikingetid no *wikingtij; (H,V,Ø)* (se tid)

vikle uo *wikl, -ër, wikkêlt, h. wikkêlt; (H,V,Ø) (hanj/haj wikkêlt sæ uw oh sijn problémër* = han viklede sig ud af sine problemer) *(V,Ø)*

vild to *wil'* el. *wålsk; (H,V,Ø)* (*åh wæër wålsk* = at være vild) *(V,Ø) ("brommêlsk"* blev brugt i Skræm sogn)

vildand no *wilån'; (H) wilåen'; (V) wilåen'; (Ø)* (se and)

vildbasse no *wilbas-s; (H,V,Ø)*

vildelse no *willêls, æ w.; (Hs) willêls; (Hn) willêls, -n; (V,Ø) (han hår hyw fébër åh snakkër i willêls* = han har høj feber og snakker i vildelse) *(H)*

vildfarelse no *wilfårêls, æ w., -ër æ -ër; (Hs) wilfårêls; (Hn) wilfårêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh ær utrowlê, at hanj/haj hållër fast wé sijn wilfårêls* = det er utroligt, at han holder fast ved sin vildfarelse) *(V/Ø)*

vildfaren to *wilfårên; (H,V,Ø) (han blöw ram' oh æn wilfårên kuwl* = han blev ramt af en vildfaren kugle) *(H)*

vildfremmed to (omskr. t.: *æn fræmmê* = en fremmed) *(H,V,Ø)*

vildkørvel n *wilkörwêl; (H,V,Ø)* (plante)

vildlede uo (omskr. t.: *åh liê wil'* = at lede vild) *(H,V,Ø)* (se lede)

vildmand no *wilman'; (H) wilmanj'; (V) wilmaj'; (Ø)* (se mand) *(haj liwnt æn wilmaj'* = han lignede en vildmand) *(Ø)*

vildmark no *wilmark; (H,V,Ø)* (se mark)

vildnis no *wilnis, æ w.; (Hs) wilnis; (Hn) wilnis, -sê; (V,Ø) (hanjs haew liwnê æ wilnis* = hans have linede et vildnis) *(V)*

vildskab no *wilskaeb; (H,V,Ø)* (se skab) *(Deh ær Deh ræên wilskaeb, som hon opføër sæ* = det er det rene vildskab, som hun opfører sig) *(H,V,Ø)*

vildskud no *wilskod; (H,V,Ø)* (se skud) *(han tår fæjl, Deh ær æ wilskod* = han tager fejl, det er et vildskud) *(H)*

vildspor no *wilspoër; (H,V,Ø)* (se spor) *(ah no ær haj åssê poh wilspoër* = og nu er han også på vildspor) *(Ø)*

vildsvin n *wilswijn; (H,V,Ø)* (se svin)

vildt no *wilt, æ w.; (Hs) wilt; (Hn) wilt, -ê; (V,Ø)*

vil-døv to *wil-Döw; (H,V,Ø) (hwés jæn ék ær möj' for åh høër nøej béstæmt, ka jæn jo spél wil-Döw* = hvis man ikke er meget for a høre noget bestemt, kan man jo spille vildøv) *(V,Ø)*

vilje no *willê, æ w.; (Hs) willê; (Hn) willê, -n; (V,Ø) (Deh ær utrowlê, hwa jæn ka uræt mæ willêns kraft* = det er utroligt, hvad man kan udrette med viljens kraft) *(V,Ø)*

viljestærk to (omskr. t.: *åh ha æn stærk villê* = at have en stærk vilje) *(H,V,Ø)*

viljesvag to (omskr. t.: *åh ha æn waêg villê* = at have en svag vilje) *(H,V,Ø)*

vilkår no *wilkoër, æ w., wilkoër, æ w.; (Hs) wilkoër; (Hn) wilkoër, -ê, wilkoër, -ên; (V,Ø)*

vilkårlig to *wilkorli; (H) wilkorlê; (V,Ø) (Deh ær hiel wil-korlê, hwa Di bésluttër sæ té* = det er helt vilkårligt, hvad de beslutter sig til) *(H,V,Ø)*

villa no *willa, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) willa; (Hn) willa, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ville uo *wil-l, wél, wil-l, h. wil-l; (H,V,Ø) (a håër wil-l Gøër æ så Gott, a ku* = jeg har villet gøre det så godt, jeg kun-ne) *(V,Ø)*

villig to *willi; (H,V,Ø) (a ær willi té åh pohta mæ formanjs-postên* = jeg er villig til at påtage mig formandsposten) *(V)*

villighed no *willihéd, æ w.; (Hs) willihéd; (Hn) willihé, -ên; (V,Ø)*

vimpel no *wémpêl, æ w., wémplër, æ w.; (Hs) wémpêl; (Hn) wémpêl, -n, wémplër, -n; (V,Ø)*

vims to *wims; (H,V,Ø) (hon æ æn béttê wims jæn* = hun er en lille vims en) *(V,Ø)*

vimse uo *wims, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (ka Do ék hål op mæ åh wims såên rojt?* = kan du ikke holde op med at vimse sådan rundt?) *(Ø)*

vin no *wijn, æ w.; (Hs) wijn; (Hn) wijn, -ên; (V,Ø) (Deh ær no skön mæ æ Glas röwijn* = det er nu skønt med et glas rødvin) *(V,Ø)*

vinbjergsnegl n *wijnbjærsnælj; (H,V,Ø)* (se snegl) *(Di fransk hår hittê poh åh spijs wijnbjærsnælj, åh Deh ær ét/ek så réng-g* = de franske har hittet på at spise vin-bjergsnegle, og det er ikke så ringe) *(H,V,Ø)*

vinbonde no *wijnbuên; (H) wijnboenj; (V) wijnbuej; (Ø) (poh Deh sjænnêst ær Dær åssê kommên wijnbönjër i Danmark* = på det seneste er der også kommet vinbønder i Danmark) *(V)* (se bonde)

vind no *win', æ w. win-n, æ win-n; (Hs) win'; (Hn) wénj', wénjên, wénj-j, wénjên; (V) wéj', wéj'ên, wé-éj, wéjjên; (Ø) (jæn ka knap foërstél sæ æn hiel Daw uên wénj poh wor æjn* = man kan knap forestille sig en hel dag uden vind på vor egn) *(V)*

vinde uo (vinde garn el. vinde i lotteriet) *win-n, winnër, wån', h. wonnê; (H) wénj, -ër, wanj', h. wonjên; (V) wé-êj, wéjjër, waj', h. wojjên; (Ø) (a waj' tow tusin i sist o-êw* = jeg vandt 2 tusind i sidste uge*) (Ø)*

vindebro no *winnêbrow; (H) wénjêbrow; (V) wéjjêbrow; (Ø)* (se bro)

vindeltrappe no *winnêltrap; (H) wénjêltrap; (V) wéjjêltrap; (Ø)* (se trappe)

vindenergi no *winénërGi; (H) wénjénërGi; (V) wéjénërGi; Ø)* (se energi) *(winénërGi hår folk åltijjër browt, mæn no åm Daew hår Deh tawwên æn GewalDi opswéng* = vind-energi har folk altid brugt, men nu om dage har det taget et gevaldigt opsving) *(H)*

vinder no *winnër, æ w., -r, æ -r; (Hs) winnër; (Hn) winnër, -n, -r, -rn; (V,Ø) (haj ær æn winnër* = han er en vinder) *(Ø)*

vindfang no *winfång'; (H) wénjfång; (V) wéjfång; (Ø)* (se fang) *(Deh ær æn Gue téng mæ æ winfång, særli poh wor æjn* = det er en god ting med et vindfang, særlig på vor egn) *(H)*

vindfløj no *winflöw'; (H) wénjflöw; (V) wéjflöw; (Ø)* (se fløj)

vindle uo *winnêl, winlër, winnêlt, h. winnêlt; (H) winjêl, winjlër, winjêlt, h. winjêlt; (V) wéjjêl, wéjlër, wéjlt, h. wéjlt; (Ø)*

vindmølle no *winmöl-l; (H) wénjmöl-l; (V) wéjmöl-l; (Ø)* (se mølle) *(wéjmöl-lën poh Urbakkên poh Ølaj' braej i 2004, mæn Dæj yddër skal ær no Gænopfør* = vindmøllen på Urbakken på Øland brændte i 2004, men den ydre skal er nu genopført) *(Ø)*

vindmåler no *winmålër; (H) wénjmålër; (V) wéjmålër; (Ø)* (se måler)

vindretning no *winrætning; (H) wénjrætning; (V) wéjrætning; (Ø)* (se retning) *(wæjst ær Dæj öwwërwæjjên wéjrætning poh wor æjn* = vest er den overvejende vindretning på vor egn) *(Ø)*

vindrue no *wijnDruew; (H,V,Ø)* (se drue)

vindsel no *winsêl, æ. w. winslër; (H) winsêl; (Hn) wénjsêl, wénjslê, wénjslê, -rn; (V) wéjsel, wéjsle, wéjsle, -rn; (Ø)*

vindside no *winsiej; (H) wénjsiej; (V) wéjsiej; (Ø)* (se side)

vindskede no *winské-êd; (H,V,Ø)* (se skede) *(winské-êdërn poh huwsê trængër té åh blyew måhlê* = vindskederne på huset trænger til at blive malet) *(V,Ø)*

vindskæv to *winskjöw; (H) wénjsköw; (V) wéjsköw; (Ø) (Do ska wæër Gue té åh höwl, hwés Do ék höwlër æ bræt winskjöw* = du skal være god til at høvle, hvis du ikke høvler brættet vindskævt) *(Hs)*

vindspejl no *winspæjl; (H) wénjspæjl; (V) wéjspæjl; (Ø)* (se spejl)

vindstille to *win-sté-êl; (H) wénj-sté-êl; (V) wéj-sté-êl; (Ø)*

vindstyrke no *winstørk; (H) wénjstørk; (V) wéjstørk; (Ø)* (se styrke) *(Deh stårmê mæ wénjstørk töl'* = det stormede med vindstyrke 12) *(V)*

vindstød no *winstød; (H) wénjstø'; (V) wéjstød; (Øm) wéjstø'; (Øø) (Deh blywwër krafti kuwling mæ wéjstød oh stårmstørk* = det bliver kraftig kuling med vindstød af stormstyrke) *(Øm)*

vindsus no *swöwt; (Øm)* el. *swöw, -ê; (Øø)* (sus om f. eks. et hushjørne)

vindtæt to *wintæt; (H) wénjtæt; (V) wéjtæt; (Ø) (Deh Gammêl huws war lånt fråh wénjtæt* = det gamle hus var langt fra vindtæt) *(V)*

vindtør to *win-tar'; (H) wénjtör; (V) wéj-tör'; (V,Ø)*

vindue no *winDuh, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) winDuh; (Hn) wénjër, wénjër-r, wénjër, wénjërn; (V) wéjjër, wéjjër-r, wéjjër, wéjjërn; (Ø) (wi ska ha ål wéjjërn måelt hær i sommër* = vi skal have alle vinduerne malet her i sommer) *(Ø)*

vindueskarm no *winDuskarm; (H) wénjêskarm; (V) wéjjêskarm; (Ø)* (se karm)

vinduesplads no *winDusplas; (H) wénjêsplas; (V) wéjjêsplas; (Ø)* (se plads) *(hon wél åltijjër ha winDusplas* = hun vil altid have vinduspladsen) *(Hn)*

vinduespudser no *winDuspossër; (H) wénjêpossër; (V) wéjjêspossër; (Ø)*

vinduesvisker no *winDuswiskër, æ v., -ê, æ -ê; (Hs) winDuswiskër; (Hn) wénjêswiskër, -n -ê, -n; (V) wéjjêswiskër, -n, -ê, -n; (Ø)*

vindæg no *winæew; (H) wénj-æw; (V) wéjæg; (Øm) wéj-éw; (Øø)* (se æg) (æg med hinde, men uden skal)

vindøjet to *winywwê, (H) wénjywwê; (V) wéjywwê; (Ø) (a ka ék sij, hwa haj sijjër poh, forDéh haj æ wéjywwê* = jeg kan ikke se, hvad han ser på, fordi han er vindøjet) *(Ø)*

vinflaske no *wijnflask; (H,V,Ø)* (se flaske)

vinge no *wéng, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wéng; (Hn,) wéêng, wéngên, wéngër, -n; (V,Ø) (æn fowlwé-êng ær æn utrowlê fijn konstruksjon* = en fuglevinge er en utrolig fin konstruktion) *(V,Ø)*

vingeben no *wingbien; (H,V,Ø)* (se ben) *(haj blöw tåê wé wingbienê å smit uw oh Dåjsstéhê* = han blev taget ved vingebenet og smidt ud af dansestedet) *(Ø)*

vingefang no *wingfång', æ w., wingfång', æ w.; (Hs) wingfång', -ê, wingfång', wingfångên; (V,Ø)*

vingeskudt to *wingskåt; (H,V,Ø) (åh wæër wingskåt* = at være vingeskudt (medtaget)) *(H,V,Ø)*

vingeslag no *wingslag; (H) wingslaew; (V,Ø)* (se slag)

vink no *wink, æ w., wink, æ w.; (Hs) wink; (Hn) wink, -ê, wink, -ên; (V,Ø) (a fæk æ wink åm, at Dær war nøêj Gal'* = jeg fik et vink om, at der var noget galt) *(H,V,Ø)*

vinke uo *wink, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) hwöwt, -ê, -ê, h. hwöwt; (Ø)* (at vinke, give tegn med hænder eller arme)

(se hwöwt)

vinkel no *winkêl, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) winkêl; (Hn) winkêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (for Deh mjest böwwër Di huwsên i ræt winklër* = for det meste bygger de husene i rette vinkler) *(V,Ø)*

vinkeljern no *winkêljaên; (H,V,Ø)* (se jern)

vinkelret to *winkêlræt; (H,V,Ø) (a spékuliër poh, hwofor a åltijjër ska laew téngên winkêlræt. Deh ku Da åssé blyew pæen, hwés Deh war skjöwwinklê* = jeg spekulerer på, hvorfor jeg altid skal lave tingene vinkelrette. Det kunne da også blive pænt, hvis det var skævvinklet) *(V,Ø)*

vinmark no *wijnmark; (H,V,Ø)* (se mark)

vinrødt to *wijnrø'; (H,V,Ø)*

vinter no *wintër, æ w., wintrê, æ w.; (Hs) wintër; (Hn) wijntër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

vinterdag no *wintërDaw; (H) wijntërDaw; (V,Ø)* (se dag)

vintergæk n *wintërGæk; (H,V,Ø)*

vintersolhverv no *wintërsuelhwærw; (H,V,Ø)* (se hverv) *(Deh ær wintërsuelhwærw Dæn jænåhtywwên Désæmbër* = det er vintersolhverv den 21. december) *(H,V,Ø)*

vintertid no *wintërtij; (H,V,Ø)*

vinteræble no *wintëræbêl; (H,V,Ø)* (se æble)

viol n *wiol; (H,V,Ø)*

violblå to *wiolblo'; (H,V,Ø)*

violin no *fiol, æ f., -ër, æ -ër; (Hs) fiol; (Hn) fiol, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

vippe no *wép, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wép; (Hn) wép, -pên, -për, -përn; (V,Ø) (æn wép ka wæër Deh som ær poh ruwaks, mæn åssê Deh som böhnên wéppër poh* = en vippe kan være det, som er på rugaks, men også det, som børnene vipper på) *(V,Ø)*

vippe uo *wép, -për, -pê, h. -pê; (H,V,Ø)*

vipstjært n *wipstjat; (H,V,Ø)* (fugl)

virke uo *wérk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (li möj' hwa a Gør, så werkër æ ék* = lige meget hvad, jeg gør, så virker det ikke) *(V,Ø)*

virkelig to *wérkli; (H) wérklê; (V,Ø) (ær æ werkli san', ja, trowr Do Da, at a wél hållê Dæ for nar* = er det virkelig sandt, ja, tror du da, at jeg vil holde dig for nar) *(H)*

virkeliggøre uo (omskr. t.: *Gjøër/Gøër wérklê* =gøre virkeligt) *(V,Ø)* (se gøre)

virkelighed no *wérklihéd, æ w.; (Hs) werklihéd; (Hn) werklihé, -ên; (V,Ø)*

virkning no *wérknéng, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wérknéng, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

virkningsfuld to (omskr. t.: *åh ha Gue wérknéng* = at have god virkning) *(H,V,Ø)*

virkningsløs to *wérknéngsløes; (H,V,Ø) (Dæj méDisin ær wérknéngsløes* = den medicin er virkningsløs) *(Ø)*

virksom to *wérksom; (H,V;Ø) (Deh ær æn wérksom béhanjling* = det er en virksom behandling) *(V)*

virksomhed no *wirksåmhéd; (H) wirksomhé; (V,Ø)*

virre uo *werrê, werrër, werrê, h. werrê; (H,V,Ø)*

virvar no *werwar, æ w.; (Hs) werwar; (Hn) werwar, -ê; (H,V,Ø) (a öwwërDrywwër ét, Deh war Deh ræên werwar* = jeg overdriver ikke, det var det rene virvar) *(H)*

vis no *wijs; (H,V,Ø) (poh sæt åh wijs* = på sæt og vis) *(H,V,Ø)*

vis, vise to *wies; (H,V,Ø) (Deh war wies uwër/oër* = det var vise ord) *(H/V,Ø)*

visdom no *wijsDom, æ w.; (Hs) wijsDom, -ên; (V,Ø) (Deh ær sjallên jæn oplöwwër wijsDom i polték* = det er sjæl-dent, man oplever visdom i politik) *(H,V,Ø)*

visdomsord no *wijsDomsuwër; (H) wijsDomsoër; (V,Ø)* (se ord)

visdomstand no *wijsDomstæn'; (H) wijsDomstænj; (V) wijsDomstæj'* el. *wijsDomstaj'; (Ø)* (se tand)

vise no *wies, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wies; (Hn) wies, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (Dænjs wies jæn kwædër, hwés brøh jæn iedër* = dens vise man kvæder, hvis brød man æder) *(V)*

vise uo *wies, wi'sër, wijst, h. wijst'; (H,V,Ø) (honj blöw wijst' ronjt i huwsê* = hun blev vist rundt i huset) *(V)*

viselig to *wijsli; (H) wijslê; (V,Ø)*

viser no *wisër, æ w. -r, æ -r; (Hs) wisër; (Hn) wisër, -n, -r, -n; (V,Ø) (wisërn war falt oh bornhålmërn* = viserne var faldet af bornholmeren) *(V,Ø)*

visesanger no *wiessangër; (H,V,Ø)*

vished no *wishéd; æ w.; (Hs) wishéd; (Hn) wishê, -ên; (V,Ø) (hwés jæn ær syew, så töws mannê, at Deh ær*

bæjst åh foh wishéd om, hwa jæn fæjlër = hvis man er syg, så synes mange, at det er bedst at få vished om, hvad man fejler) *(V,Ø)*

visk no *wésk, æ w.; (Hs) wésk; (Hn) wisk, -n, -ê, -ërn; (V,Ø) (halmwisk* = halmvisk, indlæg til støvler eller træ-sko, laves bedst af rugstrå)

viske uo *wésk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (tørre af)

viskelæder no *wéskêlæjjër; (H) wéskêlé-ër; (V,Ø)*

viskestykke no *wéskêstøk; (H,V,Ø)* (se stykke) *(jæn ka kyeb nuên flåt hjæmwæwwê wéskêstøkkër* = man kan købe nogen flotte hjemmevævede viskestykker) *(H,V,Ø)*

visne uo *wéssên, wésnër, wésênt, ær wésênt; (V,Ø) (blomstn ær wésênt* = blomsten er visnet) *(V,Ø)*

vissen to *wéssên; (H,V,Ø) (hanj så Gammêl åh wéssên uw* = han så gammel og vissen ud) *(V)*

vist bio *wés; (H,V,Ø) (Deh ær wés nåk méningên, at Dær ska skie nøej i Dæn såg* = det er vist nok meningen, at der skal ske noget i den sag) *(V,Ø)*

vitterlig bio *wetlê; (H,V,Ø) (Deh ær wetlê san' hwa a sæjjër* = det er sandt, hvad jeg siger) *(H,V,Ø)*

vittig to *witti; (H,V,Ø) (han ær æn witti hun'* = han er en vittig hund) *(H)*

vittighed no *wittihéd, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wittihéd; (Hn) witthé, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh war æn wittihéd, så Deh ska Do ét ta alworli* = det var en vittighed, så det skal du ikke tage alvorligt) *(H)*

vod no *wåd, æ w., wåd, æ w.; (Hs) wåd; (Hn) wåj, -jê, wåj, -jên; (V,Ø) (féskërn trak wåd* = fiskerne trak våd) *(V,Ø)*

vodbinder no *wudbinnër, æ w., -r, æ -r; (Hs) wudbinnër; (Hn) wubinnër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

vodkast no *wudkast, æ w.; (Hs) wudkast; (Hn) wukast, -ê; (V,Ø)*

vogn no *uwn', æ u., uwên, æ uwên; (Hs) uwn'; (Hn) un', unnên, un-n, un+n; (V) wuwn* el. *uwn, -+n, uewn, -+n; (Ø)*

vognaksel no *uwnawsêl; (H) un'awsêl; (V) wuwnawsêl; (Ø)* (se aksel)

vognborg no *uwnbårg; (H) unbår; (V) wuwnbår; (Ø)* (se borg)

vognfuld to *uwnful'; (H) unful'; (V) wuwnful'; (Ø) (han haed ruwwër té æn hiel uwnful'* = han havde roer til en hel vognfuld) *(H)*

vognhjul no *uwnhywl; (H) unhywl; (V) wuwnhywl; (Ø)* (se hjul)

vognmand no *uwnman'; (H) unmanj'; (V) wuwnmaj'; (Ø)* (se mand)

vognstang no *uwnstjat (H), unstjat (V), wuwnstjat (Ø)* (se stang)

vogte uo *wogt, -ër, -ê, h. -ê; (H,Øm) wowt, -ër, -ê, h.-ê; (V,Øø) (hujjên wowtër Goërn* = hunden vogter gården) *(V,Øø)*

vogter no *wogtër, æ w., -r, æ -r; (Hs) wogtër; (Hn) wogtër, -n, -r, -n; (Øm) wowtër, -n, -r, -n; (V,Øø) (æ hun' ær æn Gue wogtër, mæn æ Gjæs ær bæjjër* = hunden er en god vogter, men gæsene er bedre) *(Hs)*

vogterdreng no *wogtërDræng; (H,Øm) wowtërDræng; (V,Øø)* (se dreng)

voks no *woks, æ w.; (Hs) woks; (Hn) wows, -ê; (V,Ø)*

voksaftryk no *woksawtrøk; (H,V,Ø)* (se tryk)

voksbleg to *woksblé-eg; (H) woksblé-ew; (V,Ø)*

voksdug no *woksDoêw; (H,V,Ø)* (se dug)

voksdukke no *woksDo'k; (H) woksDok; (V,Ø)* (se dukke)

vokse uo *uews, -ër, uewst, ær uewst; (H) wows, -ê, -t, h. -t; (V,Ø) (a ær u-uewst* = jeg er udvokset) *(H)*

voksen to *wogsên; (H,V,Ø) (jæn sku ét/ék trow, Do war wogsên* = man skulle ikke tro, du var voksen) *(H/V,Ø)*

vokseværk no *wåkswærk; (H,V,Ø)* (se værk) *(Deh ær hiel alménlê, at ong-g mænjêskër hår wåkswærk* = det er helt almindeligt, at unge mennesker har vokseværk) *(V)*

vold 1 no *wål', æ w.; (Hs) wål'; (Hn) wål', -lên; (V,Ø)* (udøvet vold)

vold 2 no *wål', æ w., wål-l, æ w.; (Hs) wål'; (Hn) wål', -lên, wål-l, wållên; (V,Ø)* (jordvold)

volde uo *wål-l, wållër, wålt, wålt; (H,V,Ø) (Djær bar wolt Dæm mannê sårgër* = deres børn voldte dem mange store sorger) *(H)*

voldelig to *wålsk, wållêli; (H,V,Ø) (knæjtên war blöwwên nøej wålsk* = knægten var blevet noget voldelig) *(V,Ø)*

voldgift no *wålGywt, æ w,; (Hs) wålGywt, -n; (V,Ø)*

voldgiftskendelse no *wålGywtskennêls; (H) wål-Gywtskænjêls; (V) wålGywtskæjjêls; (Ø)* (se kendelse)

voldsmand no *wålsman'; (H) wålsmanj'; (V) wålsmaj'; (Ø)* (se mand)

voldsom, voldsomme to *wolsam, wolsam-m; (H,V,Ø)*

voldsudøvelse uo (omskr. t.: *wål* = vold) (se vold)

voldtage uo *wålta; (H,V,Ø)* (se tage)

voldtægt no *wåltægt, æ w.; (Hs) wåltægt, -ên; (Hn) wåltægt, -ên; (V,Ø)*

vom no *bællër, æ b., -r, æ -r; (Hs) bællër; (Hn) bællër, -n, -ê, bællërn; (V,Ø) (jæn sijjër mannê stue bællër-r i Daw, fliër æn fön+n, trowwër a* = man ser mange store vomme i dag, flere end førhen, tror jeg) *(V,Ø)*

vorte no *wudt, æ w., wudtër; æ w; (Hs) wudt; (Hn) wut, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

vove uo *woêw, wowwër, wowwê, h. wowwê; (H,V,Ø) (hanj wowwê åh spréng uw i Deh kål-l wånj* = han vovede at spring ud i det kolde vand) *(V)*

vovehals no *wowhals; (H,V,Ø)* (se hals) *(haj war kej' som æn stue wowhals* = han var kendt som en stor vovehals) *(Ø)*

vrag no *wraeg, æ w., wraeg, æ w.; (Hs) wraeg; (Hn) wraeg, -ê, wraeg, -ên; (V,Ø) (Dær finnês boedê skibs- åh bijlwraeg* = der findes både skibs- og bilvrag) *(H)*

vrage uo *wraeg, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (hon wragt ham uddên skånsl* = hun vragede ham uden skånsêl) *(H,V,Ø)*

vraggods no *wraegGos; (H,V,Ø)* (se gods)

vralte uo *wralt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

vrang no *wrang, æ w.; (Hs) wrang; (Hn) wrang, -ên; (V,Ø) (haj wæjt wrangên uw-oh, åh Dæj war ék kön* = han vendte vrangen udaf, og den var ikke køn) *(Ø)*

vrang to *wrang'; (H,V,Ø) (Di strékkê ræt åh wrang'* = de strikkede ret og vrang) *(H,V,Ø)*

vrangvendt to *awwê; (H,V,Ø)*

vranten to *wrantn; (H,V,Ø) (Deh ær træls åh træf wrantn mæjjêskër* = det er træls at træffe wrantne mennesker) *(Ø)*

vred to *wrej'; (H,V,Ø)* (omskr. også t.: *Gal* = gal) *(H,V,Ø) (Deh blöw hon rejti wrej'/Gal öwwër* = det blev hun rigtig gal over) *(H,V,Ø)*

vredladen to (omskr. t. f. eks.: *Galhuedê* = galhovedet) *(H,V,Ø)*

vridbor no *wrijbor; (H,V,Ø)* (se bor)

vride uo *wriêd, -ër, wred, ær wreddên; (H) wriej, -jër, wréj', ær wréjjên; (V,Ø)*

vridemaskine no *wriedmaskijn; (H) wriejmaskijn; (V,Ø)* (se maskine)

vrikke uo *wrék, -kër, -kê, h. -kê; (H,V,Ø) alkê, alkê, alkê, h. alkê; (Ø)* (vrikke/rokke med noget, bevæge sig med besvær) (se alke)

vrimle uo *wrémmêl, wrémlër, wrémmêlt, h. wrémmêlt; (H,V,Ø) (Deh wrémlër mæh myrër-r i myërtuwwên* = det vrimler med myrer i myretuen) *(V,Ø)*

vrimmel no *wrémmêl, æ w.; (Hs) wrémmêl; (Hn) wrémmêl, wrémlên; (V,Ø)*

vringel no *wringêl; (Ø)* (*haj ær æn wringêl, æn twæring* = han er en sur Rasmus Modsat, svarer til twæring) *(Ø)*

vringle to *wringêlt; (H,V,Ø)* (*haj Goër wringêlt* = han går usikkert) *(Ø)*

vrinsk no *wrinsk, æ w., wrinsk, æ w.; (Hs) wrinsk; (Hn) wrinsk, -ê, wrinsk, -ên; (V,Ø)*

vrinske uo *wrinsk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hæjstn wrinskër* = hesten vrinsker) *(V,Ø)*

vrisse uo *wris-s, -sër, -sê, h. -sê; (H,V,Ø) (Di Gik ållstéjjê åh wrissê oh hwærajjê* = de gik hele tiden og vrissede af hinanden) *(V,Ø)*

vrist no *wrest, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wrest; (Hn) wrest, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

vriste uo *wrést, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Dæj jæn pröwwê åh wrest knywwên frå Dæjnajjên* = den ene prøvede at vriste kniven fra den anden) *(Ø)*

vræl no *wræl, æ w., wræl, æ w.; (Hs) wræl; (Hn) wræel, -ê, wræêl, wræln; (V,Ø)*

vræle uo *wræel, wræelër, wræelt, h. wræelt; (H,V,Ø)* (en nedsættende betegnelse bruges mest om børn, der græder,)

vrænge uo *wræng, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (jæn ka wræng Dækkê oh cykkêln, så Dæj ka blyew lappê* = man kan vride dækket af cyklen, så den kan blive lappet) *(V,Ø)*

vrøvl no *wröwl, æ w.; (Hs) wröwl: (Hn) wröwl, -ê; (V,Ø)*

vrøvle uo *wröwl, wröwlër, wröwlt, h. wröwlt; (H,V,Ø) (hanj/haj war så Drokkên, at hanj/haj war béGøj' åh wröwl* = han var så drukken, at han var begyndt at vrøvle) *(V/Ø)*

vrøvlehistorie no *wröwlhistår'rê; (H,V,Ø)* (se historie)

vrøvlehoved no *wröwhuê; (H,V,Ø) bjallërhuë; (Øø)* (se hoved)

vugge no *wuG, æ w., -Gër, æ w.; (Hs) wuG, -Gên, -Gër, -gërn; (V,Ø)*

vugge uo *wuG, -Gër, -Gê, h. -Gê; (H,V,Ø) (Do ka Goh hjæm åh wuG* = du kan gå hjem og vugge) *(H,V,Ø)*

vuggesang no *wuGsang'; (H,V,Ø)* (se sang)

vuggestue no *wuGstoew; (H,V,Ø)* (se stue)

vulk no *wulk, æ w. wulkër, æ w., (Hs) wulk; (Hn) wulk, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (bukler i tøj, ål i strømper ol.)

vulkan no *wulkaên, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wulkaên; (Hn) wulkaên, +n, -ër, -ërn; (V,Ø) (i fårn tijjër hår Dær won wulkanër uew i Skawêrak* = i forne tider har der været vulkaner ude i Skagerak) *(Ø)*

vulst no *wulst, æ wulst, -ër, æ -ër; (Hs) wulst; (Hn) wulst, -n -ër, -ërn; (V,Ø)*

vurdere uo *wurDiër, wurDiër, wurDiër, h. wurDiër; (H,V,Ø)*

vurderingsmand no *wurDiëringsman'; (H) wurDiëringsmanj'; (V) wurDiëringsmaj'; (Ø) (wurDiëringsmanj'ên kam åh wurDiër æjjênDommên* = vurderingsmanden kom og vurderede ejendommen) *(V)*

væbne uo *wæbên, wæbnër, wæbnê, h. wæbnê; (H,V,Ø) (Di wæbnê sæ té tæjjërn* = de væbnede sig til tænderne) *(Ø)*

vædde uo *wærrês; (H,V,Ø) (Di tow war hiel tåssê mæh åh wærrês* = de to var helt tossede med at vædde) *(H,V,Ø)*

væddeløb no *wærrêsløeb; (H,V,Ø)* (se løb) *(for möj' læng sijjên hålt Di bijlwærrêsløeb poh stråjn'ên oh Fanø* = for meget længe siden holdt de bilvæddløb på stranden af Fanø) *(V)*

væddemål no *wærrêsmoel; (H,V,Ø)* (se mål)

vædder *no wæjjër, æ w., -r. æ -r; (Hs) wæjjër wéjjër, -n, -r, -n; (Hn) wé-ër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

væde no *wæêd, æ w.; (Hs) wæêd; (Hn) wæê, wæën; (V,Ø) (wæën kommër fråh owwên* = væden kommer fra oven) *(V,Ø)*

væde uo *wæêd, wædër, wædê, h. w.; (H) wæê, wæër, wæê, h. w.; (Deh ær Gott åh wæê Ganên* = det er godt at væde ganen) *(V,Ø)*

vædelse no *wæddêls, æ w.; (Hs) wæddêls; (Hn) wæd(d)êls, -n; (V,Ø)* (væske i betydningen drikkevarer, vand, te, øl mv. ligeledes væde, der tilsættes f. eks. en steg)

væg no *wæg, æ w., wæeg, æ wæeg; (Hs) wæg; (Hn) weg* el. *wæg, wægên, wæeg, -n; (V,Ø) (wægên trængër håt té åh blyw kalkê* = væggen trænger hårdt til at blive kalket) *(V,Ø)*

væge no *wé-êg, æ w., wégër, æ wégër; (Hs) wé-êg, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)* (væge i et lys)

vægelsind *no wægêlsin'; (H) wæwêlsénj; (V) wæwwêlséj'; (Ø)* (se sind)

vægelsindet to *wægêlsinnê; (H) wægêlsénjê; (V) wægêlséjjê; (Ø) (når tow kommër imoh hwærajjër, så ka Di blyew wægêlsénjê, åm Di ska Go té höwwër hællê wænjstër* = når to kommer imod hinanden, så kan de blive vægelsindede, om de skal gå til højre eller venstre) *(V)*

væggelus no *wæegluws; (H,V,Ø)* (se lus)

væggetøj no *wæegtöw; (H) wæegtöw; (V,Ø)* (se tøj) (en anden betegnelse for væggelus)

vægre uo *wægrër, wægrër, wægrê, h. wægrê; (H,V,Ø) (Deh wægrër a mæh wé* = det vægrer jeg mig ved*) (H,V,Ø)*

vægt no *wægt, æ w. (Hs) wægt, -ên; (Hn,V,Øm) wæwt, -ên; (Øø)*

vægte uo *wægt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (Deh wægtër tångër-r* = det vægter (vejer) tungere) *(H,V,Ø)*

vægter no *wægtër, æ w., -r, æ -r; (Hs) wægtër; (Hn) wægtër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

vægtfylde no *wægtføel; (H,V,Ø)*

vægtløfter no *wægtlöwtër, æ w., -r, æ w.; (Hs) wægtlöwtër; (Hn) wægtlöwtër, -n, -ê, -ërn; (V,Ø) (Dær ska æn kraftkåêl té åh wæër wægtlöwtër* = der skal en kraftkarl til at være vægtløfter) *(H,V,Ø)*

vægtløftning no *wægtløfting, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wægtløfting; (Hn) wægtløfting, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

vægtløs to *wægtløes; (H,V,Ø) (hær poh wor jowër ær Dær éngên wægtløes* = her på vor jord er der ingen vægtløse) *(H,V,Ø)*

vægtskål no *wægtskoêl; (H,V,Ø)* (se skål)

vægtstang no *wægtstång; (H,V,Ø)* (se stang)

væk bio *wæk'; (H,V,Ø) (Deh ær træls, at så möj' blywwër wæk, så jæn ska broew tij poh åh féj æ ijæn* = det er træls, at så meget bliver væk, så man skal bruge tid på at finde det igen*) (Ø)*

vække uo *wæ'k, wæ'kër, wæ'kê, h. væ'kê; (Hs) wæk, -kër, -kê, h. -kê; (V,Ø) (Deh ær ét sjow åh blyew wæ'kê oh æ wækuwër* = det er ikke sjovt, at blive vækket af vækkeuret) *(Hs)*

vækkelse no *wækkêls, æ w., -ër, æ w.; (Hs) wækkêls; (Hn) wækkêls, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (ku wi træng-g té æn wækkêls, så wi ku blyew bæjjër mæjjêskër?* = kunne vi trænge til en vækkelse, så vi kunne blive bedre menne-sker?) *(V,Ø)*

vækkeur no *wækuwr; (H,V,Ø)* (se ur)

vækst no *wækst, æ w.; (Hs) wækst; (Hn) wæwst, -n; (V,Ø)*

væksthus no *wæksthuws; (H) wæwsthuws; (V,Ø)* (se hus) (*æn wæwsthuws ær Deh saem såm æn Drywhuws* = et væksthus er det samme, som et drivhus) *(Hs)*

væld no *wæl', æ w., wæl', æ w.; (Hs) wæl'; (Hn) wæl', -lê, wæl', -lên; (V,Ø)* (kildevæld)

vælde no *wæl-l; (H,V,Ø) (Dær stow han i all sijn magt åh wæl-l* = der stod han i al sin magt og vælde) *(H)*

vælde uo *wæl-l, wællër, wæl/wælt, h. wæl/wælt; (H,V,Ø) (røgên wælt uw oh skorstienên* = røgen væltede ud af skorstenen) *(V,Ø)*

vældig to *wælDi; (H,V,Ø)*

vælge uo *wæl(g), wælgër, walt, h. w.; (H) wæl, wælgër, walt, h. walt; (Øm) wæel, wællër, walt, h. walt; (V,Øø)*

vælger no *wælgër, æ w., -r, æ -r; (Hs) wælgër; (Hn) wælgër, -n, -r, -n; (V,Ø) (Dær ær mannê partijjër, som wælgërn ka stæm-m poh* = der er mange parier, som vælgerne kan stemmepå) *(H,V,Ø)*

vælling no *wælling, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wælling; (Hn) wælling, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di fék søebwælling té méjd-da, Deh war æ bar ét så Glåê wé* = de fik søbevælling til middag, det var børnene ikke så glade ved) *(Hs)*

vælte *uo wælt, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (hanj wæltê mæ sijn motorsykkêl* = han væltede med sin motorcykel) *(V)*

væmmelig to *wæmli; (H) wæmlê; (V,Ø) (Deh ær nøej wæmli nøej, Di hår hittê poh* = det er noget væmmeligt noget, de har hittet på*) (H)*

væmmelse no *wammêls; (H,V,Ø)*

væmmes uo *wæmmês; (H,V,Ø)*

vænge no *wæng, æ w.; (Hs) wæng; (Hn) wæng, -ê; (V,Ø)*

vænne uo *wæn-n, wænnër, wæn', h. wæn'; (H) wæenj, wæenjër, wæenj', h. wæenj'; (V) wæej, -ër, -ê, h. -ê; (Ø) (fålk ka wæenj sæ té mannê sjoew téng* = folk kan vænne sig til mange sjove ting) *(V)*

værd no *war; (H,V,Ø)* (*haj kéjjër si war* = han kender sit værd) *(Ø)*

værd to *war'; (H,V,Ø) (Gammêl téng ka wæër möj' war for wos mæn ét/ék i pæeng* = gamle ting kan være meget værd for os, men ikke i penge) *(H,V,Ø)*

værdi no *wærDij', æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wærDij'; (Hn) wærDij', -jên, -jër, -jërn; (V,Ø)*

værdig to *wærDi; (H,V,Ø) (Deh ær wéwti, åh klåër wå-nsklihéër imæl folk poh wærDi wies* = det er vigtigt, at klare vanskeligheder mellem folk på værdig vis) *(V,Ø)*

værdighed no *wærDihéd, æ w.; (Hs) wærDihéd; (Hn) wærDihé, -ên; (V,Ø)*

værdiløs to *wærDiløes; (H,V,Ø) (Deh mjést oh Gammêl browt téng ær hiel wærDiløes i pæeng* = det meste af gamle brugte ting er helt værdiløse i penge) *(H,V,Ø)*

værdipapir no *wærDipapiër; (H,V,Ø)* (se papir)

være uo *wæër, ær, war, h. wæt; (H,V) wæër, æ(r), wa(r), h. won* el. *wot; (Ø)*

værelse no *wærêls, æ w., -ër, æ w.; (Hs) wærêls; (Hn) wærêls, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

værft no *wærft, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wærft; (Hn) wærft, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Di hår böwwê æ wærft té féskërboêd i Slættêstraj'* = de har bygget et værft til fiskerbåde i Slet-testrand) *(V,Ø)*

værge no *wærgê, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wærgê; (Hn) wærgê, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (hanj war wærgê for æn ong manj, som såt i fængsêl* = han var værge for en ung mand, som sad i fængsel) (*V)*

værge uo *wærrê, -r, wærrê, h. wærrê; (H,V,Ø) (haj war nøej té åh wærrê for sæ* = han var nødt til at værge for sig) *(Ø)*

værgeløs to *wærrêsløes; (H,V,Ø) (haj følt sæ wærrêsløes öwwërfor öwwërmawtên* = han følte sig værgeløs over-for overmagten) *(Ø)*

værk 1 no *wærk, æ w., wærk, æ w.; (Hs) wærk; (Hn) wærk, -ê, wærk, -ên; (V,Ø)* (f. eks. kunstværk)

værk 2 no *wærk, æ w., wærk, æ w.; (Hs) wærk; (Hn) wærk, -ê, wærk, -ên; (V,Ø)* (optrævlet tovværk, blår)

værke uo *wærk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)* (noget der smerter) *(Deh wærkër i Di Gammêl bien* = det værker i de gamle ben) *(H,V,Ø)*

værkfører no *wærkføër; (H,V,Ø)* (se fører)

værksted no *wærkstéh; (H,V,Ø)* (se sted)

værktøj no *wærktöw', æ w., wærktöwwër, æ w.; (Hs) wærktöw'; (Hn) wærktöw, -wê, wærktöwwër, -wërn; (V,Ø)*

værne uo *wærn-n, wærnër, wærnt, h. wærnt; (H,V,Ø) (jæn wærnër jar om sæ siel åh sijn nærmêst* = man værner gerne om sig selv og sine nærmeste) *(H)*

værnemagt no *wærnmagt; (H) wærnmawt; (V,Ø)* (se magt) *(wi kænnër kon oër "wærnmawt" fråh bésættêlsn 1940-45* = vi kender kun ordet "værnemagt" fra besættelsen 1940 -45) *(V,Ø)*

værnepligt no *wærnplégt; (H) wærnpléwt; (V,Ø)* (se pligt)

værre, værst to *waër, wæst; (H) wæër, wæst; (V,Ø) (no ka æ ék Go wæër* = nu kan det ikke gå værre) *(V,Ø)*

vært no *wært, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wært; (Hn) wært, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

værtinde no *wærtin-n, æ wærtin-n, wærtinnër, æ wærtinnër; (Hs) wærtin-n, wærtinnên, wærtinnër, wærtinnërn; (V,Ø)*

værtsfolk no *wærtsfålk; (H,V,Ø)* (se folk)

værtshus no *wærtshuws; (H,V,Ø)* (se hus)

værtskab no *wærtskaeb, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) wærtskaeb; (Hn) wærtskaeb, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

væsel n *hwæsêl; (H,V,Ø)*

væsen no *wæsên*; (bøjes ej) *(H,V,Ø) (Deh ær ék nøej åh Gør noh wæsên oh* = det er ikke noget at gøre noget væsen af) *(V,Ø)*

væsentlig to (omskr. t. f. eks.: *stuê* = stor) *(H,V,Ø) (Dær-ær stue foskl poh Dæm* = der er stor forskel på dem*) (Ø)*

væske no *wæskê, æ w.; (Hs) wæskê; (Hn) wæskê, -n; (V,Ø)*

væskemåling no (omskr. t.: *måling oh wæskê* = måling af væske) *(H,V,Ø)* (se måling)

væsketryk no (omskr. t.: *trøk oh wæskê* = tryk af væske) *(H,V,Ø)* (se tryk)

vættelys no *wætlyjs; (H,V,Ø)* (se lys) *(wætlyjs ær forstieningër oh nøej oh röwskjållê fråh blækspruttër i krittijjên* = vættelys er forsteninger af noget af rygskjoldet fra blæksprutter i kridttiden) *(V,Ø)*

væv 1 no *wæw, æ w., wæêw, æ wæêw; (Hs) wæw; (Hn) wæw, wæwwên, wæêw, wæwwên; (V,Ø)* (en væv)

væv 2 no *wæw, æ w., wæw, æ wæw; (Hs) wæw; (Hn) wæw, -ê, wæw, -ên; (V,Ø)* (et væv)

væve uo *wæew, wæwwër, wæwwê, h. wæwwê; (H,V,Ø)*

vævegarn no *wæêwGårn; (H,V,Ø)* (se garn)

væver no *wæwër, æ w., -r, æ -r; (Hs) wæwër; (Hn) wæwër, -n, -r, -n; (V,Ø)*

væver to *hwæws; (H,V,Ø)* (et vævert (livligt) væsen, barn, voksen og dyr i positiv betydning; kan også være negativt, om en overgearet person) (*hwa æ Do fo æn bétte hwæws* = hvad er du for en lille rask fyr) *(H,V,Ø)*

væveri no *wæwërij', æ w., wæwërijjër, æ w.; (Hs) wæwërij'; (Hn) wæwëri, wæwêrijjê, -r, -rn; (V,Ø)*

væverske no *wæwërsk, æ w.; (Hs) wæwërsk; (Hn) wæwërsk, -ên; (V,Ø)*

vævning no *wæwning, æ w., -ër, æ w.; (Hs) wæwning; (Hn) wæwning, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

våben no *wåbên, æ w., wåbên, æ w.; (Hs) wåbên; (Hn) wåbên, wåbnê, wåbên, wåbnên; (V,Ø) (haj ku Got lij åh ha wåbên té åh pønt poh wæggên* = han kunne godt lide at have våben til at pynte på væggen) *(Ø)*

våbenhus no *wåbênhuws; (H,V,Ø)* (se hus) *(wåbênhuws ær æn möj' Gammêl bétæjnêlse for inGangshuws té æ kjærk* = våbenhus er en meget gammel betegnelse for indgangshuset til kirken) *(Hs)*

våbenhvile no *wåbênhwiêl; (H,V,Ø)* (se hvile)

våd, vådt to *wud, wutt; (H,V,Ø)*

vådeskud no *wåedskåd; (H,V,Ø)* (se skud)

vådområde no *wudområed; (H,V,Ø)* (se område)

våge 1 no *woeg, æ w., -ër, æ -ër; (Hs) woeg; (Hn) woew* el. *woeg, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (hul i isen)

våge 2 no *wåeg; (H,V,Ø)* (rovfugl)

våge uo *woew,* el. *woeg, woegër, wogê, h. wogt; (H,V,Ø)*

vågeblus no *wåegblus; (H,V,Ø)* (se blus)

vågekone no *woegkuên*; *(H,V,Ø) (Deh ær æn kuên, såm woegër wé æn syew, som ska Dø. Deh ka åssër wæër æn kuên såm woegër wé æn sow, såm ska ha béttêGri-ejs* = det er en kone, som våger ved en syg, som skal dø. Det kan også være en kone, som våger ved en so, som skal have smågrise) *(V,Ø)* (se = kone)

vågen to *wogên; (H) wowên; (V,Ø) (bé'tê åh wogên sæjjër Di, mæn jæn ka Da åssê wæër stuër åh wogên* = lille og vågen, siger de, men man kan da også være stor og vågen) *(Hs)*

vågne uo *ibn, -ër, -t, h. -t; (H) uwn, -ër, -t, -t; (V,Ø) (han ibnt, Gabt åh töër söwn oh æ ywn* = han vågnede, gabte og tørrede søvn af øjnene) *(Hs) (haj uwnt mæ æ sæt* = han vågnede med et sæt) *(V,Ø)*

vånde (sig) uo *wån-n sæ, wånnër sæ, wånt, h. wånt; (H,V,Ø) (hon haed unt, åh hon wånt sæ, så Deh ku höërs* = hun havde ondt, og hun våndede sig, så det kunne høres) *(V,Ø)*

vår 1 no *wår, æ w.; (Hs) wår; (Hn) wår, -ên; (V,Ø) foror; (H,V,Ø)* (se forår)

vår 2 no *wåër, æ w., wåër, æ w.; (Hs) wåër; (Hn) wåër, -ê, wåër, -n; (V,Ø)* (betrækket om fyldet til sengetøj)

vås no *wås, æ w.; (Hs) wås; (Hn) wås, -ê; (V,Ø) (Deh Dær ær nøej wåes, Do sæjjër* = det der er noget vås, du siger) *(H,V,Ø)*

våse uo *wåes, -ër, -t, h. -t; (H,V,Ø) (som Do Da ka wåes* = som du da kan våse) *(H,V,Ø)*

W

wallefi-ie to *wallêfi-id; (H) wallêfi-ie; (V,Ø) (*bruges om overfede dyr og personer)

walleflæsk no *wallêflæsk; (H,V,Ø)* (se flæsk) (kogt løst flæsk til at spise)

wallewårn to *wallêwårn; (H,V,Ø)* (løsthængende gen-stande, tøj f. eks)

wrengel no *wréngêl, -n; (Ø)* (en klodset egensindig og tvær person)

wrengel uo *wréngêl, wrénglër, wréngêlt, h. wréngêlt; (Ø)* (at gå usikkert på benene, slingre)

wrompel no *wrompêl; (Ø)* (en tyk og klodset person, mand eller kvinde. Kan også være en klodset hest)

wrengelwårn to *wréngêlwårn; (Ø)* (eks. et vakkelvornt møbel)

X

Y

yde uo *yed, ydër, ydê, h. ydê; (H) yej, yjër, yjjê, h. yjjê; (V,Ø) (jæn ska yej fön+n jæn ka nyej* = man skal yde, før man kan nyde*) (Ø)*

ydeevne no *ydê-æwn; (H) yjæwn; (V,Ø)* (se evne)

ydelse no *ydêls, æ y., ydêlsër, æ y; (Hs) ydêls; (Hn) yjjêls, -n, -ër, -ërn; (V,Ø)*

yder no *uddër; (H,V,Ø)*

yderbeklædning no *öwwërtöw; (H) öwwërtöw; (V,Ø)* (se tøj)

yderdør no *uddërDar; (H) uddërDør; (V,Ø)* (se dør)

yderlig to *udlê; (H,V,Ø)* (*haj såd nøj udlê* = han sad noget yderligt) *(Ø)*

yderliggående to *uddërliGoên; (H,V,Ø)*

ydermur no *uddërmuwr; (H,V,Ø)* (se mur)

yderside no *uddërsiej; (H,V,Ø)* (se side)

yderst to *uddërst; (H,V,Ø)*

ydervæg no *uddërwæw; (H,V) uddërwéw; (Ø)* (se væg)

ydmyg to (omskr. t.: *beskiên* = beskeden*) (H,V,Ø)* (ordet opfattes positivt)

ydmyge uo (omskr. t. f. eks.: *håen* = håne) *(H,V,Ø)*

ydmygelse no (omskr. t. f. eks.: *blyw tråjjên poH* = blive trådt på) *(H,V,Ø)*

ydre to *uddër; (H,V,Ø) (uddërmission* = ydre mission) *(Ø)* (kristen mission blandt hedenske folk i fremmede lande)

ymer no *ymër; (H,V,Ø)*

ymte uo (omskr. t. f. eks.: *kom mæ æn halkwæed wies* = komme med en halvkvædet vise) *(H,V,Ø)*

ynde no (hører til en kategori af ord, der ikke kan bruges i Han Herred, men man kan godt se det for sig!)

yndefuld to (hører til en kategori af ord, der ikke kan bruges i Han Herred, men man kan godt se det for sig!)

yndest no (hører til en kategori af ord, der ikke kan bruges i Han Herred, men man kan godt se det for sig!)

yndig to (hører til en kategori af ord, der ikke kan bruges i Han Herred, men man kan godt se det for sig!)

yndighed no (hører til en kategori af ord, der ikke kan bruges i Han Herred, men man kan godt se det for sig!)

yndling no (hører til en kategori af ord, der ikke kan bruges i Han Herred, men man kan godt se det for sig!)

yngel no *øngêl, æ ø.; (Hs) øngêl; (Hn) øngel, -n; (V,Ø)*

yngelpleje no *øngêlplæ-êj; (H,V,Ø)* (se pleje)

yngle uo *øngêl, ønglër, øngêlt, h. øngêlt; (H,V,Ø)*

yngling no (omskr. t.: *ong man'/manj'/maj'* = ung mand) *(H/V/Ø)*

yngre, yngst to *yngër, ungst* el. *ungêst* el. *yngst* (se *ung*) *(H,V,Ø)*

ynk no *ønk, æ ø.; (Hs) ønk; (Hn) ønk, -ên; (V,Ø) (Deh æ Da æn ræen bøêløn*k = det er da en ren tude-ynk) *(H,V,Ø) (bøêl* = græde/tude)

ynke uo *ønk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø) (jæn mo Da ønk Dæn søllê kuên* = man må da ynke den sølle kone) *(H)*

ynkelig to *ønkêli* el. *pisten; (H) ønkêlê* el. *pistên; (V,Ø)*

ynkværdig to *ønkwærDi; (H,V,Ø)*

yppe (kiv) uo (omskr. t. f. eks.: *skaeb splij'* = skabe splid*) (H,V,Ø)*

ypperlig to (omskr. t.: *Deh æ ék så ré-êng ænDa* = det er ikke så ringe endda*) (V,Ø)*

ypperst to (omskr. t.: *ållërbæjst, ållërmjest* = allerbedst, allermest) *(H,V,Ø)*

yppig, yppigere, yppigst to (hører til en kategori af ord, der ikke kan bruges i Han Herred, men man kan godt se det for sig)

ytre (sig) uo *yttër sæ; (H,V,Ø)*

ytring no (omskr. t.: *bémærkning* = bemærkning*) (H,V,Ø)*

ytringsfrihed no (omskr. t.: *å sæ-æj hwa jæn will* = at sige, hvad man vil) *(H,V,Ø)*

yver no *ywwër, æ y., ywwër-r, æ ywwër-r; (Hs) ywwër; (Hn) ywwër, -ê, -r, -n (V,Ø)*

yverbetændelse no *ywwërbétænnêls; (H) ywwêrbétænjels; (V,Ø)* (se betændelse)

Z

Æ

æble no *æbêl, æ æ., æblër, æ æ.; (Hs) æbêl; (Hn) æbêl, æblê, -r, -rn; (V,Ø)*

æbleblomst no *æbêlblomst; (H,V,Ø)* (se blomst)

æblegrød no *æbêlGröd; (H,V,Ø)* (se grød) *(ska Do ha fliër æbêlGröd?* = skal du have mere æblegrød?*) (H,V,Ø)*

æblekage no *æbêlkaeg; (H,V,Øm) æbêlkãew; (Øland)* (se kage)

æblekerne no *æbêlkjarn; (H,V) æbêlkjarn; æbêlkjærn; (Øm) æbêlkjaërn; (Øland)* (se kerne)

æblemos no *æbêlmoes; (H,V,Ø)* (se mos)

æblemost no *æbêmost; (H,V,Ø)* (se most)

æbleskive no *æbêlskyêw; (H,V,Ø)* (se skive)

æbleskivepande no *æbêlskywpåen; (H) æbêlskywpåenj; (V) æbêlskywpåej; (Ø)*

æbleskrog no *æbêlskrou; (H,V,Ø)* (se skrog)

æbleskæl no *æbêlskral; (H,V,Ø)* (se skræl)

æbletræ no *æbêltré-e; (H) æbêltræ'; (V,Ø)*

æde uo *ied, -ër, oed, h. æt; (H,V) ie, æddër, oe', h. æt; (Øø) (haj oe', så Deh stow uw oh bæwwê ørër* = han åd, så det stod ud af begge ører) *(Øø)*

ædegilde no *iedGiel; (H,V,Øm) ieGiel; (Øø)* (se gilde)

ædel to (ædel, er et af den slags ord, der ikke kan bruges, det støder an mod behovet for beskedenhed)

ædelgran no *æddêlGran; (H,V,Ø)* (se gran)

ædelmodig to (ordet kan ikke bruges i herredet)

ædelse no *iddêls, æ i.; (Hs) iddêls; (Hn) iddêls, -n, -ër, -*

ërn; (V,Ø)

ædelsten no *ædêlstien; (H,V,Ø)* (se sten)

ædetrug no *iedtrow'; (H) iedetrow; (V) ietrow; (Ø)* (se trug) (man foretrækker dog omskrivningen *trow té åh ied/i e* = trug til at æde) *(H,V/Øø)*

ædru to *æ-æDro; (H,V,Ø) (a ær ét/ék blöwwên æDro enno* = jeg er ikke blevet ædru endnu*) (H/V,Ø)*

ædruelig to *æDruwli; (H) æDruwlê; (V,Ø) (no æ haj Da ænlê blöwwên æDruwêlê* = nu er han da endelig blevet ædruelig) *(V,Ø)*

æg 1 no *æeg; (H) æeg, -ên; (V,Ø)* (knivsæg) *(skarp som æn knyewsæeg* = skarp som en knivsæg) *(H,V,Ø)*

æg 2 no *æew, æ æ., æew, æ æ.; (Hs) æew; (Hn) æw', æwwê, æw', æwwên; (V) æg, æggê, æg, æggên; (Øm) éw, -ê, éw, -ên; (Øø)* (fugleæg)

ægge uo (omskr. t.: *his-s op té nøej/Drel-l* = hidse op til noget/drille) *(H,V,Ø)*

æggeblomme no *æegblom-m; (H) æwblom; (V) égblom; (Øm) éwblo-êm; (Øø)* (se blomme)

æggedeler no *æegDielër; (H,Øm) æewDielër; (V) é-éwDielër; (Ø)*

æggehvide no *æeg-hwie; (H) æw-hwie; (V) æg-hwie; (Øm) é-êw-hwie; (Øø)*

æggekage no *æegkaeg; (H) æwkaeg; (V) ægkaeg; (Øm) éwkaew; (Øø)* (se kage)

æggesnaps no *æegsnaps; (H) æwsnaps; (V) ægsnaps; (Øm) éwsnaps; (Øø)* (se snaps)

æglægning no *æeglægning; (H) æwléwning; (V) æglæg-ning;(Øm) éwléwning; (Øø)* (se lægning)

ægte to *égtê; (H,Øm) éwtê; (V,Ø) (Deh hæër ær Dæj éwtê waër, ska a sæ-æj Dæ* = det her er den ægte vare, skal jeg sige dig) *(Øø)*

ægte uo (omskr. t.: *åh Gywt sæ* = at gifte sig*) (H,V,Ø*)

ægtepar no *ægtêpar; (H,Øm) æwtêpar; (V,Øø)* (se par)

ægteskab no *ægtêskab; (V,Ø)* (se skab) *(kærlihéd Gør blin', sé-ër Di, mæn ægtêskabê Gir folk syj'nê tébaew* = kærlighed gør blind, siger de, men ægteskabet giver folk synet tilbage) *(V,Ø)*

ækel to *æ'kêl; (H,V,Ø)*

ælde no *ællê; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(Di war mærkê oh ællê, war Di, brellër, høërapparatër, konsti tæjjër, pellêGlas åh støtstrømpër, mæn Di hål sig kyërn* = de var mærkede af ælde, var de, briller, høreapparater, kunstige tænder, pilleglas og støttestrømper, men de holdt sig kørende) *(Ø)*

ældes uo (omskr. t.: *åh blyw Gammêl* = at blive gammel) *(H,V,Ø)*

ældgammel to *ælGammêl; (H,V,Ø)* (bøjes ej) *(ælGammêl war Di, mæn illywallër knokkêlt Di wijjër mæ Djær oër-samling* = ældgamle var de, men alligevel knoklede de videre med deres ordsamling) *(H,V,Ø)*

ælling no *ælling, æ æ., ælngër, æ -ër; (Hs) ælling; (Hn) ælling, -en, ællingër* el. *ælngër, -ërn; (V,Ø)*

ælte no *ælt, æ ælt; (Hs) ælt; (Hn) ælt, -ê; (V,Ø)* (*Deh ær nøj waër ælt* = det er noget værre ælte/pløre) *(H)*

ælte uo *ælt, ælté, ælté, h. ælté; (H,V,Ø) ælt, ælté, ælt, h. ælt el h, ælté; (V,Ø) knæ-æj, knæjje, knæjje, h. knæjje; (Øø) (knéjjê Déj', ælt Déj'* = ælte dej) *(Ø,Øø)*

æmmêls no *æmmêls, æ ö.; (Hs)* (at være øm) *(Deh hjælpër poh mi æmmêls mæ kamfeDrobër* = det hjælper på min ømhed med kamferdråber) *(Hs)*

ændre to *ænnër; (H,V,Ø)* (ellers omskr. t.: *laew åm poh* = lave om på) *(H,V,Ø)*

ændring no (omskr. t.: *skywt, -ê;* = skifte) *(V,Ø) (Deh war Da nøej oh æ skywt* = det var da noget af en ændring) *(V,Ø)*

ængste uo (omskr. t.: åh *békömmër sæ* = at bekymre sig, *békömmër sæ, békömmër sæ, h. békömmër sæ*) *(V,Ø)*

ængstelig to (omskr. t.: *åh wæër ræj' oh sæ/ åh wæër-båeng oh sæ* = bange af sig) *(H/V,Ø)*

ænse uo (omskr. t. f. eks.: *såjs* = sanse) *(Ø) (haj sånjsër/såjsër éngénting* = han sanser ingenting) *(V/Ø)*

ærbødig to *ærbøDi; (H,V,Ø) (i Gammêl Daew war fålk ærbøDi for præjstên, Deh ær Di ek så möj' miër* = i gamle dage var folk ærbødige for præsten, det er de ikke så meget mere) *(V,Ø)*

ære no *æër, æ æër.; (Hs) æër; (Hn) æër, -n; (V,Ø) (røër ék wé min æër* = rør ikke ved min ære) *(Ø)*

ære uo *æê, æër, æër, h. æër; (H,V,Ø) (Do ska æër Din får åh Din muër* = du skal ære din fader og din moder) *(Ø)* (det fjerde af de 10 bud i bibelen)

ærekrænkende to (omskr. t.: *Go jæns æê for nær* = gå ens ære for nær) *(H,V,Ø)*

ærekær to *æërkjæe; (H,V,Ø)*

ærenpris n *ærênpris; (H,V,Ø)* (plante)

æresfølelse no *æërsfølêls; (H,V,Ø)* (se følelse)

æresmedlem no *æërsmædlæm'; (H) æërsmæhlæm"; (H,V,Ø)* (se medlem)

æresord no *æëruwër; (H) æërsoër; (V)* (se ord) (omskrives i *(Ø)* til: *Deh ær poh æe* = det er på ære) *(Ø)*

æresport no *æërspurt; (H,V,Ø)* (se port)

æressag no *æërssag; (H) æërssãg; (V,Ø)* (se sag) *(Deh ær æn æërsag for mæ* = det er en æressag for mig) *(H,V,Ø)*

ærgerlig to *ærgli/ærglê; (H,V,Ø) (Deh æ nø ærgli/ærglê nøej* = det er noget ærgerligt noget) *(H,V,Ø)*

ærgerrig to *æGærri; (H,V,Ø)*

ærgre uo *ærg sæ; (H,V,Ø)*

ærgrelse no *ærgêls; (H,V,Ø) (Deh war té stu-ër ærgëls, at Deh hielê stow poh ængêlsk* = det *var* til stor ærgelse, at det hele stod på engelsk) *(H,V,Ø)*

ærinde no *ærên, æ æ., ærnër, æ æ.; (Hs) ærên; (Hn) ærên, -ê, ærnër, -n; (V,Ø) (a fék ornt flir ærnër, Da a war i æ byk* = jeg fik ordnet flere ærinder, da jeg var i byen) *(Hs)*

ærkeengel no *ærkængêl; (H,V,Ø)* (se engel)

ærkefjols no *ærkêfjåls; (H,V,Ø)* (se fjols)

ærlig to *ærli; (H,V,Ø) (Deh ær æn ærli maj'* = det er en ærlig mand) *(Ø)*

ærlighed no *ærlihéd; (H) ærlihé; (V,Ø) (ærlihé wåër længst* = ærlighed varer længst) *(V,Ø)*

ærme no *ærm, æ æ., ærmër, æ æ.; (Hs) ærm; (Hn) ærm, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ærmegab no *ærmGab; (H,V,Ø)* (se gab)

ærmeløs to *ærmløes; (H,V,Ø) (ærmløes kjowlër browwês mjest åm sommërn, mæn té fæjstër ær æ no hællër ék så tåssê* = ærmeløse kjoler bruges mest om sommern, men til fester er det nu heller ikke så tosset) *(V,Ø)*

ært no *aet, æ a., atër, æ atër; (Hs) aet; (Hn) aet, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (wi fék tit Guêl atër* = vi fik tit gule ærter) *(H,V,Ø)*

ærteblomst no *æretblomst; (H) aetblomst; (V,Ø)* (se blomst)

ærtebælg no *æretbæl; (H) aetbæl; (V,Ø)* (se bælg)

ærtebøsse no *æretbøs-s; (H) aetbøs-s; (V,Ø)* (se bøsse) *(æn æretbøs-s ær Deh saem som æn pustërør* = en ærtebøsse er det samme som et pusterør) *(H)*

ærtesuppe no *æretsop; (H) aetsop; (V,Ø)* (se suppe)

ærværdig to *ærwærDi; (H,V,Ø)*

æsel n *æsêl, æ æ., æslê(r), æ æ.; (Hs) æsêl; (Hn) æsêl, æslê, -r; -rn; (V,Ø)*

æseløre no *æsêløër; (H,V,Ø)* (se øre) *(Deh ær forbut åh law æsêløër i böwwërn i skuelên* = det er forbudt at lave æseløre i bøgerne i skolen) *(V,Ø)*

æske no *ask, æ a., -ër, æ -ër; (Hs) ask; (Hn) ask, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

æt no *æet, æ æ.; (Hs) æet; (Hn) æet, -ên; (V,Ø)* (ellers *slægt* = slægt) *(Ø)*

ætse uo *æts, æstê, ætsê, h. ætsê; (H,V,Ø)*

ætsenål no *ætsnoêl; (H,Ø)* (se nål)

ævl no *æwl, æ æ.; (Hs) æwl; (Hn) æwl, -ê; (V,Ø) (Deh ær Da nøej æwl, Do kommër oh mæ* = det er da noget ævl, du kommer af med) *(V,Ø)*

ævred no *æwrê; (H,Ø) (sgu wi opGi æwrê no? Næj wi wintêr té i mårn* = skulle vi opgive ævred nu? Nej, vi venter til i morgen) *(H,V,Ø)*

Ø

ø no *ø', æ ø', ø'ër, æ ø'ër; (Hs) ø'; (Hn)ø', ø'ên, ø'ër, ø'-ërn; (V,Ø)*

øbo no *ø'bo, æ ø., ø'boër, æ ø'boër; (Hs) ø'bo; (Hn) ø'-bow, -wên, -wwër, -wërn; (V,Ø)*

øde to *øê; (H,V,Ø) (Goërn lå øê hæn* = gården lå øde hen) *(V,Ø)*

øde uo *øê, øër, øê, h. øj'; (H,V,Ø) (han hår øj' åll si pæeng wæk* = han har ødet alle sine penge væk) *(H,V,Ø)* (øde bort)

ødegård no *øêGoër; (H) ødêGoër; (Øm) øeGoër; (V,Ø)* (se gård) (se gård)

ødelagt to *öj'; (H,V,Ø) (haj war blöwwën øj', frå haj war béttê* = han var blevet ødelagt fra han var lille) *(Ø)*

ødeland to *øêlan'; (H) øêlanj; (V) øêlaj'; (Ø) (han war så möj' æn øêlan', åh han hår øssêlt Deh hiele wæk* = han var så meget en ødeland, og han har øslet det hele væk) *(H)*

ødelægge uo *øelé-êg, øêlég, øêlå, h. øelå; (H,V,Øm) øelè-êw, øelèwwër, øelå, h. øelå*; *(Øland) molestriër; (H) molestréër; (V,Ø)*

ødelæggelse no *øêlé-êgêls, æ ø., -ër, æ ø; (Hs) øêlé-êgêls; (Hn,Øm) øêléwwêls, -n,-ër, -ërn; (V,Ø)* (bruges helst ikke, der omskr. gerne t.: en form af: *åh blyew øêlå'* = blive ødelagt) *(H,V,Ø)*

ødsel to *øssêl; (H,V,Ø) (Deh klæër Dæ ek åh wæër så øssêl* = det klæder dig ikke at være så øssel) *(H,V,Ø)*

ødsle uo *øssêl, øslër, øsselt, h. øsselt; (H,V,Ø)* (*Di øsselt Deh hiele hæn* = de ødslede det hele bort) *(han/hanj/haj æ nøej øssêl* = han er noget øssel) *(H/V/Ø)*

ødslende uo (lang tillægsform) *øssêlworn; (H,V,Ø)* (om person, der bruger mere end godt er)

øg no *øêg, æ ø., øêg, æ ø; (Hs) øêg; (Hn) øêg, -ê, øêg, øegên (Øm) øew, -ê, øew, øwwên; (V,Øø)*

øge uo *øeg, -ër, øegê, h. øegê; (H,V, Øm)* (omskrives hellere til f. eks.: *sæt' op* = at sætte op*; (H,V,Ø)* el. *Gjør starrê* = gøre større) *(H)* (se også "skarre" og "splejse")

øgenavn no *øgênawn; (H,V,Ø)* (se navn)

øgle no *øêl, æ ø., ølër, æ ølër; (Hs) øêl; (Hn) øêl, -n, -ër, -ërn; (V,Ø) (æn fijjêbien ær æn øêl* = et firben er en øgle) *(Hs)*

øgning no (omskr. t. f. eks.: *Gjør starrê* = gøre større) *(H)*

øje no *y-yw, æ y., öwn, æ öwn; (Hs) y-yw; (Hn) y-yw, ywwê, öwn, öwn+n; (V,Ø)*

øjeblik no *ywwêblék* el. *yewblék; (H,V,Ø)* (se blik)

øjemål no *yewmoel; (H,V,Ø)* (se mål)

øjenbetændelse no *ywwênbétænnêls; (H) ywnbétænjêls; (V) ywnbétæjjêls; (Ø)* (se betændelse)

øjenbryn no *ywwênbryjn, æ y., ywwênbryjn, æ y.; (Hs) ywwênbryjn; (Hn) ywwênbryjn, -ê, ywwênbryjn, -ên; (V,Ø) (haj liwnê æn wilmaj' mæh Di ywwênbryjn* = han lignede en vildmand, med de øjenbryn) *(Ø)*

øjenhår no *ywwênhoër; (H) ywwênhoër; (V,Ø)* (se hår)

øjenlåg no *ywwênlåeg; (H) ywwênlåeg* el. *ywwênlåw; (V,Ø)* (se låg)

øjensalve no *ywwênsallê; (H,V,Ø)* (se salve)

øjentjener no *ywwêntjænër; (H,V,Ø)* (se tjener) *(æn ywwêntjænër pröwwër åh Gjør fålk tépas, nær Di siër poh-æd* = en øjentjener prøver at gøre folk tilpas, når de ser på det) *(H)*

øjenvidne no *ywwênwidnê; (H,V,Ø)* (se vidne)

øjenvippe no *ywwênwe'p; (H) ywwênwip; (V,Ø)* (se vippe)

øjesyn no (se syn)

øjeæble no *øjjêæbêl; (H) yewæbêl; (V,Ø)* (se æble)

øjne uo (at se) (omskr. t.: *åh fo yew poh* = at få øje på*) (H,V,Ø)*

økonomi no *økonomij; (H,V,Ø)*

økonomisk to *økonomisk; (H,V,Ø)*

økse no *yws, æ y., ywsër, æ y.; (Hs) yws; (Hn) yws, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

økseblad no *ywsblåh; (H,V,Ø)* (se blad) *(Deh ær skjön mæ æn skarp yewsblåh, nær jæn ska hoew bræn-n* = det er skønt med et skarpt økseblad, når man skal hugge brænde) *(H)*

øksehoved no *ywshuê; (H,V,Ø)* (se hoved)

økseskaft no *ywsskawt; (H,V,Ø)* (se skaft) *(Go Daw man', ywsskawt* = god dag mand, økseskaft) *(H)* (når der spørges i øst, så svares i vest)

øl no *øl, æ ø; (Hs) øl; (Hn) öl, öllê; (V,Ø) (ölhujjên Glammër* = ølhunden glammer) *(V,Ø)*

øldåse no *ølDoes; (H,V,Ø)* (se dåse)

ølflaske no *ølflask; (H,V,Ø)* (se flaske)

ølkasse no *ølkas; (H) ölkas; (V,Ø)* (se kasse)

ølkrus no *ølkruws; (H,V,Ø)* (se krus)

øllebrød no *øllebrøh; (H,V,Ø)* (se brød)

ølvom no *ølwom'; (H/V,Ø)* (se vom)

øm to *øm'; (H) æ-æm* el. *æem'; (V,Ø) (a håër æn æ-æm to'* = jeg har en øm tå) *(Ø)*

ømfindtlig to *ømfintli; (H.V,Ø) (han æ så ømfintli, han lijjër ét i stèlhéd* = han er så ømfintlig, han lider ikke i stilhed) *(H)*

ømhed no *ömhéh, æ ö.; (Hs) ömhéh; (Hn)* (i *V,Ø* omskr. t. f. eks: *haj hår æ öm' stéh* = han har et ømt sted) *(Ø)*

ømme to *öm-m; (H) æ-æm; (Ø) (hon hår öm-m tæër æ'tër åh hå Goên i hywhæelê skoew æn hiel Daw) (H)*

ømme uo *øm (sæ); (H,Øm) æ-æm (sæ) (V,Øø) (haj æ-æmê sæ nøêj, ættër haj slow sæ öwwër féngërn mæ hammërn* = han ømmede sig noget, efter (at) han slog sig over fingrene med hammeren) *(Ø)*

ømskindet to *ömskinnê; (H) æ-æmskénjê; (V) æ-æmskéjjê; (Ø)*

ømtålelig to *ömtoeli; (H) ömtålë; (V,Ø) (Deh ær æ ömtålê æmne åh snak åm* = det er et ømtåleligt emne at snakke om) *(V,Ø)*

ønske no *ønsk, æ ø., -ër, æ ø.; (Hs) ønsk; (Hn) ønsk, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh hår a ék nøej ønsk åm ska ski-i* = det har jeg ikke noget ønske om skal ske) *(V,Ø)*

ønske uo *ønsk, -ër, -ê, h. -ê; (H,V,Ø)*

ønskeben no *ønskbien; (H) ønskêbien; (Ø)* (se ben) (ønskeben sidder i kyllingebrystet og har form som et V. Hvis to holder i hver sin side og brækker, så har den vundet, som får den største del)

ønskelig to *ønskli; (H) ønsklê; (V,Ø)*

ønskeseddel no *ønskesæddêl; (H,V,Ø)* (se seddel)

ønsketænkning no *ønskténkning; (H, ønsktinkning; (V,Ø)* (se tænkning)

ør to *ør; (H,V,Ø)*

øre 1 no *øër, æ ø., øër, æ øër; (Hs) øër; (Hn) øër, -n, øër, -n; (V,Ø)* (penge) *(æn øër* = en øre) *(H,V,Ø)*

øre 2 no *øër, æ ø., øër, æ øër; (Hs) øër; (Hn) øër, ørê, ørër, ørërn; (V,Ø)* (øre til at høre med) *(æn øër* = et øre) *(H) (æ øër* = et øre) *(V,Ø)*

ørefigen no (omskr. t. f. eks.: *jæn poh æ kas* = én på kassen) *(H) (*el. *luwsing* = lussing) *(H,V,Ø)*

øreflip no *øërflip; (H,Ø)* (se flip)

øregang no *øërGang; (Hs) øërGång; (V,Ø)* (se gang)

øreklap no *øërklap; (H,V,Ø) (*se klap)

ørenlyd no *øërnlyj; (H,V,Ø)* (se lyd)

ørentvist n *öërntwist; (H,V,Ø)*

ørepine no *øërpijn; (H,V,Ø)* (se pine)

ørering no *øërréng; (H,V,Ø)* (se ring)

øresnegl no *øërsnæjl; (H,V,Ø)* (se snegl)

øretæve no (omskr. t. f. eks.: *luwsing* = lussing) *(H,V,Ø)*

øretæveindbydende to *øërtæwêinbydên; (H) øërtæwêénjnbydên; (V) øërtæwêéjnbydên; (Ø)*

ørevoks no *øërwous; (H,V,Ø)* (se voks)

ørken no *ørkên; (H,V,Ø)*

ørkenvandring no *ørkênwanDring; (H,V,Ø)* (se vandring)

ørkesløs to *ørkesløes; (H,V,Ø)*

ørn no *ørn', æ ø., øërn, æ ø.; (Hs) ørn'; (Hn)ørn', -ên, øërn, -ên; (Ø)*

ørnefjer no *ørnfjær; (H,V,Ø)* (se fjer)

ørnenæb no *ørnneb'; (H) ørnné-êb; (V,Ø)* (se næb)

ørnerede no *ørnré-ê; (H,V,Ø) (se rede)*

ørred no *örred, æ ö., örredër, æ ö; (Hs) örred; (Hn) örrêd, örrêdn, ör-dër, ör-dërn; (V,Ø)*

øse no *øes, æ ø., øsër, æ ø.; (Hs) øes; (Hn) øes, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*

øse uo *øes, -ër, øest, h. øest; (H,V,Ø) (Do øsër åll for möj' åp, Do ska jo osse ku spies-æ* = du øser alt for meget op, du skal jo også kunne spise det) *(V,Ø)*

øsken no *øskên, æ ø., øsknër, æ ø.; (Hs) øskên; (Hn) øskên, øsknên; øsknër, -n; (V,Ø)*

øsregne uo *øesræên; (H,V,Ø)* (se regne)

øst bio *øst; (H,V,Ø)*

østenstorm no *øestenstårm; (H,V,Ø)* (se storm)

østenvind no *øestênwin'; (H) østênwénj'; (V) østênwe'j; (Ø)* (se vind) *(Deh æ æn styw øestênwin'* = det er en stiv østenvind) *(H)*

østerhus no *øestërhuws; (H,V,Ø)* (se hus) (østerhus er den østre længe i en firlænget gård)

østers n *østërs; (H,V,Ø)*

østershat n *østërshat; (H,V,Ø)* (svamp)

østgående to *østGoën; (H,V,Ø)*

østlig to *østli; (H) østlê; (V,Ø)*

østre to *ø-østrê; (H) østrê; (V,Ø) (Dæn/Dænj/Dæj østrê huwsGawl blöw blæst in'/énj'/éj', ånnër/ånjër/åjjër Dæn/Dænj/Dæj sist stårm =* den øster husgavl blev blæst ind under den sidste storm) *(H/V/Ø)*

øve uo *øew, øwwër, øwwê, h. øwwê; (H,V,Ø)*

øvelse no *øwwêls, æ ø., øwwêlsër, æ -sër; (Hs) øwwêls; (Hn) øwwêls, -n, -ër, ërn; (V,Ø)*

øverst to *öwwërst; (H,V,Ø) (ållër öwwërst* = aller øverst) *(H,V,Ø)*

øvre to *öwwër; (H,V,Ø) (Dæn öwwër Diel ær Dæn bæjst* = den øvre del er den bedste) *(H)*

øvrig to *öwri; (H,V,Ø) (for öwri ménnër a ek, at Do hår ræt* = for øvrig mener jeg ikke, at du har ret) *(V,Ø)*

øvrighed *no öwrihéd; (H) öwrihé; (V,Ø) (i æn hwær lan' ær-r æn öwrihéd* = i et hvert land er (der) en øvrighed) *(H)*

Å

å no *oh', æ oh', -ër, æ -ër; (Hs) oh'; (Hn) oh', -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)* (vandløb)

åben to *o-obên; (H,V,Ø)*

åbenbar to *obênbar; (H,V)* (omskrives i Ø til f. eks.: *åh sij uw té* = se ud til*) (Ø)*

åbenhed no *o-êbênhéd, æ o,; (Hs) o-êbênhé', -ên; (V,Ø)*

åbenhjertig to *o-êbênhjærti; (H,V,Ø) (hon war möj' o-êbênhjærti, hon lå ék skjuwl poh nøêj* = hun var meget åbenhjertig, hun lagde ikke skjul på noget) *(V,Ø)*

åbenlys to *o-êbênlyjs; (H) o-obênlyjs'; (V,Ø)*

åbenmundet to *obênmonnê; (H) o-êbênmonjê; (V) o-êbênmojjê; (Ø)*

åbne uo *lop', loppër, loppê, h. loppê; (H) lof, -fër, -fê, h. -fê; (V), lob, lobbër, lobbê, h. lobbê; (Ø)*

åbner no *o-êbnër, æ o.; (Hs) o-êbnër, -ên; (V,Ø)*

åbning no *o-êbning, æ o., -ër, æ -ër; (Hs) o-êbning, -n, -r, -rn; (V,Ø)*

ådsel no *åssêl, æ å., åsslër æ å.; (Hs) åssêl; (Hn) åssêl, -ê, -ër, -ërn; (V,Ø)*

ådselbille no *åssêlbill; (H,V,Øm) åssêlbiel; (Øland)* (se bille)

åg no *åeg, æ å., åeg æ å.; (Hs) åeg; (Hn) åeg, -ê, åeg, -ên) (V,Ø) (Deh war æn tong åeg åh bæër* = det var et tungt åg at bære*) (H)*

åger no *ågër, æ å.; (Hs) ågër; (Hn) ågër, -ên; (V,Ø)*

ågerkarl no *ågërkåêl; (H,V,Ø)* (se karl)

ågerrente no *ågërrændê; (H,V,Ø)* (se rente)

åkande no *åkan; (H) åkaenj; (V) åkaej; (Ø)* (se kande)

ål no *oel, æ o., oel, æ oel; (Hs) oel; (Hn) oel, -n, oel, -n; (V,Ø)*

åleblus no *oelblus; (H,V,Ø)* (se blus)

åleglat to *oelGlat; (H,V,Ø) (*omskrives ofte til: *Glat såm æn oel* = glat som en ål) *(H,V,Ø)*

ålegræs no *oelGræs; (H,V,Ø)* (se græs)

ålejern no *oeljærn; (H) oeljaen; (Ø,V)* (se jern)

ålekvabbe n *oelkvab; (H,V,Ø)*

åleruse no *oelruws; (H,V,Ø)* (se ruse)

åleskind no *oelskin'; (H) oêlskénj; (V) oelskéj'; (Ø)*

åleslank to *oelslånk; (H,V,Ø)*

ålestanger no *oelstångër, skræjjër; Ø; (Øland)*

ånd no *ån', æ å., ånnër, æ ånnër; (Hs) ån'; (Hn) ån', ån+n, ånnër, ånnërn; (V,Ø)*

ånde 1 uo *åen, ånnër, ånnê, h. ånnê; (H) åenj, -ër, -ê, h. -ê; (V) åej, -ër, -ê, h. -ê; (Ø) (han ånnër poh æ winDu* = han åndede på vinduet) *(Hs)* (at "ånde på noget" og at "trække vejret")

åndedræt no *ånDræt, æ å.; (Hs) ånDræt; (Hn) ånjDræt, -tê; (V) åejDræt, -tê; (Ø)*

åndehul no *åênhwol; (H) åênjhwol; (V) åejhwol; (Ø)* (se hul)

åndelig to *ånli; (H) ånlê; (V,Ø) (i Gammêl Daew Gik Di oeng poh høwskuel for å foh ånlê uwékling* = i gamle dage gik de unge på højskole for at få åndelig udvikling) *(V,Ø)*

åndenød no *ånnênød; (H)* (i *V,Ø* omskr. t. f. eks.: *ék å ku træk wé-ër* = ikke at kunne trække vejret) *(V,Ø)*

åndsevner no *ånsæwnër; (H)* (omskrives også f. eks. til: *åh ha Gue/réng-g æwnër* = at have gode/ringe evner) *(H,V,Ø)*

åndsforstyrret to (omskrives til: *åh wæër skør i æ hue/huede/hue* = at være skør i hovedet) *(Hs/V/Ø)*

åndsfrisk to *ånsfrésk; (H,V,Ø) (åh wæër ånsfrésk bétyjjër åh wæër ålGammêl uwwên åh ha mestê ål fæm sånjsër* = at være åndsfrisk betyder at være oldgammel uden at have mistet alle fem sanser) *(V)*

åndssvag to *ånswãg; (H,V,Ø)* (anvendtes førhen i sin egentlige betydning. Desuden ofte brugt som skældsord)

år no *oê, æ o., oê, æ oê; (Hs) oê; (Hn) oër, oërê, oër, -n; (V,Ø)*

åre no *åër, æ å., åre, æ å.; (Hs) åër; (Hn) åër, -n, årër, åërn; (V,Ø)* (blodåre og roåre)

årebetændelse no *åërbétænnels; (H) åërbétæjjels; (V) åërbétænjels; (Ø)* (se betændelse)

åreblad no *åërblåh; (H,V,Ø)* (se blad)

åregaffel no *åërGaffêl; (H,V,Ø)* (se gaffel)

åreknude no *åërknued; (H) åërknuew; (V,Ø)* (se knude)

åremål no *oërmoel; (H,V,Ø)* (se mål)

åretag no *åërtaw; (H,V,Ø)* (se tag)

årevis bio *(i) oërwijs; (H,V,Ø) (Di blöw wé i oërwijs* = de blev ved i årevis) *(H,V,Ø)*

årgang no *oërGang; (Hs) oërGång; (V,Ø) (Deh ær æn Gue oërGang* = det er en god årgang) *(H)*

århundrede no *åërhunnër; (H) århunjër; (V) århujjër; (Ø)*

åring no *årring, æ å., årringër, æ å.; (Hs) årring; (Hn) årring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø) (Deh æ æn tow-årrings plãeg* = det er en to-årings plag) *(Øø)*

årle uo (i stedet bruges: *tillê* = tidlig) *(H,V,Ø)*

årlig to *årli; (H) årlê; (V,Ø) (Di mannê fæstiwallër blywwër hål årlê* = de mange festivaller bliver holdt årligt) *(H,V,Ø*

årring no *åër-réng'; (H,V,Ø)* (se ring) *(wi ka tydli sij åer-r-éngên i træë* = vi kan tydeligt se årringene i træet) *(V,Ø)*

års no *oërs; (H,V,Ø) (han ær hywt té oërs* = han er til års) *(H)*

årsag no *oërsãg; (H,V,Ø)* (se sag)

årsdag no *oërsDaw; (H,V,Ø)* (se dag)

årsfest no *oërsfæjst; (H,V,Ø)* (se fest)

årsprøve no *oërspröew; (H,V,Ø)* (se prøve)

årsskifte no *oërsskywt; (H,V,Ø)* (se skifte)

årstal no *oërstal; (H,V,Ø)* (se tal)

årstid 1 no *oërstij'; (H,V,Ø)* (se tid) *(Deh tåër æn oërstij' mæ åh blyew faër* = det tager et årstid med at blive færdig) *(H)*

årstid 2 no *oërstij'; (H,V,Ø)* (se tid) *(Di fijjê oërstijjër* = de fire årstider) *(H,V,Ø)*

årsunge no *oërsoêng; (V,Ø)* (omskr. nedsættende t. f. eks.: *hwalp* = hvalp*; (H,V,Ø)* (se unge)

årti no *oërti; (H,V,Ø)*

årtusinde no *oërtuwsên; (H,V,Ø)*

årvågen to *oërwogên; (H,V,Ø)*

ås no *os, æ o., oês, æ o.; (Hs) os; (Hn) os, -ên, åes, -n; (V,Ø)*

åstedsforretning no *åstéhsforrætning; (H,V,Ø)* (se forretning)

Særlige opstillinger

Stedord	so (personlig stedord)
jeg, mig, min, mit, mine	*a; mæ; mijn'; mijn'; mijn; (Hs)* *a; mæ; mijn'; met; mijn; (V,Ø)*
du, dig, din, dit, dine	*Do; Dæ; Dijn'; Dijn'; Dijn; (Hs)* *Do; Dæ; Dijn'; Dét; Dijn; (V,Ø)*
han, ham, hans	*han; ham; hans; (H)* *hanj; ham; hans; (V)* *haj; ham; hans; (Ø)*
hun, hende, hendes	*hon; hennê; hennês; (H)* *hon* el. *hoj; hénjjê; hénjês; (V)* *hon* el. *hoj; héjjê; héjjês; (Ø)*
den, dens	*Dæn; Dæns; (H)* *Dænj; Dæjs; (V,Ø)*
det, dets	(ej intetkøn i *H*) *Deh; Dæts; (V,Ø)*
sig, sin, sit, sine,	*sæ; sijn'* el. *si; si; sijn-n; (H,V,Ø)* *(haj hår Glæmt si salmboeg* = han har glemt sin salme-bog*) (Ø)*
vi, os, vores,vort	*wi; wåss; wår* el. *wåss; (H)* *wi; wåss; wår* el. *wåss* el. *wåt; (V,Ø)* *wåt huws* = vort hus; *(V,Ø)* *wår biel* = vor bil; *bijlên ær wåss* = bilen er vores; *(H,V,Ø)*
I, jer, jeres	*I; jær; jæs; (H)* *Deh ær jær huws; huwsê æ jæs* = det er jeres hus; huset er jeres*) (H)* *I; jær; jæs* el. *jæt; (V,Ø)* *skønj/skøêj' jær åh koem* = skynd jer at komme; *(V/Ø)* *jæt huws* = jeres hus; *(V,Ø)* *jær boeg/boew* = jer bog; *boegên/boewên ær jæs* = bogen er jeres; *(V,Ø)*
de, dem, deres	*Di; Dæm, Djær* el. *Djæs;*

	(H,V,Ø) *(Deh æ Djær in+n skyl', at huwsê ék ær Djæs'* = Det er deres egen skyld, at huset ikke er deres) *(H,V,Ø)*
Talord	tao
en, et	*jæn'; (H)* *jæn', it (V,Ø)*
to	*tow'; (H,V,Ø)*
tre	*trij'; (H)* *tréj'; (V,Ø)*
fire	*fijjê; (H,V,Ø)*
fem	*fæm'; (H,V,Ø)*
seks	*sæjs; (H)* *sæws; (V)* *sægs* el. *sæws; (Ø)*
syv	*syw' (H,V,Ø)*
otte	*oet; (H,V,Ø)*
ni	*nij'; (H,V,Ø)*
ti	*tij'; (H,V,Ø)*
elve	*ölDê; (H) öllê; (V,Ø)*
tolv	*töl'; (H,V,Ø)*
tretten	*trattên; (H,V,Ø)*
fjorten	*fjowtên; (H,V,Ø)*
femten	*fæmtên; (H,V,Ø)*
seksten	*sæjstên; (H,V,Ø)*
sytten	*søttên; (H,V,Ø)*
atten	*a'tên; (H)* *attên; (V,Ø)*
nitten	*ne'tên; (H),* *nettên; (V,Ø)*
tyve	*tyew; (H,V,Ø)*
enogtyve	*jænåtyew; (H,V,Ø)*

tredive	*tradwê: (H,V,Ø)*
enogtredive	*jænåtradwê; (H,V,Ø)*
fyrre, **fyrretyve**	*fö-êr, fö-örty-yw; (H,V,Ø)*
halvtreds, halvtredsinsty-ve	*haltres, haltressinstyew; (H,V,Ø)*
tres, tresinstyve	*tres, tresinstyew; (H,V,Ø)*
halvfjers, halvfjerdsinsty-ve	*halfjæs, halfjæsinstyew; (H,VØ)*
firs, firsindstyve	*fi(r)s, fi(r)sindtyew (H,V,Ø)*
halvfems, halvfemsindsty-ve	*halfæms, halfæmsinstyew; (H,V,Ø)*
hundrede	*hunnê; (H)* *hunjê; (V)* *hujjê; (Ø)*
tusind	*tuwsên; (H,V,Ø)*
million	*miljo-ên; (H,V,Ø)*
Ordenstal	ot
første	*føst; (H,V,Ø)*
anden	*ajjên; (H,V,Ø)*
tredie	*tréddê; (H,V,Ø)*
fjerde	*fjaê; (H)* *fjæê; (V,Ø)*
femte	*femt; (H,V,Ø)*
sjette	*sjæet; (H,V,Ø)*
syvende	*sywwn; (H,V,Ø)*
ottende	*åttênt; (H,V,Ø)*
niende	*nijên; (H,V,Ø)*
tiende	*tijn; (H,V,Ø)*
elvte	*ölt; (H,V,Ø)*
tolvte	*tölt; (H,V,Ø)*
trettende	*tra'tnt; (H)* *trattnt; (V,Ø)*

fjortende	*fjowtnt; (H,V,Ø)*
femtende	*fæmtnt; (H,V,Ø)*
sekstende	*sæjstnt; (H,V,Ø)*
syttende	*søttnt; (H,V,Ø)*
attende	*attnt; (H,V,Ø)*
nittende	*nittnt; (H,V,Ø)*
tyvende	*tywwên; (H,V,Ø)*
enogtyvende	*jænåtywwên; (H,V,Ø)*
tredvte	*tradwt; (H,V,Ø)*
enogtredvte	*jænåtradwt; (H,V,Ø)*
fyrretyvende	*førrêtywwên; (H,V,Ø)*
halvtredsindstyvende	*haltresinstywwên; (H,V,Ø)*
tresindstyvende	*tresinstywwên; (H,V,Ø)*
halvfjersindstyvende	*halfjæsinstywwên; (H,V,Ø)*
firsindstyvende	*firsinstywwên; (H,V,Ø)*
halvfemsindstyvende	*halfæmsinstywwên; (H,V,Ø)*
Ugedage	no
mandag	*manDa; (H,V,Ø)*
tirsdag	*tirsDa; (H)* *tiesDa; (V,Ø)*
onsdag	*wonsDa (H) wonjsDa (V)* *wojsDa (Øm) wonsDa; (Øø)*
torsdag	*tosDa; (H)* *toesDa; (V,Ø)*
fredag	*fræjda; (H,V.Ø)*
lørdag	*lørda; (H)* *lurda* el. *lørda* el. *lørDa*; *(V,Ø)*
søndag	*sönDa; (H,V,Ø)*
Måneder	no
januar	*januwar; (H,V,Ø)*

februar	*febuwar; (H)* *fewu<u>ar</u>* el. *febu<u>ar</u>; (V,Ø)*
marts	*mars; (H,V,Ø)*
april	*aprijl; (H,V,Ø)*
maj	*maj'; (H,V,Ø) (majjêDaw* = dag i maj)
juni	*junni; (H)* *junni* el. *ju'ni; (V,Ø)*
juli	*ju'li; (H,V,Ø)*
august	*aw<u>Gust</u>; (H,V,Ø)*
september	*sept<u>æm</u>bër; (H)* *septæmmër; (V,Ø)*
oktober	*oktowwër; (H,V,Ø)*
november	*nowæmmër; (H,V,Ø)*
december	*Dés<u>æm</u>bër; (H)* *Dés<u>æm</u>mër; (V,Ø)*
Farver	to
blå, blåt	*blo', - ; (H)* *blo', blåt; (V,Ø)*
brun, brunt, brune	*bruên', - , bruên; (H)* *bruên', bruênt, bruên; (V,Ø)*
grøn, grønt, grønne	*Grøn', Grøên; (H),* *Grøn', Grønt, Grø-ên; (V,Ø)*
grå	*Gro'; (V,Ø)*
gul, gult, gule,	*Guel', - , Guêl; (H)* *Guel', Guelt, Guel; (V,Ø)*
hvid, hvidt, hvide,	*hwij', hwiej; (H),* *hwij', hwit, hwiej; (V,Ø)*
lilla	*lella; (H,V,Ø)*
orange	*orangsjé; (H,V,Ø)*
rød, rødt, røde	*rø', rø', røe; (H)* *rø', røt, røe; (V,Ø)*
sort, sorte	*swot, swot; (H)* *swot, suet; (V,Ø)*

lys, lyse - -	*lyjs-; (H)* *lyjsê- ; (V,Ø)*
mørk, mørke - -	*mørk-, møërk-; (H,V,Ø)*
Eder og forban-delser	no
Det var satans	*Deh war satns*
dæke mig	*Dæ-êkmæ* el. *Dæ-êkêmæ*
dæle mig	*Dæ-ælmæ; (H,V,Ø) (Deh ær Dæ-ælmæ löwn* = det er dæleme løgn)
fanden gale mig	*fan-n Gael mæ; (H,V,Ø)*
file klaske mig	*fielên klask mæ; (H,V,Ø) (Do ka fielme trow næj* = du kan fieleme tro nej)
filen fløjte mig	*filên fløjt mæ; (H,V,Ø) (Do ska filên fløjt mæ sij ætte å kom i nøejh miër klér'* = du skal filen fløjte mig se at komme i noget mere tøj) *(H)*
forstærkningsudtryk	*Dæn relê mæ; (H) Dæj relê mê* el. *Dæj relmæ; (Ø)*
Guddødemig	*GuDødêmæ*
Gud hjælpe mig	*Gu hjælp' mæ*
hule mig	*huelmæ; (H,V,Ø) (Deh G(j)ør huelmæ unt* = Det gør huleme ondt*)*
min salighed	*min salighe; (H,V,Ø)*
for pokker	*for påkkër; (H,V,Ø)*
pine død	*pijne Dø'; (H) pinnê Dø'; (Ø)*
sago mele mig	*saGo mél-mæ; (H,V,Ø)*
sat' mig	*satmæ; (H,V,Ø)*
sgu	*sGu; (H,V,Ø)*
skise mig	*ski-ismæ; (H,V,Ø) (Deh G(j)ør ski-isme unt* = det gør skieseme ondt) *(Ø)*
spille mig	*spélmæ; (H,V,Ø) (Do ka spélmæ trow næj* = Du kan

	spillemme tro nej)
ved grød	*wé Gröd; (H,V,Ø)*
Mål og vægt	no
Flademål	
album (= 1/3 fjerdingkar = 4 penning = 57,46 m^2)	*albom, fjærringkår; (H,V,Ø)*
ar (= 100 m^2)	*ar; (H,V,Ø)*
fjerdingkar (= 3 album = ¼ skæppe = 172,38 m^2)	*fjærringkår, albom; (H,V,Ø) ske'p (H) skip'* el. *skæp'; (V,Ø)*
hartkorn (= 72.000 kvadratalen = 28.37 m^2)	*hårtkuër; (H) hartkuên; (V,Ø)*
hektar (= 100 ar = 10.000 m^2)	*hæktar; (H,V,Ø)*
kvadratalen (= 0,39 m^2)	*kwaDratael; (H,V,Ø)*
penning (= ¼ album = 14,37 m^2)	*pænning; (H,V,Ø)*
skæppe (= 4 fjerdingskar = 690 m^2)	*ske'p, æ s., ske'p, æ s.; (Hs) ske'p, skeppên, skeppër, skeppërn; (Hn) skip'* el. *skæp', skæppên, skæppër, skæppërn (V,Ø) fjærring*
tønde (= 8 skæpper = 14.000 kvadratalen = 5.516 m^2)	*töen, æ t., tönnër, æ t; (Hs) töen, tön+n, tönnër, tönnërn; (Hn) tøenj, tønjên, tønjër, -n; (V) tøej, -ên, -ër, -ërn; (Ø)* (*Dær ska æn töen kuên té å so æn töen lan'* = der skal en tønde korn til at tilså en tønde land) *(H)*
Længdemål	
alen (længden af en arm = 2 fod = 4 kvadrater = 62,75 cm)	*ael; (H,V,Ø) fued; (H,V,Ø)*
fjerdingvej (= 1.000 favne = 3.000 alen = 6.000 fod = 1.883 m)	*fjærringwæj'; (H) fjærringwæj* el.*fjærringwæj' (V,Ø) faun'; (H,V,Ø) fued; (H,V,Ø)*
fjerdingmil (samme som fjerdingvej)	*fjærringmijl; (H,V,Ø)*
fod (længden af en fod = 12 tommer = 31,37 cm)	*fued, æ f., fued, æ fued; (Hs) fued, -ên, fued, -ên; (V,Ø)*
kvarter (længden mellem spidser af udspilede tommel- og lillefinger = 6 tommer = 15,69 cm)	*kwartër; (H,V,Ø) tom-m; (H) to-êm; (V,Ø)*
kvartmil (= fjerdingmil)	*kwartmiel; (H,V,Ø)*
meter	*m'etê, (H) metr; (V,Ø)*
sømil (10 kabellængder = 1.852 m)	*sømiel; (H,V,Ø)*
tomme (bredde af tommelfinger = 12 strå = 12 linjer= 2,61 cm)	*tom-m; (H,V,Øm) to-êm; (Øø)*
favn (fingerspids til ditto med udstrakte arme = 3 alen = 1,88 m)	*faun', æ f., faun'-n, æ faun-n; (Hs) faun', faun'+n, faun-n, faun-n; (V,Ø)*
skrupel (= 0,18 mm)	*skrupêl*
bygkorn (1/128 alen = 0,49 cm)	*bygkuê; (H) bywkuên; (V,Ø)*
strå (tykkelse af halmstrå = 1 linje = 12 skrupler = 2,18 mm)	*stroh; (H,V,Ø)*
mil (= 4 fjerdingvej = 4.000 favne = 24.000 fod = 7,53 km)	*miel; (H,V,Ø) fjærringwæj; (H,V,Ø) faun'; (H) fued; (H,V,Ø)*
Rummål	
album (korn) (= 1/3 fjerdingskar = 1,45 l)	*albom; fjærringkår; (H,V;Ø)*
anker (= 2 bimpel = 39 potter = 37,64 l)	*ankër; påttër;(H,V,Ø)*
bimpel (= ½ anker= 18,83 l)	*bimpêl; (H,V,Ø)*
fad (korn) (= 2 tønder = 278,40 l)	*fad; (H,V,Ø) töen; (H) tøenj; (V) tøej; (Ø)*
fad (øl) (= 2 tønder = 262,78 l)	*fad; (H,V,Ø)*

fjerding (= 32,85 l)	*fjærring; (H,V,Ø)*
fjerdingkar (korn) (=1/4 skæppe = 4,35 l)	*fjærringkår; (H,V;Ø) ske'p; (H)*
kande (= 2 potter = 1,93 l)	*kan-n; (H) kaenj; (V) kaej; (Ø)*
kubikalen (= 256 potter = 8 kubikfod = 247,20 l)	*kubikalên; (H,V,Ø)*
kubikfod (= 32 potter = 30,90 l)	*kubikfued; (H,V) kubikfuê; (Ø)*
læst (korn) (= 12 tønder = 1.670,40 l)	*læst; (H,V,Ø)*
oksehoved (= 6 ankre = 255,96 potter)	*oksêhu'ê; (H) oksêhuê; (V,Ø)*
otting (= 17 potter = 16,42 l)	*åtting; (H,V,Ø)*
pot (= 1/32 kubikfod = 4 pægle = 0,97 l)	*på't; kubikfued, (H) kubikfuê, (Ø) pæel*
pægl (= 0,24 l)	*pæêl; (H,V,Ø)*
skæppe (korn) (= 1/8 tønde = 17,40 l)	*skep', æ s., skep', æ s.; (H) skip'* el. *skæp', (Ø)*
tønde (= 4 fjerdinger = 8 skæpper = 136 potter = 131,4 l)	*töen; (H) tøenj; (V) tøej; (Ø)* *fjæringër; (H,V,Ø)* *ske'p; (H) skip'* el. *skæp'; (V,Ø)* *pottër; (H,V,Ø)*
tønde (korn) (= 144 potter = 139,20 l)	*töen; (H) tøenj; (V) tøej; (Ø)* *pot'; (H,V,Ø)*
tønde (korn) (= 4 ½ kubik-fod = 144 potter = 139 l)	*töen; (H) tøenj; (V) tøej; (Ø)* *kubikfuêd; (H) kubikfuê; (V,Ø)* *pottër; (H,V,Ø)*
tønde (salt) (= 5 ½ kubik-fod = 176 potter = 170 l)	*töen; (H) tøenj; (V) tøej; (Ø)* *kubikfued; (H)* *kubikfuê; (V,Ø)* *pottër; (H,V,Ø)*
tønde (tjære) (= 3 ¾ kubik-fod = 120 potter = 116 l)	*töen; (H) tøenj; (V) tøej; (Ø)* *kubikfued; (H)* *kubikfuê; (V,Ø)* *pottër; (H,V,Ø)*
tønde (øl) (=4 ¼ kubikfod = 136 potter = 131 l)	*töen; (H) tøenj; (V) tøej; (Ø)* *kubikfuêd; (H) kubikfuê; (V,Ø)* *pottër; (H,V,Ø)*

tønde kul (= 170 l)	*töen; (H) tøenj; (V) tøej; (Ø)*
virtel (= 8 potter = ¼ kubik-fod = 7,73 l)	*virtêl; (H,V,Ø)*
Vægtmål	
bismerpund (= 12 pund = 6 kg)	*bismërpun'; (H) bismërpuj'; (V,Ø)*
centner (= 7 lispund = 112 pund = 56 kg fra 1861 dog 100 pund = 50 kg)	*sæntnër; (H,V,Ø)*
drittel (smør) (= 50,75 kg)	*Drittêl; (H,V,Ø)*
fjerding (smør) (= 28 kg)	*fjærring, æ f., -ër,æ -ër; (Hs)* *fjærring, -ên, -ër, -ërn; (V,Ø)*
kilo	*kilo; (H,V,Ø)*
kvint (= 5 g)	*kwint; (H,V,Ø)*
lispund (= 16 pund = 8 kg)	*liespun'; (H) lispuj'; (V,Ø)*
lod (= 15,63 g)	*lod; (H,V,Ø)*
lod (sølv) (= 14,7 g)	*lod; (H,V,Ø)*
mark (= ½ pund = 250 g)	*mark; (H,V,Ø)*
mark (sølv) (= 16 lod = 235,3 g)	*mark; (H,V,Ø)*
ort (= 0,98 g)	*årt; (H,V,Ø)*
otting (= 17 potter)	*åtting; (H,V,Ø)*
otting (smør) (= 14 kg)	*åtting; (H,V,Ø)*
pund (= 1 skålpund = 500 g)	*pun', (H) puj', pujje, puj', pujjërn; (Ø)* lispund = 16 pund
skippund (= 20 lispund = 320 pund = 160 kg)	*skippun; (H) skippunj; (V) skippuj'; (Ø)*
skålpund (= 2 mark = 16 unser = 496 g)	*skoelpun'; (H) skoelpunj; (V) skoelpuj'; (Ø)*
tønde (smør) (= 112 kg)	*tön; (H) tønj; (V) tøej; (Ø)*
unse (= 2 lod = 31,25 g)	*uns; (H,V,Ø)*
Mængde	
dusin (= 12 styk)	*Dosijn; (H,V,Ø)*

gros (= 12 dusin = 144 styk)	*Grås-s; (H,V,Ø)*
ol (= 4 snese = 80 styk)	*ål'; (H,V,Ø)*
ring (= 4 skok = 240 styk)	*reng; (H,V,Ø*
skok (= 3 snese = 60 styk)	*skåk; (H,V,Ø)*
snes (= 20 styk)	*sné-ês; (H,V,Ø)*
tylvt (= 12 styk)	*tywlt; (H,V,Ø)*
Spisning	
morgenmad **middagsmad** **aftensmad**	*Dowwër; (H,V,Ø)* *yjjên, (H) onjên; (V) ojjên; (Ø)* *mælmad; (H) mælmah; (V,Ø)*
Verdenshjørner	
nord	*nar; (H) nor; (V,Ø)*
nordvest	*no-wéjst; (H) no(r)-wéjst; (V,Ø)*
nordøst	*no-êwst; (H) no(r)øst; (V,Ø)*
øst	*øst; (H,V,Ø)*
syd	*sönnër; (H) syd; (V,Ø)*
sydvest	*sy-wéjst; (H,V,Ø)*
sydøst	*sy-owst; (H) sy-øst; (V,Ø)*
vest	*wéjst; (H,V,Ø)*

Stednavne i Han Herred	n
Abildhave	*Abilhaew; (Hs)*
Aggersborg	*Agërsbåër; (Øv)*
Aggersborg Kirke	*Agërsbåër Kæerk; (Øv)*
Aggersund	*Agërsuj'; (Øv)*
Aldrup	*AlDrop; (Ø)*
Alsbjerg	*Alsbjær; (Øm)*
Amtoft	*Amtowt; (Hs)*
Amtoft Vig	*Amtowt Vig; (Hs)*
Andrup	*AnDrop; (Vø)*
Annebjerg	*Annebjær; (Øm)*
Annebjerg Plantage	*Annebjær Plantage; (Øm)*
Arentsminde	*Arensminne; (Øø)*
Arup	*Åop; (Hs)*
Arup Holm	*Åop Holm; (Hs)*
Arup Kirke	*Åop Kjerk; (Hs)*
Arup Vejle	*Åop Wéjl; (Hs)*
Attrup	*Attrop; (Øm)*
Attrup Løb	*Attrop Løeb; (Øm)*
Bakken	*Bakken; (Øm)*
Barkjær	*Barkjær; (Vv)*
Bejstrup	*Bæjstrop; (Øv)*
Bejstrup Kirke	*Bæjstrop Kæerk; (Øv)*
Bejstrup Løb	*Bæjstrop Løeb; (Øv)*
Bejstrup Søndervang	*Bæjstrop Søjjërvång; (Øv)*
Bjerge Å	*Bjæër O'; (Øv)*
Bjerget	*Bjær; (Hn)*
Blegebrønde	*Blégbrøenj; (Øv)*

Blushøj	*Bluwshøw'; (Øm)*
Boden	*Buen* el. *Boden; (Øø)*
Bonderup	*Bojjerop* el. *Bonjerop; (Øm)*
Borredige	*BorreDie; (Øv)*
Borreholm	*Borreholm; (Øv)*
Borup	*Boåp; (Vø)*
Bratbjerg	*Bratbjær; (Øø)*
Bratskov	*Bratskow; (Øø)*
Bredesande	*Bréjêsåej; (Øø)*
Bredevandsbakker	*Brewånjsbakkër; (Vø)*
Brovst	*Broewest* el. *Broust; (Ø)*
Brovst Kirke	*Broust Kærk; (Ø)*
Brovst Løb	*Broust Løeb; (Øø)*
Brøndskær Bakker	*Brønskjær Ba'ke; (Hn)*
Brøndum	*Brønjum; (Vø)*
Bulbjerg	*Bullbjær* el. *Bollbjær; (Hn)*
Bulbjerg Huse	*Bullbjær Huews; (Hn)*
Bygholm	*Bygholm; (Hn)* *Byvholm; (Hs)*
Bygholm Vejle	*Bygholm Wéjl; (Hn)* *Byvholm Wéjl; (Hs)*
Bækken	*Bækken; (Øø)*
Drøstrup	*Drøøstrop; (Vø)*
Egebjerg	*Ijgbjær; (Øm)*
Egvands Bakker	*Ijgwåejs Bak'; (Øø)*
Ejstrup Klit	*Ejstrop Klet; (Øø)*
Ejstrup Strand	*Ejstrop Stråj; (Øø)*
Ellidsbøl	*Ellesbøl; (Hn)*
Fannegrøft	*FanneGroeb; (Øø)*
Feggerøn	*Fægerønn; (Hs)*

Feggesund	*Fægesun'; (Hs)*
Feggesund Nord	*Fægesun' Nor'; (Hs)*
Fjerritslev	*Fjærsle; (Vø)*
Fjordholme	*Fywwërholmm; (Vv)*
Flegum	*Fléjjum; (Ø)*
Flomands Bakke	*Flo'mans Ba'k; (Hn)*
Fosdalen	*FosDåln; (Øm)*
Fredensdal	*FrédênsDal; (Ø)*
Fruerlunden	*Frowlujjên; (Øland)*
Frøstrup	*Frøøstrop; (Hn)*
Frøstruplejren	*Frøøstroplæjren; (Hn)*
Frøstrup Hede	*Frøøstrop Hie; (Hn)*
Fuglsang	*Fowlsang; (Øv)*
Fårdam Sande	*ForDam' Såen; (Vv)*
Gammel Vesløs	*Gammel Wéjsløs; (Hs)*
Gjøl Bjerg	*Gøl Bjær; (Øø)*
Gjøl Bredning	*Gøl Bredding; (Øø)*
Glombak	*Glombak; (Hs)*
Glæde	*Glé-ê; (Hn)*
Grønhøj	*Grønhøw; (Øv)*
Grønnestrand	*Grønnestran'; (Vø)*
Gundestrup Mark	*Gojjestrop Mark; (Øv)*
Gøttrup	*Gøttrop; (Vø)*
Gøttrup Have	*Gøttrop Haew; (Vø)*
Gøttrup Hede	*Gøttroph Hie; (Vø)*
Gøttrup Holme	*Gøttrop Holmm; (Vø)*
Gøttrup Kirke	*Gøttrop Kærk; (Vv)*
Gøttrup Rimme	*Gøttrop Reem; (Vø)*
Gøttrup Sten	*Gøttrop Stien; (Vø)*

Gøttrup Strand	*Gøttrop Stråen; (Vø)*
Gårdbæk Hage	*Goërbæk Haeg; (Hs)*
Hagedyb	*HaegDyw; (Øø)*
Hajdybet	*HajDybet* el. *HajDywwe; (Ø)*
Halvrimmen	*Halremn; (Øø)*
Hammershøj	*Hammërshøw; (Øø)*
Han Vejle	*Han Wéjl; (Hn)*
Hannæs	*Hannæs; (Hn,s)*
Hassig	*Hassi; (Vø)*
Haven	*Hawên; (Øm)*
Haverslev	*Hawslê; (Øm)*
Haverslev Havn	*Hawslê Hawn; (Øm)*
Haverslev Kirke	*Hawslê Kæerk; (Øm)*
Haverslev Kær	*Hawslê Kjar; (Øm)*
Haverslev Vang	*Hawslê Vång; (Øm)*
Havør Huse	*Hawørhues; (Hs)*
Hesthøj	*Héjsthøw; (Øm)*
Hingelbjerg	*Héngêlbjær; (Vø)*
Hingelbjerge	*Héngêbjæër; (Vø)*
Hjardemål	*Hjarmol; (Hn)*
Hjortdal	*før Hjowtels, nu HjoutDal; (Vø)*
Hjortdal kirke	*HjoutDal Kærk; (Vø)*
Holmkær	*Holmkjar; (Hs)*
Holmsø	*Hålmsø; (Øm)*
Holmtange	*Holmtåeng; (Hs)*
Hovsør	*Hwåsse; (Hs)*
Hovsør Røn	*Hwåsse Røn; (Hs)*
Husby	*Huwsby; (Vø)*

Husby Hole	*Huwsby Hoel; (Vø)*
Hvide Bakke	*Hwiéj Ba'k; (Hn)*
Hvisselhøj	*Hwisselhøw; (Øm)*
Hvolgårds Mark	*HwålGoërs Mark; (Øø)*
Hyklit Sande	*Hy-klet Såen; (Vv)*
Højstrup	*Høwstrop; (Hs)*
Jammerbugten	*Bowten; (Øø)* *Jammërbogtn; (Ø)* *Jammërbowten; (Hn)* *Æ Jammërbowt; (Hs)*
Janum	*Jannum; (Øø)*
Janum Kjøt	*Jannum Kjøt; (Øm)*
Jarmsted	*Hjarmste; (Øø)*
Jetsmark	*Jæsmark; (Øø)*
Jetsmark Kirke	*Jæsmark Kæerk; (Øø)*
Jægerum	*Før: Ijgrum, nu: Jægêrum; (Øø)*
Kettrup	*Kættrop; (Vø)*
Kettrup Kirke	*Kættrop Kærk; (Vø)*
Kirkedal	*KærkeDal; (Øm)*
Klavsholm Mark	*Klawsholm Mark; (Øø)*
Klim	*Klijm; (Vv)*
Klim Bjerg	*Klijm Bjær'; (Vv)*
Klim Fjordholme	*Klijm Fywwërholmm; (Vv)*
Klim Kirke	*Klijm Kærk; (Vv)*
Klim Odde	*Klijm Oéj; (Vv)*
Klim Strand	*Klijm Stråen; (Vv)*
Klithuse	*Klethuews; (Øø)*
Klovenhøj	*Klowwenhøw'; (Vø)*
Kløv	*Kløw'; (Vv)*
Knudegårdsbjerg	*KnudeGoërsbjær; (Øø)*

Kokkedal	*KokkeDal; (Øm)*
Kokkedal Enge	*KokkeDal Æeng; (Øm)*
Kokkedal Kær	*KokkeDal Kjar; (Øm)*
Koldborg Mark	*Kålbår Mark; (Vv)*
Koldmose	*Kålmues; (Øø)*
Koldmose Plantage	*Kålmues Plantage; (Øø)*
Kollerup	*Kollerop; (Vø)*
Kollerup Kirke	*Kollerop Kærk; (Vø)*
Kollerup Klit	*Kollerop Klet; (Vø)*
Kollerup Strand	*Kollerop Stråen; (Vø)*
Korsholm	*Kåsholm; (Vø)*
Krogbakker	*Krågbakkër; (Vø)*
Krogen	*Krogen* el. *Krowen; (Øø)*
Krøldrup	*KrølDrop; (Øv)*
Kyø Holm	*Kyø Holm; (Øø)*
Kæret	*Kjare; (Hn)*
Kærhuse	*Kjarhuews; (Øm)*
Kærup	*Kjøørp; (Hn)*
Kærup Holme	*Kjøørp Holmm ; (Hn)*
Kølvringkær	*Kølwringkjaër; (Øø)*
Kås	*Kås; (Øø)*
Langdal Plantage	*LångDål Plantage; (Øm)*
Langeslund Kirke	*Langesluij Kærk; (Øø)*
Langeslund Mark	*Langesluij Mark; (Øø)*
Langholm	*Långholm; (Øv)*
Langvad	*Långe; (Hn)*
Langvadbjerge Plantage	*Lângebjæër Plantage; (Hn)*
Lerup	*Leeop; (Øm)*
Lerup kirke	*Leeop Kærk; (Øm)*

Lien	*Lien; (Øm)*
Lien Gårde	*Lien Goër-r; (Øm)*
Lild	*Lell; (Hn)*
Lild Kirke	*Lell Kierk; (Hn)*
Lild Klit	*Lell Klet; (Hn)*
Lild Klitplantage	*Lell Kletplantage; (Hn)*
Lildstrand	*Lellstråån; (Hn)*
Lildstrand kirke	*Lellstråån Kierk; (Hn)*
Lille Ullerup	*Bette Wullerop; (Vv)*
Limfjorden	*Limfywwërn; (Ø)* *Liimfywwërn; (Hn)* *Æ Limfywwër; (Hs)*
Lund	*Lun; (Hn)*
Lund Fjord	*Lun Fywwër; (Hn)*
Lunde Mark	*Luej Mark; (Øm)*
Lundergård Mose	*LujGor Mues; (Øø)*
Lyngbjerg	*Løngbjær; (Hs)*
Lynge	*Løøng; (Hn)*
Løgstør Bredning	*Løgstør Bredding; (Øv)*
Løgstør Grunde	*Løgstør Groej; (Øv)*
Lørsted	*Løeste; (Øm)*
Madsbøl Plantage	*Masbøl Plantage; (Hn)*
Madsbøl Rende	*Masbøl Ræen; (Hn)*
Manstrup	*Monjstrop; (Øv)*
Manstrup Mark	*Monjstrop Mark; (Øv)*
Marbjerg Løb	*Marbjær Løeb; (Øm)*
Margreteshøj	*MaGretes Høw; (Øø)*
Mejlhede	*Méjelhie; (Vø)*
Melkær	*Mælkjar'; (Ø)*
Mommer	*Mommër; (Hs)*

Mortensbakker	*Mortens Ba'ke; (Hn)*
Moukær	*Mou'kjar'; (Øø)*
Myager	*Myawwe; (Øv)*
Møgelvold	*Møwelwol* el. *Møwwelwol; (Øm)*
Mølgårdsmark	*MølGorsmark; (Øm)*
Ny Skovsgård	*Ny SkowsGoër; (Øm)*
Nymark	*Nymark; (Øø)*
Nørklit	*Naarklet; (Hn)*
Nørre Arup	*Naër Åop; (Hs)*
Nørre Skovsgård	*Nør SkowsGoër; (Øm)*
Nørremiler	*Naërmilër; (Vø)*
Nørreøkse	*Nør-s* el. *Nørøgs; (Øø)*
Nørreøkse Enge	*Nør-s Ææng* el. *Nørøgs Ææng; (Øø)*
Nørreøkse Sø	*Nørøgs Sø; (Øø)*
Nørtorup Hede	*Naërtorop Hie; (Vø)*
Nørtorup Kær	*Naërtorop Kjaër; (Vø)*
Nørtorup Mark	*Naërtorop Mark; (Vø)*
Oddegårde	*Øjgoër; (Hs)*
Oddersbølgård	*OddërsbølGoër; (Hn)*
Oksholm	*Oxholm; (Øø)*
Oksholm Kirke	*Oxholm Kærk; (Øø)*
Overholm	*Øwweholm; (Øm)*
Pallisvad Å	*Palleswåër O'; (Øm)*
Pytodde	*Øptoej; (Hs)*
Pårup	*På'op; (Øm)*
Ravsten	*Rawstien; (Øv)*
Rævhede	*Rævhie; (Ø)*
Rævhede Plantage	*Rævhie Plantage; (Øø)*

Rødehede	*Røehie; (Øø)*
Rødesig	*Røesiig; (Øø)*
Rødhus	*Røhuss; (Øø)*
Rødhus Kirke	*Røhuss Kærk; (Øø)*
Rødhus Klit	*Røhuss Klet; (Øø)*
Røgild	*Røgl; (Øø)*
Rønholm	*Rønholm; (Øø)*
Sanden	*Sannen; (Vø)*
Sandmosen	*Såjmuesen; (Øø)*
Selbjerg Vejle	*Sælbjær Wéjl; (Hn)*
Skadhauge	*Skajhaww; (Hn)*
Skagerak	*Skawêrak; (Ø)*
Skallerne	*Skallërn; (Øø)*
Skarreklit	*Skarre Klet; (Hn)*
Skerping	*Skærpeng; (Vø)*
Skovengene	*Skowængn; (Øø)*
Skovsgaard	*SkowsGoër; (Øm)*
Skiverklit	*Skywwërklet; (Hn)*
Skræm	*Skrææm; (Øm)*
Skræm Kirke	*Skrææm Kæerk; (Øm)*
Skårup	*Skåërp; (Hs)*
Skårup Høje	*Skåërp Hyevv; (Hs)*
Skårup Odde	*Skåërp Øej; (Hs)*
Slette Å	*Slætte O'; (Vø)*
Sletten	*Slætten; (Vø)*
Slettestrand	*Slættestraj'; (Vø)*
Sløj Kanal	*Sløej Kanal; (Vv, Vø)*
Sløjen	*Sløøjen; (Vv)*
Snekkerbjerg	*Snekërbjær; (Hs)*

Stagsted	*Stawste; Stagste; (Øm)*
Stenbjerg	*Stjænbjær; (Vø)*
Stenbjerg Sande	*Stjænbjær Såen; (Vv)*
Stjerslev	*Stjæsle; (Vø)*
Store Videbakke	*Stue Wiej Ba'k; (Hn)*
Storhøj	*Sturhyw; (Hs)*
Svinkløv	*Svenkløw; (Vø)*
Svinkløv Klitplantage	*Svenkløw Kletplantage; (Vø)*
Søgård	*Søwwe; (Øø)*
Sønder Arup	*Sønnër Åop; (Hs)*
Sønder Tranholme	*Søjje Tranholm-m; (Øv)*
Sønderkær	*Søjjekjar'; (Øv)*
Søndermiler	*Sønjërmilër; (Vø)*
Sønderøkse	*Søjjeøgs* el. *Søjjeørs; (Øø)*
Tanderup	*Tajjerop; (Øm)*
Telling	*Tælling; (Øm)*
Telling Å	*Tælling O'; (Øm)*
Terp	*Tærp; (Vv)*
Thorup	*To-op; (Øv)*
Tingskoven	*Tingskown; (Øm)*
Tofthuse	*Towt; (Hs)*
Torsbjerg	*Tosbjær; (Hs)*
Torslev	*Tåsle; (Øm)*
Torslev Dyb	*Tåsle Dyb* el. *Dyw; (Øm)*
Torslev Enge	*Tåsle Æeng; (Øm)*
Torslev Kirke	*Tåsle Kæerk; (Øm)*
Torslev Kær	*Tåsle Kjar'; (Øm)*
Torup	*Torop; (Vv)*
Torup Fjordholme	*Torop Fywwërholmm; (Vv)*

Torup Holme	*Torop Holmm; (Vv)*
Torup Kirke	*Torop Kærk; (Vv)*
Torup Sande	*Torop Såen; (Vv)*
Torup Strand	*Torop Stråen; (Vv)*
Torup Stenbjerg	*Torup Stjænbjær; (Hn)*
Tovsig	*Tovsi; (Hs)*
Tranekær	*Traenkjar; (Øø)*
Tranum	*Trannum; (Øø)*
Tranum Aktieplantage	*Trannum Aktieplantage; (Øø)*
Tranum Enge	*Trannum Æeng; (Ø)*
Tranum Kirke	*Trannum Kæerk; (Øø)*
Tranum Klit	*Trannum Klet; (Øø)*
Tranum Strand	*Trannum Stråj'; (Øø)*
Tranum Å	*Trannum O'; (Øø)*
Trehøje	*Trehøew; (Øv)*
Trekroner	*Trekrone; (Øm)*
Treshøje	*Treshøew; (Øm)*
Trindbjerg	*Tréjbjær; (Øm)*
Troldholme	*Tråll Holmm; (Øø)*
Troldsting	*Trolsteng; (Hn,Vv)*
Trustrup	*Truwstrop; (Øv)*
Tværkær	*Twærkjar'; (Øm)*
Tømmerby	*Temmebyj; (Hn)*
Tømmerby kirke	*Temmeby Kierk; (Hn)*
Tømmerby Kær	*Temmeby Kjar; (Hn)*
Tøtterne	*Tøttërn; (Øø)*
Udholm Mose	*Uholm Mues; (Øø)*
Udklit	*Uklet; (Vv)*
Ullerup	*Wullerop; (Vv)*

Ullerup	*Ulleop; (Øv)*
Ullerup Holme	*Ulleop Holmm; (Øv)*
Ullerup Langholm	*Ulleop Långholm; (Vø)*
Ulvedybet	*UlweDybe* el. *UlDywwe; (Øø)*
Ulveskov	*Ulwskow; (Øø)*
Underlien	*Ojjelien; (Øø)*
Valbjerg Sande	*Walbjær Såen; (Vv)*
Vasen	*Wååsen; (Øø)*
Vedsted Kær	*West¨r Kjar; (Øø)*
Vesløs	*Wéjsløs; (Hs)*
Vesløs Huse	*Wéjsløs Hues; (Hs)*
Vesløs Kirke	*Wéjsløs Kierk; (Hs)*
Vesløs Vejle	*Wéjsløs Wéjl; (Hs)*
Vester Hingelbjerg	*Wéjstër Héngêlbjær; (Vø)*
Vester Kanal	*Wéjstër Kanal; (Øø)*
Vester Svenstrup	*Wéjstër Svænstrop; (Vø)*
Vester Torup	*Wæjstër Torop; (Vv)*
Vester Torup Klitplantage	*Wæjstër Torop Kletplantage; (Vv)*
Vesterby	*Wæjsteby; (Øø)*
Vilsbæk	*Wilsbæk; (Øø)*
Vilsbæksminde	*Wilsbæksmeej; (Øø)*
Vust	*Uwst'; (Vv)*
Vust Kirke	*Uwst' Kærk; (Vv)*
Vust Kær	*Uwst Kjær; (Vv)*
Vår Holm	*Wår Holm; (Øø)*
Øland	*Ølaj'; (Ø)*
Ølands Vejle	*Ølajs Weil; (Øø)*
Øslev	*Øslev; (Vø)*

Øslevholme Huse	*Øslevholmm Huews; (Vø)*
Øsløs	*Øsløs; (Hs)*
Øsløs Kirke	*Øsløs Kierk; (Hs)*
Øster Hingelbjerg	*Østër Héngêlbjær; (Vø)*
Øster Svenstrup	*Østër Swænstrop; (Øm)*
Øster Svenstrup Kirke	*Østër Swænstrop Kæerk; (Øm)*
Østerby	*Østërby; (Øø)*
Østerild	*Østrol; (Hs)*
Østerild Fjord	*Østrol Fywwër; (Hs)*
Østerild Klitplantage	*Østrol Kletplantage; (Hs)*
Østerild Vejle	*Østrol Wéjl; (Hs)*
Østerkær	*Østërkjar'; (Vv)*
Ågård	*ÅGoër; (Vø)*
Ågård Skovhuse	*Ågër Skowhuews; (Vø)?*
Ågårdsmark	*Ågërs Mark; (Vø)?*
Ålegårds Hede	*ÅlleGors Hie; (Øm)*
Ålegårdsmark	*ÅlleGorsmark; (Øm)*
Ålested	*Oelste; (Øø)*
Årup	*O-rop; (Øm)*